3

BEHİCE BORAN

YAZILAR-KONUŞMALAR-SÖYLEŞİLER-SAVUNMALAR



SOSYAL TARİH YAYINLARI

BEHİCE BORAN

YAZILAR
KONUŞMALAR
SÖYLEŞİLER
SAVUNMALAR



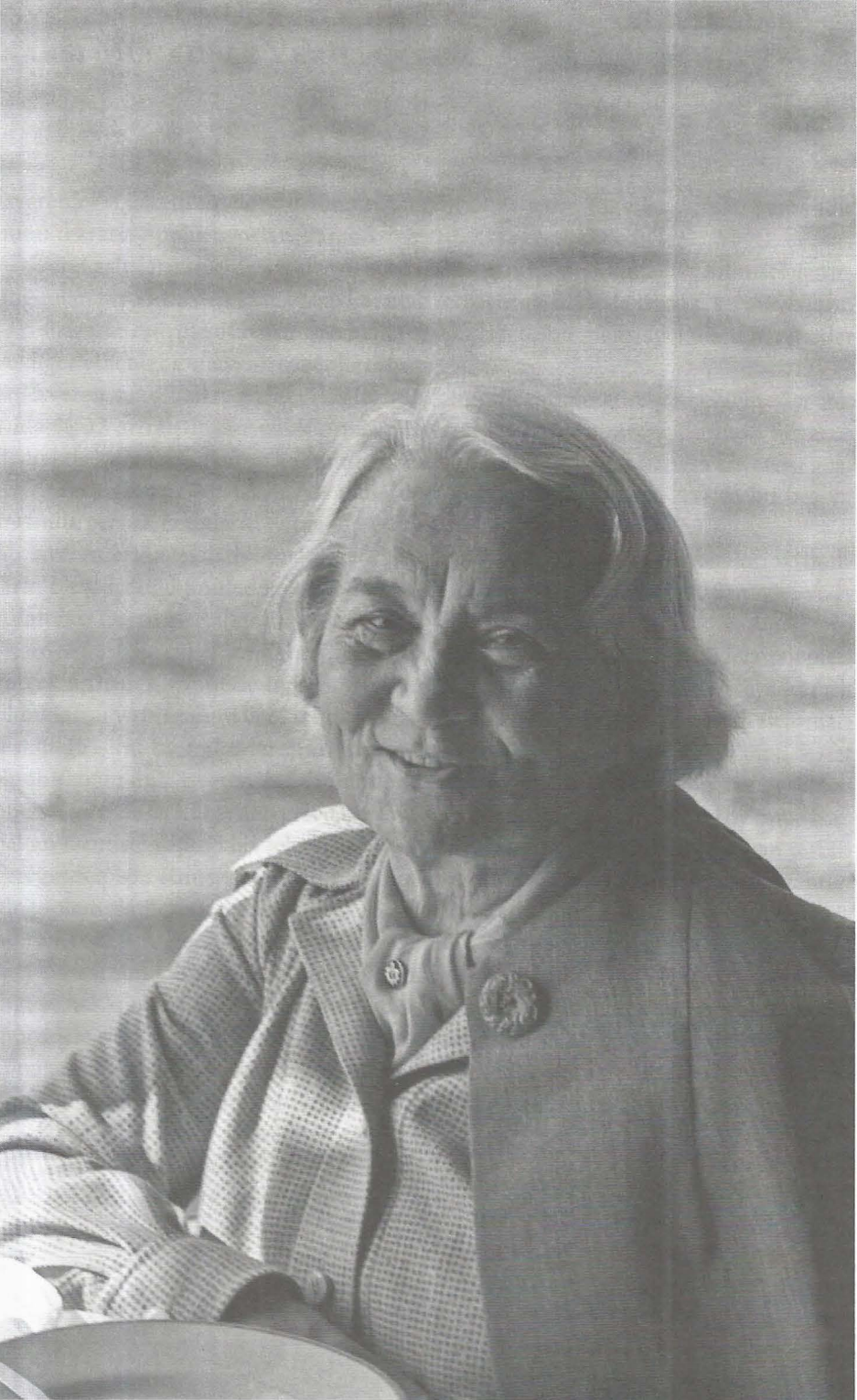
SOSYAL TARİH YAYINLARI

B E H İ C E
B O R A N

Y A Z I L A R
K O N U Ş M A L A R
S Ö Y L E Ş İ L E R
S A V U N M A L A R

CİLT 3

ISBN: 978-975-8683-94-9



İşverenlerin, Ücretlerin Dondurulması İsteğine Karşı Mücadele Verilecektir

İşverenlerin ücretlerin dondurulması isteği yeni değildir. Bir yılı aşkın bir zamandır bunu tekrarlayıp duruyorlar. Yan ödemelerden şikâyetleri de öyle.

Ücret artışlarının enflasyona yol açtığı iddiası da ciddiye alınacak, bilimsel geçerliliği olan bir iddia değildir. Sanayide maliyeti artıran diğer faktörler, sermayedarın kârını azamileştirme dürtüsü ve tekellerin fiyatları tesbit gücü, spekülatif hareketler ve diğer etkenler enflasyon sebepleridir.

İşveren sendikaları genel sekreterinin kendi beyanına göre gerçek ücretler beş yılda % 32 artmıştır, bu yıllık ortalama olarak % 6'nın birazcık üstünde bir artış demektir ki, bu da ülkenin kalkınma hızının, GSMH artışının altında bir artışı gösterir. Yani gerçek ücret artışları daha düşük düzeyde kalmıştır. Ayrıca bu beş yıl zarfında gerçek ücretlerin gerilediği yıllar da olmuştur.

İşverenlerin teşkilatlı olmadığı iddiası da gülünçtür. İşveren sendikaları ve bunların oluşturduğu konfederasyon, sanayi ve ticaret odaları ve birliği, Sanayici ve İş Adamları Derneği, Kalkınma Vakfı hep işverenlerin örgütleridir.

26 Ağustos için düzenlenen toplantı artık işverenleri ileri sürdükleri talepleri gerçekleştirmek yönünde işçi sınıfı ile daha kesin ve güçlü bir mücadeleye kararlı olduklarını ve bir takım yeni tedbirler alacaklarını gösteriyor. Lokavt ve grev fonları teşkili girişimi bu tedbirler arasındadır. İşveren Sendikaları Genel Sekreteri Rafet İbrahimoğlu'nun işveren-işçi-hükümet üçgenince işçi ücretlerine bir tavan tesbiti önerisi aslında hükümetten gelen bir önerinin tekrarlanmasıdır. Bir iki ay önce başbakan Demirel yaptığı bir televizyon konuşmasında ücretlere taban ve tavan tesbiti gereğinden söz etmiş, ardından başbakan yardımcısı Erbakan, işverenlerle yaptığı bir toplantıda ücretlerin bir çerçeve içinde kalmasını ileri sürmüştür. İşveren-işçi-hükümet üçgeni gerçekleştirilirse bu işverenle hükümetin birleşip işçileri baskı altına alması sonucunu verecektir. İşçi sınıfımız bu gelişmeleri dikkatle izleyip, edindiği ve hakkı olan kazanımları yitirmemek için mücadele etmek durumundadır. Bu mücadele verilecektir. Tüm ilerici, demokratik güçlere işçi sınıfının yanında yer almak ve mücadeleye katkıda bulunmak görevi düşmektedir. İşçi sınıfı hareketine vurulduğu an tüm demokratik hak ve özgürlükler ve hareketler tehlikeye girer, giderek yok olur.

Çark Başak, Sayı 13, 16 Ağustos 1976

1950 Barışseverler Derneği

1. Neden 1950 yılında bir barışseverler derneği kurma gereği duydunuz?
Dünya savaşı bitmiş, ama dünya halklarının özlediği, talep ettiği gerçek bir barış gelmemişti. Sıcak savaş soğuk savaşa dönüşmüş, ama yeni bir sıcak savaşa dönüşmesi tehlikesi de belirmişti. Japonya üzerinde patlattığı, bir anda yüzbinlerce insanı yokeden atom bombalarından sonra ABD yenilmez tek askeri güç gibi görülüyor ve gösteriliyordu; emperyalist ve gerici güçler Sovyetler Birliği'ne karşı yeni bir savaş kışkırtıcılığını sürdürüyorlardı. 1950'ye doğru Sovyetler Birliği'nin de atom bombasını geliştirdiği haberinin ABD kaynaklarınca dünyaya açıklanmasından sonra bu savaş kışkırtıcılığı daha da yoğunlaştı. Türkiye'de de aynı kışkırtıcılık sürdürülüyordu. Basında açıkça "Ne duruluyor? Hazır üstünlük Amerika'da iken vakit geçirilmeden Sovyetler'e atom bombaları yağdırılmalı, Komünizm ezilmeli" yollu yazılar çıkıyordu. Atom bombalarının kullanılacağı yeni bir savaşta Türkiye'nin encamı ne olur, hiç düşünülmüyordu bu çevrelerce.

Dünya'da ise bir kaç yıldan beri sürdürülen barış hareketi 1950'de birden hızlanmış ve yayılmıştı. Atom silahlarına karşı mücadeleyi ve bu atom silahlarını ilk kullanacak devletin savaş suçlusu ilân edilmesini talep eden Stokholm Barış Çağrısına çeşitli ülkelerde toplanan imzalar milyonları aşıyor; dört bir yanda barış komiteleri kuruluyordu. Dış dünyaya sıkıca kapalı tutulmak istenen Türkiye'de ise halkoyu kızıştırılan savaş kışkırtıcılığının karanlığına hapsedilmek isteniyordu. Bir 3. Dünya Savaşının Türkiye ve dünya halklarına ölüm, yıkım ve ızdıraptan başka bir şey getirmiyeceği gereği kitlelerden gizlenmeye çalışılıyordu.

Bu durumda Türkiye'de de kamuoyunu, halk kitlelerini atom silahlarının ve atom savaşının tehlikesi konusunda aydınlatmak, uyarmak ve barışın savunulması yolunda demokratik, kitlesel mücadeleye sokmak bir yurtseverlik görevi olarak ortaya çıkıyordu. Bu görevi elimizden geldiğince yerine getirmek için Türk Barışseverler Cemiyeti'ni 14 Temmuz 1950'de kurduk.

2. Dernek kurucularının ve bazı üyelerinin tutuklanmasına yol açan olay neydi?
Dernek kurulduktan 11 gün sonra, 25.7.1950'de zamanın D.P. hükümeti Kore savaşına 4500 asker göndererek katılma kararı aldı. Bu karar karşısında muhalefet çevrelerinde ve basında tepkiler başgösterdi, konu üzerinde tartışmalar başladı. Ama ne muhalefet politikacıları, ne de basındaki yazarlar meselenin asıl can alıcı noktasına dokunmuyorlardı. Bu nokta da kararın alınmasında ABD'nin oynadığı roldü.

Bir barış kuruluşu olarak elbet bizim de sesimizi duyurmamız, kamuoyundan saklanmaya çalışılan gerçeği açıklamamız gerekiyordu. Ama on bir günlük bir derneğin ülke çapında sesini duyurabilmesi olanakları doğal olarak yoktu. Bu durumda dernek yönetim kurulu TBMM Başkanlığına bir telgraf çekilerek kararın protesto edilmesini ve meclisten geçirilmemesinin talep edilmesini, ayrıca konuyu kamuo-

yuna açıklayan bir bildirinin otuz bin adet basılıp İstanbul'da dağıtılması kararını aldı. Bu kararlar uygulandı.

Bildiride biz, olayların gelişmesini ayrıntılarıyla anlatarak Kore'ye asker gönderme kararının Amerika'nın zoruyla alındığını ve bu kararın, nasıl gösterilmek istenirse istensin, aslında, "Amerikan menfaatleri uğruna harbe katılmamız demek olduğunu" açıkladık.

3. Bu karar ve uygulamaların tepkisi ne oldu?

28 Temmuz 1950 günü öğleden sonra iki nüshasını İstanbul savcılığı kalemine tevdi ettikten sonra bildirileri İstanbul'un çeşitli semtlerinde sokaklarda halka dağıttık. Dağıtım bittikten sonra, kimimiz daha eve dönerken hepimiz o gece alınıp birinci şubeye götürüldük. Ertesi gün de evlerimizde arama yapılarak, bizler mahkemeye sevkedildik. Üçümüz hemen tutuklandık. Diğer kurucular ve bir dernek üyesiyle bildiriyi basan matbaa sahibi de iki gün sonra tutuklandılar. Ertesi günü bir posta katarıyla Ankara'ya gönderildik. T.C.K.'nun 161. maddesinin 4. fıkrasından açılan dava Ankara'da 2 numaralı askeri mahkemeye verildi.

Davanın seyri çok ilginç safhalardan geçti. Türkiye'nin hukuk ve siyaset tarihi açısından ve egemen sınıflar iktidarının kendi çıkardıkları anti-demokratik yasaları dahi çıkarları gerektirdiğinde nasıl zorladıkları bakımından bu davanın üzerinde herhalde bir gün durulacak, incelemesi yapılacaktır, ben şimdi sadece üç noktayı belirtmekle yetineceğim. Birincisi, karar bağlanıp askeri yargıtayca onaylanıncaya kadar biz sanıklar üç kez tahliye olunup yeniden tutuklandık. Bu olay bile kendi başına, o askeri mahkemenin davayı yürütebilmekte nasıl bocaladığını, esasen anti-demokratik olan kanun hükümlerinin dahi zorlandığını gösterir. İkincisi mahkemeden ve Yargıtay'dan aleyhimize olan kararlar bir oy farkıyla çıktı. Mahkeme heyeti biri hukukçu, ikisi hukukçu olmayan üç subaydan; Yargıtay dairesi, iki hukukçu, üç hukukçu olmayan subaydan oluşuyordu ve aleyhte kararlar bu sonuncuların oyu ile çıkıyordu. Son onay kararına Yargıtay'ın iki askeri yargıcı, onay metninin dört, beş katı uzunlukta bir muhalefet şerhi yazmıştı.

İktidarın tutumunun, yargılanmaların ne denli genel hukuk ilkelerine aykırı düştüğünün bir başka belirtisi de Hür Gençlik Dergisi sorumlusu ve yazarı Nihat Sargın'ın davasıydı. D.P. iktidarı bizlerin, Askeri Yargıtay'ın bozması üzerine on beş aya indirilerek kesinleştirilen mahkumiyet kararından hoşnut olmamıştır. Barışseverler derneğini savunur ve gençliği barış mücadelesine çağıran yazılar yazmış olmakla suçlanıp tutuklanan Nihat Sargın'ın mahkumiyet kararını inceleyecek olan Yargıtay heyetini D.P. iktidarı hemen değiştirdi. Ve biz asıl "suçlular" on beş aya mahkum olurken, Nihat Sargın'ın üç yıl dokuz ay ağır hapis cezası kesinleşti.

D.P. iktidarının istediği olmuştu. Bizler hapsedilmiştik ve bizim tutuklanmamızla birlikte Kore konusunda D.P.'ye muhalefet bıçak gibi kesilmişti.

Daha sonraları 161. maddenin 4. fıkrası önce ağır ceza maddesi olmaktan çıkarılıp ceza süresi altı aya indirildi; 1960'dan sonra MBK iktidarında da bu fıkradan hüküm giymiş olanlar af kapsamına alındı; ve nihayet 4. fıkra ceza kanunundan çıkarılıp atıldı. Ama bizler mahkumiyetimizi çekmiştik. 1948 bütçesi Meclis'ten geçirilirken Dil ve Tarih-Coğrafya fakültesindeki kadrom kaldırılarak açığa alın-

mışken, bu mahkûmiyet üzerine üniversite öğretim üyeliğinden kesin çıkarıldım ve doçentlik unvanım geri alındı.

Barış için mücadele biçimsel olarak durmuştu, ama özünde sürüyordu, çünkü barış için mücadele anti-emperyalist ve anti-faşist mücadelenin, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşları dünya barışı için mücadele ile çelişmez, tersine, birbirlerini tamamlar. Dünya barışının korunması için emperyalizmin yenilmesi ve geriletilmesi şarttır. Faşizmin de.

Anti-emperyalist ve anti-faşist mücadele dünyada olduğu gibi ülkemizde de daha da yaygınlaşarak, derinleşerek güçlenerek sürüyor. Bununla beraber, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadeleleri bütününün bir kolu olarak barış için mücadeleyi de ayrıca örgütlemek ve geliştirmek zamanı gelmiştir.

Çark Başak, Sayı 14, 1 Eylül 1976

Parti ve Program

Bir Parti'nin niteliğini belirleyen ve gösteren birinci unsur, programıdır, işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partileri için öncelikle ve kesinlikle böyledir. Bunun için program çok önemli bir belgedir. Programı olmayan veya programı tutarsız, bulanık olan, veya sık sık değiştirilen bir parti ciddiye alınamaz. Kısacası, programsız parti olmaz.

Kapitalizmi değiştirilmez veri olarak kabul eden ve kapitalizmin sürdürülmesini amaçlayan burjuva partileri için program işçi sınıfı partileri için olduğu kadar önemli değildir. Onların programı, kapitalist sistemi sürdürmek, burjuvazinin çıkarlarını korumak çerçevesi içinde sorunları karşılamak yönünde yapmayı öngördükleri işlerin bir sıralanışıdır. Kendilerini sözde programları ile sıkıdan bağlı hissetmezler. Günlük olayların dalgalanmalarına göre kısa vadeli tedbirler almak kuraldır; tutarsızlıklara, çelişkilere düşmek olağandır.

İşçi sınıfının sosyalist partisi ise kapitalizmden sosyalizme geçmeyi ve sosyalizmi kurmayı amaçlayan partidir. Bunu nasıl başarmayı öngördüğünü programı açıklar. Bunu, soyut ve genel olarak toplumda değil, verili somut bir toplumun somut şartlarında başaracağı için programın gerçekçi, o toplum şartlarında geçerli olması şarttır. Böyle olabilmesi için de, sosyalizme geçiş ve sosyalizmi kurma yöntemlerinin bilimsel sosyalizmin ışığında somut şartların somut tahlili sonucu saptanmış olması gerekir. Bu saptamayı yaparken hem bilimsel sosyalist teori, hem de sosyalist hareketin yüz yılı aşkın pratiğinde, çeşitli toplumlarda sosyalizmi kurma ve geliştirme uygulamalarında edinilen deneyimler ve bilgiler göz önünde tutulur. Türkiye İşçi Partisi programı böyle hazırlanmıştır.

Parti programımız iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde dünyanın bugünkü durumu ve gelişme doğrultusu, bu dünyada Türkiye'nin konumu, tarihsel gelişimi, sınıfsal yapısı ana çizgileriyle ortaya konmaktadır; çünkü, bu verilerin çerçevesi içinde bu verilenden hareketle sosyalizme doğru yola çıkılacaktır. T.İ.P.'nin neyi nasıl ve niçin yapmak istediğinin doğru anlaşılması için bu bölümün dikkatle okunup incelenmesi, partililerce iyi özümsenmesi şarttır. Programın ikinci bölümü kendi içinde ikiye ayrılmıştır. Önce partinin niteliği ve temel görevi ortaya konmuştur. Bu bölümün başında son derece önemli noktalar kısa fakat özlü biçimde ele alınmıştır. Birincisi, işçi sınıfının partisi olmanın anlamı açıklanmıştır. Bu açıklama dolaylı olarak, ekonomizm, sendikalizm, ve uvriyerizm sapmalarının reddidir.

İkincisi, toplumların insan iradesinden bağımsız objektif gelişme yasaları bulunduğu konusuyla, toplumsal gidişe insanların iradi müdahalesi, bu gidişi yönlendirmeleri konusu ele alınmış; iki olgu arasındaki ilişki ve bütünleşme açıklanmış ve bu açıdan Türkiye İşçi Partisi'nin görevi saptanmıştır.

Üçüncüsü, partinin işçi sınıfı dışındaki kol ve kafa emekçisi sınıf ve tabakalar içinde çalışması, işçi sınıfının diğer emekçi kitlelerle ittifaklar kurması gereği ve bu

gereğin nedeni belirtilmiştir.

Dördüncüsü, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesiyle sosyalizm mücadelesinin bağlantısı ve bütünlüğü, güncel sorunlara ilişkin mücadelenin sosyalizm amacına ve mücadelesine yönelik ve bağımlı olarak yürütülmesi üzerinde durulmuş ve Türkiye İşçi Partisinin diğer demokratik veya sol hareketlerden ayırt edici niteliğinin bu olduğu vurgulanmıştır.

Bu açıklamaları izleyen sayfalarda, sosyalizm doğrultusunda toplumun demokratikleştirilmesi ve emperyalizmin geriletilmesi mücadelesinin somut konuları, biçimleri sıralanmaktadır. Bugünden, iktidara gelip sosyalizmin kurulmasına başlanıncaya kadar dış ve iç politikada başarılmaya çalışılacak, uğrunda mücadele edilecek işler sergilenmekte, aşılacak yol çizilmektedir.

Ve nihayet, 2. bölümün 2. kısmında iktidara gelindiğinde sosyalizmin kuruluşuna geçiş politikasının temel ilkeleri ve unsurları ortaya konulmaktadır. Ekonomik yapının değiştirilmesinde, merkezi ve yerel yönetimin ve toplum yaşamının demokratikleştirilmesinde, sosyalist ahlakın ve toplumsal değerlerin yerleştirilmesinde temel görüş ve yöntemler belirlenmiştir.

Bu kısa tahlil bile parti programımızın baştan sona tutarlı, organik bir bütün olduğunu göstermektedir. İşçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partisinin programı böyle olmak zorundadır. İşçi sınıfının partisi sosyalizmi hedef aldığını söyleyip sosyalizm konusunda yayınlar yapmakla, günlük durum ve olaylarda emperyalizme ve faşizme karşı çıkıp ayrı ayrı eylemlere girişmekle yetinemez. Böyle bir parti işçi sınıfının partisi olamaz. Çünkü partinin görevi, toplumu bugün içinde bulunduğu aşamadan sosyalizm aşamasına doğru yönlendirmek ve o aşamaya götürmektir. Parti stratejisi, bir aşamadan öteki aşamaya bu götürüşün izleyeceği ana çizgi, atacağı adımlar dizisidir; taktikler ise, stratejinin güncel durum ve şartlara göre somutta aldığı biçimler, yöntemlerdir. Parti programı bu stratejiyi saptar.

Taktikler bu stratejiden ve konulmuş temel görüş ve ilkelerden kaynaklanarak somut şartlara göre somut biçimler alır. Parti programının böyle bir işlevi olduğu içindir ki, oradan buradan aktarılmış görüş ve tezler parçalı bohça gibi birbirlerine eklenip program diye ortaya sürülemez. Kaldı ki, teorik açıdan da eklektizmin bilimsel sosyalizmde yeri yoktur.

Parti programı partililerin bir defada okuyup bir yana bırakacakları bir kitap değildir. Programı doğru anlayıp iyice özümlemek şarttır. Dikkatle ve tartılarak okunursa, karşılaşılan her sorunun cevabı programda yazılanlardan çıkartılabilir.

Çark Başak, Sayı 15, 16 Eylül 1976

1 Eylül Barış Gününde Verilen Armağan Üzerine Konuşma

1 Eylül 1976

Kanımca bu armağan, barış toplantısını düzenleyen bu komitenin ve onun sayın başkanının [Aziz Nesin] Türkiye'de halk kitlelerinin barış özlemi ve mücadelesi karşısında bir kadirşinaslığının ifadesidir. Yirmi altı yıl önce bizler Türk Barışseverler Cemiyeti'ni kurarken kitlelerin bu özlemini dile getirmekten, bu mücadelesini örgütlemeye çalışmaktan başka bir şey yapmış değildik. Armağanı bu anlayışla ve içten teşekkürlerimle kabul ediyorum.

Çark Başak, Sayı 15, 16 Eylül 1976

İnce Hesaplar, Oyun İçinde Oyun

DGM Direnişiyle ilgili basın açıklaması, 22 Eylül 1976.

İşçilerin, öncelikle kendilerine yönelik DGM yasa tasarısına karşı bir kaç günlük protesto hareketini bahane ederek, MC iktidarı, sermaye sınıfının, işverenlerin istekleri doğrultusunda işçi sınıfımıza karşı yeni bir taarruza geçmiş bulunuyor. Protestocu işçilerin ve sendika yöneticilerinin gözaltına alınmaları, tutuklanmaları, DİSK merkezinin aranması, buna paralel olarak kitlesel işten atmalar bu taarruzun ifadesidir; anti-demokratik baskıların yoğunlaştırılmış ve hukuka aykırı yeni bir uygulamasıdır. Ülkenin en yetkili hukuk kurumları ve otoriteleri DGM yasa tasarısını ve şimdiye kadarki uygulamaları hukuka aykırı olmakla mahkûm etmiş, buna karşı direnmeyi yurtseverlik görevi kabul etmiştir. Gerçekten, hukuka aykırı girişimlere karşı direnmek hem evrensel, hem Anayasal hukuk gereğidir.

MC iktidarının bu saldırıları, işçi sınıfının sindirilmesinin, kazandığı demokratik mevzilerden geri püskürtülmesinin de ötesinde tüm demokratik güçleri, hak ve özgürlükleri hedef almaktadır. Faşizm, demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya, ilerici güçlere vurmaya her zaman, toplumun temel ve öncü gücü olan işçi sınıfından başlar. İşçi sınıfımız ve demokratik, ilerici, sosyalist güçler bunun bilincindedirler. İşçi sınıfı ve yandaşları, demokratik hak ve özgürlüklerini kullanarak, gerek işçi sınıfı üzerinde oynanmak istenen ince hesaplı oyunları, gerek tam boy faşizmi getirmeye yönelik tüm anti-demokratik girişim ve uygulamaları boşa çıkarmasını bilecektir.

Çark Başak, Sayı 16, 1 Ekim 1976

Faşizme Geçit Yok

Profilo olaylarıyla ilgili basın açıklaması, 30 Eylül 1976.

MC iktidarı ve sınıfsal dayanağı tekelci büyük sermaye DGM'lere ilişkin kanun tasarısı vesilesiyle demokratik hak ve özgürlüklere dolu dizgin hücuma geçmişlerdir. Bunlar ne derece dillerinden "özgürlükçü demokrasi" deyimini düşürmüyorlarsa o derece aslında özgürlüklere, emekçi halkın ekonomik-sosyal haklarına düşmandırlar. Demirel "mala zarar vermekten" dem vurmaktadır. Kim sebep oluyor bu zarara? Kendilerinin uyguladığı politika. Asıl soru da şu: mala zarar önemli de cana kıyma, işçilerin hayati hak ve çıkarlarını gasbetme önemsiz mi? Demirel ve büyük sermaye için hiç kuşkusuz öyle. Demirel bu demeciyle; Profilo patronu, işçileri ekmeğinden ve canından eden saldırılarıyla, malı, insan hayatından ve haklarından üstün tuttuklarını bir kere daha gösterdiler.

Büyük sermaye son günlerde işçi sınıfına savaş açma konusunda aldığı kararları şimdi uygulamaya geçmiştir. Profilo olayı bu genel stratejinin somut bir uygulamasıdır. Demirel de sermaye diktatörlüğünün hukuksal kılıfı DGM kanununu Meclis'ten çıkartmak için canını dişine takmış uğraşmaktadır. Bu saldırı ve uğraşlar hezimete uğramaya mahkûmdur. Türkiye'deki demokratik gelişme, işçi sınıfımızın demokratik hak ve özgürlükleri savunmada kararlılığı onların getirmek istedikleri rejimi kursaklarında bırakacaktır. Faşizme geçit yok.

Çark Başak, Sayı 16, 1 Ekim 1976

Partimiz Görev Başındadır

Sonuna yaklaşmakta olan 1976 yılını Türkiye büyük ekonomik ve politik bunalımlar içinde kapatmak ve 1977'ye ayak basmak durumundadır.

Gerçi Türkiye hemen hemen oldum olası iktisadi bunalımlar içindedir. Yalnız Türkiye değil emperyalist-kapitalist dünyaya bağımlı olan diğer geri ülkelerin de kaderi devamlı bunalımlar, dar boğazlar içinde bocalamak olarak görünüyor. Bunun temel nedeni yapısaldır. Emperyalist-kapitalist dünyaya bağımlı, geri ülke olmanın bir sonucudur bu bunalımlar ve darboğazlar. Çünkü kapitalist, geri de olsa kapitalist ülke oldukları için daima politikalarında egemen sınıfın, burjuvazinin çıkarlarını, hesaplarını kollamak durumundadırlar. Egemen sınıf burjuvazinin hesapları, çıkarları ise, ulusal ekonominin gereksinmelerine aykırı düşer. Bundan dolayı darboğazlar kronik bir haldedir Türkiye'de ve diğer dışa bağımlı geri ülkelerde. Bu bağımlılıktan ve emperyalist ülkelerin nüfuzları altındaki ülkelere uyguladıkları politikadan dolayı emperyalist-kapitalist dünyanın 1973'den beri derinleşen bunalımı Türkiye'yi ve az gelişmiş veya gelişmekte olan diye nitelenen diğer ülkeleri etkilemekte, onların ekonomilerine yansımaktadır. Ama dünya bugün artık sadece emperyalist-kapitalist ülkelerden ibaret değil. Bugün dünyada, dünyanın üçte birinden fazlasını kapsayan bir de sosyalist ülkeler var. Bugün dünyada sosyalizm artık bir dünya sistemine dönüşmüş bulunuyor. Bunun için dış dünyanın etkilerini göz önünde bulundururken, sosyalist dünyanın varlığını ve etkenliğini hesaba katmak zorunludur; kaldı ki sosyalist dünya nicel olarak üçte birden fazla olmakla beraber, nitel olarak çok daha ağır basmaktadır her zaman konuşmalarımızda belirttiğimiz üzere, dünyanın kapitalizmden sosyalizme geçişinde gittikçe artan ölçüde belirleyici rol oynamaktadır. Şimdi bunun için konuşmama dünyadaki durumu, bağımlı olduğumuz kapitalist-emperyalist dünyadaki ve sosyalist dünyadaki durumu kısaca özetleyerek başlamak istiyorum.

Dünyada Durum

Kapitalist-emperyalist dünya 1973'den beri derin bir bunalımın içinde bulunuyor. Ve burjuva iktisatçıları arasında bir tartışma konusu bu. 1973'den beri içine girilen bunalım dönemi, 1929'daki gibi gerçek bir iktisadi kriz mi, yoksa burjuva iktisatçılarının gerileme -recession- dedikleri neviden bir olay mı? Ekonomik çizginin aşağıya doğru inişi artık bir daha eski düzeyine gelemeyecek surette derin bir buhranı mı gösteriyor; yoksa geçici bir gerilememi var; üretim ve genel olarak ekonomik gelişme eski çizgisine dönecek ve hatta onu aşacak mı?

Her iki halde de şu muhakkak ki, dünya ekonomisi, kapitalist ekonomi ta 1920 senelerinden önce 20. yüzyılın başlarından beri, içine girmiş olduğu genel krizi sürdürüyor ve bu sürüş gittikçe derinleşerek devam ediyor. Burjuva basınında çıkan haberlere göre 1973'de girilmiş olan kriz döneminden çıkış başlamıştır, enflasyon

ve işsizlik kontrol altına alınmıştır. Ama öyle görünüyor ki enflasyon, gerçi oralardaki enflasyon oranı bizdekine göre bir hayli düşük görünse de, aslında mesele teşkil edecek kadar bir enflasyon vardır. Amerika'da % 6,5'tan fazla olmayacağı ümit ve tahmin edilmektedir, işsizlik sorunundan ise pek söz edilmek istenmemektedir. Amerika'da işsizlik % 7 oranının üstündedir ki, bu endişe veren bir orandır burjuva iktisatçılarına göre bile, AET ülkelerinde ise işsizliğin gerilemekte olduğu belirtilmekle beraber, hâlâ verilen rakam 5,5 milyon dolayında olduğudur işsizler sayısının. Yalnız kesin olarak bilinen husus, ABD'de ticaret açığı giderilmiş ve bir fazlalık sağlanmış olmasıdır. Amerikan ekonomisinin gidişi hakkında Cumhuriyetçiler daha iyimser, Demokratlar daha kötümser görünmektedir. Amerikan Kongresi'nin bütçe komisyonu başkanının verdiği demece göre Amerikan ekonomisi 1977 bütçesiyle bir sene kadar zaman zarfında bir durgunluğa doğru gidecektir. Zaten hatırlanırsa, daha geçen sene Amerikan ekonomisinin 1977 başlarında yeniden daha büyük bir bunalıma düşeceği, bir kısım iktisatçılarca haber verilmişti.

Güney Avrupa'daki Yeni Gelişmeler

Avrupa'da bir de hasta ekonomilerden bahsediliyor. 19. yüzyılda Avrupa'nın Osmanlı İmparatorluğuna yakıştırdığı "hasta adam" deyimi, şimdi İngiltere'ye yakıştırılıyor ve ayrıca İtalya'dan da, Fransa'dan da hasta ekonomiler olarak söz ediliyor. İngiltere'de iktidarda olan İşçi Partisi'nin iktidardayken parti liderini değiştirme durumunda kalışının altında, İtalya'da görülen politik bunalımın ve istikrarsızlığın altında ve Fransa'da D'estaing'in başbakan değiştirmek mecburiyetinde kalışının altında bu hasta ekonomiler olgusu yatmaktadır. Fransız ekonomisinin durumu kısaca şudur: ticaret dengesi önemli açık vermektedir, üretim düşmektedir, enflasyon ise yükselmektedir. Şimdi yeni başbakan Reymond Barre bir kemerleri sıkma politikası getirdi, vergiler konusunda getirmek istediği reformu sağcılar önlediler ve bu kemerleri sıkma politikasına karşı da, iki gün önce biliyorsunuz, Fransa'da başarılı bir genel grev ilân edildi, bir uyarı mahiyetinde olmak üzere. Eğer bu yeni tedbirlerle D'estaing ekonominin meselelerini hafifletmeyi başaramazsa, 1978'de yapılacak genel seçimlerde sol kanadın, başkanlık seçimlerinde çok ufak farkla kaybettiği seçimleri kazanması çok kuvvetle beklenebilir. Ama asıl problem teşkil eden ülke İtalya'dır. Biliyorsunuz İtalya'da yakında bir seçim geçirildi ve seçimlerden önce İtalya'da komünist partisinin iktidara katılması sorunu ciddi şekilde burjuva basınında ve çevrelerde, politika çevrelerinde tartışıldı. Seçimlerden İtalyan Komünist Partisi Parlamentoda 70 daha fazla üyelik kazanarak çıktı. Hristiyan Demokrat Parti ise 3 üyelik kaybederek. Ama komünist partisinin iktidara katılmasına bilhassa dış güçler müsaade etmedi. Bana eyle geliyor ki, eğer İtalyan burjuvazisine sadece kalsaydı iş, belki de komünist partisinin iktidara ortak olmasına hepden karşı çıkmayacaktı. Hatırlanacağı üzere bir iki yıl önce İtalyan burjuvazisinin büyük tekelci sermayesinin sözcüsü ve temsilcisi durumunda olan Fiat Tesisleri Başkanı Agnelli Komünist Partisinin iktidara ortak olabileceğini, hatta böyle bir katılmanın sorunların çözümü bakımından gerekli olabileceğini söylemişti, ama hemen arkasından Amerika'ya yaptığı bir seyahatten dönünce de aynı Agnelli 180 derece bir dönüş yaparak ağız değiştirdi. Gene biliyorsunuz, seçimlerden biraz önce gerek Amerika,

gerekse Federal Almanya "Komünistler iktidara ortak olduğu takdirde İtalya'ya yardımlarını keseceklerini" belirttiler, dış güçlerin desteğini arkasına alan İtalyan bankaları, malî kuruluşları ve Vatikan Hristiyan Demokratlara kuvvetlice omuz verdi ve bunun neticesinde demin söylediğim seçim neticeleri meydana geldi. Amerika bilhassa açıklıkla, kesinlikle karşı çıktığı için, komünist partisi koalisyona katılmadı ama, zımni bir anlaşma olduğu da açıktır. İtalyan Komünist Partisi parlamentoda oylamaya katılmamak suretiyle Hristiyan Demokratik Hükümetin kurulmasına yardımcı oldu; ama 8 komisyon başkanlığını ve senato başkanlığını elde ettikten sonra. İtalya'da Hristiyan Demokrat Partinin Komünist Partisini karşısına alarak, onunla hiç değilse bir dirsek teması kurmadan, işleri yürütebilmesine imkân yoktur. Partinin başkanı Berlinguer şöyle konuşmuştur: Seçimlerde bütün demokratik ve halkın tuttuğu partilerin çok vahim olarak nitelediği genel kriz durumundan çıkılmasını sağlamak üzere gayretlerini birleştirmelerini, orta solun solunda bir program üzerinde anlaşmalarını önermişti. Seçimlerden sonra Berlinguer bu çağrısının hâlâ geçerli olduğunu söylemiştir ve halkın tuttuğu demokratik partiler birliğinden söz ederken, bu birlik içinde hem kendi partisini, İtalyan Komünist Partisini, hem de Hristiyan Demokrat Partisini saymıştır. Hristiyan demokrasisi içinde kanatlar olmakla beraber; bu partinin hâlâ halk kitlelerinde bir dayanağı vardır, bir kökü vardır. Bilhassa orta sınıflardan büyük bir kısmını peşinden sürüklemektedir. Onun için Hristiyan Demokrat Partiyle bir tarihî uzlaşmayı İKP öngörmüştür. İKP bilhassa Şili'deki örnekten sonra orta tabakaların ve sınıfların önemini çok vurgulamış, bunlar kazanılmadan iktidarın kazanılmayacağını ileri sürmüştür. İKP İtalyan toplumunun uzlaşmaz ve derin bir şekilde ikiye bölünmemesine çalışmaktadır ve bunun için de daha önce Hristiyan Demokratlara "tarihî uzlaşma" denen teklifi yapmış, seçimlerde ve seçimler sonrasında da, az önce kısaca açıkladığım öneriyi ileriye sürmüştür. Bütün bunların arkasında yatan başlıca endişe faşizmin gelmesini önlemektir. Orta tabakaları da yanına çeken sol kanat, tekelci burjuvaziye karşı birlik bir cephe oluşturmalı ve faşizmin gelmesi olasılığını ortadan kaldırmalıdır. Gene bu hesapladır ki İKP, iktidara ortak olmuş olsaydı, yeni kamulaştırmalar teklif etmeyeceğini ve ücretlerin dondurulmasına razı olacağını belirtmişti. İki gün evvel basında çıkan haberlere göre de, İtalya'nın en büyük sendikal birliği, hükümetin ücretleri dondurma politikasını bazı şartlarda desteklediğini açıklamıştır. O şartlar da yatırımların hızlandırılması ve işsizlere yeni iş olanaklarının açılmasıdır. Bu somut durumda İtalyan partisinin güttüğü politika, anlaşılabilir bir politikadır. Parti iktidara namzet duruma gelmiştir. İktidara hiç değilse ortak olacak bir duruma gelmiştir. Ama İtalya'da -bu konuda Fransa'ya da aynı atıf yapabiliriz- bir silâhlı devrim, bir ihtilâl ortamı yoktur. Ve bu ortamda, bu partilerin sorunu geniş ittifaklar cephesini oluşturarak ve onlara dayanarak tekelci burjuvaziyi kuşatmak, soyutlamak ve etkisiz hale getirmektir. Aynı hesaptandır ki, yani faşizmi önlemek hesabından dolayıdır ki İKP, yine gazetelerden okuduğumuz üzere, NATO'dan çıkmayı da öngörmemektedir. Yani NATO'dan çıkıp çıkmama meselesinin demokratik ve halkın tuttuğu partiler arasında, güçler arasında, yeni tartışmalara, yeni bölünmelere meydan vermemesini istemektedir. Ayrıca Berlinguer aynen şunu söylemiştir: "Biz NATO ve Varşova paktları arasındaki güç dengesine dokunmak istemiyoruz." Çün-

kü İtalya'da ve Fransa'da olanların ve olacak olanların mutlaka uluslararası düzeyde de yansımaları olacaktır, buna işaret etmektedir. Ama bunu söyledikten sonra da hemen şunu ilâve ediyor Berlinguer ve diyor ki, "ama biz İtalyan halkının kendi politik, ekonomik ve sosyal konumlarını kendi özgür iradesiyle tesbit etmesinden, kararlaştırmasından yanayız." Bunu da savunuyor.

Şimdi, dediğim gibi, bu politika İtalya'nın somut şartlarında anlaşılabilir bir politikadır. Ama tabiî sosyalizm açısından sosyalizmi hedef almış bir işçi sınıfı partisi açısından böyle bir politikanın bedeli nedir, niteliği nedir? Üzerinde hassasiyetle, önemle durulması gerekir. Böyle bir politikayı yürütürken sosyalizm çizgisinden asla sapılmamasının, çok önemli olarak dikkat edilmesi gereken bir nokta olduğu da muhakkaktır. Her halükarda çok uyanık, çok dikkatli ve hareketin gelişmesinin getirdiği durumları karşılayabilecek, tepkileri yapabilecek durumda olmak şarttır.

Geçen seneki konuşmamda demiştim ki, sistemlerarası mücadelenin, kapitalizmle sosyalizm arasındaki mücadelenin sıcak odak noktalarından birisi Güney Avrupa'dır.

Bu yargı bugün de geçerliliğini, doğruluğunu korumaktadır. Güney Avrupa'da genel olarak bir sola kayış vardır. İtalyan ve Fransız partilerinin tutumları, o ülkelerdeki durum bunu göstermektedir. Geçen senekinden farklı olarak Portekiz'de bir sağa kayış meydana gelmiştir. Ama sağa kaymış bugünkü Portekiz bile Nisan Devrimi öncesi Portekiz'e kıyasla daha solda, daha demokratik bir çizgide olan bir ülkedir. Soares'in iktidarında Portekiz'in nereye kadar gideceğini kestirmek henüz mümkün değildir. Bir orta sol çizgi üzerinde az çok istikrarlı bir yol tutturacak mıdır, yoksa sağa kayış devam mı edecektir? Bu kayış karşısında soldan ne gibi tepki gelecektir? Bunlar cevap bekleyen sorulardır. Portekiz'den en son gelen bir haber devrimden sonra yapılan toprak reformunun geri alınmaya başlandığını gösteriyor. O reformda dağıtılan toprakların eski sahiplerine iade edileceği haberi basında yer alıyor.

Buna karşılık İspanya geçen seneye kıyasla daha sola kaymış bir durumdadır, İspanya bizim burjuvazinin ve iktidarının gerçekleştirmek istediği bir durumu gerçekleştirme çabası içindedir. Yani işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partisine yer vermeden, bizde klişeleşmiş tabiriyle "çok partili çoğulcu hür demokrasi" görünümünü gerçekleştirmek. Ama bu pek mümkün olacağa benzemiyor İspanya'da. Daha şimdiden komünist partisine karşı olan, buna müsaade etmek istemeyen kralcı İspanya Hükümeti illlegal İşçi Komitelerini tanımak mecburiyetinde kalmıştır. "Demokratik Cunta" denen, içine İspanya Komünist Partisi'nin de dahil olduğu demokratik cephe birliğinin Madrid'de toplanmasını yasaklamamış veya yasaklıyamamış, önleyememiştir. İspanya'nın en hassas meselelerinden, -yani İspanyol burjuvazisi ve iktidarı açısından- biri olan Bask milliyetçiliği konusunda 40 yıldan beri ilk defa olarak Bask'a millî bayrağının dalgalanmasına izin vermek mecburiyetinde kalmıştır. Hasılı gelişmeler şunu gösteriyor ki, toplumun objektif gelişmeleri ve bu gelişme içinde ilerici demokratik güçlerin ve işçi sınıfının gösterdiği azimli mücadele, en gerici ve kralcı hükümetleri dahi iradelerinin dışında bir takım ödünler vermeye, bir takım durumları kabul etmeye zorlamaktadır.

Kuzey Avrupa'da Sağa Kayış Devam Ediyor

Güney'de bunlar olurken kuzeyde sağa kayış devam etmektedir. Ve sosyal demokrasinin vatanı diyebileceğimiz ülkelerde sosyal demokrasinin gerilemesi durumlarıyla karşı karşıyayız. Bunlardan birincisi İsveç'deki seçimler ve bunun sonuçlarıdır. İsveç'de sosyal demokrasi ilk olarak bu seçimlerde gerilemedi. 1972 seçimlerinde de gerilemişti ve ancak bir koalisyon olarak iktidarda kalabilmişti. Ama bu defa koalisyon olarak dahi iktidarda kalamayacak derecede oyları gerilemiştir. Bununla beraber bu ilerici sosyal demokrat koalisyonun aldığı oylarla sağcı koalisyon partilerin aldığı oylar arasındaki fark büyük değildir. Belki kıl payı denecek kadar küçük bir farkla sağcı kanat seçimleri almıştır. Bizim açımızdan İsveç konusu üzerinde durmakta şu önem var. İsveç oldum olası sosyalist bir ülke diye, hatta örnek bir sosyalist ülke diye dünya kamuoyuna sunulmuştur. Ve bizim burjuva çevreler de İsveç'i sosyalist olarak kabul edip, o anlayışla onun üzerine yargılar yapmaktadırlar. Oysa sosyalizmle İsveç'teki düzenin uzaktan yakından hiçbir ilgisi yoktur, ekonomisinin % 90'nının hatta bazı işkollarında % 95'den fazlasının özel sektör elinde olduğu bir ekonomi, sosyalist bir ekonomi elbette olamaz. İşçi sendikaları gerçi kuvvetlidir İsveç'te ve işçi sendikalarıyla sosyal demokrat parti arasında bir kaynaşma olmuştur, ama bu durum İsveç işverenlerinin çıkarına işlemiştir. İsveç dünyanın her tarafında ve bizde işverenlerin çok sözünü ettikleri ve istedikleri "çalışma barışını" sağlamıştır. İsveç'teki o sosyal demokrat sendikalar sağlamıştır bu durumu. "Sosyal barışı" sağlamak demek, ekonomik alanda işçi sınıfının ekonomik mücadelesinin dizginlenmiş, geriletilmiş ve üretim alanında işvereni çok memnun eden, onun çok işine gelen, kâr üzerine kâr, servet üzerine servet elde etmesine yol açan bir durumun meydana gelmiş olması demektir. İsveç'teki sosyal demokrat iktidar ve sendikalar, İsveç işverenlerine, burjuvazisine bu durumu sağlamıştır. 1972'de kayıplara uğradıktan sonra bu sosyal demokrat parti yeni bir öneriyle bu seçimlere katılmıştır. O da işverenlerin, patronların kârlarından % 20 oranında kesintiler yapıp fonlar oluşturarak, bu fonlarla özel kesim işletmelerini yavaş yavaş satın almak, bunlar meydana gelmiş olması demektir. İsveç'teki sosyal demokrasinin özellikle İsveç'teki sosyal demokrasinin, şöyle bir iddiası olagelmiştir: Adım adım, tedrici olarak kapitalizmden sosyalizme geçmek. Acaba İsveç Sosyal Demokrat Partisi'nin yaptığı bu öneri, gerçekten adım adım sosyalizme geçmeyi mi öngörüyordu? Çok önemli olduğu için burada bir noktaya kısaca da olsa işaret edeceğim. O da sendikaların işletmeleri satın almalarının ve özel sektöre ait olan işletmelerin el değiştirip sendikaların malı olmasının sosyalizmle, sosyalizme geçişle hiçbir ilgisi yoktur. Bu ancak sendikaları patron durumuna getirmektir. Genel çerçeve kapitalizm olduğu sürece, bir kısım işletmelerin mülkiyeti ister özel sektörde olsun, isterse devlette olsun, sendikalarda, kooperatiflerde ve benzeri topluluklarda olsun, üretim ilişkilerinde sosyalist nitelikte bir değişiklik meydana gelmiş demek değildir. Devlet kapitalizmi var demektir ve sözü geçen sendikalar, kooperatifler vs. özel sermayedarlar durumundadır. Mihenk taşı, anahtar bu üretim biçiminde artık değerin üretilip üretilmediğidir. Artık değerin bir takım özel ellere geçip geçmediğidir. Yoksa mülkiyetin hukuki biçiminin devlette, kooperatifte olması değil. Onun için böyle % 20 kesip, fonlar oluşturup sendikaları mal sahibi etmek, onları da patronlaştırmak, sendikaları kapitalist düzenle daha fazla ve daha iyi

bir şekilde bütünleştirmekten başka bir şey değildir. Bu konu üzerinde şu bakımdan önemle durdum. Çünkü bizde de, bildiğiniz gibi, 1970 öncesinden itibaren bir İYAK kanun tasarısı ve bir MEYAK kanun tasarısı vardır. TİP o zamanlar karşı çıkmıştı, şimdi de karşı çıkıyoruz: Çünkü İYAK ve MEYAK'ta toplanacak fonlarla yapılacak iş aslında işçilere veya memurlara yardım yapmak değil, o fonlarla ve büyük tekellerle ortak olarak, hatta yabancı sermayeyle ortak olarak, kapitalist yatırımlara gitmektir ve bu yoldan, OYAK'ta olduğu gibi bu sefer işçi kesiminde ve memur kesiminde bu toplulukları kapitalist düzenle bütünleştirmektir, çaba budur.

İsveç'ten sonra Almanya'da da sosyal demokrasi bir gerileme göstermiştir. Gerçi gene Sosyal Demokratların Hür Demokratlarla birlikte bir koalisyon kurması söz konusudur, ama bu koalisyonun bu seçimlerde aldığı oy, 72'de aldığı oydan daha azdır ve bu sefer Hristiyan Demokrat Parti en çok oy almış parti olarak ortaya çıkmıştır. Bunun için sosyal demokratlar yine koalisyon hükümeti kursalar dahi bu hükümet büyük zorluklarla karşılaşacaktır ve yeniden sosyal demokratların hükümeti kurmuş olması, sosyal demokratların sallantıda olduğu olgusunu değiştirmez. Ve sadece bu anlamda sağa kaymış da değildir. Federal Almanya, sosyal demokratlar kendileri çok sağa kaymıştır. Bugün Almanya'da son derece anti-demokratik kanunlar uygulanmaktadır. O derecede öyledir ki, bundan birkaç hafta önce Türkiye'yi ziyaret etmiş olan ünlü bir Alman yazarı Türk gazetelerine verdiği demeçte, sosyal demokrat yönetimindeki Federal Almanya için şu deyimi kullanmıştır: Bugün Almanya'da "güler yüzlü faşizm" vardır, demiştir. Bizim örtülü faşizm dediğimiz çeşitten bir yönetim.

Demek ki Avrupa doğudan batıya doğru uzanan bir çizgi üzerinde kabaca güney ve kuzey diye iki kesime ayrılmış durumdadır. Kuzey'de sosyal demokrasi gerilemekte, bir sağa gidiş, hiç değilse politik düzeyde kendini göstermektedir; güneyde ise sola kayış belirtisini sürdürmektedir. Sola kayış ise faşizm tehlikesini de beraber getirmektedir bir ölçüde. Çünkü toplumda sola kayış güçlendikçe sağ kanat toparlanmakta ve faşizmi bir alternatif olarak düşünmeye başlamaktadır. Zaten faşizm tehlikesinin ciddi olduğundan dolayıdır ki, az önce işaret etmeye çalıştığım üzere, örneğin İKP, belirttiğim stratejiyi, taktikleri kullanmakta ve bu faşizmi önlemek üzere bir takım tedbirler almakta ve önermektedir. Bu faşizm konusunda, küçük olmakla beraber ihmal edilmeyecek bir belirti de, dünyadaki çeşitli ülkelerdeki faşist örgütlerin uluslararası toplantılar yapmaya başlamalarıdır. En sonu Eylül sonlarında ABD'de San Fransisko'da yeraldı. Ondan kısa süre önce Fransa'da ve İngiltere'de benzeri toplantılar yapıldı. Henüz bu örgütlerin ve oluşturdukları toplantıların niceliği küçüktür ama, geçmişte Hitlerizm ve Mussolini hareketinin nasıl başladığını hatırlarsak, şimdilik küçük de görünse faşist örgütlerin uluslararası düzeyde örgütlenme girişimlerini küçümsememiz gerekir.

Afrika'da Ulusal Kurtuluş Hareketleri, Orta Doğu Bunalımı ve Emperyalizmin Yeni Taktikleri

Avrupa'da bunlar olurken, emperyalizm ve onun başını çeken ABD, ulusal kurtuluş savaşları ve mücadeleleri konusunda yeni bir taktik uygulamaktadır. Vietnam'daki hezimetten sonra ABD, modern çağlarda, barutun icadından sonra icad edilmiş en

tehlikeli silah olarak nitelediği ulusal kurtuluş hareketlerine karşı artık cepheden saldırının, açıktan silahlı savaşa girmenin bir sonuç, bir fayda vermediğini anlamıştır. Ve bunun neticesi taktik değiştirerek, cepheden değil, yandan saldırılarla, bir takım operasyonlarla ve manevralarla kurtuluş hareketlerini tümden bastırmak değil, saptırmak yolunu seçmiştir. Angola'da bunu yapmaya çalışmıştır, başaramamıştır. Şimdi Afrika'da Rodezya ve Güney Afrika ve Güney-Batı Afrika, Namibya konularında aynı taktiği uygulamaya çalışmaktadır. O da şudur: Ülkeyi gerçek bağımsızlığa, kurtuluşa kavuşturacak olan, kapitalizm ilişkileri dışına çıkartıp sosyalizmi hedef alan gerçek bir ulusal çizgiye oturtacak olan kurtuluş hareketlerine karşı, ılımlı denilen düzmece, aldatmaca kurtuluş hareketlerini desteklemek, sahneye çıkarmak ve yönetimi onların eline vermektir. Şimdi Rodezya'da bu yapılmak isteniyor. Batı yanlısı olan ve ılımlı diye tanınan Nkoma'nın ve onun gerilla kuvvetlerinin iktidara getirilmesine, gerçek ulusal kurtuluş savaşı taraflısı olan ve gerçekten ülkeyi bağımsızlık yoluna sokacak olan güçlerin bertaraf edilmesine çalışılıyor. Bu suretle şu neticeler elde edilmiş olacaktır. Birincisi, beyazların, çok küçük azınlık olan beyazların ekonomik ve kültürel çıkarları ile yabancı yatırımcıların çıkarları korunacaktır. Ama görünümde, şeklen, politik yönetim yerli siyahların elinde olacaktır. Gerçek ekonomik güç, kültürel üstünlük beyazların elinde olunca, elbette ki bu durum politik iktidarı etkileyecektir ve beyazlar doğrudan iktidarda olmasalar, veya iktidarda çoğunlukta olmasalar dahi, dolaylı olarak politik iktidarı etkiler, kontrolleri altında tutar durumda olacaklardır. İkincisi, bu ülkeler emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı dışına çıkmayacaktır. Bu çok önemlidir emperyalizm açısından. Çünkü dünyada, önce bir ülkede, sonra daha çok ülkede sosyalizm gerçekleşince, bir dünya sosyalist sistemi meydana gelince, kapitalizmin dünya pazarları, hammadde kaynakları ve sermaye yatırım alanları daralmıştır. Bunun daha fazla daralmasına dünya kapitalizminin tahammülü yoktur. Bu anlattığım nitelikte politikalar gütmek suretiyle bu yeni bağımsızlığına kavuşan ülkeler görünüşte, şeklen siyasi bağımsızlıklarına kavuşacaklar ama esas itibariyle emperyalist-kapitalist dünyanın ilişkileri ağı için de olmaya devam edeceklerdir.

Angola veya Rodezya veya Namibya'dan daha gelişmiş düzeyde olan ülkelerde ise ABD kapitalizmi ve onunla birlikte diğer emperyalist ülkeler bu sefer sosyal demokrasiyi ortaya sürmeye çalışmaktadırlar, gerçek bir bağımsızlığa ve millî egemenliğe karşı. Portekiz'de bunu yapmışlardır, Soares'in partisi aracılığıyla; İspanya'da bunu yapmaya çalışacaklardır ve Türkiye'de de yapacakları iş budur. Şimdiden ABD'nin ve batılı ülkelerin Türkiye'de sosyal demokrasi üzerinde düşündükleri ve hesaplar yapmakta olduklarının emareleri vardır.

Emperyalizmin oyunlar oynadığı diğer bir sıcak nokta da, çok yakınımızda, komşumuz olan Lübnan'dır. Lübnan'da bir buçuk senedir devam eden iç savaşın çeşitli evrelerden geçtiğini hep biliyoruz. Ama bu evrelerden geçişten sonra belli oldu ki, esas mesele, Filistinlilerin ve Filistinlilerin askerî güçlerinin imha edilmesi, ortadan kaldırılmasıdır. Bugün iç savaşın hedefi bu haline gelmiştir. Bugün artık başlangıçta sözü edilen solcu Müslümanların politik ve ekonomik sosyal hak talepleri unutulmuştur. Bugün sağcısı-solcusu, hristiyanı-müslümanı Filistinlileri ve Filistinlilerin askerî güçlerini hedef almaktadırlar ve durum bir soykırımı halini almıştır. Ele ge-

çen kamplarda, gazetelerden okuduğumuz üzere, Filistinliler, çoluk çocuk, ihtiyar, kadın tam eski zaman savaşlarında olduğu gibi kılıçtan geçirilmişler, öldürülmüşlerdir. Bu soykırım mutlaka durdurulmalıdır. Neden böyle olduğuna gelince, kısaca şu nedenleri sıralıyabiliriz: Bir kez Arap devletleri her ne kadar Filistin davasına sahip çıkar görünüyorlarsa da, aslında hiçbir zaman ve şimdi de Filistin davasına, Filistin halkının ulusal davasına gönülden sahip çıkmamışlardır. Çünkü Arap ülkelerinin ilerici, anti-emperyalist görünenleri de dahil hepsi, Filistin ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketinin niteliğinden tedirgindirler. Bu hareketin devrimci, ilerici niteliğinden tedirgindirler. Böyle bir hareket başarıya ulaşır da, onun iktidarında bir Filistin devleti kurulursa, hatta kurulmadan önce bu hareketin etkinliği fazlalaşırsa, bunun kendi iç rejimlerinde de yansıyacağından, kendi halklarını harekete geçireceğinden, kıpırdanmalara, direnişlere yolaçacağından kaygılanmaktadırlar. Ve bundan dolayı aslında, gönüllerinin tâ içinde Filistin davasına ve hareketine karşıdırlar ve sahip çıkmaları, savunmaları sözde kalmaktadır.

İkinci bir neden, Arap ülkeleri artık İsrail sorunundan, İsrail'le çatışmalar dolayısıyla sık sık savaşların olmasından, bunun sonunda yenilgiye uğrayıp toprak kaybetmekten bıkmışlardır. İsrail sorununu çözmek istemektedirler. Hele kendi topraklarında Filistin kampları ve Filistin askerî gücü bulunan ülkeler bunları hiç istememekte, bu kamplardan ve askerî güçlerden kurtulmaya bakmaktadırlar. İsrail'le sorun çözüme bağlansın ve her biri kendi ulusal çıkarını gözeterek ulusal bir politika yürütsün, uygulasın, bunun peşindedirler. Arap milliyetçiliği hiçbir zaman güçlü olmamış ve Arapları birleştirmeye yetmemiştir. Bugün ise Arap birliği milliyetçiliğinin yerini ayrı ayrı Mısır, Suriye gibi memleketler milliyetçiliği almaktadır. Bunun belirtilerini de gördük. 1970'de Kanlı Eylül denilen ayda, Ürdün Hükümeti Filistin kampları ve Filistin askeri güçleri üzerine modern silâhlarla donatılmış olan ordusunu yürütüp bir soykırım harekâtına girişti ve kendi toprakları, Ürdün toprakları üzerinde Filistinliler ve Filistin askerî güçleri sorununa son verdi. Mısır ise İsrail'le Sina Anlaşmasını yapıp ABD'ye yaklaşarak, İsrail'le, ABD ile ilişkilerini düzeltme yoluna gitti. İsrail'i tanımış oldu hatta; İsrail'le belirli bir süre silâhlı çatışmaya girmeme taahhüdüne girişmiş oldu.

Filistinlilerin üslendiği ve bundan dolayı da İsrail'in sık sık baskınlarına uğrayan devlet olarak geriye Lübnan kalmıştı. Lübnan da iç savaşı başlatarak iki kuşu birden vurmak istedi. Bir yandan değişen nüfus oranlarından, artık çoğunluğu teşkil ettiklerinden dolayı, politik rejimin değişmesini, politik ve sosyal hakların yükselmesini isteyen solcu Müslümanlar sorununu, öte yandan da kendi topraklarındaki Filistinliler ve Filistin askerî güçleri sorununu çözümlemek istedi. Ama başaramadı. Başaramayınca Suriye'ye ümit kapısı açıldı. Suriye görünürde çok mantıklı, onaylanacak bir gerekçe ile, yani Lübnan'da kardeş savaşını durdurmak, kan dökülmesine mâni olmak ve Lübnan'ın bağımsızlığını korumak gerekçesiyle müdahale etti. Bir de baktık ki, bu sözde anti-emperyalist, ilerici Suriye en sağcı Hristiyan kanadıyla, Falanjistlerle, işbirliği yapmaktadır ve onlarla beraber Müslüman kardeşleri durumunda olan Filistinlilerin üzerine yürümekte, onları tarumar etmekte, bir soykırımına başvurmaktadır.

Suriye'nin hep bildiğimiz gibi bu girişimi İsrail'den ve ABD'den onay almıştır,

bu surette Suriye, İsrail'le ve ABD ile ilişkilerini düzeltmek çabasındadır ve bu surette Golan tepeleri meselesini, meşhur tabiriyle, "millî şerefine" uygun bir biçimde halletmek çabası içindedir. Bu durumda biraz esefle şunu da belirtmek gerekir ki, Filistin kurtuluş hareketlerinin tutumu da olumsuz bir etken olarak kendisini göstermektedir. Filistin Kurtuluş Örgütüne dahil örgütler, güçler arasında tam bir anlaşma, tam bir birlik yoktur. Hedefleri, programları nedir, tam açık seçik belli değildir. İsrail devletini tanımamak havasındaydılar. İsrail devleti yerine Yahudilerin ve Arapların bir arada yaşayacakları lâik ve demokratik bir devlet öneriyorlardı. Oysa kanımızca bugün artık İsrail'in bir devlet olarak ortadan kalkması fiilen mümkün değildir. Kurulurken haklı olarak mı kurulmuştur? Batı devletleri Arapların, Filistinlilerin topraklarını bol keseden İsrail'e, Yahudilere, devlet kurmak için vermekte haklı mıydılar? Bu ayrı konu. Elbette ki haksızdılar. Ama aradan 30 seneden fazla bir zaman geçti ve bu devlet var artık. Bugün sorun, İsrail'in varlığından ziyade, İsrail'in emperyalizme Orta-doğuda bir sıçrama tahtası olması ve bu devletin devamlı surette genişleyici (expansionist) bir siyaset, saldırgan bir siyaset gütmesidir ki, bu önlenmelidir.

Onun için Filistin Kurtuluş hareketi örgütleri gerçekçi ve geçerli, uygulanabilir, ama aynı zamanda Filistin halkının ulusal davasını çözümler bir program üzerinde anlaşmak ve bunu ileri sürmek durumundadırlar.

Uçak kaçırma, adam öldürme gibi olayların Filistin davasına hiçbir yararı yoktur, zararı vardır. İlk zamanlar bu olaylar için şöyle bir gerekçe ileri sürülmüştü: Filistin davasını dünya kamuoyuna duyurmak, dünya kamuoyunun dikkatini çekmek. Bu gerekçe de, hele şimdi, hiç geçerli değildir. Çünkü bu olaylar dünya kamuoyunun dikkatini istenildiği gibi Filistinin ulusal davasına çekmemekte, Filistinlilere karşı olumsuz bir direnç, bir tepki yaratmak sonucunu vermektedir. Ve açıkça görülmektedir ki, emperyalist güçler, gerici-tutucu güçler bu baskınlardan, uçak kaçırma olaylarından yararlanmakta, bunları dünya kamuoyunu Filistinliler aleyhine döndürmekte bir araç olarak kullanmaktadırlar ve maalesef başarılı da olmaktadırlar. Bunun için Filistin Kurtuluş Hareketinin bazı örgütlerinin bu kısaca nitelediğim eylemleri de sorunun çözümüne yardım etmemekte, olumsuz bir etken rolünü oynamaktadır. Ama gene de her halükarda dünyanın tüm ilerici, demokratik, sosyalist güçlerinin ve devletlerinin safı, Filistin halkı ve onun ulusal ve toplumsal kurtuluş davası yanındadır.

Sosyalist Dünya Geleceğe Dönük Olarak Gelişmesine Devam Ediyor

Kapitalist-emperyalist dünyada bu bunalımlar ve sarsıntılar yer alır ve derinleşirken, sosyalist dünya geleceğe dönük olarak gelişmesine devam ediyor. Şüphesiz sosyalist ülkelerin de sorunları var. Dünyada sorunu olmayan insan ve toplum yoktur. Bu gayet tabiidir. Ama sosyalist dünyada sistemi kökünden sarsan, çalkantılara uğratan, gelişmeyi köstekleyen sorunlar yoktur. Gelişmenin yarattığı doğal denilebilecek sorunlar vardır. Ve bütünüyle dünya sosyalist sistemi, her biri merkezi bir planlama altında ve hepsi birden de bir entegrasyona yönelik olarak sosyalizmin daha ileri aşamalarına doğru gitmektedirler, gelişmektedirler. Kapitalist-emperyalist dünyada Avrupa Ekonomik Topluluğu gibi örgütlenmelerle bir entegrasyona gitme, bir bü-

tünleşmeye gitme çabaları zorluklara uğrar, istenilen sonuçları vermezken, dünya sosyalist sistemi, Çin hariç, kendi arasında bir bütünleşmeye, entegrasyona doğru gitmektedir. Bağımsızlık, egemenlik, eşit haklar çerçevesi içinde bir entegrasyona, bir bütünleşmeye doğru gitmektedir. Arkada bıraktığımız dönemde, yani geçen seneki İl Temsilcileri Toplantısı'ndan bu yana sosyalist dünyada iki tane önemli olay oldu ki, dünya kamuoyunda, batılı basında ve bizim basında üzerinde oldukça duruldu ve tartışıldı.

Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansının Getirdikleri

Bunlardan birisi Avrupalı 25 komünist ve işçi partisinin yaptıkları toplantıdır. Bu toplantıyla birlikte Fransız ve İtalyan Komünist partilerinin yeni benimsedikleri strateji, politik çizgi de bir arada ele alınarak tartışmalar yapıldı görüşler ileri sürüldü. Şuna dikkati çekmek isterim ki, Fransız ve İtalyan Komünist Partilerinin yeni stratejilerinin, sosyalizme geçiş ve kendi ülkelerinde sosyalizmi kurmak için benimsedikleri yöntem ve biçimler tahlil edilir, tartışılır ve değerlendirilirken mutlaka riayet edilmesi lazım gelen, gözönünde bulundurulması lazım gelen bir takım temel kıstaslar vardır. Bir defa hep hatırlıyalım, bilimsel sosyalizmin en temel ilkelerinden birisi ve başlıcası nedir? Şudur değil mi: Toplumsal gelişmede alt yapı, ekonomik yapı son tahlilde üst yapıyı belirler. Şimdi bunu ele alarak olguya baktığımız zaman şunu görüyoruz: İtalya ve Fransa gelişmiş, sanayileşmiş, emperyalizm aşamasında olan ülkelerdir ve ilk defa olarak bu çeşit ülkelerde işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partilerinin iktidara gelmesi söz konusudur. Ve öyle bir ortamda iktidara gelmesi söz konusudur ki, fiilen bir silâhlı devrim, bir ihtilâl ortamı ve şartları mevcut değildir. Bundan önce sosyalizme geçmiş olan ülkelerden hiçbirinin içinden çıktıkları toplum Fransız ve İtalyan toplumlarınınki gibi değildi. Yani gelişmiş, sanayileşmiş kapitalist ülkeler değildi. Şimdi alt yapıları birbirinden bu kadar farklı olunca, gayet tabiidir ki, İtalya ve Fransa gibi sanayileşmiş, gelişmiş kapitalist ülkelerde sosyalizme geçiş ve sosyalizmin gerçekleştirilmesi şimdiye kadar görülen biçimlerden farklılıklar gösterecektir. Üst yapıdan gelen faktörlerde de farklılık vardır. Bunlar gelişmiş sanayileşmiş kapitalist toplumlar olduğu için, buralarda burjuva demokrasisi göreli olarak daha ileri bir aşamadadır, Türkiye gibi ülkelere kıyasla. Geçen en az yüz elli senelik zaman zarfında emekçi kitlelerin, işçi sınıfının verdiği çetin mücadeleler sonucu bu demokratik hak ve özgürlükler kitleler lehine geliştirilmiş ve kitlelere malolmuş durumdadır. Zaten somut toplumlarda sosyalizm uygulaması için ileri sürülen, başta gelen ilke bu uygulamaların, bu gerçekleştirmelerin özde, içerikte sosyalist biçimde ulusal olacağıdır.

Şimdi, özde sosyalist olabilmesinin birtakım temel kıstasları, ölçüleri vardır. Biçimde ne kadar farklılıklar olursa olsun, o biçimdeki farklılıklar oluşurken ve gerçekleştirilirken, temeldeki, özdeki bu kıstaslara riayet edilmek gerekir. Özün birliğini ve evrenselliğini temin eden kıstaslar veya unsurlar şunlardır: Birincisi, işçi sınıfının önderliği, bu önderliğin korunması ve geliştirilmesi. Bu önderliğin hem iktidara gelmeden önce, hem iktidara geldikten sonra korunması ve geliştirilmesidir. İkinci kıstas, işçi sınıfının, başta yoksul köylü olmak üzere, diğer emekçi sınıf ve tabakalarla ittifaklar kurması, ama bu ittifaklar birliği içinde, çerçevesi içinde işçi sı-

nıfının önderliğinin korunması, işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan kendi partisinin bağımsız varlığının ve etkinliğinin korunması şarttır. Üçüncüsü, iktidar olduktan sonra şu veya bu biçimde ama mutlaka kapitalizmden sosyalizme geçme adımlarının atılmasıdır, yani üretim araçlarımın mülkiyetinin bir program ve silsile içinde kamulaştırılmasına gidilmesidir ve ekonominin merkezi bir planlama ile yeniden örgütlenerek kamulaştırılan sektörlerde gerçekten sosyalist üretim ilişkilerinin oluşturulmasına girişilmesidir.

Dördüncü bir nokta, unutmamak gerekir ki, bütün sınıflı toplumlarda mutlaka devlet vardır. Sosyalizme geçiş ve sosyalizmi kurma aşamasında da devlet mevcut olacaktır ve çok önemli ve yararlı görevler yapacaktır. Devletler ise hangi toplumda olursa olsun, ne kadar özgürlükçü ve demokratik olursa olsun, eğer devlet ise, mutlaka bir cebir unsurunu ihtiva eder. Devletlerin kanunları vardır, kanunlarda yaptırımlar, müeyyideler vardır. Kanunlara karşı çıkanlar, ihlâl edenler cezalandırılır. Bu bir cebir unsurudur. Devletin mahkemeleri, hapishaneleri, kolluk kuvvetleri vardır devletin bu cebir unsurunun gerektiğinde işleyebilmesi için. Ne kadar demokratik, ne kadar özgürlükçü olursa olsun, eğer devlet varsa, mutlaka devletin cebir unsuru vardır. Bunun için en yasal yoldan seçimlerle iktidara geçseler de ve bütün hukuk kurallarına riayet etseler de, elbette ki, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin iktidarında da devlet varolacağına göre, kanunların müeyyideleri, yaptırımları olacaktır; yasaların ihlaline, başkaldırmalara karşı ve iktidarın programını uygulayabilmek için elbette devletin araçları -biçimde gerekli değişiklikler yapılarak- usulünce kullanılacaktır. Bütün mesele, sınıf mücadelesinin ne derecede şiddetli olacağıdır. Oluşacak iktidarın niteliği sınıf mücadelesinin şiddetine, keskinliğine, burjuva sınıfların direnme, sabotaj gibi girişimlerde bulunup bulunmamasına bağlıdır.

Fransız ve İtalyan partileri şu tezlerle ortaya çıkmaktadırlar: Birincisi, tekelci burjuvaziye karşı mücadelede kitlelerin bilinci yükselecektir. Şimdiden yükselmektedir. Sosyalizm artık sadece işçi sınıfının ideolojisi olmaktan çıkmakta, işçi sınıfı dışında aydınlar kesiminde, kol ve kafa emekçisi diğer kitlelerde de tutulmakta ve yayılmaktadır. Bu ittifaklar çerçevesinde verilen mücadelelerle sadece işçi sınıfının değil, onun dışındaki emekçi kitlelerin de politik bilinci yükselecek ve giderek sosyalizmi kabul eden, sosyalizm çizgisine varan bir duruma, bir düzeye gelecektir. İkinci bir tezleri şudur: Tekelci büyük burjuvazinin [karşında] böyle geniş ittifaklar kurulması ve bu ittifaklarda emekçi kitlelerin giderek daha bilinçlenmesi ve sosyalist çizgiye yakınlaşması sonucunda, tekelci büyük burjuvazinin kuşatılabileceği, tecrit edilebileceği etkisizleştirilebileceğidir. Üçüncü tezleri, iktidara geldikten sonra kilit noktalarından başlayarak kamulaştırmalara gitmek suretiyle tekelci büyük burjuvazinin ekonomik dayanaklarını tasfiye etmek ve giderek tüm ekonomiyi sosyalist üretim ilişkilerine geçirmektir. İki partinin hareketi bu görüşlere, bu tezlere dayanıyor. Bunların uygulamada ne sonuç vereceğini zaman gösterecektir. İtalya'nın ve Fransa'nın somut şartlarında bunlar anlaşılabilir politikadır ama her halde çok uyanık, çok tetikte ve çok hazırlıklı, gereken tepkileri göstermekte, tedbirleri almakta hazırlıklı olmaları gerekecektir.

İktidarların dayanağı hiçbir zaman tek bir sınıf değildir. Egemen sınıf tek olsa bile, onun etrafında mutlaka bir sınıflar koalisyonu vardır. Burjuva iktidarları için

durum böyledir; sosyalist iktidarlar için durum haydi haydi böyledir. Sosyalist memleketlerde iktidar, nüfusun bütün kesimlerini her düzeyde örgütleyerek, bir örgütler sistemine, salkımına oturarak işleri yürütmektedir. İkinci dünya savaşından sonra sosyalist iktidarı gerçekleştirmiş olan ülkelerde, halk cumhuriyeti ülkelerinde, iktidarlar çeşitli adlar taşıyan demokratik cephelere oturmaktadırlar. Bu cephelere dahil olmuş bulunan politik partiler, burjuvazinin sandığı ve inandırmak istediği gibi göstermelik partiler değillerdir. Toplumda önemli işlevleri, vardır. Bir, işçi sınıfının kendi partisi vardır ve o parti öncülüğü muhafaza etmektedir; onun yanısıra, onu destekleyen örgütler olarak cepheye dahil diğer partiler vardır. Siyasi partilerin dışında sendikalar daha çok önemli olarak yer almaktadır, arkasından kitle örgütleri gelmektedir ve bu şekilde bir toplumsal örgütlenmeler sistemine dayanarak iktidarlar işleri etkin şekilde yürütebilmektedirler.

Şimdi anlaşılıyor ki İtalyan ve Fransız partileri iktidara gelmeden çok önce bu ittifaklar sistemini oluşturmak, örgütlemek ve bunu da cephe ortaklarına tartışma, itiraz ve eleştiri özgürlüklerini vererek oluşturmak istemektedirler. Yani iktidara geldikten sonra zorunlu olarak ortaya çıkan, çıkması gereken o örgütlenme salkımını, iktidara gelmeden önce oluşturma çalışmalarındadırlar.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, sosyalizmin özüne, evrensel ilkelerine ve ölçülerine uymak, bağlı kalmak şartıyla çeşitli toplumlarda sosyalizme götürecek yol ve biçimlerdeki çeşitli olanaklar küçümsenmemelidir. Farklar, biçimlerdeki, uygulamalardaki farklar, sosyalist teori ve uygulamanın güçlü olanakları bulunduğunu, ne derecede zengin olduğunu gösterir. Bu da sosyalizmin teorisine ve pratiğine olumlu katkılardır, onun gücünü gösteren bir durumdur.

25 partinin toplantısıyla ilgili olarak çok tartışılan bir durum da proleter enternasyonalizmi sorunu oldu. Öteden beri batının basınında "tek merkezli", "çok merkezli" tartışması yapılagelmiştir. Eskiden dünya işçi sınıfı hareketi tek merkezliydi, sonra, şimdilerde, çok merkezli hale geldi diye. Kanaatim, kesin kanaatim odur ki, proleter enternasyonalizmi veya sosyalist enternasyonalizm sorununu merkez kavramı açısından ve merkezlerinin sayısı açısından görmek yanlıştır. Meseleyi yanlış koymaktır. Tek merkezli, çok merkezli; bu, biçime ait birşeydir. Halbuki işçi sınıfı hareketinin, çeşitli toplumlardaki işçi sınıfı hareketlerinin uluslararası nitelikte oluşu, o hareketlerin kendi öz niteliğinden gelmektedir. Biçimsel örgütlenmesi olmasa, veya o biçimsel örgütlenmesi şu veya bu biçimde olsa da, gene işçi sınıfı hareketi, dünya işçi sınıfı hareketi özünde, içeriğinde enternasyonaldir. Örgütlenme biçiminden bağımsız olarak. Neden özünde işçi sınıfı enternasyonaldir? Şundan dolayı: Tüm toplumların işçi sınıfı sömürülen sınıflardır, sömürüye karşı, sermayenin sömürüsüne karşı mücadele eden sınıflardır. Amaçları hem kendilerini, hem tüm nüfusu, tüm halkı sömürüden kurtarmaktır. İşçi sınıfı iktidara geldiği zamandır ki, insan tarihinde ilk defa olarak sömürücü olmayan bir sınıf iktidara gelmiş olmaktadır. Ondan önce toplumsal evrimde, köle toplumundan feodal topluma, feodal toplumdan kapitalist topluma geçişte bir sömürücü sınıfın yerini diğer bir sömürücü, egemen sınıf almıştır. Ama işçi sınıfı iktidarı aldığı zaman, insanlık tarihinde ilk defa sömürücü olmayan bir sınıf iktidarı almaktadır. Kendisi sömürücü olmadığı içindir ki tüm sömürülere karşı, sömürünün her çeşidine karşıdır ve diğer toplum-

lardaki işçi sınıflarıyla aralarındaki ulusal düzeydeki farklar ne olursa olsun, bu özde birleşmektedirler, sömürücü olmamakta, sömürülen sınıf olmakta, aynı sömürücü sermayeye karşı mücadele vermede birleşmektedirler ve bu durumlarından dolayı da aralarında bir çıkar kavgası, temel bir çıkar uyuşmazlığı yoktur. Ulusal farklılıklar temel çelişkiler değildir, hareketin uluslararası hedefleri ve çıkarı acısından bağdaştırılabilir, uzlaştırılabilir farklılıklardır.

Şimdi, uluslararası düzeyde biçimde bir fark meydana gelmiştir. Bu biçimdeki fark ise tarihsel şartlardan, dünya işçi sınıfı hareketinin gelişmiş olmasından doğmaktadır. Bugün artık her ülkede işçi sınıfı hareketi uzunca bir tarihe sahiptir. Bu tarihsel gelişmesinde geniş ve zengin tecrübeler kazanmıştır, kendi toplumunun şartlarını daha iyi öğrenmiştir. Kendi toplumuyla daha sıkı temaslar kurmuş ve kenetlenmiş, kendi toplumunda hareketi daha yetenekli olarak yürütebilir bir duruma gelmiştir. Tek merkez, bir karar merkezi yoktur ama, bu, uluslararası dayanışma yoktur, ilişkiler yoktur, karar alma olanakları yoktur anlamına gelmiyor. Zaman zaman dünya çapında ve bölgeler çapında konferanslar yapılmakta ve özellikle bu konferanslara hazırlık çalışmalarında çeşitli ülkelerin işçi sınıfının ve hareketinin karşılaştığı sorunlar ortaya konmakta, deneyimler, yeni edinilen bilgiler ortaya dökülmekte; bilgi, görüş alışverişi olmakta, meseleler tartışılmakta, karşılıklı eleştiriler yapılmakta ve sonunda anlaşmaya varılan konular tesbit edilerek kamuoyuna ilân edilmektedir. Bunun dışında, bu toplantılar dışında, batı basınına ve bizim basınımıza pek yansımıyor, onun için haberimiz olmuyor ama, çeşitli ulusların işçi sınıfı hareketi temsilcileri, yöneticileri arasında ve bunlarla işçi sınıfının iktidar da olduğu ülkelerdeki temsilciler arasında sık sık buluşmalar, görüşmeler yeralmaktadır. Uluslararası dayanışmanın ise esas olduğu ve sürdüğü konusunda konferansa katılan işçi sınıfı partileri aynı görüşte olmuşlar ve bunu vurgulaya vurgulaya belirtmişlerdir. Öyle görünüyor ki, burjuvazi boşuna ellerini oğuşturup "enternasyonalizm ortadan kalkıyor" diye sevinmektedir. Sevinmesin burjuvazi. Kendisi nasıl dünya çapında örgütlenip çokuluslu şirketler vasıtasıyle dünyadaki azgelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler üzerinde hegemonya kurmaya çalışıyorsa, bu çalışmalarda daima karşısında, ona karşı etkin mücadele veren uluslararası dayanışma içindeki işçi sınıfı hareketini ve dünya sosyalist sistemini bulacaktır.

Mao'nun Ölümü ve Çin'deki Yeni Gelişmeler

Sosyalist dünyada diğer üzerinde tartışılan ve dikkati çeken olgu, Mao'nun ölümü oldu. Mao'nun ölümü üzerinde en çok tartışılan ve ortaya atılan konu, ondan sonra halefi, yani onun yerini alacak olan kimdir, kim olacaktır?, yöneticiler arasında nasıl bir mücadele baş gösterecektir? soruları oldu. Halbuki bizim açımızdan önemli olan, sosyalizm açısından önemli olan, Mao'nun yerini kim alacak, klikler arasında nasıl bir mücadele olacak konusu değildir, veya öncelikle bu konu değildir. Daha ziyade, Çin'in sosyalist dünyadan ayrışımı, bölünmesi ortadan kalkacak mıdır, devam mı edecektir; sosyalist dünya yeniden tek bir bütün haline gelecek midir, gelmeyecek midir sorunudur. Bilindiği üzere Çin 1957'lere kadar dünya sosyalist hareketine uygun bir çizgide oldu. 1957'den sonra ve 1958'de başlayan "ileriye doğru büyük atılım" hareketiyle ayrışma başladı.1957'ye kadar Çin'deki devrimci hareketi

doğru çizgide tutmuş olan yöneticiler ve kadrolar ve onların dayandıkları işçi sınıfı ve emekçi kitleler kesimleri ortadan kalkmış olamaz, etkinliklerini tümden yitirmiş olamaz. Bunların etkinliklerinin yeniden su yüzüne çıkmaya başlaması beklenebilir. Kaldı ki, Çin'in temel politik çizgisi konusunda Çin yöneticileri arasında mücadeleler olduğunun belirtileri, Çin dış dünyaya kapalı tutulmaya çalışılmasına rağmen, ortaya çıkmıştır. Bunun son senelerde iki önemli belirtisini kısaca hatırlatayım. Birisi daha 9. parti kongresinde Mao'nun yerini alacak adam olarak, kahraman olarak ilân edilen Lin Piao'nun kısa süre sonra hain ilân edilip bir uçak kazasında uçağı düşerek, veya düşürülerek ölmesidir. İkinci bir belirtisi, Çu En Lay'ın ölümünden kısa süre önce, kültür devriminde gözden düşmüş olan Teng'in iadei itibar ettirilerek başbakan yardımcılığına getirilmesi ama kısa süre sonra Çu En Lay ölünce tekrar görevden alınması ve ağır eleştirilere, saldırılara uğramasıdır. Eğer üst yönetim kademelerinde bu derecede görüş ayrılıkları ve bundan doğan bu derecede kesin mücadeleler varsa, hemen şu sonucu çıkarabiliriz ki, bu üst kademelerdeki yöneticilerin dayandığı alt kademede kadrolarda, kesimlerde de ayrışma ve mücadeleler vardır. İşçi sınıfı ve halk kitleleri arasında da bunların tabanları vardır. Tabiî sosyalist olarak bizim dileğimiz, Çin işçi sınıfının -ki sanayileşme ilerledikçe bu sınıf nicelik ve nitelikçe güçlenmektedir- bu güçlenmekte olan ve daha da güçlenecek olan Çin işçi sınıfının ve bilimsel sosyalist teoriyi bilen ve benimsemiş olan yöneticilerinin ergeç Çin'i doğru sosyalist çizgiye oturtması ve Çin'le sosyalist dünya arasındaki bölünmenin ve çatışmanın ortadan kalkmasıdır. Dileğimiz ve olacağını tahmin ettiğimiz budur. Yalnız tahminimce bu kısa sürede hemen olabilecek birşey değildir, belki bir zaman alabilir ama bir zaman alsa da ergeç bu birleşmenin, bütünleşmenin olacağı kanısındayım.

Türkiye'nin Dış Politikası

Böyle bir tablo çizen dünya durumunda Türkiye'nin dış politikası nasıldır? Geçen seneki İl Temsilcileri Toplantısı'nda Türkiye'nin dış politikasında temel bir çelişkinin olduğunu belirtmiştim. Demiştim ki, Türkiye'nin sosyal yapısının azgelişmiş veya gelişmekte olan geri bir toplum yapısı oluşu ve 55 yıl önce bir ulusal kurtuluş savaşı vermiş olması, onun, yani Türkiye'nin, anti-emperyalist, ilerici, sosyalizm doğrultusunda gelişmeyi öngören üçüncü dünya devletleriyle aynı safta yeralmasını gerektirirdi. Oysa böyle olmamıştır, böyle değildir. Türk burjuvazisi kendi egemenliğini ayakta tutabilmek için politik bir tercih yaparak emperyalizmle ve 1963'ten sonra bilhassa Batı Avrupa ile bütünleşme, ona bağımlı olma yolunu seçmiştir ve bundan dolayı da Türkiye dış politikasında temel bir uyuşmazlık vardır. Şimdi bu toplumsal yapının gerektirdiği dış politikayla egemen sınıfın güttüğü dış politika arasındaki uyuşmazlık, birbir ortaya çıkmaktadır. Bugün Türkiye, safında yer aldığı emperyalist kampın belli başlı üyeleriyle en azından anlaşmazlık, hatta bir ölçüde çatışma halindedir. ABD ile durum böyledir, AET ile durum böyledir. NATO'da müttefikimiz olan, yakın komşumuz olan Yunanistan'la da durum böyledir. ABD ile yapılan ikili anlaşma hâlâ Amerikan kongresinden geçmemiştir. Seçimlerden sonra da geçeceği kesin değildir. Bu ikili anlaşma Türkiye'nin egemenliğini koruyor, üsler Türk silâhlı kuvvetlerinin üsleri oluyor propagandasına rağmen, aslında, bu ikili anlaşma gene

Türkiye topraklarından bir kısmını Amerikalıların yönetimine bırakmaktadır. Yani gene Amerikalılara "ekstra territoryal" haklar tanımaktadır. Türkiye'nin ve Türk silâhlı kuvvetlerinin kontrol ve yönetim yetkileri bir hayli yüzeyde, görünüşte kalmaktadır. Bütün elde edilmiş görülen çıkar, bu üsler karşılığında yılda 100 milyon dolar kira elde etmektir ki Türkiye'nin büyük finansman ihtiyaçları karşısında 100 milyon doların sözü geçmez; ama asıl önemli olan şey, isterse daha büyük meblâğlar karşılığı olsun, Türkiye'nin bir karış toprağının dahi kiralanamıyacağı, kiralama karşılığında o toprak üzerinde Türkiye'nin egemenlik haklarından vazgeçemiyeçeğidir. Esas nokta budur, ve bu haklardan ödün vermeye kalkmak aynı zamanda mevcut ceza kanunlarımız ışığında da bir suçtur. Biz ikili anlaşmaya karşıyız, tüm bu çeşit ikili anlaşmalara karşıyız. İkili anlaşmaların, NATO ve Amerikan üslerinin tasfiyesinden yana, CENTO'dan, NATO'dan, AET'den, Dünya Petrol Ajansından çıkılmasından yanayız. Ülkenin çıkarlarının böyle bir politika gerektirdiği kesindir.

AET Türkiye İlişkileri

AET ile olan ilişkiler de ilgililerin itirafınca bir "dönüm noktasına" gelmiştir. Tarımda ödünler, geçiş dönemi protokolünün sanayileşmemize ters düşmesi, Aralık ayında Avrupa Topluluğunun işçilerimize serbest dolaşım tanıması gibi konularda AET ile bir anlaşmazlık, en hafif terimiyle bir uyuşmazlık vardır ve bugün artık burjuvazinin bir kesimi, bilhassa sanayici kesimi, burjuvazinin ideologları, iktisat profesörleri ve hatta son zamanlarda dışişleri bakanı Protokol'ün, AET ile imzalanmış olan protokolün Türkiye'nin sanayileşmesine ters düştüğünü nihayet farketmişler ve bunu söyler olmuşlardır. Hatta sanayicilerden ve iktisat profesörlerinden bir kısmı AET'ye tam üye olmak düşünülemez, bu protokol kökünden reddedilmeli, değiştirilmelidir ve AET ile yeni düzenlemelere gidilmelidir dahi demektedirler. [Dışişleri Bakanı] Çağlayangil Protokol sanayileşmemize ters düşmektedir dedikten sonra, bunun nedenini Ankara anlaşmasının yapıldığı 1963 yılından bu yana şartların değişmiş olduğuna bağlıyor. Oysa neden bu değil. Daha 1963 yılında Ankara anlaşmasının imzalandığı günün ertesinde zamanın Türkiye İşçi Partisi bu anlaşmanın karşısına çıktı. Şimdi ileri sürülen nedenlerle, yani bu anlaşmanın Türkiye'yi daha bağımlı kılacağını, Türkiye'nin ulusal sanayiini geliştirmesine engel olacağını, sanayileşmemizi çökerteceğini ileri sürerek, bu gerekçeyle karşı çıktı daha o zaman TİP. Ondan sonra da Mecliste olduğu sürece, dört yıl AET ve Türkiye karma parlamento komisyonuna katıldı TİP ve oradaki temsilcisi vasıtasiyle de aynı görüşleri sürekli tekrarladı. Bu o zamandan biliniyordu. Ama burjuvazi ve iktidarı politik bir tercih yapıyordu, ekonomik tercih değil. Hâlâ da bu politik tercih devam etmektedir. Burjuvazinin bir kesimi, genellikle sanayi burjuvazisi, AET'ye, Protokol'e sert bir biçimde karşı çıkmakla beraber, AET ile ilişkileri koparmak ve anlaşmayı feshetmek eğiliminde değillerdir. Yapmak istedikleri, bir başka düzeyde AET ile bütünleşmektir ve bir başka düzeyde bütünleşmeyi AET yetkilileri de istemektedirler. En azından bir seneden beri AET yetkilileri açıkça hiç öyle dolambaçlı yollara gitmeden şunu söylemektedirler adeta kafalara dank ettirmek istercesine. Şu tarım ödünleri meselesinden vazgeçin. Liberasyon listesi şu oldu, bu oldu demekten vazgeçin. Gümrük indirimleri şu kadar olsun bu kadar olsun, bundan da vazgeçin. Bu konularda size

istediğiniz taleplerin hepsini versek bile, sizin için durum değişmez. İhracatınız bir miktar artar, başka bir netice elde edilmez. Çünkü sizin, açıkça söylüyorlar, ekonominiz geridir. Sanayinizin yapısı geridir, onu bu gerilikten kurtarmak lâzımdır. Bu gerilikten kurtarılması için bırakın bizim sermayemiz, AET topluluğu sermayesi, Türkiye'ye gelsin ve kendi ülkelerinde ne kadar serbest ve rahat yatırım yapabiliyorlarsa Türkiye'de de aynı şartlarda yatırımlar yapabilsin, kurtuluş yolu ancak budur deniyor. AET ile protokole ve bugünkü ilişkilere keskin karşı çıkışlarda bulunan büyük sermaye kesimi, büyük sanayici kesimi de aslında bundan başka bir tutumda değiller. Yabancı sermayenin gelmesini açıkça istiyorlar. Büyük sermayenin kuruluşlarından biri olan Kalkınma Vakfı'nın hazırladığı raporda üç noktada yabancı sermaye isteniyor. Birisi, alt yapı kuruluşlarının inşasında yabancı sermaye gelsin deniyor. Yani hava limanları, deniz limanları, barajlar, köprüler yapılması konusunda yabancı sermaye gelsin, bunları yapsın. Çünkü bizim özel sektör için bunlar çok pahallı girişimler. İkincisi, turizm sanayiinde gelsin yapsın. Çünkü turizm sadece para meselesi de değil. Lokantacılığı, otelciliği bilmek, turistlerin ihtiyaçlarını bilmek gibi bir takım usulleri, bilgileri de gerektiriyor, onun için oraya da yabancı sermaye gelsin. Bir de şunu söylüyor bizim sanayici burjuvazi: İleri teknoloji transferi yapacak yatırımları da yabancı sermaye yapsın. Yeni, ileri teknoloji transferi yapılması, yani en ileri teknoloji ile kurulacak olan sanayi kuruluşlarını da yabancı sermaye yapsın. Bu demektir ki, bütün sanayi kesimine, hatta bütün ekonomiye egemen olabilecek olan en büyük, en modern teknikli yatırımlar yabancı sermayenin olacak; yabancı sermayenin olunca da bütün milli ekonomi bu sermayenin egemenliği, en azından etkisi altına getirecek. Yalnız Türkiye burjuvazisinin diğer bazı geri ülkeler burjuvazisinden bir farkı var. O da şu: Yabancı sermayenin Türkiye'ye, sömürgelere geldiği gibi gelmesini istemiyor. Brezilya'ya, Güney Kore'ye geldiği gibi gelmesini istemiyor. Yani yabancı sermaye gelsin, kendi başına bir kuruluş kursun, teknolojisini getirsin, üretimde bulunsun, üretimi de dış memleketlere ihraç etsin. Bununla yetinmek istemiyor. Neyi istiyor? Dış sermaye gelsin, ama kendisini de, Türkiye sermayedarını da, sanayicisini de girişimlerine ortak etsin. Talebi bu. Kavga buradan çıkıyor. Bu ortaklıkta bazı alanları daha çok yabancı sermayeye bırakmaya razı oluyor, ama bazı kesimlerin de sade kendisine kalmasını istiyor, diğer bazı kesimlerde de ortaklaşa iş yapmak istiyor. Yani bizim burjuvazi yabancı sermayeyi istemekle beraber, ortak olmak hırsında ve ülkeyi tek başına kendisi sanayileştiremediği için yabancı sermayeyle ortaklaşa sanayileştirmek istiyor. Burjuvazinin ülkeyi sanayileştirme hırsı var.

Şimdi biz Türkiye İşçi Partisi olarak burjuvazinin AET topluluğuna karşı yaptığı itirazları, eleştirileri, değiştirme tekliflerini, protokolü Türkiye'nin lehine olarak değiştirme, tümden ortadan kaldırıp yeni bir düzenlemeye gitme taleplerini destekleriz. Biz eskiden beri AET'ye karşı olan talepleri destekledik. Türkiye burjuvazisi henüz işlerin farkında olmadığı zaman bile biz Türkiye sanayiinin çıkarlarını savunduk. Ama burjuvazinin AET karşısında bu taleplerini desteklerken, hiçbir zaman unutmayız ki, burjuvazi aslında AET'ye, yabancı sermayeye karşı değildir. Emperyalizmin ülkeyi nüfuzu altına almasına, sömürmesine karşı değildir temelden. Bunu hiçbir zaman unutmayız ve bu anlattığım durumda olduğu içindir ki,

bu AET'ye karşı yerli sanayii bu kadar heyecanla savunur görünen burjuvazi, ne "ulusal bir burjuvazi"dir ne de "sola açık liberal bir burjuvazi"dir. Her ne kadar burjuvazinin bir kanadı son zamanlarda CHP'ye eğilim gösteriyorsa da. Çünkü "ulusal burjuvazi" deyimi bir bilimsel terimdir, ulusal burjuvazi terimi, "milli hisleri" olan burjuvazi demek değildir. Ulusal burjuvazi sanayici burjuvazidir. Ulusal burjuvazi sanayici burjuvazi olarak ulusal pazarı kendi tekelinde tutmak ister. Buna yabancı sermayenin nüfuz etmesini istemez. Bunun için yabancı sermaye ve emperyalizme karşı olur. Türkiye'de bu anlamda bir burjuvazi yok.

Serbest Bölgeler: Yerli ve Yabancı Sermayeye Kısıntısız Sömürü Olanakları

Şimdi AET konusunda bu gelişmeler olurken, sessiz ve derinden bir başka gelişme olmaktadır. Ve ilk bakışta akla gelmeyecek bir yöntemle, bir doğrultudan AET ile yabancı sermaye konusunda anlaşmaya doğru gidilmektedir. Şimdi yabancı sermayeyi teşvik kanununu değiştirmeye kalksa MC İktidarı, kamuoyunda müthiş gürültü kopar. İşçi sınıfı, tüm demokratik güçler, dernekler hepsi ayağa kalkar, basın ayağa kalkar ve öyle sanıyorum ki, MC iktidarı yabancı sermayeyi teşvik kanununu, yabancı sermayeye daha da ödünler ve ayrıcalıklar tanıyacak yönde değiştiremez. Ama hiç bunlara gerek kalmadan bir yolunu bulmuştur MC iktidarı. Her zaman söyleriz, en önemli olaylar toplumda, en gürültücü, en göze çarpar olaylar değillerdir. Gürültücü patırtıcı olaylar bir yandan süre dursun, onun sis perdesi arkasında sessiz sedasız çok önemli gelişmeler, hareketler yer alabilir. Hele Türkiye'de bu hemen hemen kuraldır. Bugünlerde de bu olmaktadır.

Yabancı sermayeyi teşvik kanununu değiştirmek yoluna gitmeden, o yola gidip de gürültüler koparmaya hacet kalmadan, sessiz sedasız yabancı sermayenin memlekette serbestçe yatmasını sağlayacak bir yöntem oluşturmaktadır MC iktidarı. Hepinizin zannederim unuttuğu, itiraf ederim ben unutmuştum, 1953'de geçmiş bir serbest bölge kurulması kanunu var.

O zaman geçirilmiş bir kanunla Türkiye'de serbest bölgeler kurmak kararı alınmış, hükümete bu yetki verilmiş. 1956'da bu kanuna uygun olarak bir tüzük yapılmış. Şimdi MC iktidarı bu tüzüğü bir tarafa koyarak, ama 1953'deki kanuna dayanarak bir serbest bölge kurulmasına ilişkin bir tüzük hazırlıyor, yakında bitecek, yakında Danıştay'a onaya gidecekmiş. Umarız, temenni ederiz Danıştay bu tüzüğü kabul etmez, geri çevirir. Bu tüzüğe göre serbest bölgelere yabancı sermaye tüm serbestçe yatacaktır. Yerli sermaye de yatacaktır. Gümrük Tekel Bakanının açıkça söylediğine göre serbest bölge -ki ilki İskenderun'da Yumurtalık mevkinde- olacakmış, ama daha sonra Türkiye'nin başka yerlerinde başka serbest bölgeler de kurulacakmış. Serbest bölgeler, asayiş ve nizamın korunması, ötesinde Türkiye hükümetinin, Türkiye devletinin yönetimi dışında olacakmış, oralarda Türkiye Cumhuriyeti kanunları yürürlükte olmayacakmış, bunun için İş Kanunu da yürürlükte olmayacak, grev hakkı olmayacak; bu bölgelere yabancı sermaye ve yerli sermaye serbestçe [yatırım yapabildiği] gibi, oralardaki işçileri de dilediği gibi, toplu sözleşmesiz, grevsiz sömürme olanağını bulacaktır.

İşte bu suretle yabancı sermayeyle ortaklık sorunu çözümlenmek isteniyor. Sanırım, bu serbest bölge girişimi daha da bir anlam kazanmaktadır şu hatırlanınca:

Geçen kış AET'den bir topluluk, bir heyet Türkiye'ye gelmişti ve Türk hükümetiyle temaslar yapmıştı. Bu temaslar sonucu gazetelerde serbest bölgeler kurulması konusunun da konuşulduğu açıklanmıştı.

Ege ve Kıbrıs Sorunu

Ege ve Kıbrıs sorununda da MC bir kararsızlık, bir yerinde sayma durumundadır. Her ne kadar afur tafur ediliyor, çok şoven-milliyetçi demeçlerde bulunuyorsa da, aslında gerek Kıbrıs sorunu, gerek Ege sorunu, Amerika ile ilişkilerin ne olacağı belli oluncaya kadar, MC iktidarı açısından düzelinceye kadar, buzdolabına kaldırılmış olmaktadır. Kıbrıs sorunu konusunda CHP'nin tavrı da açık değildir. Biz iktidarda olsaydık, Kıbrıs sorunu çoktan çözümlenmiş olurdu diyor CHP lideri Ecevit, ama, bu çözümlenme nasıl, ne biçimde olacaktı onu söylemiyor. Gerek Kıbrıs konusunda, gerekse dış politika konularında, "biz muhalefetiz, muhalefete öneri yapmak düşmez, çünkü politikayı muhalefet idare etmez, iktidar idare eder; iktidar politikasını, önerilerini açıklasın, biz de görüşümüzü açıklarız" diyor. Bu bana pek tutarlı ve mantıklı bir görüş olarak görünmüyor. Muhalefet partileri iktidarda olmadan ve dış politikayı yürütmeye kalkmadan da pekâlâ görüşünü belirtebilirler. Görüşlerini belirtmek görevleridir. CHP iktidara gelebilmek için iki şeyi kollamaktadır. Bir, büyük burjuvaziyi, ikincisi ABD'yi. Bu iki gücü karşısına aldığı takdirde iktidara gelemiyeceğini hesaplamaktadır, gerekli oyları alsa bile. CHP bilmektedir ki, Kıbrıs sorununun çözüme kavuşturulması için mutlaka bir toprak ödünü vermek gerekecektir. İç politika bakımından bunu açıklamak istememektedir. Çok "milliyetçi" demeçler de vermek istememektedir, ABD'yi kollaması açısından. MC ise gerek Ege sorununu, gerek Kıbrıs sorununu ABD'nin istediği doğrultusunda çözümlemekten yanadır. ABD ise Kıbrıs'ta tek bir şey istemektedir. O da Kıbrıs'ı kontrolü altında tutabilmek. Kıbrıs'ta üslenebilmek ve bu yoldan da Doğu Akdeniz'e, Yakın ve Orta Doğu ülkelerine egemen bir duruma gelip, bu bölgeleri kontrolü ve tehdidi altına sokabilmektir. Onun için ABD taksime karşı çıkmaz. Ona yanaşır, onu kabul eder, yeter ki kendisine kontrol olanakları sağlanmış olsun. Biz Kıbrıs konusunda tezimizi açıkça söylüyoruz. Bağımsız, toprak bütünlüğüne sahip, tarafsız, tüm yabancı üslerden ve askerlerden arınmış, bundan da öte, kendisi askersizleştirilmiş, yani ordusu, silâhlı kuvvetleri olmayan ve bu statüsü uluslararası garanti altına alınmış, iki toplumun barış içinde bir arada yaşadığı ve iki toplumun iç yönetimlerinin demokratikleştirildiği, emekçi halk kitlelerinin, işçi sınıfının söz ve karar sahibi olarak politikada yer alabildiği bir Kıbrıs devleti. Eğer bu devlet teklif edildiği üzere bir federasyon yahut bir konfederasyon olacaksa, o zaman merkezî devletin güçlü, otoriteli olması gerekir.

Oysa Türk tezinde önerilen federasyon ve CHP'nin de kabul ettiği federasyon ve konfederasyon tezinde merkezî hükümetin yetkileri çok asgaride, çok güçsüz düzeyde tutulmuş; buna karşı federe devlet yetkileri çok yükseltilmiştir. Bundan dolayıdır ki, her ne kadar gerek MC, gerekse CHP Kıbrıs'ın tarafsızlığını, bütünlüğünü, bağımsızlığını biz müdafaa ediyoruz tezinde olsalar da kimseyi inandıramamaktadırlar. Çünkü önerdikleri, öngördükleri biçimde bir federasyon veya konfederasyon, gerçekte bir taksim olan durumun bir maskelenmesi, bir kamuflajından başka birşey

değildir. Hele iki toplumun ayrı ayrı ekonomik temellere sahip olması, birisinin Türkiye ile, ötekinin Yunanistan'la iktisaden bütünleşmesi de taksim demekten başka bir anlama gelmez. Merkezî hükümetin bir bütünlüğe ve güce sahip olabilmesi için Kıbrıs'ın bir ekonomik bütünlüğe sahip olması gerekir ve bu ekonomik bütünlük açısından da iki topluluğun yönetiminin bir araya gelerek, tüm Kıbrıs toplumunun ekonomisini kapsamına alan planı görüşerek, tartışarak oluşturmaları ve uygulamaları gerekir. Ancak böyle bir Kıbrıs tezi dünya kamuoyunda, Üçüncü Dünya devletleri ve sosyalist ülkeler nezdinde onay kazanabilir, kabul edilebilir bir tez olur.

Ege sorunu da aslında iç politikaya alet edildi. MC iktidarıyla ve özellikle Demirel'le CHP arasında bir yarışma konusu oldu. Sürekli Çandarlı, Sismik-1 mukayeseleri yapıldı. Mütemadiyen CHP koalisyonu zamanında durum şöyleydi, şimdi durum böyle oldu tartışmaları yapılarak, MC ve Demirel aşırı davranışlarda bulunmaya doğru itelendi, müthiş bir şoven-milliyetçi ortam yaratıldı. Bir savaş kışkırtıcılığı ortamı meydana geldi. Bu ise mutlaka önlenmeliydi ve önlenmelidir. Tüm sorunların çözümü barışçı yoldan aranmalıdır. Savaş ihtimali kesinlikle bir tarafa bırakılmalıdır. "İstersek Kıbrıs'ın tamamını işgal ederiz, istersek savaş da yaparız, eğer savaş çıkarsa biz mutlaka yeneriz" gibi demeçler vermekten ve böyle bir tutumda olmaktan kaçınılmalıdır. Savaşın önlenmesi ve sorunların barışçı yollardan çözümünün aranması ve bulunması vazgeçilmez bir şarttır. Ege'de şüphesiz Türkiye'nin kıta sahanlığı vardır. Küçücük adaların kıta sahanlığı olur da, Ege'de yüzlerce kilometre kıyısı olan bir yarımadanın önemli sahanlığı olmaz, olamaz. Şüphesiz Türkiye'nin Ege'deki hava kontrolünde de söz ve karar sahibi olması, bu kontrole katılması hakkı vardır. Hiç şüphesiz 12 ada, anlaşmaların öngördüğü gibi silâhlardan arındırılmalıdır. Ama diğer taraftan, Türkiye de 12 ada üzerinde hak iddia eder durumda olmamalıdır. Türkiye'nin misak-ı millî sınırları dışında toprak talebi olamaz, olmamalıdır. Ege sorununun karşılıklı görüşmelerle çözümünün arandığı zaman ve bu amaçla görüşmeler yapıldığı zaman iki taraf da üstünlük iddiasında olmamalı, eşit düzeyde, eşit haklara sahip taraflar olarak bu müzakerelere katılmalı ve yürütmelidirler.

Ülkemizde Durum: Türkiye Derin Bir Ekonomik Kriz İçindedir

İç politikaya gelince, dünyadaki kapitalist-emperyalist sistem nasıl bir ekonomik kriz içindeyse, Türkiye de derin bir ekonomik kriz içindedir. Türkiye'de hemen oldum olası, en aşağı 15-20 yıldan beri krizler, planlama döneminin başladığından bu yana dilimize girmiş olan ve çok kullanılan deyimiyle, dar boğazlar içindedir. Dar boğazlarda olmak, krizlerde olmak, dışa bağımlı geri ülkelerin kaçınılmaz kaderidir. Ama içinde bulunduğumuz günlerde bu dar boğazlar daha da daralmış, bunalım daha da bunaltıcı olmuştur. Artık bir noktaya, bir çıkmaza dayanmış bulunmaktadır. İthalat planda öngörülenin çok ötesine aşmaktadır, ithalatla ihracat arasındaki uçurum büyümekte, dış ticaret açığı kapatılmaz bir biçimde büyümektedir ve ödemeler dengesinde aynı şekilde açık devam etmektedir. Ticaret açığını kapatacak olan döviz kaynakları bulunamamaktadır. Bu yıl için turizm patlamasından söz edilirken, bir patlama değil, bir gerileme olmuştur, beklenilen gelirlerin ancak % 46'sı gerçekleşmiştir. İşçi dövizlerinde de büyük azalmalar vardır. Bu nedenlerle finans-

man kaynağı bulmak, döviz bulmak günlük bir mesele haline gelmiştir. Dış dünya, kapitalist-emperyalist dünya MC iktidarını yalnız bırakmamaktadır. Yardımına gelmeye çalışmaktadır ve birbuçuk senelik MC iktidarında 1,5 milyara yakın dış kaynak sağlanmıştır MC iktidarına. Ama Türkiye'nin finansman açığı o kadar büyüktür ki, bu dış finansman kaynakları açıkları kapamaktan çok çok uzaktır. Ayrıca dış döviz kaynaklarının başında dövize çevrilir mevduat gelmektedir, bu ise en istikrarsız, en güvencesiz ve en pahalı döviz kaynağıdır. Türkiye'nin DÇM'ye güvenerek, ona dayanarak şimdiki durumu uzun süre devam ettirebilmesi mümkün görünmemektedir. İç kaynaklar da gerilemiştir. Son bir yıl zarfında tasarruflarda gerileme vardır. Banka mevduatı da gerilemiştir, özel sektörün hisse senedi ve tahvilleri alanında durgunluk vardır. İç kaynakların azalması demek, yatırımlar için fonların azalması demektir.

Kredi yapısında da gerileme görülmektedir. Ve çok önemli olan bir gelişme de, yapılan tasarrufların üretime, sanayiye kaymaktan çok, spekülatif faaliyetlere, ticaret alanına koymasıdır. Verilen rakamlara göre bankalara yatırılan tasarrufların, mevduatın % 80'i, % 10 mudinin elindedir. Mevduatın % 80'ni elinde tutan bu % 10'luk kişiler kolayca mevduatlarını, paralarını bankalardan çekerek, daha büyük kârlar sağlayan ticari faaliyet, spekülatif alım-satımlar alanına kaydırabilmektedirler.

Tarımda krediler mutlak olarak gerilemiştir. Özel sektörde kredi artış oranı geçen seneye nisbette düşme göstermektedir. Özel sektör kendisini finanse edebilir bir durumda değildir, sürekli, hükümetin çeşitli teşvik tedbirleriyle ancak ayakta durabilmektedir. Enflasyon başını almış gitmektedir. Resmî istatistiklere göre yapılan hesaplar, sene sonuna kadar enflasyonun % 20 hatta % 25 oranında olacağını göstermektedir. Resmî rakamlar fiyatları düşük olarak gösterir. Meselâ çok ilginç bir fiyat düşürmeyi, birkaç gün önce Hürriyet gazetesi yazdı. Eskiden hayat pahalılığı endeksi hesaplanırken kullanılan et fiyatları koyun ve sığır fiyatları olduğu halde, şimdi o endeks için alınan et fiyatları, daha ucuz olduğundan, keçi eti fiyatı imiş. Bunu büyük sermayenin büyük tirajlı gazetesi yazdığına göre herhalde doğru olmak gerekir. Zaten biliyoruz ki, resmî rakamlarda daima fiyatları, pahalılığı düşürme eğilimi vardır. Bunun için resmî rakamlara göre enflasyon % 20-25 gösteriyorsa, bu aslında daha fazla demektir. Enflasyonu daha da kışkırtacak etkenlerdir. Şimdiye kadar hükümet ithal edilen mallardaki fiyat yükselmelerini iç piyasaya yansıtmamak için, devletin kaynaklarını sonuna kadar hemen hemen tüketmiştir. Aradaki farklar hazineden kapatılmıştır. Bunun en göze çarpıcı örneği bildiğiniz gibi petroldür. Petrol, ham petrol dışardan çok daha pahalıya ithal ediliyor fakat iç fiyatlar yükseltilmiyor, aradaki fark özel bir fondan kapatılıyor ki, bu fonun da artık tükendiği bildiriliyor. Ergeç zamlar başgösterecektir. Aynı şekilde devlet kamu iktisadi teşekkülleri sürekli açık vermektedir. Çünkü ürünlerini, maliyetine göre satmaları icabeden fiyatların çok daha altında satmaktadırlar. Ama bu da sürgit devam edemiyecektir. Hiç değilse kamu iktisadi işletmeleri ürünlerine zam yapmak icabedecektir ve bu zamlar kapıda beklemektedir, özellikle petrole, elektriğe, kömüre ve bir ihtimalle de demiryollarına zamlar gelecektir. Bu zamlar geldiği zaman bütün fiyat mekanizmasına, yapısına etki yapacak bütün fiyat yapısını yükseltecektir.

Enflasyonu arttırıcı bir başka olgu, emisyon miktarının büyüklüğüdür. Emisyonun yani basılan paranın, birkaç ay önce yıl sonuna kadar 53 milyar lirayı bulacağı

hesaplanmıştı; dün çıkan gazetelerde okuduğum bir habere göre, daha şimdiden emisyon hacmi 52 milyar lirayı bulmuştur. Bu hacimde para çıkarılması paranın değerinim düşmesi, fiyatların yükselmesi sonucunu doğurur.

Burjuvazi İçin Son Çıkış Yolu: Ücretlerin Dondurulması

Bu durumda sermaye bir tek çıkış yolu görmektedir. Dünyanın her yerinde, hatta en gelişmiş, sanayileşmiş kapitalist ülkelerde dahi sermaye sıkışınca bu çıkış yoluna yönelir. O da kâr oranını yükseltmek, sömürü oranını yükseltmek, işçinin ürettiği değerden daha büyük bir kısmını artık değer olarak ele geçirmektir. Bunun için zaman zaman Amerika gibi en güçlü, en önde gelen bir kapitalist ülkede bile ücretlerin dondurulmasına gidilir, İngiltere'de gidilir, diğer kapitalist ülkelerde gidilir. En son çıkış yolu budur. Şimdi bizim sermayedarlar, burjuvazi de en azından bir senedir ücretlerin ve parasal nitelikte olan işçi haklarının dondurulmasından söz ediyorlar, toplantı üstüne toplantı yapıyorlar, rapor üstüne rapor hazırlıyorlar ve hükümete muhtıralar, öneriler sunuyorlar. Son zamanlarda yeni bir işe giriştiler: Hükümete muhtıra, rapor vermek ve talepte bulunmanın yanısıra, biraz da MC iktidarına küsmüş gibi bir tavır içinde, kendi aralarında daha da örgütlenmek, dayanışma göstermek ve kendi göbek bağlarını kendileri kesmek tedbirlerini almaya giriştiler.

Grev ve lokavt fonları kurulacak, bu suretle grevlere, direnişlere karşı işveren de işçi taleplerini kabul etmeden, boyun eğmeden direnecek. İşveren temsilcileri birkaç ay önce şöyle demekten çekinmediler: "Ne zaman lokavtlar grevlerden daha üstün hale gelirse o zaman işler yürür, o zaman sendikalarla anlaşma yoluna gideriz". Bu kadar açık konuştular.

Bunlar yapılacak ve işveren dayanışmasıyla grevler ve direnişler kırılacak. Aldıkları bu kararın ilk uygulamasını son işçi direnişlerinde gördük. Gerçekten işveren sendikaları konfederasyonu ve MESS (Metal Sanayii İşverenleri Sendikası) açıkça ve doğrudan doğruya çeşitli işletmelere, yöneticilerine, katiyen direnişçilerin taleplerini kabul etme yoluna gitmemelerini, iş kanununun 17. maddesini işletmelerini, işçileri işten çıkarmalarını ve işten çıkarılanları asla geri almamalarını bildirdiler. Gerçekten de binlerce işçi işinden çıkarıldı, direniş kırıldı. Şimdi ancak bu işçilere nasıl yardım yapılabilir gibi, ilgili sendikası bir takım tedbirler öne sürmektedir.

MC işçilere karşı açıkça cephe almıyor görünümünde olmak istiyor. Çünkü hem işçilerin direnişinden korkuyor, hem oy hesapları var. Demirel şöyle demeçler verdi, hatırlarsınız: "İşçilerden hak alınmaz, işçilere hak verilir" diye. Ama bu demeçlere rağmen bir yandan da işverenlerin istekleri doğrultusunda yasal hazırlıklar devam ediyor. İşitiyoruz ki, 274 sayılı kanun 15-16 Haziran olaylarına sebep olmuş olan o meşhur kanun yeniden ele alınmıştı ve Çalışma Bakanlığı çok yoğun çalışmalar yapmaktadır o tasarıyı yeniden işverenlerin doğrultusunda değiştirebilmek için. Ayrıca gene öğreniyoruz ki, hükümet ücretler ve toplu sözleşme konusunda iki komisyon kurulmasına ilişkin kanun tasarıları da hazırlamaktadır. Ve nihayet son günlerde MC iktidarının Devlet Güvenlik Mahkemeleri kanun tasarısını çıkartmak konusunda nasıl ısrar ettiğini gün be gün izledik, gördük. Her ne kadar DGM işçiyi ilgilendirmez diyorlarsa da, son direniş olaylarında bu kanunun ve mahkemelerin nasıl kullanılmış olduğu, ne derecede işçileri ilgilendirdiği ortaya çıktı. Kaldı ki, DGM

kanun tasarısında açık hükümler var. 274 ve 275 sayılı sendikalar ve Grev ve Lokavt kanunlarına ilişkin suçlara bu mahkemelerin bakacağına dair yasa girişimleri dışında, fiili durumlar hasıl olunca da MC iktidarının nasıl işverenlerin yanında, safında yer aldığı Profilo olaylarında açıkça görüldü. Bombalarla, silahlarla, dinamitlerle işçilere saldırıldı ve gene bir işçi kardeşimizin canına kıyıldı.

Burjuvazi İçinde Ayrışma ve CHP'nin Konumu

Şimdi burjuvazinin temel tutumu işçi sınıfına artık açıkça savaş açmak olmasına rağmen, burjuvazi içinde bir ayrışma da var. İki eğilimin bir arada oluşması ve bunlara göre kabaca, kalın çizgileriyle iki kesimin ayrışması görülüyor. Burjuvazinin bir kısmı hâlâ MC'yi tutan, kapalı veya açık, sivil veya askerî bir sıkıyönetimden yana bir tavır sürdürürken, diğer bir kesimi artık doğrudan baskılarla, saldırılarla adam öldürme ve yaralamalarla, kısaca şiddet yöntemleriyle işin halledilemeyeceğini düşünmekteler ve "güdümlü" bir demokrasi, çok partili "özgürlükçü çoğulcu demokrasi" dedikleri bir rejimi, işçi sınıfı hareketini, demokratik güçleri, hareketleri kontrol altına alarak sürdürmeyi akıllıca bir politika olarak görmektedirler. Ve böyle gördükleri için de ikinci bir iktidar partisi alternatifi olarak CHP'ye bakmaktadırlar. Zaten dünyanın her yerinde burjuvazi, kendi öz partisi bildiği tutucu, gerici parti işleri yürütemez hale gelince, sosyal demokrasiyi ikinci bir iktidar alternatifi olarak kullanır ve sosyal demokrasinin fonksiyonu da işçiden yana görünüp, işçiden yana bazı tavizler koparark, ve işçi kitlelerini egemenliği altına alarak burjuvazinin istediği bir çalışma ortamını, o meşhur deyimiyle, "çalışma barışını" sağlamaktır. Burjuvazi -kendi açısından haklı olarak- düşünüyor ki, emekçi kitlelerde geniş ve güçlü tabanı olan, hatta işçi sınıfı içinde yandaşı, tabanı olan ama kapitalist çerçevenin dışına çıkmayı, sosyalizmi öngörmeyen, tersine, kendisini komünizme karşı en büyük, en etkin engel diye defalarca ilân eden, çalışma barışına önem verdiğini ve bunu sağlayacağını vurgulayan bir CHP'yi, bu yeni politikası açısından olumlu bir araç olarak görmektedir ve bu hesapları yapmaktadır. CHP de daha önce bir başka vesileyle belirttiğim gibi büyük burjuvaziyi kollamak, hesaba katmak tutumu içindedir. Büyük burjuvaziyi ve ABD'yi karşısına almadan bir politika yürütmeye çalışmaktadır. Çünkü bunları karşısına aldığı zaman iktidar olamayacağını, oyları alsa da olamayacağını hesaplamaktadır. Kaldı ki, bir sosyal demokrat parti olduğu için zaten objektif olarak görevi budur. Burjuvazinin ikinci alternatifi olmak ve işçiden yana görünüp aslında işçi sınıfını burjuvazinin egemen olduğu bir düzende kontrol altına alıp, güdümlü hale getirmek.

CHP'nin bu eğiliminin belirtilerine kısaca işaret edeyim. CHP'nin birkaç ay önce merkez yönetimi değiştiği zaman, hemen ertesi günü İşverenler Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin bu merkez yönetim değişikliğinden memnun olduklarını, olumlu karşıladıklarını belirtti. Şimdi de gazetelerde sütun sütun haberleri çıkan her türlü yöntemle CHP içinde sol kanat denilen kanat temizlenmekte ve burjuvaziye güvence veren ve verecek olan taraf veya kişiler kongrelerde seçimleri kazanmaktadır. Öyle görünüyor ki, parti içi seçimlerinden CHP biçime sokulmuş, aklanmış paklanmış olarak çıkacaktır. Diğer bir güvence verme belirtisi, Gençlik Kollarına atfedilen iki tane muhbirlik niteliğindeki rapordur. Ayrıca bu çeşit suç-

lamalar, kendi içlerindeki sol kanat denen kanada veya kişilere karşı suçlamalar İl Kongrelerinde yüksek yöneticilerin ağzından da tekrarlanmıştır. Bütün bunlar burjuvaziye güvence vererek CHP'yi raya oturtma girişimleridir. Bu hesaplar içinde CHP hem kendi kitle tabanını genişletmek ve böylece güçlenmek için, hem de burjuvaziye daha da teminat vermek için, işçi sınıfıyla bütünleşme çabasına girmiştir. Bir yandan tüzüğünde işçi sınıfı içinde örgütlenmeye yönelik değişmeler yapmıştır. Ecevit açıkça defalarca işçi sınıfıyla bütünleşmenin şart olduğunu vurgulamıştır. Diğer yandan da yine Ecevit tekrar tekrar iki büyük konfederasyonun birleşmesi, birleşmeseler dahi bir işbirliğine girmeleri lüzumunu belirtmiştir ve onları böyle bir işbirliğine çağırmıştır. Benim tahminim, Ecevit kendisi de Türk-İş'in erimekte olduğunu, ondan pek bir yarar gelmeyeceğini bilmektedir ama, belki şunu hesaplamaktadır: Türk-İş eriyor, bunun içinden sosyal demokrat sendikalar ve diğer sendikaların da tabanı sola doğru, DİSK'e doğru kayar ve DİSK içinde bir bütünleşme olur. CHP liderinin bu çağrılarına karşı Türk-İş de, DİSK de ihtiyatlı davrandılar. Halil Tunç her ne kadar birkaç ay önce Türk-İş'e yakın parti CHP'dir dediyse de, aynı demecinde bir takım ihtiraz kayıtları, çekimserlik kayıtları koymaktan geri kalmadı ve Türk-İş İcra Kurulu ne CHP'yle ne de DİSK'le yakınlaşmak konularında bir karar almadı. Öyle tahmin ediyorum ki, Halil Tunç MC iktidarının iktidardan gideceği açıkça belli olmadan, kesinleşmeden ve burjuvazinin CHP alternatifini, almaşığını, tercih ettiği konusunda kesin bir sonuca varmadan tutumunu değiştirmeyecektir.

İşçi Sınıfının Sendikal Birliği DİSK Çatısı Altında Gerçekleştirilmeli ve DİSK'i Kendi Kuruluş İlkeleri Çizgisinde Tutma Mücadelesi Verilmelidir

DİSK de, daha doğrusu DİSK üst yönetimi de ihtiyatlı davranmıştır. CHP kadar DİSK üst yönetiminin de DİSK'i sosyal demokratlaştırma çabasında olduğunu, CHP'lileştirmek istediğini defalarca yazılarımızda, demeçlerimizde belirttik. Ama DİSK bunu yapabilmek için, bu sosyal demokratlaşmayı, CHP'lileşme sürecini sürdürmek ve gerçekleştirebilmek için, bir yandan da sosyalist görünümünü devam ettirmek, hatta bu maskelemenin başarılabilmesi için abartarak devam ettirmek durumundadır. Genç arkadaşımız Metin Çulhaoğlu'nun dediği gibi, hep sağa kayıp abartmalı bir sol görünümünde olmak durumundadır. Çünkü DİSK'in tabanında sosyalizm tutmuştur, işçiler artık sadece daha iyi sosyal toplu sözleşme yaptığı için değil, sosyalist belledikleri için DİSK'e gelmişlerdir ve gelmektedirler. DİSK'in on yıla yakın bir zaman içinde oluşturduğu geleneksel sosyalist bir imaji vardır. Bunu yıkmadan, bunu bozmadan, bunu devam ettirterek DİSK üst yönetimi DİSK'i CHP'lileştirmek, sosyal demokratlaştırmak çabası içindedir. DİSK artık, DİSK üst yönetimi elinde artık eski DİSK değildir. İşçilerimiz gittikçe bunu öğrenmektedirler. DİSK eskiden TİP ile bütünleşmiş durumdaydı. Bütünleşmiş olduğu için de yöneticilerinin, liderlerinin gönlünde yatan sosyal demokrat arslan ortaya çıkıp kükreyemiyordu. Ama gönüllerde o arslan, o zamandan yatıyordu. DİSK'i TİP'ten ayırmanın ilk belirtisi, 12 Mart Muhtırası dolayısıyla ortaya çıktı. DİSK üst yöneticileri 12 Mart muhtırasını ve yeni rejimi onayladılar, onaylar nitelikteki bir bildiriye DİSK adına imza attılar. TİP ise muhtıraya ve yeni yönetime karşı çıktı. Karşı vaziyet aldı. Ondan sonra da DİSK yönetimi 12 Mart olağanüstü dönemini, hareketi avaraya,

rölantiye alarak geçiştirmeye baktı. TİP ise kapatıldı. 12 Mart döneminde DİSK üst yöneticileri kısa bir süre tutuklanmanın dışında bir engele uğramadılar. Oysa haklarında bir dava vardı. Hem de burjuvazinin çok tedirgin olduğu, çok karşı koyduğu, çok korktuğu bir olaya, 15-16 Haziran olaylarına ilişkin bir dava sürüyordu. Ama bu dava sivil mahkemeden 12 Mart döneminin sıkıyönetim askerî mahkemesine gittiği zaman, 12 Mart döneminin askerî sıkıyönetim mahkemesi bu davaya bakmaktan geri durdu, görevsizlik kararı verdi. DİSK üst yönetimi 12 Mart'ı böyle geçirdi, ama işçi sınıfı böyle geçirmedi. İşçi sınıfı, DİSK'e dahil sendikaların işçileri, 12 Mart döneminde grevlerinin sık sık ertelendiğini gördüler. Hatta sonradan İstanbul'da grevler tüm yasaklandı. Yapılan grevlere çok sınırlamalar kondu. Çoğu zaman toplu sözleşme görüşmelerine tıkanmaları önlemek, yardımcı olmak gerekçesiyle, mahallî sıkıyönetim komutanları katıldı ve toplu sözleşme müzakereleri işverenlerin istekleri doğrultusunda sonuçlandı.

DİSK üst yönetimi, TİP' in kapanmasıyla kendilerini daha serbest hareket edebilir bir durumda hissettiler. 73 seçimlerinde sol kanat CHP'yi desteklemişti, bu seçimlerden CHP en büyük parti olarak çıkmıştı. Artık DİSK liderliği örgüt yapısını CHP'leştirme, sosyal demokrat çizgiye oturtma, halk sektörünü savunma politikasını istediği gibi yürütebilirdi. TİP'in 1 Mayıs 1975'de yeniden kuruluşu hesapları biraz bozdu. Ama DİSK üst yönetimi, liderliği bunu pek de umursamadılar. DİSK'in gücüyle ve CHP'nin etkinliğiyle, bu yeni kurulan TİP'i ezer geçeriz zannettiler. TİP'in işçi sınıfının politik hareketini temsil ettiğini, işçi sınıfında önemli bir sosyalist birikim olduğunu ve bu birikimin Türkiye İşçi Partisine yönelik olduğunu farkedebilmeleri için sosyolojik bir anlayışa sahip olmaları gerekirdi. Bilimsel sosyalizm teorisini bilmeleri gerekirdi.

Şu yaptığım kısa açıklamadan çıkan sonucu herhalde siz de görüyorsunuz. Daha önce de görmüşsünüzdür. O da burjuvazinin isteklerinin, CHP'nin tutumunun, ve DİSK üst yönetiminin politikasının nesnel olarak aynı çizgi üzerine düştüğü, çakıştığıdır. Maalesef böyle. DİSK'in yapısını sosyal demokratlaştırabilmek, DİSK'i CHP'lileştirebilmek için DİSK üst yönetimi sosyalist görünümünü abartarak devam ettirmek durumundadır. Ancak öylece işlevini yerine getirebilir. Sosyal demokratlaşmaya sosyalist görünümü abartarak sürdürme noktasına gelince, bir başka kişiler ve çevreler devreye girmektedir. CHP'nin solunda yasal bir sosyalist partiye, hele bir işçi sınıfı partisine, yani TİP'e, gerek görmeyenler, gerek görmemekten de öte buna karşı, buna hasım olanlar ve kendilerini her nasılsa sosyalizmin yedd-i emini sayanlar devreye girmektedirler. Artık DİSK yönetimi, DİSK liderliği, sosyalizm adına DİSK'i CHP'lileştirmek, sosyal demokrat çizgiye oturtmak politikasını yürütebilirler. Ruhsat verilmiştir. Ve böylece büyük burjuvazi-CHP-DİSK üst yönetimi üçlemesine bu yeni sosyalizm havarileri de eklenmektedir.

DİSK üst yönetimine bu eleştirileri yapmakla beraber, hemen açıklıkla ve kesinlikle bildireyim ki, işçilerimizin sendikal düzeyde, ekonomik mücadele düzeyinde DİSK'in dışında örgütlenmeleri diye bir önerimiz yoktur. SİSK, yani Sosyalist İşçi Sendikaları Federasyonu kurmak niyeti bizim niyetimiz değildir, hiçbir zaman olmamıştır. Böyle bir söz bizim karşımızdakiler, hasımlarımız tarafından icad edilip ortaya sürülmüş ve bize maledilmeye çalışılmıştır. Biz hâlâ işçi sınıfının sendikal

birliğinin DİSK çatısı altında gerçekleştirilmesinden yanayız. Ama buna bir işaret de ekliyoruz.

Çatısı altında işçi sınıfının sendikal birliğinin oluşturulacağı DİSK, kendi kuruluş ilkeleri çizgisinde tutulmalı, bu çizgide tut[ul]ması için gereken mücadele verilmelidir. Bu mücadele DİSK'teki sosyalistler, Türkiye İşçi Partililer tarafından halen verilmektedir. DİSK üst yönetimi açıkça TİP'e karşı tavır almış, tavır almaktan da öte bir savaş açmıştır. TİP daha kurulurken DİSK içinde önemli, etkin olan, hatta bazıları DİSK'in kuruluşundan beri onun içinde yer almış olan bir takım sendikaların yöneticilerini de kapsıyarak kuruldu. Partinin kuruluşundan az sonra yapılan DİSK Genel Kongresinde Partililerin, sosyalistlerin gücü ortaya çıktı. Ondan sonradır ki DİSK üst yönetimi sosyalistlere, TİP'lilere karşı savaş açtı. Sosyal-İş Sendikasının, Petrol Kimya-İş Sendikasının, Turizm-İş Sendikasının başına gelenleri, bu sendikalara, kanun, usul tanımadan, aklın alamayacağı işlemlerin yapılmakta oluşu hepimizce bilinmektedir. Bunun ayrıntıları üzerinde durmaya lüzum görmüyorum. DİSK'i kendi kuruluş çizgisi üzerinde tutmak mücadelesi verilecektir ve verilmektedir. DİSK'in sosyal demokratikleştirilmesine, CHP'lileştirilmesine karşı mücadele verilecektir ve verilmektedir. Bu mücadeleyi TİP'liler ve partiye yakın olan militan işçiler yürütmektedirler.

Şimdi DİSK üst yönetimi iktidarda olmanın verdiği bir takım olanakları sonuna kadar kullanarak ve son derece anti-demokratik tüzük maddelerini işleterek, bunun ötesinde de mantığın, insafın kabul edemeyeceği yöntemler kullanarak, DİSK içindeki sosyalist sendikacı ve işçilere karşı mücadelelerinde başarı sağlar görünmektedirler. Ama bu kısa vadeli olacaktır. Uzun vadede, ne kadar uzun söyleyemem ama, mutlaka Türkiye'de işçi sınıfının sendikal hareketi, politik hareketine uygun bir çizgi üzerine oturacaktır ve DİSK'in kendi kuruluş ilkelerine göre sürdüreceği çizgi bu sonucu verecektir.

CHP'ye Karşı Tavrımız

CHP'ye karşı tavrımız da iki yönlüdür. CHP demokratik hak ve özgürlükleri savundukça, bunun mücadelesini verdikçe, MC'nin faşizan, anti-demokratik uygulamalarına karşı çıktıkça biz parti olarak CHP'nin yanında yer alırız. Bundan da öte, dünyanın hiçbir yerinde işçi sınıfı partisi ne kadar güçlü ne kadar gelişmiş olsa da, işçi sınıfının tümünü kapsamına almadığı, alması mümkün olmadığı için, emekçi kitleler içinde sosyal demokrat parti olarak CHP'nin örgütlenmesine karşı çıkmayız, bir ölçüde bunu da olumlu karşılarız. Ama CHP'nin işçi sınıfıyla bütünleşmesine, bütünleşip işçi sınıfının politik hareketini kendi sosyalist hedefinden saptırmasına, işçi sınıfının politik hareketine sosyal demokrat bir nitelik ve doğrultu vermesine karşı mücadele ederiz, sonuna kadar mücadele ederiz, uzlaşmaz bir şekilde mücadele ederiz.

Demokratik hak ve özgürlüklerin temel güvencesi dünyanın hiçbir yerinde sosyal demokrasi değildir. Türkiye'de de sosyal demokrasi ve CHP değildir. Türkiye'de demokratik hak ve özgürlüklerin gereği gibi savunulmasını, korunmasını, geliştirilmesini CHP'den beklemek yanlıştır, bu bekleyişte olanlar ergeç hayal kırıklığına uğrayacaklardır. CHP'nin önemi nitel değil, niceldir. CHP nicel olarak büyük

bir partidir, sadece demokratik hak ve özgürlüklerin temel savunucusu, geliştiricisi, ilerleticisi işçi sınıfıdır ve işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan politik örgütüdür. Onun için Türkiye'de sosyalizm mücadelesi bir yana, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi, korunması mücadelesi için de işçi sınıfının politik düzeyde örgütlenmesi, etkin olması, güçlü olması şarttır. İşçi sınıfımız Partimiz aracılığıyla bu etkinliği şimdiden göstermektedir. Partimiz güçlendikçe ve genişledikçe bu etkileme gücü daha da artacaktır.

Partimizin güçlenmesi, CHP'nin mutlak suretle zayıflaması demek değildir. Demin de anlattım, işçi sınıfı partileri ne kadar gelişmiş, güçlü de olsalar, ne işçi sınıfının, ne emekçi kitlelerin tümünü kapsamına almazlar. O kapsamın dışında sosyal demokrat parti, CHP örgütlenebilir. Siyasal partiler yelpazesinde işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partisinin yeri ayrıdır, sosyal demokrat partinin yeri ayrıdır ve oylar açısından bu partiler birbirinden oy almaktan ziyade esas sağcı partilerin oylarını alma durumundadırlar. Bugün çeşitli sağcı partilerin hâlâ kitlelerde küçümsenmeyecek tabanları vardır. AP oy tabanını genişletmiştir son seçimlerde. Daha milyonlarca emekçi, hatta küçümsenmeyecek sayıda işçiler AP'ye, MSP'ye oy vermektedirler. Oylar konusunda meseleyi CHP ile TİP, veya CHP ile herhangi bir sosyalist parti arasında oy bölüşümü olarak görmemek gerekir. Her iki partinin de yönelmesi gereken hedef, sağ partilerin kitle tabanlarını kemirmek, kendilerine çekebilmek olmalıdır. Esas sorun budur.

Biz bu yaptığımız tahliller ışığında, tekrar ediyorum, CHP demokratik hak ve özgürlükleri savunduğu sürece, dış politikada en azından kendi deyimiyle kişiliği olan bir politika uygulamaya yöneldikçe, onun yanında yeralırız. Ve asgari ortak noktaları ihtiva eden, bağımsızlık ve demokrasi konusunda asgari ölçüde ortak noktaları ihtiva eden bir platform üzerinden bir güç birliği ve işbirliği yapabilme imkânlarını da öngörürüz.

Sonuna geldik. Bütün bu tahlillerden anlaşılıyor ve görülüyor ki, MC iktidarı çok sıkışmış bir durumdadır. Ekonomik durum itibariyle çok sıkışmış bir durumdadır. Kendi koalisyonu içindeki anlaşmazlıklar dolayısıyle çok sıkışmış bir durumdadır. İşçi ve emekçi kitlelerin, halk kitlelerinin verdiği mücadele ve direnişten dolayı çok sıkışmış bir durumdadır. Ve nihayet biricik güvendiği dal olan, dayanağı olan burjuvazinin içinde CHP'ye eğilimli bir kesimin oluşmasından, bir eğilimin gelişmesinden dolayı da sıkışmış durumdadır. Bunun için MC iktidarı can havliyle saldırır bir duruma gelmiştir. MC iktidarı içinde Demirel'in özel bir durumu, özel bir hesabı vardır. Demirel bilmektedir ki, eğer bu oturduğu iktidar koltuğundan bir kere düşerse, uzaklaşırsa, artık bir daha o koltuğa gelebilmesi imkânı yoktur. İktidar koltuğuna tekrar gelebilmek şöyle dursun, kendisi ve yakınları için yüce divan yolu ve diğer kovuşturma yolları açılacaktır.

MC iktidarı bir taraftan devlet aygıtını tüm kesimleriyle ele geçirmek politikasını, devlet aygıtını faşistleştirmek, en azından sağcılaştırmak politikasını yürütmektedir. Devlet memurları kesiminde yapılan kıyımlar, değiştirmeler, partizanlık diye öteden beri adlandırılan olaylar düzeyini çok aşmıştır. Doğrudan doğruya devlet aygıtını ele geçirme aşamasına gelmiştir. Aynı zamanda kendi iktidarlarının ideolojik tabanını, kitle tabanını, oluşturmak için öğretim kesimine el atılmış, öğretmenlerin,

öğrencilerin, yüzlerce binlercesi kıyıma uğratılmış, okullarından uzaklaştırılmıştır. Yerlerine ülkücüler, komandolar yerleştirilmiştir, yerleştirilmektedir. Hatta, bundan önceki bazı konuşmalarımda da belirttiğim gibi, ordu üst kademelerinde MC iktidarı bir takım operasyonlar yapmaya, kendi istediği kişileri, kendi istediği yerlere getirmeye kalkmıştır ve MC iktidarının askerî bir sıkıyönetim ilânı girişimleri, istekleri ise hemen her gün tekrarlanmaktadır.

Ama bunlar yetmiyor. İşçi sınıfı, ileri demokratik güçler, gençler, aydınlar, toplumun demokratik kurumları direniyor her şeye rağmen, mücadele veriyor her şeye rağmen. Bir sinme ve gerileme ortamı yok. Bunun üzerine açıktan saldırılara geçiyor MC iktidarı. Gene hep bildiğiniz gibi. Öğrenci kesimine saldırılar, işçi kesimine saldırılar, öğretmen kesimine saldırılar, silâhlı, dinamitli, bombalı. Ve insanlar ölüyor, yaralanıyor. Doğu ve Güney Doğu illerimizde, artık açıkça denilecek bir biçimde mezhep ve dil ayrılıklarına göre ayrım gözetici uygulamalar ve baskılar ağırlaştırılarak yürütülüyor. Olaylar çıkartılıyor. Komandolar kentlerde ve kasabalarda cirit atıyor. Kısacası Doğu ve Güney Doğu illerimizin üzerine anti-demokratik, baskıcı, şiddete dayanan yönetim bütün ağırlığıyla çökmüş durumda.

Saldırıların son iki örneği, iki üç gün önce Gaziantep'de öğrenciler arasında çıkan olaylar ve bir gencimizin gene hayatını kaybetmesi; 10-15 gün önce de Diyarbakır üyemiz olan bir partili arkadaşımızın Elâzığ'da taammüden öldürülmüş olmasıdır. Partiden gönderilen araştırma heyeti meseleyi incelemiş, araştırma yapmış ve edindiği bilgilere dayanarak, bu cinayetin siyasî bir cinayet olduğu, önceden tasarlanarak yapıldığı kanaatine varmıştır. Elâzığ valisi cinayetin siyasî cinayet olduğunu reddetmiştir. Ama reddederken şunu da eklemekten geri durmamıştır: "Şimdiye kadar solcuların elleri havaya kalkıyordu, şimdiden sonra sağcıların yumrukları havaya kalkacak." Şaşmamak gerek, bir Adalet Bakanının ölenleri, saldırıya uğrayanları vatan haini, saldıranları da vatanperver ilân ettiği bir ülkede elbette valiler de böyle konuşacaktır. Doğu ve Güney Doğu illerimiz bütün bölgesel denge, bölgeler arasında dengeli kalkınma edebiyatına rağmen, ekonomik ve kültürel kalkınma açısından da gene ihmal edilmiş, kendi kaderine terkedilmiş durumdadır. Her zaman tekrarladığımız gibi, Doğu bölgemizin sorunları ancak bir sosyalist düzen içinde, adilce, eşitçe, kardeşçe yaşama şartlarına göre çözüme kavuşacaktır.

Bu saldırılar da işçi sınıfını, demokratik güçleri, ilerici güçleri sindirmeye yetmiyor ve yetmeyecektir. Mücadele devam ediyor ve edecektir. Türkiye'de bağımsızlık demokrasi, sosyalizm mücadelesi, bir aşamadan diğer aşamaya doğru ilerleyerek gelişecektir. Ama bu ilerleme ve gelişme toplumun objektif, nesnel gelişme kanunları sonucu kendiliğinden gerçekleşmeyecektir. Bilinçli, disiplinli, özverili bir mücadeleyi de, gerektirmektedir. Ancak böyle bir mücadele ile bu gelişme ve ilerleme gerçekleşebilecektir. İşçi sınıfımız, emekçi halk kitlelerimiz ve diğer ilerici ve demokratik güçler gerekli olan bu mücadeleyi verecektir. Partimiz işçi sınıfının siyasal örgütü olarak tarihsel görevinin ve sorumluluğunun bilincindedir ve görev başındadır.

Saygılar.

"Partimiz Görev Başındadır" broşürü, Kasım 1976

MC İktidarı ve Partiler

Türkiye ekonomik bir bunalım içinde olduğu kadar siyasal bir bunalımın da içindedir. Kurulup iktidara geldiğinden beri iç çekişmelerle sarsılan, bir türlü tam iktidar olamayan MC koalisyonu hükümetinin gidici mi, kalıcı mı olduğu son günlerin en çok tartışılan konusudur. Ama siyasal bunalım açısından üzerinde pek durulmayan bir başka durum daha var. O da, burjuva partilerinden her birinin toplumsal yapıda yerini alıp, sınıfsal rayına tam oturamamış olmasıdır.

MC'nin akıbeti konusunda yorumlar daha çok gidici olduğu noktasında toplanıyor. Bunda belirleyici unsurun MSP olduğunda herkes birleşik. MSP koalisyondan ayrılma işaretleri veriyor, ama bu işaretler, ileri sürdüğü talepleri Demirel'den koparmak için bir baskı aracı olarak mı veriliyor, yoksa MSP gerçekten koalisyondan ayrılmayı düşünüyor, planlıyor mu?

Bizce bu sorunun cevabı mutlaka ya biri, ya öteki olmak zorunda değildir. Her ikisi de olabilir. MSP hem 1977 yılı bütçesinin hazırlıkları sırasında istediği ödünleri elde etmek çabasında, hem de bütçe geçtikten sonra koalisyondan ayrılma niyetinde olabilir, istediklerini elde edip bütçeyi geçirdikten sonra MSP için koalisyonu sürdürmekte pek bir yarar kalmıyacaktır. Buna karşılık, Demirel'in iktidardan düşüp hakkında soruşturma dosyalarının açıldığı, MSP'nin ise, bir seçim hükümeti içinde iktidarda kalabildiği şartlarda seçime gidilmesi sayısız yararlar sağlayacaktır bu parti için. MSP koalisyonu bozarsa içindeki 17 veya 21 milletvekili muhalefet grubu partiden ayrılır iddiası da pek geçerli değildir. Bu grup seçim şansı azalan MSP'den ayrılıp seçim şansı yükselen AP'ye geçmeğe hevesli olabilir; ama iktidardan düşmüş, seçim şansı azalmış olan AP'ye geçmeye, hele MSP yeni kurulacak hükümette de yerini korursa, hiç de istekli olmıyabilir. Kaldı ki, AP'de milletvekili olma olanağını elde edebilecekleri de hiç garantili değildir. Ayrıca, MSP merkez yönetiminin bu muhalefetten olan kişileri parti yönetim kademelerinden uzaklaştırmış olması Erbakan grubunun bunlardan çekinmediğinin de işaretidir.

Mart ayından sonra bir seçim hükümeti kurulması konusunda CHP, MSP ve DP'nin anlaşması zor olmaz. Politik görüş ayrılıkları, karşılıklı çıkar hesapları kısa süreli ve seçimle sınırlı bir hükümetin kurulmasında önemli rol oynamaz.

MC iktidarının sürüp süremiyeceği konusunda onu oluşturan partiler -özellikle AP ile MSP- arasındaki çekişme ve uyuşmazlıklar etken olmakla beraber, asıl belirleyici faktör bunlar değildir. Büyük burjuvazi, MC'nin oluşturulmasında ve iktidara getirilişinde olduğu kadar bugün de bu iktidarın sürdürülmesinde aynı derecede kararlı olsa, çekişmeler bir uzlaşma çizgisi üzerinde az çok durulur ve koalisyon sürer. Ama defalarca belirtmiş olduğumuz üzere, büyük burjuvazinin kendisinde bir ayrışma ve CHP'yi bir iktidar partisi alternatifi olarak görme eğilimi belirmiştir ve büyük burjuvazi bütünüyle MC iktidarının politikasından ve icraatından hoşnut değildir; hükümetten yakınmalar ve talepler durmadan tekrarlanmaktadır. MC'nin

sallantısının esas nedeni büyük burjuvazinin bu ikili, tereddütlü durumunda yatmaktadır. MC'nin üzerine oturduğu sınıfsal zemin sallantılı olunca, koalisyon partileri arasındaki çekişmeler büsbütün boy atmakta ve koalisyonu tehlikeli biçimde sarsıcı niteliğe bürünmektedir.

Bir bütün olarak MC'nin sınıfsal dayanağı ile bağlantısı sıkı ve sağlam olmadığı gibi, onu oluşturan partilerin her biri de sınıfsal temeline sıkıca oturmuş değildir. 1971 öncesinde AP daha belirgin biçimde sanayi burjuvazisinin temsilcisi olma yolundaydı; şimdiyse, oy hesapları ve iktidarı elden kaçırmama kaygısıyla burjuvazinin daha gerici, geleneksel kesimlerini de kollamaktadır.

Büyük burjuvazinin kendisi de işçi ve emekçi halk kitlelerinin yükselen politik bilinçlenmesi ve direnci karşısında, içinde barındırdığı kaçınılmaz ayrışım ve çekişmelere rağmen, toparlanma ve dayanışma zorunluğu duymakta ve sanayi kesimi diğer kesimlere ödün verme durumunda kalmaktadır. MC'nin oluşması ve iktidara gelişi bunun sonucuydu. Ne var ki, Türkiye kapitalistleşme ve sanayileşmede belirli bir düzeye erişmiş bulunmaktadır. Bu düzeyde, kapitalizmin yeniden üretim yasası durmadan genişleyerek kendini hissettirmekte, ekonomiyi ve büyük burjuvazinin sanayici kesimini gereğinin yerine getirilmesine zorlamaktadır. Oysa bu gerekler yerine getirilememektedir. Finansman ve pazar darlığı baskısını arttırarak sürmektedir; dış finansman kaynakları kurumuş denecek kadar yetersizdir; içteki kredi kaynaklan ve gerileyen tasarruflar ise daha çok sanayiden başka alanlara kaymaktadır. Sanayi ürünleri için dış pazarlar hemen hemen kapalıdır. Kırsal kesimde iç pazarı geliştirecek, tarımsal verimliliği yükseltip sanayie fon aktarılmasına yol açabilecek bir toprak ve tarım reformu ise yapılamamaktadır. Böylesine ikili çıkmaz içinde AP büyük burjuvazinin partisi olma işlevlerini yerine getirememektedir. Bugünün AP'si siyasal görüş ve tutumu ve ekonomik politikası açısından 1971 öncesinden daha geri bir çizgidedir.

Sınıfsal niteliği en çok tartışılagelen MSP'dir. Kimi ilerici yazarlar MSP'yi batılılaşma savunucusu küçük burjuvazinin ve bürokratların küçümseyip baskı altında tuttuğu "doğucu" ve "dinsel" halk kitlelerinin politik hareketi olarak değerlendirmişlerdir. Oysa hatırlamak gerekir ki, MSP'nin mirasçısı olduğu MNP sözü edilen halk kitlelerinin politik hareketi olarak ortaya çıkmadı. Ticaret ve Sanayi Odaları ve Borsalar Birliği düzeyinde, kredi ve lisans dağılımında büyük kentlerin büyük sermayedarlarına karşı bir baş kaldırma olayına ilişkin olarak kamuoyu Erbakan'ı ilk kez tanıdı. Anadolu'da ticaret ve tefecilik alanında bir sermaye birikimi oluşmuş ve sanayie yönelme eğilimine girmişti. Marmara ve Ege bölgesi dışında oluşan bir yeni zengin Anadolu burjuvazisi mali ve ekonomik nimetlerin dağılımında kendisine de yer ve pay verilmesini istiyordu. Bu burjuvazinin bir kesimi -Çukurova burjuvazisi- hızla büyük burjuva düzeyine yükseldi. MNP ve o kapatılınca MSP burjuvazideki bu oluşumun siyasal örgütü, partisi olarak ortaya çıktı.

MSP'nin dinciliği üç nedenden kaynaklanıyor. Birincisi, söz konusu Anadolu burjuvazisi, İstanbul ve Ege'nin batılaşmış, gardrop Atatürkçüsü büyük burjuvalarına kıyasla geleneklere dinsel inanç ve değerlere daha bağlı bir sınıf; MSP yöneticilerinin kendileri de bu sınıf ve ortamdan yetişme. İkincisi, oy kaynakları ve kitle tabanı oluşturma hesaplarıyla MSP halk kitlelerinin dinsel inanç ve duygularından

yararlanma çabasında. Üçüncüsü, -şimdiye kadar üzerinde durulmamış, çok önemli bir nokta- burjuvazinin temsilcisi ve partisi olarak MSP işçi ve emekçi kitlelerin sola, sosyalizme kayışını, onlarda dinsel ideolojiyi yerleştirip güçlendirerek önlemek istiyor. "Maddi kalkınma manevi kalkınma ile birlikte mümkündür" temasının ısrarla işlenişi bundandır. 1973 seçimleri sırasında Milliyet gazetesinin kendisiyle yaptığı bir röportajda Erbakan tezgâh başındaki adamın artık eskisi gibi işine bağlı olmadığından yakınmıyor, bunun Almanya gibi gelişmiş bir ülkede dahi önemli bir sorun olduğuna işaret ediyor ve bu bağlılığı oluşturup pekiştirmek için her fabrikanın yanında bir cami yapılmasını öneriyordu. İşçi çalıştığı yere ekmek kapısı, işverene velinimeti olarak bağlanacak, çalışma barışı gerçekleşecektir.

MSP'nin zayıf noktası parti çalışma ve propagandalarında ideolojik -dinsel ideolojik- yanına ağırlık vermesi, temsil ettiği ve etme çabasında olduğu Anadolu orta burjuvazisinin ve emekçi küçük burjuvazinin ekonomik sorunlarına ve özlemlerine tutarlı ve geçerli çözümler öneremesidir.

Büyük burjuvazinin bir kesimiyle ilişkileri varsa da, bu ilişkileri geliştirip büyük burjuvazinin benimsediği, AP'nin yerine alternatif olarak gördüğü parti haline gelememektedir. Geçerli bir ekonomik görüş ve politikadan yoksunluğu ve gayri ciddiliği buna engeldir. Şimdi sanayileşme, ağır sanayie geçme ve sanayii ülke düzeyinde yayma sorun ve amacına en fazla sahip çıkan parti görünümünü kazanmaya çalışıyor. Ama sadece görünümünü. Fizibilite hesapları yapılmamış, projeleri hazırlanmamış, arsalara ilişkin işlemleri tamamlanmamış, ödeneği çıkmamış tesislerin bir çukura iki kürek harçla temellerini atmanın gülünç olmaktan öteye gitmiyeceğini anlamıyacak kadar ciddiyetten yoksundur MSP.

Koalisyonun diğer iki partisinden CGP üzerinde durmaya değmez. Eriyip gitmiştir. Sivil-asker bürokrasinin kendisini Atatürkçü sayan, ama bu konuda çok dar ve yüzeysel bir anlayışa sahip kesiminin sözcüsü durumundadır ve ancak 12 Mart dönemi gibi zaman ve şartlarda hükümeti oluşturacak eleman sağlamakta işe yarar. MHP parti olarak CGP kadar küçük olmakla beraber, durumu başkadır. Pompalanarak şişirilmiş bir partidir. Bağrındaki komando ve ülkücülerle dört bir yana saldırır, devlet kadrolarını, özellikle eğitim kadrolarını ve kuruluşlarını doldurur durumdadır. Ama toplumda gerçek bir tabanı, kitlesi yoktur. Kendisine sağlanan olanaklar, kolaylıklar olmasa, bunlar ayağının altından çekilip alınsa, iğne batırılmış bir balon gibi söner. Tam boy açık faşizmde asıl işlevini bulur ve görür. Şimdi de, solu gayri resmi biçimde kırdırtmak ve sindirtmek, çok partili parlamenter görünüm altında, baskıcı faşizan bir yönetimi oluşturup sürdürmek için kullanılıyor. Büyük burjuvazi, Demirel ve diğer örtülü güçler tarafından. Büyük burjuvazi MHP'yi kullanıyor ama onu kendi partisi olanak benimsemiş değil, en azından şimdilik değil. Büyük burjuvazinin gözü hâlâ AP'de ve giderek ikinci alternatif olarak CHP'de.

CHP de sınıfsal rayına oturamamıştır. Tek parti döneminde CHP'nin bir devlet partisi olduğu, doğrudan sivil-asker bürokrat kesime, dolaylı olarak da vesayeti altında tutmaya çalıştığı zamanın burjuvazisine, toprak ağalarına, kasaba eşrafına dayandığı biliniyor. Giderek palazlanan burjuvazinin CHP'den desteğini çekip kendi partisi olarak DP'yi oluşturmasıyla ve çok partili rejim, tek dereceli genel seçimler şartlarında CHP'nin kendisine bir kitle tabanı edinmesi gerekti. 1950'den

başlayarak bir türlü muhalefet partisi olmaktan kurtulamayan CHP bu gereği ancak 1960'ların ortasında anladı. Ortanın solu görüş ve politikasının ortaya çıkarılışının nesnel nedenlerinden biri buydu. Bir başka nesnel -ve öznel- nedeni ise TİP'in kuruluşu ve yol alışıydı. Ortanın solu söz konusu edildiğinde İnönü, "Memleket sola kayıyordu, bunu önlemek lazımdı" demekten çekinmemişti.

Bugün de CHP'nin asli görevi budur: toplumun sola kayışından, bu kayışın sosyalizme yönelmesini önlemek üzere yararlanmak. Sosyalizmi reddeden bir sol görünüme bürünmesinin anlamı budur. Böyle iki yönlü bir görevi yüklenmiş olduğundan dolayıdır ki, CHP, hem işçi ve emekçi sınıf ve kesimleri kendi denetimi altına alıp yönlendirmek, hem de sosyalizmi karşısına alan kapitalizmin çerçevesini aşmayan reformculuğu ve parti yapısında barındırdığı burjuva hatta toprak ağası unsurlarla büyük burjuvaziye -ve de ABD'ye- güvence vermek çabası içindedir. Yine bu iki yönlü görevi dolayısıyladır ki, CHP bir yandan gidebildiği kadar sol çizgide bir programı kitlelere sunmakta, öte yandan kendi içinde demokrat ilerici unsurları geri plana itip yönetim kademelerinden uzaklaştırmakta ve partiyi bütünüyle tek liderin kontrolüne sokacak bir tüzüğü ortaya koymaktadır.

Bugün CHP ne işçi-emekçi kitlelere tam oturmuş, ne de büyük burjuvazinin tereddütsüz tam güvenini kazanmış durumdadır. İşçi-emekçi kitleler içinde durumu 1973 seçimleri zamanına kıyasla nitel olarak zayıflamıştır. Artık CHP, Ecevit'in kişiliğinde somutlaşan coşkulu bir umut değildir kitleler için.

1977 seçimlerinde nicel olarak oy çoğunluğunu elde etse de değildir. Coşkulu bir umut olmaktan çok MC'den kurtulmanın bir alternatifidir sadece. Geleceğin CHP iktidarı -gerçekleşirse eğer- kitlelerin de, burjuvazinin de kendisinden beklediklerini boşa çıkarmaya adaydır. Kitlelerin beklediği "hakça düzen" ve "gönenç" (refah) gerçekleşmeyecektir; büyük burjuvazinin beklediği, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin siyasal-ekonomik mücadelelerinin kontrol altına alınması ve saptırılması da gerçekleşmiyecektir. Toplumsal gelişmenin nesnel yasaları uyarınca işçi ve emekçi sınıf ve tabakaların siyasal-ekonomik mücadelesi sürecektir. Taahhüt ettiği demokratik özgürlükleri sağladığı ölçüde CHP, toplumun gelişmesinde tarihsel bir işlev görmüş olacaktır. Asıl umut ise, işçi sınıfında, onun politik hareketinde, partisindedir.

Çark Başak, Sayı 19, 16 Kasım 1976

Sevgi Soysal'ın Anısına

23 Kasım 1976

Sevgi Soysal'ı 1971 yazında Ankara'nın askeri tutukevinde tanıdım, sonra da yazılarından. O Ankara'da, ben İstanbul'da, işlerin yoğunluğu içinde, tanışıklığımızı ilerletmek fırsatını bulamadığıma acınırım, ama yine de aramızda bir dostluk bağı vardır bence. Fazla kullanılmaktan biraz da klişeleşmiş hale getirilmiş olan "hayat dolu" deyimi Sevgi için tıpatıp uygundu. Hiç yapmacık, zorlama olmayan bir canlılığı, neşesi vardı. Sağlıklı bir iç dinamizmden gelen bir canlılık ve neşe. Çetin, ters durumlara dahi, kendini olayların etkisinden kurtarıp mesafeli bir bakış açısından bakabiliyor, olup bitenleri alaylı bir anlatımla dile getirebiliyordu, acılığa, burukluğa düşmeden. Sonra onu 1975'in baharına yakın evinde gördüm birgün. Kendinden emin, mutlu bir durulmuşluk içinde göründü bana. Yazılarında görüşleri de daha duruluyordu, gerçekliğe daha daha yakınlaşarak, onu daha bir özünden yakalayarak.

Hastalığına ilişkin "Bir Ağaç Gibi" öyküsü o durumda çok az insanın benimseyebileceği bir tutumu dile getiriyordu - kaçamaksız, duru, yiğit. Ne yazık ki, "ağacın en yoz yeri budanınca filizlenecektir" umudu doğrulanmadı. Çok, ama çok yazık.

Yürüyüş, Sayı 86, 30 Kasım 1976

Şili Halkıyla Dayanışma

"Şili Halkıyla Dayanışma Gecesi"nin açılış konuşması, İstanbul, 14 Kasım 1976.

Şili halkıyla dayanışma gecemize hoş geldiniz.

Gelmenizle gücümüze güç kattınız. Bu toplantının önemi ve anlamı sadece bu gece burada binlerce insanın gönülden bir coşkuyla, şevkle buraya toplanmış olması değildir. Şu anda burada bulunmayan ama gönülleri ve düşünceleri bizimle beraber olan daha onbinlerce, yüzbinlerce, milyonlarca insan var Türkiye'de ve tüm dünyada.

Şu anda bilmediğimiz ülkelerde bilmediğimiz insanlar bu çeşit toplantılar, gösterilerle, direniş ve mücadelelerle emperyalizme ve faşizme karşı mücadele vermektedirler. Aralarında fiili hiç bir bağ ve temas olmasa dahi, bunlar arasında, yani hepimiz arasında koparılmaz bir bağ, bir dayanışma, bir birlik vardır. Çünkü hepimiz ortak bir düşmana karşı ortak bir mücadele içindeyiz. Yaşasın bu mücadelemiz!

Bu gibi toplantıların, gösterilerin hem simgesel hem de işlevsel bir anlamı, görevi, önemi vardır. Bir yandan dayanışma ruhunu, faşizme ve emperyalizme karşı ortak mücadelenin koparılmaz birliğini dile getirir, simgeleştirir; diğer yandan bu simgeleştirme ve dile getirme ile insanları harekete, coşkuya sevkeder. Aralarındaki birleşmeyi koparılmaz bir hale getirir, pekiştirir, perçinleştirir. Bu alanda çok etkili olur. Bu gece burada toplanmış olmakla, bilincimizi bir kez daha pekiştiriyor, keskinleştiriyoruz. Mücadele azmimizi, amacımıza olan azmimizi bir kez daha pekiştiriyoruz. Mücadele azmimizi dosta ve düşmana karşı bir kez daha kanıtlamış oluyoruz.

Emperyalizme ve faşizme karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi çok yönlü bir mücadeledir. Siyasal ve ekonomik, sosyal alanda olduğu kadar, sanat edebiyat alanında, düşün alanında da verilen ve verilmesi gereken bir mücadeledir. Bu gece aramızda bulunmalarından sevinç ve onur duyduğum Şilili yurtsever sanatçılar İsabel ve Angel Parra, Patricio Castillo böyle bir devrimci bilinç içinde kendi halklarının, Şili halkının mücadelesini ve davasını dünyanın dört bir yanına duyurmak ve bu mücadeleye destek ve yardım sağlamak konusunda devrimci görevlerini yapmakta olan sanatçılardır. Yürekten selamlıyorum.

Yine aramızda bu gece bulunan kendi sanatkârlarımız düşünürlerimiz yazarlarımız da aynı devrimci bilinç ve görev bilinci içinde Türkiye'deki antifaşist mücadeleye, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesine kendi alanlarında değerli katkılarda bulunan arkadaşlarımızdır. Onları da dostluk ve saygı ile selamlıyorum.

Bu geceki gibi gösterilerin, toplantıların kısaca işaret etmeye çalıştığım önemi ve anlamı olmakla birlikte Şili halkıyla ve dünyada bağımsızlık, demokrasi mücadelesi veren diğer bütün halklarla dayanışmamızı asıl kendi ülkemizde faşizme ve emperyalizme karşı bağımsızlık, demokrasi mücadelesini vererek, yoğunlaştırarak da zafere ulaşacağı güne kadar azimle sürdürerek yerine getirebiliriz.

Bugün dünyada mücadele aynı düşmana karşı verilmektedir. Viet-Nam'da Angola'da, Şili'de, Türkiye'de aynı düşmana karşı savaş verilmiştir ve verilmektedir. Yerli faşizmler ise emperyalizmin ortaklarıdır. Faşizm ve emperyalizm bir madalyonun dışa ve içe dönük iki yüzü gibidir. Tüm dünyada emperyalizm tek ve bütündür. Faşizm de tek ve bütündür. Faşizme ve emperyalizme karşı halkların, işçi sınıfının, emekçi kitlelerin verdiği mücadele de tek ve bütündür.

Küba'da, Viet-Nam'da, Angola'da emperyalizmin kapı dışarı edilişi, tüm dünyada emperyalizmi geriletti, zayıflattı. Bu gerileme ve zayıflama, diğer ülkelerdeki, bu arada Şili ve Türkiye'deki mücadeleye de yardımcı oldu. Günümüzde toplumlar arası ilişkilerin yoğunlaşmasıyla, haberleşme araç ve şebekelerinin gelişmesiyle, dünyanın dört bir yanındaki her ülke diğerleri ile bir etki ve tepki alanına girmiş bulunmaktadır. Tıpkı suya atılan bir taşın yarattığı giderek genişleyen halkalar gibi bir toplumda olup bitenler diğer ülkelere yayılmakta, onları etkisi altına almaktadır. İşte bu nedenledir ki Şili halkıyla olan dayanışmamızı, bir yandan böyle toplantı ve gösterilerle, propaganda ve ajitasyonlarla kamuoyumuza, halk kitlelerimize anlatmaya tanıtmaya çalışırken, diğer yandan da asıl görevimizi unutmayacağımızı, yani emperyalizme ve faşizme karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelemizi azimle sonuna kadar zafere ulaşıncaya kadar yürüteceğimizi belirtmek isterim.

Şili halkı emperyalizme ve faşizme karşı Şili işçi sınıfı partisinin önderliğinde yürüttüğü mücadelede yeni nitelikler taşıyan bir deneye girişmişti. Bu girişime 1973 yılının 11'inde hunharca set çekildi. Şili halkının yiğit mücadelesi yenilgiye uğrar gibi oldu. Öyle bir görünüm aldı, öyle bir görünüm aldı diyorum, çünkü bu mücadele devam ediyor. Daha yoğunlaşarak, daha güçlenerek, daha büyük bir adımla, daha büyük bir hız ve hınçla devam ediyor.

Zafer kazanılınca eski hatalar düzeltilecek, eksiklikler tamamlanacaktır. Ama mücadelenin dayandığı temel ilkeler doğruluğunu ve geçerliliğini koruyacaktır. Emperyalizme ve faşizme karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin yolu, sosyalizme giden mücadelenin yolu, dikensiz bir gül bahçesinden geçmez. Tersine, bu yol çok engebelidir, engellerle doludur. Zaman olur hareket duraklayabilir, hatta gerileyebilir. Hareketin durakladığı ve gerilediği haller tarihte görülmüştür. Ama her duraklama gerileme döneminden hareket, daha büyük bir birikim ve hırs kazanarak çıkar. Hiç kuşkumuz yok ki, Şili'de de öyle olacaktır. Şili'de de hareket, gün geçtikçe daha büyük bir birikim, daha büyük bir hız ve güç kazanacaktır. Şili'de emperyalizmin faşizmin günleri sayılıdır.

Şili halkıyla dayanışmamızı dile getirmek üzere toplandığımız bu gecede, Şili'nin yiğit başkanı Allende'nin anısını saygıyla anıyorum. Ve Şili'deki tüm siyasal tutuklulara, Luis Corvalan'a özgürlük diliyorum. Dilemekten de öte talep ediyorum.

Dünyada faşizme ve emperyalizme karşı mücadele veren tüm halklara özgürlük, faşizme ve emperyalizme ölüm!

Yaşasın sosyalizm yolunda bağımsızlık ve demokrasi mücadelemiz!

Çark Başak, Sayı 20, 1 Aralık 1976

CHP'nin Programı

Kasım'ın son günlerinde yapılan CHP Kurultayı bu partinin daha önceki kurultaylarından ayrı bir önem taşımıştır. Kabul edilen yeni program ile "demokratik sol" anlayışın sistematiği oluşturulmak ve bu çerçeve içinde partinin hedefleri, bu hedeflere götüreceğine inanılan stratejisi saptanmak istenmiştir. Yeni tüzük ile de CHP'nin bu programı gerçekleştirme doğrultusunda çalışabilecek bir parti yapısına kavuşturulması amaçlanmıştır. Bir de partinin yerel kongreler ve Kurultay sonucu ortaya çıkan yapısal bileşimi var ki, o da bir sorun. Bu yazıda sadece CHP'nin yeni programı üzerinde duracağız, tasarı halindeki metni ele alarak.

CHP'nin ortanın solu politikasını ilân edişinden bu yana görüşlerinde vardığı ve bu yeni programı ile resmen siciline geçirdiği aşama siyasal-ekonomik, ve dolayısıyla da sosyal, sorunların temelinde üretim araçlarının mülkiyeti sorununun yattığının fark ve kabul edilmiş olmasıdır. CHP "halk iktidarı"nı oluşturacaktır. Ne var ki, ekonomik güce sahip olmıyan halk, siyasal güce sahip olamaz, iktidar olamaz. Ekonomik gücü ise, sadece "hakça gelir dağılımı" ile halkın daha yüksek gelir düzeyine, daha gönençli (refahlı) yaşam düzeyine kavuşturulması sağlamaz. Halk, üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmalıdır. Bunun için üretim araçlarının mülkiyeti halk arasında yaygınlaştırılmalı, yoğunlaştırılmalıdır. Halkın politik iktidarı halkın bu ekonomik gücüne dayandırılacaktır.

Programın dayandırıldığı temel görüş budur. Programda toplumun çeşitli alanlarına ve sorunlarına ilişkin olarak tüm söylenenler, ileri sürülen öneriler, savunulan tezler hep bu temel görüşten kaynaklanmaktadır, ona ilişkin olarak biçimlenmekte, anlam kazanmaktadır.

Üçüncü Yol Yoktur

CHP'nin böyle bir görüş ve buna dayanan böyle bir programla ortaya çıkışının nedeni ve amacı ise, "kapitalizm mi? sosyalizm mi?" ikili sorusundan kurtulmak, bir "üçüncü yol" aramak ve bulmaktır. Program, bulduklarını sandıkları bu "üçüncü yol"un hikâyesidir. "Üçüncü yol" arayışları ve bulma iddiaları tüm sosyal demokrat partilerin, 2. Enternasyonal sosyalistlerinin temel niteliğidir.

Oysa içinde yaşadığımız çağda iki temel toplum sistemi vardır: kapitalizm ve sosyalizm. Her iki sistem de somut toplumlarda biçimsel çeşitlenmeler, değişiklikler gösterir; kapitalizm öncesi aşamadan kapitalizm veya sosyalizm doğrultusunda değişip gelişen toplumlar vardır; bunlar ara evrelerin bocalamalarını, zikzaklarını veya sosyalizme doğru emin adımlarla ilerleme çabalarının deneylerini sergilerler. Ama "kapitalizm mi, sosyalizm mi?" temel almaşığı (alternatifi) geçerliliğini ve gerçekliliğini korur. Bir üçüncü yol ve üçüncü toplum sistemi yoktur. CHP programı geri kalmış ülkeler için kapitalist gelişme yolunun kapalı olduğunu kabul etmektedir. "Kapitalist yoldan gelişmiş ülkelere o yoldan erişebilme olanağı kalmamıştır artık"

(Program, s. 41). Ama CHP'nin benimsediği yol, bilimsel sosyalizmde "kapitalist olmıyan yol" diye nitelenen yol değildir. Kapitalist olmıyan yol, geri kalmış ülkeleri kapitalist aşamayı atlıyarak, veya o aşamaya girmişlerse, kapitalizmi geliştirmeyi atlıyarak sosyalizm doğrultusunda geliştirecek ve sosyalizme vardıracak yoldur. CHP programı ise sosyalizmi hedef almamakta, tersine, ona bir almaşık aramakta ve bulduğunu sanmaktadır. Hedef alınan, sanayi toplumudur. Bu ise "kapitalizm mi, sosyalizm mi?" sorununu ortadan kaldırmıyor. Sanayi toplumu ya kapitalist, ya sosyalist oluyor. Düzen değişikliği deyip hedef olarak sanayi toplumunu ileri sürmek, düzen değişikliği sorununa çözüm, cevap getirmiyor.

Halk Kesimi-Halk Kapitalizmi

CHP programının savunduğu kooperatifçilik ve "halk kesimi" de sorunu çözmüyor; yani, sanıldığı ve inandırılmak istendiği gibi kapitalizmden de, sosyalizmden de ayrı bir üçüncü düzen getirmiyor. İçine kooperatifçiliği de alan halk kesimi kapitalizm çerçevesini aşmıyor. Bu, gelişmiş kapitalist ülkelerde çoktan ortaya atılıp tartışılmış olan "halk kapitalizmi" tezinden başka bir şey değildir. Halk kapitalizmi, halk kesimi gibi tezlerin can alıcı noktası, küçük tasarruf sahiplerinin eline verilecek hisse senetlerinin söz konusu üretim araçları üzerinde ne derece gerçek mülkiyet hakkı, yetkileri sağladığı sorunudur. Hisse senedine sahip olmak, kârdan miktarı belirsiz, karmaşık muhasebe operasyonlarıyla miktarı değiştirilebilen bir pay almaktan öte bir mülkiyet hakkı sağlamadığı, sağlıyamıyacağı çoktan saptanmıştır. Küçük tasarruf sahiplerinin paralarını kendi yörelerinde küçük işletmelere yatırdıkları hallerde bunların o işletmelerin yönetimine, denetimine, çalışma şartlarının ve üretim politikasının saptanmasına katılabilmelerinin sağlanabileceği düşünülebilir. Ama sanayi toplumuna, hele sanayi devriminin de "ötesindeki ve çağdaş uygarlık düzeninin üstündeki üretim biçimine ve ilişkilerine" (Program s. 18) bu çeşit küçük işletmeler halindeki sanayileşme ile geçilemiyeceği açıktır.

Halk kesimi bir yandan küçük tasarruf sahiplerinin kendi yörelerinde yatırımlara yönelip işletmeler kurmaları biçiminde, bir yandan da "çalışan halk topluluklarının" yerel-yönetim birimleri ve birlikleri, devlet işletmeleri, sendikalar ve üst kuruluşları, kooperatifler ve üst kuruluşları, sosyal güvenlik veya yardımlaşma kurumları ile biraraya gelerek, veya bu kuruluşların her birinin kendi başına veya bir kaçı bir arada kuracağı ortaklıklar ve işletmelerdir. Ayrıca bir "halk yatırım ortaklıkları birliği" öngörülmektedir; bu birlik kendi başına veya halk kesiminde yeralan diğer kuruluşlarla veya halk topluluklarıyla ortaklıklar kurabilecektir. (Bu sonuncu hüküm, CHP-MSP koalisyonunun kısa süreli ömründe halk kesimini oluşturmaya bir Hayat Holding kurmakla başlanmak istendiğini anımsatmaktadır.) Çağdaş teknolojinin büyük ölçekli işletmeler, tesisler gerektirmesi bu çeşit üst kuruluşları ve birlik ve ortaklıkları da gerektirmektedir. Ama bu durumda da küçük tasarruf sahiplerinin ellerindeki bir kaç hisse senedine dayanarak bu çeşit işletme ve tesislerin yönetim ve denetiminde etkin olabilmeleri olanaksızdır.

Şimdi, sözü edilen kurumlar, üst kuruluşlar ve birlikler yani kademeli büyük birimler, halk kesiminin asıl ağırlığını oluşturacaktır; bunlar eliyle yapılacak yatırım ve kurulacak işletmelerin mülkiyetinin gerçekten onlara katılan küçük tasarruf

sahiplerinde olacağını ve bu halk topluluklarını oluşturan kişilerin üretim araçlarının mülkiyetinin sağladığı ekonomik ve siyasal güce böylece sahip olacaklarını iddia etmek, en hafif deyimiyle, hafiflik olur. Onların elinde, işletmelerin kârından miktarını saptama etkinliğine sahip olmadıkları bir pay sağlıyan bir kaç hisse senedi olacaktır sadece.

Ortaklıkların ve işletmelerin "kendi kendini yönetme" yöntemiyle işletilmesi ortaklık ve işletmeler arasında, bölgeler arasında gelir farklarına ve aynı nitelikteki işlerde çalışanların ücretleri ve maaşları arasında "hakça" olmıyan farklara yol açar. Bu farkları önlemek için alınan tedbirlerin uygulamada (başka ülkelerde) pek de başarılı olmadığı görülmüştür. Dengesizlikler ortadan kalkmamış ve bu durum ciddi sorunlar yaratmıştır. Merkezi bir planlama ve yönetim sistemi içinde hem bu merkezi planlama ve yönetimin, hem de tekil işletme ve kurumların yönetim ve denetiminin demokratikleştirilmesi yöntemiyle kendi kendini yönetme (otojessiyon) denilen yöntemi birbirine karıştırmamak gerekir. Bunlar iki ayrı yöntemdir. Yukarıda sıraladığımız düzeylerde dengenin ve eşitliğin sağlanabilmesi için birinci yöntemin uygulanması, uygulamanın başarısının sağlanması şarttır.

Bir başka sorun da şu: üretim araçlarının mülkiyetinin yaygınlaştırılması ve yoğunlaştırılması istenen halk toplulukları, tasarruf edebilecek kadar geliri olan sınıf ve tabakalardır. Resmi ağızlardan verilen sayılarla 3 milyon işsizin ve en azından da bir o kadar gizli işsizin bulunduğu, asgari ücretin 1800 TL olduğu ve bilinmiyen sayıda işçilerin kaçak olarak bu ücretin de altında çalıştırıldığı; kabarık küçük memur kitlesinin aynı durumda, kırsal kesimin kalabalık, bir yoksul köylü kitlesi barındırdığı bir ülkede bütün bu saydığımız "halk toplulukları" tasarruf ve "halk kesimi"ne katılma olanağından yoksundur. Halk kesimi tasarısının üretim araçlarının mülkiyetini halk arasında yaygınlaştırma ve yoğunlaştırmada geçerli ve başarılı olabileceğini bir an için farzetsek bile, buna katılacak halk toplulukları orta ve nihayet olsa olsa alt orta sınıf ve tabakalardan oluşacaktır.

Sınıflar Arası İlişkiler Yok Sayılıyor

Sayfalar ve sayfalar boyu sürüp giden programda toplumun sınıf yapısına ve sınıflar arası ilişkilere değinilmekten sakınılmıştır. İşçi sınıfının değil, işçilerin öncülüğünden ve etkinliğinden söz ediliyor. (Program s. 121). İşçilerin karşısına da "anapara çevreleri" veya "sömürüye ve anaparaya dayanan egemen güçler" ve "tutucu siyasal güçler" (Program s. 21-122 ve 123) konuluyor: Programa göre sanayileşme ile ortaya çıkan şey; üretim araçlarının mülkiyetine sahip olan sermaye sınıfı ile bu sınıfa işgücünü satan mülksüzleştirilmiş işçi sınıfı değildir ve bunların aralarında uzlaşmaz çelişki ve mücadele değildir. "Sanayileşme süreciyle toplumda beliren en önemli değişiklik halkın dağınık ve güçsüz durumdan çıkıp birleşik bir güç olmağa başlamasıdır" ve "Halktaki bu birleşmenin birleştikçe güçlenmenin öncüsü işçilerdir. Üstelik sanayileşmeyle birlikte ekonominin anahtarı da işçilerin eline geçer." Ne olduğunu pek anlıyamadığımız "bu anahtarı belli kurallar içinde özgürce kullanma ve öylece toplum düzenini halk yararına değiştirme hakkını ve olanağını işçiler zamanında elde edemezlerse sanayi devrimi toplumda büyük bunalımlara neden olur"muş. İşte o zaman bu bunalım "keskin sınıf ayrılıklarına ve çetin bir sınıf sava-

şına yol açar"mış. Bu durumda "sağ baskı yönetimi kurma" çabaları ve bunun "tepkisi olarak da sol baskı yönetimi eğilimleri belirir"miş. "Baskıya dayandığı için her ikisi de sanayileşmenin getirebileceği özgürlüğü, mutluluğu büyük ölçüde engeller... Gelişme olanağını yozlaştırır, insancalığından saptırır"mış. (Program s. 121-122)

CHP, "Türkiye'de sanayi toplumuna dönüşümün başlangıç aşamasında" işçilere sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarını tanıyan kanunları geçirmekle "... o aşamada sağ baskı yönetimine de, sol baskı yönetimine de giden yolları tıkamıştır; ve sanayi toplumuna giden yolları yumuşatmıştır." Ama daha ileri aşamalarda yeni sorunlar doğabilir, yeni düzenlemeler gerekebilir; sorunlar çözülmez, düzenlemeler yapılmazsa sağ ve sol baskı yönetimi yolları yeniden açılabilir (Program s. 122). "Cumhuriyet Halk Partisinin Demokratik Sol gelişme kavramı, bütün bu tehlike ve olasılıkları önlemekle yükümlüdür ve önliyebilecek doğrultudadır." (Program s. 124)

Anapara Çevrelerine Güvence

Bütün bu anlatılanların anlamı şudur: Türkiye'nin koşulları değişmiştir ve daha da değişecektir. Bu sanayileşme sürecinin kaçınılmaz, önlenilmez sonucudur. "Tutucu siyasal güçler" ve "anapara çevreleri" eski görüş ve alışkanlıklarında direnmekten vazgeçmeliler, yeni koşulların gereklerini kabul etmelilerdir. Var olmaları ancak böyle korunabilir, güvenlikleri böyle sağlanabilir. CHP, kendilerine bu olanağı sunmaktadır.

"Tekeller Yok, Tekelleşme Eğilimi Var"

Ekonomik ve siyasal gücün "sınırlı toplum katlarında yoğunlaşmasını önlemek" ve halk kitlelerini siyasal güce kavuşturabilmek için ekonomik güce de sahip kılmak isteyen CHP programında, "sınırlı toplum katları"nda yoğunlaşan siyasal egemenliğin dayandığı ekonomik temelleri zayıflatmak, böylece halk kitlelerinin siyasal gücünün artmasına yolları açmak yönünde hiç bir köklü tedbir önermemektedir. Örneğin, tekellerin, ekonominin doruklarındaki büyük işletme ve kurumların kamulaştırılması öngörülmüyor. Sadece, "özel tekelciliği önlemek için gerekebilecek alanlarda" devlet tekeli kurmaktan söz edilmekte (Program s. 152) ve "özel kesimde tekelleşme eğilimlerine karşı etkin ve kesin önlemler getirilecektir" denilmekle yetinilmektedir (Program s. 198). CHP'ye göre tekeller yoktur, tekelleşme eğilimi vardır. Ecevit bu görüşü Ekim sonlarında basında çıkan bir demecinde açıkça şöyle dile getirmiştir: "Türkiye'de henüz devlete rağmen, hatta devleti bırakın, hükümete rağmen, egemen olabilecek kadar güçlü bir sermaye toplulaşması yoktur. Hepsi gene de devletin eline ve desteğine veya koruyuculuğuna bakarlar. Bu bir bakıma Türkiye'nin, Türk ekonomisinin yeteri kadar gelişmemiş olmasının bir yan sonucudur." Oysa artık bilinen bir olgudur ki, en gelişmiş, ileri kapitalist ülkelerde dev tekellerle devlet içiçe geçmiş bir haldedir ve devlet tekellere güçlü yardım sağlamaktadır. Devletle olan bu ilişki, tekellerin var olmadığını veya siyasal güçlerinin zayıf olduğunu kanıtlamaz. "Tekelci devlet kapitalizmi" kavram ve terimi boşuna mı kullanılıyor?

"Sınırlı toplum katları"nın, yani büyük sermaye sınıfının siyasal gücünün diğer

bir ekonomik dayanağı olan bankacılığın ve mali kuruluşların devletleştirilmesi de düşünülmemektedir. CHP, "aracı"lara karşıdır, üretici ile tüketici arasında doğrudan ilişki kurmaktan yanadır, ama dış ticaretin ve iç toptan ticaretin devletleştirilmesinden yana değildir. Kooperatifler ve sanayi kesiminin kendisinin doğrudan ihracat ve ithalat yapması yoluyla dış ve iç ticarette "aracı" sorununu çözmek niyetindedir. Kısacası, CHP, büyük sermaye sınıfının siyasal gücünün ekonomik güç kaynaklarına dokunmıyacaktır. Onlar öylece kalacaktır; onların karşısına "halk kesimi" ve "halkın kendini yönettiği toplum" çıkarılarak, halkın ekonomik ve siyasal güç üstünlüğü sağlanacaktır, iktidarı sağlanacaktır!

Devlet Aygıtı Kimin?

CHP, programına göre "halka yabancılaşmış devlet yönetimi" ile "halkı sömüren ekonomik düzen" ayrı ayrı olgulardır ve "halkın kendini yönettiği toplum" bu her ikisinin de sağlıyabileceğinden çok daha hızlı ve en sağlıklı biçimde bütünleşmiş bir ekonomik gelişmeyi gerçekleştirecektir (s. 32). Oysa "halka yabancılaşmış devlet yönetimi" ile "halkı sömüren ekonomik düzen" birbirine ilişkin, bağlantılıdır. Yine Programın "Halk Kesimi" bölümünde ekonomik ve siyasal gücün "Devlette, kişilerde veya sınırlı toplum katlarında yoğunlaşmasını önlemek"ten söz edilmektedir. Bu anlatım da, sosyal sınıflar ile devlet arasındaki bağlantının saptanmadığını, devletin, sınıflar üstü ayrı bir güç olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bir süre önce Ecevit'in "Halkı devlete de, özel sektöre de köle etmiyeceğiz" dediği hatırlardadır. Halkın ekonomik ve siyasal güç üstünlüğü sağlanacak, iddia edildiği gibi "Halk iktidarı" gerçekleştirilecekse, devlet aygıtı bu iktidarın ve dayandığı halkın elinde, yönetiminde ve denetiminde olmıyacak mıdır? Bu durumda, halkın devletinin halka yabancılaşması olur mu?

Kimin Özgürlüğü?

Sosyal sınıflar ve sınıf ilişkileri konusundaki bulanıklık "özgürlük", "emeğin üstünlüğü", "hakça kazanç" konularında da kendini hissettirmektedir.

Sermaye sınıfının, "hür teşebbüs"ün istediği özgürlük emek gücünü, işçiyi sömürme özgürlüğüdür; işçi sınıfının istediği özgürlük ise sömürüden kurtulma, sömürülmeme özgürlüğüdür. Somut, ayrıntılı tüm diğer özgürlükler sorunu bu temel özgürlük kavgası ekseni etrafında biçimlenip belirlenir. Onun için "Kimin özgürlüğü?" sorusu geçerli bir sorudur, hele CHP programının öngördüğü ekonomik sistemde ve onun oluşturacağı sınıfsal yapıda. Programda, "Özgürlük her türlü yasal siyasal toplumsal ekonomik ve kültürel engelden baskıdan kurtarılmalıdır." deniliyor (s. 23). Oysa özgürlük sadece engel ve baskının olmaması değildir, özgürlükleri kullanma olanaklarına fiilen sahip olabilmektir asıl sorun. İşçi ve emekçi kitleler bu olanaklara fiilen ne ölçüde sahip olabileceklerdir?

Yukarıda aldığımız cümleden sonra şu geliyor: "Kişi özgürlüğüne, başka kişilerin toplumun ve tüm insanlığın özgürlüğü, güvenliği ve yararı için zorunlu olanın ötesinde sınır konulamaz." Şüphesiz, özgürlükler mutlak değildir, ama sınırlama için "güvenlik" ve "yarar" gibi ölçütler konuldu mu, sınırlamalar hayli bulanıklaşır ve kaypaklaşır. Demirel de kendi milliyetçilik anlayışı dışındaki düşünce, hareket ve

örgütlere "gerek" ve "yarar" görmediği için karşı çıkmıyor mu?

Programda düşünce, anlatım ve eleştiri özgürlüğüne sınırsızlık tanınıyor da, örgütlenme özgürlüğü tüm diğer özgürlüklerin kullanılabilmesi ve geliştirilebilmesi için "zorunlu" sayılıyor. Ecevit'in örgütlenmede bazı sorunların olabileceği yollu daha önceki demeçleri anımsanınca örgütlenme özgürlüğünün bu biçim konulmuş olması insanı düşündürüyor.

Hakça Kazanç!

"Emeğin üstünlüğü", "hakça kazanç" deyimlerinin anlamı da açık olmaktan uzak. Emeğin üstünlüğü, "demokratik sol tutumun temel kuralları"ndan biri olarak ileri sürüldüğü üzerinde duruluyor da emeğe göre gelir dağılımı esas alınmıyor. Gelir dağılımında "herkesin emeğinin veya girişiminin" bir takım toplum ve insanlık yararı gibi ölçütlerle değerlendirilmesi kuralı ortaya konuluyor (s. 12). Hakça gelir dağılımının gerçekleşebilmesi için gelirin kaynağının da hakça olması gereği belirtiliyor. "Hakça kazanç da herşeyden önce, ekonomiye, topluma veya insanlığa bir katkı karşılığında sağlanan kazançtır" (s. 51). Bu durumda, çok uluslu tekeller de ekonomiye katkıda bulundukları gerekçesiyle kazançlarının "hakça" olduğunu iddia edemezler mi?

Dış Politika

Ve nihayet, "Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler" bölümünde aynı belirsizlikler ve bulanıklıklar görülmektedir. Uluslararası bağlaşmalar (ittifaklar) iki sınıfa ayrılmaktadır: 1) "Dünya barışına ve dünya barışının dayandığı uluslararası dengeye katkısı süresince bağlaşmalar geçerliliğini koruyacaktır." 2) "ancak dünyayı bölücü, değişimi engelleyici, uluslararasında yakınlaşmayı ve gelişmenin de, uygarlığın da gereği olan etkileşimi güçleştirici bloklaşmalar artık süresini doldurmuştur." (s. 356)

Türkiye'nin üye olduğu NATO ve CENTO hangi türden ittifaklardır? İkinci türden iseler, bu ittifaklardan yalnız bu gerekçeyle bile çıkmak gerekmez mi? Bu soruların cevabı yok Program tasarısında. Ama Ecevit'in bu ittifaklardan çıkma niyetinde olmadığını çeşitli demeçlerinden biliyoruz. Oysa NATO ve CENTO tam 2. kategoride tanımlanan ittifaklar kapsamına giriyor.

Bu böyle de, Program tasarısı yine de ulusal bağımsızlığın, egemenliğin, hakların korunması, güçlendirilmesi, dünya ve bölge barışı, uluslararası ilişkilerde yumuşama üzerinde duruyor, iyi. Yalnız, nükleer silahlarla donatılmış yabancı askeri üsler ve güçler ve "dinleme" tesisleri Türkiye toprakları üzerindeyken gerçek bağımsızlık ve egemenlik nasıl sağlanır, bölgedeki ülkelerle güvenli bir anlaşma ve barış ilişkileri nasıl kurulur, dünya barışına ne derece hizmet edilebilir, anlaması biraz güç.

Kapitalist-Sosyalist Dünya Sistemleri mi? Gelişmiş-Gelişmemiş Ülkeler mi?

İç politika konularında nasıl sosyal sınıflar yapısı ve ilişkileri, sorunların oturtulacağı temel çerçeve olarak alınmıyor ise, dış politika ve uluslararası ilişkiler alanında da bugün yeryüzünde bir kapitalist dünya sistemiyle bir sosyalist dünya sistemi var olduğu ve bunların dünyanın gidişinde ve uluslararası ilişkilerde birbirinden farklı rol oynadığı temel olgusu da gözden kaçırılıyor. Temel bölünme olarak gelişmiş ve ge-

lişmemiş veya gelişme sürecinde ülkeler ayırımı ele alınıyor. Asıl temel olgu dikkate alınmadığı için de yapılan değerlendirmeler ve öneriler tam rayına oturmuyor.

CHP'nin işçi sınıfının bütünleşeceği, benimseyeceği bir parti olmadığı açıktır. Yeni program, CHP'nin niteliği konusunda daha önce yaptığımız tanımlamaları bir kez daha doğrulamaktadır. CHP düzen değişikliği iddialarına rağmen kapitalizmin dışına çıkmayı, kapitalizmden sosyalizme geçmeyi öngörmemektedir. Tersine, "sanayileşme sürecinin yarattığı yeni koşullarda kapitalizmin varlığını sürdürebilmesi güvencelerini getirme" çabasındadır. Bu yeni koşulların ve güvencenin gereği olarak demokratik hak ve özgürlüklerin korunup genişletilmesini, halk kitlelerinin ekonomik, sosyal kültürel yaşam düzeyinin yükseltilmesini, ülke politikasında siyasal etkinliklerinin güçlenmesini öngörmektedir. Dış politikada da yumuşamadan, barıştan, ulusal bağımsızlık ve egemenliğin korunup geliştirilmesinden yanadır.

CHP Diğer Burjuva Partilerinden Farklıdır

Bütün bunlarla beraber, biz CHP'yi diğer burjuva partilerinden ayrı tutarız. Demokratik özgürlüklerin, emekçi halk kitlelerinin ekonomik, sosyal, kültürel haklarının ve ulusal bağımsızlık ve egemenliğin savunucusu olduğu ölçüde ve sürece bu konuda kendisi ile güç ve işbirliği yapabilmeyi öngörürüz. İkinci bir nokta, işçi sınıfı diğer emekçi sınıflarla ittifak kurmadan, onların desteğini kazanmadan iktidara gelemez ve iktidarda kalamaz. Bir yandan emekçi kitleler arasında sosyalizmi tanıtma, yayma, tutturma çalışmaları yaparken, öte yandan da emekçi kitleler arasında tabanı olan demokratik nitelikteki partilerle, bugünkü durumda CHP ile, toplumun demokratikleşme sürecinde asgari bir platform üzerinde anlaşarak birlikte hareket etmeyi sağlamaya çalışırız.

Çark Başak, Sayı 20, 1 Aralık 1976

Deprem Felaketinin Sorumlusu Tabiat Değil Düzendir

Kartal İlçe Kongresindeki konuşmanın deprem felaketiyle ilgili bölümü.

Hayat pahalılığı, geçim sıkıntısı, yetersiz gelir, işsizlik gibi sorunlar altında bunalırken bir de deprem felaketi geldi yaktı yüreklerimizi. Deprem bir tabiat olayı, önlenemez. Ama depremin doğurduğu felaket bir ölçüde önlenebilir, önlenemiyorsa bunun sorumlusu tabiat değil, insandır, toplum düzenidir. Kapitalizmin, hele Türkiye'ninki gibi geri kalmış bağımlı bir kapitalizmin her alanda görülen, bozukluğu keşmekeşi bu deprem felaketi konusunda da kendini göstermektedir. Her depremden sonra aynı ah ve vahlar, aynı serzeniş, aynı organizasyon bozukluğu ve yetersizliği.

Oysa Türkiye'nin deprem kuşağı üzerinde bulunduğu ve hangi bölgelerinde depremlerin yoğunlaştığı biliniyor. Ülkemizde depremler bilmemeye olanak bırakmayacak kadar çok sık oluyor. Oysa ne depreme dayanıklı bir konut yapımı politikası uygulanıyor, ne de acele yardıma hazırlıklı olabilmek için bölgesel depolar, acil yardım merkezleri kuruluyor. Kırsal bölgelerde halkımız kerpiç ve yığma taştan evlerde oturdukça, kentlerdeki inşaat, depreme dayanıklılık sağlayacak tekniklerin kullanılması söyle dursun, normal sağlam inşaat standartlarına göre dahi kontrolden uzak kaldıkça, her depremde halkımızın binlerce ve binlerce kurban vermesi kaçınılmazdır.

Toplum yaşamımızla ilgili hangi sorunu ele alsak, sebepleri kapitalist düzene gelip dayanıyor. Bütün bu irili ufaklı sorunların temelden çözümü için iktidarın büyük sermaye sınıfının elinden işçi sınıfının eline geçmesi gerek. İşçi sınıfının, emekçi sınıflarla ortaklıklar kurarak gerçekleştireceği iktidardır ki ancak sorunları planlı, akılcı, geçerli yöntemlerle çözüm yoluna sokacaktır.

Çark Başak, Sayı 20, 1 Aralık 1976

Tip İşçi Sınıfının Partisi Olduğunu İspatlamıştır

Toplum yaşamımızla ilgili hangi sorunu ele alsak, sebepleri kapitalist düzene gelip dayanıyor. Bütün bu irili ufaklı sorunların temelden çözümü için iktidarın büyük sermaye sınıfının elinden işçi sınıfının eline geçmesi gerek. İşçi sınıfının, emekçi sınıflarla ortaklıklar kurarak gerçekleştireceği iktidardır ki ancak sorunları planlı, akılcı, geçerli yöntemlerle çözüm yoluna sokacaktır.

Ama sözünü ettiğimiz nitelikte bir iktidar şu partiye de değil bu partiye sadece oy vermekle gerçekleşmez. İşçi sınıfımızın kendisi iktidar için hazırlanmalıdır. İşçi sınıfının mücadele ufku ücret, ikramiye, kıdem tazminatı, referandum gibi ekonomik sorunlarla sınırlanmamalıdır. Bunlar yaşamak için önemli ve uğrunda mutlak sonuna kadar mücadele verilmesi gereken sorunlar olmakla beraber, işçi sınıfımız, işçi arkadaşlarımız, ülkemizin iç ve dış politikasıyla, tüm sorunlarıyla, ekonomik, siyasal sorunlardan sağlık, eğitim, sanat sorunlarına kadar tüm sorunlarıyla ilgilenmek, bu konularda bilgi edinmek, bu konulara ilişkin sorunların geçerli çözüm biçimlerini, yöntemlerini öğrenmek ve bu doğrultuda siyasal mücadele vermek durumundadır. İktidar olup ülkeyi yönetebilmek bu bilgileri ve mücadele deneyimlerini kazanmakla, özümsemekle mümkündür. İşçi sınıfı bu bilgileri, mücadele deneyimlerini, iktidar için gerekli yetenekleri ancak politik düzeyde örgütlenerek, partileşerek kazanabilir. Kendi bağımsız partisi aracılığı ile ancak iktidar olabilir ve iktidarda kalıp işleri yürütebilir. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın bu nitelik ve yetenekte olan partisidir. İşçilerimiz partilerine sahip çıkmalı, ona üye olmalı, partide görev almalıdırlar.

Sendikalar işçi sınıfının ekonomik mücadele araçlarıdırlar. Sendikalar ne kadar politikleşse de partinin yerini alamazlar. Sendikaların asli görevi ekonomik mücadeleyi başarıyla yürütmektir, siyasal partinin asli görevi de işçi sınıfını iktidar için hazırlamak ve iktidara getirmektir. Bildiğiniz gibi işçi sınıfının mücadelesi üç yanlıdır: Siyasal, ekonomik, ideolojik. Üstün olan siyasal mücadele ve örgüttür, partidir. Çünkü tüm sorunların son tahlilde çözümü, siyasetten, iktidar sorunundan geçer. Her hangi bir sendikal örgütü bir siyasal örgüt, bir partiymiş gibi görmek ve göstermek ve bu anlayış içinde eylemlere yönelmek işçi sınıfını doğru örgütlenme ve mücadele yolundan, sosyalist iktidar yolundan saptırmaktır.

Sendikaların niteliğine de çok dikkat etmek gerekir. Söylenenler, yazılanlardan önce davranışlara, durumlara bakmak gerekir. Sağa yönelip, sağa kayıp solda keskin laflar etmek, keskin sol görünmek günümüzde geçer akçe oldu, kullanılan başlıca yöntem oldu. Sosyalist işçileri, temsilcileri, sendika yöneticilerini işlerinden ve örgütlerinden dışarı atan bir sendikal örgüt, üst yöneticileri kendi dünyalıklarını kurmaya bakan bir sendikal örgüt, yayınlarında ve sözcülerinin demeçlerinde ne denli keskin laflar edilirse edilsin, işçilerin devrimci örgütü değildir, olamaz.

İşçi sınıfını sosyalist iktidar ve sosyalizm yolundan saptırmak için çok oyunlar

döndürülüyor.

Bir yandan sendikal bir örgütü, DİSK'i bir partiymiş gibi gösterip kabul ettirme çabası sürdürülürken, öte yandan işçi sınıfı CHP'ye bir umut kapısıymış gibi kapılansın isteniyor. CHP'nin solunda yasal işçi sınıfı partisinin yer almadığı propagandası alttan alta yürütülüyor. Oysa partimiz, programı, tüzüğü, çeşitli yayınları ve birbuçuk yılı aşkın örgütlenmesi ve eylemleri ile işçi sınıfımızın sosyalizmi hedef alan partisi olduğunu ispatlamıştır.

CHP, kendi deyimleri ile "sınaileşme sürecinin değişen koşullarında" kapitalizmi sürdürmek, bu konuda büyük burjuvaziye güvence vermek çabasındadır. Bu değişen koşullar emekçi kitlelere yeni haklar tanımayı, demokratik özgürlükleri genişletmeyi gerektirmektedir. Büyük burjuvazi ve yandaşları eski tutucu alışkanlıklarından, politikalarından vazgeçip bu yeni koşulların gerektirdiği ödünlere razı olmalıdırlar; varlıklarını sürdürebilmeleri buna bağlıdır. CHP'nin politikası ana çizgisiyle birkaç cümle içinde böyle özetlenebilir.

Bununla beraber, biz CHP'yi diğer burjuva partilerinden ayrı tutarız. Demokratik özgürlüklerin, emekçi halk kitlelerinin ekonomik, sosyal, kültürel haklarının ve ulusal bağımsızlık ve egemenliğin savunucusu olduğu ölçüde ve sürece bu konuda kendisi ile güç ve işbirliği yapabilmeyi öngörürüz. İkinci bir nokta, işçi sınıfı diğer emekçi sınıflarla ittifak kurmadan, onların desteğini kazanmadan iktidara gelemez ve iktidarda kalamaz. Bir yandan emekçi kitleler arasında sosyalizmi tanıtma, yayma, tutturma çalışmaları yaparken, öte yandan da emekçi kitleler arasında tabanı olan demokratik nitelikteki partilerle, bugünkü durumda CHP ile, toplumun demokratikleşme sürecinde asgari bir platform üzerinde anlaşarak birlikte hareket etmeyi sağlamaya çalışırız.

Günün en çok tartışılan konusu koalisyonun parçalanıp parçalanmıyacağı, MC'nin iktidardan düşüp düşmeyeceğidir. Bizim görüşümüze göre tam bütçeden önce koalisyon parçalanmaz. Ortaklar, özellikle MSP Demirel'den koparacağını koparır; Demirel her ne pahasına iktidarda kalabilmek için ve bir ölçüde de şimdi verilenleri ileride uygulamada geri alabilmek hesabı ile, koalisyon ortaklarının baskılarına boyun eğer. Ama bütçeden sonra MSP koalisyondan ayrılabilir. İktidarda kalarak seçimlere gitmekte Demirel için ne kadar yarar varsa, Erbakan için zarar vardır. Erbakan'ın yararı Demirel ile AP'nin iktidardan düştüğü kendisinin ise yeni bir koalisyonda iktidarını sürdürdüğü bir ortamda seçime gitmektir. Seçimlere münhasır, kısa süreli bir hükümetin kurulmasında görüş ve politika ayrılıkları önemli rol oynamayacağından, bütçeden sonra CHP-MSP-DP bir seçim hükümetinde birleşebilirler.

Çark Başak, Sayı 21, 1 Aralık 1976

Demokrasinin Sınıfsal Niteliği ve Tarihte Aldığı Biçimler

Bilimsel sosyalistler dışında yapılan değerlendirmelerde, demokrasi evrensel uygulanabilme olanağına sahip, genel ve soyut bir kavram olarak ele alınır. Demokrasinin böyle bir niteliği olduğu açıkça ortaya konup tanımlanmasa bile, ileri sürülen düşüncelerin, yapılan değerlendirmelerin ve tartışmaların altında yatan varsayım budur. Oysa demokrasi tarihsel-toplumsal bir olgudur ve demokrasi terimi bu olgunun kavramlaştırılmasını dile getirir. Tarihsel-toplumsal bir olgu olduğu için de, demokrasi insan toplumlarının evriminin farklı aşamalarında, somut toplumların somut koşullarında demokrasinin farklı nitelikler göstermiştir.

Demokrasinin ayrı evrim aşamalarında, ayrı toplumsal sistemlerdeki somut toplumlarda görülen farklara karşın, evrensel, ortak bir niteliği de vardır. Bu ortak nitelik, yukarıda işaret ettiğimiz gibi, demokrasinin, tarihsel-toplumsal bir kategori olmasıdır. Bundan çıkan sonuç şudur ki, demokrasi toplumsal evrimin belli bir aşamasında ortaya çıkmış, bu aşamanın kapsadığı ikincil aşamalara göre farklı biçimler alıp farklı nitelikler göstermiş ve toplumsal evrimin belli bir aşamasında da ortadan kalkacak olan bir tarihsel olgudur.

Demokrasi toplumsal evrimde sınıflı toplumların oluşması ile ortaya çıkmıştır. Sınıflarla birlikte devlet de doğmuştur. Demokrasi ile devlet sorunları birbirine bağlantılıdır. Toplumsal evrimde daha ileri bir aşamaya gelindiğinde devlet, devlet olarak ortadan kalktığı gibi demokrasi de sorun olmaktan çıkacaktır. Toplumsal işlerin görülmesi için kademeli merkezî örgütlenme sorunu devlet sorunundan ayrı bir konudur.

Bilindiği gibi, sınıflar sömürü düzeninin sonuçlarıdır. Bu düzen üretim araçlarının özel mülkiyetinin belirmesiyle ortaya çıkar. Üretim araçlarının mülkiyetine sahip olup da kendileri üretimde çalışmayan kişilerin oluşturduğu sınıfla, bu mülkiyetten koparılmış, birinci sınıfın mülkiyetindeki araçları kullanarak fiilen üretimde bulunan toplum kesiminin oluşturduğu sınıf ortaya çıkar; toplumdaki temel sınıfsal ayrışımı oluşturur. Üretimde çalışanların yarattığı değerlerin verimli toplumsal şartlarda, onların geçimine ve yeni üretici kuşaklar yetiştirebilmelerine yetecek kadar bir bölümünün kendilerinde kalmasına müsaade olunduktan sonra, fazlasına -artık ürüne veya değere- üretim araçları sahibi sınıfın elkoyması sömürü denilen olgudur.

Üretim araçlarının mülkiyetine sahip olan ve kendileri değer (ürün) üretmeyip de üretilen değere el koyanlar ile bu mülkiyete ve değer ürettikleri halde bu değerin çok büyük bölümüne sahip olamıyanlar arasındaki sınıfsal ayrılık ve mücadele uzlaşmaz bir ayırım ve mücadeledir. Devlet, bu ayrışma ve mücadelenin toplumu paramparça edip çözülmesine yol açmasını önlemek ve düzenlemek, ama bu önleme ve düzenleme görevini üretim araçlarının mülkiyetine sahip ve yaratılan değere

elkoyan sınıf veya sınıflar lehine yapmak üzere ortaya çıkmıştır. Ekonomik güce sahip sınıflar, siyasal gücü de ellerinde toplamışlar, tekellerine almışlardır.

Üretim araçlarının mülkiyetine doğrudan sahip veya sermayeye dönüşmüş para ile üretimi kontrol edebilen ve artık değeri (ürünü) paylaşan sınıfların toplumsal konumu ekonomideki temel üretimin niteliğine ve iş bölümünün gelişmesiyle mübadelenin (ticaretin ve parasal işlemlerin) kazandığı öneme göre değişmiştir. Bilindiği gibi, ekonominin tarıma dayandığı ve tarımsal üretimle el sanatlarında köle emeğinin kullanıldığı köleci toplumlarda köle sınıfı tüm kamu haklarından yoksun bırakılmış, yurttaş sayılmamıştır. Toplumun siyasal yaşamında onlara yer verilmemiştir. Siyasal güç ve devlet aygıtı özgür yurttaşlar elinde olmuştur. Ne var ki, köleler dışındaki özgür yurttaşlar eş türden değildi. Büyük toprak sahipleri, küçük üreticiler, denizciliğin ve kara yollarının geliştirilmesiyle ticareti başlıca uğraş edinenler (ticaretle edinilen servetler her ne kadar yine toprağa, taşınamaz mallara yatıyorduysa da) arasında ayrışımlar vardı. Yani, özgür yurttaşlar arasında da sınıf ayrımları oluşmuştu. Köleci toplumlarda demokrasi, üretimde çalışan ve üreten kölelere egemen olan hür yurttaşlar sınıflarının kendi aralarında siyasal gücün paylaşımını ayarlayan, sınıfsal güç oranlarının siyasal iktidara yansımasını sağlıyan bir işleyiş olarak meydana çıktı. Bunda, ilkel toplumun gelişmiş son aşamalarında uygulanan toplantı ve oylama geleneğinin de etkisi olmuş olabilir. Köleci toplumlarda özgür yurttaşlar sınıfları arasında çelişki ve mücadelenin keskinleşip sertleştiği dönemlerde tiranlar, kral veya imparatorlar, ortaya çıkıp duruma el koydu. Köleci toplumlarda da farklı demokrasi biçimleri görüldü.

Feodal toplum yine tarımsal ekonomiye dayanıyordu ve temel mülkiyet toprak mülkiyetiydi; toplum, toprakların fiili mülkiyetine sahip feodal beylerin egemenliğinde küçük birimler halinde biçimlenmişti. Feodal bey ekonomik olduğu kadar siyasal gücü de elinde toplamıştı. Yargı hakkı ve yetkisi de ondaydı. Köle gibi pazarda alınıp satılamayan, belli yükümlülükleri yerine getirmek şartıyla, asgari düzeyde geçinmesine yetecek kadar bir toprak parçası üzerinde onu işleme hakkına sahip bulunan serfler ise ne bağlı oldukları beyliği bırakıp gidebilirler, başka bir iş tutabilirlerdi, ne de herhangi bir siyasal hakka sahiptiler. Beylikleri daha geniş bir toplumsal birim, bir devlet olarak birleştiren krallık kurumunda kralın hukuken feodal beyler üzerinde bir egemenliği ve toprakları üzerinde bir mülkiyet hakkı vardı; ama bu siyasal ve ekonomik haklar pratikte pek etken ve işler değildi. Ekonomik ve siyasal birimler olarak beylikler ve egemen sınıf olarak feodal beyler güçlüydüler.

Avrupa'da çok uzun (aşağı yukarı bin yıl) süren feodal dönemin son evrelerinde, on birinci yüzyıldan başlıyarak ve asıl onaltıncı yüzyıldan sonra ticaretin ve el sanatlarının gelişme yoluna girmesiyle burjuva demokrasisi de kıyıdan köşeden uç vermeye başladı. Bu gelişme daha sonraki yüzyıllarda merkezî krallık kurumunun güçlenmesine, bu kurum etrafında ulusal devletin oluşması sürecinin belirmesine yol açtı. Ama öbür yandan da, İngiltere'de Magna Carta'nın imzalanmasında olduğu gibi kralın yetkilerini sınırlama ve birtakım siyasal güvenceler elde etme girişimlerine önayak oldu.

Zamanla özgür kentler oluştu, özellikle İtalya'da ve Kuzeyde (şimdiki Almanyanın kuzeyi), daha sonraları Avrupa'nın diğer yerlerinde de ticaret ve el sanayiinin

gelişmesiyle güçlenen kentler, güçsüzleşen ve para sıkıntısına düşen feodal beylerden özgürlük beratlarını elde ettiler. İtalya'nın kent devletlerinde ve Avrupa'nın diğer beratlı kentlerinde demokrasi ekonomik yönden güçlü sınıfların siyasal egemenliklerinin -devletin- yöntemi, biçimi olarak belirdi. Bu demokrasilerde çalışan kitlelerin yeri ve payı yoktu. Onlar siyasal haklardan yoksundular.

Kapitalizmin gelişmesinin, kent sınırlarının dışına taşıp kırsal bölgeleri de etkisi ve egemenliği altına almasıyla, iç pazarı geliştirip ulusal ekonomiyi ve ulusal devleti oluşturmasıyla ticaret, sanayi, finans, tarım burjuvazisi ekonomik olarak güçlendi. Feodal üretim ilişkileri ve onun üst yapısı siyasal sistem, devlet biçimi, kapitalizmin gelişmesini ve burjuvazinin ekonomik gücüyle bağlantılı olarak siyasal egemenliği almasını önlüyordu. Burjuvazi kimi ülkede -Fransa'da- büyük bir ihtilalle, kimi ülkelerde de küçük ihtilaller ve kademeli devrimci bir süreçle iktidarı aldı ve feodal devlet biçimini parçalayıp yerine, kendine uygun devlet biçimini getirdi. Bu, burjuva demokrasisiydi.

Demokrasi burjuvazinin iki yönden işine yarıyordu. Birincisi, kıyasıya bireyci, rekabetçi, merkezî kontrol ve düzenlemeden yoksun kapitalizmde burjuvazinin kendi içinden bölündüğü kesimler arasındaki -büyük ve orta burjuvazi ve özellikle ticaret, sanayi, finans ve tarım burjuvazisi arasındaki- güç oranlarını ve bu oranlarda meydana gelen değişmeleri dengeleyip düzenleyebilmek için gerekli esnekliği getiriyordu. İkincisi, her ekonomik ve siyasal sistem ve onun egemen sınıfı yalnız ekonomik ve siyasal gücüyle ayakta duramaz, egemenliğini sürdüremez. İdeolojik düzeyde de ekonomik-siyasal egemenliği ve düzenini doğrulamak, haklı çıkarmak, diğer alt sınıflara kabul ettirmeye çabalamak zorundadır. İdeolojik düzeyde feodal düzen, aristokrasinin sınıfsal egemenliğini ve kralın siyasal iktidarını ve otoritesini soylu olan-olmıyan ayırımına, bu ayırım ve ona bağlı egemenliği de tanrısal iradeye, buyruğa dayandırıyordu. Burjuvazi bunun karşısına, ideolojik düzeyde, insanların doğuştan özgür ve eşit olduğu, siyasal egemenliğinin bunların iradesiyle oluştuğu, yani günümüzde, egemenliğin millî iradeye dayandığı -bu egemenliğin vekâleten devlete devredildiği- (toplumsal sözleşme) teziyle, çıkıyordu. Demokrasi -düşünce, söz, toplantı, örgütlenme özgürlükleri ve siyasal seçimler- bu tezin pratikte uygulaması oluyordu.

Bu ideolojinin aristokrasiye ve krala karşı koyabilmeye yaraması yanı sıra bir başka yararı daha vardı burjuvazi için. Burjuvazi sadece kendi gücüyle aristokrasiyi ve mutlak krallığı alt edebilmiş değildi. Feodal düzenin en ezdiği sınıflar olan köylü-kentli emekçiler, işçiler aristokrasiye ve mutlakiyetçi krallığa karşı çıkmaya hazırdırlar. Burjuvazi insanların doğuştan özgürlüğü, eşitliği, kardeşliği ve evrensel insan hakları tezleriyle bu kitleleri de peşinden sürükledi; burjuva devrimlerinin etken, vurucu gücünü bu sınıflar oluşturdu.

Burjuvazi iktidarı aldıktan sonra bu evrensel, insancıl ideolojisini unutma veya rafa kaldırma yoluna gitti. Özgürlük, seçme ve seçilme hakları burjuvazi içindi. Burjuvazi seçimlere katılma, seçme ve seçilme hakkını mülkiyete sahip olma ölçütünü getirerek işçi ve emekçi kitlelerden esirgemek istedi. Çeşitli Avrupa ülkelerinde işçi sınıfı genel oy hakkı, örgütlenme ve grev hakları için uzun yıllar çetin mücadeleler verme durumunda kaldı. Emekçi, işçi kitlelerin bu yükselen mücadeleleri ve istem-

leri karşısında burjuvazi krallığa tekrar sığınmak (19. yüzyılda Fransa) veya krallığı mutlakiyetçi olmaktan çıkarıp anayasal biçime sokarak sürdürmek (İngiltere) almaşığını seçti; oysa burjuva egemenliği ve yönetimi için en uygun devlet biçimi burjuva demokratik cumhuriyetti.

Başka türlü de yapamazdı. Kapitalizm de daha önceki sınıflı toplumlar gibi sömürüye dayanıyordu. Sömüren ile sömürülenlerin eşit olmasına, sömürülenin sömüren kadar özgür olmasına olanak yoktu. Demokratik hak ve özgürlükler, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin mücadelesiyle ne kadar genişlese de üretim ilişkilerinin -sömürünün- yarattığı bu temel eşitsizlik sürüyordu ve kapitalist üretim ilişkileri değişmedikçe de sürecekti. Tarihte daha önceki evrelerde ve toplumsal düzenlerde olduğu gibi kapitalizmde de demokrasi ekonomik ve politik gücü elinde tutan egemen sınıf içindi. Ve devlet, sömürücü egemen sınıf yararına olan bu durumu, sömürülen sınıfları baskı altına alarak, koruma ve sürdürme aracıydı.

Buraya kadar söylediklerimizden, çizmeye çalıştığımız tarih panoramasından çıkan sonuç Lenin'in tek cümlede özetlediği olgudur: "demokrasi bir devlet biçimidir". Devlet sınıflı toplumların oluşmasıyla ortaya çıkmıştır. Demokrasi ise sınıfsal iktidarın biçimlenişidir. Demokrasi, üretim araçlarının belli sınıfların mülkiyetinde bulunduğu toplumlarda, bu mülkiyete ve sağladığı ekonomik güce sahip olan, sayıca azınlıktaki sınıfın politik iktidar organlarının, yurttaş ve hukukça eşit sayılan, seçimlere katılma hakkı tanınanların oy çoğunluğu ile oluşturulduğu rejimdir. Şöyle bir zıtlığı da içerir: iktidar organlarının kimlerden oluşacağı oy çoğunluğuyla belirlenir, ama, bu yöntemle oluşan organlar oyları veren çoğunluğun değil, özel mülkiyete ve ekonomik güce sahip azınlığın politik egemenliğinin araçlarıdır. Ancak sosyalist düzendeki toplumlarda üretim araçlarının özel mülkiyeti kalkmış olduğundan, demokrasi nüfusun tümüne yakın büyük çoğunluğunu oluşturan kitlelerin işçi sınıfı önderliğindeki iktidarını biçimlendirir. Toplumsal evrimin sosyalizm aşamasının ilerki evrelerinde sınıfsal ayrışımların tüm izleri silinip gittiği ve bunun sonucu, egemen sınıfın veya sınıfların yönetme, yürütme ve baskı aracı olarak devlet de eriyip yok olduğu zaman, sınıfsal politik egemenliğin biçimi olarak demokrasi de yok olacaktır. Toplum işleri, baskı araçlarına gerek kalmaksızın, insanların gönülden benimsedikleri ve uydukları kurallara göre düzenlenip yürütülecektir. Davranış ve eylemlerde kurallara uygunluk, fizik güç kullanılmasını gerektiren baskılarla değil, bireyin içinde bulunduğu grupların, topluluğun ve genel kamuoyunun onaylayıp onaylamaması, beğenisi veya kınaması ve eleştirmesi gibi toplumsal tepkilerle kontrol altına alınacaktır. Bugünkü toplumlarda nezaket kurallarına ve bir ölçüde ahlâk kurallarına uymanın böyle, benzeri bir mekanizma ile sağlandığı gibi.

Kapitalist Toplumlarda Demokratikleşme Süreci

Kapitalist toplumlarda demokrasi, daha önceki tarihsel aşamalarda olduğu gibi sınıfsal bir nitelik taşımakta ve burjuva demokrasisi denilmesini hak etmekle beraber, tarihin geçmiş aşamalarında yeralan demokrasilerden önemli farklar gösterir. Köleci toplumlarda üretici sınıf olan kölelerin hiçbir zaman, hiç bir ölçüde demokraside, egemen sınıf iktidarının biçimlenişinde bir rolü olamamıştır. Feodal düzenden serfler ve kentsel devletlerle özgür kentlerdeki işçi ve emekçiler de öyle. Kö-

leci toplumlarda kölelerin, feodal toplumlarda köylülerin başkaldırdıkları, keskin mücadele verdikleri zamanlar olmuştur. Bu mücadelenin sözü geçen sınıflar lehine bazı sonuçlar verdiği de görülmüştür. Ama bu mücadeleler bu sömürülen sınıfların, siyasal iktidarın biçimlenişi sürecine katılabilmeleri; hukuksal, biçimsel düzeyde de olsa siyasal haklar elde edebilmeleri sonucunu vermemiştir.

Feodal toplum içinde kapitalist üretim ilişkilerinin ve sermayeci sınıfın, burjuvazinin oluşup güçlenmesiyle burjuvazi politik iktidarı almaya yönelince, kırda ve kentte sömürülen ve kurulu düzene başkaldıran emekçileri peşinden sürüklemek gereğini duymuştur; onların gücüyle, katkısıyla iktidarı alabilmiştir. İktidarı aldıktan sonra burjuvazi politik hakları işçi ve emekçilerden esirgeme yoluna gidince, işçi sınıfı buna karşı direnmeye, mücadele etmeye koyulmuş ve zamanla bu mücadeleden sonuç almaya başlamıştır. Genel seçimler, örgütlenme, toplantı, sendikalaşma ve toplu sözleşme haklarını ve fikir, söz, vicdani kanaat ve felsefi görüş, yayın özgürlüklerini burjuvaziden koparıp almıştır. Demokrasinin sınıfsal, burjuva karakteri temelinden değişmemiştir; sömürme-sömürülme düzeni değişmedikçe de bu niteliği ortadan kalkamazdı. Özgürlük, sadece yasakların kalkması değildi, özgürlükleri fiilen kullanabilme olanaklarına sahip olmaktı. Sömüren-sömürülen ilişkisi içinde ise, sömürülenler bu özgürlükleri kullanma olanaklarına elbette sömürenler kadar sahip olamıyorlardı, olamazlardı. Ama bu özgürlükleri hiç kullanamıyor da değillerdi. İşçi sınıfı nicel ve nitel bakımdan güçlendikçe demokratik hak ve özgürlüklere daha bir sahip çıkıyor, bunları kullanma olanaklarını daha bir geliştiriyordu. İşçi sınıfı bu demokratik hak ve özgürlükleri kullanarak ve kullanma olanaklarına daha geniş ölçüde sahip olarak sermaye sınıfına, onun ekonomik gücüne ve politik egemenliğine karşı mücadelesini keskinleştiriyor, etkinleştiriyordu. Yüzyılı aşkın bir süre önce bilimsel sosyalizmin kurucuları tarafından belirtilmiş olduğu üzere, demokratik cumhuriyet, işçi sınıfı mücadelesi için en elverişli ve işçi sınıfının iktidarı sorununun onun içinde çözüleceği rejimdi.

Zamanla demokrasi anlayışının ve uygulamasının içeriği ve kapsamı da değişti ve genişledi. Bu, bilimsel sosyalizmin ve bilimsel sosyalist teoriye dayan işçi sınıfı hareketinin belirleyici rolünün sonucuydu. İşçi sınıfı ve sosyalist çevreler dışında da, belli yıllarda oy vermenin siyasal iktidara katılma demek olmadığı, klasik özgürlüklerin halk kitleleri açısından demokrasi için yeterli olmadığı, demokrasiyi daha geniş toplumsal kapsamda düşünmek ve uygulamak gerektiği düşüncesi yayılmaya ve tutunmaya başladı. Marx'ın dediği gibi genel seçimler, kendi başına, egemen sınıftan hangi kişilerin iktidar koltuğuna oturup işçi ve emekçi kitleleri yönetmesini belirlemekten başka bir sonuç vermiyordu. Ama işçi sınıfının bilimsel sosyalist teoriyi özümsemiş ve sosyalizmi hedef alan siyasal hareketinin ve örgütlenişinin -partisinin- politik arenada yer alması ve zamanla güçlenmesi, gücünü sürekli arttırmasıyla durum değişmeye başladı. İşçi sınıfı artık kendi temsilcilerini parlamentoya gönderebiliyordu. İşçi sınıfı temsilcileri parlamento dışındaki örgütlü işçi sınıfı hareketine, onun tutarlı ve güçlü mücadelesine dayanarak parlamentoda -iktidar düzeyinde- etkin rol oynıyabiliyordu. İşçi sınıfı için parlamento öncelikle bir forumdu, egemen sınıf burjuvazinin ve onun siyasal iktidarının perde arkası oyunlarını, işçi ve emekçi kitleler aleyhine sürdürdükleri politika ve icraatı, ulusal ba-

ğımsızlığa ve çıkarlara aykırı dış politikasını sergilemek; işçi sınıfının görüşlerini, somut sorunlara somut önerilerini duyurmak, işçi ve emekçi sınıflarının haklarını savunmak üzere kullanılan bir forum. Ama işçi sınıfı partileri toplumda güçlerini ve etkinliklerini artırdıkça, parlamentoda daha güçlü biçimde temsil edilir oldular ve bu parlamento dışı ve içi güçlülük, burjuvazinin iktidarını belirli sınırlar içinde tutmak, dizginlemek olanağını yarattı. Kuşkusuz iktidar yine burjuvazideydi, ama burjuvazi bu iktidarı keyfince, dilediği gibi kullanamıyor, eskisi gibi kolayca at koşturamıyordu. Önünde işçi sınıfının ve partisinin tutarlı, dirençli muhalefet duvarını buluyordu. Parlamento sadece bir forum olmaktan çıkarak, burjuva iktidarını belli sınırlar içine itelemenin bir aracı da olmaya başladı. İşçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partileri, işçi sınıfının toplum yaşamında toplantılar, mitingler, yürüyüşler, protestolar, direnmeler ve grevlerle verdiği örgütlü ve bilinçli mücadeleyi parlamento içi mücadele ile birarada, uyumlu ve eşgüdümlü biçimde yürütmeyi becerdiler. İşçi sınıfı partilerinin parlamenter faaliyetleri burjuva anlayışına ve pratiğine uygun parlamentarizmin sınırlarını aştı. Kısacası işçi sınıfı partileri genel seçimleri ve parlamentoyu sosyalistçe kullanmayı öğrendiler.

Şimdi Batının gelişmiş, ileri kapitalist toplumlarında şu soru ortaya çıkmıştır: bir adım daha ileri gidilerek, demokratik özgürlükler, genel seçimler ve parlamenter mekanizma çerçevesinde iktidarı burjuvaziden demokratik, barışçı yolla almak mümkün olamaz mı? Bu soruyu Fransız ve İtalyan partileri "evet" diye cevaplıyor, daha birkaç Batılı parti de öyle.

Burada kısaca işaret edelim ki, barışçı yol olasılığı, demokratik özgürlüklerin işçi sınıfının örgütlenişi ve mücadelesi için önemi, emekçi kitleler ve demokratik güçlerle ittifak ve dayanışmanın gereği bilimsel sosyalizmde çok önceden beri kabul edilmiş konulardır. Şimdi, söz konusu Batılı partiler kendi ülkelerinde barışçı, demokratik yoldan iktidara gelme olanağının belirdiği ve iktidara gelindikten sonra da süregelen demokratik özgürlükleri kısıtlamadan, büyük tekelci burjuvazinin dahi siyasal özgürlüklerine dokunmadan, işçi sınıfının öncülüğünde tekel dışı bütün sınıf ve tabakaların birleşik iktidarının ileri demokrasi düzeyinde gerçekleşebileceği görüşüne varmışlardır. Sözü geçen partiler bu görüşlerini ve benimsedikleri stratejiyi kendi toplumlarının somut tahliline dayandırmaktadırlar; tüm toplumlar için geçerli, evrensel bir reçete olarak ileri sürmek iddiasında değillerdir.

Seçimlerle iktidara gelindiğinde bu iktidar sadece parlamentoda sandalya çoğunluğuna dayanmıyacaktır; bu çoğunluk, iktidar olmanın hukuksal dayanağı olacaktır. İktidar asıl, parlamento dışında, toplumda, işçi ve emekçi kitlelerin örgütlü gücüne ve mücadelesine dayanacaktır. Seçimlerde oluşacak oy çoğunluğu, bu örgütlü gücün ve mücadelenin nicel düzeyde, sayılara dönüşmüş ifadesi, belirtisi olacaktır. İşçi sınıfının yoksul köylü ile ittifakı zorunluluğu biliniyordu, teoride belirtilmişti. İşçi sınıfı iktidarının, diğer emekçi sınıf ve tabakaların da bu iktidardan yana kazanılmasıyla, çoğunluğun rızasına, iradesine, dayanması gereği de biliniyordu. Sosyalizmin kuruluşuna geçen toplumlarda, kapitalizmden arta kalan diğer sınıf ve tabakaları da işçi sınıfının partisi önderliğinde politik parti veya diğer biçimlerde alttan yukarı doğru örgütleyerek iktidara katmak gerekti ve bu yapıldı. Sosyalist toplumlar, birbirine bağlantılı ve hep birarada bütünleşmiş olarak, çeşitli alanlarda

ve kademelerde örgütlendirilmiş ve bu örgütlenmelerle nüfusun tümü işlerin yönetim ve yürütümüne katılma durumuna getirilmiş toplumlardır.

Fransız ve İtalyan partileri ve diğer bazı ülkeler partileri, iktidarı almadan önce bu geniş ittifakları kurup örgütlemek ve bu örgütün kitleleri kendilerini sömüren ve ezen tekelci burjuvaziye karşı seferber etmek, mücadeleye sokmak tasarı ve girişimindedirler. Onların gözlem ve kanısınca, sosyalist düşünce ve özlemler işçi sınıfının dışına taşmakta, diğer sınıf ve tabakalarca da benimsenmektedir. Tekelci burjuvaziye karşı direnç de belirginleşmekte ve artmaktadır. Büyük burjuvazi böyle geniş bir sınıfsal ittifaklar yelpazesiyle kuşatılıp, soyutlanabilir, etkisizleştirilebilir ve çoğunluğun oylarıyla iktidara gelinebilir. İktidar alındıktan sonra da tekelci büyük burjuvazinin ekonomik dayanakları bir sıra kamulaştırmalarla çökertilir ve devlet aygıtında, iktidar mekanizmasında, bir dizi değişikliklerle, büyük burjuvaziye karşı birleşen geniş sınıf ve tabakalar yelpazesinin işçi sınıfı öncülüğündeki ileri demokratik iktidarına uygun bir mekanizma yaratılır. Seçimlerde oy çoğunluğu ile beliren ve parlamento çoğunluğunu oluşturan irade, toplumdaki bu geniş sınıf ve tabakalar ittifakının ve onun büyük burjuvaziye karşı sürdürdüğü mücadelenin bir ifadesi olur ve iktidar bu ittifak ve mücadeleye dayanır.

Bütün bu gelişmeler süreci içinde işçi sınıfı dışındaki diğer kol ve kafa emekçisi kitlelerin de politik bilinci yükselecek, bilgisi artacak, deneyimleri zenginleşecektir. İktidar için mücadele verilirken, bu mücadele, onu verenleri de değiştirip geliştirecektir. İşçi sınıfı dışındaki kitleler kendileri için sosyalizmden başka çıkar yol olmadığı sonucuna varacaklardır.

Kimi gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfı partilerinin barışçı, demokratik yoldan iktidarı alma tasarıları ana çizgileriyle özetlemeye çalıştığımız böyle bir tahlil ve değerlendirmeye dayandırılmaktadır. Bu değerlendirme de şu koşullarla belirlenmiştir:

– Bir ihtilal durumunun nesnel ve öznel şartları yoktur ve yakın bir gelecekte oluşacağa da benzememektedir. Buna karşılık Fransa ve İtalya gibi toplumlarda işçi sınıfı partileri genel seçimler yoluyla iktidarı alabilecek duruma gelmişlerdir, bu yolla iktidarın eşiğindedirler. Yukarda sözü edilen değerlendirmeler bir yana, böyle fiili bir durum vardır.

– Demokratik özgürlükleri işçi sınıfı çetin mücadelelerle burjuvaziden koparıp almıştır ve bu özgürlükler işçi ve emekçi kitlelere malolmuştur.

– Sınıfsal güçler arasındaki oranlar işçi ve emekçi kitleler lehine değişmektedir.

– Uluslararası güçler dengesinin sürekli dünya sosyalist sistemi, dünya işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş mücadelelerinden yana değişmesi nedeniyle dünya konjonktürü elverişlidir.

Tasarlanan yöntemle ve biçimde oluşacak iktidar, -oluşturulabilirse eğer- kapitalist düzenin şimdiye kadar tanıdığı en temsili (toplam nüfusun ezici çoğunluğunu temsil eden), en demokratik ve güçlü iktidar olacaktır ve belirtildiğine göre, yalnız parlamentoda sayı çoğunluğuna değil, toplumdaki en geniş sınıf ve tabakalar ittifakının fiili gücüne ve mücadelesine dayanacaktır. Umulmaktadır ki, böylesine güçlü ve demokratik bir iktidar karşısında, soyutlanmış ve yalnız kalmış olan büyük burjuvazi direnmek, ayaklanmalar düzenlemek gücünü ve olanağını bulamıyacak,

girişilen politik, ekonomik, sosyal dönüşümleri kabul etme durumunda kalacaktır. Böylece, dönüşümleri şiddete başvurarak kabul ettirmek zorunluluğu doğmıyacaktır. (Proletarya diktatörlüğünü reddetmeleri bu anlamdadır.) Demokratik yoldan iktidarı alma ve iktidarda kalma -ve proletarya diktatörlüğünün reddi- şu sonucu da beraberinde getirmektedir: Genel seçimlerde çoğunluk elde edilemediğinde iktidar bırakılacaktır. Sanıyoruz şöyle düşünülmektedir: öngörülen biçimde, birleşik mücadeleler içinde pekiştirilmiş bir sınıf ve tabakalar ittifakı gerçekleştirilirse, bu, seçimlerde oy olarak kendini gösterecektir; hele iktidardayken sorunlara geçerli çözümler getiren, halk kitlelerinden yana ve toplumu ilerleten işler başarılmışsa, oylar eksilmek şöyle dursun, daha artacaktır. Yok, oylar gerilerse, bu, geçici bir duraklama olacak, yanlışlar, eksiklikler gözden geçirilip düzeltilecek, mücadeleye yeniden hız verilecektir.

Ne var ki, bütün bu dönemde devlet varlığını koruyacak, toplumsal dönüşümlerin gerçekleştirilmesinde yeni işlevler yüklenerek daha da etkinleşecektir. Devlet aygıtının her kesimi ne denli demokratikleştirilse, halkın denetiminde ve halka karşı sorumlu bir düzeye getirilse de, devletin ordusu, güvenlik kuvvetleri, mahkemeleri, tutuklama ve cezaevleri bulunacaktır ve bunlar gerektiğinde kullanılacaktır. Demek ki, maddi cebir unsuru ortadan kalkmış değildir. Devlet, politik iktidar, kapitalist toplumların tarihinde görülmemiş ölçüde demokratik, nüfusun ezici çoğunluğunun iradesine dayanır olsa da, bu, büyük çoğunluk için demokrasi; ayrıcalıklarından, sömürme özgürlüğünden yoksun bırakılan küçük azınlık -büyük tekelci burjuvazi- için ise bir zorlanma olacaktır. Muhalefet partilerine müsaade olunması, fikir, söz, yayın, örgütlenme vb. özgürlüklerin korunması bu temel durumu değiştirmez. Nasıl ki kapitalist düzende muhalefetin ve sözü geçen demokratik özgürlüklerin varoluşu burjuva sınıfının egemenliğini, geniş sınıfsal anlamda diktatörlüğünü, ortadan kaldırmıyorsa. Bu demektir ki, öngörülen yeni iktidar durumunda da demokrasi ve devlet sınıfsal niteliğini koruyacaktır. Bilimsel sosyalizm teorisinin devlet ve demokrasi konularında ortaya koymuş olduğu temel doğrularda bir değişiklik söz konusu değildir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde demokratikleşme sürecinin giderek işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin hak ve özgürlüklerinin genişlemesinden yana bir gelişme göstermesi düz bir çizgi üzerinde düzenli ilerlemelerle olmadı. Kapitalizmin emperyalist aşamaya gelmesi, sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi sonucu dev tekellerin oluşmasıyla demokrasi, büyük burjuvazinin politik iktidarının biçimlenişi için gerekli ve yararlı olmaktan çıktı. Burjuvazi, burjuva demokrasisine artık sahip çıkamaz oldu. Ve böylece, kapitalizmin oluştuğu ve geliştiği dönemdeki tarihsel, ilerici rolünü yitirdi. Demokratik rejimi, hak ve özgürlükleri savunma ve korumayı işçi sınıfı hareketi yüklendi. Bugün Batının gelişmiş kapitalist ülkelerinde yalnız sosyalizm için mücadelenin değil, demokrasi mücadelesinin de öncü gücü işçi sınıfı ve onun politik partisidir. Bundan ötürü demokrasi mücadelesiyle sosyalizm mücadelesi içiçe geçmiştir. Artık sosyalizmi hedef almıyan bir demokrasi mücadelesinin önemli sonuçlar vermesi, toplumu ilerletmesi mümkün değildir.

Tekelci büyük burjuvazi için ekonomik egemenliğiyle uyumlu otoriter bir rejim gerekli idi. Kapitalizmin çelişkilerinin, bunalımlarının keskinleşip şiddetlenmesi,

işçi sınıfının ve kitlelerin mücadelesinin yükselişi demokrasinin askıya alınmasına, tekelci büyük burjuvazinin açık teröre dayanan rejimi faşizme yol açtı. İtalyan, Alman, İspanyol ve Portekiz faşizmlerinin niteliğini biliyoruz. Ama bugün de faşizm tehlikesi ortadan kalkmış değildir. Şili'de sosyalizm doğrultusunda demokratikleşme süreci Pinochet'nin faşist darbesiyle kesintiye uğratıldı. İşçi sınıfının demokratik yoldan iktidara en yaklaşmış olduğu İtalya'da faşizm tehlikesi söz konusudur. İtalya, Berlinguer'in deyimiyle "derin bir kriz" içindedir. İtalyan Komünist Partisi iktidara katılmadan sorunların çözülme yoluna sokulamayacağı bilindiği halde ABD ve AET'nin kimi ülkeleri ve sırtını onlara dayayan İtalyan tekelci burjuvazisi buna olanak tanımamaktadırlar. İtalyan işçi sınıfı partisinin demokratik iktidar için şart saydığı, işçi sınıfının orta sınıf ve tabakalarla ittifakı oluşturulmuş; partiler düzeyinde, İtalyan Komünist Partisiyle Hristiyan Demokrat Partinin bir anlaşma ve uzlaşmaya varmaları gerçekleştirilebilmiş değildir. İçinde bulunulan kriz ise ivedi çözüm gerektirmektedir. Bu durum, ve ABD'nin sol bir iktidara karşı almış göründüğü tutum faşist bir darbe olasılığını gündeme getirmektedir. Bu olasılık gerçekleşirse, bu defa faşizmin gelişi Mussolini ve Hitler'in iktidarı alışları gibi olmayacaktır. Faşizm askeri bir darbeyle sahneye çıkacaktır. Batılı gelişmiş ülkelerde oluşturulan, demokratik yoldan iktidara geliş ve sosyalizmin kuruluşuna geçiş stratejilerinin pratikte gerçekleşebilmesinde en büyük sorun ordunun burjuvazi lehine müdahalesi, iktidarı alması olasılığıdır. Buna karşı, ordunun kitlesini oluşturan safların büyük çoğunluğunun emekçiler olduğu, ordunun toplumundan tüm soyutlanmış, ayrı bir dünyada yaşamadığı, verilen demokrasi mücadelesinin ordu kadrolarını da etkileyebileceği ve onu demokrasi safına çekebileceği söylenebilir. Örnek olarak da Portekiz'deki Nisan 1974 devrimi gösterilebilir.

İtalyan, Fransız ve diğer benzeri Batılı partilerin benimsedikleri stratejide en kritik, en tehlike yaratabilecek nokta ileri demokrasi aşamasından kapitalizmin giderek tasfiyesiyle sosyalizmin kuruluşuna geçiş sorunudur. Tekel dışı burjuvazinin önemli büyüklükte sermaye ve işletmelere sahip olduğu ve bunlarla işçi sınıfı arasındaki temel, uzlaşmaz çelişkinin ileri demokrasi aşamasında ortadan kalkmış olmayacağı unutulmamalıdır. Bilimsel sosyalizmin, orta burjuvazinin ve küçük burjuvazinin kaypak, özel mülkiyete sıkıca yapışkan olduğu konusundaki uyarısı asla küçümsenmeyecek bir noktadır. Sosyalizme geçiş aşamasına gelindiğinde bu tabakaların, özellikle orta burjuvazinin güçlü bir direniş göstermesi, ittifaktan ayrılması küçük bir olasılık değildir. Bunların bu eğilimlerinin diğer gelişmiş kapitalist ülkelerce de desteklenceği ve kışkırtılacağı ve bunun gizli tertiplere, silahlanmalara dahi yol açabileceği göz önünde tutulursa işaret ettiğimiz tehlike daha da önem kazanmaktadır. Önerilen stratejilerde üstünde önemle durulmayı gerektiren bir sorun budur.

Geri Kalmış Ülkelerde ve Bu Arada Türkiye'de Demokrasi ve Demokratikleşme Sorunu

Demokrasi ve demokratikleşme sorunu açısından, Türkiye dahil geri ülkelerle gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki temel fark dış faktörün oynadığı roldür. Gelişmiş kapitalist ülkelerde demokrasi mücadelesi ve toplumsal demokratikleşme sürecinin gelişmesi her ülkenin kendi egemen sınıfına karşı olmuş ve olmaktadır. Gerçi em-

peryalist ülkelerin burjuvazileri arasında bağlantılar ve az çok bir bütünleşme -özellikle sosyalizm söz konusu olduğunda buna karşı bir birleşme- olduğundan dış baskı ve müdahale bu ülkeler için de söz konusudur. Hele iç dinamikler işçi sınıfının sosyalizmi hedef olan partisini iktidara yaklaştırdığında bu dış faktör açıkça ortaya çıkmaktadır (İtalya'da görüldüğü gibi). Ama yine de gelişmiş kapitalist ülkelerde iç dinamikler göreceli olarak daha ağır basmaktadır. Geri ülkelerin gelişmemiş ekonomileri emperyalist kapitalist dünya ile, egemen sınıfları da dış egemen güçlerle bütünleşmiş ve hem ekonomileri, hem de egemen sınıfları sözü geçen dünyanın sömürü, baskı ve etkisi altına girmiş olduğundan, bu ülkelerde demokratikleşme mücadele ve süreci zorunlu olarak anti-emperyalist bağımsızlık mücadelesiyle içiçedir, birleşiktir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde demokrasi mücadelesi, feodal düzen çerçevesinde gelişen burjuvazinin -peşine kırsal ve kentsel emekçi kitleleri de takarak- aristokrasiye ve mutlakiyetçi krallığa karşı mücadelesi olarak başlamış, toplumun siyasal rejimi cumhuriyet veya anayasal krallığa dönüştükten sonra ise demokrasi mücadelesi işçi sınıfının ve diğer emekçi halk kitlelerinin büyük burjuvaziye karşı mücadelesine dönüşmüştür.

Geri kalmış ülkelerde demokrasi mücadelesi ise dış güç emperyalizme karşı mücadele ile bütünleşmiştir. Ulusal kurtuluş hareketleri dışa karşı ulusal bağımsızlık mücadelesi, içte de egemen sömürücü sınıflara karşı demokratik hak ve özgürlükler, toplumsal kurtuluş mücadelesi ikilisinden oluşagelmiştir. Hem iç egemen sınıflar dış emperyalist güçlerle bütünleştiği, işbirliğine girdiği için, hem de 20. yüzyılda işçi-emekçi kitlelerde sömürü ve baskıdan kurtulmanın özlemi ve bunun politik bilinci oluştuğu için içteki sınıf mücadelesi de emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesi kadar önem kazanmıştır ve onunla bütünleşmiştir. Toplumsal kurtuluş mücadelesinin ulusal kurtuluş mücadelesi ile bütünleşmesinin bir nedeni iç egemen sınıfların emperyalizmle bütünleşmiş, işbirliğine girmiş olması ise, bir ikinci nedeni de emperyalizm aşamasındaki kapitalizmin tekelleşmiş egemen sınıfı burjuvazinin kendi egemenliğini sürdürebilmek için kapitalizmin ilk evrelerindeki demokratik niteliğini yitirmiş, demokrasiye karşıt bir tutuma girmiş olmasıdır. Emperyalizm, boyunduruğu altında tuttuğu ülkelerde demokrasinin, işçi ve emekçi kitlelerin bilinçlenip demokratik hak ve özgürlükler mücadelesine girişmelerinin can düşmanıdır. İçteki ortakları olan egemen sınıflar iktidardan düştüğü, işçi ve emekçi sınıflar iktidarı aldığı an kendi sonunun da geleceğini emperyalizm de bilmektedir. Çünkü geri ülkelerde bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin öncü gücü işçi sınıfıdır ve diğer emekçi kitleler de bu mücadeleye artan ölçülerde katılmaktadır.

Bütünleşmiş bir biçimde verilen ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde, hangi yanın ağır basacağı her toplumun kendi özgün durumuna göre değişir. Ülkenin sömürge durumunda olup dış emperyalist güç tarafından doğrudan yönetildiği hallerde (Angola örneği) veya emperyalizmin askeri güçle ülkeyi işgal ettiği hallerde emperyalizme karşı mücadele sıcak savaş halini alırsa (ikinci halde mutlaka bu nitelikte olur) mücadelenin ulusal yanı ağır basar, içteki sınıfsal mücadele arka plana itilir. Buna karşılık, ülkenin siyasal bağımsızlığının esas itibariyle sürdüğü, emperyalizmin ülkeyi doğrudan yönetmeyip, yerli egemen sınıfların kendisiyle bü-

tünleşmesi ve işbirliği etmesiyle nüfuzunu yürüttüğü hallerde ise sınıf mücadelesi ön plana gelir. Ulusal bağımsızlığın ve egemenliğin güçlendirilmesi, giderek tam elde edilmesi, egemen sınıflar iktidarının bu yönde zorlanmasına; emperyalizmin kapı dışarı edilmesine, iktidarın sınıfsal el değiştirmesine bağlıdır.

İç sınıfsal mücadele de geri ve bağımlı toplumun verili toplumsal düzenine göre değişir. Kapitalizm öncesi ilişkilerin ağır bastığı, kapitalistleşmenin çok zayıf olduğu toplumlarda sınıf mücadelesi temel olarak anti-feodaldir. Kapitalist gelişmenin ilerlemiş olduğu ama feodal üretim ilişkilerinin ve üst yapı kurumlarının güçlü biçimde sürdüğü durumlarda ise anti-feodal ve anti-kapitalist mücadele üst üste çakışır. Kapitalist üretim ilişkilerinin hakim ilişkiler durumuna geldiği, feodal ilişkilerin ancak kalıntı düzeyinde ve çözülme sürecinde olduğu Türkiye gibi ülkelerde ise sınıf mücadelesinin ağır basan niteliği anti-kapitalist oluşudur.(1)

Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi veren toplumlar arasında bir başka ve çok önemli açıdan da farklılaşma vardır. Kimi ülkelerde işçi sınıfı sayıca küçük ve veya sübjektif düzeyde (politik bilinç, örgütlenme ve örgütlü mücadele düzeyinde) gelişmemiş ve güçsüz olduğundan ulusal kurtuluş mücadelesinin öncülüğünü yerli burjuvazinin emperyalizmle bütünleşmemiş, ulusal ekonominin bağımsızlığının korunmasından yana olan, "ulusal burjuvazi" niteliğindeki burjuvazi kesiminin yaptığı görülmüştür. (2)

Küçük burjuvaziyle ulusal burjuvazinin yürüttükleri ulusal kurtuluş mücadelesi başarıya ulaştığında siyasal bağımsızlığı elde edip yeni bir devlet kurarlar. Ama bu siyasal bağımsızlık dahi sınırlıdır. Birincisi, eskiden sömürgesi oldukları anadevlet ile (metropol ile) yakın ilişkileri çoğu zaman sürer. Daha önemlisi, emperyalist-kapitalist dünya ilişkilerinin ağı içinde kalırlar; emperyalizmin nüfuz, baskı ve sömürüsünden kurtulamazlar. Ekonomik bağımsızlığı gerçekleştiremedikleri için siyasal bağımsızlıkları da sınırlı kalır. İlk evrelerde güçlü bir iktidar oluşturup siyasal bağımsızlıklarını pekiştirseler, içte ekonomik-sosyal reformlara, bir devlet sektörü yaratmaya girişseler bile, emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağından dışarı çıkmayı, kurtulmayı sağlıyacak, sosyalizmi hedef alan ve bilimsel sosyalist teori ve pratiğe dayanan bir kalkınma yoluna girmedikleri için, gün gelir, yeniden emperyalist-kapitalist ülkelerin safına kayarlar. Bu çeşit ülkelerin siyasal bağımsızlıklarına kavuşmalarını izleyen ilk dönemlerde yaptıkları ekonomik-sosyal reformlar, ekonomik devletçilik politikaları ve ekonomide devlet sektörü oluşturmaları, bilimsel sosyalizmde "kapitalist olmıyan yol" diye tanımlanan kalkınma yolunun belirtileri değildir. Bu çeşit girişimler, sonunda burjuvaziyi güçlendiren devlet kapitalizmi uygulamalarıdır. Bu tür ülkelerin en yeni ve göze çarpan örneği Enver Sedat'ın Mısır'ıdır. Daha eski bir örneği ise Türkiye'nin kendisidir.

Olaylar göstermiştir ki, anti-emperyalist bağımsızlık mücadelesinin ancak sosyalizmi hedef alan ve bilimsel sosyalist teori ve pratiğe uygun strateji ve taktiklerle yürütüldüğü hallerde ulusal ve toplumsal kurtuluşa kavuşulabilmektedir. Küba ile Vietnam bunun önde gelen başarılı örnekleridir. 20. yüzyılın son çeyreğinde, tüm geri ülkeler, gerilikten, sömürüden, baskıdan kurtulup en ileri çağdaş uygarlığa ulaşabilmek için aynı yolu izlemek zorundadırlar. Bu, toplumsal gelişme kanunlarının nesnel, kaçınılmaz zorunluluğudur.

Türkiye, ulusal bağımsızlığını pekiştirip de bir süre sonra yine emperyalizmin sultasına giren ülkelerin eski bir örneğidir, dedik. Böyle olmakla beraber, Türkiye'nin kendine özgü ve belki geri kalmış diğer ülkelerin hiç birine benzemiyen bir durumu vardır.

Birincisi, Türkiye hiç bir zaman sömürge olmadı. Yüzlerce yıllık, üç kıtaya yayılmış geniş bir imparatorluğun bir parçası ve mirasçısı olarak ulusal egemenliğine sahip devlet statüsünü korudu. Gelişmiş kapitalist Batılı devletler İmparatorlukta ne kadar ekonomik ayrıcalıklar ve çıkarlar elde etseler, devlet yönetimini baskı altında tutup müdahalelerde bulunsalar, İmparatorluğun sınırlara yakın bölgeleri elden çıkmıya başlasa da, Osmanlı devleti ortadan kaldırılıp, toprakları işgal edilip, üzerinde bir sömürge yönetimi kurulmadı. Buna çok yaklaşıldığında, emperyalist Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra İmparatorluğun ana toprakları işgal edilip üzerinde çeşitli yeni devletler kurulması tasarlandığında, yerel halk direnme hareketlerinin başlaması, İmparatorluk ordusundan artakalan güçlerin örgütlenmesi, İstiklal Harbinin başlatılıp kazanılmasıyla emperyalistlerin gerçekleştirmeyi tasarladıkları durum önlendi ve Misak-i Milli sınırları içinde Türkiye Cumhuriyeti devleti kuruldu. İstiklal Harbi'nin amacı istiklal-i tam'dı, belirlenmiş sınırlar içinde bağımsız ve egemen, ulusal bir devletin kurulmasıydı. Bunun için bu savaş anti-emperyalist nitelikte bir ulusal kurtuluş savaşıydı.

İkincisi, kapitalistleşme süreci 19. yüzyılın ilk yarısından, siyasal demokratikleşme mücadelesi bu yüzyılın ortalarından itibaren, yani kapitalist dünya emperyalizm aşamasına ulaşmadan önce, ama ona doğru gelişirken, başladı. Ulusal kurtuluş mücadeleleri ve savaşları dönemi tarih sahnesinde henüz boy göstermemişti.

Bu iki nedenle, kapitalistleşme sürecinin ağır aksak ilerlediği ve siyasal demokrasi mücadelesinin sürdürüldüğü bu ilk uzun dönemde ulusal bağımsızlık sorunu ön plana çıkmadı; ama örtülü olarak vardı. Mücadele mutlakiyetçi padişahlık rejimine karşı siyasal demokratikleşme mücadelesiydi. Bağımsız ve egemen güçlü bir devlet oluşturma bu mücadelenin dolaylı sonucu olarak gerçekleşecekti. Ulusal bağımsızlık sorunu ve amacı emperyalist Birinci Dünya Savaşı sonrasında İstiklal Harbi döneminde ortaya çıktı ve bu savaşın başarıyla yürütülüp zaferle sonuçlanması dünya ulusal kurtuluş mücadeleleri döneminin başlangıcını işaretledi.

19. yüzyılın ikinci yarısında yürütülen mücadele ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde verilen ulusal bağımsızlık savaşı asker-sivil küçük burjuvazinin öncülüğünde ve ticaret burjuvazisine dayanarak başarılmıştı; yani yukarıda işaret ettiğimiz iki tür ulusal kurtuluş mücadelesinden birinci türe giren ve o türün ilk ve "klasik" diyebileceğimiz örneğiydi. İkinci özelliği, bu mücadelenin emperyalist Birinci Dünya Savaşı'nın sonrasında, emperyalist Batılı devletlerin İmparatorluğu parçalama ve paylaşma girişimi üzerine yekten oluşup gelişmiş bir mücadele olmayışıydı.

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Müslüman Türk burjuvazisinin oluşmaya başlamasıyla asker-sivil küçük burjuva kesimde bu gelişmeyi güçlendirmeyi ve buna paralel olarak mutlakiyetçi, keyfi padişahlık yönetimini ıslah edip demokratikleştirmeyi amaçlayan bir hareket başladı. Mustafa Kemal'in başını çektiği hareket, bir önceki hareketin doruk noktasına ulaşması ve yeni koşullarda ulusal bağımsızlık sorununun çözülmesi ivedi ve zorunlu bir sorun olarak ön plana çıkmasıyla silahlı

savaşa dönüşmesi, meşruti padişahlıktan öte, Cumhuriyetin kurulmasına yönelmesiydi.

Jön Türkler ve İttihat ve Terakki hareketinin özünde Batılı kapitalist devletlerin müdahalesinden kurtulma amacı ve hesabı vardı. Kapitülasyonlara karşıydılar, ama kapitülasyonların artık eskidiğinin, çağdaş kapitalizmin başka sömürü ve çıkar yöntemleri oluşturup uyguladığının pek farkında değillerdi. Emperyalist aşamaya doğru gelişen Batılı kapitalist ülkelerle, onların ekonomik sömürüsü ve siyasal baskısı altına girmiş İmparatorluk arasında uzlaşmaz bir çelişki olduğunun bilincine varmamışlardı. Sorunu öncelikle bir iç yönetim sorunu, bozuk yönetim sorunu olarak görüyorlardı. Mutlakiyet yönetimi değiştirilirse; Türk olmıyan azınlıklara da siyasal haklar tanıyan, keyfi işlem ve eylemleri ortadan kaldıran, yasalara saygılı bir hukuk devleti, Batıdaki anayasal krallıkların benzeri bir meşruti sultanlık rejimi kurulursa; başkaldıran ulusal azınlıklar sorunu çözülür, devlet yönetimi güçlenir, güçlü devlet ekonominin ve toplumun geliştirilmesi, yani (kapitalistleşmenin hızlandırılması) "muasır medeniyet"e (yani gelişmiş kapitalizme) ulaştırılması için gerekli tedbirleri alır, oluşmakta olan milli sermayedar sınıf (Müslüman Türk olma anlamında "milli") gelişip güçlenirdi. Kapitülasyonlar ortadan kaldırılırdı. Bir yandan, Batılı kapitalist devletler kendi modellerine göre biçimlenmiş hukuka uygun işleyen, ülkeyi geliştiren, böyle demokratik bir devlete saygılı olurlar; öte yandan, güçlenen devlet savaşlarda yenilmez, dış müdahalelere karşı koyabilirdi. Sorun, muasır medeniyete ulaşıp kendini Batılı devletlere kabul ettirmek, onların arasında yer almaktı. Durum böyle değerlendiriliyordu.

Jön Türkler ve İttihat ve Terakki özünde, yeni boy atmakta olan Müslüman-Türk ticaret burjuvazisinin sınıfsal hareketleriydi; öncülüğünü ve sözcülüğünü asker-sivil küçük burjuvazi yapıyordu. Kapitalistleşmenin ve kapitalizme özgü sınıfsal ayrışmanın güçlü olmaması asker-sivil kesimin bu rolü oynamasına olanak veriyordu. İmparatorluğun otokratik devlet biçimi ve devlet aygıtını ve ordusunu elinde tutan asker-sivil kesimin böyle bir rol oynamasını kolaylaştırıyordu.

Sınıfsal güçlerin az çok dengelendiği, birinin diğerini tam hegemonyası altına alamadığı, ekonomiyi ve devleti tam eline alıp yürütemediği hallerde ordunun müdahalesi, yönetimi ele alması tarihte görülmüş ve bilimsel sosyalizmce saptanmış bir olgudur. Asker-sivil küçük burjuvazinin toplumdaki rolü Türkiye'de çok tartışılan bir konu olduğu için burada bu konu üzerinde biraz durmakta yarar vardır. Sınıfsal güçler oranlarının az çok dengeleştiği ve bir iktidar boşluğunun meydana geldiği durumlarda ordu kadrolarının iktidarı alışları biçimine bürünen asker-sivil küçük burjuvazinin siyasal rolü iki ayrı nitelik taşıyabilir. Bu çıkış, anti-kapitalist bir eylemi de içinde barındıran bir küçük burjuva radikalizmi hareketi olabilir, Mısır'da Nasır'ın, Peru'da subayların iktidarı alışlarında olduğu gibi. Bütün büyük toprak ağalığını, büyük burjuvaziyi tasfiye edici, sınırlayıcı reformlara girişirler, yabancı sermaye yatırımlarını millileştirirler, emperyalist baskıya karşı değişik ölçülerde direnirler. Ama içerde kapitalizmin çerçevesi dışına, uluslararası ilişkilerde emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı dışına çıkmadıkları için, eninde sonunda gerilerler ve emperyalizmle uzlaşmaya yönelirler veya kendileri tasfiye olunarak yerlerini bu eğilimde olanlara bırakırlar.

Yüksek kademe ordu kadrolarının iktidarı alışları, doğrudan ve açıkça, güçsüz büyük burjuvazinin iktidar boşluğunu doldurmak için de olabilir. Bunlar reformcu değillerdir, büyük burjuvazi ve toprak sahipleri nam ve hesabına ülkeyi yönetmek, yabancı sermayeye de kapıları açarak yerli kapitalizmi geliştirmek görevini yerine getirirler.

Türkiye'de tartışılan sorun şudur: 1919-1923 arasında ulusal kurtuluş savaşını yürüten, Millet Meclisi'ne egemen olan küçük burjuva asker-sivil unsurlar birinci türden mi, yoksa ikinci türden mi bir işlev gördüler? Yukarıdan beri yaptığımız tahlillerden de anlaşılacağı üzere, bizim cevabımız ikinci türden bir işlev gördükleridir. Birinci türden, radikal ve reformcu bir eğilim ve kesim vardır. Birinci Millet Meclis çalışmalarında ve üye bileşiminde bu görülmektedir. Ama bu eğilim ve onu temsil eden grup egemen duruma gelmemiştir. Yönetimde egemen olan grubun politikası kapitalizmi ve burjuvaziyi geliştirmek, güçlendirmektir. (3)

1919-1923 ulusal kurtuluş mücadelesi sırasında bağımsızlık sorunu ön plana çıktı. Bağımsızlığın yalnızca siyasal olmadığı, ekonomik temeli bulunduğu olgusu daha açık seçik biçimde kavrandı. Siyasal tam bağımsızlık elde edilecek ve ekonomik bağımsızlıkla perçinleştirilecekti. Ama bunu gerçekleştirmek için benimsenin amaç ve amaca ulaştıracak yöntem yukarda belirttiğimiz görüşe, değerlendirmeye tıpatıp uygundu. Amaç Batılı kapitalist toplumların gittiği yoldan giderek, yani toplumda kapitalistleşme sürecini geliştirip Batı'nın çağdaş uygarlığına -gelişmiş kapitalizmine- ulaşmak, o ülkeler arasında yer almak ve onlara kendini kabul ettirmekti. Siyasal bağımsızlığın ekonomik temelini oluşturmak, kapitalistleşme ile gelişmiş kapitalizm düzeyine erişmek ile mümkün olacaktı. Bütün batılılaşma ve çağdaşlaşma görünüşünün ve tezinin anlamı buydu. Oysa 20. yüzyılın artık kapitalist yoldan gelişip Batı'nın ileri kapitalist toplumlarının (muasır medeniyet'in) düzeyine ulaşmak olanağı yoktu, bu yol kapalıydı.

Cumhuriyetin ilanından sonra İmparatorluk düzeninden arta kalan bazı üstyapı kurumları (hukuk, yargı, eğitim sistemi gibi) değiştirildi. Sultanlığın ve halifeliğin kaldırılması ve Cumhuriyetin kurulmasıyla siyasal üstyapı zaten değiştirilmişti. Altyapıya ilişkin olarak tarımdaki aşar vergisi kaldırıldı ve kapitalistleşmeyi hızlandırıcı yasalar, teşvik tedbirleri kabul olundu. Özel sermaye birikimi yetersiz kaldığından, hızlı kapitalistleşmeyi başaramadığından, en büyük kaynakları elinde bulunduran en büyük sermayedar olarak devlet, bir yandan özel sektörü korumayı sürdürmekle beraber, ekonomi alanına doğrudan girip devlet işletmeleri kurmak yoluyla sanayileşmeyi güçlendirdi. Devletçilik politikası, ekonomide bir devlet sektörünün oluşturulması, özel sektöre karşı; onu hedef alan bir tutumu dile getirmiyordu; tersine, "özel girişimin yapamadığını devlet yapar" ilkesi ve uygulamasıyla kapitalizmi tümünde geliştirip güçlendirmek, özel girişime yardımcı olmak isteniyordu; devletçilik politikası ve devlet sektörü özel sektöre kolaylıklar sağlıyordu. Türkiye'de özel sermaye birikimi ve özel girişim devletçiliğin koruyucu kanadı altında gelişti.

Zonguldak'taki maden kömürü şirketi, demir yolları şirketleri gibi yabancı firmalar satın alınıp millileştirildiyse de yabancı sermayeyle ilişkiler hepten kesilmedi; ama ülke ekonomisinde belirleyici rol oynayabilecek, egemen duruma geçebilecek büyük sermaye yatırımları da olmadı. Burjuvazi ve iktidarı yabancı sermayeye karşı

değildi, ülkeye gelmesinden yanaydı, ama ona özel imtiyazlar tanınmak istenmiyor, ülkeye yararlı olması kaydıyla kontrol altında tutulması öngörülüyordu. 1930'ların sonlarına kadar süren dönem, İmparatorluğun son dönemindeki Batılı devletlerin ülke yönetimine yönelttikleri doğrudan baskı ve müdahalelerin kalktığı, ulusal bağımsızlığın güçlenip uluslararası saygınlık kazanıldığı, ama ekonomik bağımsızlığı sağlayacak bir gelişme yeralmadığı için ulusal bağımsızlığın sağlam temellere oturmadığı bir dönem oldu. Türkiye emperyalist-kapitalist dünyanın ilişkiler ağı içinde kaldı. Bu nedenle de kalkınıp ekonomik bağımsızlığa kavuşulamadı ve siyasal bağımsızlık düzeyinde de geriye gidilerek 1947'den sonra emperyalizmin, özellikle ABD'nin yörüngesine girildi, iyice dışa bağımlı bir ülke durumuna gelindi.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın zaferle sona erdirilmesi ve Cumhuriyetin ilânı ile ticaret burjuvazisi politik iktidarını noktaladı. Kapitalizm gelişmemiş, geri aşamada olduğundan burjuvazi kendi içinde belirgin ve güçlü ölçüde ayrışıp gruplaşmamıştı. Ticaret burjuvazisi önde gelmekle beraber, ticaret sermayesinin toprak mülkiyetiyle ilişkisi kesilmemişti. Sanayi burjuvazisi henüz yeni filizlenme evresindeydi. Banka sermayesi ise yeni oluşuyordu. Bu durumda, burjuvazinin iç bileşimini güç oranlarına göre siyasal iktidara yansıtacak "çok partili çoğulcu demokrasi" için mutlak bir zorunluluk yoktu. Yine de, 1925 ve 1930'da bu yönde deneylere girişildi ve görüldü ki, çok partili rejime işçi ve emekçi halk kitleleri sahip çıkacak ve bunu burjuvazinin iktidarına karşı mücadele silâhı olarak kullanabilecekti. Burjuvazinin buna izni yoktu; işçi sınıfı ise emekçi kitleleri yanına çekip, burjuvaziye rağmen demokratik özgürlükleri alacak güçte değildi.

Türkiye'de burjuvazi çok bilinçli bir biçimde, 1908 meşrutiyetin[in] hemen sonlarından başlıyarak işçi sınıfına karşı kesin tavır almış; ulusal kurtuluş savaşı döneminde ve sonrasında işçi sınıfının politik partileri ve ekonomik mücadele örgütleri ardı ardına kapatılmış, sözde gericiliğe karşı çıkarılan Takrir-i Sükun Kanunu işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik mücadelesinin bastırılmasına yaramıştır. Tek parti rejimi burjuvazinin işçi sınıfı ve emekçi kitleler üzerinde mutlak diktatörlüğü biçimini almıştır.

1923-1945 yılları burjuvazinin politik iktidar mekanizmasına, devlet aygıtına doğrudan sahip ve egemen olmadığı, küçük burjuva bürokrasisinin elindeki ve yönetimindeki bu aygıt aracılığıyla dolaylı siyasal egemenliğini sürdürdüğü, yüksek düzeyde politikacılar ve yüksek kademe bürokratlarla burjuvazi arasında ortak çıkarlara yönelik ilişkilerin kurulup zenginleşen bürokrat-burjuvaların oluştuğu bir dönemdir.

İktidarın biçimlenişi, iktidar organlarının kimlerden oluşacağı, tek partinin genel merkezince hazırlanan aday listelerine iki kademeli seçim sisteminde verilen oylarla belirleniyordu. Tek parti ithalatçı-ihracatçı burjuvaziyle, sanayiciyle, ticaret ve tefecilik yapıp toprak ve taşınmaz mal mülkiyetine de sahip olan kasaba eşrafıyla, toprak ağalarıyla bütünleşmişti. Tek parti sistemi bu sınıfsal bölümler arasındaki ayrışımları, sürtüşmeleri baskı altında tutarak tek parti çerçevesinde uzlaşmaya yöneltiyordu. Fikir, söz, yayın, politik örgütlenme, muhalefet etme özgürlükleri egemen sınıflar için dahi tanınmıyor, tek parti iktidarı tüm eleştirilerin üstünde tutuluyordu. İşçi sınıfı için demokratik hak ve özgürlük ise söz konusu bile değildi. Bu

dönemde demokratikleşme, İmparatorluk üstyapı kuruluşlarının tasfiyesi ile Batılı burjuva rejimler örnek alınıp devlet, yargı, eğitim sistemlerinin ve hukuk düzeninin burjuvalaştırılmasından ibaretti.

Burjuvazi, bürokrasinin rolünü iyice sınırlayarak doğrudan iktidara ve devlet aygıtına sahip olma gücüne ve isteğine 1940'ların ortasında geldi. Tek dereceli seçimlerle çok partili rejime geçildi. Bu demokratikleşme sürecinde önemli bir aşamaydı. Batılı burjuva demokrasisinin önemli unsurları ülke siyasi yaşamına aktarılıyordu. Ne var ki, Batının burjuva demokrasilerinde olmayan çok önemli bir sıralama ile: İşçi sınıfının burjuva partilerinden ve ideolojisinden bağımsız politik örgütlenişi ve işçi sınıfının ideolojisini oluşturan bilimsel sosyalizmin incelenmesi, yayınlanması, propagandası kesin önleniyordu. Türkiye burjuvazisi, Batılı burjuvazilerin ilk iktidarı aldıkları zaman dahi yapamadıkları bir ölçüde, kesin olarak, işçi sınıfının politik ve ideolojik hareketini baltalıyor, yasal düzeyde menediyordu. Ekonomik mücadelesini, sendikal hareketini ise kontrol altına alıyor, güdümlü hale sokuyordu. Demokratik hak ve özgürlükler sadece burjuvazi içindi. Bununla beraber işçi sınıfının ekonomik mücadelesi, sendika hareketi burjuvazinin öngördüğü çerçeve içine tam sokulamadı; tam güdümlü hale getirilemedi. 1945-1960 arasında işçi sınıfı bağımsız sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme için ısrarlı, çetin bir mücadele verdi.

27 Mayıs 1960 hareketi ve 1961'de yeni Anayasa'nın kabulü demokratikleşme sürecinde yeni bir sıçrama oluşturdu. Bu hareketin birkaç yönü vardı. Bir yönüyle, hareketi yapanların öznel açısından, devlet aygıtını asker-sivil küçük burjuvazinin egemenliği altına alma girişimiydi. Nesnel açıdan ise, 1950'lerin sonunda Türkiye ekonomisinin girdiği dar boğaza, burjuvazinin içine düştüğü sıkışıklığa çözüm getirme girişimiydi. Burjuvazinin belki açık, belki zımni onayı ile yapılmıştı. Bir üçüncü açıdan, yine nesnel olarak, sınıf ayrımları, çelişkileri keskinleşmiş topluma, çelişkiler ve çatışmaları düzenleyip kanalize edecek daha geniş ve esnek bir burjuva demokratik rejimi getirmekti ve bu gerçekleşti. Bir dördüncü nokta da şudur: eğer ABD gizli servislerinin hareketin yapılacağından haberdar oldukları iddiası doğru ise, bunu önlemeye yönelmemelerinin anlamı bu hareketin ABD çıkarlarına ters düşmiyeceğini hesaplamaları olabilir.

1961 Anayasası'nı yapan Kurucu Meclis'in işçi sınıfının bağımsız politik örgütlenişi ve ideolojik özgürlüğünü öngördüğü söylenemez. İşçi emekçi sınıflardan yana ekonomik-sosyal haklar getirerek, refah devletini (Welfare State) oluşturarak ve ceza kanununda 141-142 ve diğer anti demokratik maddeleri yürürlükte bırakarak durumun belli sınırlar içinde tutulup idare edilebileceği sanılmıştır. Toplumun nesnel durumunu, gelişme düzeyini ve bunun doğuracağı sonuçları hesaba katmak akla gelmemiştir. Oysa kapitalistleşmenin ilerlemesiyle birlikte, işçi sınıfı güçlenmiş ve politikleşmişti. Demokratik, ilerici, sol eğilimler; küçük burjuva aydınları, gençliği kavramaya, bürokrasi içinde yayılmaya başlamıştı. 1961'den sonra bu gelişmeler daha da hızlandı. İşçi sınıfı ve diğer demokratik güçler ve unsurlar 1961 Anayasası'nın getirdiği hak ve özgürlüklere sahip çıkarak, bunların yaşama geçirilmesi mücadelesine giriştiler. İşçi sınıfının yasal partisi oluştu ve hızla gelişti. Anayasa işçi ve emekçi sınıflar açısından, bilimsel sosyalizm açısından yorumlanıp

değerlendirildi ve sosyalizme açık nitelikte olduğu savunularak geniş ölçüde benimsendi. Burjuvazi, politikacıları ve iktidar şaşırdı ve telaşlandı. Anayasayı böyle anlamamışlardı, böyle bir anayasa öngörmemişlerdi. Hele böylesine bir anayasa mücadelesi verileceğini hiç düşünmemişlerdi.

1960-1970 döneminin son yıllarına doğru hem işçi sınıfının politik ve ekonomik mücadelesi, hem demokratik kitlesel hareketler yoğunlaştı. Demokratik hak ve özgürlükleri hedef alan hareketler memur kitlesine, öğretmenlere, yüksek kademe bürokratlara, yoksul köylülere, küçük üreticilere, küçük burjuva kentsel emekçi kesime kadar yayıldı. Gençlik hızla radikalleşti, bir kesimi demokratik kitle hareketlerinden öte silâhlı eylemlere yöneldi. Öte yandan tüketim malları alanında hızlı sanayileşme süreci pazar ve finansman darboğazlarına girdi sıkıştı. Sanayi burjuvazisi büyük toprak ve taşınmaz mallar sahiplerine, tüccarlara ve bankacılara karşı talepler ileri sürmeye ve bunların yerine getirilmesi tedbirlerinin hükümetçe alınmasını istemeye başladı.

Dışta ise başta ABD olmak üzere emperyalist güçler Türkiye'deki hızlı demokratikleşme ve sola kayma sürecinden tedirgindiler. İşçi sınıfının politik ve ekonomik hareketinin yükselişi onları özellikle kaygılandırıyordu. Ordunun müdahalesi ve 12 Mart dönemi yönetiminin oluşması emperyalizmin en azından onaylayacağı bir gelişmeydi.

Sonuç, 12 Mart olağanüstü dönemi diye adlandırılan, ordu müdahalesine dayalı faşizan baskı yönetiminin sahneye konması oldu. Bu yönetimi getiren bir etken ordunun radikalleşmiş kadrolarının iktidarı almak üzere harekete geçmesiydi. 12 Mart muhtırası bu hareketi oyalayıp durdurmak ve sonra tasfiye etmek üzere verildi, veya verilişi bu işlevi gördü. Solda, radikal kanatta başlayan hareket 12 Mart muhtırası makasından geçirilip sağda faşizan baskı rayına oturtuldu. İşçi sınıfının politik hareketi durduruldu, partisi kapandı. Ekonomik mücadelesi, sendikal hareketi dizginlendi, kontrol altına alındı. Grevler ya yasaklandı, ya sınırlandı. Toplu sözleşmeler işverenler lehine sonuçlandırıldı. Gerçek ücretler geriledi. Gençlik ve tüm diğer kitle hareketlerine son verildi. Anayasa iki kez değiştirilerek geriletildi. Yargı sisteminin bağımsızlığı ilkesi ihlal edilerek daha anti-demokratik bir nitelik verildi. Üniversitenin, TRT'nin özerkliği baltalandı, memurlardan sendikalaşma hakkı geri alındı, birçok benzeri işler yapıldı. Burjuvaziye kredi muslukları açıldı. Taşınmaz mallar vergisi en asgariye indirilip yasalaştırıldı. Göstermelik, aldatmaca bir toprak ve tarım reformu yasası geçirildi. Vergi sisteminde sanayicilerin istediği reform [ise] yapılamadı. Kısacası, 12 Mart yönetimi bütününde burjuvaziye yaradı. Bununla beraber, pazar ve finansman sorunlarına kalıcı olmak şöyle dursun, uzunca vadeli bir çözüm de getirilemedi. Türkiye ekonomisi dar boğazdan kurtarılamadı. Burjuvazinin bölümleri arasındaki çelişki ve sürtüşmeler, sanayileşmenin tıkanmış yollarını açarak büyük sanayi burjuvazisinin hegemonyası altında diğer burjuvazi bölümlerinin ittifakını yeniden düzenleyecek bir çözüme kavuşturulamadı. Tersine büyük sanayi burjuvazisi -burjuvazinin bir bütün olarak egemenliğini sürdürebilmesi için- büyük toprak ve taşınmaz mallar sahiplerine, ticaret, serbest meslek kesimlerine ödünler vermek durumunda kaldı, burjuvazinin bölümleri arasındaki ittifak bu yoldan pekiştirildi.

Baskı ve işkencelere, zaten sınırlı olan demokratik ortamın daha da geriletilmesine rağmen, 12 Mart yönetimi tam boy faşizm olmadı. Türkiye İşçi Partisi dışında diğer partiler ve sendikalar, dernekler varlıklarını sürdürdüler. Yunanistan ve Şili'de olduğu gibi doğrudan askerî bir iktidar ve yönetim kurulamadı. Parlamenter sistem sürdü ve üst kademe askerî kadro yasama yürütme organlarına dilediğince söz geçiremedi. Cumhurbaşkanı seçiminde partiler ve parlamento direndi ve direnişinden sonuç aldı. Sıkıyönetimin uzatılmasına artan ölçüde direnildi ve nihayet 1973 yazı sonunda bir kez daha uzatılmadı, sona erdi. Bu arada CHP'nin sola kayışı sürdürüldü; değişmez başkan sayılan İnönü 12 Mart döneminde başkanlıktan düştü, yerini Ecevit aldı. CHP'ye, Ecevit'e karşı çıkışlar uç verdiyse de 12 Mart yönetimi her ikisine de dokunmadı veya dokunamadı. Bu olayların ve CHP'deki bu gelişmenin altında toplumsal koşullar ve gelişmeler yatıyordu. Birincisi, tekelci büyük burjuvazinin dışındaki burjuvazi kesimi baskıcı askerî yönetimi gönülden desteklemiyordu, hattâ büyük burjuvazi içinde de sivil yönetimi, daha esnek bir rejim altında burjuva iktidarının sürdürülmesini yeğleyenler her halde vardı. Nitekim, büyük burjuvazide böyle bir eğilim ve kesimin varlığı bugün daha belirgin biçimde görülmektedir. İkincisi, sola kayan, demokrasiden, emekçilerin haklarından yana çıkan CHP'yi kitleler umut kapısı olarak görmeye başladılar. Politik partiler düzeyinde başka alternatif olmadığı ve askerî yönetime karşı direniş CHP'de somutlaştığı için 1973 seçimlerinde kitlelerin büyük kesimi ve sol, sosyalist güçler CHP'yi destekledi ve muhalefetlerini CHP'yi en büyük parti durumuna getirerek gösterdiler.

Tek başına iktidar olma durumuna gelemiyen CHP, MSP ile ortak bir hükümet kurdu. CHP'nin MSP ile kurduğu koalisyonun yürümemesinin nedeni, iki parti arasındaki uyuşmazlık ve anlaşmazlıklar ve CHP'nin yaptığı hesap yanlışlığı -bu Meclisten başka hükümet çıkmaz, erken seçimlere gidilir hesabının yanlışlığı- bir yana; koalisyonun sağlam bir sınıfsal temele oturmuş olmamasıydı. MSP'nin büyük burjuvazinin bir kesimiyle ilişkileri olmakla beraber, bütününde bu parti büyük burjuvazinin partisi değildi, AP hâlâ o konumda idi. CHP ise, koalisyonun büyük kanadı olduğu halde, kitlelere dayanarak koalisyonda üstünlüğü elde etmeyi, gerçek iktidar olarak politikasını yürütebilmeyi başaramadı. Büyük burjuvazinin ve politik etkinliğe sahip diğer çevrelerin isteği CHP-AP koalisyonuydu.

12 Mart döneminin sona ermesiyle burjuvazinin bölümleri arasında 1971 öncesine kıyasla daha geri çizgide pekiştirilen ittifak bozulmadı. Bu dönemden işçi emekçi kitlelerin daha politikleşmiş, daha mücadeleci, diğer demokratik, ilerici, sol güçlerin kararlılıklarını kaybetmemiş, sindirilememiş olarak çıkışı ve mücadeleyi sürdürüşleri burjuvaziyi kendi içinde daha da derlenip toparlanmaya götürdü. CHP-AP koalisyonu gerçekleşemeyince burjuvazi MC'yi oluşturmaya ve iktidara getirmeye girişti ve başardı da. Amaç, 12 Mart döneminin işçi ve emekçi kitleleri, demokratik, ilerici, sol güçleri baskı altında tutan yönetimini askerî müdahale olmadan, sivil bir giysi içinde, çok partili çoğulcu demokrasi ve parlamenter rejim görünümü altında sürdürmekti.

Ama işçi sınıfı, emekçi kitleler, demokratik güçler sindirilemeyip geriletilemiyor. İşçi sınıfının bağımsız yasal partisi yeniden kuruldu ve bir buçuk yılda hızlı bir gelişme kaydetti. Demokratik kitle örgütleri canlı ve aktif. Komandoların sürekli

silâhlı saldırı ve baskısı altında tutulan öğrenci kitlesi yeniden örgütlenme ve direnişe geçiş içinde.

12 Mart döneminden toplum 1971 öncesine kıyasla daha ileri, daha sol bir düzeye ulaşmış olarak çıktı; siyasal, hukuksal üst yapı ise daha geriletilmiş olarak. 1971 öncesinde dahi Türkiye'de siyasal özgürlükler -düşünce, söz, yayın, toplantı, yürüyüş ve miting, örgütlenme, siyasal grev özgürlükleri- hep örnek alındığı söylenen Batılı demokrasilerde olduğundan gerideydi. Yasalarda anti-demokratik hükümlerle demokratik özgürlüklerin karşısına engeller dikiliyordu. 12 Mart döneminde Anayasa'da ve diğer yasalarda yapılan değişikliklerle bu yasal engeller daha da güçlendirildi.

Bu nedenledir ki, politik demokratikleşme, politik özgürlüklerin yasal engellerden kurtarılması en güncel ve ivedi görevdir. Bugün için mücadelenin ağırlığı bu nokta üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu noktada Türkiye'deki durum ve mücadele Batının gelişmiş kapitalist ülkelerindeki demokratikleşme sürecinden ve demokrasi mücadelesinden farklıdır. Oralarda söz konusu özgürlükler çoktan elde edilmiştir. Onların siyasal düzeyde mücadelesi bir yandan bu özgürlükleri faşizm tehlikesine karşı korumak, öte yandan da devlet aygıtında değişiklikler yaparak, politik demokrasiyi genişletmek ve derinleştirmek yönündedir.

Kuşkusuz, politik özgürlüklerin Batılı ölçülerde elde edilmesiyle Türkiye'de demokrasi mücadelesi hedefine varmış, sona ermiş olmayacaktır. Ne var ki, işçi sınıfının, emekçi kitlelerin, demokratik güçlerin serbestçe örgütlenebilmesi; düşün, bilim, sanat, yayın yaşamının serbestçe gelişebilmesi; siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel mücadelenin serbestçe yürütülebilmesi için "klasik" denilen demokratik özgürlüklerin tam olarak elde edilmesi güncel ve ivedi hedeftir.

Türkiye'deki demokrasi mücadelesinin ve toplumsal demokratikleşme sürecinin Batı'dakinden bir diğer farkı da anti-emperyalist nitelik taşıması, ulusal bağımsızlık mücadelesiyle içli dışlı bağlantılı olmasıdır. Batı'da da ulusal bağımsızlığa önem verilmekte ve bu vurgulanarak belirtilmektedir. Ama Batı'nın gelişmiş kapitalist ülkeleri bir ölçüde ABD'nin hegemonyası altında olsalar da, emperyalizmin sömürüsü, boyunduruğu altında değillerdir; onlar kendileri emperyalist ülkelerdir; aralarındaki rekabette her biri diğerlerine üstün gelmeye çabalar. O ülkelerde emperyalist-kapitalist toplum düzeni içinde demokratikleşmeyi geliştirmek, sosyalizme yönelmek sorunu ve çabası vardır. Türkiye'de ise sorun ve mücadele emperyalizmin sultasından kurtulmak, emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağının dışına çıkmak ve sosyalizme yönelmektir.

Bir diğer önemli fark da, sosyalist devrim aşamasından önce bir ara aşamanın zorunlu olup olmadığıdır. Batı'da ileri demokrasi diye adlandırılan böyle bir ara aşama öngörülmektedir. Bizde de Ulusal Demokratik Devrim aşaması ileri sürülmektedir. Parti programımızda ve çeşitli yayınlarımızda belirttiğimiz gibi ve bu yazıda çizdiğimiz tarihsel gelişme tablosundan da anlaşılacağı üzere, Türkiye'de burjuva demokratik devrim esas itibariyle yapılmıştır. Artık bu nitelikte bir devrim değil, toplumun demokratikleşme sürecinin genişletilmesi ve derinleştirilmesi söz konusudur. İleride bir devrimin nesnel ve öznel koşulları meydana geldiğinde, bu, sosyalist devrim olacaktır.

Aradaki dönemde, işçi sınıfı partisinin, kitle tabanı olan, demokratik nitelikte diğer parti veya partilerle bir koalisyon hükümeti oluşturması söz konusu olabilir mi? Olabilir de, olmayabilir de. Olursa bu, devrim demek olmayacaktır. Sosyalizm doğrultusunda bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini bir basamak daha ileri götürmek olanağına daha güçlü biçimde ve ölçüde sahip olma anlamına gelecektir. İktidar, temel sınıflar olarak burjuvaziden işçi sınıfına geçtiğinde (işçi sınıfı iktidarı mümkün olan en geniş ittifaklar yelpazesine dayanmakla beraber) ve üretim ilişkilerini değiştirerek kapitalizmden sosyalizme geçişe girildiği zaman devrim gerçekleşmiş (yer almış) olacaktır.

İktidara gelmeden önce, bağımsızlık ve demokrasi çerçevesi içinde, siyasal, askerî, ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda konulan somut hedeflere (Program'da ve Demokrasi Bildirgesi'nde belirtilen hedeflere) yönelik mücadele verilir. Bu mücadele verilmeden işçi sınıfı iktidara nasıl hazırlanır, emekçi sınıf ve tabakalarla ittifaklar nasıl kurulur ve bu sınıf ve tabakalar işçi sınıfı hareketine nasıl kazanılır, sonunda iktidara nasıl gelinebilir? Bu hedefler iktidar olmadan tam gerçekleşemiyebilir, ama bu olgu, sözkonusu hedeflere yönelik bir mücadele verilemez, verilse de sonuç alınamaz anlamına gelmez.

İşçi sınıfının önderliğinde güçlü bir sınıflar ittifakı ve mücadelesi oluşturulabilirse, iktidar olmadan önce de, mevcut iktidarın etkinliği, girişim ve eylemleri sınırlanabilir. Türkiye toplumunun nesnel koşulları ve gidişi burjuva iktidarlarını söz konusu hedefler doğrultusunda iteleme mücadelesini kolaylaştıracak niteliktedir. Örneğin, dış politikada büyük burjuvazinin ve iktidarının, partisinin, öznel olarak emperyalizm safında ve ABD'nin yörüngesinde kalma istek ve çabasına rağmen nesnel koşullar ABD ve NATO ile ilişkileri zayıflatıyor, Türkiye'yi sosyalist ülkelerle daha yakın ilişkiler kurmaya, 3. dünya ülkelerine, özellikle Ortadoğu ve İslâm ülkelerine yakınlaşma yollarını aramaya iteliyor. Hafif sanayiden ağır sanayie geçiş zorunluğu ve girişimleri devlet yatırımlarının ve dolayısıyla işletmelerinin çoğalmasına yol açacaktır. Kapitalist yoldan kalkınıp çağdaş uygarlıka ulaşmanın kapalı oluşu şimdiden üçüncü yol arayışlarını ortaya çıkarıyor. Bu yolun da geçit vermemesi ile, daha doğrusu böyle bir yolun var olmadığının pratikte anlaşılmasıyla sosyalizm doğrultusunda kalkınma tek alternatif olarak kalacaktır. Toplumun bu nesnel gelişimi ve koşulları bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin ortaya konulan somut hedefler doğrultusunda gelişmesini ve hedeflere yaklaşmasını kolaylaştıracaktır. Nesnel gelişmeye ve koşullara, gittikçe güçlenen sınıfsal mücadele de eklenince kimi hedeflerin kısmen olsun gerçekleşmesi de olasıdır.

Geri kalan işler işçi sınıfı iktidarında sosyalizme geçiş süreci içinde yapılıp sosyalizmin kuruluşuna geçilir.

Önce bağımsızlık, demokrasi, sonra sosyalizm anlayışı ve tutumu dialektik değil metafizik bir düşünce ve mantığın ürünüdür. Sosyalizm doğrultusunda bağımsızlık ve demokrasi mücadelesiyle o doğrultuda olmıyan mücadele ayrı nitelikte, etkinlikte ve sonuç alma yeteneğindedir. Olumlu, kalıcı sonuçlara ulaşabilmek için ve mücadelenin sosyalizm aşamasına kadar kesintisiz sürdürebilmesi için bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin sosyalizm için mücadelenin bütünlüğü içinde düşünülüp biçimlendirilmesi ve yürütülmesi şarttır. Ta baştan sosyalizm son hedef

olarak açıkça konulmalı, bunun gerekliliği ve kaçınılmazlığı kitlelere anlatılmalı ve benimsetilmelidir. Önce bağımsızlık ve demokrasi, sonra sosyalizm anlayışıyla bu görev yapılmazsa bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinden sosyalizm için mücadeleye geçiş engellenebilir, kesintiye uğrayabilir, en azından büyük zorluklarla karşılaşabilir. Yeni bağımsızlığına kavuşmuş kimi geri ülkelerde görüldüğü gibi, iktidar burjuvazinin ve/veya küçük burjuvazinin elinde kalabilir, bunlar emperyalizmle uzlaşma yoluna gidebilir, bağımsızlık ve demokrasi tehlikeye düşebilir. Daha önceki paragraflarda belirttiğimiz gibi Türkiye böyle bir deneyden geçmiştir, bunu bir daha tekrarlayamaz. Ve yine belirtmiş olduğumuz üzere zamanımızda ulusal kurtuluş hareketleri sosyalizmi hedef almak zorundadır ve giderek şu veya bu biçimde almaktadır da.

Türkiye İşçi Partisi'nin demokrasi ve bağımsızlık konusunda diğer demokratik veya sol hareketlerden ayırt edici niteliği budur. Sosyalizmi hedef almayan bir demokrasi mücadelesinin sürdürülüp toplumun demokratikleşmesinin sağlanması mümkün değildir. Batıda burjuvazinin feodal düzeni tasfiyede ilerici, demokratik bir işlev gördüğünü ama emperyalizm aşamasında bu işlevini ve niteliğini yitirdiğini; yalnız sosyalizm mücadelesinde değil, demokrasi mücadelesinde de artık önder gücün işçi sınıfı olduğunu belirttik. Toplumun her yönüyle demokratikleştirilmesi, işçi sınıfının önderliğinde emekçi kitlelerin, ilerici güçlerin sosyalizm doğrultusunda mücadele vermesiyle olacaktır. Günümüzde bu mücadele verilmektedir.

(1) Türkiye'de kapitalist üretim ilişkileri hakim ilişkilerdir; tarımda büyük toprak sahiplerinin büyük kesimi feodalizm artığı toprak ağaları olmaktan çıkmış, kapitalist işletmecilik yapan çiftlik sahipleri durumuna gelmişlerdir. Feodal kalıntılar Doğu ve Güney Doğu Anadolu'dadır, ama orada da kapitalistleşme süreci başlamış, ilerlemektedir, eski düzen çökme sürecindedir. Türkiye'de büyük toprak mülkiyeti, latifundaların (büyük malikânelerin) güçlü olduğu Güney Amerika ülkelerine kıyasla daha küçük ölçekli ve sayıca daha azdır. Türkiye tarımında, Doğu-Güneydoğu bölgesi dışında, küçük toprak mülkiyeti ve küçük işletmeler yaygındır. Bu küçük üretim birimleri dahi kapitalist pazar ilişkileri içine girmiştir; kendi ürettiğini tüketen, içine kapalı, doğal ekonomi durumundaki aile üretimi gerilemiştir ve gerilemektedir, işçi sınıfı, müttefiki emekçi sınıflarla, iktidara geldiğinde yapılacak toprak ve tarım reformu bir burjuva demokratik reform olmaktan çok, tarımın sosyalist üretim ilişkileri doğrultusunda yeniden örgütlenmesini (reorganizasyonunu) öngören bir reform olacaktır. Türkiye'de sınıf mücadelesi hâkim niteliğiyle anti-kapitalisttir ve büyük burjuvaziyi hedef almaktadır. Sanayileşme ilerledikçe ve bunun sonucu işçi sınıfı nicel ve nitel olarak geliştikçe sermaye-emek çelişkisi keskinleşmekte, burjuvazi-proletarya mücadelesi şiddetlenmektedir.

(2) Bizim kanımızca, günümüzde bu çeşit, ulusal burjuvazi öncülüğünde yürütülen ulusal kurtuluş hareketlerinin örneklerini bulmak güçtür. Bu türden burjuvazinin bulunduğu ülkelerde bunlar, harekete öncülük etme yerine, küçük burjuvazinin aydın kesiminin, asker-sivil kadroların, öncülük edip yürüttükleri ulusal kurtuluş mücadelesine bir ölçüde katılırlar, hareketi desteklerler. Ama yine de bu burjuvazi kesimi dahi kaypaktır, emperyalizmle uzlaşmaya her an yatkındır.

(3) 27 Mayıs hareketini yapan grupta da radikal, reformcu unsurlar olduğu anlaşılıyor; ama nesnel olarak hareketin işlevi burjuvazinin politik iktidar yetersizliğini tamamlamak olmuştur. 12 Mart muhtırasının verilişine bir yanıyla ordu kadrolarının radikal kanadının yaptığı çıkış yol

açmıştır. Ama bunların tasfiyesiyle 12 Mart dönemi burjuvazinin iktidar boşluğunu doldurmuştur. Osmanlı imparatorluğunun 19. yüzyıl sonlarındaki döneminde, sosyalizmin sözkonusu olmadığı yıllarda, feodal alt ve üst yapıyı değiştirici, kapitalistleşmeyi ve burjuva demokratikleşmeyi geliştirici hareket ilerici nitelikte olduğu söylenebilir. Ama emperyalizm aşamasındaki 20. yüzyılın kapitalist dünyasında kapitalist yoldan kalkınmanın kapalı olduğu ve sosyalizmin toplumsal evrimde daha üst bir aşama olarak kapitalizm karşısında yeraldığı günümüzde, bu çeşit hareketlere aynı nitelik tanınamaz.

Yurt ve Dünya, Sayı 1, 1 Ocak 1977

Zafer Bizimdir

Ankara İli 1. Olağan Kongresi açılış konuşması, 9 Ocak 1977.

Mücadelemiz Emperyalizm, Faşizm ve Her Türlü Gericilik Ülkemizde Yok Edilinceye Kadar Sürecektir

1977 yılı başlarında Türkiye'nin mali, ekonomik politik ve sosyal açıdan durumu hiç de içaçıcı, umut verici değildir. Bunu hepimiz biliyoruz. Günlük gazetelerin manşetlerine bir göz atmak bile durumun böyle olduğunu anlamaya yetiyor. Ve ilk göze çarpan husus da, böylesine ciddi, hatta vahim bir durumda MC iktidarının ciddiyetsizliğidir. Bu ciddiyetsizliği, endazesi olmayan, yani ölçüsüz, yüksekten atan demeçlerinde gördüğümüz gibi, son aylarda ardı ardına yer alan, temel atma törenlerinde de yaşadık. Projesi hazırlanmamış, hesapları yapılmamış, arsaları alınmamış yatırımlar için rastgele çukur kazıp iki kürek harç atmakla yapılan temel atma törenleri günün alay konusu haline gelmişti. Ne var ki MC iktidarının bu ciddiyetsizlikleri alay konusu yapılıp hafife alınacak davranışlar değildir. Bu ciddiyetsizliğin kendisi ciddi bir sorundur. Bir ülkenin iktidarı kendisini gülünç duruma düşüren ciddiyetsizliklere başvurdu mu, bu ciddi bir sorun yaratır.

1977 Bütçesi: İktidarın Son Ciddiyetsizlik Örneği

Bugünlerde Meclis komisyon görüşmelerinde tartışılan 1977 bütçesi bu ciddiyetsizliklerin en son örneğidir. Partimizin uzmanları 1977 yılı bütçesini 5 yıllık 3. Planın 1977 yılı programı ile ve diğer resmi belgelerle birlikte incelediler. Çıkan birinci sonuç 1977 bütçesinin bir rakkamlar anarşisi olduğudur, rakkamlarla akıl almaz biçimde oynandığıdır. MC iktidarı kendisini başarılı gösterebilmek için rakkamlarla dilediğince oynamıştır. 1976'nın iyi bir gelişme yılı olduğunu gösterebilmek için gerektiğinde bir önceki yıl, 1975'e ait gösterge, rakkam, küçültülmüş, ama 1975 yılı da MC yılı olduğu için bu sefer daha önceki yılların rakkamlarıyla da oynanarak onlar da küçültülmüş. Böylece, örneğin, milli gelir istatistikleri 1969 yılına kadar değiştirilmiştir. Rakkamlarda daha başka oynamalar da yapılmış. 1976 yılı sonuna ilişkin bir değer, bir rakkam, yılbaşındaki rakkamlarla karşılaştırılıyorsa yüksek tutulmuş, 1977 yılına ilişkin bir hedef rakkamla karşılaştırılıyorsa, o zaman da düşük rakkam kullanılmış. Rakkamlar anarşisi yaratan diğer bir yöntem de, resmi belgelerde çok ve değişik veriler, rakkamlar kullanılmasıdır. Bu arada, devletin resmi bütçesinde OECD'nin, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatının, yani yabancı bir teşekkülün verileri kullanılmış. Bu ise, en hafif tabiriyle, yakışıksız bir davranıştır. Ciddi bir iktidar, bütçesinde, kendi resmi kaynaklarından edindiği bilgileri, istatistikleri kullanır.

Bu yönüyle 1977 bütçesi benzeri olmıyan bir bütçe taslağıdır. Bu, durumu nitelemek için ciddiyetsizlik kelimesi de yetersiz kalmaktadır. Düpedüz ayıptır bu ya-

pılanlar.

1977 yılı bütçesi kapitalizm çerçevesi içinde dahi ekonomik sorunlara az buçuk olsun çözüm getirebilecek bir bütçe değildir. Bütçe'de verilen ve resmi gazetenin 11 Aralık 1976 günlü sayısında çıkan rakkamların karşılaştırılmasından, 1977'de en az % 10 oranında devalüasyon yapılacağı yani paranın değerinin daha da düşürüleceği sonucu çıkmaktadır. Ayrıca %22-25 dolaylarında bir enflasyonun öngörüldüğü de anlaşılmaktadır. Bu iki olgu karsısında, MC'nin 1977'nin bir "yatırım" yılı olacağı iddiası suya düşmektedir. Bütçede yatırım harcamaları 63 milyar lira olarak gösterilmektedir. Ama fiyat artışları hesaba katıldığında bu rakkam gerçekçi olmaktan çıkmaktadır; kamu yatırımlarında 1976'ya kıyasla 1977'de hemen hiç artış olmıyacağı, konsolide bütçe içinde yatırım harcamalarının payının yine %22,2 oranında kalacağı açıkça belirmektedir. Atılan sözde yatırım temellerinin sonu gelmiyeceği, iddia edilen "büyük yatırım hamlesi"nin gerçekleşmiyeceği bu suretle de ortaya çıkmaktadır.

1977 bütçesinin eleştirisi konusunda daha söylenecek çok söz var. Örneğin, bütçe açıklarını kapatabilmek için Deprem Fonundan Toprak ve Tarım Reformu fonuna kadar çeşitli fonlara el konulabiliyor. Tekel zamlarından oluşturulan 1,7 milyar TL tutarında fon böyle kullanılmıştır ve Van Depremi sırasında bu fonda hiç para kalmadığı ortaya çıkmıştır. Toprak ve Tarım Reformu için Arazi Vergisinden ayrılan fonlar da bu yıl bütçe açıklarının kapatılmasında kullanılacaktır. Petrol ürünlerindeki fiyat artışlarını karşılamak üzere kurulmuş olan Akaryakıt İstikrar Fonunda ise tek kuruş kalmadığı bütçenin gelirler faslında açıkça görülmektedir. Söz konusu fonlar sosyal amaçlı fonlardır. Bunların bütçe açıklarını kapatmak için tüketilmesinin halkın zararına olduğu uzun söze hacet bırakmayacak kadar açıktır.

Zaten 1977 bütçesinin tümü özel sektörün lehine işleyecek, yükü emekçi kitlelerin sırtına yükleyecek bir bütçedir. Bu mekanizma nasıl işliyor? Kısaca şöyle:

1- Fiyatlar durmadan yükselirken 1977'de de %25 dolayında yükselecekken, Kamu İktisadi Teşekküllerinin ürettikleri malların fiyatları MC iktidarınca baskı altında tutuluyor, yükseltilmiyor. Bu malları ise büyük ölçüde özel sektör kullanıyor. Böylece özel sektöre ucuz mal sağlanmış oluyor. Ama ürettiği malların fiyatları yükseltilmediğinden, Kamu İktisadi Teşekkülleri devamlı ve milyonları aşan zarara uğrayıp, açık veriyor. Bu açıklar ise Sosyal Sigortalar Kurumu fonlarından ve Emekli Sandığı, Meyak ve Bağ-Kur fonlarından kapatılıyor. Bilindiği gibi söz konusu fonlar işçilerden, memurlardan, emeğiyle hayatını kazananlardan yapılan kesintilerden oluşuyor. Demek ki, emeğiyle çalışanların sırtından özel sektöre kâr sağlanıyor.

2- Vergilerin ağır yükünün emekçilerin sırtında olduğu artık çok bilinen bir gerçek. Gelir vergisinin üçte ikisini emekçiler ödüyor. 1977 bütçesinde gelir vergisi hasılatı 18 milyarlık bir artışla 61 milyar olarak öngörülmüş. Bunun 40 milyonunu emekçiler ödeyecek. Sermaye sınıfının -burjuvazinin- daha az vergi ödemesi yanı sıra, ödemesi gerekeni de tam ödemiyor. Maliye Bakanının açıkladığına göre Maliyenin 19 milyar liralık vergi alacağı var. Bu vergi kaçakçılığı değil, o da ayrı büyük bir sorun. Bu, açığa çıkarılmış, tahakkuk ettirilmiş ama ödenmemiş 19 milyar vergi tutarı. İşçilerden ve memurlardan vergiler ücret ve maaşları üzerinde daha başta kesildiğine göre bu 19 milyarlık vergiyi ödemeyenler her halde ücretli ve maaşlılar

değil. Ayrıca, teşvik tedbirleri adı altında, vergi indirimleri ve iadeleri yoluyla özel sektöre ödediği vergilerin de büyük bir kısmı geri veriliyor.

3- Ve nihayet enflasyonun, fiyat artışlarının emekçi halk kitlelerinin geçim sıkıntısını ağırlaştırdığı, yaşam düzeyini düşürdüğü, sermayeye ise tatlı kârlar sağladığı bilinen bir gerçek.

Özetlersek, 1977 bütçesi MC iktidarının büyük sermayeden yana, emekçi halk kitlelerine karşı niteliğini bir kez daha açığa vuran bir belgedir.

Tam Boy Faşizmin Ortamı Hazırlanıyor

MC iktidarının halk kitlelerine karşı, sermayeden yana oluşu, demokratik özgürlükleri, hareketleri kısıtlamak, bastırmak, geriletmek istemesinden, bu yöndeki girişim ve eylemlerinden de bellidir. MC iktidara geldiğinden beri örtülü veya açık tam boy faşizmin şartları, ortamı hazırlanıyor. Biz kuruluşumuzdan beri, işçi sınıfının partisi olarak bu konu üzerinde ısrarla durduk. MC iktidarı halktan korkuyor; işçinin, emekçinin bilinçlenmesinden, örgütlenmesinden, mücadelesinden ürküyor. Çünkü bu mücadele güçlendikçe kendi iktidarının sallandığı, tehlikeye düştüğünü biliyor.

Geriye doğru iki kez değiştirilmiş olan Anayasa ve diğer kanunlarda yapılan değişiklikler MC'nin anti-demokratik, baskıcı politikasını yürütmek için yetmiyor. 1971 öncesinde de Demirel solu sağa kırdırtmak yöntemini uygulamıştı. Ama bu yönde şimdi yapılanlar o zaman yapılanları fersah fersah geride bıraktı. Şimdi faşist güçler açıkça, pervasızca, küstahça örgütlendirilip her gün bir kaç yerde birden çeşitli saldırılara, cinayetlere yönlendiriliyor. Bu işleri beceren ülkü ocaklıların, komandoların başı Başbakan Yardımcısı olarak hükümette yeralıyor. Yapılan kanlı saldırılar kadar pervasız demeçler veriyor. Bununla beraber, olup bitenlerin sorumluluğunu yalnızca Türkeş'e yüklemek hata olur. Demirel Türkeş ile işbirliği halindedir. Solu sağa kırdırmak görevini Türkeş'e yüklemek üzere onu hükümete almış, başbakan yardımcılığı koltuğuna oturtmuştur. Yine aynı amaçla Türkeş'e devlet aygıtında belli kadrolar verilmiş; bu kadroların ülkücüler ve komandolarla doldurulmasına müsaade olunmuştur. Türkeş'e bu derece paye verilmesi ve kolaylıklar sağlanması onun Meclis'te sahip olduğu üç oyla izah edilemez. Bir üç oy için bu denli imtiyazlar tanınmaz. Demirel kendi partisine yaptıramadığı veya yaptırmak istemediği işi Türkeş'e ve onun örgütlerine ve yandaşlarına yaptırmaktadır.

Türkeş, partisi ve yan örgütleri konusunda üzerinde durulmıyan önemli bir nokta var. Türkeş yurt içinde ve dışında kamplar açmak, örgütler kurmak, talimler, karate ve benzeri eğitimler yapmak için parayı nereden buluyor? Bütün bu girişimler ve eylemler gelip paraya dayanır. Türkeş'in örgüt ve eylemlerinin iç ve dış para kaynaklarının araştırılması gerekir.

Durum bu denli apaçık ortadayken; silahlı, kanlı saldırıları, cinayetleri önlemek için MC iktidarı küçük parmağını oynatmazken, Demirel'in zaman zaman, olaylar karşısında üzüntü duyduğunu belirtmesi, zaman zaman da devletin tüm kanunsuzlukları, anarşiyi önliyecek güçte olmasıyla övünmesi, görülmedik bir pervasızlıktır, kamuoyuyla adeta alay etmektedir.

Ama yapılanlar alay konusu olabilecek türden değildir. Yaralananlar ve öldürülenlerden öte, sağ kalanların, tüm bir genç öğrenci kuşağın sinirsel, ruhsal sağlığı

tahrip olunuyor. Her an saldırıyla, ölümle karşılaşma, okuldan, yurttan uzaklaştırılma olasılığının gerilimi altında öğrencilerin ve öğretmenlerin normal çalışabilmeleri, huzur içinde olabilmeleri mümkün müdür? Toplumun geleceğini eline alacak kuşak insafsızca, hoyratça harcanılmak isteniyor.

Gericiliğe, Faşizme Kitle Tabanı Oluşturulmak İsteniyor

Saldırılar, dövmeler, yaralama ve öldürmeler de yetmiyor. MC iktidarı sorunu aklınca kökünden çözümlemek istiyor. Öğretmen kadrolarını ve öğrenci saflarını ülkücülerle, komandocularla, şeriatçılarla, kısacası, gericiler ve faşistlerle doldurmak, tüm ilericileri bu kadrolardan ve saflardan dışarı atmak. Sonra geri kalanları şeriatçı-ırkçı ideolojiyle yetiştirip şartlandırmak. Böylece, gericiliğe, faşizme bir kitle tabanı oluşturmak. İmam Hatip Okullarının, kuran kurslarının durmadan çoğaltılması, yobaz şartlandırmayı pekiştiren gençlik kamplarının kurulması, din görevlilerinin ve örgütlerinin siyasal amaçlarla kullanılması; memur, öğretmen, işçi kesimlerinde gerici, faşist örgütlenmelere girişilmesi, hepsi, gericiliğe, faşizme kitle tabanı oluşturma çabalarıdır. Şeriatçı gericilik de, ırkçı faşizm de büyük sermaye kesimlerine dayanmak, onların hizmetinde olmakla beraber kitleler içinde dayanak bulmadan, kitle tabanı oluşturmadan edemez, ayakta duramaz.

Son günlerde ayyuka çıkan eğitim enstitüleri giriş sınavları ve orta öğretim ders kitapları rezaletleri bu belirttiğimiz, kitle tabanı yaratma amacıyla yapılan girişimlerin en çarpıcı örnekleridir. Durumunun gittikçe sıkışıp daraldığını hisseden MC iktidarı ipin ucunu kaçırmış, tüm ölçülerin dışına çıkmıştır. Baş gösteren sert tepkiler karşısında eğitim enstitüleri giriş sınavlarını yenilemek zorunda kalmıştır. Ama sonuç değişmemiştir. İkinci sınavda da ülkücüleri ve komandoları seçme yöntemleri bulunmuştur. Öğretmenlerin yetkili kuruluşu TÖB-DER bu sınavlar konusunda Danıştay'ın yürütmeyi durdurma kararına uyulmasını, haklı olarak, ısrarla talep etmektedir. Şimdi MC iktidarı ve onun Milli Eğitim Bakanı orta öğretim ders kitapları rezaletini geçiştirmek telaşı içindedir. Öğretmen okulları giriş sınavlarını yenilemek nasıl sonucu değiştirmediyse, ders kitaplarından bazı satır ve paragrafları "baskı hatası" diye gösterip düzeltmek ve metinden çıkartmak da bir şey değiştirmeyecektir. Kitapların içeriğine hakim olan zihniyet, bakış açısı bilime aykırıdır, gerici, faşist ideolojiyi genç kuşaklara aşılama amacına yöneliktir. Bu kitapların tümünün öğretimden kaldırılması ivedi bir gerekliliktir.

Gericiliğe, faşizme kitle tabanı oluşturma çabaları yanında bir de devlet aygıtını ele geçirme ve faşistleştirme, en azından sağcılaştırma eylemleri vardır. Milli Eğitim Bakanlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü ve kamuoyunca pek bilinmeyen daha bir takım kuruluşların kadrolarına MHP'liler ve yandaşları dolduruldu. Milli Eğitim Bakanı AP'li ama, az önce işaret ettiğimiz gibi Demirel Türkeş'le işbirliği halinde, MSP'liler de kendi ellerindeki bakanlıkların ve o bakanlıklara bağlı kurumların kadrolarına kendi yandaşlarını doldurdular ve dolduruyorlar. Bu sadece, mevcut kadrolardan istemedikleri kişileri çıkarıp kendi adamlarını getirmek biçiminde olmuyor. Birçok gereksiz yeni kadrolar açıyorlar, kendi adamlarıyla doldurmak için. Böylece bütçenin dar kaynakları bu gereksiz kadroların maaşları için israf olunuyor. Bu yapılanlar, öteden beri bilinen partizanlık, yani kendi yandaşlarına yemlik sağlama, sınırını

aşıyor. Amaç, devlet aygıtını ele geçirmek, böylece gerici, faşist bir yönetimin temel unsurlarından birini oluşturmaktır.

Bu arada MC iktidarı orduyu da kollamaktadır. Geçen yıl hava kuvvetleri komutanının istifa etme durumunda bırakılması ve onun yerine yapılan atamalarda çevrilen manevralar MC'nin ve özellikle Demirel'in ordu üst kademelerine kendi istediği kişileri getirmek, bu üst kademeleri MC'leştirmek girişimidir. Şimdi de 1977 bütçesinde milli savunma bakanlığına ayrılan ödenekler toplam bütçe tutarının %20'sidir. Basında çıkan haberlere göre NATO ülkeleri içinde askeri harcamalarını en hızlı artıran ülke Türkiye'dir. MC iktidarı bir silahlanma yarışına girmiş durumdadır. Bu aşırı askeri harcamalar yurt savunması gerekçesiyle haklı gösterilemez. Askeri harcamalar için bu kadar büyük ödenekler ayrılması esasen büyük finansman kaynağı sıkıntısı içinde olan ekonomiyi daha da bunaltır. Oysa bir ülkenin savunma gücü ekonomisinin gücüyle de orantılıdır. İkinci bir nokta, Türkiye silahlı kuvvetlerini sadece ve sadece yurt savunması için örgütlemeli ve donatmalıdır, hiç bir fütuhat emellerine, askeri maceralara girişme düşüncelerine kapılmaksızın. Ve NATO stratejisine göre silahlı kuvvetlerin örgütlenmesi, konumların düzenlenmesi ve eğitim kesinlikle terkedilmelidir. Yurt savunması gereklerine uygun yeniden örgütlenme, düzenleme, eğitime ve donatıma daha az masrafla daha etkin bir savunma gücü yaratır.

MC İktidarının Politikası Büyük Sermayenin Ekonomik ve Politik İktidarını Sürdürmeye Yöneliktir

MC'nin yürüttüğü politikanın, yaptığı işlerin sorumluluğunu sadece MC iktidarına yüklemek yüzeysel bir bakış açısına göre hüküm vermek olur, hata olur. Günlük basında, radyo ve televizyon haberlerinde en çok partiler, onlar arasındaki ilişki ve çekişmeler üzerinde durulur. Oysa partiler toplumdaki sınıf ve tabakaların politik düzeyde örgütleri, temsilci ve sözcüleridir. İktidar ve partiler düzeyinde olup bitenleri anlamak için iktidar ve partilerin dayandığı, temsilciliğini ve sözcülüğünü ettikleri sosyal sınıf ve tabakaların tutumuna, isteklerine bakmak gerekir. Sınıfsal açıdan MC iktidarı, büyük sermayenin iktidarıdır. MC'nin oluşturulmasında ve iktidara getirilmesinde büyük sermaye gruplarının oynadığı rol basında uzun uzun açıklandı; üzerinde durmaya gerek yok. Burada vurgulayarak belirtmek istediğimiz nokta, MC iktidarının konuşmamızın başından beri açıklamaya çalıştığımız politikasının ve işleri yürütümünün büyük sermayenin ekonomik ve politik iktidarını sürdürmeye, onun taleplerini karşılamaya yönelik ve uygun olduğudur.

Büyük burjuvazinin -büyük sermayenin- biri ekonomik, biri politik olarak başlıca iki derdi var. Kuşkusuz ekonomik ve politik sorunları birbirinden kopuk değil, bağlantılı. Yine de bu ayrımı yaparak durumunu incelemek, sorunları daha kolay ve açık olarak görmeye ve anlamaya yarar.

Büyük sermayenin ekonomik derdi finansman kaynakları ve pazar konusunda toplanıyor; başka bir deyimle, yatırımlar ve ticari faaliyetler için para, kredi bulmak ve ürünleri satabilecek pazarlar elde etmek. Her ikisinde de tıkanıklık, yetersizlik var.

Büyük sermayenin, burjuvazinin, politik derdi de şu: başta işçi sınıfı olmak üze-

re kol ve kafa emekçilerinin, demokratik, ilerici güçlerin yükselen mücadelesi ve işçi sınıfının sosyalist hareketinin hızlı gelişmesi karşısında kendi ekonomik ve politik iktidarını tehlikede görüyor.

Kaynak sıkıntısı o kadar açık ve şiddetli bir biçimde ortada ki, bu konu üzerinde uzun boylu durmaya hacet yok. Geçen yıl ve bu yıl dış ticaret açığı 3 milyar doları geçiyor. Azalan işçi dövizleri bu açığı kapayamıyor. Yeterince dış kredi bulunamıyor. MC iktidara geldikten sonra, döviz elde edebilmek için DÇM yöntemini yeniden uygulamaya koydu.

Bu kısa vadeli, yüksek faizli kredi demek. İçteki tefeciliğe benzer bir kredi biçimi. Türkiye'ye bu dövizleri bulabilmek için para komisyoncularının Avrupa basınına ilânlar verdikleri ve kısa süre önce de Merkez Bankası yetkilileriyle görüşmek üzere Ankara'ya akın ettikleri gazete haberleri arasında çıktı. Üç gün önce televizyonda sanayi teşekkülleri temsilcileri olan dört büyük sanayiciyle yapılan açık oturumda bu zatlar kaynak darlığı üzerinde önemle durdular ve dördü de bir çare olarak, Türkiye'ye yabancı sermayenin gelmesi gereği konusunda birleştiler. Ama ne yabancı sermayenin, ne DÇM'nin açığı kapatmaya yetmiyeceğini de belirttiler. İç kaynakları da çoğaltmak gerek.

Sanayiciler için, ücretli emek kullanan tüm sermayedarlar için başta gelen kaynak, ücretleri, diğer ek ödemeleri ve parasal yanı olan diğer hakları dondurmaktır; en azından, bunların yükselişini baskı altında tutup yavaşlatmaktır. Böylece, ele geçirdikleri artık değeri büyültmektir. MC iktidarı geldiğinden beri büyük sermaye örgütleri bu taleplerini tekrar tekrar ısrarla dile getirdiler, raporlar düzenlediler, muhtıralar yazdılar, demeçler verdiler. Varolan çeşitli örgütlenmeleri yetmedi, şimdi de Hür Teşebbüs Konseyi kurdular. Toplantılarında hep işverenler arasında dayanışmanın güçlendirilmesi gereğini vurguladılar, açıkça "lokavt grevden güçlü olduğu zaman güçlü oluruz" dediler ve bu amaçla milyarlık bir fon da kurdular. Sermaye-emek çelişkisi, zıtlığı, böylece, artık kimsenin görmezlikten gelemeyeceği, inkâr edemeyeceği biçim ve ölçüde açığa çıktı.

Sermayenin bu talepleri ve uygulanmasını istediği bu politika elbette işçi sınıfının kabul edeceği talep ve uygulamalar değildir. İşçi sınıfı buna sonuna kadar direnecektir. Ayrıca, az önce işaret ettiğimiz gibi, işçi sınıfının ve emekçi halk kitlelerin demokratik politik mücadelesini burjuvazi kendi ekonomik, politik iktidarı için tehlikeli görmektedir. İşte, anti-demokratik uygulamaların, baskıların, silahlı saldırıların, mezhep ayrımlarını kışkırtmaların, doğu ve güney-doğu illerimizde ırkçı, şoven baskıların ve ilân edilmemiş bir sıkıyönetim uygulanması çabalarının, kısacası, tam boy faşizm hazırlıklarının kaynağında bu iki olguyu, gelişmeyi her ne pahasına önlemek, yok etmek isteği yatıyor. Bunu gerçekleştirebilmek için burjuvazi ve iktidarı her çareye başvuruyor.

Büyük Burjuvazi İçinde Görüş Ayrılığı: CHP İkinci Alternatif Parti

Büyük sermaye -büyük burjuvazi- bu belirttiğimiz amaçta birleşik. Elde edilmek istenen sonuç konusunda bir ayrılık, bir anlaşmazlık yok. Ama amaca ulaştıracak yol konusunda büyük burjuvazi içinde bir görüş, bir eğilim ayrışması gözleniyor.

Büyük burjuvazinin bir kesimi şimdiki politikanın ve uygulamaların sürmesin-

den ve tam boy açık faşizme gidilmesinden yana. Ama bir başka kesimi bu yolun sonuç vermiyeceği, MC partilerinin işlevi yürütemediği ve yürütemiyeceği görüşünde. Ordu kadrolarının yeni bir 12 Mart dönemi denemesine girişmeyi isteyeceğinden de kuşkulu. Büyük burjuvazinin bu kesimi çok partili parlamenter demokrasi görünümü altında, daha dolaylı yollardan gerek işçi sınıfının politik ve ekonomik mücadelesini, gerekse halk kitlelerinin ve diğer ilerici güçlerin demokratik mücadelesini kontrol altına alabilmek hesabı içinde. Bu hesap içinde CHP'yi kendi iktidarının ikinci alternatif partisi olarak görüyor.

CHP'nin emekçi kitleler ve bir ölçüde işçi sınıfı içinde bir tabanı, bir desteği var. CHP işçi emekçi kitlelerin mücadelesini kontrol altına alabilir. Büyük burjuvazinin uygulanmasını istediği politikayı, işçi, emekçi kitleler için kemerleri sıkma politikasını CHP, milli ekonominin, kalkınmanın yüksek çıkarları, yararı adına işçi ve emekçi kitlelere daha yumuşak yöntemlerle kabul ettirebilir, hiç değilse bir süre. Bir askeri yönetime karşı olumsuz tavır alacak olan Batı Avrupa ülkeleri bir CHP iktidarını hoş karşılar. CHP'nin dış ilişkileri de iyi, AET ile ilişkileri düzeltmede, dış pazarlar elde etmede yararlı olabilir.

CHP'nin de burjuvazinin bu kesimine yatkın, üst kademeden kişilerin bu kesimle ilişkileri, temasları olduğu söyleniyor. Zaten CHP'nin içyapısında büyük toprak sahiplerinin, sanayici ve işadamlarının yer aldığı biliniyor. Son kongrelerinden CHP'nin daha sağ yönetim kadrolarıyla çıktığı da biliniyor.

CHP'nin büyük burjuvazinin bir kesimiyle bu uyumluluğu üzerinde ilerici denen basın hiç durmuyor, görmezlikten geliyor. Oysa durum o kadar apaçık ortada ki, büyük sermayenin büyük tirajlı bir gazetesi bile, 2 Ocak 1977 günlü sayısında ilk sayfasına üç sütün üzerine şu başlığı attı: "Sanayici ve işadamları ile CHP arasında temel konularda görüş birliği doğdu." Ve söz konusu gazete, şöyle devam ediyordu: "Sanayici ve işadamlarının yaptıkları özel ve resmi toplantılarda, sohbetlerde muhtemel bir CHP iktidarından da söz ettikleri, 'CHP'nin artık korkulacak bir parti olmadığı, ülkeyi de komünizme götüremiyeceği' görüşünde birleştikleri" belirtilmektedir. Yine aynı gazete Sanayi Odaları Birliği'nin hazırladığı "4. Beş Yıllık Plan için Sanayileşme Stratejisinde Görüş ve Öneriler" başlıklı raporlarla CHP'nin yeni programını karşılaştırıyor ve ara başlıklarla şu konularda mutabakat olduğunu belirtiyor: "Sanayileşme konusunda, Vergi konusunda, Krediler konusunda, İthalat ve İhracat konusunda, Özel sektör konusunda, Ortak Pazar konusunda, Yabancı sermaye konusunda."

Biz ise CHP programının dayandığı temel görüşü bir yazımızda şöyle nitelemiştik: "Türkiye'nin koşulları değişmiştir ve daha da değişecektir. Bu sanayileşme sürecinin kaçınılmaz, önlenilmez sonucudur. 'Tutucu siyasal güçler' ve 'anapara çevreleri' eski görüş ve alışkanlıklarında direnmekten vazgeçmelidirler, yeni koşulların gereklerini kabul etmelilerdir. Var olmaları ancak böyle korunabilir, güvenlikleri böyle sağlanabilir. CHP, kendilerine bu olanağı sunmaktadır."

Bunlar çok önemli. Ama daha önemli bir konu var ki, ne sözünü ettiğimiz gazete, ne de "ilerici" basın hiç değinmiyor, es geçiyor. O da, büyük burjuvazi ile CHP arasında işçi sınıfının sendikal hareketini kontrol altına alma konusunda üstü örtülü anlaşmadır. Türk-İş bir sorun değil. O zaten büyük burjuvazinin dümen suyunda.

Sınıfsal mücadele sendikacılığından değil, sınıfsal uzlaşma sendikacılığından yana. Kuruluşundan beri sınıf sendikacılığı yapmış, sosyalist çizgiye yatkın olmuş DİSK bir sorun, yola getirilmesi gereken bir kuruluş. Bunun için de DİSK'ten sosyalist sendikacıların yönetimindeki sendikaları uzaklaştırmak ve/veya bu sendikaları o yöneticilerin elinden almak, sosyalist sendika temsilcilerini görevlerinden ve çalıştıkları işyerlerinden uzaklaştırmak gerek. DİSK'i CHP'lileştirmek, CHP'nin peşine takmak gerek. Burjuvazinin ve CHP'nin bu hesap ve girişiminde şaşılacak bir şey yok. Esef edilecek husus, DİSK üst yönetiminin bu hesaba yatması ve bu operasyonu yürütmeye koymasıdır. Sosyal-İş, Petrol-Kimya-İş, Turizm-İş, Hür Cam-İş sendikası konusunda yapılanlar bu operasyonun uygulanmasıdır. DİSK'in sosyalist içeriğini boşaltmak operasyonunun tasfiye girişimleri şimdi de Keramik-İş'e yöneltilmek isteniyor. Esef edilecek diğer bir nokta da sosyalizm adına kimi kişilerin, aslında TİP düşmanlığından kaynaklanan bir girişimle, sosyalistlerin, Türkiye İşçi Partililerin DİSK'ten dışlanması operasyonuna canla başla yardımcı olmalarıdır. Böylece bu kişiler de büyük burjuvazi-CHP-DİSK üst yönetimiyle aynı çizgiye düşmektedirler.

DİSK üst yönetimi eski mücadeleciliğini de yitirmiştir. DİSK hareketi 1970'de ulaştığı çizgisinin gerisine düşmüştür. DGM'lere karşı 16 Eylül direnişinde işçiler protesto hareketine sahip çıkmışlardır, ama DİSK üst yönetimi işçilerin direnişine sahip çıkmamıştır. MC iktidardan düşünceye ve yerini halktan yana bir iktidar alıncaya kadar süreceği ilân edilen "Genel Yas" üç gün içinde sona ermiştir. İlân edilen sürede yapılacağı açıklanan eylemlerden birincisi ki bir Cumartesi öğleden sonra apar topar, dostlar alışverişte görsün kabilinden yapılmış, arkası gelmemiştir. Üç gün sonra da DİSK üst yönetimi karar değiştirmiştir. Direniş sonucu binlerce işçi işinden atılmış, bunların işlerine geri aldırılması konusunda DİSK üst yönetimi pasif kalmıştır. Bu işçiler için özel yardım fonu kurulduğu alayişle kamuoyuna açıklanmış, ama aradan bir kaç ay geçtikten sonra, şimdi bugünlerde, bu işçilere ödemeleri kesme yolları aranmaya başlanmış, kararlar alınmıştır. Kıdem tazminatını alabilecek işçilerin bu tazminatı almaları ve o işyerinde çalışma hakkı talebinden vazgeçmeleri istenmektedir. Tazminatı aldıktan sonra da o işçiye özel yardım fonundan ödemeler kesilecektir. Patronlarca kara listeye alınan bu işçilerin başka işyerlerinde iş bulmaları imkânsız denecek kadar güçtür. Hazır paraya ise haz[i]-ne dayanmaz, çabuk yenir biter. En bilinçli, mücadeleci ve cesur işçilerden olan bu kardeşlerimizin bu durumda encamı ne olacaktır? DİSK üst yönetiminin ne umurunda!

İlerici diye bilinen basın büyük burjuvazi-CHP ilişkileri ve uyumluluğu üzerinde hiç durmadığı gibi, DİSK'te üst yönetimle CHP'lilerin çevirdikleri dümenler, sosyalistlerin örgütten tasfiyesi konularında da suskundur. Bunun anlamı ne? Anlamı şu: Aman CHP'ye gölge düşmesin. CHP DİSK'i de peşine taksın, bu kesimdeki işçilerin de oylarını alsın, 1977'de iktidara gelsin. Ortam yatışsın, ferahlasın, rahatlıyalım biraz. Bir başka anlamı da işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partisinin Türkiye İşçi Partisi'nin, ülke politikasında, demokrasi mücadelesinde öneminin, rolünün, ağırlığının, en azından, küçümsenmesidir. Oysa CHP'nin büyük parti oluşu niceldir, sayısaldır. Demokrasi, hele bağımsızlık mücadelesinde CHP'nin sayılarıyla orantılı nitel ağırlığı yoktur. Demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinin CHP'nin öncü-

lüğünde ve yalnızca, veya başlıca, onun çabalarıyla başarıya ulaşacağını, demokratik ortamın genişleyip gelişeceğini sanmak yanlıştır, oyalanmaya yarayan boş bir hayaldir. Dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de günümüzde ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin öncü ve itici gücü işçi sınıfının politik hareketidir, partisidir. İlk bakışta garip de görünse, ilericilerimizin görmedikleri, veya görmek istemedikleri, Türkiye İşçi Partisi'nin politik rolünü ve etkinliğini Demirel görmektedir. Sınıfının politikacısı olarak Demirel, sınıfsal içgüdüsüyle, karşısındaki temel politik gücün kim olduğunu bilmektedir, Bir kaç ay önce Abdi İpekçi ile yaptığı ve Milliyet gazetesinde yayınlanan görüşmesinde Türkiye İşçi Partisi'nin politik etkinliği üzerinde durmuş, bunu açıkça dile getirmiştir.

Sosyalistler tüm toplumsal mücadelelerin, bu arada demokrasi mücadelesinin çetin bir iş olduğunu bilirler. Mücadeleyi kısa vadede ferahlama ve rahatlama hesapları içinde yönlendirip yürütmezler. Sosyalistler, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünlüğü içinde demokratik hak ve özgürlükleri savunma ve geliştirme mücadelesini, bu mücadeleyi kalıcı sonuçlara ulaştıracak bir stratejiye uygun olarak yürütürler. Bu stratejinin temel öğesi de, işçi sınıfının, partisinin öncülüğünü, etkinliğini güçlendirmek, sosyalizm hareketinde olduğu kadar bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde de yönlendirici hâkimiyetini sağlamaktır. Çünkü demokrasinin ve toplumsal demokratikleşme sürecinin güvencesi bu noktada toplanmaktadır.

CHP, "dışımızdaki sol adı üstünde dışımızdadır" diyor. Biz Türkiye İşçi Partisi olarak CHP'nin dışındayız ve CHP'nin iç işlerine karışmak girişimimiz de, niyetimiz de yok. Bizim açımızdan CHP parçalanmamalı, bütünlüğünü korumalı ve bir bütün olarak, mümkün olduğunca demokratik çizgide tutulmalıdır. CHP'nin mümkün olduğunca demokratik çizgide tutulması konusundadır ki, işçi sınıfının, sosyalizmi hedef alan partisinin -partimizin- etkinliği vardır. Türkiye'nin koşullarının, durumunun, gidişatının, partilerinin ve sınıfsal güçlerinin tahlili ve değerlendirilmesiyle; bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin güncel somut hedeflerinin ortaya konup açıklanmasıyla; yanlış tutum, eğilim ve eylemlerin tutarlı eleştirisiyle; ideolojik mücadelesi ve sınıfsal politik gücüyle partimiz bu etkinliğini duyurmaktadır. CHP'nin bu etkinliği duymaması eşyanın tabiatına aykırıdır. Duyduğunun birçok belirtileri vardır. Dünyanın her tarafında işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partilerinin ülkelerinin politik yaşamında ağırlıkları ve diğer demokratik kitle partileri üzerinde etkinlikleri vardır. Bu kaçınılmazdır.

Türkiye'de demokrasi mücadelesine ve önümüzdeki 1977 seçimlerine, kalın çizgileriyle özetlemeğe çalıştığımız bu açıdan bakmak gerekir. Esas sorunu her ne pahasına ve her ne suretle olursa olsun CHP'nin iktidarı alması biçiminde görmek, yüzeysel ve işin kolayına kaçma tutumunun ifadesidir. Esas sorun, Türkiye'de demokratik hareketin güçlenmesi, adım adım hedeflerine doğru geliştirilmesi sorunudur. Bu ise işçi sınıfının politik hareketinin, politik yaşamda ağırlığının artmasına bağlıdır. Demokrasiden yana olanlar öncelikle bu harekete omuz vermelidirler. Sayısal olarak oyları alıp da gerçekten iktidar olamamak, başarılması gereken işleri başaramamak durumu da vardır. CHP iktidarı söz konusu olduğunda, bu, hiç unutulmaması ve hafife alınmaması gereken bir husustur.

Daha geçen yılın başlarında Partimiz "MC düşürülmelidir" kampanyasını açmıştır. Genel seçimlere gidilecek bu yılda MC seçimlerden önce düşürülmelidir. MC iktidarında yapılacak seçimde seçim güvenliği olmıyacak, türlü baskılar, silahlı saldırılar, cinayetler yer alacaktır.

Partimiz tüm sorunların ve kendi görevinin bilincindedir. Sorunlara ve gelişmelere uzun vadeli açıdan bakmakta ve bu perspektif içinde güncel somut sorunları ve mücadele hedeflerini saptamakta, eylemlerini ona göre yürütmektedir. İşçi sınıfımıza güvenimiz tamdır. İşçi sınıfımızın, emekçi kitlelerle ittifaklarını oluşturarak, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelemizin ergeç zaferine de güvenimiz tamdır. Bu güvenimiz, bilimsel sosyalist teorinin doğrularına ve dünya işçi sınıfının politik hareketinin deneyimlerine olduğu kadar, Türkiye'deki gözlemlerimize de dayanmaktadır. Her türlü baskı, saldırı ve cinayetlere, yolsuzluklara, haksızlıklara rağmen işçi sınıfımız ve toplumumuzun demokratik, ilerici güçleri sindirilememekte, geriletilememektedir. Sindirilemeyecek ve geriletilemiyecektir de. Mücadelemiz, emperyalizm ve faşizm ve her türlü gericilik ülkemizde yok edilinceye kadar sürecektir. Zafer bizimdir.

Çark Başak, Sayı 23, 16 Ocak 1977

Şerafettin Atalay'ı Anma Toplantısına Mesaj

27 Ocak 1977

Merkez Yönetim Kurulu çalışmaları nedeniyle aranızda bulunamıyorum. Ama gönlüm sizinle beraberdir. 27 Ocak 1970 günü işçi ve emekçi halkımızın sınıf düşmanlarının kahbe kurşunlarıyla öldürülen Amasya İl Örgütü Başkanı Şerafettin Atalay, Türkiye İşçi Partili olmanın bilincinde, yiğit ve mücadeleci bir arkadaşımızdı. Onunla açıkça, mertçe mücadeleyi göze alamadılar, alamazlardı. Gecenin karanlığında pusuya yatıp, onu pusuya düşürerek ancak öldürmeyi becerebildiler. Sınıf düşmanı öyledir, sinsidir, düzenbazdır, cepheden saldıramayınca arkadan vurur. Ama işçi sınıfının, onun politik hareketinin, Partisinin sindirilemiyeceğini, yok edilemiyeceğini bilmezler. Bu geceki toplantı, onların bilmediği, bilmek istemedikleri bu gerçeğin bir kez daha doğrulanışı, açığa vuruluşudur.

Amasya ilimizde Partimiz bütün ilçeleriyle örgütlenmiştir. Eskisinden de daha güçlü, daha kararlı. Bu örgütleniş, Atalay arkadaşımızı katledenlere karşı en yerinde, en etkin cevaptır; Şerafettin Atalay arkadaşımız ebedi uykusunda rahat uyusun.

Uğrunda hayatını verdiği bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi yeni yeni suların katılmasıyla durmadan büyüyen dev bir ırmak gibi çağıldayarak tarihsel akışını sürdürüyor, aydınlık, mutlu yarınlara doğru.

Selâm Şerafettin Atalay arkadaşımızın anısına!
Selâm Türkiye İşçi Sınıfına!

Yürüyüş, Sayı 95, 1 Şubat 1977

Çark Başak'ın Birinci Yılı Tamamlanırken

Bu 24. sayısıyla Çark Başak birinci yılını tamamlıyor. İlk sayıda gazetenin işlevlerinin neler olabileceği konusunda bir yazı yayınlanmıştı. O yazıda belirtilen hedefler açısından arkada bıraktığımız yıla bakınca, ortaya çıkan tablo genelinde başarılı bir tablodur. Yetersizlikler vardır, ama gazetenin çıkarılışında belirlenen işlevler, zaten bir yılda tam hedefine ulaştırılacak türden değildi. Önemli olan, o doğrultuda güçlü bir gelişmenin yeralması ve önümüzdeki yıllarda da sürdürülmesidir.

Böyle bir gelişmenin yeraldığını önce sayılar bize göstermektedir. Çark Başak'ın sekiz sayfa olarak çıkması planlanmıştı. İlk iki sayısı planlandığı gibi çıktıktan sonra, üçüncü sayı 12 Mart olayını değerlendiren bir sayı olarak 16 sayfa olarak çıkmış ve 5. sayıdan başlıyarak da gazete 12 sayfaya oturmuştur. Baskısı da bir yıl süresince artmış, son sayıların baskısı ilk sayıların baskısına kıyasla hemen hemen üç kat yükselmiştir. Bu nicel gelişme Çark Başak'ın istendiğinin ve okunduğunun bir göstergesidir. Gazete genelinde Parti örgütleri ve üyeleri eliyle dağıtıldığından diğer gazetelerde olduğu gibi bir iade durumu yoktur, ne kadar basılıyorsa o kadar dağıtılıp satılıyor. Bu duruma, ek olarak, bir de Çark Başak'ın Parti dışı diğer okur kitlesine seslenmiyen, gazete bayilerine verilmeyen, parti üyelerine ve Partiye yakın kimselere yönelik bir yayın organı olduğu hatırlanırsa, belirttiğimiz nicel gelişme daha da anlam ve önem kazanmaktadır.

Çark Başak'ın böyle yüksek sayılarda basılıp dağıtılması Partimiz etrafında yandaş, yakın çevrelerin oluşmasına, örgütlenmenin henüz ulaşmadığı yerlere de Partinin sesinin duyurulmasına, yeni üyeler kazanılmasına yardımcı olmuştur; öngörülen bu işlevini büyük ölçüde yerine getirmiştir.

Gazetenin bir diğer işlevi de Parti içi eğitimin bir aracı olması ve böylece Parti birliğini, mücadele yeteneğini ve politik bilinci geliştirmeye katkıda bulunmasıdır. Belirtmiştik ki, "Sosyalist eğitim bir yandan bilimsel sosyalizmi teorisi ve pratikte kazanılmış deneyimleriyle öğrenmek ise, öbür yandan da yurt ve dünyadaki olayları, gelişmeleri izlemek, onları bilimsel sosyalizm açısından yorumlayabilme yeteneğini kazanmaktır". Bu açıdan gazetenin bir yıllık kolleksiyonunu gözden geçirdiğimizde, yurt ve dünyadaki olayları, sorunları ve hareketleri bilimsel sosyalizm açısından yorumlama ve değerlendirme işlevini de Çark Başak, çok yetkin bir biçimde değilse bile, başarılı denilecek ölçü ve özde yerine getirmiştir denilebilir.

Çark Başak'ın bu yayınlarının Parti'de görüş birliğini ve buna bağlı olarak da eylem birliğini oluşturmada yardımcı olduğu, çeşitli yerel örgütlerin dağıttıkları bildirilerde, verdikleri basın bültenlerinde, il ve ilçe temsilcileri toplantılarında ve yerel kongrelerde yapılan konuşmalarda, sunulan raporlarda dile getirilen görüş ve yorumlardan belli olmuştur. Bu kuşkusuz kıvanç verici bir olgudur.

Çark Başak parti örgütlerinin doğrudan eğitim çalışmalarında da bir araç olarak kullanılmıştır. Ama bu kullanılışın gereken düzeyde olmadığı da kabul edilmelidir.

Bunun başta gelen bir nedeni çalışma ekiplerinin istenilen ölçüde ve nitelikte örgütlenip tam rayına henüz oturtulamamış olmasıdır. Bu başarıldığında, Çark Başak ve Partinin diğer süreli ve süresiz yayınları -ve program ile tüzüğü- her zaman başvurulan önemli eğitim kaynakları haline gelecektir.

Şimdiki halde Çark Başak, daha çok ilçelerin tüm üyelere açık eğitim toplantılarında kaynak olarak kullanılmaktadır. Partimizin Büyük Kongresinin yapılmasıyla kongreler dönemi kapandıktan sonra çalışma ekiplerinin daha güçlü bir gelişme göstermesi ve Parti içi eğitimin çalışma ekipleri temeline oturması, ilçelerde tüm üyeleri kapsayan toplantıların ortadan kalkması anlamına elbette gelmiyecektir. Ekiplerin kendi içine kapanık birimler haline gelmemesi, tüm üyeler arasında birlik ruhunun gelişmesi, ekiplerin ve ekipleri oluşturan üyelerin arasında ortak sorunların ve genel konuların görüşülmesi, fikir alışverişinin yeralması için ilçe düzeyinde, hatta zaman zaman il düzeyinde genel toplantılara da gerek vardır. Yine de, temel birimler çalışma ekipleri olmalıdır.

Çark Başak'ın ve diğer Parti yayınlarının birer eğitim aracı olarak gereği gibi değerlendirilip kullanamamasında biricik neden yukarıda belirttiğimiz, çalışma ekiplerinin henüz istenilen ölçüde ve nitelikte oluşturulamamış olması değildir. Ayrıca, Parti içi eğitimin ne olup olmadığı konusunda yanlış bir anlayış halâ oldukça yaygındır. Oysa Parti içi eğitim, Çark Başak'da ısrarla, özellikle işlenmiş, üzerinde belki de en çok yazı yayımlanmış bir konudur.

Çark Başak'ın ve Parti'nin diğer süreli süresiz yayınlarının birer eğitim aracı olarak kullanılabilmesi için önce bu eğitimin ne olup ne olmadığı, kapsamı, içeriği, nasıl düzenlenmesi ve uygulanması gerektiği konularının anlatılması ve aydınlatılmasına gidilmiştir. Burada bir kez daha belirtmek istediğimiz yanlış anlayış şudur: Eğitim deyince Parti üyelerimiz öncelikle bilimsel sosyalizmin klasiklerinin okunmasına, genel teorik konu ve sorunların tartılmasına eğilimlidirler. Teorinin pratikle, güncel somut sorun ve olaylarla sıkı bağlantısını gözden kaçırmaktadırlar. Bir devrimci hareketin devrimci teorisinin somut durum ve koşulların somut tahlili ile oluşturulabileceği doğrusu unutulmaktadır. Eğitim yönteminin soyut genelden somut tekile inmek değil, somut tekilden soyut genele gitmek olanağı gereği iyi kavranmamış, özümsenmemiştir. Bu açıdan, günümüzün gelişim ve sorunlarından hareketle, bunlara ilişkin olarak, bilimsel sosyalizmin klasiklerinin ve teoriyi geliştiren yeni yapıt ve yazıların okunup incelenmesi ve özümsenmesi gerekirken, bu yöntemin uygulanması pek rağbet görmemiştir. Bu nedenledir ki, yurt ve dünyadaki olayları ve gelişmeleri yakından izlemek, bunları bilimsel sosyalist teori açısından yorumlayıp değerlendirmek, bunu yapabilmek için de Partinin programından, süreli süresiz yayınlarından, Parti organlarının ve yetkililerinin açıklamalarından yararlanmak yerine, bilimsel sosyalizmin klasiklerinin ve teoriyi bugün geliştiren yayınların, günümüzün gelişmeleri ve sorunlarıyla ilişki kurulmaksızın, öznel tercihlere göre okunup genel düzeyde tartışmasının yapılması, soldaki fraksiyonların çıkardıkları yayınlarla günlük polemiklere girişilmesi isteği halâ ağır basar görünmektedir.

Şunu da hatırlatmakta yarar var: bilimsel sosyalizm sadece sosyal, tarihsel gerçekliği anlatan, izah eden bir bilim değil, bu gerçekliği değiştirmeye yönelik bir bilimdir. İşçi sınıfının politik mücadelesinin örgütlendirilmesi ve yönlendirilmesi

demek olan Parti ise toplumsal düzeni değiştirmeye, kapitalizmden sosyalizme geçilmesine ve sosyalizmin kurulmasına yöneliktir. Bunun için de parti içi eğitimin -en teorik düzeyde eğitimin dahi- hareket noktası ve varış noktası pratiktir, geniş anlamıyla eylemdir.

Burada sırası gelmişken, bilimsel sosyalizm teorisini ve diyalektik yöntemi öğrenmenin iki yoluna da kısaca değinelim.

Birincisi, diyalektik materyalizm, tarihsel materyalizm, diyalektik metod konularını ele alıp bunları sistemli ve tutarlı bir biçimde açıklayan, az çok ders kitabı, el kitabı niteliği taşıyan yapıtlar okumaktır. Kuşkusuz bu yapıtları okumak da yararlıdır. Başlangıçta belki zorunludur da. Ama önemle dikkatin çekilmesi gereken bir nokta var ki, o da, bu konuları ilk ortaya atan, teoriyi oluşturan ve sonra toplumsal gelişmeyle koşut olarak geliştiren düşünür ve liderler bu işi, hep, somut toplumsal gelişmeleri, sorunları inceleyerek, somutun çok çeşitli ve hareketli görünümü altındaki özü, gerçekliği yakalamaya ve gün ışığına çıkarmaya çalışarak başarmışlardır. Bunun için bilimsel sosyalizm teorisini, diyalektik metodu en iyi, en sağlam öğrenmenin yolu bu yapıtları, teorik özünü, formülasyonlarını, somutun analizinde diyalektik metodun nasıl kullanıldığını yakalamaya, anlamaya çalışarak okumak ve özümsemektir. Parti programı, yayınları, organ ve yetkililerin açıklamaları da böyle okunmalıdır. Gerçek okumak, bir yazıyı baştan sona, sadece gözle okumak değildir; aklı işleterek, yazarla sessiz bir diyalog kurup tartışarak, soruları saptayıp ve sorular oluşturup yanıtlarını araştırarak, yazıda söylenenlerin teorik ve metodolojik dayanaklarını saptayarak okumaktır; kısacası, inceliyerek, tartarak değerlendirerek okumaktır.

Çark Başak'ı çıkartırken gazetenin bir işlevinin de parti içinde bir fikir ve haber alışverişini sağlamak ve buna ilişkin olarak merkezde bir yazar ve yayın yöneticisi kadrosunun, çevrelerde de muhabir-yazar ve araştırıcı-incelemeci unsurların yetişmesine yol açmaktı. Bu işlev pek gerçekleşemedi. Merkez'de az çok bir kadro oluştu, ama yeterli ölçüde değil. Yerel örgütlerde ise muhabir-yazar ve araştırıcı -incelemeciler, bir kaç istisna ile, yetişmedi. Yerel örgütlerin çalışmalarına ait haberler, dağıttıkları bildirilerin ve basın bültenlerinin metinleri, il ve bölge temsilcileri toplantılarında yapılan konuşmaların dikkat çekici olanları yayınlandı. Örgütten haberler Çark Başak sayfalarında yer aldı. Ama asıl istenilen, yerel örgütlerin çalışmalarında uyguladıkları yöntemler, karşılaştıkları sorunlar ve bunlara getirdikleri veya önerdikleri çözümler, il ve ilçelerdeki politik, ekonomik, sosyal, kültürel durum ve olaylara ilişkin araştırma ve incelemeler, değerlendirmeler, röportajlar ve haberler türünden yazılar gelmedi. Bunun bir nedeni yerel örgütlerin yeni yeni oluşup rayına oturma döneminde oluşlarıdır.

Bir başka nedeni de, Partinin merkez yayın organına yazı yazmakta Partili arkadaşların büyük bir sorumluluk duygusuyla bir çekingenlik içinde olmalarıdır. Oysa birinci sayıdaki yazımızda belirttiğimiz üzere, "yerel parti örgütleri çalışma ekipleri bu haberleşme ve yazışma işlevini düzenlemede yardımcı olacaklardır". Bir araştırma ve incelemeyi yapan, bir haberi veren ve bunları yazıya döken tek kişi olsa bile, onun bu çalışması mensup olduğu çalışma ekibinin ve ilçe yönetiminin bilgisi içinde ve denetimi altında olacaktır. Yazı böyle bir süzgeçten geçirilerek Çark

Başak'a gönderilecektir. Ayrıca unutulmamalıdır ki, her şey yaparak en iyi biçimde öğrenilir, yazı yazmak da öyle. Yaza yaza öğrenilir. Gönderilen bir yazı yayınlanmıyabilir, veya redaksiyonu yapılarak yayınlanır. Bundan kırılmamak ve yazmaya devam, etmek gerekir. Çark Başak'ın ikinci yılında yerel örgütlerimizin gazetemize daha büyük ve sürekli katkıda bulunmaları beklenir.

Çark Başak, Sayı 24, 1 Şubat 1977

Faşizmin sürüp giden tırmandırılışı son günlerde birden daha da hızlandırıldı ve öğrenci gençlik alanının dışına çok yönlü olarak taşıtıldı. Cinayetler aklın almayacağı bir pervasızlıkla işleniyor ve listesi kabardıkça kabarıyor. Son önemli ve anlamlı olay, TÖB-DER, TÜM-DER ve TÜTED'in düzenlediği ve başarıyla yürüttüğü miting ve yürüyüş, bu gösteriye dıştan yapılan silahlı saldırılar, gösteri ve saldırılar karşısında MC iktidarının aldığı tavır ve yaptığı işlem. Saflar daha da belirginleşiyor. Kimlerin solda görünüp sağda oldukları, büyük burjuvazi, MC iktidarı ve faşizmle koalisyon halinde bulundukları ortaya çıkıyor. Maoculuk gerçek yerini ve yüzünü açığa vuruyor.

Bununla beraber, kanımızca, bütün bu olup bitenler tam boy açık bir faşizme, 12 Mart benzeri bir askerî yönetime gidişin işaretleri değildir. Bu olasılık bizce zayıf görünüyor. Yapılmak istenen, "çok partili çoğulcu parlamenter rejim" görünümü altında olabildiğince sıkı, baskıcı, faşizan bir yönetimi gerçekleştirip, demokratik toplumsal muhalefetin elinin kolunun bağlandığı bir ortam içinde seçimlere gitmektir. Faşist tırmanışın son günlerde hızlandırılışının nedeni, sıkıyönetime veya askeri müdahaleye yol açmaktan çok, böyle bir ortamın hazırlanması girişimidir. MC ve onun başı Demirel seçimlere böyle bir ortamda gitmeyi kendi açılarından yararlı, hatta zorunlu görüyorlar.

Demirel sık sık sıkıyönetimden söz etse de aslında buna başvurmadan işleri idare etmeyi yeğler. Demirel bilmektedir ki, işe bir kere askerler elkoydu mu, durumun kendi aleyhine işlemesi ve siyasal hayatının tasfiyesiyle sonuçlanması olasıdır. Dolaşan söylentilere göre Türkeş, kara kuvvetlerinin kendi yanında olduğu ve jandarma ile poliste etkin güce sahip bulunduğu iddiasındadır ve kendi komandolarına da güvenmektedir. Böyle olsun veya olmasın, şurası kesindir, "bir sıkıyönetim ilanı veya askeri darbe halinde" Türkeş, ne gücü varsa hepsini kullanarak hareketin başına geçmek, dümeni eline almak yolunda elinden geleni yapacaktır ve koalisyon ortaklarının gözünün yaşına bakmayıp tek "güçlü adam" olmak isteyecektir.

MSP oldu olası sıkıyönetime ve askeri darbeye alerjiktir. CHP'nin tavrının ise, artık bir ağırlığı kalmadığı için, şöyle veya böyle olmasının gelişmeleri belirlemek açısından pek önemi yoktur.

Ordu kadroları içinde Türkeşçi unsurlar bulunsa ve hatta bunlar belirli bir güce sahip olsalar bile, yüksek kademede belirleyici rol oynayabilecek etkin unsurların ülke siyasetine doğrudan müdahale yanlısı olacakları kuşkuludur. 27 Mayıs ve 12 Mart deneylerinden; ülkeyi idarenin, ekonomik sorunlara çözüm getirmenin, dış politikayı yürütmenin, yönetimi ele geçirmek kadar kolay olmadığı konusunda yeterince bir ders alınmış olmalıdır. Ayrıca dış konjonktür de askeri müdahaleye elverişli değildir. AET ile ilişkilerin çıkmaza girdiği, Avrupa konseyinde Türkiye aleyhinde bir raporun görüşüldüğü bir sırada askeri bir müdahale Türkiye'yi dış

ilişkilerinde, özellikle batı Avrupa ile ilişkilerimde zor bir duruma sokar.

Askeri müdahaleye ABD'nin tavrı da olumsuz olabilir. CİA, Çağlayangil'in dediği kadar "içimizde" ise, askeri girişimi önleme yoluna da gidebilir. Elbette bunu demokrasi aşığı olduğundan yapmaz. Yeni Carter yönetimi dış ülkelerde "yığınların desteklemediği yönetimleri desteklemeyeceklerini" açıklıyorsa, bu, askeri müdahalelerin, cuntaların istenilen meyveleri vermediği sonucuna varmış olmalarındandır. Şimdi ABD, kontrol altına almayı amaçladığı veya aldığı ülkeleri, oralardaki demokratik, ilerici, sol ve ulusal bağımsızlıktan yana güçleri doğrudan karşısına alır görünmeden, sosyal demokrat partiler ve liderlerini, Batı yanlısı "ılımlı" ulusal kurtuluş savaşlarını kullanarak emperyalist kamp içinde ve ABD'nin yönlendirici nüfusu altında tutmayı tasarlıyor. Carter, tekelci büyük burjuvazinin politikasını içte ve dışta böyle dolaylı, demokratik görünümlü yollardan yürütmek üzere iki yıldır özel bir komisyon tarafından yetiştirilip hazırlanmış. Komisyon 200 üyeli ve üç taraflıymış. ABD, Batı Avrupa ve Japonya temsilciliklerinden oluşma Komisyonun genel yönetmenliğini yapmış olan Brzezinski de şimdi, Nixon döneminde Kissinger'in gördüğü Ulusal Güvenlik Danışmanlığı görevine getirilmiştir. Brzezinski yazılarında, dış politikada hür dünya temasının artık eskisi gibi etkin olmadığını, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde eşitlik talebinin ve eğiliminin ağır bastığını belirtiyor. Bunun için de gelişmiş, güçlü kapitalist dünyanın daha geri ve güçsüz ülkelere uygulayacağı politika değiştiriliyor.

Bu oluşumun Türkiye açısından anlamı var. Gelişmiş emperyalist-kapitalist ülkeler Türkiye'deki politik iktidar sorununun sivil düzeyde, politik partiler arasında çözümlenmesini yeğleyecek demektir. Böylece bu konuda iç ve dış dinamiklerde sağ kanatlar üst üste çakışıyor. Bu arada, Atina kaynaklı bir haberde Carter yönetiminin bir CHP iktidarına eğilimli olduğunun belirtilmesi ilginç.

Ama şimdi Türkiye'de üzerinde durulan çıkış yolu bir CHP iktidarı değil. Bu almaşığın gerçekleşebilmesi için Genel Seçimleri beklemek gerekiyor. Simdi üzerinde durulan bir CHP-AP koalisyonu. Bu olmazsa, tüm partileri veya MHP dışında diğer partileri içine alan bir milli koalisyon. Demirel ve MHP bu çözümden yana değillerdir. MC iktidarında seçimlere gitmeyi yeğlerler, ama söz konusu "çözümü" kabul etmek zorunda kalabilirler. Şunu unutmamak gerekir ki, MHP yeni koalisyonun dışında bırakılsa bile, ne büyük burjuvazi, ne dış güçler onu temelli gözden çıkarmayacaklardır. Ne kadar "demokratik" davranılmak istense, baskı yöntemleri kullanılacak, gerektiğinde şu veya bu ölçüde saldırılara, hatta silahlı çatışmalar çıkarmaya büyük burjuvazi ve dış güçlerce ihtiyaç duyulacaktır. Bu işler için Türkeş'e, partisine ve komandolarına gerek vardır. MSP'yi ise kolayca gözden çıkarabilirler, ama bugünkü koşullarda anahtar parti durumunda olduğundan o da koalisyona alınmak durumundadır.

Erken seçim olasılığı güç kazanıyor. Demirel MC iktidarında, CHP ise geçici bir seçim hükümeti yönetiminde seçimlere gitmek istiyor. Demirel sıkışık ekonomik durumu kısa vadeli ve pahalıya malolan tedbirlerle, olağan dışı birtakım yöntemlerle bugüne kadar idare etti. Ama yükü çalışanların, halk kitlelerinin sırtına daha da yükleyecek girişimlere başvurmadan durumu daha fazla idare edemiyecek noktaya geldi. Onun için erken seçim istiyor. Erken seçimin CHP için bir yararı yok.

MC'nin iktidardan uzaklaştırılıp geçici bir hükümette Ekim'de seçimlere gidilmesi CHP'nin daha hesabına gelir. Ama, bir askeri müdahale olasılığını önlemek ve ülkenin bunalımdan kurtarılmasına yardımcı olmama durumuna düşmemek için erken seçime de razı gelebilir. Yalnız geçici seçim hükümetinin kurulması şartıyla. MSP'nin tutumu açık değil, ikircikli. Tasarladığı yatırımlar için gerekli milyarları ve ithalatın denildiğine göre %70'inde kontrolü yetkisini Demirel'den kopardıktan sonra Ekim'de seçimlere gitmeyi uygun görüyor. Ama Demirel'in başbakan, AP'nin büyük kanat olduğu bir koalisyon hükümetiyle seçimlere gitmenin AP'yi kazandıracağının, MSP'yi kayba uğratacağının da farkında. Galiba MSP açısından en yararlı çözüm, Ekim'e yakın, kendisinin içinde yer alacağı, AP'nin ise yer almayacağı bir hükümetle normal zamanda seçimlere gitmek. MSP'nin bu hesaplarının gerçekleştirilmesinde zorluk çıkaran iki nokta var: Biri, MSP'nin Parlamento grubundaki muhalif kanat, bunların MSP'den ayrılıp MHP'ye veya yeni Nizam Partisi'ne -ya da bir başka tarafa- gitmeleri olasılığıdır; ötekisi de, Ekim'e kadar beklemeye durumun elverişli olamıyabileceğidir.

Bütçenin TBMM'sinden çıktığından sonra hemen veya daha geç bir tarihte bir seçim hükümeti kurulması operasyonunda Demirel harcanabilir. Böylece AP kurtarılmış olur ve koalisyona sokulur. Büyük burjuvazi ve emperyalist güçler artık yıprandığı, işe yaramadığı hatta bir engel haline geldiği kanısına vardıkları politikacılarını kolayca harcarlar. Demirel'in tasfiyesi, AP'nin içine gireceği çok partili bir geçici hükümet kuruluşunu kolaylaştırır. AP başkanı olarak Demirel'in yerini kim alır sorusu gerçek bir sorun değildir. Süleyman Demirel'i yoktan var edip bir hamlede AP'nin başına getiren güçler aynı mucizeyi bir daha gösterebilir. Bu güçler yeteneklerini ABD'de Carter'i başkanlığa, Fransa'da Edmond Barre'ı başbakanlığa getirmede de göstermişlerdir. Bu ikisinin bugünkü konumlarına gelişleri de sürpriz olmuştur.

İster Haziran'da, ister Ekim'de olsun, seçimlere MC düşürülerek, bir seçim hükümeti kurularak gidilmelidir. AP ile MHP kesinlikle bu hükümetin dışında bırakılmalıdır. Defalarca belirttiğimiz üzere Milliyetçi Cephe'nin anti-demokratik, faşizan, baskıcı politikasının, silahlı saldırıların ve cinayetlerin baş sorumlusu Demirel ve partisidir. Demirel MHP'yi bu politikanın ve uygulamalarının vurucu gücü olarak kullanagelmiştir. CHP-AP koalisyonu veya AP'yi de içeren çok partili koalisyon bir çözüm değildir. Demokratik kitle mücadelesi konusunda "oyuna gelmemek"te pek duyarlı ve ısrarlı görünen CHP, asıl, büyük burjuvazinin ve onun dış dayanaklarının tezgâhlamak çabasında oldukları bu oyuna gelmemekte dikkatli olmalıdır. Demokratik, ilerici güçlerin mücadelesi bu tür bir koalisyonu tezgahlama oyununu bozmak hedefine yönelik olmalıdır. Türkiye İşçi Partisi bu anlayışla hareket etmektedir.

Çark Başak, Sayı 25, 16 Şubat 1977

TÖB-DER, TÜM-DER ve TÜTED'İN SÜRESİZ KAPATILMASI KEYFİ BİR KARARDIR

Basın açıklaması, 8 Şubat 1977.

5 Şubat Cumartesi günü yapılan miting ve yürüyüş bahane edilerek demokratik kitle örgütleri TÖB-DER, TÜM-DER ve TÜTED'in Ankara valiliğince süresiz kapatılması, MC iktidarının sürdürdüğü baskıcı, faşizan politikanın yeni bir uygulamasıdır. Ankara Valisinin bu dernekleri kapatma kararı her ne açıdan bakılsa, Anayasa ve kanunlara aykırıdır. Miting ve yürüyüş "Ekonomik ve Demokratik Haklar" için yapılmıştır. Bunda, kapatılan üç derneğin amaçları dışına çıkmaları durumu yoktur. Düzenli bir biçimde yapılan miting ve yürüyüşe dıştan yapılan silahlı saldırıları önliyemediği için olaylardan Ankara Valiliğinin kendisi, hükümet makamları ve güvenlik kuvvetleri sorumludur. Olaylardan dolayı davacı durumunda olan TÖB-DER, TÜM-DER ve TÜTED davalı duruma getirilmek istenmektedir. Bu arada, miting ve yürüyüşü izleyen gazetecilerin fotoğraf makinalarının polis görevlilerince kırılmış olması dikkat çekicidir. Fotoğraflar çekilseydi silahlı saldırganların kimliğinin saptanması mümkün olurdu. Anlaşılan bu saptamanın yapılması istenmemiştir.

Ankara valisinin kapatma kararını açıkladığı basın toplantısında ileri sürdüğü sözde gerekçeler kendi öznel iddialarından başka birşey değildir. Bu isnatlar adli makamlarca soruşturulup yargı organlarınca karara bağlanmadıkça adı geçen dernekleri süresiz kapatma kararına mesnet olamaz. Hadisede Anayasa'nın 29. maddesi kapsamına giren bir husus da yoktur. Ankara valisi sorumsuz isnatlarını isbatlamakla yükümlüdür. Süresiz kapatma kararı delilsiz mesnetsiz verilmiş keyfi bir karardır.

Çark Başak, Sayı 25, 16 Şubat 1977

Yaşasın Bilimsel Sosyalizm ve Partimiz

1. Büyük Kongre'yi açış konuşması, İstanbul, 26 Şubat 1977.

Sayın Başkanlık divanı, değerli basın mensupları ve konuklarımız, sevgili partili arkadaşlarım,

Türkiye İşçi Partisi'nin birinci büyük kongresine hoş geldiniz. Beni il temsilcileri toplantılarında dinlemiş olanlar, her halde dikkat etmişlerdir ki, genellikle konuşmalarımda yurt ve dünya sorunları üzerinde durur, bir panorama çizmeye çalışırım. Bugünkü konuşmam da bunu yapmıyacağım. Yapmayacağım, çünkü tüzüğümüz gereğince Merkez Yönetim Kurulumuzun kongreye sunduğu raporda dış ve iç olaylara, sorunlara, partimizin bakış açısı uzun boylu denecek ölçüde belirtilmiş bulunmaktadır. Bu konuşmamda, izninizle, Türkiye'deki durumu, işçi sınıfının mücadelesi ve tümüyle demokratik toplumsal muhalefet açısından değerlendirerek, işçi sınıfı hareketinin ve toplumsal demokratik muhalefetin mücadele hedefleri ve gerekçeleri üzerinde durmaya çalışacağım. Bugün Türkiye'de demokratik toplumsal muhalefetin ve onun başını çeken işçi sınıfı hareketinin önündeki ivedi güncel sorun, hepinizin bildiği üzere faşizmin durmadan tırmandırılışıdır. Türkiye artık can ve konut güvenliğinin kalmadığı, hergün birkaç siyasi cinayetin işlendiği bir ülke haline gelmiştir. Bu durumun ayrıntıları üzerinde durmayacağım. Çünkü bu ayrıntıları hergün gazetelerde hepimiz okuyoruz. Yalnız işaret edeyim ki bu durum konusunda ileri sürülen bazı izahlar bizce geçerli izahlar değillerdir. Birincisi, basında sık sık görülen manşetler şöyledir. "sağ-sol çatışması", "sağ ve sol görüşlü veya karşıt görüşlü öğrenciler çatıştılar" v.b. Oysa ortada kesinlikle bir sağ ve sol çatışması yoktur. Ortada kesinlikle mevcut olan durum, sağın, faşist güçlerin, gerici, tutucu güçlerin kaba kuvvet saldırısına girişmiş olmaları ve işi cinayetlere kadar vardırmış olmalarıdır. Sağ-sol çatışması denirken, aynı zamanda dikkatler durumun gerçek niteliğinden başka yöne saptırılmak istenmektedir. Sanki sağ-sol çatışması toplumda öğrenci düzeyinde, öğrenciler arasında bir olaymış gibi gösterilmek istenmektedir. Halbuki bizler biliyoruz ki toplumdaki sağ-sol çatışması bir sınıf mücadelesi çatışmasıdır. Öğrencilere özgü bir durum değildir. Sağ-sol çatışmasında toplumda temel güçler olarak, bir tarafta başını işçi sınıfının çektiği, onun müttefiki olan emekçi kitleler ve diğer demokratik güçler, diğer yanda da başını büyük burjuvazinin çektiği egemen sınıflar ittifakı vardır. Mücadele bunlar arasındadır. Sağ-sol çekişmesi bunlar arasındadır. Öğrenciler düzeyinde de duruma baktığımız zaman görüyoruz ki, sol denen öğrenciler kesiminde 1971 öncesinin durumu kesinlikle yoktur. Son zamanlarda sol denen öğrencilerin de silah çektiği veya üzerlerinde silah bulunduğu yolunda haberler çıkmakta ise de, bu durum 1971 öncesi duruma kıyas edilemeyecek bir ölçüdedir ve bu solcu denen gençler aslında sağın devamlı ve cana kıyan saldırıları karşısında can güvenliğini korumak için, nefsini müdafaa

etmek için harekete geçmiş durumda bulunuyorlar. Durum hakkında diğer çok geçerli olmayan bir izah da, bu çatışmalar, olay çıkarmalar nedeniyle Türkiye'de bir sıkıyönetim ortamının, hatta bir askeri müdahale ortamının hazırlanmak istendiği iddiasıdır. Böyle bir ortam hazırlanmak istenebilir. Fakat bizce böyle bir yorum hayli yüzeysel ve bundan dolayı da o ölçüde gereksiz bir yorumdur. Bu cinayetlerin, saldırıların, baskıların, kanunsuz işlemlerin altındaki neden, daha derinlerde yatan bir nedendir. O da açık faşizme, tam boy faşizme, sıkıyönetime, bir askeri müdahaleye ister gidilsin, isterse gidilmesin; çok partili çoğulcu parlamenter rejim görünümü isterse muhafaza edilsin, sürdürülsün; isterse sürdürülmesin; yapılmak istenen iş, gittikçe yükselen ve güçlenen demokratik toplumsal muhalefeti, onun başını çeken öncü ve itici gücü olan işçi sınıfını ve onun mücadelesini bastırmak, sindirmektir. Bunu yaparak Milliyetçi Cephe iktidarının ve onun sınıfsal dayanağı olan büyük burjuvazinin ve ortaklarının egemenliğini pekiştirmek, sağlamlaştırmaktır. Burjuvazi ekonomik ve politik egemenliğini tehlikede görmektedir. Bir taraftan ekonomik sıkıntılar büyümekte, dar boğazlar gittikçe daha daralmaktadır. Bundan dolayı da burjuvazi ele geçirdiği artık değeri gittikçe artan ölçülerde büyütmek istemektedir. Bunun için de bir taraftan işçi ücretlerini ve parasal haklarını dondurmak amacındadır. Diğer taraftan aynı doğrultuda olmak üzere kalabalık memur kitlesinin de maaşlarını dondurmak, katsayısını yükseltmemek isteğindedir. Tarım ürünlerinde taban fiyatlarının yüksek tutulmasına karşıdır. Böylece sermaye birikimini hızlandırmak, üretimde üretilen değerin daha büyük bir kısmını artık değer olarak elde etmek istemektedir. Bunun için de baskı yöntemlerine ihtiyacı vardır. Çünkü işçi ve emekçi kitleler büyük burjuvazinin bu taleplerini elbette isteyerek, gönülden kabul edecek değillerdir ve bunlar dayatıldığı zaman, başta işçi sınıfı olmak üzere ilgili emekçi kitleler kesin mücadele vereceklerdir. Diğer yandan burjuvazi bu yükselen toplumsal muhalefet ve işçi sınıfı mücadelesi karşısında politik iktidarını tehlikede görmektedir. Bu iktidarı pekiştirebilmek için de bu muhalefetin bastırılmasını, sindirilmesini, geriletilmesini istemektedir. Üçüncüsü ve belki de en önemlisi gerek Milliyetçi Cephe iktidarı, gerekse büyük burjuvazi artık toplumda kitle tabanını yitirmekte olduklarının farkındadırlar. 1973 ve 75 seçimleri burjuvazinin ve burjuvaziyi temsil eden partilerin toplumda kitle tabanını yitirmekte olduklarını açıkça ortaya koymuştur. Burjuvazi ise iktidarını sürdürebilmek için, burjuva partileri iktidarda kalabilmek için mutlaka ve mutlaka tabanlarını genişletmek zorundadırlar. Bir sosyal sınıf ne kadar güçlü olursa olsun, tek başına iktidarda kalamaz, hele burjuvazi gibi sayıca çok küçük olan sınıflar hiç iktidarda kalamazlar; ekonomik, politik güçleri ne kadar büyük olsa da. Mutlaka toplumda bir kitle tabanı oluşturmak ve ona dayanmak zorundadırlar. İşte bundan dolayı da kitle tabanlarını geliştirmek çabası içindedirler. Şimdi ülkede anti-demokratik, faşizan doğrultuda yapılan bütün işler, yeralan bütün olaylar bu çerçeve açısından değerlendirilirse eğer, gerçek yerine, temeline oturmuş olur. Kısaca anlattığım bu nedenlerden dolayıdır ki MC iktidarı, iktidara da gelir gelmez kitle haberleşme aracı olan, kitle tabanını etkilemekte kamuoyunu oluşturmakta önemli yeri olan TRT'ye elkoydu ve bütün kanunsuzluklara, yargı organlarının kanuna aykırı olduğu hakkında verdiği, tekrar tekrar verdiği hükümlere rağmen TRT'ye elkoymakta devam

etmektedir. Orta öğretim, yüksek öğretim seviyesinde olup bitenler, orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarında olup bitenler de, bu kitle tabanı oluşturma politikasının bir parçasıdır. Daha şimdiden yetişmekte olan genç kuşakları büyük burjuvazi, onun partileri, faşist güçler kontrol altına almak istemektedirler. Şartlandırılmış bir yeni kuşak, yeni kuşaklar oluşturulmak, yetiştirilmek istenmektedir: Bunun için öğretmen okullarından 6 binden fazla öğrenci okuldan uzaklaştırılmıştır. Bunun için eğitim enstitülerine giriş sınavları ayarlanmıştır. İstedikleri öğrencileri seçip, istediklerini dışarda bırakabilmek için. Bunun için orta öğretim okul kitapları, gazetelerde okuduğumuz rezalet durumuna gelmiş ve nihayet MC'nin milli eğitim bakanı dahi bu kitaplardan hiç değilse bazı paragrafları ve sahifeleri çıkartmak zorunda kalmıştır. Bütün bunlar kitle tabanı oluşturmak politikasının öğeleridir.

Gene kitleleri kontrol altına alabilmek, kitle tabanı oluşturabilmek içindir ki, gençler arasında, memurlar arasında, öğretmenler, işçiler arasında faşist, sağcı örgütlenmeler oluşturulmakta, ve geliştirilmeye çalışılmaktadır. Diğer taraftan Milliyetçi Cephe iktidarı ve dayandığı büyük burjuvazi ve ortakları, devlet aygıtını tam olarak ele geçirmek çabası içindedirler. Sınıflı toplumlarda devlet aygıtı egemen sınıfların iktidarını yürütme aracıdır. Ama bugünkü toplumlarda, bu arada Türkiye'de toplumsal değişme çok hızlandığı için, demokratik gelişme, sola doğru gelişme çok hızlandığı ve etki alanını genişlettiği için, bu gelişmeler devlet aygıtını oluşturan sivil-asker bürokrasi arasında da yansımaktadır, taraftar bulmaktadır. Bunun için MC iktidarı devlet aygıtını ve onu somutta oluşturan bürokrasiyi tamamiyle kontrol altına almakta güçlük çekmektedir. Her şeye rağmen sivil-asker bürokrasi çevreleri kanunsuzluklara karşı, haksızlıklara, adaletsizliklere karşı su yüzüne çıkan veya çıkmadığı için bilmediğimiz, ama her halde var olan, tepkiler göstermektedirler. Devlet aygıtını ele geçirmek içindir ki devlet kadrolarından uygun görülmeyenler uzaklaştırılmakta, memur, öğretmen kıyımı büyük ölçüde yeralmakta, onların yerine sadece MC yandaşları doldurulmakla da kalınmayıp, yeni kadrolar ihdas edilerek bu şişirilmiş kadrolara da MC yandaşları, adamları doldurulmaktadır. Bu arada şuna da işaret edeyim ki son zamanlarda çok tartışılan işçi-memur ayırımı, memurların sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme hakları konusundaki tartışmalar da bu devlet aygıtını tamamiyle ele geçirme politikasının bir parçasıdır. Memur-işçi ayrımı ortadan kalktığı zaman ve devlet işlerini görmekle görevli olanlar arasında devlet işlerinin yönetimi ve denetimiyle yükümlü olanlar hariç, diğerleri işçi-memur ayrımı yapılmaksızın bir arada, bütün çalışanlar bir arada, sendikalaştığı, toplu sözleşme ve grev hakkına sahip oldukları zaman elbette ki MC iktidarı ve dayandığı büyük burjuvazi ve ortakları devlet aygıtını somutta oluşturan bu kitleleri kontrol edebilme, istedikleri gibi onlara emredip, emirlerini kabul ettirebilme olanağından yoksun olacaklardır. Bu mücadelenin önemi buradadır. Sadece çalışanların, devlet dairelerinde, kurumlarında çalışanların ekonomik durumlarını düzeltmeleri amacından öte, anlamından öte, böyle daha derinde, daha önemli bir anlam da taşımaktadır. Bizim önerimiz bu konuda, biraz önce işaret ettiğim gibi, devlet daire ve kurumlarında, devlet işlerinin denetimi ve yönetimiyle görevli olanlar hariç, diğer bütün çalışanların bir arada sendikalaşabilmeleri ve bu sendikalaşmanın grev ve toplu sözleşme hakkına sahip olmasıdır. Burada belirtmek

istediğim, söz konusu olan esas mesele memurların, teknikerlerin, teknisyenlerin, mühendislerin ve başkalarının aynı sendikalar kurarak toplu sözleşme ve grev hakkına sahip olmaları değildir. Bu elemanların işçilerle birlikte, memur-işçi ayrımı yapılmaksızın beraberce sendikalaşabilmeleri ve bu sendikalarda birlikte toplu sözleşme ve grev hakkına sahip olabilmeleridir.

Büyük burjuvazinin ve Milliyetçi Cephe iktidarının uyguladığı ve giderek yoğunlaştırmaya çalıştığı baskıcı, anti-demokratik, faşizan politikada Doğu ve Güneydoğu illerimiz özel bir yer almaktadır. Anayasamızın ikinci maddesi Türkiye Cumhuriyetini "milliyetçi" devlet olarak değil, "milli" devlet olarak nitelediği halde, büyük burjuvazi ve ortakları ve onların, iktidarları, milliyetçilik maskesi altında ama aslında egemen sınıfların çıkarlarını ve sömürüsünü koruyabilmek, Doğu ve Güneydoğu illerinde bozuk düzeni sürdürebilmek için, hem bir yandan bu bölgeleri ekonomik açıdan geri bırakmışlar, hem de bu bölgelerde ırkçı, şoven milliyetçi, ayrım gözeten bir politika uygulayagelmişlerdir.

Milliyetçi Cephe iktidarında bu politika daha da şiddetlenmiştir. Doğu'da açıkça ırk ve etnik ayrımlar yapılarak, mezhep ayrımları yapılarak kışkırtmalara girişilmektedir. Komandolar ve ülkücüler Doğu ve Güneydoğu illerinde cirit atar, saldırıya geçer, olaylar çıkarır duruma gelmişlerdir. Ama Türkiye'deki tüm halk kitleleri uyandığı gibi, Doğu'daki emekçi halkımız da uyanmıştır. Onlar da güçlerinin yettiğince bu ırkçı, şoven milliyetçi, baskıcı politikaya karşı demokratik mücadele verme yoluna girmişlerdir. Doğu'da büyük burjuvazinin ve onun iktidarının baskıcı, şoven milliyetçi, ırkçı politikasına karşı verilecek demokrasi mücadelesi, işçi sınıfımızın bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Türkiye'nin tüm sorunları gibi Doğu ve Güneydoğu illerinin sorunları da işçi sınıfı, müttefiki emekçi sınıflarla beraber iktidara geldiği zaman, kapitalizmden sosyalizme geçmeye yöneldiği ve sosyalizmi kurduğu zaman, o çerçeve içinde çözüme kavuşturulacaktır.

Doğu ve Güneydoğu illerinde, iktidarın ırkçı, şoven milliyetçi, baskıcı politikasına karşı verilen ve verilecek demokrasi mücadelesini, işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm hareketinin dışında düşünmek, onun dışında yürütmeye kalkmak, bunu yapmaya tevessül edecekler için, ve Doğu'daki emekçi halkımız için hüsrandan başka bir netice doğurmayacak yanlış bir tutumdur.

Türkiye'de tüm işçi, emekçi kitlelerin birliğini, dayanışmasını korumak, pekiştirmek ve bu birlik içinde işçi ve emekçi sınıfları iktidara getirerek sosyalizmin kuruluşuna geçmek, Türkiye İşçi Partisi'nin şaşmaz hedefi, amacıdır.

Bütün bu nedenlerden dolayıdır ki, bir yılı aşkın bir zaman önce Partimiz MC iktidardan düşürülmelidir sloganını ortaya atmış, ve üç haftalık bir kampanya yürütmüştür. "MC iktidardan düşürülmelidir." Bu slogan, bu hedef bugün için de geçerlidir. Ve artık gazetelerde hergün MC ha düştü, ha düşüyor, erken seçime ha gidildi, ha gidiliyor tartışmaları yapılmakta, yorumlar, haberler çıkmaktadır. MC iktidardan düşmelidir. Hele seçimlerin yaklaştığı şu günlerde MC'nin iktidardan düşmesi daha ivedi bir sorun halini almıştır. Çünkü MC iktidarında gidilecek seçimlerde ne seçim güvenliği olacaktır, ne de can güvenliği olacaktır. Mutlak surette seçimlere, geçici bir seçim hükümeti altında gitmek zorunludur ve bu seçim hü-

kümetinde AP ve MHP dışarda bırakılmalıdır. Hâlbuki şimdi büyük burjuvazinin bütün çabası AP ile CHP'yi bir araya getirmek doğrultusundadır. Olup bitenlerden baş sorumlu AP'dir, bu katiyen unutulmamalıdır.

MHP'yi, onun yandaşlarını, komandolarını ve ülkücülerini Demirel ve AP kendi maksatları için birer araç olarak kullanmaktadırlar. Demirel kendi partisine yaptırtmak istemediği, yaptıramadığı işleri MHP'ye yaptırmaktadır. Büyük burjuvazinin de tutumu budur. Demin dedim ki, AP ve MHP dışında bir seçim hükümeti oluşmalıdır. Böyle bir hükümet oluşsa dahi, katiyen unutulmamalıdır ki, büyük burjuvazi MHP'den tümüyle vazgeçecek değildir. Görünürde sureta vazgeçmiş bir vaziyet alabilir; MHP'yi, ırkçılığı, faşizmi kötüleyen demeçler verebilir burjuvazi temsilcileri, ama, el altında MHP'yi yedekte muhafaza edeceklerdir. Çünkü az önce büyük burjuvazinin sıkışık durumunu anlatırken işaret ettiğim nedenlerden dolayı ne kadar demokratik, özgürlükçü, çoğulcu parlamenter rejim görünümünü ortaya sürmek isteseler, baskı yöntemleri daima devam edecektir ve her zaman büyük burjuvazinin saldırı araçlarına, hatta cinayetler işleyecek araçlara ihtiyacı olacaktır.

Tabii Milliyetçi Cephe'nin iktidardan düşürülmesiyle de iş bitmeyecektir. MC iktidardan düşürüldükten sonra, MC döneminde yapılan bütün haksız işlemlerin incelenmesi gerekecektir. Yolsuzluk, rüşvet dosyalarının incelenmesi, suçluların ortaya çıkarılması ve adalet önüne getirilmesi gerekecektir. Saldırıların, cinayetlerin failleri, gözaltına alınanlara ve tutuklananlara işkence yapanlar mutlaka açığa çıkarılacak ve onlardan hesap sorulacaktır.

Diğer yandan MC döneminde haksızlığa uğramış olanlar, gadre uğramış olanlar tekrar eski görevlerine iade edilecek, tekrar eski haklarına kavuşturulacaktır. MC'nin yerine gelecek olan ve en asgari ölçüde dahi, demokratik ve özgürlükçü olmak iddiasında olacak olan bir iktidar mutlaka ve mutlaka bu dediğimiz işleri yapmak zorundadır.

Şimdi buraya kadar anlattıklarımdan Türkiye'de oldukça hatta çok karanlık bir tablo ortaya çıktığı izlenimi hasıl olabilir. Ama Türkiye'de durum -bu anlattıklarımdan dolayı- karanlık değil, tablonun aydınlık, hem çok aydınlık bir yanı var ve Türkiye'nin umudu da buradadır. Tüm baskılara, cinayetlere, saldırılara rağmen, demokratik toplumsal muhalefet sindirilememekte, geriletilememektedir. Sosyalist hareket, politik, ekonomik ve ideolojik düzeyde gittikçe güçlenerek gelişmektedir. Milliyetçi Cephe iktidarının kuruluşundan bir ay sonra Türkiye İşçi Partisi kurulmuştur. Türkiye İşçi Partisinin bir ay sonra kuruluşu Milliyetçi Cephenin kuruluşuna, burjuvazi tarafından kuruluşuna ve iktidara getirilişine karşı bir tokat gibi verilmiş bir cevaptır. Kuruluşundan bu yana da Türkiye İşçi Partisi, Partimiz, güçlü bir gelişme göstermiş, örgütlenişini geliştirmiş, Türkiye'nin politikasında nitel ağırlığını hiç kimsenin inkar edemiyeceği bir şekilde ve ölçüde ortaya koymuştur. Tümüyle demokratik toplumsal muhalefet de yükseliş süreci içindedir. Demokratik kitle örgütleri de kendi alanlarında yiğit, ısrarlı mücadele vermektedirler, onların verdikleri bu mücadeleden biz kıvanç duymaktayız.

Diğer yandan ilerici, sol sosyalist basın ve yayın hayatı tüm baskılara rağmen, zaman zaman kitapların, dergilerin toplatılmasına, yazarların tutuklanmasına ve mahkemeye çıkarılmasına rağmen, bu yayınlar da, bu yayın hayatı da tüm canlılı-

ğıyla varlığını sürdürmektedir. Tablonun ümit verici yanları budur ve çok sevinçli olan nokta da şudur ki, Türkiye'nin geleceğini belirleyecek olan, konuşmamın başında anlattığım tablonun karanlık yanı değil, bu aydınlık yanıdır. Türkiye'de bugünkü durum 15-20 yıl öncesinden çok farklı bir durumdur. O zaman da 141 ve 142. maddeler ve diğer anti-demokratik maddeler vardı, şimdi de var, yürürlükte. Ama bugün o antidemokratik maddelerin fiilen yürütülmesi, fiilen uygulama alanı çok daralmış bir durumdadır. Biraz önce belirttiğim gibi TİP var, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi var, gelişiyor, demokratik kitle hareketleri gelişiyor; sol, sosyalist, ilerici basın gelişiyor. Bütün bu anti-demokratik yasa hükümlerine, maddelere rağmen. Halbuki 15 sene önce, 20 sene önce bu mümkün değildi. Neden? Şundan dolayı 1970'lerin Türkiye'si 1950'lerin, hatta 1960'ların Türkiye'si değildir. Toplumda demokratikleşme süreci gelişmiş ve güçlenmiştir. Toplum nesnel ve öznel öğeleriyle, sola doğru bir gelişme içine girmiştir ve bu gelişme hergün daha da güçlenmektedir. Kanun maddeleri iki türlü hükümsüz hale gelir. Birincisi, o maddeler yasama organınca yürürlükten kaldırılır; ikincisi, yürürlükten kaldırılmayabilir ama toplumun nesnel ve öznel gelişmesi söz konusu kanun maddelerinin eskisi gibi kullanılmasını engeller, fiilen o maddeleri daraltır, hatta bu süreç uzun zaman devam ederse, ve daha da güçlenirse, kanun maddelerinin yasama organları tarafından kaldırılmadığı halde fiilen yürürlükten düştüğü görülür. Başka memleketlerin tarihlerinde bunun örnekleri vardır.

Şimdi Türkiye'de anti-demokratik maddeler açısından böyle bir süreç gelişmektedir. Bu maddeler henüz yürürlükten düşmüş hale gelmiş değillerdir. Tutuklamalar, gözaltına alınmalar, mahkûmiyetler oluyor. Kitaplar, dergiler, takvimler toplatılıyor. Ama dediğim gibi 15-20 yıl öncesi gibi uygulanamıyor ve dediğim gibi partisiyle, kitle hareketleriyle, yayınlarıyla demokratik toplumsal muhalefet, sosyalist hareket hergün biraz daha gelişiyor. Bu durumda bazı çevrelerin ve kişilerin aldığı tavır, şu tavır yanlıştır: Türkiye'de 141-142. maddeler olduğuna göre, CHP'nin solunda işçi sınıfının partisi varolamaz ve yoktur tutumu hepten yanlış ve geçersizdir. Böyle bir tutum iki nedenden doğuyor olabilir. Birincisi, toplumu durağan, statik, değişmez saymak ve kanun maddelerini de değişmez, mutlak veriler olarak kabul etmekten doğabilir. İkincisi, böyle bir tutum işçi sınıfı hareketine, onun partisine, Türkiye İşçi Partisi'ne karşı olmaktan, hasım olmaktan doğabilir. Küçük burjuva aydın kesiminde özellikle işçi sınıfı hareketine karşı bir tavır, sadece bizde değil, başka ülkelerde de daima sezilir ve varlığını sürdürür.Ne kadar sosyalist yayınları okusa, teoriyi bilse de, bilinçli olarak düşündüğü zaman sosyalizmden yana olsa ve buna da inansa samimi olarak, gene de sınıfsal konumu dolayısıyle küçük burjuva aydınının içinin ta derinlerinde işçi sınıfından bir ürkeklik, işçi sınıfını azçok bir küçümseme, gene de "bu işleri aslında biz biliriz" tavrı vardır.

Bu işçi sınıfının partisi olup olmama konusuna da biraz değinmek, bu konuyu biraz açmak gereğini duyuyorum. İşçi sınıfının partisi olmak hiç bir kişiye, gruba, örgüte peşinen tanınmış, verilmiş bir imtiyaz, bir tekel değildir. Sübjektif iddialarla da işçi sınıfı partisi olunmaz. İşçi sınıfının partisi olup olmamanın nesnel ölçütleri kıstasları vardır. Bir işçi sınıfı partisi başlangıçta belirli sayıdaki kişilerden bir kadro hareketi gibi başlayabilir. Zaten hiç bir parti ilk kurulduğu anda büyük kitleleri sü-

rükler durumda olamaz, daha yeni kurulmaktadır. Ve böyle bir kuruluş eğer programı, tüzüğü, benimsediği örgütleniş ilkeleri, benimsediği stratejisi bakımından bilimsel teoriye uygunsa ve bu stratejisi, programı somut olguların, bilimsel sosyalist teori açısından somut tahliline dayanıyorsa, bu çekirdek halindeki ilk kuruluşa işçi sınıfı partisi denebilir. Ama bu kuruluşun gerçekten işçi sınıfı partisi olabilmesi, o niteliği kazanabilmesi, o ad'a hak kazanabilmesi, ancak işçi sınıfı içinde fiilen örgütlenip, örgütlenmesini geliştirerek, işçi sınıfının politik, ekonomik, ideolojik mücadelesine öncülük ederek işçi sınıfının bu alanlardaki mücadelesini yönlendirebilme yeteneğine sahip olarak gerçekleşir. Bunu yapabildiği ölçüde söz konusu parti işçi sınıfının partisidir. Bu yapılamıyorsa, bu yapılamamışsa, ne işçi sınıfının tarihine sahip çıkma girişimleri, ne de enternasyonalizm iddiaları bir örgütü işçi sınıfının partisi yapmaz.

İşçi sınıfımızın 150 seneyi bulan bir mücadele tarihi var. Bunun aşağı yukarı 60 seneyi bulan süresinde de politik mücadele tarihi var. Bugün işçi sınıfını fiilen hangi örgüt örgütleyebiliyor, yönlendirebiliyorsa, hangi örgüt işçi sınıfı içinde bir taban oluşturabiliyor ve tabanını geliştirebiliyorsa; hangi parti işçi sınıfı ve emekçi kitleler arasında, sol kanat içinde, ülke politikasında nitel ağırlığını duyurabiliyorsa, ancak o parti işçi sınıfının geçmişten gelen mücadelesinin doğal mirasçısı olur. Doğal olarak o mirasa sahip çıkar.

Enternasyonalizm iddiaları da öyledir. İşçi sınıfı enternasyonalizminin temel ilkelerinden birisi kendi ülkesinde işçi sınıfı hareketini güçlü bir biçimde yönlendirebilmektir. Kendi ülkesinde, kendi ülkesinin işçi sınıfı içinde güçlü olamayan, onu örgütleyip yönlendiremeyen bir örgütün, bir hareketin, uluslararası işçi sınıfı dayanışmasına ve birliğine ne derecede katkısı olabilir? Devrim ihraç olunmaz diye meşhur bir söz vardır biliyorsunuz. Evet devrim ihraç olunmaz ve ithal olunmaz. Ama bunun gibi işçi sınıfının entarnasyonalizmi de ihraç ve ithal edilemez.

Bir de biliyorsunuz CHP'nin solunda beş parti var hikâyesi sürdürülüyor. Bunun üzerinde uzun boylu durmayacağım. Ben eminim içlerinden biliyorlar ki, aslında, CHP'nin solunda beş parti yoktur. Dilekçe verip 15 kişiyle bir parti kurabilirsiniz bir de lokal göstererek. Ama gerçekten bir parti olmak, hele işçi sınıfı partisi olmak için bu yeter bir unsur, bir şart değildir. İşçi sınıfı partisinin niteliklerini az önce belirttim. Ne var ki, bu beş parti hikayesi, CHP'nin solunda partiler hikayesi, polemiklerle çözülecek bir sorun değildir. İşçi sınıfının hareketinin gelişmesiyle çözülecek bir sorundur. İşçi partisi, Türkiye İşçi Partisi kuruluşundan bu yana gösterdiği gelişmeyle, programıyla, tüzüğüyle işçi sınıfı içinde örgütlenişiyle, yaptığı toplantılarla, açtığı kampanyalarla vs. ile, Türkiye işçi sınıfının partisi olma niteliğini kazanmış ve bu adı kendisi için kullanmayı haketmiştir. Görüşümüz budur. İşçi sınıfı partisi olma konusunda bir başka noktayı daha işaret etmek isterim. Parti aslında bir sınıf hareketidir. İşçi sınıfının partisi işçi sınıfının politik hareketinin örgütlenişidir. Aslolan sınıfın hareketidir. Ama bir ülkenin işçi sınıfının hareketi zaman içinde, kimi koşullarda örgütleniş biçimini, somut örgütlenişini değiştirebilir. İşçi sınıfının partisi olarak sürmekte olan bir örgüt, ortadan kaybolup onun yerini bir başka örgütlenme alabilir. Ama somut örgütlenmedeki değişmeler her ne olursa olsun, işçi sınıfının politik hareketi sürer gider ve gelişir. Aslolan sınıf hareketidir.

Dünyaya baktığımız zaman görüyoruz ki, bazı ülkelerde işçi sınıfının partisi olmak iddiasıyle birden fazla parti ortaya çıkmıştır ve hatta bunlardan bir kaçının işçi sınıfı içindeki kitle tabanı da oluşmuştur, kitle tabanı da vardır. Ve bu durum bir süre de, hatta uzunca bir süre de devam edebilir. Ama eninde sonunda işçi sınıfı içinde örgütlenip güçlenebilen, işçi sınıfının ekonomik, politik, ideolojik mücadelesini bilimsel sosyalizm düzeyinde yönlendirebilir duruma gelen parti hareketi alır götürür; egemen çizgi, egemen hareket olur. Diğerleri küçük anafor akımlar halinde kenarda kalır. Bu süreç içinde şöyle durumların yeraldığı da görülüyor. Eğer birden fazla partilerden bazılarının gerçekten işçi sınıfı içinde bir kitle tabanı varsa, yani bir sınıfsal gücü varsa ve politik çizgileri arasında da uzlaşmaz farklar bulunmuyorsa, o zaman bu partilerin birleştiği de görülür ve tek bir akım halinde, egemen akım halinde işçi sınıfının hareketi olarak sürer gider. Ve bu yoldan da, her iki taraflı bu süreç yoluyla da işçi sınıfının birliği sağlanmış olur.

Türkiye'de demokratik toplumsal muhalefet, ilerici hareket ve işçi sınıfı hareketi böyle gelişmekte olmakla birlikte, işçi sınıfının partisi Türkiye İşçi Partisi varolmak ve gelişmekle beraber, daha önce yasa maddelerini anlatırken işaret ettiğim üzere, 141 ve 142. maddeler ile diğer anti-demokratik maddeler tümüyle ortadan kalkmış değildir. Bu maddeler ve bu maddelere dayanılarak sürdürülen anti-komünizm ticareti işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik mücadelesini, bu mücadelenin politik düzeyde somut örgütlenişi olan Türkiye İşçi Partisini tehdit etmektedir. Bu maddeler ve bu maddelere dayanan anti-komünizm ticareti, tümünde demokratik toplumsal muhalefeti tehdit etmektedir. Ülkenin, bilim, düşün, yazın, sanat, basın ve yayın hayatını tehdit altında tutmaktadır. Bu tehdit mutlaka ortadan kaldırılmalıdır. Mutlak surette bu maddeler yürürlükten kaldırılmalı ve antikomünizm ticaretine bir son verilmelidir.

Bu tehditin tümüyle ortadan kalkabilmesi, durumun ferahlayabilmesi, normal bir düzeye gelebilmesi için, Türkiye Komünist Partisi adını taşıyan kuruluş, Türkiye'de yasal olarak kurulabilmelidir. Politik nedenlerle yurt dışında kalmak durumunda olanların, yurt içine dönmelerini ve yurda döndükten sonra politik faaliyette bulunabilmelerini sağlayacak yasal şartlar gerçekleştirilmelidir. Türkiye'de demokrasi mücadelesinin açıklığa kavuşabilmesi açısından bu durumların gerçekleştirilmesi şarttır.

İşte baştan beri açıklamaya çalıştığım bütün bu düşünce ve mülahaza ve gerekçelerledir ki, Türkiye İşçi Partisi gene bir seneyi aşkın bir zaman önce politik özgürlükler konusunu demokrasi mücadelesinin en güncel ve ivedi hedefi olarak ortaya koymuştur. Bu hedef geçerliliğini korumaktadır. Türkiye İşçi Partisi hareketini ve mücadelesini bu anlayış içinde, bu çerçeve içinde yürütmektedir ve yürütecektir.

Demokratik kitle örgütleri ve diğer demokratik güçler de güncel olarak mücadelelerini politik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi ve gerçekleştirilmesi üzerinde yoğunlaştırmalıdırlar. Bu noktaya geldiğimiz zaman, ister istemez Cumhuriyet Halk Partisi'nden söz etmek durumu doğuyor. CHP bir burjuva partisi olmakla beraber, kapitalizmin çerçevesi dışına çıkmayı öngörmemekle beraber, diğer burjuva partilerinden ayrı konumda olan bir partidir. Şimdiye kadar sayısız defa demokratik hak ve özgürlüklerin sınırsız gerçekleşmesinden yana olduğunu, işçi ve emekçi sınıfların

haklarının savunucusu olduğunu tekrarlamıştır ve iktidara geldiği zaman Batı demokrasilerinden ne bir fazla ne bir eksik demokratik bir rejim gerçekleştireceğini, düşünce ve örgütlenme özgürlüklerine konan kısıtlamaları, anti-demokratik maddeleri kaldıracağını söylemiştir. Böyle bir taahhüt altına girmiştir.

Tüm demokratik muhalefetin ve işçi sınıfının görevi CHP'nin bu taahhütlerine sadık kalmasını sağlayacak şartları oluşturmaktır. CHP sayısal bakımdan önemli bir partidir. Geleneksel bir tabanı vardır. Bu tabanı son yıllarda genişletmiştir. Yerleşik, eski bir partidir. Ve demokratik özgürlükler konusunda diğer burjuva partilerinden daha ileri bir çizgide olan veya olmaya çalışan bir partidir. Ama CHP'nin sayısal gücü onu iktidara getirmeye veya getirse dahi, gerçekten iktidar yapmaya yetmeyebilir. Çünkü iktidarın esas, temel dayanakları toplumdadır. Oyların çoğunluğunu alarak, parlamentoda çoğunluk oluşturabilir, hükümeti kurabilirsiniz. Ama hukuken bir hükümeti kurup, hukuken iktidar olup da, gerçekten iktidar olmayabilirsiniz.

Gerçekten iktidar olabilmek için oyların çoğunluğunu alarak hükümet olmuş bir partinin, toplumda sınıfsal, kitlesel tabanı, nitelik açısından sağlam olmalıdır. Pasif, bilinçlenmemiş, mücadeleci olmayan sayıların, politik açıdan büyük bir ağırlığı olmaz. CHP iktidara gelecekse ve demokrasi konusundaki vaadlerini yerine getirecekse, onun sayısal çoğunluğu yanısıra, nitel ağırlığa dayanması, toplumda dinamik bir sınıfsal ve kitlesel tabana dayanması gerekir. Bunun için de CHP'nin kendi soluna duvar çekmesi değil, tam aksine kendi soluna, sosyalist harekete açılması gerekir. Çünkü nitel ağırlık CHP'de değil, işçi sınıfında, onun politik hareketinde ve örgütündedir.

Tüm sosyal demokrat partiler gibi, CHP de kendi karakteri, tabiatı gereği kaypak, eğik bir yüzey üzerindedir ve daima burjuvazi ile ve hatta ABD emperyalizmiyle uzlaşma eğilimi içindedir. Nitekim son zamanlarda CHP belirgin bir şekilde, gerek iç yapısıyle, gerek politik tutumuyla daha sağa kaymıştır. CHP'yi burjuvaziyle ve emperyalizmle uzlaşmadan geri tutabilecek, onu emekçi, işçi safların yanına çekebilecek olan güç işçi sınıfı, onun politik hareketi ve partisidir. Daha önceki konuşmalarımda da hep altını çizdim, önümüzdeki seçimlere ilişkin olarak sorunları sadece oy sayıları açısından düşünmemek gerekir. Tekrar ediyorum, oyların çoğunluğu alınıp iktidara gelinebilir, ama gerçekten güçlü iktidar, yani iş başarır iktidar olunmayabilir. Bu düşüncelerledir ki Türkiye İşçi Partisi bir taraftan CHP'nin programını, burjuva niteliğini, uzlaşmacı eğilimini eleştirir, tahlil eder, değerlendirirken; diğer yandan da onunla, burada açıklamaya çalıştığım çerçeve içinde ve kongremizin alacağı kararlarla daha ayrıntılı olarak ortaya çıkacak çerçeve içinde ve ulusal bağımsızlık ve demokratikleşme sürecinin gerekleri açısından hareketle, CHP ile ortak bir program üzerinde görüşüp anlaşarak, güç ve işbirliği etmenin, hiç değilse bunun yollarını aramanın gerektiği düşüncesindedir.

Buraya kadar anlattıklarımdan çıkan bir sonuç da, Türkiye işçi sınıfı hareketinin, mücadelesinin ağırlık noktasının artık ekonomik ve sendikal alandan politik alana kaymış olduğudur. Böyle olması esasında doğaldır. Sendikalar işçinin günlük ihtiyaçlarına, taleplerine, çıkarlarına hitap ettiği için, onlarla uğraştığı için, daha kolay ve daha erken örgütlenirler ve gelişirler. Sendikaya üye olmak için ve sendikal mücadele verebilmek için, işçinin bilinç düzeyinin çok fazla yüksek olması gerekmez.

Ama parti hareketi için öyle değil. Siyasal düzeyde örgütlenme her zaman, her yerde sendikal örgütlenmeden daha güç gelişmiştir ve giderek güçlendiği ölçüde, işçi sınıfını örgütleyebildiği, ona egemen olabildiği ölçüde, sendikal harekete, işçi sınıfının mücadelesinde üstünlük kazanmıştır. Bu doğaldır. Ama Türkiye'deki durum pek öyle doğal çerçeve içinde mütalaa edilecek gibi değildir. Üzülerek belirtmek gerekir ki, sendikal mücadele alanında, hiç değilse son bir yılda geçici de olsa, geçici olduğuna inandığımız bir gerileme vardır. Türk-İş eski tutumunda devam etmektedir. Sınıf uzlaşmacılığı sendikacılığını sürdürmektedir. Ama 67'de kuruluşundan beri ilerici bir çizgide yeralmış olan, sınıf uzlaşmacılığı sendikacılığını reddetmiş bulunan, sınıfsal mücadele temeli üzerinden sendikacılığı yürüyen DİSK'te maalesef olumsuz gelişmeler yeralmıştır ve yeralmaktadır. DİSK'in üst yönetimi DİSK'i bir tüzel kişilik, bir tüzel varlık olarak kendi kuruluş ilkelerinden ve sosyalist hareketle bütünleşmekten saptırır bir yöne doğrulmuştur. DİSK'in gelişmesinde, örgütlenmesinde önemli bir fark oluştu son yıllarda ve bu farkın bir neticesidir bu olumsuz gelişme. DİSK işçi sınıfı içinde bir taban kazanarak, işçileri kazanarak örgütsel niceliğini büyütüyordu. Son yıllarda ise sendikaların üst yönetimleriyle anlaşarak ve ne devrimcilikle, ne sosyalizmle, hatta ne ilericilikle ilişkisi olmayan sendika aristokrasisi oluşturan yöneticilerin idaresindeki sendikaları bünyesine almak yoluyla büyüme yoluna gitmiştir. Nicel olarak büyümüştür. Şimdi şu kadar yüzbin üyemiz var diye övünüyorlar. Ama işçi sınıfı hareketi açısından önemli olan asıl nitel ağırlıktır. Nitel ağırlığınızla birlikte sayısal ağırlığınız varsa, çok âlâ. En istenilecek durum budur. Ama nitel ağırlığınızdan, nitel karekterinizden kaybediyorsanız, o zaman sadece sayılar birşey ifade etmez. DİSK bu duruma düşmektedir. DİSK CHP'lileşmektedir. DİSK sosyal demokratlaşmaktadır. CHP ile güç birliği, işbirliği etmek ayrı bir sorundur, Türkiye işçi sınıfının sendikal, ekonomik hareketini CHP'lileştirmek, sosyal demokratlaştırmak ayrı bir sorundur. Bu ikisini birbirinden kesin olarak ayırmak zorundayız ve DİSK'teki bu olumsuz gidişin belirtisi olarak DİSK'ten TİP'li yöneticilerin yönetimindeki sendikalar ya dışarı atılmak istenmekte, veya bir takım birleşmelerle eritilmek istenmektedir. TİP'li üyeler, yöneticiler, onur kurullarına verilerek ihraç edilmektedir, hatta, hatta, işittiğimize göre işyerlerinde kara listeler oluşturulmakta ve TİP'li olarak tanınan ünite temsilcileri, işyeri temsilcileri veya sıradan, ama aktif işçiler, işten atılmaktadır, işverenle işbirliği edilerek.

Ne var ki DİSK'in tabanında sosyalist hareket ilerlemekte ve tutunmaktadır. DİSK'i yeniden kendi kuruluş ilkeleri çizgisine oturtmanın, onu yeniden işçi sınıfının politik, sosyalist hareketiyle bütünleştirmenin umudu, çıkar yolu da budur. Kitlede, tabanda, sosyalizmin yayılması ve tutunması, kitlede ve tabanda TİP'in her geçen gün, bütün baskılara, işten atılmalara rağmen yeni üyeler kazanmasıdır. Ya verdiğimiz bu mücadelelerle DİSK'i sendika aristokrasisi oluşturan ve hareketi saptıran yöneticilerin elinden kurtaracağız, veya DİSK, DİSK olmaktan çıkarsa ve ortada bir boşluk meydana gelirse, bu boşluğu işçi sınıfımız mutlaka doldurmak yollarını bulacaktır. İşçi sınıfımız böyle bir boşluğu etkinlikle doldurabilecek yetkinlikte ve güçtedir. DİSK'in saptırılması eylemlerine karşı mücadele verdiğimiz gibi, Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm hareketini bilimsel sosyalist çizgiden saptırmaya yeltenenlere, uğraşanlara karşı da, maocu-

luğa, goşizme ve benzeri eğilimlere ve grupçuklara karşı da amansız mücadelesini yürütecektir.

CHP ile, kitle tabanı olan, kitle gücü olan diğer demokratik ilerici kuruluşlarla işbirliğine gittiğimiz zaman da, asla böyle bir geniş cephe hareketi içinde partinin varlığını, yani işçi sınıfımızın politik örgütünün, hareketinin bağımsız varlığını eritecek değiliz; tam tersine, Türkiye İşçi Partisi bu bağımsızlığı bütün gücü ve kesinliğiyle koruyacaktır.

Konuşmamın son kısmında izninizle MC iktidarının dış politikası üzerinde de kısaca durmak istiyorum. İç politikada bir tıkanıklık içinde olduğu gibi, MC iktidarı ve onun dayandığı büyük burjuvazi ve ortakları, dış politikada da bir çıkmaz içindedirler. Türkiye'nin dış politikası öteden beri bir zıtlık içinde oluşagelmiştir. Türkiye toplumsal yapısı, nesnel konumu itibariyle, üçüncü dünya devletleri denilen, geri, veya daha çok kullanılan deyimlerle, azgelişmiş, gelişmekte olan ülkeler arasında yer alacak bir ülkedir. Sosyolojik konumu ve tarihinde verdiği ulusal bağımsızlık savaşı dolayısıyle, Türkiye'nin bu üçüncü dünya devletleri safında ve onlar içinde de anti-emperyalist, ilerici ülkeler safında yer alması beklenir. Gene aynı nedenlerle Türkiye'nin sosyalist ülkelerle iyi ilişkiler içinde bir dış politika yürütmesi beklenir. Halbuki Türkiye'de büyük burjuvazi ve ortakları ve onların iktidarları, öteden beri, Cumhuriyetin kuruluşundan beri bir batılılaşma iddia ve hevesi içinde, ama aslında sınıf çıkarları öyle gerektirdiği için, emperyalist ülkelerin safında yeralmışlar ve Türkiye'yi emperyalist, kapitalist dünyaya bağımlı bir duruma getirmişlerdir. Türkiye dış politikasındaki bu uyuşmazlık giderilmeli, Türkiye ulusal çıkarlarına ve nesnel toplumsal konumuna uygun saflarda yer alıp, uygun bir politika uygulamalıdır. Burjuvazi ve onun iktidarı MC ve partileri, her ne kadar son yıllarda, daha MC oluşturulmadan önce AP iktidarında da nesnel şartların zorlamasıyla, sosyalist ülkelerle ilişkileri düzeltmek yoluna gitmişlerse de, bu zorunluluğu duymuşlar, bu zorunlukta kalmışlarsa da, sübjektif olarak hâlâ eski çizgiye dört elle sarılmakta ve onu yürütmeye çalışmaktadırlar. Kıbrıs sorunu bunu en açık ve seçik biçimde ortaya çıkarmaktadır.

Kıbrıs sorunu hâlâ ABD'nin dümen suyunda ve onun arabuluculuğuyla ve onun dayattığı bir plana göre çözülmek istenmektedir. Bu plan görünürde, sözde Kıbrıs'ın bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü, tarafsızlığını koruyan federatif devlet tezidir. Halbuki öyle bir federatif devlet öngörülmektedir ki, bu aslında kâğıt üzerinde kalacak birleşik bir federatif veya konfederatif devlet görünümü altında, Ada'nın fiilen taksimi, ve iki kesimin, birisi Türkiye ile, diğerinin Yunanistan'la bütünleşmesi sonucunu verecek bir plandır ve bu çözüm neticede Türkiye'yi emperyalizme, NATO'ya, ABD'ye daha bağımlı kılacak bir plandır, bir çözüm önerisidir. Şimdi bizimkiler C. Clifford'un gelişinden çok yakınıyor görünüyorlar. Temaslar başlamıştı, işleri hal yoluna koymuştuk, sokmuştuk; şimdi ABD'nin böyle bir aracı göndermesi yersizdir, bu ilişkileri bozabilir, diyorlar. Hâlbuki aslında şikayetçi oldukları, durumun açığa çıkmasıdır. Neden Carter yönetimi ele alır almaz, onca zamandır bir türlü bir araya gelemeyen Makarios ile Denktaş biraraya gelebildi? Neden birden Denktaş çift bölgeli federasyon değil de, çift toplumlu federasyondan bahsetmeye başladı? Neden sınır düzeltmeleri yapılabileceği, toprak tavizi verilebileceği orta-

ya atılmaya başlandı. Çünkü duruma ABD el koyuyordu ve bunları dayatıyordu. Ama bizim iktidarlar ve Yunanistan bunun açıkça ortaya çıkmasını istemedikleri için, Clifford gelsin istemediler. Çünkü Clifford geldiği zaman artık işin saklanacak tarafı kalmadı. Clifford gelmesin, onlar sanki kendiliğinden, Makarios, Denktaş ve bizim yöneticiler, sanki kendiliklerinden özgür iradeyle bu yakınlaşma girişimlerini yapıyorlarmış gibi görünsün istediler. Yoksa durum isterse Clifford gelsin, isterse gelmesin, ABD'nin soruna el atması durumudur.

Biz öteden beri şu noktaya işaret ettik. Kıbrıs sorunu sadece Kıbrıs'taki Rum ve Türk toplumlarını ilgilendiren bir sorun değildir; sadece Yunanistan ve Türkiye'yi ilgilendiren bir sorun da değildir. Kıbrıs sorunu tüm Akdeniz ve Ortadoğu bölgesini ilgilendiren bir sorundur. Bu bölgelerin güvenliğini çok yakından ilgilendirir çünkü Kıbrıs'ı elinde tutacak güç tüm Doğu Akdeniz'i ve Ortadoğu'yu kontrol edebilecektir. ABD'nin dayattığı plan gerçekleşirse bu olacaktır, ABD üslere sahip olacaktır, daha şimdiden İngiliz üslerini devraldı, NATO ve Amerika Kıbrıs'a yerleşecektir, o zaman NATO ve ABD tüm Ortadoğu bölgesini, Türkiye de dahil, Akdeniz bölgesini kontrol altında tutabilir, tehdit edebilir duruma gelecektir. Onun için Kıbrıs konusunda Ortadoğu ve Akdeniz devletleri bu kadar hassastırlar, duyarlıdırlar. Ve nihayet Kıbrıs sorunu o bölgenin güvenliğini ilgilendirdiği için, dolayısıyle dünya barışını da ilgilendirir. Kıbrıs sorunu böyle geniş bir çerçeve içinde ele alınıp bir çözüme kavuşturulmalıdır. Bu çözüm de eskiden beri tekrarladığımız bir çözümdür. Kıbrıs bağımsızlığına, egemenliğine, toprak bütünlüğüne sahip, bağlantısız bir devlet olmalı, bu statüsü uluslararası garanti altına alınmalı, bu Kıbrıs devletinin kendisi askersizleştirilmeli, yani silahlı güçleri, ordusu olmamalı, tüm yabancı üslerden ve askerlerden arınmalı, her iki toplumun iç yönetimi demokratikleştirilmeli ve her iki toplumun işçi ve emekçi kitleleri, gerek kendi toplumlarının gerekse merkezi hükümetin yönetiminde, söz ve karar sahibi olabilmeli ve iki toplumun kardeşçe, demokratik koşullar içinde, eşit şartlar altında bir arada yaşamaları sağlanmalıdır. Ancak böyle bir çözüm, demin işaret ettiğim, halka halka genişleyen sorunlara bir çözüm getirebilir ve herkesi tatmin eden bir çözüm olur. Hem Kıbrıs Türklerinin ve Rumlarının çıkarlarına, hem Türkiye ve Yunanistan'ın çıkarlarına, hem Ortadoğu ve Akdeniz'in güvenliğine, hem de dünya barışına uygun bir çözüm olur.

Ege konusunda da sorun mutlak surette barışçı yoldan çözümlenmelidir. Yunanistan'ın ve Türkiye'nin hakları eşitçe korunmalıdır. Yunanistan On İki Ada'yı silahlandırmaktan vazgeçmeli, yeniden silahsızlandırılmış hale getirmeli ama Türkiye'de de On İki Ada üzerinde hak iddia eden şoven eğilimlere ve demeçlere son verilmelidir.

Amerika ile yapılmış olan ve kongreden geçirilmesi bizim burjuvazi ve MC iktidarınca bu kadar istenilen ikili anlaşma eğer ABD kongresinden geçerse, Türkiye'de Büyük Millet Meclisi'ne geldiği zaman kesinlikle reddedilmelidir. Bu ikili anlaşmada üslerin, tesislerin Türk Silahlı Kuvvetlerinin tesisleri olduğu, onun yönetimine geçtiği iddiaları hakikata aykırıdır. Hakikat hilafıdır. Bu konuda Çark Başak'ta uzunca bir yazı, bir inceleme çıkmıştı. Orada gösterdik ki, üslerde gene Amerikan komutanları bulunacak ve bu Amerikan komutanlarının yönetimine Türkiye yetkili makamları hiç bir suretle müdahale edemiyeceklerdir. Gene üslerin iç bölgesi "extra-territorial"

bir statüde olmakta devam edecek, yani Türkiye devletinin yönetimi, hükümranlığı dışında kalacaktır. İkili anlaşmanın bir an önce tasdiki ve yürürlüğe konmasını beklemek değil, bu anlaşma Türkiye B.M.M.'ne geldiği zaman red edilmesi gerekir, bunu talep etmek, bunun için mücadele vermek gerekir. Ve nihayet Amerika'nın baskısına uyularak ertelenen, Sovyetler Birliği ile imzalanması kararlaştırılmış olduğu halde ertelenen işbirliği belgesi bir an önce imzalanmalı ve Türkiye bölgedeki tüm komşularıyla dostluk ve saldırmazlık paktları imzalanmalıdır.

Görülüyor ki, Türkiye'nin iç ve dış sorunları önemli ve durum bir hayli karışık ve seyyal, değişken. Ama ümit kırıcı değil durum. Birincisi, konuşmamın başında belirttiğim, altını çizdiğim üzere, tablonun aydınlık yanı ağır basıyor ve geleceği belirleyecek olan da bu aydınlık yandır. Ve durumlar ve şartlar ne kadar karmaşık, seyyal, sisli, bulutlu görünse de bilimsel sosyalizmi benimsemiş olanlar, işçi sınıfının partisi, Partimiz, bu karışıklık, bu değişkenlik, bu sislilik altında gerçeklerin özünü yakalayabilir ve yakalayabiliyor. Bu, partiyi yönetenlerin veya parti üyesi olanların kişisel üstünlüklerinden gelen birşey değildir, bu bilimsel sosyalizmi benimsemiş ve iyi kavramış olmaktan geliyor. Boşuna söylemedik, kılavuzumuz bilimsel sosyalizmdir diye. Bu kılavuzu kullanmasını biliyorsanız, en karmaşık, en seyyal, en akışkan, en dumanlı, sisli durumlarda dahi dış görünümlerin altında yatan gerçekliği, özü yakalayabilir, meydana çıkarabilir ve ona göre hareketinizi yönlendirebilirsiniz. Ama bilimsel sosyalizm sadece kişilere kılavuzluk ediyorsa, fazla bir sonuç alınmaz. Bunu örgütlü yapmak gerekir. İşçi sınıfının örgütünün yapması gerekir. İşçi sınıfının bağımsız, bilimsel sosyalist hareketi bilimsel sosyalist teori ışığında somut durumların somut tahlilini doğru yaptığı takdirde ve buna göre bir strateji ve taktikler oluşturup uyguladığı takdirde katiyen yolundan şaşmaz ve bütün engelleri aşmak ve gelişmesine devam etmek yolunu bulur. Bunun için Parti'mizin kılavuzu bilimsel sosyalizmdir, ve mücadelemizin silahı Parti'mizdir.

Yaşasın bilimsel sosyalizm ve Partimiz!

Çark Başak, Sayı 26-27, 16 Mart 1977

Yarınların Umudu İşçi Sınıfımıza Selam

1. Büyük Kongre kapanış konuşması, İstanbul, 28 Şubat 1977.

Arkadaşlarım, üç gündür sürdürdüğümüz yorucu bir çalışmayı sona erdirmiş bulunuyoruz. Yorucu ama yorucu olduğu kadar, hatta yorucu olduğundan da çok daha fazla kıvanç ve sevinç verici bir çalışma oldu. Merkez Yönetim Kurulu raporu üzerinde söz alan delegelerden Yalçın Küçük arkadaşımız Türkiye İşçi Partisini nitel açıdan Türkiye'nin en büyük partisi olarak tanımladı. Daha sonra bir başka delege arkadaşımız da bu tanımlamaya katıldı. Bu arkadaşlarımız TİP'i nitel olarak Türkiye'nin en büyük partisi diye tanımlarken, bunu, hiç kuşkusuz, partinin kuruluşundan kongre gününe kadar sürdürdüğü çalışmalarına, örgütlenişine, dünya ve yurt sorunlarına koyduğu teşhise, ortaya koyduğu mücadele hedeflerinin ve izlediği politik çizginin geçerliliğine, isabetine dayanarak yaptılar. Ama şimdi tam bir inançla söyleyebilirim ki, ve herhalde bu arkadaşlarım da bu söylediklerime katılacaklardır, bu üç gün süren kongremiz de Partimizin nitel büyüklüğünü elle tutulur bir şekilde gözler önüne serdi. Böyle bir kongreyi sayıca bizden kat kat büyük olan, nicel olarak büyük olan partilerden hiç biri yapamadı, yapamaz da. Kendi ideolojileri dahilinde dahi, kendi ideolojik açılarından dahi dünya ve yurt sorunlarını ele alıp o sorunlar üzerinde az çok da olsa geçerli konuşmalar, tahliller, değerlendirmeler yapamadılar ve yapamazlardı. Partimizin kongresinin yapıldığı aynı günlerde sosyalist parti olmak iddiasında bir başka partinin de kurultayı yapıldı; ancak bir gün sürdü ve okuyabildiğimiz kadarıyla Genel Başkanlarından başka partililerde söz alıp konuşan da olmadı. Kongremizde ise delege arkadaşlarımız, çok sayıda delege arkadaşlarımız bilimsel sosyalizm açısından dünya ve yurt sorunları konusunda, parti çalışmaları konusunda tutarlı, geçerli, bilgili konuşmalar yaptılar. Gerçekten üstün seviyede bir kurultay oldu bu.

Partimizin nitel gücünü, büyüklüğünü gösteren diğer bir olgu da, bu kurultayda gene herkesin gözle görüp elle tutabileceği bir biçim ve ölçüde demokratik merkeziyetçiliğin ne olup ne olmadığının açık seçik ortaya çıkmış olmasıdır. Demokratik merkeziyetçiliğin kurultay çalışmaları düzeyinde ortaya çıkışıdır, bu. Delege arkadaşlarımız söz alarak büyük bir gönül rahatlığı içinde ve tam bir serbestlikle konuştular, Hiç bir müdahaleye, hiç bir kısıtlamaya tabi olmadan konuştular ve görüşlerini bildirdiler. Gene delege arkadaşlarımız, karar tasarısı üzerinde aynı gönül rahatlığı ile, aynı serbestlikle tadil önergeleri getirdiler, görüşlerini savundular ve kongremiz büyük bir özgürlük içinde iradesini belirterek karar tasarısına son şeklini verdi ve onayladı. Ama diğer taraftan, bu özgürlük, serbestlik, demokrasi ortamı yanı sıra bu Kurultay üç gün boyunca, hiç aksamadan büyük bir disiplin içinde geçti. Ve dikkatlerden hiç şüphesiz kaçmadı ki, bu disiplin tepeden inme, merkezin dayattığı mekanik bir disiplin değildi. Parti delegelerinin, diğer üyelerin, görevlile-

rin gönülden benimsediği, gönülden kabul ettiği, kendi hür iradeleriyle kabul ettiği bir disiplindi. Bunun için de bu kadar mükemmel bir disiplindi. Çünkü tepeden dayatılan, merkezin dayattığı mekanik disiplin hiç bir zaman hür iradeyle gönülden kabul edilip benimsenen ve uygulanan disiplin kadar mükemmel olamaz.

Ve nihayet Partimizin niteliğini, gücünü gösteren bir üçüncü nokta, parti üyelerinde, delegelerinde, görevlilerinde kendisini gösteren Partililik bilinci oldu. En çok tekrarlanan sloganlardan birisi "Partimiz Silahımızdır" sloganı oldu. Diğer toplantılarımızda da hep böyle oldu. "Partimiz Silahımızdır" sloganı bizde sadece dillerde dolaşan, dille tekrarlanan bir slogan değildir. İçten, gönülden, dürüstlükle ve samimiyetle benimsenmiş bir slogandır. Partimiz gerçekten silahımızdır. Çünkü Partimiz gücümüzdür. Partimiz gücümüzdür, çünkü gücün kaynağı örgütlenmede, bilinçli, disiplinli, dayanışmalı örgütlenmede yatar. Aynı sayıda kişiler örgütlendiği zaman, bilinçli ilkelere dayanan biçimde örgütlendiği zaman, büsbütün başka bir güç olur, yeni nitelikte bir güç olur. Bir örgüt onu oluşturan kişilerin aritmetik toplamı değildir. O kişiler örgütlü hale geldikleri zaman, o toplamın çok üstünde bir nitelik ve bir güç kazanırlar. Onun içindir ki Partimiz silahımızdır, gücümüzdür. Hele bu örgütlü güç yüzyılı aşkın bir zamandan beri gerek teorik, gerekse pratik düzeylerde deneyden geçmiş, çelikleşmiş, doğruluğunu tekrar tekrar, sayısız defa isbat etmiş bir bilimsel teoriye, bilimsel sosyalizme dayanıyorsa, o zaman bu gücün karşısında durabilecek hiç bir karşı güç yoktur.

Şimdi bu kurultaydan hepimiz, inanıyorum ki, bilincimiz daha bilenmiş, Partimize inancımız, güvencimiz daha yükselmiş, çalışma şevkimiz, dinamizmimiz daha canlanmış, daha güçlenmiş olarak ayrılıyoruz ve bu güven, bu inanç, bu dinamizm ve şevkle işlerimizin başına döndüğümüz zaman görevlerimize daha candan, daha sıkı, daha büyük bir enerjiyle sarılacağız; Partimizi yeni aşamalara doğru yükselterek sürdüreceğiz, başarılara ulaştıracağız. Gücümüzün tükenmez kaynağı ve aydınlık yarınların umudu işçi sınıfımıza selam!

Çark Başak, Sayı 26-27, 16 Mart 1977

Olumlu Bir İlk Adım

Partinin 1. Büyük Kongresi'nde alınan kararların uygulamaya geçirilmesi yolunda Başkanlık Kurulu yaptığı ilk toplantıda, "emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği yapmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi'ne çağrı" kararını açıklayan bir mektup yazılmasını kararlaştırdı. Genel Başkan Behice Boran imzasıyla CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'e yazılan mektubu ve tarihi değeri açısından, Ecevit'le yapılan görüşmeyi (Çark Başak'ta yayınlandığı biçimiyle) aşağıda sunuyoruz.

Sayın Bülent Ecevit, 4 Mart 1977
Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ANKARA

Sayın Başkan,

Türkiye İşçi Partisi ülkemizin en güncel ve ivedi sorununun faşizmin tırmanışını durdurmak, demokratik hak ve özgürlükleri korumak ve genişletmek olduğu ve bunun başarılmasının, aynı zamanda, emperyalizmin baskı ve müdahalelerine karşı ulusal bağımsızlığı savunmayı da içerdiği inancındadır. Bu sorunun çözümünü, yalnızca, oy aritmetiğinde de görmemektedir. Seçimlerde ve parlamentoda oy çoğunluğunu kazanmak hukuk düzeyinde iktidar yolunu açarsa da, ilerici, demokratik bir iktidarın gerçek dayanağı toplumun işçi, emekçi kitlelerinde ve diğer demokratik güçlerindedir. Ayrıca, faşizmin geriletilmesi ve demokrasinin korunup geliştirilmesi seçimlere inhisar etmeyen, daha geniş kapsamlı ve uzun vadeli bir sorundur.

Bu nedenle Türkiye İşçi Partisi, kitle tabanı ve politik ağırlığı olan demokratik nitelikteki partiler arasında dayanışma, güç ve işbirliği oluşturulmasını zorunlu bulmakta, bunun başarılmasını toplumsal ve tarihsel görev bilmektedir.

Bu görüşten hareketle 28 Şubat 1977'de çalışmalarını tamamlayan Büyük Kongremiz, aldığı ekli kararda "ülkemizin içinde bulunduğu güncel koşulları, sınıfsal güç dengesini, demokrasi mücadelesinde atılacak ileri adımların, işçi ve emekçi kitleler ile tüm ilericilerin, yurtseverlerin mücadelelerinin birliği için taşıdığı önemi gözönüne alarak önümüzdeki kısa dönem içinde, demokrasiden, politik demokratikleşmeden yana güçlerin en geniş birlikteliğini sağlayabilme bakımından ortak somut hedefler"i saptamış bulunmaktadır.

Kongremiz bu "talep ve mücadele hedeflerinin gerçekleştirilmesi için bütün demokratik güçlerin en geniş birlik ve dayanışma içinde mücadelesini gerekli" görmüş ve "buna bağlı olarak ulusal bağımsızlığın ve ülkenin demokratikleştirilmesinin gerekleri açısından hareketle, ortaya konan hedefler ve bunlara ilişkin görüş ve çözüm önerileri çerçevesi içinde ortak bir platform üzerinde anlaşarak, emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği yapmak üzere" bu mücadelede konum ve rolünün önemi açık olan Partinize çağrıda bulunmayı kararlaştırmıştır.

Sayın Başkan,

Dünyada geçmişte ve günümüzde çok başarılı örnekleri görüldüğü üzere, demokratik sol ve sosyal demokrasi ile sosyalizm taraftarı partilerin, emperyalizme ve faşizme karşı, uzun vadeli perspektif içinde yürütecekleri kararlı ve inançlı güç ve işbirliğinin, hele ülkemizin bugün içine itildiği koşullar gözönüne alınırsa, taşıdığı önem ve değere ve bunun emperyalizmi ve faşizmi geriletmede sağlıyacağı yarara ayrıca dikkati çekmeye gerek duymuyorum. Çağrımızın başta siz olmak üzere yetkili organ ve kurullarınızda dikkat ve titizlikle ele alınacağına inanıyoruz.

Parti çalışmaları dolayısıyla bir süre Ankara'da bulunacağımdan, gerek duyulduğunda, ziyaretinizde bulunmak ve konuyu sizinle görüşmekten ayrıca memnun olurum. Bu takdirde Ankara İl Başkanlığımız vasıtasıyla uygun bir gün ve saat saptanabilir sanırım.

Bu vesile ile kongremize gönderdiğiniz mesajdan dolayı teşekkür eder, demokrasi mücadelesindeki çalışmalarınızda başarı dileklerimi sunarım. Saygılarımla.

Eki: Büyük Kongre Kararı
Behice Boran
Türkiye İşçi Partisi
Genel Başkanı

CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit'le Görüşme

Bu mektup üzerine CHP Genel Başkanlığınca da konunun sözlü olarak açıklanmasına gerek duyulduğundan, 7 Mart 1977 günü saat 17'de CHP Genel Merkezinde CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, Genel Sekreter yardımcıları Hasan Esat Işık ve Ali Topuz ile, Genel Başkanımız Behice Boran ve Genel Sekreterimiz Nihat Sargın'ın katıldığı bir görüşme yapılmıştır.

Görüşmeden önce CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit gazetecilere "Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Sayın Behice Boran ve Genel Sekreteri Sayın Sargın 1. Kongrelerinden sonra aldıkları kararları bize gönderdiler. Bizimle görüşme isteklerini belirttiler. Kendileriyle görüşmekten, kendilerini Genel Merkezimizde karşılamaktan mutluluk duyuyoruz" *demiştir.*

Genel Başkanımız Behice Boran ise "Bu görüşme isteğimizi kabul ettiğinizden dolayı çok teşekkür ederiz. Filvaki Kongre kararımızı biliyorsunuz. Yazdığımız mektubumuzda da izah ettik. Ama, her zaman kanaatimizce karşı karşıya görüşmekte yarar vardır. Bu vesileyle buradayız." *demiştir.*

İki saat süren görüşmeden sonra Genel Başkanımız Behice Boran şu açıklamayı yapmıştır.

"Evvela şunu açıklamak isterim: Aldığım izlenime göre, basında ve kamuoyunda seçimlerde Türkiye İşçi Partisinin tavrı ne olacak, bilhassa bunun üzerinde duruluyor, merak ediliyor. Ve öyle tahmin ediyorum ki, bizim görüşme talebimizi ve yaptığımız görüşmeyi seçimlerle ilgili adeta tabir mazur görülürse eğer bir seçim pazarlığı yapmak üzere geldiğimiz gibi sayılıyor. Kesinlikle böyle değildir. Biz buraya memleketin demokrasisinin geliştirilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi sorununu görüşmek, bu konuda neler yapılabilir onu görüşmek üzere geldik. Ve bütün konuşma o düzeyde cereyan etmiştir. Zaten sorunu

böyle koyduğumuzu Kongremizde yaptığım konuşmada belirttim. Kongre Kararlarında bu belirtilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Genel Başkanına yazdığım mektupta da mesele böyle konmuştur. Biz meseleyi sadece oy aritmetiği olarak görmüyoruz. Memlekette faşizmin tırmanışı olayı vardır, antidemokratik uygulamalar, baskılar, siyasal cinayetler vardır. Bu durum karşısında faşizmin tırmanışını engelleyebilmek, durdurabilmek için onun karşısında demokrasiyi geliştirebilmek, koruyabilmek için neler yapılabilir, esas temel sorun budur. Bunu görüştük. Daima yazışmaların yanı sıra karşı karşıya görüşmek yararlıdır. Ve bu görüşme de yararlı olmuştur."

CHP Genel Başkanı Ecevit ise şunları söylemiştir: "Türkiye İşçi Partisinin değerli başkanıyla ve yardımcısıyla çok yararlı bir görüşme yaptık. TİP'in ülkemizde özgürlükçü demokrasiye yönelen tehlikelere karşı ve özgürlükçü demokrasiye daha çok gerçeklik kazandırabilme yolunda ne kadar sorumluca ve bilinçli bir tutum izlemekte olduğunu öteden beri yakından görüyorduk. TİP'in bugünlerde yapılmış olan 1. Kongresi ve bu 1. Kongrede alınan ve kamuoyuna açıklanan demokratik rejimle ilgili kararları bizim bu izlenimimizi doğrulamıştı. Bugün TİP'in yöneticileriyle yaptığımız görüşmelerde bizim gözümüzde kendilerinin özgürlükçü demokrasiyi savunmak uğrunda ne kadar kararlı hareket etmekte olduklarını bir kez daha kanıtlamış oldu. Sayın Boran'ın da belirttikleri gibi bu yararlı görüşmede biz Türkiye'nin demokratik gelişmesi bakımından önemli de olsa ancak bir aşama olan seçimler üzerinde durmadık, Türkiye'de demokrasinin gelişmesi ve demokratik rejim içinde ilerici hareketlerin gelişebilmesi, varlıklarını sürdürebilmeleri bakımından gerekli koşullar üzerinde durduk. Her iki partinin ekonomik ve sosyal görüşleri arasında hiç kuşkusuz bazı ayrılıklar vardır. Hareket noktalarımız bakımından olsun, yöntemlerimiz bakımından olsun bazı ayrılıklarımız vardır, ya da öngördüğümüz toplum modeli bakımından bazı ayrılıklar vardır. Fakat önemli olan her iki partinin de kendi amaçlarına özgürlükçü demokrasiyi güçlendirerek ve özgürlükçü demokrasinin koşulları içinde varmaya çalışma konusunda tam bir kararlılık içinde bulunmalarıdır. Özgürlükçü demokrasi ancak bu gereksinmeyi duyan demokrasiyi yaşatmak, ona daha çok gerçeklik kazandırmak uğrunda çalışma gereğini duyan ve bu çalışmayı demokrasi kuralları içinde yapma gereğini duyan partilerin başka konulardaki görüşleri ne kadar ayrı olursa olsun, dayanışma içinde bulunmalarıyla yaşıyabilir ve gelişebilir. CHP ile TİP de faşizm tehlikesinin önlenmesi, demokrasiye karşı her türlü tehlikenin önlenmesi ve özgürlükçü demokrasinin daha çok gerçeklik kazanması bakımından bu anlamda dayanışmalarını sürdüreceğinden kuşkum yoktur.

Sayın Boran'ın TİP Genel Başkanı olarak bize göndermiş olduğu yazıyı bugünkü görüşmemizin ışığı altında Genel Yönetim Kurulumuza götüreceğiz."

Çark Başak, Sayı 26-27, 16 Mart 1977

Zafer Çelenkleri Öreceğimiz Günler Yakındır

Ankara İl Örgütü'nün düzenlediği "Faşizme Hayır" toplantısında yapılan konuşmanın Çark Başak'ta çıkan özeti, 11 Mart 1977.

Seçim yılına girilmiş bulunması kamuoyunun dikkatini seçimler üzerinde topladı. Seçimler, tarihi öne alınsa da, alınmasa da, gündemin birinci maddesi haline gelmiş bulunuyor. Ne var ki, seçimler çok önemli bir konu olmakla beraber, Türkiye'nin temel sorunu, içinde bulunduğumuz günlerde, faşist tırmanışın geriletilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi, genişletilmesidir. Bu sorun ise, seçimlerle de ilişkili olmakla beraber, seçim konusunu aşan, toplumsal yapı ile bağlantılı bir sorundur. Faşizme karşı olan kimi demokratik, ilerici çevreler ve yazarlar faşizmin geriletilmesini, demokrasinin korunmasını önümüzdeki seçimlerde CHP'nin tek başına iktidar olabilmesine, bunun için de gerekli oy çoğunluğunu elde edebilmesine bağlamaktadırlar. Bizim görüşümüze göre bu tutum sorunu, çok yüzeysel bir biçimde, çok fazla, basitleştirerek, bunun için de özünü gözden kaçırarak ele almaktır.

Anti-demokratik baskıların, faşizmi tırmandırmanın sorumlusu yalnızca Milliyetçi Cephe iktidarı, bu iktidarı oluşturan partiler değildir. Öyle olsaydı, onların iktidardan gidip yerine CHP'nin gelmesiyle sorun çözülür, faşizm tehlikesi önlenir, toplumsal demokratikleşme serbestçe gelişebilme olanağına kavuşabilirdi. Ama gerçek durum öyle değil. Anti-demokratik baskılar, faşizmin tırmanışı toplumsal yapıdan doğuyor. Türkiye emperyalist-kapitalist dünyaya bağımlı geri kapitalist bir ülke. Sermaye sınıfları ekonomik ve politik egemenliğe sahip durumda. Demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştiği; işçi, emekçi kitlelerin ekonomik ve politik örgütlenişinin ve mücadelesinin, tümüyle demokratik toplumsal muhalefetin hızlanıp yükseldiği koşullarda bu sermaye sınıflarının geri kapitalist düzeni ve kendi ekonomik ve politik egemenliklerini sürdürebilmeleri çok zorlaşır. Anti- demokratik baskılar, faşizan uygulamalar, saldırılar, cinayetler bu durumdan kaynaklanıyor. Bu konuya ilişkin olarak, önemli bir gözleme de dikkat çekmek isterim. Üçüncü dünya denilen geri ülkeler arasında göreceli olarak hızlı bir sanayileşme gösteren ülkelerin hemen hemen hepsi açık tam boy faşist rejimler altındadır, bir ikisinde de kısıtlı, baskıcı bir tür demokrasi hüküm sürmektedir. Nedeni, az önce belirttiğim sosyolojik olgudur.

Türkiye'de işçi sınıfı, kol ve kafa emekçisi kitleler gittikçe sola kaymakta, suskun çoğunluk olmaktan çıkmakta, politik bilinç ve mücadele çizgileri yükselmektedir. Bu olgu egemen sınıfları, kendi aralarındaki ayrışım ve sürtüşmelere rağmen, birleşmeye itelemektedir. Özellikle burjuvazinin sanayici çıkarları kesimi gittikçe konuşkan, taleplerinde ısrarlıdır ve hem kendi aralarında, hem burjuvazinin çeşitli kesimleri arasında dayanışmayı, birlikteliği oluşturup geliştirme çabası içindedir.

Kapitalistleşme süreci ilerledikçe burjuvazi içindeki ayrışımlar, sürtüşmeler daha belirginleşip su yüzüne vurmaktadır. Ancak öte yandan, ele geçirdikleri artık değeri, gelir dağılımlarındaki paylarını büyültme ve demokratik toplumsal muhalefeti baskı altına alma konularında duydukları zorunluluk onları birleştirmektedir. Sınıflararası güç dengelenmeleri söz konusu olduğunda, burjuvazi içindeki ayrışım ve sürtüşmeleri abartmamak ve burjuvazinin sınıfsal egemenliğini ve çıkarlarını korumadaki hırslı kararlılığını, politik tecrübe ve hünerlerini asla küçümsememek gerekir. Burjuvazinin zaaflarını abartmak, gücünü küçümsemek, demokratik hak ve özgürlükleri koruma ve geliştirmeye ilişkin kısa vadeli hesapları kolayca boşa çıkarabilir.

Büyük burjuvazinin ve ortaklarının ekonomik ve politik gücünü kıracak karşı güç işçi, emekçi kitlelerin, toplumun tüm demokratik güçlerinin bilinçli ve birleşik gücüdür. Sayısal açıdan bunlar ezici çoğunluğu oluşturur. Ama sayısal güç, nitel güç haline dönüştüğü zaman ve ölçüde, yani örgütlü, bilinçli, mücadeleci etkin güce dönüştüğündedir ki, ancak, toplumun gelişimini kesin belirler. Türkiye'de işçi sınıfının ekonomik-politik ve ideolojik mücadelesi ve tümüyle demokratik toplumsal muhalefet gittikçe yükselmekle beraber, örgütlü ve bilinçli tek bir bütüne dönüşmüş değildir. Bu dönüşümü sağlayacak strateji kesinlikle böyledir. Hiç unutulmasın ki, II. Dünya Savaşı öncesinde ve sonrasında çeşitli ülkelerde faşist rejimler, büyük halk yığınları bilinçli birleşik bir güç olarak gereğince harekete geçirilemediği için toplumların gidişine el koyma ve kanlı, zalim yönetimlerini sürdürme olanağını bulmuşlardır. Hitler Nazizmi böyle gelmişti, Pinochet faşizmi böyle geldi.

Önümüzdeki genel seçimler konusunu bu çerçeve içinde ele almak ve değerlendirmek gerekir. İktidar sorunu yalnızca bir oy çoğunluğu sorunu değildir. İktidarın toplumsal dayanaklarının bilinçli ve mücadeleci birliği, bütünlüğü sorunudur. Kısacası, sayısal -nicel- çoğunluğun nitel çoğunluğa dönüşülmesi sorunudur. Emperyalizmi ve faşizmi geriletecek, demokrasiyi geliştirip sağlam raylara oturtacak güç bu nitel güçtür. Çünkü emperyalizmin ve faşizmin toplumsal dayanakları olan egemen sermaye sınıflarına karşı dengeyi tutacak ve bu dengeyi sürekli ulusal bağımsızlıktan ve demokrasiden yana değiştirebilecek toplumsal güç budur. Bu nitel güç oluşturulup harekete geçirilmezse, tüm potansiyeli ile aktif güce dönüştürülemezse, sayısal çoğunluk elde edilip iktidara gelinebilir ama gerçek iktidar, iş başaran güçlü iktidar olunmayabilir.

Bu tahlil ve değerlendirmelere dayanaraktır ki, Türkiye İşçi Partisi Cumhuriyet Halk Partisine emperyalizme ve faşizme karşı ortak bir mücadele platformu oluşturmayı ve bu platform üzerinde güç ve işbirliği etmeyi önermiştir. Böyle bir platformun oluşturulmasına gidilirse, genel seçimlere ilişkin olarak da uyumlu bir tutum ve davranış biçimi üzerinde anlaşmaya varılabilir. Bu biçimin saptanmasında tek geçerli ölçüt, demokratik toplumsal muhalefetin seçimlerde ve sonucunda parlamentoda en etkin ölçüde temsil edilebilmesidir. Sorun bu ölçüt açısından ele alınınca, Türkiye İşçi Partisi için tek seçenek seçimlere girip girmemek değildir. Başka seçenekler de vardır.

Hemen belirteyim ki, bu seçenekler arasında Türkiye İşçi Partililerin CHP listelerinde bağımsız adaylar olarak kontenjandan yer alması yoktur. Her ne yoldan

ve her ne biçimde olursa olsun parlamentoya girmek, başkasının arabasına binerek oraya gitmek diye bir hırsımız yoktur. Parlamentoda olmak kendi başına bir şey ifade etmez. Parlamentoda bulunmak toplumdaki gücünüzden geliyorsa, kendi gücünüzle oraya girmişseniz, parlamento çalışmalarınızda etkinliğiniz olur. Parlamentoya giremezseniz de güçsüzsünüz demek değildir. Çünkü gerçek güç sayısal olmaktan çok niteldir ve nitel güç ergeç sayısal güce dönüşür. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi gücünü işçi sınıfı ve emekçi kitleler içinde örgütlenişinden alır. Seçim kanununun alınan tüm oyların tam değerlenmesini önliyen anti-demokratik hükümleri nasıl olsa bir gün aşılır. Sosyalist hareket, toplumsal gelişmenin doğrultusunu ve onun gereklerini esas alır; stratejisini ve taktiğini ona göre saptar. Geçici yüzeysel başarılar peşinde değil, kalıcı sonuçlar alma peşindedir.

Partimiz bu anlayışla ve işçi sınıfımıza, emekçi halkımıza karşı sorumluluğunun tam bilinci içinde, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm çizgisinden bir milim bile şaşmaksızın mücadelesini sürdürecektir. Emperyalizme ve faşizme karşı ortak bir mücadele platformu oluşturmak ve o platformun ekseni etrafında demokratik toplumsal muhalefeti birleştirip geliştirmek gündemimizin birinci maddesi olarak kalacaktır.

Türkiye İşçi Partisi kurulduğunda küçük, ama sağlıklı ve sağlam bir tohum gibiydi, işçi sınıfımızın bereketli topraklarına atılmış bir tohum. Bereketli topraklara atılan her sağlıklı ve sağlam tohum gibi Türkiye İşçi Partisi de kısa sürede filiz verdi, hızla boy atıp yükseldi. Henüz körpe ama gürbüz dallarında aydınlık yarınların çiçekleri şimdiden tomurcuklanmıştır. Bu çiçeklerden zafer çelenkleri öreceğimiz günler hiç de uzak değildir.

Çark Başak, Sayı 26-27, 16 Mart 1977

Güç ve İşbirliği Sorunu

Türkiye İşçi Partisi 1. Büyük Kongresi kararları, bunların uygulanmıya geçirilmesinin bir parçası olarak CHP liderine yazdığımız mektup ve kendisiyle yaptığımız görüşme Parti dışı kimi çevrelerde ve gündelik basında bazı yanlış anlaşılmalara yolaçtı. Bu karar ve görüşmelerin seçim yılına, hele erken seçimin sözü edildiği günlere rastlaması dolayısıyla Parti'nin bu davranışlarının seçim hesaplarıyla ilişkili olduğu düşünceleri ve yorumları ortaya atıldı. Partili arkadaşlarımız ve Parti'mize ilgi, yakınlık duyan kişi ve çevreler bu tür düşünce ve yorumların doğru olmadığını en duru ve kesin biçimde bilmelidirler. Seçimler gündemde olmasaydı da TİP 1. Büyük Kongresi aynı kararları alır ve CHP'sine aynı öneriler getirilirdi.

Hatırlayalım ki, Kongre Kararlarının III-1-A paragrafında, Büyük Kongre'nin, kararların ikinci bölümünde belirtilen talep ve mücadele hedeflerinin gerçekleştirilmesi için bütün demokratik güçlerin en geniş birlik ve dayanışma içinde mücadelesini gerekli gördüğü belirtilmekde ve B paragrafında da aynı kararlara "ilişkin görüş ve çözüm önerileri çerçevesi içinde ortak bir platform üzerinde anlaşarak, emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği yapmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi'ne çağrıda" bulunulmaktadır. Bu kararların seçimler konusuyla doğrudan ilişkili olmadığı, ayrı ve daha üst düzeyde, çok daha kapsamlı ve uzun vadeli bir davranışı belirlediği hiç bir kuşkuya yer bırakmayacak kadar açıktır.

Eğer önerimize olumlu bir yanıt alsaydık ve ortak bir platform için görüşmeler başlasaydı, bu çerçeve içinde, seçimlerde güç ve işbirliği ve bunun alabileceği biçimler de söz konusu olurdu. Bu takdirde de konu, TİP'nin seçimlere katılıp katılmaması gibi basite indirgenemezdi. Ölçüt demokratik toplumsal muhalefetin seçimlerde kendisini en iyi, en güçlü biçimde gösterebilmesi ve sonunda da aynı güçle T.B.M.M.'sinde temsil edilebilmesi olurdu.

Defalarca belirtmiş olduğumuz gibi, emperyalizme bağımlı geri ülkeler de dahil olmak üzere tüm kapitalist ülkelerde yalnız sosyalizm mücadelesinin değil, ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin de öncü gücü, motor gücü işçi sınıfıdır ve bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi iç içe geçmiş bir bütündür. İşçi sınıfı bu üçlü mücadelesini kendi bağımsız partisi aracılığıyla verir. İşçi sınıfının toplumsal konumu ve işlevi böyle olduğu içindir ki, demokratik güçlerin güç ve işbirliği etmeleri çağrısı her zaman işçi sınıfının bilimsel sosyalist partilerinden gelir ve bu partiler yorulmak bilmez çalışmalarıyla bu birliği gerçekleştirmeye uğraşırlar. Bunu başarmak kolay değildir. Sürekli, ısrarlı, tutarlı bir çaba gerektirir ve ancak zamanla başarıya ulaştırılabilir. Bunun için, hem bütün demokratik güçlerin en geniş birlik ve dayanışma içinde mücadele etmeleri, hem de CHP ile güç ve işbirliği yollarının seçimlerden sonra da aranmaya devam edilmesi gereği gündemimizdedir.

1. Büyük Kongre'mizde güç ve işbirliğine yönelik bir ortak platformun dayandırılabileceği kararları almak, Parti Programımızı ileri bir tarihe ertelemek ve yeni bir

asgari program benimsemek demek değildir. İçinde bulunduğumuz bugünkü koşullardan başlayarak sosyalizme giden yolda ardı ardına, kesintisiz adımlar atarak ilerlenir. Bu adımlar, hedefe götürecek temel politik çizgi açısından günün koşullarında atılması gerekli ve mümkün olan adımlardır. Partimiz temel politik çizgi ile somut koşulların gerekli kıldığı somut eylemleri arasında bir zıtlık yoktur, uyumluluk vardır; daha doğrusu Parti doğru taktikler ve yöntemlerle bu uyumluluğu sağlar.

Parti, sosyalizmi hedef alan temel politik çizgisi ile güncel taktik ve eylemleri arasında uyumluluğu sağlar, ama, ortak platform üzerine başka parti ve kuruluşlarla güç ve eylem birliği tek boyutlu bir uyumluluk içinde yürümez. Ortak platform'a katılan tüm parti ve diğer kuruluşlar kendi tüzel ve örgütsel varlıklarını ve kişiliklerini korurlar. Hele işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi kendi programından ve temel politik çizgisinden hiçbir ödün vermez ve o doğrultuda çalışmalarını en kısa bir süre için olsun ertelemez veya arka plana almaz. Parti, işçi sınıfı ve diğer kol ve kafa emekçisi kitleler içinde kendi örgütlenişini, propaganda ve ajitasyonunu tüm olanaklarını kullanarak yürütür. Ortak platform'un açıklanması, gerekliliğinin anlatılması ve kabul ettirilmesi çabaları da bu çalışmaların kapsamı içinde olur, onun bir parçasını oluşturur. Bu çalışmalarında parti kitlelerle doğrudan doğruya ilişki, temas içindedir ve çalışmaların hedefi işçi sınıfını ve emekçi kitleleri doğrudan partinin yönlendirici etki alanı içine almaktır.

Ne var ki, Parti ne kadar gelişse ve büyüse de işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin tümünü kendi yönlendirici etki alanı içine alamaz. Bu kitlelerin kimi bölümleri başka partilerin, örgütlerin üyesi veya yanlısı olmakta devam ederler. Bunun için işçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri, her yerde ve her zaman, bir yandan işçi, emekçi kitleler içinde doğrudan çalışırken, öte yandan, kitle tabanı, sayısal gücü olan demokratik, ilerici nitelikte parti ve diğer örgütlerle temas ve dialog kurmaya; ulusal bağımsızlık ve demokrasiyi koruma ve güçlendirme konusunda ortak hedef ve talepleri tesbit edip bir anlaşmaya varmaya; ve üzerinde anlaşmaya varılan ortak platform veya program uyarınca güç ve işbirliği etmeye de çalışırlar. Bu iki yönlü çalışmalardan amaç emperyalizme ve faşizme karşı tüm işçi, emekçi kitleleri ve kuruluşları örgütlü birleşik mücadeleye sokmaktır. Emperyalizm ve faşizm örgütlü birleşik mücadele ile geriletilebilir ve yenilebilir.

Bir ortak platform veya program üzerinde anlaşıp güç ve işbirliğine girişen parti ve kitlesel örgütler arasında, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinden gayrı diğerleri değişik ölçülerde burjuvazinin ve burjuva ideolojisinin etkisi altındadırlar. Burjuvazi ile onun dayanağı ve ortağı emperyalizme uzlaşma, ona teslim olma eğilimleri hep vardır. Onun için güç ve işbirliği tek boyutlu bir uyumluluk içinde yol alıp gelişmez. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi sürekli uyanık olmak, diğer parti ve kuruluşları uyararak, eleştirerek, tartışmalar açarak burjuvazi ve emperyalizmle bilerek bilmeyerek uzlaşmadan onları geri çekmek, ortak platform veya programın çizgisinde tutmak mücadelesini verirler. Güç ve işbirliğinin en tutarlı, sebatlı, cesur savunucusu ve koruyucusu işçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri olurlar. Birlik; ayrışımlar, tartışmalar, eleştiriler, mücadeleler içinde oluşup gelişir. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin başını çektiği, eksenini oluşturduğu bu süreç içinde, esas nitelikleri burjuva olan diğer parti ve kuruluşlar değişime uğrayabilirler tutarlı ve geçerli bir demokratik

çizgide gelişme yoluna girerler ve demokrasi mücadelesiyle sosyalizm mücadelesi iç içe geçmiş bir bütün olduğundan, zamanla sosyalizm çizgisine daha yaklaşabilirler.

Bu tür bir güç ve işbirliği süreci içinde işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi de deneyimler kazanır, yeteneklerini geliştirir, nesnel ve öznel gerçekliği daha yakından, daha sıkı, daha doğru kavrayabilme durumuna gelir. Kısacası, güç ve işbirliği süreci içinde buna katılan taraflar başlangıç noktasında oldukları gibi kalmaz; verdikleri birleşik mücadele ile bir yandan toplumu değiştirirken, öte yandan da kendileri değişip gelişirler.

Türkiye'de bugün Türkiye İşçi Partisi dışında, kitle tabanı, sayısal gücü, siyasal ağırlığı olan ve demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesinden ve bir ölçüde ulusal bağımsızlığın korunup güçlendirilmesinden yana görüşler savunan siyasal parti Cumhuriyet Halk Partisi'dir. Bu nedenle Parti'miz Cumhuriyet Halk Partisi'ne emperyalizme ve faşizme karşı ortak bir platform üzerinde anlaşarak güç ve işbirliği etme çağrısında bulunmuştur. Kitle tabanı, siyasal ağırlığı olan demokratik nitelikte başka partiler bulunsaydı, Parti'miz, onlara da aynı çağrıyı yapardı.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği çağrımızı bugün reddetmiş olması bu çağrımızı gündemden düşürmüş değildir. Kitlesel tabanı, gücü olan demokratik, ilerici parti ve kuruluşlarla ve bu arada CHP ile, emperyalizme ve faşizme karşı güç ve işbirliği etme girişim ve çabalarını Partimiz ilerde de sürdürecektir. Bu güç ve işbirliğini oluşturma ve gerçekleştirme uğraşıları yukarda açıkladığımız çerçeve içinde yapılacaktır. CHP hem eleştirilecek, uyarılacak, hem onunla ulusal ve demokratik hedefler üzerinde anlaşma ve güç ve işbirliği gerçekleştirilmeye çalışılacaktır. CHP'yi burjuvazi ve ortağı emperyalizmle uzlaşma eğiliminden uzaklaştırmak ve onu alabildiğince, yalpalamadan demokratik çizgi üzerinde tutmak, işçi sınıfımızın partisi olarak Türkiye İşçi Partisi'nin işlevidir.

Çok-partili parlamenter rejimin, genel seçimlerin varolduğu toplumlarda seçimlere katılmak ve parlamentoya girmeye çalışmak işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin hedef ve uğraşları arasındadır. Ama ne biricik hedef ve uğraştır, ne de temel hedef ve uğraştır. Temel hedef ve uğraş, işçi, emekçi kitlelerin, tüm demokratik kuruluşların emperyalizme ve faşizme karşı örgütlü birleşik bir güce dönüştürülmesi, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm doğrultusunda gelişen bir mücadele sürecine sokulmasıdır. Parlamentoya ilişkin olarak da hedef, oraya oy avcılığı yöntemleriyle veya aday listeleri üzerinde partilerarası hayali anlaşmalarla değil, bu demokratik toplumsal muhalefetin oy sayılarında ifadesini bulmasını sağlayarak girmektir.

İşçi sınıfının partileri için parlamentoya girmenin ikili işlevi vardır. Birincisi, parlamentonun burjuvazinin ve burjuva partilerinin iç yüzünü, emperyalizmden ve sermaye sınıflarından yana yürüttükleri politikanın sergilendiği, işçi, emekçi sınıfların hak ve çıkarlarının ve demokratik özgürlüklerinin ve ulusal bağımsızlığın savunulduğu; tüm dış ve iç politika sorunlarının işçi sınıfının bilimsel sosyalizmi açısından incelenip değerlendirildiği, çözümler önerildiği bir forum, ülke kamuoyuna seslenilen bir kürsü olarak kullanılmasıdır. İkincisi, parlamento burjuva iktidarının politik düzeyde alabildiğince kuşatılıp sınırlandırılabilmesi, en azından önüne engeller çıkarılabilmesi olanağının sağlanabildiği bir kurumdur. İşçi sınıfının partisi ne denli parlamentoda temsil olunursa, bu işlevleri o denli yerine getirebilir. Ama

tekrarlayalım: Parlamento içinde bu güce sahip olma ve bu işlevi yerine getirebilme, parlamento dışında işçi sınıfının ve tüm demokratik toplumsal muhalefetin örgütlü, uyanık ve mücadeleci gücüne bağlıdır, onunla orantılıdır. Yalnızca sayılar yeterli değildir, sayıların nitel düzeyi, ağırlığıdır asıl etkin olan.

Bu nedenlerledir ki, önümüzdeki seçimlerde asıl önemli olan, CHP'nin tek başına iktidar olması değil, demokratik toplumsal muhalefetin en etkin biçimde seçimlerde yeralması ve sonucunda parlamentoda temsil edilebilmesidir. CHP'nin solunda işçi sınıfımız politik partisi aracılığıyla ağırlığını duyurabildiği ölçüde CHP demokratik çizgide, sol doğrultuda tutunmak ve ilerlemek zorunluluğunu duyacaktır, kitle tabanında kayıplara uğramamak veya bu kayıpları asgariye indirebilmek için bunu yapmak durumunda kalacaktır. Parlamentoda T.İ.P.'nin varlığı da aynı etkiyi yapacaktır. CHP'ye ilişkin olarak sorun, onun, ister muhalefette, ister iktidarda olsun, demokratik çizgide tutunabilmesini, giderek o çizgide ileri adımlar atabilmesini sağlayacak koşullar bileşimini oluşturabilmektir. Bu bileşimin içinde işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi birinci planda yer alır.

Kaldı ki, işçi sınıfının politik görüşlerini, sorunlara bakış açısını ve çözüm önerilerini her olanaktan yararlanarak duyurmak, yaymak onun partisinin asli görevidir. İşçi sınıfının politik hareketinin varlığını, ağırlığını duyurmak yalnızca sosyalizm davası açısından değil, ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi açısından da gereklidir. Genel seçimler bu olanakları ülke çapında, normal zamanlardan daha büyük ölçüde sağlar. İşçi sınıfının partisi böyle önemli bir olanaktan bir burjuva partisi lehine tek taraflı olarak vazgeçemez. Tek taraflı vazgeçmek, demokrasi hareketini güçlendirmez, zayıflatır.

1975 seçimlerinde partimizin aldığı CHP'ye oy verilmesi kararına karşı koyup, bağımsız aday göstererek "işçi sınıfının sesini duyurma"ya kalkışanlara karşı o zaman şöyle demiştik: "Sosyalist birikimin seçimlere katılarak sesini duyurabilmesinin asgari şartları ise, 1) seçimlerden önce yeterli bir süre bu birikimin üzerinde, onu etkileme ve örgütleme çalışmalarının yapılmış olması, 2) seçimlere işçi sınıfının partisi olarak katılma hakkının kazanılmış olmasıdır." (Türkiye İşçi Partisi Yayınları: 7, "12 Ekim 1975 Seçimlerinde Tavrımız", s. 7) Ekim 1975'de Partimiz bu iki şartı henüz yerine getirmiş değildi; şimdi getirmiş bulunuyor. Türkiye İşçi Partisi, seçimlere katılma konusunda, verili koşullara en uygun, en geçerli yöntemi saptamasını bilecektir.

DİSK üst yönetimi, seçimlerde kayıtsız şartsız CHP'ni destekleme kararı almakla DİSK'i işçi sınıfının devrimci çizgisinden saptırma ve CHP'lileştirme çabalarının yeni bir kanıtını daha vermiştir. DİSK üst yönetimi, aldıkları kararın DİSK'in kitlesini, işçi tabanını bağlayacağını sanıyorsa aldanıyor. Bu yönetim kendi örgüt kitlesinden ve tabanından kopmuştur ve bu kopma her geçen gün daha da keskinleşmektedir. Bir örgüte öz niteliğini veren, kitleden kopmuş üst yöneticiler değil, örgütü oluşturan kitlenin kendisi ve onun, biçimsel olarak kademelerde yer almayan gerçek temsilcileridir. DİSK'li işçiler sınıf bilinçleri ve DİSK içinde kendi gözleri önünde cereyan eden olaylardan aldıkları derslerle seçimlerde nasıl davranacaklarını kendileri saptayacaklardır.

Çark Başak, Sayı 28, 1 Nisan 1977

Tİp Seçİmde

Türkiye İşçi Partisi seçimlere katılıyor. Türkiye İşçi Partisi ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin bayrağını Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne dikecektir. İşçi sınıfımızın, müttefiki yoksul köylülerin, kentli emekçilerin, memur kitlesinin büyük çoğunluğunun, ilerici, demokrat aydınların ve gençliğin gerçek biricik temsilcisi Türkiye İşçi Partisi'dir. Çünkü Türkiye İşçi Partisi sosyalizmi hedef alan, sosyalizmi savunan partidir. Gerçek düzen değişikliği kapitalizmden sosyalizme geçiştir. Kapitalizmin her biçimi işçi ve emekçi kitlelerin sömürüsüne dayanır. Kapitalizmde değişiklikler yapmakla sömürü, yoksulluk, işsizlik, haksızlık ve adaletsizlik ortadan kalkmaz. İşçi ve emekçiler gerçek özgürlüğe kavuşmaz. Hayat pahalılığı altında ezilenlerin, geçim sıkıntısı çekenlerin, bin zahmetle yetiştirdiği ürünlerini ucuzundan tüccara, tefeciye kaptıranların, okula gidebilme ve okuyabilme imkânı bulamayanların, ekmeğini kazanacak bir işe giremeyip boşta gezenlerin, yoksulluğun pençesinde perişan olanların özgürlüğü olur mu?

Kapitalizmin özgürlüğü, emeği sömürme özgürlüğüdür. Sermaye sahiplerinin kâr ve daha, daha fazla kâr edebilme özgürlüğüdür. Ancak sömürünün, yoksulluğun, cehaletin tümüyle ortadan kalktığı sosyalist düzende tüm kol ve kafa emekçileri köylü ve kentli üreticiler, yurdumuzun yarınını emanet edeceğimiz gençler gerçek özgürlüğe kavuşacaktır. Kapitalizmden sosyalizme bugünden yarına hemen geçilmez. Ama bugünden sosyalizme doğru gerçekçi ve geçerli adımlar atılabilir, atılmalıdır. İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi bu görevi yapmaktadır. Sosyalizme giden yol, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin tek bir bütün olarak bileşik verilmesinden geçer. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm yolunda, tüm emekçilerin, ilerici, demokratik, yurtsever güçlerin işçi sınıfının ve politik partisinin önderliğinde güç ve işbirliği etmesiyle ilerlenir. Türkiye İşçi Partisi, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde önderlik eden partidir.

Türkiye İşçi Partisi seçimlere katılıyor, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne mutlaka girecektir. İşçinin, emekçinin; sömürülen ve ezilenin; haksızlığa, saldırıya uğrayanın ve baskılar altında inletilenin sesini Meclis'te var gücüyle duyuracak, onların hak ve özgürlüklerini yılmadan savunacak, sermaye sınıfları partilerinin oyunlarına, yolsuzluklarına, kaypaklığına ve kaytarmacılığına tüm gücüyle karşı çıkacaktır.

Vereceğin oylar, bu işlerin başarılmasını sağlayacaktır.

GÖREV, Sayı 1, 22 Nisan 1977

Türkiye İşçi Partisi Engelleri Aşmayı Bilecektir

Basın açıklaması, 6 Nisan 1977.

Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere girme hakkını kazandığını ilgili mercilere kabul ettirmiş olması kendi başına büyük bir başarıdır ve bu başarı, temelde, işçi sınıfımızın başarısıdır. Partimiz önce yerel örgütlenmesini gerçekleştirmede büyük engellerle karşılaştı, kurucuların üzerine her türlü akla gelen gelmiyen baskı yapıldı, ama bu baskılar altedildi. Bunun ardından kuruluşları yerel mercilere kabul ettirmek mesele oldu, oysa yasalara göre kuruluş dilekçesinin verilmesiyle örgüt kurulmuş oluyordu. Ve nihayet, ilçe ve illerdeki resmi mercilerin parti örgütünün kurulmuş olduğunu İçişleri Bakanlığına vaktinde bildirmelerini sağlamak için çok uğraşıldı. İl ve ilçelerde resmi makamların işlemlerini ısrarla sonuna kadar takip etmek gerekti. Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfımızdan aldığı güven ve kararlılıkla bütün bu engelleri birer birer aşmayı başardı. Türkiye İşçi Partisi'nin karşısına çıkarılan engeller ve güçlükler, "hürriyetçi çoğulcu demokrasi" teranesini dillerinden düşürmiyenlerin, MC iktidarının, aslında demokrasiden, işçi sınıfının ve emekçi halkın bağımsız politik örgütlenişinden ve mücadelesinden ne denli korktuklarını, demokratik hak ve özgürlüklere ne denli karşı olduklarını bir kez daha açığa vurdu. İşçi, emekçi kitlelerin bilinçli demokratik mücadelesiyle, Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere katılmasıyla kendi sınıfsal çıkarları, vurgunlar, yolsuzluklar, rüşvetler, vergi kaçakçılığı tehlikeye düşecek diye korkuyorlar. İşçi sınıfımız ve onun politik örgütü Türkiye İşçi Partisi şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de engellemeleri aşmasını ve bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini yeni aşamalara doğru geliştirmesini bilecektir.

Çark Başak, Sayı 29, 16 Nisan 1977

Değişen Bakanlar Tarafsız Olmalıdır

Basın açıklaması, 7 Nisan 1977.

Erken seçim kararı, artık seçim erken olmaktan çıktığı bir zamanda alındı. Partimiz daha Ekim 1975 Senato seçimlerinin hemen ertesinde, MC'nin iktidardan düşürülebilmesi için genel seçimlere gidilmesi gereğini ısrarla belirtmişti. Şimdi, seçimlerin yenilenmesi kararının alınmasından önceki partiler arası hesaplaşmalarda, MC'nin iktidardan düşürülmesi imkânı belirdiği halde, MC'yi iktidarda bırakıp normal seçim tarihinden dört ay önce seçimlere gidilmesi tercih edildi. Faşizmi geriletmenin; can, örgüt, eğitim, siyasal faaliyet güvenliğini sağlayabilmenin ön ivedi şartı olan MC'nin bir an önce düşürülmesi zorunluğu bir yana bırakıldı, dar parti çıkarları öne alındı. Böylece, faşizme karşı demokrasinin tutarlı gerçek savunucusunun işçi sınıfı ve onun bağımsız partisi olan Türkiye İşçi Partisi olduğu bir kez daha açıkça ortaya çıktı.

Seçimlere gidilirken İçişleri, Adalet ve Ulaştırma Bakanlarının görevden alınarak yerlerine bağımsızların atanması Anayasa hükmüdür. Şeklen bir partiye üye olmamak, gerçekten bağımsız ve tarafsız olmak anlamına gelmiyor. Kısa süre önce sözde bağımsız olanlardan kimileri şimdi çeşitli partilerde yer almışlardır. Geçmişte, mebus pazarlarının kurulduğundan söz edildiği de unutulmamalıdır. MC iktidarında gidilen seçimlerde can, politik faaliyet, serbestçe oy verebilme güvenliği tehlikededir. Bu durumda, hiç değilse söz konusu bakanlıklara gerçekten bağımsız ve tarafsız olduklarına güvenilebilecek kişilerin getirilmesi seçimlerde güvenliğin sağlanabilmesi açısından asgari şarttır. Bu bakanların atanmasında Meclis'in bir denetim yetkisi olmadığından ve esasen Meclis dağılmış da bulunduğundan, bu konuda dikkatli davranmak bu atamaların kararnamelerini imzalayacak olan Sayın Cumhurbaşkanına düşmektedir. Tarafsızlıkları ve güvenilebilirliği şüpheli kimselerin atanma kararnameleri herhalde imza edilmemelidir.

Çark Başak, Sayı 29, 16 Nisan 1977

Can ve Politik Faaliyet Güvenliği Sağlanmalıdır

İstanbul Üsküdar'da Parti merkezinin yakılmasını protesto eden Parti bildirilerini Üsküdar meydanında dağıtırken açılan yaylım ateşle ağır yaralanan Parti üyesi Mustafa Koca'yı hastanede ziyaretten sonra verilen demeç, 8 Nisan 1977.

19 yaşındaki genç arkadaşımız Mustafa Koca faşist komandolar tarafından kurşunlanmıştır. Dalağı parçalanmış, mide ve bağırsakları delinmiştir. Yapılan cerrahi müdahaleye rağmen durum vehametini korumaktadır. Benzeri olaylarda her zaman karşılaştığımız üzere polisler katilleri yakalayacak yerde bildiri dağıtan arkadaşlarımızı gözaltına almışlardır.

Üsküdar ilçe lokalimiz kısa aralıklarla üstüste üç defa saldırıya uğrayıp tahrip edilmiş bulunuyordu. Son defasında ise ilçe merkezi ateşe verilerek yakılmıştır. Resmi makamlara yapılan müracaatlara rağmen failleri yakalama konusunda hiçbir teşebbüste bulunulmamıştır. Bu ise gözü dönmüş failleri daha fazla cesaretlendirmiş ve önceki gün bildiri dağıtan arkadaşlarımız yaylım ateşle karşılaşmışlardır.

Başbakan Demirel "seçimlerde hükümete düşen görevleri eksiksiz yerine getirmek görevimizdir" diyor. Ama sözleri yaptıklarına uymuyor. Bildiri dağıtmak gibi yasal bir eylemde bulunan partililerin kurşunlandığı, her gün genç öğrencilerin canına kıyıldığı, soygunların birbirini izlediği bir durumda hükümetin görevlerini yerine getirdiğinden bahsedilemez. Seçim döneminde dahi can ve politik faaliyet güvenliğini yerine getirmeyen Demirel ve ortaklarından sorulacak hesaplar hergün artmaktadır.

İşçi sınıfımız ve emekçi halk kitlelerinin oylarıyla seçimlerden gücünü Parlamentoya da yansıtarak çıkacak olan Türkiye İşçi Partisi bu hesapların birinci takipçisi olacaktır.

Çark Başak, Sayı 29, 16 Nisan 1977

Doğu ve Güneydoğu'da Irkçı-Şoven Baskılar

Tunceli olaylarını yerinde inceleyen Parti Merkez Heyeti'nin hazırladığı rapor üzerine Genel Merkez'de yapılan görüşmelerden sonraki basın açıklaması, 10 Nisan 1977.

Ülkenin büyük ve küçük kentlerinde silahlı saldırılara, cinayetlere, parti merkezlerinin yakılmasına kadar ulaşan faşist terör, doğu ve güney doğu illerimizde ırkçı, şoven, milliyetçi görünümlere bürünerek daha da ağır ölçülerde uygulanmaktadır. Bunun son örnekleri Mardin köylerinde yer alan baskılar ve basına hemen hiç yansımayan Tunceli olaylarıdır.

Partimizin gönderdiği heyetin mahallinde yaptığı tesbitlere göre Tunceli'de olay boş bir arsada bir bomba patlatılmasıyla başlatılıyor. Patlamanın daha yankılanması kesilmeden dışarı fırlayan polisler otomatik silahlarla ateş açıp, sokakta kimi gördülerse karakola çekiyor ve dayaktan geçiriyorlar. Bunun üzerine Belediye Başkanı halkı toplayarak kışkırtıcı ajanların oynadıkları oyunu açıklıyor ve provakasyonlara gelinmemesi konusunda uyarıyor. Bu defa belediye binasının yanında ikinci bir bomba patlatılarak halka karşı yeniden saldırılara geçiliyor. Olaylarda valinin tahriki olduğunu belirten yargıç dövülüyor, karakola alınarak işkence ediliyor. Tunceli halkı işyerlerini ve dükkânlarını beş gün süreyle kapayarak tedhiş olaylarını protesto ediyorlar.

Doğu'daki bu terör karşısında burjuva partileri ve politikacıları suskundurlar, çünkü hepsi, aslında, doğu illerimize karşı ayırım gözeten bir tutum içindedirler. Yalnızca Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olarak hiç ayırım gözetmeksizin tüm baskı ve şiddet uygulamalarına karşı çıkmakta, demokratik hak ve özgürlükleri her yerde ve her zaman şaşmaz bir tutarlılık ve ısrarla savunmaktadır. Çünkü demokrasinin gerçek savunucuları ancak sosyalistlerdir.

Çark Başak, Sayı 29, 16 Nisan 1977

Partili ve Partiye Gönül Bağlamış Arkadaşlar

12 Nisan 1977

Partimiz Haziran'ın ilk haftasında yapılacak genel seçimlere girmektedir. 1969'dan bu yana ilk kez işçi sınıfımız kendi bağımsız partisi aracılığıyla seçimlerde sesini ülke çapında duyurabilecek, görüşlerini açıklayabilecektir. Seçim dönemi başlamış olduğundan Partimiz şimdiden radyo ve televizyon aracılığıyla geniş halk kitlelerine kısa sürelerle de olsa seslenebilmek olanağına kavuşmuştur. Ama kuşkusuz seçim propagandasında yalnızca bununla yetinilemez. Afişlemeler, bildiri dağıtımları kapalı salon toplantıları ve açık hava mitingleri de gerekecektir.

Seçimlerin önemi seçim döneminde Partimizin sesini ve görüşlerini ülke çapında duyurabilmekle sınırlı değildir. Seçimlere katılmanın hedefi parlamentoya girebilmek ve parlamentoyu bir forum, bir kürsü olarak kullanabilmek, burjuva iktidarının işçi emekçi halk kitlelerine karşıt politikasını olabildiğince sınırlayabilme olanağına kavuşmaktır.

Seçimlerde bu sonuçlan sağlayabilecek ölçüde etkin olabilmek, bir yandan tüm partililerin ve partimize inanmış, gönül vermiş arkadaşların geceyi gündüze katarak yapacakları sistemli cesur, özverili çalışmalarına, öte yandan da, bu çalışmalar için gerekli para kaynaklarının bulunmasına bağlıdır. Gerekli para sağlanabildiği ölçüde çalışmalarda başarının artacağı açıktır. Merkez Yönetim Kurulumuz Nisan, Mayıs aylarında ve Haziran başında tüm üye ve aday üyelerin gelirlerinin %10'u oranında partiye bağışta bulunmalarını ve ayrıca parti dışındaki bağış kaynaklarından sonuna kadar yararlanılmasına çalışılmasını kararlaştırmıştır. Partililerin ve Partimize bağlı arkadaşlarımızın gereğini yapmalarını diler, saygı ve sevgilerimi sunarım.

Çark Başak, Sayı 29, 16 Nisan 1977

Ulusal Bağımsızlık Üzerine

Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezi'nde Partililerle yapılan sohbet toplantısındaki konuşmasının Çark Başak'ta çıkan özeti, 12 Nisan 1977.

İçine girdiğimiz seçim döneminde politik tartışmalar yurdumuzun temel sorunları üzerinde değil, burjuva partileri arasındaki çekişmeler düzeyinde sürdürülmektedir. Oysa Türkiye'nin hayati sorunları vardır ve halkımız seçimlerde tercihini yaparken bu sorunları ve çeşitli partilerin bu sorunlara ilişkin görüş ve tutumlarını iyi bilmek durumundadır. Bu temel sorunlardan başta gelen birisi, Türkiye'nin bağımsızlığı sorunudur. Yurdumuz, Amerika'nın başını çektiği emperyalist-kapitalist dünyaya bağımlı durumdadır.

Bugün vatan topraklarının bir bölümü askeri üsler ve dinleme tesisleri yoluyla Nato'nun ve Amerika'nın emrine verilmiştir. Yurt savunması Nato'ya ve Amerika'ya bağımlı kılınmıştır. Ortak Pazar'la yapılmış andlaşmanın dayattığı şartlar ve ilişkiler sanayileşmemizi baltalamakta, dış ticaret açığını gittikçe büyütmektedir. Sanayi, ticaret ve bankacılık alanlarında uluslararası tekellerle ortaklık kurmamış, işbirliği yapmamış, anlaşmalar imzalamamış tek bir büyük sermaye grubu yoktur. Her yerde olduğu gibi Türkiye'de de büyük sermaye emperyalizmin işbirlikçisidir.

Bu durum kökünden değiştirilmedikçe, ulusal bağımsızlıktan, "büyük Türkiye" yaratmaktan, veya kişiliği olan dış politikadan söz etmek boş bir laf kalabalığıdır, aldatmacadır.

Emperyalizmle iş ve çıkar birliği içinde olan egemen sermaye sınıflarının iktidarları ve partileri Türkiye'nin tam bağımsızlığını gerçekleştiremez ve koruyamaz. Sermaye sınıfları yurt çıkarlarının değil, kendi kârlarının peşindedirler. Yurt çıkarlarının ve ulusal bağımsızlığın savunucusu ve koruyucusu ancak, emperyalizmin ve işbirlikçisi yerli büyük sermayenin çifte sömürüsü altındaki işçi sınıfı ve müttefiki emekçi kitlelerdir.

Çark Başak, Sayı 29, 16 Nisan 1977

Bağımsızlık ve Demokrasinin Gerçek Savunucusu Sosyalizmdir

Basın açıklaması, 12 Nisan 1977.

Bu seçimlerin 1973 genel ve 1975 kısmi seçimlerinden apayrı ve çok önemli bir özelliği var. Geniş emekçi halk kitlelerinin özgürlüklerini, hak ve çıkarlarını tutarlı ve gerçekçi biçimde savunan işçi sınıfımızın partisi 1969'dan bu yana ilk kez seçimlere katılmaktadır. Bu sıfatla Türkiye İşçi Partisi seçimlerde işçi sınıfımızın ve müttefiki emekçi kitlelerin gerçek sesini duyuracaktır. Arada geçen zaman zarfında, ülkenin siyaset hayatında ve Millet Meclisi'nde Türkiye İşçi Partisi'nin yokluğunun doğurduğu boşluk doldurulamamıştır. 12 Mart döneminde 1961 Anayasasını geriletici değişiklikler bu boşluktan yararlanılarak, hiç bir ciddi muhalefetle karşılaşılmadan gerçekleştirilmiştir; demokratik hak ve özgürlükler daha da sınırlandırılıp daraltılmıştır. Bu gerileyişi gidermek ve demokrasiyi geliştirip güçlendirmek Türkiye İşçi Partisi'nin güncel ivedi hedefidir.

İşçi, emekçi kitlelerin gözü açılmıştır, politika adına ne işler çevrildiğini her geçen gün daha iyi görmektedirler. Bunun için büyük sermaye sınıflarının sağcı, gerici parti ve politikacıları dahi artık sosyal adaletten, işçi, emekçi dar gelirlilerden söz etmek zorunluluğunu duymaktadırlar. Maksatları seçmenlerin kafasını karıştırıp oylarını alabilmek, iktidarı ele geçirebilmektir. Sonra da, işçi, emekçi kitlelere, dar gelirli ve yoksullara bazı göstermelik kırıntılar verip büyük sermaye sınıflarına, kendilerine ve hısım akrabalarına büyük çıkarlar sağlamaya devam etmektir. İşçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza olan güveniyle Türkiye İşçi Partisi, büyük sermaye sınıflarının ve partilerinin bu hesaplarını boşa çıkartmak mücadelesini azimle yürütecektir.

Yürüyüş, Sayı 106, 19 Nisan 1977

Anti-Komünizm Ticareti ve Demokrasi Mücadelesi

Basın açıklaması, 13 Nisan 1977.

Türkiye İşçi Partisi dışındaki tüm partiler, AP'si, CHP'si dahil, seçim kampanyalarını bir korku üzerine dayandırıyorlar. Hepsi "komünizm tehlikesi" deyimiyle kendi icat ettikleri sözde bir tehlikeyi en iyi kendilerinin önleyeceğini ispat etme yarışındadırlar. Komünizmi anarşi ile özleştirip halk kitlelerinde korku yaratarak oy toplama hesabındadırlar. Halka, korkudan başka sunabilecekleri bir şeyleri yok da ondan.

Alabildiğine körüklenen anti-komünizm ticareti ve bu ticaretin dayandırıldığı, ceza kanununun 141 ve 142. maddeleri işçi sınıfımızın ekonomik, politik ve ideolojik hareketini ve örgütlenişini, yurdumuzun tüm düşünce, bilim, sanat ve edebiyat, basın ve yayın hayatını, tüm demokratik, ilerici güçleri tehdit altında tutmakta, serbestçe gelişmelerine set çekmektedir. Bizim büyük sermaye sınıfları, partileri ve politikacıları hep Batılı olmakla övünürler. Oysa Batı'da böyle anti-demokratik yasa maddelerinin bulunduğu, komünist partilerin yasaklandığı tek ülke yoktur. Bir İspanya vardı, şimdi orada da komünist partisi yasallaştı, seçimlere katılacak. Avrupa'da geriye sadece Türkiye kaldı. Bu duruma kesinlikle son verilmeli, bu yasal tehditler ve yasaklar ortadan kaldırılmalıdır.

İşçi sınıfımızın partisi olarak Türkiye İşçi Partisi bunun da mücadelesini vermektedir, çünkü Türkiye İşçi Partisi demokrasi mücadelesinde samimi, tutarlı ve kararlıdır; çünkü sosyalizm için mücadele ile demokrasi mücadelesi içiçe geçmiş, bütünleşmiştir. Hem anti-komünizm ticareti yapmak, sosyalizmi ve sosyalist ülkeleri kötülemek, hem demokrasiden yana görünmek burjuva partilerinin ve politikacılarının işidir. Anti-komünizm yapılarak tutarlı demokrat olunamaz. Türkiye İşçi Partisi seçime katılmakla bu oyunu da bozmaktadır.

Çark Başak, Sayı 29, 16 Nisan 1977

CHP MC İKTİDARINDA SEÇİMLERE GİTMEKTE YARAR GÖRÜYOR

Basın açıklaması, 19 Nisan 1977.

T.B.M.M. toplantısında çoğunluk sağlanamaması yüzünden Ticaret ve Maliye Bakanlarıyla Başbakan Demirel haklarında soruşturma açılmasına ilişkin komisyon raporunun konuşulamaması olayı üzerinde işçi sınıfımızın ve emekçi halkımızın ciddiyetle düşünmesi gerekir. Ahlâk, maneviyat sözlerini dillerinden düşürmeyen, adaletten, halktan ve emekçiden yana olduklarını iddia eden partilerin böyle bir konuda Meclis çoğunluğunu sağlamamaları onların samimiyetsizliklerinin, hepsinin özünde birbirinden pek farklı olmadığının yeni bir delilidir.

Adalet Partisi ve lideri Başbakan Demirel Meclis'e gelmemekle suçluluğu peşinen kabul etmiş olmaktadırlar. Hayali mobilya ihracatı konusunda bir yolsuzlukları, suçlulukları yoksa, soruşturmadan neden kaçıyorlar? Diğer taraftan, öbür partiler Meclis'te çoğunluğu neden sağlamıyorlar? Sözde ahlak şampiyonu MSP'den Meclis'e gelmiyenlerin sayısı neden kabarık? CHP de tam kadroyla gelseydi onyedi kişilik eksikliği kendi başına kapatabilirdi.

Aslında MSP Adalet Partisini sıkıştırmak, Milliyetçi Cephe hükümetini bozmak istemiyor. CHP de öyle. CHP, MC iktidarında seçimlere gitmekte kendi oy toplama hesapları açısından yarar görüyor. O kadar şikâyet eder, karşı çıkar göründüğü, silahlı saldırılar, cinayetler varsın seçim döneminde sürsün gitsin. Bu kanlı olaylar AP'ye karşı propaganda malzemesi olarak kullanılıp oy toplamakta işe yarayabilir. Hesap, bu.

Partiler hakkında hüküm verir, seçme yaparken, söylenen sözlere değil, yapılan işlere bakmak gerekir. İşçi sınıfımız, emekçi halkımız özellikle dikkatli ve uyanık olmak durumundadır. Unutulmamalı ki, Türkiye İşçi Partisi'nden gayri diğer partiler özünde birbirinden pek farklı değildir; hepsi bu sömürücü kapitalist düzenin partileridir.

Çark Başak, Sayı 30, 1 Mayıs 1977

Gün Ulusal Egemenlik İçin Mücadele Günüdür

Basın açıklaması, 22 Nisan 1977.

Yurdumuzun içinde bulunduğu şartlarda 23 Nisan ulusal egemenliğin bir bayramı olarak kutlanacağı gün değildir, ulusal egemenlik için mücadele edilecek gündür. Ulusal egemenlik, ulusal bağımsızlıkla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Ulusal bağımsızlığın olmadığı veya sınırlanmış ve zedelenmiş olduğu hallerde gerçek bir ulusal egemenlikten söz edilemez. Nato ve Cento'suyla, Ortak Pazar ve Enerji Ajansıyla, askeri üsleri ve istihbarat tesisleriyle, çok uluslu şirketleri ve sermaye yatırımlarıyla emperyalizm, Türkiye'yi askeri, politik ve ekonomik bir kıskaç içine sıkıştırmıştır. Başta işçi sınıfımız olmak üzere Türkiye'nin tüm demokratik, yurtsever güçleri bu kıskacı kırmanın, yurdu ferahlığa, özgürlüğe kavuşturmanın mücadelesini veriyorlar.

Ulusal egemenlik -hâkimiyet-i milliye- kavramı ve ilkesi, Ulusal Kurtuluş yılları sırasında imtiyazlı ve müstebit padişahlık yönetiminin şeriata ve hanedana dayandırılan hâkimiyetine karşı konuldu. Doğal olarak büyük halk çoğunluğunun iradesini ve politik yönetimini içeriyordu. Ama gerçekte, ekonomik ve politik güce sahip büyük sermaye sınıfları egemen sınıflar oldular. Şimdi işçi sınıfımız, emekçi kitleler, ilerici, yurtsever güçler, emperyalizmin işbirlikçisi büyük sermaye sınıflarının, tekellerin egemenliğine karşı demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi veriyorlar. Ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadelemiz bütünleşmiştir. Bu çifte mücadelemiz, onu tüm güçlüklere rağmen yılmadan, yiğitçe, sonuna kadar verenlere kutlu olsun.

Çark Başak, Sayı 30, 1 Mayıs 1977

Yurdumuzun Bir Karış Toprağı Bile Ne Satılıktır, Ne Kiralık

Basın açıklaması, 23 Nisan 1977.

Amerika, Başkan Carter'in yaptığı konuşmalarla bu seçimlerde Milliyetçi Cepheyi desteklediğini dolaylı yoldan belli etmiştir. Böylece, her zaman belirttiğimiz üzere, emperyalizmin dışımızda bir güç değil, iç politikamızdaki etken olduğu, rol oynadığı bir kez daha ortaya çıkmıştır. ABD Başkanı Carter'in Amerikalı politikacılarla yaptığı konuşmalarda ambargonun kalıntılarının kaldırılmasını istemesi, yapılmış bulunan ikili anlaşmanın Amerikan Kongresince onaylanmasından yana olduğunu belirtmesi gazetelerde büyük manşetlere geçmiş, Demirel'i ve MC'yi ferahlatmıştır. Ama ABD Başkanı Carter söz konusu ikili anlaşmayı onaylama konusunda Amerikan Kongresi'nin acele etmesine gerek görmediğini de sözlerine eklemiştir. Yani fiili durumda bir değişiklik yoktur ve olmıyacaktır; ABD, ikili anlaşmanın onaylanıp onaylanmaması konusunu Türkiye üzerinde bir baskı aracı olarak elde tutmaya devam edecektir. Asıl önemli olan bu nokta es geçilmektedir. Carter'in konuşmalarıyla sadece ağızlara bir parmak bal çalınmak, MC'nin durumuna bir kuvvet şırıngası yapılmak istenmiştir.

Sırası gelmişken şunu da önemle belirtelim ki, dört yılda bir milyar dolar karşılığı Türkiye toprakları üzerinde ABD'ye imtiyazlar tanıyan söz konusu ikili anlaşma Türkiye'nin ulusal bağımsızlığı ve egemenlik haklarıyla bağdaşmaz. Yurdumuzun bir karış toprağı bile ne satılıktır, ne kiralık. Türkiye İşçi Partisi bu ikili anlaşmaya karşı çıkmayı yurtseverliğin gereği bilir ve tüm demokratik, yurtsever güçleri bu anlaşmaya karşı çıkmaya çağırır.

Çark Başak, Sayı 30, 1 Mayıs 1977

Türkiye İşçi Partisi Seçimlere Girmektedir

Basın açıklaması, 24 Nisan 1977.

Türkiye İşçi Partisi'ne ilişkin sinsi bir propagandanın el altından devamlı işlendiğini öğreniyoruz. Türkiye İşçi Partisi'nin son anda seçimlerden çekileceği yalanı işçi, emekçi kitleler arasında yayılmak isteniyor. Böyle bir şey kesinlikle doğru değildir. Türkiye İşçi Partisi ulusal bağımsızlığın; demokrasinin ve sosyalizmin tek tutarlı, samimi ve güçlü savunucusu olarak seçimlere girmektedir ve sonucunda parlamentoda mutlaka temsil olunacaktır.

Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere katılmaması için ileri sürülen sözde gerekçe, oyların bölünmemesi gerekçesi, işçi sınıfımızı ve emekçi halkımızı şaşırtmaya, kafaları bulandırmaya ve böylece TİP'in oylarını başka tarafa akıtmaya yönelik bir oyundur. Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere katılmasıyla yurtsever, ilerici, demokratik güçler cephesi bölünmüyor, tersine güç kazanıyor. Ulusal bağımsızlığın, demokratik özgürlüklerin, emekçi halk kitlelerinin hak ve çıkarlarının savunucu temel ve önder gücü işçi sınıfımız ve onun partisi olan Türkiye İşçi Partisi'dir. Türkiye İşçi Partisi parlamentoda ne ölçüde temsil olunursa, o ölçüde demokratik özgürlükler, emekçi kitlelerin hak ve çıkarları, can güvenliği garanti altına alınmış olacaktır. Çünkü Türkiye İşçi Partisi bu konularda tüm kaypaklıklara, kaytarmalara, küçük politika hesap ve oyunlarına tüm gücüyle sonuna kadar karşı çıkacak, mücadele edecektir. İşçi, emekçi kitleler sırtından büyük sermaye sınıflarıyla ve ortağı emperyalizmle uzlaşma eğilim ve girişimlerine karşı koyacaktır. Sürüp giden mücadele, aslında, partilerarası bir mücadele değil, sınıflararası bir mücadeledir. İşçi ve emekçiler kendi sınıfsal saflarının farkındadır ve oylarını ona göre kullanmayı bilecektir.

Çark Başak, Sayı 30, 1 Mayıs 1977

MC'yi İktidardan Düşürmemenin Kanlı Meyveleri Toplanmaktadır

Basın açıklaması, 28 Nisan 1977.

MC iktidarında gidilen seçimlerin güvenliği konusunda duyulan endişelerin doğru olduğu her geçen gün daha açık ve kesin bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Türkiye İşçi Partisi'nin afişleme ve bildiri dağıtma eylemleri sırasında yer alan engellemelerin, gözaltına almaların, dayak atmaların, resmi görevlilerce afişlerin yırtılmasının hemen ardından Niksar ve Şiran'da kanlı olaylar gelmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi'nin genel başkanının otobüsü kurşun yağmuruna tutulmuş, partisinden ve diğer yurttaşlardan küçümsenmiyecek sayıda kişiler yaralanmış, araçlar ve binalar tahrip edilmiştir. Anayasa'nın siyasal partileri demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları sayan hükmü Milliyetçi Cephe iktidarınca ayaklar altına alınmıştır. Kişilerin en başta gelen temel hakkı olan can güvenliği bir kez daha fütursuzca yok edilmiştir. Olaylar kendiliğinden çıkıyor, Milliyetçi Cephe iktidarı bunları önleyemiyor değildir. Bu kanlı olaylar, bu zulüm, AP ile MHP'nin ortak tertibidir; AP ile MHP arasında yapıldığı ve imzalandığı bu partilerin yetkililerince ve bizzat Demirel tarafından açıklanan anlaşmanın ilk kanlı ürünleridir. AP ile MHP tezgahladıkları tertipler için sol görünümlü maceracı unsurları, provokatör ajanları da kullanmayı ihmal etmiyorlar. İçişleri ve Adalet Bakanları tarafsızlık iddialarıyla ve güvenliğin devlet kuvvetlerince sağlanacağı yollu demeçleriyle sorumluluktan kurtulamazlar. Söylenen söz değil, yapılan iş geçerlidir. Bu arada Cumhuriyet Halk Partisi de seçimlerden önce MC'yi iktidardan düşürmemenin kanlı meyvelerini toplamaktadır.

Milliyetçi Cephe seçimleri kaybetme korku ve telaşı içindedir. Bunun için silahlı saldırılara, can kıyımına başvuruyorlar. Halkı, seçmenleri korkutup sindireceklerini sanıyorlar. Oysa bu silah geri tepmektedir; saldırılar ve cinayetler karşısında halkın öfkesi daha da kabarmakta, seçimlere katılma kararlılığı daha da güçlenmektedir.

Milliyetçi Cephe ve onun başını çeken AP ile MHP seçim günü hakettikleri dersi alacaklardır. Türkiye İşçi Partisi parlamentoya girdiğinde bütün kanunsuzlukların hesabının sorulmasında baş takipçi olacaktır.

Çark Başak, Sayı 31, 16 Mayıs 1977

1 Mayıs'ın Anlamı

Bir Mayıs, farklı aşamalardaki dünya ülkeleri işçi sınıflarının sömürüden kurtulma, kapitalizmden sosyalizme geçme ve sosyalizmi geliştirme yolunda verdikleri ortak mücadeleyi ve oluşturdukları dayanışmayı, kısaca, işçi sınıfı enternasyonalizmini simgeleyen gündür. Bir Mayıs'ın işçi sınıfı bayramı olmasının anlamı budur.

Günümüz koşullarında, işçi sınıfı enternasyonalizmi anlayışı içinde yürütülen bu mücadele, dünya barışı için, uluslararası ilişkilerin yumuşatılması ve demokratikleştirilmesi için mücadeleyi de içerir. Uluslararası barış, yumuşama, yani detant, ve demokratikleşme dünya işçi sınıfı hareketinin güncel hedefleridir. Ama hemen belirtelim ki, barış, yumuşama ve demokratikleşme, uluslararası ve ulusal düzeyde sınıf mücadelesinin ortadan kalkması veya zayıflaması demek değildir; tersine, dünya işçi sınıfı hareketinin en elverişli koşullarda geliştirilmesinin sağlanmasıdır.

Yine günümüz koşullarında, dünya işçi sınıfı hareketinin dayanışması ve birliği -işçi sınıfı enternasyonalizmi- emperyalizme bağımlı geri ülkelerdeki ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketleriyle de dayanışmayı ve birlikteliği içerir.Çünkü bu hareketler dünya devrimci hareketinin bir parçasıdır; çünkü işçi sınıfı, uluslararası ve ulusal düzeyde her türlü sömürü ve baskıya karşıdır; çünkü işçi sınıfı, tüm sömürülen ve ezilen emekçi sınıfların olduğu kadar, tüm sömürülen ve ezilen ulusların ve halkların da savunucusudur; kendi kurtuluşu ile birlikte onların da kurtuluşunu sağlıyacak öncü, temel güçtür.

Dünyadaki emperyalizme bağımlı geri ülkelerin ulusal kurtuluş hareketlerine baktığımız zaman görüyoruz ki, kalıcı, sağlam bir bağımsızlığa kavuşan ülkeler, ulusal bağımsızlık mücadelesini, işçi sınıfının sosyalizm hedefine yönelik mücadelesi öncülüğünde yürüten ve onunla bütünleştiren; bağımsızlıklarına kavuştuktan sonra da sosyalizme yönelen ülkelerdir. Bunu başaramıyan ülkeler görünürde göreceli bir siyasal bağımsızlık elde etseler de, emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağına takılı kaldıklarından bu dünyaya bağımlılıkları sürmekte, emperyalizmin sömürü ve baskısından kurtulamamakta, toplumsal kurtuluşa kavuşamamaktadırlar. Özünde demokratik olan bu hareketler demokrasiyi de gerçekleştirememekte, geliştirememektedirler. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünlüğü bu nesnel gerçeklerden doğmaktadır.

İşçi sınıfı hareketi özünde enternasyonaldir. Tüm kapitalist ülkelerin işçi sınıfları aynı sınıfa, kendilerini sömüren sermaye sınıfına, burjuvaziye karşı mücadele içindedirler ve hepsinin mücadelesinin hedefi bu sömürüden kurtulmak, burjuvazinin ekonomik ve politik egemenliğine son vermektir. Sosyalist ülkelerin işçi sınıfları da, sosyalist dünya sistemi içinde bütünleşerek, dünya burjuvazisine, uluslararası sermayeye, onun sömürü ve egemenliğine, dünya devrimci hareketini bastırma ve engelleme girişimlerine karşı mücadele vermektedir. İşçi sınıfı sömüren bir sınıf olmadığı için, çeşitli kapitalist ülkelerin işçi sınıfları arasında ve bunlarla sosyalist ülkelerin

işçi sınıfları arasında bir çıkar çatışması, uzlaşmaz çelişkiler yoktur. Dünya işçi sınıfı hareketinin bütünlüğü ve enternasyonalizmi de bu nesnel gerçekten doğmaktadır.

Ülkelerin işçi sınıfları bu nesnel bütünlüğün ve enternasyonalizmin bilincindedirler ve nesnel durumla yetinmeyip, öznel -sübjektif - düzeyde de işçi sınıfı enternasyonalizmini geliştirmek ve güçlendirmek görevini yerine getirirler. Kapitalizm bir dünya sistemidir. Sermaye ulusal sınırlar tanımaz. Kapitalist ülkelerin burjuva sınıfları, aralarındaki çıkar çekişmelerine ve rekabete rağmen, gerektiğinde ortak çıkarları doğrultusunda işbirliğine girişir, yer yer bütünleşmeye -entegrasyona- yönelirler. Hele dünya sosyalist sistemine ve işçi sınıfı hareketine, ulusal bağımsızlık mücadelesine karşı birleşmekte, aralarındaki çekişmeleri daha kolayca arka plana itip, daha kolayca işbirliği ederler.

Bu durumda, işçi sınıfı enternasyonalizmini güçlendirmek, uluslararası sermaye karşısına uluslararası işçi sınıfı dayanışması ve birliğiyle çıkmak daha da ivedilik ve zorunluluk kazanmaktadır.

Tüm ülkelerin işçi sınıfı hareketleri gibi Türkiye işçi sınıfı hareketi de dünya çapındaki bu mücadelenin yükselen çizgisi ve dünyanın kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci içindedir. Türkiye işçi sınıfı hareketi dünya işçi sınıfı hareketinin dayanışma ve birliğinin bilincindedir. Şunun da bilincindedir ki, işçi sınıfı hareketinin uluslararası niteliği bu hareketin her ülkedeki ulusal niteliğini reddetmez, dışlamaz. Tam tersine, dünya işçi sınıfı hareketine katkıda bulunabilmenin temel şartı, her işçi sınıfının kendi ülkesinde güçlü olmasına; politik, ideolojik ve ekonomik mücadelesini geliştirip yükseltmesine; diğer emekçi sınıflarla ittifaklar oluşturup tüm ilerici, demokratik, yurtsever güçlerin dayanışma ve birliğini işçi sınıfı öncülüğünde gerçekleştirmesine bağlıdır. Tüm sömürülen, ezilen kitlelerin; demokratik hak ve özgürlüklerin; ulusal bağımsızlık ve çıkarların güçlü, tutarlı, yılmaz savunucusu işçi sınıfıdır. Egemen sermaye sınıfları, büyük burjuvazi, ulusal çıkarlar ve milliyetçilik maskesi altında kendi sınıfsal çıkarlarını gözetir ve korurlar. Bunun için de sınıfsal hesapları uğruna ulusal bağımsızlık, ulusal egemenlik ve çıkarlardan ödün verirler. Emperyalizmle işbirliğine girerler. İşçi sınıfı ise kâr peşinde değildir; emperyalizmle, yabancı sermaye ile paylaşacak çıkarları yoktur. İşçi sınıfının amacı yabancı ve yerli sermaye sömürüsünden, baskılarından kurtulmaktır. Bu çifte sömürü ve baskılar kalktığında, tam bağımsızlık gerçekleşecek, tüm sömürülen, ezilen halk kitleleri özgürlüğe, insanca bir düzene kavuşacaktır. Bunun için işçi sınıfı gerçek yurtseverdir; yurtseverlik işçi sınıfının başta gelen temel niteliklerinden biridir.

İşte Türkiye İşçi Partisi, bu enternasyonalizm ve yurtseverlik bilinci ve bu bilincin verdiği mücadele azmi içinde 1 Mayıs 1975 günü kuruldu. Bugün de aynı bilinçle 1 Mayıs İşçi Bayramı'nı ve Partimizin ikinci kuruluş yıldönümünü kutluyoruz. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelemizi tüm engelleri aşa aşa tüm gücümüzle sürdüreceğimize and içiyoruz.

Yaşasın bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelemiz!

Yaşasın işçi sınıfımız, emekçi halkımız!

Yaşasın işçi sınıfı enternasyonalizmi!

Selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine!

Çark Başak, Sayı 30, 1 Mayıs 1977

Açık ve Gizli Sarı Sendikacılık

17 Mart 1977

Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç'un, TİP, MHP ve MSP dışında diğer partilerin desteklenebileceği konusunda verdiği demeç, ve şimdi de yönetim kurulunun desteklenecek parti aramaya çıkışı, hem Tunç'un, hem temsil ettiği örgütün işçi sınıfımıza yabancılaşmış, karşıt niteliğini ve tutumunu tüm çıplaklığıyla açığa çıkarmaktadır. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisiyle ırkçı, faşist ve şeriatçı gerici partileri terazinin aynı kefesine koymak, ancak sermaye sınıflarının dümen suyundaki sarı sendikaların yapacağı iştir.

Bu açık sarı sendikacılığın yanında bir de gizli sarı sendikacılık vardır. Sınıf sendikacılığını alayişle ilan edip de işçileri örgütlemekten kaçınmak, ardı ardına işyerlerini kaybetmek, sendika üyesi yüzlerce işçiyi sözde gerekçelerle toptan üyelikten çıkarmak, işçileri direnişlerinde, mücadelelerinde yalnız bırakmak bu gizli sarı sendikacılığın belirtileridir. İşçi sınıfının partisi varken bir burjuva partisini desteklemek de öyle.

Ama üst kademelerdeki sendika aristokratları kendi çıkar hesaplarıyla ne karar alırlarsa alsınlar bu kararlar tabandaki işçi saflarını bağlamıyacaktır. İşçilerimiz kendi sınıf bilinçleri ve sosyalist inançlarıyla oylarını doğru biçimde kullanmasını bileceklerdir. Burjuva partilerinin olduğu kadar sarı sendikacıların ve sendika aristokratlarının gerçek yüzlerini açığa çıkarıp gözler önüne sermek, işçi sınıfımızın partisi olarak Türkiye İşçi Partisi'nin görevidir.

Çark Başak, Sayı 30, 1 Mayıs 1977

Faşizmin ve Tüm Baskı ve Cinayetlerin Kaynağı İşbirlikçi Büyük Sermaye Sınıfıdır

27 Mart 1977

Türkeş "Milliyetçi Hareket Partisi olmadan bir hükümet ayakta duramaz," demiş. Gerçekten, işçinin emekçinin iliğini sömüren bu kökünden adaletsiz düzenin hiç bir iktidarı, silahlı saldırılara ve cinayetlere kadar varan bir baskı rejimi uygulamadan ayakta duramaz. Çünkü sömürü, hayat pahalılığı, geçim zorluğu ve işsizlik, gençler için eğitim tıkanıklığı keskin bir bıçak gibi gelip kemiğe dayanmıştır. İşçi, emekçi halk kitleleri ve gençlik kesimi, bu duruma "artık yeter" diyorlar. Göstermelik, uyutmaca değil, gerçek bir düzen değişikliği istiyorlar. Silahlı saldırılar, cinayetler, kıyımlar, her türlü baskılar bu bilinci ve mücadeleciliği yükselen halk kitlelerinin gücünü kırmak, mücadelesini sindirmek içindir. MHP ile komandoları ve ülkücüleri bu sindirme ve bastırmanın aracıdır. Demirel hem kendi çıkarlarını, hem de dayandığı büyük sermaye sınıflarının çıkarlarını ve egemenliğini koruyabilmek için Türkeş'in MHP'sinden ve komandolarından vurucu güç olarak bugüne kadar yararlandı, seçimlerde de yararlanmak istiyor.

Faşizmin ve tüm baskı ve cinayetlerin kaynağı işbirlikçi büyük sermaye sınıflarıdır. Bunların baskıcı gücüne, tüm emekçilerin, tüm ilerici ve demokratların işçi sınıfı önderliğinde birleşik gücüyle karşı konabilir. Tüm bu güçlerin en etkin biçimde T.B.M.M.'nde temsil edilebilmesi için Türkiye İşçi Partisi'nin parlamentoya girmesi şarttır. Çünkü tüm emekçi kitlelerin ve ilerici, demokrat güçlerin temsilciliğini ve savunuculuğunu en tutarlı, sebatlı ve cesur biçimde ancak işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi yapar. Türkiye İşçi Partisi bu seçimlerde mutlaka parlamentoya girecektir.

Çark Başak, Sayı 30, 1 Mayıs 1977

Toplumumuzun Gelişmesi Ulusal Bağımsızlığa, Demokrasiye, Sosyalizme Doğrudur

Seçim dönemi başladığından beri silahlı saldırılar ve cinayetler azalmak şöyle dursun, tam tersine artış gösteriyor. Hükümetin başı olarak can güvenliğinin, asayişin sağlanmasından birinci derecede sorumlu olan kendisi değilmiş gibi Demirel, halkla alay edercesine "vatandaşların birbirini incitmemesini" temenni etmekle yetiniyor. Adalet Partisiyle Cumhuriyet Halk Partisi bu konuda birbirlerini karşılıklı suçlama yarışındalar. Şiddet olaylarının, cinayetlerin sorumluluğunu karşı tarafa yükleyerek her biri kendi oylarını artıracaklarını hesaplıyorlar. Ama ne bu iki parti, ne de diğerleri meselenin asla köküne inmiyorlar.

MHP ve komandoları ve onları koruyan Adalet Partisi şiddet olaylarının, cinayetlerin ancak birer aracıdır. AP'yi, MHP'yi ve tüm faşist, gerici güçleri ve örgütleri destekleyenler büyük sermaye sınıfları ve emperyalizmdir. Demokratik hak ve özgürlüklerin varolduğu ve işçi emekçi kitlelerin bu hak ve özgürlükleri kullanıp örgütlendiği, mücadele ettiği bir ortamda emperyalizm ve işbirlikçisi yerli büyük sermaye kendi egemenliğinin, sömürücü, adaletsiz düzeni sürdürmenin tehlikeye düştüğünü görmektedir. Silahlı saldırılar, cinayetler, şiddet olayları işçi sınıfını, emekçi halk kitlelerini, tüm demokratik, ilerici güçleri bastırmak, sindirmek, boyunduruk altına almak içindir.

Ama tarihin akışı, toplumumuzun gelişmesi ulusal bağımsızlığa, demokrasiye, sosyalizme doğrudur. Hiç bir kuvvet bu akışı, bu gelişmeyi durduramaz. İşçi sınıfı ve müttefik emekçi kitleler, demokratik, ilerici aydınlar ve gençlik yılmadan mücadelelerini sürdürecek, faşizmin ve tüm gerici güçlerin üstesinden gelecektir.

Türkiye İşçi Partisi bu birleşik mücadelenin politik örgütüdür ve görev başındadır.

Çark Başak, Sayı 30, 1 Mayıs 1977

Gerçek Düzen Değişikliği Kapitalizmden Sosyalizme Geçiştir

Burjuvazinin iki büyük partisi AP ile CHP seçim kampanyalarını silahlı saldırılar ve cinayetler üzerine oturttular. AP kendi yarattığı, CHP de başarısız muhalefetiyle önliyemediği saldırı ve cinayetleri oy toplama aracı haline getirdiler. Her ikisi de, "Ben tek başıma iktidara gelirsem ortalık güllük gülistanlık olur" propagandasını işliyorlar. Bu propagandalarıyla da temel sorunları işçi ve emekçi kitlelerin gözlerinden gizlemeye çalışıyorlar.

Yükselen Fiyatlar, Ezilen Kitleler

Oysa bu saldırı ve cinayetlerin ardında büyük sermaye sınıflarının kendi ekonomik ve politik egemenliklerini, kendi çıkarlarına işleyen bu sömürü düzenini sürdürme amaç ve çabaları yatmaktadır. Fişek gibi yükselen fiyatlar, hayat pahalılığı, işsizlik, yoksulluk yükü altında ezilen kitleleri, seçimlerden sonra yeni sıkıntıların beklediği şimdiden belli olmuştur. Büyük sermaye seçimden sonra fiyatları çok daha arttıracak olan büyük bir devalüasyon istemektedir; AP olsun, CHP olsun bunu yapmaktan kaçınmıyacaklardır.

Böyle bir duruma işçi ve emekçiler boyun eğmediğinden ve eğmeyeceğinden cinayetler, saldırılar ve faşist yöntemler sürdürülmekte; böylece işçi, emekçi kitleler baskı altında tutulmak istenmektedir.

İşçi ve Emekçiler Boyun Eğmeyecek

Seçimler kendi başına çözüm değildir. Sermaye sınıflarının ekonomik gücünü kıracak gerçekçi ve geçerli tedbirler alınmadıkça demokrasiye düşman gelişmelerin, faşizmin kökü kazınamaz. Büyük sermayenin has evlat partisi AP'den bu beklenemez. CHP'nin "köy-kent", "halk sektörü" gibi hayali projeleriyle de büyük sermayenin ekonomik gücü kırılamaz, kırılmadıkça da faşist baskıların kaynağı kurutulamaz.

Gerçek Düzen Değişikliği

Gerçek düzen değişikliği kapitalizmden sosyalizme geçiştir. Sosyalizm hayali bir düzen değildir; dünya nüfusunun üçte biri sosyalizmi kurmanın ve geliştirmenin çeşitli aşamalarındadırlar. Bugün dünya kapitalist sistemi karşısında dünya sosyalist sistemi vardır.

Sosyalizme geçişi işçi sınıfı ile müttefiki emekçi sınıflar, işçi sınıfının bağımsız partisinin önderliğinde gerçekleştireceklerdir. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın bu görevi yerine getirmekle yükümlü olan partisidir.

GÖREV, Sayı 5, 20 Mayıs 1977

İşçi Sınıfımız Tertip ve Tuzakların Üstesinden Gelmeyi Bilmiştir ve Bilecektir

Basın açıklaması, 2 Mayıs 1977.

Kamuoyunun önemle dikkatini çekmek istediğimiz birinci nokta, 1 Mayıs'ta Taksim'de katliama dönüşen olaylarda Maocu grupların oynadıkları rolün bu akımın gerçek yüzünü bir kere daha açığa çıkarmış olmasıdır. Polisin müdahalesi olayları bastırma yönünde mi, yoksa büyültme yönünde mi bir sonuç vermiştir o da üzerinde durulması gereken ikinci bir noktadır.

Taksim'de olaylar her ne biçimde başlamış ve gelişmiş olursa olsun, kamuoyumuz şunu iyi bilmelidir ki, maocu ve her çeşit maceracı, goşist gruplar, her ne ad taşırlarsa taşısınlar, her ne görüşü temsil ederlerse etsinler, işçi sınıfının dışındadırlar ve bunların işçi sınıfının politik hareketiyle uzaktan yakından hiç bir ilişkileri, bağlantıları yoktur. İşçi sınıfı maceraperestliğin, goşizmin her çeşidinden uzaktır.

DİSK üst yönetimi, uyguladıkları politikanın diğer yanlışları arasında, bir de DİSK örgütünü bir öğrenci gençlik grubunun peşine takmaktan, öğrenci grupları arasındaki çekişmelere DİSK'i bulaştırmaktan da sorumludurlar.

Büyük sermaye sınıfı çoktan beri DİSK üzerinde bir operasyonu tasarlamaktaydı. Bu gerçeği ve DİSK üst yönetimiyle CHP'nin ve kimi sosyalizm havarilerinin bu tasarlanan operasyonla aynı çizgi üzerinde olduğunu Türkiye İşçi Partisi bir yıl önceden açıklamıştı. Şimdi büyük sermaye sınıfı bu operasyonunu, DİSK üst yönetimini ve CHP'yi de dar boğaza sıkıştırarak gerçekleştirme yoluna girmiştir. Büyük sermayenin ve MC ile Demirel'in istediği ortam oluşturulmuştur. Bu ortamdan büyük sermaye sınıfı ve MC doğrudan sorumludur. Ama MC iktidarında seçime gitmeyi tercih etmekle CHP ve onu kayıtsız şartsız desteklemekle de DİSK üst yönetimi tırmandırılan cinayetlerin ve saldırıların dolaylı olarak sorumluluğunu taşımaktadırlar. TİP düşmanlığı ile gözleri kararıp tertip ve tuzaklara düşenler bu düşüşün sorumluluğundan kurtulamazlar.

Her zaman söyledik, işçi sınıfının mücadelesi çetin şartlar içinde gelişir. Önü tertip ve tuzaklarla doludur. Ama işçi sınıfımız ve onun politik örgütü Türkiye İşçi Partisi bu çetin şartların, bu tertip ve tuzakların üstesinden gelmeyi bilmiştir, bundan böyle de bilecektir.

Çark Başak, Sayı 31, 16 Mayıs 1977

Tİp Seçİmlere On beş İlde Katılıyor

Basın açıklaması, 4 Mayıs 1977.

Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu 5 Haziran 1977'de yapılacak seçimlere on beş ilde katılma kararı almıştır. Merkez Yönetim Kurulu'nun bu kararı, aşağıdaki tahlil ve değerlendirmelere dayanmaktadır.

İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere ilişkin olarak güncel politik görevi, 1977 seçim döneminde ve seçimler sonucu parlamentoda demokratik toplumsal muhalefetin varlığını ve sesini en etkin, en tutarlı biçimde duyurmak ve temsilini sağlamaktır.

Böyle bir görevin yerine getirilmesi hiçbir gerekçe ile Cumhuriyet Halk Partisi'nin tekeline bırakılamaz; çünkü tüm demokratik, ilerici, yurtsever güçlerin önderi, motor gücü işçi sınıfıdır. İşçi sınıfının politik hareketinin ve partisinin katkısı, öncülüğü olmadan emperyalizme, faşizme, tüm gerici ve tutucu güçlere karşı demokratik mücadele, seçimlerde ve parlamentoda, en güçlü ve en yüksek çizgisine ulaşamaz. Yalnızca işçi sınıfı ve onun politik örgütü Türkiye İşçi Partisi, emperyalizmle ve işbirlikçisi büyük sermaye ile her türlü uzlaşmayı kesinlikle reddeder. Yalnızca işçi sınıfı ve onun politik örgütü Türkiye İşçi Partisi, ulusal bağımsızlığı, demokratik özgürlükleri, tüm emekçilerin, ezilen kitlelerin hak ve çıkarlarını hiç bir taviz vermeksizin hiç bir kaypaklığa düşmeksizin tüm gücüyle en açık ve seçik biçimde savunur. Türkiye İşçi Partisi'nin bu işlevleri görebilmesinin önemli yollarından birisi, seçimlere katılmak ve parlamentoda temsil olunmaktır. Ayrıca Cumhuriyet Halk Partisi'ni ister iktidar, ister ana muhalefet partisi olsun, demokrasi çizgisinde yalpalamadan tutabilmek; yaptığı özgürlükçü, sosyal adaletçi vaatlerini yerine getirmek yönünde etkileyebilmek için Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlerde ve parlamentoda var olması şarttır.

Bu güncel görev dışında, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin bölünmez bütünlüğünü, ulusal ve toplumsal kurtuluşun ancak sosyalizme yönelmek ve sosyalizmi kurmakla mümkün olacağını halkoyuna anlatmak; işçi sınıfımızın bu mücadelede önderliğini güçlendirmek, emekçi sınıf ve tabakalarla ittifakını pekiştirmek için de Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere katılması ve parlamentoda temsili gereklidir.

Bununla beraber, varolan durum ve şartlara işçi sınıfının ideolojisi bilimsel sosyalizm açısından bakan, politik tutumunu özlem ve düşlere göre değil, gerçek imkânlara göre saptayan Türkiye İşçi Partisi, demokratik toplumsal muhalefetin parlamentoda en güçlü ve etkin biçimde temsilini sağlayabilecek partiler bileşimini de göz önünde tutmaktadır. En uygun bileşimi sağlayabilmek içindir ki, genel seçimlere kırküç ilde katılabilmek hakkını elde ettiği halde, yalnızca onbeş ilde katılmak kararını almıştır.

Türkiye İşçi Partisi'nin aldığı, seçimlere katılma, ama bu katılmayı belli ölçüde sınırlama kararı, emperyalizmin ve faşizmin geriletilmesi, demokratik özgürlüklerin genişletilmesi, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin hak ve çıkarlarının savunulması, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin geliştirilmesi için olabildiğince en geniş imkânları sağlayacaktır.

Çark Başak, Sayı 31, 16 Mayıs 1977

TİP İŞÇİ SINIFININ PARTİSİDİR

Basın açıklaması, 10 Mayıs 1977.

Türkiye İşçi Partisi, adı üstünde Türkiye işçi sınıfının partisidir ve bunu her zaman açıkça ve övünçle söylemiştir, söylemektedir. Yalnız söylemekle de kalmayıp, bunu hareketleriyle, mücadeleleriyle ispatlamıştır. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfının ve tüm sömürülen, ezilen köylü ve kentli emekçilerin haklarını, çıkarlarını, özgürlüklerini hiç yılmadan cesaretle savunan partidir.

Şimdi seçim zamanıdır. Şimdi halktan oy alabilmek için diğer partiler de işçinin, emekçinin, köylünün; dar gelirlilerin, yoksulun ve işsizin dertlerinden, yurt dışındaki işçilerimizin meselelerinden söz etmekte, bol keseden vaatlerde bulunmaktadırlar. Ama geçmiş tecrübelerimizle biliyoruz ki seçimler geçip de Meclis'e girdiklerinde bu vaatlerini unuturlar; çünkü onlar işçilerin emekçilerin partileri değildirler. Bu partilerin hemen hepsi, geçmişte, ya parti olarak iktidarda olmuşlar, veya kişiler olarak zamanın iktidar partisi içinde yeralmışlardır. Bugünkü durumdan hepsi sorumludurlar. Çünkü bugünkü durum, geçmişte yapılanların, geçmişte izlenen politikaların sunucudur. Dün, bugünü doğurmuştur. Yalnızca sosyalistler, Türkiye İşçi Partililer dün de, bugün de, oldum olası, işçiden, emekçiden, yoksul köylüden yana, büyük sermayenin, patronların, ağaların partilerine karşı şaşmaz mücadele vermişlerdir. Bunu 1965-69 yılları arasında on beş temsilcisiyle T.B.M.M. içinde bulundukları zaman ispatlamışlardır. O yıllarda, o zamanın Türkiye İşçi Partisi'nin Mecliste yürüttüğü, işçiden emekçiden yana muhalefeti ne ondan önce, ne de ondan sonra başka hiç bir parti yürütmemiştir, milletvekili ve senatör sayıları çok daha fazla olduğu halde yürütmemiştir.

Bu seçimlerde Türkiye İşçi Partisi Meclis'e girince, işçiden emekçiden yana mücadelesini aynı azimle sürdürecektir.

Çark Başak, Sayı 31, 16 Mayıs 1977

Radyoda Seçim Konuşması 1

Radyoda yapılan seçim konuşması, 24 Mayıs 1977.

İşçiler, köylüler, emekçiler! Tüm yurtseverler, sözüm sizedir.

Can güvenliğinin ülkenin bir numaralı meselesi haline getirildiği günler yaşıyoruz. Can güvenliği, yaşama hakkı elbette bir insanın en başta gelen temel hakkıdır. Bir hükümet can güvenliğini sağlayamıyorsa, bu kendi başına o hükümeti mahkûm etmeye yeter. Ama neden silahlı saldırılar, cinayetler oluyor, neden bunlar önlenmiyor? Bu sorunun cevabını aramak, meselenin köküne inmek gerekir.

Her biri tek başına iktidara aday olduğunu söyleyen Adalet Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisi, bu işaret ettiğimiz, meselenin köküne inme işine hiç yanaşmadan, birbirlerini karşılıklı suçlayarak, saldırı ve cinayetleri seçim kampanyalarında oy toplama aracı olarak kullanıyorlar. Her ikisi de seçim kampanyalarını cinayetler üzerine oturttular. "Oyları bana verin, tek başıma iktidara geleyim, ülke güllük gülistanlık olur" diyorlar.

Arkadaşlar! Bilelim ki, bu kahredici olaylar bugünkü toplum düzeninden, emperyalizme bağımlı bu geri kapitalist düzenden kaynaklanıyor. Bu düzen emperyalizmin büyük tekellerinin, yerli büyük sermaye sınıflarının, büyük patronların, tüccarların, büyük toprak sahiplerinin çıkarlarına işliyor. Onlar kârlarına kârlar ekleyip zenginliklerini artırıyorlar. On yıl önce en yoksulla en zengin arasındaki gelir farkı 1'e 20 bin iken, şimdi 1'e 30 bin olmuştur. İşçi, köylü, emekçi, dar gelirli yığınlar ise, havai fişek gibi yükselen fiyatlar, hayat pahalılığı, işsizlik, yarınından güvensizlik, yeni kuşakların eğitimi gibi sorunların ve daha binbir sıkıntının yükü altında bunalmış durumda. Seçimlerden sonra durumun daha da kötüleşeceği şimdiden belli. Seçim öncesinde oy toplama kaygısıyla yapılmamış bir takım zamlar, örneğin, devlet fabrikalarının ürettiği mallarda ve petrole zamlar yapılması kaçınılmaz. Büyük bir devalüasyon da gelecek. Türk parasının değeri düşürülecek. Hem yabancı dış kuruluşlar, hem de yerli büyük sermaye bunu istiyor. Zamlar ve paranın değerinin düşürülmesi demek, tüm fiyatların daha da hızlı yükselmesi, halk kitlelerinin geçim sıkıntısının daha şiddetlenmesi demektir.

Bu durumu geniş halk kitleleri elbette gönül rızasıyla kabul edemezler; etmiyorlar ve etmiyeceklerdir. İşçi, köylü, kol ve kafa emekçisi kitleler gün günden bilinçleniyorlar, direniyor ve mücadele ediyorlar, tüm demokratik özgürlükleri canları pahasına kullanarak. Sömürü düzeninin sürdürülmesi, sermaye sınıflarının çıkarlarının korunabilmesi için kitlelerin bu direnç ve mücadelesinin kırılması gerek. Bunun için, silahlı saldırılar ve cinayetler, bunun için demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanması, serbestçe kullandırılmaması...

On milyonların yoksulluğu sayesinde varlıklarına varlık, kârlarına kâr katabilenler, çalışanların pahalılık, işsizlik yükü altında ezilmesinden çıkarı olanlar bu

durumun böyle sürüp gitmesini istedikleri için sokaklarda, meydanlarda cinayetler işlenmektedir. İşçilerin, emekçilerin, yurtseverlerin daha bilinçli, daha örgütlü, daha güçlü hale gelmemesi için demokratik kuruluşlara karşı baskı ve terör uygulanmaktadır. İşçileri, emekçileri tek bir bütün, sömürücülüğe ve emperyalizme karşı tek bir yumruk olmaktan alıkoymak için ırkçı, şoven milliyetçi, baskıcı bir politika izlenmektedir.

Tüm emekçi kitleler, demokratik, ilerici, yurtsever güçler baskı altına alınmak, sindirilmek, susturulmak istenmektedir. Seçimlere ilişkin olarak da, halka korku salmak, korku salarak oy toplayabilmektir amaçları.

Bu durumda, seçimler kendi başına bir çözüm değildir. Seçimler tek başına ne saldırıları durdurur, ne de diğer sorunları çözer. Yabancı ve yerli tekellerin, büyük sermayenin, büyük toprak sahiplerinin ekonomik gücünü kıracak köklü dönüşümlerin yapılması gerek; bunlar yapılmadıkça baskı, saldırı ve cinayetler de, pahalılık, işsizlik, yoksulluk ve diğer toplumsal belalar da sürüp gider.

Bu dönüşümlerin yapılması Adalet Partisi'nden beklenemez. Sermayenin has partisidir o. Bu düzen AP'nin temsil ettiği büyük sermaye sınıflarına yaradığı kadar, Demirel'in kendisine, kardeşlerine, yeğenlerine, diğer yakınlarına da yarıyor. Adalet Partisi bugünkü düzen ve gidişatla 2000 yılında "Büyük Türkiye" yaratma sevdasında. Bu ham hayallerle halk kitlelerini oyalama çabasında. Bu düzen ve gidişle sermaye sınıflarının varlıkları büyüyebilir ama, "Büyük Türkiye" filan gerçekleşmez. Demirel ve AP'si Türkiye'yi şimdiden tam iflasa getirdi dayadı.

Milliyetçi Cephe koalisyonunun ikinci büyük ortağı Milli Selamet Partisi'nin sözde "selamet yolu" da geçit vermez bir yoldur. MSP de büyük sermaye ile, para babalarıyla içli dışlıdır. Milli Selamet Partisi elinde tuttuğu önemli Bakanlıkları bu içli dışlılığı geliştirmek yönünde kullanmıştır. Traktör, çimento, demir çelik karaborsasından MSP sorumludur. Bu karaborsalar hem büyük sermaye kesimlerine, hem MSP yöneticilerine yaramıştır; onları Türkiye'nin büyük zenginleri haline getirmiştir.

"Büyük Sanayi Hamlesi", "her ile bir fabrika" vaadleri ve iki karışlık çukurlara iki kürek harç koyup temel atma merasimleri de seçim öncesi oy avcılığı çabalarından başka bir şey değildir.

Türkeş ve Milliyetçi Hareket Partisi kitlelerin sosyalizme yönelmesini önlemek için, kapitalizme karşı çıkıyor görünüp, onları, yeni bir düzen diye sunduğu "milliyetçi-toplumcu" yola çekmeye çalışmaktadır. Milliyetçi toplumculuk, bütün dünyanın bildiği gibi, faşizmin ikinci adıdır. Hitler de milliyetçi toplumcuydu. Bugün Türkeş'in MHP'si emperyalizmin işbirlikçisi büyük sermayenin ve onun partisi olan Adalet Partisi'nin vurucu gücüdür; baskıların, kanlı saldırıların, cinayetlerin ilk elden sorumlusudur. Büyük sermaye, egemenliğini ve gücünü sürdürebilmek için MHP'ye, komandolarına, ülkücülerine ve benzerlerine her zaman ihtiyaç duyacak ve onları kullanacaktır.

Düzen değişikliği isteyen Cumhuriyet Halk Partisi. Ama onun "düzen değişikliği" diye önerdiklerinin hiç birisi kapitalist düzenin çerçevesi dışına çıkmıyor, sermaye sınıflarının ekonomik güç kaynaklarına dokunmuyor.

Oysa büyük sermayenin tekelci şirketleri, dış ticaret, bankalar ve sigortalar

emekçi halk yararına devletleştirilmeden; büyük sermayenin ülke ekonomisini ve politikasını kontrol eden gücü kırılamaz; Halk Partisi'nin çok karşı çıkar göründüğü, aracıların vurguncu kârları, istifçilik, karaborsacılık önlenemez; kredilerin kooperatiflere, küçük ve orta üreticilere yönlendirilmesi sağlanamaz.

Kalkınmanın köyden başlayacağını durmadan vurgulayan Halk Partisi programının toprak reformuna ilişkin bölümünde, ancak "toprağı kendileri işlemeyenlerin" topraklarının kamulaştırılıp dağıtılmasını temel ilke kabul ediyor. Bu demektir ki, binlerce dönümlük toprakları üzerinde büyük tarımsal işletmecilik yapan çiftlik sahiplerinin toprakları kamulaştırılmayacak, topraksız köylüye dağıtılmayacak. Kısacası CHP'nin kavlince büyük sermayenin ekonomik gücüne dokunmaksızın, "halk kesimi", "köykentler" gibi hayali tasarılarla "emekten yana hakça bir düzen" oluşturulacak, "halk iktidarı" gerçekleştirilecekmiş. Bu mümkün değildir. Dünyada bunun bir örneği yoktur. CHP'nin önerileri, hem kurttan, hem kuzudan yana olma politikasıdır. Olunamaz. Ya biri, ya ötekisi.

Düzen değişikliği gerçekten zorunludur. Ama düzen değişikliği kapitalizmden sosyalizme geçiştir. Ve sosyalizm bir hayal değildir. Bugün dünya üçte birinden fazlası sosyalist toplum düzende yaşamaktadırlar. Sosyalizme geçişin, sosyalizmi kurmanın ve geliştirmenin çeşitli aşamalarındadırlar. Her ülkede sosyalizm, o ülkenin şartlarına ulusal biçimler alarak, ama sosyalist özünü koruyarak gerçekleşmektedir. Ancak sosyalist düzende işçiler, köylüler, kol ve kafa emekçileri sömürüden, yoksulluktan, adaletsizliklerden kurtulabilmekte, özgür ve eşit şartlarda refahlı, yarınından güvenli bir yaşama kavuşabilmekte, tüm eğitim imkânlarından yararlanarak bilgili, yüksek kültürlü bir düzeye erişebilmektedirler. Ancak sosyalist düzende çeşitli din ve toplulukları, ulusal topluluklar ve uluslar özgür ve eşit şartlarda kardeşçe bir arada yaşayabilmektedirler. Ve ancak tüm ülkeler sosyalist düzene geçtiğindedir ki, dünya barışı sağlam temellere oturacak, savaşlar insanlık tarihinden silinecektir.

Milliyetçi Cephe partilerinin körüklediği ve CHP'nin de katıldığı komünizm düşmanlığı ticareti, aslında, sosyalist düzenin bu gerçek yüzünü kitlelerden saklayabilmek içindir. Onları sosyalizmi amaçlayan gerçek düzen değişikliği isteğinden geri tutmak ve bir korku havası yaratarak seçimlerde oy toplayabilmek içindir. Ama bu gayretleri boşunadır, tarihin sosyalizme doğru akışını hiç bir güç durduramaz.

Türkiye dünyanın kapitalizmden sosyalizme geçiş süreci içindedir. İşçi sınıfımızın bağımsız partisi olan Türkiye İşçi Partisi Türkiye'de bu geçişi gerçekleştirme mücadelesi vermektedir.

Değerli kardeşlerim!

Şimdi seçim dönemindeyiz. Sermaye partileri seçmen kitlesinin artık eskisi gibi gözü kapalı kendilerine oy vermediğini görüyorlar. Oy toplayabilmek için sermaye partilerinin hepsi işçiden, köylüden, emekçiden yana görünme çabasında ve bol vaadlerde bulunma yarışındadırlar.

Oysa şimdi halka bol bol vaadlerde bulunan bu partilerin hepsi yakındıkları bugünkü durumdan sorumludurlar, çünkü geçmişte bu partilerin hepsi, ya parti olarak, ya da o zamanın bir partisinde yeralan politikacılar olarak iktidar sorumluluğunu taşımışlardır. AP'si, CHP'si, MSP'si ve diğerlerinin hepsi iktidarda oldular ve iktidarı paylaştılar. Bugünkü durum birdenbire ortaya çıkmamıştır; geçmişte

yapılanların, geçmişte izlenen politikaların sonucudur. Dün bugünü doğurmuştur. Şimdi ne yakınıyorlar? Şimdi vaad ettiklerini niçin o zaman yapmadılar?

Yalnızca sosyalistler, Türkiye İşçi Partililer dün de, bugün de oldum olası, sömürücü kapitalist düzene karşı çıkmışlar, yılmadan, yalpalamadan, kaytarmadan, işçinin, köylünün, emekçinin hak ve çıkarlarını; ulusal bağımsızlığı ve demokratik özgürlükleri savunmuşlardır. Demirel bunu itiraf etmek durumunda kalmıştır. Mart ayında, CHP ile TİP'i kıyaslayan bir demecinde TİP'liler için, "Onlar 30-35 senedir aynı şeyleri söylerler, hapse girer çıkarlar yine aynı şeyleri söylerler" demiştir. Evet, biz sosyalistler, Türkiye İşçi Partililer, gün gelir hapse tıkılırız, işten atılırız, coplanır, kurşunlanırız ama halkı ezen bu sömürü düzenine karşı çıkmaktan, sosyalizm davasını savunmaktan, bu uğurda mücadele vermekten geri durmayız.

Yalnızca Türkiye İşçi Partisi, göğsünü gere gere, dobra dobra, "Ben işçi sınıfının partisiyim" diyor; başka hiç bir parti bunu diyemiyor. Yalnızca Türkiye İşçi Partisi, yoksul köylülerin, köylü-kentli küçük üreticilerin, emekçilerin işçi sınıfıyla birlik olmasından, dayanışmasından, elbirliği ile sömürüden kurtulabileceklerinden söz ediyor ve bunu gerçekleştirmek uğruna mücadele veriyor. Başka hiç bir parti bunu yapmıyor.

Bir de partilerin iç yapılarına bakalım. Partiler insanlardan oluşur. Türkiye İşçi Partisi kimlerden oluşuyor, öteki partiler kimlerden?

Türkiye İşçi Partisi'nin üyelerinin ve yöneticilerinin yarısı işçi, diğer yarısı da köy ve kent emekçisi, kol ve kafasıyla çalışanlar. Türkiye İşçi Partisi'nde büyük patron, büyük tüccar, büyük toprak ağası veya onların adamları olan kimse yok. Öbür partilerde ise durum tam tersi.

Milletvekili adaylarının da durumu aynı. Partimizin milletvekili adaylarından %44'ü işçi, geri kalanı da köyden, kentten kol ve kafa emekçisi. Milletvekili adayları içinde de büyük patron, tüccar, ağa veya onların hısımları, adamları yok. Öbür partilerde ise sadece bunlar var ve de bir iki sendika ağası. Her biri onbinlerce lira ödeyerek o partilerin adayları olabildiler. Milletvekili adaylığı bir ticaret oldu.

Bir an için düşünmek gerek: Patronların, tüccarların, ağaların, zenginlerin veya onların yakınlarının, adamlarının içinde yer aldığı, milletvekili oldukları partiler, neler vaad ederlerse etsinler, gerçekten işçinin, köylünün, emekçinin; dar gelirlinin ve yoksulun hak ve çıkarlarından yana işler yapabilirler mi, onlardan yana bir politika izleyebilirler mi? Hiç insan kendi bindiği dalı keser mi?

5 Haziran'da seçim var. Bu seçimde Türkiye İşçi Partisi mutlaka Millet Meclisi'ne girecektir. İşçilerin, köylülerin, emekçilerin, sosyalistlerin, ilericilerin ve gerçekten demokrasi yanlısı olanların oyları, Türkiye İşçi Partisi'ne Meclis'in kapılarını açacaktır.

Türkiye İşçi Partisi henüz iktidara aday değildir. Ama bundan ötürü "oyum boşa gitmesin", "oylar bölünmesin" diye düşünüp başka bir partiye oy vermek temelden yanlış olur. Böyle yanlış bir düşünce ve davranışı yayma propagandası yapılıyor. Oysa, seçimler kendi başına bir çözüm değildir. Düğüm noktası, seçim sonucunda işçi, emekçi halk kitlelerinin Meclis'te gerçekten temsil edilip edilmemesidir. Meclis'te işçi, köylü, emekçi kitleler; ilerici, yurtsever, demokratik güçler işçi sınıfının bağımsız partisi aracılığıyla temsil olunmazlarsa; sermaye sınıflarının çeşitli par-

tileri karşısına işçi, emekçi sınıf ve tabakaların partisi dikilmezse, Meclis çalışmaları sermaye partilerinin karşılıklı çekişmelerine ve pazarlıklarına terk edilmiş olur. Ve sermaye partileri seçimden önce yaptıkları vaadleri kolayca unutma, savsaklama yoluna girerler. Bu durumu önleyebilmek, oluşacak iktidarı ve muhalefeti, demokratik özgürlükler, tam bağımsızlık, işçi ve emekçi kitlelerin hak ve çıkarları doğrultusunda etkileyebilmek, o partiler üzerinde demokratik toplumsal muhalefetin tutarlı, sebatlı, cesur mücadelesini, baskısını duyurabilmek için Türkiye İşçi Partisi Millet Meclisi'ne girmelidir ve girecektir. Türkiye İşçi Partisi, burjuva partilerinin büyük sermayeden yana, emekçi halk kitlelerine karşı izledikleri politikayı, önerdikleri ve giriştikleri işleri; emperyalizme, yabancı sermayeye, çokuluslu şirketlere verdikleri tavizleri gözler önüne sergilemek için Meclis'e girecektir. Türkiye İşçi Partisi işçiler, köylüler, tüm kol ve kafa emekçileri yararına öneriler, kanun teklifleri getirmek ve bunun mücadelesini vermek için Meclis'e girecektir. Türkiye İşçi Partisi, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini parlamento içinde de sürdürmek ve böylece mücadeleyi bu yanıyla da güçlendirmek için Meclis'e girecektir.

İşçiler, köylüler, emekçiler! Yurtseverler, ilericiler, demokratlar!

Türkiye İşçi Partisi'nin Meclis'e girmesinin anlamı ve önemi budur. Sözüm sizleredir. Oylarınızı bu anlayış, bu bilinç içinde vereceğinize inanıyorum. Bu günler karanlık görünse de aydınlık yarınların meşalesini içinde taşıyor. Bu meşale, yarınları aydınlatacak olan güç, sizlersiniz.

Selam hepinize! Çark Başak'a selam!

Selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine!

Yürüyüş, Sayı 112, 31 Mayıs 1977

Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm İçin

Ankara'da Tandoğan alanında yapılan mitingdeki konuşmanın Yürüyüş dergisinde çıkan özeti, 27 Mayıs 1977.

Seçimler, adı üstünde, seçmen yurttaşların, kendilerini ve ülkeyi idare edecek partileri ve kişileri seçtikleri zamandır; oy verme bu seçmenin yöntemidir. Akıl, mantık gerektirir ki, yurttaşların doğru bir seçme yapabilmeleri için, seçime giren partiler ve adayları, ülkenin içinde bulunduğu durumu, karşı karşıya olduğu sorunları açık ve seçik bir biçimde gözler önüne sersinler; kendi politik bakış açılarından değerlendirsinler. Ve önerdikleri çözümleri, izleyecekleri politikayı açıklasınlar. İktidara adaylıklarını koyan partilerden bu özellikle beklenir. Oysa iktidara talip iki parti, AP ile CHP seçim kampanyalarını bu yola hiç gitmeden, bir korku ve endişe havası yaratıp, bunun ticaretini yaparak yürütüyor. Ancak Türkiye İşçi Partisi'nin bu sakat seçim taktiklerinin foyasını açığa çıkarması, ülke sorunları üzerinde ciddiyetle durması ve seçimlerden sonra işçi ve emekçi kitleleri büyük sıkıntılar beklediğine parmak basarak, "seçimlerin tek kurtuluş olmadığını" belirtmesi etkilerini göstermeye başlamıştır.

Demirel, "CHP 1977 Türkiye'sini üç ay bile idare edemez" diyor. Demirel'in bu sözü, 1977 Türkiye'sinin büyük, çetin sorunları olduğunun, ülkenin idare edilmez durumuna getirildiğinin itirafından başka bir şey değildir. Uzun yıllar büyük sermaye sınıfı iktidarları ve son olarak da MC hükümeti ülkeyi bu hale getirmiştir. Türkiye'de sermaye sınıfı egemenliğini ve sömürüsünü ancak baskı, saldırı ve cinayetlerle sürdürebilmektedir.

CHP lideri de sıkıntılardan söz etmeye başlamıştır. Halkın değil, sömürenlerin kemerlerini sıkarak güçlüklerin üstesinden geleceğini iddia etmektedir. Ne var ki, yapısında ve yönetici kadrolarında işçi ve emekçilerin yeralmadığı; aday listelerinin başlarına sömürenlerin, sermaye sınıfı temsilcilerinin konduğu bir partinin sömürenlerin kemerlerini sıkabilmesi imkânsızdır. Cumhuriyet kurulduğundan beri Türkiye'de sürekli olarak büyük sermaye sınıfı egemen olduğu içindir ki, hep işçi sınıfının ve yoksul köylülerin kemerleri sıkılagelmiştir.

Türkiye'nin sıkıntılardan kurtulabilmesi, sömürenlerin kemerlerinin sıkılabilmesi için, işçi sınıfının, müttefiki emekçi kitlelerle iktidar için mücadele etmesi ve iktidara gelmesi gerekir. Bunu da ancak programı, tüzüğü, örgüt yapısı ve yönetici kadrolarıyla işçi sınıfının kendi bağımsız partisi olan parti yapabilir. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın politik mücadelesini yürüten tek partidir. Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere katılmasıyla işçi sınıfımız parlamentoda yeniden yerini alacaktır.

Yürüyüş, Sayı 112, 31 Mayıs 1977

Radyoda Seçim Konuşması II

Genel seçim kampanyasının son radyo konuşması, 4 Haziran 1977.

İşçi, Köylü, Emekçi, Tüm Yurtsever Kardeşlerim,

Seçim kampanyası dönemi bugün sona eriyor. Bizler, Türkiye İşçi Partisi olarak, bu seçim döneminde işçi sınıfımız ve emekçi halkımıza karşı sorumluluk ve görevlerimizi yerine getirmenin rahatlığı ve mutluluğu içindeyiz. Seçim mücadelesini, uzun, soluklu, sabırlı, fakat aynı zamanda umut dolu sınıf mücadelemizin bir parçası olarak değerlendirdik. Milliyetçi Cephe iktidarının tüm baskı ve engelleme çabalarına rağmen, işçi sınıfımız ve emekçi halkımıza karşı yükümlülüğümüzü yerine getirdik.

Türkiye İşçi Partisi, emperyalist güçlerin ve işbirlikçi yerli büyük sermayenin isteği üzerine seçimlerin dört ay önceye alındığına parmak bastı. Partimizin yapmış olduğu bu tesbit ve açıklamalar, bugün daha da doğrulanmış olarak karşımızdadır. Türkiye kapitalizmi, büyük sermaye sınıfı sonbaharı bekleyemeyecek kadar sıkıştılar. Döviz sıkıntısı, para, kredi dar boğazları, büyük sermayedarları ve onların iktidarını yeni ve acil tedbirler almaya zorluyordu. Son bir ay içinde sermaye örgütlerinin sözcüleri, basının renkli sayfaları hep acil ve yeni tedbirlerden söz edip durdu. Halk kitlelerinin sırtına yeni yükler bindirecek bu tedbirlerin seçim öncesinde alınamayacağını bildikleri için dış ve iç büyük sermaye erken seçime zorladı; AP ile CHP de kabul ettiler. Emperyalizm ve işbirlikçi sermayedarlar, seçimlerden sonra hangi parti veya partiler koalisyonu hükümete gelirse gelsin, bunların gerçekleştirilmesini sağlıyacaklardır.

Şimdi, seçim günü gelmeden bu gerçekler daha fazla gizlenemeyerek ortaya çıktı. Türkiye'ye kredi verebilecek dış kuruluşların başını çeken Uluslararası Para Fonu, Türkiye için bir tedbirler programı hazırlamaktaymış. Türkiye'ye, kredilerin verilmesi bu programın kabulü ve uygulanması şartına bağlanıyor. Türk parasının değerinin düşürülmesi, İktisadi Devlet Teşekküllerinin ürettikleri mallara zamlar, kalkınma hızının düşürülmesi Türkiye'ye sunulan "programın" ana unsurlarıdır. Bunun sonucunda da, hem hayat pahalılığının, hem işsizliğin artması var.

Çok dikkat çekicidir ki, seçim kampanyası boyunca ne AP, ne CHP, ne MSP, ne de diğerleri bu acı gerçeklere, kapıya gelip dayanmış bu sorunlara hiç temas etmediler. Artık eskisi gibi enflasyonu önleyeceklerini, ucuzluk getireceklerini, işsizliği ortadan kaldıracaklarını vaadedemiyorlar. Bu konularda ne bir ses, ne bir nefes.

Halkımızı iki bin yılının hayalleri ile avutmaya çalışan Demirel "CHP 1977 Türkiye'sini üç ay bile yönetemez" diyerek Türkiye'nin yönetilemez bir duruma geldiğini dolaylı olarak kabul etmiş oldu. AP Genel Başkanı ve sözcüleri radyodan sürekli ülkenin dertlerini saymak zorunda kaldılar. Ülkenin dertleri son bir ay içinde ortaya çıkmamıştır. Ülkenin dertlerinden Türkiye'yi her biri yirmi yedişer yıl

yönetmiş olmakla övünen AP ve CHP sorumludur.

Demirel Türkiye'yi yönetemeyeceğini, ileri sürdüğü isteklerle de itiraf etme durumunda kalmıştır. Anayasa'da yeni değişiklikler istemesi, Anayasa Mahkemesi ve Danıştay'ın yetkilerinin yeniden kısılmasını, Polis teşkilatının genişletilip güçlendirilmesini istemesi bunu göstermektedir. Bu istekleri ile Türkiye'yi ancak, demokratik hak ve özgürlükleri daha da baskı altına alarak, şiddet uygulamalarını artırarak yönetebileceğini kabul etmektedir. Demirel ergeç, Türkiye'nin demokratik hak ve özgürlükler kaldırılarak, faşizm tırmandırılarak yönetilemeyeceğini, işçi sınıfımızdan ve emekçi halkımızdan öğrenecektir. Türkiye İşçi Partisi'nin yürüttüğü mücadeleyle öğrenecektir.

"Köykent" ve "halk kesimi" hayalleri ile köy ve kent emekçilerini avutmaya çalışan CHP'nin, Türkiye kapitalizmini Haziran seçimlerine zorlayan dar boğazlarla ilgili söyleyecek hiç bir sözü yoktur. Bekleyen dertleri çözmek için CHP'nin "geniş uzmanlar kadrosunun çalışmalar yaptığı" açıklanmıştır. Fakat CHP Genel Başkanı, uzmanlar kadrosunun çalışmalarından yalnızca, bir acil tedbir olarak, hayvancılığın teşvik edilip geliştirilmesini göstermiştir. Başbakanlık yapmış ve başbakanlığa talip olan bir siyaset adamının Türk parasının değerinin düşürülmesini, fiyatların daha da yükselmesini, işsizliğin artmasını önleyici tedbirler sözkonusuyken, hayvancılıktan söz etmesi gerçekten esef vericidir. Otlakların, meraların büyük toprak ağaları tarafından gasp edildiği ülkemizde, CHP'nin liste başlarına aldığı toprak ağalarının etkinlikleri kırılmadan hayvancılığın geliştirilmesi bir hayaldir. Köklü ve gerçek bir toprak ve tarım reformu yapılmadan hayvancılık geliştirilemez.

CHP' nin "Sömürülenlerin değil sömürenlerin kemerlerini sıkacağız" demesi de dayanaksız, havada kalan bir sözdür. Sömürenlerin kemerlerini sıkma mücadelesini biz Türkiye İşçi Partililer sürdürüyoruz. Türkiye İşçi Partisi'nin dışında hiç bir partinin de bunu yapamayacağını ısrarla tekrarlıyoruz. Çünkü yapılacak işle kullanılan alet arasında bir uyumluluk olmalıdır. Testere ile pasta, bıçak ile ağaç kesilmez. Büyük toprak ağalarını, aşiret reislerini, sermayedarları, bunların komisyoncularını, 12 Mart döneminin sorumlusu generalleri liste başlarına getiren bir parti ne sömürenlerin kemerlerini sıkabilir, ne de demokratik hak ve özgürlükleri genişletebilir.

Sömürenlerin kemerlerinin sıkılması, demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi görevlerini ancak, üyelerinin, yönetim kademelerinin, adaylarının işçi ve emekçilerden oluştuğu Türkiye İşçi Partisi, işçi ve emekçilerin iktidarı başarabilir ve başaracaktır. Türkiye İşçi Partisi'nin gelişen gücü, ve bu gücün yaygınlaşan etkinliği bunun tek teminatıdır.

Kardeşlerim,

AP ile CHP ekonomik sorunlara çözüm getirme konusunda susmakta birleştikleri gibi, seçim kampanyalarında daha başka benzerlikler de gösterdiler.

Her iki parti de saldırı ve cinayetler; anarşi ve terör konularını seçim kampanyalarının başlıca malzemesi yaptılar. CHP "Ya cinayetler, ya ben", Demirel ve ortakları ise "Ya milliyetçiler, ya komünistler" diyerek oyları kendilerinde toplamanın telaşı içinde oldular. Demirel kendisinin ve başını çektiği iktidarın sorumlusu olduğu komando ve ülkücü saldırılarını, cinayetlerini anarşi diye niteleyip, kendi deyimiyle "beynelmilel komünizm"e yükleyerek komünizm düşmanlığı ticaretini tek çıkar yol

gördü. CHP de, önlemede aciz kaldığı saldırı ve cinayetlerin komünizm düşmanlığı ticaretinde kullanıldığını görünce, sosyalist düzeni ve sosyalistleri kötüleyerek, "komünizmi en iyi ben önlerim" diyerek aynı ticaretten yararlanmaya baktı. Demirel ve ortaklarının ve dayandıkları büyük sermaye sınıfının milliyetçiliğinin ülkeyi soktuğu durum ortada. Milyonlarca yurttaşımız işsizdir. Milyonlarcası gecekondunun çamurunda yaşamaktadır. Milyonlarca köylü geçimini çıkaracağı topraktan yoksundur; elektriksiz, yolsuz, hatta susuz köylerde yaşamaktadır. Demirel ve ortaklarının milliyetçiliğinde yoksullar, topraksızlar, iflas eden esnaf ve zanaatkârlar, işsizler azalmamış, tersine artmıştır. Büyük sermaye sınıfı ise zenginliğine zenginlik katmıştır.

Demirel'in, büyük sermaye iktidarlarının milliyetçiliği dış politikada daha da sırıtmaktadır. ABD, NATO, Ortak Pazar'la olan ilişkilerin geldiği nokta meydandadır. Kıbrıs sorununa ABD'nin, Batı Avrupa ülkelerinin kendi çıkarları doğrultusundaki müdahaleleri ve yaptıkları baskılar da meydandadır.

İşçiler, emekçiler ve bunların partisi olan Türkiye İşçi Partisi MC'nin ve büyük sermaye sınıfının milliyetçiliğini kökten reddeder. İşçiler, emekçiler, sosyalistler gerçek yurtseverlerdir. Bizlerin yabancı sermaye ile, şirketlerle çıkar ortaklığımız yoktur. Yurt dışına döviz kaçırıp açtırdığımız hesaplarımız yoktur. Bizim için, yurt topraklarının bir karışı bile yabancı devletlere kiralanamaz. Bizim biricik amacımız yabancı ve yerli sömürüden kurtulmak, tam bağımsız, özgür ve eşit şartlar altında kardeşçe yaşamaktır. Tüm dünya ülkelerinin işçi sınıfları aynı özlemle aynı hedefe doğru ortak mücadele vermektedir. Dünya kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecindedir ve Türkiye de bu süreç içinde yeralmaktadır.

Kardeşlerim,

Oy verme günü geldi. Türkiye İşçi Partisi henüz iktidara aday değildir. Ama Türkiye İşçi Partisi Meclis'e girdiğinde, diğer partiler üzerinde bir denetim görevini yerine getirecektir. İktidara gelecek parti veya partiler koalisyonu üzerinde, seçim öncesi halk kitlelerine ettikleri vaatleri tutmaları yönünde ağırlık koyacaktır. Bu partilerin büyük sermaye sınıflarının çıkarlarını kollayan politikalarını, uygulamalarını Meclis kürsüsünden sergileyecek; işçi, emekçi kitlelerin hak, çıkar ve özgürlüklerinin cesur savunucusu, takipçisi olacaktır.

İşçi, emekçi kardeşlerim,

Vereceğin oyun boşa gitmesini istemiyorsan oyunu Türkiye İşçi Partisi'ne ver. Ver ki, sesin Meclis'de duyulsun; ver ki, Türkiye İşçi Partisi diğer partilerin omuz başlarına dikilsin, işçilerin, emekçilerin denetimi, sosyalist denetim kurulsun. Sermaye partilerine meydanı boş bırakmamalısın.

Yürüyüş, Sayı 113, 7 Haziran 1977

Partimiz Ayaktadır ve Kendi Yolunda Yürüyecektir

İstanbul İl Örgütü üye ve aday üyelerinin de katıldığı genişletilmiş İlçe Temsilcileri Toplantısı'nda yapılan konuşma, 7 Haziran 1977.

Partili arkadaşlarım,

Seçimlerin sonuçları Partimize ilişkin olarak, hiç şüphem yok herkes için çeşitli ölçülerde bir sürpriz oldu, olumsuz yönde bir sürpriz. Seçimlerdeki sonuçlarımızın parlak olmayacağını tahmin edebiliyorduk. İlk girdiğimiz seçimlerde büyük sonuçlar alabilmemiz zaten mantıken beklenmezdi. Ayrıca 1977 seçimlerinin özel şartları vardı. Yine de bir ölçü değerlendirmesinde yanıldık sanıyorum. Memleketteki halk kitlelerinin görüşlerinin ve politik davranışlarının bir kutuplaşmaya doğru gittiği gayet açık görülüyordu. Ve bütün seçim kampanyası da hepimizin, hatta en yüzeysel bir bakışa sahip olan kimsenin göreceği ölçüde Adalet Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisi arasında bir çekişme, bir iktidar kavgası, bir ikili tercih olarak sürdü gitti. Sonuçlar şimdi gösteriyor ki, oylar tahmin ettiğimizden de büyük ölçüde bir kutuplaşmaya doğru gitmiştir. Ve CHP ile AP'nin dışında, MHP müstesna, diğer burjuva partilerinin erimesine yol açmıştır. Partimiz için bir erime kesinlikle söz konusu değil. Bu kutuplaşma, tahmin ettiğimizden daha kesin olarak belirdi ve tercihler daha kemikleşmiş, katılaşmış olarak ortaya çıktı. Bu kutuplaşma süreci içine, biz girerek, müdahale ederek yeterince bir gedik açamadık, yani belirli bir ölçüde, göz doyurucu ölçüde oylar alacak kadar bir gedik açamadık. Bu kutuplaşma bir yönüyle olumlu bir gelişme, çünkü CHP'ye oy verenler, biliyoruz ki CHP'yi mutlak surette, olduğu gibi tuttuklarından dolayı değil, MC'yi tutmadıkları için, ona karşı oldukları için, onun gitmesini istedikleri için oylarını CHP lehine kullandılar. Olumlu bir gelişme bu, kitlelerin demokratik özlemlerini ve istemlerini gösteriyor ve MC'nin faşizan yönetiminin gitmesindeki, iktidardan uzaklaştırılmasındaki ısrarı gösteriyor. Bu bakımdan olumlu.

Şimdi, buraya gelmeden az önce, öğrendiğimiz sonuçlara göre esef edilir ki, bu olumluluk tahmin edildiği ölçüde hatta ilk seçim sonuçları, geçici kesin olmayan seçim sonuçları geldiği zaman alınan izlenimin ölçüsünde değil. Cumhuriyet Halk Partisi tek başına, hatta bağımsızlardan az bir destek alarak iktidara gelmekten, gelebilme durumundan uzak görünüyor. O zaman MSP ile koalisyona mı gidilecek, nedir, bir hayli pürüzlü bir mesele. Diğer yandan, milliyetçi cephe partilerine bakıyorsunuz onlar seçimden aralarındaki güç dengeleri değişmiş olarak çıkıyorlar, MSP bir hayli zayıflamış, hemen hemen yarıya yakın zayıflamış, CGP erimiş, ama buna karşılık Milliyetçi Hareket Partisi oy oranını da, milletvekili sayısını da arttırmış. MHP'nin bu gelişmesinin altını bizlerin çizmesi lazım. Bu, memleketteki demokratikleşme süreci açısından en tehlikeli, en olumsuz bir gelişme. Ve CHP liderinin yaptığı gibi öyle yüzeysel bir değerlendirme ile, bir küçümseme ile geçişti-

rilecek bir olgu değil. Dinledinizse veya okudunuzsa Halk Partisi liderinin sözlerini MHP hakkında şöyle diyor: MHP'nin gelişmesi önemli değildir, o mesele kolayca hallolunur, Adalet Partisi'nin MHP'yi koruması, teşvik etmesi sonucunda MHP oylarını arttırmıştır.

Şüphesiz AP kollamıştır, korumuştur MHP'yi, onu biz çok önceden belirttik, "AP ile MHP aynı derecede sorumludur, bir işbirliği halindedir, Demirel kendi partisine, Adalet Partisine yaptıramadığı vurucu, kırıcı eylemleri, saldırıları, cinayetleri MHP'ye yaptırmaktadır, onu kullanmaktadır" diyerek bu olguyu ilk defa açıklayan bizim partimiz oldu ve bunu defalarca vurguladık. Ama bunun da ötesine gittik, bununla yetinmedik, yetinemezdik, çünkü bunun altında sınıf yapısına bakmak lazımdır. Yine defalarca vurgulayarak faşizan tırmanışın, saldırıların, cinayetlerin toplumsal yapıdan kaynaklandığını ve bu toplumsal yapıda da, egemen sermaye sınıflarından kaynaklandığını, egemen sermaye sınıflarının kendi çıkarlarına işleyen bu düzeni demokratik hak ve özgürlükler ortamı içinde sürdürebilme olanağına sahip olmadıklarını, ancak işçi-emekçi kitleleri, demokratik güçleri baskı ve kontrol altında tutarak, geriletmeye çalışarak bu düzeni sürdürebileceklerini, bunun için de MHP'ye daima ihtiyaç duyacaklarım, hatta CHP iktidara gelse bile, MHP ön planda olma durumundan kayabilir, ama daima yedekte tutulacaktır, daima varolacaktır. Egemen sermaye sınıfları baskılara, saldırılara başvurmaksızın, iktidarlarını sürdürebilecek durumda değillerdir, dedik. Bunun için MHP'nin sayısal büyümesi hafife alınacak bir olgu değildir, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olarak bizlerin özel bir dikkatle izlememiz gerekecektir.

Şimdi, MC iktidarı içinde güç dengeleri değişmiştir, ama MC'yi bütününde alırsanız, bütününde zararlı çıkmamıştır seçimlerden. MSP yarıyarıya inmiştir, ama 190'a yaklaşmıştır Adalet Partisi, ve şimdi akşam 19.00 ajansında Demirel buna temas ediyor ve "Ülkeyi seçimlere götürmüş olan hükümet yani MC hükümeti, seçimlerden milletimizin onayını alarak çıkmıştır" diyerek önümüzdeki iktidarın yine bir Milliyetçi Cephe iktidarı olması lazım geldiğini üstü örtülü olarak iddia ediyor.

Bizim sonuçlarımıza gelince, bizim aldığımız oyların niceliği, seçimlerde oyların böyle kesin bir kutuplaşmaya doğru gitmesinin sonucudur, demokratik cephedeki bu kutuplaşmanın altında da kitlelerin MC'den her ne pahasına olursa olsun kurtulmak ve daha demokratik bir ortama kavuşmak özlemi, istemi yatmaktadır. Bu açıdan olumludur, dedim. Bu konuda biz şunu anlatamadık: MC iktidarından kurtulmak önemlidir, demokratik ortamın geliştirilmesi önemlidir, bunlar için biz de savaşıyoruz, ama CHP kendi başına bunu sağlayamaz, CHP'nin solunda işçi sınıfının partisinin bulunması gerekir, çünkü sınıfsal yapı bakımından, sınıfsal ilişkiler bakımından, demokrasinin gerçek savunucusu, temel gücü, önder gücü işçi sınıfıdır. Yalnız sosyalizmin değil, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin de temel gücü, önder gücü işçi sınıfıdır ve partiler düzeyinde de bu, işçi sınıfının partisidir.

O kadar acele bir kurtulma isteği vardı ki kitlelerde, "Aman CHP iktidara gelsin, kurtulalım şu MC'den, biraz ferahlayalım ondan sonra... ondan sonra düşünürüz ne olacağını" gibi bir tutum içine girilmişti. Bir sebebi bu, ikinci sebebi, çok daha bilinçli olarak Türkiye İşçi Partisine karşı yalnız bu seçim döneminde değil, uzun bir süredir oluşturulmakta olan bir kuşatma hareketi vardır. Bu geçtiğimiz kış değil,

geçen kış hatırladığım kadarıyla ilk defa bu konuya Çark Başak'da ve Yürüyüş'de çıkan bir yazımda değindim, "Burjuvazinin hesapları ve TİP" adını taşıyan yazımda, aşağı yukarı bir buçuk yıl önceydi. Ve orada nasıl burjuvazinin TİP'i hedef aldığını, TİP'i kuşatmak ve tecrit etmek için büyük bir operasyona giriştiğini, bu operasyonda büyük burjuvazi-DİSK üst yönetimi-CHP ve kendilerini sosyalizmin havarileri sanan birtakım kişi ve çevrelerin üst üste düştüğünü, üst üste çakıştığını belirtmiştim. Ve böyle bir kuşatmayla Türkiye İşçi Partisi'ni tecrit etmeye çalıştıklarını, o zaman açıklamıştım. Bu konuya sonra defalarca konuşmalarda, demeçlerde ve yazılarda değinildi, bu konu işlenildi. Şimdi bu kuşatma ve tecrit çabaları seçimler dolayısıyla bu çevreler tarafından çok bilinçli olarak geliştirildi. Bu kuşatmaya katılanları başlıca iki kategoriye ayırabiliriz. Birincileri gerçekten yeteri derecede bu işleri bilmeyenler, aman oylar bölünmesin, oyumuz boşa gitmesin, şu CHP gelsin filan diyen, yani yeterince bilinçli olmayan kesimler, bunlar iyi niyetle yanılan insanlar. Bir de asıl başkaları var, onlar da bilerek bilmeyerek bir kaytarmacılığa kayıyorlar ve bunun sonucu TİP'e karşı kesin vaziyet alıyorlar. Kendilerini çok sosyalist biliyorlar. Hatta bilimsel sosyalist olma açısından Partiyi filan eleştirirler de. Ama aslında kaygıları, kişisel düzenleri bozulmasın devam etsin, hem de sosyalistlik, bilimsel sosyalistlik, devrimcilik elden gitmesindir. O zaman bir takım görüşler uyduruluyor, işte henüz vakti değil, CHP gelsin, demokratik ortam genişlesin, ondan sonra işçi sınıfının partisi kurulur, gelişir deniliyor. Partiyi ilk kurma çalışmalarımızı yaptığımız zaman bu çevreler ve kişiler böyle dediler, seçimlere girmemiz konusunda da böyle. Hem kolayına gidecekler dediğim gibi, ama hem de sosyalizmi, devrimciliği hiç kimseye bırakmayacaklar, onların inhisarında olacak adeta, onların yetkisinde olacak, ne doğrudur, ne doğru değildir, onlara göre saptanacaktır. Bunların içinde küçük ama eskiden Partiyle ilişkili olmuş olan bir grup var. Bunlardan bir kısmı şimdi piyasaya çıkmış vaziyette, bir gazetede yazılar yazıyorlar Partiye atıp tutarak, kendilerince çok yüksek düzeyde teorik birtakım analizler, değerlendirmeler yaparak. Etkinlikleri yok. Eski partili oldukları için sadece değinmek istedim. Bunların teferruatına şimdi, burada girmek istemem, yalnız şu kadarını bilmenizde fayda var. Osman Sakalsız arkadaşın dediği gibi bu kişiler, bu eski TİP'liler, o zaman mahkemedeki verdikleri ifadeler ve takındıkları tavır ve gösterdikleri davranışlarla değil hukuken örgüt olarak TİP'den istifa etmek, tümünde işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinden istifa etmiş oldular. Bir daha kabul edilmemek üzere. Edilmeyecek surette istifa etmiş oldular, davranışlarıyla, ifadeleriyle, tutumlarıyla.

Aldığımız sonuçlarda oyların düşük olması bir, başta bahsettiğim, genel olarak kitlelerde oyların bir kutuplaşmaya gitmesi, milliyetçi cepheden her ne pahasına ve her ne şekilde olursa olsun kurtulmak isteminin ağır basmasıdır; ikincisi de kendilerine sosyalist diyen, öyle görünen kimi kişilerin ve çevrelerin gayet bilinçli bir şekilde Partiyi kuşatma ve tecrit etme hareketini yürütmeleri, geliştirmelidir ki, onların bu hareketi de aslında, demin bahsettiğim büyük burjuvazinin TİP'i kuşatma ve tecrit etme operasyonuyla üst üste, denk düşüyor, aynı yere düşüyor. Böylece burjuvazi bu tür sözde sosyalist aydınlardan yararlanmış oluyor.

Biz bu kuşatmanın farkındaydık, kutuplaşmanın da farkındaydık, ama şunun değerlendirilmesinde yanılmışız, bütün bu kuşatma harekâtına rağmen, bu kutup-

laşma eğilimine rağmen, biz meramımızı anlatabiliriz ve belli bir gedik açabiliriz bu kuşatmada, bu eğilimde, oylarda kendimize belirli bir yer edinebiliriz diye düşünmüştük. Bu değerlendirmede yanılmışız. Kutuplaşma çok daha kemikli olarak meydana gelmiş, ve bu kuşatma, bu çember içine alma da fazla kemikleşmiş; onu yeterince kıramadık. Kıramayışımızın bazı objektif sebepleri var. Birisi, erken seçimlere gidildiği için, zaman kalmadı, yani Ekime kadar bizim bir seçim çalışması, propagandası süremiz olsaydı, kitleler içinde seçimlere ilişkin daha uzun bir çalışma süremiz olsaydı, bu çemberi kırmakta daha başarılı olabilirdik, Ekim ayına kadar. Oysa, erken seçimlere gidildi, vakit çok daraldı. Ve bu kısa sürede bunu kırmakta zorluk çekmemizin bir sebebi de, bu bizi kuşatmaya ve tecrit etmeye çalışan çevrelerin son dakikaya kadar Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlere girmeyeceği propagandasını ısrarla yürütmeleri oldu. Seçimlerin son haftasına geldikten sonra bile, bana arkadaşlardan öyle haberler geliyordu, kendilerinin temasta oldukları çevrelerden şöyle haberler geliyordu: "İşçi Partisi 15 ilde girdi, propagandasını da yapıyor, mitinglerini de yapıyor, afişlemesini, bildirilerini, hepsini de yapıyor, ama bütün bunlar aslında, propagandasını yapabilmek, sesini duyurabilmek için; son anda, seçimlerden bir gün önce, son radyo konuşmasında seçimlerden çekileceğini açıklayacaktır." Ve belki bu kutuplaşma eğiliminin ağır basması dolayısıyla da, CHP'ye oy vermeğe eğilimli insanlar, Türkiye İşçi Partisi'nin gerçekten seçimlere gireceğine inanmak istemediler, çünkü içlerinde girmemesi dileği vardı, çünkü içlerinde bütün oyların CHP'ye gitmesi dileği vardı. Bilirsiniz, biz insanların belirgin psikolojik bir özelliğidir, olmasını istediğimiz şeylere daha çabuk inanırız. Genellikle, olabilmesi gerçekten mümkün olan şeylere değil, olmasını arzuladığımız şeylerin olabileceğine inanırız. Böyle psikolojik eğilim vardır ve bu eğilim ağır bastı, sonuna kadar hep Türkiye İşçi Partisi'nin seçimlerden çekileceğini sandılar.

Şimdi, bu durumlara rağmen, belli ölçüde biz kırabiliriz söz konusu eğilimi ve kuşatmayı ve belli ölçüde oy alabiliriz diye değerlendirdik, bu değerlendirme yanlış çıktı. Bir yanılgı söz konusu öyleyse, bundan şu netice çıkar mı?: "Öyleyse, yani biz doğru değerlendirseydik, seçimlere girmez miydik? Girmemiz yanlış mı oldu" Kesinlikle derim ki, hayır. Seçimlere girilir. Seçimlere girmek partiyi tanıtmak, ülke çapında sesini duyurmak bakımından önemlidir. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin kuruluşunda durum öyledir. Burjuva partilerinin durumu ölçü alınmaz. Diğer burjuva partilerinin, durumuna göre saptanmaz işçi sınıfının partisinin kurulmasının zamanı mıdır, değil midir. Halbuki böyle saptamaya kalkıştılar. Burjuva partilerinin durumuna göre, CHP'nin durumuna göre İşçi Partisi'nin kurulması henüz erkendir, zamansızdır dediler. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin ne kuruluşu, ne seçimlere girip girmemesi diğer burjuva partilerinin konumuna, gelişmesine göre saptanmaz. Nerede işçi sınıfı varsa, orada mutlaka ve mutlaka işçi sınıfının partisi olmak zorundadır. İşçi sınıfı partisiz olamaz. Yasal şartlar müsaitse yasal partisi olur. Ne ölçüde, ne büyüklükte bir işçi sınıfı varsa, o ölçüde de bir partisi olur. Partisi büyük olur, küçük olur, orta boyda olur, şu etkinlikte olur, bu etkinlikte olur; o; şartlara bağlıdır, ama işçi sınıfının varolduğu yerde hiçbir zaman işçi sınıfının partisi olmasa da olur, seçimlere girmese de olur, filanca burjuva parti, onun şu şu görevlerini yapar gibi sözde gerekçeler ileri sürülemez. Bu son derece

kesin, üzerinde asla en ufak bir tereddüte mahal olmayan bir gerçek. Nerede işçi sınıfı var, orada mutlaka ve mutlaka partisi olmak zorundadır. Yasal partisi olabiliyorsa, olmak zorundadır. Küçük olabilecekmiş, küçük olur. Efendim o kadar küçük olur ki, fazla sesini duyuramaz. Olabilir. Seçimler temel ölçü değildir, tek ölçü de değildir.

Şimdi, seçimler ve parlamento konusunda, iki noktayı, iki yanlış tavrı iyi tespit etmek lazım. Birincisi şu: seçimleri, parlamentoyu küçümsemek. Geçen dönemde, yasal olarak Türkiye İşçi Partisi vardı, o seçimlere girebiliyordu, diğer politik sol gruplar partileşebilmiş değillerdi ve yıllar boyunca o zamanın Türkiye İşçi Partisi'ne yaptıkları suçlama "Bunlar parlamentarist, parlamentarizme sapmışlar; seçim değil geçim bunların kaygısı", yollu iddialardı. Seçimlere katılmayı, parlamentoda yer almayı durmadan küçümsediler. Bu tümüyle yanlış. Bir memlekette seçimler varsa, parlamento varsa, işçi sınıfının yasal partisi varsa işçi sınıfının politik mücadelesinin önemli bir parçasıdır seçimlere katılmak ve parlamentoya girmek. Şimdi bize, ben eminim, vaktiyle parlamentarist olmakla bizi suçlayanlar, parlamentoya girmeyi, seçimlere girmeyi küçümseyenler, reddedenler yükleneceklerdir: "eh, seçimlere girdi de ne oldu, işte boyunun ölçüsünü aldı, bu parti, işçi sınıfını temsil etmez, şöyledir, böyledir" diye bir sürü laf edeceklerdir. O zaman bizim onlara hatırlatmamız gerekir: Hani ya seçimlere girmek, parlamentoya girmek parlamentarizmdi? Siz ne diye bunu şimdi bu kadar önemsiyorsunuz?

Şimdi öbürünü, ikinci noktayı belirtmek gerek. Seçimlerin ve parlamentonun olduğu yerde işçi sınıfının yasal partisi mutlaka seçimlere ve parlamentoya girmeyi hedef almakla beraber, seçimlerin ve parlamentonun kendisinin temel görevi, temel eylem alanı olmadığını bilir. Seçimlere ve parlamentoya girmek çalışma ve çabaları, işçi sınıfının politik partisinin yürüttüğü mücadelenin bir parçasıdır ancak. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin temel görevi, temel eylem alanı işçi sınıfı içinde örgütlenmek, bu örgütlenmeyi geliştirmek, işçi sınıfını iktidar için hazırlamak, hareketi dar sınıf çıkarları duvarının ötesine genişletip, işçi sınıfını memleketi yönetebilecek, iç politikasıyla, dış politikasıyla, ekonomi politikasıyla, kültür, eğitim, sanat politikasıyla tüm alanlarda bilgili, yetenekli olarak yönetebilir bir güce getirmek, bir duruma getirmektir görevi. Görevi esas budur. Ayrıca, seçimlere ve parlamentoya ilişkin olarak, seçimlere ve parlamentoya girdiği zaman da, seçimler ve parlamento konusunda işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin görüşü, tavrı ve davranışı farklıdır. Geçmişteki yazılarımızda, 1970 öncesinden beri kullanmaya başladığım bir deyimi tekrarlayayım. Demişimdir ki, seçimlerin ve parlamentonun burjuvaca kullanışı vardır, sosyalistçe kullanışı vardır. Örneğin, seçimlerde işçi sınıfının partisi asla ve asla oy avcılığına sapmaz. Seçimlerde oyları arttırmak önemli olmakla beraber, her ne pahasına olursa olsun, her ne yoldan olursa olsun, aman oyları arttıralım, davranışı, tutumu içine girmez. Girerse, işte bu oportünizm olur. Girerse, işte bu sapma olur. Girerse, işte bu parlamentarizm olur. Biz oyların artmasını, partinin çalışması gerektiği gibi çalışarak, o çalışmanın bir yan ürünü olarak elde etmeye uğraşınız. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak çalışmalar başarılıysa, onun yan ürünü olarak oyların artmasını bekleriz, artmasına çalışırız. Sakın zannetmeyin ki, bunu ben şimdi bu seçimlerde bizim parti az oy aldı diye söylüyorum. Yani bir

mazeret şeklinde söylüyorum. Kesin böyle değil, bunun delili, kanıtı da var. Çünkü 1969 yılında seçimler öncesi, biz bu görüşün tartışmasını yaptık, zamanın TİP liderliğine karşı mücadelesini verdik. O zamandan bu mesele ortaya çıktı. Ve dediğim gibi, 1970 öncesi yazılarımda ben bu ayrımı yapmışımdır. Seçimlerin ve parlamentonun burjuvaca kullanılışı ve sosyalistçe kullanılışı birbirinden ayrıdır diye.

Aynı şekilde, burjuvazi, burjuva partileri parlamentoyu kendi aralarındaki çekişmeler, pazarlıklar ve uyuşmalar alanı olarak kullanırlar, oysa, işçi sınıfı partileri parlamentoyu, bir taraftan bir forum olarak, bir kürsü olarak kullanırlar; burjuva partilerinin iç yüzünü, ipliğini pazara çıkartmak üzere, halkoyu, kitlelerin gözleri önünde sergilemek üzere kullanırlar. Öte yandan, işçi ve emekçi kitlelerin haklarını savunmak, genişletmek için, ve iktidar burjuva partilerinde olmakla beraber, olabildiğince, gücü yettiği ölçüde burjuva partilerinin ve burjuva iktidarının istediği gibi at oynatmasını engelleyebilmek, dizginleyebilmek, sınırlayabilmek içindir, Parlamentoya girmeleri. Tabii ki işçi sınıfı partileri ne kadar büyük sayıda parlamentoda temsil edilirler ve ona paralel olarak parlamento dışında büyük, sınıfsal örgütlenmeleri ve kitlesel eylemleri olursa, o kadar parlamentoda burjuva iktidarlarını kuşatma, sıkıştırma, bir ölçüde sınırlayabilme işlevini de yerine getirirler. Hem seçimlerde, hem parlamentoda işçi sınıfı partilerinin tutumu, bakış açısı, davranışı, burjuva partilerinden farklıdır.

Seçimlerdeki çalışmaları da, biz sadece oyları arttırmak hedefine yönelik olarak yapmayız. Seçim çalışmalarımızı biz, uzun vadeli açıdan erişmek istediğimiz hedeflere göre yaparız. Az önce söylediğim gibi, madem ki işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin esas görevi, işçi sınıfı içinde ve müttefiki emekçi kitleler içinde örgütlenmektir, örgütlenmeyi geliştirmek, bilinçlenmeyi yükseltmek, yeni aşamalara getirmek, kitlesel eylemlere sokmaktır, o zaman seçimlere girme ve seçimlerde çalışma faaliyetlerini de bu açıdan değerlendirir. Seçim çalışmalarını, seçimlerden sonra örgütlenme faaliyetlerini genişletmek, geliştirmek üzere kullanır. Seçimde yaptığı propagandalar, seçimlerden sonraki propagandalarına bir giriş noktası olarak kullanır. Daima gözü uzun vadeli çalışmasındadır, yani işçi sınıfı ve emekçi kitleleri örgütlemek, bilinçlendirmek, politik bir güç haline getirmek hedefine yöneliktir. Bu hedef için kullanır seçim çalışmalarını. Onun için seçimlerde yaptığı, kitlenin nabzına göre şerbet vererek oy toplamak değildir, kitlelere gerçekten getirdiği çözümler, öneriler varsa elbetteki bunları iletir onlara, onların oylarını almak için. Onlara anlatır, yoksul köylü için ne öneriyor, küçük üreticilerin kredi meselesinde ne düşünüyor, ne öneriyor, küçük esnaf ve zanaatkarların meselelerini nasıl görüyor, nasıl çözümler öneriyor, bunları bildirir elbette. Bunları oy avcılığı olarak değil, gerçekten önerileri bu olduğu için, bunları kitlelere duyurur, bunun sonucunda da oy almayı ümid eder. O başka, onu yapar. Ama sırf oy almak için bir şey söylemez ve esas bakış açısı, örgütlenmeyi kolaylaştırabilmek, olanaklarını genişletebilmektir. Onun için seçimlerde bu somut önerileri yapmakla beraber, esas itibariyle duruma, koşullara doğru, gerçekçi tahliller, değerlendirmeler koymaya uğraşır, onlar belirtir. Bunları öğretmeye, kafalara yerleştirmeye çalışır. Durum nedir, şartlar nedir, gelişmeler ne yöndedir, bunları aydınlatmaya, öğretmeye çalışır, uyarmaya çalışır ve ilerde olabilecekleri, yani şimdi gidiş grafiği şöyleyse eğer, bu çizgi ileriye doğru

nereye uzanacaktır, ve ilerde gelişmeler nasıl olacaktır, onu haber vermeye çalışır. Seçim propagandalarında esas hedefi budur. Gene seçim çalışmalarının bir parçası olarak yeni yeni çevrelere yörelere girer, örgütüyle, kadrolarıyla, üyeleriyle parti. Yeni çevrelerde yeni köprübaşları kurar. Yeni çevrelerde, yeni yörelerde, yeni ilişkiler gerçekleştirir, bağlar birbirine ve bu suretle kitleler içine daha geniş ve daha derinden girebilmek, sokulabilmek ve orada köprübaşları elde etmek imkânını sağlar. Bu açılardan baktığımız zaman Türkiye İşçi Partisi'nin seçim çalışmaları son derece başarılı olmuştur. Partimiz zaten, seçimlere gelinceye kadar yaptığı çeşitli eylemlerle, örgütsel gücünü, örgütsel yeteneğini göstermiştir. Dosta karşı da, düşmana karşı da göstermiş, kabul ettirmiştir. Hangi eyleme girmişsek oradan büyük başarıyla çıkmışızdır ve bütün eylemlerimizde gözlemcilerin yaptıkları tespit ve benim aldığım haberler özellikle disiplin üzerinde, ne kadar disiplinli, ne kadar iyi organize edilmiş olduğu üzerinde durulmuş olmasıdır. Seçim çalışmalarında da, afişlemelerimiz ve bildiri dağıtımlarımız, kahve toplantılarımız çok başarılı olmuştur. Gerek maddi olanakları bizden çok daha geniş olan, gerekse, üyeleri bizden bilmem kaç misli fazla olan partiler böylesi yoğun çalışma yapamamıştır. Biz yaptık.

Bu açılardan ele alınca, seçim çalışmalarımız son derece başarılı olmuştur. Ve bu seçimlerde bizim yaptığımız propagandanın önemi, bilhassa ileride açığa çıkacaktır. İlerde inandırıcı olabilmemiz için, şimdiden olanları tespit edip kamuoyuna duyurmamız gerekiyordu. Az önce söyledim, işçi sınıfının partisinin görevi, önceden haber vermektir, uyarmaktır seçimde dedim. Bu uyarmayı yapmasaydık, önceden haber vermeseydik, işler olup bittikten sonra, biz bunu biliyorduk demenin hiç etkisi olmaz. Ama şimdi, örneğin, ilerde Cumhuriyet Halk Partisinden beklenenler oluşmadıkça, CHP'nin zigzagları ortaya çıktıkça, "Biz söylemiştik" diyebileceğiz, elimizdeki tüm memlekete duyurulmuş belgelerle. Programımızda ve bildirimizde filan, daha küçük çevrenin okuduğu belgelerde değil, sadece, bangır bangır radyolardan söyledik. Açık hava mitinglerinde söyledik, kahve toplantılarında söyledik, kapalı salon toplantılarında söyledik. Bunun önemi daha sonra çıkacaktır, bu önceden haber vermek, önceden uyarmak durumunun.

Dün bir gazetede okudum, AP şöyle, CHP böyle, CGP, DP, TİP ise ezildiler deniliyordu. Bugün de bir fıkra yazarı "erken öten horoz"dan söz etmiş. "Erken ötme" konusunu az önce açıkladım. Erkeni merkeni yoktur. Nerede işçi sınıfı var, orada partisi olur. Bu kesin. Burjuva partilerinin durumuna göre saptanmaz işçi sınıfının partisinin kuruluş zamanı ve yapacağı eylemler. İkincisi, ezilmek kesin sözkonusu değil, aldığı oylar dolayısıyla TİP'in durumu hiçbir zaman CGP'nin, DP'nin, TBP'nin durumuna benzetilemez. O partiler ülkenin siyaset sahnesinden silinmişlerdir. Hâlbuki Türkiye İşçi Partisi, bilinçli disiplinli üyeleri, kadroları, örgütleriyle, sapasağlam ayaktadır. Şurada beraberce bulunup meseleleri tahlil etmemiz, bunun işte şu anda elle tutulur bir delilidir. Hiçbirimizde bir yılgınlık, bir umutsuzluk hali yoktur, olamaz, çünkü biz böyle bir geçici seçimdeki oylar durumundan dolayı hareketin uzun vadeli açısını katiyen gözden kaçırmayız ve öyle küçük engeller dolayısıyla öyle umutsuzluğa kapılmak vs. gibi hallere düşmeyiz. Biz ayaktayız, şurada şu toplantı ayakta olduğumuzu gösteriyor, bütün örgütlerimiz ayaktadır, çalışmalarına devam etmektedir ve de edecektir. Onun için öbür partilerin durumuna kesinlikle

benzemez. Bundan sonra, bu birikimden, şimdiye kadar ki çalışmalarımızdan ve seçim çalışmalarından aldığımız birikimle, eylem ve uğraşlarımızı daha bilinçli, daha hızlı olarak sürdüreceğiz. Seçim dönemi bitti, yaz da geldi, şimdi biraz işler tavsar tutumuna girmeyeceğiz. Seçim döneminde çok değerli ilişkiler kurduk, Ankara'da kuruldu, İzmir'de kuruldu, İstanbul'da ve diğer yerlerde kuruldu. İşçilerin, emekçilerin oturduğu mahallelerde Görev [gazetesinin] dağıtımı dolayısıyla, bildiri dağıtımı dolayısıyla, kişi kişi, ev ev, ilişkiler kurulmuştur, bu ilişkileri mutlaka mutlaka devam ettirmek lazımdır. Şunu da kafamıza iyice kazımalıyız ki, seçimlerde oy alabilmenin yolu, sadece seçim döneminde yapılan çalışmalarla olmaz. İki seçim arasında Parti'yi kitlelerde ve mekân olarak mahallelerde tutturup, köprübaşları oluşturulur, ilişkiler kurulur, seçim zamanı esasen mevcut olan bir temel üzerine işlenerek o temel canlandırılmaya ve geliştirilmeye çalışılır. Ama böyle bir temel oluşturulmamışsa, böyle köprübaşları kurulmamışsa, yalnız üç haftalık seçim döneminde yapılan çalışmalarla gerçek ilişki kurulup Parti kabul ettirilemez, yeni ilişkiler, hemen oylara dönüştürülemez. Bunu gayet iyi bilmemiz lazım. Önümüzdeki Aralıkta mahalli seçimler var, iki sene sonra kısmi senato seçimleri var, dört sene sonra gene genel seçimler var. O günlere kadar, yarından başlayarak, İstanbul'un çeşitli işçi emekçi mahallelerinde oluşturduğumuz ilişkileri daha da genişletmek üzere çalışmalar yapmalıyız, işyerlerinde bu çalışmaları yapmalıyız. Bu da sonunda geliyor dayanıyor çalışma ekiplerinin iyi çalışmasına. İyi organize edilmemiş çalışma ekipleri varsa bunları yeniden örgütleyip, raylarına oturtmak ve raylarına oturmuş ekipleri de mahalle ekipleri veya işyerleri ekipleri olarak hiç ara vermeden çalışmaya sokmak ve bu çalışmayı daha etkin, daha tutarlı, daha sürekli, daha dinamik, daha canlı hale getirmek görevimiz. İhmal etmeden yapacağımız görev. Seçimlerin bu yararı olmuştur; üyelerimiz, kadrolarımız, hatta en yüksek kademedeki yöneticilerimiz önemli deneyimler kazanmışlar, becerilerini geliştirmişlerdir. Ankara ilimizde söylediler, seçim döneminde propagandaya başlandığı zaman bir kaç konuşmacıdan başkası yokmuş, üç haftalık dönem sonunda, yirmi beş konuşmacı, yani konuşmacı diye nitelenecek kadar yetişmiş, kolaylıkla kendini dinletebilir 25 konuşmacı ortaya çıkmış. Aynı zamanda bu çalışmalarda ev ev, kişi kişi temas kurmak olanağı elde edilmiş ve geliştirilmiş. Kahvelerde yapılan toplantılardan sonra oturup kişi kişiye karşılıklı ahbapça sohbet etmek, ilişkiler kurmak alışkanlığı oluştu. Bu ilişkiden kopmadan, bu alışkanlıklar unutulmadan, çalışmaları sürdürmek gerekir. Bunun yanısıra, Parti bir bütün olarak, iller bir bütün olarak mutlaka dışa dönük eylemlere de girişmelidir. Kısa bir süre sonra yeniden afişlemeye çıkabiliriz, Görev gazetesinin dağıtma eylemlerine girebiliriz, kapalı salon toplantıları, gerek siyasi konuşmalar için, gerek eğlence toplantıları biçiminde toplantılar yapabiliriz ve yapmalıyız.

Seçimleri değerlendirme konusunda görüşlerim budur. Partinin böyle bir çalışma göstermiş olmasından büyük kıvanç duyuyorum ve sonuçların bizi az çok hayal kırıklığına uğratmış olmasına rağmen herkesin kafası dik, kendinden emin ve dinamik bir tutumda oluşundan daha büyük kıvanç duyuyorum. Elbirliğiyle giderek bizi kuşatan çemberi de bütünüyle kıracağız. Partimiz ayaktadır ve kendi yolunda yürüyecektir. Her zaman söyledik, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin

yolu, bir dikensiz gül bahçesinden geçen yol değildir. Hedefimiz sosyalizmdir. Onu hedef alarak dümen tutuyoruz gemimizde, bir rota izliyoruz. Bu rotada önümüze kayalıklar çıkar, ters yönde rüzgârlar ve akıntılar olur ama kayalıkları aşarak ve ters yöndeki rüzgârları ve akıntıları göğüsleye göğüsleye, aynı rotada sosyalizme doğru ilerleriz.

Teşekkürler.

Çark Başak, Sayı 32-33, 16 Haziran 1977

Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez

9-10 Temmuz'da Ankara'da düzenlenen 4. İl Temsilcileri Toplantısı açış konuşmasının Çark Başak'ta yayınlanan özeti.

Yine bir hükümet bunalımı dönemi içindeyiz. Hükümet bunalımları artık Türkiye'nin kronik hastalığı haline geldi. Hükümet bunalımı deyimi, yalnızca, hükümetlerin kurulamaması veya kurulmalarının zorluğuna ilişkin değil. Hükümetler kurulduktan sonra da bunalım sürüp gidiyor, çünkü oturmuş, istikrarlı hükümetler kurulamıyor. 1970'lerde Türkiye hükümet edemeyen hükümetler ülkesi görüntüsünü vermektedir. O kadar ki, 12 Mart'ın balyozcu rejiminde dahi iki buçuk yılda dört hükümet geçti. Ve şuna da işaret etmek gerekir ki, hükümet bunalımı dönemi 1970'den önce başlamıştır.

Hükümet Bunalımının Nedenleri Türkiye Kapitalizminin Geldiği Darboğaz ve Sosyal Sınıflar Arası Güç İlişkilerindeki Değişim ve Gelişimlerdir

Bu kadar uzun zamandan beri süregelen ve daha sonu da görünmeyen hükümet bunalımı olgusunun nedenleri partilerin ve parti liderlerinin "ülke çıkarlarını bir yana bırakıp dar parti çıkarlarıyla hareket ettikleri" gibi sözde izahlarla açıklığa kavuşturulamaz. Parti yönetim kadrolarının ve liderlerinin bir rolleri olmakla beraber sözü edilen bunalımın nedenleri daha derinlerde yatmaktadır. Bu nedenler Türkiye kapitalizminin gelip dayandığı dar boğaz ve ona ilişkin sorunlarla sosyal sınıflar arası güç ilişkilerindeki değişim ve gelişimlerdir.

Bu sorunlar ve gelişimler Partimize ait belgelerde ve Partili yazarların yazılarında bir hayli işlendi, açıklandı. Burada, yalnızca hatırlatmak üzere, kısaca özetleyeyim. 1960'ların son yıllarında Türkiye kapitalizminin sanayileşmesi pazar, finansman ve döviz kaynakları üçlü dar boğazına saplandı. Hafif sanayi ürünleri için iç pazar dardı, sınırları ihtiyaç duyulan hızla ve büyük oranda genişletilemiyordu. Dış pazarlarda ise fiyat ve kalite bakımından rekabet etme gücü yoktu, tüm teşviklere, desteklemelere rağmen sanayi ürünleri ihracatı artırılamıyordu. Döviz tasarrufu sağlama gerekçesiyle ikame sanayi olarak kurulan sanayi işletmeleri makine ve yedek parçaların ve büyük ölçüde ham madde ve ara mallarını dışarıdan ithal ettikleri için ithalat azalmıyor, artıyor ve döviz ihtiyacı hafiflemiyor, şiddetleniyordu. Geleneksel ihraç maddelerinde ise fişek gibi yükselen ithalatın döviz ihtiyacını karşılayacak bir ihracat artışı yer almıyordu. Tersine, son yıllarda toplam ihracat önce miktarca, sonra değerce de gerilemeler kaydetti. Bugün dış ticaret açığı 3.5 milyar dolara yaklaşan düzeye ulaştı. İşçi dövizleri ve turizm gelirleri bu açığı karşılayamadığından dış ödemeler dengesi de 1.5 milyar dolaylarında açık vermektedir.

Dış ticaret yıl yıl ardına, Türkiye ölçülerinde böyle astronomik açıklar vermeseydi bile Türkiye ekonomisinin döviz ve finansman kaynağı açığı olacaktı. Türkiye

kapitalizminin gelişme hızı %7 dolayındadır. Bunun önemli bir kısmı tarımda elverişli hava şartlarına bağlı ürün artışı olsa da, yine, sanayileşme, Türkiye'nin iç ve dış finansman kaynaklarını zorlayan, aşan bir orandadır.

Türkiye sanayisinin bugün geldiği noktada karşılaştığı bir sorun da şu: Tüketim sanayii, iç pazarı yeterince genişletememekten ve dış pazarlara açılamamaktan bir tıkanıklığa girmiştir. Hafif sanayiden ağır sanayie geçmek bir zorunluk olarak belirmiştir. Bu doğrultuda bir yönelme büyük iç ve dış finansman kaynakları gerektirmektedir. Bu zorunluluk finansman dar boğazını daha da darlaştırmaktadır. İç tasarruflar yatırımların finansmanını karşılayacak ölçüde değildir ve geçen yıl bankalar mevduatında gerileme görülmüştür. Devlet bütçesi büyük açıklar vermektedir. MC hükümeti Merkez Bankası kaynaklarını sonuna kadar zorlamak, açık finansman yani para basma makinaları işletmek yoluna gitmiştir. Basındaki haberlere göre haftada bir buçuk milyar lira dolayında tedavüle para sürmüştür. Döviz ve dış kredi kaynaklarının kuruması karşısında, yine MC hükümeti, DÇM (Dövize Çevrilebilir Mevduat) uygulamasına başvurmuştur. Kısa vadeli ve yüksek faizli dış borç demek olan bu uygulama ile MC, durumu iki yıl idare etmiş, ama bu kaynak da tıkanmış ve DÇM'lerin toplam 1 milyar doları aşan bölümünün ve faizlerinin içinde bulunduğumuz bu Temmuz ayında ödenmesi vadesi gelmiştir.

MC hükümeti yeterince dış kredi kaynaklarını bulamamıştır. Uluslararası finansman kuruluşları ve yabancı bankalar MC iktidarındaki Türkiye'ye borç vermeyi reddetmişlerdir, veya daha doğrusu, kredi vermeyi bir takım ekonomik -ve politik- şartların yerine getirilmesine bağlamışlardır. Kalkınma hızının düşürülmesi, çok yüksek oranda devalüasyon, kemerleri sıkma politikası başta gelen şartlardır. Bu ekonomik şartların ardında da, Kıbrıs sorununun çözümlenmesi, ABD ile ilişkilerin onların isteklerine uygun düzenlenmesi gibi politik şartlar yatmaktadır.

Durum o raddeye gelmiştir ki, yeni yatırımlar ve başlanılmış yatırımların tamamlanışı yavaşlamıştır. İthalat için gerekli döviz transferleri yapılamamış, hatta dış ülkelerdeki devlet görevlileri vaktinde maaşlarını alamamışlardır. Ham madde, yedek parça, ara mal darlığından ötürü sanayi işletmeleri faaliyetlerini yavaşlatmaya, durdurmaya başlamışlardır.

Uluslararası kuruluşların, yabancı devletlerin istedikleri ve yerli büyük burjuvazinin de mutabık olduğu zorlu tedbirleri ve çözümleri, seçimler kapıda göründüğü bir zamanda MC hükümetinin almaya cesaret edemeyeceği, cesaret etse de koalisyonun içyapısının buna elverişli olmadığı bilindiği içindir ki, seçimler dört ay önceye alındı.

CHP İki Yanlı Niteliğinin Bir Yanıyla Daima Büyük Burjuvaziyi, ABD'yi ve Batı Avrupa Devletlerini Kolluyor

CHP buna niye razı oldu? CHP liderinin ileri sürdüğü gerekçe ile mi, yani, daha fazla kan dökülmesin, Türkiye daha fazla batmasın, iflasa sürüklenmesin diye mi razı oldu? Sübjektif olarak bu çeşit düşünceler etkin olmuş olabilir. Bilemeyiz. Ama ortada nesnel bir gerçek var: Türkiye politikasında büyük burjuvazinin ve işbirlikçisi olduğu emperyalizmin sözünün geçer olduğudur ve CHP'nin, iki yanlı niteliğinin bir yanıyla, daima büyük burjuvaziyi, ABD' yi ve Batı Avrupa devletlerini kolladı-

ğıdır. Son hükümet programı göstermiştir ki, bu kollama, kendisine destek olan, oy veren kitleleri kollamaktan daha ağır basabilmektedir.

Türkiye'nin Kapitalist Ekonomisinde Yer Alan Oluşumlar Sınıfsal Duruma ve Sınıflar Arası İlişkilere, Oradan da Partiler Düzeyindeki Politik Duruma Yansıdı

Türkiye'nin kapitalist ekonomisinde yer alan bu oluşumlar elbette sınıfsal duruma, sınıflararası ilişkilere de yansıdı. Oradan da, partiler düzeyindeki politik duruma.

Önce, ekonomik değişim ve oluşumların burjuvazi içinde doğurduğu duruma kısaca bir bakalım. Burjuvazi içindeki sanayi sermayesi, ticaret sermayesi kesimleriyle büyük toprak sahipleri kesimi arasındaki eskiden beri süregelen ittifak bozuldu, hepden ortadan kalkmadıysa da. Sanayiciler ticaret ve tarım kesiminden sanayie fon aktarılmasını sağlamaya, sanayileşmeyi güçlendirmeye yönelik taleplerle ortaya çıktılar. 1969 ve 70'in AP iktidarı bu talepleri az çok karşılamayı amaçlayan yasal girişimlerde bulunarak, önemli bir devalüasyon yaparak durumu idare etmeye çalıştı, ama başaramadı. Acil ekonomik sorunlara büyük burjuvazi yararına çözümler getirmek, çözüm getirilemiyorsa tedbirler almak ve başta işçi sınıfının politik ve ekonomik mücadelesi olmak üzere tümüyle demokratik toplumsal muhalefetin gücünü, direncini kırmak için 12 Mart rejimi oluşturuldu. İşçi sınıfından ve tümüyle demokratik toplumsal muhalefetten ürküntüsü, sınıf içi kesimler ayrışımından, kesimler arası çıkar çekişmelerinden daha ağır basan büyük burjuvazi kendi içinde toparlanarak kesimler arası ittifakını yeniden pekiştirdi. Sanayici kesimin özlem ve talepleri göreli olarak arka plana itildi, büyük tüccarlar ve toprak sahipleri, emlak burjuvazisi ağırlığını duyurdu. Demirel'in ve partisinin olabildiği kadarıyla "liberal demokratik çizgisini" bırakıp daha gerilere kayması da aynı nedenle ve bu zamandan başlar. Bu gerileme bugün o noktaya varmıştır ki, Demirel, hangi konuda konuşursa konuşsun, milliyetçiler-solcular ayırımı ve şiddetli bir antikomünizm ticareti yapmaksızın ağzını açmamaktadır. Bu ayırım ve politik ticaretle işçi sınıfını ve tümüyle demokratik toplumsal muhalefeti kuşatıp toplumdan soyutlamaya, böylece etkisini, mücadele gücünü kırmaya çalışmak tüm diğer sorunlara öncelik almaktadır, büyük burjuvazi için de, Demirel ve AP de yetmemektedir bu iş için. AP'nin yanı sıra MHP'yi oluşturup geliştirmiştir büyük burjuvazi aynı amaçla.

Şimdi büyük burjuvazinin sanayici kesimi daha gür sesle, daha ısrarlı taleplerle politika sahnesindedir. Büyük burjuvazi içindeki kesimlerle sürtüşme ortadan kalkmış değildir. Yüksek taban fiyatlarına, destekleme alımlarına karşı çıkma; tarım sektörünü, serbest meslekler kesimini, küçük ve orta sanayicileri, büyük ithalatçı ve ihracatçıları daha fazla vergilendirecek, bu kesimlerin vergi kaçırmasını önleyecek bir vergi reformu isteme, burjuvazi için kesimler arası bu çıkar çelişkilerinin birer ifadesidir.

Burjuvazi içinde bir de tekelci ve tekel dışı kesimlerin ayrışımı ve sürtüşmesi vardır. Dayanıklı tüketim malları üreten, montaj niteliğindeki sanayi kollarında tekelleşme belirgindir. Bu tür sanayide yoğunlaşan sermaye grupları ağır sanayie de el atacak durumda ve eğilimde olsalar da mevcut yatırımlarını korumayı da gözetmektedirler. MSP'nin, kendisinin ağır sanayi kurulmasını savunmasına montajcıların karşı çıktığı iddiasında kanımızca bir gerçek payı var. Anadolu'da ticaret,

ulaşım, tefecilik kesimlerinde birikmiş sermayenin tekelci montaj sanayi dışındaki sanayi kollarında yatırım alanları aradığı ve MSP'nin ülke yüzeyine yayılmış ağır sanayi işletmeleri kurulması tezinin -pratikte gerçekleşebilme olasılığı sorunu bir yana- bu sermaye kesimlerinde yankılandığı söylenebilir. Tekelci ve tekel dışı büyük burjuvazinin ağır sanayi konusunda devletin rolüne ve payına ilişkin kuşkuları vardır. Kimi ağır sanayi tesislerinin devlet tarafından kurulmasını kabul etmekle beraber özel sektör, ağır sanayi sektörünün dışında bırakılmak istememektedir. Eskiden beri özel sektör devletçe kurulmuş ve kurulacak işletmelerin rantabl, kârlı duruma geldikten sonra özel sektöre devrini istemiştir. Devletle ortak tesisler kurmak ve tesislerin yönetimini kendi elinde tutmak da özel sektörün bir diğer isteğidir.

Ama sanayici kesimin, ısrarla ön plana çıkardığı talepler bugün bunlar değildir. Şimdi en gür sesiyle sürekli tekrarladığı talepler işçi sınıfına ilişkindir. Ücretlerin ve parasal diğer ödeme ve hakların dondurulması, en azından sınırlandırılıp yükselişinin yavaşlatılmasıdır. Çalışma barışının sağlanması, yani işçi sınıfının ekonomik mücadelesinin, sendikal hareketinin dizginlenmesi, sermaye yararına kontrol altına alınmasıdır. Diğer bir deyimle büyük sermaye ele geçirdiği artık değeri büyütmek talep ve gayretindedir. Büyük burjuvazi bu yoldan finansman kaynağı sorununu çözmek istemektedir.

Büyük Burjuvazinin Politik Sorunu: İşçi Sınıfı ve Emekçi Halk Kitlelerinin Bilinçlenmesi, Kapitalist Sisteme Karşı Tepkilerinin, Mücadelelerinin Gelişmesidir

Özetlemeye çalıştığım ekonomik sorunlar ve güçlüklerle karşı karşıya olan büyük burjuvazinin bir de bir büyük politik sorunu vardır, ekonomik egemenliğini tehdit eden politik bir sorun. O da, işçi sınıfının ve daha geriden emekçi halk kitlelerinin giderek bilinçlenmesi, kapitalist sisteme karşı tepkilerinin, mücadelelerinin gelişmesidir. Buna bağlı olarak da büyük burjuvazinin politik düzeyde kitle tabanını giderek yitirmesi, politik egemenliğinin tehlikeye düşmesidir.

1960'lardaki göreli hızlı sanayileşmenin doğal sonucu olarak işçi sınıfı güçlendi. 1961 Anayasası eskiye kıyasla çok daha geniş demokratik hak ve özgürlükler getirdi. Daha da önemlisi işçi sınıfı ve onun safında yeralan ve hiç değilse yandaşı olan aydın kesimi bu demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıktılar, ısrarlı savunucu, takipçisi oldular. Demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkma ve bu uğurda mücadele giderek köylü, kentli emekçi kitlelere de yayıldı. 1960-71 yılları demokrasi mücadelesinin hızla geliştiği dönemdir.

Bu demokrasi mücadelesinin en önemli ve anlamlı bir yanı da şuydu: Sosyalizm için mücadele ile ilişkin olarak, onunla iç içe geçerek veriliyor ve gelişiyordu. 1961'de TİP kuruldu, 1962'den itibaren bilimsel sosyalist doğrultuda bir raya oturmaya başladı. Tüzüğüyle ve 1964 Şubatında 1. Büyük Kongre'sinde kabul edilen programıyla TİP, işçi sınıfı partisi olduğunu ve sosyalizmi hedef aldığını ilan ediyordu. Bir yandan sosyalizm hedefini vurguluyor, bir yandan da, o dönemde çok kullanılan deyimiyle, 1961 Anayasası'nın "eksiksiz tastamam" uygulanması mücadelesini veriyordu. Parti dışında kalan, farklı görüşteki sol gruplar da sosyalizm yanlısı olduklarını açıklamaktan geri durmayarak demokratik mücadeleye katılıyorlardı. Sosyalizmi

hedef alan demokrasi mücadelesi işçi sınıfının ekonomik-sendikal mücadelesine de yansımakta gecikmedi. 1967'de sınıf sendikacılığını esas alan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu -DİSK- kuruldu.

Daha ilk yıllarda, 1965'den önce, büyük burjuvazi ve onun partileri ve iktidarları bu gelişmeyi önleme çabasına girdiler. Bir yanda demokratik özgürlükleri kısıtlayıcı yasa tasarıları hazırlarken, öte yandan TİP'in toplantılarına kaba kuvvet saldırıları düzenlediler. Bununla beraber büyük burjuvazi ve onun partileri henüz kitle tabanını yitirme sürecine girmemişlerdi. 1965 seçimlerinde AP oyların %52'sini alarak milli bakiyeli nisbi seçim sistemine rağmen parlamentoda salt çoğunluk sağladı.

Büyük burjuvazinin politik egemenliği açısından ilk tehlike işareti 1969'da belirdi. Az önce belirttiğimiz, burjuvazinin içinde oluşan ayrışımlar partiler düzeyine AP'den bir bölümün ayrılarak DP'yi oluşturması ve MHP'nin ortaya çıkışı biçiminde yansıdı, Büyük burjuvazinin has partisi AP yine iktidarı aldıysa da oyları %46'ya düştü. Bu düşüş 1973 seçimlerinde %40'ın da hayli aşağısına kadar indi.

CHP Hareketinin Gerekçesi Sosyalizme Geçişe Set Çekmektir

Yükselen işçi sınıfı hareketine ve genelinde demokratik toplumsal muhalefete karşı kapitalist düzenin, dolayısıyla büyük burjuvazinin, tepkisi ikili oldu. Birincisi 1960'ların ortalarında ortanın solu meydana çıkarıldı. İnönü'nün ortanın solu politikası için ileri sürdüğü gerekçe açıktı: Memleket tehlikeli biçimde sola kayıyordu. Bunu önlemek gerekliydi. Ecevit'in Ortanın Solu adlı kitabında da gerekçe ayniydi: Sola duvar çekmek. Bugün Demokratik Sol adını alan CHP hareketinin gerekçesi de aynıdır: Komünizmi önleme iddiasıyla kapitalist düzeni sürdürmek, sosyalizme geçişe set çekmektir.

Yerleşik düzenin, dolayısıyla büyük burjuvazinin işçi sınıfı hareketine ve genelinde demokratik toplumsal muhalefete karşı ikinci tepkisi MHP'yi oluşturmak ve geliştirmek oldu. CKMP'yi Türkeş ve arkadaşlarının ele geçirmesiyle başlayan oluşum süreci MHP'ye dönülmekle noktalandı ve MHP'nin iktidara ortak olup kitle tabanının genişletilmesiyle bugünkü duruma ulaştı. Aynı zamanda, büyük burjuvazinin has partisi AP daha da sağa kayarak MHP ile bütünleşmeye yöneldi.

Demokratik özgürlükler savunucusu CHP hareketiyle açık tam boy faşizmin partisi MHP'nin aynı toplumsal kaynaklardan filizlenip boy atması şaşırtıcı gibi görünse de aslında hiç de şaşırtıcı değildir.

Düzen için ve onun egemen sınıfı burjuvazi için temel sorun işçi sınıfının politik, ekonomik ve ideolojik hareketini ve onun başını çektiği genelinde demokratik toplumsal muhalefeti kontrol altına alabilmek, kontrol altında tutabilmek, sosyalizme yönelişi engelleyerek kapitalizmi sürdürebilmektir. Bu amacı gerçekleştirmek için de büyük burjuvazinin elinde iki yöntem vardır: 1) Bastırmak, sindirmek, 2) Oyalamak, oyalayarak sosyalizm yolundan saptırmak.

Kapitalist düzenin kendi ekonomik ve politik kural ve kurumlarıyla burjuva demokrasisi çerçevesi içinde işleyebildiği hallerde birinci yöntemin aracı Batıda geleneksel muhafazakâr partilerdir. (Bizde eski DP ve bugünkü AP.) Burjuva demokrasisi çerçevesi içinde durumun idaresi zorlaştığı hallerde ve ölçüde doğrudan faşist partiler boy gösterir ve boy atar. (Bizde MHP.) İkinci yöntemin aracı ise sosyal de-

mokrasi, sosyal demokrat partilerdir. (Bizde demokratik sol CHP.) Büyük burjuvazi duruma, verili şartlara göre, her iki yöntemi ve onun araçları partileri ya bir arada kullanır, ya da birini iktidara getirir, ötekisine set çeker.

Bizde 1945'ten bu yana girişilen burjuva demokrasisi uygulamasının Batılı demokrasilerden önemli bir farkı var: Son yıllarda "Çoğulcu Demokrasi" adı verilen bu demokrasinin çoğulculuğu burjuva partileriyle sınırlı olmuştur. 1961'e kadar işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan, bağımsız partisinin bu çoğulcu olduğu iddia edilen demokraside yer almasına müsaade edilmemiştir. O günden bugüne kadar da işçi sınıfının politik, ekonomik, ideolojik mücadelesi Ceza Kanununun 141, 142 ve diğer anti-demokratik maddelerinin tehdidi altında tutulmuş, sınırlandırılmıştır. Bundan ötürü, işçi sınıfının üçlü mücadelesinden özellikle politik ve ideolojik mücadelesi gereğince gelişip güçlenememiştir.

1971'de TİP'in Kapatılmasıyla Demokratik Toplumsal Muhalefet ve İşçi Sınıfının İleri Sendikal Hareketi Sosyal Demokrasiye Kaymıştır

Bu duruma bir de şu olguyu eklemek gerek: 1961'den sonra geçten gece gelişip hızlanan işçi sınıfının bağımsız politik hareketi, önce, 1968-70 arası iç ideolojik mücadelelerle sarsıntı geçirmiş, sonra da 1971'de kapatılıp yöneticileri hapse atılarak kesintiye uğratılmıştır. 1961 öncesi gibi meydan yine burjuva partilerine boş kalmıştır. Bu boşlukta sosyal demokrasi, demokratik sol CHP, boyatmıştır. Demokratik toplumsal muhalefet elde kalan biricik alternatif olarak ona kanalize olmuş, CHP bu muhalefetin başını çeker konuma gelmiştir. İşçi sınıfının sosyalizmi hedef alan bağımsız partisi, TİP, ortadan kalkınca işçi sınıfının ilerici sendikal hareketi de kuruluş çizgisini koruyamamış, sosyal demokrasiye yani CHP'ye kaymıştır. İşçi sınıfının bağımsız partisinin ülke politika sahnesinden uzaklaştırılışı, büyük burjuvaziye ilerici sendikal hareket üzerinde planlar tezgâhlamak ve uygulamak olanağı vermiştir. İşçi sınıfının ilerici sendikal hareketi de dahil olmak üzere tümünde demokratik toplumsal muhalefet, yalnızca başka alternatif bulunmadığı için zorunlu veya doğal olarak CHP'ye yönelmekle kalmamıştır; TİP'in kapatılması sonucu, ülke politik hayatında demokrasi mücadelesiyle, sosyalizm mücadelesinin içiçeliği ortadan kalktığından, demokrasi mücadelesi sosyalizm mücadelesinden koptuğundan, demokratik toplumsal muhalefet özünde de bir ölçüde sosyal demokratlaşmıştır. Bunun içindir ki, 1977 seçimlerinde TİP, bütün vurgulamalarına rağmen faşizme karşı demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesiyle bütünlüğünü ilerici demokrat, sol seçmenlere yeterince kabul ettirememiş, demokrasi ile sosyalizm arasında son 7 yılda oluşturulmuş kopukluğu gideremeyiştir. TİP'in iki yıllık yaşamı ve seçim çalışmaları bunu başarmaya yetmemiştir. TİP'in seçimlerde beklenenin çok altında oy almasının kaynağında bu olgu da vardır.

Kitlelerin Büyük Bir Bölümünün Beklentileri ve Politik Bilinçleri Henüz Sosyalizmle Çözüm Arayacak Düzeye Çıkmamıştır

1977 seçimlerinden büyük burjuvazinin en gerici sağ partileri AP ve MHP oylarını önemli oranda artırarak çıktılar. Ama bu durum büyük burjuvazinin politik kitle tabanını yitirmekte oluşu olgusunu ortadan kaldırmıyor. AP yitirdiği oyların bir

bölümünü yeniden kazanmıştır, ama eski durumuna gelmekten uzaktır ve bir daha %52 oranında oy alabilecek değildir. Artık kapitalist gelişme işçi emekçi kitlelerin yükselen beklentilerine ve taleplerine cevap veremediğinden, kitleler kapitalizmden giderek artan hızda koptuğundan AP'nin eski düzeyine gelmesi mümkün değildir. Bunun içindir ki Demirel kitlelere genel ve soyut bir "Büyük Türkiye" yaratma vaadinin ötesinde somut vaatlerde bulunamamakta, bunun yerine korkutarak kitle tabanı kazanmaya çalışmaktadır, seçimlerde de oy toplamak için aynı taktiği kullanmıştır. "Beynelmilel komünizm tehlikesi" iddiası, milliyetçiler-solcular kutuplaşması yapıp bu ayrımı ısrarla işlemesi bundandır. Hayat pahalılığından, şiddetli geçim sıkıntısından, işsizlikten, çalışma ve çocuklarının eğitim güvensizliğinden bunalan, yarınının ne olacağından kaygılanan halk kitlelerine bütün bunların sorumlusu diye bir düşman gösterilmekte, buna karşı, komünizme, solculuğa karşı kitleler birleştirilmeye çalışılmaktadır. Komünizm, solculuk bütün olumsuzlukların, sorumluluğun üzerine yüklendiği günah keçisi yapılmak istenmektedir.

MHP'nin oylarını artırması olayı AP'nin oylarını artırmasından nitelikçe farklıdır. AP kapitalist düzenden henüz kopmamış olan kitlelerin oylarını toplamaktadır. Unutmamak gerekir ki, Türkiye kapitalizmi tarım sorunlarına, dar boğazlarına, dengesizliklerine, dışa bağımlılığına rağmen küçümsenmeyecek bir oranda gelişegelmiştir. Bu gelişmenin büyük burjuvazi dışındaki ve altındaki toplum katlarına da serpintileri, bir ölçüde kazandırdıkları olmuştur. Sosyalizmin bir hayal veya özlem olmaktan çıktığı, dünya nüfusunun üçte birinden fazlası için pratiğe geçirilmiş gerçek bir sistem olduğu koşullarda, dışa bağımlı geri Türkiye kapitalizminin büyük burjuvazi dışındaki toplum katlarına, hele emekçi kitlelere sağladıkları aslında yetinilecek nitelikte ve ölçüde değildir, sosyalizmin sağlayacakları ile hiç kıyaslanamaz. Ne var ki, kitlelerin büyük bir bölümünün beklentileri ve politik bilinçleri henüz sosyalizmde çözüm arayacak düzeye çıkmamıştır.

MHP'ye oy verenler, onun kitle tabanını oluşturanlar ise mevcut kapitalist düzenden kopmuş, yeni arayış içinde olanlardır. Kapitalist düzene karşı çıkan, ama anti-komünizm şartlanmasıyla küçük burjuva emekçi sınıfa özgü bilinen ideolojik tutumla sosyalizmden uzak duran kitlelerdir. MHP'nin göreli olarak gelişmiş yörelerden ziyade, daha geri durumda olan Orta Anadolu ve hemen çevresindeki doğu ve güney illerinden oy toplaması da yargıyı desteklemektedir. MHP'nin "kapitalizme de, sosyalizme de karşı olma" ideolojisi, tek güçlü lider imajı, politik çizgisi geri olan küçük burjuva kesim için biçilmiş kaftandır. Kapitalizmden kopanların, arayış içinde olanların MHP'ye yönelmesini önlemek, onları sosyalizme kanalize etmek işçi sınıfı partisinin, TİP'in, kitleler içinde ve ülke politikasında etkinliğini artırmasıyla sağlanabilecektir. Partimizin önündeki dönemde daha geniş ölçüde kitlelere açılması, örgütlenişini ve propagandasını geliştirmesi bu bakımdan da ivedilik kazanmaktadır.

MSP, kimilerinin iddia ettiği gibi, halk kitlelerinin kapitalizme karşı dinsel, islamcı tepkisinin oluşturduğu parti değildir. Kitlelerin bir bölümünün kapitalizme karşı, dinsel tepkisini kendi kitle tabanını geliştirmek için taktik olarak kullanıyor. MSP olgusu biraz karmaşık niteliktedir. Çok söylendiği üzere, büyük kentlerin, özellikle İstanbul'un büyük burjuvazisine karşı Anadolu'da belli sermaye birikimi-

ne ulaşmış burjuvazinin tepkisinin oluşturduğu partidir ve esas itibariyle bu burjuvazinin isteklerine cevap vermek isteyen önerileri, "ülke çapında sanayi hamlesi" sloganı gibi, ileri sürmektedir. Tekelci büyük burjuvaziyle de ilişkisi vardır. Başlangıçta Çukurova tekelci büyük sermaye grubu ile olan bu ilişki iktidar ortaklığı süresinde kimi parti üyelerinin tekelci büyük sermayeyle de ilişki kurması yönünde genişlemiştir.

"Kitlelerin İslamcı tepkisi" konusunda da bir olguyu belirtmek gerekir. MSP'nin dinciliği ve diğer partilerin de değişik ölçülerde dinsel öğeleri politik amaçlarla kullanmaları halkın dinsel inançlarına, duygularına, taleplerine cevap vermek için değildir. Halkın dinselliği, dinsel tutum ve davranışları bilinçli olarak geliştirilmeye, güçlendirilmeye çalışılmaktadır. Bugün yaratılan dinsel hava ve ortam, halk kitlelerinin geleneksel ve bir anlamda doğal dinselliğinin üstündedir. Solculuğa, sosyalizme karşı burjuvazi ideolojik düzeyde dinsel medet ummaktadır. MSP'nin kendi deyimiyle "manevi kalkınma"yı ısrarla vurgulaması, her fabrika bacası yanında bir minare görmek ve işçiyi çalıştığı tezgâha ekmek kapısı olarak bağlamak dileği bundandır. MHP'nin ırkçı milliyetçiliğine, mukaddesatçılığı da eklemesi, "Milliyetçi ve Müslüman Türkiye" sloganını benimsemesi bundandır.

Büyük burjuvazinin önemli kesiminin şimdi MSP'ye karşı çıkar durumda bulunmasının birkaç nedenine işaret edilebilir. Birincisi ve en yüzeysel neden, iktidar ortağı olarak MSP'nin büyük burjuvaziyle ilişkileri, bu burjuvazinin alıştığı ve benimsediği biçimde yürütmeyişi olabilir. Daha ciddi bir nedense, MSP'nin ülke yüzeyine yayılacak bir ağır sanayi hamlesini gerçekleştirme iddiasının ve bunda devletin rol ve payının ne olacağı, özel sektöre ne yer vereceği konusunun bu sektörde doğurduğu kuşkulardır. Üçüncü bir neden de, ABD ve AET ile ilişkilerin düzelmesini, kredi kaynaklarının ve pazar olanaklarının açılmasını bekleyen ve bunun için de Kıbrıs sorununun ivedilikle çözülmesi gerektiğini gören büyük sermayenin, MSP'nin bu konularda taviz vermeyi görünürde reddeden tutumuna tepkisidir.

CHP Yanlısı Büyük Burjuvazi Kesimi CHP'yi İktidar Yapmaya Tüm Gücüyle Asılmamış, Tüm Ağırlığını Koymamıştır

Şimdi bu veriler ve değerlendirmeler ışığında içinde bulunduğumuz hükümet bunalımına bakınca egemen sınıf büyük burjuvazi düzeyinde şu olguyu saptayabiliriz, sanıyorum: Büyük burjuvazi, yeni bir MC koalisyonu mu, tek başına CHP iktidarı mı, konusunda tereddüte düşmüştür veya bu konuda kendi içinde ayrılmıştır. 1973 seçimleri sonrasından farklı olarak 1977 seçim sonrasında büyük burjuvazi tek başına CHP iktidarı yanlısı görünmüştür. Dış ilişkiler sorunlarının çözülmesinde ve dolaylı olarak, kısmen de iç sorunların ele alınabilmesinde Kıbrıs sorunu anahtar sorun haline gelmiştir, büyük burjuvazi ve onun iktidarı için. Geçmiş MC iktidarı ne bu sorunu, ne de ABD ve AET ile ilişkiler sorunlarını çözememiştir. Büyük burjuvazi CHP iktidarının bu çözümü getirebileceğini düşünmüştür. Ama öyle görünüyor ki, bu düşüncede tam bir birleşme olmamıştır ve CHP yanlısı büyük burjuvazi kesimi de CHP'yi iktidar yapmaya tüm gücüyle asılmamış, tüm ağırlığını koymamıştır. Büyük burjuvazi sosyal demokrasiyi, demokratik sol CHP'yi, ikinci alternatif partisi olarak görmek ve benimsemekle beraber bir takım kuşkular da ta-

şımaktadır. Genel olarak sosyal demokrasi, ve bu arada bizde CHP, kitle tabanını geliştirebilme, kitleleri sosyalizmden sosyal demokrasiye saptırabilmek için onlara bir takım demokratik özgürlükler, ekonomik-sosyal hak ve çıkarlar vaadetmek, iktidara geldiğinde de az veya çok bunları yapmak zorundadır. Oysa en CHP yanlısı olarak görünen büyük burjuvalar dahi bu demokratik zorunluluktan ve CHP'nin ekonomik programından tedirginlik duymaktadırlar. Bizim geri kapitalizmin büyük burjuvazisinin politik bilinci gelişmiş kapitalist ülkelerin burjuvazisininkinden geridir. Demokratik hak ve özgürlüklerin az çok var olduğu bir rejimde daha esnek ve oynak bir politikayla işçi emekçi kitleleri kontrol altına almak yerine, tepeden inme bir baskı rejimiyle bu kontrolü sağlamak daha uygun gelmektedir. Ayrıca, işçi emekçi sınıflara taviz verebilecek durumda da görmemektedir kendisini. Tersine, daha önce belirttiğim gibi ücretlerin ve paralı diğer hakların dondurulması en azından sınırlandırılması, tarım ürünlerine yüksek taban fiyatları saptanmamasını talep etmektedir.

Şimdi, hükümet kuruluşuna ilişkin olarak bir başka noktayı da belirtmek gerek. Partilerin davranışlarını, özünde, temsilciliğini ve sözcülüğünü ettikleri sosyal sınıflar belirlemekle beraber, sınıf ve parti özdeş değildir. Hele burjuva partilerinin ve yöneticilerinin kendi sınıfsal çerçeveleri içinde kalmakla beraber, ayrıca partisel ve kişisel hesapları da vardır. CHP'nin tek başına iktidar olma isteği karşısında eski MC partilerinin ve yöneticilerinin bu partisel ve kişisel hesapları ağır basmıştır ve kendi saflarından CHP'ye olası kaymaları önlemek için canlarını dişlerine takarak seferber olmuşlar ve başarmışlardır da.

Daha önce Partimizin belirttiği üzere CHP'nin en çok oy almış, parlamentoda en fazla sandalyeye sahip olan parti olarak iktidara talip olması hatta tek başına iktidar olabilmek için azınlık hükümeti kurmaya girişmesi doğaldı, haklıydı. Kendisine oy vermiş ve destek olan kitlelere karşı da bir göreviydi bu. Ama diğer partilerin açıktan desteklemeyi reddedecekleri önceden belli iken ve bu red de fiilen gerçekleştikten sonra, uzlaşmacı olma gerekçesiyle kendi program ve vaadlerinden de çok gerilere kaymış, büyük burjuvaziye ve diğer güçlere güvence vermeyi ön plana almış bir hükümet programıyla ortaya çıkmak ne oluyordu? Karşı partiler veya içlerinden birisi açıktan desteklemeyi kabul etseydi ancak, uzlaşmacı bir program oluşturmanın bir anlamı olurdu. Verili durumda, CHP kendi parti programına ve somut koşullara uygun biçimde kitlelerin, demokratik güçlerin taleplerini karşılayan bir hükümet programıyla meclise gelip güvenoyu alamasaydı, bu alamayış CHP'ye fazla bir şey kaybettirmezdi. Şimdi ise CHP çok şey kaybetmiştir. Dün CHP liderinin önerdiği CHP-AP koalisyonu gerçekleştirilme yoluna girerse pazarlık, ödünler verilmiş, gerilere kaydırılmış CHP hükümet programı üzerinde yapılacak, uzlaşması için ödünler o program üzerinden verilecektir.

Büyük burjuvazinin, başka güç odaklarının ve emperyalizmin CHP-AP koalisyonu üzerinde durdukları, onu istedikleri biliniyordu. Çok söylendi yazıldı. Biz ayrıca seçimlerde hiç bir partinin iktidar olabilme çoğunluğunu elde etmemesi halinde CHP-AP koalisyonunun kapısının açılacağını belirtmiştik. Önerinin CHP'den gelmesi de şaşırtıcı değildir. CHP bir kez daha büyük burjuvaziye ve dış güçlere güvence vermiş, onların nezdinde kendi lehine puan kaydetmiştir. CHP-AP koalisyonunun

"bağımsız ve tarafsız" bir başbakanla gerçekleştirilmesi CHP liderini rahatsız etmeyebilir ama Demirel'i temelinden rahatsız eder. Başbakanlık koltuğunu bırakmamak Demirel'in baş kaygısıdır. Kişisel güvenliği söz konusudur herşeyden önce.

Tahmin olunur ki büyük burjuvazi ve diğer iç ve dış güç odakları bu CHP-AP koalisyonu önerisine ısrarla sahip çıkacaklardır. Öneriyi kendi önerileri olarak benimseyeceklerdir. Bu öneri AP içinde de taraftar bulacaktır. Eski DP'liler, Demirel'e karşı oldukları öteden beri söylenen kişiler bu koalisyon önerisini destekleyeceklerdir.

Ama ne var ki, üçlü koalisyonu kurma girişimine koyulmuş partilerin liderleri işleri çabuklaştırıp sonuca bağlamak için hızlanacaklardır. Demirel başbakanlık koltuğundan inmeyi ne kadar istemiyorsa, iki ortağı da iktidardan uzak düşmeyi o kadar istemezler. Ve yeni MC'nin oluşturulması bugünkü noktaya geldikten sonra durdurulabilmesi oldukça güçtür. Önümüzdeki günler hangi tarafın ağır basacağını gösterecektir.

Örgütlü, Birleşik Güç Yenilmez

TİP seçim dönemi boyunca altını çizerek açıkladı ki, faşizmi geriletmek, demokrasiyi koruyup genişletmek sorunu CHP'nin gerekli çoğunlukta oy alıp iktidara gelmesi sorunu değildir. Başta işçi sınıfı olmak üzere tümüyle demokratik toplumsal muhalefetin örgütlenmesi, genişleyip güçlenmesi, ülke siyasetinde belirleyici rol oynayabilme durumuna gelmesi sorunudur. Seçimden sonra geçen bu kısa sürede bu yargımızın doğruluğu bunu anlamak istemeyenlere bile anlatacak ölçüde ortaya çıktı. İşçi sınıfının başını çektiği demokratik toplumsal muhalefet, hızla burjuvazinin isteklerini yerine getirmeye yönelen CHP'yi demokratik çizgiye çekecek ve o çizgide tutacak güçtür.

Bu anlayış içinde Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfı ve müttefiki emekçi sınıflar içinde örgütlenmesini geliştirme, demokratik toplumsal muhalefeti güçlendirme çalışmalarını, seçim çalışmalarından edindiği itişle daha hızlı tempoda sürdürecektir.

Örgütlü, birleşik güç yenilmez.

Çark Başak, Sayı 34, 16 Temmuz 1977

İkinci MC'nin kuruluşunu hazırlayan koşulları nasıl değerlendiriyorsunuz? CHP'nin tavrı konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Seçim sonuçlarının hiç bir partiye tek başına iktidar olabilme imkânını vermemesi ve buna rağmen CHP'nin tek başına azınlık iktidarı olmaya kalkışması 2. MC'nin kurulabilmesi yolunu açmıştır. Azınlık iktidarı parlamenter rejimlerde mümkün hükümet şekillerinden biridir; ama böyle bir hükümet kuruluşuna giden parti parlamentoya girmiş diğer bir parti veya partilerle oylamada kendisini desteklemeleri konusunda önceden anlaşmaya varır, gerekli desteği sağlar. Böyle bir anlaşma yapıp dışarıdan desteklemeyi sağlıyamadan CHP'nin azınlık iktidarı oluşturmaya gitmesinin sonuç vermeyeceği besbelliydi. "Ecevit koalisyon teklifi etti de Erbakan kabul etmedi" gibi mazeretler geçerli değildir. "Sol bir parti, sağcı bir partiyle koalisyona gitmedi diye eleştirilemez" gibi soyut savunular da geçerli değildir. Tek başına iktidar olabilme düşünce ve niyetiyle gidilip de söz arasında koalisyon fikrini ileri sürmek, ciddi bir koalisyon girişiminin davranışı değildir. Hele güvenoyu alamayıp hükümetten düştükten sonra, Demirel ve diğer iki partinin başkanları 2. MC'yi oluşturma işine canla başla girişmişken, CHP-AP koalisyonunu önermek, MHP ile siyasal flörte girmek ciddiyetten yoksun davranışlardır. Ciddiyetsizliğin de ötesinde, emekçi halk kitleleri ve demokrasinin geleceği açısından tehlikeli girişimlerdir.

CHP'nin iktidar olamayışı ve 2. MC'nin oluşturulması konusunda Ecevit ve CHP'nin hataları, Demirel'in becerikliliği ve hesap adamı oluşu üzerinde ileri geri çok şey söylendi. Partilerin ve liderlerin tutum ve davranışı elbette önemlidir ve etkilidir. Ama temelde belirleyici unsur sınıfsal güçlerdir. Büyük sermaye sınıfı burjuvazi ilk ağızda CHP'den yana bir görünüm vermiştir, ama şimdi açıkça anlaşılmıştır ki, büyük burjuvazi aslında CHP lehine kesin ve mutlak bir tercih yapmış değildir. Gücünü koruyan bir kesimi MC yanlısı olmayı sürdürmüştür; önemli bir başka kesimi ise bir CHP iktidarını ancak uygun görebilecek kadar CHP'yi tutmuştur. Büyük burjuvazi için CHP ikinci tercih olmaya devam etmiştir. Ayrıca büyük burjuvazinin temsilcileri 2. MC'nin oluşturulmasına hiç karşı çıkmadılar, oluşturulduktan sonra da memnuniyetlerini belirtmekten geri durmadılar.

Şimdi, büyük burjuvazinin önde gelen kimi temsilcilerinin seçimlerden sonra CHP iktidarından yanaymışlar gibi bir görünüm ve izlenim yaratmaları acaba hesaplı bir davranış mıydı, sorusu akla geliyor. Böyle bir hava yaratılarak CHP bugünkü Türkiye şartlarında gerçekleşmesi mümkün olmayan azınlık hükümeti denemesine itildi; sonuçta da beceriksiz ve başarısız olma durumuna düşürüldü. Daha da önemlisi, güvenoyu alabilmek için sunduğu hükümet programıyla CHP büyük burjuvazice teslim alındı. CHP, AP ile koalisyona sokulup törpülenmesine gerek kalmadan kolu kanadı budanmış, hizaya getirilmiş oldu. Bir CHP iktidarı olasılığı

konusunda büyük burjuvazinin içi rahattır artık. CHP'nin, hiç değilse uzunca bir süre için, hesabı görüşmüştür. Büyük burjuvazinin böyle bir hesap içinde davranmış olabileceği ihtimali elbette CHP'yi kitlelere ve demokratik gelişmeye ters düşen politikasında mazur göstermez.

Devlet kadrolarının faşistleştirilmesi işleminin hızlandığı bu dönemde MHP'nin barış çağrılarını ve şirin gösterilme çabalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Faşist akımlar ve örgütler her yerde ve her zaman kendilerini kitlelere kabul ettirebilmek, bir kitle tabanı oluşturabilmek için kuzu postuna bürünmüş kurt politikası izlerler. Ancak iktidarı bütünüyle ele geçirdiklerinde kurtlukları tam boy ortaya çıkar. Ama o zaman bile kitleleri oyalama ve aldatma taktikleri kullanırlar. MHP'nin barış çağrıları, hukuk devleti nutukları şiddetlenen saldırıları, cinayetleri perdelemek, dikkatleri bu olaylardan başka yöne çekebilmek, suçu kendi üzerinden atabilmek içindir. MHP yalnız barış çağrılarıyla değil, "büyük sermaye tahakkümü yıkılmalıdır" ve "kapitalizme karşıyız" gibi sözde sosyalistçe sloganlarla da kendini halk kitlelerine şirin gösterip onları kendi safına çekmeye çalışmaktadır.

Artan hayat pahalılığı, cinayetler ve acil dış sorunlar karşısında MC hükümeti neler yapabilir sizce?

2. MC hükümeti ne hayat pahalılığını, ne cinayetleri kökünden önleyecek, yok edecek değildir; bir ölçüde sınırlamaya çalışacaktır sadece. Bunlar ve diğer sorunlar emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzenden doğmaktadır. Bu düzen büyük sermaye sınıfı burjuvazinin çıkarına, işçi, yoksul köylü, emekçi sınıfların zararına işlemektedir; onları sömürmektedir. Fiyat artışlarıyla sermaye sınıfı daha zenginleşmekte, işçi, emekçi sınıflar daha da yoksullaşmaktadır. Baskılar, silahlı saldırılar, cinayetler de bu haksız, bu adaletsiz düzeni zora dayanarak ayakta tutabilmek, sürdürebilmek içindir, işçi emekçi kitlelerin, yurtsever aydınların ve gençliğin direnişlerini kırabilmek için büyük sermaye sınıfları ve onların partileri, politikacıları şiddet ve dehşet yöntemlerine başvurmaktadırlar.

TİP'in seçim öncesi görüşleri günden güne doğrulanıyor. Faşizmin tırmandığı bu dönemde Türkiye sosyalist hareketinin önündeki görevler nelerdir?

Faşizmin ve ulusal bağımsızlığın kaynağı sınıfsaldır. Büyük sermaye sınıfı burjuvazi emperyalizmle iş ve çıkar birliğindedir. Bu birleşik güç sömürü düzenini sürdürebilmek için halk kitlelerinin sesini kısmak, direnişini bastırmak çabasındadır. Bunun için bir baskı yönetimi geliştirilmekte, demokratik hak ve özgürlükler kısıtlanmakta ve daha da kısıtlanmak istenmektedir. Ulusal bağımlılığın ve faşizmin kaynağı sınıfsal olduğu gibi, buna karşı direnecek ve ülkeyi hem emperyalizme bağımlılıktan, hem faşizmden kurtaracak güç de sınıfsaldır. Bu güç, işçi sınıfı, ve müttefiki kol ve kafa emekçisi, köylü kentli kitlelerdir. Bunlar nüfusun ezici çoğunluğudur. Ama sayıların çokluğu, kendi başına, fazla bir güç oluşturmaz, örgütlenip birleşmek, mücadelede dayanışmayı, birlikteliği sağlamak şarttır. Ancak örgütlü, birleşik güç yenilmez.

Cepheleşmeyi önlemek, iç barışı sağlamak gibi sözde gerekçelerle yurtsever, demokratik güçlerin iş ve eylem birliğine, dayanışmasına karşı çıkmak, sömürülen ve ezilen halka değil, sömüren ve ezen işbirlikçi büyük sermayeye hizmettir.

Türkiye sosyalist hareketinin temel ve sürekli görevi işçi sınıfını ve müttefiki emekçi kitleleri örgütleyip bilinçlendirmek, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesine sokmaktır. Bu görev hiçbir zaman ikinci plana atılmamak şartıyla içinde bulunduğumuz dönemde güncel ivedi görev, emperyalizme ve faşizme karşı yurtsever demokrat güçlerin iş ve eylem birliğini örgütlemektir. Genel çağrıların ve kendi başına girişilen paralel eylemlerin ötesinde, somut örgütlenme, dayanışma, eş güdümlü eylem biçimleri gerçekleştirilmelidir. Türkiye İşçi Partisi bu konuda üzerine düşeni yapmaya kararlıdır ve gerekli girişimleri planlamaktadır.

Görev, Sayı 10, 19 Ağustos 1977

Emperyalizme ve Faşizme Karşı İşbirliği ve Dayanışma Hareketi

5. İl Temsilcileri Toplantısı'ndaki açış konuşmasının Çark Başak'ta yayınlanan özeti, Ankara, 28 Ağustos 1977.

2. MC koalisyonu ve iktidarı, varlığını kabul etmemiz ve ona karşı demokratik mücadelemizi nasıl yürüteceğimizi düşünmemiz gereken bir olgu olarak karşımızdadır. 2. MC hükümetini bir yandan koalisyon ortakları arasındaki çekişme ve çatışmalar, öte yandan büyük dış ve iç sorunlarla başa çıkamama sonucu düşeceğini hesaplamak ve beklemek yanlış bir değerlendirme olduğu kadar hareketsizlik ve uyuşukluğa götüren, bu nedenle de faşizmin tırmandırılışını kolaylaştırıcı bir tutumdur.

Arka arkaya iki genel seçimde en çok oy alıp parlamentoda en çok sandalyeye sahip bir duruma geldiği halde CHP'nin iktidar olamayışına, AP'nin ise önemli ölçüde daha az oy ve sandalye sayısına rağmen her iki seçim sonrasında da iktidar olmayı başarmasına ilişkin olarak CHP'nin ve liderinin hataları, AP genel başkanının ise becerikliliği, hesap adamı oluşu üzerinde çok duruldu. Olup bitenlerde kuşkusuz ilgili siyasal örgütlerin, liderlerinin, yönetim kadrolarının önemli rolü vardır ve oldu. Siyasal partiler belli sosyal sınıf ve tabakaların iktidara yönelik siyasal örgütleri olmakla beraber, ikisi arasında tam bir çakışma, tek yanlı mekanik bir belirlenme yoktur. Ve temsil edilen, dayanılan sınıf veya sınıfların durum ve tutumu kararsız, bulanık ve içinden çelişmeli olduğu hallerde ve ölçüde partilerin, kadroların, liderlerin rolü, etkisi daha ön plana çıkar. Ama yine de, oluşturulan iktidarların tahlili yapılırken dayandığı sınıfın durumunu temel veri olarak almak gerekir. Partiler ve liderler düzeyindeki tahlil ve değerlendirmeler böyle bir sınıfsal temel üzerinde doğru yerine oturur.

2. MC koalisyonunun kuruluşu konusunda da durum böyledir. 2. MC hükümetinin oluşturulmasında bir yandan CHP'nin azınlık iktidarı saplantısının, öte yandan başta Demirel olmak üzere üç MC parti liderinin işi sıkı ve hızlı tutup partilerine hakim olabilmelerinin rolü büyük olduysa da, açıktır ki, büyük burjuvazi ilk ağızda CHP iktidarından yana bir görünüm vermiş olmakla beraber, aslında, CHP lehine kesin ve mutlaka bir tercih yapmış değildi. Etkisini koruyan bir kesimi MC yanlılığını sürdürürken, önemli bir başka kesim de bir CHP iktidarını uygun görebilecek kadar ancak CHP yanlısı oldu. Büyük burjuvazi için CHP, ikinci tercih olma durumunu korudu. Ayrıca büyük burjuvazi 2. MC'nin oluşturulmasına hiç karşı çıkmadı, oluşturulduktan sonra da memnuniyetini belirtmekten geri durmadı.

Şimdi büyük burjuvazinin önde gelen kimi temsilcilerinin seçimlerden sonra CHP iktidarından yanaymışlar gibi bir görünüm ve izlenim yaratmaları acaba hesaplı bir davranış mıydı, sorusu akla geliyor. Böyle bir hava yaratılarak CHP bugünkü Türkiye şartlarında gerçekleşmesi mümkün olmıyan azınlık hükümeti denemesine itildi; sonuçta da beceriksiz ve başarısız olma durumuna düşürüldü. Daha

da önemlisi, güvenoyu alabilmek için sunduğu hükümet programıyla CHP büyük burjuvazice teslim alındı. CHP, AP ile koalisyona sokulup törpülenmesine gerek kalmadan kolu kanadı budanmış, hizaya getirilmiş oldu. Bir CHP iktidarı olasılığı konusunda büyük burjuvazinin içi rahattır artık. Büyük burjuvazinin böyle bir hesap içinde davranmış olabileceği ihtimali elbette CHP'yi kitlelere ve demokratik gelişmeye ters düşen politikasında mazur göstermez.

2. MC Dışa Bağımlı, Geri Kapitalizm Çerçevesinde Çözümler Bulabilir

Bugünden görünür bir gelecekte bir CHP iktidarı yoktur. Böyle bir olasılığı CHP kendi eliyle yitirmiştir. 2. MC'nin yürümeyeceği, sorunları çözemeyip çökeceği iddiaları da gerçekçi bir tahmin olmaktan çok bir özlemin dile getirilişidir. Sorunlara çözüm denildiğinde unutmamak gerekir ki, bugünkü dışa bağımlı, geri kapitalizm çerçevesi içinde çözüm söz konusudur. Bu tür çözümleri ise Demirel ve koalisyon hükümeti pekala bulabilir. Seçim öncesi yapmaya cesaret edilemeyen devalüasyon şimdi yapılabilir. 2. MC'nin kuruluşunun haftasında %4,5'luk bir devalüasyon yapıldı bile. Devalüasyon kesin de, şimdi tartışılan konu, altı ayda böyle küçük küçük beş altı devalüasyon mu, yoksa tek bir defada büyük bir devalüasyon mu sorusudur. Kimi dış kuruluşlar yılbaşına kadar bu tür daha beş devalüasyon istiyormuş: Altı aydan az bir zamanda %25'in üstünde bir devalüasyon demektir bu, fazla gürültü patırdı da etmeden. Fiyatlara resmi zamlar başladı ve daha arkası gelecek. "İstikrar tedbirleri" de alınabilir veya alınmasına girişilebilir, istikrarı sağlıyamıyacağı biline biline. Enflasyonla mücadele isteğinde ne 2. MC politikacıları, ne de burjuvazi samimi değildir, çünkü enflasyon burjuvaziye yarıyor, hükümet ise fiyatlara zam yapmaktan ve emisyondan vazgeçebilecek durumda değil. Enflasyondan zarar gören işçi-emekçi kitleler, dar gelirlilerdir.

Kıbrıs sorunu çözümünün zorluğu da abartılmamalıdır. Kıbrıs konusuna ilişkin olarak "hudut tashihi" deyimi geçmişte kullanılmıştır; bu deyim altında toprak ayarlamaları yapılabilir. CHP getirildiği bugünkü noktada fazla zorluk çıkaramıyacaktır. MSP'nin sert tutumu ise iç propagandaya yöneliktir, ciddi bir engel değildir. MSP 1. MC döneminde üsler konusunda da ABD ile görüşmelere oturmaya karşıydı ve görüşmeler başladığında, bu hususta hükümet kararı alınmadı diye itirazda da bulunmuştu. Ama sonuç, görüşmelerin devamı ve ortak savunma anlaşması adı altında yeni bir ikili anlaşmanın imzası oldu. Ve sorun unutuldu. Kıbrıs konusunda da böyle olur. Bir süre tartışma ve çekişme; sonra sorun tarihin tozlu raflarına kalkar. Askeri ambargonun ABD'nce kaldırılması Kıbrıs sorununun çözümüne bağlı göründüğünden, ordu üst kademeleri de bu sorunun şöyle veya böyle bir çözüme kavuşturulmasını ister. Ayrıca unutulmamalı ki, Kıbrıs, Türkiye Cumhuriyeti Devletine ağır mali-ekonomik bir yüktür. Kıbrıs'ın durumunun normalleştirilmesinin bu açıdan da ivediliği vardır.

2. MC hükümeti emperyalist dış kuruluş ve güçlerle işbirlikçi yerli büyük sermayenin istekleri bu tedbirleri alınca ambargo kalkar, askeri yardım başlar, büyük krediler açılır.

Kuşkusuz 2. MC için bu işleri yürütmek kolay olmayacaktır. Ne var ki sorunlar, dengesizlikler, uyumsuzluklar, çelişki ve çekişmeler kapitalizmin özünden doğ-

maktadır. Dünya kapitalizminin kronik bunalımının derinleştiği 20. yüzyılın son çeyreğinde, emperyalizme bağımlı geri kapitalist ülkelerde dar boğazlara düşmek, ekonomik, sosyal, politik sorunlarla cebelleşmek kaçınılmaz akibettir. Yine de, 2. MC iktidardan uzaklaşma durumuna düşerse, bunun, bir askeri müdahale ile gerçekleşmesi ihtimali, bir CHP iktidarı koalisyonuna yol açması ihtimalinden daha güçlüdür. Şimdilik, 2. MC iktidarının gün günden daha da anti-demokratik, daha da baskıcı, ezici bir yönetim halini alarak işleri yürütebildiğince yürütmesi daha olası görünüyor.

Bu kısa analizden çıkan sonuç, 2. MC'ye ve onun ekonomik-sosyal dayanaklarına karşı verilecek demokratik mücadelenin uzun soluklu, dirençli ve inatçı bir mücadele olacağıdır. Kendiliğindenci kolay çözümler hayal edip beklemenin yeri yok.

Faşizmin Sınıfsal Kaynağı

Her yerde ve her zaman faşizmin tırmandırılışı ve tam boy açık biçimde gerçekleştirilmesi ekonomik yapısal ve sınıfsal bir olgudur. 1. ve 2. MC olgusunu bu açıdan görmek gerek. Emperyalizm aşamasının ileri evrelerinde, derinleşen kronik bunalım içinde bocalayan kapitalizm burjuva demokrasisine dahi açık değildir; baskıcı, faşist rejimlere yatkındır. Burjuvazi liberalizmini yitirmiştir. Devletle bütünleşmiş tekelci kapitalizmin, yani tekelci devlet kapitalizminin büyük burjuvazisi için liberalizmin, demokrasinin pek işe yararlılığı kalmamıştır; tersine, işçi emekçi kitlelerin sahip çıkıp uğruna mücadele etmesiyle demokrasi geri teper olmuştur. Tekelci devlet kapitalizminin anti-demokratik niteliği, koşullara göre, derece derece tutucu, gerici, baskıcı rejimlerden üniformalı veya üniformasız tam boy açık faşizme kadar çeşitlenir. Emperyalizme bağımlı geri kapitalist ülkelerde ise büyük burjuvazi Batı'daki kadar da demokrat olmamaktadır.

Kapitalizmin ve onun egemen sınıfı büyük burjuvazinin dünya çapındaki bu eğilim ve yatkınlığı tam kendini gösteremiyor, tam boy açık faşizm rejimleri dört bir yandan kolayca çiçek açamıyorsa, bu, dünya sosyalist sisteminin güçlü varlığından, dünya işçi sınıfı hareketinden ve her ülkede işçi-emekçi kitlelerin ve diğer demokratik güçlerin direniş ve mücadelelerinden ötürüdür.

Bu nedenle, anti-faşist mücadele MC' ye karşı mücadele ile sınırlı değildir. MC' yi ivedi hedef alıyorsak, bu, demokrasi düşmanı en gerici baskıcı, faşist güçlerin politik düzeyde onda somutlanışından, onunla iktidarı ele geçirmiş olmalarındandır. CHP iktidara gelseydi de anti-faşist mücadele, demokratik özgürlükleri genişletme ve kökleştirme mücadelesi devam edecekti. İşçi, emekçi kitleler, demokratik güçler açısından belki daha elverişli şartlarda devam edecekti ama, ortadan kalkmayacak, devam edecekti, ta ki gericiliği, baskıcılığı, faşizmi durmadan yeniden üreten yapısal ve sınıfsal kaynaklar kurutulsun. Bu gerçeğe parmak basaraktır ki, "seçimler kendi başına çözüm değildir" dedik.

Faşizmin kaynağı sınıfsal -çeşitli kesimleriyle bir bütün olarak büyük burjuvazi- olduğuna göre, faşizme karşı mücadele verecek ve onu geriletebilecek, giderek yok edebilecek güç de sınıfsaldır: İşçi sınıfı ve müttefiki emekçi kitleler. Tekelleşmenin sürekli mesafe aldığı ve tekellerin ulusal ve uluslararası ekonomiler üzerinde egemenliklerini güçlendirdikleri günümüzde, sermaye-emek temel çelişkisinin sürek-

liliği yanısıra tekelci ve tekel dışı ayırışımı ve çelişkisi güncellik kazanmış ve giderek güçlenmiştir. Bu yüzden, işçi sınıfının tekellere karşı mücadele açısından sınıfsal ittifaklar yelpazesi genişlemiştir. Ama bu yelpaze içinde temel ve öncü güç işçi sınıfıdır. Tüm demokratik hareketler ve örgütler, ne denli etkin olurlarsa olsunlar, ancak yardımcı güçlerdir ve işçi sınıfı hareketi eksenine oturdukları ölçüde anti-emperyalist ve anti-faşist mücadeleye tam katkıları olur. Ülkemizde demokratik kitle örgütlerinde bu sınıfsal bilincin oluştuğu ve geliştiği gözlenmektedir. Yalnız, Türkiye'nin tarihsel gelişiminden kaynaklanan özgül koşullarından ötürü, işçi sınıfı partisi ile sendikalar ve yine parti ile diğer demokratik kitle örgütleri arasındaki ilişkiler ve her birinin işlevi tam belirginleşip rayına oturmuş, uyumlu bir işleyiş düzenine kavuşmuş değildir. Bu, kendi başına ayrı bir konu olduğundan, burada yalnızca, işbirliği ve dayanışma açısından bazı genel noktalara değinmekle yetineceğim.

Hem İşbirliğine, Hem de Kitlesel Örgütlenmeye Uygun Örgüt Biçimleri Oluşturulmalıdır

Emperyalizm ve faşizm toplum yapısının ve yaşamının her kesiminde etkisini duyurur ve bu etkiyi genişletmeye çabalar. Bunun için her demokratik kitle örgütünün kendi kesim ve alanında, kendi kitlesinin hak ve özgürlüklerine ilişkin olarak sürdüreceği, geliştireceği anti-emperyalist demokratik mücadelesi vardır. Siyasal partiler ise toplumun tümünü kapsayan düzey ve biçimde, iktidarı bütününde doğrudan hedef alarak, doğrudan siyasal mücadele yürütürler. Emperyalizme ve faşizme karşı mücadelede demokratik kitle örgütleri arasında ve bunlarla sol ilerici siyasal partiler arasında paralellikler, uyumluluklar belirir. Başlangıçta, bir süre bununla yetinilebilir de. Ama iktidarın tam boy faşizm doğrultusunda sistemli harekete geçtiği, faşizan uygulamalar, akımlar toplum yapısının ve yaşamının tüm kesitlerinde boy attığı bir zaman ve ortamda böyle bir yetinme ile kalınamaz. Demokratik kitle örgütleri ile siyasal partiler arasındaki yukarıda işaret ettiğimiz işlev ve nitelik ayırışımı böyle bir yetinme için gerekçe olarak ileri sürülemez. Bu ayırışım mutlak değil, görecelidir. Demokratik kitle örgütleri siyasal partilerin yerini almaz, onların politik işlevini yüklenemez, ama, kendi alanlarındaki uğraşıları da ülkenin genel politik durumundan, iktidarın niteliğinden ve izlediği politikadan kopuk değildir. Kendi kitlelerinin hak ve özgürlüklerini gereğince savunabilmeleri, geliştirebilmeleri için, gerçekçi ve geçerli, en azından ilerici bir politik görüşe ve mücadele anlayışına sahip olmaları gerekir. Kaldı ki, demokratik kitle örgütleri, genel toplumsal yapının örgütsel öğeleri olarak, doğrudan kendi topluluklarını ilgilendiren somut sorunlar dışında ülkenin genel iç ve dış politikasına ilişkin olarak da bir tavır almak, seslerini ve etkilerini duyurmak durumundadırlar. Kısacası, emperyalizme ve faşizme karşı mücadele özünde bir bütündür; kendi içinde kesimler ve örgütlerarası işlevsel bir ayrışma gösterse de, birbirinden kopuk kompartımanlara hapsedilip daraltılamaz, güçsüzleştirilemez. Siyasal örgütlerle siyasal olmayan örgütleri emperyalizme ve faşizme karşı ortak hedeflerde ortak eylemlere yönlendirecek yasal örgütlenme biçimleri mümkündür. Yalnız bu nokta da unutulmamalıdır ki, dayanışması ve bütünleşmesi gereken temel güçler işçi sınıfı ve kol-kafa emekçisi kitlelerdir. Varolan

örgütlerin dayanışması ve birlikteliği, onların, bu temel toplumsal güçleri harekete geçirmenin manivelaları olabilmeleri açısından öngörülür. Emperyalizme ve faşizme karşı büyük kitleleri demokratik mücadeleye sokabilmek için, hem varolan örgütlerin işbirliğini ve dayanışmasını sağlıyacak, hem kitleleri doğrudan örgütleyecek örgüt biçimleri oluşturulabilir ve oluşturulmalıdır.

Emperyalizmin Savaşçılığına Karşı Mücadele

Mücadelenin bütünselliğinin bir başka yanı da demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin içiçeliği, anti-emperyalist mücadele ile anti-faşist mücadelenin birbirinden kopmazlığıdır. 2. MC'nin faşizmi tırmandırışına karşı mücadele, zorunlu olarak, büyük burjuvazinin işbirlikçisi olduğu ve MC iktidarının yörüngesinden çıkmadığı emperyalizme karşı mücadeleyi de gerektirecektir. Hem yurtsever olduğumuz, hem faşist tırmanışı durdurmak ve geriletmek istediğimiz için emperyalizme karşı çıkıyoruz ve çıkacağız. Bu bilinci de yaymak, yerleştirmek durumdayız.

Kitlesel demokratik mücadelenin bütünselliği bununla bitmiyor aslında. Emperyalizme ve faşizme karşı ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi sosyalizm için mücadele ile de içiçe geçip bütünleşiyor. Ancak sosyalizm doğrultusunda bir mücadele bağımsızlık ve demokrasi alanlarında kalıcı ve gittikçe gelişen kazanımlar sağlıyabilir. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bu üç yönlü bütünselliğinden ötürüdür ki, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini geliştirip güçlendirmeye, bu amaçla tüm yurtsever demokratik güçlerin birliğini sağlamaya çalışmak işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi için geçici bir taktik sorunu değil, kalıcı, iktidara geldikten sonra da izlenecek bir politik çizgidir. Ama sorunun bu yanını işlemek, sosyalist bakış açısını kitlelerde oluşturmak ve geliştirmek işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin görevidir. Anti-emperyalist ve anti-faşist mücadeleye katılan ve katılacak olan diğer siyasal ve siyasal olmıyan örgütlerden sosyalizm konusunda bir bağlantı beklenmez ve istenmez.

Emperyalizm ve Faşizme Karşı İşbirliği ve Dayanışma

Emperyalizme ve faşizme karşı işbirliği ve dayanışma hareketine katılan örgütlerin herbiri tüzel kişiliğini ve örgütsel bağımsızlığını korur; işbirliği ve dayanışma içinde sürdürülmesi gereken ortak mücadelenin programı ve gerekleri dışında kendi görüşlerinin propagandasını kendi politik çizgisini sürdürür.

İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi de hem diğer örgütlerle anti-emperyalist ve anti-faşist örgütlü bir mücadele oluşturmaya ve yürütmeye çalışır, hem de bu geniş yelpazeli hareket içinde işçi sınıfının bağımsız partisi olarak varlığını korur ve işçi emekçi sınıf ve tabakalarda, aydınlar ve gençlik kesimlerinde kendi sosyalist programlarının tanınmasına, sosyalist bilincin değişmesine çalışır. İşçi sınıfının partisi bu sosyalizm görevini ve anti-emperyalist ve anti-faşist harekete ilişkin görevlerini (ki bu görevlerin hepsi bir arada uyumlu ve kopmaz bir bütünselliğe sahiptir) başarıyla yerine getirdiği ölçüde hem işçi sınıfının öncülüğü güçlenir, hem de böylesine bütünleşen bir eylemsel gelişim içinde kitlelerin politik bilinçleri ve mücadele düzeyleri yükselir, kitlelerin demokratik mücadele çizgisi sosyalizm çizgisine yaklaşır. Bu, zamanla ve sistemli, tutarlı uğraş ve mücadele sonucu ulaşılacak bir düzeydir.

Bu açıdan da bağımsızlık, demokrasi mücadelesiyle sosyalizm mücadelesi birbirinden koparılamaz bir bütünlüğe sahiptir ve bu nedenle de işçi sınıfının partisi için sorun geçici taktik bir sorun değil, nesnel gerçekliğin bir zorunluluğudur.

Bununla beraber, her politik çizgi birleşik harekete katılamaz. Anti-emperyalist ve anti-faşist birleşik harekete katılmak açısından öznel iddialara değil, nesnel konum, tutum ve davranışlara bakılır. Örneğin dünya sosyalist sistemine ve Türkiye işçi sınıfı hareketine düşman, saldırgan tavır alıp yayınlarında ve eylemlerinde emperyalizm ve faşizmle nesnel olarak aynı çizgiye düşen Maocularla ve kitlesel örgütlü mücadele yerine bireysel teröre dayanan yöntemleri benimseyenlerle işbirliği ve dayanışma söz konusu olamaz.

MC'ye Karşı Mücadelenin Üç Temel Yönü

Bu çerçeve içinde, MC'ye karşı mücadele alanları MC'nin izlediği politikaya göre şöyle saptanabilir. 2. MC koalisyonu üç yoldan iktidarını ve dolayısıyla büyük burjuvazinin iktidarını perçinlemek karar ve uğraşındadır.

1. Baskı ve ezme tedbirleriyle,
2. İdeolojik taban oluşturup geliştirecek tedbirlerle,
3. Kitle tabanını nicel olarak genişletip güçlendirecek tedbirlerle.

Hükümet programında öngörüldüğü üzere, yeni baskıcı kanunlar çıkartılması, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin (veya benzerlerinin) yeniden kurulması, kolluk kuvvetlerinin yeniden örgütlendirilip yeni yetkilerle donatılması, bu birinci bölüm tedbirler arasındadır. Devlet aygıtının ele geçirilip gericileştirilmesi ve faşistleştirilmesi ve bu doğrultuda memur, öğretmen ve öğrenci kıyımı da bu bölümün kapsamı içindedir. Bunların gerçekleştirilmesine ve anti-demokratik uygulamaların, baskıların, saldırıların her çeşidine baskı ve zulmü meşrulaştırmayı amaçlayan ırkçı, şoven milliyetçiliğe karşı mücadele edilecektir.

Hükümet programında manevi kalkınma, manevi değerler üzerinde ısrarla durulup bunların öneminin vurgulanması, özünde, ne MSP'ye verilmiş bir tavizdir, ne de kitlelerden oy ve destek almaya yönelik bir taktiktir. Bunlar bir ölçüde etken olmuş olsa da, maneviyat üzerinde bu denli ısrarın nedeni, faşizme yönelik gerici rejimin toplumda ideolojik temellerini oluşturmak ve güçlendirmektir. 2. MC ortakları bir rejimin yalnızca baskı ve terörle, polis kuvveti ve tedbirleriyle ayakta duramıyacağını bilmektedir. Öngördükleri ve uygulanmasına geçtikleri politik rejimi ve dayandığı emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzeni kitlelere iyi ve haklı bir rejim ve düzen olarak kabul ettirme çabasındadırlar. Barışçı, sosyal adaletçi, sureti haktan görünme girişimlerinin kısaca, kuzu postuna bürünmüş kurt politikası izlenmesinin ve tüm propaganda araçlarının buna göre ayarlanmasının nedeni budur. Kitlelerin sola yönelik yükselen bilinçlenmelerini ve düzene karşı çıkışlarını bu yoldan duraklatıp geriletmek ve kendi saflarına kanalize etmek amaç ve uğraşındadırlar. 2. MC'nin bu uğraş ve girişimleri karşısında kitleler içinde ve ülke kamuoyu önünde anti-emperyalist ve anti-faşist ideolojik mücadele son derece önem kazanmaktadır. Bu mücadele de verilecektir.

2. MC koalisyonu iktidarı bir yandan sopayı kaldırır ve beyinleri şartlandırmaya koyulurken, öte yandan da ağızlara alabildiğince bal çalmak politikası peşindedir.

Çeşitli emeklilik, yardım, sosyal güvenlik önerileriyle de kitle tabanını nicel olarak geliştirmek istemektedir. 2. MC'nin bu üçüncü konuda tüm vaat ettiklerini yerine getirebilmesi kuşkuludur. Geliri olmayan veya yetmeyen ailelere geçinmeye yeter gelir sağlanacağı vaadi, olamıyacak vaatlerin en başta gelenidir. Ama 2. MC ister bu vaatlerini yerine getirsin, ister getirmesin bu alanda da demokratik mücadelenin vereceği uğraş vardır. Dışa bağımlı geri kapitalizm, dengesiz, uyumsuz, çalkantılı, sarsıntılı bir biçimde de olsa belli bir kalkınma hızını koruduğu sürece kitlelere de birtakım kırıntılar vermektedir, varlığını koruyabilmek için vermek zorundadır. Kitlelerin çok ezik, yoksul, bilinçsiz olan kimi kesimleri bu kırıntılardan memnun olabilmektedir. Şu da gerçektir ki, genel olarak işçi emekçi kitlelerin beklenti çizgisi düşüktür. Evinde suya kavuşma düşüncesine gelmemiş olan köylü köyüne su getirilmesiyle yetinmektedir. Gecekonduda yaşamayı kabullenmiş olan işçi-emekçi, mahallesine, su, yol, elektrik geldiğinde, hele kendisine gecekondusunun tapusu verildiğinde sevinmektedir. Oysa işçilerimizin, emekçilerimizin bunlarla yetinmesi onların değişmez kaderi değildir. Sosyalizm dünya sistemi haline geldiği, dengeli, uyumlu, bunalımsız kalkınmayı gerçekleştirdiği; işsizliği, yoksulluğu, yarından güvensizliği yokettiği bir çağda, ne dışa bağımlı geri kapitalizmin aksak, çalkantılı, bunalımlı ve hiçbir zaman gelişmiş ileri ülkelerle arayı kapatamıyacak sözde kalkınması gerçek kalkınma olarak kabul edilebilir, ne de işçi-emekçi kitleler çağın yaşam standartlarının çok çok gerisinde bir yaşam çizgisine mahkum edilebilir. Kitlelerin, işçi-emekçi çeşitli toplum kesimlerinin bugünkü istek ve özlemlerinin karşılanması mücadelesinin yanısıra, onlara neler istemeleri gerektiğinin, gerçekte neleri hak ettiklerinin öğretilmesi uğraşı da verilmelidir. Bu da, anti-emperyalist ve anti-faşist mücadelenin bir parçasıdır. Burada şu noktayı bir kez daha vurguluyalım ki, emperyalizme ve faşizme karşı mücadele yalnızca politik düzeyde yürütülecek mücadele değildir. Temelinde, tutuculuğun, gericiliğin, faşizmin ekonomik ve sınıfsal kaynaklarına karşı, kitlelerin ekonomik sosyal hak ve çıkarlarından yana bir mücadeledir.

Türkiye'de geri kapitalist düzen dünya emperyalist-kapitalist ilişkileri içinde ve emperyalist aşamadaki dünya kapitalizmiyle bütünleşerek ayakta durabilmekte, büyük sermaye sınıfı burjuvazi de emperyalizmle işbirliği ve ortaklık ederek ekonomik ve politik egemenliğini sürdürebilmektedir. Günümüzde büyük burjuvazi ve onun politik iktidarı, ABD ve Batı Avrupa emperyalistleriyle ciddi uyuşmazlık içindedirler. 2. MC, buna ilişkin sorunları çözmek değilse bile ergeç bir yola koymak zorundadır. MC'nin bu yönde yapacakları, ulusal bağımsızlığı ve emeğin emperyalist sömürüsü sorununu çok yakından ilgilendiren düzenleme girişimleri olacaktır. Anti-emperyalist ve anti-faşist mücadele hem bu sorunları, hem de Türkiye'nin tümüyle emperyalizme siyasal, askeri, ekonomik ve kültürel bağımlılıktan kurtarılması sorununu kapsar.

Örgütlü, Birleşik Güç Yenilmez

Emperyalizme ve faşizme karşı örgütlü, birleşik bir güçler topluluğu oluşturmak ve geliştirmek için işbirliği ve dayanışma çağrıları ve uygulamaları teoride ve dünya pratiğinde çok bilinen ve görülen olgulardır. Son yıllarda bizde de epeyi sözü edildi.

Kanımızca başarılması gereken ilk iş, üst düzeyde genel ve soyut çağrılardan, teorik ve ideolojik tartışmalardan çok, somut hedeflere ve eylemlere yönelik somut örgütlenmelerle işbirliği ve dayanışmayı pratikte oluşturmaya ve geliştirmeye çalışmaktadır. Böyle bir çalışmanın süreci için de, örgütlü birleşik hareketin ortak ideolojik ve eylemsel platformunu oluşturacak temel görümler ve hedefler üzerinde anlaşmaya, beraberliğe daha kolay varılabilir. Ayrıca, bu biçim bir çalışma kitlelere daha doğrudan ve yakından ulaşabilmeyi ve onları örgütleyebilmeyi sağlar.

Faşizmi ve destekçisi emperyalizmi geriletmenin, giderek hepten yok etmenin yolu, demokratik toplumsal muhalefetin böyle bir örgütlü birliğe kavuşturulmasından, kavuşturularak güçlendirilmesinden geçer. Cepheleşmeye bölücülüktür diye birliğe, dayanışmaya karşı çıkmak hem gerçekçi bir tutum değildir, hem de gericiliğin ve faşizmin işini kolaylaştırmaktır.

Tüm sınıflı toplumlarda ve sınıflı bir toplum olan Türkiye'de kendiliğinden bir kutuplaşma vardır. Bunun temeli sermaye emek kutuplaşması ve çelişkisidir. Günümüz koşullarında bu kutuplaşma ve çelişki, özellikle tekelci ve tekeldışı ayrışımı ve çelişkisi biçiminde ön plana çıkarmaktadır; yani tekelci büyük sermaye karşısında işçi sınıfıyla birlikte diğer tekel dışı sınıf ve tabakalar da değişik ölçülerde yer almaktadır. Nesnel olarak durum budur. Büyük sermaye sınıfı burjuvazi, işçi-emekçi sınıf ve kitleleri demokratik özgürlüklerine, sosyal ekonomik haklarına, çıkarlarına karşı bilinçli ve örgütlü saldırıya geçerek öznel düzeyde de kutuplaşmayı keskinleştirmektedir. Milliyetçi Cepheyi oluşturmuştur ve bu cephe iki buçuk yıldır iktidardadır. Bu durumda, yurtsever, demokrat, ilerici sol güçlerin işbirliğine ve dayanışmasına, demokratik toplumsal muhalefetin örgütlenip güçlenmesine karşı çıkmak hasmın değirmenine su taşımaktan farksızdır. İnanıyoruz ki kitleler, yaşam mücadelesinde edindikleri deneyim ve bilgilerle gücün birleşme ve örgütlenmede olduğunu çabuk kavrayacaklardır.

Tekrarlayalım: Örgütlü, birleşik güç yenilmez!

Çark Başak, Sayı 37, 1 Eylül 1977

Anti-Faşist Birliğin Sağlanmasında Partimize Güveniyoruz

5. İl Temsilciler Toplantısı'ndaki kapanış konuşmasının Çark Başak'ta yayınlanan özeti, 29 Ağustos 1977.

Son bir kapanış konuşması yapmaya niyetlenirken, doğrusu şöyle düşünüyordum: Konu o kadar önemli, son derece önemli ki, toplantı kapanırken yeniden belli başlı noktaları özetlemekte, altını çizmekte fayda vardır. Oysa bu ikinci oturumda konuşan partili arkadaşlarım konu üzerinde öylesine etraflı düşünerek gelmişler, öyle güzel hazırlıklar yapmışlar; konunun ciddiyetini, önemini, kapsamını, içeriğini, benim konuşmamda belirttiklerimin de ötesinde yeni açılardan bakarak, yeni noktalar getirerek öyle saptamışlar ki; doğrusu onları dinledikten sonra, bir an için dedim ki, galiba kapanış konuşmasına lüzum yok.

Ama yine de benim kapanış konuşması yapmam bir alışkanlık oldu galiba, ayrıca ilk etkiden kurtulamadığım için, yani bütün konuşmalar çok tatmin edici olmasına ve örgütün meseleyi bütün ciddiyetiyle anladığını göstermesine rağmen, gene de konunun önemi dolayısıyla son bir defa daha tekrar etmek pahasına da olsa altını çizeyim dedim.

Konu, biliyorsunuz, dünya çapında da önemli. Çünkü emperyalizm aşamasının son evrelerinde tekelci kapitalizm, daha sonra da tekelci devlet kapitalizmi biçimine veya niteliğine bürünmüş olan kapitalizm, artık eski liberal demokratik geleneğini reddetmekte ve doğrudan doğruya her türlü gerici, tutucu, faşist akımlara, eğilimlere, rejimlere açık bulunmaktadır. Onun için de dünyanın bütün kapitalist ülkelerinde, gelişmiş olanlarda, gelişmiş olmayıp geri kalmış olanlarda dahi, anti-faşist güçlerin demokratik birliğini sağlamak işçi sınıfı partilerinin en başta gelen görevlerinden, uğraşlarından biri olmaktadır. Ama Türkiye'de, hele Türkiye'de 5 Haziran seçimlerinden sonra sorun daha da ivedilik kazanmıştır. Çünkü 2. MC koalisyonu kısa sürede derlenip toparlandı ve ilk kuruluşundan, görünürde daha muhkem bir şekilde, yani daha büyük bir sayı ile güvenoyu alarak, daha bir çabukluk, hızlılık, işi ele alma yeteneği göstererek kurulmuş bulundu. Onun için Türkiye'de 1977 yılının yaz aylarında ve sonrasında faşist idare veya faşizan uygulamaların giderek daha da artırılması sorunu MC gündeminin birinci maddesi olarak önümüzde duruyor.

Durumun ne kadar ciddi olduğunun altını çizsem, gene de belki kafi derecede ciddiyetini belirtmiş olmam. Ciddiyet şuradan geliyor: Birincisi -söyledim- 2. MC iktidarı böyle oluştu; ikinci bir neden de bu şekilde örgütlenen ve iktidarı ele geçiren büyük sermaye sınıfı burjuvazi karşısında -biz gerçekçiyiz, bilimsel olmakla övünüyoruz; onun için hoş olmasalar da gerçeklerden kaçmayız, acı da olsa gerçekleri reddetmeyiz, inkâr etmeyiz, görmezlikten gelmeyiz- maalesef de olsa, böyle örgütlenmiş, iktidarı ele geçirmiş ve bütün imkânlarıyla, işçi ve emekçi sınıfların demokratik hak ve özgürlüklerine karşı saldırıya geçmiş büyük sermaye sınıfı karşı-

sında işçi ve emekçi kitleler aynı derecede değil, hatta dengeyi tutacak derecede bile güçlü bulunmuyorlar. İşçiler ve emekçiler şüphesiz sayı olarak nüfusun büyük, ezici çoğunluğunu oluşturuyorlar. Ve son hesaplaşmada sayıca üstünlük çok önemlidir. Ama son hesaplaşmada. O hesaplaşmaya gelmeden evvel, o sayıların, büyük olan sayıların büyük nitel ağırlık kazanmış olması lazım. Sadece sayılar kendi başına büyük bir güç teşkil etmiyor. Eğer sayılar, dağınık sayı rakamını, toplamını ifade ediyorsa, bir yığını ifade ediyorsa büyük bir güç ifade etmiyor; ne zaman sayılar organik bir bütünü ifade ederse, bir aritmetik toplamı değil, bir organik bütünü ifade ederse, işte o zaman sayıca üstünlüğün ağırlığını göstermesi de önemlidir. Ama Türkiye'de bugün işçi sınıfı, onun müttefiki emekçi sınıflar böyle organik bir bütünleşmeye ulaşmış, büyük sermaye karşısında onu alt edecek, en azından onu dengeleyecek güce gelmiş değiller. Bunun için faşizme karşı, emperyalizme karşı demokratik, ilerici, yurtsever, demokrat güçlerin birliği ve dayanışması sorunu, gayet ivedi ve gayet hayati bir sorun olarak önümüzde durmakta.

Dediğim gibi, bütün dünya için önemli, bütün kapitalist ülkeler için önemli, fakat Türkiye'nin kısaca işaret ettiğim özel şartlarından dolayı Türkiye'de özellikle ivedi, özellikle hayati bir sorun olarak önümüzde durmakta.

Bundan dolayı katiyen karamsarlığa düşmeyiz elbet. Güç bir durumla karşı karşıyayız; çetin bir mücadele vermekle karşı karşıyayız ama, her zaman söylüyorum, sosyalizm uzun soluklu bir mücadeledir; sosyalizm mücadelesi dikensiz gül bahçesinden geçen, düzgün bir asfalt yol gibi değil; çakıllarla, dikenlerle, zorluklarla dolu olan bir yoldur, diyoruz ve bunu bir edebiyat olarak söylemiyoruz, bir gerçeğin benzetmesi olarak söylüyoruz. Tarihin gidişi, akışı bizim yanımızda olduğuna göre ve son çözümlemede belirleyici bir etki oynayacak olan sayısal ağırlık bizde olduğuna göre, doğru bir çizgi izler ve 24 saat partili olmanın bilinciyle canla, başla, canımızı dişimize takarak çalışırsak, kitleleri, işçi sınıfını örgütlemeye çalışırsak bu iş başarılır.

Çok kısa bir gelecekte, yani görünür bir siyasi ufukta bir askeri darbe olasılığının pek büyük olmadığı gözlemimiz doğruysa, -ki doğru olduğuna inanıyorum- o zaman bizim bu örgütlenmeyi başarmak, rayına oturtmak, geliştirmek için bir zaman mesafemiz de var demektir.

Bir birliği, dayanışmayı meydana getirirken, seçtiğimiz yöntem üzerinde biraz durmak isterim. Neden pratikte illerde, hatta ilçeler seviyesinde yerel örgütlerin, yerel ilerici unsurların, demokrat unsurların temasa girip bir birliktelik oluşturmaya gitmelerinden başlamak yöntemini öngörüyoruz da, merkezden bir çağrı yapıp, bir toplantı yapıp arkasından da bir basın toplantısı ve bilmem kaç imzalı bildiri neşredip bu işi başlatmak yoluna gitmiyoruz? Şundan dolayı gitmiyoruz: İkinci yöntem uygulanmaz değil, uygulanır ama bu ikinci yöntem uygulandığı zaman işin ciddi olabilmesi ve ciddi olarak kabul edilebilmesi için biraraya gelen, protokolü veya asgari programı imzalayan, arkasından basın toplantısı yapan, bilmem kaç imzalı bildiri yayınlayan örgütlerin gerçekten bir kitle gücü olmaları lazım; bu örgütlerin gerçekten birleştirilmesi istenen ve gereken işçi ve emekçi sınıfları birleştirmede birer manivela olarak kullanılabilir, hiç değilse ilerde kullanılabilmesi muhtemel ve mümkün olan örgütler olması lazım gelir. Bu olmadığı zaman böyle gösteriş-

li toplantılar, çağrılar, platformlar ve bildiriler nihayet bir gösteri olmaktan öteye geçmez. Gazetelerin manşetlerinde ilk çıktığı zaman belki göz alıcı ama arkası, ardı gelmeyen, gerçekten bir toplumsal hareket olarak ortada somut birşey göstermeyen, bırakmayan, geliştirmeyen bir davranış olmaktan öteye geçmez. Ve maalesef böyle bir dönemi Türkiye geçmişte yaşadı. Onun için de demokratik güçlerin emperyalizme ve faşizme karşı birleşik hareketi, dayanışması sorunu konusu biraz yozlaştı, en azından biraz yozlaştı.

1970 öncesi demin belirlediğim, demin tanımladığım ve eleştirdiğim biçimde güçbirliği ve dayanışma yollarına gidilmeye çalışıldı. Hatırlarsınız Dev-Güç diye bir örgütlenmeye gidildi. Bu örgütlenmeye, sayısını bilmiyorum ama, bir hayli uzun listeler teşkil eden sayıda dernekler katıldı. Bunlar Ankara'da birkaç tane, belki başka şehirlerde de, şimdi hatırlamıyorum, mitingler yaptılar, nutuklar çektiler. Bu mitinglerde, bakıyordunuz, ancak mitingten mitinge adı duyulan, ama başka zaman varlığından haberdar olunmayan, çünkü bir iş yapmayan derneklerin pankartları, flamaları oluyordu. Ve ondan sonra bildiriler yayınlanıyor, bunların altında da bir sürü derneğin adları bulunuyordu. Fakat ancak mitingten mitinge, flamalar ve pankartlarla toplantıya katılan ve bildirilerin altına çok sözlü uzun dernek isimleri yazan bu derneklerin fiiliyatta bir varlıkları yoktu. Bunlar tabela dernekleriydi, hiç bir gerçek toplumsal gücü, kitleyi temsil etmiyorlardı. Bu şekilde yozlaştırdılar hareketi. Büyük isimler, büyük bildiriler, mitingler, ama gerçekten demokratik güçlerin emperyalizme ve faşizme karşı etkin, elle tutulur, ağırlığı olan bir hareketi ortada yok. Bundan kaçmak istiyoruz. Bir defa bunu yapmaya hakkımız yok. Bu kadar ciddi bir meseleyi böyle yozlaştırmaya, böyle hafife almaya ve böyle hafife alınmasına sebep olmaya hakkımız yok.

İkincisi, şundan dolayı yapmayız: Biz işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olmak iddiasındayız ve bu iddiayı lafla yapmıyoruz; bunu içtenlikle benimsiyoruz. İşçi sınıfımızın bilimsel partisi olma gereklerini bütün imkânlarımızı kullanarak, gücümüzün yettiğince yerine getirmeye çalışıyoruz. Biz Türkiye işçi sınıfının bilimsel partisi olmanın mesuliyetini, ciddiyetini üzerimizde taşıyoruz. Biz ciddi bir partiyiz ve ciddi olmak zorundayız. Çünkü işçi sınıfının partisi olmak gibi büyük bir onuru, büyük bir şerefi omuzlarımızda taşıyoruz. Ciddi bir parti olarak da böyle gösterişli paravanalar olmaktan öteye gitmeyen veya gösterişli, parıltılı ama içinin canlı varlığı yok olmuş, bir kabuk olmaktan öteye gitmeyen sözde cepheler, birlikler kurmaya kalkmayız.

Bundan dolayıdır ki, geçmişte yapılan bu hatayı tekrarlamamak, onun kötü izlenimlerini tasfiye etmek içindir, diyoruz ki, fiilen ilçe, il (bilhassa il seviyesinde) somut hedeflere yönelik, somut eylemlerle bu işe başlayalım. Esasen buna, başlanmış ta bulunuyor. Burada bugün bunun üç tane misalini gördük. Dün gece Kartal'da, MESS grevi işçileri yararına Partimizin ve CHP teşkilatının, TÖB-DER'in ve diğer bazı demokratik unsurların katılmasıyla çok başarılı bir toplantı yapılmış. Karadeniz Ereğlisi'nde yapılanları delege arkadaşımızın ağzından dinlediniz; Samsun'da yapılanları Samsun il temsilcisi arkadaşımızdan dinlediniz ve bunlar gibi daha bizim bilmediğimiz yerlerde de bu biçim temaslar, biraraya gelmeler oluşmaktadır, yapılmaktadır. Yücel arkadaşımız Ankara'da ve İstanbul'da demokratik kitle ör-

gütlerinin merkez ve şubeleri seviyesinde yapılan temaslardan söz etti. Yani böyle bir hareket şartların zorlamasıyla kendiliğinden başlamış oluyor. Bir daha parantez içinde söyleyeyim, hani bilimsel sosyalizmde meşhur bir söz vardır, "problemler çözümleriyle beraber belirir veya problemler çözümlerini de beraberinde getirir" denir. Eğer toplumda bir problem belirmişse, mutlaka o problemin çözülmesi olanağı da belirmiştir, denir. İşte demek ki, bu biraraya gelmek, dayanışmak, güçbirliği etmek o kadar hayati, gerçeğin kendisinden fışkıran bir gereklilik ki; örneklerini duyduğumuz çeşitli yerlerde ve daha bilmediğimiz birçok yerde yerel örgütler bir araya gelerek, birlikte ne yapabiliriz, güçlerimizi nasıl bir araya getirebiliriz, sualiyle karşılaşıp bunun çözüm yollarını arıyorlar.

Bu noktada belki hemen akla gelebilecek bir itirazı cevaplamak isterim: Belki şöyle düşünülebilir. Böyle orada burada kendiliğinden başlamış olan yerel hareketlerle bu işi başlatmaya gitmek, bilimsel sosyalist yöntemlerden sapmak, amprik ve pragmatist bir yöntemi kullanmaya gitmek olmaz mı, diye sorulabilir ve ilk bakışta böyle bir sual haklı da olabilir. Ama bizim niçin böyle başlamaya ve bir müddet böyle bir yöntemi geliştirmeye çalışacağımızın gerekçelerini az önce verdim. Bu Türkiye'deki somut şartlardan doğan bir zorunluluk olmaktadır. Ve bir zaman süresince yerel örgütler arasında başlayan bu hareketleri geliştirerek, başlamamış olan yerlerde başlatarak bir yere kadar çalışmalar geliştirilir; ondan sonra, o beraber çalışma içinde, pratik içinde mutabakatlar, anlaşmalar oluşur ve bir noktasında da bu kâğıda dökülerek ortak bir platform, bir program haline gelir. Bunu hiç bir zaman öyle amprist, pragmatik bir zihniyetle söylemiyoruz. Söylemeyişimizin kanıtı bugünkü toplantıdır; söyleyemeyişimizin kanıtı yönetim kurulumuzun yayınlamış olduğu broşürdür. Nihayet amprik ve pragmatist bir görüşle ele almadığımızın son kanıtı müsaadenizle benim [bu toplantının açılışında] yaptığım konuşmadır. O konuşmada bütün bu demokratik ve anti-emperyalist güçlerin birliğinin kalın, temel çerçeveleri çizilmiştir. Temel ölçüler konmuş, sorunlar belirtilmiştir. Yani görülüyor ki, biz kafamızda hiç bir kılavuz fikir olmadan, hiç bir bakış açısı olmadan, ne yapacağımızı bilemediğimiz için, bırakalım kendiliğinden hareket başlasın da ne olacak görelim düşüncesiyle bir çalışma içine girmiyoruz. Kafamızda gayet berrak ve sağlam kılavuz fikirler var. Sorunun ve hareketin çerçevesinin genel çizgileri ve ayırıcı nitelikleri gayet açık seçik saptanmış bulunuyor. Ve biz aslında başlamış olan bu hareketleri, yerel hareketleri de kendi haline bırakmış değiliz. Daha merkezimiz böyle bir karar alıp bu kararını teşkilatına resmen bildirmeden önce, bütün bu anlatılan yerel işbirliği, güçbirliği olaylarında partililerin hepsinin yönlendirici rolü vardır. Ve TİP'in yönlendirici rolü olmaması kaçınılmazdır. Biz böyle, yönlendirmekte ısrar etmesek de, ister istemez yönlendirmiş olacağız; çünkü biz Parti olarak bu anti-faşist, anti-emperyalist mücadelenin belkemiği, temel gücü, itici öncü gücü olan işçi sınıfının partisiyiz. Onun adına, gücümüz ondan kaynaklanarak ve bütün enerjimizi onun davasına, işçi sınıfının ve işçi sınıfıyla beraber bütün ezilen, sömürülen kitlelerin kurtuluşu davasına adayarak bu işin içindeyiz. İşçi sınıfı ise, sabahleyin kısaca belirtmeye çalıştığım üzere, anti-emperyalist ve anti-faşist mücadelenin biricik temel, tutarlı, ısrarlı gücüdür. Bu demokratik ve anti-emperyalist birlik hareketine giren diğer bütün örgütler şu veya bu noktada, şu veya bu ölçüde kaypaklık

yapabilirler; yapacaklardır. Tutarsızlıklara düşebilirler, hatta baştan tutarsız olurlar; ama işçi sınıfının partisi, hayır. O, her an, her zaman tutarlı, sistemli, sebatlı, işin ardını takip eden güçtür ve böyle olduğu için de, hiç bir özel niyeti olmasa bile bu vasıflarından dolayı hareketi yönlendirici olur. Zaten daha önceki yazılarımızda ve konuşmalarımızda belirttik. İşçi sınıfının partisi olmak iddiası ve işçi sınıfının partisi olarak diğer demokratik kitle örgütlerini, bu arada sendikaları ve demokratik, anti-emperyalist hareketleri yönlendirme görevinin işçi sınıfının partisinde olması iddiasını, bir iddia olarak ortaya atmıyoruz, dedik. Bu, iddia olarak zaten kabul edilmez, ama fiilen işçi sınıfının bu nitelikte partisi olunarak, fiilen bu nitelikte bir parti olmanın gereklerini yerine getirerek olunur, dedik. İşçi sınıfının gerçekten bilimsel sosyalist partisi oldunuz mu, ve o parti olmanın gereklerini yerine getirip görevlerini yaptınız mı, o zaman mutlak surette ilerici, demokratik anti-emperyalist hareketlerin de öncüsü işçi sınıfının partisi olarak siz olursunuz, yani Partimiz olur; yönlendirici olursunuz, kılavuz olursunuz, önder olursunuz. Bu kaçınılmazdır.

Bu büyük bir görev, şerefli bir görev ama aynı zamanda ağır, güç bir görev. Artık âdet haline geldi ama, -gerçekten samimi olarak öyle duyduğum için söylüyorum- her toplantıdan sonra Partime inancım daha artıyor ve daha büyük bir kıvanç duyuyorum. Bir noktayı daha belirtmek isterim. Aközer arkadaşımız da çok haklı olarak aynı noktaya dokundu; o da şu: Emperyalizme ve faşizme karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde birliği ve dayanışmayı sağlayabilmek için, bu görevin üstesinden gelebilmek için biz aynı zamanda işçi sınıfı içinde örgütlenmek, müttefiki sınıflarla ittifaklarını kurmak, yani işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak sosyalizm mücadelesi açısından da, sosyalizmi yaymak, tutturmak, benimsetmek açısından da örgütlenmeyi ihmal edemeyiz, o görevleri ihmal edemeyiz. Ne derece bilimsel sosyalist parti olarak güçlenip iyi işler yapar hale gelir, görevleri tam tamına ve vaktinde yerine getirirsek, bu duruma gelirsek, o zaman anti- emperyalist, anti-faşist, demokrasi, bağımsızlık mücadelesinde de etkinliğimiz, gücümüz, yönlendirme vasfımız gelişir ve o hareketi de ileri aşamalara doğru götürür, geliştirir. Bu toplantıdan bunu yapacağımıza inanarak, hiç tereddütsüz inanarak çıkıyorum. Sizin de bu toplantıdan aynı tereddütsüz, aynı sağlam inançla çıktığınızı sanıyorum. Sanıyorum değil, buna da inanıyorum.

Çark Başak, Sayı 38-39, 16 Eylül 1977

Ciddiyet Gerek

Emperyalizme ve faşizme karşı iş ve güçbirliği gereği yıllardan beri tekrarlanır durur. Milliyetçi Cephe'nin 2. kez iktidara gelişinden beri bu konu üzerinde daha da durulmaya başlandı. Çeşitli illerde, ilçelerde demokratik kitle örgütleriyle kimi partiler temsilcilerinin toplantılar yaparak ortak eylemlerin düzenlemesi üzerinde görüştükleri de biliniyor. Bunlar genelinde olumlu gelişmeler olmakla beraber, somutunda olumsuz yanları da içeriyor.

Faşizm tehlikesi son derece güncel, ivedi, dirimsel bir sorun. Hafife alınmaya, savsaklanmaya asla tahammülü olmayan bir sorun. Bir yandan saldırılar, cinayetler, terörist girişimler, komando ve polis baskıları, grev ertelemeleri ve lokavt ilanları, öte yandan demokratik hak ve özgürlükleri daha da daraltma, yok etme doğrultusunda yasa hazırlıkları tırmandırılarak sürdürülüyor. Türkiye adım adım tam boy açık faşizme doğru itiliyor.

Bunun sorumlusu sadece Milliyetçi Cephe koalisyonu ve iktidarı değil. Onlar araç; asıl sorumlu büyük sermaye sınıfı ve işbirlikçisi olduğu emperyalizm. Faşizmin kaynağı yapısal ve sınıfsal. Faşizmi geriletecek ve alt edecek güç de sınıfsaldır: İşçi sınıfı ve müttefiki köylü-kentli kol ve kafa emekçisi katmanlar. Emperyalizme ve faşizme karşı iş ve güçbirliği sorunu, özünde, bu işçi-emekçi sınıf ve katmanların örgütlü, birleşik bir güce dönüşmesi sorunudur. Başarılması gereken iş budur. Tüm girişimlerin, anlaşmaların, ortak eylem düzenlemelerin hedefi bu olmak zorundadır. Faşizmi geriletmenin ve yok etmenin başka yolu, yöntemi yoktur. Bu gerçek açık seçik kavranmadıkça, bu anlayışla hareket edilmedikçe, bilmem kaç örgüt ve kuruluşun katıldığı kalabalık toplantılar ve altında düzinelerle derneğin imzası bulunan bildiriler gösterişçi davranışlar olmaktan öteye gitmez, emperyalizme ve faşizme karşı bir ağırlık oluşturmaz.

Bugünkü duruma baktığımız zaman, sözünü ettiğimiz gerçeğin tüm ilgili taraflarca gereği gibi kavrandığı ve ona göre hareket edildiği söylenemez. Üst düzeyde toplantı önerileri; genel, soyut cephe çağrıları; bu çağrılara "katılma bildirileri" yayınlama girişimleri hâlâ revaçta. Bu düzeylerde bir sürü gidip gelmeler, toplantılar, demeçler, yayınlar... Ama işçi-emekçi kitlelerin bilinçli, örgütlü birleşik bir güce dönüştürülmesi konusunda ne yapılıyor? Veya, bu yapılanlar bu amaca hizmet ediyor mu? soruları pek sorulmuyor gibi.

İş ye güçbirliği konusunda bu eleştirdiğimiz türden davranışlar 1970 öncesi çok görüldü, hatta yalnızca bu tür davranışlar vardı diyebiliriz. Çeşitli dernekler türemişti. Yayınlanan ortak bildirilerin altında bunlar uzun listeler oluşturuyorlar, düzenlenen ortak mitinglerde parmakla sayılabilecek kadar az kişilerin taşıdıkları dernek pankartlarıyla boy gösteriyorlardı. Bu iki halin dışında, varlıkları neydi, güçleri neydi, faaliyetleri neydi? Bunların biraraya gelmesiyle emperyalizme ve faşizme karşı gerçek, etkin bir iş ve güçbirliği oluşturulduğu elbette söylenemezdi.

Şimdi de benzeri bir oluşumun boy attığını gözlüyoruz. Oysa örgütlerin önemi kitleleri harekete geçirebilme araçları, manivelaları olabilmelerindedir. Bu işlevi yerine getirebildikleri ölçüde siyasal ve siyasal olmayan örgütlerin, kuruluşların önemi ve yararı vardır; aksi halde onların biraraya gelmeleri, kararlar almaları, bildiriler yayınlamaları toplumsal güç içeriğinden yoksun biçimsel davranışlar olmaktan öteye gitmez.

Kitleleri örgütlü birleşik bir güce dönüştürmekte, emperyalizme ve faşizme karşı mücadeleye sokmakta iş ve güçbirliği etmektir söz konusu olan. Bu amaca yönelik olmak, bu amacı gerçekleştirmeye çalışmak şartıyla ancak, çeşitli örgüt ve kuruluşların biraraya gelmesi bir anlam ve önem taşır. Böyle bir amaçla ve onu gerçekleştirmek için biraraya gelen örgüt ve kuruluşlar bu girişim ve çalışmalarda kendi örgütsel farklarını, özelliklerini ileri sürmezler, sürmemelidirler. Ayıran değil, birleştiren noktalar üzerinde durulur ve o noktalar üzerinde birleşik çalışma ve eylem sürdürülür. Ortak bir eylem kararlaştırıldığında, üzerinde anlaşmaya varılmış görüşler açıklanır, sloganlar kullanılır. Bu ortak eylemler -kapalı salon toplantısı, miting, yürüyüş vb.- her örgüt ve kuruluşun kendisini diğerlerinden ayıran sloganları bağıracağı, görüşleri, çizgiyi açıklayacağı fırsatlar değildir. Zira ortak eylemlerin amacı, katılan her örgüt ve kuruluşun kendisini göstermesi, öne çıkarması, kendi propagandasını yapması değildir. Anti-emperyalist ve anti-faşist birliğe, dayanışmaya ters düştüğünden bu çeşit davranışlardan kesinlikle kaçınmak gerekir. Amaç, ortak eylemlere mümkün olan en geniş kitleyi katmak ve onu temel ortak hedefler etrafında örgütlü birleşik güç haline dönüştürmeye çalışmaktır. Bunun için de, eyleme katılan örgüt ve kuruluşlar belirtilmekle beraber, bunların emperyalizme ve faşizme karşı mücadelede birleştikleri temel görüşler, hedefler, yöntemler ve sloganlar sergilenir; ayrışım değil; birlik ve beraberlik vurgulanır.

Böyle davranmak, birleşik harekete katılan örgüt ve kuruluşların kendi programlarından, görüşlerinden, sloganlarından toptan vazgeçmeleri, bir pota içinde erimeleri anlamına gelmez. Her biri örgütsel ve ideolojik bağımsızlığını sürdürür. Kendi örgütsel çalışmalarında kendi politik çizgisini işler, yayar; kendi kitle tabanını örgütlemeye uğraşır. Bu örgüt ve kuruluşlar kendi aralarında tartışabilir, eleştirilerde de bulunabilirler. Ama emperyalizme ve faşizme karşı işbirliği ve dayanışma için ortak eylemler yürütmek söz konusu olduğunda ayrışımlar, ideolojik özgünlükler değil, mutabakatlar, birliktelikler, uyumluluklar ön plana çıkar.

Emperyalizme ve faşizme karşı sınıfsal ve kitlesel mücadele çok ciddi bir iştir. Bu ciddi iş gereken ciddiyetle ele alınmalıdır. Örgütsel ve grupsal bencillik, gözalıcı gösterişler, biçimsel düzeyde kalmaya mahkûm davranışlar işin ciddiyetiyle bağdaşmaz.

Yürüyüş, Sayı 129, 27 Eylül 1977

Faşizme Karşı Birlik Sorunu

Zamlar, paranın değerinin düşürülmesi, enerji kesintileri, geçim zorluğu, MC ile ana muhalefet partisine ilişkin tartışmalar her ne kadar gazete manşetlerinde yeralmayı sürdürseler, günün canlı konuları olsalar da, ülkenin geleceğini belirleyecek olan temel güncel sorun, büyük burjuvaziye ve onun iktidarı 2. Milliyetçi Cephe koalisyonuna -ve her ikisinin bağlandığı emperyalizme- karşı etkin bir kitlesel demokratik mücadelenin yürütülmesidir. Söz konusu sorunların, zorlukların bu düzen çerçevesinde dahi olabildiğince halk kitlelerinden yana çözüme zorlanabilmesi, faşizmin geriletilebilmesi ve düzenin değiştirilmesi olasılığının gerçekleştirilmesi bu mücadeleye bağlıdır. O nedenle bu yazımızda da demokratik kitlesel mücadele konusu üzerinde duracağız.

Demokrat, ilerici, sol, sosyalist güçlerin örgütlü iş ve eylem birliği hangi temel üzerinden, hangi yöntemle gerçekleştirilecek? Bu soruyu cevaplarken, kuşkusuz, bilimsel sosyalizmin klasiklerinden ve dünya pratiğinden öğreneceklerimiz var. Ama bu edinilen bilgileri Türkiye'ye olduğu gibi aktarmakla sorun çözülmez. Hiç unutulmamalı: Devrimci teori olmadan devrimci eylem olmaz; ama devrimci teori somut durumların somut tahliliyle oluşturulur. Bilimsel sosyalizmin teorisinden ve pratiğinden edindiğimiz bilgileri verili bir andaki somut durumların somut tahlilinde değerlendirmek gerek. Somut durumların somut tahliliyle bütünleştirilmeden söz konusu bilgiler işe yaramaz, yanlış sonuçlara bile götürebilir.

Somut durum ne? Bir yanda siyasal partiler var, bir yanda demokratik kitle örgütleri. Güncel, ivedi sorun bu iki tür örgütlerin biraraya gelip ortak bir eylem programı üzerinde anlaşabilmeleri ve ortak eylemler düzenleyip yürütebilmeleridir.

Faşizme ve işbirliği yaptığı emperyalizme karşı örgütlü, birleşik mücadele yürütülebilmesinde başta gelen önemli sorun, neden öncelikle soldaki partilerin birliği, bir cephe oluşturması değildir de, siyasal olan ve olmayan iki kategoriden örgütlerin güç ve eylem birliğidir? Türkiye'nin somutundan ötürü. Türkiye'nin tarihsel gelişme özgünlüğünün bir sonucu olarak işçi sınıfının siyasal hareketi ve örgütlenişi ekonomik hareketinden ve örgütlenişinden daha geri kalmıştır. Dünyanın her yerinde işçi sınıfının ekonomik hareketi ve örgütlenişi kendiliğinden oluşmuştur, siyasal örgütlenişi ise bilinçli mücadeleci bir çabayla daha sonraları daha büyük zorluklarla gerçekleşmiştir. Türkiye'de ise bu farklılık daha büyük olagelmiştir.

Bu koşullarda, daha ilk baştan soldaki siyasal partilerle demokratik kitle örgütleri biraraya gelip güç ve eylembirliğini aramak ve bulmak durumundadırlar. (Bugün Türkiye'de işçi sınıfının politik hareketi mevcut çeşitli örgütlerden birinde odaklaşma süreci içinde olduğundan, işçi sınıfının partisini şimdilik soldaki partiler içine katmakla yetiniyoruz.) Soldaki partiler önce anlaşıp cephe kursunlar, sonra demokratik kitle örgütleriyle ilişki kurarlar, onların güç birliği hareketlerini desteklerler görüşü de pratikte sonuç alma yeteneği olmayan, en azından, işin kotarılmasını

gereksiz yere uzatacak bir görüştür. Kaldı ki, yalnızca partiler ve onların merkezleri düzeyinde bir birlik öngörüldüğünde CHP hesaba katılmadan olmaz. Ciddi, gerçekçi olmak gerek. İşçi sınıfının partisi olmak iddiasındaki partiler ciddi olmak durumundadırlar.

Sendikalar ve kimi diğer demokratik örgütler belli ölçülerde fiili kitlesel tabana sahip ve de politize örgütler olduklarına; güç ve işbirliği konusunda da kendi aralarında girişimlere, bildirilerle görüş açıklamalarına da başlamış olduklarına göre, siyasal partilerle niye biraraya gelip bir birlik oluşturmaya gitsinler? sorusu akla gelebilir. Şundan ötürü: Verilecek mücadele faşizme ve işbirlikçisi emperyalizme karşı -somutunda, büyük burjuvaziye ve onun 2. Milliyetçi Cephe iktidarına karşı- bir mücadeledir; ve bu da siyasal bir mücadeledir. Nihai hedef iktidarı almaktır. Bu mücadelenin kapsamının, biçiminin, yöntemlerinin saptanması ve iktidarı hedef alan politik bir düzeyde yürütülmesi, sendikaları ve diğer demokratik kitle örgütlerini aşar, onların işlevi değildir. Bu işlev işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinindir.

Demokratik kitle örgütlerinin esas uğraş konuları olan, kendi kitlelerinin sosyal, ekonomik hakları genel olarak demokratik hak ve özgürlükler sorunu ile ve iktidarın güttüğü politika ile sıkı sıkıya bağlıdır. Kitleler ve örgütleri bu bağlılığın bilincine her geçen gün daha fazla varmaktadır. Bundan ötürü demokratik kitle örgütleri bugün anti-faşist, anti-emperyalist, anti-tekel düzeyde politize olmuş durumdadırlar. Bununla beraber, kitle örgütlerinin bu düzeylerde kendiliklerinden politize olmaları yanlış, zararlı yollara da götürebilir. Demokratik kitle örgütleri işçi sınıfının bilimsel sosyalist siyasal hareketinin eksenine oturmuş bir çizgi üzerinde eyleme geçebildikleri, işçi sınıfının sosyalist hareketiyle uyumlu ilişkiler ve eylemler içinde oldukları takdirde bu politikleşme doğru ve yararlı olur. Ama böyle bir politikleşme halinde dahi demokratik kitle örgütleri politik partilerin işlevlerini yüklenemezler, yerini alamazlar, çünkü onların esas, özgün uğraşları politika ve politik iktidar değildir.

Bununla beraber, sırası gelmişken şu noktayı da altını çizerek belirtelim ki, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi öznel üstünlük iddialarıyla kendisini kabul ettiremez. Teorik ve eylemsel pratiğiyle kendisini kabul ettirebilirse ettirebilir. İddialarla değil, hareketi yönlendirebilmenin gereklerini fiilen yerine getirerek öncülüğünü kanıtlar.

Türkiye'nin bugünkü durumunda yapılacak iş siyasi olan ve olmayan örgütlerin eşitlik ve serbest tartışma koşulları altında bir araya gelerek faşizmi ve dayandığı emperyalizmi hedef alan somut eylemler planlamaları ve programlamalarıdır. Bu ortak eylemler giderek ortak, toparlayıcı yasal bir örgütlenmeye yol açabilir, açmalıdır. Bu oluşturulduktan sonra örgütlenme yurt çapında ve toplumun her kesiminde yapılabilir. Gerçek ve büyük bir kitlesel tabana oturacak hareket mutlaka CHP'yi de etkileyecektir; bir yandan tabandan eylemlere katılma yönünde baskı gelecek, öte yandan yerel birimlerden katılmalar olacaktır.

Türkiye'nin bugünkü somut durumunun somut tahlili böyle bir işbirliği ve örgütlenme anlayışını ve pratiğini zorunlu kılmaktadır.

İleri sürülen her görüşte, her öneride sosyalizmin klasiklerine başvurmak gereksinimini duyanları rahat ettirmek için söyliyelim: Politik amaçlarla politik mücadele

vermek için siyasi olan ve olmayan örgütlerin biraraya gelmelerinin ve eylem birliği etmelerinin sosyalizmin klasiklerinde de, dünya pratiğinde de yeri var.

Yürüyüş, Sayı 130, 4 Ekim 1977

Ekim Devrimi'nin 60. Yıldönümü

Sovyetler Birliği Barış Komitesi tarafından Büyük Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümü törenlerine katılmak üzere Nihat Sargın ile birlikte SSCB'ye davet edilen Boran'ın uçakla hareketinden önce verdiği demeç, 27 Ekim 1977.

Sovyetler Birliği Barış Komitesi tarafından Büyük Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümü kutlamalarına çağrılışımızı Türkiye ile Sovyetler Birliği arasındaki dostluk ilişkileri çerçevesinde değerlendiriyorum. Yakın ülkeler arasında iyi komşuluk ve dostluk yalnızca devlet düzeyinde resmi ilişkilerle değil, halklar ve toplum kesimleri arasında tanışıklık ve yakın ilişkilerle gelişir, tutunur. Sovyetler Birliği ve genellikle sosyalist dünya ile eşitlik içinde ve karşılıklı iyi niyet ve saygıya dayanan ilişkiler geliştikçe Türkiye'nin emperyalizme bağımlı olmaktan kurtulması olanakları oluşacaktır. Ulusal Kurtuluş Savaşımıza değerli yardımların yapılmasına ve Anadolu'da oluşturulan yönetimin devlet olarak ilk tanınmasına yol açan Büyük Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümü kutlamalarına katılmaktan onur duymaktayım.

GÖREV, Sayı 15, 27 Ekim 1977

Ekim Devrimi Her Yönüyle Yaşıyor

Ekim Devrimi'nin 60. yıldönümü dolayısıyla Görev gazetesinin sorularına verilen cevaplar.

Ekim Devrimi'nin ekonomik, toplumsal ve politik sonuçlarının zenginliği biliniyor. Sizce Ekim Devrimi'nin en önemli sonucu nedir?

Büyük Ekim Devrimi'nin en önemli sonucu, binlerce yıllık dünya tarihinde ilk defa, insanın insanı sömürdüğü sınıflı toplumlar düzeninden sömürünün ortadan kalktığı, sınıfların giderek yok olduğu bir düzene geçişi gerçekleştirmiş olmasıdır. Tarihte ilk defa işçi sınıfı ve müttefiki yoksul köylüler iktidara gelerek tüm kent ve köy, kol ve kafa emekçileri için, tüm halklar ve topluluklar için sömürüsüz, adaletli, eşitçi, ve bunun için de gerçek anlamda özgürlükçü bir düzen oluşturmuşlardır, insanlar, halklar, milletler arasında düşmanlık, kin, baskı ve savaş değil, kardeşlik, anlayış ve barış gelişip yerleşmiştir.

Komşumuz Sovyetler Birliği'nde yer alan bu önemli olayın ülkemize yansıması ve sonuçları neler olmuştur?

Komşumuz Sovyetler Birliği'nde yeralan Büyük Ekim Devrimi o ülkenin sınırları ile sınırlı değildir. Bir önceki sorunuza cevabımda belirttiğim gibi, dünya çapında önemi ve sonuçları olan bir olaydır. İktidar alındıktan sonra sosyalizmin kurulması sorunları arasında geri kalmış ülkelerin durumunun ne olacağı sorunu da ortaya çıktı. Devrimin yer aldığı Çarlık Rusyası'nda bulunan çok sayıda ulusal ve etnik topluluktan kimileri gelişmemiş, geri kalmış toplumlardı. Devrimin lideri Lenin dünyadaki geri ülkelerin çağdaş ileri düzeye erişebilmeleri için kapitalizm aşamasından geçmek zorunda olmadıklarını, sosyalizmi son hedef alan ve bazı aşamalardan geçen bir gelişmeyle kapitalizm aşamasını atlıyarak doğrudan sosyalizme varabileceklerini açıkladı. Ve Sovyetler Birliği'ndeki geri topluluklar Lenin'in bu açıklamalarına uygun bir gelişme politikası izleyerek bugün gelişmiş sosyalizm düzeyine erişmiş bulunuyorlar. Ayrıca, Lenin sosyalist devrim ile ulusal kurtuluş savaşları arasındaki karşılıklı bağları inceleyip açıklamış, ulusal kurtuluş savaşlarının ilerici, demokratik özünü vurgulamış ve onların dünya devrimci hareketinin bir parçası olduğunu belirtmiştir. Bu hareketlere destek ve yardım sağlamak Sovyet iktidarının bugüne kadar izleyegeldiği temel politika olmuştur.

Belirttiğim bütün bu noktaların Türkiye için anlam ve önemi açıktır. Türkiye için de kapitalizmi geliştirmeyi bir tarafa bırakıp atlıyarak sosyalizm doğrultusunda ilerlemek ve sosyalizme varmak mümkündür. Mümkünün de ötesinde zorunludur, çünkü Türkiye tam bağımsızlığa ve çağdaş, ileri toplum düzenine ancak sosyalizmi kurmakla erişebilir.

Sosyalist devrimin ve sosyalist ülkelerin ulusal kurtuluş mücadelesi veren ulusla-

ra ve halklara yardım konusuna gelince, Türkiye bu yardımı ilk almış olan ülkedir. Ankara'da Büyük Millet Meclisi'nin açıldığı 1920 yılında Sovyetlerle temas sürdürülmüş ve ertesi yılın Mart ayında Türk-Sovyet saldırmazlık ve dostluk andlaşması imzalanmıştır. Bu, Anadolu'da oluşturulan yeni yönetimin devlet olarak resmen ilk tanınmasıydı, onun için de çok önemliydi. Yeni Türk devleti yalnızlıktan kurtuluyor, doğu sınırları güvenlik altına alınıyor ve çok değerli maddi yardımlar elde ediyordu. Aynı zaman süresinde Sovyetlerden Türkiye' ye çok miktarda silah, cephane ve altın gönderilmeye başlanmıştı. Türkiye'ye bu yardımlar yapıldığı sırada Sovyetler Birliği'nin kendisinin bu mallara çok ihtiyacı vardı, çünkü hem devrimi bastırmak için ordular göndermiş olan Batılı emperyalistlere karşı, hem de gerici, sömürgen iç düşmanlara karşı amansız bir savaş vermekteydi. Bu şartlarda yapılan cömert yardımlar, sosyalist devrim ile ulusal kurtuluş savaşı arasındaki uluslararası dayanışma ve birliğin güçlü göstergesidir.

Cumhuriyetin ilanından sonraki ilk dönemde, Atatürk'ün ölümüne kadar olan sürede Türk dış politikası Sovyetler Birliğiyle dostluk temeline oturdu. Ama büyük sermaye sınıfı, burjuvazi ve toprak ağaları kendi bencil çıkarları açısından bu dostluktan ve sosyalizm fikirlerinin halk arasında yayılmasından, tutunmasından korkuyorlardı. Onun için 1930'ların son yıllarından başlıyarak Türkiye yeniden Batılı emperyalistlere yöneldi ve giderek başını Amerika'nın çektiği emperyalizme her yanıyla bağımlı hale geldi. Bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu ve halkı ezen zorluklar, karşılaştığı sorunlar ulusal çıkarlara aykırı bu politikanın sonucudur.

Ekim Devrimi'nin yaşayan yanlarından söz eder misiniz?

Ekim Devrimi her yanıyla yaşıyor. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Devrimin açtığı yolda ilerleyerek sosyalizmin kuruluşu aşamasını tamamladı ve çok gelişmiş sosyalist toplum düzeyine erişti. Şimdi komünist aşamaya geçmenin çalışmaları içindedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği dışında daha başka Avrupa, Asya ve Afrika ülkeleri ve Amerika'da Küba da sosyalizme yöneldi; sosyalizm tek ülkede olmaktan çıkarak dünya sistemi oldu. Bugün dünyanın gidişini belirleyen esas güç dünya sosyalizmidir.

Ekim Devrimi'nde işçi sınıfı partisinin yeri ne olmuştur?

Ekim Devrimi'nde işçi sınıfı partisi devrimin öncüsü, yönlendiricisi, yöneticisi olmuştur. Sosyalist devrimi işçi sınıfı ve müttefiki emekçi sınıflar yapar, ama yapabilmeleri için işçi sınıfının partisine, onun örgütleyici ve yönetici gücüne ihtiyaç vardır. Politik örgütlenme yani Parti olmadıkça işçi ve emekçi sınıflar dağınık yığın olarak kalırlar. Ekim Devrimi partinin işlevi ve önemi konusuna ilişkin bu doğruları pratikte ispatlamıştır.

GÖREV, Sayı 15, 27 Ekim 1977

Ekim Devrimi ve Türkiye

Ekim Devrimi'nin 60. yıl kutlaması için Türkiye'de yapılan toplantıya Moskova'dan gönderilen mesaj.

Arkadaşlar!

Dünyanın her ülkesinde insanlar, Türkiye'de sizler, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde ben ve daha yüz milyonlar, tarihin en büyük devriminin 60. yıldönümünü anmak ve kutlamak için bir araya geldik. Bu vesileyle birlikteliğimizi ve birliğimizi ta içimizden, ta derinden duyup tazelemek için toplandık. Dünyanın karanlık, gerici ve baskıcı sömürgen güçlerine karşı, emperyalizme ve faşizme karşı uluslararası dayanışmamızı simgelemek için bir araya geldik, toplandık.

"Dünya tarihinin en büyük devrimi" sözü, bir övgü sözü olmaktan çok öte mutlak bir gerçeğin ifadesidir. Ekim Devrimi "büyük" sıfatını tam haketmiş bir devrimdir. Büyük Ekim Devrimi bir toplumun, bir ulusun sınırlarıyla sınırlı bir devrim değildir. Tüm insan toplumlarının tarihsel aşamalardan geçen evriminde kapitalizmden sosyalizme ilk başarılı, kalıcı sıçrayışı gerçekleştirmiştir Büyük Ekim Devrimi. Sosyalizmin pratikte, somutta ilk gerçekleştirilişinin ve daha ileri evrelere doğru geliştirilişinin yollarını açmıştır.

Büyük Ekim Devrimi'nin tarihsel önemi kapitalizmden sosyalizme diyalektik sıçrama olmasıyla da sınırlı değildir. Binlerce yıldır sürüp gelen meta üretiminin, sömürüye dayalı sınıflı toplumların sona erdirilmesinin; insanın insanı sömürmediği sınıfsız toplumlar çağının başlatılmasının devrimidir Büyük Ekim Devrimi. Feodalizmden kapitalizme geçişte olduğu gibi, bir tür sömürü düzeninden ve sınıflı toplumdan bir başka tür sömürü düzenine ve sınıflı topluma geçiş değildir. Sömürüsüz ve sınıfsız ilkel toplumdan sınıflı sömürü düzenlerine geçişin, binlerce yıl sonra çok üst toplumsal evrimin en ileri aşaması da sosyalizmdir. Bu çelişmelerin ve atılımların başlatıcısı 1917 Büyük Ekim Devrimi'dir.

Toplumsal evrimde yeni nitel bir aşamaya sıçrayışı sağlamanın yanısıra, Büyük Ekim Devrimi sosyalizmin teorisine ve pratiğine de yaşamsal önemde katkılarda bulundu. Sosyalist devrim ve sosyalizme geçiş için önce gelişmiş kapitalizm aşamasından geçmenin zorunlu olmadığı devrimin önderi Lenin tarafından teoride açıklandı, hareketin kazandığı başarılarla da pratikte kanıtlandı. Dünyanın altıda birini oluşturan topraklar üzerinde, kimisi toplumsal evrimin alt aşamalarında bulunan yüzü aşkın ulus ve etnik topluluktan çağdaş, her bakımdan ileri, eşit şartlar içinde bütünleşmiş bir sosyalist toplum ve devlet yaratıldı.

Böylece dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturan, çeşitli ölçülerde emperyalizmin boyunduruğu altına girmiş geri toplumlar için gerçekçi umut kapıları sonuna kadar açıldı. Sosyalizmi son hedef alan, kapitalist aşamayı, içinde bulundukları durumlara göre tümüyle veya bir ölçüde atlayan bir doğrultuda hızla gelişebilirler,

geriliklerini kapatarak çağdaş ileri toplumlar safına ulaşabileceklerdi artık.

Büyük Ekim Devrimi ve önderi Lenin başarılan sosyalist devrim ve dünya işçi sınıfı hareketiyle ulusal kurtuluş hareketleri arasındaki doğal ittifakı da gün ışığına çıkardı. Lenin ulusal kurtuluş hareketlerinin devrimci ve demokratik özüne, potansiyeline büyük önem verdi ve bu hareketlerde anti-emperyalist ve anti-kapitalist hedeflerin üst üste çakışmasının kaçınılmazlığını belirtti. Ulusal kurtuluş hareketleri dünya devrimci sürecinin bir parçasıydı.

Bu gerçekler saptanıp açıklanmakla kalınmadı. Ulusal kurtuluş hareketleriyle fiilen ittifaklar kurmak ve bu hareketlere yardımda bulunmak benimsendi ve uygulandı, bugün de uygulanıyor. Bu yardımlardan ilk yararlanan ülke Türkiye oldu.

Türkiye yenilmişti. Türkiye parçalanmıştı. Türkiye işgal edilmişti. Dünyada hiç dostu kalmamış gibiydi. Sonra, bu ters şartlara boyun eğmeyenlerin Anadolu'nun kıraç topraklarında yeni bir ulusal devlet oluşturmalarının ilk yılında, Büyük Ekim Devrimi'nin genç Sovyet Devletiyle ilişkiler kuruldu. İlişkiler gelişti ve bir yıl sonra, Mart 1921'de dostluk ve saldırmazlık andlaşması imzalandı. Büyük miktarlarda altın, silah ve cephane yardımı başladı. Genç Sovyet Devleti bu nesnelere kendisinin en fazla ihtiyacı olduğu bir zamanda onları ulusal kurtuluş savaşımıza sunuyordu. Batılı emperyalist devletler Sovyet topraklarına ordular göndermiş, dört bir yandan cephe açarak savaşı başlatmıştı. Sovyet halkları hem bu dış düşmanlara karşı, hem iç düşmanlara karşı amansız savaşıyordu. Bu şartlarda bize cömertçe yapılan yardımlar sosyalist devrimle ulusal kurtuluş hareketi arasındaki ittifakın, emperyalizme karşı dayanışma ve birliğin somutlanışıydı. Bu ittifakla Anadolu'daki genç Türk devletinin doğu sınırları da güvence altına alınmış oluyordu.

Sovyet yardımının ve ittifakının yararları bundan da ibaret değildi. Büyük bir politik önemi vardı. Anadolu'da oluşturulan politik örgütlenmenin ve iktidarın devlet olarak resmen ilk tanınması, politik ve moral yalnızlıktan kurtulmasıydı. Bu yardımların, ittifakın, devlet olarak tanınmanın olumlu moral etkileri ise tartışmaya gerek göstermeyecek kadar açıktır.

Ulusal kurtuluş savaşının sona ermesinden ve Cumhuriyetin ilanından sonra da 1938'lere kadar olan dönemde Sovyetler Birliği ile dostluk Türk dış politikasının temel taşı oldu. Ne var ki, bu dönemde dahi Türkiye egemen sınıf ve çevreleri bu dostluğu iki devlet arasında resmi düzeyde tutmaya, halka yansıtmamaya özellikle dikkat etti.

Türk burjuvazisi sosyalizmden, işçi emekçi kitlelerde filizlenen ilerici, demokrat, sol fikirlerden ve akımlardan korktu. Hiç bir zaman dışına çıkmadığı emperyalist-kapitalist ilişkiler ağını 1938'den sonra giderek sıkıladı ve 1940'ların ikinci yarısında ve sonrasında açık ve kesin emperyalist devletlerin safında yer aldı, ülkenin kapılarını dış güçlere ve yabancı sermayeye açtı. Türkiye kapitalist gelişme yolunu seçti. Bugün dışa bağımlı geri Türkiye kapitalizminin başa çıkamadığı sorunlar, içinde bocaladığı bunalım bu seçeneğin sonuçlarıdır.

Bunalım içinde çalkalanan yalnızca Türkiye değildir. En gelişmiş, ileri kapitalist ülkeler de 1973'ten beri ağırlaşan bir bunalımdan tüm çabalarına rağmen kurtulamıyorlar. Kurtulamıyorlar, çünkü derdin kaynağı yapısaldır, kapitalist düzendir. Kapitalist dünyanın ve o dünya içinde Türkiye'nin önünde kurtuluş için tek bir

seçenek var: Sosyalizm. İşsizlikten, enflasyondan, pahalılıktan, yoksulluktan, kara cehaletten, bütçe ve dış ticaret açıklarından ve daha bin bir ekonomik-sosyal sorundan kurtuluşun yolu olan sosyalizm.

Ergeç tüm ülkeler sosyalizm yoluna gireceklerdir. Ama bu kolay olmayacaktır, kendiliğinden hiç olmayacaktır. Tüm ilerici, demokrat, sol, sosyalist güçlerin emperyalizme ve işbirlikçisi faşizme karşı tutarlı, sebatlı, cesur mücadelesiyle ancak bu yol açılacak, sosyalizme doğru sağlam adımlarla ilerlenecektir. Yarınlar sosyalizmindir, yarınlar bizimdir!

Saygı ve selam Büyük Ekim Devrimi'ne,

Saygı ve selam Ulusal Kurtuluş Savaşımıza,

Saygı ve selam hepinize Büyük Ekim Devrimi'nin ülkesinden!

Çark Başak, Sayı 42-43, 16 Kasım 1977

Türkiye Ekonomisi: Dünden Bugüne

İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Türkiye Ekonomisi Enstitüsü Bülteni'nde yayınlanan makale.

Türkiye ekonomisinin durumunu anlamak için tarihsel bir yaklaşım gereklidir. Türkiye ekonomisi otuz yılda kimi ekonomi dışı faktörlerin etkisiyle yüzde 6-7 dolayında bir gelişme hızı gösterdi ve geri kapitalizmin kendi mantığı içinde sorunlarını bir ölçüde çözebildi. Ekonomiyi ilerleten bu faktörler son yıllarda ya ortadan kalktı, ya yetersiz kaldı ve Türkiye karşılaştığı sorunlarla başa çıkamaz duruma düştü. Günümüzde faşizm saldırılarının sürekli tırmandırılışı bundandır.

1930'larda üretici güçlerde önemli sıçrama oldu; şeker, un ve pamuklu dokuma sanayileri kuruldu. Demiryolu ağı genişletildi. Kalkınma hamlesinin tüm yükü işçi ve emekçiler sırtına bindirildi. Bu kitleleri baskı ve kontrol altında tutabilmek için de 1936'da toplu sözleşme ve grevi yasaklayan iş kanunu çıkarıldı ve faşist İtalyan ceza kanunundan aktarılan hükümlerle Türk Ceza Kanununa 141 ve 142. maddeler konuldu.

1950'lerde Türkiye kapitalizmi ekonomi dışı üç faktörden yararlandı: 1. Yeni topraklar tarıma açıldı. 2. Her yıl ABD'den, o zamanlar için büyük rakam olan yüz milyon dolar dolayında yardım alındı. 3. Kore Savaşı'nın yarattığı şartlarda ticaret hadleri geçici olarak tarımsal ürünler lehine dönüştü. Bu üç etken dolayısıyle Türkiye kapitalizmi yüksek bir gelişme grafiği gösterdi. Aynı yıllarda ticaret sermayesinin sanayi sermayesine dönüşmesi hızlandı.

1960'larda Türkiye ekonomisi daha başka kolaylıklardan da yararlandı, işçi dövizleri beklenmedik bir kaynak oluşturarak yılda 1.5 milyar dolar düzeyine ulaştı. 1950'lerde geliştirilen karayolu, baraj türünden altyapı kolaylıklarını Türkiye kapitalizmi 1960'lı yıllarda tam kapasite kullandı, bu alana fazla kaynak ayırmasına gerek kalmadı. Üçüncü kolaylık sistemin kendi içinden geldi. İthal edilen dayanıklı tüketim araçlarının Türkiye'de üretimi-montajı başladı. Bu ise yeni iş alanları ile birlikte Türkiye kapitalizminin göreceli güçlenmesini sağladı.

Son 8-10 yıldır bu kolaylıkların giderek sona erdiği ve sorun olmaya dönüştüğü görülüyor. Dış borçlar çok yükselmiş, ticaret açığı 3 milyar doları aşmış, işçi dövizleri azalmıştır. Dünya kapitalizminin bunalımı Türkiye'ye yeni ve büyük olanakların açılmasını zorlaştırmaktadır.

İç yapıda ise otomobil ve diğer dayanıklı tüketim araçları üretimi iç pazara yönelmiş durumdadır, ihraç edilebilecek ürünler ise dış pazar engelleriyle karşılaşıyor, ihracatı teşvik tedbirleri sermaye sınıfının vergilerinin genel olarak azalmasından başka bir sonuç vermiyor.

Türkiye kapitalizminin gelişebilmesi büyük toprak sahipleri ve aracı parazit katmanlar aleyhine bir vergi, fiyat ve kredi politikası yürütülmesini gerektiriyor. Oysa

işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin yükselen mücadelesi karşısında büyük burjuvazi, büyük toprak sahipleri ve aracı katmanlarla ittifakını pekiştirmek zorunluluğunu duyuyor ve bundan ötürü de sözü geçen politikayı uygulamaktan çekiniyor.

Bu durumda egemen sınıflar bir yandan emperyalizmle bağlarını artırmayı, diğer yandan faşist uygulamaları genişletmeyi kendileri için tek çıkar yol olarak görüyorlar. Ama karşılarında işçi sınıfı ve müttefiki emekçi kitleler var, faşizme karşı vaziyet almış, güçlerini örgütleme ve birleştirme çabası içinde.

Yaşadığımız günlerin gelişmeleri arkasında bu olgular var.

Yürüyüş, Sayı 137, 22 Kasım 1977

Seçimler MC ile CHP Arasında Bir Referandum Değildir

11 Aralık'ta yapılacak olan yerel seçimler için düzenlenen toplantıdaki konuşmanın Yürüyüş dergisinde çıkan özeti.

Sol, CHP Demek Değildir

Boran konuşmasına, yerel seçimlerin taşıdığı önem üzerinde durarak başladı. Boran, yerel seçimlerin önemine değinirken, AP ve CHP liderlerinin, mahalli seçimlerin önemini çarpıtarak yansıtmaya çalıştıklarına işaret etmiş, "seçimleri MC ile CHP arasında bir referandum" olarak göstermenin, seçmene başka almaşık tanımayan bir tuzak olduğunu söylemiştir. Boran "MC ya da CHP" mantığını eleştirirken şu görüşlere yer vermiştir:

Türkiye'nin bugünkü koşullarına baktığımızda bir başka açıdan da bu mantığın geçersiz olduğunu görüyoruz. Eğer bu seçimlerde gerçekten bir referandum söz konusu ise bu referandum AP ya da MC ile CHP arasında değil, sağ ile sol arasında bir referandum olacaktır, ikisi arasında dağlar kadar fark var. Çünkü Türkiye'de ne AP sağla özdeş olan bir partidir ne de CHP niteliği ve kapsamı itibariyle solla özdeş olan bir partidir.

Boran daha sonra, "solla sağ arasındaki bir referandum"da, "sağ"daki ve "sol"daki oyların kendi içlerinde taşıdıktan önemin de büyük olduğuna değinmiştir. Boran, CHP dahil solun toplam oyları aynı düzeyde kalsa bile bunun içinde TİP'in oylarının yükselmesinin, solun güçlenmesi anlamına geleceğini sözlerine eklemiştir.

Karakaş, MHP'nin Adayı Olarak Başkan Olmuştur

Boran sözlerine CHP'nin uzunca bir süredir sürekli sağa kayışını özetleyerek devam etmiştir. Meclis başkanlığı seçiminde MHP ile yapılan işbirliğinin bu sağa kayış sürecinin en son ve belirgin halkalarından biri olduğuna değinen Boran, CHP'nin ön seçimlerdeki tutumu konusunda da şunları söylemiştir:

Son yerel seçimler dolayısıyla yapılan önseçimlerde olup bitenler, CHP'nin ne kadar sağa kaydığını göstermektedir. Daha halkçı, halka hizmet sunmak isteyen, daha ilerici görünen bütün belediye başkan adayları önseçimlerde elenmiştir. Adaylıklar, daha sağda, genel merkezce daha itimat edilebilir kişilere bırakılmıştır.

Ve nihayet son meclis başkanlığı seçimi CHP'nin sağa kaymakta nerelere kadar gittiğini göstermektedir. CHP lideri Ecevit, gazetelerde çıkan beyanında "başkanlık seçiminde MHP'ye hiçbir ödün verilmemiştir" diyor. Gülmek mi yoksa ilericilik demokratlık adına üzülmek mi lazım, düşünmeye değer. CHP lideri olarak MHP'nin ılımlı olma, anti-komünist olma uyarılarını hesap etmişsiniz, 15 kişi ayırmışsınız. Yani kendi partinizin içinde bir ayırım yapmışsınız. Sonunda 15 isim seçip MHP'ye sunmuşsunuz, onlar da bunlardan birini seçmişler. Gerçekte Cahit Karakaş, CHP'nin değil, MHP'nin adayı olarak meclis başkanlığına getirilmiştir.

Tuzla Buz Edilmesi Gereken Bir Mantık

Boran bundan sonra sol oyların ilerleme ölçüsünün yalnızca CHP'nin aldığı oylar olamayacağını tekrarlamış, bu arada CHP'yi sol değil sağ kanadın sol ucundaki bir parti olarak nitelendirmiştir. Boran bu konuda şunları söylemiştir:

Türkiye İşçi Partisi'nin oyları anlamlıdır, önemlidir. Çünkü Türkiye İşçi Partisi toplumun ilerici, öncü ve temel gücü olan işçi sınıfının partisidir. Arkasında, işçi sınıfının müttefiki emekçi sınıflar vardır. "Biz esasen sosyalistiz, ama şimdi CHP'nin güçlenmesi gerek, biz de gönülden sosyalizme bağlıyız ama bu durumda ne yapalım, CHP'nin soluna bakın ne kadar dağınık, ne kadar perişan, bunlar birleşse de biz de oylarımızı versek" gibisinden, ünlü deyim ile timsah gözyaşları dökenler de var. Bu tür mantık yürütenlerin de üzerine gideceksiniz ve bu tür mantığı tuzla buz edeceksiniz. Bunlar, yalancı gerekçelerden, aldatıcı mazeretlerden başka şeyler değildir.

TİP'e Verilecek Her Oy Çift Oy Ağırlığı Taşıyacaktır

Boran, dünyanın hiç bir kapitalist ülkesinde "işçi sınıfını temsil ediyorum" diyen partilerin yalnızca bir tane olmadığını sözlerine eklemiştir. Boran daha önce eleştirdiği mantığın, en çok oy alan iki partinin dışında hiçbir partiye oy verilmemesine götürecek bir "tuzak" olduğunu tekrarladı. Boran konuşmasını şöyle sürdürdü:

Anlatmamız gerekir ki, CHP yerine TİP'e oy verilirse, oylar kaybolmayacak tersine tam yerini bulmuş olacaktır. Anlatmamız gerekir ki, verilen oyların ağırlığı yalnızca sayılarında değildir, önemli olan, oy verilen partinin taşıdığı nitel ağırlıktır, işte bugün CHP'nin mecliste 214 milletvekili var. Daha önceki dönemde 190 milletvekili vardı. Ama bunca milletvekili ile CHP, 1965-69 arasında TİP'li 15 milletvekilinin vermiş olduğu mücadeleyi veremedi. Bugün de iniyor. Demek ki iş, koyun başı sayar gibi baş saymakta değildir. Bir arkadaşımızın dediği gibi TİP'e verilen her oy faşizme karşı sıkılmış bir yumruk olacaktır, veya yine belirtildiği gibi verilen her oy aslında çift oy ağırlığı taşıyacaktır.

Sosyalistler Nabza Göre Şerbet Vermezler

Boran konuşmasının bundan sonraki bölümünde yerel seçimlerde sosyalistlerin sorunlara yaklaşım biçimleri üzerinde durmuştur. Sosyalistler için hiçbir sorunun genel sorunlar bütününden ayrı düşünülemeyeceğini belirten Boran, bu açıdan yerel sorunların da Türkiye'nin genel sorunları çerçevesinde ele alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Sosyalistlerin bu tür seçimlerdeki propagandasının, sorunlar karşısında "halkla birlikte yakınmak" olamayacağını belirten Boran, bunun yanısıra ayrı bir yanılgının da nabza göre şerbet vermek olduğunu belirtmiştir. Gerçekçi tutumun, sorunların genel sorunların bir parçası olarak alınmasında yattığını belirten Boran, sorunların bu bütünlük içinde kitlelere anlatılacağını, yine bu bütünlük içinde ancak yapılabilecek olanların vadedileceğini anlatmıştır.

Boran özellikle büyük kentleri ilgilendiren çeşitli yerel sorunlar üzerinde durmuş ve bunların kapitalist düzenin genel sorunları ile nasıl bağlantılı olduğunu, büyük ve orta çıkar çevrelerinin çıkarları ile bu sorunların çözümünün nasıl çeliştiğini örnekleri ile anlatmıştır. Özellikle trafik ve konut sorunları ile ilgili örneklerle konuşmasını

sürdüren Boran, gecekonduda yaşayanların sorunları üzerinde ağırlıklı olarak durmuş, sorunların kaynaklarına değinmiştir.

Boran sözlerini şöyle tamamlamıştır:

CHP'li belediye başkanlarının bazı işler yapmalarına engel olanlar yalnızca MC iktidarı ile MC partileri değildir. CHP'nin kendi yapısı, kendi elemanları, ve yöneticileri de bu engeller arasında yer almışlardır. Orta burjuvazinin örgütlü gücü, belediye başkanlarının yalnız bırakılmaları için kendi partilerini etkilemiştir. Propagandalarımızda bunları da birer birer anlatacağız.

Özetlersek, hem yerel somut sorunlar üzerinde duracağız, hem de bu sorunları geniş çerçeveye, dışa bağımlı kapitalist düzene bağlayacağız. Bunlar yalnızca birer şikâyet konuları olarak bırakmayacağız. Sorunların nedenlerin anlatacağız. Bu nedenlerden hareketle de çözümlerini sergileyeceğiz.

Bunların tümünü birden başarabilmek zor ama şerefli bir görevdir. Dünyanın her yerinde işçi sınıfı partilerinin görevi zordur. Çünkü burjuva partiler mevcut sistem içinde mevcut değerlere göre nabza şerbet vererek oy toplamaya çalışırlar. Oysa sosyalistler kesinlikle hiçbir zaman nabza göre şerbet vermezler, önlerindeki görev bunun için zordur. Ancak daha önce de belirttiğim gibi tarihin çarkı, işçi sınıfından, işçi sınıfının partisinden yana dönmektedir. Ve böyle olduğu içindir ki Türkiye'de işçi sınıfının partisi zorlukları göğüsleyerek zafere ulaşacaktır.

Ergeç zafere ulaşacağımızdan hiç kuşkum yok.

Yürüyüş, Sayı 138, 29 Kasım 1977

Demokrasi ve Uygarlık

Ereğli İlçe Örgütü'nün düzenlediği toplantıda yapılan konuşmadan.

CHP lideri Sayın Ecevit Meclis Başkanının seçiliş tarzını eleştirenlere, anlaşılıyor ki, çok öfkelenmiş. Doğal karşılanabilir. Doğal olmayan, cevap olarak söyledikleridir. Söz konusu eleştiriyi yapanları, demokrasiyi, devleti, meclisi umursamamakla suçlamak mantığa sığmaz. Ayrıca bu tür suçlamalar, CHP liderinin çok sevdiği bir kelime ile söyleyeyim, "uygar" değil.

Yürüyüş, Sayı 139, 6 Aralık 1977

CHP'ye Oy Vermek Değişmez Bir Kader midir?

11 Aralık yerel seçimleriyle ilgili konuşmanın Yürüyüş dergisinde çıkan özeti.

CHP ve AP liderlerine ve yandaşlarına bakarsanız, Türkiye bu iki partiden birini seçmeye mahkûm. Her iki taraf da "oylar bölünmesin, oylar dağılmasın" sözde gerekçesini ısıtıp ısıtıp öne sürüyor. Peki ama bu iki partiden ikisi de Türkiye'nin geniş halk kitlelerinin sorunlarına çözüm getirmiyor, ihtiyaçlarına cevap vermiyorsa ne olacak? Dağılmasın diye oylar hep belli iki partiye verilecekse, sonsuza kadar durum değişmeyecek, bir başka parti ön plana çıkamayacak demektir. Oysa toplumlar durağan değildir, zamanla değişirler. Politik partilerin toplumdaki yeri de zamanla değişir. Kimileri zamanla zayıflar, çöker gider. Kimileri ise gelişir güçlenir. Türkiye'yi yöneten ve Türkiye'nin bağımlılığının ve geriliğinin, halkımızın yoksulluğunun, sömürü ve baskı altında bunalmasının sorumluluğunu taşıyan partiler ergeç etkinliklerini yitirecek, politika sahnesinden silineceklerdir. Bugün yeniden yeniye demokrasi ve halktan yana olma iddiasındaki partiler ise ancak bu iddiaları lafta kalmadığı sürece ve ölçüde etkin olabileceklerdir. Milliyetçi Cephe'ye karşı CHP'ye oy vermek, halkımızın değişmez kaderi değildir.

Yerel Yönetimlerde CHP İktidardaydı

Milliyetçi Cephe 1975'ten beri merkezi iktidarda ise, CHP de 1973'ten beri yerel yönetimlerin çoğunda iktidardadır. En büyük kentlerin belediyesi CHP'nin elindedir. Bu kentlerde CHP başarılı yerel yönetim örnekleri verememiştir. Bu başarısızlık belediyelerin merkezi iktidarın kontrol ve müdahalesi altında oluşuyla ve Milliyetçi Cephe iktidarının CHP'li belediyelere karşı tavır almasıyla izah edilip mazur gösterilemez. Bu engellemelere, güçlüklere rağmen yapılacak işler vardır, örneğin merkezi iktidarın tutum ve davranışı, yeni Belediyeler Kanunu'nun geçirilmesi gereği ülke çapında belli başlı kentlerde bir kampanya konusu yapılabilirdi; kamuoyu harekete getirilebilir, iktidar üzerinde demokratik baskı yoğunlaştırılabilirdi. Kentlerde gelişen arsa spekülasyonlarını, imar yolsuzluklarını, belli sermaye gruplarının çevirdikleri dolapları önleyici, hiç değilse sınırlayıcı adımlar atılabilirdi. Dört yıllık uygulamada görüldü ki, demokratik yerel yönetim, halktan yana ve halkın denetiminde belediyecilik konusunda CHP belli bir anlayışa ve politikaya sahip değildir, üstelik kentsel çıkar grupları CHP'ye ve CHP aracılığı ile belediye meclislerine de girmiştir.

Referandum, Ama Nasıl?

Bu seçimler bir referandum ise, iki taraf arasında bir oylama ise, bu, AP veya MC ile CHP arasında bir oylama demek değildir. Sağ ile sol arasında bir oylama demektir. Yani büyük sermayeden yana olan partilerle, emekten yana olan partiler arasında

bir seçimdir. Sol ise CHP demek değildir. Çünkü CHP halktan, emekçilerden çok söz etmekle beraber işçinin ve emekçinin partisi değildir. CHP büyük sermayenin egemen olduğu kapitalist düzenin değişen koşullarda devam edebilmesinin olanaklarını arayan ve kendince bulduğuna inanan partidir. Programında bunu açıkça söylemekte, büyük sermayeye değişen koşullarda varlığını sürdürebilme olanaklarını anlatmaktadır. Sözünü ettiği "düzen değişikliği" sermayeci düzenin ıslahıdır. Bu düzenden, yani kapitalizmden sosyalizme geçiş değildir.

Yerel Yönetimler Konusunda Öneriler

Belediye yönetimleri konusunda en aksak taraf ve diğer aksaklıklara olanak yaratan taraf, bunların halkın katılımından ve denetiminden uzak oluşlarıdır. Belediye başkanları ve meclisleri halkın oyları ile seçilirler ama seçildikten sonra seçmenlerle ilişkileri kalmaz. Başkanların ve meclislerin ne yapıp ne ettiklerinden halk habersizdir, bilgi edinme ve bu işleri kontrol etme olanakları yoktur. Bugünkü durumda büyük sermaye ile bütünleşmiş belli çıkar grupları belediye meclislerinde etkindir ve baskılarını belediye işlerinin yürütümünde duyurmaktadırlar. İmar planına ilişkin konular, arsa spekülasyonu, çeşitli fiyat tarifelerinin tespiti sermaye sınıfı gruplarının etkinliklerini duyurdukları konulardır.

Belediye yönetimlerindeki bu durum toplumun sınıfsal yapısının yerel yönetime yansımasıdır. Sınıflar varoldukça bu yansıma olacaktır. Sosyalist düzene geçildiğinde ancak merkezi ve yerel yönetimler emekçi halk çoğunluğu yararına işleyeceklerdir. Bunu söylemek bugünkü sınıflı toplumlarda, belediyeler düzeyinde halk yararına yapılabilecek hiçbir şey yoktur anlamına gelmez. Yerel yönetimlerin yasası, yapısı halk kitlelerinin doğrudan yönetime katılışını ve bu yönetimleri denetlemesini sağlayacak biçimde değiştirilmelidir. Böyle bir demokratikleşmeye genel olarak sermaye sınıfları, özel olarak da bunların her kentteki kesimleri karşı koyacaklardır.

Belediyelerin halk çoğunluğu yararına işlemesi gereği onların üretim alanlarına girmelerini getirir. Yeni belediye üretici olacaktır. Belediye zabıtası kontrolleriyle fiyatların yükselmesini önlemek, bu kontroller ne kadar sık yapılırsa yapılsın mümkün değildir. Yapılması gereken iş, halkın yaşamındaki belli başlı temel maddelerin ve hizmetlerin üretimini belediyelerin üstlenmesidir. Ekmeğin belediyelerce üretilmesi başta gelen konudur. 1930'ların belediye kanunu bile buna imkân vermektedir, ama bu imkân belediyelerce kullanılmamaktadır.

Yürüyüş, Sayı 140, 13 Aralık 1977

Geçmişteki Başarılar Gelecekteki Başarıların Güvencesidir

Sovyetler Birliği'nde yayınlanan haftalık Novaya Vremya dergisine verilen demeç.

Türk-Sovyet ilişkileri, son zamanlarda, gerek hükümetler gerekse kamu kuruluşları arasındaki ilişkiler açısından giderek genişlemekte ve güçlenmektedir. Diğerleri bir yana, heyetinizin Barış Komitesi'nin daveti üzerine ülkemize yaptığı ziyaret de bunun kanıtıdır. Ülkemiz ve halklarımız arasındaki işbirliği konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Kanımızca Türk ve Sovyet halkları arasındaki bağların gelişip güçlenmesi, son derece olumludur. Devletlerarasında iyi ilişkilerin kurulması, halklar arasında gerçek dostluğu geliştirdiği sürece kalıcı ve sağlam bir niteliğe kavuşur. Bu da hiç şaşırtıcı değildir; çünkü, tüm halklar doğaları gereği barışsever ve dosttur. Çünkü, değişik ülkelerin halkları arasında hiçbir uzlaşmaz çelişki yoktur.

Burada özellikle bir noktayı vurgulamak istiyorum. Dünyamızın önemli bir bölgesinde ortak sınıra sahip Türkiye ve Sovyetler Birliği arasında doğal ve dostça ilişkilerin geliştirilmesi, ülkelerimizin hayati çıkarları ile tam bir uyum içindedir ve bu bölgelerde barış davasına katkıda bulunacak bir nitelik taşımaktadır.

Partimizin politik faaliyetinde nihai hedef kapitalizmden sosyalizme geçiş olduğuna göre, dünyanın ilk ve en gelişmiş sosyalist ülkesini ziyaret ederek 60 yıl içinde kazandığı başarıları gözlerimizle görmek, bizler için büyük önem taşımaktadır. İnanıyoruz ki, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ve ülkenizin sosyalizmin inşasında elde ettiği başarılar, Sovyetler Birliği'nden öğrenecek ve diğer ülkelerde kullanılacak birçok deneyim olduğunu açıkça göstermektedir.

Türkiye'de ilerici demokratik hareketin ve bu arada özellikle partinizin güncel görevlerini nasıl tanımlayabilirsiniz?

Türkiye'de ilerci demokrat hareketin önündeki en acil görev faşizm tehlikesinin bertaraf edilmesidir. Bu tehlike son yıllarda giderek artan ölçüde gündeme gelmiştir. Türkiye, emperyalist güçlere büyük ölçüde bağımlı bir ülkedir; sürekli olarak bu güçlerin baskısı altındadır. Nihayet emperyalizm, faşizm dahil tüm gericiliğin başlıca destekçisi olduğuna göre, emperyalizmin oyunlarına karşı mücadele hayati bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Partimizin çizdiği platformda, tüm yurtsever, ilerici ve demokrat güçlerin işbirliği ve dayanışması, emperyalizme ve faşist tehlikeye karşı eylem birliği öngörülmektedir.

Kısaca özetleyecek olursak, mücadelemizin temel hedefleri şöyle sergilenebilir: İlk olarak, politik, ekonomik ve toplumsal alanlarda demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesi. Türkiye'de temel hak ve özgürlükleri sınırlayıcı nitelikte birçok yasa ve hüküm bulunmaktadır. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki, demokrasinin

politik alanda geliştirilmesi ancak tekellerin ve büyük burjuvazinin ekonomik gücünün kırılmasıyla mümkündür. Dolayısıyla bu hedefe ulaşmak için verilecek mücadele, partimizin ikinci önemli görevini oluşturmaktadır. Bu konuda partimizin programındaki hedef, bankacılık, madencilik, sigortacılık ve dış ticaretin yanısıra, ekonomide kilit mevkileri tutan büyük işletmelerin devletleştirilmesidir.

Üçüncü olarak, emperyalizme karşı mücadelesinde, Partimiz, NATO'dan CENTO'dan ve diğer emperyalist örgütlerden çıkılmasını savunmakta, ABD ile ikili anlaşmaların feshini, Türkiye'deki yabancı askeri üslerin tasfiyesini ve yabancı şirketlerin varlıklarına devlet tarafından el konulmasını istemektedir.

Anti-emperyalist ve anti-faşist mücadeledeki somut hedefler, Partimiz tarafından benimsenen ve açıklanan "Demokrasi Bildirgesi"nde daha ayrıntılı bir biçimde sergilenmektedir.

Son bir soru: Sovyetler Birliği'nden hangi izlenimlerle ayrılıyorsunuz?
Sovyetler Birliği konusunda çok şey duyduk, çok şey okuduk. Ancak herşeyi bir kez de gözlerimizle görmek oldukça farklı. Bu benim Sovyetler Birliği'ne yaptığım ilk ziyaret ve bu ziyaret sonucunda Sovyetler Birliği'nin 60 yılda kazandığı büyük başarılara bizzat tanık olduğumu söyleyebilirim. Gördüklerim bana şunu kanıtlıyor: Ülkenizin hedef olarak seçtiği bütün büyük ve yeni görevler, aynı geçmişteki görevler gibi başarıyla yerine getirilecektir.

Yürüyüş, Sayı 141, 20 Aralık 1977

DİSK'İN SINIF SENDİKACILIĞI ANLAYIŞININ KAYNAĞINDA TİP VARDIR

DİSK Genel Kurulu'nda yapılan konuşma, 22 Aralık 1977.

Bugün Türkiye'nin derin bir ekonomik-politik bunalım içinde olduğu biliniyor. Bunu biliniyor kabul ederek üzerinde ayrıca durmayacağım. Ama bir olgu daha var ki bizleri, bu toplantıyı, yakından ilgilendiriyor. O da şu: İşçi sınıfımızın ilerici sendikal hareketi de bir bunalım geçiriyor. Anlaşmazlığa taraf olanlar ve görüş ayrılıkları üzerinde duracak değilim. Meseleyi, koyabildiğim en üst ve genel düzeyde, en temel çerçeve içinde ele almaya çalışacağım. Yüzeydeki görüntülerin altındaki özü yakalamaya gayret edeceğim.

Sendikal Hareket ve İşçi Sınıfı Partilerinin Doğuşu

Bilimsel sosyalistlerce çoktan tespit edilmiş ve bilinen, ama başkalarınca bilinmeyen veya şimdilerde genellikle unutulmuş olan bir gerçek var: Kapitalist toplumlarda sendikal hareketin ve örgütlenişin, özünde kapitalizmle uyumlaşan bir olgu, kapitalist sistemin bir parçası oluşudur. Sendikal örgüt ve işleyiş çerçevesinde sermaye-emek çelişkisi ortadan kalkmaz çünkü sömürü ortadan kalkmaz, ama çelişki kontrol altına alınır; sermaye sınıfının çok istediği, bizde bu son zamanlarda dillerinden düşürmedikleri üzere, "çalışma barışı" sağlanır. Kapitalist toplumlarda ekonomik mücadelenin ve onun örgütlenişi olan sendikacılığın tarihsel doğuşu böyle olmuştur, işlevi, görevi böyle olmuştur.

Sermayenin -burjuvazinin- isteği ve amacı sendikal mücadeleyi ve örgütleri bu nitelikte ve bu çerçeve içinde tutmaktır. Ne var ki, işçi sınıfının sermaye sınıfına karşı mücadelesi, ekonomik düzeyde sınırlı kalmamıştır, politik düzeye yükselmiştir. Tek tek işyerlerinde patrona karşı veya bütünüyle sermaye sınıfına karşı ekonomik mücadele vermekle sömürü sorununun çözülemiyeceği, sömürü sorununun çözümünün bir iktidar sorunu -politik bir sorun- olduğu anlaşılmıştır, işçi sınıfı partileri ortaya çıkmıştır.

Giderek işçi sınıfının politik hareketi ve örgütü -partisi- önemde üstünlük kazanmıştır. Zira parti daha geniş kapsamlı ve daha derin içerikli bir sorunla uğraşmaktadır: İktidarı işçi-emekçiden yana etkilemek, işçi sınıfını ve müttefiki emekçi sınıfları iktidar için hazırlamak ve iktidara getirmek, iktidar alındıktan sonra da sömürüyü ve sınıfları ortadan kaldırma doğrultusunda düzeni değiştirmek... İşçi sınıfının partisinin amacı ve uğraşı budur.

Politik Hareketin Sendikal Harekete Etkisi

İşçi sınıfının politik hareketinin ve örgütünün ortaya çıkışının ve gelişmesinin sendikal hareket üzerinde yansımaları olmuştur. Sendikal hareketin politikleşmesiyle sendikacılık sınıf uzlaşmacılığı çerçevesini aşarak sınıf mücadelesi temeline otur-

du. Sendikanın ve sendikacılığın özgün işlevi yine işçilerin ekonomik-sosyal somut çıkarlarını savunmak ve sağlamaktı. Toplusözleşme yapmak ve en iyi şartları elde ederek yapmak yine sendikanın ihmale gelmez temel göreviydi. Ama artık bunlar işçi sınıfı için kendi başına yeterli, son amaçlar değildi. Son amaç sömürünün ortadan kalkması, sosyalizme geçişti. Bu anlayışa dayanan, bu doğrultuda bir sendikacılık oluşup gelişti. DİSK de Türkiye'de bu anlayışta bir sendikacılığın ürünüydü.

İşçi sınıfının sendikal hareketinin politikleşmesi sermaye sınıfını -burjuvaziyi- rahatsız etmiştir ve etmektedir. Bizde de öyledir. Burjuvazi -büyük sermaye- işçi sınıfının politik hareketine ve politikleşen ilerici sendikal hareketine karşı iki yoketme taktiği, silahı kullanır: Biri, doğrudan saldırı ve baskıyla sindirme, eritip yoketme veya hukuken ortadan kaldırmadır; ötekisi ise bu yollardan tasfiye mümkün olamadığı hallerde -baskı ve şiddeti sürdürmekle birlikte- işçi sınıfının politik ve sendikal hareketini sosyalizme yönelmeden geri tutmak, saptırmak, saptırarak yozlaştırmak, devrimci, sosyalist içeriğinden boşaltmaktır. Türkiye'de uzun süreden beri ilerici sendikal hareket üzerinde büyük sermaye tarafından bu ikinci operasyon sürdürülmektedir, işçilere, sendikal örgütlerine, toplantılarına kaba kuvvet saldırıları da olmuştur ve olmaktadır. Ama burjuvazi işçi sınıfının üzerine doğrudan saldırmaktan yine de çekinmektedir, asıl başarmak istediği şey, işçi sınıfı hareketini saptırmak, bu sömürü düzeniyle uzlaşmış hale getirmektir.

DİSK'in Kuruluşu Amerikan Sendikacılığı Duvarının Aşılmasıdır

Büyük sermaye -burjuvazi- işçi sınıfının siyasetle uğraşmasına artık karşı çıkmıyor. Bunun sonuç vermediğini, vermiyeceğini gördü. Türkiye'de sendikal hareket bastırılamaz, önlenemez hale gelince, burjuvazi onu Amerikan sendikacılığı kalıbına dökmek istedi, döktü de. Bu kalıba göre, tüm sorunlar işverenle pazarlık masasında, toplu sözleşmeyle çözümlenirdi. İşçi sınıfı için mevcut partilerden başka bir parti aramaya ve kendi bağımsız partisini kurmaya, doğrudan iktidara yönelik mücadele vermeye gerek yoktu. İddia buydu ve uzun süre bununla yetinildi. Ama Türkiye işçi sınıfı hareketi kendisini kuşatmaya yönelik bu duvarı çabuk aştı. Bugün artık Amerikan sendikacılık anlayış ve uygulamasının şampiyonu Türk-İş bile partilerüstü, politika üstü sendikacılıktan söz edemiyor.

Türkiye'de sendikal hareketin Amerikan modeli sendikacılığın duvarını aşmasını açık seçik somutlaştıran olay DİSK'in 1967'de kuruluşu oldu. DİSK sınıf uzlaşmacısı sendikacılığı reddediyor, sınıf mücadelesi sendikacılığını benimsiyordu. Bu, bilimsel sosyalizmden kaynaklanan sendikacılık anlayışıydı. DİSK'in bu anlayışı benimsemesinin kaynağında da Türkiye İşçi Partisi'nin varlığı yatıyordu. DİSK tam bir örgütsel bağımsızlığa sahipti. Parti'nin DİSK'in iç işleyişine karışmasının sözü bile olmazdı. Ama işçi sınıfı partisinin varlığı genel olarak toplum hayatını, politika alanını etkilediği gibi işçi sınıfının ikiz hareketinden biri olan sendikal hareketini de derinden etkiliyordu. Bu, sosyolojik olarak doğal, kaçınılmaz bir etkilemeydi.

Burada kısaca belirteyim ki, zaten bir parti kendi öznel -sübjektif- iddialarıyla, "Ben işçi sınıfının partisiyim, öncü müfrezesiyim" gibi iddialarla gerçekten işçi sınıfının partisi olamaz. Bu çeşit iddialarla ortaya çıkıp yukarıdan direktifler vererek ve başkalarının bunlara uymasını isteyerek ve bekleyerek de işçi sınıfının partisi

olunmaz, işçi sınıfının partisi olmak sıfatını bir parti programıyla, tüzüğü ile, bunlara uygun çalışmalarıyla, işçi, emekçi kitlelerin özgürlüğü, hak ve çıkarları yolunda verdiği tutarlı, sebatlı, fedakâr ve cesur mücadele ile kazanır, işçi sınıfının güvenini kazanarak, kendini ona ergeç kabul ettirerek. Partililerin kitle örgütlerindeki, bu arada sendikalardaki çalışmalarında da aynı ölçüler geçerlidir. Üst perdeden konuşmak ve davranmak olmaz, üstten dayatarak kabul ettirmeye çalışmak da olmaz. Tam bir demokratik anlayış içinde, anlatarak, açıklayarak, inandırarak kabul ettirmek; fedakârca, içtenlikle, dürüstlükle çalışarak kabul ettirmek ve kabul olunmak. Bilimsel sosyalistlerin davranış ve çalışma kuralı böyle. Bu kuralda bireyciliğe, ayak oyunlarına, aldatmacalara ve dayatmalara yer yoktur.

Türkiye İşçi Partisi'nin sendikalara ve diğer kitle örgütlerine karşı tavrı ve davranışı eskiden de, şimdi de bu anlayış içinde olmuştur ve olmaktadır.

Türkiye İşçi Partisi'nin önce iç mücadelelerle sarsılması, sonra 12 Mart balyoz harekâtı döneminde kapatılması burjuvaziye kolladığı fırsatı verdi. Tüm ilerici, demokratik hareketleri ve özellikle işçi sınıfının sendikal hareketini etkileyen odak olan parti ortadan kalkmış, meydan burjuva reformizmine boş kalmıştı. Burjuva reformizmi -sosyal demokrasi- politik bir hareket olarak serpilip boyattı 12 Mart döneminde. İşçi sınıfının direnci kırılamadı, kitlelerin kapitalist düzene karşı demokratik doğrultuda tepkisi gelişmekte devam etti; 12 Mart döneminden ülke bu anlamda daha sola kaymış olarak çıktı. Ama bu uyanış ve kayış, işçi sınıfı partisinin yokluğunda, sosyal demokrasiden başka çıkış noktası bulamadığından oraya yöneldi ve öyle biçimlendi. Bu kayış ve biçimleniş DİSK hareketinde de kendini gösterdi. Türkiye İşçi Partisi'nin önce sarsılması, sonradan kapatılmasıyla bilimsel sosyalizmin ilerici sendikal hareketi yönlendirici etkisi de ortadan kalkmıştı.

Burjuvazinin Sosyal Demokrat Almaşığı

Büyük burjuvazi kendi politik iktidarının gerçekleştirilmesinde sosyal demokrasiyi artık ikinci almaşık -alternatif- olarak görmektedir. Dünyanın öbür kapitalist ülkelerinde olduğu gibi bizde de sosyal demokrasi, işçi sınıfının politik ve sendikal hareketini sosyalizm hedefinden saptırmada, bu hareketi kapitalist düzenin sınırları içinde burjuva reformizmine indirgemede başta gelen araçtır. Burjuvazi şimdi bu aracı enine boyuna tam kapasite kullanmaktadır. Buna karşı politik hareket kendisini koruyabilmekte, varlığını güçlenerek sürdürebilmektedir. Ama ilerici sendikal hareket için aynı şey söylenemez.

İlerici sendikal hareketi sağa kaydırma, sosyal demokratlaştırma operasyonu oldukça kalın bir duman perdesi altında yürütülmektedir, gözlerden saklıyabilmek için. Salıverilen duman "sosyalizm" dumanı, "işçi sınıfının bilimi" dumanıdır. Ne yapılıyorsa, bunlar adına yapılıyor hep. DİSK'in işçi kitlesi üzerinde eski imajını, etkisini sürdürebilmek için böyle bir perdelemeye gerek duyulmaktadır.

Sosyal demokrasinin desteklenmesini sosyalizm ile uyumlaştırmanın kolay bir formülü, bir yolu da bulunmuştur: önce sosyal demokrasi, demokratik hak ve özgürlüklerin genişlemesi olacak, sonra bu genişlemiş demokrasi ortamında sosyalizm için örgütlü mücadele verilecek. Sosyalizme geçişin belli aşamaları olacağı biliniyor ama, sosyalizm için mücadelenin bir sosyal demokrat aşamadan geçeceği ilk

kez Türkiye' de keşfedilmiş oluyor. Ve bu konuda "sosyalizmin bilimi" adına fetva veriliyor, sosyal demokrasi canla başla desteklenmeye kalkışılıyor. Sosyal demokrasinin böylesine genişletilmiş bir demokrasi ortamı getirip getirmeyeceği de ayrıca bir sorun. Nasıl olacağını göreceğimiz günler uzak değil artık.

Sağa kayışı örtmek için bir sis perdesi yaratmakta kullanılan yöntemlerden biri de sosyalizm çeşitleri yaratmaktır. Kuşkusuz, her ülkede sosyalizm ulusal şartlara göre farklı biçimler alacaktır, sosyalizm için çalışanlar kendi toplumlarının gelişme aşamasını, doğrultusunu, yapısal şartlarını iyi bilmeli, doğru değerlendirmelidirler. Zaten böyle yapmazlarsa başarılı olamazlar. Ama bu doğruyu tespit etmek ve ona göre davranmak ayrı şeydir, bu doğrudan hareketle dünyada çeşit çeşit sosyalizmler olduğunu ve her ülkenin kendine has sosyalizmi olması gerektiğini iddia etmek apayrı şeydir. Uygulama biçimlerinde, yöntemlerinde ne farklılıklar olursa olsun, sosyalizmin temel nitelikleri ortaktır, evrenseldir. "Sosyalizm çeşitleri"ne ilişkin iddialar dünya ve ulusal işçi sınıfı hareketlerinde bölücülük ve dünya sosyalist sistemine düşmanlık yaratmaya, anti-komünizm ve anti-sovyetizmi körüklemeye yöneliktir.

DİSK'i Parti Yerine Koyanlar

Sağa kayışı gizlemeye yönelik olarak yaratılan sis perdesinde bir başka unsur da sendikal birimi, DİSK'i, parti yerine koymak, ona parti görevleri yüklemek olmuştur. Oysa, ne kadar politikleşirse politikleşsin hiçbir sendika veya sendikalar topluluğu politik partinin yerini alamaz, onun işlevlerini yerine getiremez. Sendikacılığın temel asli görevi hâlâ işçilerin güncel, somut ekonomik-sosyal çıkarlarını koruyup genişletmektir; ilerici, devrimci sendikacılık bu işlevini, işçi sınıfının bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütününü ve doğrultusunu dikkate alarak ve ona uyumlu biçimde yerine getirir. İlerici, devrimci sendikacılık politik protesto ve direniş hareketlerinde bulunur, bu çeşit hareketlere katılır, ama mücadelesinin özgün niteliği politik değildir, çünkü hedefi politik iktidarı almak değildir, işçi sınıfının mücadelesinin nasıl yürütüleceğini işçi sınıfının kendi bağımsız partisi belirler. Sendikayı parti yerine koymak, ondan partinin işlevlerini beklemek bilimsel sosyalizmde mutlaka önlenmesi gereken önemli bir sapma sayılır.

İlerici sendikal hareketin bugünkü durumunun kaim çizgileriyle belirttiğim bu tablosu elbette iç açıcı değil. Bir kriz hali açık seçik ortada. Ama karamsarlığa ve umutsuzluğa da gerek yok. İşçi sınıfı hareketi dümdüz bir çizgi üzerinde, dikensiz gül bahçesinde yürür gibi ilerlemez. Duraklama, hatta gerileme dönemleri olabilir. Ama bunlar geçicidir. Hareket toparlanır, daha üst aşamalara doğru yönelir. Eski biçimler eskimişse, yeni biçimler oluşur. Toplumsal gelişmenin boşluklara tahammülü yoktur. Meydana gelen boşluklar ergeç, ama mutlaka doldurulur, işçi sınıfımız ilerici, devrimci sendikacılığın temelli tasfiyesine müsaade etmeyecektir.

İşçi sınıfımız şimdiden bir toparlanma içindedir. İşçi sınıfının en üst düzeyde, yani siyasal düzeyde, örgütlenmesi ve örgütlü mücadelesi demek olan partileşme hareketi iki buçuk yıldan beri başarıyla sürüyor. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi, Türkiye İşçi Partisi, yeniden mücadele alanındadır. Eskisinden sayıca henüz daha küçük olmakla beraber daha dinamik, daha bilinçli, daha sıkı örgütlüdür. Parti

politik etkisini iyiden iyiye duyurmaktadır. İşçi sınıfımızın ilerici sendikal hareketi ile siyasal hareketi arasında giderek bir uyumluluk meydana geleceği kuşkusuzdur.

Temel, Öncü Güç İşçi Sınıfıdır

Sosyal demokrasi ile bilimsel sosyalizm arasındaki ayırım çizgilerini ve sosyalizmden sapmaları açık seçik saptadıktan ve bunların birbirine karıştırılmasına karşı kesin vaziyet aldıktan sonra bugün başarılmayı bekliyen güncel ivedi görev tüm ilerici, demokrat, sol ve sosyalist güçlerin emperyalizme ve faşizme karşı birliğini sağlamaktır; aradaki temel ayırım çizgilerini korumakla beraber, emperyalizme ve faşizme karşı ortak mücadele hedeflerini saptamak ve ortak eylemleri gerçekleştirmektir. Bazı ayrımlar kesin uzlaşmazdır; onlarla biraraya gelmek söz konusu değildir: Bireysel terörizm yanlıları ve Mao'cular gibi...

Diğer farklılıklar, ayırımlar içinde ortak noktalar bulunmalı, bunlar arasında iş ve eylem birliği gerçekleştirilmelidir. "Ya bendensin, benimle berabersin, veya karşımdasın, düşmanımsın" zihniyeti ve davranışı bir yana bırakılmalıdır. Ayrılık içinde birlik! Emperyalizme ve faşizme karşı, bağımsızlık ve demokrasi için mücadele birliği sağlamanın ilkesi budur. Ortak mücadele hedeflerinin ve eylem biçimlerinin saptanmasında ve yürütülmesinde birlik katılan tarafların eşitliği ve kararların oybirliğiyle alınması ilkesine dayanacaktır. Herhangi bir tarafın üstünlük iddiasıyla görüşlerini diğerlerine dayatmasına izin yoktur.

Faşizmin tırmanışı karşısında böyle bir birlik ve dayanışma oluşturulması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bir hükümet değişikliğinin faşizm ve emperyalizm sorununu çözmeye yeteceğini sanmak büyük bir gaflet olur. Emperyalist ve faşist baskıların, gelişmelerin kaynağı yapısaldır. Toplum yapısı, sınıflararası güç ilişkileri değişmedikçe anti-emperyalist ve anti-faşist mücadele sürecektir. İşçi sınıfı toplumun en mücadeleci, en devrimci sınıfı olarak bu çifte mücadelenin ve sosyalizm için mücadelenin temel gücü, öncü gücü, motor gücüdür. Günümüz şartlarında bu üçlü mücadele bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi içice geçmiş, bütünleşmiştir. İşçi sınıfımız bu mücadelenin öncülüğünü yapmak ve onu zafere ulaştırmakla hem kendisini, hem kendisiyle birlikte tüm sömürülen, ezilen kitleleri kurtaracak, köleliğin son biçimi olan kapitalist sömürüyü ortadan kaldıracaktır; bizleri ulus, sınıf ve birey olarak özgürlüğe kavuşturacaktır.

Selam Türkiye işçi sınıfına! Selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine!

Yürüyüş, Sayı 142, 27 Aralık 1977

İşçiler ve Emekçiler Ergeç Kendi Hükümetlerine Kavuşacaktır

Yerel seçimlerle ilgili olarak yapılan son seçim konuşması, 10 Aralık 1977.

İşçiler, Köylüler, Emekçiler, Tüm Yurtseverler!

Yarın seçim günüdür. Yarın mutlaka sandık başına gideceğiz, yorgunluğu, bıkkınlığı; "bu iş böyle gelmiş böyle gider" türünden karamsarlığı, umutsuzluğu üzerimizden atıp, yarın sandık başına gideceğiz. Sandık başına gitmezsek, yoksulluktan, pahalılıktan, zulümden, ırkçı ve şoven baskılardan, terörden, emek ve umut sömürücülerinden şikâyete hakkımız kalmaz. Yarın sandık başına gideceğiz ve neyi istemeyip neyi istediğimizi mutlaka göstereceğiz. Sandık başına gitmek yarınki en önemli ve tek görevimizdir.

Yarın vereceğimiz oylarla hükümet değişmeyecek. Ancak yarın sandık başına giderek nasıl bir hükümet istediğimizi göstereceğiz. Yarın sandık başına sermaye sınıfının, emperyalizme bağımlı Türkiye kapitalizminin, biz işçi, köylü ve emekçilere sundukları hükümet çeşitlerine "hayır" demek için gideceğiz. Sermaye sınıfının biz işçi, köylü ve emekçilere dayattığı hükümetlere muhalefetimizi tescil etmek için sandık başına gideceğiz. Muhalefet olunmadan hükümet olunamayacağını bilerek oyumuzu kullanacağız, işçiler ve emekçiler kendi hükümetlerine kavuşabilmek için önce kendi muhalefetlerini ortaya koymak zorundadırlar, işçi ve emekçilerin örgütlü muhalefeti olmadan, kendi partileri aracılığıyla sürdürüp geliştirdikleri muhalefet olmadan mutlu günleri gerçekleştiren bir iktidar olamıyacağını bilerek oylarımızı kullanacağız. Yarın sandık başına oylarımızı Türkiye İşçi Partisi için, işçi ve köylülerin eseri olan Çark Başak'a sahip çıkmak için kullanacağız.

İşçiler, Köylüler, Emekçiler! Politika, işçilerin ve emekçilerin ekmek kavgasıdır. Emek kavgasıdır. Ekmek ve emek kavgası yalnızca işyerinde, tarlada, fabrikada verilmez. Bu kavga asıl politik mücadele ile verilir. Kim "işçiler ve köylüler politika ile uğraşmasın", kim "işçiler ve köylüler hükümet işlerinden, politikadan anlamaz", kim "politika pis iştir, işçiler ve emekçiler pis politikaya bulaşmasın" diyorsa, bilin ki, onlar sizi sömürmeyi, ezmeyi tek politika bilen düşmanlarımızdır. Politika bir çıkar kavgasıdır. Kendi çıkarlarını bilen işçiler, köylüler, emekçiler bu kavga içinde yerlerini alırlar. İşçiler, köylüler, emekçiler bu kavgada kendi partileri ile, Türkiye İşçi Partisi ile yerlerini almaktadırlar.

İşçiler, köylüler, kendi gücünüze güveneceksiniz, örgütlü gücünüze, Partinize güveneceksiniz. Dağlardan akan dereler, elektrik enerjisi yaratmaz. Ancak birleştirilirse, baraj halinde örgütlenirse elektrik enerjisine dönüşür. Tek tek dereler önemsizdir. Barajdan doğan elektrik enerjisi ise çok daha güçlüdür, işte bu yüzden, biz Türkiye İşçi Partililer "örgütlü birleşik güç yenilmez" diyoruz. Emperyalizme ve faşizme karşı birleşik mücadeleyi örgütlemeye çalışıyoruz; işçiler, köylüler, emekçiler kendi öz partilerine, Türkiye İşçi Partisi'ne sahip çıktıkça, onun saflarında toplan-

dıkça örgütlü, birleşik mücadele daha da güçlenecek, genişleyecektir.

Sermaye sınıf ve partileri bunu biliyorlar. Bildiklerinden ötürü de sizlerin kendi öz Partiniz Türkiye İşçi Partisi etrafında örgütlenmenizi önlemek, partinizin gücünü kırmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Yarın sandık başına gidecek ve oylarınızı kendi Partiniz olan Türkiye İşçi Partisi'ne vererek gücünüzü göstereceksiniz. Çark Başak'a sahip çıkarak kendi başınıza dimdik varolduğunuzu ispatlayacaksınız.

Seçimler şimdiye kadar sermaye sınıfından kimlerin işçi ve emekçi kitleleri yöneteceğini belirlemeye yaradı. Artık oylarınızla bunu değiştirecek, tersine çevireceksiniz. Oylarınızı kendi öz Partinize vererek, seçimleri, işçi ve emekçi kitleleri giderek Türkiye'yi yönetir, belediye meclislerini çekip çevirir, il genel meclislerinde söz ve karar sahibi olur duruma getirebilmek için kullanacaksınız.

işçiler ve emekçilerin bu seçimlerle kendi hükümetlerini kuramayacaklarını biliyoruz. Ancak işçiler ve emekçiler er geç kendi hükümetlerine kavuşacaklardır. Buna, nehirlerin geriye döndürülemiyeceğine, tarihin akışının durdurula-mıyacağına, güneşin karartılamıyacağına inandığımız kadar inanıyoruz. Yarın sandık başında oylarımızı bu inançla kullanacağız.

Oylarımızla herşeyden önce sermaye sınıfına, sermaye partilerine hesap soracağız. Milliyetçi Cephe'ye "hayır" diyeceğiz. Oylarımızla, herşeyden önce, işçi ve emekçilere kader olarak sunulan pahalılığa, faşist tırmanışa, ırkçı-şoven baskı ve teröre tepkimizi göstereceğiz. Kendi kaderimizi kendimizin yapacağına inandığımızı göstereceğiz. Yarın oylarımızla, bizim olan Çark Başak'ı istediğimizi göstereceğiz.

İşçiler, Emekçiler!

Oylarımızla Cumhuriyet Halk Partisi'nden de hesap soracağız. Halk Partisi'nden uyuşukluğun, büyük sermaye ile uzlaşmacılığın, işçi ve emekçi oylarını kapıp meydanı Milliyetçi Cephe'ye kaptırmanın hesabını soracağız. Halk Partisi'ne hükümet olmadan önce gerçek muhalefet olması gerektiğini öğreteceğiz. "Ehveni şer"e razı olmadığımızı belirteceğiz, işçi ve emekçiler olarak, kendi Partimizle yönetime gelmeye hazırlandığımızı göstereceğiz.

Yarın belediye ve il genel meclisi için sandık başına gideceğiz. Halk Partisi yerel seçimleri hükümet seçimi olarak gösterdi. Ama hükümet değişikliği nasıl olacak, CHP nasıl iktidara gelecek, onu açıklamadı. Halk Partisi, elinde bulundurduğu belediyelerin hesabını vermemek için, veremeyeceği için böyle yaptı. Milliyetçi Cephe hükümetinin para vermemesi Halk Partisi belediyelerinin başarısızlığının sebeplerinden sadece biridir. Belediyelerin parasızlığı bir bahanedir. Bugünkü yasalarla bile belediyelerin gelirlerini artırmak mümkündür. Belediye meclislerinin elinde azımsanmayacak yetkiler vardır. Bu yetkiler kullanılmamıştır.

Belediye meclisleri sömürüye dayanan çıkarların, menfaat şebekelerinin araçları durumundadır. Belediye meclisleri holdinglerin, büyük sermayenin uzantılarıyla, büyük eğlence yerleri ve lokantaların sahipleriyle, büyük müteahhit ve emlak tüccarlarıyla doludur. Çeşitli burjuva partilerinin listelerinden seçilip gelen bu kişiler aynı zamanda partilerinin il ve ilçe yöneticileri, ileri gelenleri durumundadır. Bu, AP, MSP, MHP için olduğu kadar, CHP için de doğrudur. Halktan yana bazı girişimlerde bulunan CHP'li belediye başkanları karşılarında bu tür belediye meclislerini ve kendi partilerini bulmuşlardır. Halk Partisi ön seçimlerde bu belediye

başkanlarını tasfiye ederek, yeniden aday yapmıyarak, çıkar şebekelerinin yerel yönetimleri elinden tutmalarını tercih ettiğini bir kez daha belli etmiştir.

İl ve belediye meclislerine giren Türkiye İşçi Partililer sizin gözünüz kulağınız olacaktır. Çoğunluk olmadan ne yapabilirler demeyin. Sermaye sınıfının ve partilerinin en büyük korkusu sizin gücünüzdür. Döndürdükleri dolapların, yaptıkları yolsuzlukların, toplamadıkları vergilerin ve gelirlerin sizler tarafından bilinmesini istemezler. Yarın vereceğiniz oylarla meclislere sokacağınız Türkiye İşçi Partililer size bu bilgileri vereceklerdir. Tüm yolsuzluklara karşı mücadele edeceklerdir.

İşçiler, Köylüler, Emekçiler, Kardeşlerim,

Yarın sandık başına gideceğiz. Demirel ve Milliyetçi Cephe'nin ne dış ne iç politikasını onaylamadığımızı göstermek için, emperyalizme ve büyük sermayenin çıkarlarına teslimiyeti reddettiğimiz için, işsizlik, pahalılık, geçim sıkıntısı, can güvensizliği, baskı ve şiddet bizim değişmez kaderimiz olmadığı için, Demirel'e ve Milliyetçi Cephe partilerine oy vermeyeceğiz.

Yarın sandık başına gideceğiz. Irkçı-şoven baskı ve zulme hayır dediğimizi göstereceğiz. Ezenlerin bir sınıf, ezilenlerin de başka bir sınıf olduğunu bilerek ve oylarımızı Çark Başak'ta birleştirerek, ırkçı-şoven baskılara karşı verdiğimiz mücadeleyi yerel yönetimler aracılığıyla da sürdüreceğiz.

Yarın sandık başına gideceğiz. Oylarımızı kendilerine tutsak sayanlara, "hükümet olacağız" diyerek oylarımızı kapıp faşist [Milliyetçi] Hareket Partisi veya Adalet Partisi ile ortaklık kurma hayallerine kapılanlara, işçi ve emekçilerden oy aldıkça sağa, büyük sermayeye kaymayı bir politika sayanlara, "biz varız" diyeceğiz. Demokrasinin ancak işçi ve emekçilerin örgütlü mücadelesiyle korunup geliştirileceğini bilerek oylarımızı Çark Başak için kullanacağız.

Kurtuluş işçi, köylü ve emekçilerin örgütlü birleşik gücündedir.
Kurtuluş Çark Başak'tadır.

Yürüyüş, Sayı 140, 13 Aralık 1977

Sosyalistler ve CHP

CHP, anti-komünizm ticaretinin baş bezirgânları Feyzioğlu ile Sükan'ı, AP'den dökülenleri yedeğine alarak bilinen biçimde hükümet oldu. Kendi programından da gerilere düşen bir hükümet programıyla ortaya çıktı. Hükümet olduğundan beri de büyük sermayenin ve uluslararası emperyalist kuruluşların alınmasını istedikleri "tedbirler"i bir bir almakla meşgul, daha da alacaklarından gayri.

CHP'nin solunda, sosyalist görünüp de CHP'yi kayıtsız şartsız destekleyen ve kendi anlayışlarındaki solculuk, sosyalizm için önce CHP iktidarını bekleyenler arasında bugün bir ayrım göze çarpıyor. Bir kısmı, en iyi ifadesini "bugün için eylemsizliğin en iyi eylem olacağı" görüşünde bulan, aynı kayıtsız şartsız desteklemeyi sürdürmeden yana. Buna karşılık bazıları ise, bugüne kadar Ecevit hükümetine bel bağlamışken şimdi eski görüşlerini bir kalemde silip tam tersi bir konuma geçiyor ve hükümetle MC hükümetleri arasında hiçbir fark yokmuşçasına bir tavır alıyorlar. Böylece, bazıları aynı "teslimiyet" politikasını savunarak eski yanlış çizgilerini sürdürürken, diğer bazıları geçmişteki görüşlerini inkâr edercesine karşı uca savrularak yine yanlış bir çizgi üzerinde olmakta devam ediyorlar.

Oysa CHP'nin hükümet olması ile beliren yeni şartlarda da bilimsel sosyalistlerin ve işçi sınıfının politik örgütü Türkiye İşçi Partisi'nin CHP'ye karşı tavrında, özünde bir değişiklik söz konusu olmamıştır. Somut ayrıntılarında, vurgulama noktalarında ancak farklar vardır. Bilimsel sosyalistler olarak TİP'liler, ne dün herşeyi CHP'nin iktidara gelmesinden beklediler ve bu beklentileri üzerine hesaplar kurdular, ne de bugün CHP'yi tümden defterden siliyorlar, ona MC'ye karşı aldıkları tavrı alıyorlar. CHP'nin şimdilerde sağ uçta yaptığı çeşitlemeler TİP'liler için sürpriz değil.

Peki neden CHP ile bu uğraşma? Biz bilimsel sosyalistiz. Amacımız, işçi sınıfı olmak üzere kitleleri sosyalizm konusunda eğitmek, bilgilendirmek, sosyalizme kazanmak; onları ve onlarla birlikte toplumu sosyalizme yöneltmek. Biz bu işimize bakalım. CHP ne hali varsa görsün! Denemez mi!

Böyle düşünmek diyalektik düşünmeye değil, Aristo mantığına dayanır. CHP olgusuyla uğraşmakla sosyalizm ile uğraşmak birbirine karşı düşen ve birbirini dışlayan iki uğraş değil. Bilimsel sosyalistler bilimsel sosyalist oldukları, işçi sınıfının partisi oldukları içindir ki CHP ile uğraşırlar.

CHP milyonların oluşturduğu bir kitle tabanına sahiptir. Ve bu büyük kitleyi CHP demokrasi adına, ilericilik adına, "halkla beraber halk için" bir "düzen değişikliği" adına kendine bağlı tutmaktadır. Durum böyle oldukça, bu kitleyi uyarmak, sosyalizme kazanmaya çalışmak, bunun için de CHP'nin niteliğini yaptıkları ışığında gözler önünde sergilemek, yorumlamak ve eleştirmek bilimsel sosyalizmin gereğidir. Yine durum böyle oldukça, bir örgüt olarak da CHP ile faşizme karşı ortak dayanışmayı, olanak bulunursa iş ve eylem birliğini oluşturabilmeyi öngörmek bilimsel sosyalizm gereğidir. Milyonları bulan bir halk kitlesi CHP'nin "demokratik

sol"una tutsak durumda bırakılamaz. Sözün kısası, gelişmiş olsun, az gelişmiş olsun tüm kapitalist ülkelerde faşizme ve işbirlikçisi emperyalizme karşı olabildiğince en geniş demokratik birliğini oluşturmak ve geliştirmek güncel görev ve uğraş değil mi? Bu oluşturma ve uğraşta, geniş kitle tabanı olan sosyal demokrat veya merkez-sol partiler hiç bir ülkede ihmal edilmiyor.

Bu süreç içinde bilimsel sosyalist işçi sınıfı partilerinin tutumu, hem en açık ve seçik biçimde durumu sergilemek ve eleştirmek, hem de dayanışma ve birliği geliştirme yollarını aramaktır. Zamana ve koşullara göre bu iki yanlı tutumun bir yanı ağırlık kazanabilir, ön plana çıkabilir, örneğin, muhalefetteyken koşullar dayanışma ve birlik girişimleri için daha elverişlidir de taraflardan biri iktidar olduğunda bu daha güçleşir, hatta imkânsızlaşabilir. Türkiye'de şimdi durum böyledir. Muhalefetteyken bile solundakilerle hiç bir ilişki, diyalog kurmaya yanaşmayan CHP, şimdi, büyük burjuvazi adına kestaneleri ateşten çekmek uğraşı ve bunu becereceğine dair güvence verme çabası içindedir. Şimdi dayanışma ve birlik çağrılarının zamanı değildir; şimdi, ve CHP iktidarda kaldıkça muhalefet etmeye ağırlık verme zamanıdır. Açık, seçik, kararlı; CHP'nin yönetiminden çok kitlesini muhatap alarak. TİP zaten alıyordu. Anti-faşist güç ve işbirliğini oluşturma yolunda TİP'in yerel örgütler düzeyindeki ilişkilerin geliştirilmesine önem vermesi kitleye yönelmek çabasındandı. CHP kitlesine yönelmek, ayrıca vaadlerin gerçekleştirilmesi veya en azından daha geri adımlar atılmaması için de iktidarı zorlayacak bir yoldur. Bu yol kitleleri tutarlı bir demokrasi mücadelesine sokmak ve bu mücadele içinde gittikçe sosyalizme yaklaştırmak bakımından da önem taşır.

Bilimsel sosyalistlerin muhalefeti elbette Demirel'in ve muhalefetteki diğer burjuva partilerinin yaptıkları gibi her gün basına bir demeç verip ağzına geleni söylemek değildir, izlenen politikaları, yürütülen uygulamaları sergilemek, yorumlamak, eleştirmek... gerçekçi ve geçerli almaşıklar -alternatifler- sunmak; bunları kitlelere benimsetmek, bu yönde örgütlemek ve eyleme sokmak. Şimdi gündemde olan budur. Bunu, bilimsel sosyalistler akıllarını CHP'ye taktıkları veya onun daha sağa kaymasını önlemeyi asli görevleri saydıkları için değil, içinde bulunulan dönemde, verili koşullarda işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin gerekleri bunu emrettiği için yapmaktadırlar. Bunu yapmakla da sosyalist görevlerini yerine getirmiş olmaktadırlar.

Ve sosyalizmi, işçi sınıfı ve emekçi kitleler, hem doğrudan sermaye sınıfına, büyük burjuvaziye karşı verilen mücadelede, hem de olabildiğince en geniş demokratik güçler birliğini gerçekleştirme çaba ve uğraşında öğrenecek, işçi sınıfının partisinin önderliğinde öncelikle somut sorun ve talepleri için mücadele ederek, böylece "sosyalizme yaklaşarak" ve o bütünsellik içinde yaparak öğrenecek, örgütlü mücadele vererek, uğraşarak, öncelikle okuyarak, dinleyerek değil. Okuyarak dinleyerek öğrenme, yaparak öğrenmeyle bütünleştiği zaman ve ölçüde verimli olur, gerçek bir öğrenim olur.

Bilimsel sosyalist olmak sosyalizmin ne olduğunu bilmekten ibaret değildir. Sosyalizmi bilip de sosyalist olmamak mümkün. Marksizmi bilip de marksist olmamak, marksolog olmak gibi. Sosyalizmin ne olup ne olmadığını teorisi ve uygulamalarıyla her fırsatta, bütün olanaklarla anlatmak, yaymak gerekir. Ama bununla yetinilemez.

Kitlelere asıl verilmesi ve yerleştirilmesi gereken şey, tüm olay ve olgulara bilimsel sosyalist açıdan -sınıfsal açıdan- bakabilme, izah ve çözümler getirebilme veya getirilenleri anlayabilme yeteneğidir; ve bunun sonucu olarak verili somut koşullarda bilimsel sosyalist açıdan doğru tavırların alınabilmesi, doğru davranış ve eylemlere girişilebilmesidir. Sosyalizmi öğrenmek ve "bilmek" bu demektir. Ve ancak bu anlam ve biçimde sosyalist olunduğu zamandır ki, sosyalizm sadece zihinsel düzeyde bir fikirler sistemi ve inanç olmaktan çıkar, insanların gösterdikleri tepkilerde, giriştikleri eylemlerde maddesel güce dönüşür. Kitlelerde bu dönüşüm olduğu zaman tarih değişir.

Yürüyüş, Sayı 151, 28 Şubat 1978

Mart Ayının Düşündürdükleri

Mart ayı CHP hükümetinin kritik ayı olacağa benzer. Bütçe çıktı. Ertesi gün devalüasyon yapıldı, üçüncü gün de Ankara'da bir heyet IMF ile görüşmek üzere Amerika'ya uçtu. Maliye Bakanı Müezzinoğlu'nun devalüasyonun "en güncel, en ivedi" sorun olmadığı yollu sözlerini bu gelişmeler yalanlamış oldu. Şimdi artık IMF'nin, pek kullanılan deyimiyle, "yeşil ışık yakması" bekleniyor.

Bu beklenti gerçekleşse de, ağır ekonomik sorunlar bunun sonucu kendiliğinden çözüme kavuşacak, ortadan kalkacak değildir. Krediler şimdi içinde bulunulan döviz, finansman dar boğazını ferahlatacaktır. Ama asıl sorun ithalatla ihracatı düzenleyerek, birinciyi kısmen azaltıp ikinciyi artırarak, 4 milyar dolara varan ticaret açığını hiç değilse önemli ölçüde daraltabilmek, ödemeler dengesi açığını kapayabilmektir. TÜSİAD Genel Sekreteri Güngör Uras bir yazısında Türkiye'nin her yıl 10 milyar [dolar] dövize ihtiyacı olduğunu hesaplamaktadır.

IMF ve onunla birlikte diğer Batılı çevrelerin Türkiye'ye öteden beri öğüt verdikleri, daha daraltılmış, hızı düşürülmüş, "istikrarlı" ekonomidir. Şimdi hükümetin bu telkinlere uyarak uygulamaya başladığı politika bu sonuçları verecek politikadır. Başka sonuçlar da verecektir; halkın yaşam düzeyi düşecek, işsizliğin artış hızı yükselecektir.

Bunlar daha uzunca süreli sorunlardır. Mart ayı açısından ivedi sorun devalüasyon sonrası durumu hükümetin nasıl düzenleyip yönlendireceğidir, özellikle devalüasyonun enflasyon ve halk kitlelerinin geçimine yansıması konusunda. Böyle olumsuz bir yansımayı gidermek için önlemler alınacağını söylüyor Başbakan. Nedir bu önlemler? Ne derece "önleyici"dir? Demirin devlet eliyle ithali ve fiyat hareketlerini kontrol kurulları oluşturulması, petrole ve gübreye fiyat zammı yapılmaması enflasyonu yavaşlatmak için yeterli olacak mıdır?

Bilinen şudur: Başbakan, dar gelirliler yararına asgari indirim ve vergi kanunlarının ilkbahar aylarında çıkarılmasına "gayret edileceğini" söylüyor. Doğrudan "çıkartacağız" diyemiyor.

Mart ayı açısından çok ivedi bir sorun asayiş sorunudur. Hükümetin yeni işbaşına gelmiş olması, zamanla, makul mazeret olma niteliğini kaybediyor. Şiddet olayları, sayıca çok artmış olmaları bir yana, nitelik açısından da bir değişme gösteriyor. Tren yoluna bombayla sabotaj, ada vapuruna saatli bomba yerleştirme, Danıştay'a ve Meclis Başkanının konutuna saldırı olayları "karşıt görüşteki grupların arasındaki çatışma" tanımlamasına hiç bir biçim ve ölçüte sığdırılamayacak olaylardır. Bunlar ancak bir iç savaşta görülebilecek türdendir; kamu düzenini, iktidarı hedef almaktadır. Genç amatör işi değil, profesyonel işidir.

Ve olayların nicel ve nitel bakımdan böylesine tırmandırılışı çok düşündürücüdür. Saldırı olaylarının nicel olarak tırmandırılışı, bir noktaya kadar, büyük burjuvazinin CHP'nin "demokratik sol"una karşı olan kesiminin ve ona bağlı veya onun

paralelindeki örtülü güçlerin yeni hükümete karşı mücadelesi olarak yorumlanabilir. Ana nicel tırmanma ve nitel değişim bundan böyle de kontrol altına alınamazsa başka olasılıklar söz konusu olur. Yine bir cunta girişimi hikayesi mi var bu olup bitenlerin ardında, sorusu güncellik kazanır.

Sağcı basında sıkıyönetim isteği açıkça dile getiriliyor. Ama sözünü ettiğimiz, şiddet hareketlerinin nicel ve nitel tırmandırılışının ardındaki güçlerin bundan maksadı sıkıyönetim veya sıkıyönetimle yetinmek olmamak gerekir. Sıkıyönetim, onlar açısından, yarım tedbir olur; tam hedef iktidarı değiştirmek, ele geçirmektir.

CHP hükümeti böyle bir olasılığın tehdidindedir. CHP, terörün tırmandırılışının teşhisinde ve kullanılacak yöntemlerde yanılgı ve yanlışa düşmemelidir. "Sıkıyönetim de anayasaldır, o da bir hukuk düzenidir. Bizim iktidarımızda demokrasinin temel çerçevesini, çizgilerini aşamaz" gibi kof görüşlerin geçerliliği ve haklılığı yoktur. CHP kendisini inkâr etmeden, desteğini aldığı kitlelere ihanet etmeden ve onlardan kesinkes kopmadan, sıkıyönetim kararı aldırtamaz. Başbakan Ecevit bütçenin kabulünden sonra Meclis'te yaptığı konuşmada terörün kaynaklarının "üstüne yürüyeceğiz" diye konuştu. Verilen bu söz tutulmalıdır. Sonuna kadar. Baş aktör veya aktörler açığa çıkarılıncaya kadar. İkinci, üçüncü ve daha alt derece rollerindekilerin üzerine yürünmekle yetinmeyerek. Ecevit, CHP ve hükümeti kendilerinde bu gücü bulabilecekler mi? Böylesine bir "üstüne yürüyüş"te kamuoyu, halk kitleleri, ilerici, demokrat güçler beraber olacaklardır.

CHP hükümetinin "halktan yana" olup olmadığı, bir, enflasyon, işsizlik, vergi ve diğer ekonomik konulara ilişkin olarak aldığı önlemlerde, yaptığı işlerde görülecektir (bugüne kadar bu alanda gösterge olumlu değil); bir de, terörün kaynaklarının üzerine yürümedeki cesaret ve becerisinde. CHP hükümetinin yaşamını sürdürme şansı bu iki alanda başarılı olmasına bağlıdır. Yoksa, büyük burjuvazinin ve yandaşı güçlerin kestanelerini ateşten çektikten sonra alaşağı edilip işini görmüş bir maşa gibi bir kenara bırakılıverir.

Bir cunta olasılığı düşüncesi bazı çağrışımları da getiriyor. Bu konuyla ilgili çevrelerde acaba yine "sol-sağ", "ilerici-gerici" ayrımı yapılıyor mu? 12 Mart hareketi "sol" görünümle başlayıp tam sağa oturmuştu. Ama bu "ray değiştirme" manevrasında ekip de değiştirilmişti. Şimdi ise ekip değiştirmeye gerek kalmadan, en sağcı ekip daha başlangıçtan olabildiğince en "solcu" slogan ve iddialarla gelecektir, gelebilirse eğer. MHP'nin israrla kapitalizme tekellere, büyük burjuvaziye karşı olduğu iddiaları, devletleştirme önerileri sağın kullandığı "solcu görünme" taktikleridir. Sağ, kitleleri avlayabilmek, onlarda bir destek bulabilmek için solcu görünümle ortaya çıkmak zorunluluğunu duyuyor; gerçek yüzüyle ortaya çıktığında kitlelerde hiç tutunamayacağını biliyor. Bu da kapitalizmin çöküşünün, toplumsal temellerinin eriyişinin bir göstergesidir.

"Gerçekten sol", yani öznel görüşleri, inançları ve maksatları itibariyle sol bir cunta olamaz mı? Olabilir, ama bu öznel konum cunta yönetiminin kendisini sol yapmaya yetmez ki... İşçi, emekçi kitlelerin örgütlü aktif desteği ve katkısı olmadan hiç bir yönetim sol olamaz. Yerleşik sistemin koşulları, zorunlukları, dayatmaları kişisel iyi niyetlerinden üstün gelir. Portekiz olgusu ders vericidir. Çok sol, ilerici bir hareket olarak başladı Portekiz ordusunun "devrim"i. Sonra, gün geçtikçe sağa

kaydı. Eski faşist rejim geri dönmedi ama Portekiz bugünkü noktaya geldi. Daha da sağa gidilmediyse, işçi sınıfı hareketinin örgütlü gücünden, kitlelerin demokratik direncinden ötürü gidilemedi.

Her hangi "ilerici" bir rejimin birinci ölçütü ve güvencesi işçi sınıfının politik ve sendikal hareketinin serbestçe var ve etkin olabilmesidir. Bunları yasaklayan veya baskı altına alan bir rejim "ilerici" olamaz.

Yürüyüş, Sayı 153, 14 Mart 1978

Emperyalizmi ve Faşizmi Yenecek Güçler Sınıfsaldır

18-19 Şubat 1978'de yapılan 6. İl Temsilcileri Toplantısı'nı açış konuşmasının Çark Başak'ta yayınlanan geniş özeti.

Dış Dünya

İçinde yaşadığımız tarihsel dönemin belirleyici etkeni olan, kapitalist dünya sistemi ile sosyalist dünya sistemi arasındaki mücadelenin sıcak noktası Afrika kıtasında yer almakta devam ediyor. Mısır ile -dolayısıyla Arap âlemi ile- İsrail arasındaki ilişkilerin ısısı yükselmiş, Etiopya ve Somali arasında ise gerçekten sıcak savaş patlak vermiştir. Savaşın görünürdeki sebebi sömürge döneminden miras kalan bir toprak anlaşmazlığıdır. Ama gerçek sebep Batılıların Sovyetler Birliği'ni Kızıl Deniz ve Basra Körfezi bölgesinden dışlamak istemeleridir. Somali, Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler içindeydi; Somali'de Sovyet uzmanları ve teknisyenleri vardı ve Sovyetler bir takım askeri kolaylıklardan faydalanıyorlardı. Somali'nin adı geçen bölgede stratejik bir konumu olduğundan bu ülkedeki Sovyetler'in varlığı bölgeyi kendi hâkimiyetleri altında tutmak isteyen emperyalistleri ve Basra Körfezi'nin gerici rejimlerini rahatsız ediyordu. Başta ABD olmak üzere Batılıların kışkırtmaları ve yardım vaatleriyle Somali, eskiden beri üzerinde hak iddia ettiği, Etiopya sınırları içindeki Ogaden bölgesini ele geçirmek için harekete geçti ve Etiopya ile de iyi ilişkiler geliştirmiş olan Sovyetler Birliği'nin uzman ve teknisyenlerini ülkeden çıkararak sağlanan kolaylıklara son verdi.

Sovyetler Birliği ve Küba, Etiopya'ya askerî, teknik, tıbbî yardımda bulunuyorlar, ama orada dövüşmek üzere askerî birlikler göndermiş değiller. Etiopya'da henüz tam oturmuş ve güçlü olmamakla beraber devrimci bir yönetim var ve Etiopya - Ogaden bölgesinde harekete geçmiş ve ilerler durumda. Şimdi Somali ve kışkırtıcısı Batılılar, Etiopya'nın Ogaden bölgesini kurtarmakla kalmayıp sınırı geçerek Somali topraklarına girmesinden kaygılanıyorlar. Etiopya ise Somali topraklarında gözü olmadığını yineliyor ve Somali'ye barış görüşmeleri çağırısında bulunuyor.

Arap-İsrail İlişkileri

Sıcak savaşa dönmemiş olmakla beraber Arap-İsrail ilişkilerinin ısınması bölge -ve dünya- barışı açısından Etiopya-Somali çatışmasından daha tehlikeli bir konudur. Denilebilir ki, Arap-İsrail ilişkilerinin ısınması, Mısır-İsrail arası karşılıklı çekişmeler, suçlamalar, Mısır dışında bir Arap Red Cephesi'nin oluşması barışı arama ve bulma uğraşlarının geçici çalkantı ve çırpıntılarıdır. "Ne biçim bir barış uğruna" sorusunu sorduğumuzda böyle bir değerlendirmenin doğru olmayacağı açığa çıkar. Sedat ile Begin'in öngördükleri "barış", eğer gerçekleşirse, Orta-Doğu'ya gerçek barışı, durulmayı getirmez. Çünkü bu "barış" Filistin halkının sırtından İsrail'in ve ardındaki Amerika'nın istek ve çıkarlarına uygun olacaktır.

Sedat'ın Kasım ayında İsrail'e gitmesiyle başlayan gelişmeler Mısır'a ve dolayısıyla Arap dünyasına ve İsrail'e ilişkin olarak bilinen veya tahmin edilen bir kısım temel olguları kuşkuya yer bırakmayacak bir açıklıkla ortaya çıkarmıştır.

Sedat ve Mısır yönetimi İsrail ile çekişmekten, savaşmaktan bıkmış ve yılmışlardır. Hiçbir zaman birinci planda tutmadıkları Arap Birliği ve dayanışması ülkü ve ilkesi'nden büsbütün uzaklaşmışlar, kendi başlarının çaresine bakmaya yönelmişlerdir. Mısır burjuvazisinin ve işbirlikçisi olduğu emperyalizmin istek ve çıkarlarıyla uzlaşma anlamında "Mısır Milliyetçiliği", Nasır zamanının daha ilerici içerikli Arap milliyetçiliğinden artık ağır basmaktadır. Filistin davasına gelince, ne Mısır, ne de diğer Arap ülkeleri bu davayı can ve gönülden savunmamışlardır. İlerici, devrimci bir Filistin devleti tüm Arap ülkeleri yönetimlerinin korkulu rüyası olmuştur. Onlar Filistin sorununu, bir, İsrail ile pazarlıkta bir koz olarak kullanmak; iki, başlarına dert açan Filistinli göçmenler sorununa çözüm aramak için gündemlerine almışlardır. Nasır'dan sonra Sedat yönetiminin içeride burjuvazi lehine, dış politikada ABD ve Batılılardan yana yaptığı seçenek ve gittikçe ağırlaşan ekonomik/sosyal sorunlara çözüm bulamayışı bu eğilimi güçlendirdi. Bu baskıların altında, Sedat birden dramatik Kasım çıkışını yaptı.

Sedat bu çıkışıyla ardındaki köprüleri yaktı ve İsrail'e, karşılıksız, tek taraflı olarak armağanlar sundu. İsrail'in oldum olası yakındığı ve istediği kendisinin devlet olarak tanınmasıydı. Gerçekten de Arap ülkeleri ve özellikle Filistin Kurtuluş Hareketi, İsrail'in devlet olarak varlığını kabul etmiyorlar, ortadan kalkmasını öngörüyorlardı. Şimdi Sedat, İsrail'e gidip parlamentosunda konuşmakla, Begin ile pazarlığa oturmakla İsrail'i fiilen tanımış oluyordu, bu çok önemli ve İsrail için çok değerli ödün karşılığında hiç bir şey elde etmeden. Bu ziyaretiyle, statüsü ihtilaflı olan, iki bölümden oluştuğu Birleşmiş Milletler kararıyla da doğrulanan Kudüs'ün tek bir bütün olarak İsrail'in başkenti olduğunu da yine fiilen onaylamış oluyordu. Bu ödünün karşılığında da bir şey elde etmeden. Filistin davasını ise Sedat düpedüz sattı diyebiliriz, İsrail ile iki anlaşmazlık noktasından biri olarak Filistinlilerin bir "ana yurda" kavuşmasını, kendi kaderlerini tayin etme hakkını ileri sürüyorsa da Sedat, söz konusu olan bağımsız ve egemen bir Filistin devleti değildir. Kasım'da İsrail'i ziyaretinin hemen ertesinde, FKÖ'nün bu ziyarete şiddetle karşı çıkması üzerine Sedat, hemen "FKÖ uzlaşmaz tutumuyla Filistin halkının temsilcisi olmaktan çıkmıştı" yargısını verdi. Ve şimdi Sedat açıkça, Ürdün'e bağlı özerk bir Filistin'den söz ediyor.

Dört Arap ülkesiyle FKÖ'nün oluşturduğu Arap Red Cephesi'nden etkin bir sonuç alınması kuşkuludur. Sedat onları ciddiye almamıştır, ilk Trablus toplantısında Mısır ile ilişkileri dondurmak kararı aldıklarında; Sedat hemen onların hepsiyle ilişkileri dondurmak değil, tümüyle kesmek kararını ilan etmiştir. Irak da bu girişimden bir sonuç alınmayacağı gerekçesiyle zirveden çekilmiştir ve ikinci toplantıya katılmamıştır. Arap ülkelerinin çoğunluğu, özellikle Ürdün ve Suriye'nin görüş ve tutumu aşağı yukarı Mısır'ınki gibidir. İsrail ile çekişme ve savaştan bıkkın ve yılgındırlar, sorunun çözüme varmasını istemektedirler, FKÖ'nden ve olası bir Filistin devletinden kuşkuludurlar, bu konuda gönülsüzdürler. Sedat'a kızgınlıkları tek başına işe girişmesi ve eldeki önemli kozları yekten İsrail'e vermesidir.

Olaylar Mısır ve genellikle Araplar kanadında bu açıklıkları getirirken İsrail kanadında da durum sert bir açıklığa kavuşmuştur. Şimdiye kadar İsrail, yukarıda belirttiğimiz gibi devlet olarak varlığının Araplarca tanınmamasından yakınmış durmuştu. Oysa şimdi kesinlikle ortaya çıkıyor ki İsrail, genişlemiş ve daha da genişleyecek olan bir İsrail devletinin varlığının tanınmasını istiyor. 1967 sınırlarına dönmeyeceğini kesin söylüyor. Batı Şeria, Gazze ve Sina'daki İsrail yerleşme merkezlerini kaldırmayacağını, tersine yeni yerleşme merkezleri kurmaya devam edeceğini de söylüyor, ilk iki bölgede Filistinlilere özerk yönetim hakkı, Sina'da da Mısır'ın egemenliğini tanıyacakmış, yerleşmiş merkezlerinin korunması ve savunması İsrail'e ait olmak şartıyla. Anlaşılıyor ki, İsrail, sıcak savaş yoluyla değil, barış şartları altında istilâ ve işgal yoluyla genişlemeyi öngörüyor ve bu politikayı çoktan uygulamaya başlamış durumdadır.

Kanımızca kozlar İsrail'in elindedir. Askerî üstünlük kadar teknik, bilimsel, ekonomik gelişme düzeyi üstünlüğü de ondadır. "Şimdi beliren barış olanağı gerçekleşmezse savaş olur" deniliyor. Oysa savaş olasılığı zayıftır. Mısır'ın savaşacak hali yok. En önemli ödünleri zaten İsrail'e vermiştir. Çok sert pazarlıklar görünümü altında ergeç, şöyle veya böyle bir anlaşmaya varacaktır. Görüşmeler uzayıp kimi adımlar atıldıkça zamanla diğer Arap ülkeleri de, başta Ürdün olmak üzere, birer ikişer müzakere masasına geleceklerdir. Filistin halkı ve FKÖ nereye kadar ne ölçüde direnecektir, veya direnebilecektir? Bu da cevabı kesin olmayan bir sorudur. 1970'de Ürdün'deki Kanlı Eylül harekâtından ve iki yıldan az önce Lübnan'daki iç savaştan sonra FKÖ gücünden çok şey yitirmiş ve elinde üslenip mücadeleyi örgütleyebileceği toprak kalmamıştır, İsrail yönetimindeki bölgelerde Filistinli halk arasında direniş hareketleri vardır, fakat henüz ulusal kurtuluş savaşına dönüşüp dönüşemeyeceği belli değildir.

Son bir soru kalıyor; İsrail ile Mısır ve diğer Arap ülkeleri arasındaki görüşmeler bu düzeyde kesin sonuca vardırılacak, sorunlar çözümlenecek midir, yoksa bu görüşmeler nihai kararların alınacağı bir Cenevre Konferansı'na hazırlık mıdır? Ancak bu ikinci şıkta Filistinliler için bir umut vardır. İlk görüşmeler Cenevre Konferansı'nda yapıldığına ve bu Konferansa, Sovyetler Birliği taraf olduğuna göre bu ülke Cenevre Konferansı'nın yeniden toplanmasında her halde ısrar edecektir. Sosyalist dünyanın ve dünya işçi sınıfı hareketinin Filistin halkının ve kurtuluş örgütünün yanında yer aldığı ve yer almaya devam edeceği kuşkusuzdur.

İç Durum

Orta-Doğu'daki belirttiğimiz durum ve gelişmeler Türkiye'yi yakından ilgilendirdiği halde, Türkiye o denli bunalımlı, istikrarsız bir durumdadır ki, bütün dikkatler Türkiye'nin kendi iç ve dış politikası üzerinde toplanmıştır. Son ayların en önemli iç olayı ise kuşkusuz hükümetin değişmesidir.

CHP Büyük Sermayeye Güvence Vermek Gayreti İçindedir

Cumhuriyet Halk Partisi nihayet iktidara gelebildi. Geldikten sonra gerçekten iktidar olabilecek mi, onu hep birlikte göreceğiz. Şimdiki halde şuna işaret edelim ki CHP, kendisi açısından, en elverişli bir biçimde iktidara geldi. Tek başına hükü-

met kuramayışı bir sakınca değil, tersine, CHP için yararlıdır, çünkü kendi programından, kitlelere yaptığı vaatlerden, onlarda yarattığı beklentilerden tüm geri düşmelerin mazeretidir ve mazeret olacaktır bu hükümet biçimi. Geri düşme ise kaçınılmazdır. Birincisi, genelinde, sosyal demokrasinin ikili, çelişkili niteliği gereği kaçınılmazdır. İkincisi, Türkiye somutunda, CHP kendisini kabul ettirebilmek, iktidar olabilmek ve iktidarda kalabilmek için iç ve dış büyük sermayeye ve ordu yüksek kademe çevrelerine güvence vermek gayreti içindedir ve bu nedenle de, uzun süreden beri Partimizin tekrar tekrar belirtmiş olduğu üzere, hep sağa kaymakta, kendisini destekleyen kitleleri göz ardı etmektedir.

Koalisyon halinde iktidara gelmek gerilemelerin ve sağa kaymaların mazereti olarak işe yaramanın yanı sıra, söz konusu güvenceyi sağlamada da yararlı olmuştur. Bu açıdan önemli olan onbir bağımsızın değil, CGP ile DP'nin hükümete katılışıdır. Bağımsızlar tek tek onbir kişidirler; CGP ile DP ise siyasal örgütlerdir, sınırlı ve erimekte de olsa az çok bir kitle tabanları vardır ve bu kimlikleriyle açık ve kesin olarak sağcıdırlar. CGP'nin genel başkanı, ayrıca, asker sivil yüksek kademe bürokrasinin Atatürkçü olma iddiasındaki kesimin gönüllü temsilcisi veya sözcüsü durumundadır.

İktidar düğümünün kendilerince çözümünü CHP-AP koalisyonunda görmüş ve onu istemiş olanlar giderek bugünkü hükümet formülünü yeğ tutabilirler. Yeni hükümet, bağımlı ve geri kapitalist sistemin kendi mantığı içinde, belli bir ölçüde başarılı olursa bu yeğleme güçlenir, özellikle büyük sermaye için. CHP ile AP'nin bir koalisyon içinde törpülenip az çok bütünleşmesi yerine, değişen koşullara göre münavebeli kullanılabilecek, birbirinden farklı etikette ve renkte iki parti olarak el altında bulunmaları büyük burjuvazi için daha elverişli olabilir. Hele bir yandan CHP'nin başını çektiği hükümet dış ilişkiler ve ekonomi sorunlarına büyük burjuvazi açısından belli çözümler getirir ama beklentilerine cevap veremediği kitleler gözünde yıpranırsa, öte yandan da AP derlenip toparlanır, dağınık sağ oyları kendi çatısı altında toplarsa (MHP kendi özgün işlevini görmek üzere varlığını sürdürür), o zaman büyük burjuvazinin keyfi daha da yerine gelmiş olur. Bu arada, Demirel AP'nin başında kalır mı kalmaz mı sorusu kanımca önemli değildir.

CHP Haziran ve Aralık seçim kampanyalarını "Ya cinayetler, ya ben", "Ya faşizm, ya ben" teması üzerine oturtmuştu. Şimdi iktidara geldikten sonra da can güvenliğini ilk ivedi sorun olarak işliyor. Ne var ki, hükümetin fiili tutumu söylediklerine pek uymuyor. Gerçi birkaç haftada terörist hareketlerin kesin olarak arkası alınması beklenemez, ama, bu yolda birbiri ardına kararlı girişimler yapıldığı da görülmüyor. Kararlı girişimler dış politika alanında. Can güvenliğini, iç barışı sağlamanın edebiyatı sürdürüledursun, dış politika alanında ABD Dışişleri Bakanı Cyrus Vance Türkiye'ye davet ediliyor ve Kıbrıs konusunda ilk kez açık taahhütler doğrultusunda adımlar atılıyor, toprak ve federal anayasa konularında somut öneriler getirileceğine söz veriliyor. Ve bunlar güvenoyu alır almaz yapılıyor. Ardından harita ve anayasa hazırlıklarına girişiliyor, Karamanlis ile Mart sonlarında görüşme üzerinde anlaşmaya varılıyor ve İsveç Dışişleri Bakanı Türkiye'ye davet ediliyor.

Dış politika alanında neden bu ivedi girişimler Türkiye'nin dışa bağımlılığından ötürü. Türkiye'nin iç sorunlarının çözümü de dış sorunlarının çözümünden geçtiği

için. Bağlantının halkalarını şöyle sıralayabiliriz:

Dış Politik İlişkiler

"Türkiye için kapıya gelmiş dayanmış ivedi sorun döviz yokluğudur. Dış ticaret ve ödemeler açığına yatırımlar için kaynak ihtiyacı da eklenince dış kredi elde etmek kaçınılmaz, ertelenmez bir zorunluluk olarak ortaya çıkıyor. Türkiye dış ilişkilerinde köklü değişiklik yapmadığı, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kaldığı sürece, dış kredi musluklarının açılması Uluslararası Para Fonu'ndan -IMF'den- geçiyor. Çok kullanılan deyimiyle, IMF yeşil ışık yakarsa Amerikan, Avrupa ve Japon bankaları da keselerinin ağzını açabilecekler. IMF'nin ise ABD'nin direktifi altında hareket ettiği biliniyor; gizlisi, saklısı yok. ABD'nin Türkiye'ye ilişkin baş kaygısı da Kıbrıs sorunudur; Türkiye'deki Amerikan üsleri sorunundan çok Kıbrıs sorunu. Yeni feza teknolojisi sonucu üsler eski önemini yitiriyor, "batmayan uçak gemisi" Kıbrıs ise tüm Doğu Akdeniz'i ve Orta Doğu'yu kontrol altında tutabilmek açısından birinci derecede önemli. Bu sorunun NATO çerçevesi içinde, Amerikan çıkarlarına uygun biçimde çözümlenmesini istiyor ABD. Bu nedenle, askerî ambargo gibi, IMF'nin istenilen yeşil ışığı yakmasını da Kıbrıs konusunda Türkiye üzerindeki bir baskı aracı olarak kullanıyor. IMF ile görüşmelerde Kıbrıs konusunun sözü edilmeyebilir; IMF Türkiye'den sadece bir takım parasal ve ekonomik koşulları yerine getirmesini isteyebilir (ve istiyor da açıktan); ama sözünü ettiğimiz, IMF'yi politik baskı aracı olarak kullanmak durumu yine de var, hiç kuşkusuz. Amerika, IMF'yi bir taşla iki kuş vurmak için kullanmaya çalışıyor, hem politik, hem ekonomik.

Bu tablo çerçevesinde, yeni hükümetin neden çarığının tozuyla Vance'i davet edip, Kıbrıs konusunda taahhütlere girdiği anlaşılıyor. Türkiye hükümetleri için -geçmiş MC için de, şimdiki CHP ortaklığı için de- ilk başta gelen acil sorun Kıbrıs değil, döviz dar boğazı ve birbirine bağlı diğer ekonomik dar boğazlar. Ama Amerika ve ortağı Avrupa devletleri için Kıbrıs birinci planda. Acil parasal ve ekonomik sorunlara çözüm bulabilmek için Ecevit, güvenoyu alır almaz Kıbrıs konusunda belirgin adımlar attı.

Vance, bu amaçla çağrıldıysa da, ABD Dışişleri Bakanıyla görüşmeler Kıbrıs ile sınırlı kalmadı. ABD için Kıbrıs önemliydi, Türk hükümeti ve iktidar çevreleri içinse ambargo önde geliyordu -açıkça ilan edilmiş olan askerî ambargo ile resmen ilan edilmemiş dolaylı mali/ekonomik ambargo- ilk elden kesin bilgi edinmişe benzeyen büyük tirajlı bir gazete başyazarının dediklerine göre, Ecevit duruma ilişkin olarak Vance'e ne yalvarmış, ne tehdit etmiş. Yalnızca ilişkilerinin düzelmesi için koşulları sıralamış ve bunların gerçekleştirilmesini istemiş.

Bu isteklerde ilginç ve önemli noktalar şunlar: 1) Askerî ambargonun yanı sıra resmen ilan edilmemiş dolaylı mali-ekonomik ambargonun da kalkması istenmiş. Savunma, ekonomiden soyutlanamayacağı için Türkiye'nin NATO'ya ilişkin yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için Amerika, Türkiye'ye ya doğrudan ya uluslararası kuruluşlar (yani IMF) aracılığı ile yardımcı olmalıymış. 2) İki yıl önce yapılmış olup da halen ABD senatosunun onayını bekleyen askerî ikili anlaşmada Türkiye topraklarının yılda 250 milyon dolar karşılığı ABD'ye kiralanmasına itiraz edilmiyor, bu hükmün ve onunla birlikte üslerin kaldırılmasına gidilmiyor da, dolar

değer kaybettiği gerekçesiyle 250 milyon doların yetersiz olduğu ileri sürülüp kira bedelinin artırılması talep olunuyor. Onurlu, kişiliği olan bir dış politika izlemek iddiasındaki CHP ve onun hükümeti için bu iddiasıyla bağdaşmaz bir taleptir bu. 3) Türkiye'nin kollektif savunmaya, yani NATO ittifakına ve örgütüne, "Sovyetler Birliği'ni tehdit edici biçimde" katılamayacağı belirtiliyor ve "Türkiye'den beklenilen görev kışkırtıcılığa dönüştürülmemelidir" deniyor.

Türkiye'nin girişinde, NATO'da bulunuşunda Sovyetler Birliği'ne karşı bir kışkırtıcılık unsuru var olduğu, çok geç de olsa kabul edilmiş olunuyor. Ne var ki, bu söylenenlerin uygulamada geçerliliği ne? Amerika ve NATO sıra sıra dinleme tesisleri kurup Sovyetler Birliği'ni gece gündüz gözaltında tutacaklar, askerî üslerde termo-nükleer bombalarla yüklü uçaklar her an havalanmaya hazır bekleyecek ve bu durum Sovyetler Birliği'ne karşı kışkırtıcı olmayacak! Bu koşullarda iki ülke arasında iyi komşuluk, dostluk ilişkileri güvenlik içinde gelişecek! Bu ne dereceye kadar mümkündür? Dinleme tesisleri, askeri üsler kaldıkça, Türkiye silahlı kuvvetlerini NATO emrine verdikçe Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerde kuşku, güvensizlik unsuru doğal sonuç olarak kalacaktır. Kuşku ve güvensizlik zemini üzerinde ise sağlam ilişkiler kurulamaz.

Türkiye İşçi Partisi, baştan beri bu konuda ulusal çıkarlar ve uluslararası ilişkiler açısından en tutarlı, en gerçekçi bir tutum benimsemiştir. Türkiye, NATO ve CENTO'dan çıkmalıdır. Kollektif güvenliği, tek taraflı askeri paktlara girmekte değil, toplumsal sistem farkı gözetmeksizin toplanacak genel silahsızlanma, barış, güvenlik, işbirliği toplantılarında ve örgütlenmelerinde aramalıdır, yumuşamaya ilişkin olarak Avrupa güvenlik ve işbirliği konferansında olduğu gibi, ABD ile ikili anlaşmalar ve tüm yabancı üs ve tesisler kaldırılmalıdır. Türkiye, başta Sovyetler Birliği olmak üzere komşu devletlerle saldırmazlık ve dostluk anlaşmaları yapmalıdır.

Kıbrıs Sorunu

Yeni hükümetin kurulmasıyla birlikte Kıbrıs konusunda yeni girişimler yapıldığını ve bu konunun ön plana çıktığını belirttik. Hükümetin toprak ve federatif devletin anayasası konularında somut öneriler getirmeyi kabul etmesi ileri bir adım, yalnız bu öneriler ne nitelikte olacak, o henüz kuşkulu. Öteden beri merkezî federatif devletin yetkilerini çok sınırlı, zayıf tutmak eğilimi görülüyor ve sonucun giderek fiili taksime varacağı kuşkusu beliriyor. Oysa Ada'nın bölge ve dünya barışı açısından bir anlaşmazlıklar, sürtüşme ve çekişmeler unsuru olmaması, tersine, barışa ve tüm bölgenin güvenliğine hizmet edebilmesi için devlet olarak toprak bütünlüğünü, bağımsızlığını ve egemenliğini koruması ve sürdürmesi şarttır. Bu bütünlüğün ve egemenliğin korunup sürdürülebilmesi ise belirli nesnel şartların oluşturulmasına bağlıdır. Bunlardan biri federatif devletin söz konusu bütünlüğü fiilen gerçekleştirecek ölçüde yetkilerle donatılmasıdır. Diğer bir şart da Kıbrıs ekonomisinin uyumlu bir bütünlüğe sahip kılınmasıdır; çünkü ekonomik bütünlük olmadan siyasal bütünlük olamaz. Türk ve Rum topluluklarının ekonomik kalkınma sorunları uyumlu bir bütünleşme çerçevesi içinde ele alınıp çözüm yolları aranmalıdır.

Ada'nın statüsünün saptanması sorunu elbette ilk elden oradaki iki topluluğu il-

gilendirir ve onlar söz ve karar sahibi olmalıdırlar. Ama bu olgunun tesbiti, sorunun yalnızca bu ikili çerçevenin sınırları içinde ele alınması anlamına gelmez; ve Kıbrıs sorununun uluslararası önemini ve uzantılarını asla gözden kaçırmamalıdır.

Bu uluslararası uzantılar, Ada'daki topluluklarla etnik bağlantılarından ötürü, Türkiye ile Yunanistan'ın ve üsleri var diye İngiltere'nin taraf sayılmaları değildir. Kıbrıs'ın stratejik önemi büyüktür, "batmaz uçak gemisi" diye söz edilir Ada'dan. Kıbrıs'da üslenen yabancı kuvvet, Türkiye dahil tüm Doğu Akdeniz'i askerî yönden kontrol ve tehdit altına alabilir. Bu bölge, dünya ulaşım yolları üzerinde bulunduğu için Kıbrıs'dan bölgenin kontrolü aynı zamanda bu ulaşım yollarının kontrolü demektir.

Bu koşullar altında, Kıbrıs devletinin toprak bütünlüğü, bağımsızlığı, egemenliği, tarafsızlığı ve üs ve askerden arınmışlığı geniş kapsamlı uluslararası garanti altına alınmalıdır. Ancak o zaman Kıbrıs sorunu hem Ada'daki Türk ve Rum topluluklarının güvenli ve barış içinde yaşayabilmeleri açısından, hem Türkiye dahil tüm bölgenin barış ve güvenliği açısından ve nihayet dünya dengeleri ve güvenliği açısından en uygun ve geçerli bir çözüm biçimine kavuşturulmuş olur. Ada'da Türk ve Yunan askerî güçlerinin bulundurulması, Kıbrıs Türk ve Rum topluluklarının güvenliğini ve huzurunu sağlamaz, tersine, ikisi arasında çıkacak anlaşmazlık ve sorunların o ikili düzeyde normal yollardan çözülmesi yerine, her an anlaşmazlıkları büyütme ve müdahale olanak ve olasılığı yaratır.

Kıbrıs, tüm yabancı üs ve askerlerden arınmış olmanın yanı sıra devlet olarak kendisi de askersizleştirilmiş (demilitarize) olmalıdır, iç güvenlik için gerekli polis ve bir ölçüde jandarma ötesinde ordusu, silahlı kuvvetleri bulunmamalıdır. Sözünü ettiğimiz nitelikte bir uluslararası garanti altında Kıbrıs'ın bu kuvvetlere ihtiyacı olmaz.

Böyle bir statüye kavuşturulmuş bir Kıbrıs devletinde iki topluluğun barış ve güvenlik içinde bir arada yaşayabilmeleri kolaylaşacaktır; çünkü en önemli anlaşmazlık ve sürtüşmelerin kaynağı olabilecek dış politika ve onun uzantısı olan ulusal savunma politikası konulan sorun olmaktan çıkacaktır.

Kıbrıs Anayasası hazırlanırken en dikkat gerekecek bir nokta da devletin demokratik niteliğinin somut, ayrıntılı, sağlam hükümlere bağlanmasıdır. Federal Anayasa federe devletlerin kendi anayasalarının da aynı niteliklere sahip olmasını hükme bağlamalıdır. Kıbrıs'da iki topluluğun bir arada barış ve güvenlik içinde yaşayabilmelerinin dış koşulu yukarda belirttiğimiz nitelikte bir uluslararası statü ise, iç koşulu da her iki toplumun iç yönetiminin ve federatif devletin sağlam demokratik bir temele oturtulmasıdır. Ve bu demokratik düzen, "klasik demokratik hak ve özgürlükler" denilen hak ve özgürlüklerin ötesinde, halk kitlelerinin söz konusu yerel ve federatif yönetimlere gerçekten etkin bir biçimde katılabilmelerini ve onlar üzerinde denetimlerini kapsamalıdır. Hangi ulustan olursa olsun tüm halklar özlerinde barışçıdır, kardeştir. Ulusal düzeydeki sürtüşme ve kavgaların altında tarafların egemen sınıflarının kendi sınıf çıkarları doğrultusunda sürtüşme ve kavgaları ve bunların kitlelere aktarılışı vardır. Kıbrıs'da barış ve güvenliğin iç güvencesi, Türk ve Rum işçi-emekçi kitlelerdedir.

IMF ile Görüşmeler

Dış politika alanında Kıbrıs ve dolayısıyla ambargo konusunda ivedi girişimlerde bulunan CHP hükümeti, Uluslararası Para Fonu -IMF- ile ilişkilerinde daha ağırdan alacağa benziyor. Maliye Bakanı Müezzinoğlu'nun dediğine göre "... daha önceki hükümetin yaptığı görüşmeleri ille de sürdürmek niyetinde değillermiş, eski ve yeni hükümetin belli koşullara bakışı" farklıymış ve bu farkı Para Fonu'yla görüşme noktasına geldikleri zaman ortaya koyacaklarmış.

O noktaya, yani Uluslararası Para Fonu ile görüşme noktasına gelebilmek için de önce ekonomiye çeki düzen verilmeliymiş. Para Fonu ile " Türkiye'nin ekonomisine Türk hükümetinin yön vermesi" çizgisinde buluşabilirmiş. Ekonomiye çeki düzen verme hükümetin göreviymiş.

Maliye Bakanı Müezzinoğlu'nun bu son sözlerini onaylamamak mümkün değil. Elbette Türkiye ekonomisine yabancı kuruluşlar değil, Türkiye Cumhuriyeti hükümetleri yön vermelidirler. Ne var ki, Müezzinoğlu'nun ekonomiye çeki düzen verme konusunda ileri sürdüğü önerilere bakınca bunların Uluslararası Para Fonu'nun istekleri çerçevesinin dışına çıkmadığı görülür. Ekonomiye çeki düzen verme konusunda ileri sürülenler şunlardır: Önce bütçeyi çıkarmak ve onunla birlikte yeni bir para ve kredi politikası uygulamak (bu arada faiz hadlerini yükseltmek); hayalci ve gösterişçi yatırımlardan gerçekçi yatırımlar politikasına geçmek; yeni bir harcama politikası uygulayıp cari masraflarda ve yatırım harcamalarında savurganlığı -israfı- önlemek; yeni bir dış ticaret ve ödemeler politikası ile ihracatı özendirerek, ihracat fonlarını büyülterek, işçi dövizlerini de faiz haddini yükselterek artırmak.

Kemerleri Sıkma Politikası

Savurganlığı -israf- önlemek etiketi altında genel olarak tüketimi kısmak, tasarrufları artırmak öngörülüyor. Kemerleri sıkma politikasının bir belirtisi de memur maaşları katsayısının ve tarımsal taban fiyatlarının düşük tutulmasıdır. 1977'de enflasyonun yer yer %40, hattâ belki %50 düzeyine ulaşmış olması karşısında maaş katsayısının 14'de bırakılması ve, örneğin, tütün baş fiyatının geçen yıldan bu yıla 7 lira eklenerek 50 liradan 57 liraya çıkarılışı aslında gerçek maaşların ve tütün ekicisinin gerçek gelirinin düşürülmesidir (kaldı ki alımlarda ortalama fiyat 57 TL.'nin çok altında seyretmektedir). Bütçe de bir daralma bütçesidir. Yine yüksek enflasyon olgusu karşısında 260 milyara bağlanan bütçe, geçen yıla göre bir küçülmeyi ifade eder. Bu daralma elbette devlet yatırımlarına da yansıyacaktır. Esasen basında 1978 programında kalkınma hızının %5,5 olarak saptanacağı haberleri çıkmaktadır.

Maliye Bakanı, Türk parasının devalüasyonunu bile hepten reddetmiyor. Bu durumda kalınabileceğini söylüyor; yalnız, devalüasyonu "tek başına bir çözüm" ve "en güncel, en ivedi konu" olarak görmüyor. Ne var ki, devalüasyon zaten tek başına öne sürülmüyor ve "en güncel" ve "en ivedi" olmadan da sadece güncel ve ivedi olunabilir. Konunun ne denli "güncel" ve "ivedi" olduğu, Türk parasının değerine ilişkin önlemlerin 1 Mart'ta açıklanacağı haberlerinden bellidir.

Uluslararası Para Fonu'nun yakacağı yeşil ışığın önemli olmakla beraber herşeyin bundan ibaret olmadığını söyleyen Maliye Bakanı, "Dış ilişkilerimiz çerçevesinde sağlayacağımız olanaklar vardır" diyor. Ama ayrıntılara girdiğinde, bakıyorsunuz,

bu başka olanaklar Orta Doğu'daki petrol üreten Arap ülkeleriyle doğrudan ilişki kurarak o devletlerin dış yatırımlara ayırdıkları fonlardan bir bölümünü Türkiye'ye çekmektir. Maliye Bakanı bu alana "yeni bir yaklaşımla girmekten", "ikili ilişkiler", "üçlü düzenlemeler" ve "nihayet uluslararası ilişkiler" çerçevesinde "yeni olanaklardan" söz ettiğine göre, olası yeni kaynaklar olarak önümüze çıka çıka Ecevit'in meşhur "halka" teorisi veya politikası çıkıyor.

Bu politikanın uygulanması yönünde ilk adım da atılmıştır. Kısa süre önce Avrupa sosyal demokratlarını Ecevit hükümetini desteklemeye çağırmış olan Norveç Dışişleri Bakanı Türkiye'ye davet edilmiş ve kısa ziyaretin sonucunda bir teknik ve ekonomik işbirliği çerçeve anlaşması imzalanmış, somut sanayi projeleri üzerinde çalışılacağı ve Norveç'in Türkiye'nin kendisine olan borcunu sileceği açıklanmıştır. Bizce bu olay, Avrupa teknolojisinin Arap petrol dolarlarıyla Türkiye'de ortak yatırımlarda bütünleşmesi politikasının bir başlangıcı değil, daha önce sözünü ettiğim, büyük sermayenin kapitalist dünya çapında olanak bulduğu her yerde sosyal demokrasiyi destekleme ve ön plana çıkarma politikasının Türkiye'de uygulanmaya konmasının bir parçasıdır.

Uluslararası Para Fonu'nun, Türkiye ekonomisini daraltmaya yönelik, sıkı şartlara bağlanmış kredi kaynaklarının karşısına "halka teorisi"nden daha geçerli ağırlıklar konulabilir. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin Türkiye'den bir milyar dolar tutarında ihracat kabul edebileceği ve bunun 500 milyon dolarlık bölümünü de döviz olarak ödeyebileceği yolunda önerilerde bulunduğu haberleri çıktı basında. Yine basında yazıldığına göre bugünlerde bir Sovyet heyetinin Ankara'ya gelmesi ve ticaret hacminin genişletilmesi, yeni sanayi projelerinin gerçekleştirilmesi ve bir milyar doları aşkın kredi sağlanması konusunda yeni anlaşmalar yapılması beklenmektedir. Teknik, ekonomik, malî ilişkiler Sovyetler Birliği ile de, diğer sosyalist ülkelerle da şimdiye kadar olduğundan daha da fazla geliştirilebilir. Bunlar devletten devlete kredilerdir, faizi düşük, vadesi uzundur. Bu kredi ve yardımlara bağlı bir takım politik ve ekonomik şartlar, ayrıcalıklar da yoktur. Ayrıca, sosyalist ülkeler geniş bir pazardır. Tıkanmış, gerilemekte olan ihracatımız bu pazara yöneltilebilir. Ama bizim burjuvazi için politik hesaplar, kendi varlığını ve dayandığı geri kapitalizmi koruyabilmek ve sürdürebilmek için Batı ile bütünleşme çabaları hep ağır basmıştır, eskisi kadar olmasa da hâlâ ağır basmaktadır. Ne var ki, emperyalizme bağımlı geri Türkiye kapitalizminin bu bağımlılık ilişkileri içinde, kapitalist yoldan kalkınıp gelişmiş kapitalist ülkeler düzeyine erişebilmesine, onlarla eşitlik şartları içinde bütünleşebilmesine nesnel olarak imkân yoktur. Türkiye'nin kendi yapısal şartları onu, içte, sosyalizmi hedef alan bir kalkınma yoluna ve dışta, sosyalist ülkelerle ilişkileri geliştirmeye zorluyor ve Türkiye burjuvazisi ve iktidarları bu nesnel zorunluğa dış ilişkilerinde gittikçe artan ölçülerde uymak durumunda kalıyorlar.

İç Ekonomik Politika

Yine yeni hükümetin iç ekonomik politikasına dönersek, Maliye Bakanı enflasyon, hayat pahalılığı konusunda da çok aşağıdan alarak konuşuyor. Enflasyonun durdurulması söz konusu bile değil, buna imkân görülmüyor. Hızının düşürülmesi, yani fiyat yükselişlerinin yavaşlaması öngörülüyor sadece. Bu yavaşlama da fazla olama-

yacağa benzer. Üzerinde durulan konu "... enflasyondan zarar gören kesimlerin bu zararlarının azaltılması... onların geçim zorluklarının daha çok artmamasıdır". Ne oldu, ücretlerin, aylıkların, tarımsal taban fiyatlarının yükselişinin fiyat artışlarından önde gidip işçi ve emekçi kitlelerin feraha kavuşturulması vaatleri? Bu tutum da Para Fonu'nun Türkiye'de ücretlerin, aylıkların, taban fiyatlarının dondurulması veya düşük tutulması isteklerine uygundur.

Bu noktada şunu sorabiliriz: Değindiğimiz çeşitli konularda gerçekten yeni ve sorunlara köklü, kalıcı çözümler getiren bir politika izlenebilir mi? Bir şartla izlenebilir: Türkiye'yi emperyalist kapitalist dünya ilişkileri ağının giderek dışına çıkaracak, demokratikleşme sürecinin ekonomik temellerini oluşturacak ve geliştirecek bir politika izlemek şartıyla. Oysa ne yeni hükümet ne onun büyük kanadı CHP bunu başaracak, hattâ isteyecek nitelikte değildir. Böyle olunca da, yapılan ve yapılmayan her şey bağımlı geri kapitalist sistemin kendi mantığı içinde ve son çözümlemede, iç ve dış büyük sermayenin, tekellerin istek ve baskıları doğrultusunda olacaktır. Uluslararası Para Fonu'nun ve diğer kuruluşların isteklerine ister öznel -sübjektif- olarak uyulsun, ister bağımsız hareket etmek niyetiyle nesnel -objektif- olarak uyulsun, sonuç farketmez. Sorun temelde bir sistem ve sistem değişikliği sorunudur; kapitalizmden çıkıp sosyalizme doğru yönelme sorunudur. CHP ise sorunu "sanayi toplumu"na dönüşme olarak ortaya koyuyor, programında da, şimdi hükümet yetkililerinin söylediklerinde de. Onlara göre gelişmiş sanayi toplumları sorunlarını çözmüştür, Türkiye de sanayi toplumuna dönüştüğünde çözecektir. Oysa kapitalist sistemin o gelişmiş sanayi toplumları enflasyonla işsizlik ikileminin kıskaçları arasında ağır bunalım geçiriyor ve yatırım malları sanayii dallarında, temel sanayi olan demir-çelik'de yatırımların düşüşü, teknolojinin yenilenmeyişi, gelişmiş kapitalizmin çürüme ve çöküş çanlarını çalıyor. Sosyalist sistemdeki ülkelerde ise ne bu sorunlar, ne de kapitalizmin yarattığı diğer ekonomik sosyal sorunlar görülmüyor. Sanayileşme, evet. Ama sorun sadece sanayi toplumuna dönüşme sorunu değil. Sanayileşme sorunu toplumsal sistem sorunundan, kapitalizm mi, sosyalizm mi seçeneğinden ayrı düşünülemez.

Terör Olaylarıyla Ne Amaçlanıyor?

Yeni hükümetin oluşmasıyla cinayetler, dinamitlenmeler, saldırılar azalmak şöyle dursun, rekor kıracak ölçüde arttı. Bu anlaşılır bir durumdur. Terör olaylarının gençler arasında kendiliğinden, rasgele oluşan çatışmalar olmadığı, açıkça ortaya çıkmayan bir takım sağcı odaklar tarafından düzenlendiği bir kez daha saptanmış oluyor. Ara sıra gazete sayfalarında, bireysel terör yanlısı bazı "solcu" denilen grupçuklara maledilen eylemler yer alıyorsa da saldırı ve cinayetlerin hızlı tırmanışında bunların belirleyici rol oynamadığı açık. Bu tırmandırılıştan maksat, "CHP iktidar olduğunda cinayetler sona erer, iç barış sağlanır" iddialarını boşa çıkartmak, yeni hükümeti, iktidarının gerekçesi olan baş konuda başarısızlığa uğratmak, yıpratmaktır, belki de bu yolda iktidardan çekilmeye zorlamaktır. Bir de bu duruma kontrgerilla tartışmasının eklenmesi, Ecevit'i ve CHP'yi zor duruma iteleyen ikinci bir etmen olmuştur.

Şiddetin tırmandırılışı ve kontr-gerilla tartışmalarının altında büyük burjuvazi-

nin iç çelişki ve çekişmeleri ve bunun ona bağlı güçlere de yansıması yatmaktadır. Uzun süreden beri büyük burjuvazide iki kesim veya eğilim olduğuna işaret edegeldik. Biri bastırma, sindirme, yıldırma politikası, diğeri oyalamaca ve saptırmaca politikası. Birinci politikanın aracı geleneksel tutucu partilerden faşist parti ve örgütlere kadar uzanan sağ kanat kuruluşlardır; ikinci politikanın aracı, başta sosyal demokrasi olmak üzere, işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareket ve partisi dışındaki boy boy her türlü "sol" akımlardır. Bu sadece Türkiye'de değil, tüm kapitalist dünyada böyle. Hattâ denilebilir ki tüm kapitalist dünyada durum böyle olduğu içindir ki Türkiye'de de aynı tablo görülüyor. Bütün kapitalist dünyada iç ve dış büyük sermaye sınıfları bilimsel sosyalist hareketten ve sosyalizm hedefinden saptırmak için işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin karşısına sosyal demokrasiyi çıkarıyorlar ve geçici de olsa belli ölçüde bir sonuç alıyorlar. Portekiz ve İspanya'da kırk yıllık faşist rejimler yıkılınca sosyal demokrat partiler birden çiçek açtılar ve koalisyon halinde de olsa iktidara geldiler veya politikada etken güç oldular. Fransa'da da sosyalist parti 1970'lerde birden gelişti ve ABD Başkanı Carter, Fransa'yı ziyaretinde sosyalist parti lideriyle görüşmeyi ihmal etmedi. ABD'nin İtalya'da karşılaştığı güçlük, Hıristiyan Demokratlara almaşık olabilecek bir sosyal demokrat parti bulunmayışıdır.

Türkiye'de 1973 genel seçimlerinden bu yana büyük burjuvazi kendisi için CHP'yi ikinci iktidar partisi almaşığı -alternatifi- olarak görmeye başladı. Ve 1978 başında CHP'nin bilinen biçimde iktidara gelişi, büyük kitlelerin bu partiye verdiği destek kadar, büyük burjuvazinin etkin kesiminin yeşil ışık yakmasının da sonucudur. Ama büyük burjuvazi bütünüyle veya kayıtsız şartsız CHP'ye dönük değildir, iki kesim veya eğilim mücadele halindedir. Terörist olayların birden dik bir tırmanış göstermesi burjuvazinin CHP'ye, sosyal demokrasiye karşı olan kanadının gücünü, mücadele kararlılığını gösterir. Büyük burjuvaziden gelen itelemeye, bu sınıfsal etkene ek olarak, terör hareketlerini düzenleyip yürüten ve sonuçlarından yararlanan örtülü güçlerin ve kişilerin de kendi hesapları vardır; elde ettikleri konumlardan geri püskürtülmek, hele hesap verme durumuna düşmek hiç istemezler. Mevzilerini korumanın, kendilerini savunmanın yolunu saldırı ve cinayetlere devamda, yeni yönetime karşı her türlü direniş ve saldırıya başvurmada görürler ve öyle yaparlar.

Şu günlerde böyle bir dönem yaşıyoruz. İşin nereye kadar vardırılacağını kestirmek mümkün değil. Bu süre içinde sosyal demokrasiyi, CHP'yi tutan büyük burjuvazi ve örtülü güçler kesimleri yeni hükümete ne derece yardımcı ve destek olabilecekler? Hükümet gücünü toparlayıp elindeki tüm olanakları seferber ederek kökünü tam kurutamasa bile olayları kontrol altına alabilecek mi, yoksa tersine, hükümeti çekilmeye zorlayacak kadar terörizm azıtacak mı? Uzunca bir süre olsa da birinci olasılık daha geçerli görünüyor. Bu ikisinin dışında üçüncü bir olasılık, terörizmin aşırı boyutlara tırmanmasının ardından cunta hareketinin gelmesi, şimdilik güçlü bir olasılık değil. Ecevit ve hükümet güçlü bir baskı altında ve baskının sonucu olarak da, yapacağı işlerde belli sınırlar içinde ve istenilen çizgi üzerinde tutulmak isteniyor.

Maoizmin Gerici Yüzü...

Dünyada ve bizde büyük sermayenin işçi sınıfının birliğini bozmak ve bilimsel

sosyalist hareketini engellemek ve saptırmak için sosyal demokrasiden gayri boy boy her türlü sol hareketten de faydalandığına işaret ettik. Bunun bir örneği geçtiğimiz haftalarda ülkemizde görüldü. Çeşitli yayınlar ve dernek örgütlenmeleriyle hareketlerini sürdüregelen Maocular, bu defa yasal bir parti olarak ortaya çıktılar. Maocuların bugün belirleyici niteliği anti-sovyetizm ve anti-komünizmdir, Maocular artık "yirminci yüzyıl Marksizm-Leninizmi" olduğunu iddia ettikleri "Mao Ze Tung Düşüncesi"ni, pek ateşli savunucusu oldukları "halk savaşı" tezini arka plana itmişler, Sovyetler Birliği ile dünya sosyalist sistemine düşmanlık ve saldırıyı propaganda, ajitasyon ve örgütlenme faaliyetlerinin birinci maddesi haline getirmişlerdir. Bu uğraşları diğer bütün uğraşlarını gölgede bırakmaktadır. Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin kuruluş bildirisi bunu bir kez daha açıkça kanıtlamaktadır.

Çin yönetimi ve Maocular yalnız nesnel -objektif- olarak değil öznel -sübjektif- olarak da emperyalizmin yanında yer almaktadırlar. Kendi deyimleriyle "sosyal emperyalizm"i, emperyalizmden daha büyük bir tehlike olarak görmektedirler. Bu "daha büyük tehlike"ye karşı da ABD'nin ve Batı Avrupa ülkelerinin, NATO ile AET'nin güçlü olmasını istemektedirler. Güney Doğu Asya'dan ABD'nin çekilmemesi, tersine bu bölgede güçlenmesinden yanadırlar. "Daha küçük tehlike" saydıkları emperyalizm hakkında ise ses soluk hemen hemen kesilmiştir. Bizdeki yeni partinin de kuruluş bildirisi baştan sona "sosyal emperyalizm" etiketi altında Sovyetler Birliği'ni kasıp kavururken Türkiye'deki emperyalizme, NATO ve Amerikan üslerine birer cümleyle göstermelik çatmaktadır.

Oysa bugün Türkiye'de bir an önce tasfiyesi, ülkeden kapı dışarı edilmesi gereken, NATO'su, CENTO'su, Ortak Pazar'ı, Enerji Ajansı ile, nükleer başlıklı silahları, üsleri ve dinleme tesisleriyle emperyalizm vardır. Sovyetler Birliği'nin Türkiye'de böyle bir varlığı söz konusu değildir ve Sovyetler Birliği ile ilişkiler eşitlik, ulusal bağımsızlığa ve egemenliğe saygı çerçevesi içinde ve ulusal çıkarlara yararlı biçimde gelişmektedir.

Konuyu dünya çapında aldığımızda da dünya sosyalist sisteminin dünya barışına, yumuşamaya katkısı ortaya çıkar. 1940'larda ABD atom bombasını gerçekleştirip de dünyayı tehdit altına aldığı zaman, karşı-ağırlığı geliştirerek dengeyi Sovyetler Birliği kurdu. Dünya barışı hâlâ bu denge üzerine oturuyor. Atom silahlarını sınırlama ve giderek tümüyle yok etme, genel bir silahsızlanmaya yönelme, gerçek anlamda kollektif güvenlik örgütlenmeleri oluşturma önerileri Sovyetler Birliği'nden ve diğer sosyalist ülkelerden geliyor, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı ve Anlaşması onların önerisi, girişimi ve ısrarlı takipleriyle gerçekleşti. Dünya sosyalist sisteminin varlığı ve gücü, hem emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içindeki ülkelerin işçi sınıfı hareketleri, hem de ulusal kurtuluş hareketleri için kolaylaştırıcı bir ortam oluşturuyor, emperyalizmin açıktan ve doğrudan müdahalelerini giderek daha da güçleştiriyor, imkânsızlaştırıyor. Kesinlikle denilebilir ki, Çin devriminin 1949'da başarıya ulaşmasında, Sovyetler Birliği'nin bu ülkeye doğrudan yaptığı yardımların yanı sıra, 2. Dünya Savaşı'nın faşizme karşı zaferle bitmesinin ve bu zaferde zamanın biricik sosyalist ülkesi Sovyetler Birliği'nin büyük katkısının belirleyici rolü olmuştur.

DİSK Operasyonunda Yeni Gelişmeler

Politik düzeyde bu özetlemeye çalıştığımız manevraları yapan büyük burjuvazi, 11 Aralık yerel seçimlerinden az önce işçi sınıfı üzerinde uzun süreden beri yürüttüğü bir başka operasyonu noktaladı, iki yıla yakın bir süre önce büyük burjuvazi, CHP ve DİSK üst yönetiminin DİSK'i temel ilkelerinden saptırma, sosyal demokratlaştırma uğraşı içinde olduklarını, bu maksatla, hep birlikte sosyalistleri, Türkiye İşçi Partilileri ve onların yönetimindeki sendikaları tasfiyeye giriştiklerini yazmış ve konuyu sırası geldikçe parti yayınlarında işlemiştir. DİSK üyesi Turizm-İş'in, Kimya-İş'in, Sosyal-İş'in başına gelenler ayrıntılarıyla biliniyor, İşçi Partililerin temsilciliklerden atıldıkları, hattâ patronla işbirliği edilip fabrikadaki işlerinden uzaklaştırıldıkları da herkesin bildiği bir "sır" Bu işler tamamlandıktan sonra sıra tasfiyecilerin birbirlerine düşmelerine ve bir bölümünün diğerini DİSK üst yönetiminden ve kadrolu görevlerden uzaklaştırmasına geldi, ilerici sendikal hareketi tekellerinde tutmaya çalışıp bilimsel sosyalizmi kimselere bırakmayanlar, sosyal demokrasiden daha ileri çizgide bulunanları kanalize edip TİP'e yönelmekten alıkoymada ve Türkiye İşçi Partilileri tasfiyede işe yaramıştı; artık bunlar DİSK'den dışlanmalıydı! Bunun ergeç böyle olacağını Partimiz çok önceden işaret etmiş, uyarmıştı. Yalnız, operasyonun noktalanmasının zamanlamasına bakınca, bu zamanlamanın CHP'den geldiği kanısı uyanır. Bu sosyalizm havarileri CHP'nin solunda olanları bilimsel sosyalist hareketten saptırmada daha işe yarayabilirlerdi; burjuvazinin ve iktidarının onlardan zaten çekindiği yoktu, her yaptıkları biliniyordu, tam kontrol altına alınmışlardı, karışık bir kalabalık oluşturuyorlardı. Burjuvazinin gözü 1970'den önce olduğu gibi şimdi de Türkiye İşçi Partisi üzerindeydi. Onun tutarlı, sebatlı politikasını ve mücadelesini, çetin ceviz niteliğini burjuvazi biliyordu. Ona karşı çıkacak, onu yıpratacak her hareket, her girişim burjuvazinin yararına idi.

Ama CHP'nin değerlendirmesi farklı olmuş olmalı. 11 Aralık seçimleri yakındı. CHP seçimlerden sonra kendisini iktidar yapacak bir hükümet değişikliği bekliyordu. DİSK'de CHP'liler kalabalıktı ve yönetimdeydi. Tam iktidar kapıda görünmüşken CHP, Milliyetçi Cephe'nin durmadan tekrarladığı "aşırı solu himaye etme" suçlamasıyla yine karşılaşmamalıydı, CHP liderinin o meşhur deyimiyle "sırttaki keneleri temizlemeliydi". Öyle de yapıldı.

Bundan sonra ne olacak? Bir şey kesin artık. Türk-İş içindeki sosyal demokrat sendikaların ayrılıp bir 3'üncü konfederasyon kurmalarına gerek kalmadı. DİSK o hale geldi. Şimdi DİSK, sınıf sendikacılığı çizgisini içtenlik ve kararlılıkla izleyen ve o temel çizgide birleşen çeşitli politik görüşteki yönetici, temsilci ve üyeleri (özellikle şimdiye kadar cephe almış olduğu Türkiye İşçi Partilileri) çatısı altında barındıran bir kuruluş mu olacak, yoksa, şamatalı bir sol lafazanlığı arkasında teslimiyetçi, uzlaşmacı bir yol mu tutacak? Bu sorunun cevabı önemli, ikinci şık gerçekleşirse DİSK ilerici sendikal hareketi temsil etme niteliğini tümüyle yitirir, bodur ve kısır kalır. Ve ilerici sendikal hareket ergeç bir yerden filiz verir. Türkiye işçi sınıfı ve partisi ilerici sendikal hareketin tasfiyesine kayıtsız kalamaz. CHP'li DİSK ve DİSK'e bağlı sendikalar yöneticilerinin ellerindeki iktidarı nasıl kullanacaklarını göreceğiz. Türk-İş ile birleşmeye ilişkin olarak ısrarla tekrarlanan haberler bu konuda iyimserliğe pek yer verdirmiyor.

Sendikalar ve üst kuruluşları ne kadar ilerici olursa olsun demokratik kitle örgütleridir, siyasî parti değillerdir, o niteliği taşımazlar. İçlerinde çeşitli görüşte üyeleri ve yöneticileri olduğu gibi belli politik partiler, politik çizgiler etrafında gruplaşmaları da barındırabilirler. Doğaldır. Sendikal örgütün bütünlüğü ve gelişme olanakları açısından önemli olan, çeşitli politik çizgiler arasında, sınıf sendikacılığının temel ilkeleri üzerinde anlaşmayı ve işlerin yürütümünde mümkün olduğunca uyumluluğu sağlayabilmektir; böyle bir çerçeve içinde birarada çalışabilmektir, kimse kimseyi tasfiyeye kalkmadan. Bu durum politik ayrılıkların, tartışmaların, gerektiğinde eleştirilerin sendikal çalışmalarda ortadan kalkması demek değildir. Etkinlik ve üstünlük kazanma yarışması da ortadan kalkacak değildir. İnsan doğru olduğuna inandığı düşünceleri, görüşleri çevresine yaymak, kabul ettirmek, yandaş ve etkinlik kazanmak ister. Ama bunun yolu karşısındakilere çelme atmak, oyunlar düzenlemek, her yöntemi mubah sayıp ayağını kaydırmaya çalışmak değildir. Etkinlik, güç ve yandaş kazanmanın yolu, ilerici sendikacılığın temel ilkeleri ve sendikaların örgütsel bağımsızlığı kuralları çerçevesinde en yetenekli, tutarlı, özverili çalışmayla, dürüstlük ve beceriklilikle insanın kendisini ve temsil ettiği politik çizgiyi çevresine kabul ettirebilmesi, saygınlık ve etkinlik kazanabilmesidir.

Türkiye İşçi Partisi'nin sendikalara ve tüm demokratik kitle örgütlerine yaklaşımı, oralarda çalışma anlayışı budur. Şimdiye kadar sendikalara ve diğer kitle örgütlerine karşı tutumu böyle olmuştur, şimdiden sonra da böyle olacaktır.

Büyük burjuvazinin DİSK üzerindeki operasyonu onu sosyal demokrasiye teslim almakla bitmedi. DİSK'in dinamik, güçlü çekirdeği Maden-İş'in yöneticileri de hizaya getirildi. Grevler ve lokavtlarla ortaya dökülen MESS ile iş anlaşmazlığında Maden-İş geriledi, MESS isteklerini sonunda kabul ettirdi. Grevlerin işçinin zaferiyle bittiği yolunda yapılan şamatalar bu acı gerçeği kapatamaz. En önemli ihtilâf noktalarından biri grup sözleşmesinin reddi, işyeri sözleşmesinde ısrardı. Olmadı, MESS dayattı. Şimdi Kemal Türkler yükseksen derece çark ederek grup sözleşmelerinin iyiliğini şakıyor. Bir diğer istem, 16 Eylül DGM direnişinde işten atılan işçilerin eski işlerine alınmasıydı. O da olmadı, işçiler eski işlerine alınmadığı sürece de "kara liste"nin kalktığına ilişkin demeçlerin bir anlamı yoktu. Ayrıca, kıdem tazminatı da artırılamadı. Ücret zamlarına gelince, işverenlerin baştan vermeyi kabul ettikleri zamlarla grevler sonunda alınan zamlar arasındaki fark önemli bir fark değildi.

Büyük burjuvazinin DİSK ve ona bağlı sendikalar üzerinde yürüttüğü ve başarıya ulaştırmış göründüğü operasyon, aslında, sadece yönetimleri hizaya getirmede başarılı olmuştur. Bu sonuç olumsuzdur, ama bununla her şey bitmiş değildir. Diri ve sağlam özüyle işçi kitlesi sendikal harekete ve örgüte sahip çıkmasını ve onu doğru rayına oturtmasını bilecektir. Tüm Türkiye İşçi Partililer bu uğraşta görev başında olacaklardır.

İşçi Sınıfı Hareketini Sosyal Demokrasiye Teslim Etmeyeceğiz!

Türkiye işçi sınıfı hareketini ne sendikal, ne politik alanda sosyal demokrasiye teslim etmeyeceğiz. Sosyal demokrasiyle mücadele gündemimizdedir. Bu mücadelede, içtenlikle demokrasiden yana olan sosyal demokrat kitle ile uzlaşmacı ve teslimiyetçi yöneticileri arasındaki ayrımı gözden kaçırmayacağız. Mücadeleyi yürütürken

sosyal demokrasinin ikili niteliğini, yani bir yandan büyük burjuvaziye güvence verirken öte yandan da kitle desteğini korumak için halk kitleleri yararına bir şeyler yapmak zorunluğunda olduğunu göz önünde tutacağız ve onu sürekli burjuvaziden uzağa, kitlelerden yana çekmeye çalışacağız. Emperyalizme ve faşizme karşı, demokratik bir platform üzerinde iş ve eylem birliği yollarını arayacağız. Milliyetçi Cephe iktidarının gitmesi, CHP hükümetinin oluşmasıyla demokrasiden yana güçlerin birliği sorunu, öneminden hiçbir şey yitirmemiştir. Çünkü emperyalizmi ve faşizmi etkisizleştirecek ve yok edecek güçler sınıfsaldır, işçi ve emekçi kitlelerin ve örgütlerinin olabildiğince en geniş ilkeli birliğidir.

Örgütlü birleşik güç yenilmez!

Çark Başak, Sayı 46, 16 Mart 1978

İşçi Sınıfı Maceracı Değildir

17 Mart 1978

Başbakan Ecevit'in DİSK'in iki saatlik direnişine karşı çıkışı anti-demokratiktir. Birincisi, işçilerin direnişi Anayasaya uygundur, ikincisi, Batıda çok yapılan, çok görülen bir direniş biçimidir. Başbakanın ise "Türkiye'de demokrasi Batıdan ne bir fazla, ne bir eksik olacak" diye sözü vardır.

İşçilerin direnişi kuşkusuz hükümete değil, saldırı ve cinayetleri tırmandıran faşist güçlere karşıdır, ama bu direnişte hükümete de bir uyarı vardır. Hükümet kurulalı üç ay oldu. Bu üç ayda şiddet olaylarının kökü kurutulamazdı belki, ama kontrol altına alınmaya başladığı açık seçik görülebilirdi. Sayın hükümet başkanı bütçenin kabulünden sonra anarşi kaynaklarının "üzerine yürüneceği"ni söylemişti. Bu söz yerine getirilmelidir. Asıl kaynaklara inilmedikçe sorun çözülmez. Kontr-gerilla ve benzeri örtülü güçler konusu yine kaim bir sis ve sessizlik perdesiyle örtüldü. Neden?

İşçi sınıfı maceracı değildir, ama demokratik mücadeleden geri durmaz, mücadelesini azimle yürütür.

Yürüyüş, Sayı 155, 28 Mart 1978

Ulusal Bağımsızlık İçin Nato'ya Hayır!

Parti'nin 4-23 Nisan arasında düzenleyeceği "Ulusal Bağımsızlık İçin Nato'ya Hayır!" kampanyasıyla ilgili basın açıklaması, 18 Mart 1978.

Mart sonlarına doğru düzenlenen bu bir dizi Bölge Temsilcileri ve Eğitim Toplantıları, Merkez Yönetim Kurulumuzun 15 Ocak 1978 günlü toplantısında kararlaştırıldığı üzere, Partimizin Nisan ayı için planladığı büyük kampanyanın arifesine rastlıyor. 4 Nisan Nato anlaşmasının 29. yıldönümü. Bu yıldönümü vesilesiyle hükümetten Nato'dan çıkılmasını talep edeceğiz. Emperyalizmin ve onun askeri saldırı aracı Nato'nun dünya barışını ve ülkelerin bağımsızlıklarını tehdit eden niteliğini bir kez daha kamuoyuna duyuracağız. Bugün yeniden güncelleşen Nato, ikili anlaşmalar, Amerikan üsleri konularını ilk Türkiye İşçi Partisi ortaya atmış, genel tartışma ortamını açmıştı. 1965 seçimlerinde Türkiye İşçi Partisi'nin ilk radyo konuşması "35 milyon metre kare vatan toprağı işgal altındadır" cümlesiyle başlıyordu. Bu, tüm dikkatleri üstüne çeken ilk çıkıştı. Giderek konu kamuya mal oldu. Partimiz ve diğer demokratik kuruluşlar tarafından büyük mitingler, yürüyüşler düzenlendi, Amerikan 6. filosunun ziyaretlerine karşı protesto gösterileri yapıldı. Bu sırada öldürülen Vedat Demircioğlu arkadaşımızın şahsında Türkiye İşçi Partisi ilk şehidini verdi.

Nato, ikili anlaşmalar konusu birçok kez Millet Meclisi'ne getirildi; o kürsüden kamuoyuna seslenildi, hükümet -zamanın AP hükümeti- sıkıştırıldı. Öyle ki, nihayet hükümet ABD ile ikili anlaşmalar konusunu ele almak zorunluluğunu duydu. Tam sayılarının bile bilinmediği ve kimisinin yazılı metninin dahi bulunmadığı söylenen ikili anlaşmaları temel bir çerçeve anlaşmaya bağlamak istedi. Uzun yıllar süren görüşmeler başladı. ABD ile yapılan ve Amerikan Kongresinden onaylanıp geçmesi şimdi bizim burjuva politika çevrelerince dört gözle beklenen, geçirilmiyor diye öfkelenilen "Ortak Savunma Anlaşması" adındaki anlaşma bu gelişmelerin sonucudur. Türkiye'de ABD üsleri, tanınan haklar, ayrıcalıklar konusunda temelde değişmiş bir şey yoktur; yalnız sivrilikler biraz törpülenmiş, üsler Türkiye'nin üsleri gibi gösterilmek istenmiş, anlaşmaya "Ortak Savunma Anlaşması" adı takılmıştır.

TÜSTAV Arşivi

Doğu Sorunu Yalnız Ekonomik Değil, Politik Bir Sorundur

Diyarbakır'da düzenlenen doğu bölgesi "Genişletilmiş Bölge Temsilcileri ve Eğitim Toplantısı"nda yapılan açık konuşmanın Yürüyüş dergisinde çıkan özeti, 25 Mart 1978.

Geniş halk kitleleri Milliyetçi Cephe'nin gitmesini, CHP'nin iktidara gelmesini umutla beklemişlerdi. CHP nihayet iktidara geldi, ama umutlar gerçekleşmedi. "Henüz çok yeni, birden olmaz, zaman ister" demek, geçerli bir mazeret değildir, işlerin tam görülmesi zaman ister, ama baştan işlerin nasıl tutulduğu, sonunun nereye varacağının işaretlerini verir.

[...]

CHP bu kitlesel desteğe dayanarak büyük sermayenin karşısına dikilebilir, demokratik hak ve özgürlükler ve halkın çıkarları adına muhalefetteyken kararlı mücadele verebilir, iktidara gelince de demokrasi ve kitleler lehine gerekli adımları atabilirdi. Böyle olmadı. CHP kendisine umut bağlayan kitleleri canlı, etkin bir politik güce dönüştürmemek için elinden geleni yaptı. Onlar sadece oy versinler, CHP'ye parlamentoda sandalye sağlasınlar yeterdi. Oysa iktidar yalnız oy ve Meclis aritmetiğine dayanmaz, iktidar olabilmek için dayanılan kitleler bilinçli ve örgütlü aktif bir güç olarak politik hayatta demokratik baskı ve etkisini duyurabilmelidir. Kendisini destekleyen kitlelerin politik gücüne dayanma yoluna gitmeyince, CHP, büyük sermaye sınıfına, burjuvaziye güvence vermek, şirin görünmek yoluna gitti. Bu bakımdan, tek başına değil de ortaklık olarak iktidara gelmek çok işine yaradı CHP'nin. Demokratik Partiyle Cumhuriyetçi Güven Partisi'nin hükümete katılmaları büyük sermayeye güvence vermiştir.

Sorunların Çözümü Emperyalist-Kapitalist İlişkiler Ağı Dışında Mümkündür

Şimdi iktidarda olununca Uluslararası Para Fonu'nun isteklerine boyun eğiliyor, ambargo kalkmıyor ve ABD Kongresi Ortak Savunma için Savunma İşbirliği Anlaşması denilen ikili anlaşmayı geçirmiyor diye sinirleniyor. Ambargo kalksa, ikili anlaşma onaylansa Türkiye'nin durumu düzelecek mi, yoksa bağımlılık; durumu vurgulanarak devam mı edecek? Uluslararası Para Fonu ile varılan ve imzalanacak olan anlaşma Türkiye'nin ekonomik bağımlılığının, ambargonun kalkması da askeri ve dolayısıyla politik bağımlılığının devamını belgeleyecektir. Hem silahlı kuvvetlerin eğitim ve savaş donanımının tek bir kaynağa bağlı olmasının sakıncalarından, tehlikelerinden söz edeceksin, hem ambargonun kalkmasını ısrarla isteyecek, kalkmıyor diye öfkeleneceksin. Bu iki davranış bağdaşmaz. Ambargo kalkarsa gerekli askeri donanım için Türkiye yine tek bir dış kaynağa bağlı olacak. ABD silah ve malzemenin kendi istekleri dışında kullanılmasına yine müsaade etmiyecek, hoşnut olmadığında dilediği gibi yeni bir ambargo koyabilecek. Savunma İşbirliği Anlaşması

denilen ikili anlaşma ise Türkiye'de Amerikan üs ve tesislerinin devamının yeni bir güvencesidir. Üsler her ne kadar Türk Silahlı Kuvvetleri'nin gibi gösteriliyorsa da aslında değil, üslerde yine Amerikan komutanları, onların yönetim ve denetiminde iç alanlar ve kadrolar bulunacak, üstelik bu üs ve tesis toprakları açıkça kiralanacak; kiralanacak da, doların değeri düştü diye kirayı yükseltmeye hazırlanıyoruz! Ambargo ve bu ikili anlaşma "haysiyetli, kişiliği olan dış politika" ve "milli savunma kavramı" ile ne derece bağdaşır. CHP lideri düşünmek durumundadır.

[...]

İçteki saldırılar, cinayetler furyasının da dıştan etkilendiğine hiç kuşku etmemeli. Amerikan gizli istihbaratı CIA'nın ne denli içimizde olduğu en yetkili ağızlardan açıklandı, zaman zaman günlük basın sayfalarına döküldü. Zaten CENTO çerçevesinde bozguncu faaliyetleri engellemek, yok etmek için İran, Türk, ABD ve İsrail istihbarat servislerinin temas ve işbirliği halinde oldukları biliniyordu.

Dış ve iç büyük sermaye kitlelerdeki sol potansiyelden korkuyorlar. Türkiye burjuvazisi Cumhuriyet dönemi boyunca bu korkuyu iliklerinde duymuştur; ekonomik gelişmesine örnek aldığı Batı kapitalizmini siyasal rejime örnek almamış, burjuva demokratik hak ve özgürlükleri görece en liberal olduğu 1961-71 döneminde bile Batılı ölçülerde tanımamıştır. Şimdi ise baskı, saldırı, cinayetlerle demokratik özgürlükleri daha da geriletmeye yönelmektedir.

[...]

Hükümetin şiddetin tırmandırılışı ile başa çıkıp çıkamayacağını belirleyecek esas unsur bu tırmandırılışın ardında hangi güçlerin bulunduğu ve onların kararlılık derecesidir. Bir başka unsur da Başbakanın dediğini yapıp yapmayacağıdır. Bütçenin kabulünden sonra Meclis'de yaptığı konuşmada Başbakan olayların kaynaklarının üstüne yürüneceğinden söz etmişti. Hükümet gerçekten üstüne yürüyüp de birinci dereceden sorumluları saptayıp etkisizleştirebilecek mi? Yoksa üstüne yürümeyi ikinci, üçüncü ve daha alt kademelerde durdurmak gereğini mi duyacaktır? (Kontrgerilladan ve benzeri örtülü güçlerden artık söz edilmez oldu.) Gerçekte kaynakların üstüne yürüdüğü ölçüde başarılı olacak ve kitlelerin, tüm demokratik güçlerin desteğini görecektir.

Türkiye'nin politik istikrarsızlığının altında şöyle bir sınıfsal tablo yatıyor. Burjuvazi ülkeyi yönetmekte ve işlerini yürütmede acze düşmüş durumda ve bu aczi giderek büyüyor. Bunun karşısında işçi sınıfı ve müttefiki emekçi sınıflar iktidarı alacak ve ülkeyi yönetecek konuma henüz gelmiş değil. Halk kitlelerinin büyük bir bölümü hâlâ MC partilerine takılmış, diğer büyük bir bölümü CHP'nin demokratik soluna umut bağlamış. 12 Mart döneminden bütününde toplum ve kitleler daha ilerici, daha sol konumda çıktı. Ama bu demokratikleşme, bu sola kayış CHP'nin sosyal demokrasisine kanalize olmuştu, işçi sınıfı partisinin, yani Türkiye İşçi Partisi hareketinin 1970'den önce parti dışı saptırmalar ve parti içi sapmalarla zayıflaması ve 1971'de kapatılması toplumda kendiliğinden oluşan gelişmenin sosyal demokrasiye yönelmesine yol açtı. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinde ve ülkenin genel politik yaşamında işçi sınıfı partisinin önemi, daha doğrusu vazgeçilmezliği bu olayla da bir daha doğrulanmış oldu.

Bu çelişkinin çözülmesi, nesnel durumla öznel durumun uyumlu hale getirilme-

si gerekmektedir. Partimiz bu gereğin bilincindedir, örgütlenme çalışmaları gündemimizin birinci maddesidir, işçi sınıfı ve diğer kol ve kafa emekçisi kitleler içinde örgütlenmeye ve örgütün niteliğini yükseltmeye büyük önem veriyoruz. Parti örgütü dışında, demokratik örgütlenmeleri de geliştirmek ve güçlendirmek ve hepsini emperyalizme ve faşizme karşı ortak bir program üzerinde birleştirmek gerekmektedir. Partimizin bu doğrultuda da ısrarlı uğraş ve çabaları vardır. Tüm demokratik güçler emperyalizme ve faşizme karşı birlik çalışmaları ve örgütlenmeleri içinde olmalıdırlar. Faşizmin kaynağı sınıfsaldır, emperyalizmin işbirlikçisi büyük sermaye sınıfıdır; onu alt edecek güç de sınıfsaldır, işçi sınıfı ve müttefiki kol ve kafa emekçisi kitlelerdir.

Doğu Sorunu ve Bilimsel Sosyalist Politika

Ülkemizin üzerine bir kâbus gibi çöken baskı ve şiddet havası Doğu illerimizde daha da yoğun. İktidarın değişmesi, durumda bir değişme, bir ferahlama da getirmedi. Getirmedi, çünkü derdin kökü yapısal. CHP ise, daha önce belirttiğim gibi bu yapıyı, bu düzeni gerçekten değiştirmeye istekli değil. Doğu illeri, bir, kapitalizmin eşitsiz gelişme kanunu sonucu ekonomik, sosyal açıdan geri kalmıştır. İki, kapitalizmin başka ülkelerde de görülen bu eşitsiz gelişme kanununa ek olarak, gelmiş geçmiş burjuva iktidarları izledikleri politikada Doğu bölgesini ihmal etmişler, üvey evlat muamelesi yapmışlardır. Üç, doğuda ırkçı, ayırım gözeten uygulamalar, şoven milliyetçi baskılar süregelmiştir ve son yıllarda daha da yoğunlaşmıştır. Bunun için Doğu sorunu yalnız ekonomik değil, politik bir sorundur. Böylesine antidemokratik ve adaletsiz bir durum en kısa zamanda giderilmek zorundadır. Sorun ciddi ve acildir.

Doğu'nun bu durumu, doğal ve haklı olarak hem bu iller hakkında, hem de Türkiye'nin tümünün demokratik, ilerici, sol kamuoyunda tepki uyandırmakta ve sorunun çözüm yolları tartışılmaktadır.

Son yıllarda bu tartışmalarda dikkati çeken bir nokta, Doğu bölgesinin sömürge olup olmadığı sorununun ortaya atılmış ve bazı çevrelerce de kabul görmüş olmasıdır. İlk bakışta Doğunun sömürge olup olmadığı bilimsel bir sorun gibi görünür. Oysa sorunu ortaya atanların maksadı bilimsel bir araştırma ve tesbit yapmak değildir; maksat politiktir. Doğunun sömürge olması iddiasının ardında Doğu sorununa Türkiye'nin bütününün sorunlarından ayrı, kendi başına çözüm bulunabileceği ve bulunması gerektiği görüşü vardır; bu görüşe gerekçe ve dayanak olarak sömürge savı ileri sürülmektedir. Ben burada bu sömürge tartışmasına girmeyeceğim, yalnızca sömürge olmadığı konusunda görüşümüzün kesin olduğunu belirtmekle yetineceğim. Sömürülüyor olmak başka şeydir, sömürge olmak başka şeydir. Asıl üzerinde durmak istediğim konu, Doğu sorununun Türkiye'nin bütününden koparılmak istenmesi ve kendi başına, ayrı çözüm yollarının aranması çabalarıdır.

Doğu sorunu Türkiye sorunundan koparılarak ve kendi başına, ayrı çözüme kavuşturulamaz. Türkiye Doğusu, Batısıyla ve parçalar halinde değil, bir bütün olarak, emperyalizme bağımlı geri bir kapitalist ülkedir. Bir bütün olarak emperyalizmin ekonomik sömürüsü, politik, askerî ve kültürel nüfuz ve baskısı altındadır. Temel olgu budur ve sorun bu çelişkinin giderilmesi, bağımlı, geri kapitalist durumdan

çıkılmasıdır. Türkiye'nin tüm sorunları -Doğu sorunu dahil- bu temel olgu ışığında ve çerçeve içinde doğru değerlendirilip doğru teşhis edilebilir ve geçerli çözüm yolları saptanabilir. Emperyalizme bağımlılığı bir yana bırakıp Türkiye'nin kendi içinde ikincil sömürü kademeleri saptayarak bunları temel olgu ve çerçeveden kopuk, kendi başlarına ele almak ve çözüm aramak çıkar yol değildir. Türkiye'nin, içinde yeraldığı kapitalist dünya ülkeleri arasında temel ayrım sömüren emperyalist ülkeler ve sömürülen geri ülkeler bölünmesidir. Hangi sorunu ele alırsak alalım kapitalist dünya çapındaki bu ayırımı ve aradaki çelişki ve çatışmayı gözönünde tutmak, ona göre sorunu incelemek ve çözümünü bulmak zorundayız. Emperyalizmle mücadele etmeden başka tür sömürülere karşı da mücadele edilemez.

Emperyalizme karşı mücadele aynı zamanda demokrasi mücadelesiyle bağlantılıdır. Emperyalizmin sömürü ve baskısı altında asıl ezilen işçi, emekçi geniş halk kitleleridir. Emperyalizme karşı direnen ve mücadele eden asıl toplumsal güç onlardır. Halk kitleleri halk oldukları için demokrattırlar. Demokratik hak ve özgürlüklerin, eşitliğin, insanca ilişkilerin genişleyip kökleşmesini isterler; bu uğurda sürekli mücadele verirler. Eşitlik ve özgürlük temel demokratik haklardır, işçi emekçi kitleler mücadelede karşılarında büyük sermaye sınıfını ve onun politik güçlerini olduğu kadar, emperyalizmi de bulurlar. Emperyalizm, girdiği ülkelerin demokratikleşmesinin can düşmanıdır; her türlü tutucu, gerici, baskıcı faşizan güçlerin ve girişimlerin destekçisidir. Doğu sorunu bir boyutuyla da demokratikleşme sorunudur.

İç içe geçmiş olan bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi birbiriyle bağıntılı olduğu kadar, sosyalizm için mücadele ile de iç içedir. Şüphesiz, bağımsızlık ve demokrasiden yana olan ve bunlar için mücadeleye katılan her kişi ve güç sosyalist değildir ve olması beklenmez. Ama bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin öncü gücü, itici gücü işçi sınıfıdır her yerde, işçi sınıfının öncü müfrezesi de onun bilimsel sosyalist partisidir.

Bilimsel sosyalizm işçi sınıfının düşünce sistemi, eylem kılavuzudur. Kapitalist dünyanın her ülkesinde işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi sosyalizm için mücadelenin olduğu kadar bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin de en tutarlı, en cesur ve en fedakâr gücüdür.

İşçi sınıfı ve onun öncü örgütü olan partisi bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi işlevini, elbette ki, herkese sosyalizmin kabulünü dayatmak biçiminde yapmaz. Ulusal, demokratik güçler arasında anlaşabilecekleri ortak noktaları, ortak istekleri ve hedefleri ortaya koyarak bunlar üzerinde birleşmeyi ve birlikteliği sağlamaya çalışır. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini bilimsel sosyalist bir anlayışla ve sosyalizmi nihai hedef alarak yürütür. Böyle bir bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin içeriği ve niteliği farklıdır, daha ileri düzeydedir. Yine de bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm sorunları ve mücadeleleri tabiatları gereği birbirine bağıntılı, iç içe geçmiş olgular olduklarından, sosyalist olanlarla olmayanlar arasında ortak görüş noktaları, ortak istek ve hedefler üzerinde anlaşmaya varmak mümkündür ve gereklidir. Emperyalizme ve faşizme karşı tüm demokratik güçleri birleştirme ve örgütleme hareketleri, bu hareketlerde işçi sınıfı partilerinin rolü ve bunların eriştiği başarılar dünyanın bir çok ülkesinde görülmektedir. Bunun için, "Sosyalizm ancak işçi sınıfına, küçük bir çevreye seslenir, ulusal, demokratik istek ve hedefler ise daha

geniş kitleleri kapsar, harekete geçirir" yollu bir iddia temelinden çürük, dayanaktan yoksundur. Günümüz koşullarında bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi birbirine bağlantılı ve içice geçmiş olduğundan bu çizgi üzerinde en geniş kitleleri birleştirmek hem mümkündür, hem zorunludur. Hareket en üst düzeyde en ileri hedefler göz önünde tutularak örgütlenip yürütüldüğü takdirde kalıcı ve ileriye doğru gelişmelere açık sonuçlar verir. Doğu sorununu Türkiye'nin bütününün sorunlarından ve mücadelesinden koparark, soyutlayarak ele almak ve çözüm aramak gerçekçi değildir; Türkiye devrimci hareketini ve Doğu sorununu geri bir çizgide tutmak, peşinen başarısızlığa mahkûm etmektir. Niyet bu olmasa bile, gerçekte olan budur.

"Böl, Parçala ve Hâkim Ol" İlkesi Büyük Sermayenin Değişmez Kuralıdır

Bilimsel teori ve dünya pratiği birleşik örgütlü mücadele gereğini vurguladığı gibi Türkiye'nin kendi somut gerçekleri de aynı gereği doğrulamaktadır. Sömürünün her çeşidinin altında sınıfsal sömürü vardır. Doğu geri, yoksul bırakılmışsa, Doğu'da ayrım gözeten bir politika, ırkçı, şoven milliyetçi baskılar uygulanıyorsa, bu, Türkiye'de insafsız bir sömürü düzeni olduğundandır; sömürücü büyük sermaye sınıfının Türkiye'nin dış ve iç politikasını, işlerinin yürütümünü kendi sınıf çıkarları doğrultusunda belirleyebilmesindendir. Sermayeci sınıfın en korktuğu sınıf işçi sınıfı ve onun müttefiki emekçi kitlelerdir. Sermeye sınıfı ne denli insafsızca sömürücü ve baskıcı olursa işçi sınıfından ve emekçi kitlelerden korkusu o denli büyük olur, çünkü tepkinin de o denli büyük olacağını bilir. Büyük sermaye işçi emekçi sınıfları kontrol altında tutmak için türlü yöntemler kullanır. Baskı ve şiddet en belirgin, en kaba yöntemidir. Daha ince hesaplı yöntemler de kullanır, örneğin kendi burjuva ideolojisini, burjuva sosyal değerlerini kitlelere aşılamak ve tutturmak politikasını kesintisiz uygular. Kendi sınıfsal çıkarlarını ulusal çıkarlarmış gibi gösterip kitlelere kabul ettirmeye ve kitleleri bu çıkarlar doğrultusunda harekete geçirmeye çalışır. Sınıfsal çıkarlarını ulusal çıkarlarmış gibi gösterme ve kabul ettirmeyi özellikle işçi, emekçi kitleleri bölebilmek, birbirine düşürebilmek için kullanır. "Böl, parçala ve hâkim ol" ilkesi büyük sermayenin, dünyada ve bizde değişmez hareket kuralıdır. Bu maksatla büyük sermaye-büyük burjuvazi, din, mezhep ırk, dil, kültür ve milliyete ilişkin her türlü ayırımı kullanır, bütün bu ayırım çizgileri üzerinden işçi ve emekçi kitleleri parçalamak, bölmek, birbirine düşürmek girişimlerini yürütür, zaman zaman sonuç da alır.

Bilimsel sosyalistler, işçi sınıfı partisi bu bölünmelere karşı çıkar. Tüm demokratların, ilericilerin, yurtseverlerin ödevi de karşı çıkmaktır, işçi sınıfının birliği değişmez temel kuraldır. Onun dışındaki emekçi kitlelerin de sosyalizm doğrultusunda bir anti-emperyalist ve anti-faşist ortak platform üzerinde birleştirilip örgütlendirilmesi gerekir. Geniş kitlelerin birleşik örgütlü gücü yenilmez. Tarihi onlar yapar, onlar değiştirir.

İşçi sınıfının birliği, örgütsel birliği demektir, ayrı örgütlenmeler arasında ittifak demek değildir. Aynı sınırlar içinde tek ülkedeki işçi sınıfı tek örgütte toplanıp birleşir. İttifak işçi sınıfı ile diğer emekçi sınıflar, özellikle yoksul köylüler arasında ve işçi sınıfı örgütleriyle diğer emekçi sınıflar örgütleri arasında söz konusudur.

Doğu'daki demokratik mücadele için işçi sınıfının örgütsel birliğinin ayrıca önemi vardır. Doğu illerimizde sanayileşme daha geri olduğundan yerel işçi sınıfı nicel ve nitel bakımdan daha az gelişmiş durumdadır; ancak Türkiye işçi sınıfı hareketinin birliği ve bütünlüğü sayesinde tarihsel görevi olan liderlik işlevini yerel olarak da daha etkin, daha güçlü biçimde görebilir, bölgenin tüm ilerici, demokratik güçlerinin mücadelesinin tek bir devrimci dalga halinde birleştirilmesinde etken olur.

Birlik sorununu burjuvazi gayet iyi anlıyor. Bir yandan işçi-emekçi sınıf ve katmanları bölmek, parçalamak, birleşmelerini önlemek için elinden geleni yaparken, öte yandan işçi ve emekçilere karşı sermaye sınıfının -burjuvazinin- kesimleri arasında dayanışma ve işbirliğini sağlamak ve güçlendirmekte de hiç kusur etmiyor. Oldum olası Doğu'daki toprak ağaları ve daha sonraları yeşerip gelişen burjuvazi Türkiye çapındaki büyük toprak sahipleri sınıfının ve burjuvazinin bir parçası ve onunla uyumlu olagelmişlerdir. Doğu'da ekonomik, kültürel, sosyal ve politik baskı işçi ve emekçi kitleler, geniş yoksul köylü yığınları üzerindedir; toprak ağaları, tüccarlar, sanayiciler, yüksek gelirli serbest meslek kesimi üzerinde değil. Eğer şimdi kimi yerel toprak ağası ve burjuva unsurlar halk kitlelerinin demokratik isteklerinden ve mücadelesinden yana görünüyorlarsa -gerçekten oluyor değil, görünüyorlardır sadece- bu daha önce işaret ettiğim ince hesaplardan dolayıdır; örneğin kitlelerin kendilerine karşı husumetini yumuşatmak içindir.

İşçi Sınıfının Örgütsel Birliğine Karşı Çıkmak Bilimsel Sosyalizmle Bağdaşmaz

Türkiye işçi sınıfının örgütsel birliğini geliştirip güçlendirmek, işçi sınıfının diğer kol ve kafa emekçi sınıflarla, yoksul köylü ile ittifaklarını pekiştirmek işçi sınıfı hareketinin, partimizin, birinci gündem maddesidir. Partili olmasalar da, kendisinin bilimsel sosyalist olduğunu söyleyen herkesin ödevi bu birlik için çalışmaktır, işçi sınıfının örgütsel birliğine karşı çıkmak bilimsel sosyalizmle bağdaşmaz.

Doğu sorunu bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusunda böyle örgütlü birleşik mücadele verilmesiyle ve sosyalizm çerçevesinde her yönüyle çözüme kavuşacaktır. Yerel çelişkiler, Türkiye'nin bütününün emperyalizmle olan çelişkisinin iç sınıfsal temel çelişkiyle birlikte çözülmesi sonucu, çözülme olanaklarına kavuşacaktır. Sermayeyle emek arasındaki temel çelişki çözülmeden ve çözülme yolu açılmadan sömürü ve ona ilişkin baskı ve şiddet ortadan kalkmaz veya kalkma yoluna girmez.

Sosyalizmin gerçekleşmesini veya o yönde gelişmelerin olmasını beklemek uzun iş, demek bir fayda vermez. Doğada olduğu gibi toplumda da nesnel gelişme yasaları vardır, iradi hareketler, müdahaleler isabetli ise bu nesnel gelişmeleri hızlandırır, değilse aksatır, ama sürecin temel seyrini değiştiremez, irademiz dışındaki zorunlulukları kabul ve ona göre hareket tarzımızı düzenleme durumundayızdır. Bu açıdan, uzun yol, kestirme yol diye bir ayrım geçerli değildir. Çıkar yol, geçit veren yol, ya da çıkmaz yol, geçit vermez yol vardır. Çıkar yol, hedefe götüren yol aynı zamanda mümkün olan en kısa yoldur. Kısa, kestirme yol yoktur ama, kestirmeden gideceğim diye maceracı yollara sapma tehlikesi vardır. Bu tür sapmaların cezasını yalnız onu yapanlar çekse pek bir şey demeyiz; ama öyle olmaz, acı sonuçlarını bütün hareket çeker, kurtarmak için yola çıktıkları kitlelerin kendisi çeker.

Sayın Arkadaşlarım,

İşte böyle örgütsel birlik içinde bir mücadele ile hedefe doğru ilerliyeceğiz. Birlik içinde, özgürce, eşitçe, kardeşçe! Birlik ancak bu nitelikte olursa gerçek bir birliktir, sağlamdır, kalıcıdır; toplumun tüm yönleriyle serpilip gelişmesinin yollarını açar. Sosyalistler, Türkiye İşçi Partililer birlik adına yapılan her türlü zora, baskıya, şiddete karşıdırlar. Ahlak dışı, insanlık dışı olduğu için karşıdırlar; insanlar arasında gerçek birliği sağlamadığı, tersine onun temellerini oyduğu için karşıdırlar.

Her türlü baskı ve şiddetin ortadan kalktığı koşullarda özgür iradeyle seçilmiş, gönüllerde anlayış ve sevgiyle temellenen birlik! Dileğimiz budur, mücadelemiz bunun içindir!

Yürüyüş, Sayı 155, 28 Mart 1978

NATO'DAN ÇIKILMALI, ABD ÜSLERİ KAPATILMALIDIR

ANKA Ajansı'nın sorularına cevaplar.

TİP'in terör ve tedhiş konusundaki yaklaşımı...
Terörün kaynağı yapısaldır, sınıfsaldır. Burjuvazi emperyalizme bağımlı bu geri kapitalist düzeni ve kendi sınıfsal egemenliğini işçi ve emekçi kitlelere, tüm demokratik güçlere bir baskı ve terör rejimi uygulayarak sürdürebileceğini hesaplamaktadır. Büyük burjuvazinin işbirliği ettiği emperyalizm de aynı hesap ve uygulama içindedir. Büyük burjuvazi ve emperyalist odaklar belli açık ve örtülü örgütler aracılığı ile terör politikasını yürütmektedirler. Şiddet olaylarının kontrol altına alınabilmesi için bu örgütlere, onların baş sorumlularına kadar inebilmek gerekir. Bütün "üstüne yürümek" iddialarına rağmen hükümet bu odaklara el atamamaktadır, bu gücü kendinde bulamamaktadır. Ve işçi emekçi kitlelerin, ilerici, sol güçlerin demokratik mücadelesini reddettikçe, bu güçleri karşısına aldıkça CHP ve hükümeti bu gücü hiç bulamıyacaklardır. Terörün kaynağı sınıfsal olduğu gibi onu alt edecek temel güç de sınıfsaldır.

TİP bu gerçeklere çok önceden, Haziran seçimleri öncesinden beri tekrar tekrar dikkati çekti, iktidar değişse de durumun kökten değişmeyeceğini belirtti.

TİP öteden beri demokrasinin korunup savunması ve geliştirilmesinde CHP ile iş ve güç birliğini savunur ve öngörür. Bu ilke hâlâ geçerli mi? Bu konuya bakış açınız...
İlke olarak hâlâ geçerlidir; birinci sorunuza verdiğim cevap demokratik güçler arasındaki iş ve eylem birliğinin zorunluluğunu ortaya koyuyor. Ne var ki, ilkelerin uygulanma olanakları somut koşullara göre değişir, CHP'nin takındığı ve sürdürdüğü tavır faşizme karşı iş ve güç birliği yollarını kapamaktadır, çünkü söz konusu olan, temel ortak noktalarda anlaşmaya dayanan ilkeli bir iş ve güç birliğidir, her hal ve şartta CHP'nin tek taraflı desteklenmesi değil.

Hükümetin son ekonomik kararları konusundaki görüşleriniz?
Hükümetin son ekonomik kararları Uluslararası Para Fonunun dayattığı ve büyük burjuvazinin de onayladığı kararlardır. "Biz önce ekonominin gereklerine göre kararlarımızı kendimiz aldık, sonra Para Fonu ile görüşmelere oturduk" demek bir şeyi değiştirmez, çünkü Para Fonu'nun istekleri çoktan beri açıklanmıştı, biliniyordu. Büyük sermayenin bazı şikâyetler ve istekler ileri sürmeleri, eleştiriler yapmaları da hükümetin ekonomik politikasından esas itibariyle hoşnut oldukları doğrusunu değiştirmez.

Bir takım önlemlerle enflasyonun kontrol altına alınacağı, devalüasyonun olumsuz etkilerinin dar gelirlilerin geçimine yansımasının önleneceği iddialarının geçer-

liliği kuşkuludur. Bir kez sözü edilen önlemler önce alınmalı sonra devalüasyona gidilmeliydi; ikincisi, devalüasyon ve enflasyonun işçi emekçi kitlelerin yaşamı üzerindeki olumsuz sonuçlarını kimi önlemlerle gidermek, yok etmek mümkün değildir.

"NATO'ya Hayır" kampanyasının amacı? ABD ile ilişkilerdeki son gelişmeler ve Ecevit'in çıkışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

"Ulusal Bağımsızlık için NATO'ya Hayır Kampanyası"nın açılması ve yürütülmesi Merkez Yönetim Kurulumuzun 15 Ocak 1978 tarihli toplantısında kararlaştırıldı. Kampanya NATO'nun kuruluş günü olan 4 Nisan'dan başlayarak, ulusal bağımsızlık ve egemenliğin simgesi olan Büyük Millet Meclisi'nin açılış günü 23 Nisan'a kadar sürdürülecektir.

"Haysiyetli, kişiliği olan dış politika" ve "ulusal savunma kavramı"nın çok sözü edilen bu günlerde NATO olgusunu hatırlamakta ve hatırlatmakta yarar vardır. Türkiye NATO'da kaldığı sürece bu iki istek ve hedef de gerçekleşemez. Ecevit'in ABD ile ilişkiler konusunda yaptığı çıkışlar ve Amerika'nın aldığı, nötron bombasını üretme kararı konuyu daha güncel hale getirmiştir.

Ecevit çelişkili bir tutum içindedir. Bir yandan silahlı kuvvetlerin eğitim ve savaş araç, gereç ve silahları açısından tek bir dış kaynağa bağlı olmasını eleştirmekte, öte yandan ambargo kalkmıyor diye öfkelenmektedir. Oysa ambargo kalksa eski durum, yani donanım için ABD'ne bağımlı olma durumu sürecektir. ABD Kongresi "Savunma İşbirliği Anlaşması"nı onaylarsa Türkiye'deki Amerikan askeri üsleri ve dinlenme tesisleri yeni güvencelerle faaliyetlerini ve ekstrateritoryal ayrıcalıklarını sürdüreceklerdir. Bu da "haysiyetli, kişiliği olan bir dış politika" ile bağdaşmaz; ulusal bağımsızlığımızı ise düpedüz ihlal eder.

ABD'nin nötron bombasını üretme kararı da Türkiye'yi doğrudan ve yakından ilgilendirir. ABD, bu bombanın Avrupa ülkelerinde, NATO üyesi devletlerde kullanılmak üzere hazırlandığını açıklamıştır. Kitle halinde imha aracı olan bu bombanın "temiz bomba" olarak sunulmak istenmesi insanlarla alay etmektir. Nötron bombasının yerel, sınırlı savaşlarda kullanılmak üzere ileri sürülmesi son derece tehlikelidir. Yerel, sınırlı savaşlarda bir kez nükleer silahlar kullanılmaya başlandı mı, nükleer dünya savaşına yol açılmış olur. Türkiye bu konu üzerinde önemle durmalı, nötron bombasının Türkiye'deki üslere yerleştirilmesine müsaade etmemelidir. Bundan da öte nötron bombasının irademiz dışında Türkiye toprakları üzerinde bulundurulmasının kesin olarak önlenmesi, ancak NATO'dan çıkılarak Amerikan üslerinin kapatılması ile mümkündür.

Yürüyüş, Sayı 156, 4 Nisan 1978

Barış Güçleri Savaş Güçlerini Yenecektir

Pravda muhabiri A. Filippov'a demeç.

Yeni tip nükleer kitlesel imha silahı olan nötron bombasını yapmayı kararlaştıran Amerika Birleşik Devletleri, bu silahı, mevzi savaşlarda kullanılacak "temiz" ve "zararsız" taktik bir silah olarak göstermeye çalışıyor. Bu, kamuoyunu aldatmaya yönelik bir tuzaktır.

Dünyamızın barışsever güçleri, silahlanma yarışını başlatan ve nükleer savaşa hazırlanan emperyalistlerin planlarını bozabilir ve bozacak güçtedir. Nükleer ve diğer silahlanma yarışını durdurmak yolunda Sovyetler Birliği'nin tam zamanındaki girişimini ve tüm ilerleme ve demokrasi güçlerinin çabalarını destekliyoruz.

Dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi hareketi ve ulusal kurtuluş mücadelesi veren halklar, emperyalistlerin hunharca planlarını boşa çıkaracaktır. Barış için yapılan savaş gün geçtikçe gelişiyor, güçleniyor, genişliyor ve gittikçe daha örgütlü bir duruma geliyor. Barış güçleri savaş güçlerini yenecektir!

Yürüyüş, Sayı 157, 11 Nisan 1978

1 Mayıs

Bir Mayıs, işçi sınıfının sermayeye karşı verdiği mücadelenin ve bu mücadelede ulusal ve uluslararası dayanışma ve birliğinin simgesidir. Günümüzde işçi sınıfının sermayeye karşı mücadelesi anti-emperyalist ve anti-faşist bir nitelik kazanmıştır. Gelişmiş kapitalist dünyanın tekelci büyük sermayesi sömürü ve zorbalığını uluslararası düzeyde yoğunlaştırmakta, sosyalist dünyaya karşı savaş kışkırtıcılığını sürdürmekte, ulusal kurtuluş hareketlerine, bağımsız ülkelerin iç işlerine müdahale etmektedir. Uluslararası tekelci sermaye az gelişmiş veya gelişmekte olan geri kapitalist ülkelerin yerli egemen sınıflarıyla işbirliği etmekte, işçi sınıfı ve emekçi kitlelere karşı baskı ve terör rejimlerini desteklemektedir. Bundan ötürü emeğin sermayeye karşı sınıf mücadelesi kaçınılmaz olarak emperyalizme ve faşizme karşı mücadeleyi içermektedir.

Ülkemizde durum özellikle böyledir. İşçi sınıfıyla emekçi kitleleri faşizmin demir ökçesi altında ezecek bir baskı ve zulüm rejimine hazırlık olarak terörizm her geçen gün tırmandırılıyor. Bu koşullarda, emperyalizme ve faşizme karşı ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi işçi sınıfı hareketinin birinci gündem maddesidir. İşçi sınıfımızın ekonomik mücadelesi, güncel çıkarlar ve gereksinmeler için mücadele, bu politik mücadeleden ayrılmaz, koparılamaz. Her ikisi de, sosyalizm için mücadeleden ayrı düşünülemez. Mücadeleyi verenlerin hepsi bilimsel sosyalist olmayabilir ve olmaz, ama mücadelenin genel doğrultusu sosyalizm yönünde olmak zorundadır. Yirminci yüzyılın son çeyreğinde tutarlı yurtsever ve demokrat olmanın başka yolu yoktur.

Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini bu rotaya oturtan güç, işçi sınıfı ve onun politik hareketidir, işçi sınıfı bağımsızlık ve demokrasi hareketinin itici gücü, öncüsüdür. Kapitalist dünyanın her yerinde ve bizde burjuvazinin tüm kesimleri ve küçük burjuva aydınlar katmanı öncülük niteliğini yitirmişlerdir.

İşçi sınıfı bu tarihsel görevi yerine getirebilmek için ulusal ve uluslararası düzeyde dayanışma ve birliğini pekiştirmek durumundadır. Bundan da öte, anti-emperyalist ve anti-faşist mücadele tüm demokrat, ilerici, sol güçlerin işçi sınıfı öncülüğü altında dayanışma ve birliğini de gerektirmektedir. İşçi sınıfı yurt içi mücadelesinde güçlü ve başarılı olduğu ölçüde uluslararası işçi sınıfı hareketine, dayanışma ve birliğine de güçlü katkılarda bulunur. Türkiye işçi sınıfı güçlüdür ve gücü kesintisiz artmaktadır.

Bir Mayıs'ı bu düşüncelerle karşılıyoruz, işçi sınıfımız tüm provokasyonları boşa çıkararak, gücünü, vekar içinde dosta düşmana gösterecektir. Ölülerimizi derin bir sevgi ve saygıyla anıyor, geleceğe inançla bakıyoruz.

Bir Mayıs aynı zamanda partimizin kuruluş günü. 1978'in bir Mayıs'ında kuruluşumuzun üçüncü yıldönümünü kutluyoruz. Arkada bıraktığımız üç yılda partimiz hareketi düzenli bir tempo ile kesintisiz yükseldi. Genelinde parti bilinci yük-

sek, sıkı kenetlenmiş, militan bir kitleye sahip olduk. Partimiz toplantıları disiplini, düzenliliği ve görkemiyle ün saldı, örnek oldu. Açtığımız kampanyalar aynı disiplin ve düzenlilik içinde başarıyla yürüdü, amaçlarına erişti. Son açtığımız, "Ulusal Bağımsızlık İçin NATO'ya Hayır" kampanyası, üçüncü yılı dolduruşumuzu yüksek başarı çizgisinde noktaladı. Baskılar, saldırılar ve ölüm karşısında partililer bir adım gerilemediler. Yüreklerinde derin bir acı ve öfke, kampanyanın tüm gereklerini büyük bir özveriyle yerine getirdiler. Baskıların, cinayetlerin, terörün işçi sınıfını ve partisini yıldıramıyacağını, geriletemiyeceğini bir kez daha kanıtladılar.

Selâm işçi sınıfımıza!

Selâm dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine!

Çark Başak, Sayı 47, 16 Nisan 1978

Başbakan Ecevit'e Mektup

Sayın Bülent Ecevit
Başbakan
ANKARA

4 Nisan 1978

Merkez Yönetim Kurulumuz, NATO'nun kuruluş gününde, Partimizin Türkiye-NATO ilişkileri konusundaki görüşleri ve taleplerinin hükümet başkanı olarak tarafınıza iletilmesine oybirliği ile karar vermiştir. Bu karar uyarınca Partimizin konuya ilişkin görüşlerini dikkatinize sunarım.

- NATO ittifakı, "ortak savunması" ve "düşmanı caydırma" bahanesi arkasında, aslında sosyalist ülkeleri, ulusal kurtuluş hareketlerini ve ittifaka dahil ülkelerdeki işçi ve emekçi sınıflarının mücadelesini sindirmek ve engellemek amacıyla kurulmuştur.

- NATO, on iki devlet arasında yapılmış ve daha sonra Yunanistan ve Türkiye'nin katılmasıyla genişletilmiş bir ittifak görünümünü taşımakla birlikte, egemen-yönlendirici gücünün ABD olduğu tartışmaya yer bırakmayacak kadar bilinen ve kabul edilen bir gerçektir.

- NATO stratejisinin de aslında ABD stratejisi olduğu aynı derecede bilinen bir gerçektir. Nitekim ABD, "kademeli esnek mukabele" stratejisini önce kendi askeri stratejisi olarak geliştirip benimsedikten sonra, buna karşı çıkan De Gaulle yönetimindeki Fransa'nın askeri kanattan ayrılması üzerine NATO'ya kabul ettirebilmiştir. Bu strateji Avrupa'daki özellikle sınır devletleri -bu arada Türkiye'yi- olası bir savaşın ilk denemesinin yapılabileceği yerler haline getirmektedir.

- NATO'nun stratejisi ve örgütlenişi, Sovyetler Birliği ile bir nükleer dünya savaşı olasılığına göre ve ABD'nin güvenliğini ve çıkarlarını sağlamak üzere biçimlendirilmiştir. NATO üyesi ülkelerin savunulması ancak bu çerçeve içinde ve bu amaca yönelik olarak sözkonusudur. Bunun böyle olduğu Türkiye örneğinde açıkça görülmektedir. Bundan dolayıdır ki, başında bulunduğunuz hükümet de NATO stratejisinden ayrı bir "ulusal savunma kavramı" savını ortaya atma gereğini duymuştur.

- Bununla beraber, NATO'nun Türkiye için en büyük tehlikesi, Türkiye'yi kendi iradesi, hatta bilgisi dışında bir dünya savaşına sokabileceğidir. Emperyalizmin, dünyanın başka bir bölgesinde Türkiye'yi hiç ilgilendirmeyen bir sorundan ötürü çıkarabileceği silahlı bir çatışma ve bunun nükleer savaşa dönüşmesi, topraklarında barındırdığı ABD ve NATO üslerinden ve dinleme tesislerinden ötürü Türkiye'yi ilk savaş alanlarından biri durumuna düşürecektir.

Topraklarında NATO ve ABD üs ve tesisleri bulunması, Türkiye'nin kendisi için olduğu kadar bölge barışı için de bir tehlikedir. Bölgedeki sosyalist ülkelerle anti-emperyalist ilerici Arap ülkeleri üslerin tehdidi altındadırlar. Bu durum sürdükçe sözkonusu ülkelerle Türkiye arasında karşılıklı güvene ve iyi komşuluğa da-

yalı dostluk ilişkilerinin tam bir gelişme gösterememesi ve sınırlı kalması doğaldır.

ABD'nin son aldığı nötron bombasını üretme kararı, NATO üyesi olmanın tehlikelerini daha da artırmaktadır. İnsanlarla alay edercesine temiz bomba olarak sunulan bu kitle halinde imha aracının Avrupa'da NATO üyesi ülkelerde kullanılmak üzere hazırlandığını ABD yetkilileri açıklamışlardır. Nötron bombasını geliştirip üretimine girişilmesi, Helsinki anlaşması ile belgelenen yumuşama politikasına ve detanta aykırıdır, silahlanma yarışını kışkırtıcıdır ve en önemlisi bir nükleer savaşta kullanılacağı ileri sürülmektedir. Oysa herhangi türden nükleer silahlar bir kez kullanılmaya girişilince, başlatılan savaşın dünya savaşına dönüşmesi kaçınılmazdır. Kaldı ki, savaş sınırlı kalacak da olsa ülkemiz nötron bombasının kullanılacağı alanlardan biri olma durumunu koruyacaktır. Türkiye, nötron bombasının üretiminin durdurulması, kullanımının yasaklanması yönünde tutum almalı, her hal ve şartta bu bombaların Türkiye'ye getirilmesine müsaade edilmemelidir.

- Ülkemizin çok sözü edilen "jeopolitik" durumu, onun NATO blokuna dahil olmasını değil, askeri bloklar dışı bağlantısız kalmasını, tarafsızlığını korumasını gerektirir. Kollektif güvenlik toplumsal sistem farkı gözetmeksizin yapılacak uluslararası konferans ve anlaşmalarda nükleer ve konvansiyonel silahları kapsayacak genel bir silahsızlanma ile sağlanılmalıdır.

- Nihayet NATO'da kalınması kendi ulusal savunmamızın gereklerinin çok üstünde askeri harcamalara ve silah altında asker bulundurulmasına yol açmaktadır. Böylece yurt kaynaklarının büyük bölümü geniş halk yığınlarının gereksinmelerine aykırı yönde kullanılmakta ve askerlik süresi çok uzun tutulmaktadır.

Yukarıdan beri özetlediğimiz bu nedenlerle Türkiye'nin güvenliği ve ulusal çıkarları NATO'dan çıkılmasını emretmektedir. Silahlı kuvvetlerimizin eğitim ve savaş araç, gereç ve silahları bakımından bir dış kaynağa bağlı kalmaması ve yurt savunması gereklerine uygun bir ulusal savunma kavramının geliştirilip uygulanabilmesi de ancak böyle mümkün olacaktır.

NATO'nun yirmidokuzuncu yılını tamamladığı bugün antlaşmanın öngördüğü üzere bir yıl öncesinden ihbarda bulunularak Türkiye'nin NATO ittifakından ve örgütünden çıkmasının sağlanmasını Türkiye İşçi Partisi adına arz ve talep ederim.

Saygılarımla.

Behice Boran

Yürüyüş, Sayı 157, 11 Nisan 1978

NATO'YA HAYIR!

"Natoya Hayır" mitinginde yapılan konuşma, Ankara, 22 Nisan 1978.

Bugün burada yıldönümleri Nisan ayına rastlıyan iki tarihsel olay vesilesiyle toplandık. Biri olumlu, biri olumsuz. Biri onurlu, biri onur kırıcı. Biri sevinçli, biri öfkeli. Birini kutlamak, öbürünü protesto etmek için toplandık.

23 Nisan Tüm Yurtseverlere, İlericilere, Sosyalistlere, İşçi ve Emekçi Halkımıza Kutlu Olsun

İlki, elli sekiz yıl önce 23 Nisan 1920'de, çöken Osmanlı İmparatorluğundan Türkiye'nin doğuşunu simgeleyen Türkiye Büyük Millet Meclisi tarih sahnesinde yerini aldı. Türkiye halkı dışa dönük olarak emperyalizme karşı, içe dönük olarak da sultanlığa, halifeliğe, çökmüş bir imparatorluğun feodal kalıntılarına karşı savaş veriyordu. Bu çifte savaş birbirinden ayrılmazdı. Birincisi, aynı zamanda halife sıfatını taşıyan sultan ve bütününde Osmanlı yönetimi emperyalizmin bir kuklası ve işbirlikçisi olmuşlardı; ikincisi, anti-emperyalist savaşlar her zaman demokratik bir öz taşırlar, bizimki de öyleydi. Ankara'da 1. Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıyla dine ve soya dayanan egemenlik yerine, genel oya dayanan ulusal egemenlik ilkesi yaşama geçiriliyordu. Demokratik nitelikteydi 1. Büyük Millet Meclisi. Tek meclisti, senato yoktu. Yasama ve yürütme erkleri Büyük Millet Meclisi'nde toplanmıştı. İlk zamanlar, hükümeti oluşturan bakanların her biri Meclis tarafından oylamayla seçilirdi. Meclis'de çetin tartışmalar olurdu. Daha sonraları, burjuvazi ve toprak ağaları iktidara daha sağlam yerleştikçe bu durum değişecekti ama, yine de 1920'de, Büyük Millet Meclisi'nin oluşturulması Türkiye'nin siyasal tarihinde, demokratikleşme sürecinde ileri bir adımdı.

Bilimsel sosyalistler, işçi sınıfı partilileri ülkelerinin tarihlerindeki her ileri adıma, girişime, sahip çıkarlar, tüm ilerlemelerin tarihsel mirasçısı onlardır. Türkiye'de de bizleriz, hepimiziz. 23 Nisan 1920'yi onurla anıyoruz. 23 Nisan tüm yurtseverlere, ilericilere, sosyalistlere; işçi ve emekçi halkımıza kutlu olsun.

NATO Yalnız Askeri Değil, Ekonomik, Kültürel, Sosyal Alanları da Kapsar

Nisan'a rastlayan ikinci yıldönümü NATO'nun -Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün- 1949'da, 4 Nisan'da kuruluşudur. Türkiye'nin 1952'de katıldığı NATO. Türkiye'nin emperyalizme bağımlılığını pekiştiren ve simgeleştiren NATO. 1952'den beri Türkiye için tehlikelerle, eziklikle, onur kırıcılıkla dolu NATO üyeliği yılları.

Ulusal Kurtuluş Savaşı zaferle bitmişti. 1920'de Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşunu 1923'de Cumhuriyetin ilanı izlemişti. Sultanlık ve halifelik kaldırılmıştı. Ama yine de Türkiye, ne Kurtuluş Savaşının hedefi olarak ilan edilen tam bağımsızlığa, ne de demokratik bir rejime kavuşamadı. Kavuşamadı çünkü, Türkiye emperyalist-

kapitalist dünya ilişkileri ağı dışına çıkamadı. Egemen sınıf burjuvazi ile ortağı büyük toprak sahipleri sınıfı ve onların politik temsilcisi ve yöneticisi küçük burjuva kadrolar, sınıfsal nitelikleri gereği, Türkiye için bu ilişkiler ağı içinde, kapitalist yoldan gelişmeyi seçtiler. Bu emperyalizme bağımlılık demekti. Bu, demokratik hak ve özgürlüklerin reddi, işçi ve emekçi kitlelere karşı burjuvazinin ve ortaklarının katıksız diktatoryası demekti. Uzun yıllar böyle geçti. Şimdi durum değişikse, her şeye karşın işçi, emekçi kitlelerin, aydınlar ve gençlik kesimlerinin demokratikleşmesi, radikalleşmesi önlenememişse, bu, dünyada sosyalist sistemin genişleyip güçlendiği koşullarda, Türkiye'de toplumun nesnel gelişme doğrultusundan ve işçi sınıfının emekçi kitlelerin ve diğer demokratik güçlerin verdiği mücadeledendir.

NATO'yu uzun yıllardır halkımıza ve dünya kamuoyuna kollektif güvenlik antlaşması ve örgütü olarak sundular. Sovyetlerin, "beynelmilel komünizm"in tehdit ve saldırısına karşı bir savunma paktı ve örgütü olduğunu iddia ettiler. Oysa NATO emperyalizmin tahakküm ve saldırı aracıdır. NATO, daha önce tarihte benzeri olmayan bir antlaşmadır. Antlaşmalarla kurulan askerî ittifaklar ancak fiili hallerinde yürürlüğe girer, eyleme dönüşürdü. NATO antlaşması ise fiili savaş halinden önce fiili askerî örgütlenmeyi getirmiş ve Avrupa'nın dört bir yanına yayılmış askerî örgütler, güçler, üsler, tesislerle 29 yıldır silahlanmasını durmadan artırarak ömrünü sürdürmüştür. Ve NATO yalnız askerî de değildir. Ekonomik, kültürel, sosyal alanları da kapsar. "Hür dünya" etiketi altında maskelenen kapitalist sistemin, kendi deyimleriyle Batı uygarlığının hegemonyasını, sömürüsünü, her türlü çıkarlarını sürdürmektir amaç. NATO antlaşması metni bu noktalarda gayet açıktır.

Gelişmiş Kapitalist Ülkeler NATO'ya Neden Gerek Gördüler?

Emperyalizmin odakları gelişmiş kapitalist ülkeler NATO gibi bir askerî antlaşmaya ve örgütlenmeye neden gerek gördüler? Şundan ötürü:

1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi oluncaya kadar tüm dünya emperyalist kapitalist ilişkiler ağı içindeydi, tüm dünya emperyalist kapitalist toplumların mamul maddeler pazarı, ham maddeler kaynağı, sermaye yatırım alanlarıydı. Ekim Devrimi sosyalizmin kuruluş yolunu açınca, Sovyetler Birliği'nin dünyanın altıda birine eşit toprakları emperyalist kapitalizmin alanı dışına çıktı. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bu alan daha da daraldı. Orta ve Doğu Avrupa'da ve Çin'de sosyalist devrimlerin yeralışı dünya emperyalist kapitalizmini daha da sıkıştırdı. İnsan toplumlarının tarihsel evriminin doğal sonucu olan bu gelişmeleri durdurabilmek, hatta elinden gelse geriletebilmek için emperyalizm dünya çapında bir komünizm tehlikesi, Sovyet tehdidi, saldırısı öcüsü yaratıp ortaya salıverdi. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist dünyayı askerî üsler ve dinleme tesisleriyle kuşatmayı; soğuk savaş kışkırtıcılığını; zayıf, ulusal kurtuluş hareketlerine bağımlı ülkelerin iç işlerine müdahaleyi maskeleyebilmek, kendince haklı gösterebilmek için başta ABD olmak üzere emperyalist kamp hep bu saldırı tehdit ve tehlike öcüsünü öne çıkararak, propaganda çarklarını durmadan işletti.

Türkiye'nin NATO'ya Giriş Nedenleri

Türkiye'nin NATO'ya girişi, topraklarını NATO ve Amerikan üslerine açışı, askerî

eğitim ve savaş araç, gereç, silah ve yöntemleri bakımından Amerika'ya ve NATO'ya bağımlı hale getirilişi de aynı tehdit ve tehlike şamatasıyla, durmadan kışkırtılan anti-komünizm ve anti-sovyetizm ticaretiyle örtbas edilmek, halkımıza kabul ettirilmek istendi. 1945'de, günün değişmiş koşullarına daha uygun yeni bir antlaşma yapabilmek için süresi dolan 1925 Antlaşmasını Sovyetler Birliği'nin yenilememesi, bir elçabukluğuyla, Sovyet tehdidi, komünizm tehlikesi propagandasının temel direği yapıldı. Durmadan çiğnendi bu sakız, hâlâ da çiğneniyor.

Gerçekte olan ise şuydu. Birincisi, egemen sınıf burjuvazi ve ortağı toprak ağaları kendi güçleriyle Türkiye kapitalizmini sürdüremiyeceklerini, ayakta kalamıyacaklarını seziyorlardı, biliyorlardı. Selameti -kendi selametlerini- Amerika'ya, Batı dünyasına bağlanmakta görüyorlardı. Bunun içindir ki, 1952'de NATO'ya, 1963'de Ortak Pazar'a girme kararları askerî veya ekonomik kararlar olmaktan çok politik kararlardı; emperyalist kapitalist "Batı"ya kapılanma, onunla bütünleşme kararları. Türkiye burjuvazisi NATO'ya kabul edilebilmek için Kore'ye asker göndertti. Gencecik Mehmetçikler, yurttan binlerce kilometre uzakta, ne için dövüşüldüğünü bilmedikleri bir savaşta kırdırıldılar. Ulusal kurtuluş savaşı vermiş Türkiye, ulusal kurtuluş için silaha sarılmış, saldırıya uğramış bir halka karşı emperyalistler safında çarpıştı. Temmuz sonlarına doğru Kore'ye asker gönderme kararı alındı, Ağustos'un ilk haftasında NATO'ya başvuruldu.

İkincisi burjuvazi kendi gücüyle iç pazarı yeterince geliştiremiyor, artık değeri dilediğince büyütemiyordu. Tekellerle işbirliği edip, yabancı sermayeye kapıları iyice açarak, artıkdeğeri büyütmek, kaymağını yabancılara kaptırsa bile kendi payını çoğaltmak yolunu seçti. Tüm olanaklarıyla, her koldan emperyalist Batı'ya abanmayı yeğledi. Bunu maskelemek için de anti-sovyet ve anti-komünist duman perdesi yoğun ve yakıcı tutuldu.

Türkiye sosyalist dünya tarafından bir tehdit ve tehlike altında değildi ve bugün de değildir. Kaldı ki, NATO bir korunma sağlamıyor. NATO stratejisi Türkiye'yi korumak ve savunmak için yapılmamıştır. NATO stratejisi ve örgütlenişi, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkeleri kuşatmak, dünyadan soyutlamak ve bir nükleer 3. dünya savaşı olasılığına göre ABD'nin korunmasını, savunmasını, çıkarlarını sağlamak hedeflerine yöneliktir ve bu doğrultuda biçimlenmiştir. Türkiye'nin konumu ve ona yapılan ve yapılacak muamele böyle bir stratejinin ve hedeflerinin gereklerine göre belirlenir; bu gerekler Türkiye'nin gerçek yurt savunması gereklerine uyar veya uymaz, NATO bununla ilgili değildir. NATO antlaşması savaş halinde otomatik yardım, hele askerî yardım, hiç garanti etmez. Bu konuda antlaşmanın 5. maddesi açıktır. Ve durumun böyle olduğu, 1964'de Kıbrıs'a ilişkin olarak zamanın ABD Başkanı Johnson'un İnönü'ye yazdığı meşhur mektupla doğrulandı.

NATO'nun Resmi Stratejisi: Kademeli Esnek Mukabele

Başta bir kanıt daha var. NATO'nun on yılı aşkın bir zamandır benimsediği strateji "kademeli esnek mukabele" stratejisi diye anılır. Bunu önce ABD kendi stratejisi olarak geliştirip benimsedi, sonra NATO'ya getirdi. De Gaulle Fransa'sı buna karşı çıktığından kabul olunmadı. Ama bir süre sonra Fransa NATO'nun askerî örgütünden çekilince, başka itiraz eden olmadığından, "kademeli esnek mukabele" NATO'nun

resmi stratejisi oldu. Adından anlaşılacağı üzere bu strateji savaşın ABD toprakları dışında, kademe kademe başlatılıp geliştirilmesini ve "esnek" yöntemler -kademeler arasında görüşmelere girişmek gibi- kullanılmasını öngörmektedir. Bu strateji ABD dışında diğer NATO ülkelerini, özellikle sınır bölgelerini savaşın deneme alanları olma durumuna getirmektedir. Türkiye bu ülkelerin başında gelenlerdendir.

NATO'nun Türkiye için taşıdığı tehlike bundan ibaret değildir. Toprakları üzerinde barındırdığı NATO ve ABD üs ve tesisleri yüzünden Türkiye dünyanın herhangi bir yerinde patlak veren bir anlaşmazlığın sıcak bir nükleer savaşa dönüşmesi halinde kendi iradesi ve isteği dışında o savaşa sürüklenecektir. Bu üs ve tesislerden ötürü herhangi nedenle patlak veren bir dünya savaşının Türkiye'ye bulaşması kaçınılmazdır.

Nötron Bombasının Üretimi Yasaklanmalıdır

ABD'nin nötron bombasını geliştirmesi ve üretimine geçmeyi tasarlaması hem Türkiye'deki üsleri, hem de bir dünya savaşı olasılığını daha tehlikeli kılmaktadır. Mala zarar vermiyen, ama anında veya büyük acılar çektire çektire can alan nötron bombası Amerika dışındaki NATO ülkelerinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır; oralardaki üslere yerleştirilecektir. Uluslararası ilişkilerde yumuşama -detant- sürecine, Helsinki Anlaşmasına aykırı düşen, silahlanma yarışını kızıştıran, kitlesel imha aracı nötron bombasının üretimi yasaklanmalıdır. Bu arada, bu "pis bomba"nın bizdeki üslere yerleştirilmesine müsaade edilmemeli, bilgimiz dışında yerleştirilmesi olasılığına karşı gerekli tedbirler şimdiden alınmalıdır.

Türkiye'deki Üsler ve Tesisler Bölge Barışını ve Ülkelerini Tehdit Altında Tutmaktadır

Üs ve tesislerin bölgedeki ülkelerle ve genel olarak 3. dünya ve sosyalist ülkelerle ilişkiler üzerinde olumsuz etkisi vardır. Üsler ve tesisler ve barındırdıkları nükleer silahlar, füzeler ve bombardıman uçakları bölge barışını ve ülkelerini tehdit altında tutmaktadır. Bu durumdan ötürü 3. dünya ülkeleri Türkiye'yi, haklı olarak, emperyalizmin bir aracı saymışlardır. Bu koşullarda Türkiye ile bu ülkeler arasında ilişkilerin tam bir güven içinde gelişmesine olanak yoktur.

Nato Üyeliği Ulusal Çıkarlarımıza, Bağımsızlığımıza da Kesinlikle Aykırıdır

NATO üyeliği, Türkiye ve içinde bulunduğumuz bölge için savaş tehlikesi yaratmanın yanı sıra, ulusal çıkarlarımıza, bağımsızlığımıza da kesinlikle aykırıdır. NATO Türkiye'ye yurt savunmasının gerektirdiğinden daha büyük bir ordu bulundurmayı, daha büyük askerî harcamalara girişmeyi dayatmıştır. Bu yüzden eldeki kaynakların büyük bir bölümü ülkenin ekonomik kalkınmasına değil, bu gereksiz harcamalara gitmektedir. Yine de silahlı kuvvetlerin donanımı ileri standartlara erişememekte, Türkiye'ye miyadını doldurmuş veya modası geçmiş araç ve silahlar verilmektedir. Ve silahlı kuvvetler eğitim ve savaş araç, gereç ve silahları bakımından tek dış kaynağa bağımlı kalmaktadır; bu teknik bağımlılık Türkiye'nin politikasına baskı koymak için kullanılmakta, politik bağımlılığa dönüşmektedir.

Bu bağımlılığın açık bir örneğini ve belirtisini bugün yaşamaktayız. ABD'nin

üç yıldır uyguladığı ambargo dolayısıyla ordunun savaş gücü, NATO komutanı General Haig'in açıklamasına göre yarı yarıya düşmüştür. Bu öyle bir Amerikan ambargosudur ki, yarattığı açığı NATO'nun diğer üye devletleri de kapatmaya yanaşmamaktadırlar. Ve bundan amaç, hep bildiğimiz gibi, Türkiye'ye, Kıbrıs'da Amerika'nın istediği bir çözümü dayatmak ve kabul ettirmektir.

Savunma İşbirliği Anlaşması Meclise Getirilmeli ve Reddedilmelidir

Hükümet başkanı bu konuda çelişkiler içindedir. Bir yandan tek dış ikmal kaynağına bağlanmanın sakıncalarını belirtip bundan kurtulunacağı vurgulanmakta, öte yandan ambargonun Amerikan Kongresince kaldırılmasını sağlıyabilmek için ambargonun komisyonda konuşulacağı günden önce Kıbrıs konusunda Türkiye'nin öneriler paketinin B.M. Genel Sekreteri Waldheim'e sunulmasına özen gösterilmektedir. Bir yandan "haysiyetli, kişiliği olan dış politika"dan ve "milli savunma" kavramından söz edilmekte, öte yandan yurt topraklarının bir bölümünü Amerikalılara kiralayan ve Türkiye Cumhuriyeti yönetimi dışına çıkaran Savunma İşbirliği Anlaşması'nın, öngörülen kira yükseltilerek, Amerikan Kongresince onaylanması istenmektedir. Bu istendiğine göre de, hükümet kendisi bu anlaşmadan yanadır ve büyük olasılıkla anlaşmayı, NATO antlaşmasına dayanan bir uygulama anlaşmasıdır sözde gerekçesiyle Millet Meclisi'ne getirilmeden uygulamaya koyacaktır. Anlaşma Millet Meclisi'ne getirilmeli ve reddedilmelidir.

Türkiye En Kısa Sürede NATO'dan ve CENTO, AET, Enerji Ajansı Gibi Diğer Emperyalist Kuruluşlardan Çıkmalıdır

NATO antlaşması, uygulaması; bu antlaşmaya bağlanan ikili anlaşmalar, üsler ve tesisler feshedilmedikçe ve ortadan kaldırılmadıkça Türkiye tam bağımsızlığına ve egemenliğine kavuşamaz. Bu antlaşma, anlaşma ve uygulamaların getirdiği kısıtlamalar ve koşullar ve yol açtığı baskılar ulusal bağımsızlık ve egemenlikle asla bağdaşmaz. Türkiye en kısa sürede NATO'dan ve CENTO, AET, Enerji Ajansı gibi diğer emperyalist kuruluşlardan çıkmalıdır. Türkiye, saldırı araç ve tesislerini barındıran ülke olmaktan çıkıp bölgede bir barış unsuru olmalıdır. Askeri bloklar dışı, bağlantısız bir dış politika izlenmelidir. Bölgedeki komşu devletlerle, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, saldırmazlık dostluk ve işbirliği antlaşmaları yapılmalıdır. Ulusal savunma politikası ve uygulamaları gerçek yurt savunması esasına oturtulmalı, silahlı kuvvetler ona göre donatılmalı ve eğitilmelidir.

Emperyalizme Bağımlılığın Yarattığı İç Politika Bunalımları

Emperyalizme bağımlılığın yarattığı, yaşamakta olduğumuz bunalımlar yalnızca dış politikaya ilişkin olanlardan ibaret değildir. İç politika bunalımları da bu bağımlılıkla bağlantılıdır. Tırmandırılan kanlı terörde dış etkenlerin, gizli örgütlerin parmağı olduğu kuşkusuzdur. Geri kapitalizm düzeni ve emperyalizme bağımlılığını sürdürebilmek için dış ve iç sermaye sınıfları ve politik güç alanları, gizli örgütleri toplumun tüm demokratik güçlerini, hareketlerini, işçi emekçi kitleleri sindirmek, bastırmak çabasındadır. Bu dış ve iç sömürü düzenini, ancak baskı, şiddet ve zulüm rejimi altında sürdürebileceklerinin hesabı içindeler. Doğu illerimiz bu hesaptan

paylarını fazlasıyla almaktadırlar. Ötedenberi Doğu'da daha yoğun sürdürülegelen baskıcı yöntemler, bu defa tam bir kanlı baskıya dönüştürülmek istenmiştir. Pazarcık ve Malatya bombalı posta paketleri olaylarının anlamı budur. Doğacak kargaşanın giderek tüm bölgeye yayılacağı hesabıyla, bombalar patlatarak toplumda patlamalar yaratmak, sonra da "ayaklanma, ihtilal!" naraları ile kanlı bastırma hareketlerine girişip tüm bölgeyi demir çember içine almak. Birbirinden belki farklı amaçlar güderek, emperyalizmle yerli faşizm aynı yöntemleri kullanmakta, kışkırtmaları körüklemekte birleşiyorlar.

Ulusal Bağımsızlık İçin NATO'ya Hayır!

Bu Ulusal Egemenlik Bayramı günlerinde, ulusal bağımsızlık ve egemenliğimizin şimdi ne halde olduğunu düşünmeliyiz. Ellisekiz yıl önce başlatılan ulusal egemenlik kavgası bugün, 1978 Nisan'ında da bitmemiştir ve Türkiye emperyalist kapitalist ilişkiler ağı içinde dışa bağımlı kaldıkça da bitmiyecektir. Ulusal bayramları, ruhunu ve anlamını yitirmiş birer merasim biçimine dönüştürdüler. Ulusal Egemenlik Bayramı'nın kaynağına biz dönelim, anlamını anımsayalım; ulusal egemenlik kavgasını bugünün şartlarında daha da büyük bir şevk ve heyecanla, sebat ve cesaretle verelim, ta NATO'dan ve tüm emperyalist bağlardan kurtuluncaya kadar!

Ulusal bağımsızlık için NATO'ya Hayır!

Çark Başak, Sayı 47, 26 Nisan 1978

Ecevit'in Dış Temasları Üzerine

Ecevit'in Washington ziyaretinin, yaptığı temas ve görüşmelerin çok olumlu etkisi olduğu hususundaki şamatalı yayınlara rağmen, aslında, istediği sonuçları elde edemediği gün gibi aşikârdır. Carter yönetimi Ecevit'e önem verir, onu onaylar, gönül alır bir tutum içinde davranarak, gerçekte bir oyalama ve yatıştırma taktiği kullanmıştır.

Bildiride, NATO'nun ambargonun kalkmasından yana kesin tavır aldığı ve Türkiye'nin uzun vadeli NATO Savunma Programı konusunda koymak istediği ihtiraz kaydı belirtilmemiştir; NATO'nun Güney Doğu kanadına ilişkin sorunlar üzerinde durulmamış, Türkiye ile Yunanistan arasında diyalogun sürdürülmesi ve işbirliği konusunda "iyi dilekler"de bulunmakla yetinilmiştir. Kısacası bu konularda ABD ve diğer NATO üyeleri Ecevit'in Türkiye adına istediklerini yerine getirmemişlerdir. Tersine Türk heyeti başta aldığı konumdan geri çekilmiştir. Türkiye'nin, NATO uzun vadeli savunma programına katılmasına ekonomisinin elvermediği savından vazgeçilmiş, bu katkının ambargonun kalkmasına ve NATO müttefiklerinin yapacakları yardıma göre olacağının belirtilmesiyle yetinilmiştir. Yine ABD'nin istediği olmuş, Türkiye ödün vermiştir. Oysa Türkiye'nin, NATO'nun uzun vadeli savunma programına beş milyar dolar harcıyarak katılmaktan uzak durması doğru bir tutumdur.

Bu son NATO zirve toplantılarıyla bir kez daha açığa çıkmıştır ki, ABD ve diğer NATO üyeleri için NATO'nun Güney Doğu kanadı; Türk-Yunan ilişkileri, Türkiye'ye uygulanan ambargo birinci konu olacağı havası ısrarla yaratıldığı halde, zirve görüşmelerinde ağırlık Afrika'daki durum ve Küba ile Sovyetler Birliği konularına verilmiş, ambargo ve Güney Doğu kanadı konusu arka plana itilmiştir.

Ecevit hükümetinin dış politika çizgisi bugüne dek gösterdiği titrekliği terk etmelidir. Hem "ambargo kalksa da, kalkmasa da Türkiye'nin NATO içindeki yeri ve politikası değişecek, ulusal savunma kavramı ve stratejisi oluşturulacak ve uygulanacak" demek, hem de ambargonun kalkmasında bu denli ısrar etmek tutarlı ve inandırıcı bir politika değildir. Ecevit ulusal savunma politikasının ulusal çıkarlara göre yeniden gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi konusunda söylediklerini yerine getirmelidir. NATO'dan çıkılmadıkça, ikili anlaşmalar ve üsler ortadan kaldırılmadıkça, yurt savunmasına münhasır ulusal bir savunma politikası oluşturulması ve uygulanması gerçekten mümkün olmamakla beraber, göreli olarak daha bağımsız bir dış politika doğrultusunda hükümet her ne adım atabilecekse daha fazla vakit geciktirmeden atmalıdır. Oysa bugünkü gidiş, daha bağımsız hareket etme iddialarına rağmen, sonuçta, ABD ve NATO ile daha bağımlı, daha bütünleşmiş bir konuma doğru gidiştir. İzlenmekte olan yolun varacağı nokta, askeri, ekonomik ve mali "yardım" adı altındaki bağlarla Türkiye'nin bağımlılık ilişkilerinin daha da artması, Kıbrıs sorununun NATO çerçevesi içinde ABD'nin isteklerine göre düzenlenmesi

olacaktır.

Ayrıca, hem ulusal çıkarlara, hem dünya barışı gereklerine uygun olan detant konusunda da tutarlı bir çizgiyi sebatla izlemek, ABD'nin soğuk, hatta sıcak savaş kışkırtıcılığına karşı koymak, detanttan ödün vermemek gerekir. Buna ilişkin olarak, NATO zirvesinde Afrika'daki durum, Küba ile Sovyetler Birliği'nin konumu görüşüldüğünde Ecevit'in ne tavır aldığını ve ne söylediğini öğrenmek meraka değerdir.

Yürüyüş, Sayı 166, 13 Haziran 1978

CHP'NİN DIŞ VE İÇ İLİŞKİLERİ

CHP muhalefette iken, daha seçimlerden önce, bu partiye ilişkin olarak bir noktayı ısrarla belirttik: CHP, ABD'ye ve büyük burjuvaziye güven ve güvence verme çabasındadır. Ecevit'in Batı Avrupa ile ABD'ye yaptığı geziler ve döndükten sonra işadamları ve sanayicilerle yaptığı görüşmeler aynı çabanın çok yoğun ve artık hiç bir perdelenmeye gerek görülmeden apaçık ortaya konan yeni girişimleridir.

CHP iki nedenle böylesine güven ve güvence verme çabasında olmuştur. Birincisi, CHP bir burjuva partisidir, burjuvazinin giderek "ikinci seçeneği" durumuna gelen partidir. İkincisi CHP, emperyalizme ve büyük burjuvaziye güvence verip güvenini belirli ölçüde kazanmadıkça iktidar olamayacağını -ve iktidarda kalamıyacağını- biliyordu, bilmektedir. İktidara gelmek ve iktidarda kalmak sadece genel seçimlerde ve Meclis içinde bir oy aritmetiği sorunu değildi. Emperyalizmin ve büyük sermaye sınıflarının karşısına işçi, emekçi sınıfların; demokratik ilerici güçlerin ağırlığını koymaya ise CHP hiç yanaşmadı.

Ecevit Avrupa'da AET ve Federal Almanya yetkilileriyle yaptığı temaslarda sürekli, Türkiye'nin NATO'dan ayrılma niyetinde olmadığını, "dünya güçler dengesini değiştirmek", Batı'dan kopmak istemediğini anlatmış ve buna Batılıları inandırmaya çalışmıştır. ABD'de aynı doğrultuda yoğun çaba göstermiş, basının kullanmaktan hoşlandığı deyimle "maraton" çalışmalar yapmıştır. Ayrıca Avrupa ve Amerika'da işadamlarıyla yaptığı görüşmelerde Türkiye'nin yabancı sermayeye karşı olmadığını, tersine, Türkiye'nin yabancı sermaye yatırımları açısından çekici olanakları bulunduğunu, yabancı sermayenin ülkeye gelmesini arzuladıklarını belirtmiştir. Bu temas ve görüşmeler yapılmadan önce Uluslararası Para Fonu (IMF) ile anlaşmaya varılmış ve Fon'ca ileri sürülen şartların kabul edilmiş olması, Avrupalılarla Amerikalıların Ecevit'in verdiği güvencelere inanmalarını kolaylaştıracak bir etkendi.

Ecevit bir yandan bıkıp usanmaksızın bu anlatımları tekrarlar, güvenceleri verirken, öte yandan da Türkiye'nin, ambargo kalkmadığı, ekonomik yardım yapılmadığı takdirde belli önlemler almak, girişimler yapmak durumunda olduğunu da ısrarla belirtti. Ecevit yanlısı yazarlar bunun bir tehdit, bir şantaj havasında yapılmadığını vurguladıysalar da, yine de, bu belirtmelerin Avrupa ve Amerikalıları belli yönde, Türkiye'ye yardım yönünde etkilemek amacını güttüğü açıktı. Nitekim, ambargonun kalkacağına, ekonomik yardımların geleceğine inancı güçlendiği ölçüde Ecevit, belli konularda ve belli ölçülerde NATO'ya karşı alır göründüğü tavırdan ve detantı savunma, Sovyetler Birliği'ne yaklaşma konumundan geriledi. Detant ve Sovyetler Birliği'yle yakın ilişkiler konularını Avrupa ve Amerikalılara karşı bir koz olarak kullandığı açıktı.

NATO Zirve Toplantısı haberleri basında yer almaya başladığında bu toplantıya katılmamanın dahi sözü edildi. Silahlanmanın artırılmasını öngören NATO uzun

vadeli savunma programı detanta aykırıydı ve Türkiye'nin ekonomisi bu silahlanmaya katkıda bulunmaya müsait değildi.

Sonra, uzun vadeli savunma programına ilişkin programın imzalanmayacağı, muhalefet şerhi veya ihtiraz kaydı konacağı haberleri çıktı. Bu durumda, oybirliği şart olduğu için savunma programına ilişkin kararın alınamayacağı, Amerika'nın hazırladığı belgenin kabul edilip yayınlanamayacağı üzerinde duruldu. Ama sonunda, NATO'lu müttefikler Türkiye'ye yardımda bulunduğu takdirde ve ölçüde Türkiye'nin savunma programına katılacağını (beş milyon dolarlık bir yükümlülük) Ecevit kabul etti.

Aynı biçimde, başlangıçta, detanta aykırı düşen tavır ve ifadelere karşı çıkılacağı söylendi. Ecevit verdiği demeçlerde detanttan yana çıktı, Sovyetler Birliği'nin bir tehlike teşkil etmediğini belirtti. NATO Zirve Toplantısı'nı toplantı başkanı olarak açarken de böyle konuştu. Aynı açılışta Carter'ın Sovyet tehlikesinin artışından söz etmesi karşısında basın Carter'la Ecevit arasında bir çelişkinin yeraldığı noktası üzerinde durdu. Ama toplantı sonunda yayınlanan NATO bildirisinde Afrika'daki duruma ilişkin olarak Sovyetler Birliği'nin suçlanmasına Ecevit itiraz etmedi, bildiriyi imzaladı.

Özetlersek, Avrupalı ve Amerikalı yetkililer ve çevreler Ecevit'e karşı bir yatıştırma ve oyalama taktiği uygulayarak onu kendi istedikleri sonuca doğru -NATO toplantısının aykırı bir ses çıkmaksızın gürültüsüz patırtısız yapılması ve bildirinin yayınlanması sonucuna doğru- başarıyla götürdüler. Ödün veren, Türkiye adına Ecevit oldu. Yukarıda belirttiğimiz gibi ilk konumlarından geriledi, ABD'nin ve NATO'lu müttefiklerin istedikleri (ve aslında kendisinin de benimsediği) konuma geldi. Ayrıca Kıbrıs'a ilişkin olarak, Rum göçmenler konusunda Denktaş ağzından ABD'yi memnun eden yeni açıklamalar yaptırdı. Gezi sonunda Ecevit, ambargonun kalkacağı konusunda inancının kuvvetlendiğini ve ambargo kalktıktan sonra ABD ile ilişkilerin daha sağlam esaslara oturtulacağını açıkladı. Ecevit ve CHP yanlıları için geriye, Ecevit'in çok beğenildiği, tutulduğu, saygı gördüğü tesellisi kaldı

Şimdi, Carter'ın ve yönetiminin ambargo sorununu daha ciddî ele aldığı, kararlı ve sürekli girişimlerde bulunduğu konusu işlenip duruyor. Bu iddialar doğru ise, bunun iki nedeni olabilir: Birisi, Türkiye'nin yeterince "yola geldiği" ve daha da geleceği kanısına varılmış olunması; ikincisi, ABD'nin üslerin kapanmasından çok, Sovyetler Birliği ile yakınlaşmadan kaygı duyması. Önümüzdeki günlerde Ecevit'in Sovyetler Birliği'ne yapacağı gezinin fazla "yakınlaşma" ile sonuçlanmaması için Carter yatıştırma-oyalama taktiğine devamla, ambargonun kalkması için girişimlerini hızlandırmış olabilir. Şurası dikkat çekicidir ki, ambargonun kalkabileceği tahmin olunan tarih sürekli geriye atılıyor. Mayıs'tı, Haziran oldu; şimdi de Temmuz'da kalkacağından söz ediliyor: sonra da seçimler araya giriyor diye sonbahara ertelenmesi olası. Tipik oyalama taktiği.

Sovyetler Birliği ile ilişkileri geliştirme konusunda Türkiye tarafında bir durgunluk var. Sovyet Genel Kurmay Başkanının ziyareti sırasında ve sonrasında Sovyetler Birliği'nden silah alınması konusu epey yazıldı çizildi. Şimdi kesinlikle "Sovyetler'den askeri yardım istenmeyecek" deniyor. Bir saldırmazlık anlaşması konusunda da mırın kırın ediliyor. Ecevit, Helsinki Belgesini imzalayan tarafların

saldırmazlığı esasen kabul etmiş bulunduklarını, Sovyetler Birliği ile Türkiye de bu belgeyi imzalamış olduklarına göre ayrıca bir saldırmazlık anlaşmasına gerek olmadığını söylüyor. İmzalanacak siyasal belgenin genel formüllerin ötesine gitmemesi ve Türk tarafının görüşmeleri daha ziyade ekonomik, teknik, mali konular üzerinde yoğunlaştırmak istemesi olasıdır.

Sovyetler Birliği ile ilişkiler konusunda gözden kaçırılmaması gereken nokta şu: Türkiye Sovyetler Birliği ile ilişkilerini -arada dalgalanmalar olacak olsa bile- bozamaz. Türkiye ekonomisi sosyalist dünyaya açılmak zorundadır. Ne kadar borçları ertelese, yeni krediler verse de, kendisi hasta ve bunalımlı olan emperyalist-kapitalist dünya Türkiye kapitalizminin bugün gelmiş olduğu noktada ihtiyaç duyduğu tüm gelişme olanaklarını sağlıyabilecek durumda değildir. Kaldı ki Batı'nın, Türkiye'nin ileri teknolojiye kavuşması, ihracatını artırması gibi bir sorunu da yoktur. Finansman kaynakları açığını kapatmak, ileri teknoloji transfer etmek, pazar tıkanıklığını gidermek bakımından Türkiye kapitalizmi sosyalist dünyaya açılmadan edemez.

Ecevit yurda döndükten birkaç gün sonra İstanbul Sanayi Odası'nın kuruluş yıldönümünde konuşarak bu kez işadamlarına tam, açık güvence verdi. Bir İstanbul gazetesinin manşetine göre "Ecevit işadamlarının kafasındaki bütün kuşkuları sildi" CHP'nin yeni programı daha teksir edilmiş tasarı halinde elimize geçmişken Çark Başak'da (1 Aralık 1976, Sayı 20) yazdığımız yazıda bu programın burjuvaziye güvence verdiğine, değişen koşullarda sermaye sınıflarının varlıklarını sürdürebilme ve güvenliklerini sağlıyabilmelerinin ancak CHP'nin öngördüğü düzende mümkün olacağını belirttiğine işaret etmiştik. Çok sözü edilen "düzen değişikliği"nin ise gerçek bir değişiklik olmadığını sözlü ve yazılı açıklamalarımızda sayısız kez belirttik. Gerçek niyetlerini ve niteliğini emekten yana bir görünüm ve iddialar altında gizliyegelmiş olan CHP artık sis perdelerine gerek duymadan işçi sınıfının karşısında ve sermayenin yanında yer alıyor. Geziye çıkmadan önce işçi ücretlerinin artışına karşı yaptığı sert çıkıştan sonra Ecevit, sözü geçen sanayi odası toplantısında "işçi ücretlerinin makul bir düzeye oturtulması"ndan söz ediyor. Bu oturtmanın "temel şartı kâr ve fiyatların da makul bir düzeye oturtulmasıdır" diyorsa da, haberi veren gazeteye göre, "Bu sözlerin kârlara ilişkin bölümü sanayicileri ikinci derecede ilgilendirdi" "Ücret artışlarının sınırlandırılmasına ilişkin bölümü ise, yürekten alkışlandı" Elbette! İşadamları kâr ve fiyat kontrollerinin -hele yüksek enflasyon dönemlerinde- etkin olabilmesinin imkânsızlığını biliyorlar, ücretlerin sınırlanması ise onların yıllardır ısrarla ileri sürdükleri bir talep.

Yine düzen değişikliğine ilişkin olarak Ecevit "Türkiye'deki ekonomik gidiş soldan da bakılsa, sağdan da bakılsa değişmelidir" dedikten sonra düzen değişikliğinin "döviz yutan sanayilerin teşvik edilmemesi, enerji ve madenler dışında devletleştirmeler yapılmaması, sanayiin ihracata yönelmesi anlamlarına geldiğini" ekliyor. Bu sözler de sanayiciler tarafından ayakta alkışlanıyor!

Ecevit özel sektörün aklındaki bir şüpheyi daha yok ediyor: "Yeni teknoloji getiren ve ihracata yönelik üretimde bulunan yabancı sermayeye karşı olmadığını ve Avrupa ile Amerika'daki temaslarının bu tür yabancı sermaye teminini kolaylaştırıcı bir ortam yarattığını" sanayicilere müjdeliyor.

Ve nihayet Maliye Bakanı Müezzinoğlu Başbakanının burjuvaziye güvence ver-

me çabasını tamamlayıp noktalıyor. İşadamlarının "kurumlaşmayı önlüyor" iddiasıyla vergi yasası tasarısında itiraz ettikleri hükümlerin "karşılıklı görüşme" ile düzeltilebileceğini açıklıyor ve bu sözler de alkışları artırıyor.

Böylece sanayici düzen değişikliğinin kendi çıkarlarına ters düşmeyen, aksine uzun dönemde koruyan bir düzen değişikliği olduğuna gerçekten ikna oluyorlar. "Düzen değişikli"ğinin bu gerçek yüzünü, asıl, CHP'ye bel bağlamış işçi-emekçi kesimlere, iyi niyetli sollara anlatmak, onları ikna etmek gerekiyor.

Partimizin yapmakta olduğu, bundan sonra da yapmaya devam edeceği budur.

Çark Başak, Sayı 49, 16 Haziran 1978

Partililere Mesaj

Sevgili partili arkadaşlarım,

Üçüncü yılımızı tamamlayıp dördüncüsünü sürdürdüğümüz şu günlerde arkaya dönüp baktığımız zaman, Partimizin büyük yol aldığını görüyoruz. Küçük bir düğün salonunda yapılan ilk toplantıdan onbinlere tırmanan Spor ve Sergi Sarayı toplantılarına, açık hava mitinglerine geldik. İki seçim kampanyasıyla "MC'ye Hayır!" ve "NATO'ya Hayır!" kampanyalarını başarıyla yürüttük. Dolaylı ve dolaysız dört yayını sürdürüyoruz. Bundan sonra gündemimize daha ileri hedefler girecek. Yaz aylarında bugüne kadarki örgütlerimize ek olarak yeni il ve ilçelerde örgütlenmeye girişecek, Partimizi yurt yüzeyinde genişleteceğiz. Varolan örgütlerimizde yeni üye kazanmaya hız vereceğiz.

Arkadaşlarım! Bu sağlıklı, güçlü gelişmenin bir de mali yanı var. Kampanyalar, toplantılar, mitinglerin maliyeti çok yüksek. Geçen yılki Haziran seçimleri kampanyasının maliyeti bir milyon TL'nı çok aştı. Partililer cömert bağışlarda bulunmanın ve başkalarından toplamanın yanı sıra, giriştikleri masrafları kendi ceplerinden ödeyerek de büyük katkıda bulundular. Aralık seçimlerinde aynı durum tekrarlandı. Diğer politik kampanyaların ve toplantılarımızın faturaları da yüksek oldu.

Bu ağır masraflar hem Genel Merkez'in, hem de il ve ilçelerin kaynaklarını zorladı. İlçe ve iller üst kademeye göndermekle yükümlü oldukları yüzde elli gelir paylarını, doğrudan ve dolaylı, süreli ve süresiz yayınların bedellerini ödeyemez oldular. Kampanyalar ve toplantılar kısa fasılalarla birbirini izleyince ödeyememe durumu sürdü gitti ve borçlar yığıldıkça yığıldı. Öyle ki, bugün Genel Merkez planladığı ve görevi olan işlerin para karşılığını bulmakta büyük sıkıntılar içindedir ve bu durum sürerse, öngörülen ve tezgâh[taki] bazı işleri ister istemez gündemden çıkarmak zorunda kalacağız.

Bu yükümlülükleri karşılamak üzere Genel Merkez olarak yeni bir bağış kampanyası açmak istemedik. Çünkü, gerekli para tutarlarının bulunması zorunluluğu kaçınılmaz olmakla beraber, gerekli paranın, parti mekanizmasının tüzükçe öngörülen kanallardan ve bunların normal işlemesi sonucu elde edilmesi de aynı derecede önemli bir noktadır. Alt kademelerden üst kademelere doğru gelir paylarının ve satın alınan yayınların bedellerinin ödenmesi ve bu ödemelerin düzenli bir işlerlik kazanması parti örgütlerinin bütünüyle rayına sağlam oturmasını ve normal işlemesini sağlamak bakımından son derece önemlidir.

Bu nedenle, sevgili partili arkadaşlarım; üyesi olduğunuz ilçe ve ilin mali durumuyla yakından ilgileneceğinize; il ve ilçenin borçları varsa onların ödenmesi, yoksa, propaganda, eğitim ve örgütlenme çalışmalarının geliştirilebilmesi için, ilçe ve ilin mali kaynaklarına, aidatınızı artırarak, olanaklarınız ölçüsünde bağış yaparak, başkalarından bağış toplayarak katkıda bulunacağınıza inanıyorum. Ayrıca, ilçe ve illerde birikmiş süreli ve süresiz yayınları tezelden satmak, abone kaydetmek de ya-

pılacak işler arasındadır. Örgütlerimizi borçtan kurtaralım, yayınlarımızın parasal karşılığını verelim, mali tıkanıklıkları gidererek partimizin çalışma yollarını açalım.

Bugüne kadar bunca zor işi büyük özveriyle başardık. Şimdi bu işi de gönüllü bir atılımla başaracağımızdan eminim.

Hepinize en iyi dilek ve sevgilerimle,

Behice Boran
Genel Başkan

Çark Başak, Sayı 49, 16 Haziran 1978

Gücümüze Güç Katmanın Yolu Örgütlenmeden Geçer

TÜTED Genel Kurulundaki konuşmanın Yürüyüş dergisinde çıkan özeti, Ankara, 17 Haziran 1978.

Doğru Tesbitler

Kanaatimce üç temel tesbit yapmıştır rapor (ama bu yapılan tesbit yalnız TÜTED için değil, tüm demokratik kitle örgütleri için doğrudur). Bu birinci tesbit demokratik kitle örgütlerinin ve bu arada TÜTED'in temel görevinin kendi kitlesinin demokratik ekonomik sorunlarıyla çıkar ve haklarıyla meşgul olmasıdır. Bu gerçekten temel bir işlevdir. Kendi kitlesinin demokratik, ekonomik, sosyal sorunlarıyla ilgilenmeyen, haklarını çıkarlarını korumayan, geliştirmeye çalışmayan bir kitle örgütü gerçekten bir kitle örgütü olamaz. Çünkü kitle örgütünün görevi kendisine ilişkin olan kitlede giderek daha büyük bir taban kazanmaktır. Bu kitlelerinin daha büyük bir kısmını örgütlemek bilinçlendirmek ve mücadeleye sokmaktır. Kitleleri ise ancak somut çıkarları ve hakları noktasından yakalayıp sürükleyip mücadeleye götürebilirsiniz, yoksa soyut ve genel politik propagandalar yaparak kitleleri yakalayamazsınız, harekete geçiremezsiniz.

Bunun için bu tesbit çok önemlidir. İkinci önemli bir temel tesbit teknik elemanlarının sorunlarının tüm ülkenin sorunlarından ayrı olmadığı, kopuk olmadığı görüşüdür. Gerçekten de öyledir. Hiç bir sorun ne kadar ayrıntıya indirilirse, ne kadar somut bir ayrıntıya ilişkin görülse kendi başına bağımsız, diğer sorunlardan kopuk bir sorun değildir. Ülkenin genel sorunlarından kopuk, ülkenin genel gidişinden kopuk sorunlar değillerdir. Bunun için raporda yerinde isabetli olarak belirtildiği üzere, TÜTED ve diğer kitle örgütleri ülkede, ülkenin çıkarlarına ters düşen girişimlerle emperyalizmden kaynaklanan sorunlarla ilgilenmek, uğraşmak ve bu düzeyde de bu sorunlar bu kaynaklanmalar konusunda da mücadele vermek durumundadır. Yani üst düzeyde siyasal bir mücadeleyi de yürütmek zorundadır.

Üçüncü doğru ve temel tesbit, teknik elemanların mücadelesinin ülkedeki diğer emekçi sınıfların ve işçi sınıfının mücadelesinden ayrı ve kopuk olmadığı gerçeğidir. Buna ek olarak bu mücadelenin öncü gücünün, başı çeken gücünün işçi sınıfı olduğudur. Bu mücadelenin nihai hedefinin tüm emekçiler için daha iyi, daha adil, daha mutlu bir düzen kuracak olan işçi sınıfının iktidarı olduğudur. Gerçekten bugün demokratik toplumsal muhalefetin, bugün değil, her ülkede her zaman demokratik toplumsal muhalefetin, başını işçi sınıfı çeker, öncüsü işçi sınıfıdır ve nihai hedef tüm emekçiler için mutlu ve adil, sömürüden arınmış bir düzen getirecek olan işçi sınıfı iktidarıdır ve işçi sınıfı iktidarının kapitalizmden sosyalizme geçişi ve sosyalizmi kuruşudur.

Buradan kendiliğinden şu netice çıkmaktadır: Emperyalizme karşı, faşizme karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi zorunlu olarak doğal olarak işçi sınıfının sos-

yalizm için mücadelesiyle birlikteleşmiş, bütünleşmiştir. Bugün gerek işçi sınıfının partisinin, gerekse işçi sınıfının hareketiyle aynı doğrultuda olan aynı amaçlara yönelik olan demokratik kitle örgütlerinin yapacağı görev, bu bütünleşmeyi kitlelerine, kamuoyuna anlatmak ve kabul ettirmektir.

Mücadelenin Bütünlüğü

Türkiye gibi açık ve seçik olarak kapitalist aşamaya gelmiş ve kapitalizmi diğer geri kalmış ülkelere kıyasla bir hayli ölçüde gelişmiş olan Türkiye'de emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesi haydi haydi kapitalisttir, bundan dolayı da bu ülkede, ülkemizde emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesi sosyalizm mücadelesiyle bütünleşmiştir. Her ikisini de uzun boylu anlatmaya lüzum yok. Yani her ikisi dediğim, antiemperyalist mücadele de, bağımsızlık mücadelesi, sosyalizm için mücadele, her ikisi de aynı zamanda demokrasi mücadelesiyle anti-faşist mücadeleyle birleşmiştir. Çünkü emperyalizmin ülke içindeki sınıfsal tabanı, bu ölçüde kitlesel tabanı büyük burjuvazi ve onun iktidar ortaklarıdır.

Demek ki kitlelere artık bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinden söz ederken sadece konuyu burada kesmemek, aynı zamanda bu bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesiyle bütünleştiğini, doğal olarak bütünleştiğini, zorunlu olarak bütünleştiğini anlatmak gerekiyor. Burada bazı arkadaşların aklına şöyle bir itiraz gelebilir. Demokratik kitle örgütleri siyasi parti değillerdir. Daha büyük kitleleri çeşitli politik görüşlerde olan kişileri birleştirmek durumundadırlar. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesine sosyalizm mücadelesini de ekleyerek anlatırsak, bu taktik bir hata olmaz mı, kitle örgütlerinin tabanının daralmasına yol açmaz mı, gibi bir düşünce gelebilir.

Kanımca böyle bir itiraz böyle bir düşünce geçersizdir. Bir kere var olan gerçekleri söylememekle taktik olmaz. Hele var olan gerçekleri açıkça söylemek kesinlikle söylemek adını koyarak söylemek mümkün ise, bunu söylemekten vazgeçerek, es geçerek konuşmak, görevimizi yapmamak demektir. Bugün Türkiye'de sosyalizmden, sosyalizm için mücadeleden açık seçik söz etmek, bunun savunusunu yapmak, bunu kitlelere anlatmak, izah etmek, kitleleri sosyalizm doğrultusunda harekete geçirmek mümkündür. Bu imkânı kullanmak bize düşer, bu bütün ilericilerin, sosyalizmden yana olanların, raporda açıklanan Genel Başkanınızın konuşmasında açıklanan görüşlerden yana olan kişilerin ve örgütlerin vazifesidir.

Siyasi Partiler ve Kitle Örgütleri

Siyasi partilerle kitle örgütlerinin durumu birbirinden farklıdır. Siyasi partilere, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisine düşen, sosyalizmi kitlelere anlatmak, kitleleri sosyalizm doğrultusunda bilinçlendirmek, örgütlemek, mücadeleye sokmak onun görevidir. Ama, siyasi partilerin kapsadığı kitleler daima ölçülüdür, daima sınırlıdır, bunun dışında büyük kitleler kalmaktadır. Siyasi partilerin örgütlenmesinin kapsamına girmeyen ve burada da sorunları doğru biçimde koyup anlatmak demokratik kitle örgütlerine düşmektedir. Yalnız bir tehlike noktası var, bu işleri yaparken demokratik kitle örgütleri asla kendilerini siyasi partiler yerine koymamalı, siyasi partilerin görevlerini yüklenmeye kalkmamalıdırlar. Demokratik kitle örgütleri ne

kadar ilerici, demokrat, sol nitelikte de olsa mutlak surette içlerinde bu yelpazenin çeşitli görüşlerini ve çeşitli görüşte olan kişileri hatta grupları barındıracaktır.

Kitle örgütleri örgütün bu çeşitli siyasal kişiler ve gruplar arasında çekişme alanı haline gelmesine müsaade etmemelidir. Demokratik kitle örgütleri çeşitli sol fraksiyonların, grupların vs.nin kendi aralarında çekiştiği ve bu çekişmenin ön plana çıkarak kitle örgütlerinin sınırlarının daraldığı, tabanının kendi içine kapanıp kendi içinde birbirlerinin başını yediği örgütler haline gelmemelidirler. Bu demokratik kitle örgütlerine verilecek en büyük zarardır, demokratik kitle örgütlerinin kaçınması gereken en büyük hastalıktır.

Demokratik kitle örgütlerinde siyasal görüşte olan kişiler, gruplar taraftar kazanmaya çalışmazlar mı? Çalışırlar. Bu onların doğal hakkıdır. Ama bu çalışmanın bir takım şartları vardır. Birinci şartı demokratik kitle örgütünün kitle örgütü olma vasfına zarar vermemek, örgütü zayıflatmamak, örgütü daraltmamak birinci şartı budur. Bu şartla ancak kendileri kendi görüşlerini yaymaya taraftar kazanırlar, taraftar bulurlar ve görüşleri kabul ettirmenin yolu böyle dar grupçuluk, dar fraksiyonculuk yaparak değil, kitle örgütünü daraltarak değil, fakat kitle örgütü içinde o örgütün amaçlarına en dürüst, en fedakâr, en özverili, en disiplinli çalışarak, ön plana çıkarak, görüşleri daraltarak değil, ikna ederek etkinlik kazanabilirler

Bu yolda kazanılan etkinlik zaten kalıcıdır ve sonuç vericidir. Öbürü, öyle kulis anlaşmaları, oyunları vs. ile bir takım küçük politik manevralarla elde edilen etkinlik (eğer bir etkinlik elde edilirse) geçici kalmaya, sonunda başarısızlığa uğramaya mahkûmdur. Kitle örgütleri kendi tüzük kuralları içinde kendi organları aracılığıyla işlerler ve iş görürler. Kitle örgütlerinin örgütsel bağımsızlığına saygı göstermek şarttır. Ama bu tüzüksel kanallar içinde işleyiş sırasında kendi organlarıyla iş görmek çerçevesinde çeşitli siyasal görüşler, demin anlattığım yöntemle o çalışmalarla etkinlik kazanmaya çalışabilirler. Tekrar ediyorum, başta söylediğim ilk temel şart, kitle örgütünün kitle niteliğine halel vermemek, tam tersine kitle niteliğini geliştirmek, kitle örgütünün giderek kendi sahasında daha büyük sayıda insanları, elemanları-teknik elemanları kendi bünyesine çekmek onları örgütlemek, onları bilinçlendirmektir.

Yürüyüş, Sayı 168, 27 Haziran 1978

[Aynı toplantıdan, Görev gazetesinde çıkan alıntı]

Ecevit Dışta ve İçte Sermayeye Güvence Veriyor

Biliyoruz ki ekonomik bağımsızlık olmadan siyasi bağımsızlık perçinlenemez, sağlam temellere oturamaz. Emperyalist kapitalist dünya ilişkileri içinde kalındıkça da bağımlılık, sömürü, baskı boyunduruğundan kurtulunamaz. Kalkınıp çağdaş en ileri toplum düzeyine erişilemez. Çıkış yolu, emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı dışına çıkıp sosyalizm doğrultusunda gelişmeye yönelmektir.

IMF'nin ve diğer emperyalist kuruluşların borçlar ve krediler konusunda ileri sürdükleri ön koşulları kabul etmekle Türkiye'nin emperyalizme bağımlılık bağları daha da sıkılanmıştır. Başbakan Ecevit ambargo kalktıktan sonra ABD ile ilişkilerin daha sağlam esaslara oturacağını söylemektedir. Ecevit'in Avrupa ve Amerika'daki gezilerinde ısrarla yaptığı, politik yetkililere, güçlü ekonomik, mali çevrelere ve iş adamlarına NATO'dan çıkılmayacağı, Batı'dan kopulmayacağı konusunda güvence vermek olmuştur.

[...]

Emperyalizme ve faşizme karşı ancak işçi ve emekçi kitlelerin, ileri, demokratik güçlerin örgütlü birleşik gücüyle karşı konulabilir, bu habis güçlerin üstesinden gelinebilir. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olarak demokratik toplumsal muhalefeti örgütleyip birleştirmek konusunda üzerine düşen yükümlülüğün bilincindedir ve bilinçle çalışmalarını sürdürmektedir.

GÖREV, Sayı 32, 23 Haziran 1978

Türkiye-Sovyetler Birliği İlişkileri

Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan Siyasal Belge ve diğer anlaşmalarla ilgili olarak yapılan basın açıklaması, 26 Haziran 1978.

Moskova görüşmelerinde Türk tarafı işlerin ekonomik yanına ağırlık vermiş, siyasal yanını olabildiğince hafiften almıya çalışmış olmakla beraber, yine de Siyasal Belge en azından imzalanan diğer anlaşmalar kadar önem taşımaktadır. 1945'den beri Türk-Sovyet ilişkilerindeki siyasal buzlar ilk kez resmen çözülmektedir. İki ülke arasında iyi komşuluk ve dostça işbirliği ilkesi Atatürk ve Lenin'e atıfta bulunularak yeniden ortaya konmaktadır. Gerçi Siyasal Belge bir antlaşma, hatta anlaşma değildir. Ama antlaşmaların dahi gerçekten bağlayıcı olup olmamaları imzalayanların fiili davranışlarına bağlı olduğundan Siyasal Belge'nin geleceği de, uygulama ve eylemlere yansıtılıp yansıtılmayacağına göre belirlenecektir. Gerek Türkiye'nin ulusal çıkarı, gerekse bölge ve dünya barışının yararı Siyasal Belge'de yazılanların kağıt üzerinde kalmamasını gerektirir.

Yumuşama -detant- sürecini derinleştirme ve yaymak; tam ve genel silahsızlanmayı destekleme ve ona katkıda bulunmak; emperyalizmin, sömürgeciliğin ve ırk ayrımının her türüne karşı koyma kararları çok isabetli ve yararlı karar[lar]dır. Bu konularda Türkiye ilk kez böylesine açık, seçik ve kesin vaziyet almaktadır. Yumuşamanın emperyalizm tarafından küçümsenip unutturulmak istendiği, uluslararası ilişkilerin gerginleştirildiği, silahlanma yarışının kışkırtıldığı şu günlerde bu kararların alınmış olması ayrıca bir anlam ve önem taşımaktadır; özellikle Türkiye için taşımaktadır.

Genelinde emperyalizme, özelinde NATO'ya bağımlılık çerçevesi içindeki Türkiye, gerek bu kararları, gerekse topraklarının diğer devletlere karşı saldırı ve yıkıcı faaliyetler için kullanılmasına izin vermeme kararını uygulamıya geçirmede, baskı ve engellerle karşılaşabilir. Bu son kararın NATO üyeliği ve Türkiye topraklarında Amerikan üslerinin varlığı ile nasıl bağdaştırılacağı meraka değer. Sovyetler Birliği ile imzalanan Siyasal Belge'deki kararların ne ölçüde uygulamıya konulduğu, CHP hükümetinin "ulusal çıkarlara uygun, kişiliği olan dış politika" gütme iddiasının ölçütü olacaktır.

TÜSTAV Arşivi

Hükümet Anti-Demokratik Girişim ve Yöntemlerden Kaçınmalıdır

Basın açıklaması, 10 Temmuz 1978.

"Anarşiyi önleme" konusunda hükümet garip bir tutum içindedir.

İstanbul'da ardı ardına faşist kurşunlara hedef olan Eğitim Enstitüsü öğretmenlerinin katillerini bulmak için bütün güçlerin seferber edilmesi gerekirken, polis, duvarlara yazı yazıp afiş asan bazı DİSK'li grevci işçilerin peşine düşmüştür. Polisin bu işçilere yaptığı muamelenin basında çıkan resimleri hem utanç vericidir, hem de gülünç. Polisler, ellerinde silah, üstlerine yürüyüp "kıskıvrak yakalamışlar" (!) bu boya ve fırçadan başka silahları olmayan işçileri! Sağcı kuruluşlarınki hariç, hiç bir afişleme olmuyor ki, afiş asanlar polisçe engellenmesin, karakollara götürülmesin, tartaklanmasın. Hükümet, anarşiyi önleme çabalarında, afiş asma eylemleri ve POL-DER gibi yasal demokratik kuruluşlarla uğraşmayı baş sorun edinmiş görünümündedir. Sanki anarşinin sebebi bu ikisidir, bunlar engellendi mi, anarşi sorunu çözülecektir.

Hükümet afiş asmaların ve POL-DER'in üzerine düştüğü kadar cinayetlerin, bombaların, dinamitlerin peşine düşse bu kanlı olayların failleri ve kaynaklandıkları yuvalar bulunur, anarşi sona erdirilirdi. Ama hükümette olayların köküne inme, kaynaklarını kurutma yolunda ciddi çaba görülmüyor. Çok az olayın failleri yakalanıyor, yakalananların da gerçek failler olup olmadıkları bilinemiyor, çünkü kovuşturma sürdürülüp sonucun ne olduğu kamuoyuna duyurulmuyor; olaylar ve dosyaları kapanıp gidiyor.

Durum çok ciddi ve düşündürücüdür. Sanki devletin, güvenlik örgütünün istihbaratı "anarşik olaylar" konusunda yok, veya işlemiyor gibidir. Bu durumun düzeltilmesine gidileceğine, yeni mahkemeler, polise yeni yetkiler ve yeni araçlar gibi yollara başvurulmak isteniyor. Oysa istihbarat işletilmedikçe, iz sürülmedikçe, suçlular tümüyle ortaya çıkarılmadıkça bu sözde önlemlerle sorun çözülmez. Zaten, bu önlemlerin ısrarla istenmesinden maksat onları işçilere, öğretmenlere, öğrencilere, tüm ilericilere karşı "yasal şiddet" araçları olarak kullanmakdır.

Hükümet yalnız ülke yararı açısından değil, kendi ömrünü uzatma açısından da hem istihbaratı işletmek, anarşinin kaynağına inerek onu kurutmak, hem de her türlü anti-demokratik girişim ve yöntemlerden, baskılardan titizlikle kaçınmak durumundadır. Anarşiye karşı etkin önlemler beklentileri şimdi Ağustos sonu atamalarına bağlanmış görünüyor. Durum kritik noktaya gelmiştir.

Çark Başak, Sayı 50, 16 Temmuz 1978

Çok Yönlü Dış Politikanın Koşulları

Başbakan Ecevit ve hükümeti diğer devletlerle ilişkilerinde "çok yönlü dış politika" izlemek niyet ve iddiasındadırlar. CHP'yi, özellikle de Ecevit'i destekleyen yazarlar da bu politikayı başbakanın "alacak" hanesine kaydederek onaylamaktadırlar.

Bu "çok yönlü dış politika", özünde, yalnızca Batı'ya, özellikle ABD'ye de bağlı kalmayıp, sosyalist dünyaya ve 3. Dünya ülkelerine açılmayı ifade etmektedir. Bu politik ifadeye elbette karşı çıkılmaz, onaylanır. Ama önemli olan bunun bir politik niyetin ifadesi olarak kalmaması, uygulamaya, yaşama geçmesidir. Bu noktada beliren soru, böyle bir politikanın gerçekleştirilebilme olanağı nedir? Niyet, istek başka şey, gerçekleştirebilme başka şey.

Bu konuda Başbakan Ecevit'in yürüttüğü ve bir kaç kez dile getirdiği mantık şöyle: ABD ve Avrupalı ülkeler kendileri Sovyetler Birliği ile ilişkilerini geliştiriyorlar da Türkiye niye geliştirmesin? Buna nasıl karşı çıkarlar?

İlk bakışta çok doğru, çok haklı görünen bir durum alış. Ama gerçekliğe uygun değil. Emperyalist-kapitalist dünya sisteminde ABD ve Avrupalı ülkeler egemen ekonomiler ve devletler, Türkiye ise onlara bağımlılık ilişkileri içinde. ABD'nin ve onun kadar olmasa da Avrupalı devletlerin hareket serbestliği var, Türkiye'ninki ise kısıtlı. Çok yönlü dış politika, seçme serbestliğini, hareket serbestliğini gerektirir. Peşinen bir tarafa bağlanmış, taahhütlere girmiş, geri ekonomisi bağımlılık ilişkileri içinde dünya kapitalist sistemiyle bütünleşmiş bir ülkenin bu serbestliği yoktur. Hele askeri, ekonomik, mali ambargolarla köşeye sıkıştırılmış, borçları erteleyebilmek, "taze para" bulabilmek için çırpınır duruma düşürülmüşse.

Başbakan, ABD ile ilişkilerin canlandırılması konusunda şunları söylüyor: "Aramızda yeni işbirliği görüşülürken, ambargo yüzünden savunma yapımıza ve ekonomimize verilmiş olan ağır zararların kısa sürede giderilmesine, ekonomimiz ve savunmamız için gereken desteğin, ekonomiyle savunma arasındaki bağlantı da göz önünde tutularak, yeterli ölçüde sağlanmasına özen göstereceğiz." İki nokta vurgulanıyor:

1) Ambargo "savunma yapımıza ve ekonomimize" "ağır zararlar" vermiştir.

2) Bu zararların giderilmesi için "ekonomimiz ve savunmamız için gereken desteğin" kısa sürede "yeterli ölçüde sağlanmasına özen göstereceğiz." Bu desteği sağlamak hükümetin "özen göstermesi"ne mi bağlıdır? Bugüne kadar olduğu gibi ABD "nazlı" davranır, oyalamayı sürdürürse ne olacak? Yaptırım gücü olacak eldeki "koz" ne? Üsler mi? Üç buçuk yıllık durum gösterdi ki, ABD üslerin "kapanması"ndan, Türkiye'nin ambargodan sıkıldığı kadar sıkılmadı. Hatta pek de önemsemedi denilebilir. Belki uydular ve kıtalararası füzeler dinleme tesislerinin ve füze rampalı üslerin önemini azalttığından; belki ABD, Türkiye'ye yüklediği işlevleri giderek İran'a kaydırmaya başladığından. Belki de üsler gerçekten kapatılıp işlemez hale getirilmediğinden. Şu da unutulmamalı ki, ABD üsler konusunda istediklerini elde etme

yaptırımlarına da sahip. Döviz "darboğazı" Türkiye'yi sıktıkça sıkıyor, boğarcasına. Gevşetmenin ipleri ise ABD'nin elinde. Bu durumda, ABD ile pazarlıkta üsleri bir "koz" olarak kullanmak bir avuntu. Kaldı ki, hükümetin böyle bir niyeti de yok. Üsler konusunu bir an önce sonuca bağlayıp karşılığında alacağı "kira"yı yükseltmek hesapları içinde.

Aynı konuşmasında Başbakan, ABD ile "işbirliğinin dünya barışına ve bölgemizdeki güvenliğe katkıda bulunacak ve birçok komşularımızla aramızda oluşan karşılıklı güven ortamını da zedelemiyecek nitelikte olmasını özellikle gözeteceğiz" diyor. Bir barış ve iyi komşuluk anlayışı olarak çok güzel. Ama geçerliliği ve gerçekliği ne? ABD Türkiye ile dünya ve bölge barış ve güvenliğine katkıda bulunacak ve Türkiye'nin komşularıyla ilişkilerini zedelemiyecek bir işbirliği oluşturmaya rıza gösterecek, öyle mi? Açılacak üsler ve tesisler bölgedeki ülkelere, Türkiye'nin komşularına karşı değilse, ya nedir? Bu casusluk yapan dinleme tesisleri ve nükleer bombaları, füzeleri, ağır bombardıman uçaklarını barındıran üsler var oldukça bölge ülkeleri kendilerini güvenlikte hissedebilir mi? Onlarla Türkiye arasında gerçekten karşılıklı güvene dayanan ilişkiler gelişebilir mi? Bu koşullarda, ne kadar karşılıklı ziyaretler yapılıp ne kadar iyi niyet, iyi komşuluk demeçleri verilirse verilsin, Türkiye'nin hem sosyalist dünyaya, hem 3. Dünyaya atılışları sınırlı kalacak, hep "müslüman kardeş ülke" diye sözü edilen Libya'nın Başkanı "NATO'da, Amerika'nın yanında olduğunuz sürece ben sizinle birlikte olamam" diyebilecek, ilişkilerimizi iyileştirmekle övündüğümüz Hindistan ile Yugoslavya Türkiye aleyhine karar çıkartabilecektir.

ABD'nin Türkiye ile ilişkilerini düzenlemedeki amacının "dünya barışına ve bölgemizdeki güvenliğe katkıda bulunmak" olmadığı apaçık bellidir. Amerikan politikasının uzun boylu tahliline girmeden, ambargoyu şartlı kaldıran kararın metni bu konuda en son açık kanıt. ABD, Akdeniz politikasında ve Türkiye ile ilişkilerinde kendisinin ve NATO'nun çıkarlarını gözettiğini, bu doğrultuda "nüfuzunu kullanacağını" örtülü ifadelere baş vurmadan düpedüz ortaya koyuyor.

ABD'ye ve Batı'nın diğer emperyalist ülkelerine böylesine bağımlılık ilişkileri içinde ve emperyalizmin çok yönlü baskılarının böylesine altındayken Türkiye'nin "kişiliği olan, ulusal çıkarlara uygun çok yönlü bir dış politika" uygulayabileceğini sanmak ve iddia etmek bir hayal veya politik bir aldatmacadır. Böyle bir politika güdebilmenin ilk koşulu, emperyalist kampa peşinen bağlanmış, taahhüte girmiş durumdan çıkmaktır, yani NATO başta olmak üzere emperyalist antlaşma ve kuruluşlardan çıkmaktır. İkincisi, emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı dışına çıkmaya yönelik, sosyalizmi hedef alan bir kalkınma düzenini ve yolunu benimsemektir. Bu ikinci koşul yerine getirilmeden, yalnızca "bağlantısız" olmak bir ülkeyi emperyalizmin sömürü ve baskısından kurtaramaz. Ama yine de bağlantısız olmak ilk koşuldur.

Sırası gelmişken şuna da işaret edip geçelim ki, bu koşulların yerine getirilmesi, başta ABD olmak üzere Batılı ülkelerle tüm ilişkileri kesmek, onlara sırt çevirmek değildir. Aradaki ilişkileri bağımsızlık, egemenlik, hak eşitliği üzerinde yeniden düzenliyebilmek için nesnel koşulları yerine getirmektir.

Denilebilir ki, Türkiye 1960'lı yıllardan bu yana eskisine kıyasla dış politikada çok

yönlülüğe kaymıştır. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerini düzeltmiş ve sıklaştırmıştır. Doğrudur. Ama bu, ilişkileri düzeltme girişimleri ekonomik-teknik sınırlar içinde kalmıştır. Ecevit'in imzaladığı siyasi belgeye kadar politik yakınlaşma Türkiye bakımından söz konusu olmamıştır. Gerektiğinde askeri donanım da alabilme olasılığının sözü edilmemiştir. Türkiye'nin dış ticaretinde sosyalist ülkelerin payını artırma eğilimi gösterilmemiş; ağırlık, Türkiye'nin aleyhine sürekli artan açıklar verdirerek, Batı ile ticarette olmaya devam etmiştir. Ecevit Hükümetinin açılımı duruma özlü bir değişiklik getirmemiştir, ama Batılılar Türkiye'nin sosyalist dünyaya açılışı konusunda üsler konusunda olduğundan da duyarlıdırlar. Yoğunlaştırılan baskılar, uygulanan ambargolar gösteriyor ki, Batılı emperyalistler Kıbrıs konusunda olduğu kadar bu konuda da kendi çıkar ve istekleri doğrultusunda, çizgiyi kesin çekmek durumuna girmişlerdir. Elekdağ ve Müezzinoğlu'nun Washington'daki temaslarında bu nokta açıkça ortaya çıkmıştır.

Girmişlerdir ama koşullar tümüyle onların kontrolünde değildir. Borçlar ertelense, krediler verilse, "taze para" gelse, AET ile ilişkiler düzelse bile, Türkiye'nin ekonomik sorunları kesin çözümlenme yoluna girmeyecektir. Sorunlar yapısaldır, bu bir. Türkiye'nin dış finansman kaynaklarına ihtiyacı o kadar büyük, dış ticaret açığı o kadar geniştir ki, kendisi de derin bunalım içinde olan Batı kapitalizmi milyarlarca liralık krediyi yıl yıl ardına veremez; Batılı pazarlara ihracat gelişse bile, ticaret açığını kapatmaya yetmez, bu iki. Türkiye, politik bağlantıları olmayan, düşük faizli, uzun vadeli krediler için, ileri teknolojiyi transfer edip giderek üretebilmek için, ihraç mallarına yeni, geniş ve istikrarlı pazarlar bulabilmek için sosyalist dünyaya açılmak zorundadır. 1950'lerin sonlarından beri bu açılım eğilimi belirmiş ve 1960'lı yıllarda uygulamaya geçilmiş ve gelişmiş ise, içteki bütün anti-komünizm ve anti-sovyetizm ticaretine rağmen gelişmişse, bu, nesnel zorunluluklardan ötürü olmuştur.

3) Dünyaya da açılmak doğru bir politika olmakla beraber, bu açılma Türkiye'nin ne dış finansman, ne pazar sorununu çözmez. Libya Başbakanının kredi verme konusunda "Önce IMF'den geçin" demesi, Arap Kalkınma Bankası Genel Müdürünün "Batı, Doğu için kredi kartıdır; Türkiye'nin kredi almaya değer ülke olup olmadığı, Batı ile ilişkisi sonucu ortaya çıkacaktır" diye konuşması, Arap ülkelerinin petrol dolarları konusunda tüm hayalleri söndürmeye yeterlidir. Dünya ticaretinde ise az gelişmişlerin Batı ile ticaretleri kendi aralarındaki ticaretten ağır basmaktadır. Yakın Doğu'nun zengin Arap ülkeleri çamaşır makinası, buz dolabı gibi mamulleri, montajlarının yapıldığı Türkiye'den almak yerine daha kaliteli olarak imal kaynaklarından ithal etmeyi yeğlemektedirler.

Dünya kapitalizminin bunalımı derinleşerek sürüyor ve sürecek. Bu süreç emperyalizmin gücünü düşürüyor, kapitalist dünyayı kontrol olanaklarını, araçlarını sınırlıyor. Dünya sosyalist sistemi ise bunalımsız, çalkantısız gelişiyor, ilerliyor. Dünya tarihinin gidişini belirleme gücü yükseliyor. Bu çerçeve içinde Türkiye'nin koşulları onu sosyalist dünyaya açılmaya sürekli iteliyor.

Türkiye'nin çıkmaz yoldan kurtuluşunun dış nesnel koşulları bu durumda yatıyor.

Yürüyüş, Sayı 177, 29 Ağustos 1978

Ambargoyu Kaldırma Kararının İçeriği Türkiye'nin Ne Denli Bağımlı Olduğunun Açık Bir Kanıtıdır

Basın açıklaması, 17 Ağustos 1978.

Ambargoyu şartlı olarak kaldırma kararı, ambargonun, Türkiye üzerinde ABD politikasının istekleri doğrultusunda baskı yapmak üzere konulduğunu ve kararın bağlandığı şartlarla bu baskının sürdürülmek istendiğini bir kez daha gün ışığına çıkarmaktadır. Kıbrıs sorununun ikili görüşmelerle çözülmesi öngörülmekle beraber bu çözümün ABD görüşünce kapsaması gereken noktalar peşinen ortaya konulmaktadır. ABD, Kıbrıs ve Doğu Akdeniz üzerinde kendi hegemonyasını yürütmek niyetinde olduğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Türkiye İşçi Partisi çok eskiden beri Kıbrıs sorununun ABD ve NATO çerçevesinde çözülmek istendiğini ve bunun, Kıbrıs Türk ve Rum topluluklarının olduğu kadar Türkiye ve Yunanistan halklarının çıkarlarına ve bölge, dolayısıyla dünya barış ve güvenliğine aykırı olduğunu defalarca vurgulamıştır. Ambargonun şartlı kaldırılma kararını kabul etmekle Türkiye hükümeti, eskiden olduğu gibi, Kıbrıs sorununun, Yunanistan'la ilişkilerin ve tüm Ege ve Akdeniz politikasının ABD'nin nüfuz ve denetimi altında bulunmasını kabul etmiş olacaktır. Ayrıca karar, verilecek askeri silah ve araçların kullanılmasının denetimi koşulunu da içermektedir. Amerikan askeri yardımı ve silah satışlarının yeniden başlamasıyla, başbakan Ecevit'in çok sözünü ettiği "silahlı kuvvetlerin araç ve gereçleri açısından tek bir dış kaynağa bağlı olmasının sakıncaları" güçlenerek devam edecektir. Ambargoyu kaldırma kararının içeriği ve oluşan durum ABD'nin ne denli küstahça dayatıcı ve baskıcı, Türkiye'nin ise hareket serbestliğinin ne denli sınırlı ve bağımlı olduğunun yeni bir kanıtıdır.

Çark Başak, Sayı 51, 18 Ağustos 1978

Tasfiyeci Davranışlardan Kaçınılmalıdır

TÖB-DER 4. Genel Kurulu'na gönderilen mesaj, 21 Ağustos 1978.

4. Genel Kurulunuz, Türkiye'nin çok kritik günler yaşadığı bir zamanda toplanıyor. Emperyalist baskıların yoğunlaştığı, faşist terörün tırmandığı, tam boy açık faşizm için elverişli koşulların oluşturulmak istendiği, ve faşist saldırıları önlemek adına demokratik hak ve özgürlüklere yönelik yasal şiddet uygulamalarına girişildiği günlerdeyiz.

Faşizm, örgütlü birleşik kitlesel güçle önlenebilir, geriletilebilir. Tüm ilerici, demokratik hareket ve kuruluşların örgütlü birleşik güç haline dönüştürülmesi, başarılması gereken en ivedi görevdir, örgütlü birleşik kitlesel güç içinde, demokratik kitle örgütlerinin çok önemli yeri ve işlevi vardır. Bu örgütler, örgütsel kimliklerini koruyarak, kendi kitlelerini harekete geçirip yönlendirecek kaldıraçlar olmak durumundadırlar. Kitle örgütlerinin hem kendi özgün işlevlerini gereğince yerine getirebilmeleri, hem bu işlevlerden hareketle kitlelerini emperyalizme ve faşizme karşı etkin bir biçimde mücadeleye geçirebilmeleri için uyumlu biçimde bütünleşmiş, güçlü örgüt yapılarına sahip olmaları şarttır.

Kitle örgütleri içinde dar grup hesaplarıyla örgüt bütünlüğünü zayıflatıcı, dağıtıcı hareketler, örgüt kitlesinin eş türden niteliğini sulandırıcı girişimler son derece tehlikeli, örgütü tasfiye edici eylemlerdir. Emperyalizme ve faşizme karşı etkin mücadele edebilmek için tüm ilerici, demokratik hareket ve kuruluşların örgütlü birleşik güç haline dönüşebilmesi ihmal edilmez bir zorunluluk olarak gündeme geldiği bir zamanda, örgütlerin tasfiyesi sonucunu verecek olan davranışlardan titizlikle kaçınılmalıdır.

Türkiye öğretmenlerinin en büyük, en güçlü, demokratik mesleki kuruluşu olan ve geçmişten olumlu mücadelenin mirasını devralmış bulunan TÖB-DER'in 4. Genel Kurulu'na bütün bu tehlikelerin ve tuzakların bilincinde olarak çalışmalarını yürüteceğine ve sonuçlandıracağına duyduğum güvenle yürekten başarılar diler, saygılar sunarım.

Yürüyüş, Sayı 177, 29 Ağustos 1978

30 Ağustos

İstanbul İl Örgütü'nün 30 Ağustos 1978'de düzenlediği "30 Ağustos Kurtuluş Savaşı ve Bağımsızlık Gecesi"ne gönderilen mesaj, 29 Ağustos 1978.

Emperyalizmin politik, ekonomik baskılarının bütün yoğunluğu ile hissedildiği şu günlerde Ulusal Kurtuluş Savaşımızı ve 30 Ağustos Zaferi'ni daha bir önemli anımsamak durumundayız. Adet yerini bulsun diye yapılan kalıplaşmış törenlerle değil, üzerinde düşünerek anımsamak durumundayız. "İstiklal-i tam" sloganı ve amacı ile yapılan ve kazanılan savaştan 56 yıl sonra Türkiye, "tam bağımsızlık" bir yana, çok yönlü ilişkilerle emperyalizme daha sıkıca bağımlı bulunuyor. Son aylarda bu bağımlılık, ona neden olan ekonomik ve politik güçlerin, büyük sermaye sınıfı temsilcilerinin ve politikacılarının dahi inkar edemez duruma geldikleri bir açıklık ve kesinlikle ortaya çıkmıştır. Ne var ki, bunlar sorunların çözümünü bağımlılığı daha da artıracak, daha da pekiştirecek yollarda aramaktadırlar. Türkiye'nin büyük burjuvazisi ve iktidar ortakları kendi ekonomik ve politik egemenliklerini ve bu egemenliği sağlayan geri kapitalist düzeni ancak emperyalist ülkelere bağımlılıkla, emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri içinde kalmakla ayakta tutabileceklerini bilmektedirler. Bunun içindir ki, onların aradıkları ve önerdikleri çözümler Türkiye'yi açmazdan kurtaracak, bağımsız, onurlu, kalkınmış bir düzeye ulaştıracak çözümler değildir.

Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Türkiye emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı içinden çıkmaya yönelmediği, tersine, egemen sınıfları tarafından bu ilişkiler içinde tutulup kapitalist yoldan kalkınmaya zorlandığı için "istiklal-i tam"a kavuşamadı ve zamanla çok daha bağımlı duruma düştü. Çok sözü edilen "çağdaş uygarlık"a bir türlü ulaşamadı. Tüm "Batılılaşma" iddialarına, "Avrupalı olma" özentilerine karşın Avrupa'nın en yoksul, en geri ülkesi olmaktan kurtulunamadı.

Tüm bu nedenler, emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesi aynı zamanda içte geri kapitalist düzene, onun egemen sınıfı büyük burjuvaziye karşı mücadeleyi gerektirir ve içerir. Emperyalizme karşı bağımsızlık mücadelesi faşizme karşı, demokratik hak ve özgürlükler mücadelesiyle içiçedir. Emperyalizm geniş halk kitlelerinin demokratik hak ve özgürlüklerinin baş düşmanıdır. Bağımlı geri kapitalizmin sömürü ve baskılarına giderek artan ölçülerde baş kaldıran işçi sınıfını, köy ve kentli emekçi kitleleri kontrol altında tutabilmek, düzeni zorla dayatıp sürdürebilmek için emperyalizm ile büyük burjuvazi ve onların oluşturup besledikleri gerici, ırkçı, faşist güçler işbirliği halindedir.

Ulusal Kurtuluş Savaşımızın hedefi olan "istiklal-i tam" bugün de hedefimizdir. O savaş kazanılmış, ama hedef yitirilmiştir. Geçmişin bu dersini asla unutmayacağız. Politik ve toplumsal mücadelemizi bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünselliği çerçevesi içinde yürüteceğiz, yürütüyoruz. Ve bu defa tam ba-

ğımsızlığı, bir daha yitirmemek üzere kazanacağız. Mücadelemiz tam bağımsızlıkla birlikte her türlü sömürü ve baskıdan kurtulmanın da yollarını açacaktır.

30 Ağustos zaferini bu düşüncelerle anıyoruz. Bu anıyla emperyalizme karşı mücadele kararlılığımızı bir kez daha doğruluyoruz. 30 Ağustos Zafer Bayramı bu mücadeleye omuz verenlere kutlu olsun.

GÖREV, Sayı 37, 1 Eylül 1978

Hükümetin Geleceği

Hükümetin kalıcı mı, gidici mi olduğu sorusu son günlerde zihinlerde biçimlenmeye, hatta tartışılmaya başlandı. Yakın zamana kadar "bu hükümetin alternatifi yok" ve bu nedenle de 1981'e kadar iktidarda kalabilir düşüncesi yaygındı. Unutuldu ki, 1974'de CHP, MSP ile koalisyonu bozup hükümetten çekildikten sonra da "Bu Meclis'ten başka hükümet çıkmaz" denilmiş, erken seçim istenmiş ve kaçınılmaz sayılmıştı. Oysa bilindiği gibi, beklenmedik bir gelişme olmuş, dört parti biraraya gelip önce Milliyetçi Cepheyi, sonra iktidarını oluşturmuştu.

Şimdi hükümetin geleceği konusunda beliren şüpheler "anarşi"nin önlenememesi açısından değil, Batılıların koyduğu baskılar açısındandır. Hükümetin geleceğinin belirlenmesinde bu ikinci güç açıkça ağır basma yolundadır. Şimdiki halde, hükümeti değiştirmekten çok ona Batılıların yani emperyalizmin isteklerini kabul ettirmeyi hedef alıyor. Hükümet de ilk açıkladığı konumlardan sürekli gerileyerek ödünler veriyor. Son olarak 4. plan stratejisinden de temel ödünler verildiği anlaşılıyor. Hükümet bu çizgide devam edecektir.

Ama Batılı emperyalistlerin meramı başka. Ekonomik mali konularda tüm istekler kabul edilse de esas politik isteklerinin kabulüdür. Bu, bir yandan Sovyetler Birliği ve diğer yandan sosyalist devletlerle ilişkilerin yavaşlatılıp "soğutulmasını", öbür yandan batı ile ilişkileri sıkılaştırmak için başta ABD ile ikili anlaşma ve üsler, daha ardından da AET ile ilişkiler konularını içerecektir. Hükümet bu konularda da istenilenleri verecektir. Zaten ABD ile ikili anlaşma ve üsler konusunda "Ortak Savunma" anlaşmasında öngörülen dört yıllık kira bedellerinin yükseltilmesinden başka bir istek şimdiye kadar ileri sürülmüş değildir.

Bütün isteklerini elde ettikten sonra bile emperyalist güçler ve içteki büyük sermaye CHP hükümetine alternatif aramaktan, hazırlamaktan vazgeçmeyeceklerdir. Emperyalizm ve büyük burjuvazi hiç bir zaman tek ata oynamazlar, hele oynadıkları at sosyal demokrat veya "reformcu" damgasını taşıyorsa. "CHP ağırlıklı hükümet"in kuruluşuna bu dış ve iç güçler karşı koymadılar, belki yardımcı bile oldular. CHP de iktidara geldiğinden beri bu güçlere güvence vermek için elinden geleni yaptı ve yapıyor. Ne var ki, bir sosyal demokrat iktidarı tam benimseyemiyorlar, hep kuşkulular. Sosyal demokrat iktidarın düzeni ayakta tutabilmek, sürekliliğini korumak için kendince zorunlu gördüğü değişikliklerden -"reform"lardan- ürküntü duyuyorlar. Avrupa burjuvazisi bu konuda daha deneyli. Avrupa işçi sınıfının iki yüz yıla yaklaşan çetin mücadeleleri ve politik bilinçlenmesinden çıkardığı derslerle Avrupa ülkelerinin, özellikle kuzey bölümündekilerin burjuvazileri, sosyal demokrasinin işlevini, kendi çıkarlarına yararlılığını görmüş, onunla anlaşıp uyuşmuşlardır. İşçi sınıfı büyük çoğunluğu ile bilinçlenmemiş, kendi bağımsız partisiyle etkin politik mücadele yürütemeyen ABD'de, burjuvazi öyle değil. Çok daha dar görüşlü, toplumsal olgu ve gelişmelerden çok daha habersiz. Bizim yeni yetme hamhalat

burjuvazi de aynı durumda. Ancak açık sağın duruma hâkim olamadığı çok sıkışık durumlarda, geçici olarak, sol görünümlü sosyal demokrasiye baş vurmak, daha sağ bir yönetim olanağı belirir belirmez sosyal demokrasiyi yedeğe almak ABD'nin izlediği politikadır. Açık ve belirgin örneği de Portekiz'dir. Suares ve partisi yetmişdört Nisan devriminden sonra yoktan var edilip politika sahnesine salındı, şimdi yedeğe itilip daha açıkça sağ bir yönetime gidiliyor.

ABD'nin de, bizim burjuvazinin de sosyal demokrasiye Avrupa burjuvazisi kadar bile tahammülleri yok. Her ikisinin tercihi AP. Ama AP'nin eskisi gibi tek başına iktidar olabilmesi şüpheli olduğundan CHP veya MHP ile koalisyon gerekebilir. CHP iktidarda tutunamaz da düşer veya düşürülürse, ardından bir CHP-AP koalisyonunun pek olasılığı olmaz. CHP böyle bir koalisyona girmeyi göze alamaz. ABD ve yerli büyük burjuvazi için de CHP-AP koalisyonu CHP iktidarından önce öyle bir iktidarı önlemek üzere geçerliydi. AP tek başına iktidar olamıyacaksa, AP-MHP koalisyonunu yeğlerler şimdi.

Erken seçim önerilerinde, CHP iktidarınca MC'den gayri yeni bir alternatif hazırlama isteği yatıyor. AP içinde yeni bir kadro oluşturma ve Ekim'deki Genel Kurulda parti içi iktidara getirme girişimleri de bu hazırlıkların bir parçası. Yıllardır Demirel'e bir alternatif bulunamadı, şimdi hiç değilse çevresindeki kadro değiştirilmek isteniyor anlaşılan.

CHP iktidarına alternatif hazırlıkları sürecek, süredursun. Bunlar bir zaman alacak işler. Bir askeri cunta alternatifi şimdilik gündemde görünmüyor. Ama o da elde tutulan kartlardan biri. İvedi gündemde olan CHP'nin tam istenilen çizgiye getirilmesi, tüm tumturaklı iddialardan ve iddialı girişimlerden vazgeçirtilerek "haddini bilmesi" durumuna sokulmasıdır. Bu yolda mesafe alınmaktadır da. "Gölge etmesinler başka ihsan istemez", "Ecevit Batı'ya Eylül sonuna kadar mühlet verdi" havası çoktan silinmiştir. Şimdi hükümet IMF'den "mühlet" ve "esneklik" istemektedir.

Bütün bu gelişmeler CHP'yi kuşkusuz son derece yıpratıyor, kitle tabanını kemiriyor. CHP emperyalizmin ve yerli büyük burjuvazinin isteklerine bu denli uyacak, kendi programı doğrultusunda hiçbir şey yapmıyacaktı da niye iktidara talip oldu, talip olmanın ötesinde iktidar olabilmek için bu denli uğraştı? Bu, üzerinde ayrıca durulması gereken bir sorun. Bu arada, CHP'nin geriletilmesi ve yıpratılması yeni bir iktidar hazırlanışı açısından elbette bunu hazırlayanların işine yarıyor. Ama tüm ilerici harekete zarar veriyor. Kendi programı çerçevesinde hareket edebilen bir CHP ile mücadele yeğlenirdi.

Konumuz olan "hükümetin geleceği" bakımından ufukta görünen, IMF ile diğer emperyalist kuruluşların ve artlarındaki devletlerin baskıları son noktaya kadar yükseltip sıkboğaz ederek istediklerini aldıktan sonra kemendi gevşetmeleri ve gerekli borç ertelemelerini yapıp gerekli "taze para"yı akıtmalarıdır. Her ne olursa olsun, emperyalizm, kendi dünya ilişkileri içindeki bir ülkenin hepten iflasını göze alamaz. Dünya sosyalist sisteminin oluşup gelişmesiyle tüm dünyaya egemen olmaktan çıkan ve sömürü alanı üçte birden fazla daralan kapitalizm bu nüfuz ve sömürü alanının daha da daralmasını kaldırabilecek durumda değildir. Buna müsaade etmek, içinde bocaladığı bunalımı daha da derinleştirir. Ayrıca, eski borçlarını kurtarabilmek için de yeni borçlar vermek durumundadır. Ama bunların olacağını

söylemek, Türkiye ekonomisinin ve politik hayatının "esenliğe" çıkacağını söylemek değildir. Emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı içinde kaldıkça Türkiye için "esenlik" söz konusu olamaz.

İçte "anarşi"ye gelince, hükümetin geleceği açısından bu belirleyici etmen değil. Burjuva partilerinin hangisi iktidar olsa, "anarşi" sürecek. "Anarşi"nin sürdürülmesinde CHP iktidarını başarılı göstermeme hesabı var. Bu sürdürmede MHP'nin ve yandaş örgütlerinin rolü açık. Ama aslında, "anarşi" MHP'yi de aşan üst düzeylerde planlanıp uygulamıya geçirtiliyor ve hedefi de CHP iktidarını aşıyor. Esas hedef kitlelerde korku, yılgınlık, sinme, giderek umursamazlık yaratma, politik bilinçlenmelerini, sola yönelmelerini böylece önlemektir; solun varlığını ve gelişmesini terörizm yoluyla tepelemektir. Emperyalizm ve yerli ortağı büyük burjuvazi kısıtlı demokratik koşullar altında bile egemenliklerini, iktidarlarını sürdürebilmek olanağını yitirmişlerdir. Baskı, terör ellerinde tek seçenek. Onun için terör kalıcıdır, ne önlem alınırsa alınsın, ne hükümet değişikliği olursa olsun sürecektir, ta işçi sınıfı ve müttefiki emekçi sınıfların politik hareketi sınıfsal güçler dengesini değiştirecek güce erişinceye kadar. Bu güce erişilecektir, yarın değilse bile, pek çoklarının sandığından daha kısa sürede.

Yürüyüş, Sayı 178, 5 Eylül 1978

Barışı Kazanmak ve Korumak Yaşamsal Bir Davadır

1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla yayınlanan mesaj.

Barışı korumak dünyanın bir numaralı sorunudur. Yeni bir dünya savaşı, geçirilen iki eski savaştan çok daha yıkıcı ve öldürücü olacaktır. Uygarlığın maddi yapısı yıkıma uğrayacaktır. On milyonlarca, belki yüz milyonlarca insan ölecek, yüz milyonlarca insan hasta, sakat, evsiz barksız kalacak, sonsuz acılara düşecektir. Dünyanın ileriye doğru gidişi zorluklarla karşılaşacaktır.

Savaş patlamadan da savaş patlaması tehlikesi, olasılığı, insanlığın maddi ve manevi kaynaklarını yıpratmakta, tüketmektedir. Yüz milyonlarca insanın yarı aç gezdiği, on milyonlarca insanın açlıktan ölmek tehlikesiyle karşı karşıya geldiği, dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturan az gelişmiş ülkelerin giderek daha da yoksullaştığı, gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi on milyonlarca insanın tam insanca yaşamanın maddi ve kültürel koşullarından yoksun bulunduğu günümüzde, yüz milyonlarca dolar silahlanmaya, savaş hazırlıklarına harcanmaktadır. Bu yüz milyonlar, insanlığın tümüyle yoksulluktan, gerilikten, bilgisizliğin karanlığından kurtulması için gerekli para kaynaklarını karşılamaya fazlasıyla yeterlidir.

Özetlediğimiz bu nedenlerle barışın korunması dünyanın bir numaralı sorunudur. Ne var ki, yalnızca savaştan kaçınmak barışı korumaya yetmez. Savaşın ve savaş tehdidinin uluslararası anlaşmazlıkların çözümü için kullanılması kesin olarak önlenmelidir, ama bu kendi başına yeterli değildir. Barışın korunabilmesi için nükleer ve konvansiyonel silahları kapsayan uluslararası çapta genel bir silahsızlanmaya gidilmesi şarttır. Nükleer silahların geliştirilmesi ve üretimi durdurulmalı, mevcut stoklar yok edilmelidir.

Barışçı ve Savaşçı Güçler Arasında Mücadele

Sıcak ve soğuk savaş kışkırtıcılığına karşı da tutarlı ve kararlı mücadele gerekiyor. Yumuşama -detant- süreci genişletilmeli ve derinleştirilmelidir. Emperyalizmin yumuşamayı yozlaştırma, soğuk savaşı körükleme oyunları boşa çıkarılmalıdır.

Bütün bu görevlerin yerine getirilerek barışın kazanılması, ulusal ve uluslararası düzeyde bilinçli, örgütlü, birleşik mücadeleyi gerektirir.

Bugün dünyada barışçı güçlerle savaşçı güçler arasında mücadele vardır. Bu, özünde sistemle ve sınıflararası mücadelenin bir parçasıdır. Uzlaşmaz, hasım çelişkiler barındırmayan dünya sosyalist sisteminin, kendisini ve tüm emekçileri sömürüden kurtarmak için sömürgenlere karşı mücadele veren dünya işçi sınıfının savaş açmakta ve savaş kışkırtıcılığında bir çıkarı yoktur. Zaman sosyalizmden yana, sömürüden kurtuluştan yana işlemektedir. Bunun içindir ki dünya barışını kazanma ve koruma yolunda tüm olumlu öneriler ve görüşler Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerden gelmektedir.

Tekelci büyük burjuvazinin egemen sınıf olduğu emperyalizm-kapitalizm ise, sömürücü düzenini sürdürebilmek, uzlaşmaz çelişkilerini çözebilmek için gerek gördüğünde savaşa, savaş tehdidine ve kışkırtıcılığına başvurur. Dünyanın kapitalizmden sosyalizme doğru gidişini engellemek çabasıyla dünya sosyalist sistemine karşı savaş kışkırtıcılığı yapar, gücünün yeteceğine gözü keserse savaş da açar. Buna gücü yetmiyor ama, yumuşama sürecinin gelişip derinleşmesini önlemek, yeniden soğuk savaş dönemini canlandırmak için elinden geleni yapıyor. Az gelişmiş 3. Dünya Ülkelerini sömürü ve baskı alanı içinde tutabilmek için gerekli gördüğünde sıcak savaştan geri durmuyor.

İşçi Sınıfı Hareketinin Görevleri

Dünya sosyalist sisteminin yanı sıra, dünya işçi sınıfı hareketi ve emperyalizme karşı bağımsızlıklarını kazanma veya koruma mücadelesi veren devrimci, ilerici ülkeler de dünyanın barış güçlerindendir. Barışı kazanmak ve korumak mücadelesinde bu güçlere de yaşamsal görevler düşmektedir.

Emperyalizmin boyunduruğu altındaki 3. Dünya Ülkeleri ve bu arada Türkiye için barışı kazanma ve koruma mücadelesine katkıda bulunmanın yolu, kendi bağımsızlık ve egemenliklerine sahip çıkıp emperyalizmin dünyadaki sömürü ve baskı alanının sınırlarını daraltmak; silahlanma yarışının durdurulması, genel silahsızlanmaya gidilmesi girişimlerini tüm güçleriyle desteklemek; emperyalizmin devletleri ve halkları birbirine düşürme oyunlarına gelmeyip ona karşı güç ve işbirliğini oluşturmaktır.

Kapitalist ülkelerin işçi sınıfları ise tüm emekçi kitleleri, ilerici demokrat güçleri barışı kazanmak ve korumak yolunda örgütleyip birleştirmek, harekete geçirmek; ülkelerindeki savaşçı eğilim ve güçlere karşı etkin mücadele etmek; dünya barışı sorunlarını halk kitlelerine, kamuoyuna duyurmak; politik iktidarlar üzerinde barış güçlerinin baskı ve etkisini koymak; proleter enternasyonalizmi anlayışı içinde ulusal barış güçlerinin sesini ve hareketini uluslararası barış güçlerine katmak göreviyle karşı karşıyadırlar.

Türkiye işçi sınıfının politik hareketi ve partisi Türkiye İşçi Partisi, dünya barışını kazanma ve koruma davasının yaşamsal öneminin bilincindedir. Bu konuda yirmisekiz yıl öncesinden onurlu bir mirasa sahiptir. Ne tekelciliğe, sekterliğe, ne sınıf uzlaşmacılığına düşmeden; dünya barışı için mücadelenin, bağımsızlık-demokrasi-sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olduğunun bilincinde olarak, olabildiğince en geniş yelpazede ilerici, demokrat yurtsever güçleri harekete katabilmek üzere barış davasına ve mücadelesine sahip çıkmaktadır.

Dünya barış günü hepimize kutlu olsun.

Yürüyüş, Sayı 178, 5 Eylül 1978

Dünya Barışını Kazanmak ve Korumak İçin

İşçi Kültür Derneği'nin Ankara'da düzenlediği 1 Eylül Dünya Barış Günü toplantısına gönderilen mesaj, 1 Eylül 1978.

Yeni bir dünya savaşı iki eski savaştan çok daha yıkıcı ve öldürücü olacaktır. Yüzmilyonlarca insan ölecek, hasta ve sakat kalacaktır. Uygarlığın maddi yapısı yıkıma uğrayacaktır. Daha savaş patlamadan, savaş çıkma tehlikesi insanlığın maddi ve manevi kaynaklarını tüketmektedir. Az gelişmiş ülkelerin giderek daha yoksullaştığı, gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi on milyonlarca insanın insanca yaşamanın olanaklarından yoksun bulunduğu günümüzde silahlanmaya, savaş hazırlıklarına yüzmilyonlarca dolar harcanmaktadır. Bu durumda barışı kazanmak ve korumak dünyanın bir numaralı sorunudur.

Sorunun çözümü için savaştan kaçınmak yetmez. Savaşın ve savaş tehdidinin uluslararası anlaşmazlıkların çözümü için kullanılmasının kesin olarak önlenmesi gerekir. Uluslararası çapta bir silahsızlanmaya gidilmesi şarttır. Nükleer silahların geliştirilmesi ve üretimi durdurulmalı, mevcut stoklar yok edilmelidir. Sıcak ve soğuk savaş kışkırtıcılığına karşı tutarlı ve kararlı bir mücadele gereklidir. Yumuşama -detant- süreci genişletilmeli ve derinleştirilmelidir. Emperyalizmin yumuşamayı yozlaştırma soğuk savaşı körükleme oyunları boşa çıkarılmalıdır.

Bütün bu görevlerin yerine getirilerek barışın kazanılması, ulusal ve uluslararası düzeyde bilinçli, örgütlü, birleşik bir mücadele gerektirir.

Bugün dünyada barışçı güçlerle savaşçı güçler arasındaki mücadele özünde sınıflar ve sistemler arası mücadelenin bir parçasıdır. Dünya sosyalist sistemi ve dünya işçi sınıfının savaştan, savaş kışkırtıcılığından hiçbir çıkarı yoktur. Sosyalist sistem, dünya işçi sınıfı hareketi ile birlikte emperyalizme karşı bağımsızlıklarını koruma ve kazanma mücadelesi veren ülkeler de barışçı güçlerdir. Emperyalizmin boyunduruğu altındaki ülkeler ve Türkiye de barışı kazanmak ve korumak için mücadele vermek zorundadırlar.

Türkiye işçi sınıfının partisi, Türkiye İşçi Partisi, dünya barışını kazanma ve koruma davasının yaşamsal öneminin bilincindedir. Bu konuda onurlu bir mirasa sahip olan partimiz sekterliğe de, sınıf uzlaşmazlığına da düşmeden; dünya barışı için mücadelenin, bağımsızlık-demokrasi-sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olduğunu bilerek, olabildiğince en geniş yelpazede ilerici, demokrat, yurtsever güçleri harekete katabilmek üzere barış davasına ve mücadelesine sahip çıkmaktadır.

TÜSTAV Arşivi

CHP'nin Solu

Önce, CHP'ye oy toplamak için solun bölünmüşlüğünden yakındılar. Kendi kavillerince solcu idiler; CHP'nin çok çok solunda. Ama verili koşullarda CHP'yi desteklemek, ona oy vermek gerekiyordu. Birinci gerekçeleri MC'nin her ne pahasına iktidardan gitmesiydi, ikinci gerekçeleri solun bölünmüşlüğü.

Saldırıları, cinayetleri, "can güvenliği" umudunu baş propaganda aracı yaptılar seçim dönemi boyunca. CHP gelecek, ana-babaların kaygıları, gözyaşları dinecekti. Her akşam çocukların okuldan dönüşlerini korkuyla beklemeyeceklerdi. Yurttaş sokakta rahatça, güvenlikle yürüyebilecekti. "Anarşi" ortamı kalkacak, özgürlük ortamı genişleyecek; "rahatça örgütlenme, gelişme olanağı bulunacak, sola, nurlu ufuklara doğru yelken açıp gidilecekti." Bu arada "halktan yana" bir takım "hakça" işler yapılırsa o da iktidarın kazanımlar hanesine kaydedilirdi. Bu işlevleri yapacak CHP iktidarı sol için bir kademe, bir ara aşama olacaktı. Böylece, kendilerini CHP'nin çok çok solunda sayanlar için sorunlar adım adım, yağdan kıl çeker gibi çözülecekti.

Bunların hiç biri olmadı. Hiç birinin olmayacağını işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi TİP, çok öncelerden açık açık, tekrar tekrar söyledi, uyardı. Terörist olaylar da dahil, bütün sorunların kaynağı yapısaldı. CHP ise, tüm "bozuk düzen" ve "düzen değişikliği" edebiyatına karşın, ne "düzeni" gerçekten değiştirmek niyetindeydi, ne de onu değiştirebilecek nitelikte bir örgüttü. İktidar sorunu parlamento dışı ve içi basit bir oy hesabı sorunu değildi. Gerçekten iktidar olabilmek için dayanılan sınıfın aktif desteğine gerek vardı. CHP ise geniş emekçi kitlelerin oylarını alıyor, ama oylarını aldıktan sonra onların politikada etkin, örgütlü güç olmalarını kesin istemiyordu. Oysa egemen sınıf büyük burjuvazi ve ortağı emperyalist güçler karşısına ancak işçi, emekçi kitlelerin örgütlü gücüyle çıkılabilir, karşı güçler geriletilebilirdi.

Bunun için Türkiye İşçi Partisi seçimlerden önce CHP'ye ortak bir platform üzerinde iş ve güçbirliği önerdi. Bunun için TİP seçimlere girdi, parlamentoda en etkin olabilecek partiler bileşimini gerçekleştirebilmeyi hedef olarak ortaya koydu. Parlamentoda işçi ve emekçi sınıfların ağırlığı duyurulabilmeli, CHP soldan denetlenebilmeliydi. Olmadı.

Kendilerini CHP'nin çok çok solunda sayıp da CHP'yi destekleyenler bu görüşlere hiç iltifat etmediler, başlarını kuma sokup gerçekliğe gözlerini kapayarak. Aralarında kalem sahibi olanlar tek bir satır yazmadılar işçi sınıfı partisinin dikkati çektiği, mücadelesini verdiği konular üzerine. Tam tersine, kızgındılar TİP seçimlere giriyor diye; ihanetti bu. Oyların hesaplanma yöntemini bilmeyenler, öğrenme zahmetine katlanmadan, TİP'in bilmem hangi illerde CHP'nin birer milletvekili daha çıkarmasını engellediğini bile iddia edebildiler.

Şimdi CHP iktidarından memnun değiller. Ama CHP avukatlığı sürüyor. Türki-

ye o denli köşeye sıkıştırılmıştı ki, manevra alanı kalmamıştı, hangi hükümet gelse aynı şeyleri yapardı, yapmak zorundaydı, filan filan...

Ama CHP'yi savunmaya bu kadarı yetmiyor. Soldan yakınılıyor yine. Bu kez CHP'nin başarısızlığını solun üstüne yıkmak için. CHP'yi sağ denetliyor, onun için de CHP sağa kayıyor. Solun ağırlığı yok, soldan denetim yok. Bu durumda sol aklını başına toplayıp derleneceğine, toparlanacağına bölünüyor da bölünüyor. "Ülkenin umudu sol" böyle mi olmalıydı? Sokaklarda faşizm kol gezerken parlamentoda bir tek sosyalist temsilci yok. Birleşmeli efendim, sol birleşmeli.

Peki, bu yakınılan durumdan yakınanlara da bir sorumluluk payı düşmüyor mu? Solun CHP'yi denetleyecek ağırlıkta olabilmesi için, sosyalistlerin parlamentoda temsil edilebilmeleri için ne yaptılar? Hiçbir şey. Tam tersine, tek bir oy'un bile CHP'den başka bir yana gitmemesi için çırpındılar. Kitlelere ısrarla CHP'yi tek umut kapısı gibi göstererek, solun bölünmüşlüğü, güçsüzlüğü konusunu ağızda sakız yaparak CHP'nin solundaki gerçek umudu gözlerden uzak tutmaya çalıştılar. Yeni yeni bilinçlenen, sola yönelen kitlelere CHP'yi tek seçenek olarak ileri sürdüler. Bugün olanların olacağı önceden bir bir söylenmişti, şimdi yakınmak niye?

Sonra solun bölünmüşlüğünden bu kadar yakınıyor, üzülüyorlarsa -kendileri de CHP'nin çok çok solunda olduklarına göre- bu bölünmüşlüğü gidermek için harekete geçmeleri gerek, öyle hareketten uzak durup, yargıç kürsüsüne oturarak, ahkam kesmekle olmaz. İşçi sınıfının örgütlü politik hareketine katılmadan, katkıda bulunmadan gerçekten sol, sosyalist de olunmaz. "Sempatizan" olunur ancak. Düşünülenlerle yaşanılan pratik özdeşleşmelidir. Temel kural bu.

CHP'nin solunda bunca parti var, hangisini seçelim, tavrı da ciddiye alınamaz. Sol, solculuk konusunda bu denli "duyarlı" ve "ilgili" olanlar, parti diye ortaya çıkmakla parti olunmadığını elbette bilirler, işçi sınıfının partisi olmanın ölçütleri var. Hangi partinin bu ölçütlere uygun, nitel ağırlığa sahip, ciddi, geleceği olan parti olduğunu da pekâlâ bilmektedirler. Ama CHP tutkunluğu ve avukatlığı bunu kabullenmelerine ve açıklamalarına engeldir.

Yalnız bu da değil. CHP tutkunluğu ve avukatlığının ardında kişisel "düzen" sorunu var. CHP ara aşamasından geçilerek "adım adım devrime gidilecek"se kişinin düzenine halel gelmeyebilir. Hem kişisel düzenini koruyabilecek, hem en keskin solcu, devrimci kesilebileceksin. İlk kez sandala binen adam ne demiş? "Oh ne güzel! Hem otur, hem kay git."

Şu solun bölünmüşlüğü iddiası da şöyle bir varsayıma dayanıyor: "Sol" diye bir bütün var. Dar grupçu ayırımlardan, sürtüşmelerden ötürü parçalanıyor, bölünüyor. Bu gruplar bu dar kafalılığı, grupçu küçük hesapları bir yana bıraksalar sol bütünleşir. Oysa sol diye bir bütün yok. "Sol" içeriği ve kapsamı belirsiz, bulanık bir kavram. Çeşitli partiler, gruplar, akımların varlığı solun bölünmüşlüğünün bir sonucu değil. Toplumun çelişkileri, değişme halinde oluşu, sınıfsal konumları, zihinsel biçimlenmeleri farklı kişi ve kesimlerde farklı algılamalara, tepkilere yol açıyor. Burjuva ideolojisinin etkileri, kalıntıları, "keskin devrimci" laf kalabalığı örtüsü altında sürüyor. Bu duruma bir de provokatörler ve provokasyonlar eklenince tablo tamamlanıyor.

Sol'un değil, işçi sınıfı hareketinin birliğidir söz konusu olan. Sol'daki kargaşa-

nın temizlenmesi ve işçi sınıfı hareketinin birliğinin gerçekleşmesi ise, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin sol içinde egemen, sürükleyici hareket haline gelmesiyle olacaktır. Kimi politik gruplar giderek buna katılacaklardır, kimileri de güçlü ana akıntının ters yönünde küçük anafor akıntılar gibi kalacaklardır.

İşçi sınıfının ideolojik, politik, örgütsel birliği sorununun yanı sıra bir de ilerici demokratik güçlerin ve kuruluşların emperyalizme, faşizme ve gericiliğe karşı güç ve eylem birliği sorunu var. Bunu oluşturmada da belirleyici öğe işçi sınıfı partisinin güçlülüğü, etkinliğidir. Yine de, solda yeralır görünen tüm grup ve kuruluşların böyle bir birliktelik içinde olmaları söz konusu değildir. Kimileriyle temel ilkeler açısından biraraya gelinemez; kimileri de bencil, tekil davranışlardan kurtulamadıkları için toplu, ortak çalışmaya gelemezler.

Denilebilir ki, bunlar, uzun vadeli işler, sorunlar ise güncel ve ivedi, öyle. Ama güncel ve ivedi sorunların bir çırpıda çözüm getirecek, ortalığı birden güllük gülistanlık edecek hazır reçeteleri yok. Kof umutlardan, işin kolayına kaçmaktan vazgeçip uzun vadeli hesaplar yapmak, hedefler koymak gerek. Ama bu "uzun vadelilik", işleri zamana, kendi akışına bırakmak demek değildir. Uzun menzilli bakış açısından güncel sorun ve gelişmeleri değerlendirip her günün gereğini bu çerçeve içinde günü gününe, tutarlılıkla ve inatla yerine getirmek demektir; günlük çalışmaları birbirinden kopuk, günlük olaylara bağımlı olmaktan kurtarmaktır.

İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi TİP bu anlayış içinde çalışmalarını sürdürüyor.

Yürüyüş, Sayı 179, 12 Eylül 1978

Sol İçinde TİP'in Yeri ve Görevleri

Solculuk, devrimcilik, sosyalizm adına ortaya dökülen partiler, gruplar, akımlar arasında Türkiye İşçi Partisi'nin yeri nedir ve ne yapmaya çalışıyor?

Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın burjuvaziden ve tüm burjuva etkilerinden bağımsız partisidir; bu bağımsızlığı çok dikkatle, titizlikle koruyarak işçi sınıfı içinde ve ülke çapında örgütünü derinleştirmeye ve genişletmeye çalışıyor.

İşçi sınıfı partisinin burjuvaziden bağımsızlığını koruyabilmek zor bir iştir; çünkü sorun sadece partiye provokatörlerin, ajanların sızmasını, burjuva öğelerin partiyi ele geçirmesini önlemekten ibaret değildir. Burjuvazinin ideolojik etkileri çok sinsice işler; çok sol, devrimci, hatta sözde Marksist-Leninist görünümlerle, tezlerle ortaya çıkabilir, işçi sınıfı partisi hareketini saptırtabilir veya saptırılma tehlikesiyle karşı karşıya getirir.

Bu son durum Türkiye'de fazlasıyla vardır. 1961'den sonra Türkiye İşçi Partisi ile devrimcilik, sosyalistlik adına ortaya çıkan gruplar, akımlar arasındaki mücadelenin ideolojik ve politik düzeyde düğümlendiği nokta, harekette işçi sınıfı öncülüğü ve sosyalizm hedefiydi. Milli Demokratik Devrimciler, cuntacılar, terörist goşistler bu öncülük ve hedefi gözardı etmekte birleşiyorlardı. Ve Parti'ye karşı açılan mücadele ideolojik düzeyi çok aşıp kaba kuvvet saldırılarına, şiddet hareketlerine dönüşmüştü. 1968'den başlayarak burjuvazi sağ kuruluş ve güçleri geri çekmiş, TİP'i yıkma işini saldırgan sola bırakmıştı.

Somut belirti ve ayrıntılarda farklar olmakla beraber durum bugün de özünde değişmemiştir. Bugün artık işçi sınıfı öncülüğüne açıktan karşı çıkılmıyor; devrimci harekette öncülüğün "ara tabakalar"da, "asker-sivil kadrolarda", küçük burjuva aydınlarda olduğu açıktan söylenmiyor. Öncülük konusu tartışılmıyor, ama "işçi sınıfının hegemonyasında" denilip geçiliyor. Vurgulama işçi sınıfı üzerinde değil; milli (ulusal) demokratik devrim iktidarını veya "halk iktidarını" oluşturacağı varsayılan diğer sınıfsal kesimlerde, ulusal, liberal burjuvazide, genel olarak "halk"ta. İşçi sınıfı hareketinin hedefinin kapitalizmden sosyalizme geçmek ve sosyalizmi kurmak olduğu da öne çıkarılmıyor, vurgulanmıyor. O, sonra. Şimdilik es geçilir. Önce milli (ulusal) demokratik devrim, veya "halk iktidarı" aşaması var. İşçi sınıfı öncülüğünden, sosyalizmden söz ederek bu devrime ve iktidara ortak olacak öteki sınıf ve tabakaları ürkütmemek gerek.

Oysa işçi sınıfının öncülüğünü, hedefin sosyalizm olduğunu, eveleyip gevelemeksizin açıkça, dört dörtlük ortaya koymadan ve parti örgütlenmesini, çalışmalarını, mücadelesini bu temele oturtmadan ne işçi sınıfının diğer emekçi sınıflarla ittifakı doğru ve etkin biçimde kurulabilir, ne de bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi rayına oturur. Taktik adına işçi sınıfı hareketinin bu temel niteliklerini örtbas edip gözlerden kaçırtmak; ideolojik bulanıklık ve tutarsızlıklar içinde ilkesiz, günlük çıkışlarla, dar grupçu çıkarlarla oyalamak ve bunları işçi sınıfı partisi olma adına yap-

mak, işçi sınıfı hareketini saptırmaktan, nesnel olarak burjuvazinin yararına hizmet etmekten başka birşey değildir.

Kapitalizmin devlet tekelci kapitalizmi aşamasında bulunduğu; burjuvazinin, burjuva demokratik hak ve özgürlükleri reddetmeye yöneldiği; kapitalizmin derinleşen bunalımıyla ve emekçi kitleleri de peşinden sürükleyen işçi sınıfının mücadelesiyle sıkıştıkça faşizme başvurduğu; gelişmiş kapitalist ülkelerin kapitalizm dünyasını emperyalist sultaları altında tuttukları bugünkü dönemde yalnız sosyalizm için mücadelenin değil, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin de öncü gücü, temel gücü, motor gücü işçi sınıfıdır. Ve gerek bağımsızlık, gerek demokrasi, kapitalizmi aşan, sosyalizme yönelik hedeflerdir. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin küçük burjuva ilericilerinin burjuvazi ve emperyalizmle uzlaşmaları eğiliminden ve olasılığından kurtarılıp kalıcı sonuçlar verebilmesi için işçi sınıfı öncülüğü ve hareketin sosyalizm doğrultusunda olması şarttır.

Batılı toplumlar feodalizmden sosyalizme geçerken en ileri çağdaş toplum kapitalizmdi. Günümüzde ise kapitalizm bu niteliğini yitirmiştir. Kapitalizm çağın gerisinde kalmıştır; ileri çağdaş toplum artık sosyalizmdir. Bağımsızlık mücadelesi veren ülkeler bu mücadeleyi emperyalizm aşamasındaki kapitalizme karşı vermektedirler. Bu mücadele emperyalizmle bütünleşmiş iç kapitalist düzene de karşıdır. Bağımsızlığın kalıcı ve sağlam olabilmesi ancak kapitalist dünya ilişkileri ağı dışına çıkmakla mümkündür. Bu nedenlerle de bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi sosyalizm doğrultusunda yürütülmek zorundadır.

Durum böyle olunca, önce bağımsızlık ve demokrasi sonra sosyalizm ayrımı geçersizdir. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi iç içe geçmiş ve bütünleşmiştir. Sosyalist devrim bugünden yarına, hemen gerçekleşecek değildir. Ama önümüzde bir milli (ulusal) demokratik devrim veya halk devrimi aşaması değil, güncel demokratik, antiemperyalist hedefler ve görevler vardır. Bu hedeflere yönelik görevlerin yapılması devrim değildi. Türkiye'de milli (ulusal) demokratik devrim esas itibariyle yapılmıştır ve demokratikleşme süreci sürmekte, gelişmektedir. Devrimin nesnel ve öznel koşulları olgunlaştığında, bu, sosyalist devrim olacaktır.

Önce bağımsızlık ve demokrasi sonra sosyalizm anlayışı içinde hareket etmekle bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelelerinin iç içeliği ve bütünselliği anlayışı içinde hareket etmek birbirinden farklıdır. Birincisi, ideolojik bulanıklığa, pratikte kaypaklığa, işçi sınıfı hareketini burjuvaziyle uyumlaştırmaya, "evcilleştirme"ye açıktır. İkincisi, bağımsızlık, demokrasi mücadelesini sosyalizm eksenine oturtan ve işçi sınıfı hareketinin burjuvaziden bağımsızlığını koruyan anlayıştır. İkinci anlayış çerçevesinde hareket eden TİP, bu niteliğiyle soldaki diğer parti ve gruplardan temelden ayrılmaktadır.

Yukarıdan beri ana çizgileriyle özetlediğim çerçeve içinde hareket eden TİP:

- İşçi sınıfı hareketinin ideolojik arılığını ve tutarlılığını korumakta ve burjuvaziyle uzlaşıcı tüm görüş, tutum ve davranışları reddetmekte, açığa çıkarmakta çok dikkatli ve kararlıdır.
- İşçi sınıfının yalnız ideolojik değil, fiili öncülüğünü güçlendirebilmek için işçi sınıfı içinde örgütlenmeyi ve parti içi bileşimde işçilerin ağırlıkta olmasını ön plana almaktadır.

- Ayrıntılı biçimde saptayıp ilan ettiği antiemperyalist, demokratik somut hedefler etrafında ilerici, demokratik güçlerin olabildiğince geniş iş ve güç birliğini sağlamayı ivedi görev bilmekte, bu yönde ısrarlı çaba harcamaktadır. Bu birliğin, esasında, işçi sınıfının emekçi kitlelerle birliği, ittifakı olması gerektiğini gözden kaçırmamaktadır. Bu arada, ırk ve mezhep ayrımlarına dayanan baskı ve şiddetin burjuvazinin şovenizminin ve bölerek, birbirine düşürerek hâkim olma politikasının bir sonucu olduğunun, etnik ve mezhep topluluklarına ilişkin sorunların Türkiye'nin tümünü kapsayan çelişkilerin çözülmesiyle çözüme kavuşturulacağının, mücadele birliğinin bu konuda özel önem taşıdığının bilincindedir.
- Burjuvazinin ilerici sendikacılığı ve demokratik kitle örgütlerini içten parçalayarak, güçsüzleştirerek tasfiye etmek niyet ve girişimlerine karşı tüm olanaklarıyla mücadele etmektedir.

Yürüyüş, Sayı 180, 19 Eylül 1978

CHP'yi tutup da şimdi CHP iktidarından hoşnut olmıyanlar veya halkın hoşnut olmamasından kaygı duyanlar bir kaç çeşit savunma taktiğine başvuruyorlar.

Birincisi, bu CHP iktidarı değildir, demokratik sol bir iktidar da değildir, bir uzlaşma, bir denge iktidarıdır. Onun için CHP'den beklenenler bu iktidardan beklenmemelidir, yanlış olur, haksızlık olur.

Hükümetin kuruluş biçimine bakıp onbir bağımsız bakanın hükümette yeraldığı anımsanınca bu görüş ve iddia haklı gibi görünür. Ama bu haklılık sadece biçimde kalır. Hükümetin, ekonomik bunalımın yükünü işçi emekçi dar gelirli kitlelerin sırtına yıkan işler yapması -devalüasyonlar, zamlar, gerçek ücretlerin dondurulması vb.- böyle bir denge hükümeti olması, bağımsızların desteğine muhtaç olmasından mıdır? Bu soruya yukardaki görüşü savunanlar bile "evet" diyemez. Bunlar, emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzenin kurallarının gerektirdiği ve bu gerekleri yerine getirten IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşların dayattığı "önlemler"dir. Kaldı ki CHP Lideri, kendisi, Küçük Kurultay'da yaptığı ve televizyondan verilen konuşmasında hükümetin CHP'nin demokratik sol programı yolunda işler yaptığını övünerek açıkladı.

CHP iktidarını savunma babında ileri sürülen ikinci görüş, hangi iktidar olsa bu yapılanları yapmak zorunda olacağıdır. Türkiye geçmiş iktidarlarca öyle bir yere getirilip sıkıştırılmıştır ki, dış borçlar ve döviz yokluğu ekonomiye ve iktidara öyle bastırmaktadır ki, dayatılan şartları kabul etmekten başka çare yoktur. Bu savın bir uzantısı olarak da, sol, yapılanları sürekli eleştiriyor, ama ne yapılması gerektiğini söylemiyor diye çıkışılıyor.

Emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzen sürdükçe, bu bağımlılık ilişkileri içinde kapitalist yoldan kalkınmada direnildikçe Türkiye'nin darboğazlardan kurtulup düze çıkmasının olanağı yoktur. Bunu yıllardan beri söylüyor, nedenlerini açıklamaya çalışıyoruz. Tüm borçlar ertelense, "taze para" bulunsa dahi bu, sorunların çözümü değil, geçici bir ferahlama olabilecektir ancak. Kaldı ki gerçek sol -işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi- kapitalist düzen içinde burjuvazinin ve iktidarlarının sorunlarını çözmekle yükümlü de değildir.

İşçi sınıfının partisi iktidarda olsa ne yapardı? Bu yersiz, hatta anlamsız bir sorudur, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi bugünkü gibi koşullarda ve bugünkü hükümetin iktidara gelişi gibi iktidara gelmezdi ki... İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin iktidara gelişi sınıflararası güçler dengesinin işçi, emekçi sınıflar lehine değiştiği; işçi sınıfının emekçi sınıflarla ittifaklarını kurup pekiştirdiği; işçi ve müttefiki emekçi sınıfların örgütlü, etkin, ülke siyasetinde ağırlığını ve sesini duyurur ve düzeni değiştirmeye hazır duruma geldiği koşullarda olacaktır. Ve işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi iktidarı Türkiye'yi emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri dışına çıkarmaya, sosyalizm doğrultusunda bir kalkınma yolu izleyerek kapitalizm-

den sosyalizme geçişi sağlamaya yönelik işleri temel alacaktır.

İktidara gelişin şu önkoşulları ve iktidarda yapılacak işlerin niteliği üzerine yaptığımız kısa açıklama bile politikada bilimselliğin bir ifadesidir. Dolayısıyla, Sayın Ecevit'in "siyasal akımlar bilimsel yöntemlerle incelenebilir, eleştirilebilir, ama siyasal akımlar bilimsel olanlar veya olmayanlar diye ayrılamazlar", savına bir yanıttır. Toplumların nesnel değişme ve gelişme yasaları vardır, iktidara geliş de bu yasaların işleyişi içinde, nesnel ve toplumsal-öznel koşulların belirlemesiyle olur. Bir siyasal hareket bu yasa ve koşulların bilincinde ise ve strateji ve taktiklerini ona göre saptayıp, ona göre uyguluyorsa bilimseldir, işçi sınıflarının bilimsel sosyalist partileri böyledir. Yok böyle hareket etmiyorsa, toplumun biliminin bilincinde ve bilgisinde değilse, o siyasal hareket bilimsel değildir. Burjuva partileri bu durumdadır. Sayın Ecevit'in iktidara gelmeyi ve iktidarda kalmayı sadece bir oy hesabı olarak görmesi, iktidarın sınıfsal dayanaklarını ve iktidarın niteliği ile, yaptığı ve yapabileceği işlerle, bu sınıfsal dayanaklar arasındaki bağlantıyı ise hiç görmemesi CHP hareketinin bilimsel temellere oturmadığının göstergelerinden biridir. Bilimsellik toplumu totaliter rejime götürmez ama, bilimsel sosyalist olmamak, solculuk iddiasındaki bir partiyi yüzde kırk iki oy alıp da, hükümet olup da iktidar olamamaya, sağ güçlerin ve emperyalist ortaklarının elinde silkelenmeye götürür.

Bugünkü, emperyalizmle bütünleşmiş geri kapitalist düzen içinde Türkiye'nin sorunlarına temel çözümler getirmek olanağı yoktur. Geri kapitalizm, Batı'nın gelişmiş kapitalizm düzeyine de erişemez. Bununla beraber, sorunları temelden çözmese de göreli olarak hafifletecek, ekonomiyi ve ülkeyi sıkıştıran kıskacı biraz gevşetebilecek birkaç noktaya değinilebilir.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist dünyaya açılma politikası sürdürülmelidir. Daha önceki bir yazımızda belirttiğimiz üzere istikrarlı pazar, ucuz ve politik takıntısız kredi, ileri teknoloji, barış ve güvenlik açısından, Türkiye bu açılımı yapmak zorundadır. Bu politikanın izlenmesi Batı ile olan ilişkilere göre ayarlanmamalı, Batı ile pazarlıklarda alınacak sonuç ne olursa olsun, bu politika geliştirilerek sürdürülmelidir. Emperyalist Batı'nın bu yakınlaşma politikasına set çekmeye yönelik baskılarına direnilmelidir. Batı, kesenin ağzını ne kadar sıksa, Türkiye kapitalizmini asgari ölçüde ayakta tutacak kadar "yardım"da bulunacaktır. Ama Türkiye'nin sorunlarına daha geçerli çözümler Batı'nın bu "yardım"larından değil, Batı emperyalizmi dışındaki dünyaya açılmaktadır.

3. Dünya ile de ilişkiler, özellikle ilerici olanlarıyla, geliştirilmelidir. Bu ilişkiler "halka teorisi" gibi fanteziler üzerinde değil, gerçekçi olanaklara dayandırılmalıdır. Batı teknolojisi ile Türkiye emek gücünün üretimde birleşmesi için Arap petrol dolarları Türkiye'ye yatmaz. Batı ise Türkiye'ye, çağdaş ileri teknoloji getirmek için değil, Orta ve Yakın Doğu'ya girebilmek amacıyla Türkiye'yi tramplen olarak kullanmak için yatırım yapıp kendi fabrikalarını kurmaya gelir. Ama mal ihracı karşılığı petrol alımı, petrol boru hattı anlaşması ve su karşılığı petrol anlaşması gibi gerçekçi, pratik anlaşmalar yararlıdır. Arap ve diğer 3. Dünya ülkeleriyle ekonomik olanaklar daha yakından, daha somut ve ayrıntılı biçimde incelenip saptanmalıdır.

İç politikada, ekonomik sorunların yanı sıra en başta gelen sorun terörizmin önlenmesi, can güvenliğinin sağlanmasıdır. Sekiz ayı geçen iktidar süresinde "orta-

lık birden bire güllük gülistanlık olmaz" mazereti geçerliliğini yitirmektedir. Asayiş konusunda daha iyi sonuçlar alınmaya başlandığı iddiası da Başbakan'ın bir "kavli mücerret"i olarak kalmaktadır. Terörün önlenmesinin, asayişin sağlanmasının yolu "mavi bereli"leri kentlere salmak, güvenlik kuvvetlerine "modern silahlar" vermek değildir, olayları yapanları bulup ortaya çıkarmak, adliyeye teslim etmektir. Etkin istihbarat, iz sürmek, suçlular yakalanıncaya, arkalarındaki teşvikçiler, yardımcılar, onları yönetenler açığa çıkarılıncaya kadar dosyaları kapatmamaktır. Terörizmin üzerine yürümek, kaynaklarını hepten kurutabilmek değilse bile kontrol altına almak böyle mümkün olur. Hükümet mutlaka bu işi başarmalı, "anarşi"yi kontrol altına alabilmelidir.

Burada bir noktaya da işaret edelim. Sağın suçlamaları karşısında çok duyarlı ve gereksiz yere sürekli savunmada olan başbakan hükümetin yansız objektif olduğunu kanıtlamak kaygısıyla sağ ve goşist terörü aynı ağırlıktaymışlar gibi terazi kefelerine koyuyor. Oysa sol adına terörist maceralara girişenler, hatta örgütler bulunmakla beraber, bugün Türkiye'de faşist terör sürmekte ve tam boy açık faşizm tehdidi görülmektedir. Faşist terör goşist terörle kıyaslanmıyacak kadar geniş çaplı örgütlü ve bir takım örtülü iç ve dış güçler tarafından desteklenir, yönetilir durumdadır. "Anarşi"nin en azından kontrol altına alınması, bu sağ terörizmin üstüne yürümek, kaynaklarına -bu kaynaklar ne kadar güçlü olurlarsa olsunlar- inmekle olacaktır. Bunun bir koşulu da, CHP liderinin MC döneminde parsellendiğini defalarca vurguladığı devleti bu parsellenmeden kurtarmak, faşist fedailere yol vererek, gereksiz yere şişirilmiş bütçeye yük olan kadroları normal boyutlarına indirmektir.

Bu "anarşi" konusunda üstünde durulması gereken bir nokta daha var. Kışkırtmaların, baskıların, şiddetin Doğu ve Güney Doğu illerinde yoğunlaştığı açık. Hükümet etnik ve mezhep ayrılıklarının sömürülmesine sözle karşı çıkarken davranış ve eylemiyle bu karşı çıkışa ters düşmektedir. İki ay önce Barzani ve Talabani denilen tarafların Türkiye toprakları üzerinde çatışması ve harekâtın, önce Türkiye'den geçme izni verilen tarafın sonradan imhasıyla sonuçlanması hükümetin, en azından kimi resmi makamların, tutumu hakkında soru işaretleri ortaya koyarken, son "uçan jandarma" tatbikatında Kürt köylerinin ve kadın çocuk sivil halkın harekâta hedef alınması çok düşündürücüdür. Faşistlerin gayri resmi şiddetine bu kez resmi şiddet eklenmiş olmaktadır. Bundan mutlak surette kaçınılması, tüm ülkede olduğu kadar Doğu ve Güney Doğu bölgesinde de demokratik hak ve özgürlüklerin, eşitliğin ve asayişin yerleşmesi şarttır.

Hükümet 1976 yılını temel alarak işçilerin gerçek ücretlerini kamu kesimi için dondurdu. Eninde sonunda özel kesim için de aynı şeyin yapılacağı bellidir. Oysa emeğin üretkenliği arttıkça, milli gelir yükseldikçe gerçek ücretlerin artışı da zorunludur. İşçi ücretleri için bu ters uygulamayı getiren hükümet fiyatları ve kârları kontrol altına almak için bir şey yapmıyor. Fiyatları kontrol için illerde komisyonlar kurulması göstermelik olmaktan öteye gitmeyecektir. Sorun, pazardaki sebze, bakkaldaki yumurta fiyatlarının satış yerinde kontrolü ile çözümlenemez. Bununla başa çıkılmaz ve bir sonuç alınmaz. Sorun tüm fiyatlar yapısını belirleyen veya etkileyen temel malların ve kritik konumdaki malların fiyatlarının seyrini izleyebilmek ve kontrol altına alabilmektir. Bu, geniş, merkezi bir örgütlenme; araştırma, sapta-

ma, izleme ve denetim işlevlerinin aksaksız yürütülmesini gerektirir.

İşçi emekçi kitlelerin vergi yükü de mutlak surette hafifletilmeli; çok sözü edilen "vergi reformu" yapılmalıdır.

Ama kısaca değindiğimiz bu işlerin başarılması büyük burjuvazinin ve ortaklarının engellemelerinin, direnmelerinin üstesinden gelinmesine; bu da, işçi ve emekçi geniş kitlelerin büyük gücünün demokratik mücadelede seferber edilmesine bağlıdır. CHP ise oylarını topladığı kitlelerin bu gücünden korkmaktadır.

Yürüyüş, Sayı 181, 26 Eylül 1978

Faşistlerin Tip Genel Merkezi'ne Saldırısı Üzerine Başbakan Ecevit'e çekilen Telgraftan

Terörizmin bireysel terör olmaktan çoktan çıktığı açıktır, politik rejimi ve bu rejim içinde sol, ilerici kanadı hedef almıştır. Bize yapılan saldırı, yalnız bize karşı değil, anayasal güvence altındaki siyasal partiler kurumuna ve hayatına karşıdır. Saldırının faili meçhul olaylar dizisine bir yenisinin eklenmesi olarak bırakılmamasını, son derece ciddi olayın, önemle ele alınıp faillerinin kararlılıkla ve bütün olanaklar seferber edilerek peşine düşülmesini ve mutlaka yakalanmalarını ve benzeri saldırıların yinelenmemesi için, etkin önlemler alınmasını saygılarımla talep ederim.

GÖREV, Sayı 39, 29 Eylül 1978

Emperyalizm Sosyalist Ülkelerle İlişkilerin Gelişmesini Engellemek İstiyor

Ankara'da yayınlanan Bayram gazetesinde çıkan makalenin Yürüyüş dergisindeki özeti, 6 Eylül 1978,

Biz sosyalistlerin her zaman belirttiği gibi, Türkiye emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı içinde olmakla, NATO, CENTO, AET gibi emperyalist kuruluşların içinde bulunmakla esasen Batılı ülkelere bağımlı duruma girmiş bir ülkedir. Ne var ki, 1950'li yıllara kıyasla 1970'lerde Türkiye'nin dış politikası bir hayli farklıdır. 1960'lı yıllardan itibaren Türkiye ekonomik koşulların zorlamasıyla Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerini geliştirme yoluna gitmiştir; iki taraflı ekonomik, teknik ve daha dar ve isteksiz ölçüde kültürel anlaşmalar yapılmıştır. Sekiz aylık CHP hükümeti döneminde bu gelişmeler, uluslararası ilişkilerde yumuşamayı vurgulayan bir siyasal belge imzalanması, Sovyetler Birliği ile dış ticaret hacminin artırılması, Türkiye'nin dış ticaretinde ve dolayısıyla üretiminde bir istikrar unsuru olacak uzun süreli bir ticaret anlaşması girişimleri düzeyine ulaşmıştır. Batılılar bu gelişmeye dur deyip kesin set çekmek kararındadırlar.

[...]

Türkiye kapitalizmi gelişmesinde öyle bir noktaya varmıştır ki, bağımlı olduğu dünya kapitalizmi onun gereklerini ve ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Batılıların Türkiye'ye dayattığı öneriler Türkiye kapitalizmini geliştirici değil, engelleyici, durdurucu niteliktedir. Kaldı ki Batı -emperyalizm- istese de (istemez ya) Türkiye'nin döviz kredi ihtiyaçlarını yıl yıl ardına karşılayamaz. Kendisi derinleşen bir bunalım içindedir, Türkiye'nin ihtiyaçları ise hızla büyümektedir. Türkiye nesnel ekonomik koşulların zorlamasıyla sosyalist dünyaya açılmıştır. Aynı zorunluluklar artarak devam etmektedir. Türkiye dış ticaret hacmini büyültmek, ihracatını artırmak ve bu artışı güvence altına alabilmek, dolayısıyla da üretimini istikrara kavuşturabilmek; politik takıntısı olmayan düşük faizli, uzun vadeli krediler bulabilmek, en ileri çağdaş teknolojiyi alıp üretebilmek için ve de bölge barışını ve güvenliğini sağlamlaştırabilmek için Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle iyi komşuluk, dostluk, karşılıklı güven ilişkilerini tüm olanaklarıyla geliştirmek durumundadır.

[...]

Çözüm: işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin sınıfsal güçler dengesinde emperyalizme ve burjuvaziye üstün politik güç haline gelmeleridir. Geleceklerdir de. Kimsenin şüphesi olmasın. Toplumun gidişi bu yöndedir.

Yürüyüş, Sayı 179, 12 Eylül 1978

Önce partinin ne olduğunu açık seçik kavramak ve hiç unutmamak gerek. Parti bir sınıf mücadelesi aracıdır. İşçi sınıfının sömürücü egemen sınıflara karşı mücadelesinin başta gelen en önemli silahı kendi bağımsız partisidir. Bu mücadele sürekli, inatçı, amansız bir mücadeledir. Son hedefi iktidarın burjuvazi ve ortaklarından alınması, işçi sınıfı iktidarının müttefiki emekçi kitlelerle birlikte kurulmasıdır; o noktaya gelinceye kadar da işçi sınıfının edindiği kazanımların korunması, yeni mevzilerin kazanılmasıdır.

Partiye ilişkin her konu ve sorun partinin bu niteliği gözönünde tutularak, bu çerçeve içinde ele alınmak ve değerlendirilmek durumundadır. Teorik çalışmalar, ideolojik düzeyin yükseltilmesi, eğitim, yayınlar, tartışma, eleştiri ve özeleştiri, merkeziyetçilik ve parti içi demokrasi hepsi, partinin bir sınıf mücadelesi silahı olma niteliğini güçlendirmek içindir. Yapılan ve yapılması önerilen her şey bu mihenge vurulur. Hiç bir konu bundan soyutlanamaz. Ne ideolojik yetişkinlik, ne özgürlük, ne yaratıcılık, ne demokrasi kendi kendilerine yeterli ve bağımsız amaçlar değillerdir; partinin etkin mücadele silahı yapılması hedefine yönelik ve bağımlı ara amaçlardır.

Partinin Güçlü ve Etkin Bir Sınıf Mücadelesi Silahı Olabilmesinin Temel Şartı Parti Birliği ve Bütünlüğüdür

Partinin güçlü ve etkin bir sınıf mücadelesi silahı olabilmesinin temel şartı parti birliği ve bütünlüğüdür. Dağınık, gevşek, sürtüşmeli ve çekişmeli bir örgüt olması halinde partinin güçlü ve etkin bir sınıf mücadelesi silahı olamıyacağı açıktır. Partinin güçlü ve etkin bir mücadele silahı olabilmesi için onu oluşturan binlerce kişinin -üyenin- tek bir özne, tek bir kolektif kişi gibi hareket edebilmesi gerekir. Yurt yüzeyine dağılmış, birbirinden uzak binlerce üyenin ve oluşturdukları yerel toplulukların tek bir özne, tek bir kolektif kişi gibi hareket edebilmeleri ise sıkı bir örgütlenme ve disiplin ile mümkündür.

Parti Bir Üyeler Toplamı Değil, Bir Örgütsel Birimler Sistemidir

Örgütlenmemiş, bir örgüt birimine bağlanıp görevlendirilmemiş, tek bir üye bırakmamaktan maksat partinin bir kolektif özne olarak hareket edebilmesini ve böylece güçlü ve etkin bir mücadele silahı olabilmesini sağlamaktır. Parti bir üyeler toplamı değil, bir örgütsel birimler sistemidir. Bu örgütsel sistemin temel birimleri çalışma ekipleridir. Birey olarak parti üyeleri bu ekipler içinde yer alır, bir işbölümü ve işbirliği düzeni içinde, parti bütününün organik bir parçası olarak çalışırlar. Yine tüm partiyi kapsayan işbölümü ve işbirliği ilişkileri içinde ekipler ilçe yönetim kurullarına, ilçe yönetim kurulları il yönetim kurullarına, bunlar da Genel Merkeze bağlanırlar. Partinin sınıf mücadelesinin tek bir kolektif özne gibi hareket edebilecek güçlü

ve etkin silahı olabilmesi böyle bir örgütlenme biçimini zorunlu kılar. Örgütlenme biçimi sübjektif bir tercihin, iradî bir kararın sonucu değil, sınıf mücadelesi gereklerinin dayattığı bir zorunluluktur.

Parti Örgütünün Demokratik Merkeziyetçilik İlkesine Göre İşlemesi Gerekir

Yine partinin işçi sınıfının güçlü ve etkin mücadele silahı olması işlevi parti örgütünün demokratik merkeziyetçilik ilkesine göre işlemesi gereğini getirir. Hem partinin tek bir kolektif özne olarak hareket edebilmesi, parti örgüt birimlerinin ve üyelerin uyumlu ve eşgüdümlü çalışabilmeleri, hem de bu kolektif bütünün içinde birimlerin ve üyelerin büyük bir makinanın mekanik işleyen çarkları ve vidaları durumuna düşmemeleri; bilinçli, uyanık, girişken, yaratıcı niteliklere sahip olabilmeleri ve bu nitelikleriyle partinin kolektif çalışmalarını ve etkinliğini güçlendirebilmeleri ancak demokratik merkeziyetçilikle mümkündür.

Parti İçi Disiplin Bilgi ve Anlayışa Dayanan Bilinçli Bir Disiplindir

Birey olarak üyenin seçme, karar verme özgürlüğü; girişkenliği, yaratıcılığı bu örgütleniş ve işleyiş çerçevesi ve kanalları içinde biçimlenir, etkin olur. Bu örgütleniş ve işleyiş çerçevesinden kopuk, soyut ve genel bir özgürlük, girişkenlik, yaratıcılık söz konusu olamaz. Böyle soyut ve mutlak özgürlük, girişkenlik ve yaratıcılık anlayışları burjuva ideolojisinin metafizik kavramlarıdır. Özgürlük, bireyin aklına geleni aklına geldiği yerde ve zamanda yapması değildir. Özgürlük, başıboşluk, disiplinsizlik demek hiç değildir. Özgürlük, kendi özgür irademizle seçtiğimiz ve/veya kabul ettiğimiz hedefler için o hedeflere varmanın gerektirdiği disiplin içinde hareket etmektir. Özgürlük ve zorunluluk (disiplin bir zorunluluk kapsamı içindedir) birbirini dışlayan değil, karşıtlıkları içinde birbirini tamamlayan diyalektik kavramlardır.

Durum böyle olunca, işçi sınıfının partisine ilişkin olarak özgürlük-disiplin karşıtlığı tartışmaları anlamını yitirir. Parti üyeliği kimseye dayatılmaz, zorla kabul ettirilmez. Birey kendi isteğiyle gelir partiye başvurur. Başvurusunun anlamını iyice kavraması, parti üyeliğinin neleri kapsadığını, ne gibi gerekleri olduğunu iyice bilmesi ve ona göre karar vermesi için üyelik için başvurmadan önce Parti programını ve tüzüğünü okuması ve üyeliğe talip olup olmamaya ona göre karar vermesi istenir. Bununla da yetinilmez, altı aylık adaylık süresinde parti çalışmalarını, üyelerden neler beklendiğini yukardan görüp öğrenmesi sağlanır. Bütün bunlardan sonra başvuran kişi parti üyesi olmak istiyorsa ve parti de bunu onaylıyorsa söz konusu kişi partiye alınır.

Demek ki başvuran kişi, hiçbir dayatma, zorlama olmadan kendi özgür iradesiyle ve partinin niteliğini, üye olmanın anlamını, bunun gerektirdiği disiplini bilerek partiye girmeye karar vermektedir. Ayrıca, istediği an partiden ayrılmak özgürlüğüne de sahiptir. Yalnızca bu iki nokta dahi parti disiplininin dışarıdan dayatılan "kışla disiplini" olmadığını, kişinin özgürce, gönülden kabul ettiği bir disiplin olduğunu kanıtlamaya yeterlidir.

Konu bununla da bitmiyor. Parti çeşitli yayınlarıyla, içe dönük genelgeleriyle, Merkez, iller, ilçeler, çalışma ekipleri düzeylerindeki eğitim çalışmalarıyla, il tem-

silcileri ve bölge toplantılarıyla partilileri partinin niteliği, politik çizgisi, önündeki sorunlar, ne yapmak, nereye varmak istediği konularında sürekli aydınlatmak, bilinçlendirmek çalışmalarını sürdürür. Parti, üyelerin günlük çalışma alanlarının dar sınırları içinde kapalı kalmayıp daha geniş bir bakış açısına, politik anlayışa varmalarını sağlamayı amaç bilir. Bu bakımdan da parti içi disiplin bilgiye ve anlayışa dayanan bilinçli bir disiplindir.

Partide Tartışmalar, Eleştiriler, Değerlendirmeler, Öneriler Eyleme Yöneliktir. Parti Pratiğinin Doğru Çizgide Daha Etkin, Daha Verimli Olabilmesi İçindir

Çalışma ekiplerinden başlayarak tüm parti organ ve kurullarında, toplantılarında sorunlar ve konular o organ, kurul veya toplantının yetkileri çerçevesinde tartışılır, eleştiriler yapılır, uygulamalar değerlendirilir, öneriler dile getirilir. Bütün tartışmalar, eleştiriler, değerlendirmeler, öneriler eyleme yöneliktir, parti pratiğinin doğru çizgide daha etkin, daha verimli olabilmesi içindir; çünkü parti bir fikir kulübü değil, bir politik mücadele, sınıf mücadelesi silahıdır. Bunun için de tartışmalar, görüşmeler, değerlendirmeler zamanla sınırlıdır, süresiz uzayıp gitmez. Olayların, gelişmelerin kesintisiz akışı karşısında zamanında tavrı saptama, karar alma, eyleme geçme zorunluluğu vardır. Parti birimleri, toplantıları gevezelik yeri değil, iş yeridir. Konu karara bağlanınca tüm tartışmalar durur ve karar, kapsamına giren tüm üyeler ve organlar için bağlayıcı olur. Alınan kararın yanlış veya eksik olması olasılığı yok mudur? Vardır. Ama alınan kararların uygulamada ne sonuç verdiği de izlenir. Yanlışlığı veya eksikliği görülen kararlar değiştirilir, düzeltilir. Her hal ve şartta kolektif öznenin hata etme olasılığı bireysel öznenin olasılığından çok daha azdır. Kolektif çalışma ve karar verme korunur. Hiç bir nedenle bireyciliğin yolunun açılmasına izin verilmez.

Hele tartışma, eleştiri adına parti yıpratıcılığı, yıkıcılığı yapılmasına asla yer yoktur. Parti program ve tüzüğüyle, kadroları ve üye kitlesiyle bir bütündür. Kadrolar, üye kitlesi içinden süzüle süzüle, sınavdan geçe geçe, parti çalışmalarıyla yoğurula yoğurula oluşurlar, yetişirler. Kadrolar, gelişkin üyeler bir günde yaratılmaz. Bunun için işçi sınıfı partileri gelişkin kadrolarına, üyelerine önem ve değer verir. Parti program ve tüzüğüne sahip çıkar görünüp de parti kadrolarını karalamaya, onlara güveni sarsmaya kalkışmak parti yıpratıcılığı, yıkıcılığından başka bir şey değildir. Kadrolarda değişiklik gerekiyorsa parti onu normal işleyişi içinde yerine getirir.

Temeldeki ekip birimlerinden üst kademedeki organlara kadar uzanan, parti içi ve parti dışına dönük kolektif çalışmalar içinde, birey olarak üye, girişkenliğini, yaratıcılığını, kişisel yeteneklerini ortaya koyar ve bu niteliklerini geliştirir. Ve bu kolektif çalışmalar içinde yüzlerce, binlerce üyenin iradesi, kararı, eylemi tek bir öznenin iradesi, kararı, eylemi niteliğine dönüşür. Parti birliği, parti disiplini somutlaşır ve pekişir. Parti birliği ve disiplini birey olarak üyenin kişiliğini, girişkenliğini, özgür iradesiyle çalışmasını bastırıcı, körletici değil, geliştirici, yaratıcı etkenlerdir.

Parti Üyeliği-Parti Yönetimi, İşçi Sınıfı Partisi-İşçi Sınıfı Kitlesi Birbirine Sıkı Sıkıya Bağlı ve Birbirini Tamamlayan Öğelerdir

Uzlaşmaz çelişkiler barındıran kapitalist toplumdaki birey-toplum karşıtlığı nasıl

sosyalist toplum için söz konusu değilse, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi için de öyledir. Birey olarak üyeler ve kolektif kişi olarak parti karşılıklı haklar ve görevler sistemi ve uyumlu ilişkiler içinde işçi sınıfımızın güçlü ve etkin mücadele silahını oluştururlar. Parti bu sınıf mücadelesi silahı olma işlevini, bir yandan, işçi sınıfının en uyanık, dövüşken, yetenekli kesimini parti çatısı altında toplayarak ve diğer emekçi kitlelerden yandaşlar kazanıp onları işçi sınıfı partilisi yaparak, öte yandan, örgüt birimleriyle işçi sınıfı ve emekçi kitleler içine dalıp onları harekete geçirerek yerine getirir. Parti üyeliği-parti yönetimi karşıtlığı olamıyacağı gibi, işçi sınıfı partisi-işçi sınıfı kitlesi karşıtlığı da olamaz. Partinin olması gereken nitelikte olduğu ve iyi işlediği hallerde bunlar birbirini tamamlayan öğelerdir.

Çark Başak, Sayı 52, 1 Ekim 1978

Türkiye İşçi Partisi 6 Yiğit Evladını Kaybetti

Ankara Bahçelievler'de faşistler tarafından 6 TİP'li gencin hunharca katledilmesi üzerine demeç, 9 Ekim 1978.

Bu arkadaşlarımıza sıkılan kurşunların asıl hedefi Türkiye İşçi Partisi'dir. Onların şahsında Partimize vurmak istediler. Bu, bir bireysel terör hareketi de değildir. Planlı, örgütlü bir terörün uygulanmasıdır. İki hafta önce Genel Merkezimize Genel Sekreterimizi hedef alarak yapılan saldırıyla bugünkü katliam birbirleriyle ilişkilidir. Partimize karşı planlanmış bir operasyonun iki değişik parçasıdır.

Partimize karşı bu planlı, örgütlü saldırılarla faşist terörizmin tırmandırılışı yeni bir düzeye ulaştırılmıştır. Amaç, Parti hareketimizin engellenmesi, sindirilmesi, ellerinden gelirse yok edilmesidir. Böylece işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin kendi bağımsız partilerinden yoksun bırakılıp yalnızca çeşitli burjuva partilerine yaşama izni verilerek, "çok partili çoğulcu demokrasi" görünüm ve aldatmacası altında maskelenmiş bir faşist baskı rejiminin gerçekleştirilmesidir.

[...]

Bizim faşistlere cevabımız işçi, emekçi kitleler içinde örgütlenmemizi genişletip derinleştirerek daha da kök salmamız olacaktır. Katliamın Partimizin üye kazanma kampanyası açtığı gün yapılması rastlantı değildir. Burjuvazi ve emperyalizm işçi sınıfının politik hareketinin güçlenmesinden korkuyor. Burjuvazi ve emperyalizm Partimizden korkuyor.

Korku ecele çare değildir. Yerli kapitalizmin ve emperyalizmin ergeç tarih sahnesinden silinmesine de çare olmayacaktır.

Yürüyüş, Sayı 183, 10 Ekim 1978

Uğrunda can verdikleri kavganın bayrağı emin ellerdedir!

Faşistlerce katledilen 6 TİP'li genç için yapılan törende veda konuşması, 11 Ekim 1978.

Kişiliklerine büyük saygı duyduğumuz, canımız gibi sevdiğimiz arkadaşlarımızı son yolculuklarında yüreğimiz yanarak uğurladık, uğurluyoruz. Gencecik arkadaşlarımızdı. Yaşamları çok kısa sürdü. Ama anlamlı bir yaşamdı bu. Yaşları küçüktü ama yürekleri büyük, bilinçleri yüksekti. Yaşamlarının amacının ne olduğunu, ne için dövüştüklerini, bir gün öleceklerse eğer, ne için öleceklerini biliyorlardı. Kendi yaşam ve kavgalarının işçi sınıfının, geniş emekçi kitlelerin, tüm ilerici, yurtsever güçlerin yaşam ve kavgalarının bir parçası olduğunun, parti örgütü içinde o kavganın önünde yer aldıklarının bilincindeydiler. Bu içerikle ve bilinçle yaşanan bir yaşam, yıllar olarak kısa da olsa dolu bir yaşam, olgun bir yaşamdır. Gerçekten yaşanmış bir yaşamdır. Uzun, boş, anlamsız yıllarla süren yaşamların hiçbir zaman olamadığı kadar.

İşçi emekçi sınıfların, ilerici yurtsever güçlerin mücadelesi sürdükçe ve zafere ulaştıktan sonra, bu arkadaşlarımız ve şehit düşmüş diğer arkadaşlarımız, bu mücadele ve zafere yapmış oldukları katkılarla sonsuza kadar yaşayacaklardır. Rahat uyusunlar. Uğrunda can verdikleri kavganın bayrağı emin ellerdedir. Düşürülmeyecektir.

Yürüyüş, Sayı 184, 17 Ekim 1978

Acımızı Kalbimize, Anısını Aklımıza Gömdük

Bahçelievler katliamından ağır yaralı olarak kurtulan Serdar Alten'in ölümü üzerine yapılan konuşma, 19 Ekim 1978.

Üzülerek bildireyim ki, sevgili arkadaşımız Serdar Alten'in cenazesinin kaldırılması yarına ertelendi. Nedeni, resmi makamların cenazeyi teslim etmemeleri, cenaze namazının Karşıyaka Camiinde kılınıp oradan kaldırılması konusunda ısrar etmeleridir. Cenaze sahibi, Serdar'ın babası ise oğlunun cenazesinin Maltepe camiinden kaldırılmasını istemekte, bunda ısrar etmektedir. Bu onun hakkıdır, önce Ankara Valisi izin vermediği gerekçesiyle cenazenin Maltepe Camiine götürülmesini yasakladılar. Sorunu daha üst makamlara aksettirdik; Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Orhan Eyüboğlu ile üç, özel kalem müdürüyle de birkaç kez telefon konuşması yapıldı, önce, vakit darlığından gerekli güvenlik tedbirleri alınamadığı yasaklama nedeni olarak gösterildi. Sonra, hükümet kararından söz edildi. Hükümet kararlarının Resmi Gazetede ilanı gerektiği hatırlatılınca, İçişleri Bakanlığının ilke kararından söz edildi. Bir cenazenin namazının hangi camide kılınacağının bir ilke konusu olamayacağı söylenince, konu orada kesildi.

Bir baba oğlunun cenaze namazını istediği camide kıldıramıyorsa, bu engelleniyor, yasaklanıyorsa, hükümet başkanının savunduğu hukuk devleti, demokratik özgürlükler, hakça düzenin anlamı nedir; bir anlamı kalır mı bunların? Biz hukuk devleti kuralları içinde demokratik hak ve özgürlüklerimize sahip çıkarak savunuyoruz, sonuna kadar savunacağız da. Anayasal hak ve özgürlükler biz yurttaşlar tarafından sahip çıkılıp savunulursa ancak yaşama geçer, gerçekleşir. Biz bunu yapıyoruz. Yarın öğle namazı zamanında yine burada olacağız.

Altı genç şehidimizin gönlümüzde açtığı derin yara daha taptaze kanarken, yedinci yiğidimizi, Serdar Alten'i kaybetmek, acımızı dayanılmaz düzeylere yükseltti. Bu yetmiyormuş gibi, bir de akıl almaz engellemeler çıkardılar karşımıza, adeta cenazemize el koyarcasına. Kök söktürdüler iki gün. Ama biz kökleri söktük sonuna kadar ve cenazemizi aldık.

Evet, Serdar'ın ölümü acımızı dayanılmaz düzeylere çıkarttı. Ama dayanacağız. O nasıl beş kurşun yarasına, param parça bedenine rağmen dokuz gün dayanmak mucizesini göstermişse; yaşamak, mücadelesini sürdürebilmek için yaşamak direncini son nefesine kadar göstermişse, katillerin bulunabilmesi için yardımcı olmuşsa, biz de aynı dirençle, aynı kararlılıkla mücadeleyi onun ve arkadaşlarının bıraktığı yerden sürdüreceğiz, sürdürüyoruz.

Geçen hafta Perşembe sabahı Serdar'ı görmüştüm, öyle canlı, öyle pırıl pırıl bir görünümü vardı ki, o denli ağır yaralı olduğuna insan inanmak istemiyordu. Yaşayacağıma inanıyorum, diyordu, kararlı, güvenli bir sesle. Arkadaşlarının mücadelesine katılmak için yaşamak mücadelesi veriyordu. Ama faşist katiller öldüresiye

kurşunlamışlardı, bir kez değil, beş kez. Nasıl dayansın körpe beden bunca kurşuna!

Acımızı gönlümüze, anılarını aklımıza gömüyoruz. Hiç unutmayacağız. Mücadelemizde onları yaşatacağız, onlara layık olmaya çalışacağız, öçlerini de alacağız; faşistler gibi aşağılık, faşistler gibi zalim terörle değil, örgütlü, disiplinli amaca doğru güvenle ilerleyen mücadelemizi, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelemizi, genç şehitlerimizin uğrunda canlarını verdikleri yüce mücadelemizi genişleterek, güçlendirerek, önüne geçilmez çağıl çağıl gürleyen bir ırmak gibi akıtarak alacağız öcümüzü.

Şehitlerimiz son uykularını rahat uyusunlar

Yürüyüş, Sayı 185, 24 Ekim 1978

Demokrasi Sınavı

Türkiye demokrasisi sınırlıdır. Kimi temel özgürlükler kısıtlanmış, haklar yasaklanmıştır. Bizim burjuva politikacı ve sözcülerinin işlerine geldiğinde örnek diye başvurdukları, Türkiye ile özleştirdikleri Batılı kapitalist ülkelerin demokrasilerinden çok gerilerdedir Türkiye demokrasisi. Türkiye açısından gelecek için umut verici bir olumlu nokta, toplumda demokratikleşme sürecinin gelişip güçlenmesi ve bu kısıtlama, yasaklama sınırlarını aşmaya yönelmiş olmasıdır.

Bu sınırlı, bu kısıtlı, bu yasaklarla kösteklenmiş, ama toplumsal bir süreç olarak gelişen demokrasi her gün dayanıklılık sınavı vermektedir. Her gün silahlı saldırılar, cinayetlerle iç savaş oluşturma girişimleriyle tam boy açık bir faşizme doğru zorlanmaktadır. Toplum bütünüyle bir demokrasi sınavı vermektedir. Bu sınavın yükü işçi, emekçi kitlelerde; ilerici, demokratik güçlerdedir, ikinci olarak da, iktidar koltuğundaki hükümette. Yerli faşist güçler ve destekçisi emperyalizm karşısında başta işçi sınıfı olmak üzere ilerici, demokratik güçler, güçlerini gösterebilecekler, politik terazinin demokrasiden yana ağır basmasını sağlayabilecekler midir? Sorun, temelde, sınıfsal güç oranları sorunudur, işçi sınıfının başını çektiği ilerici, demokratik kitlesel güçlerin faşizmin tırmanışı karşısında direnmeleri, onu engelleyecek, durduracak etkinliği gösterebilmeleridir.

Bu açıdan, TİP'in düzenlemiş olduğu cenaze törenlerinin özel bir önemi ve anlamı vardır. Yalnızca, faşistlerin kanlı saldırısına, hunhar katliama karşı kitlesel bir karşılık verme açısından değil. Yalnızca, bu kitlesel gösteriye katılanların sayısının yüksekliğinden de değil. Bütün bunlar var ve önemli. Ama asıl önemlisi, bu büyük kitlesel gösterinin düzenliliği, disipliniydi. Solun yaptığı benzeri karma gösterilerde hemen her zaman görülmüş olan çeşitli gruplararası "slogan savaşı", her birinin kendine özgü sloganlarla diğerlerini bastırma ve yürüyüşe ve/veya mitinge hakim olma görüntüsünü kazanma girişimleri olmadı. Hele gruplararası kavgalardan, çatışmalardan eser dahi görülmedi. Tören, kalabalığıyla ve o kalabalığın düzenliliği, vakarı ve kararlılığıyla görkemli ve etkileyiciydi. Ve bu disiplin ve düzenlilikte, hiç kuşkusuz, Türkiye İşçi Partisi belirleyici rolü oynadı.

Böyle uyumlu ve disiplinli bir eylem birliği emperyalizme ve faşizme karşı mücadelenin her somut belirtisinde kendini göstermelidir. Bunu gösterebilmesi için de bir sürekliliğe; süreklilik için de, asgari bir örgütlülüğe kavuşmalıdır. Faşizmi durdurabilmek, geriletebilmek için örgütlü, disiplinli kitlesel mücadele şarttır. Silahlı bireysel terör hareketlerini reddetmek, her tür mücadeleyi reddetmek değildir. Toplumun geleceği, giderek keskinleşen sınıf mücadelesindeki sınıfsal güç oranlarına bağlıdır. İşçi sınıfı, emekçi kitleler, ilerici, demokratik güçler politik ağırlıklarını ve etkinliklerini duyurmak durumundadırlar. "Faşizme karşı omuz omuza", "Faşizme geçit yok", "Faşizmi yeneceğiz" sloganlarının geçerlilik kazanması, faşist tırmanışın durdurulma ve geriletilebilmesi için bu örgütlü kitlesel ağırlık ve etkinlik

duyurulmalıdır. Her hal ve şartta, her tür özveri göze alınarak demokratik hak ve özgürlükler sonuna kadar savunulmalı, her tür baskıya her tür demokratik yöntemle sonuna kadar direnilmelidir. Küçük bir örnek: Serdar Alten'in cenazesinin nihayet morgdan alınıp Maltepe'ye getirilebilmesi, tomsonlu jandarmalarla kuşatıldığı zaman bile gerilemeyen böyle bir kararlılığın ve direncin sonucu olmuştur.

Demokrasi sınavının başarılı verilmesinin ikincil yükümlüsü hükümettir. Hükümet bir yandan kitlelerin demokratik özgürlüklerini kısıtlama, ekonomik-sosyal bunalımın faturasını kitlelere ödetme doğrultusundaki iç ve dış baskılara karşı direnmek, bir yandan da terörizmi kontrol altına almak, geriletmek durumundadır. Hükümetin yerinde kalıp kalmıyacağını belirleyecek güçler iç ve dış sermaye sınıfları, çevreleri ve bunların araç olarak kullandıkları güçlerdir. "Anarşi" diye adlandırılan terörizmin kaynağında da bu sınıfsal güçler olduğundan terörizm, hükümetin geleceği için belirleyici neden olmıyacaktır. Terörizm, onu doğurtan güçlerce, istediklerinde, iktidar veya rejim değişikliği için bahane olarak kullanılacaktır. Hükümet, bu bahaneyi onu kullanmak isteyenlerin elinden alıp, hem kendi varlığını, hem de savunur göründüğü "demokratik rejimi" koruyabilmek için en azından terörizmin tırmanışını durdurmak, onu geriletmek göreviyle karşı karşıyadır. Kitlelerin desteğini hepten yitirmemek, politik bir boşlukta kalmamak için de, buna zorunludur. Bu ise, terörizmin üstüne gitmek, kaynağına inmekle olur. Hükümetin bunu yaptığı söylenemez. Son zamanlarda bir kıpırtı görülmekle beraber terörizmin üstüne gidilmiş, kaynağına inilmiş değildir. Gidememenin ve inememenin nedeni, sadece, Başbakanın sık sık ileri sürdüğü durum ve koşullar değildir. Bir cesaretsizlik de vardır. Terörizmin kaynağındaki güçlerle başa çıkmayı hükümet göze alamıyor gibidir.

Bu cesaret gösterilmelidir. Duruma açık teşhis konulmalı ve gereken yapılmalıdır. Oysa hükümet sağ ile solu sürekli dengelemek kaygısı içinde, yapabileceklerini bile yapmaktan geri durmaktadır. "Sağ terörizme de, sol terörizme de karşıyız" Tamam. Ama bugün Türkiye'de sağ terörizmin büyük boyutlara ulaşarak, bu kısıtlı demokratik rejimi bile ortadan kaldırma, hükümeti alaşağı etme, tam boy açık faşizmi gerçekleştirme doğrultusundaki artan tehdidi vardır. Bu noktada hükümet gereken kararlılığa, girişime sahip değil.

Hükümet, terörizmin üstüne gitmek, kaynağına inebilmek için istihbarat, iz sürme ve bunların sonuç, bulgu ve delillerini birleştirme çalışmalarından ve sanıkları koruyan kaynakların üstüne gitme girişimlerinden çok, demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanacağı kuşkusunu güçlendiren yeni yasal hükümler ve önlemler getirme çabasındadır. "Anarşi" konusunda bunca sorun çözüm beklerken, bir cenaze namazının hangi camide kılınacağı iki gün süreyle bir hükümet sorunu olabilmektedir. Demokrasi sınavı, hükümet düzeyinde kötü not alarak verilmektedir.

*

Son günlerde, DİSK ile TÜRK-İŞ arasındaki yakınlaşma; faşizme karşı, demokrasiden yana işbirliği yapabilme görüşmeleri bu çizdiğimiz çerçeve içinde değerlendirilmelidir. İşçi sınıfının sendikal hareketinin birliği temel ilkedir. Bu hareket demokratik, ilerici yönüyle tek bir sendikal örgüt içinde toplanmıyor ise, veya henüz toplanmış değilse, faşizme karşı direnilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin

savunulması gereği noktasında birleşen sendikal örgütler bu gereği yaşamda gerçekleştirip somutlaştırabilmek için temasa geçerler, güç ve işbirliği yollarını ararlar. Bulurlarsa, uygulamaya geçerler. Bu doğaldır, hatta zorunludur.

Bu açıdan DİSK-TÜRK-İŞ ilişkileri ve faşizme karşı işbirliği etme girişimleri olumludur. Ama konu bu kadarla bırakılamaz. Bu çok genel çerçeve içinde, iki sendikal örgüt arasındaki ilişkilerin içeriği, ortak mücadelesinin somut hedefleri ve biçimleri ne olacaktır? Bu noktaların açıklığa kavuşturulması gerek.

Şimdiye kadar iki sendikal örgüt yetkililerinin sözünü ettikleri, anarşiye karşı girişimlerinde hükümeti desteklemektir. Bu çok yuvarlak bir söz. Hangi girişimler? Sorun, temelinde, "anarşi" değil, faşizm tehdididir. Faşizme, buna ilişkin olarak terörizme karşı önlemler diye demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı, demokratik güçleri bastıran öneriler getirilebilir, girişimlerde bulunulabilir. Az önce, hükümette böyle bir eğilim konusundaki kaygılarımızı belirttim. Büyük sermaye ve yanlısı sağcı güçler, terörizmi öne sürerek "güçlü devlet" gereğini, "devletin, otoritesini göstermesini" durmadan ileri sürmekte, bu gerekçeyle, demokrasimizin üzerinde zaten var olan kapağı daha da sıkı bastırmak istemektedirler. Hükümetin "anarşiyi önleme", "asayişi sağlama" anlayış ve uygulamaları bu "güçlü devlet" yanlılarının isteklerine uygun düşmektedir. Bunun için hükümeti girişimlerinde desteklemek değil, ona karşı çıkmak gerekebilir. İki sendikal örgütün yetkilileri "anarşi" değil, faşizme direnme, demokrasiyi savunma konusunu "hükümeti destekleme" çerçevesinden daha geniş bir çerçeve içinde görüp ele almalı, tutumlarını, eylem çizgilerini ona göre saptamalıdırlar.

Bu noktada akla, bu yakınlaşma ile kim kimin çizgisine kaymaktadır sorusu geliyor. Şimdiki görünüm, DİSK'in TÜRK-İŞ'e doğru gerilediğidir. Sorunun, "Hükümeti anarşiye karşı girişimlerinde destekleme" diye biçimlendirilme ve sınırlandırılması bile böyle bir gerilemenin belirtilerindendir.

Faşizme direnme, demokrasiyi savunma sorunu, sınıfsal-kitlesel örgütlü politik hareket sorunudur. Faşizm ve faşizan hareketler iç ve dış büyük sermaye sınıflarının doğurttuğu, körüklediği, desteklediği hareketlerdir; sınıfsaldır, politiktir. Faşizmin ve faşizan tırmanışın panzehiri de sınıfsaldır ve politiktir; işçi sınıfının ve öncülüğünü ettiği emekçi kitlelerin, demokratik güçlerin örgütlü birleşik hareketidir, mücadelesidir. Bu hareket politik özünü ortak mücadeleye katılanların her birinin politik anlayışından değil, işçi sınıfının politik hareketinden alır. İşçi sınıfı politik anlayışını ve tutumunu sendikaları aracılığıyla değil, kendi bağımsız partisi aracılığıyla dile getirir. Bu nedenle, emperyalizme ve faşizme direnişte, demokrasiyi savunmada etkin, kalıcı sonuçlar alabilmek için işçi sınıfının ekonomik ve politik hareketinin bütünselliğini sağlamak temel şarttır. Bunu tamamlayıcı olarak da tüm anti-emperyalist ve anti-faşist güçlerin ve kitlelerin işçi sınıfının politik hareketiyle birlikte, örgütlü birleşik güce dönüşmesi gerekir. Bu bütünleşmenin henüz sağlanamadığı bugünkü koşullarda, iki sendikal örgüt faşizme direnme (sadece anarşiye değil), demokrasiyi savunma sorununu hiç değilse bu genişlik içinde koyup çözüm arama yoluna giderlerse yapacakları iş ve eylem birliği olumlu sonuçlar verebilir.

Yürüyüş, Sayı 185, 24 Ekim 1978

Sağdaki Manevralar

Son günlerde sağ basında Türkiye İşçi Partisi'nin yasadışı bir parti olduğunu ifade eden yazılar görüldü. Hatta aynı görüş bir TRT açık oturumunda da dile getirildi. Şimdi öğreniyoruz ki, Devletin en önemli haber alma örgütünün bir toplantısında yurt dışında görev alan kişilere bir brifing yapılmış.

Brifingde yasadışı örgütler ve silahlı eylemciler konusunda bilgi verilirken Türkiye İşçi Partisi'nden de bu örgütler ve eylemciler arasında söz edilmiş.(*) Brifingi dinleyenler bu belirleme karşısında şaşırmışlar. Haberi veren yazar arkadaşımız da biraz öyle. Biz şaşırmadık. Türkiye İşçi Partisi'nin yasadışı olduğunu kabul ettiğimiz için değil. Her zaman her olguda olduğu gibi bu olayı da sınıfsal temeline oturttuğumuz için.

Sağ basında ve istihbarat örgütü brifinginde aynı görüşlere yer verilmesi elbette rastlantı değil. İlgililerin bilgisizliği, kafalarının şartlanmışlığı da değil. Bu nedenler de rol oynamış olabilir, ama belirleyici nedenler daha derinde. Faşizmin azgınlaşan bir terörle tırmandığı biliniyor. Faşizmin baş hedefi ise işçi sınıfının partisidir. En ağır biçimde o partiye vurur, sonra sıra diğer demokratik kuruluşlar, hareketlere gelir ve tüm demokratik hak ve özgürlükler yokoluncaya kadar faşizmin demir ökçesi bastırır.

12 Mart döneminde Türkiye'de de öyle oldu. Atatürk devrimleri'nin, toplumsal reformların savunucusu bir muhtırayla gelen askeri iktidar, laikliğe ters düşen şeriatçı partiyi şeklen kapatıp yöneticilerine hiç dokunmazken, sola "balyoz"la vurdu ve Türkiye İşçi Partisi'ni kapatmakla yetinmeyip yöneticilerini onbeş yıla mahkûm etti. Ortalığı toz dumana veren, birinci sayfalarda manşete çıkan "öğrenci olayları", adam kaçırmalar, banka soygunlarıydı. Türkiye İşçi Partisi soldan gelen kaba kuvvet saldırıları ve iç mücadelelerle sarsılıyor, zayıflar görünüyordu. Sol yazar çizer, aydın kesimi Türkiye İşçi Partisi'ni küçümser tutumdaydı. Ama büyük burjuvazi sınıfsal içgüdüyle gerçekliği, kendisine tehlikenin nereden geleceğini "sol teorisyen"lerden daha doğru teşhis ediyordu. Gözü, işçi sınıfının partisi üzerinde, Türkiye İşçi Partisi üzerindeydi. Emperyalizmin gözü de öyle. Askeri komutanların muhtırası 12 Mart günü öğle ajansında radyolardan okundu, Türkiye İşçi Partisi hakkında Başsavcılığın kovuşturma açtığı haberi de aynı günün 19 ajansında. Gelişmelerin iç bağlantısı kuşkuya yer bırakmayacak kadar açıktı.

İlginçtir ki, 12 Mart işçi sendikalarına dokunmadı. Türk-İş'e dokunması zaten söz konusu olamazdı; DİSK ise çok "uslu akıllı" davrandı. Yöneticileri tutuklandıklarında o zamanki başkanlarının deyimiyle sayın komutanlarca misafir gibi ağırlandılar, tutuklu muydular, misafir miydiler anlayamadılar. Sonra salıverildiler ve davalarına bakacak mahkeme bulunamadığından dava ortada kaldı. Ama işçi sınıfının ekonomik mücadelesi tokatı yedi. Grevler ya yasaklandı, ya sınırlandı. Yapılma koşulları zorlaştırıldı. Komutanların "arabuluculuğu" ile toplu sözleşme görüşmele-

ri işverenler yararına sonuçlandı. Tutuklanan işçiler ise ağır işkence gördü.

Şimdi de durum aynı. Solun bölünmüşlüğü, güçsüzlüğü üzerine çeşitlemeler, yakınmalar sol kanatta yapılıyor. Büyük burjuvazi, iş ortaklığı ettiği emperyalizm ve onların politikacıları, sözcüleri, istihbarat uzmanları solda kimin ciddi bir hareket ve örgüt olduğunu, kendi çıkarları için tehlikenin nereden geldiğini tereddütsüz biliyorlar. Biliyorlar ve Türkiye İşçi Partisi'ne vurmaya hazırlanıyorlar (iki büyük sendikal kuruluş DİSK ve Türk-İş ise geri bir çizgide birleştirilip daha da "ehlileştirilmek" isteniyor). Bu vuruş bir pazarlık konusu da yapılabilir.

Şöyle ki, son zamanlarda silahlı, kanlı terörün MHP'den kaynaklandığını, faillerinin MHP'de odaklandığını gösteren olay ve bulgular sıklaştı. Savcılar harekete geçmeye başladılar. MHP'nin kapatılması gündeme geldi denilemezse de, bu olasılık akla gelmiyor veya hiç tartışılmıyor da değil. Politika satrancında MHP taşlarının bu yönde hareket etmesine karşılık sol kanattaki taşlar da, yine bu son zamanlarda, Türkiye İşçi Partisi'nin yasadışı olduğu yönünde oynatılıyor. Bir bizden ise, bir de sizden hesabı.

Türkiye İşçi Partisi'ne karşı gelişen hareket, yalnızca, yasal yönden vurmaya, hazırlanış değildir. Partiye fiili saldırılar en hunhar biçimde yoğunlaştı. Genel Sekreterimizi hedef alarak Genel Merkezimize yapılan silahlı saldırıdan sonraki bir kaç hafta içinde yedi genç arkadaşımızı katlettiler, Giresun'da bir arkadaşımızı ölüm tehdidiyle kaçırmaya kalktılar, bir başkasını Tekirdağ'da vurdular ve Kayseri İl Merkezimizi başarılı kongresinden sonra üçüncü kez bombaladılar. 1970 öncesinden farklı olarak bu defa burjuvazi, maddeten yok etme kastıyla adamlarını Partiye saldırtıyor.

MHP aleyhine kanıtlar, karineler ne kadar güçlense de, MHP'nin kapatılmasına gidileceği kuşkuludur. ABD ve işortağı yerli büyük sermayenin MHP'ye, onun saldırganlığına, terörizmine ihtiyacı vardır. Bu geri, dengesiz, adaletsizliği gittikçe artan, sınıfsal kutuplaşması keskinleşen kapitalist düzeni ve kendi ekonomik/politik egemenliklerini ancak bir baskı ve terör rejimiyle sürdürebileceklerinin hesabı içindedirler. Açık tam boy faşizme gidilmediği hallerde MHP aracılığı ve yöntemleriyle ilerici, sol hareket, kuruluş ve kişiler ve gittikçe bilinçlenip dövüşkenleşen kitleler baskı altında tutulacak, yıldırılacak, gelişmeleri engellenecektir. Açık faşizme gidildiğinde ise, MHP elde hazır bulunacaktır.

Türkiye'nin, daha doğrusu egemen güçlerin önünde iki seçenek var:

Birisi, "özgürlükçü çoğulcu demokrasi" görünümünü koruyup, parlamento, genel seçimler, siyasi partiler paravanası ardında büyük burjuvazinin ABD ile sıkı işbirliği halinde diktatörlüğünü pekiştirmektir. Çok parti olacak, ama işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olmıyacaktır, veya o görünümde düzmece bir parti politika sahnesinde boy salacaktır. "Fikir özgürlüğü" burjuva ideolojisinin çeşitlemeleriyle sınırlanacak, sendikalar, grev ve toplu sözleşme hakları "düzene" sokulacaktır. Bu çerçeveye sığamayıp falso yapanlar da legal iktidar baskısı ve illegal MHP terörü ile yola getirilecektir. Emperyalizm ve iş ortağı yerli büyük burjuvazi için dikensiz gül bahçesi olan bir "çoğulcu demokrasi"!

Veya terör tırmandırıla tırmandırıla askeri bir müdahale ile sonuçlandırılacak, her türlü demokrasi, özgürlük iddia ve görünümlerinden vazgeçilerek teröre daya-

nan açık askeri diktatörlük gerçekleştirilecektir -tabii ipler emperyalizmin ve iş ortağı yerli büyük burjuvazinin elinde olarak-. MHP, tırmandırılan terörden sorumlu olan diğer örtülü örgütler ve açıktan faşist yönetim yanlıları bu ikinci seçeneği yeğlerler. Ama emperyalizm ve büyük burjuvazi için tam boy açık faşizm bir ideal, bir amaç değil, bir araçtır. İşlerine gelirse onu kullanırlar, gelmezse bir kenara koyup zamanını bekletirler.

Gerek emperyalizm, gerek yerli büyük burjuvazi birinci seçeneğe eğilimlidirler. Emperyalizmin başını çeken ABD "insan hakları savunucusu" rolünü oynıyabilmek, dünya sosyalist sistemine ideolojik saldırılarda bulunabilmek için dünyanın her yerinde -koşullar aksine zorlamadıkça- demokratik görünümlü burjuva diktatörlüklerini yeğlemek durumundadır. Yerli büyük burjuvazi de 12 Mart döneminde "parlamenter rejim"in toptan kaldırılması yoluna gitmedi. Ayrıca hem emperyalizm, hem yerli büyük burjuvazi açık teröre dayanan askeri rejimlerin artık dayanıklı olamadıklarını, büyük toplumsal sorun ve başkaldırmalarla sarsıldıklarını görmektedirler. Şiddetli baskı-oyalama-saptırma karışımı bir rejim onlar açısından en elverişli görünmektedir.

Adalet Partisi'nin Büyük Kongre sonuçları da bu yorum ve değerlendirmeye denk düşmektedir. Bu sonuçlardan, önceleyin, Demirel ve ekibi yönetimindeki AP'nin hâlâ ABD ile büyük burjuvazinin birinci seçeneği olduğu anlaşılmaktadır. Demirel'in parti iktidarında kalışı kulis ve oy hesaplarıyla izah edilemez. Demirel'i 1964'de AP'nin başına getiren güçler aynı şeyi İnan için de yapabilirlerdi. Demirel kendisine ve ekibine gösterilen bu "teveccüh"e hemen karşılık vermekte de gecikmemiştir. Seçimlerden önce Kongre, parti programında değişiklik yaparak, büyük burjuvazinin çok arzuladığı ve talep ettiği grev ve toplu sözleşme haklarının sınırlandırılmasını kabul etmiş, "siyaset üstü" sendikacılığı savunarak sınıf sendikacılığını reddetmiştir. Faik Türün'ün Genel İdare Kurulu'na seçilişi AP'nin teröre karşı olmadığını, tersine, taraftar olduğunu, bir kez daha belgelemiştir. Türün'ün önce AP'ye alınıp milletvekili yapılışı, şimdi de AP Genel İdare Kuruluna seçilişi bir başka şeyin daha göstergesidir: Bir yeni muhtıra verilir, yüksek kademe komutanları iktidara el koyarlarsa Demirel ve AP için koltuğu bırakıp gitme durumu doğmıyabilecektir. Demirel ve AP'nin parlamenter paravanası ardında askeri cunta işini görebilir. Her hal ve kârda AP askeri yönetimle ters düşmez. (Meğer ki sol radikal bir çıkış yapılmış olsun. Bunun olasılığı bugün için yoktur.)

Demirel ve yönetimindeki AP'nin askeri cuntalardan bir daha ayrı düşmiyeceğinin başka göstergeleri de vardır. AP'nin kitle tabanının MHP'ye kaydığı, AP yöneticileri, belediye başkanları, üyeleri arasında MHP yanlılığının geliştiği, hatta MHP'nin AP içinde gençleri örgütlediği haberleri yaygınlaşırken Demirel ve AP bu konuda ne bir şey söylemiş, ne MHP'ye karşı tutum değiştirmiştir. Büyük Kongre'de de bu konular es geçilmiştir. Oysa bir partinin bir diğer partiye bu denli etki ve müdahalede bulunması bu ikinciyi telaşlandıracak, ayağa kaldıracak bir olaydır. AP, bir yandan MHP ile bütünleşmekte, bir yandan da kendisi MHP'lileşmektedir. Demirel her zaman anti-komünist olmuştur, ama, bu son yıllarda olduğu kadar antikomünizm politik ticaretine kendisini kaptırdığı, toplumu milliyetçiler ve komünistler diye ikiye ayırdığı, terörün tüm sorumluluğunu solculara yükleyip terörün

asıl kaynağı olan Ülkücüleri, MHP'yi vb. temize çıkardığı, onayladığı olmamıştır. Milliyetçilik adı altında eşi az görülür bir ideolojik ve politik bağnazlığı bütün şiddetiyle sürdürmektedir. Özel yakınma ve itirazlara rağmen AP kadroları ve kitlesi de Demirel ile ekibinin peşinden gitmektedir.

Bu durumda, büyük sermayenin ve kimi etkin çevrelerin isteği olarak çok sözü edilen CHP-AP koalisyonu olasılığı zayıflamaktadır. Demirel böyle bir koalisyon olasılığına öyle ısrarla ve şiddetle karşı çıkmıştır ki, -her ne kadar kendisi "Dün dündür, bugün de bugün" diyebilen bir kişi de olsa- şimdi bunu kabul etmesi güçtür. CHP de kitle tabanından ve küçük burjuva aydın destekleyicilerinden büyük kayıpları göze almadan bu tutumdaki Demirel ve AP ile koalisyona gidemez. AP'den büyük bir muhalif parçanın kopup CHP'ye gelmesi veya onu desteklemesiyle kısmi ve fiili bir CHP-AP koalisyonu gerçeklemesi düşü de sönmüştür.

ABD'nin ve büyük burjuvazinin bir CHP-AP koalisyonunu ne denli isteyip istemediği de kuşkuludur. ABD ve yerli büyük burjuvazi sosyal demokrasiye, onların çıkarlarına ne kadar hizmet etse de, tam güvenmemektedirler. Bu konuda Avrupa burjuvazisi kadar deneyli ve bilgili değillerdir. Sosyalist dünyaya açılma, demir çelik ithalatının devlet eline alınması, madenlerin işletilmesinin devletleştirilmesi, KUP, KİP, Köy Kent girişimleri (göstermelik de olsa) onları tedirgin etmiştir. Tek başına veya MHP ile birlikte AP iktidarı CHP'ye yeğledikleri alternatiftir. ABD'nin ve iş ortağı yerli büyük burjuvazinin sömürü ve baskı düzenini sürdürebilmek için AP'ye de, MHP'ye de ihtiyacı vardır. AP, "çoğulcu hürriyetçi demokrasi" imgesini ve görünümünü ayakta tutmak, bu görünüm altında legal baskı ve terörü sürdürmek, MHP ise sahte sol demagojisi ile kitleleri ayartıp çekmek ve illegal terörle onları yıldırmak, solu ezmek görevini yüklenecekler, yerine getireceklerdir.

Büyük burjuvazi sırtını ne kadar emperyalizme dayasa da, ülke sorunlarını kapitalizm çerçevesinde göreli olarak dahi çözememekte, ülkeyi yönetmekte acze düşmektedir. Toplumun gidişi devrimin nesnel koşullarının oluşması yönündedir, öznel koşullar nesnel koşullarla henüz aynı çizgide değildir. İşçi sınıfı, iktidarı müttefiki emekçi sınıflarla birlikte alabilecek ölçüde örgütlü politik hareketini geliştirip güçlendirmiş değildir henüz. Bu nedenle, nesnel durumla öznel durum arasında kapatılması gereken bir boşluk vardır. İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olarak amacımız ve bütün çabamız bu boşluğu bir an önce kapatmaktır. Bu boşluğun kapanması toplumun gelişme kanunlarının bir zorunluğudur. İşçi sınıfı partisi olarak güncel görevimiz ve uğraşımız, bu kapanma süresini olabildiğince kısaltmaktır. Bu bilinç içinde örgütlenme ve yine örgütlenme ve yine örgütlenme...

(*) Cumhuriyet Gazetesi, 26.10.1978, Müşerref Hekimoğlu'nun yazısı.

Yürüyüş, Sayı 186, 31 Ekim 1978

Bir Üye... Bin Üye... İleri Onbinlere, Yüzbinlere Doğru!

7-8 Ekim günleri Ankara'da yapılan Üye Kazanma Kampanyası'nın gündemin ağırlığını oluşturduğu genişletilmiş 7. İl Temsilcileri Toplantısı'nın açılış konuşmasından.

Uluslararası Durum

Son İl Temsilcileri Toplantımızdan bu yana bir kısım ülkelerde dünya güç dengelerini şu veya bu ölçüde değiştiren veya değiştirebilecek gelişmeler oldu. Bu değişiklikler bize yakın bölgelerde yer aldı. Bir dizi değişiklik Sovyetler Birliğini güneyden çevreleyen, Türkiye'nin doğusundaki ülkelerde boy gösterdi. Diğer önemli bir değişiklik de Türkiye'nin güneyindeki Orta Doğu bölgesinde uç verdi.

Türkiye'nin Doğusundaki Ülkelerde Gelişmeler

Sovyetler Birliğini güneyden çevreleyen ülkelerdeki değişiklik dizisi 1976'da Hindistan'da İndra Gandi'nin iktidardan düşürülmesiyle başlamıştı. ABD'den göreli olarak daha bağımsız ve sosyalist dünya ile daha iyi ilişkiler yürüten Gandi gitmiş, yerini Batı yanlısı Desai hükümeti almıştı. Sonra sıra Pakistan'a geldi. Almanlardan atomik santral almakta ABD'nin itirazına karşın direnen Ali Butto'yu askerler devirerek Butto'nunkinden de daha sağ bir rejim kurdular. Pakistan'ın komşusu Afganistan'da ise sola doğru bir rejim değişikliği oldu. Ordudan gelen bir darbe ile ilerici bir yönetim kuruldu. Ama emperyalizm Afganistan'dan elini çekmiş değil, yönetime karşı bir komplo vaktinde bastırıldı. Emperyalizmle işbirliği halinde olan Çin de bu ülkenin Belucistan bölgesinde kışkırtmalarla meşgul. Şimdi de İran kaynıyor. Henüz ne yönde sonuçlanacağı belli değil, ilerici, sol güçlerle gerici mollalar ve onların yönlendirdiği kitleler birlikte Şah rejimine karşı baş kaldırıyorlar. Bunlar, bilinçli ve örgütlü bir biçimde demokratik bir cephede birleşmiş de değiller. Basında çıkan haberlere bakılırsa, mollaların başını çektiği hareket daha etkin görünüyor. Şaha karşı direniş hareketlerini ABD'nin, ClA'nın kışkırttığı haberleri de çıktı basında. İlk bakışta, ABD'nin kendi sevgili Şah'ına karşı ayaklanmalar kışkırtması çelişkili, olmayacak bir şey gibi görünürse de, aslında mümkündür. Şah rejiminin artık olduğu gibi devam edemeyeceğini ABD de anlamış olabilir. Afganistan'ın sola kayışı da onu uyarmış olabilir. Benzeri bir gelişmenin; demokratik ilerici bir gelişmenin şu veya bu biçimde İran'da yer almasından önce davranıp, Şah'ı demir ökçe baskısını yumuşatmaya, bir takım biçimsel demokrasi girişimlerinde bulunmaya zorlamak ve değişiklikleri sağ kanadın kontrolünde yaptırmak hesaplanmış olabilir. Bir başka deyişle, Şah rejimini özünde kurtarabilmek için biçimsel düzeyde kimi ödünlere razı etmek. Şah da şimdiden bu tür ödünler vermeye başlamıştır. Gelecek yaza genel seçimler vaat etmektedir; resmi parti dışında partiler kurulmasını kabul etmiştir.

İran'daki ayaklanmalar ABD'nin tertibi de olsa, temelinde, Şah rejimi gibi

despot, gerici bir yönetimin halkı ezerek yaşama, sürüp gitme olanaklarını yitirmiş olması gerçeği vardır. Mollaların başı çekmesi, halkın onların peşinden gider görünmesi de hareketin demokratik özünü gözden kaçırtmamalıdır. Aydınlatılıp örgütlendirilmemiş, politik bilinç düzeyi düşük halk kitlelerinin direniş ve başkaldırmalarının dinsel bir niteliğe büründüğü, dinsel düzeyde biçimlendiği bilinen bir sosyolojik olgudur.

Burada bir parantez açarak diyebiliriz ki, Nikaragua'da Somoza rejimine karşı savaş da yirminci yüzyıl sonlarında halkı ezen despot yönetimlerin yaşama şansını yitirdiklerinin bir diğer örneğidir. Burada başı çeken gerillalardır. Yürütülen genel grevle daha geniş bir halk hareketi biçimine dönüşmüşse de asıl gerillacı niteliğini korumuştur. Nikaragua'da ABD bir yandan Amerikan uçakları ve silahlarıyla halkı bombalatır, öldürürken, öte yandan Somoza'nın kimi demokratik ödünler vermesini sağlayarak durumu kontrol altına almak ve kurtarmak istemektedir. Amerika'nın Nikaragua'ya ilişkin tutumu onun insan hakları, demokratik özgürlükler konusundaki ikiyüzlülüğünün; zalim despotlardan, sömürücülerden yana, halk kitlelerine karşı politikasının yeni bir kanıtlanışıdır.

Orta Doğu'daki Gelişmeler

Türkiye'nin güneyindeki Orta Doğu bölgesinde yeralan değişiklik, tahmin edileceği üzere, ABD kılavuzluğu altında Mısır-İsrail yakınlaşması ve anlaşmasıdır. Sedat çoktan beri Mısır'ın dümenini ABD'ye, Batı'ya doğru kırmış, yakınlaşmıştı. Ama yine de Mısır-İsrail anlaşması bir sürpriz olmuştur. Son güne kadar, görüşmelerde bir yakınlaşma olmuyor, görüşmeler bir tıkanıklığa girdiği yollu haberler çıktığı için değil, veya hiç değilse, sadece bunun için değil. Sürpriz, Sedat'ın tuttuğunu iddia edegeldiği mevzileri oniki günlük kısa bir pazarlıktan sonra tümüyle terk etmiş olmasındandır. Geçen yıl Kasım ayında İsrail'e gittiği zaman dahi -ve ondan sonra defalarca- Sedat İsrail ile ikili barış yapmayacağını vurgulamış, İsrail'in 1967'de işgal ettiği Arap topraklarından çekilmesi, Kudüs'ün İsrail tarafından oldubittiye getirilen statüsünün değiştirilmesi, Filistin halkının kendi kaderini tayin ve bağımsız bir devlet kurma hakkının tanınması taleplerini tekrarlamıştı. Şimdi Sedat bütün bunlardan vazgeçmiş oluyor.

Camp David görüşmeleri sonucu üzerinde anlaşmaya varıldığı ilan edilen bütün hususlar daha önce İsrail tarafından yeni barış önerileri olarak ileri sürülmüş ve Sedat tarafından tereddütsüz hemen reddedilmişti. İsrail'in Sina'dan çekilip orada Mısır egemenliğini tanıması, ama belirli güvenlik bölgelerinde İsrail askeri güçleri bulunması; Gazze ve Batı Şeria'ya beş yıllık geçici bir sürede yerli Arap halka özerklik tanınması, ama İsrail askeri gücünün bulunması İsrail'in ileri sürdüğü, Mısır'ın reddettiği barış önerileri idi. Mısır ile ikili barış ise İsrail'in baş isteğiydi.

Gazze ve Batı Şeria'da İsrail yerleşim merkezleri, beş yıllık sürenin sonunda Filistinlilerin bağımsız devlet kurma hakkı, Golan Tepeleri ve 1967 sınırlarına dönülmesi gibi konulara dokunulmamış olması bunların gerçekten askıda kaldığı anlamına gelmez. Sedat üç ay gibi kısa bir sürede İsrail ile Barış Anlaşması yapmayı ve onu beklemeden de hemen İsrail ile diplomatik ilişkiler kurmayı kabul ettiğine göre bu çok önemli konularda da direnmeyecek, İsrail'in önerilerini -belki küçük değişiklik-

lerle- kabul edecektir. İsrail yetkilileri 1967 sınırlarına dönmeyeceklerini, yerleşim merkezlerini ortadan kaldırmayacaklarını, Gazze ve Batı Şeria'dan çıkmayacaklarını tekrarlamaktadırlar. Filistinlilere kısıtlı özerk yönetim ötesinde bir hak, bağımsız ulusal devlet kurma hakkı tanımamakta ise İsrail ile ABD çoktan hemfikirdirler. Bu konular askıdaymış gibi bırakılmışsa, bu, Arap devletlerinde ve kamuoyunda ve de dünya ilerici, demokratik kamuoyunda daha fazla olumsuz tepki yaratmamak, anlaşmanın şokunu yastıklamak içindir. Bu konularda da İsrail ile ABD'nin dedikleri olacaktır. Sedat direnmekten vazgeçmiş teslimiyet yolunu seçmiştir. Nitekim anlaşmadan sonra verdiği demeçte, Filistinliler için daha neler yapılabileceğini inceleyeceğini söyledikten sonra, "Fakat evlatlarımı ölüme göndermeyeceğim ve yerine getirilmesi olanaksız vaatleri dikkate almayacağım" demiştir; yani Sedat, daha barış anlaşması yapılmadan önce İsrail ile silahlı savaştan tek taraflı olarak vazgeçmiştir.

Enver Sedat İsrail'e Neden Teslim Oldu?

Sedat neden böyle, adeta eli kolu bağlı teslim olmuştur İsrail'e? Burada, konuya ilişkin bundan önceki konuşma ve yazılarımda işaret ettiğim bir noktayı bir daha tekrarlamak gerekiyor: Sedat ve Mısır yönetimi İsrail sorunundan, savaşlarından bıkmıştır. Bunu bir sonuca bağlamak ve artık yalnızca Mısır'ın kendi sorunlarıyla uğraşmak istiyorlar. Arap milliyetçiliğinin yerini Mısır milliyetçiliği alıyor. Ayrıca Sedat, Nasır döneminin küçük burjuva devrimciliğinden de sapmıştır. İçte burjuvaziye ödünler vermiş, dış politikada Batıya, özellikle ABD'ye yönelmiştir. İçte ekonomik ve politik sorunlar ağırlaşmıştır.

Sedat anlaşmanın ilanından hemen sonra ve ABD'den ayrılmadan önce Amerikan halkına ilgisinden dolayı teşekkür etmiş ve Carter'e "Hem sizin, hem Amerikan halkının desteğine ihtiyacımız var", demiştir. Bu "ihtiyaç" hem ekonomik yardım, hem politik destek konusundadır.

Yine işaret etmiştik ki, Mısır ve diğer Arap ülkelerinin çoğu Filistin Kurtuluş Hareketini ve Örgütünü içtenlikle, güçlü biçimde desteklemiyorlar. Geçmiş yıllarda Ürdün'ün, Suriye'nin, Lübnanlı sağcı güçlerin Filistinlilere yaptıkları kanlı saldırılar hatırlardadır. Arap ülkelerinin çoğu Filistin hareketinin devrimci, halkçı özünden ürkmektedirler. Bu da, İsrail ile barışa kavuşmak uğruna Filistinlileri feda etmek işini kolaylaştırmaktadır.

ABD'nin kılavuzluğundaki Mısır-İsrail yakınlaşması ve anlaşması Filistin Kurtuluş Örgütünü ve Orta Doğu'da barışa ilişkin Cenevre Konferansını devre dışı bırakmaktadır. Filistin Kurtuluş örgütü anlaşmayı kabul etmediklerini ve mücadeleye devam edeceklerini açıklamıştır. FKÖ içindeki kimi grupların yanlısı oldukları türden terörist hareketlerle Filistin halkının ulusal kurtuluşu sağlanmaz, bağımsız devlet statüsüne ulaşılmaz. FKÖ'nün bunu reddetmesi ve İsrail sınırları içinde Arap direniş hareketini güçlendirmeyi hedef alması doğru bir seçimdir. İsrail'deki Arap halkı arasında bir ulusal kurtuluş hareketi örgütlenip geliştirilebilirse sonuç alınabilir. FKÖ'nün, içinde üslenip ulusal hareketi yönetebileceği bir anayurt parçasına sahip bulunmaması, kendi içinden bölünmüş, hatta çatışmalı olması hareketin gelişip güçlenmesini zorlaştıran öğelerdir.

Camp David anlaşmaları Arap devletlerinde beklenilenden de daha güçlü bir

tepki yaratmış görünüyor. ABD'nin, anlaşmaları onaylayacaklarından güvenli göründüğü ve bu güvenle hemen Dışişleri Bakanı Cyrus Vance'i gönderdiği Ürdün ve Suudi Arabistan bile Mısır-İsrail arasındaki anlaşmalara karşı çıktılar; Vance acele yolculuğundan eli boş döndü. Sedat'a karşı durum almış Red Cephesinin dört devleti[nin]-Cezayir, Libya, Suriye ve Güney Yemen- yanı sıra Tunus ve Fas da olumsuz tepkilerini belirttiler.

Bu kadarı iyi. Ama bundan sonra Arap devletleri ne yapacaklar? Mısır'ı nasıl baskı altına alabilecekler, FKÖ'ye nasıl yardım edebilecekler? Veya bunu yapmak isteyecekler mi? Bize kuşkulu görünüyor. Örneğin Ürdün ile Suudi Arabistan, ABD'nin onların desteğinden çok güvenli görünmesinden rahatsız olmuş olabilirler ve hemen İsrail'in yanında yer almış görünmek istemedikleri için Camp David anlaşmalarına karşı çıkmış olabilirler. Nitekim Ürdün ile Suudi Arabistan Camp David anlaşmalarına karşı çıkmakla beraber, Şam'da toplanan Red Cephesi'ne katılmamışlar, onun kararlarını sert bulduklarını belirtmişlerdir.Suudi Arabistan Mısır-İsrail anlaşmalarına karşı çıkmakta içtenlikli ve kararlı ise, bunun Mısır üzerinde etkisi olabilir; zira ekonomik durumu bozuk olan Mısır Suudi Arabistan'dan önemli para yardımları görmektedir. Ürdün ise, Filistinliler sorununa tasarladıkları "çözüm" için İsrail ve ABD'ye gereklidir.

Cezayir, Libya, Suriye, Güney Yemen ve FKÖ'nün oluşturduğu cephenin ortak bir komutanlık altında güçlerini birleştirme, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkileri geliştirme kararları doğru yönde alınmış kararlardır. Arap devletleri Orta Doğu sorununun çözümünü ABD'nin eline bırakmamalı, Cenevre Konferansı'nın toplanması için girişimlerde bulunmalıdırlar.

Dünya sosyalist sistemi ve dünya ilerici, demokratik güçleri Filistin halkının haklı taleplerinden ve mücadelesinden yanadırlar. Ama bu güçlerin destek ve yardımları, FKÖ ulusal kurtuluş mücadelesini yürütmekte birlik ve beceriklilik gösterdiği ölçüde yararlı olur ve Arap devletleri ne denli birleşik ve kararlı olurlarsa yardım ve desteğin o denli etkinliği artar. Orta Doğu'da İsrail'in saldırganlığını ve genişlemesini gerileten adil bir barışın elde edilmesine ve Filistin halkının ulusal devletine kavuşmasına dünya sosyalist ve ilerici güçleri ancak yardımcı olabilirler, bu sorunları FKÖ'nün ve Arap devletlerinin adına ve yerine çözemezler. İş öncelikle FKÖ'ye ve Arap devletlerine düşüyor.

Mısır-İsrail Arasında Yapılacak Bir Barış Anlaşması Orta Doğu'da Barış Sorununu Çözemez

Şu da unutulmamalıdır ki, Mısır-İsrail arasında yapılacak bir barış anlaşması Orta Doğu'da barış sorununu çözemeyeceği gibi, diğer Arap devletleri ve FKÖ bu barışa taraf olsalar da kökten çözemeyecektir. Çünkü İsrail'in derdi, şimdi göstermek istediği gibi, İsrail devletinin varlığının Arap devletleri ve FKÖ'ce hukuken tanınması, onların İsrail'i yok etme isteklerinden vazgeçmeleri ve barış içinde birarada yaşamak değildir. İsrail sürekli genişleme siyaseti gütmektedir ve bugüne kadar da bunu başarmıştır. İsrail kendisini eski çağlarda İsrail kavminin oturduğu veya Tevrat'ta adı geçen, tüm toprakların mirasçısı ve gerçek sahibi olarak görmekte, "Büyük İsrail" peşinde koşmaktadır. Böylece genişleme siyasetini dinci bir görünüme bürün-

dürmektedir. İsrail bu şoven ve saldırgan siyasetini güdebilmek için sırtını ABD'ye dayamakta ve onun Orta Doğu'daki çıkarlarına hizmet etmekte, emperyalizmin bu bölgede vurucu gücü rolünü oynamaktadır, İsrail ekonomik, teknolojik ve toplumsal gelişme üstünlüğünü korudukça da Arap devletlerini savaşta yenebilme olanağını koruyacaktır. ABD ve İsrail karşısında Arap devletleri sosyalist dünya ile yakınlaşmak ve dayanışmak, kendi aralarında güçlerini birleştirmek ve toplumsal kalkınma açısından da İsrail ile arayı kapatmak ve onu geçmek durumundadırlar.

Dolar Bunalımı

Bu son aylarda kapitalist dünyada dikkati çeken bir olay da doların sürekli değer kaybedişidir. Doların değer kaybetmesi yeni değil, ama bu düşüş ABD'nin ortakları için tehlikeli saydıkları boyutlara erişiyor; ABD'ye ise yarıyor. Bu nedenle de, ABD kendi parasının değerini korumak için bir şey yapmazken İngiltere, Federal Almanya veya Japonya bankaları doların daha fazla düşmesini önlemek için zaman zaman para piyasasından yüzmilyonlarca dolar satın alıyorlar. Oysa bu Avrupa ve Japon bankalarının esasen dolar stokları var.

ABD doların değerini düşürterek kendi ekonomisinin ve kapitalizmin genel bunalımının faturasını Avrupalı ve Japon ortaklarına ödetmiş oluyor. Yaz ortalarında Bonn'da yapılan Zirve toplantısında Avrupalı devlet adamlarının ısrarla üzerinde durdukları bir nokta Amerika'nın petrol tüketimini kısmasıydı. İlk bakışta ABD'nin kendi iç sorunu gibi görünen bu konu üzerinde yabancıların ısrarı garip görünebilir. Ama gerekçe şöyle bir zincirlemeye dayanıyor: ABD'nin petrol tüketimi yıldan yıla çok artıyor. Bu petrolün önemli bir kısmı dışarıdan ithal ediliyor, tüketim artışından ötürü petrol ithalatı da artıyor. ABD dış ticaret dengesi muazzam açık veriyor, 20-30 milyar dolar arası. Bu açığın bir önemli kalemi ise petrol ithalatı. ABD bu ticaret açığını kendi parasıyla, dolarla ödemeler yaparak kapatıyor. Gerekli miktarda dolar bulmak için de yeni dolar basmaktan çekinmiyor. Dolar altın esasından çoktan ayrıldığı için bu karşılıksız yeni kâğıt paralar doların değerini düşürüyor. Doların değerinin düşmesiyle Avrupa ve Japon bankalarının dolar stokları ve dünya borsalarını, para piyasalarını dolduran sürekli dolaşım halindeki "Euro-dolar" "petrol-dolar"lar değer kaybediyor; ellerinde dolar bulunduranlar sürekli zarar ediyorlar. Federal Almanya'nın, Japonya'nın, İsviçre'nin ve daha başkalarının paraları dolar karşısında değer kazanıyor ve dünya pazarlarında bunların malları daha pahalıya, Amerikan malları ise daha ucuza satılabilir duruma geldiklerinden dış ticarette koşullar birincilerin aleyhine, ABD'nin lehine dönüşmüş oluyor. Üstelik ABD, sürekli değer kaybeden kâğıt dolarla ticaret açığını kapatırken; bu kâğıt paralar karşılığında müttefiklerinden gerçek değer taşıyan mallar satın almış oluyor. Üstelik de, bu değer yitiren dolar karşılığı ABD'ye mal veren ülkeler dolar değerini koruyabilmek için piyasalardan dolar toplayıp almak durumunda kalıyorlar.

ABD bunu nasıl yapabiliyor, diğerleri buna nasıl boyun eğiyorlar? ABD her şeye karşın ekonomisinin diğerlerinkinden çok üstün olmasına askeri gücüne ve müttefiklerinin kendisinden kopamayacaklarına güveniyor. Avrupalı ve Japon müttefikler de ne ekonomik, ne askeri açıdan ABD'den kopmayı, kendi başlarına buyruk olmayı göze almıyor. Kapitalizm, ayrı ayrı kapitalist ülkelerin bir toplamı değil. Ka-

pitalizm bir dünya sistemi, gücünün odak noktası da ABD. Sistemin sürmesi öncelikle ABD'ye bağlıdır. Bununla beraber çelişme ve çatışma kapitalizmin doğası olduğundan, dünya kapitalist sistemini oluşturan ülkeler arasında keskin çelişkiler ve sürtüşmeler gelişerek sürmektedir.

Kapitalizmin Yapısal Bunalımı

Dünya kapitalist sistemini asıl, gazete manşetlerinde pek yer almayan bir kurt içinden kemiriyor ve bu sistem için tehlike çanlarını çalıyor. Gerek Batı Avrupa, gerekse ABD demir çelik sanayii özel bir kriz içinde. Bu ülkelerin demir çelik sanayii teknolojisi eskimiş; fabrikaları yeni teknolojiye uygun makinelerle donatmak için gerekli ölçüde yatırım yapılmıyor. Bu durumda eskimiş teknoloji ile üretilen Batı Avrupa ve ABD demir çelik mamulleri daha ileri teknoloji kullanan Doğu Avrupa sosyalist ülkelerinin ve Japonya'nın demir çelik mamulleriyle rekabet edemiyor, önlemler aranıyor, alınıyor. Ama alınması gereken belirleyici önlem demir-çelik sanayiinin makina donanımını yenilemek. O yapılamıyor. Kullanılan teknolojinin eskimişliği en eski kapitalist ülke olan İngiltere sanayiinin hastalığı iken şimdi bu hastalık Batı Avrupa'da kapitalizmin kalesi Federal Almanya ve ABD'de kendini gösteriyor. Sanayi yapısının, dolayısıyla ekonominin, temel direği demir-çelik sanayiinin bu durumu kapitalizmin bunalımının derinleşmesinin, belki de sonun başlangıcının belirtilerinden başka bir şey değildir.

Bunalımı derinleşen çöküş belirtileri güçlenen, emperyalizmin ilerlemiş aşamalarındaki dünya kapitalizmi saldırganlığından, savaş kışkırtıcılığından bir şey kaybetmiş değil. Tersine sorunlarının çözümünü, varlığının devamını savaşta ve savaş kışkırtıcılığında ve savaş hazırlıklarında görüyor. Silah ve savaş araç ve gereçleri ticaretinden milyarlarca dolar kazanmanın yanı sıra, asıl önemlisi çoğu gelişmiş kapitalist ülkelerin ekonomilerinin militarize olmuş olmasıdır. Savaş sanayileri kompleksi bu ekonomilerin, özellikle ABD ekonomisinin, bel kemiği gibidir. Ayrıca emperyalist-kapitalist ülkeler barışın ve barış içinde geçen zamanın sosyalizm yararına işlediğinin farkındadırlar. Bu nedenlerle, emperyalist kampın başını çeken ABD ve Avrupalı ortakları hem yerel savaşları körüklemekten, askeri müdahalelerde bulunmaktan çekinmemekte, hem de Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerinde Helsinki anlaşmasıyla belgelenen yumuşama -detant- siyasetini baltalamaya ve soğuk savaş dönemini hortlatmaya çalışmaktadırlar. ABD yıllardan beri geliştirmiş olduğu nötron bombasının üretimine başlamak niyetinden vazgeçmiş değildir ve bunu bir tehdit, bir şantaj aracı olarak kullanmaktadır. İnsan hakları savunucusu rolüne girip sosyalist ülkeleri ve dolayısıyla sosyalist toplum sistemini kötülemek, kitlelerin gözünden düşürmek çabalarını artırmaktadır. Kendi toplumunda ırk ayrımını, ırkçı baskı ve aşağılamaları sürdüren, sosyal sınıf farklılaşmaları kutuplaşmış olan ve dünyada da gericiliği, tutuculuğu, baskıcı, despot yönetimleri desteklemekle, askeri müdahalelerde bulunmakla nam almış Amerika, insan haklarından söz edebilecek durumda değildir.

Çin Dış Politikası

Dünyada ilerici, demokratik, sosyalist barışçı güçlerle sömürücü, gerici, baskıcı, sa-

vaş kışkırtıcısı güçlerin böylece saflaştığı bir durumda, marksizm-leninizmin günümüzdeki temsilcisi olma iddiasındaki Çin dünya sosyalist sistemin yanında değil, savaş kışkırtıcısı emperyalist ülkeler yanında yer almaktadır. Emperyalizm safında bu yer alma ve o kampla ilişkileri sıkılaştırma hali her geçen gün daha da açık seçikliğe kavuşmaktadır.

Geçen aylarda Çin'in dış dünyaya açılma siyasetinde yeni gelişmeler olmuştur. Bu açılma, Çin'in son yıllarda kabul etmiş ve uygulamaya koymuş olduğu politik çizginin tırmandırılması basamaklarından başka bir şey değildir. Bu konuşmamızın kapsadığı aylarda bunun ilk belirtisi Çin-Japon anlaşması olmuştur. Bilindiği üzere devrimden önce Çin, Japon emperyalizminin nüfuz, genişleme alanı olmuştur. İç pazarı dar ve sanayii için dış ticarete -hammadde ve petrol ithaline ve mamul mal ihracına- diğer kapitalist ülkelerden daha fazla bağlı olan Japonya için Çin geniş bir pazar ve değerli maddeler -örneğin petrol- kaynağıdır. Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler topluluğu ile işbirliği edip bütünleşerek sosyalizm yolunda ilerleyecek yerde, ABD ve emperyalist dünya ile ilişkileri geliştirip bütünleşmeyi yeğleyen Çin de Japon teknolojisinden ve sermayesinden yararlanacaktır. Japonya ile Çin elbirliği ile güneydoğu Asya'da hegemonya kurmak peşindedirler. Bu girişimlerinde ABD'nin onayına sahip olduklarından kuşku yoktur.

Çin'in dış politikadaki açılışının ikinci basamağı Çin lideri Hua Kuo Feng'in Romanya ve Yugoslavya'ya yaptığı ziyarettir. Ziyaretin bu iki ülkeye oluşu dikkat çekicidir. Yugoslavya'nın bir ölçüde de Romanya'nın diğer sosyalist ülkelerin dış politika çizgisinden farklı, burjuva basının "bağımsız" diye niteledikleri bir çizgi izledikleri bilinmektedir. Bu nokta dikkate alınınca, Hua Kuo Feng'in bu ayrılığı daha da genişletmek, bu ülkelerde ve dolayısıyla Balkanlar'da, tutunacak bir köprübaşı elde edebilmek hesabıyla bu ziyareti yapmış olduğunu tahmin etmek zor değildir. Rejim farkına, politika farkına karşın devletlerarasında ilişkiler sürebilir, belli ölçülerde geliştirilebilir, ama dünya işçi sınıfı hareketinden ayrılmış ve sosyalist ülkeler birliğini bozmuş, dünya işçi sınıfı hareketini ve sosyalist sistemi baş düşman ilan etmiş bir ülke söz konusu olduğunda çok dikkatli davranmak, ne sosyalist ülkeler arasında, ne Balkanlar bölgesinde Çin oyunlarına müsaade etmemek gerekir.

İran halkının Şah'ın demir ökçesine karşı koyduğu, Şah'ın da kanlı ökçesiyle halkı acımasızca ezdiği bir sırada Çin liderinin Şah'ı ziyaret etmesi, Çin'in ezilen halklara karşı, gerici gaddar yönetimlerden yana olan siyasetinin yeni bir belirtisidir.

Türkiye'nin Dış İlişkileri

Türkiye'nin dış dünya ile ilişkileri, dış politikası söz konusu olduğunda ilk akla gelen ambargo konusudur. Aylardır kalktı, kalkıyor diye söz edildikten sonra nihayet on gün önce Carter'in belgeyi imzalamasıyla kalktı. Kalkınca da şartlı mı kalktı, şartsız mı tartışması yapıldı. Başbakan "şartsız kalktı" kesin hükmünü verdikten sonra hemen ardından, Carter'in iki ayda bir Kongreye "görüş bildirme zorunluluğunun" konmuş ve "Türk-Amerikan ilişkileri ile Kıbrıs sorunu arasında bağlantı kurulmuş" olmasının bazı sakıncalar yaratabileceğini söylemiştir; "kuşku ve kaygılarını" belirtmiştir. Ama Başbakana göre "Bu ambargodan ayrı bir sorundur."

Ayrı değildir. Başbakanın değindiği iki nokta ambargonun kaldırılmasının bağ-

landığı şartlardır. Ambargonun şartsız kalktığını iddia eden bir gazete yazarı, Kongrece şart ABD başkanına konmuştur, Türkiye'ye değil diye işin içinden sıyrılmaya çalışıyor. Bu gülünçtür. Neden ABD Başkanı Carter'den iki ay gibi kısa sürelerle rapor isteniyor? Türkiye'nin şartlara uyup uymadığının sürekli denetim altında tutulabilmesi ve askeri yardım, kredi ve satışların yapılıp yapılmayacağının ona göre kararlaştırılması için ABD başkanı, Türkiye ile tam askeri işbirliğinin Amerikan ve NATO çıkarlarına uymadığı görüşüne vardığı ve/veya Türkiye'nin Kıbrıs konusundaki politikasını ve davranışlarını beğenmediği, onaylamadığı takdirde, ambargo yeniden işlemeye konulabilecekti. Dahası da var. ABD Başkanı bu iki aylık raporlarda "görüş" bildirmeyecek, "kanıt" getirecektir. Kongre, Başkanın verdiği olumlu raporu "kanıtlayıcı", "belgeleyici" bulmayabilir ve Başkanın olumlu raporuna karşın ambargoyu yeniden koyabilir.

Kanımızca, asıl üzerinde durulması gereken, önemli olan nokta ambargonun şartlı mı, şartsız mı kalktığı hususu değildir. Söz konusu edilen noktalara ister "şart", ister "sakınca" denilsin, açık ve kesin olan, ABD'nin Türk-Amerikan ilişkilerini ve Türkiye'nin dış politikasını denetleyeceğinin, müdahale edeceğinin, Akdeniz'de kendi ve NATO çıkarları açısından "nüfuzunu kullanabileceği"nin resmi bir belgeye bağlanmış resmiyet aleniyet kazanmış olmasıdır. ABD artık gizli kapaklı olarak, maskelemeye çalışarak değil, Kongrece geçirilmiş bir kanunun hükümlerine dayanarak Türkiye'nin dış ilişkilerini ve politikasını kontrol edebilecek, bunlara müdahale ve baskı yapabilecektir. Amerikan kontrol, nüfuz ve baskısına meşruiyet kazandırılmıştır.

Ambargonun kaldırılmasından sonraki gelişmeler ne olacaktır? Birinci gelen ve şimdiden tartışılan konu Amerikan üslerinin akıbetidir. Denildi ki, ambargonun konulması üslerin kapatılmasıyla bu üslerin hukuki dayanağı kalmadı. Kapatma, bu üslere ilişkin ikili çerçeve anlaşmasını da, Savunma ve İşbirliği Anlaşmasını da ortadan kaldırmış oldu. Böyle olunca ilk ve temel sorun, Türkiye'de Amerikan üsleri bulunacak mı, bulunmayacak mı konusunu karara bağlamaktır. Üsler, esas anlaşma yapılana kadar "geçici bir statü"ye göre açılıp işletilecektir demek, topraklarımız üzerinde Amerikan üslerinin varlığını önceden hukuken kabul etmek, yalnızca işleyişlerinin düzenlenmesini "geçici statü"ye göre yapmak demektir. Oysa asıl tartışılacak ve karar verilecek konu Türkiye toprakları üzerinde Amerikan üsleri bulunacak mıdır? Müsaade edecek miyiz? Gerek bu konu, gerekse üslerin işleyişine ilişkin anlaşma -geçici veya kalıcı- Millet Meclisi'nde görüşülmeli ve mutlaka red kararına bağlanmalıdır.

ABD ile İkili Anlaşmalar Meclislerden Geçirilmemiş, Onaylanmamıştır

1950'lerden bu yana üslere ve diğer askeri konulara ilişkin olarak ABD ile ikili anlaşmalar Millet Meclisi'nden geçirilmemiştir. Bunlar, Meclis'ce kabul edilmiş bir andlaşmanın -NATO Andlaşmasının- uygulanmasına ilişkin ikincil anlaşmalar sayılarak ve NATO andlaşmasının 3. maddesine sığınılarak Meclis'e getirilmemiş, onaylanmamıştır. Oysa ikili anlaşmalar uygulamaya ilişkin teknik anlaşmalar olmamıştır, değildir. Doğrudan doğruya Türkiye'nin hükümranlık -egemenlik- haklarını, kanunlarını ilgilendiren anlaşmalardır. ABD'ye Türkiye'de arazi verilmesi ve

buralarda kurulan üslerin Amerikalıların yönetiminde bulunması değil Anayasayı, ceza kanunu hükümlerini bile ihlal eden durumlar yaratmıştır.

Vaktiyle Demirel'in "üs yok, tesis var" iddiasına uygun biçimde Başbakan Ecevit'in ortak tesislerden söz etmesini ve "görüşmeler sonuçlanıncaya kadar bu tesislerin nasıl değerlendirileceğine ilişkin geçici düzenleme, önümüzdeki hafta başında Milli Güvenlik Kurulu'nda görüşüldükten sonra hükümetçe kararlaştırılacaktır" yollu tutumu, en hafif bir deyimle, konuyu hafife almaktır. Üsler konusu, Milli Güvenlik Kurulu'nca görüşülüp hükümetçe karara bağlanacak bir konu değildir.

Ambargonun kaldırılışının ve Amerikan askeri yardım, kredi ve satışlarının başlamasının sonucu Türkiye'nin yine silah ve askeri araç gereç bakımından bir tek dış kaynağa bağlanması olacaktır. Böyle bir bağlantıdan, onun doğurduğu sakıncalardan ise Sayın Başbakan kendisi şikâyetçiydi ve bir "milli savunma kavramı"ndan söz ediyordu. Şimdi de ambargonun kalkması "bizim Türk savunma yapısını öncelikle kendi ulusal olanaklarımıza dayandırma yolundaki kararlılığımızı ve çabalarımızı gevşetmeyecek, aksatmayacaktır" demektedir. Bunun nasıl olacağına dair de şu ipucunu vermektedir: ABD ile "ilişkilerimizin yalnız savunma yapımıza değil, ekonomimize güç katacak bir biçim almasına önem verilecektir" Ve Başbakan eklemektedir: "Hükümetimiz, savunma gücüyle ekonomik gücün birbirinden ayrılmayacağının bilinci içinde davranmaktadır ve davranacaktır."

Başbakanın savunma ile ekonomi arasındaki bağlantıya ilişkin bu sözleri, savunma sanayiinin ABD ile ortaklaşa kurulacağı ve ABD'den bu sanayiin ürünlerinin başka ülkelere ihracına yardımcı olması isteneceği biçim[in]de somutlandırılmaktadır.

Eğer düşünülen, yapılması istenen bu ise, "milli savunma kavramı" geliştirilmesi, NATO stratejisi dışında Türkiye'nin kendi ulusal savunma ihtiyaçlarına cevap verecek bir ulusal politika ve strateji oluşturulması, Türkiye'nin dış kaynaklara bağlı kalmaması gibi savlar güzel sözler olmaktan öteye gitmiyor demektir. ABD ile veya Avrupalı NATO müttefikleriyle ortaklaşa savunma sanayii kurmak ve onlardan bu sanayi ürünlerinin ihracında yardımcı olmalarını istemek onlara daha da bağımlı hale gelmekten başka bir şey değildir.

Hükümet Üsler Sorununun Özüne Dokunmadan Biçimsel Değişikliklerle Yetiniyor

Üsler karşılığı kira isteme konusunda hükümetin aldığı söylenen tavır, sorunların özünde bir değişiklik yapmadan biçimsel değişikliklerle yetinmek politikasını en açık biçimde ortaya koyuyor. Yüksek tirajlı, haber kaynaklarına yakın bir gazeteye göre "Başbakan Ecevit'in üsler için ayrıca para isteminin (bir çeşit toprak kiralamak ve bu kirayla yabancı bir ülkeye o topraklarda istediği gibi davranmak) olanağını sağlamak olduğunu eskiden beri savunmasından dolayı Türkiye istediği artışın askeri yardım faslından gösterilmesini öngörüyor"muş. Yani, üsler karşılığı para alınacak ve artırılarak alınacak ama, kira gibi görünmesin diye, savunma ve işbirliği anlaşması hükümleri altında değil, askeri yardım faslından alınacak! Böyle biçimsel bir önlemle Türkiye para karşılığı bir yabancı devlete toprak kiralama ve toprakların yönetimini o yabancı devlete devretme görünümünden kurtulacak. Ama sadece

görünümünden. İşin özüne karşı değil hükümet. O kadar değil ki hem Savunma ve İşbirliği Anlaşmasında kabul edilen yılda 250 milyon, 4 yılda 1 milyar dolar tutarındaki miktarın artırılmasını, hem de doların sürekli değer kaybetmesi nedeniyle bu miktarın her yıl yeniden görüşülüp saptanmasını istiyor.

Üsler konusunda hükümet başka bakımlardan da tutarsızlık ve çelişki içindedir. Üslerin tesislerinin kimi hedef aldığı ve neyi amaçladığı biliniyor. Esas hedef Sovyetler Birliği olmakla beraber dinleme tesisleri ve askeri üsler tüm Doğu Akdeniz ve Orta Doğu bölgesini kontrol ve silah tehdidi altında tutmaktadır. Ve bir 3. Dünya savaşı patlak verdiğinde bu üs ve tesisler yüzünden öncelikle Türkiye ve dolayısıyla bütün bölge kendini savaş alanı içinde bulacaktır. Bölgedeki savaş ve çatışmalarda ise bu üsler dolayısıyla Türkiye taraf olma durumuna itilecektir. Ama Başbakan Ecevit Amerikan üs ve tesislerinin dünya barışına önemli katkıda bulunabileceğini iddia ediyor ve ABD ile NATO'nun üs ve tesisler yoluyla kazanacağı gücün "bölgemize ve dünyaya huzur getirmesini, uluslararası ilişkilerde yumuşamaya ve güven ortamına katkıda bulunmasını ve barışı sağlamlaştırmasını, hükümetimiz, önemle gözetecektir" diyor. Hangi sihirbazlıkla askeri üsler ve casusluk tesisleri uluslararası barışa, huzura, güvenliğe, yumuşamaya hizmet ettirilebilir, merak edilmeye değer doğrusu.

Üslerin ve casusluk tesislerinin iddia edilen uluslararası amaçlara hizmet eder biçimde kullanılması mümkün olmadığı gibi yumuşama sürecine -detant'a- Helsinki Nihai Belgesine ve Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında imzalanmış bulunan Siyasal Belge'ye aykırıdır. Komşu devletlere yönelik saldırı üslerini ve casusluk tesislerini yumuşama süreci ve anlaşmasıyla uyumlu göstermek hiç bir mantık, akıl yürütme oyunuyla mümkün değildir. Sovyetler Birliği ile imzalanan Siyasal Belge'de ise iki devletin topraklarını birbirlerine karşı kışkırtmalar için kullanmayacaklarına ilişkin hüküm yer almaktadır. Söz konusu üs ve tesislerin yeniden açılması ve bunların donanımının yenilenmesi de ülke topraklarının Sovyetler Birliği ve diğer devletlere karşı kışkırtmacı amaçlarla kullanılması değilse ya nedir?

Kıbrıs Sorunu

Ambargonun kalkması Kıbrıs Sorununu da ön plana çıkarmıştır. Türkiye'de iktidar ve burjuva muhalefet çevreleri ambargonun Kıbrıs sorununun çözümünü güçleştirdiğini iddia edegelmişlerdir. Şimdi ABD'nin ve Batılı devletlerin tavrı, "Ee, ambargo kalktı, Kıbrıs konusunda ne yapacaksınız yapın bakalım"dır. Ve hükümet "bir şeyler" yapacaktır. Eski MC'cilerin "taviz" diye niteleyip karşı çıkacakları şeyler yapacaktır. Silah zoruyla ve işgal altında tutarak adanın yüzde kırkına sahip çıkmak mümkün değildir. Unutulmamalıdır ki, Türkiye 1974 Kıbrıs harekâtıyla -bu harekâtın gerekçesi haklı sayılsa bile- Birleşmiş Milletler üyesi bir devletin -Kıbrıs devletinin- hükümranlığını ve toprak bütünlüğünü silah gücüyle ihlal etmiş ve topraklarını işgal etmiş duruma düşmüştür. Üçüncü dünya devletlerinin Kıbrıs konusunda desteklerini kazanamayışımızda ve Birleşmiş Milletler'den Türkiye'nin savlarına ters, aleyhte kararlar çıkmasında bu durum etkendir.

Ödünler verilecektir. Zaten "ödünler" için kapı aralanmıştır da. 20 bine yakın asker adadan çekilmiştir. Maraş'a 35 bin Rum göçmenin dönmesi ve oranın geçici

olarak da olsa ortak bir yönetim altına alınması önerilmiştir. "Sınır düzeltmeleri" adı altında toprak ayarlamaları öngörülmektedir, iki toplumdan kişilerin diğerinin bölgesine yerleşip oturabilmeleri söz konusudur ve daha başkaları...

Kıbrıs'ta Türk topluluğunun güvenliğinin, haklarının sağlanması önemlidir, esastır. Ama Kıbrıs sorununun çözümü bundan ibaret değildir. Kıbrıs'ın konumunun stratejik önemi vardır. Kıbrıs'ı kontrol eden, orada üslenen güç bütün doğu Akdeniz'i, Orta Doğu'yu -tabii bu arada Türkiye'yi- kontrol altında tutabilir. Adayı, bu ülkeleri tehdit eden odak haline getirebilir. Bunun için Kıbrıs Devleti tam bağımsız, tam egemen, bağlantısız olmalı, tüm askeri üslerden ve güçlerden arınmalı, kendisinin de iç asayişi sağlayacak güvenlik örgütünden başka silahlı kuvvetleri bulunmamalıdır, askersizleştirilmelidir. Kıbrıs Devletinin bu statüsü ve toprak bütünlüğü uluslararası garanti altına alınmalı, tüm devletlerce tanınmalıdır. İsviçre ve Avusturya'nın olduğu gibi.

Kıbrıs Devleti içyapısı itibarıyla bir federasyon olacaksa bu, federasyon görünümü altında fiili bir taksim veya taksime yakın bir rejim asla olmamalıdır. Merkezi devletin, federatif yapının organik bütünlüğünü sağlayacak ölçüde belirli politik ve ekonomik yetkileri ve gücü olmalıdır. Bunun için de bütünleşmiş bir ekonomik temele oturmalıdır. Merkezi federatif devletin yetkilerinin, bağımsızlığının, egemenliğinin, bütünlüğünün, bağlantısızlığının kâğıt üzerinde kaldığı, federe Türk Devletinin Türkiye ile, federe Rum Devletinin de Yunanistan ile bütünleştiği fiili bir taksimin yaratacağı durum emperyalizmin, ABD ile NATO'nun işine gelir. Her ikisi de NATO üyesi ve ABD yörüngesinde bulunan Yunanistan ve Türkiye aracılığı ile ABD ve NATO Kıbrıs'ta üsler, casusluk tesisleri kurup Kıbrıs'ı batmaz uçak ve füze gemisi, istihbarat merkezi haline getirebilirler. Zaten Makarios zamanında ABD'nin dört tane dinleme tesisi kurmasına müsaade edilmiştir ve 1974'den bu yana da Ada'daki İngiliz üsleri el değiştirmeye, buralarda ABD yerleşmeye başlamıştır. Biçimsel görünümünde tek, ama uygulamada bölünmüş bir Kıbrıs, NATO ve ABD eliyle tüm bölgenin ve bu arada adadaki iki topluluğun ve Türkiye ile Yunanistan'ın, güvenliğini ve barışını tehdit eden bir askeri odak olmaya adaydır.

Kıbrıs'ın gerçekten bağımsız, egemen, bağlantısız bir devlet olabilmesi iç rejimin niteliğine de bağlıdır. Gerek federe iki devletin, gerekse federatif merkezi devletin yapısı, politik, ekonomik, sosyal yaşamın örgütlenişi geniş emekçi kitlelerin yönetim ve yürütümüne etkin katılışlarını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Kıbrıs'ta erişilmesi zorunlu olan hedeflerden biri de her iki topluluğun politik, ekonomik ve sosyal yaşamın demokratikleştirilmesidir.

Dış Ekonomik İlişkiler

Her ne kadar resmen ambargo olarak ABD'nin koyduğu askeri ambargo var idiyse de aslında Türkiye için daha da zor sonuçlar doğuran ekonomik ambargo da vardı ve bu, kalkmış da değildir.

Türkiye'nin dış borçları 10 milyar doları aşmıştır. Bunun 5 milyar kadarı da ödenme vadesi gelmiş borçlardır. Ayrıca 4 milyar dış ticaret, 3 buçuk milyara yakın ödemeler açığı vardır. Bu borçları ödeyecek, açığı kapatacak döviz rezervleri kalmamıştır. Cari ithalat bedellerini karşılamak, yatırımları finanse etmek için de dövize,

dış krediye gereksinim vardır. Hepsi birden yuvarlak hesap 10 milyar dolar tutmaktadır. Bu muazzam bir miktardır. Hiç kimseye bu denli büyük bir miktar parayı bir çırpıda vermezler. Ama Batılı kaynakların Türkiye'ye vermekte gösterdikleri çekimserliğin, tereddütlerin, gecikmelerin başka nedenleri, politik nedenleri vardır.

Türkiye emperyalizme bağımlı bir ülke. Ne denli bağımlı olduğu bu son yıl ve aylar süresinde bütün çıplaklığıyla ortaya çıktı. Büyük sanayiciler, burjuva politika ve iktisatçıları dahi Türkiye sanayiinin dışa bağımlılığından yakınır oldular, sanki bunda kendilerinin bir sorumluluğu yokmuş gibi. Askeri yönden ABD'ye bağımlılığın sakıncalarını bizzat başbakan dile getirir oldu. Uluslararası Para Fonu'nun -IMF- az bir miktarda kredi vermek için ne ağır şartlar ileri sürdüğünü ve hükümetin de bu şartları kabul edip uygulamaya koyduğunu artık sağır sultan bile duydu.

Ama yine de emperyalistlerin hegemonya, sömürü hırsı, açgözlülüğü doymuyor. Emperyalistler, ABD ve Batı Avrupa devletleri birkaç bakımdan Türkiye'den "gayri memnun"lar.

Bir kez Türkiye kendi başına buyruk hiç bir şey yapmamalı. Kıbrıs sorununa ilişkin olarak Batılıları kızdıran ve mutlaka bir daha tekrarlanmamasını istedikleri husus, Türkiye'nin Kıbrıs'a askeri müdahalede bulunmuş olmasından çok bu müdahaleyi onların onayı dışında yapmış olmasıdır. Ama hoşnutsuzluklarına daha temel nedenler de vardır. Türkiye'nin ekonomik politikasına karşıdırlar. Türkiye'nin yatırım malları, ara malları, hammaddeler bakımından dışa bağımlı, büyük ölçüde hafif sanayi ve montaj sanayii niteliğinde bir sanayileşmesi var. Bu, emperyalist kapitalist dünya ilişkileri ağı içinde olmaya uygun bir sanayileşme. Ama emperyalistler bunu bile Türkiye'ye çok görüyorlar. Tarım ve turizm ülkesi olmamızı istiyorlar. Geçenlerde basında çıktı: bir Batılı gazete Türkiye'ye "Avrupa'nın manavı, sütçüsü, kasabı olun" öğüdünde bulundu. Sanayileşme sınırlı ölçüde, o da hafif tüketim sanayii kollarında olmalı. Kalkınma hızı mutlaka yüzde yedinin hayli altına düşürülmeli.

Veya Türkiye ille de sanayileşme diyorsa, kapıları ardına kadar Batılı sermayeye açmalı. Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu açmış zaten ama, Batılılar bunu yeterli görmüyorlar. "Yabancı sermaye Türkiye'ye kendi yurdunda yapabildiği gibi yapabilmeli". Böyle diyorlar. Devletleştirmelere karşı ve kâr ve sermaye transferi konularında kesin güvenceler verilmeli. "Bürokratik işlemler", koşullar kaldırılmalı veya kolaylaştırılmalı. O zaman yabancı sermaye Türkiye'ye Orta Doğu ülkelerine açılan bir kapı, bir sıçrama tahtası olarak kullanmak için, hem bölgeye ihracat yapmak, hem iç pazarı ele geçirmek için bol miktarda gelebilir. Ama gelen yabancı sermayenin ileri teknoloji getirmek, ağır sanayi yaratmak gibi bir kaygısı olmayacaktır.

Türkiye kapitalizmi ise ağır sanayie yönelmenin eşiğine gelmiştir. Özel sektör dahi ağır sanayii belli ölçüde geliştirmeden sınai gelişmenin süremiyeceğini anlamaya başlamıştır. Türkiye'de şimdiden üç demir çelik tesisi vardır ve bir dördüncüsü tasarlanmaktadır. Ağır sanayiin diğer dallarında da bir başlangıç olmuştur. Dengesiz, dalgalanmalı olsa da Türkiye yüzde 7 ile 8 arası bir kalkınma hızı tuttura gelmiştir.

Türkiye Kalkınma Hızını Yükseltmek Zorundadır

Ayrıca Türkiye'nin nüfusu hızlı artış içindedir. Büyük bir işsizler ordusu vardır ve

yıldan yıla daha da büyümektedir. Emekçi kitleler bir yandan yoksullaşırken, öte yandan ekonomik-sosyal istemleri, politik bilinçleri yükselmektedir. Demokrat, ilerici, sol güçler, işçi sınıfının politik hareketi siyasal ortamı etkilemekte, emperyalizme bağımlılığın belirtilerini ve sonuçlarını bir bir gözler önüne sermekte, kurtuluş yollarını açıklamakta, göstermektedirler. Türkiye kapitalizmi bu demografik, ekonomik, sosyal ve politik durumu göğüsleyebilmek için de sanayileşmeyi sürdürmek, kalkınma hızını düşürmek şöyle dursun, yükseltmek zorundadır. Oysa bu yıl bu hız yüzde beşlere ve belki daha aşağılara düşmüştür.

Türkiye kapitalizmi uzunca bir süreden beri gelişmesinin gereklerini tümüyle Batı'dan karşılayamamaktadır ve bu karşılayamama giderek artmaktadır. Açığı kapatmak için 1967'den beri Türkiye, sosyalist dünyaya açılmıştır ve bu açılım büyüyerek sürmektedir. Büyük krediler alınmakta, teknoloji transfer edilmekte, ekonomik, teknik, kültürel alanlarda anlaşmalar yapılmaktadır, İskenderun Demir Çelik tesislerini Demirel, Kosigin ile beraber açarken Türk-Sovyet hududunu bir dostluk hududu yapacağız diyerek 1930'lardan sonra ilk kez Sovyetler Birliğiyle dostluktan söz etmiş ve MC zamanında sözü edilen ve oluşturulan Siyasal Belge Ecevit hükümeti döneminde son biçimini alıp imzalanmıştır.

ABD ve diğer Batılılar bu gelişmelere yan bakmaktadırlar. Ecevit'in ulusal savunma politikası, çok yönlü dış politika, soğuk savaşın yerini yumuşamaya bıraktığı savları sosyalist dünyaya açılmanın gelişmesiyle birleşince emperyalizm kaygılandı. ABD ve Batı Avrupa politik çevrelerinde ve basınında bu kaygılanma ve eleştiriler dile getirildi. Uluslararası Para Fonu ile yaz başında anlaşmaya varılıp niyet mektubu denilen belge imzalandığı, bu nedenle de Para Fonu'nun diğer finansman kuruluşlarına Türkiye'ye kredi verilmesi konusunda yeşil ışık yaktığı sanıldığı halde kredilerin bir türlü açılmayışında, Para Fonu ile yeni görüşmelere girilmesinde emperyalizmin Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkilerine bir noktada set çekmek hesabı da vardır.

Ama bunu başaramayacaklardır. Kendisi de kronik bunalım içinde olan ve bunalımı özellikle 1973'den beri derinleşen kapitalist dünya Türkiye kapitalizminin finansman ve pazar gereksinimlerini karşılayamamaktadır ve karşılayamayacaktır. Türkiye kapitalizmi yeni geniş ve istikrarlı pazarlar bulmak, politik takıntılar olmayan uzun vadeli düşük faizli krediler elde etmek, çağdaş ileri teknoloji transfer edip onu ülke içinde üretmeye girişebilmek için başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist dünyaya açılmak zorundadır. Kaldı ki Batılılarla ilişkiler Türkiye'yi emperyalizmin sömürüsü, kontrol ve baskısı altına sokmakta ona bağımlı kılmaktadır; sosyalist dünya ile ilişkiler bu nitelikte değildir, böyle tehlikeler taşımamaktadır. İlişkiler ulusal bağımsızlığa ve egemenliğe saygı, iç işleyişe müdahale etmeme ve hak eşitliği temeli üzerinde gelişebilmektedir.

Ayrıca, dünya tümünde kapitalizmden sosyalizme geçiş aşamasındadır. Türkiye'de de nesnel ve öznel gelişme sola, sosyalizme doğrudur ve bu gelişme günden güne güç ve hız kazanmaktadır, daha da çok kazanacaktır. Bu bakımdan da Batılı emperyalistler Türkiye'nin sosyalist dünya ile yakınlaşmasına set çekemeyeceklerdir.

Batı'yla ekonomik ilişkilerdeki tıkanıklığa gelince ergeç belli ölçülerle açılacak-

tır, açılmaya başlamıştır da. Batı bugüne kadar olan alacaklarının batmaması, onları alabilmek için yeni borçlar, krediler vermek durumundadır. Ayrıca Türkiye'yi Batı dünyasının içinde tutabilmek için de bunu yapmak zorundadır. Birinci Dünya Savaşından bu yana sosyalizmin somutta gerçekleşmesi ve bu somutlaşmanın bir dünya sosyalist sistemi oluşturacak çapta genişlemesi sonucu dünya nüfusunun üçte birinden fazlası kapitalizmin sınırları dışına çıktı; kapitalizmin pazarları, hammadde kaynakları, yatırım ve sömürü alanları o ölçüde daraldı. Yeni yeni ülkelerin sosyalizm yoluna girmesiyle bu daralma sürüyor. Türkiye'nin stratejik önemi bir yana emperyalist-kapitalist ülkeler bu nedenle de Türkiye'yi gözden çıkaramazlar, onu kendi saflarında tutabilmek için keselerinin ağzını istemeyerek de olsa açmak zorundadırlar. Ama Batı ile ilişkiler gittikçe daha da kötüleşen bir kısır döngüdür, çırpındıkça daha da batılan bir bataktır.

İç Durum: Hükümetin Sosyal Sınıflarla İlişkileri

Dış politikada emperyalist devletlere ve kuruluşlara ödünler verme yolunda olan ve bundan ötürü de söylediklerileyle yaptıkları çelişen hükümet, içte, büyük sermaye sınıfı ile ilişkilerinde de ödün vermeler ve çelişkiler içindedir. Halktan yana hakça bir düzen vaadi unutulmuştur. Kalkınmanın köyden başlatılacağını ileri süren CHP hükümeti şimdi tarımsal ürünlerin taban fiyatlarına yaptığı zamlarla ancak övünebilmektedir. Oysa köylünün tükettiği ve kullandığı malların yükselen fiyatları karşısında bu taban fiyatları çok yetersiz kalmakta, sabit fiyatlarla hesaplandığında tarımsal ürünlerin fiyatları gerilemiş olmaktadır. Meşhur köy kent projesinden ise örneklik tek bir girişime bugünlerde başlanmıştır. Füze gibi yükselmiş fiyatların dondurulması söz konusu bile olmadığı gibi, fiyatların yükseliş hızı dahi düşürülememektedir. Bu hızlı enflasyon karşısında işçilerin gerçek ücretleri ve dar gelirlilerin gerçek gelirleri gerilemektedir. Kitlelerin esasen düşük olan yaşam düzeyi daha da düşmekte, yoksul kitleler daha da yoksullaşmaktadır.

Buna karşın hükümet tüm olanaklarıyla büyük sermaye sınıflarına güvence verme çabası içinde olmuştur. Özel sektörü çok hoşnut eden ihracatı teşvik önlemleri almıştır. Yeni vergi yasasında özel sektörün karşı çıktığı yerleri düzeltmeyi vaadetmiştir. Sanayicilerin ihraç edecekleri sanayi ürünlerinden elde edecekleri dövizin bir bölümünü kendi ithalatları için kullanmaları kolaylığını getirmiştir. Toplumsal anlaşma ile devlet sektöründe ücretlerin sabit fiyatlarla 1976 düzeyinde dondurulmasına gidilmiş ve aynı şeyin özel sektörde de yapılması yolu açılmıştır. Hükümet, bu anlaşma sonucu devlet sektöründe grevlere gidilmeden bir dizi toplu sözleşme yapılmış olmasıyla övünmektedir. Gerçek ücretleri dondurulan işçiler greve gitmekten, grev yaparak haklarını aramaktan yoksun kalmakta ve hükümet grevleri engellemekten kıvanç duymaktadır. "Demokratik sol" olma iddiasındaki CHP'nin ne denli sol ve işçiden, emekçiden yana olduğu ortaya çıkmıştır.

Hükümet ücret yükselişleri konusunda gösterdiği duyarlılığı fiyatlar konusunda göstermemektedir. Demir çelik ve çimento gibi kimi temel malların devlet eliyle ithali ve dağıtımı; illerde fiyat kontrol komisyonları kurulması pratikte fiyat hareketlerini kontrol edici ve düzenleyici bir sonuç vermemiştir. Hızlı enflasyon, tatlı vurguncu kârları ve burjuvazinin sermaye birikimi yollarını açık tutmaktadır.

Tüm kapitalist ülkelerde olduğu gibi bizde de ekonomik sorunların faturası işçi emekçi kitleler sırtından ödenmektedir.

Terörizmin Tırmanışı

Her gün birkaç can alan terörizm çözülmesi gereken en acil sorun olarak gündemdedir. Terörizm can güvenliğini ilgilendirdiği kadar politik güvenliği de ilgilendirmektedir. "Anarşik olaylar" denilen bizdeki terörizm dünyanın başka ülkelerinde görülen terörist hareketlerden çok daha yoğundur; ünlü İrlanda terörizmi bile bizdekinden geri kalmıştır. Terörizmin bu boyutlara ulaşması hükümetin geleceği konusunu gündeme getirmektedir. Hükümetin iktidarda kalabilmesi için terörizmin kökü kazınmasa bile kontrol altına alınabilmelidir.

Bugünkü düzen sürdükçe terörizm kökünden kazınamaz. Çünkü terörizm bu düzenin çelişkilerinden dengesizliklerinden doğmaktadır. Türkiye'de demokratik hak ve özgürlükler kısıtlı olmakla beraber büyük sermaye bu sınırlı demokratik ortamda dahi ekonomik ve politik iktidarını istediği gibi sürdürebilmekten acizdir. Emperyalizmle ortaklık ve işbirliği etmek de iktidarını ayakta tutmak için yetmemektedir. Büyük burjuvazi ve işbirliği ettiği emperyalizm, geniş halk kitlelerini sürekli daha yoksullaştıran bu sömürü düzenini o kitlelere baskıyla, zorla dayatarak sürdürebilme çabasındadırlar. Büyük sermaye sınıfları ile işçi emekçi kitleler arasındaki sınıf ayrımı keskinleşmiş, kutuplaşmıştır. İşçi emekçi kitleler bilinçlenmekte, ekonomik ve politik mücadele çizgileri yükselmektedir. Bu gelişme güçlendikçe halk kitlelerini, ilerici, demokrat, sol, sosyalist güçleri bastırabilmek için şiddet ve terör de tırmandırılmaktadır.

Bugün Türkiye'de solu bastırmak, kırdırmak, yok etmek operasyonu sürdürülmektedir. Sol kurulu düzenin bozukluğunun, adaletsizliğinin nedenlerini sergilemekte, kitlelerin hak ve özgürlüklerini savunmakta, istek ve özlemlerini dile getirmektedir; kitleler sola yönelmektedir. Bu duruma son verilmelidir; burjuvazi ve emperyalizmin kararı budur. Tam boy açık faşizm veya cunta yönetimi yerine, veya ondan önce, terörist hareketlerle solu sağa kırdırtmak deneyi yapılmaktadır.

Sağın bu amaçla örgütlendirilmesi 1970'den önce başlamış, 70'li yıllarda geliştirilmiş, son Milliyetçi Cephe döneminde doruk noktasına çıkarılmıştır. Solcu-sağcı öğrencilerin çatışması görünümü çoktan kalkmıştır. O görünüm varken de gerçek durum öğrenci çatışmasının çok ötesindeydi. Şimdi ise bu iç savaşı başlatma girişimlerine dönüşmüştür. Sağ hem devlet örgütünün içinde, hem dışında örgütlenmiştir. Bu açık faşist bir örgütlenmedir. Devlet örgütü içindeki açıktan faşist yuvalarla bunlar dışındaki öğeler, gruplar arasında çekişme, hatta mücadeleler vardır. Milliyetçi Cephenin iktidardan düşmesiyle bu faşist yuvalar ve öğeler iktidarda olmanın sağladığı olanaklarla elde ettikleri gücü ve imtiyazlı durumlarını yitirmeye yüz tutmuşlardır. Bunu büsbütün yitirmeme mücadelesini vermektedirler. Yitirmemek için de, ülkeyi tam boy açık faşizme götürecek, götürürken de demokrat, ilerici, sol, sosyalist, devrimci kim varsa kıracak bir operasyonu yürütme çabasındadırlar.

Devlet örgütü dışında da faşistler güçlü bir biçimde örgütlenmişlerdir. Büyük bir sahtekârlıkla kullandıkları sol sloganlarla; kapitalizme karşı çıkma iddialarıyla; aklı, mantığı değil, heyecanları, içgüdüleri kamçılayan ırkçı, şoven milliyetçi ideolo-

jileriyle; iş bulma, para verme gibi çıkar sağlamalarıyla bilinç düzeyi düşük gençlik ve halk arasında belli bir kitle tabanı da elde etmişlerdir. Küçük kentlerde ve büyük kentlerin özellikle kenar mahallelerinde "yeşil hat" çekip belli semtleri kendi bölgeleri ilan etmekte, sözünü ettiğimiz yöntemlerle yöre halkının bir kısmını kazanmakta, bütünü kaba kuvvet ve silah gücüyle baskı ve kontrol altında tutmaktadırlar. Bu hat çekilmiş semtler kentlerin diğer yörelerinde operasyonlar için bir üs görevi görmektedirler.

Faşizmin Doğu ve Güneydoğudaki Hesapları

Ayrıca, Doğu illerinin bazıları faşist açık ve gizli örgütlerin özellikle yuvalandığı ve güçlü olduğu iller haline getirilmişlerdir. Bu iller Güney Doğu bölgesini kuşatmaktadır. Ayaklandırma kışkırtmaları ve girişimleri için adeta özel olarak görevlendirilmişlerdir. Buralardan bölgedeki diğer illere "takviye"ler, "bindirilmiş kıtalar" gönderilmektedir. Malatya, K. Maraş, Sivas, Elazığ bu çeşit illerdendir. Buralarda ayaklandırmalar başlatılacak sonra bu çeşit olaylar bir çayır yangını gibi diğer illeri sarıp genişleyiverecektir. Bu hengâmede Doğu ve Güney Doğu'daki tüm demokrat, ilerici, sol güçler, demokratik toplumsal mücadele kırılıp bastırılacak ve giderek tüm ülkeyi kapsayan bir faşist cunta yönetimine, en azından bölge bölge sıkıyönetimlere gidilecektir. Plan budur. Malatya'da, Elazığ'da, Sivas'ta ve daha başka yerlerde bu doğrultuda yapılan girişimler bu sonucu vermemiştir. Ama denemeler sürmektedir.

MHP, parti yapısı ve yan kuruluşlarıyla faşizm yanlısı güçlerin bu örgütlenişi ve eylemleri içindedir, ta boğazına kadar. MHP üç yıl iktidarı paylaşmanın olanaklarını sonuna kadar kullanarak devlet örgütü içinde ve dışında kendisini güçlendirmiştir. MHP'nin ne denli tırmandırılan terörün içinde olduğunun belirti ve kanıtları her geçen gün salkım salkım ortaya dökülmektedir. MHP'nin ve yan kuruluşları derneklerin üzerine gitmek için yasal dayanak ve nedenler fazlasıyla vardır. Geciktirilmiş olan bu işlem daha da geciktirilmeden bir an önce yapılmalıdır.

Bununla beraber ülkede estirilen terör havası ve girişilen operasyonlar MHP'nin çapını aşmaktadır. Yerli ve yabancı "örtülü örgütler"in marifetleri bilinmektedir. Yerli örgütlerinki açık açık söylenir, yazılır, tartışılır olmuştur. Yabancı örgütlerinki ise dünya ve Türkiye pratiğinden bilinmektedir. Türkiye büyük burjuvazisi ve Amerikan emperyalizmi, politikacıları, askerleri, bürokratları ve ajanlarıyla birlikte Türkiye'nin üzerine bir demir kapak kapatmak için eylem içindeler.

Türkiye'nin doğusunda bu anlattıklarımızdan başka, ama birbiriyle ilişkili, olaylar da geçmektedir. Geçtiğimiz Temmuz ayında Hakkâri ilinde bir egemen devletin sınırları içinde yeralması düşünülemeyecek olaylar olmuştur. Irak'ın bir bölgesinden diğer bölgesine Türkiye içinden geçen yaklaşık yedi yüz kişilik bir kafile Türkiye'de oturan kimi aşiret veya gruplar tarafından saldırıya uğrayarak büyük kısmıyla öldürülmüştür. Hükümet ve devlet kuvvetleri bu çatışmaya ve katliama, önlemek üzere müdahale etmemiş, seyirci kalmıştır. Şimdi ise katliamdan kurtulabilen 161 kişinin bölgedeki aşiretler elinde esir tutuldukları iddia edilmektedir. Doğru ise bu durum da ne uluslararası hukuka, ne Türkiye'nin kendi yasalarına uygun değildir, özel kişiler, aşiretler hiç kimseyi esir alma, özgürlüğünden yoksun

tutma hakkına ve yetkisine sahip değildir. Söz konusu kişileri onlara düşman aşiretlerin elinde bırakmak hukuka, yasalara, insan haklarına aykırı olmanın yanı sıra, insanlık dışı bir tutumdur da.

Hükümet bugüne kadar bu konuda bir açıklama yapmadı. Bu açıklamayı ve tutsakların serbest bırakılmasının sağlanmasını talep ediyoruz.

Bu konuda hükümete ilişkin olarak söylenecek bir söz daha var. Hükümet söz konusu olaydaki tutumuyla Türkiye'ye sınır komşusu bir ülkede yer alan ve doğal olarak Türkiye içine de yansıyan bir halk hareketinde ayrışan ve çatışan taraflar arasında, taraf tutmuş olmaktadır, gericilerin safında. Ne yarım yüzyıldan fazla bir zaman önce Kurtuluş Savaşı vermiş olan Türkiye'ye, ne de "demokratik sol" iddiasındaki bir hükümete bu taraf tutuş yakışmaz. Orta Doğu'nun çok hassas bir noktasında bulunan bu bölgede halkın demokratik istem ve özlemlerini kendi çıkarcı hesapları uğruna sömürmeye kalkan emperyalistlerin, baskıcı yönetimlerin ve feodal artıkların oyunlarına katılmamak veya düşmemek gerek.

Denebilir ki, Türkiye'yi içinde bocaladığı ekonomik, politik, sosyal darboğazlardan kurtaracak bir çare, bir yol yok mudur? Var elbet. Ama bu, kısa sürede yağdan kıl çeker gibi sorunları çözecek bir hazır reçete değildir. Temel toplumsal sorunların hiç bir zaman böyle reçeteleri yoktur. Daha uzun vadeli açıdan bakıp, daha uzun vadeli hesaplar yapmak ve uzun vadede sonuç alabilmek için de her gün görülmesi gereken işi görmek, işe asılarak çalışmak gerekir.

Bu hükümetin köklü tedbirler alarak durumu köklü biçimde değiştirmesi, iyileştirilmesi beklenemez. Her zaman belirttiğimiz gibi, sorunların, toplumsal rahatsızlıkların nedenleri yapısaldır, bu sorunlar ve rahatsızlıklar emperyalizme bağımlı geri Türkiye kapitalizminin acı meyveleridir. CHP'nin "düzen değişikliği" dediği ise, bu varolan düzen içinde, onun temel çerçevesini aşmamak üzere yapılacak ayrıntılarda bir takım değiştirmelerdir.

Ama böyle de olsa bu düzen içinde ulusal bağımsızlıktan ve halk kitlelerinin çıkar ve yararlarından yana yapmayı vadettiklerini CHP hükümeti yapmalıdır. Sorunları kökünden çözemese de, ulusal bağımsızlık ve halkın çıkar ve yararları yönünde atılacak her adımı biz bilimsel sosyalistler önemseriz ve destekleriz. "Kapitalizmden sosyalizme geçiş öngörülmedikçe ne yapılsa nafiledir, bizi hiç ilgilendirmez" gibi bir tavır asla bizim tavrımız değildir, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi hem güncel ivedi sorunlarla ilgilenip çözümleri için mücadele verir, hem de bu güncel hedeflere yönelik mücadeleyi sosyalizm için uzun soluklu mücadelesiyle bütünleştirir.

Umut Türkiye İşçi Partisi'ndedir

Umut, işçi sınıfımızın politik hareketindedir, partisindedir. Umut, işçi sınıfımızın başta yoksul köylü olmak üzere diğer kol ve kafa emekçisi kitlelerle ittifakını kurup pekiştirmesindedir. Umut, işçi sınıfı partisinin öncülüğünde tüm demokrat, ilerici, sol, sosyalist güçlerin ve kuruluşların emperyalizme ve faşizme karşı güç ve eylem birliğindedir. Umut Partimizde, Türkiye İşçi Partisi'ndedir.

Türkiye İşçi Partisi kurulduğu günden bu yana nitel ağırlığını sürekli kanıtlamıştır. Gelişmelere koyduğu teşhisler ve gelişmelerin geleceğine ilişkin öngörüleri hep

doğru çıkmıştır. TİP, Türkiye ve dünya kamuoylarında ciddiye alınan bir partidir.

Arkada bıraktığımız üç buçuk yıllık sürede Türkiye İşçi Partisi nicel varlığını da büyütmüştür. Şimdi gelişmenin nicel yönüne özel ağırlık verme kararını almıştır. Nitel ağırlığı, öncülük işlevini gözden kaçırmamak şartıyla, parti nicel olarak ne kadar büyürse o kadar güçlü olur. Devrimi başarmak içinse, hem bilgili, bilinçli, yetenekli, hem de güçlü olmak gerekir. Daha çok üye, daha büyük örgüt, daha etkin eylem! Amacımız bu.

Önümüzdeki aylar Türkiye İşçi Partisi'nin Üye Kazanma Kampanyasıdır. Bu toplantı bir yanıyla da bu kampanyanın açılış toplantısıdır.

Bir, bir üye daha diyeceğiz!
Bir üye, sıkılmış bir yumruk daha!
Bir üye, zafer yolunda bir adım daha!
Bir üye, bin üye; ileri on binlere, yüzbinlere doğru!

Çark Başak, Sayı 53, 1 Kasım 1978

İLLERİMİZE, TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİ BİRAZ DAHA İLERİ, BİRAZ DAHA İLERİ GÖTÜRMEK AZMİYLE DÖNÜYORUZ

Genişletilmiş 7. İl Temsilcileri Toplantısı'nın kapanış konuşması, 8 Ekim 1978.

Sevgili Partili arkadaşlarım,

Varlık Özmenek arkadaşımın o heyecanlı, o içtenlikli konuşmasından sonra konuşma sırasının bana gelmiş olmasını biraz talihsizlik addediyorum. Çünkü doğrusu bu ya konuşmamın yavan kaçmasından endişe ediyorum. Ama ne var ki Genel Sekreterimizin dediği gibi, adeta gelenek haline geldi bu toplantıları benim bir konuşmamla kapatmak. Sonra başka bir nokta daha var, dünden beri bu konuşmalarda belirtilen bazı noktalara değinmeyi, onları toparlamayı gerekli de gördüm.

Partide Yaratıcılık, Parti Pratiğinde Olur

Dünden bugüne kadar okunan raporları dinlerken ve dinledikten sonra ne düşündüm biliyor musunuz? Raporlar okundukça hep aklıma geldi. Okunduktan sonra da aklımda kaldı; yaratıcılık konusu. Herhalde farkındasınız, son zamanlarda bazı kişiler yaratıcılıktan söz eder oldular. Ve partide yaratıcılığın olmadığından yakındılar. Nedir yaratıcılık? Bu soruyu sormak ve yanıtlamak lâzım.Yaratıcılık hakkında yazı yazmakla yaratıcılık olur mu? Olmaz. Yazı yazıyorsanız, yazınızda yaratıcı bir takım şeyler söylemeniz, mesajlar vermeniz, değerlendirmeler yapmanız, sonuçlara varmanız gerekir. Yoksa masa başında oturup da yaratıcılığın gerekleri hakkında yazı yazmakla, yaratıcılık konusunda hiç bir şey elde edemezsiniz. Zaten yaratıcılığın yararlı, gerekli, hattâ zorunlu olduğu konusunda kimsenin bir şüphesi var mı? Kimse aksini söyler mi "hayır, yaratıcılığa lüzum yok, mekanik çalışmak çok iyidir" diye? Böyle birşey yok zaten; yaratıcılık taraftarı olanlar evvelâ kendilerine bakmalılar, hani başkasına çuvaldızı batırmadan önce iğneyi kendimize batırmak misali ve evvelâ soruyu kendilerine sormalılar: "Ben ne yapıyorum yaratıcı olmak yolunda?"

Yaratıcılık işte dünden bugüne kadar olanlar, yaratıcılığın parti pratiğinde bir örneği, hepsi değil, ama bir örneği 58 rapor (bir de konuşma, 59). Ne üzerine? Partiye üye kazanma konusu üzerine.

Size burada bir itirafta bulunacağım. Bu toplantının gündemi yapıldığı zaman ve yeni üye kazanma konusunda teşkilâttan, hem sade illerden değil, yüzlerce ilçe de dahil olmak üzere, teşkilâttan rapor istendiği zaman, doğrusu içimde bir kuşku, bir soru belirdi. Üye kazanma konusunda, yöntemleri hakkında ne söylenebilir; nihayet çok sınırlı bir konu; diye düşündüm. Acaba raporlar gelecek mi teşkilâttan? Gelse de bunlar kısa ve hepsi hemen birbirinin aynı, -çünkü çok dar bir konu- birbirini tekrarlayan raporlar olmayacak mı, diye kendime sual sordum. Ve itiraf ederim, biraz kaygılandım. Ama sonra, işte yaratıcılık: 58 yazılı rapor, bir konuşma ve tekrarlanan noktalar en asgari sayıda, o da birkaç raporda aynı nokta tekrarlanıyor. Ve öyle kısacık raporlar da değil. Hepsi derli toplu, hepsi belirli bir uzunlukta baştan

sona tutarlı, dağınık değil, çelişkili değil ve ne gözlemler yapmış bizim illerde, ilçelerde çalışan arkadaşlarımız. Ne noktalar saptamış bu arkadaşlarımız. Ve ne yöntemler ne çareler düşünmüşler ve öneriler halinde, getirmişler. Bütün bu arkadaşlar önünde, bütün sizler önünde, burada olmayan tüm partililer önünde ben ancak, Genel Başkanınız olarak saygıyla eğilirim.

Partide yaratıcılık, Parti pratiğinde olur, Partinin örgütlü, kollektif çalışmasında olur. Yazıda da teori [ve] pratik vardır. Yazıda yaratıcılık yapılacaksa, yazıda yaratıcı değerlendirmeler, görüşler, sonuçlar belirtilerek yapılır ama Partide hiç kimse sadece yazı yazmakla yetinemez. Mutlaka Partinin eylemsel pratiğine karışmak zorundadır. Sadece parti görevi olarak değil, teorisyen ise teorikçi ise eğer, bilim adamı ise eğer, yazarsa eğer, teorisyenliğini, bilim adamlığını, yazarlığını geliştirebilmek için, tam bilimsel sosyalizme uygun bir biçimde gerçekleştirebilmek için, Parti pratiğine, yani işçi sınıfının politik hareketine katkıda bulunabilmek için, yazı yazmanın sırasında Partinin diğer pratiğine de örgütlü bir biçimde kollektif çalışmayla katılmak durumundadır, zorundadır. Dediğim gibi sadece Parti tüzüğünden dolayı değil, bir bilim adamı olarak, bir teorisyen olarak, bir yazar olarak, bir sanatkâr, bir şair olarak kendisini geliştirebilmek için bu pratiğe katılmak durumundadır. Yoksa kopuk kalır, yoksa bireyciliğe kaçmak tehlikesiyle karşı karşıya kalır ve kaçar. Ve giderek hareketten kopar ve yolun kenarında kalır. Ama hareket devam eder, sürer gider.

Partideki Disiplin, Yaratıcı Disiplindir

Partide yaratıcılık konusuyla ilgili olarak, bir de disiplin meselesi ortaya atılıyor. Kışla disiplini değildir Partideki disiplin; askeri disiplin değildir. Partideki disiplin; yaratıcı disiplindir. Şimdi bu konuda da çok açık seçik bir anlayışa ve uygulamaya varmamız lâzım. Parti disiplini hakkında son çıkan Çark Başak'ta bir yazım var, umarım onu dikkatle okursunuz. Ama bazı noktaları burada da tekrarlıyayım konuyu tamamlamak için.

Bir kere Parti disiplini, her birimizin birey olarak kendi özgür irademizle, kendi özgür kararımızla kabul ettiğimiz bir şeydir. Bize dışardan dayatılan birşey değildir. Parti üyesi nasıl oluyoruz? Parti üyesi olurken bizden Parti tüzüğünü ve programını okumamızı ve onu kabul ediyorsak eğer, Parti üyesi olmamızı istiyorlar. Ve Parti tüzüğünde ve Parti programında demokratik merkeziyetçilik var. Demokratik merkeziyetçiliğin nasıl olduğu, nasıl bir örgütleniş biçimi aldığı, nasıl işlediği tüzükte baştan aşağı yazılmış. Demek ki, Parti üyesi olmayı kabul ettiğimiz an biz, bütün programı ve bütün tüzüğü, bütün hükümleriyle kabul etmiş oluyoruz. Dışardan dayatılarak değil kendi özgür irademizle, kendi özgür kararımızla, bir birey olarak kabul ediyoruz. Bu nasıl bir asker disiplini olur? Bu nasıl bir mekanik disiplin olur? Diğer taraftan Partiye girdikten sonra da eğer beğenmiyorsak, eğer uyuşamıyorsak, eğer onaylamıyorsak her an, hiç bir olumsuz sonucu olmadan partiden ayrılabiliriz. Bu özgürlüğümüz de var. Üçüncüsü, -Partinin işleyişinden her birimiz pratiğimizle de biliyoruz, görüyorsunuz işte, bu toplantı ve bu toplantıda söylenenler de bunun bir örneği- örgüt birimlerinde kollektif çalışma içinde her biriniz alınan kararlara katkıda bulunuyorsunuz. Tartışmalarla, eleştirilerle, özeleştirilerle; artık kararlar, o kararı alan örgüt birimini oluşturan bireylerin, üyelerin tek tek kararlarının, tek

tek iradelerinin bir toplamı olmaktan çıkıyor; onların birleşik, bütünleşmiş tek bir iradesi, tek bir kararı olarak çıkıyor, özgürlüğünüzü, birey olarak iradenizi bu kollektif çalışmada, bu kollektif sonuca katkıda bulunmak yoluyla gösteriyorsunuz. Ve gerçek demokrasi, gerçek özgürlük de budur. Bireyi, mutlak bir varlık olarak alan, bireyi tek başına hakem olarak alan, bütün doğruların mihenk taşı olarak bireyin kendi başına vereceği kararları kabul eden görüş, sosyalist birey anlayışı, sosyalist demokrasi anlayışı, sosyalist özgürlük anlayışı değildir, burjuvazinin anlayışıdır. Burjuva özgürlük anlayışıdır, burjuva demokrasi anlayışıdır, bireyciliktir. Burjuvazinin bireyi tek ve mutlak ve diğer bireylerden, toplumdan kopuk bir atom gibi anlayışının neticesidir. Bizim anlayışımızda ise birey kopuk bir atom değildir. Birey daima bir topluluğun üyesidir. Onunla karşılıklı ilişki halindedir. Parti, üyelerin aritmetik toplamı değildir. Parti, yerel birimlerin ve diğer örgütsel birimlerin de aritmetik toplamı değildir. Parti, örgütsel birimlerin organik bütünüdür. Aritmetik toplam olmakla organik bütün olmak arasında kökten, temelden nitel bir ayrılık vardır, ikisi birbiriyle uzlaşmaz iki ayrı görüş, iki ayrı kavramdır. Parti birliğini biz mekanik askeri disiplinle sağlamıyoruz. Öyle sağlanan birlik gerçek birlik değildir. Dayanıklı değildir. Dayatmaya dayanan birlik, mekanik işleyen bir birlik en ufak bir tazyik karşısında dağılmaya mahkûm olan bir birliktir. Bizler, demin kısaca işaret ettiğim gibi, her bir üyeyi bir topluluğun parçası, organik parçası yaparak, çalışma ekibinin, ilçe yönetim kurulunun, il yönetim kurulunun, merkez organlarının, merkez bürolarının ve il bürolarının birer üyesi yaparak, orada diğer üyelerle birlikte karşılıklı ilişki halinde tartışmalar, eleştiriler, özeleştiriler süreci içinde o birimin tek bir kollektif karar almasına, tek bir kollektif irade olarak iradesini belirlemesine katkıda bulunmasını sağlıyarak elde ediyoruz. Onun için parti birliği sağlamdır. Ve bu nitelikte olduğu ölçüde sağlamdır. Ve böyle bir birlikte, nasıl sosyalist anlayışta birey ve toplum birbiriyle kökten hasım bir şekilde çelişen iki ayrı varlık değilse, bireyi ve toplumu böyle karşı karşıya getiren, bunlar arasında uzlaşmaz bir çelişki kabul eden görüş nasıl burjuva anlayışı ise; aynı şekilde partide de, kollektif olarak partiyle, parti üyesini birbirine karşıt, birbiriyle uyumsuz olabilen, birbiriyle çelişkili olabilen varlıklar olarak düşünmek sosyalist parti anlayışına, sosyalist toplum ve birey anlayışına uygun değildir. Fikir ayrılıkları olmaz mı partide? Olur tabii. Yüzlerce, binlerce kimsenin her konuda, -hani meşhur, biraz da kaba tabiriyle, mazur görülsün- birbirinin ağzına tükürmüş gibi konuşmasına, tıpa tıp aynı fikirde olmasına imkân yoktur. Partililer arasında fikir ayrılıkları olur. Ama demin anlattığım şekilde örgütlenerek, çalışarak bu fikir ayrılıkları giderilir, nihayet tek bir karar, tek bir irade ortaya çıkar. Buna uymayan, uyamayan arkadaşlarımız olur. Ayak uyduramazlar, onlar. Bunu da bir noktaya kadar hoşgörüyle karşılarız. Pasif bir hoşgörüyle değil. O arkadaşları parti çalışması içine sokarak, Partinin örgütlü kollektif çalışması içinde onların kişiliklerinin yeniden yoğrulacağını, yeniden biçimleneceğini umut ederek bekleriz. Yalnız ayak uyduramayan insanların üyelerin değil, hepimizin kişiliği bu partiye üye olduğumuz andan itibaren, bu partinin çalışmalarına, kollektif çalışmalarına örgütlü bir biçimde iştirak ettiğimiz andan itibaren değişmektedir. Biz farkında olalım olmayalım yeniden yoğrulmaktadır, yeniden biçimlenmektedir. Hepimiz için bu böyle. Ama bazı kimselerde bu biçimleniş olamıyor, veya çok geç

oluyor, veya olurken partiyle öyle çelişkilere, öyle zıtlıklara düşüyor ki parti hareketinin dışında kalıyor.

Parti İçi Demokrasi Adına Parti Yıkıcılığına Müsaade Edilemez

Hangi noktaya kadar bekleyebiliriz bu biçimlenişin yer alması, o ayak uyduramayan arkadaşların ayak uydurabilmesi, partiyle uyumlu hale gelmesi için? Ne zamana kadar? Şuraya kadar: Diyalektikte biliyorsunuz, bir nicel değişmeler vardır, birikimler vardır. Nicel birikimler gele gele "nodal" denilen noktaya gelir. Yani bir nitelik değişmesine dönüşecek, bir sıçrama yapacak noktaya gelir, işte bireylerdeki uyumsuzluklar, ayak uyduramamalar böyle bir diyalektik düğümlenme noktasına gelinceye kadar. Yani artık daha bir adım uyamamak, ayak uyduramamak devam ettiği takdirde partiyle yüz yüze gelecek ve parti birliğini bozacak hale gelinceye kadar bekleriz. Ama o noktaya geldiği zaman artık beklenmez. O noktaya geldiği zaman, ya o birey kendi durumunu anlar istifa eder, veya parti o bireyi parti dışına atar. "Aman efendim parti içi demokrasi yok mu, fikir ayrılıklarına müsaade edilmiyor" filan... Bu demagojilere aldırmayın. Bunlar demagojiden başka bir şey değildir. Fikir ayrılığı adına, Parti içi demokrasi adına Partinin yıpratılmasına, Parti yıkıcılığına asla müsaade edilemez. Bireyin Partiye üye olup olmama özgürlüğü vardır. Hiç bir dayatma yoktur. Üye olduktan sonra istediği an Partiyi bırakma özgürlüğü vardır. Hiç bir dayatma, hiç bir ceza yoktur. Partinin iç tüzüğü, örgüt birimleri sınırları içinde fikirlerini söylemek, sonuna kadar savunmak, sonuna kadar tartışmak, eleştiride bulunmak, -ama gerektiğinde de özeleştiriyi yapmak- özgürlüğü ve hakkını tanıyor. Müsaade edin de, üyeye tanınan bu kadar hak karşısında Partinin de belirli durumlar hasıl olduğunda üyeyi partiden uzaklaştırmak hakkı olsun. Üye birey olarak Parti disiplinini bozacak, fikir ayrılığını Partinin birliğini kıracak, Parti yıkıcılığına varacak noktaya getirecek, her aklına geleni, her aklına geldiği yerde söyleyecek, her aklına geleni yazacak ve Parti hiç bir şey yapmayacak. Ne o, fikir özgürlüğü imiş. Ne o, Parti içi demokrasi imiş. Böyle fikir özgürlüğü, böyle Parti içi demokrasi olmaz.

Neden bazı kimseler Parti pratiğinde yoğrulup, yeniden kişilikleri biçimlenip Parti ile uyumlu hale gelemiyorlar? Tabiî bunun en genel söylenecek izahı "burjuva ideolojik etkilerinin hâlâ devam etmesi"dir. Her birimizin kişiliği sosyalist olmamızdan çok önce daha ilk çocukluk yıllarından itibaren biçimleniyor ve katılaşıyor. Her birimiz sosyalist oldum artık dediğimiz an, bütün bu burjuva, kapitalist ortamda oluşmuş, biçimlenmiş olan kişiliğimiz ayakta duruyor. Onunla birlikte Partiye geliyoruz. Ondan sonra, geldikten sonra da burjuva ideolojisinin bombardımanları, etkileri devam ediyor. En geniş, en temel izahı bu. Başka, daha bireysel izahları da var zannediyorum. Bunlardan birisi de galiba şu, bilmem siz ne diyeceksiniz? Bazı kişiler kendi kişisel problemlerini harekete yansıtıyorlar, harekete aktarıyorlar. Tabiri mazur görürseniz, kendi hastalıklarını, kendi yetersizliklerini, kendi sorunlarını hareketin içine, tekrar mazur görün tabiri kusuyorlar. Kendileri belki, kendi yetersizliklerinin, kusurlarının farkındadırlar veya bilinçaltındadır bilemem. Ama şöyle bir psikolojik kompansasyon, psikolojik telafi ve tatmin mekanizmasına gidiyorlar. Yani şöyle: Ben tam bir bilimsel sosyalistin olması gereken insan değilim; tam bir Parti üyesinin olması gibi olamıyorum ama, canım bu Parti de hani öyle ahım şa-

hım birşey değil. Bak bu Partinin de bu kadar kusurları, bu kadar yeteneksizlikleri, bu kadar eksikleri, bu kadar hataları var. Biraz da galiba böyle bir psikolojik telafi ve tatmin mekanizması işliyor. Her neyse, bunlar oluyor.

Hiç bir Partili üye arkadaşımızı kaybetmek istemeyiz. Bunu çok samimi olarak söylüyorum. Nasıl isteriz ki, yeni üye kazanmak için kararlar alıyor, çalışmalara girişiyoruz bu denli. Parti üyesi olmuş bir insanı kaybetmek ister miyiz? İstemeyiz. Kaybedildiği zaman kişi olarak üzülürüz. O ayrı konu. Ama hareketi düşünmek, Partiyi düşünmek zorundayız. Ve içimizden maalesef bazı arkadaşlar uzaklaşıyor veya biz uzaklaştırmak zorunda kalıyorsak, üzülürüz buna kişi olarak ama, harekete inancımız, umudumuz hiç zedelenmez.

Yeni İnsanlar Katılır ve Hareket Kabaran Bir Dalga Gibi Hedefine Doğru Akar Gider

Sade bizim harekette değil, dünyadaki bütün hareketlere baktığımız zaman o hareketlerin, o partilerin üye bileşiminde değişiklikler olduğu görülür. Hiç bir harekette o partiye, o harekete başlangıçta üye olanların istisnasız hepsi, eğer ömürleri vefa ediyorsa, sonuna kadar, yani sosyalist iktidarı kurma noktasına gelinceye kadar hareket içinde kalmazlar. Zor iş işçi sınıfı partisi üyesi olmak. Yorucu iş, bedenen yorucu, kafaca yorucu, yürek, duygular bakımından yorucu bir iş. Heyecan verici, onurlu bir iş ama yorucu bir iş. Herkesin takati bir değil, insanlar yorulurlar. Yorulurlar ve yolun kenarında kalırlar. Bunu normal karşılamak lâzım. Önemli olan harekete katılanların toplam sayısı artıyor mu? Önemli olan bu. 10 kişi ile, 50 kişiyle, 100 kişiyle, 500 kişiyle başlayan hareket giderek 1000, giderek 5000, giderek 10.000, 100.000 oluyor mu? Önemli olan bu. Ama bu sayıları oluşturan kişiler aynı kişiler değildir. Bir kısmı gider yolun kenarında kalır. Onun yerine yolun iki kenarındaki alanlardan, kırlardan, tepelerden, köylerden, kentlerden yeni insanlar harekete katılır. Ve hareket daha kalabalık, sayıca daha güçlü, büyüye büyüye daha heyecanlı, kabaran bir dalga gibi hedefine doğru akar gider. Bizim hareketimiz de öyle oluyor ve öyle olacak.

Ama sorunlarımız yok mu? Var elbet. Her zaman sorunlarımız olacak. Ancak ölülerin sorunları olmaz. Bütün yaşayan varlıkların sorunları olur ve yaşam bir dizi sorunları arka arkaya çözmek sürecinden ibarettir bir açıdan da. Meşhur fizikçi Einstein bir kitabında fizik için ve bütün bilimler için, tabiî bilimler için, şöyle birşey söyler. Der ki, "Bilimde çözülen her sorun iki yeni sorun çıkarır ortaya." Her çözüm, iki yeni sorun ortaya çıkarır. Zannediyorum ki Einstein'ın bilim için söylediği bu husus bütün canlı varlıklar için ve her halde işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketi için de doğru. Sorunların çoğalmasından bir anlamda memnun da olmalıyız, demek ki hareket bu kadar genişliyor, bu kadar kapsamlı oluyor, bu kadar derinleşiyor ki sorunlar da çoğalıyor. Bütün mesele, önümüzdeki görev, sorunları geçerli, gerçekçi, yol veren, yolu açan çözümlere kavuşturabilmektir.

Şimdi dünden beri devam eden bu toplantımızda, arkadaşlarımız parti örgütlerinin karşılaştığı çeşitli sorunlara da değindiler. Onlardan birkaçı üzerinde mümkün olduğu kadar kısa durmak istiyorum.

Yaygın Örgütlenme ile Derinlemesine Örgütlenme Birbirini Dışlamaz

Gaziantep'ten arkadaşımız, yaygın örgütlenmenin mahzurlarından, yarattığı zorluklardan bahsetti. Kendisinin söylediklerine katılırım. Ve bildiğim kadarıyla da, kendileri Antep'te bu yaygın örgütlenmenin yarattığı sakıncalarla, yarattığı sorunlarla çok karşı karşıya kaldılar. Katılırım bütün söylediklerine. Yalnız, bir yanlış sonuca götürmemesi için bazı noktalara dikkatinizi çekmek isterim. Yaygın örgütlenme ile derinlemesine örgütlenme birbirini dışlayan örgütlenme biçimleri değildir. Hiç değilse işçi sınıfı partilerinde birbirini dışlayan örgütlenme biçimleri değildir. Biz baştan beri derinlemesine örgütlenmeye çok önem verdik ve çok önem vermeye devam edeceğiz. Geçmiş dönemdeki Türkiye İşçi Partisi'nin eksiği veya isterseniz hatası diyelim, derinlemesine örgütlenmek gereğini, zorunluluğunu duymamış olması ve böyle bir örgütlenmeye gitmemiş olmasıdır. Derinlemesine örgütlenmeyi her zaman gündemimizin birinci maddesinde tutacağız. Ama bu demek değildir ki, az sayıda insandan meydana gelen kadrolardan ibaret kalacağız. Hayır. Yaygın örgütlenmeye de önem vereceğiz. 1976 yazında teşkilâtlanma kampanyası açtığımız zaman yaygın örgütlenmeye önem veriyorduk. Bu yaz da, adını koymadık teşkilâtlanma kampanyası diye 76'da olduğu gibi ama, bu yaz da, şimdi şu içinde bulunduğumuz mevsimde de yeni örgütler kurmak için elimizden gelen çabayı sarfediyoruz ve yeni yeni il ve ilçe örgütlerimiz kuruluyor. Kurulmakta da devam edecek. Ta 67 ilde ve 67 ilin her ilçesinde kuruluncaya kadar devam edecek yaygın örgütlenme. Ocak bucak teşkilâtı kabul edilirse yasalarda, o zaman 67 ilin bilmem şu kadar yüz ilçesinin her birinde her ocak ve bucakta örgütlememiz oluncaya kadar yaygın örgütlenme devam edecek. Bunu da hatırımızdan çıkarmayalım. Yaygın örgütlenmeyi böyle sürdürebilmek için, derinlemesine örgütlenmeye, Parti üyelerinin, kadrolarının eğitimine, ideolojik düzeylerinin yükselmesine, politik mücadeledeki yetkinliklerine önem vermeye, bunları sağlamaya da bütün gayretimizle çalışacağız, uğraşacağız. İkisini bir arada götürmek zorundayız. Dünkü konuşmamda da söylediğim gibi, Partinin nitel ağırlığı önde gelir. Nitel ağırlığı olmayan bir işçi sınıfı partisinin 10 binlerce, 100 binlerce, milyonlarca üyesi de olsa bu nicel ağırlık çok etken bir ağırlığa dönüşmez ülkenin politik hayatında, bu böyle. Nitel ağırlık başta gelir. Ama nitel ağırlığın son kertesine kadar götürülebilmesi için nicel ağırlıkla da desteklenmesi lâzım. Bir avuç, birkaç yüz, bir iki bin kadrodan teşekkül eden bir partinin, bir yasal partinin hele, toplum hayatında, politika hayatında çok fazla ağırlığı olamaz. Onun için bu iki örgütlenmeyi beraber götüreceğiz. Yaygın örgütlenmeyi demin söylediğim gibi 67 ilde bütün ilçelerde, bütün ocak-bucaklarda örgütümüz oluncaya kadar devam ettireceğiz; ama bunu yaparken derinlemesine örgütlenmeyi, Partinin niteliğini sadece korumak değil, yükseltmeyi de ön plânda tutacak, bunu da beraber yürüteceğiz.

Başka bir açıdan da nitelliğin ve nicelliğin birbiriyle bağlantısı var. Eğer Partide nitelikli insanların, militan, yetenekli, becerikli, zekâsı üstün insanların yer almasını ve kadroların gelişmesini istiyorsak, mutlak surette nicelliğimizi artırmamız lâzım. 100 kişi içinden üstün zekâlı bir insan çıkmayabilir, çok küçük bir sayı. Ama 10 bin kişi içinden, 100 bin kişi içinden belli adette üstün zekâlı insan çıkmasını beklersiniz ve çıkar. Çünkü zekânın nüfusta dağılımının nasıl olduğunu biliyoruz. Şöyle bir eğri

biçiminde dağılım gösterir: Bir uçta küçük sayıda üstün zekâlılar, karşı uçta küçük sayıda normal zekânın altında, geri zekâlı denilen grup, ortada büyük topluluk -ki o büyük topluluğun da dağılımı üstün zekâ sınırından geri zekâ sınırına doğru uzanıyor-. Belli sayıda üstün zekâlı, üstün yetenekli insanları Partide bulabilmemiz, Partide onları kadrolara getirebilmemiz için muhakkak nicel olarak da bir çokluğa, bir sayıya sahip olmamız lâzım. Partiye alırken, elbette ki, önümüze rastgeleni almayacağız sayılar şişsin diye, gene seçerek alacağız. Ama seçerek alırken birçok arkadaşımın belirttiği gibi, unutmayacağız ki, bir insan gerçek sosyalist kişiliğine parti içinde kavuşur, parti içinde bilinçlenir. Partinin dışında dört dörtlük bir bilimsel sosyalist insan bulacağız da Partiye alacağız; bu olmaz. Bir seçim yapacağız, ama bu seçimi yaparken o arkadaşın esas bilimsel sosyalist kişiliğine, yetkinliğine Parti içinde kavuşacağını düşüneceğiz ve ona bu şansı tanıyacağız. Parti üyesi olarak. Partide çalışarak kendi kişiliğini geliştirme, bilimsel sosyalizmde yetkinliğe ulaşma şansını tanıyacağız. Hepsi bunu yapamıyacak, bir kısmı geldiği gibi gidecek. Dediğim gibi, buna biz üzülürüz ama bundan dolayı kaygılanmaya, umutsuzluğa yer yoktur. Devamlı olarak bir değiş tokuş, bir geliş gidiş Parti üye yapısında olacaktır. Belli ölçüleri aşmadığı sürece, sınırlı oranlarda kaldığı sürece bunu normal karşılamamız gerek.

Sendikalarda, Kitle Örgütlerinde, O Örgütlerin İşlevlerini Yerine Getirmesine Çalışırken, Güncel Somut Taleplere Takılıp Kalmayacağız. Önemli Olan, Kitlelere Ne İstemesi Gerektiğini Öğretmektir

Bir arkadaşımız, gayet doğru olarak, politik mücadelede yetersizlikten söz etti. Ve Bursa'dan bir somut örnek verdi, çok ilginçti. Çok iyi bir Partili, çok dürüst, çok namuslu bir arkadaşımız. Bir fabrikanın da baştemsilcisi. Atıyorlar baştemsilcilikten, Türkiye İşçi Partili olduğunu bildikleri halde işçiler gene seçiyorlar onu. Ama bu arkadaşımız, bu kadar değerli arkadaşımız, bu işçiler arasından, kendisine patrona rağmen, sendikaya rağmen oy verip, kendisini temsilci seçen işçiler arasından bir tek üye Partiye getiremiyor. Bu ne oluyor? Güncel pratik somut çalışmalara saplanıp kalmak oluyor. Bu bir tek üyede gördüğümüz durum daha geniş çapta da meydana gelebiliyor. Parti olarak da biz o yanlışı yapabiliriz. Çünkü diyoruz ki kitlelerin somut özlemlerine, istemlerine hizmet etmemiz gerek, onları gerçekleştirmeye çalışmamız gerek diyoruz. Gerekli muhakkak, bunu yapmazsak muvaffak olamayız. Yine diyoruz ki, kitle örgütleri kendi işlevlerini yerine en iyi şekilde getirmelidir ve orada çalışan partililerin görevi o kitle örgütünü, kendi kitle örgütü işlevlerini en iyi biçimde yerine getirecek hale sokmaktır, yerine getirmesini sağlamaktır. Doğru, bu da öyle. Ama işi burada bırakırsak işte o zaman hataya düşeriz, o zaman işte güncel ivedi olaylara, istemlere, özlemlere takılıp kalmış oluruz. Takılıp kalamayız. Neden biz somut ivedi, güncel taleplerin, arzuların gerçekleşmesi için çalışacağız? Birkaç sebepten dolayı. Evvelâ elbette ki bu kapitalist düzenin çerçevesi içinde dahi işçi ve emekçi kitlelerin olabildiği kadar rahat yaşamasını, olabildiği kadar taleplerinin yerine getirilmesini istiyoruz. Bilimsel sosyalist hareket fedakârlık, özveri ister ama, bizler hani bir kıl hırka ve elde bir asa, kuru ekmek suyla geçinmeyi hedef alan rahipler değiliz ve işçilerimizin, emekçilerimizin böyle bir lokma ekmek bir hırkayla

yetinmesi görüşünde de değiliz. Çözümler sosyalist düzende gelecek ama, bu düzen içinde dahi ne mümkünse işçi emekçi kitlelerin yükünü hafifletmek için, daha iyi hayata kavuşmaları için onu yapmak görevimizdir.

İkinci neden, eğer biz kitlelerin somut taleplerine kulak asmazsak, somut ihtiyaçlarını görmezlikten gelirsek, bunların karşılanması için çalışmazsak o kitlelere kendimizi kabul ettiremeyiz. Onlarla ilişki kuramayız, kancalaşamayız. Ve bu nedenle sosyalist hareketi de yürütemeyiz. Ama amacımız o kancalaşmayı kurup orada bırakmak değil. Güncel ivedi taleplerini yerine getirip daha fazla ücret, daha fazla ücretli tatil, bilmem ne kadar prim, yok çocuklar için, aile için şu kadar ödenek filan elde ederek bunlarla yetinemeyiz. Bunlarla yetinirsek hata ederiz. Biz neden kitlelerce kancalaşmak, onlarla elele tutuşmak istiyoruz? Onların ellerinden tutup sosyalizme doğru götürmek için, bu düzeyde kalmak için değil.

Biz kitlelerin sesine kulak veririz, kitlelerin taleplerini, özlemlerini yerine getirmeye çalışırız ama, kitlelerin bugünkü durumuna teslim olmayız; bugünkü durumuna hareketi teslim etmeyiz. Bu olmaz. Bilimsel sosyalizm teorisinde şöyle bir söz vardır, kitlelerin güncel, somut taleplerini karşılamak kabul edildikten sonra denir ki: "Ama sorun kitlelerin ne istediklerinden daha fazla, ne istemeleri gerektiğini öğretmektir" Ne istedikleri değil, asıl önemli olan ne istemeleri gerektiğidir, onu öğreteceğiz. Onlarla kancalaştıktan sonra, elele tutuştuktan sonra diyeceğiz ki: "İyi, arkadaşım, bak biz de yardımcı olduk, biz sağladık ücretinin yükselmesini, veya mahalleye otobüs getirmeyi, veya kanalizasyonun yapılmasını veya ücretli tatil gününün fazlalaşmasını veya köye yol, su v.b. getirilmesini biz sağladık, biz yardımcı olduk tamam, ama niye bununla yetineceksin? Niye gecekonduda, oturduğun gecekonduda sana tapu verdiler diye sevineceksin, niye bunlarla yetineceksin? Senin, hakkın değil mi gecekonduda değil, medenî konutlarda oturmak? Senin hakkın değil mi köyünde bir çeşme suyuna değil, evinde suya sahip olmak? Senin hakkın değil mi bilmem kaç köy ötesindeki okula çocuğunu göndermek değil, kendi köyünde okula sahip olmak?" vb. Böyle diyeceğiz. Onlara bugünkü çerçeve içinde ihtiyaçlarının karşılanmasıyla yetinmemelerini öğreteceğiz. Neler istemeleri gerektiğini öğreteceğiz. Ve öğreteceğiz ki esas, nihai istemeleri gereken şey, bu adaletsiz düzenin, bu sömürü düzeninin değişmesidir, kapitalizmden sosyalizme geçmek, sosyalizmi kurmaktır. Bunu öğreteceğiz.

İşte bu anlayış ve bu bilinç içinde şimdi her birimiz kendi yöremize, kentimize, kasabamıza, köyümüze, mahallemize dönecek ve Türkiye İşçi Sınıfı Hareketini biraz daha ileri, biraz daha ileri götürmek için bütün azmimizle, bütün heyecanımızla, bütün inanç ve umudumuzla çalışacağız.

Çark Başak, Sayı 53, 1 Kasım 1978

Büyük Sermaye ve ABD İçin Demirel Hâlâ Birinci Seçenek

AP'nin Büyük Kongresi ve sonuçlarına ilişkin basın açıklaması, 25 Ekim 1978.

Demirel'in ezici bir çoğunlukla AP Genel Başkanlığına seçilişi, büyük sermaye ile ABD emperyalizmi için AP'nin -ve Demirel'in- hâlâ birinci seçenek olduğunu gösteriyor. Kongrede, uzayan grevlerin sınırlandırılmasının oybirliği ile kabul edilişi bu birinci seçenek olmanın bir belirtisidir.

Demirel'in genel başkanlığını belirlemiş olan olgu oy kulisleri ve hesapları değil. 1964'de Demirel'i paraşütle indirir gibi AP'nin başına konduran güçler hesaplarına gelseydi İnan için de aynı şeyi yapabilirlerdi. Amerikan ve Türk sermayesi kendisine ne denli uysa ve hizmet etse de sosyal demokrasiden kuşkulanıyor. CHP, ABD ve Türk büyük burjuvazisi tarafından yapılması gerekli görülenleri daha bir süre yerine getirip Kıbrıs sorununu istenilen biçimde çözüme kavuşturduktan sonra yeni bir hükümet kurulması girişimi gelebilir. AP'den muhaliflerin kopması ve CHP'ye katılması veya onu desteklemesi ile varolan hükümetin güçlendirilmesi, bu ayrılanlarla birlikte kısmi bir CHP-AP koalisyonu gerçekleştirilmesi görüşünün hayal mahsulü olduğu AP kongresi sonuçları ile kanıtlanmıştır. Askeri darbe olasılığı bir yana, seçenek ikilidir: Ya bugünkü meclis aritmetiğinin sağa kaymasıyla bir AP-MHP koalisyonu veya erken seçimlere giderek AP'nin tek başına veya MHP ile birlikte iktidara gelmesini sağlamaktır.

AP kongresinin sonuçları AP-MHP işbirliği ve bütünleşmesinin süreceğini de göstermektedir. 12 Mart'ın baş sorumlularından Faik Türün'ün en çok oyu alarak genel idare kuruluna girmesi bunun bir göstergesidir. ABD ve yerli büyük sermaye sömürü ve baskı düzenini sürdürebilmek için her iki partiye de ihtiyaç duymaktadır. Burjuvazinin hesaplarına göre, AP, "çoğulcu hürriyetçi demokrasi" imgesini ve görünümünü ayakta tutmak ve legal baskı ve terörü sürdürmek, MHP ise sahte sol demagojisi ile kitleleri ayartıp çekmek ve yasa dışı terörle onları yıldırmak ve solu ezmek görevini yüklenecekler ve yerine getireceklerdir.

Burjuvazinin bu hesaplarını boşa çıkaracak güç, politik bilinci ve döğüşkenliği günden güne yükselen kitlelerin örgütlü birleşik gücüdür.

Çark Başak, Sayı 53, 1 Kasım 1978

Hükümet Görevini Yapmak Zorundadır

Parti'ye ve Parti üyelerine yönelen faşist saldırılar ve son olarak Kayseri İl Merkezi'nin bombalanması üzerine Başbakan Bülent Ecevit'e çekilen telgraf, 26 Ekim 1978.

Partimize ve partililere yönelen saldırılar her geçen gün yeni olaylarla yinelenmektedir. Genel Merkezimize ve Genel Sekreterimize yönelen saldırıdan sonra, Ankara Bahçelievler'de yedi arkadaşımız hunharca şehit edilmiştir. Bu olayın hemen ardından Giresun'da bir arkadaşımız öldürülmek kastıyla kaçırılmaya çalışılmıştır. Bir başka arkadaşımız Tekirdağ'da yoluna pusu kurularak öldürülmüştür.

Bu arada parti lokallerimize yönelik saldırılar da devam etmektedir. Son olarak Kayseri İl Örgütümüzün lokali dün gece yeniden bombalanarak tahrip edilmiştir. Bu, aynı örgüt lokaline yönelen üçüncü bombalı saldırıdır. Bu son olaylardan önce de lokalimiz taşlı sopalı saldırıya uğramıştı.

Daha öncekiler bir yana, son zamanlarda Çorum il örgütümüzle İstanbul Bakırköy, Ankara Altındağ ve Muğla Yatağan ilçe örgütlerimizin lokalleri aynı şekilde bombalanmıştı. Ayrıca Malatya ve Niğde Aksaray lokallerimiz de faşist saldırganlarca tahrip edilmişti.

Olayların sorumlularının faşist güçler olduğu bilinmektedir. Partimize yönelen ve tüm yurt düzeyinde yaygınlaştırılmaya çalışılan bu terör ve saldırı olaylarına karşı yeterli ve etkin tedbirler alınmadığı görülmektedir. Nitekim Genel Merkezimize yönelen silahlı saldırıdan bu yana, "suçluların yakalanması için her çabanın gösterileceğini yakından izleyeceğinizi" belirtmenize karşın, yapılan saldırılarla ilgili olarak kovuşturmaların derinleştirildiğini belirtecek hiçbir çalışma gözlemlenmemiştir.

Örneğin, Genel Merkezimize yönelen saldırıda görgü tanığı komşuların ve saldırının hedef aldığı Genel Sekreterimizin bilgisine başvurulmamış, görgü tanıklarının ifadeleriyle saldırganların resimleri çizilmemiştir. Bahçelievler katliamından sonra, tek görgü tanığı olarak dokuz gün yaşayan Serdar Alten de olayın sanığı olarak yakalananlarla yüzleştirilmemiştir. Ayrıca güvenlik görevlilerince bundan sonrası için hiçbir koruyucu önlem alındığı da görülmemektedir.

Cinayetlerin ve saldırıların faillerinin yeni yeni suçlar işlemek üzere hazırlandıklarına kuşku yoktur. Vakit geçirmeden zorunlu önlemlerin alınması gereği açıktır. Yapılan saldırılarla ilgili kovuşturmaların ciddî olarak yürütümü ve önleyici önlemlerin ivedi olarak alınması konusunda emirlerinizi saygılarımla rica ederim.

Çark Başak, Sayı 53, 1 Kasım 1978

Türkiye Kapitalizminin Sorunları

Manisa İl Kongresi'ndeki konuşmayla ilgili basın açıklaması, 18 Kasım 1978.

Ülkemizde istikrarsızlığın, düzensizliğin en göze çarpıcı belirtileri olarak şiddet olayları, silahlı saldırılar, hunhar cinayetler görülmektedir, Oysa bunlar mutlaka önlenmesi gerekli olaylar olmakla beraber asıl dert bunlar değildir. Şiddet olayları ve bunların tırmandırılışı toplumsal rahatsızlıkların nedeni olmaktan çok, sonuçlarıdır,

Türkiye kapitalizmi iki başlı bir ejderha ile uğraşmak ve başa çıkmak durumundadır: Enflasyon ve ekonomik durgunluk. Son yılda enflasyonun, fiyat yükselişlerinin hızı %70-80 olarak veriliyor. İkinci Dünya Savaşı yıllarından beri Türkiye sürekli fiyat yükselişi içinde olmuş, bu yükselişin çok hızlandığı dönemler yaşanmıştır, ama son bir iki yılda bu yükseliş rekor düzeye ulaşmıştır. Bu düzeyde bir enflasyon bir yandan geniş kitlelerin hızla yoksullaşması, emekçi kitlelerden sermayeci sınıflara gelir aktarımı ve onların elinde sermaye birikimi anlamına gelirken, diğer yandan, kapitalist ekonominin fiyat yapısının alt üst oluşu, ekonomik istikrarsızlık demektir. Ilımlı bir enflasyon kapitalist ekonomiye, yani burjuvaziye, 'yararlı' sayıldığı ve olduğu halde çift rakamlı, hele 100'lere doğru tırmanan enflasyon hızları, yine kârlara kâr katmakla beraber, ekonomik istikrar açısından tehlikeli görülmektedir.

Ekonominin cebelleşmek durumunda olduğu ikinci baz ekonomik durgunluktur. Başbakan Ecevit sanayinin yarıdan aşağı kapasitede çalıştığını söylemektedir. Kalkınma hızının 1977'de %4'e, 1978'de de %2,7'ye düştüğü belirtilmektedir. Bu düşüklüğün gelecek yıl veya yıllarda da süreceği ve sıkıntıların artacağı beklenir. Yatırımların ve üretimin düşmesi esasen çok yüksek olan işsizliğin daha da artması demektir. Belli bir işsizler ordusu, kapitalizme, yani burjuvaziye, "yararlı" olursa da, işsizliğin böylesine büyük boyutlara ulaşması, onun bir toplumsal afete dönüşmesidir. Gelişmiş ülkelerde işsizlik %4'ün üzerine çıktığında telaşlanılır. Bizde %10 olduğu söyleniyor, gerçekte bu oranın çok üstündedir. Tarım kesimi dahil, işsizlerin sayısı 8-10 milyon dolayında tahmin olunmaktadır.

Gelişmiş kapitalist ülkeler yakın yıllara kadar ekonomilerinde yatırımların hızlandığı, işsizliğin düştüğü, ama fiyatların yükseldiği enflasyoncu dönemlerle, ekonomik durgunluğun başgösterdiği, işsizliğin arttığı ama enflasyonun gerilediği dönemlerin birbirini izlemesini yaşamıştır. Son yıllarda ise hem enflasyon, hem durgunluk bir arada yaşanmaktadır ve çaresi bulunamamaktadır. Burjuva iktisatçılarının bildikleri ve uygulayageldikleri yöntemler artık sonuç vermemektedir.

Ekonomisi emperyalizme bağımlı geri bir ülke olan Türkiye bu enflasyon-durgunluk ilişkisi ile nasıl başa çıkacak? Başbakan, "durgunluk getirici bir istikrar kabul etmiyoruz" diyor ve bir yandan istikrar tedbirleri alırken, bir yandan da ekonomiyi canlandırmaktan söz ediyor. Güzel söz ediyor, ama nasıl başarılacak

bu çifte iş? Hem istikrarı hem ekonominin canlanmasını sağlamanın yöntemleri ne? Olanakları ne? Sorun burada düğümleniyor. Hele, yine Başbakanın sözleriyle, "özgürlükçü demokratik" (yani kapitalist) ve toplumsal adalete uygun yöntemlerle bu işin başarılması öngörülüyorsa, sorun büsbütün çetrefilleşiyor, demektir. Sayın Başbakanın birbiri ile bağdaşmayan öğeleri birbiri ardına sıralayarak sorunların çözülemeyeceğinin bilincinde olması gerekir.

Plana ilişkin konuşmasından anlaşılıyor ki Başbakan, Türkiye için bir "ulusal atılım dönemine" girmeyi zorunlu bulmakta ve bu atılıma gerekli kaynaklar için Türkiye'nin iç kaynaklarına, potansiyeline dönmeyi öngörmektedir. Buna yönelinirse, "nice girdilerin pek çoğu ithal edilmeyecek, burada yapılacaktır." "Bu ulusal ruhu" harekete geçirmek hükümetin başta gelen görevi olacaktır. Böyle diyor Başbakan ama, planda kamu eliyle sanayi işletmeleri kurma, belli malları ithal etme ve dağıtma konularında hükümet tarafından yapılan değişiklikler, böyle "ulusal ruhu" seferber edici değil, özel sermayenin çıkarlarına hizmet edici niteliktedir. Nasıl ki, yeni vergi tasarısında hükümetçe şimdiden öngörülen değişiklikler emekçi kitlelerin vergi yükünü hafifletme değil, özel sektörün isteklerini karşılama yönünde ise.

Başbakan ağzından söylenenlerle hükümet eliyle yapılanlar ve yapılmak istenenler arasındaki çelişkinin başka örnekleri de vardır. Anarşiyi önlemek gerekçesiyle hazırlanan yasa tasarısının getirmeyi öngördüğü hükümler dillerden düşürülmeyen "özgürlükçü demokratik hukuk devleti" anlayışı ile bağdaşacak gibi değildir. Bu tasarı yasalaşırsa terörizmi önlemeye yetmeyecek ama demokratik hak ve özgürlükleri işlemez hale getirecektir. Bu yasa tasarısı da halk kitlelerinin demokratik özlem ve eğilimleri doğrultusunda değil, büyük sermayenin baskıcı, zorba istekleri doğrultusundadır.

TÜSTAV Arşivi

Ambargo ve Kıbrıs

İzmir İl Kongresi'ndeki konuşmayla ilgili basın açıklaması, 19 kasım 1978.

Türkiye'nin dış ilişkilerinin ve dış politika sorunlarının bu denli apaçık ön plana geçtiği belki de şimdiye kadar görülmedi. Amerikan askeri ambargosundan sonra şimdi Kıbrıs, Ege, Yunanistan ve Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ilişkiler sorunları sıraya girmiş durumunda. Bu konulara ilişkin olarak da Türkiye üzerinde baskı var. Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na getirilip, Türk askeri birliklerinin Adadan geri çekilmesini ve Rum göçmenlerinin evlerine dönmelerini öngören yeni bir karar tasarısı kabul etmesi ve ardından sorunun Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne getirilişi dikkatleri bir kez daha Kıbrıs üzerine topladı.

Bu kez Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Türkiye'yi daha da sıkıştırıcı bir girişimde bulundu. Genel Kurul'da alınan kararların Türkiye tarafından uygulanmasını sağlayacak önlemlerin Güvenlik Konseyi'nce alınmasını talep etti. Güvenlik Konseyi talebi kabul etsin etmesin, bu girişimin yapılmış olması Türkiye'yi Birleşmiş Milletler kararlarını uygulaması yönünde sıkıştırmayı hedefleyen bir adımdır. Bu yıl Birleşmiş Milletler'de Türkiye aleyhindeki tutum belirgin biçimde güçlenmiştir.

Kıbrıs konusunda Birleşmiş Milletler'in ve tek tek çoğu devletin Türkiye'ye karşı tavır almasını bizim siyaset çevreleri ve basın, Yunanlıların ve Kıbrıslı Rumların Türkiye aleyhinde yürüttükleri propaganda faaliyetlerine, yaptıkları siyasal baskılara yormaktadırlar. Bu, Yunanlılara ve Kıbrıs'lı Rumlara sahip olmadıkları bir güç atfetmektir. Aslında amaç, Kıbrıs konusunda Türkiye aleyhine beliren tutumun özünü Türkiye halkoyundan saklamaktır.

Kıbrıs sorunu sadece Kıbrıslı Türklerle Rumları ve Türkiye ile Yunanistan'ı ilgilendiren bir sorun değildir, Kıbrıs, çeşitli açılardan dünya kamuoyunu ve geniş bir yelpaze oluşturan devletleri ilgilendirmektedir. Bir, şu açıdan ilgi çekmektedir. Türkiye, 1974'de giriştiği harekâtla -bu harekâtın gerekçesi her ne olursa olsun- bağımsız, egemen bir devletin toprak bütünlüğünü askeri bir müdahale ile fiilen ihlal etmiş, onun topraklarının bir bölümünü işgal etmiş duruma düşmüştür. Birleşmiş Milletleri oluşturan devletlerin çoğunluğu, bir devletin ulusal egemenliğini ve toprak bütünlüğünü ihlal edici bu durumun düzeltilmesini ön koşul bilmekte, bu durum düzeltildikten sonra Kıbrıslı Türklerle Rumların arasındaki sorunların ele alınıp çözümlenmesini öngörmektedir. Dünya devletlerinin ulusal egemenlik ve toprak bütünlüğü konusundaki duyarlılığı, buna verdikleri önemdir, Türkiye aleyhindeki tutumun özü.

Bir başka açıdan da Kıbrıs dünya devletlerini ilgilendirmektedir. Kıbrıs'ın konumunun büyük stratejik önemi vardır. Batmaz uçak gemisi denilmektedir. Kıbrıs'ı elinde tutan askeri güç tüm Doğu Akdenizi ve Orta Doğuyu kontrolünde ve tehdidi altında tutar. Kıbrıs'da Nato ve ABD üsleri, dinleme tesislerinin yer alması bütün

bölge ülkelerini ve dünya güç dengesini yakından ilgilendirir. Türkiye ise Nato ve ABD yörüngesinde soruna çözüm arama çabasındadır. Sorunun uluslararası düzeyde masaya getirilmesini önlemek için Türkiye sürekli "toplumlararası görüşmeler"le çözüm üzerinde ısrar etmektedir, Ama gerçekte iki Kıbrıslı topluluk kendi başlarına görüşmeler yapmamaktadırlar. Arkalarında Türkiye ve Yunanistan vardır. Türkiye ile Yunanistan ve Kıbrıs Türk topluluğu ile Rum topluluğu üzerinde de ABD'nin, Nato'nun baskısı, arabuluculuk girişimleri vardır. Bunun için de 3. dünya devletleri ve sosyalist dünya Kıbrıs konusunda dikkatli ve duyarlıdırlar.

Kıbrıs'ın bir gerginlik ve kaygı konusu değil de bir yumuşama ve barış öğesi olabilmesi için tüm askeri güç, donanım, üs ve tesislerden arındırılmalı ve Kıbrıs devletinin kendisi askersizleştirilmelidir; iç asayiş için kolluk kuvvetlerinden başka silahlı kuvvetleri bulunmamalıdır. Yabancı ve yerli askeri güçten arındırılmış bu Kıbrıs devletinin bağımsızlığı, egemenliği, toprak bütünlüğü ve tarafsızlığı, uluslararası garanti altına alınmalıdır. Kıbrıslı Türk topluluğunu Türkiye ile, Rum topluluğunu da Yunanistan ile bütünleştirme eğilim ve girişimlerinden vazgeçilmeli, Kıbrıs devletinin varlığının koşulu olan ekonomik temelin bütünlüğü sağlanmalıdır. İki topluluğun özgün ve eşit şartlarda birarada kardeşçe yaşayabilmeleri için de gerek Kıbrıs devletinin yapısı, gerekse her iki topluluğun yönetimi ve yaşamı demokratikleştirilmelidir.

Böyle bir statüdeki Kıbrıs, hem adadaki iki topluluğun ve Türkiye ile Yunanistan'ın çıkarlarına uygundur, hem de bölge ve dünya barışına ve güvenliğine hizmet eder. Ne var ki, Türkiye böyle bir çözüm önermiş olmaktan uzaktır.

TÜSTAV Arşivi

Faşizme Karşı Birlik En İleri Çizgide Kurulmalıdır

Ankara İl Kongresi'ndeki konuşmayla ilgili basın açıklaması, 4 Kasım 1978.

Bunalımın Kökünde Emperyalizme Bağımlılık Yatıyor

Bugün Türkiye'nin Cumhuriyet döneminin en bunalımlı yıllarını yaşamakta olduğu konusunda hemen herkes birleşmiş durumda. Aynı genişlikte olmamakla birlikte, en azından işleri biraz yakından izleyen hemen herkes bu bunalımın kökünde dışa bağımlılık olduğunda da birleşiyor, özel sektörün ileri gelenleri bile dışa bağımlılıktan yakınmaya başladılar. Biz sosyalistlerin yıllardır üzerine parmak bastığımız bu bağımlılık durumu en körlerin bile görmezlikten gelemeyeceği oranda ve biçimde ortaya dökülüp saçıldı. Hammadde yok, ara malı yok, yedek parça yok, yatırım malı yok, döviz yok, "taze para" yok. Türkiye sanayiinin çarkları durdu duracak. Yeni yatırım olanakları kapandı kapanacak. Hiç değilse Batı ile ilişkiler açısından durum böyledir. Türkiye ekonomisinin kendi kaynak ve olanaklarıyla ayakta durabilme yeteneğinin sıfıra yakın olduğu açık seçik ortaya çıkmıştır. Yalnız sosyalist dünya ile, Sovyetler Birliği ile ilişkiler açıktır, sınırlı bir ölçüde de kimi Arap devletleriyle.

Şimdi çok sözü edilen bu dışa bağımlılığın adını da koymak gerekir. Biz sosyalistler çoktan adını koyduk, açıkladık. Dışa bağımlılık, emperyalizme bağımlılıktır. Ve bu bağımlılık, yalnızca, yukarda sıraladığımız maddeler bakımından, hammaddeden krediye kadar, Türkiye'nin dış ülkelere muhtaç durumda olması anlamına gelmiyor. Kimileri bağımlılığı bu anlamda ele alıp, "günümüzde kendine yeten toplum yoktur, gelişmiş ülkeler de azgelişmişlerin ürünlerine, örneğin petrolüne, madenlerine muhtaçtır" yollu demagoji yapıyor. Sorunu bulandırmak, saptırmak istiyorlar.

Bağımlılık, karşılıklı ilişkilerde hangi tarafın ağır bastığı, dayattığı, direktif verdiği ve çıkarını yürüttüğü, hangi tarafın uymak, yaşamsal çıkarlarına aykırı koşul ve durumları kabul etmek durumunda kaldığıdır. Batılı ülkeler petrole muhtaçtır, ama petrol üreten ülkelere bağımlı değildir. Türkiye sanayiinin makine, yedek parça, hammadde, ara malı ve kredi bakımından dışa göbek bağıyla bağlı bir sanayi olması; Türkiye gibi yoksul bir ülke için lüks sayılacak ve gelirleri göreli yüksek olan tabakalara yönelik dayanıklı tüketim malları (otomobil, çamaşır makinesi vb.) üreten bir montaj sanayii niteliğinde oluşu, az önce belirttiğim gerçek anlamda bağımlılığın bir sonucudur. Bu tür sanayileşme bize, kapitalist dünya ilişkilerinin ve bu ilişkilerde egemen konumda olan emperyalistlerin dayattığı sanayileşme biçimidir.

Emperyalist Devletlerin ve Kuruluşların Dayatmaları

Şimdi de bu dayatma, Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalıma ilişkin olarak tüm açıklığı ile ortaya çıkmaktadır. Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası Türkiye'nin vadesi gelen dış borçlarını ertelemek ve yeni kredileri vermek için bir

takım koşullar ileri sürüyorlar, açık açık. Bu koşulların hepsi Türkiye'yi geri, yoksul, emperyalizme bağımlı tutacak koşullardır.

Türkiye gerilikten kurtulmak, çağdaş en ileri düzeye ulaşmak için kalkınmak durumundadır. Kalkınma ise en ileri teknoloji ile sanayileşmeyi gerektirir. Gerçek sanayileşme ağır sanayinin kurulması ve geliştirilmesiyle olur. Ayrıca bu sanayileşmenin, gelir dağılımındaki adaletsizliği giderecek, geniş halk kitlelerinin yaşam düzeyini yükseltecek biçimde gerçekleşmesi ve toplumsal demokratikleşme sürecinin geliştirilmesi zorunludur.

Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası, ABD ve AET yetkili çevreleri vb. bu gerekleri tümüyle reddetmekte, tam tersi önerilerde bulunmaktadırlar. Hiç dolaylı ifadelere kaçmadan, açıkça, "ağır sanayiden vazgeçin" demektedirler, "ileri teknoloji değil, geri teknolojiyle çok emekgücü -işçi- kullanan sanayi kurun. Tarım ürünlerini işleyen, balık ağı, gömlek gibi mallar üreten hafif sanayie yönelin. Tarım ülkesi olarak kalın, turizmden döviz kazanın. Avrupa'nın manavı, kasabı, sütçüsü olun" demektedirler. Halkın tüketiminin sınırlanmasını, bunun için de gelirlerin düşük tutulmasını ısrarla talep etmektedirler, bu nedenle ücretlerin ve maaş katsayılarının yükseltilmesine karşı çıkmaktadırlar. Halka yeni vergiler konulmasını istemekte, gelir dağılımında kitlelerden yana bir değişikliği öngörüyor iddiasıyla yeni vergi tasarısını beğenmemektedirler. Yine, kitlelerin satın alma gücünü daha da azaltacak, tüketimlerini kısacak -yani açıkçası kitleleri yoksullaştıracak- bir yol olan, yeni büyük bir devalüasyon önermektedirler. Kalkınma hızının düşürülmesi gerekiyorsa sıfıra kadar düşürülmesi ise üzerinde en ısrar ettikleri talepleridir. Kalkınma hızının düşürülmesi, yoksulluğun ve işsizliğin dayanılmaz boyutlara ulaştırılmasından başka anlama gelmez. Kalkınma hızı bugün fiilen çok düşmüştür.

Türkiye'ye kredi vermek ve borçlarını ertelemek için emperyalist mali kuruluşlar ve arkalarındaki politik güçler kısaca özetlediğimiz bu ağır koşulları dayatıyorlar ve dayatılan koşullar giderek ağırlaşıyor. Yaz ortasında hükümet istenilenleri yerine getirmeye koyulmuş, IMF ile bir anlaşma imzalanmıştı. Ama yapılanlar IMF'ye, Dünya Bankasına ve diğerlerine yeterli gelmedi. Borç erteleme ve yeni kredi konusunda ilişkilerin yeniden dondurulduğu anlaşılıyor. IMF'nin Kasım sonunda vermesi beklenilen üçüncü dilim 38 milyon dolarlık kredinin şüpheye düştüğü, en azından gecikeceği şimdiden belli olmuştur. Ve yine belli olmuştur ki, IMF yeniden büyük bir devalüasyon yapılmasını istemektedir. Borçların ertelenmesi, yeni krediler verilmesi bu talep ve koşulların yerine getirilmesine bağlanarak Türkiye'ye ağır baskı, şantaj yapılmaktadır.

Emperyalist Baskı ve Diktaya Karşı Konulmalı

Baskının, şantajın amacı yalnızca ekonomik değildir. Siyasidir de. Türkiye'nin Kıbrıs, Ege, Yunanistan'la ilişkiler konularında uysal ve itaatli olması isteniyor. Ama asıl istenen, Türkiye'nin Sovyetler Birliği'yle ticareti ve diğer ilişkileri geliştirmemesi, ortak petrol arama çalışmalarına girmemesidir. Türkiye'nin sosyalist dünyaya yaklaşması konusunda çok duyarlıdır ABD ve Batı Avrupa ülkeleri. Türkiye'nin Batı'dan kopmayacağı konusunda Başbakan ve diğer politik yetkililerce verilen güvencelere ve iktidarın IMF talepleri ve üsler konusunda bugüne değin izlediği uysal

politikaya rağmen kuşkuludurlar ve Türkiye'nin sosyalist dünyaya açılmasına set çekmek istemektedirler.

Ekonomik bağımlılık diğer alanlarda bağımlılığı da birlikte getirmektedir. Kıbrıs, Ege, Yunanistan'la ilişkiler ve sosyalist dünyaya açılma konularında Batılı emperyalistlerin baskı ve müdahale edebilmelerinin temelinde ekonomik bağımlılık vardır. Bu bağımlılıktan kurtulmanın yolu, emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı dışına çıkmak, sosyalizm doğrultusunda bir gelişme yoluna girmektir. Bugünkü iktidar bunu yapmak niyetinde ve gücünde bir iktidar olmamakla beraber, bağımlılığı hafifletecek yönde ne yapılmasına olanak varsa onu yapmalıdır. IMF'nin yeni büyük bir devalüasyon yapılması isteğini hükümetin reddettiği konusunda iki gün önce çıkan haber doğruysa, hükümet iyi etmiştir. Halk kitlelerinin esasen düşürülmüş ve düşmekte olan yaşam düzeylerinin daha da düşürülmesi taleplerine karşı konulmalıdır. Kıbrıs, Ege, Yunanistan'la ilişkiler sorunları emperyalizmin baskı ve müdahalesinden uzak, tarafların karşılıklı hak ve çıkarlarına uygun biçimde barışçı yollardan çözülmelidir. Sovyetler Birliği'yle ticareti büyütme, birlikte petrol arama karar ve anlaşmaları da yerindedir. Sovyetler Birliği'ne açılma Türkiye ürünleri için güvenli pazar, politik takıntıları olmayan uzun vadeli ve ucuz kredi, çağdaş ileri teknoloji, istikrarlı ve gelişen ticaret olanakları edinme yollarını açmaktadır. Hükümet emperyalizmin baskı ve diktasına karşı koyduğu, halk kitlelerinden yana toplumsal önlemler aldığı, en azından karar verdiği devletleştirmeleri uyguladığı, dış politikada çok yönlülüğü sürdürüp sosyalist dünya ile ilişkileri geliştirdiği takdirde ve ölçüde ilerici, yurtsever, sol güçleri ve geniş kitleleri arkasında bulacaktır.

TÜSTAV Arşivi

Hükümet Anarşiyi Önleme Adına Özgürlükleri Kısıtlamaya Yöneliyor

Bursa İl Kongresi'ndeki konuşmayla ilgili basın açıklaması, 5 Kasım 1978.

Bugün Türkiye'de en fazla göze çarpan, en ivedi sorun, terörizmi önlemek, can güvenliğini sağlamak olarak görünüyor. CHP de seçim kampanyasını bunları sağlayacağı vaadiyle sürdürmüştü ve bu vaadle iktidara geldi. Bu vaade inanan kitleler CHP'ye oy verdi. Şimdi CHP iktidarında silahlı saldırılar, cinayetler daha büyük boyutlara ulaşarak sürüyor ve iktidar haklı olarak, ama genellikle sorunun kaynağına inilmeden eleştiriliyor.

Biz ise daha seçimlerden önce ve seçimler sırasında terörün, cinayetlerin kaynağının yapısal olduğunu vurguladık ve bu nedenle de terörün CHP iktidarında da süreceği gerçeğine parmak bastık. Belirttik ki, büyük burjuvazi ve iş ortaklığı yaptığı emperyalizm, sömürü düzenini bu kısıtlı demokrasi ortamında dahi sürdürememe durumundadırlar; politik bilinçlenmesi, dövüşkenliği yükselen kitleleri ve ilerici, demokratik güçleri kontrol altında tutabilmek, sindirip geriletebilmek için, solu tasfiye etmek için, legal ve illegal terör yöntemlerine başvurmaktadırlar. Sorun, bu açıdan görülüp ortaya konularak ve bu bakış açısından geçerli önlemler alınarak çözülebilirdi; oysa CHP bu nitelikte bir parti değildi.

Son birkaç gün içinde bu görüşümüzü dolaylı olarak doğrulayan bir haber hiç ummadığımız bir kaynaktan geldi. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği'nden (TÜSİAD) bir grup yönetici Amerika ve Avrupa'da bir geziye çıkıp yaptıkları temaslardan sonra Başbakan Ecevit'e bir rapor vermişler. Raporda belirtildiğine göre, Batı ülkeleri Türkiye'nin "demokratik bir yönetime sahip olmasına... büyük önem" vermekle beraber, bunu, ekonomik sorunlara yaklaşımda Türkiye lehine hesaba katmıyorlarmış ve de anarşik ortamı fazla umursamıyorlarmış. Ancak safdiller emperyalist Batılıların demokrasiye değer verdiklerini ve anarşiyi umursadıklarını sanabilirler. "Azgelişmiş" veya "gelişmekte olan" diye nitelenen, aslında düpedüz "geri" ülkelerde emperyalizm, kitlelerin, demokratik hak ve özgürlüklerin baş düşmanı ve terörizmin baş kışkırtıcısı, düzenleyicisidir.

CHP İktidarının Yasa Değişikliği Tasarıları

Ne yazık ki, bu durumda CHP iktidarı, terörizmin kaynağına inme, üstüne yürüme cesaret ve gücünü tam bulamadığı gibi, terörizmi önleme gerekçesiyle demokratik hak ve özgürlükleri sınırlama, bastırma yoluna gitmektedir. Hükümetin yasalarda değişiklikler yapmayı öngördüğü çoktan biliniyordu. Basında bu konuda son çıkan haberlere göre kamu güvenliğine ve kolluk hizmetlerine altı yasada değişiklik öngören bir yeni yasa tasarısı hazırlanmış. Değişiklikler şu konuları kapsıyor:

– Polis mahallin en büyük mülkiye amirinin emriyle insanların üstlerini, araçlarını, eşyalarını, özel kağıtlarını, konut ve işyerlerini arayabilir, suç eşyasına elko-

yabilir.

Bu, temel demokratik haklardan olan kişi ve konut masuniyeti hakkına büyük bir darbedir.

– Valiler ve kaymakamlar meydana gelen veya gelmesi muhtemel olaylarda kolluk kuvvetlerinin yeterli olmadığını gördükleri veya olamayacağını düşündükleri hallerde en yakın kara, deniz, hava komutanlıklarından askeri yardım isteyecekler ve başvurulan komutan bu isteği derhal yerine getirecektir.

Bu hüküm ve uygulama, asli görevi dış düşmana karşı yurt savunması olan orduya polis görevi yüklemektedir ve demokratik kitle hareketlerinde halkla orduyu karşı karşıya getirmek sonucunu verecek anti-demokratik vahim bir girişimdir.

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'nda öngörülen değişikliklere gelince, bunlar, söz konusu eylemleri olanaksız veya anlamsız hale getirecek niteliktedir. 72 saat önce haber verilerek ve mülki amirin takdirine göre on gün ertelenebilecek; aynı amirin gösterdiği kent dışı bir güzergâhta veya meydanda yapılacak bir yürüyüş veya toplantının hiç bir anlamı ve gereği kalmaz. Kanunun öngördüğü hapis cezaları da bir misli, para cezaları ise beş misli artırılacaktır. Böyle bir yasaya toplantı, gösteri ve yürüyüşleri ortadan kaldıran yasa demek en doğrusu olur.

Bugün memur kitlesinin başta gelen demokratik istek ve mücadele amaçlarından biri grevli ve toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkını elde etmektir. Ecevit'in örnek aldığı Batı'da memurların bu hakları vardır. Hal böyle iken hükümet, dernek kurmak ve bir derneğe üye olmak hakkını bile memurlardan esirgeyen, onlara yasaklayan bir yasa değişikliği tasarısı getirmektedir. Bu girişimin antidemokratik karakteri, üzerinde uzun boylu durmayı gerektirmeyecek kadar açıktır.

Dernekler yasasında yapılması öngörülen değişiklikler ise bu kuruluşları eli kolu bağlı, toplumsal alanda kımıldayamaz duruma getirmeyi hedef almaktadır. Yasaların içinde en ilginci şu:

"Dernekler, rejim, doktrin veya ideolojileri itibariyle, kanunların yasak ettiği amaç veya faaliyeti benimseyen bir devleti, bir partiyi, bir tüzel kişiliği, topluluğu, veya bu amaç ve faaliyetleri benimseyen ölü veya yaşayan kişileri övmek maksadıyla toplantı ve yayın yapamazlar."

Sayın Ecevit'in sözleri hâlâ kulaklarımızda çınlıyor: Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü tam tanınacak, yasaklayıcı yasa maddeleri, bu arada 141 ve 142. maddeler kaldırılacak. "Çoğulcu özgürlükçü demokrasi Batı'da ne ise o olacak, ne bir fazla, ne bir eksik!" Dedikleri bunlardı.

Ve şimdi doktrin veya ideoloji açısından yasaklayıcı, örgütlerin özgürlüğünü kısıtlayıcı yeni yasa maddeleri getirme önerisi! Hazin, hazin olduğu kadar öfkelendiren bir çelişki! Hâlâ, emir ve kumanda ve yasaklar çerçevesinde ülke yönetmeye kalkan zihniyet! Emir ve yasaklarla bir toplumu yönetmek olanağı olsaydı, devlet yönetimi en kolay işlerden biri olurdu. Artık iyice bilinmelidir ki, toplumun tarihsel nesnel gidişine, kitlelerin özlem ve isteklerine ters düşen yasa hükümleri, emir ve yasaklar sorunları çözmez, tersine daha da şiddetlendirir. Bunlar toplumun tarihsel gidişini durduramaz da. Ama Sayın Ecevit politikada bilimselliği reddetmiş bir kimsedir, onun için, yasa hükümlerinin yasaklamaları, sınırlamalarıyla sorunlara çözüm bulmaya kalkmasına şaşmamak gerekir. Büyük burjuvaziye ve ABD'ye gü-

vence vermek açısından da şaşmamak gerekir. Bu güvenceleri vermek CHP iktidarının başta gelen kaygısı ve çabası olmuştur.

Faşizme Karşı Birlik, En Geri Örgütün Çizgisinde Değil, Olabildiğince En İleri Çizgide Kurulmalıdır

Şimdi bu noktada DİSK ile Türk-İş'in aldıkları karar ilginçlik kazanıyor: "Hükümeti, anarşiye karşı girişimlerde desteklemek." İlk dikkat edilecek nokta "anarşiye karşı" denilmesi, faşizme karşı değil. Faşizmden söz yok. Türk-İş faşizm tehdidinin varlığını tanımamakta kararlı; Türk-İş'e göre, faşizm söz konusu değil; sadece "aşırı" sol ve sağın yarattığı anarşi var. DİSK, bu çizgi üzerinde mi Türk-İş ile iş ve güçbirliği edecek? Gerçi DİSK Genel Başkanı tek taraflı açıklamalarında, DİSK'in bakış açısından faşizmden söz ediyor, ama Türk-İş ile güçbirliği konusunda anarşi ve terör sözcükleri geçiyor.

İşçi sınıfının ekonomik mücadelesinin, sendikal hareketinin birliği, bütünselliği temel ilkedir. Günümüz koşullarında faşizme karşı, soyut olarak "anarşiye" değil, faşizme karşı mücadele ve bu mücadelede en geniş güçlerin örgütlü birliğini sağlamak güncel ivedi görevdir. Ama bu, en geri örgütün çizgisine kayılarak değil, olabildiğince en ileri çizgide ve temel ilkelere ters düşmeyen bir çizgide birleşerek oluşturulmak gerekir.

Sonra, hükümetin "anarşiye karşı" girişimleri desteklenecek de, demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı, yasaklayıcı girişimlerine, az önce sözünü ettiğim yasa tasarısına karşı ne yapılacak'? Susulacak mı?

Sorunu, "hükümeti desteklemek" diye biçimlendirmek yanlış. Hükümetin her yaptığı olumlu, ilerici olsa bile, güçbirliği sorununu böyle biçimlendirme yanlış. Her zaman tekrarladığımız ve bu konuşmamda da belirttiğim üzere, faşizmin, gericiliğin kaynağı yapısaldır, sınıfsaldır; büyük sermaye sınıfından ve iş ortağı emperyalizmden kaynaklanır. Faşizmi önleyecek, geriletecek, yenecek güç de sınıfsaldır: İşçi sınıfı ve müttefiki emekçi kitleler. Olumlu, ilerici işler yapan bir hükümetin girişimlerinde başarılı olabilmesi için de arkasında işçi sınıfının, emekçi kitlelerin; demokratik, ilerici güçlerin örgütlü birleşik gücünün bulunması gerekir. Ancak bu örgütlü birleşik güç büyük sermayenin ve emperyalizmin baskı ve gücünü dengeleyebilir, üstesinden gelebilir. Ve bu örgütlü birleşik güç toplumsal yaşamın ekonomik, politik, ideolojik her alanında sömürü, baskı ve zulme karşı kesintisiz mücadele verir, vermek zorundadır. Demokratik hak ve özgürlüklerin korunması ve genişletilip geliştirilmesi işçi sınıfının önderliğindeki bu örgütlü birleşik gücün "uyanık bekçiliği"ndedir, bilinçli mücadelesindedir.

İşçi sınıfı diğer emekçi kitlelere; ilerici, demokratik güçlere önderlik etme işlevini sendikaları aracılığıyla değil, burjuvaziden bağımsız kendi öz partisi aracılığıyla yapar. Sendikaların asli işlevi, varolan düzen çerçevesinde burjuvaziden işçiler yararına ödünler koparmak, işçilerin çalışma koşullarının göreli düzelmesini ve yaşam düzeylerinin göreli yükselmesini sağlamaya çalışmaktır. Sendikalar ve sendikal mücadele sömürüyü tümüyle ortadan kaldırmayı, işçi sınıfını ve onunla birlikte emekçi kitleleri sömürüden kurtarmayı hedef almaz. Bu, iktidar sorunudur. Sendikaların değil, işçi sınıfının politik partisinin işlevidir, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi

iktidarı hedef alır. Varolan iktidarı işçi sınıfı ve emekçi kitleler lehine etkilemek, işçi sınıfını iktidara hazırlamak ve getirmek onun -partinin- görevidir. Sendikalar partinin politik çizgisinde ve onunla uyumlu hareket ettikleri takdirde ve ölçüde işçi sınıfının politik mücadelesine ve genel olarak demokratik toplumsal muhalefete önemli katkıda bulunabilirler.

Bugün işçi sınıfımızda bu bilinçlenme gelişmekte, güçlenmektedir. Sendikaların ve sendikal hareketin işçi sınıfının sorunlarını tümden çözecek sihirli anahtar olmadığını her geçen gün daha iyi görmekte, anlamaktadırlar, işçi kitlesinden, sendikalar tabanından partiye yöneliş ve geliş artmaktadır. Toplum için umut, işçi sınıfımızın bu partileşme hareketindedir.

TİP "Bir İşçi Sınıfı Partisi" Değil, Doğrudan İşçi Sınıfımızın Partisidir

İşçi sınıfındaki bu partileşme hareketi Partimiz içinde olmaktadır. Partimiz kuruluşundan bu yana işçi sınıfı içinde örgütlenmeyi gündeminin birinci maddesi yapmıştır. Parti üye bileşiminde ve yönetici kadrolarda işçilerin yarı yarıya olmasının gözetileceği hükmü Parti tüzüğüne konulmuş ve bu tüzük hükmü uygulamada dikkate alınmıştır. 1975'ten bu yana Parti'de işçi üye sayısının arttığını, oranının yükseldiğini sevinçle izliyoruz. Bu gelişme sürdürülecektir. Ama işçi sınıfı dışındaki katmanlar içinde, emekçi kitleler, aydınlar ve gençlik kesimleri içinde örgütlenmek de Partinin ihmal edilmez görevidir, işçilere önem ve ağırlık verirken "uvriyerizm" denilen sapmaya da düşmemek gerekir.

İşçi sınıfımızın yüz yılı aşkın ekonomik mücadele ve yarım yüzyılı aşkın politik mücadele tarihi vardır. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın bu tarihsel politik mücadelesinin günümüz koşullarında, bilimsel sosyalizm ilkelerine uygun ve bilimsel sosyalizmi kılavuz edinmiş örgütleniş biçimidir. Partimiz "bir işçi sınıfı partisi" değil, doğrudan işçi sınıfımızın partisidir.

İşçi sınıfımızın partisi olmanın onur ve sorumluluğunu taşıyan Partimiz emperyalizme ve faşizme karşı, işçi sınıfı ve parti düşmanlarına karşı amansız mücadelesini sürdürmektedir, sürdürecektir. Hedef, işçi sınıfının, müttefiki emekçi kitlelerle birlikte iktidarıdır. Hedef, işçi sınıfını, emekçi kitleleri iktidar için hazırlamak, örgütlemek, politik mücadeleye sokmaktır. Hedef, emperyalizme, faşizme karşı kitlelerin ve tüm ilerici, demokratik, yurtsever güçlerin en geniş ilkeli birliğini işçi sınıfı önderliğinde gerçekleştirmektir.

Yaşasın işçi sınıfımız, yaşasın Partimiz!

TÜSTAV Arşivi

Atatürkçülük Adına Bugün Tutucu, Gerici Politikalar Savunuluyor

Ankara Bayram gazetesinde yayınlanan makale, 14 Kasım 1978.

Günümüzün sorunları sıkıştırdıkça, dar boğazlar daha da daraldıkça bocalamaları ve şaşkınlıkları artan egemen güçler bir yandan çakıp gürleme, öte yandan Atatürk'e sığınma yollarına başvurmaktadırlar. Hükümetin hazırladığı bildirilen, demokratik hak ve özgürlükleri yok edercesine kısıtlamayı amaçlayan kanun tasarıları ve Genel Kurmay Başkanı'nın son demeçleri, bir sertleşme politikasının dile getirilişleridir. Atatürk'ün ölümünün 40. yıldönümünde yazılan ve söylenenler ise Atatürk etrafında bir heyecan ve duygusallık havası yaratarak çıkış yolunun onda bulunduğu ve bulunabileceği inancını ve umudunu yaratmak çabasıdır. Çok dikkat çekicidir ki, Atatürk'e bağlılıklarını, sorunların çıkış yolunun onun ilkelerinde olduğunu durmadan tekrarlayanlar, bu tekrarlamaların ötesinde, ne onun tarihsel gelişime bakış açısını irdeleyip bugüne uyarlamakta, ne de sorunların çözümünde, onun ilkelerine bağlı kalmaktadırlar. Bugün "Atatürkçülük" denilen Atatürk'e bu sözle bağlılık ve "Ne sağcıyız, ne solcuyuz, Atatürkçüyüz" tekerlemesi ardında toplumun sol doğrultuda olan ilerlemesine karşı duruş, solu bastırarak toplumsal ilerlemeyi dondurmak çabasından başka birşey değildir. Atatürk, zamanında, ilerici bir insandı, içinde yaşadığı, yarım yüzyıl öncesinin toplumunu feodal düzenden kapitalist aşamaya ilerletici, bir ortaçağ imparatorluğundan bir ulusal devlet yaratıcı görüşlere sahipti ve böyle bir politikanın uygulayıcısıydı. Bugün Atatürkçülük adına yapılmak istenenler ise toplumsal ilerleyişi tutucu, bunun için de gerici niteliktedir.

Türkiye Cumhuriyeti Sosyalist Bir İçeriğe Kavuşarak Payidar Olacaktır

Atatürk toplumların değişme halinde olduğunun farkındaydı. En yakın çalışma arkadaşları "İstanbul'da esir düşmüş" Sultanlığı ve halifeliği kurtarma ve sürdürme hesapları yaparken, O imparatorluğun, sultanlık ve halifelikle beraber tarih sahnesinden silinmeye mahkûm olduğunu çoktan biliyor, çabalarını, bu silinmeden doğacak olan ulusal devletin, Cumhuriyetin yaratılmasına yöneltiyordu. Atatürk hiçbir şeyi kendi "dehası" ile yoktan varetmedi. Büyük adamların büyüklüğü toplumun gidişini doğru saptayıp değerlendirebilmeleri ile orantılıdır.

Atatürkçülerin tarihe böyle bir dinamik açıdan bakmak akıllarının ucundan bile geçmemektedir. Onlar için değişme değil, değişmezlik esastır. Oysa sormak gerekir: Bugünün toplumlarında -ve Türkiye'de- tarih sahnesinden giderek silinmeye mahkûm olan nelerdir? Yeni gelişen, geleceğe sahip çıkmaya namzet olan nelerdir? Bu açıdan bakıldığında ve gelişmeler doğru saptanıp değerlendirildiğinde görülecektir ki, dünyanın ve Türkiye'nin gidişi sola doğrudur. Çağımız kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır. Türkiye Cumhuriyeti payidar olacaktır ama, ergeç sosyalist bir içeriğe kavuşarak payidar olacaktır.

"Tam Bağımsızlık" Çizgisinden Geriye

Atatürk'ün somut ilkelerine gelindiği zaman da, "Atatürkçü"lerin bunlara uygulamada sahip çıkmadıkları görülmektedir. Kurtuluş Savaşı "istiklâl-i tam" için yapılmıştı. Bir kısım yabancı şirketler bu amaçla satın alınmıştı. Atatürk istiklal konusunda çok duyarlı idi. Türkiye emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı içinde kalmaya devam ettiği için "tam bağımsızlık" koşulları ve durumu oluşamadı; ama yine de Türkiye son tarihsel dönemin göreli olarak en bağımsız evresini yaşadı. Bu göreli bağımsızlık çizgisinden adım adım geri gidilirken, "Atatürkçülük" şampiyonlarından hiç ses çıkmadı. NATO'ya girildi. Tüm silahlı kuvvetler NATO emrine verildi. Ulusal savunma stratejisi NATO stratejisi ile özdeş[leş]tirildi. Yurt topraklarından parçalar askeri üs ve dinleme tesisi olarak Amerikan askeri yönetimine devredildi. Silahlı kuvvetlerinin donanımı ve eğitimi ABD'ye bağlandı. Savaş sanayiinin geliştirilmesi durduruldu. "Atatürkçü"lerden ne bir ses, ne bir nefes! Şimdi de öyle!

Amerikan ambargosuna "Atatürkçülük" adına tutarlı, isabetli, güçlü bir direniş ve karşı koyuş olmadı. "Aman batıdan, Amerika'dan kopmayalım" diye durum "idare" edildi. Ambargo şartlı kalkınca da, hukuki dayanağı kalmamış olan üsler, konu Millet Meclisi'ne dahi getirilmeden bir hükümet kararı ile açılıverdi. "Atatürkçü"lerin kılı kıpırdamadı. "Ulusal savunma kavramı", "Ulusal strateji" konuları suskunluğa itildi.

Türkiye'nin Bağımlılığı Emperyalizme Bağımlılıktır

Atatürk siyasal bağımsızlığın, ekonomik bağımsızlığa bağlı olduğunun bilincindeydi. Ekonomik bağımsızlığı gerçekleştirmenin yolunu doğru saptamamıştı ama, siyaset-ekonomi ilişkisini kavramıştı. Türkiye'nin içinde bulunduğu durum ise bu ilişkiyi, en görmek istemeyenlerin bile görmemezlikten gelemiyeceği bir açıklıkla ortaya çıkarmıştır.

Avrupa Ekonomik Topluluğu (Ortak Pazar) ile düğün-bayram edilerek girişilen ilişkilerin Türkiye ekonomisinin boynuna geçirilmiş boyunduruk olduğu iyice açığa çıkmış bulunuyor, özel sektör mensupları ve sözcüleri dahi ulusal sanayinin kösteklendiğinden söz etmekte, anlaşma hükümlerinin hiç değilse belli bir süre için tek taraflı olarak dondurulmasını talep etmektedirler. Ama yine de "Batıdan kopmamak" hesabı ağır bastığından ulusal çıkarları, ekonomik bağımsızlığı koruma yönünde kararlı adımlar atılmamaktadır.

Batılı ülkeler ile olan ekonomik ilişkiler tümü ile, Türkiye'nin ekonomik bağımlılığını gözler önüne sermektedir. Sanayinin bağımlılığından sanayiciler yakınır durumdalar. Kullandığı makine ve cihazlardan yedek parçaya, hammadde, ara malı ve yöntemlere kadar sanayimiz dışa muhtaç, dışa bağımlı. Döviz kaynakları bakımından da öyle. İhracattan ve işçi gelirlerinden elde edilen dövizler ihtiyacı karşılamaktan çok uzak. Sanayinin teknolojisi genellikle geri ve ağırlığı montaj ve hafif sanayide. Sanayileşmenin bel kemiği olan ağır sanayi ihmal edilmiş.

Bu dışa bağımlı sanayi yapısı, bize dıştan dayatılmış. Bağımlılık, emperyalizme bağımlılık, dayatma da emperyalist odakların dayatması. Gerçek bağımlılık da bu. Şimdi Uluslararası Para Fonu (IMF), Dünya Bankası ve diğer para kuruluşları yardım için ileri sürdükleri koşullarla bu geri, dengesiz, emperyalizme bağımlı sanayi

yapısını sürdürtmek, bu niteliklerini güçlendirerek sürdürtmek istiyorlar. Borçları ertelemek, "taze para" vermek için karşılığında almak istedikleri bedel bu!

Bu konuda da "Atatürkçü"lerin sesi sedası çıkmıyor. "Milliyetçilik"leri şahlanmıyor. Ne oldu "istiklal-i tam" hedefi? Ekonomik zaferle "taçlandırılmadıkça" askeri ve siyasal zaferlerin "payidar" olamayacağı gerçeği.

Atatürk ve Türkiye-Sovyetler Birliği Dostluğu

Bir nokta daha: Batılıların Türkiye üzerine koydukları, ilan edilmemiş ekonomik ambargonun bir hedefi de Türkiye'nin Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle yakın ilişkilerinin gelişmesini önlemek. Bu ilişkilerin geliştirilmesini "Atatürkçülük" şampiyonları da suskunlukla karşılıyorlar, ilişkiler, Türkiye açısından, politik bir seçenek olmaktan çok, ekonomik zorunlulukların sonucu olarak geliştiriliyor, öznel bir sıcaklık yok. 1920 ve 30'lardaki Türk-Sovyet dostluğuna da hiç atıf yok. Oysa Atatürk Sovyetler Birliği ile dostluğu Türkiye'nin dış politikasının temel taşı yapmıştı. Bu, o yıllarla sınırlı geçici bir tutum da değildi. Türkiye'nin bağımsızlığının uluslararası bir güvencesi idi.

Politik Bilinçlenme, Direnç ve Dövüşkenlik Yükseliyor

Emperyalizme bağımlılığın, ekonomik geriliğin ve dar boğazların faturasını işçi-emekçi geniş halk kitleleri ödüyor. Durmadan yükselen fiyatlar, düşen gerçek gelirler, artan işsizlikle, eğitim, sağlık ve diğer sosyal hizmetlerdeki yetersizliklerle kitleler giderek daha da yoksullaşıyor. Kitlelerde huzursuzluk artıyor. Politik bilinçlenme, direnç ve dövüşkenlik yükseliyor.

Bu durumun kökündeki nedenlere inmek yerine, "Atatürkçülük" adına "sınıf bölücülüğünün", "sınıf kavgasının" yok edilmesi isteniyor. Bastırılması için demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlamadan yana çıkılıyor. Atatürk vesile edilerek, "Büyük kurtarıcı" simgesi işlenip kafalara yerleştirilmeye çalışılıyor. Böylece faşist güçlerin silahlı saldırı ve cinayetlerle terörü tırmandırarak varmak istediği sonuca yardımcı olacak ideolojik ve psikolojik zemin hazırlanıyor.

Sömürü ve toplumsal eşitsizlik var oldukça sınıf ayırımları ve kavgası var olacak ve gelişecektir. Baskı ve terör rejimlerinin en güçlüsü ve kanlısı bile bunu önleyemeyecektir, önlemeyeceğinin son örneği yanı başımızdaki İran'dır.

Yürüyüş, Sayı 189, 21 Kasım 1978

Siyasal Durum Üzerine

İstanbul İl Kongresi'ndeki konuşmayla ilgili basın açıklaması, 12 Aralık 1978.

Demokratik özgürlükleri kısıtlayıcı yasa tasarısı

Bir yandan ekonomik sıkıntılar ve dar boğazlar sürüp gider, terörizm tırmanırken, öte yandan hükümetin iyice baskıcı bir rejim gerçekleştirme niyet ve girişimleri su yüzüne çıkmaktadır. Altı yasada anti-demokratik değişiklikler öneren yeni yasa tasarısı son günlerde kamuoyunda geniş tepkilere yol açmış, günün en çok tartışılan konularının başında yer almıştır. Türkiye İşçi Partisi geçen ayın başlarında Ankara İl Kongresi vesilesiyle konuya dikkati çekmiş ve o zamandan beri de konuyu işlemeyi sürdürmüştür. Son hafta içinde çeşitli demokratik kuruluşların ve basının tepkileri de ortaya çıkmıştır.

Başbakan Ecevit'in CHP Ortak Grubunda söz konusu yasa tasarısını savunma yolunda söyledikleri aydınlatıcı ve ferahlatıcı değil, daha da düşündürücü ve kaygılandırıcı olmuştur. Başbakan Ecevit, akıl almaz bir mantıkla, yasa tasarısına karşı çıkanların tümünü, peşinen, şiddet eylemlerinin sorumlusu veya destekçisi olarak nitelemektedir. Başbakan'ın mantığına göre, hükümet sağ ve sol karşısında yansız tutumda olduğu için, tasarıya, "sağ terörün sorumlu veya destekleyicilerinden olduğu kadar sol terörün sorumlu veya destekleyicilerinden de tepki gelecektir". Böyle bir değerlendirme ve suçlama ile tasarıya yöneltilen tüm eleştiri ve karşı çıkışlar suçlanıp mahkûm edilmekte, tasarıyı olduğu gibi kabul etmekten başka bir seçenek bırakılmamaktadır. Tasarıya Türkiye İşçi Partisi kesinlikle karşı çıkmıştır. Barolar Birliği de karşı çıkanlar arasındadır. Başbakan, Partimizin ve Barolar Birliği'nin "terörizm sorumlusu ve destekçisi" olduklarını söyleyebilir mi? Terörizme karşı olmak ayrı şeydir, terörizmi bahane edip zaten kısıtlı olan demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırırcasına daha da kısıtlamaya kalkmak apayrı şeydir.

Ayrıca Başbakan, aynı ölçüsüzlük içinde, kimi yasal demokratik kuruluşları uluorta suçlama yoluna gitmiştir. Bir "hukuk devleti"nde bir Başbakan'ın asla yapmaması gereken, yapmaya yetkili olmadığı bir davranıştır bu. "Bir büyük örgütün... şiddet eylemlerinde rolü olan, hem de büyük rolü olan bazı kuruluşlarla birlikte ortak bildiri yayınladığından" söz etmiştir. Başbakan sıradan bir yurttaş değildir, hepsi de yasal olan kuruluşları böyle suçlayamaz, eğer Türkiye "özgürlükçü demokratik bir hukuk devleti" ise. "Şiddet eylemlerine, hem de büyük ölçüde" karıştıklarını söylediği kuruluşları ilkin yasalar önünde hesap vermeye çıkartmakla yükümlüdür Başbakan. Bu yapılmadan suçlamak, bir sorumsuzluğun ve keyfiliğin ifadesi olmaktan öteye gitmez.

Başbakan'ın, Türkiye'nin bugünkü noktaya gelmesini önlemeye yeterli bulduğu yasaların bugün olup bitenleri önlemeye yetmediğini söylemesi de bir tutarsızlıktır. Ayrıca, önerilen yasa değişiklikleriyle, önlenmek istenen eylemler arasında bir bağ-

lantının nasıl görülebildiğini anlamak da güç, hatta olanaksızdır. Başbakan'ın örnek olarak verdiği, "ortaokul çocuklarının birbirlerini vurmaları, vapur kaçırmaları" olaylarının dernekler yasasında öngörülen değişikliklerle ne ilgisi var? Bu eylemler dernekler yasası müsait olduğu veya bir boşluğu içerdiği için yapılmıyor ki, yasa değiştirilerek önlensin. Bunlar düpedüz yasa dışı eylemler olarak yapılıyor ve bundan böyle de yapılacaksa, yine yasa dışı eylemler olarak yapılacak.

Açıktır ki, Sayın Başbakan, hükümetinin getirdiği anti-demokratik yasa tasarısını savunmakta güçlük çekiyor. Hele tasarıyla getirilmek istenen yeni hükümleri "ufak tefek yasa değişiklikleri" olarak nitelemek, tasarıyı savunma yolunda ne diyeceğini bilememenin bir belirtisi değilse, acı bir istihzadır.

Getirilmek istenilen anti-demokratik hükümler "ufak tefek yasa değişiklikleri" değildir. Hepsi de temel haklara ilişkin konularda önemli kısıtlamalar getirmeyi amaçlamaktadır. Kişi ve konut dokunulmazlığı, dernek kurma ve derneklere üye olma hakkı, toplantı ve yürüyüş yapma, derneklerin düşünsel kısıtlamalara uğramadan serbestçe faaliyette bulunabilme hakları temel hak ve özgürlüklerdendir; demokrasinin hukuksal güvencelerindendir. Önerilen değişikliklerle bu hak ve özgürlükler, özleri yok edilip, sözde, kâğıt üzerinde kalan hak ve özgürlüklere dönüştürülmektedirler.

Bu durumda, Başbakan'ın "Asayiş tasarılarının özgürlükçü demokrasiye ters düşmemesine özen gösterdik" sözü de dayanaktan yoksun kalmaktadır. Bu özenin örnekleri olarak belirtilen, iki durumda yüksek yargı organına itiraz hakkı tanınması inandırıcı güvence olmaktan uzaktır. Sınırlı bir iki durumda, her şey olup bittikten, atı alan Üsküdar'ı geçtikten sonra yüksek yargı organına itiraz hakkı, "özgürlükçü demokrasiye özen gösterme" açısından bir ağırlık taşımamaktadır. Tasarının tümü "özgürlükçü demokrasi"ye ters düşmektedir.

Üniversiteler Yasası Taslağı

Hükümetin anti-demokratik, baskıcı eğilimi Üniversiteler Yasası taslağında da kendini belli etmektedir. Taslağın ayrıntıları içinde boğulmadan, ilkin, bütününde neyi amaçladığına veya ne sonuç vereceğine bakmak gerekir. Bu açıdan baktığımızda diyebiliriz ki, taslak, üniversitelerin "özerkliğe sahip tüzel kişiler" olma statüsünü baltalayan ve onları, Üniversite Denetleme Kurulu ve Üniversitelerarası Kurul yoluyla, hükümetle bağlantılı sıkı bir merkezi kontrol altına almayı amaçlayan bir nitelik taşımaktadır. 12 Mart döneminde Anayasa'da yapılan değişikliklerle üniversite özerkliğine vurulan darbeyi bu yeni tasarı güçlendirmektedir. Üniversitelerin demokratikleşmesine ilişkin olarak, öğretim yardımcılarıyla öğrencilerin yönetime katılmaları konusunda getirilen hükümler ise çok genel ve yetersizdir; sorunun asıl çözümü Üniversitelerarası Kurul'ca hazırlanacak yönetmeliğe bırakılmaktadır. Bu katılışın biçimsel olmaktan öteye gitmemesi çok olasıdır. Üniversitelerin demokratikleştirilmesi, yasa tasarısında temel bir sorun olarak ele alınıp çözüm getirilmiş değildir.

Hükümetin bu anti-demokratik eğilim ve tutumu büyük sermaye ve onun ardındaki emperyalist odaklar karşısında gerileme ve ödünler politikasının yasal demokratik hak ve özgürlükler alanındaki acı meyvelerinden başka bir şey değildir. CHP,

daha 1977 seçimlerinden sonra, hükümet kurma görevini yüklendiğinde hazırladığı -ve güvenoyu alamadığı- hükümet programında bu gerileme ve ödün verme durumuna girmişti. Bu yılın başında onbinlerin desteğiyle hükümet olduğundan bu yana, CHP'nin büyük burjuvazi ve emperyalist kuruluşlara güven verme çabalarını sırası geldikçe sergileyerek vurguladık. Şimdi, yasalar düzeyinde anti-demokratik girişimlere yönelmesi, aynı politik çizginin bu alanda da sürdürülmesidir.

Her zaman vurguladığımız gibi, gittikçe daha büyük boyutlarda tekelleşen büyük burjuvazi ekonomik ve politik egemenliğini sürdürebilmek, ele geçirdiği artık değeri büyütebilmek, bu amaçlarla devlet aygıtını ve gücünü daha sıkı kontrolüne alabilmek için, zaten göreli olan demokratik hak ve özgürlükleri daha da kısıtlamak, elinden gelirse yoketmek peşindedir. Politik bilinci, direnci, dövüşkenliği yükselen kitleleri; demokratik ilerici, sol güçleri ve özellikle, bunların başını çeken işçi sınıfını baskı altına almadan kitleleri yoksullaştıran bu sömürücü, adaletsiz düzeni sürdürmeye olanak bulamamaktadır.

İçinde bulunulan ağır ve gittikçe ağırlaşan koşullarda daha da güçlenmesi olası kitlesel tepkileri önleyebilmek için baskı ve sindirme yöntemleri geliştirilmek istenmektedir. Askeri bir cuntaya, tam boy açık faşizme gidilemeyecekse, en azından, ilan edilmemiş bir sivil sıkıyönetim koşullarını oluşturmak! Amaç, bu. Böylece, başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi kitleler, demokratik, ilerici, sol güçler bir yandan yasa dışı kanlı terörle, öte yandan da yasal terörle bastırılacaklar, sindirilecekler, hareketsiz kılınacaklar. Ve büyük sermaye, iş ortağı emperyalizmle birlikte, saltanatını sürdürecek! Ama evdeki hesabın çarşıya uymadığını görecekler. Bunu göstermek, işçi sınıfının politik ve ekonomik hareketinin, tüm demokratik, ilerici, sol güçlerin görevidir. Biz bu görevin bilincindeyiz.

Dördüncü Beş Yıllık Plan

Meclis'ten yeni geçirilen 4. Beş Yıllık Plan da büyük burjuvaziye ödün vermenin damgasını taşımaktadır. 4. Beş Yıllık Plan'da önce, devlet sektörüne ağırlık vermenin, ağır sanayiin kuruluşunun ve demir çelik gibi kimi temel malların dağıtımının devlet eliyle yapılmasının öngörüldüğü, ama plan Meclis'te ele alınmadan az önce bundan vazgeçilerek söz konusu alanlarda özel sektöre de kapının açık bırakıldığı öyküsü basına yansımıştı. Plan nihayet Millet Meclis'inde görüşülürken CHP'li 74 milletvekili ağır sanayi kapsamı içinde olan motor ve aktarma organları, üretiminin "kamu eliyle gerçekleştirilmesi" yönünde bir önerge verdiler ve önerge oylanarak kabul edildi. Ama sonra ne yapıldı, ne edildi; "kamu eliyle"' deyimi "kamu öncülüğü" deyimine çevrildi. Birincisi, özel sektörü bu sanayi dalının dışında bırakan, ikincisi içine sokan bir deyim.

Motor ve aktarma sanayiinde Hema şirketinin becermiş olduğu işler, vurduğu yüz milyonlar özel sektör sanayicilerinin iştihasını kabartmış olsa gerek. Bununla beraber, ağır sanayi devlet eliyle mi, yoksa özel sektör girişimleriyle mi kurulacak sorusunun daha geniş kapsamlı, daha derin anlamlı bir önemi var.

4. Beş Yıllık Plan 1979-1983 dönemi için ortalama yüzde 8'lik bir büyüme hızı öngörüyor. Türkiye deneyinde bu yüksek bir hız. Geçmişin beşer yıllık üç plan döneminde ortalama yüzde 8 büyüme hızına hiç erişilememiş; hatta yıllık büyüme

hızlarında da ancak bir kez, tarımsal ürünlerin çok iyi olduğu 1975'de yüzde 8'e ulaşılabilmiş. Büyüme hızının geçen yıl yüzde 4'e, bu yıl ise yüzde 2.7'ye düşmüş olduğu hatırlanırsa, bir aydan az bir zamanda gireceğimiz yeni yılda başlayacak 4. Plan döneminde ortalama büyüme hızının yüzde 8 olamıyacağını söylemek bir kehanet olmaz. Ortalama büyüme hızının tutturulabilmesi için plan döneminin son yıllarında bu hızın yüzde 10'un üzerine çıkması gerekecektir ki, bu da olası kabul edilemez. Hele ağır dış borçların bindirdiği, Batılı kuruluşların kredi, döviz musluklarını açmaktan geri durdukları ve hükümetin "Batı'dan kopmamakta", yani emperyalizme bağlılıkta direndiği koşullarda öngörülen büyüme hızına erişilebilmesi büsbütün uzak bir olasılıktır.

Büyüme hızının yüksek düzeye çıkabilmesi için sanayiin yapısının köklü biçimde değişmesi, ağırlığın tüketim sanayiinden ağır sanayie, ara ve yatırım malları sanayiine kayması ve bu kayma ile bu sektörün, sanayileşmenin ve genellikle kalkınmanın, belirleyici sektörü konumuna gelmesi zorludur. Bu nitelikte yapısal bir değişiklik geçmiş planlarda da öngörülmüş ama gerçekleştirilememişti. Bu planda da gerçekleştirilemeyecektir. Çünkü böyle bir yapısal değişiklik, ağır sanayiin gelişmeyi belirleyici ağırlık kazanması Türkiye gibi ekonomisi emperyalizme bağımlı, geri kapitalist bir ülkede özel sektör eliyle gerçekleştirilemez. Ağır sanayiin -yani makina ve motor sanayiinin de- devlet eliyle kurulması ve işletilmesi vazgeçilmez koşuldur. "Kamu eliyle" mi, "kamu öncülüğünde" mi tartışma ve çekişmesinin ve sonunda benimsenen seçeneğin önemi bu noktada toplanmaktadır.

Devletin, kamu kesiminin "öncülüğü, etkinliği" iddiaları tekrar ediledursun, kabul edilen plan taslağına baktığımızda bu öncülük ve etkinliğin de pek gerçekleşme şansı olmadığı görülüyor. Yeni plan, önümüzdeki beş yıllık sürede 1,6 trilyon TL tutarında yatırım yapılmasını öngörüyor. Bu çapta yatırımlar elbette büyük kaynaklar gerektirecektir. Bu nedenle de Plan'da yurtiçi tasarrufların önemli ölçüde artırılması, artan gelirin yüzde 35'inin tasarruf edilmesi tasarlanıyor. Bu, gerçekleşmesi olası görülmeyecek kadar yüksek bir tasarruf oranıdır. Nitekim 3. Plan'da da artan gelirin yüzde 38'inin tasarruf edileceği hesaplanmış, ama tasarruflar ancak yüzde 11 oranında gerçekleşmiştir. Kamu kesimindeki KİT'lerin ise yüksek tasarruf sağlamak şöyle dursun, büyük açıklar verdikleri bilinmektedir.

Bu durumda, kamu kesiminin "öncü" ve "etkin" olabilmesi ve gerekli büyüklükte kamu yatırımlarının yapılabilmesi, tasarrufların dışında, kamu gelirlerinin hızla artırılmasını gerektirir. Kamu gelirlerinin hızlı artırılışı ise, ancak, köklü bir vergi reformu ile olanaklıdır. Oysa hazırlanmış olan yeni vergi tasarısından ve yetkililerin sözlerinden bir vergi reformu amaçlanmadığı anlaşılmaktadır. Sonuç, yatırım hedeflerinin kamu kesiminde gerçekleşmemesi ve özel kesimin, daha önceki dönemlerde olduğu gibi bu plan döneminde de ekonomideki ağırlığını artırmayı sürdürmesi olacaktır.

Kamu kesiminin ağırlıkta ve gelişmeyi belirleyici rolde olmadığı koşullarda öngörülen yüksek büyüme hızı gerçekleşemez. Büyüme hızında ve tasarruf oranında olduğu gibi dışsatımlardaki artışlar gerçekçi sayılamıyacak kadar yüksek tutulmuştur. Bu dönemde de Plan'ın öngörüleri ve hedefleri kâğıt üzerinde kalacak, emperyalizme bağımlı geri bir kapitalizmin kargaşası içinde ekonomi, sahip olduğu kendi

dinamizmi ile kendi yönünde gelişebildiği kadar gelişecektir. Bu kez de planlı bir ekonominin düzenliliğini değil, bağımlı ve geri Türkiye kapitalizminin düzensizliğini, gittikçe derinleşen bunalımını yaşayacağız.

Dördüncü Beş Yıllık Plan, Türkiye ekonomisinin emperyalist-kapitalist dünyaya bağımlılığını sürdüren, hatta artıran bir nitelik taşımaktadır. Türkiye'ye yabancı sermaye girişlerini artırmayı öngörmesi; dışsatıma, özellikle Batı'ya, yönelik bir sanayileşme stratejisini benimsemesi; AB ile olan Ankara Anlaşmasını feshedip o ülkelerle yeni esaslar üzerinde ilişkileri düzenlemek yerine ilişkilerin geçici olarak dondurulmasını seçmesi, bu niteliğinin belirtileridir. Sosyalist dünya ve bölgedeki diğer ülkelerle geliştirilmeye çalışılan ilişkiler yeni bir yönelişin seçildiğinin göstergesi değildir.

Oysa Türkiye'nin kurtuluşu emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı dışına çıkmaya yönelmekten geçmektedir.

TÜSTAV Arşivi

Kahramanmaraş Olayları

Basın açıklaması, 24 Aralık 1978.

Daha önce Malatya'da, Kars'ta, Sivas'ta denemesi yapılmış faşist provokasyonlar bu defa daha geniş çapta ve daha kanlı biçimde Kahramanmaraş'ta patlak verdi. Kahramanmaraş'ta olanlar bir iç savaşın en hunharca, canavarca başlatılma girişiminden başka birşey değildir. Kahramanmaraş'ın faşist güçlerin yuvalandığı, ali kıran baş kesenlik yaptığı kentlerden biri olduğu biliniyordu. Hükümet başkanı ve yetkilileri gerekli güvenlik önlemlerinin alındığı, terör yuvalarının üzerine gidildiği, terörist güçlerin geriletilmeye başlandığı konusunda defalarca teminat vermişlerdi. Kahramanmaraş faciası bunlardan hiçbirinin doğru olmadığını göstermiştir. Faşist terör istediği yerde istediği gibi kol gezmektedir. Bu durum karşısında Başbakanın "herkes sözünün geçtiği kesime barış çağrısında bulunsun" demesi hazindir. Böyle bir durumda bir Başbakanın başkalarını barış çağrısında bulunmaya çağırmaktan daha başka, daha etkin, daha geçerli önerileri kapsıyan beyanlarda bulunması beklenirdi. Terörün başbuğu Türkeş, barış çağrılarında bulundu durdu da ne oldu, ne değişti?

Yüzlerce insanın kanını akıtan, savaş kurallarının bile kabul etmediği canavarlıklar yapan saldırı ve cinayetler karşısında hükümetin barış çağrılarında bulunmaktan daha kesin, sonuç alıcı önlemleri, girişimleri, icraatı olması gerekir.

- Hükümet tüm güvenlik kuvvetlerini kesin kendi emri altına almayı ve güvenlik kuvvetlerine halkın güvenliğini her yönüyle sağlattırabilmeyi başarmalıdır,
- İstihbarat örgütünü, kesin kendi emri ve kontrolü altında, kendisine gerekli istihbaratı tüm genişliğinde ve vaktinde verdirtecek biçimde çalıştırmayı başarmalıdır.
- Hükümet terör yuvalarının ve artlarındaki gizli güçlerin üzerine cesaretle sonuna kadar gitmeyi ve sonuç almayı başarmalıdır.

TÜSTAV Arşivi

Sosyalizmin Özverili Savaşçısı, Yetkin Bilim Adamı Necdet Bulut'u Kaybettik

Karadeniz Teknik Üniversitesi öğretim üyesi ve Partinin 1977 seçimlerinde İzmir listesinde milletvekili adayı Necdet Bulut'un öldürülmesi üzerine basın açıklaması, 8 Aralık 1978.

İşçi ve emekçi kitlelerin Türkiye İşçi Partisi'nde somutlaşan toplumsal kurtuluş hareketine 1960'lı yıllardan beri baş koymuş ve 1977 seçimlerinde Partimizin adayları arasında yer almış bulunan çok değerli arkadaşımız Necdet Bulut tırmandırılan faşist terörün son hedeflerinden biri oldu. Necdet Bulut işçi-emekçi kitlelerin toplumsal kurtuluş davasının özverili, yılmaz savaşçısı olduğu kadar kendi dalında yetkin bir bilim adamıydı da. Faşist terör onun kişiliğinde hem bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesine hem de onurlu ve özgür bilimsel çalışma dünyasına vurmak istedi ve vurdu. Ancak faşist tırmanış kısa süreli hedeflerinde başarıya ulaşır görünse de sonunda faşizm mutlaka yenilecektir.

Necdet Bulut'un ölümünden yalnızca faşist güçler sorumlu değildir. Önceden uyarıldığı halde önleme ve koruma tedbirleri almayan yetkililer; faşist odakların üzerine tüm gücü ile, işin peşini sonuna kadar bırakmadan yürümek cesaretini göstermeyen ve Anadolu'da kentlerin, büyük kentler içinde semtlerin faşist kuruluş ve grupların kontrolüne geçmesine kayıtsız kalan hükümetin de büyük sorumluluğu vardır. Benzeri yeni kanlı olayların tekrar edip gitmemesi için hükümet, antidemokratik yasa tasarıları hazırlamak yerine kesin, etkin ve gerçekçi önlemleri derhal almalıdır.

TÜSTAV Arşivi

Necdet Bulut'u Uğurlarken

Necdet Bulut için yapılan törende konuşma, 10 Aralık 1978.

Çok değerli arkadaşımız Necdet Bulut'a duyduğumuz derin saygıda elbet büyük, onarılmaz bir keder de var. Ama şimdi burada söyleyeceklerim onun yasını tutmak için değil. Eminim o da istemezdi, ardından yas tutulmasını. Uğrunda can verdiği mücadelenin yürütülmesini, nihai zafere ulaştırılmasını isterdi bizlerden. Bunu yapacağız. Necdet Bulut'u ve tüm devrim şehitlerini bu mücadelemizde ve nihai zaferimizde yaşatacağız. Bunu yapmak ve başarmak kaçınılmaz görevimiz. Hem onlara karşı, hem kitlelere, halkımıza karşı görevimiz.

Bilime karşı da görevimiz. Faşist terörün bilim adamlarımızı ardı ardına hedef alması sebepsiz değil. Faşizm ve tümüyle gericilik, sömürüsüz, özgür ve eşit bir düzene düşman olduğu kadar, bilimin aydınlığına ve akılcılığına da düşmandır. Faşizm ve tümüyle gericilik, ancak bilgisizliğin, akıl dışılığın karanlığında, boğucu havasında uç verip boy atabilir; toplumda sağlıklı, gürbüz, diri ne varsa kemirip çürütmek nasipliğine koyulabilir. Faşizm ve gericilik nesnel gerçeklikten korkar. Çünkü nesnel gerçeklik faşizmden, gericilikten yana bir nitelikte, onların işine yarar nitelikte değildir. Bilim ise nesnel gerçekliği daha yakından, daha doğru yakalamak, saptamak ve anlamak peşinde koşar. Bilimde nesnellik, objektif olmak, tarafsızlık anlamına gelmez. Bilim tarafsız değildir, taraftır. Bilim gerçekliğin, hakikatin tarafındadır. Bütün bilim tarihi gerçekliği, hakikati ortaya çıkarabilmek, yanlışı, yalanı ortadan kaldırmak uğraşı, mücadelesidir.

Necdet Bulut arkadaşımız bunu anlamış ve yaşamında uygulamaya geçirmiş yetkin bir bilim adamıydı. Bilim adamı olarak görevinin yalnızca kendi bilim dalındaki çalışmalarıyla bitmediğinin bilincindeydi. 1960'lı yıllardan beri işçi sınıfımızın politik hareketinin, işçi, emekçi kitlelerin toplumsal kurtuluş mücadelesinin içindeydi. Onurlu bir hayat yaşadı, onurlu öldü. Örnek bir insandı.

Necdet Bulut arkadaşımızı son yolculuğunda derin bir saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

TÜSTAV Arşivi

İşçi Sınıfının Politik Hareketinin Tekleşmesi

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin İstanbul'daki Kongresi'nde yapılan konuşma, 23 Aralık 1978.

Bugünkü bunalımın, karşılaşılan sorunların Türkiye'nin emperyalizme bağımlı geri kapitalist ülke oluşundan kaynaklandığı artık genel olarak biliniyor. Çok yazıldı, çok söylendi. Aynı derecede üzerinde durulmayan bir nokta daha var ki, biz sosyalistler için önümüzdeki görevlere ek bir ivedilik kazandırıyor.

O da şu: Egemen sınıf büyük burjuvazi ve iktidar ortakları kapitalizm çerçevesinde ülkeyi yönetmede acze düşmüşlerdir, düşmektedirler. Tam bir iflas noktasına gelinmemişse de büyük burjuvazi ile politik iktidarı acz içinde çırpınmakta, yardım için yabancı devletlerin kapısını aşındırmaktadırlar. Bu durum göreli bir iktidar boşluğu yaratmaktadır. Göreli bir iktidar boşluğu oluşmaktadır, çünkü, politik aczi büyüyen burjuvazi karşısında işçi sınıfı ve müttefiki emekçi sınıflar iktidara talip olma ve iktidarı alma çizgisine henüz erişmiş değildirler. Nesnel koşullarla öznel koşullar arasında bir açık vardır. Türkiye'de sosyalistlerin önündeki temel görev bu açığı kapatmaktır.

Sosyalist Potansiyel Aktif Güce Nasıl Dönüşecek?

Bu durum, bir başka açıdan, Türkiye'de büyük bir sosyalist potansiyel bulunduğu; görevin, bu potansiyeli aktif güce çevirmek olduğu biçiminde de ifade edilebilir, ediliyor da. Ne var ki, bunu demekle yetiniliyor ise, yanlış bir anlayışa, yanlış sonuçlara yol açılabilir. Unutmamak gerekir ki, potansiyel güç henüz sosyalist olmayan bir güçtür. Sosyalizme yatkın, sosyalist hareket için elverişli nitelikte olma anlamında "sosyalist potansiyel" olarak tanımlanabilir. Potansiyel olarak kaldıkça sosyalist değildir ve olamaz. Kişiler de, sınıflar ve sınıf kesimleri de ancak örgütlü sosyalist hareket içinde, yani parti içinde ve aracılığı ile sosyalist olabilirler. Görev, sosyalist olabilecek potansiyeli sosyalist yapmaktır. Potansiyel güç aktif güce ancak böyle dönüşür.

Bu dönüşümü kim yaptıracak? Parti. Hangi parti?

Teorik olarak bir toplumda işçi sınıfının ancak bir tek partisi olabilir; çünkü verili koşullarda, bilimsel sosyalist açıdan bir tek politik çizgi doğrudur, geçerlidir. Birkaç çizginin birden doğru olabilmesi olanağı yoktur.

Teoride -yani temelde, özünde- böyle olmakla beraber, pratikte, verili bir ülkede işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma iddiasında birden fazla parti ortaya çıkabilir. Ama pratikteki bu durum teoriyi yalanlamaz, teorik doğruyu geçersiz kılmaz. Eninde sonunda tek doğru çizgi egemen, yönlendirici çizgi düzeyine yükselecek, işçi sınıfı partisi tekleşecektir.

Neden Birden Fazla Parti?

Neden birden fazla parti, grup, akım ortaya çıkıyor? Nedenleri çeşitli. Burjuva ve küçük burjuva etkenler bir yana, dürüst, özverili olmak da kendi başına yetmiyor o tek doğruyu yakalayıp formüle etmek, pratiğe geçirmek için. Bilincimiz dış dünyanın yansımasıdır ama, bu yansıma kendiliğinden doğruları vermiyor. Duyularımızla dış dünyayı algılıyoruz. Bu dünyanın akışkanlığı, çeşitliliği içinde, görünümlerin altındaki özü, gerçekliği yakalamak zihinsel ve bedensel uğraş isteyen bir iş, çetin bir iş. Öğrenmek ve bilmek öznenin çok aktif olmasını gerektiren bir eylem türü. Onun için kişinin veya grubun kendini bilimsel sosyalist bilmesi ayrı şey, somut koşulların bilimsel sosyalist açıdan somut tahlilini doğru yaparak gerçekliği yakalamak ve saptamak ayrı şeydir. Dürüst ve yetenekli olmak dahi insanları yanlışlardan her zaman kurtaramıyor.

Şu noktayı da hatırlamak gerekir ki, bir politik hareket için öğrenmek ve bilmek aynı zamanda kollektif bir iştir ve eylemle yakından ilişkilidir. Hareket ilerledikçe, deneyimler biriktikçe, zaman boyutu içinde doğrular ve yanlışlar ayrışır, belirginleşir. Hangi politik çizginin doğru olduğu, sonuç vereceği örgütlü politik hareket içinde kendini belli eder, kabul ettirir, işçi sınıfının hareketi tekleşmeye doğru yönelir ve örgütlü hareketlerden biri ergeç egemen, yönlendirici, sürükleyici konuma gelir.

Somut Koşulların Somut Tahlili

Bununla beraber bu söylediklerimden, işleri kendi haline bırakmak sonucu, işçi sınıfı hareketinin birliği sorununun kendiliğinden gelişme ile çözüleceği sonucu çıkmaz. Toplumda nesnel gelişme yasaları, süreçleri vardır ama, bu nesnel yasa ve süreçlerin kapsamı, kişi ve gruplar olarak insanların bir hedefe yönelik iradi hareketlerini de içine alır. Ve insanlar, nesnel gerçekliğin gereklerine uygun iradi müdahalelerle nesnel gelişmeyi hızlandırabilirler. Bilimsel sosyalistler hızlandırmak durumundadırlar. Bilindiği gibi, bilimsel sosyalizm kendiliğindenciliği reddeder.

İşçi sınıfının politik hareketinin tekleşmesi veya birliğinin sağlanması sorunu, çeşitli kuruluşların biraraya gelip pazarlık etmesi, karşılıklı ödünler vererek ortak bir platform üzerinde anlaşması sorunu değildir. Sorun, ülkenin somut koşullarının bilimsel sosyalist açıdan somut tahlilini doğru yaparak toplumsal gerçekliğe uygun politik çizgiyi, stratejiyi saptamaktır. Bu bilimsel bir iştir. Pazarlıkla, ödün vermeyle gerçekleştirilecek bir iş değildir. Bilimsel doğruyu saptadıktan sonra da onu kabul edip etmemek diye birşey söz konusu olamaz elbet.

Somut koşulların bilimsel sosyalist açıdan somut tahlili denilince, bu, somut koşulların zaman boyutunu dikkate almayı gerektirir doğal olarak. Gerçeklik durağan değil, hareket halinde olduğuna göre, bu zaman boyutu en önemli boyuttur; özellikle toplumsal gerçeklik alanında. Zaman boyutu açısından Türkiye'ye bakıldığında, Türkiye işçi sınıfının uzun bir mücadele tarihi olduğu görülür. Türkiye'de kapitalistleşme ve sanayileşmenin yavaş gelişmesi nedeniyle işçi sınıfı ve onun politik hareketi güçsüz olmuş olsa da, var olmuştur ve bu hareket 1960'tan sonra hız ve ağırlık kazanmıştır, işçi sınıfımızın, özellikle son yirmi yılda, küçümsenmeyecek bir deneyim birikimi vardır. Türkiye'de işçi sınıfının politik hareketi 12 Mart döneminden sonra,1974'ten beri yeni başlıyor değildir. Sorun, işçi sınıfının politik hareketini

ilk olarak, veya yeni baştan oluşturmak değil, geçmişten süzülüp gelen hareketi toparlayıp daha da güçlendirmek, hızlandırmaktır.

Yöntem Sorunu

İşçi sınıfının politik hareketinin tekleşmesi veya birliği sorunu, her şeyden önce bir bilimsel tespit ve o tespiti fikir namusu ve açık yüreklilikle kabul etmek, o tespit üzerinde anlaşmak, birleşmektir, işte bu noktada, grupçu davranışlara saplanıp saplanmamak, "dükkancılık" edip etmemek; "geri basıyor mu derler", "işleri yürütemedi mi derler" gibi vesveselere kapılıp kapılmamak kendini açığa vurur. Aslolan, işçi sınıfının hareketidir. Bilimsel sosyalizmi, işçi sınıfının davasını gerçekten benimsemiş olanlar örgütlenme ve tekleşme sorunlarına işçi sınıfı hareketinin gerekleri açısından, bilimi açısından bakarlar. Böyle bakınca da, az önce sözünü ettiğim davranışlar ve kuşkular ortadan kalkar veya arka plana itilir.

1971 öncesinde ve 1974'ten beri birliğin çok sözü edilmiştir. "Sosyalist Kurultay" önerisi tekrar tekrar ileri sürülmüş, savunulmuştur. Ama bütün bu davranışlarda "pazarlık etme", karşısındakilerden olabildiğince "ödünler koparma" düşüncesi, tavrı egemen olmuştur. Birliği oluşturmanın ve gerçekleştirmenin gerçek koşulları, yöntemleri nedir anlamadan, bir yandan birlik sözü edilip savunulmuş, öte yandan birliğin gerçekleştirilebilmesini olanaksızlaştıran davranışlara girilmiş, olumsuz bir ortam yaratılmıştır. Zaman zaman ideolojik mücadelenin yerini kaba kuvvet saldırıları, dövüşler almış ve ideolojik mücadele genellikle eleştiri düzeyini çok aşıp küfürleşmeye, yalan, iftira, tahrif yollarıyla karşısındakini alt etme çabalarına dönüşmüştür. "Benden olmayan bana karşıdır" ve "Amaçlar kullanılan araçları mübah kılar" sözde kuralı ile kendinden olmayanları yere çalmak için her yol ve yöntem kullanılmaya kalkışılmıştır.

Bununla beraber, işçi sınıfının politik hareketi, içinde bulunduğumuz zaman noktasında bölünmüş görünse de, özünde tekleşmenin, sınıfsal birliğin güçlü tohumlarını taşıyor, geliştiriyor. Türkiye İşçi Partisi, ideolojik mücadele diye, sol kanat içinde tanımladığım türden bir çekişmeye girmekten her zaman özenle kaçınmıştır. Böylece diyalog kurabilmenin, koşulları oluşunca birliği gerçekleştirebilmenin yollarını açık tutmuştur. Bu birliğin ergeç gerçekleşeceğine inancı tamdır.

Yaşasın işçi sınıfının ulusal ve uluslararası birliği!

Yürüyüş, Sayı 194, 26 Aralık 1978

İran ve Türkiye

Nihayet Şah gitti. Güle güle değil, ağlaya ağlaya gitti. İran halkı bu gidişin sevinciyle düğün bayram etti, haklı olarak. Halk için, otuz yedi yıllık bir kanlı istibdadın sona erişinin habercisiydi bu gidiş.

Şimdi dinlenmek, sonra ülkeye yeniden dönmek üzere gittiğini vurguladı Şah. Bu sözü yabana atmamak gerek. Şah rejimine son nokta konulmuş değil. Şah'ın gidişi, dönüşü olmayan bir gidiş gibi görünüyorsa da, kayıtsız şartsız böyle olacağı söylenemez henüz. Şah'ı ve rejimini tutan güçler, başlarında ABD olmak üzere Batılı emperyalist devletler, kolay teslim olacak, halkın istek ve taleplerine boyun eğecek değiller. 1953 senaryosu yeni koşullara uyarlanarak tekrar edilmek ve Şah'ın geri dönüşü sağlanmak istenebilir, istenecektir de. Şahpur Bahtiyar hükümetinin oluşturulması ve güvenoyu alması 1979 koşullarına uyarlanan senaryonun birinci bölümüdür. Muhalefetten bir başbakan, ama Batı yanlısı ve Batı'nın güven ve desteğine sahip. Ordunun Şah yanlısı generalleri uyarılmış, askeri darbe yapmak yok, şimdilik! Böyle bir hükümetle böyle koşullarda ve genel seçimlere de gidilerek, halkın galeyanının yatışıp yumuşaması, eştürden olmayan muhalefetin içinde anlaşmazlıklar ve çatışmalar çıkması beklenebilir, uzayan istikrarsız "geçiş dönemi"nde emperyalizm ve yerli iş ortakları, sermayeci gerici güçler alicengiz oyunlarını oynayıp manevralarına girişebilirler. Bunu deneyeceklerinden, sonuç alıp Şah'ı geri getirmeye çabalayacaklarından hiç kuşku duyulmasın.

Şah'ı geri getiremeseler bile, özünde ilerici-demokratik, görünümünde dinsel olan halk hareketini ilerici içeriğinden boşaltıp dinsel yobazlık çizgisine hapsetmek, daha ileri demokratik aşamalara doğru gelişmesini önlemek için ellerinden geleni yapacaklardır. 1974 Portekiz "devrim"ini ne hale soktular, sendikalar ve sosyal demokrasi üzerine oyun oynayarak!... İran'daki durum, böyle manevralara Portekiz'dekinden daha elverişli. Geniş kitlelerin genel politik bilinç düzeyi geri, politik hareketi dinsel ideoloji çerçevesinde yürüyor. Laik muhalefet ile dinsel muhalefetin ilişkileri ve güç oranları ne? İran Komünist Partisi Tudeh'in bu iki muhalefet kanadını "İran Birleşik Kurtuluş Cephesi"ne katılmaya çağırışından anlaşılıyor ki, muhalif güçler en azından üçe bölünmüştür. Humeyni'nin sözcüsü, bu liderin kurmayı tasarladığı hükümette Ulusal Cephe muhalefetinden kimsenin bulunmadığını açıklamıştır, ön planda ve güçlü olan, dinsel hareket ve lideridir. Humeyni'nin, kurulacağını ve kendisinin de başkanı olacağını söylediği "İslam Cumhuriyeti"nin ekonomik ve politik içeriği ne olacak? Dinsel temellere oturtulmak istenen bir sistem, 20. yüzyılın sonlarında bir toplumun sorunlarına çözüm getirebilir, yaşamsal gereksinimlerini karşılayabilir mi? Şimdi dinsel hareket ve liderlik çeşitli toplumsal güçlerin en dinamik ve etkini gibi görünse de, İran'ın iç güç dengeleri İslami bir devlet rejiminin kurulmasına ve tutunmasına elverişli mi?

Bütün bunlar yanıtlanması gereken güncel sorular olmakla beraber, şimdi gün-

demde olan ivedi konu İran'da bir askeri darbe olup olmayacağı ve olursa, bunun bir iç savaşa yol açabileceğidir. Humeyni bir yandan İslami "devrim komitesi"nden ve yeni bir hükümetin kurulması tasarısından söz etmekte, öte yandan bir ordu darbesi olasılığını belirterek İran'a dönmekte tereddüt göstermektedir, İran'a ilişkin haberlerde bir iç savaş olasılığı üzerinde durulmaktadır. Tudeh Partisi de "İran Birleşik Kurtuluş Cephesi" aracılığı ile İran halkının silahlı mücadelesini örgütlemeyi öngördüğünü açıklamıştır. Anlaşılıyor ki, Şah'ın gitmesiyle rejimin değişeceği ve halkın demokratik taleplerinin hemen karşılanacağı beklenmemekte, gerici İran ordusunun müdahalesinin bir iç savaşa yol açması olası görülmektedir. Şah'ın gidişini kutlayan halkın üzerine askeri birliklerin ateş açışı ve can kaybına sebep olması, İran ordusunun oynayabileceği meş'um rolün bir habercisi gibidir.

Hasılı, Şah'ın gidişi İran'daki politik sorunun çözümünü getirmekten, hatta çözümünü başlatmaktan henüz uzaktır.

İran'da yeralan gelişmeler Türkiye'yi yakından ilgilendirir. Yalnızca, İran'ın bölgemizde bir devlet, T.C. hükümetlerinin her zaman yakın dost belledikleri komşu bir devlet oluşundan ötürü değil. Asıl, başını ABD'nin çektiği emperyalizmin Orta Doğu'da İran üzerine yaptığı hesapların Türkiye'yi de kapsamına almasından ötürü.

Bir yıl öncesine, İran'da karışıklıklar döneminin başlamasına kadar Amerika'nın Orta Doğu politikasında Türkiye eski önemini yitiriyor, İran yeni önem kazanıyor gibiydi. Kıtalararası füzelerin ve casus uyduların geliştirilmesi Türkiye'deki üslerin ve dinleme tesislerinin değerini bir ölçüde düşürmüştü. Askeri ambargo sonucu Türkiye'de bir kısım üs ve tesislerin kapatılması üzerine İran'da yeni teknolojiyle donatılmış benzeri üsler kurulmuştu. Türkiye'de ekonomik darboğazların ve buna bağlı toplumsal çalkantıların doğurduğu politik istikrarsızlığa, yol açtığı kuşkulara karşılık, İran'da Şah'ın demir pençe altında kanlı yönetiminin kararlı, oturmuş, güven veren görünümü vardı. Türkiye sürekli yardım, kredi peşinde koşarken, İran milyarlarca petrol dolarını bir yandan ülkenin Şah usulü "kalkınma"sına, öte yandan ABD'den uçak ve modern silahlar alımına harcıyordu, ikibin yılında İran, Şah'ın kavlince dünyanın birinci sıradaki devletleri arasında yer alacak, Orta Doğu'nun en zengin ve güçlü devleti, ABD ile birlikte Basra Körfezi'nin ve Kızıl Deniz'in bekçisi olacaktı. ABD, Yakın ve Orta Doğu politikasını İsrail, Yunanistan ve Türkiye yerine İran üçlemesine dayandırma eğiliminde görünüyordu.

Afganistan'daki sola dönük rejim değişikliğinden sonra, Şah'ın çok güvenilir rejiminin güvenilmezliği apaçık ortaya çıkar ve İran kaynayıp taşan bir kazana dönüşür olunca, ABD, hesaplarını yeni baştan düzenleme gereğini duydu, İran gözden çıkarılmış değil; onu emperyalizmin ağı içinde ve rejimini sağ kanatta tutmak için herşey yapılacak. Ama yine de eski güvenirliği yok İran'ın. Türkiye'nin değeri yeniden yükseliyor ABD ve Avrupalı ortaklarının gözünde. Suriye ile Irak'ın tek devlet halinde birleşme çabaları aynı doğrultuda etki yapan bir gelişmedir; bu birleşme gerçekleştiğinde, bu, emperyalizme bir karşı koyuş olacaktır.

Şimdi Türkiye'deki üsler konusu birden ön plana çıkıyor. Pazarlık da açık ve kesin yapılıyor. Diplomasi, protokol incelikleriyle kaybedilecek zaman yok. Kredi, "taze para" istiyorsan ver üsleri, kabul et ABD'nin savunduğu Kıbrıs barış planını,

Yunanistan ile anlaş, onun NATO'ya dönmesini engelleme. Kısacası, boyun eğ, uzlaş, kabul et. Hükümetin de zaten başka birşey yaptığı yok. Üsleri verdi gitti. Dışişleri Bakanlığı yeni bir Savunma ve İşbirliği Anlaşması metni hazırlamış, sunmuş (içeriği açıklanmadı, Hasan Esat Işık'a da açıklanmamıştı belki). ABD tasarısına koşut olduğu söylenen Kurt Waldheim'in önerilerini KTFD Başkanı Rauf Denktaş kabul etti (bu, Türkiye de kabul etti demektir, elbet). Viyana'da Yunanistan ile Ege görüşmeleri ilk defa "olumlu" yürüyor. Uzlaşma sürecinin üç koldan birden gelişmesi herhalde rastlantı değil. Hükümete ilişkin olarak son bir direnme ve umut noktası vardı, o da ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Cristopher'in son ziyaretiyle en azından yarı yarıya iflas etti. Hükümet batılı büyükler ve küçüklerce acil bir yardım fonu kurulmasını istiyor ve bu fondan yapılacak yardımlar "devletten devlete" olacağı gerekçesiyle IMF'nin ileri sürdüğü koşullara bağlı olmayacağı, IMF taleplerinin yarattığı güçlüklerin böyle aşılacağı umuluyordu. Cristopher'in, IMF'nin koşullarının dikkate alınması yolundaki tavsiyesi bu umutların üzerine soğuk su döktü. IMF'nin ileri sürdüğü koşulların yumuşayabileceği söyleniyorsa da hâlâ, bu koşulların tümüyle bir kenara itilmeyeceği bellidir.

Bu tablo çerçevesi içinde, ABD'nin Türkiye'nin iç rejimi ve koşullarıyla her zamandan ziyade ilgileneceği açıktır. Bu veya diğer sivil hükümetlerle görebildiği kadar iş görecektir, ama gerekli gördüğü anda sahneye çıkartılmak üzere askeri darbe olanağı yedekte tutulacaktır. Sıkıyönetim ne sonuç verecek, sonrası ne olacak sorularına yanıt aranırken bölgede değişen güç dengelerini ve ABD'nin başını çektiği emperyalizmin bölge ve Türkiye üzerine yaptığı hesapları dikkate almak gerekir.

Bununla beraber, her şey ABD'nin, emperyalizmin kontrolündedir, o ne isterse o olur sonucu çıkarılmamalıdır. ABD ve emperyalist kamp hiçbir zaman "kadir-i mutlak" değildir, olamamıştır. Dünyada ve bölgede güç dengeleri demokrasi ve sosyalizmden yana değişiyor; toplumların iç dengeleri de öyle, İran'da olanlar, örgütlü kitlesel hareketlerin güç ve etkinliğini açıkça ortaya koyuyor. Halk kitleleri bütün bir yıl silahlı ayaklanmaya başvurmadan demokratik kitlesel mücadelesini sürdürdü. Üzerine ateş açıldı, ölenlerin sayısı binleri aştı; kitleler yine sokağa döküldüler, greve gittiler, işyerlerini, üniversiteleri kapattılar. Sonunda Savak'ın korkunç polis rejimi çöktü, Şah çekti, gitti. Demokrasi, özgürlük, sosyal adalet mücadelesi bitmiş değil. Polis devleti rejimi çökmüş ama henüz tasfiye edilmiş değil. Amerika'nın yetiştirdiği, Şah'ın özel çıkarlar ve ayrıcalıklarla beslediği ordu kadroları ellerindeki silah gücüyle darbe yapmaya hazır. Bu koşullarda politik ve toplumsal demokratikleşme sürecinde kesin sonuca varılmadan önce silahlı mücadele gerekebilir, ama o takdirde bu mücadele yine örgütlü işçi, emekçi kitlelerin silahlı devrim hareketi olacaktır, kendilerinde özel misyon vehmeden grupların terörist eylemleri veya "kır-şehir gerillacılığı" değil.

İran'daki kitlesel mücadeleyi yakından izlemek gerek. Bundan çıkan ve çıkacak dersler, yalnızca İran'a özgü değil, genel bir anlam ve geçerlilik de taşıyor ve taşıyacak.

Yürüyüş, Sayı 198, 23 Ocak 1979

Abdi İpekçi'nin Katli

Milliyet gazetesine çekilen telgraf, 1 Ocak 1979.

Gazetenizin Genel Yayın Yönetmeni ve Başyazarı Abdi İpekçi'nin öldürülmesi faşist terörün sıkıyönetim altında da tırmandırılması isteğinin yeni bir göstergesidir. Faşist terörün yok edilebilmesi için onun kaynaklarına, ardındaki gizli güçlere kadar inilmesinden başka çare yoktur. Olmadığı bu cinayetle bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Liberal bir yazara dahi tahammül etmeyen zorba güçler Türkiye'yi demir pençe altında inletmek peşindedirler.

Milliyet çalışanlarına başsağlığı ve faşizme karşı demokratik özgürlükleri savunma mücadelesine etkin katkılarını dilerim.

Çark Başak, Sayı 55-56, 16 Şubat 1979

Tüm Koşullarda Emperyalizme ve Faşizme Karşı Mücadele Edeceğiz

Ankara'da yapılan 8. İl Temsilcileri Toplantısı'nın açılış konuşmasından, 7 Ocak 1979.

Türkiye'nin cumhuriyet döneminin en büyük bunalımını yaşadığı sözü adeta ağızlarda sakız oldu. Değişik politik zıt görüşte insanlar bu tespitte birleşiyorlar. Türkiye'nin yaşadığı bunalım yalnız ekonomik değil, aynı zamanda politik ve çok kısıtlı demokrasisi çetin bir sınav geçiriyor. Başbakan, azgelişmiş ülkeler arasında Türkiye'nin özgürlükçü çoğulcu demokrasiyle yönetilen tek ülke olduğunu sık sık tekrarlıyor ama bu övünülen kısıtlı demokrasi kısa aralarla kazaya uğramaktan kurtulamıyor. Türkiye emperyalizme bağımlı geri ülkelerde görülen politik sürecin dışında değil, bir istisna oluşturmuyor.

Türkiye'de sıkıyönetim olağan hallerden, ama bu seferki sıkıyönetim durumu daha öncekilerden farklı değil, ilk kez hükümet katında, geniş halk kitlelerine düzen değişikliği, hakça bir düzen, özgürlük ve esenlik vaadetmiş, bu vaadlerle onlardan oy toplayıp iktidar olabilme durumuna gelmiş bir parti, bir sosyal demokrat parti bulunuyor. Şimdi de bu parti ve kurduğu hükümet sıkıyönetimin görevinin anarşiyi, yani terörizmi yok etmek, özgürlükleri korumak olacağını, bu yönetimin özgürlükçü, demokrasi ve hukuk devleti kuralları içinde işleyeceğini vaadediyor.

Bu hükümet ve ona damgasını basan CHP, iktidar koltuğuna oturduğu son bir yıl süresinde vaadlerinden hiçbirini yerine getirmedi, tersine iç ve dış büyük sermayeye güvence verme çabalarında oldu sürekli. Kitlelere ne huzur getirdi, ne sosyal adalet, ne refah. "Birden getiremezdi" demek bir mazeret değil. Getirme yolunda adımlar atabilirdi atmadı. Şimdi bu vaadinde de durmayabilir. Oysa bu vaadinde olsun durmak, hükümetin yerinde kalabilmesi için son şanstır.

Can güvenliği, normal koşullar altında yaşayabilme güvenliği ve özgürlüğü mutlaka sağlanmalıdır. Sıkıyönetimin varlık nedeni budur. Ve bu güvenliği sağlama, terörizmi yoketme işi mümkün olan en kısa sürede ve sıkıyönetim kalktıktan sonra terörizm bir daha baş kaldıramayacak biçimde gerçekleştirilmelidir. Bir başka deyişle, sıkıyönetimin sıkı baskısı, kontrol ve müdahaleleri sonucu teröristlerin sinmesinin, geçici olarak terör olaylarını, saldırı ve cinayetleri durdurmalarının bir değeri olmaz. Terörizmin iç ve dış kaynaklarına kadar inmek, onları etkisizleştirmek gerekir. Bunu başarabilmek için de hükümetin, başta istihbarat ve güvenlik örgütleri olmak üzere devlet aygıtının tüm birim ve kademelerine egemen olabilmesi, onları yönlendirebilmesi, tam kapasite işletebilmesi mutlak şarttır.

Hükümet bu bir yıllık süresinde bu işi başarabilmiş değildir. Bunun çifte nedeni vardır. Birincisi, ülkede, kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerini, bu yönde mücadelesini, ilerici, sol, sosyalist hareketleri hedef alan terörizmi planlayan, yürüten, uygulayan bir merkezin bulunması, iktidarın çift başlı hale gelmesi, ikileşmesidir.

Üç buçuk yıllık MC döneminde devlet kadrolarını yukarıdan aşağı tüm kademelerini dolduran faşist unsurlar, hükümetin ve onu oluşturan yönetim birimlerinin değil, bu gizli, biçimi ve kapsamı açıkça bilinmeyen, ama varlığı şüphe götürmez iktidar odağının emri ve yönetimi altında hareket ediyorlar. MC döneminde faşist güçler devlet aygıtında önemli mevziler edinmiş, yuvalanmıştır. Terörist eylemlerin, yerel faşist odakların ve kişilerin kendi girişimleriyle yaptıkları birbirinden kopuk, dağınık olgular olmadığı, terörizmin planlı, hesaplı, zamanlamalı bir biçimde geliştirildiği besbellidir. Son bir yıl içinde terörizmin genişletilerek, şiddetlendirilerek oluşturduğu tablo bu gerçeği açıkça ortaya koymaktadır. Bu yaptığımız tahlili doğrulamaktadır.

Hükümetin devlet aygıtının tüm birim ve kademelerine egemen olmamasının ikinci nedeni, ana çizgileriyle belirttiğimiz durumun üzerine etkin, sonuç alıcı biçimde gitmek cesaretini ve girişkenliğini gösterememesidir. Başbakan Ecevit sağ kanadın kendisine ve partisine yönelttiği, "aşırı solcuları, komünistleri, anarşistleri koruma" suçlamasına karşı çok duyarlıdır ve sürekli kendini savunmak konumuna girmektedir. Buna ilişkin olarak terörizm konusunda da kendisinin ve hükümetin yansızlığını kanıtlama çabasındadır. Bir yandan bu yansızlığı israrla, tekrar tekrar dile getirirken, öte yandan da sağ terörist olaylarla goşist terörist eylemler aynı çapta, aynı güçte, aynı ölçüde tehdit ediciymiş gibi tavır almakta, bir dengeleme politikası yürütmektedir. Oysa nesnel gerçeklikte faşist ve goşist terörist eylemler arasında bir dengelenme yoktur. Goşist terörizm, işçi sınıfı devrimciliği konusunda yanıltılmış, saptırılmış gençlerin sınırlı eylemleri olmaktan öte geçmemektedir ve işçi sınıfının politik hareketini saptırma çabalarıyla, aslında, sağın yararına iş görmektedir. Malatya, Elazığ, Kahramanmaraş vb. ayaklanmaları ve katliamları ise faşist terörün ürünleridir. Ülke, faşizmin iktidarı tam boy ele geçirmesi tehdidi altında ve tehlikesi içindedir. Faşizmin az önce belirttiğimiz örgütlenişi, tek merkezde odaklanışı, devlet aygıtının içine sokulabilmiş ve ülke çapında yaygın olması faşist terörü bastırma ve yok etme yöntemlerinin daha başka, genişlemesine ve derinlemesine daha kapsamlı ve daha güçlü olmasını gerektirmektedir. Faşist terörle goşist terör arasında nesnel gerçeklikte var olmayan eşitlenme ve dengelenme terörizme karşı uygulanan politika ve yöntemlerde yapay olarak yaratılamaz.

Başbakan ve partisi ise karşı tarafın solculuk suçlamalarından duydukları tedirginlik ve bunun doğurduğu çekingenlik ile ve de yansızlıklarını kanıtlamak kaygısıyla faşist terörün üzerine kararlılıkla ve tüm olanakları zorlayarak gidememektedirler. Devlet aygıtını terörizmin iş ortakları faşist bozgunculardan tam arındırmak işini dahi başaramadılar. Bunca saldırı ve cinayetlerin faili "meçhul" kaldığına veya gösterildiğine göre, istihbarat mekanizması da iyi işlememekte veya bilinen failler korunmaktadır.

Sıkıyönetime bu koşullar altında gidildi. AP'si, MHP'siyle sağcı güçler sıkıyönetimi sürekli işlemişlerdi; sıkıyönetimin 12 Mart dönemindeki gibi kendilerinden yana olacağını ve işleyeceğini umut ve hesap ederek. Şimdi durumdan pek memnun görünmüyorlar. Sıkıyönetimin komutanlıklarına ve sıkıyönetim mahkemelerine yapılan atamaları beğenmemişe benziyorlar. Türkeş art niyetli, maksatlı atamalardan söz ediyor. Demirel sıkıyönetim eşgüdüm başkanlığına itiraz ediyor. Bir yandan da

sağcı basında eşgüdüm başkanlığının işlemediğine ilişkin haberler çıkıyor. Hükümet sıkıyönetim ilanına kadar geçen bir yılda yapmadıklarını ve yapamadıklarını sıkıyönetim altında yapabilecek mi, yapmak kararını ve azmini gösterecek mi? İddia ettiği gibi sıkıyönetim, terörü yok etmek, demokrasiyi özgürlükleri korumak işlevini görecek, bu sonucu gerçekleştirecek midir? Tutarlı demokrat olabilmenin gerekleri yanısıra, kitle tabanlarını ve onunla birlikte politik güçlerini hepten yitirmemek için de CHP ve genel başkanı sıkıyönetimin böyle işlemesini, böyle bir sonuca ulaşmasını sağlamak, gerçekleştirmek zorundadırlar. Ecevit ve CHP hükümet olmakla, bunalımı derinleşen dünya kapitalizmine bağımlı geri Türkiye kapitalizminin bunalımını sırtlarına yüklendiler; bu yükü taşıma ve iktidarda kalabilme uğruna büyük burjuvaziye ve iş ortağı emperyalizme sürekli güvence ve ödün verdiler. Hem büyük burjuvazi ile emperyalizmin istedikleri oluyor, hem de kendi gözde partileri kızağa çekilmiş kalarak, sol diye belleyip bir türlü tam güvenemedikleri CHP ve Ecevit silkeleniyor, yıpranıyordu. Bir taşla iki kuş. Şimdi de sıkıyönetimi kendi doğrultularında, kendi amaçları için -demokrasiyi hepten askıya almak, bilinçlenen kitleleri, ilerici, sol hareketleri bastırmak için- kullanmayı isterler ve bunun CHP iktidarında olmasını yeğlerler. CHP ve Ecevit iyice yıpranır, CHP etiketli iktidar içi boşaltılmış kof kabuktan ibaret kalır ve gerçek iktidar sağ uçta tekleşerek somutlaşır. Ecevit ve CHP başka hiçbir şey için olmasa, kendilerini bu kıskaçtan kurtarmak için sıkıyönetimin ilanına neden olan faşist terörü yok etmek, demokratik hak ve özgürlükleri korumak için kullanılmasını sağlamak, bunu başarmak zorundadırlar. Kimi sıkıyönetim komutanlıklarını bir iki sosyal yardım derneğinden gayri tüm dernekleri kapatma yoluna gitmeleri bu bakımdan hiç de umut verici değildir. Terörist eylemlerde, girişimlerde bulunan dernekler kapatılmalı, diğerlerinin tüm demokratik hak ve özgürlüklerine sahip olarak serbestçe çalışmalarına engel olunmamalıdır. Hele grevlerin yasaklanması hiçbir suretle haklı gösterilemez, işçiler hiçbir grevde ve diğer eylemlerde terörizme başvurmamışlardır. Hükümet bilmelidir ki, demokratik hak ve özgürlükleri yasaklayarak, demokratik güçleri bastırarak demokrasi kurtarılamaz.

Ama biz sosyalistler ve tüm demokratlar, ilericiler, sol unsurlar, demokratik hak ve özgürlüklerin korunmasını yalnızca hükümetten bekleme durumunda değiliz. Bu hak ve özgürlüklere güçlü biçimde sahip çıkacak, her hal ve koşulda onları kullanacağız, provokasyonlara dikkat ederek, maceracı girişimlerden uzak durarak. Provokasyonlardan ve maceracı girişimlerden kaçınmak, hareketsiz kalmak, ellerimizi kavuşturup beklemek değildir. Demokrasi ve özgürlükler, bunlara dört elle sarılıp sahip çıkılarak, korunmalarının ve geliştirilmelerinin mücadelesi verilerek, faşizme karşı direnerek ve onu alt ederek yaşatılır ve geliştirilir, iktidarın nesnel kaynağı sınıfsal, kitlesel güç olduğuna göre, faşizme karşı, demokrasi için örgütlü kitlesel mücadele hükümetin demokratik amaç ve girişimlerine de -varsa- destek ve yardımcı olur. Ama Ecevit ve CHP, o kadar sözünü ettikleri ve övgüsünü yaptıkları halk kitlelerinin örgütlü demokratik hareketinden, mücadelesinden gerçekte ürkmekte ve kaçınmaktadırlar. Biz sosyalistler kaçınmayız. Sınıfsal ve kitlesel mücadeleyi örgütlemek ve yönlendirmek asli görevimizdir. Bu görev iki yönlüdür. Birisi ve daha genel olanı, faşizme karşı, demokrasiden ve bağımsızlıktan yana tüm güçleri; hareketleri, akımları, kuruluşları bütünleştirip örgütlü birleşik güce dönüştürme-

ye çalışmak ve bunu gecikmeden gerçekleştirmektir. Ancak halkın örgütlü birleşik gücü faşizme yenilmez, onu yener. Öteki görevimiz, özgün olanı ise, işçi sınıfını örgütleyip bilinçlendirmek, işçi sınıfı içinde kök ve dal budak salmak, işçi sınıfının emperyalizme ve faşizme karşı, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadelesini geliştirmek ve güçlendirmek; her hal ve koşulda yürütmektir. Birinci görevin başarılması, demokrasi güçlerinin örgütlü birleşik güce dönüştürülebilmesi ikinci görevin başarılmasıyla bağlantılıdır.

Türkiye İşçi Partisi bu görevlerin bilincinde ve yerine getirme çalışmaları içindedir. Sıkıyönetim altındaki kısıtlamalar ve engellemeler çalışmaları zorlaştırıyorsa da kararlılığımız ve şevkimiz kırılmıyor. Ekim ayında açtığımız örgütü genişletip güçlendirme, yeni üyeler kazanma kampanyamız sürüyor. Bu kampanyayı daha da azimli, sebatlı, tuttuğunu koparır biçimde yürüteceğiz. Sayıca çoğalacağız, örgütçe yurt düzeyinde yayılıp genişleyeceğiz. Parti saflarını sıkıştırıp, parti disiplinini güçlendireceğiz. Üyelerin ve çalışma ekiplerinin bilinç, beceri, işlerlik düzeylerini yükselteceğiz. Emperyalizme ve faşizme karşı sıkılmış sert bir yumruk olacağız. Tüm koşullarda emperyalizme ve faşizme karşı direnecek, mücadele edeceğiz. Sonunda zafer bizim olacaktır.

Yürüyüş, Sayı 197, 16 Ocak 1979

Amaç Sol Düşünceyi Yasaklamak

Basın açıklaması, 25 Ocak 1979.

Günler geçtikçe Sayın Ecevit'in, hükümetinin ve partisinin ne denli özgürlükçü çoğulcu demokrasiden yana oldukları bir bir ortaya çıkıyor. Bir yandan sıkıyönetimin uygulamalarıyla, öte yandan Meclislerden geçirilmeye hazırlanılan seçim yasası ile siyasal düşünce ve örgütlenme özgürlüğü üstüste baltalanmaya kalkılıyor.

Sıkıyönetim uygulamalarında çeşitli sürekli yayınları toplatma, yasaklama eylemleri başladı. Bu yasaklamaların nereye kadar genişleyeceğini tahmin etmek de güç değil. Amaç, sol yayınları ve bu yolla sol düşünceyi yasaklamak. Bir düşüncenin yayılmasının yasaklamalarla önlenemeyeceği bir yana, sıkıyönetim komutanlıkları, bu tür yasaklamalara gerçekte yetkili de değildir. 12 Mart döneminin sıkıyönetim yasası son derece antidemokratiktir, sıkıyönetim komutanlıklarına geniş yetkiler tanır; ama bu yetkiler gelişigüzel, keyfi (arbitrer) biçimde kullanılamaz. Sıkıyönetim, ilan nedeni, gerekçesi ile bağlıdır. Sıkıyönetim, bilindiği gibi, özgün olarak Kahramanmaraş olayları, genel olarak yaygın şiddet eylemleri nedeniyle ilan edilmiştir. Bunlara ilişkin suç unsuru taşıyan yayınlar ve örgütlenmelerde sıkıyönetim yetkisini kullanabilir ancak. Topyekün dernek faaliyetlerinin ve ötedenberi yayınlanagelmiş süreli dergi ve gazetelerin yasaklanması bu çok geniş kapsamlı ve antidemokratik sıkıyönetim yasası uyarınca dahi hukuka aykırıdır.

Yürüyüş, Sayı 199, 30 Ocak 1979

Demokratikleşme İçin Plan

Plan'ın basına tanıtılma toplantısından, basın açıklaması, 7 Şubat 1979.

Demokratik hak ve özgürlüklerin korunması, demokrasinin geliştirilmesi günümüzde ön plana çıkmış ivedi bir sorundur. Bu sorunun çözümü gereğinden çok söz edilmekle beraber, politik demokrasinin ekonomik temeli, koşulları olduğu gerçeği unutulmakta ve unutturulmak istenmektedir. Genel soyut olarak özgürlükten, "çoğulcu demokrasi"den söz edilerek bir demokrasi savunuculuğu ve hayranlığı sürdürülmektedir.

Oysa yabancı ve yerli tekellerin, büyük burjuvazinin ve iktidar ortağı büyük toprak sahiplerinin ekonomik egemenliği kırılmadan, onların politik etki ve baskısını sınırlamaya, demokratikleşme sürecini hızlandırmaya ve demokrasi ortamını genişletmeğe olanak yoktur.

Türkiye İşçi Partisi'nin hazırladığı "Demokratikleşme İçin Plan, 1978-1982" yapıtı, politik ve toplumsal demokratikleşmenin, içinde bulunduğumuz beş yıllık süre için ekonomik dayanaklarını vermektedir. Demokrasi sorununa ve sorunun çözümüne bu açıdan bakmak hem demokratik gelişmenin gerçekleştirilmesinin, hem de tutarlı demokrat olmanın vazgeçilmez koşuludur.

"Demokratikleşme İçin Plan, 1978-1982" aynı zamanda halktan, emekçi kitlelerden yana hızlı bir kalkınmanın planını da sunmakta, böyle bir kalkınmanın olanaklı olduğunu kanıtlamaktadır. "Kalkınmanın gerçekleşmesi için işçi, emekçi kitlelerin kemerlerinin sıkılması gerektiği" iddialarının geçersizliğini, yalanını açığa çıkarmaktadır. Demokratikleşme İçin Plan hem ortalama yüzde onun üzerinde bir kalkınma hızı, hem de işçi, emekçi kitlelerin yaşam düzeyinin sürekli yükseltilmesini öngörmekte, bunu rakam rakam ortaya koymaktadır.

"Demokratikleşme İçin Plan, 1978-1982" ulusal bağımsızlığın ekonomik koşullarını da kapsamaktadır. Tekellerin tasfiyesine ilişkin önlemlerin yanı sıra, yabancı yatırımları devletleştirmekte ve yenilerine izin verilmektedir. Yabancı sermaye yatırımı değil, yalnızca dış kredi öngörülmektedir.

Emperyalizme bağımlılıktan kurtulmuş, geniş halk kitlelerinin kalkındırılmasından yana bu hızlı sanayileşme ve tarımı geliştirme planının finansmanı da gerçekçi olarak hesaplanmış, kaynaklarının dökümü verilmiştir.

Ve nihayet "Demokratikleşme İçin Plan, 1978-1982" yapıtı büyük burjuvazinin ve onun politik iktidarlarının karşısına işçi sınıfının bugünkü aşamada ve bugünkü gerekler çerçevesinde önerdiği planı ortaya koymaktadır. Kalkınma, sosyal adalet, demokrasi, ulusal bağımsızlık tartışmalarını genel ve soyut düzeyde yapılmaktan çıkarıp ayrıntılı, somut, özgün temellerine oturtmaktadır; teorik genellemelere somut, canlı içerik kazandırmaktadır.

TÜSTAV Arşivi

Zor Günlerin Sınavı

İşçi sınıfı partilerinin gelişip güçlenmesi hem nitel, hem nicel olarak kendini gösterir. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri için nitelik nicel gelişmeden öncelikli önem taşır. Partinin işçi sınıfının partisi olma niteliği gelişmiş, yetkin, tam değilse eğer, sayıların çokluğu o çokluğa orantılı bir ağırlık taşımaz. Partinin programı tüzüğü, demokratik merkeziyetçi örgütleniş, işleyiş ve disiplini, ideolojik yetişkinliği ve eylemsel etkinliği partinin niteliğini oluşturan bileşkenlerdir. Nitel yetişkinlikle birlikte nicel büyüklük de ağırlık ve etkinlik kazanır. Partinin nicel acıdan gelişmesi üyelerin, çalışma ekiplerinin, yerel örgütlerin artmasıyla ortaya çıkar. Nitel düzeyi yüksek, nicel varlığı büyük bir parti toplumun gidişinde belirleyici rol oynar.

Partinin nicel gelişmesi sayıca artmak demek olmakla beraber, bu, sayıları oluşturan bireylerin aynı kalacağı, varolan üyelere yenilerinin katılmasıyla sayfaların sürekli artacağı anlamına gelmez. Partinin üye sayısı, belli ölçülerde, oranlarda, bir yenilenme ile, yani, bir bölüm üyenin parti saflarından düşmesi ve yeni üye sayısının bu açığı kapadıktan başka bir fazlalık da oluşturması yoluyla artar. Partide sürekli bir üye yenilenmesi yapılır. Bir bölüm gider, bir bölüm gelir, gelenler gidenlerden fazla oldukça parti nicel olarak büyür. Bazen, bilinçli olarak sayıca büyüme durdurulur veya yavaşlatılır; hatta sayılar olduğu kadarından da düşürülebilir. Nedeni, partinin niteliğini koruma gereğidir. Parti yapısının özümseyemediği, etkin biçimde kullanamadığı gereksiz bir üye şişkinliği oluşmuşsa, sayıca büyümeyi durdurmak veya yavaşlatmak gerekebilir. Parti içinde sağlıksız eğilimler, hareketler belirmişse kesin olarak bunların tasfiyesine gidilir. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri hem dışa dönük sınıfsal mücadele vererek, hem kendi içinde beliren sapma eğilim ve hareketleriyle, hizipçilikle mücadele ederek, onları tasfiye ederek, gelişirler, sağlamlaşırlar, arınırlar.

Belli bir sapma birden fazla kişiyi kapsıyorsa önünde sonunda bir hizip hareketine dönüşür. Ama tersi de olur, parti yönetimini ele geçirmek, baş olmak isteyen ihtiraslı kariyeristler büyüklük, liderlik tutkunları parti yönetimini yıpratma ve alaşağı etme yolunu seçerler, parti yönetimine yönelttikleri suçlamalar ister istemez parti çizgisinden sapmaya dönüşür ve bir hizip oluşur.

Partide, parti çizgisinden sapmaya izin olmadığı kadar hizipçiliğe de izin yoktur. Sapmalar parti birliğini, bütünlüğünü bozduğu, parçaladığı kadar hizipçilik de bozar, parçalar. Parti ise, hep vurguladığımız gibi işçi sınıfının sınıf mücadelesi aracıdır. Bu mücadelede alt olmamak, tersine başarı, zafer kazanabilmek için parti tek kollektif irade, karar ve eylem öznesi olmak zorundadır. Binlerce birey-üyeden oluşan partinin tek kollektif özne olarak hareket edebilmesi ise ancak demokratik merkeziyetçi örgütleniş ve işleyişle mümkündür.

Hiziplere (fraksiyon) izin vermeme ve organların çoğunlukla alınan kararlarının bağlayıcılığı, demokratik merkeziyetçiliğin temel taşlarıdır. Hizip (fraksiyon), parti

karar organlarından ve disiplininden ayrı olarak kendi karar mekanizması ve iç disiplini olan, mensuplarının parti kararlarına göre değil, hizip kararlarına göre davrandığı bir gruplaşmadır; parti örgütü içinde bir başka örgütlenmedir, adeta "parti içinde parti" gibidir. Bir hizbi veya hizipleri barındıran bir işçi sınıfı partisinin tek bir mücadele öznesi gibi hareket edemeyeceği, partinin, işçi sınıfının sınıf mücadelesi silahı olma niteliğinin zayıflayacağı, önlem alınmazsa büsbütün yok olacağı uzun boylu üzerinde durmaya gerek kalmıyacak kadar açıktır.

Çoğunluğun kararına azınlığın uymaması, organların kararlarının bağlayıcılığı kuralı da öyle.Burada da amaç ve ölçüt, partinin tek kollektif özne ve böylece de sınıfsal mücadele silahı olma niteliğini korumadır. Belli bir karar yanlış olsa dahi ona uyulması gereği de aynı gerekçeden kaynaklanıyor. Partinin tek kollektif özne ve böylece etkin sınıf mücadelesi silahı olabilme niteliğini korumak hiçbir hal ve koşulda ödün verilmez bir hedef ve ölçüttür. Yanlış bir karara geçici olarak uymanın (geçici olarak, çünkü yanlış karardan mutlak dönülür) neden olacağı zarar, karara uymamakla kollektif özneliğe, parti birliğine verilecek zarardan daha ciddi olacağı içindir ki kararlara uyulur. Kararların yanlışlığı, varsa, parti yapısının, işleyiş kanal ve kurallarının içinde, normal parti yaşamı sürecinde düzeltilir, sorunlar çözülür. Kollektif çalışma; tartışma, eleştiri ve özeleştiri bunun içindir. Bu çalışma ve süreç içinde birey, elbette ki, her şeyin en iyisini, en doğrusunu her zaman kendisinin biliyor olamıyacağını, belli konuda verilen bir kollektif kararın değil, kendi görüşünün yanlış olabileceğini de kabul edecektir. Benimsenen tutum, sen-ben çekişmesi değil; nesnel gerçekliğe uygun olanı, doğruyu hep birlikte saptamak, doğrularda birleşmek olacaktır.

Partide görüş ayrılıkları olabilir, doğaldır. Bunlar yukarıda kısaca belirttiğimiz biçimde ele alınır, işlem görür. Birey, mensubu olduğu birime çalışma ekibine, ilçe, il toplantısına, kongresine ve delege ise nihayet Büyük Kongreye görüşlerini getirir, tartışır eleştirilerini ileri sürer. Bunlar normaldir. Normal olmayan, parti disiplinine, birliğine aykırı düşen nokta, kendi görüşlerine yandaş kazanma çalışmalarına girişmek, gruplaşmaya ve parti içinde ayrı bir grup halinde davranmaya koyulmaktır. Bu hizipleşmedir, parti içi demokrasi, tartışma ve eleştiri özgürlüğü gibi sözde gerekçelerle yaldızlanıp yutturulamaz.

Asker disiplini edebiyatını bu çerçeve içinde yorumlamak gerekir. Ve de unutulmamalı ki, işçi sınıfı partisinden "öncü müfreze" olarak söz edilir ve parti disiplinine "demir disiplin" denir. Demir disiplin olması, kör, mekanik, ezici bir disiplin olması demek değildir. Tersine, ancak bilinçli, gönülden kabul edilmiş bir disiplin demir gibi sağlam, bükülmez, yani ödün vermez olur. "Asker disiplini" tekerlemesi bireyciliği ve bilinçli ya da bilinçsiz parti yıkıcılığını maskelemek için kullanılan bir kalkandan başka bir şey değildir.

Toplumların bunalım geçirdiği, işçi sınıfının üzerine baskıların arttığı, işçi sınıfı militanı olma bedelinin yükseldiği dönemlerde işçi sınıfı partilerinde aynı nedenlerden kaynaklanan, ama birbirine zıt iki süreç görülebilir. Yorulanlar, işçi sınıfı militanı olmanın bedelini, ödemek istemeyecek kadar yüksek bulanlar Parti'den ayrılırlar. Bunlar içinde, kendi kendisince "ben şahsımı bu kadar severim, bundan öte ben yokum" diyerek iki satırlık istifa mektuplarıyla ayrılanlar çoğu kez çok azınlıktadır.

1934

Daha yaygın olan yöntem, hem işçi sınıfının politik hareketinden, Parti'den uzağa dümen kırmak, hem de bunu devrimciliğe, militanlığa, bilimsel sosyalistliğe halel vermeden yapmaktır. Bu yöntemin aldığı biçim de, Parti'yi sapmayla, yöneticileri ihanetle ve/veya literatürde sözü geçen oportünizm, revizyonizm ve benzeri etiketlerle suçlamaktır. Partiye bağlılık, Parti'yi "kurtarmak" adına parti yıkıcılığına dahi gidilir. Sonunda Parti'den çıkarılma durumuna gelindi mi, gadre uğramış bir kahraman, bir "martir" konumuna geçilir. Partiyi suçlama ve Partiden çıkarılma emperyalizmle yerli büyük burjuvazi ve yönetimi gözünde bir "temiz kağıdı almak"tır. Artık dış ülkelerde göreve tayin edilmek, yüksek öğrenim kurullarında öğretim üyesi olmak yolları açılır. Yakın gelecekte kopacağı hesaplanan politik "kıyamet"ten kaçılmış, emin sularda demir atmış ve de bilimsel sosyalistliği kimseye bırakmamış olunur.

Zor zamanlarda işçi sınıfı partisinden böyle yaprak dökümü olur, ama bu partiyi zayıflatmaz, tersine sağlıksız, dayanıksız öğelerden arındırarak güçlendirir. Zor koşullar bir yandan yaprak dökümüne neden olurken, öte yandan da partinin saflarını sıklaştırır; dayanışmayı, birliği, kararlılığı, direnci güçlendirir. Ak koyun, kara koyun zor günlerde belli olur.

Üyelerin bir tekini bile yitirmemek için özen göstereceğiz. Dostça, yoldaşça, anlayışla hareket edeceğiz. Anlatarak, tartışarak, inandırarak görüş ayrılıklarını gidermeye, doğruları kabul ettirmeye çalışacağız. Ama parti birliğini, dayanışmasını, disiplinini bozanlara, parti çizgisinden sapanlara hoşgörümüz yoktur, bunların partide kalmasına izin verilemez.

Çark Başak, Sayı 55-56, 16 Şubat 1979

2. Büyük Kongre Konuşması

2. Büyük Kongre için hazırlanan "MYK Raporu"nun Genel Başkan Behice Boran tarafından kaleme alınan ve sunulan ilk bölümü, 24-26 Şubat 1979.

Kapitalist Sistem Gerilemekte, Dünya Sosyalizme Gitmektedir

Birinci Büyük Kongre'mizden bugüne kadar geçen iki yıl, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm güçleri bakımından İkinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasındaki yıllardan beri en geniş çaplı ve en büyük başarıların kazanıldığı dönemlerden biri olmuştur. Emperyalist-kapitalist sistem halâ 1974-1975 ekonomik bunalımından kendini kurtaramazken, bu ülkelerde sosyal, kültürel ve politik bunalım daha da derinleşirken, sosyalizme yeni ülkeler kazanılmış, birçok ülkede sosyalizm doğrultusundaki gelişmeler hızlanmış, sosyalist sistemin kapitalizm karşısındaki üstünlüğünü kesin olarak ortaya koyduğu alanlar artmaya devam etmiştir. Afrika ve Asya'da emperyalist boyunduruktan kurtulan ülkelere yenileri katılmış, geri ülkelerde bağımsızlık hareketleri önemli ölçüde güç kazanmış, gerici çevrelerin Helsinki anlaşmasını ve tüm olarak yumuşama politikasını geçersiz kılma yönündeki girişimlerinin büyük ölçüde etkisizleştirilmesi başarılmış, birçok ülkede baskıcı yönetimlerin yıkılması ve toplumun demokratikleştirilmesi yönünde önemli kazanımlar elde edilmiştir.

Kısaca, kimi zikzaklara ve çelişkili gelişmelere karşın, son iki yıllık dönem, çağımızın kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı olduğunu, kapitalizmin bunalımının giderek derinleştiğini, dünyanın gidişinde kapitalizmin etkinliğinin zayıfladığını, sosyalist sistemin belirleyiciliğinin ise arttığını ortaya koymuştur. Emperyalizm mevzilerinden bir bölümünü daha yitirmiş, gerilemiş, sosyalizm ise yeni başarılar kazanmış, bütünüyle 20. yüzyılı niteliyen temel süreç güçlenerek, yeni evrelere ulaşarak devam etmiştir.

Kapitalist sistem daha içinde bulunduğumuz yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren derin ve yapısal bir nitelik kazanmış olan genel bunalımın sonuçlarıyla, 1974-1975'te doruk noktasına ulaşan devrevi bunalımın süregelen etkilerini birarada yaşamaktadır. Emperyalizmin sözcüleri tarafından da artık reddedilmeyen, ancak enerji kaynaklarının yetersizliğine ve petrol fiyatlarındaki artışlara bağlanan derin ekonomik bunalım, bir yandan tümüyle kapitalizmin çürümesine, öte yandan yine bunun bir parçası olarak İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki bütün devrevi bunalımlarda izleri görülen özelliklerin, en açık ve keskin biçimler içinde ortaya çıkmasına bağlıdır. Emperyalist ülkelerde tekelci devlet kapitalizminin ekonomik yaşamı küçük bir azınlığın çıkarlarına göre düzenlemek için yaptığı müdahaleler her bir devrevi bunalımın kendi iç mekanizmasıyla birkaç yıllık bir süre için sona ermesi yönündeki olanakları ortadan kaldırmıştır. Devlet gücüyle bütünleşmiş büyük tekellerin, yolaçtıkları tahribat ekonomik "bunalımın etkilerini para-banka ve maliye politikalarıyla hafifletilmesi olanağını da çok büyük ölçüde sınırlamıştır. Yine bunun gibi,

her bunalımda toplam sermaye stokunun bir bölümünün fizik olarak yenilenmesi ve geri ülkelere yapılan sermaye ve mal ihracının emperyalist ülkeler bakımından bir denge unsuru olarak kullanılması da önemli ölçüde güçlenmiştir. Geçmişte Kore ve Vietnam örneklerinde olduğu gibi yerel savaşların ekonomik bunalımdan çıkış için bir araç olarak kullanılması dünyanın barışçı güçlerinin çabalarıyla büyük ölçüde sınırlanmış, öte yandan işçi ve emekçi kitlelerin yükselen örgütlü mücadelesi ücretlere yönelen saldırılara karşı önemli bir engel oluşturmuştur,

1970'den 1973'e kadar fiyatlar Federal Almanya'da yüzde 51, Amerika Birleşik Devletlerinde yüzde 68, Kanada'da yüzde 80, Fransa'da yüzde 99, Japonya'da yüzde 111, İtalya'da yüzde 161 ve İngiltere'de yüzde 170 artmıştır. Aynı dönemde işsiz sayısı İtalya, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde 2,5 kat, İngiltere ve Kanada'da 3 kat, Fransa'da 6 kat ve Federal Almanya'da 7 kat artmıştır.

Emperyalist ülkeler hem işsizliği hem enflasyonu aynı zamanda yaşamaktadırlar. Üretim düşüşlerinden ya da yavaşlamalarından sonra gelmesi beklenen canlanma dönemi artık son derece yavaş gelişmektedir. Nerdeyse bir canlanmadan sözetmek bile olanaksız duruma gelmektedir. Gelişmiş kapitalist ülkelerin son derece düşük bir gelişme hızına mahkûm oldukları, işsizliğin ve enflasyonun artık sürekli sorunlar olarak kabul edilmesi gerektiği görüşü yaygınlık kazanmaktadır. Eldeki bilgiler de bu görüşü doğrular niteliktedir. 1974-1975 dönemindeki büyük üretim düşüşlerinden 4 yıl sonra, emperyalist ülkelerde ekonomik gelişme hızı 1960'lardaki düzeyinin çok altında kalmaya devam etmektedir. Üstelik yıldan yıla gelişen düzenli bir canlanma eğilimi de yoktur. İşsizlik ve enflasyon ise Japonya ve Federal Almanya gibi ülkeler de dahil olmak üzere artmaya devam etmektedir.

Bilindiği gibi, aslında yalnızca ekonomik olgular olarak değerlendirildiğinde, enflasyon da, işsizlik de sermayedarların, özellikle büyük sermayedarların, tekellerin çıkarınadır. Fiyat yükselişleri kapitalistler için tatlı karlar ve sermaye birikiminin hızlanışı demektir. İşsizler ise kapitalizmin yedek işgücü ordusudur.

Bununla birlikte, enflasyon ve işsizlik soyut ekonomik olgular olmadıkları, işçi ve emekçilerin çıkarlarını yakından ilgilendirdikleri ve kapitalizmin işleyişini kontrol edilmesi olanaksız yönlere sürükleyip, iç dengeleri büsbütün bozdukları için kapitalist devletler bu sorunlarla ilgilenmek ve birtakım önlemler almak zorunluluğunu duymaktadırlar. Kitlelerin örgütlü mücadelesi de bu bakımdan önemli bir itici rol oynamaktadır.

Bugün emperyalist ülkelerde devlet politikaları enflasyonu kontrollü olarak sürecek, kaçınılmaz bir gerçek olarak kabul etme ve ekonomik önlemleri daha çok işsizlik alanına yöneltmeyi esas almaktadır. Gelişmiş kapitalist ülkelere işçi akını durdurulmakta, işsizliğin daha da artmasını önleyebilmek için geri teknolojili, emek-yoğun sanayi dallarının korunması yoluna gidilmekte ve "ekonominin rasyonelleştirilmesi" ve yeni istihdam olanaklarının yaratılması sloganı altında küçük ve orta işletmelerin tekeller tarafından yok edilmesine, tekelci gruplar arası birleşmelere ve devlet teşviklerine hız verilmektedir.

Ancak, bunalımı hafifletmek için alınan bu ve benzeri önlemler uzun dönemde kapitalizmin çıkmazlarını daha da derinleştirmektedir. Kapitalist dünyanın uluslararası işbölümünde tekstil gibi kimi geri teknolojili, emek-yoğun sanayilerin geri

ülkelere bırakılması eğiliminin son bulması ve genel olarak sanayide bilimsel ve teknolojik devrimin sağladığı olanaklardan en geniş ölçüde ve hızla yararlanamaması bu durumun bir sonucudur. Emperyalist ülkeler hemen hemen bütün dallarda temel sanayi üretimdeki öncü konumlarını yitirmektedirler.

Kapitalizmin bunalımının derinliğinin bir göstergesi olması açısından Avrupa ve ABD demir-çelik sanayilerindeki bunalım bu bakımdan ilgi çekicidir. Yatırımlar gelişmenin sürdürülmesinin gerektirdiği düzeyde olmamakta, bilimsel ve teknolojik devrimin getirdiği gelişmelere ayak uydurulamamaktadır. Batı Avrupa ve ABD demir-çelik sanayilerinin eskimiş teknolojiyle çalışması sonucu, bu ülkeler sosyalist ülkelerin ve Japonya'nın demir-çelik ürünleriyle rekabet edemez duruma düşmekte, işletmeler kapanmakta veya üretimlerini azaltmakta, bu sektörlerdeki işsizlerin sayısı çoğalmaktadır.

Genel olarak yatırım malları sanayilerinde ve özellikle demir-çelik sanayiinde gerekli yatırımların yapılmayıp üretim teknolojisinin geliştirilmemesi, geri düzeyde kalması kapitalizmin derinleşen bunalımının en temel göstergelerinden biridir, kapitalizmin üretici güçleri geliştiremediğinin, ömrünün tükendiğinin kanıtıdır. Demir-çelik sanayi tüm sanayi yapısının, dolayısıyla da ekonominin temel direğidir. İlkin en eski kapitalist ülke olan İngiltere'de yıllar öncesi kendini gösteren çürüme ve tükenmenin bu tür en açık belirtilerinin şimdi kapitalist dünyanın başını çeken ABD'nde ve Batı Avrupa'nın lideri durumundaki Federal Almanya'da kendini göstermesi, kapitalizmin genel çöküş süreci açısından çok anlamlı ve ciddi bir olgudur.

Emperyalist ülkelerdeki bunalımın etkilerini hafifletici ve aşırı birikim sorunlarını azaltıcı bir işleve sahip bulunan sermaye ihracındaki gelişmeler de ilgi çekicidir. Emperyalist ülkelerin ihraç ettikleri sermayenin toplam miktarı da, bu toplam içinde geri ve bağımlı ülkelere yatırılan bölümün tutarı da mutlak olarak artmaya devam etmektedir. Bununla birlikte toplam sermaye ihracı içinde geri ülkelere yönelen bolümün payında önemli bir azalma eğilimi vardır. Emperyalist ülkeler dış sermaye yatırımlarının gittikçe daha büyük bir oranını karşılıklı olarak birbirlerinin ülkelerine yapmaktadırlar. Geri ve bağımlı ülkelerdeki kâr oranlarının metropol ülkelerdekinden çok daha yüksek olmasına karşın gelişen bu eğilim en temelde bilimsel ve teknolojik devrimin etkilerinin yanısıra, emperyalizmin gerileyişinin, gitgide daha dar alanlara hapsoluşunun bir sonucudur. Birçok geri ülkede yorulan devrimci gelişmeler, çeşitli ulusallaştırma uygulamaları ve genel olarak geri ülkelerin emperyalist sermaye yatırımları için gitgide daha az güven verici duruma gelmesi uluslararası tekelleri geri ülkelerdeki sömürülerini daha dolaylı biçimlerle sürdürmeye ve yalnızca sömürü olanaklarının en büyük ve kısa dönemde kâr getirecek nitelikte olduğu alanlarda girişimlerini geliştirmeye yöneltmektedir. Büyük Ekim Devrimi ile başlayan ve birçok ülkenin ulusal bağımsızlıklarını kazanması, sosyalizmin bir dünya sistemi durumuna gelmesi ile gelişen süreç, emperyalizmi daha da geri mevzilere çekilmeye zorlamaktadır.

Üretim alanında kendini gösteren ve müzminleşen bunalım parasal ilişkilere de yansımaktadır. Amerikan dolarının sürekli değer yitirişi Avrupalı ortaklarının ve Japonya'nın başına dert olmuştur. Esasen ellerinde büyük dolar stokları bulanan

bu ülkelerin merkez bankaları, doların değer yitirmesini önleyebilmek için toplamı milyarları bulan miktarlarda dolar satın almaktadırlar. ABD dış ticareti 20-30 milyar dolara varan muazzam bir ticaret açığı vermektedir. Ama Amerika bu açığı kapama konusunda, ticaret açığını kendi, parasıyla, yani dolarla ödediği için, bir "döviz bulma" sıkıntısıyla karsı karşıya değildir. Dolar, altın esasından ayrıldığı için, ABD gerek gördüğü kadar yeni dolar basabilmektedir. Bu ise petrol Fiyatlarındaki yükselmenin ayrı bir Avrupa para birimi oluşturma girişimlerinin yol açtığı para piyasındaki spekülatif etkilerle birleşince doların esasen sağlam olmayan konumu son yılda görüldüğü üzere sürekli ve hızlı düşüşler kaydetmektedir. ABD doların değer yitirişi karşısında alınacak önlemlerin belirlenmesini Avrupalı ortaklarına ve Japonya'ya karşı bir rekabet ve pazarlık aracı olarak kullanmaktadır. ABD, Batı Avrupa ülkeleri ve Japonya arasında dünya pazarlarını ele geçirmeye yönelik ekonomik savaş bütün şiddetiyle sürmektedir,

Emperyalist ülkeler bir yandan ilişkilerini daha da sıkılaştırma, öte yandan kendi öz çıkarlarını önde tutma eğilimlerinin etkisi altındadırlar. Bu ülkeler arasında anlaşmazlık düğümlerini çözmek, ilişkileri uyumlulaştırmak için zaman zaman en üst düzeyli toplantılar yapılmakta ise de nihai çözümler bulunamamakta, çekişmeli, durum sürüp gitmektedir. Ne var ki, bu ülkeler aralarındaki çekişme ve sürtüşmeler ne kadar keskinleşse de birbirlerinden kopamamaktadırlar. Çünkü kapitalizm tek tek ülkelerin kapitalist düzenlerinin bir toplamı değil, hepsini ağı içine alıp birbirine bağlayan bir dünya sistemidir ve bu sistemin odağı Amerika Birleşik Devletleri'dir. İşte bu nedenledir ki, Batı Avrupa ülkeleri ve Japonya kendiliklerinden doların yardımına koşmakta ve ABD'nin birkaç yıldan beri NATO'ya kabul ettirmek istediği erken uyarı sistemi için büyük harcamalar yapmaya sonunda razı olmaktadırlar. Bununla birlikte ABD, "kadir-i mutlak" durumunda değildir; kapitalist sistem içi güç dengesinde özellikle Federal Almanya ve Japonya lehine değişmeler olmuştur ve bu değişmeler devam etmektedir.

Genel olarak gelişmiş kapitalist ülkeler arasında böylesine, çekişmeli ve sürtüşmeli bir birliktelik ve bütünleşme olduğu gibi, kapitalist bütünleşmenin daha dar bir kapsamda ancak daha örgütlü bir biçimini ortaya koyan Avrupa Ekonomik Topluluğu için de yine kapitalizmin eşitsiz gelişmesinin sonucu olan çekişmeler süregelmektedir. AET, Avrupa pazarını ulusal devletlere göre ayrışmış olmaktan kurtarıp kıtayı Avrupa kapitalizmine bütünleşmiş bir pazar olarak açmak, böylece de Avrupa kapitalizmini güçlendirmek için kurulmuştur. Gerçekten, yirmi yılı aşkın bir süre içinde AET, kapitalist dünyanın üç güç merkezinden biri haline gelmiştir. Ama bütünleşme öngörülen ölçüde gerçekleşmemiştir. Ülkeler kendi çıkarları sıkıştırdığı durumlarda topluluk kararlarına ve kurallarına aykırı davranışlara girebilmektedirler. Son iki yıllık dönemde bunun birçok örneği görülmüştür.

Kapitalizmin Çürümesi En İleri Boyutlara Ulaşmıştır

Emperyalizmin başlıca merkezleri arasındaki rekabet ve çekişmelerle daha da derinleşen kapitalizmin ekonomik bunalımı ağır sosyal, kültürel, politik sorunları da birlikte getirmekte, bunlarla yanyana gelişmektedir.

Birçok gelişmiş kapitalist ülkede ücretler dondurulmuş ya da ücret artışları çe-

şitli mekanizmalarla büyük ölçüde sınırlandırılmıştır. Küçük ve orta işletmelerin tasfiyesi, tarım kesimini de kapsamak üzere büyük bir hız kazanmıştır. Vergi yükünde önemli bir artışa gidilmiş, böylece dev tekellere yapılan fon aktarımlarının dolaysız bir yöntemle işçi ve emekçilerin sırtına yüklenmesine gidilmiştir. Kişi başına düşen vergi miktarının 16 yıl içinde ABD'nde 3 kat, Fransa'da 5 kat, Japonya'da 8 kat arttığının gözönüne alınması bu durumun anlamının kavranması bakımından önem taşımaktadır.

Sözü edilen gelişmelerin enflasyon ve işsizlikle birarada yol açtıkları sonuç yoksulluğun ve adaletsizliklerin alabildiğine yaygınlaşmasıdır. Emperyalist metropollerde 26 milyon kişinin resmi yoksulluk kriterinin altında, 11 milyon kişinin ise bu miktara yakın bir gelire sahip bulunarak yaşadığı, yaklaşık 20 milyon kişinin, son derece yetersiz beslenme koşulları içinde yaşamını sürdürdüğü hesaplanmaktadır. İtalya nüfusunun yüzde 51'inin, İngiltere nüfusunun yüzde 36'sının, Belçika nüfusunun yüzde 17'sinin ve Federal Almanya nüfusunun yüzde 12'sinin yoksulluğun damgasını vurduğu yerleşim yerlerinde yaşadığı tahmin edilmektedir.

Emperyalist ülkelerde cinayet, soygun ve diğer suçlar büyük bir artış göstermektedir. Örneğin İngiltere'de hırsızlığın onaltı yıl içinde yüzde 240, cinayetlerin ve yaralama olaylarının yüzde 414 arttığı ve yılda yaklaşık 2 milyon suç işlendiği hesaplanmaktadır. ABD'ye ilişkin olarak eldeki çeşitli bilgiler arasında biri kapitalist sistemin çürümüşlüğünün somutlanması bakımından ilgi çekicidir. Mafya'nın ABD'de yaklaşık 10.000 civarında işletmesi olduğu ve yıllık gelir toplamının en büyük Amerikan şirketi Exxon'un yıllık kârının on katını bulduğu iddia edilmektedir.

Alkolikliğin ve uyuşturucu madde kullanımının hızla artışı, yolsuzluk olaylarının bazan İtalya'da olduğu gibi Cumhurbaşkanlarını da kapsayarak alabildiğine yaygınlaşması, kültür ve sanat çalışmaları alanında görülen kısırlık ve yozlaşma kapitalist sistemde toplumsal yaşamın belirgin özellikleri durumuna gelmiştir.

Neo-Faşizm ve Anti-Demokdatik Eğilimler Gelişme Göstermektedir

Kapitalizmin bu bunalımı politik ilişki ve gelişmelere de yansımaktadır. Bu yansımanın başlıca iki biçimi politik istikrarsızlık ve içte gerici, antidemokratik, dışta saldırgan eğilimlerin geliştirilmesidir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin büyük çoğunluğunda hükümet değişiklikleri, üst kademe devlet adamlarının görevlerinden ayrılması, parlamento içi dengenin önemli bir değişkenlik göstermesi, normal sürelerinden önce seçimlere gitme zorunluluğunun doğması vb, gelişmeler geçmişte olduğundan çok daha fazlalaşmıştır. Sosyal çelişkilerin artan bir hızla derinleşmesi, varolan iktidarların büyük sorunların yüküne dayanamaz duruma gelmeleri politik istikrarsızlığın temel kaynağıdır. Bu istikrarsızlığın geçici olmadığını söylemek için yeterli gerekçe vardır.

Gerici ve antidemokratik eğilimlerin güçlenmesi birçok alanda birden gerçekleşmektedir. Neo-faşist hareketlerin olağanüstü bir hız kazanması ve en gerici kesimlerden etkin bir destek ve hükümetlerden bir hoşgörü görmeleri bu bakımdan son yılları niteliyen bir gelişmedir. Neo-faşist hareketin destek bulması ve değişen oranlarda da olsa, bir ölçüde güç kazanmasının bir-iki ülke ile sınırlı kalmayıp en gelişkin bütün emperyalist metropolleri kapsaması dikkat çekici gelişmelerdir.

1940

Genel olarak devletin güçlendirilmesi, özel olarak hükümetin ve polisin sahip bulunduğu yetkilerin artırılması, gerici, antidemokratik eğilimlerin güçlenmesinin bir başka önemli belirtisidir. Aralarında burjuva demokrasisinin beşiği ve en gelişkin örneği olarak tanıtılan İngiltere'nin de bulunduğu birçok ülkede merkezi politik otoritenin güçlendirilmesi gerekçesi ile demokratik hak ve özgürlüklere karşı çeşitli saldırılara geçilmiş ya da bu yönde ciddi hazırlıklar yapılmışdır. Terörcü eylemler bu tür girişimlerin nedeni olarak gösterilmiştir. Neo-faşist hareketler gibi bu saldırı ve girişimlerin de şimdilik önemli adımlar atamamasında en büyük rol başta bu ülkelerin işçi sınıfı partileri olmak üzere tüm demokratik güçler tarafından oynanmıştır.

Emperyalist Saldırganlık Barışı Tehdide Devam Etmektedir

Dünya kapitalist sistemi derin bir bunalım içinde bulunmak, insanlığın tarihsel gidişini belirlemede eski mevzilerinden ve gücünden kayıplara uğramış olmakla birlikte, hala dünya barışı için tehlikeli olacak kadar güçlüdür ve saldırganlığı azalmış değildir. Örneğin NATO üyesi ülkelerin toplam askeri harcamalarının 1970'den bu yana yaklaşık iki katına çıkması önemli bir ölçüdür.

Geçen iki yıllık dönemde emperyalizmin askeri alanda saldırganlığının en göze çarpıcı işareti ABD'nin yıllardan beri üzerinde çalıştığı nötron bombasını seri olarak imal edilebilir hale getirmesi ve Carter'in, bombanın imaline karar verdiğini caka ile ilan etmesi olmuştur. Binalara ve diğer maddi eşyaya, yani mal ve mülke zarar vermemek, ama insanları feci şekilde öldürmek üzere düşünülüp hazırlanan bu bomba kapitalist zihniyete tam uygundur. Sovyetler Birliği, sosyalist topluluk ülkeleri ve tüm dünyanın barışsever insanları nötron bombasına karşı tavır almış, Sovyetler Birliği bombanın imaline geçilmemesini ısrarla talep etmiştir. ABD Başkanı Carter bütün bunlara kulaklarını tıkamış, ancak Sovyetler Birliği'nin sözkonusu bombayı kendisinin de imal edebilecek durumda olduğunu açıklaması üzerine imalata geçmeyi belirsiz bir tarihe ertelemiştir.

ABD emperyalizmi sosyalist ülkelerin yıllardan beri üzerinde durduğu genel silahsızlanma konusuna da yanaşmamakta, SALT (Stratejik Silahları Sınırlama) görüşmelerini ağırdan almaktadır. Ekim 1977'de sona eren Birinci SALT Anlaşmasının yerini alacak ikinci anlaşma hala imzalanmış değildir ve Viyana'da yapılan, NATO ve Varşova Paktı üyelerinin karşılıklı ve dengeli silah indirimi görüşmeleri, bir sonuca varmadan sürüp gitmektedir.

Silahsızlanmaya karşı koyan ABD, daha önce de belirtildiği gibi silahlanmayı artırmayı da ihmal etmemektedir. ABD savunma bütçesi çok kabarıktır, yıldan yıla önemli artışlarla daha da kabarmaktadır. Nötron bombasının yapımı dışında, birkaç yıldan beri Avrupalı ortaklarına dayattığı AVACS erken uyarı sistemini nihayet onlara kabul ettirmiş, geçen Mayıs'taki NATO doruk toplantısında da Uzun Vadeli Savunma Programını onaylatmıştır.

Vietnam'daki büyük yenilgiden sonra, ABD, ulusal kurtuluş hareketlerine ve "üçüncü dünya ülkeleri"nin iç gelişmelerini asker göndererek doğrudan müdahale etmekten uzak durmaya bakmakta, başka yöntemlerin uygulanmasına ağırlık vermektedir. Askeri operasyon emperyalizmin çıkarları bakımından kaçınılmaz olun-

ca da, ya da o ülkedeki gerici güçlere silah, uçak, vb. yardımı yaparak (Nikaragua'da Somoza rejiminin desteklenmesinde olduğu gibi) ya da Avrupalı ortaklarını sahneye sokarak (Zaire'ye Fransa ve Belçika'nın asker göndermesinde olduğu gibi) duruma müdahale etmektedir.

Emperyalizmin daha dolaylı ve sinsi saldırı yöntemlerine ağırlık verdiği gözlenmektedir. Bu taktiğin bir parçası olarak emperyalist güçler ulusal kurtuluş hareket ve savaşlarını eskiden yaptıkları gibi kötülememekte, cepheden askeri saldırı yerine dolaylı yolları kullanmaktadırlar. Bağımsızlık isteyen örgütler ve liderler arasında emperyalizm yanlısı olan ve "ılımlı" denilenler bulunup öne çıkarılmakta veya yaratılmakta, gerçek ulusal kurtuluşçulara karşı onlar desteklenmektedir, Angola'da dün böyle olmuştur; bugün Güney Afrika, Namibya ve Rodezya'da böyle olmaktadır. Afrika'da artık ABD ve Avrupalı ortakları da görünürde bağımsızlıktan yana, ırkçılığa karşıdırlar; şimdiki yönetimlerin yerini yine Batı'ya bağlı, kapitalizmden ayrılmayacak liderler ve yönetimler almak şartıyla. Eski kurtlar kuzu postuna bürünmüşlerdir.

Birçok durumda emperyalizmin ilerici hareketlere karşı kullanabildiği bir diğer araç da sosyal demokrasi olmaktadır. Devrimci öz taşıyan hareketlerin bu özlerinin gelişmesi, sosyal demokrat reformculuk ile saptırılmaya çalışılmaktadır. Bunun çarpıcı bir örneği Portekiz'dir. Devrimci darbeden hemen sonra Portekiz Sosyalist Partisi ve Soares adeta yoktan varedilmiş, ABD'nin ve Avrupa sosyal demokrasisinin yardımlarıyla güçlenip iktidara gelmiş, devrimci gelişmeyi engelleme ve kısmen saptırma işlevini yerine getirdikten sonra Soares ve partisi de arka plana itilmiştir, şimdi sosyal demokrasinin özellikle Afrika'daki planlara yardımcı bir işlev yüklendiği anlaşılmaktadır. Sosyalist Enternasyonal geçen yılki toplantısı Dakar'da yapılmıştır. Sosyalist Enternasyonal'in bir Afrika İşleri Bürosu oluşturması ve Avrupa sosyal demokrat partilerinin Afrika'nın ilerici rejimleriyle ilişkilerini geliştirmeye girişmeleri yalnız bu ülkeler bakımından değil tüm dünya politikası bakımından çok anlamlı gelişmelerdir.

Carter'ın İnsan Hakları Konusunu Ağzına Almaya Hakkı Yoktur

Emperyalist saldırganlığın bir başka biçimi de ideolojik saldırının son derece yoğun bir kampanya halini almasıdır. Bu saldırının en önemli planı sosyalist ülkelere ve özellikle Sovyetler Birliği'ne yönelik olarak insan hakları şampiyonluğu yapılmasıdır. Saldırının başını ABD çekmektedir. İnsan hakları konusundaki kışkırtıcı davranışlarıyla ABD bir taşla iki kuş vurmayı hesaplamaktadır. Birincisi, istemiyerek imzaladığı Helsinki Nihai Belgesi'yle güçlenen uluslararası yumuşamayı tersine, soğuk savaşa çevirmek; ikincisi, sosyalist ülkelerin iç durumlarına ilişkin yalana ve saptırmaya dayalı yoğun bir ajitasyon kampanyası yürüterek bu ülkelerde muhalefet hareketleri yaratmak ve geliştirmek, yani kaleyi içinden fethe kalkışmak.

İnsan hakları konusunda çok duyarlı olduğu izlenimini yaratmak isteyen ABD Başkanı Carter, Pinochet'nin Şili'si, Arjantin, Nikaragua, Güney Afrika, Rodezya, Filipinler ve benzeri ülkeler konusunda hiçbir duyarlılık göstermemektedir. Kendi ülkesindeki ırksal ve sınıfsal eşitsizlikleri, insanları en temel hakları olan çalışma ve geçimini sağlama haklarından yoksun bırakan işsizliği de kolayca gözardı ede-

bilmektedir. Kapitalist ülkelerin hepsinde varolan polis baskısını, anti-demokratik baskıları, grev ve diğer kitle hareketlerine karşı sık sık girişilen hunharca saldırıları bir yana bırakmaktadır. İnsan hakları deyimini ve konusunu Carter'ın ağzına almaya hakkı yoktur.

Ve Carter şunu bilmemekte ya da bilmezlikten gelmektedir: Bir bakıma insanı insanlıktan çıkaran sömürünün kalktığı, insanlara maddi ve manevi varlıklarını, yaşam koşullarını ve kişiliklerini geliştirmek için en geniş olanakların tanındığı, toplumun her kesim ve kademesinde işlerin yönetim ve yürütümüne kitlelerin katıldığı bir toplumda hoşnutsuz bireyler bulunabilir ama, rejimi değiştirebilecek bir toplumsal muhalefet hareketi gelişemez, tutunamaz. Böyle bir muhalefetin nesnel ve öznel koşulları o toplumlarda, yani sosyalist toplumlarda kitlesel boyutlarda yoktur. Toplum, devleti, partisi, kitle örgütleri, bilinçli işçi ve emekçi kitleleriyle sosyalist kazanımları koruma konusunda uyanık, dikkatli, kararlı ve güçlüdür. Emperyalizmin saldırıları sonuçsuz kalmaya mahkûmdur.

Emperyalist Ülkelerle Kalkınmakta Olan Ülkelerin Arası Giderek Açılıyor

Dünya kapitalist sisteminin emperyalist ülkeler dışında kalan ikinci ana grubunu oluşturan geri ülkeler içinde toplumsal ve politik ayrışma gelişmekte ve bu ülkelerden önemli bir bölümü kapitalist ekonominin bir parçası olarak kalmakla birlikte bu sistemin dışına çıkmaya çalışmaktadırlar. Kapitalist dünya sisteminin iki ana grubu arasındaki ilişkiler sömürü ve bağımlılık ilişkileridir. Emperyalist ülkelerle geri ve bağımlı ülkeler arasındaki artan çelişkiler, halk kitlelerinin emperyalist boyunduruğa başkaldırması ulusal kurtuluş hareketlerinin ve devrimlerinin maddi temelini oluşturmaktadır. Geri ülkeler topluluğunun bilimsel sosyalist literatürde, "ulusal kurtuluş hareketleri kuşağı" olarak nitelendirilmesinin ve böylece değerlendirilmesinin temelinde bu uzlaşmaz çelişkiler vardır. Sosyalizmle kapitalizm arasındaki yarışma ve sosyalist sistemin artan kazanımları, gelişmekte olan ülkeler topluluğu içinde sistemden kopma eğilimlerini güçlendirmekte ve ulusal ve sosyal kurtuluşlarının zaferini kolaylaştırmakta ve bağımsızlık mücadelesinin gelişmesinin başlıca maddi dayanaklarından biri haline gelmektedir.

Kapitalizmin artan bunalımı, emperyalist ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki ticaret hacminin azalmasına, sermaye akımının daha çok gelişmiş ülkelerin kendi aralarında yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Ticaret ve sermaye ilişkilerinin gelişimindeki bu eğilime karşın ticaretin ve yabancı sermaye yatırımlarının mutlak miktarı oldukça büyük bir hızla artmakta dış borçlar, ortak yatırımlar, lisans vb. teknik anlaşmalar gibi dolaylı yöntemlerle emperyalist sömürü daha da yaygınlaştırılmakta ve yoğunlaştırılmaktadır. Bütün bu gelişmeler geri ve bağımlı ülkelerle gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki uçurumun büyümesine ve geri ülkelerin kapitalizmini bunalımını daha sarsıcı ve yıkıcı bir biçimde yaşamalarına yol açmaktadır.

Kapitalist dünya içinde durumları en kötü olan ve gittikçe de kötüleşen ülkeler "azgelişmiş" veya "gelişmekte olan" diye de nitelenen geri ülkelerdir. Bunlar "gelişmiş" kapitalist ülkelerin sömürü ve baskısı altındadırlar. Bütün kalkınma, sanayileşme çabalarına rağmen bunlarla gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki mesafe kapanmamakta, tersine büyümektedir. Dış borçları muazzam miktarlara varmış-

tır. Bu ülkelerdeki yabancı sermaye, faiz, kâr, transfer fiyatlaması, lisans ve benzeri ödemeler yoluyla, getirdiğinden fazlasını götürmektedir. Kısacası, bu ülkelerin şah damarları kanamakta, kalkınma bir türlü gerçekleşememektedir.

Emperyalist-kapitalist dünya ilişkileri ağı içinde kaldıkça da gerçekleşmeyecektir. Son yıllarda geri ülkelerin bir bölümü kendi aralarında gruplaşarak gelişmiş kapitalist ülkelere karşı, toplu çıkışlar yapmaya ve yeni bir uluslararası düzenin kurulmasını talep etmeye başlamışlardır. Emperyalist ülkeler ise, gelişmekte olan bu eğilimin anti-emperyalist bir doğrultudan saptırmak için çeşitli yollara başvurmaktadırlar. Bir yandan bu iki ana grup arasındaki sömürü ilişkilerini gizlemek için, "Kuzey-Güney Diyalogu" gibi kavramlar ortaya atılmakta, diğer yandan da bu ülkeler arasındaki sadık müttefiklerini kullanarak ilerici anti-emperyalist nitelikler taşıyan yönetimlere karşı mücadele etmektedirler. Bu girişimlerle sürdürülmeye çalışılan "Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen" (YUED) toplantıları daha baştan çıkmaza itilmektedir. Nitekim geçtiğimiz yıl CHP hükümetinin girişimiyle bu konuda bir seminer toplantısı ülkemizde de yapılmış ve aynı eğilimlere sahne olmuştur.

Geri ülkelerin kalkınma ve gelişmişlere yetişme sorunu, toplumsal sistem sorunundan kopuk bir sorun değildir. Gelişmiş kapitalist ülkelerin geri ülkeleri sömürmeleri gelişmiş, güçlü olmalarından değil, kapitalist-emperyalist olmalarındandır. Gelişmiş kapitalist ülkelerin, çok uluslu tekellerinin en fazla kâr peşinde gitmekten, sömürmekten vazgeçmeleri veya bu konularda "insaflı" olmaları beklenemez. Gelişmiş kapitalist ülkelerle ilişkilerde ekonomik, politik baskılara karşı koymak ve koşulları iyileştirebilmek için mücadele verilmekle birlikte, sorunun bir toplumsal sistem sorunu olduğunun bilinmesi emperyalist-kapitalist dünya ilişkiler ağı dışına çıkmaya yönelik, sosyalizmi hedef alan bir kalkınma yoluna gidilmesi zorunludur. Dış ilişkilerin ağırlık merkezi kapitalist dünyadan sosyalist dünyaya kaydırılması da bu bütünlüğün bir parçasıdır. Ancak bu koşullarda, geri ülkeler dış ve iç sermayenin sömürüsünden, tutucu geriletici etkisinden kurtulabilirler, hızlı ve kitlelerden yana bir kalkınma ile ulusların tarihinde kısa sayılacak sürelerde en gelişmiş, en ileri düzeye erişebilirler.

Ancak geri ülkelerin büyük çoğunluğunda yerli sömürücü sınıflar iktidardadır. Bunlar, emperyalist-kapitalist gelişmiş ülkeler karşısında, ulusal çıkarları kendi sınıfsal çıkar süzgeçlerinden geçirmekte, gelişmiş kapitalist ülkelerden ve tekellerle olan bütün sürtüşmelere karşın kapitalist dünya ilişkileri içinde kalıp, emperyalizmle şu veya bu biçimde uzlaşmaktadırlar. "Kendi koşullarına özgü sosyalizm" uygulaması iddiasında olan kimi yönetimler devrimci sınıf tabanına oturmadıkları, bilimsel sosyalizmi kılavuz edinmedikleri için küçük burjuva reformculuğundan öteye geçememektedirler ve emperyalist-kapitalist dünyanın ağlarına takılı kalmaya devam etmektedirler.

Yeni bir uluslararası ekonomik düzenin gerçekleşebilmesi için, geri ülkelerin iç-yapılarının sosyalizm doğrultusunda dönüşümlere yönelmesi ve bu ülkelerin uluslararası ilişkilerde sosyalist dünya ile dayanışma ve işbirliğinin geliştirilmesi zorunludur.

Gelişmekte olan ülkelerin dünya ekonomisi içindeki gittikçe kötüleşen durumlarının düzeltilmesi, bu ülkelerin ekonomik gelişmelerine destek olunması için sos-

yalist ülkelerle kurdukları diyalog ve işbirliği belirleyici bir yer tutmaktadır. Sosyalist ülkelerin geri ülkelerle imzaladıkları uzun dönemli ticaret anlaşmaları geri ülkeler tarım ürünleri ve hammaddeleri için iyi ve istikrarlı bir pazar olurken, yapılan ekonomik ve teknik işbirliği anlaşmalarıyla bu ülkelerin kalkınmaları için büyük olanaklar yaratılmaktadır. Örneğin 1977 yılında yalnızca SSCB 30'u aşkın ülke ile yaptığı anlaşma ile 200'ü aşkın işletme kurmuş ve 378 sanayi işletmesinin kuruluşuna başlamıştır.

"Ulusal kurtuluş hareketleri kuşağı"nda yer alan ülkeler grubu içinde Latin Amerika'dan, Afrika'ya, Orta Doğu'dan Asya'ya kadar uzanan bölgede ulusal kurtuluş hareketleri durmadan gelişip güçlenmekte ve ülkeler birbiri ardına emperyalist-kapitalist kampın dışına çıkmakta ya da bu yoldaki geçmiş kazanımlarını sağlamlaştırmaktadırlar.

Sosyalist Küba ve göreli de olsa halkın demokratik hak ve özgürlüklerini kullanabildiği birkaç ülke dışında tümüyle Latin Amerika faşist rejimlerinin boyunduruğu altındadır. Tüm baskı ve terör uygulamalarına karşın bu kıtanın faşist yönetimleri, etkin kitle direnci karşısında gerilemekte ve liberalleşme yönünde kimi önlemleri almaya zorlanmaktadırlar. ABD emperyalizminin bu kıtadaki tüm gayreti sosyalist Küba'nın Latin Amerika'nın öteki ülkeleri üzerindeki kamçılayıcı etkisini frenlemektir. Bu nedenle ABD Küba ile ilişkilerini hep gergin tutmaya çalışmıştır. Ancak, son yıllarda demokratik güçlerin artan baskısı sonucu bu konuda bile bazı geri adımlar atmak durumunda kalmış, uygulanan ambargonun etkisizliği kendini kabul ettirmiştir.

Kara kıta Afrika dört bir yanında kurtuluş mücadelelerinin yapıldığı dünyanın en "sıcak" kıtası haline gelmiştir. Tüm emperyalist güçler bu kıta üzerindeki mevzilerini tümüyle yitirmemek için seferber olmaktadırlar. Sahte kurtuluş güçleri örgütlemekte, etnik ayrımları kendi amaçları için kullanmakta, her ne pahasına olursa olsun bu kıtanın doğal zenginliklerini ve ham madde kaynaklarını kontrollerinde tutmak istemektedirler. Afrika'da ulusal kurtuluş savaşlarını başarıya ulaştırmış ve kimileri sosyalizmi hedefleyen bir sürece girmiş olan ilerici rejimler, Angola, Bostvana, Mozambik, Tanzanya, Kongo ve Zambiya silahlarla donatılmış ırkçı Güney Afrika'nın doğrudan ya da dolaylı provokasyon ve saldırıları ile karşı karşıyadırlar. Ne var ki, sosyalist sistem, başta SSCB ve Küba, bu ülkelerin ve diğer ulusal kurtuluş güçlerinin en yakın destekleyicisi olarak enternasyonalist dayanışmanın gereğini yerine getirmekte ve emperyalizmin yüzyıllardır yaptığı gibi Afrika'da dilediğince at oynatmasını engellemektedirler.

Soweto'daki katliamdan sonra Güney Afrika'da da ırkçı rejime başkaldıran kitlesel hareketler yaygınlaşmaktadır. Namibya'da ulusal kurtuluş güçleri Angola'nın da desteği ile eylemlerini geliştirmektedirler. Rodezya'da sorun artık Ian Smith rejiminin kaçınılmaz çöküşünün geciktirilmesi noktasına gelip dayanmış, bu rejimin çok yakında ortadan kalkacağı herkes tarafından kabul edilir duruma gelmiştir. Batı Sahra'da Polisario gerillaları Fas ve Moritanya yanında Fransız askeri saldırılarına karşı başarıyla direnmeye devam etmektedirler.

Emperyalizm, Güney Afrika, Namibya, Zimbabve ve Sahra'da en açık bir biçimde görüldüğü gibi bir yandan silahlı mücadele ile ulusal kurtuluş güçlerini geriletFooter: 1945

meye çabalamakta, Çad ve Zaire'de olduğu gibi etkin halk ayaklanmalarına karşı gerici rejimlerin açıktan yardımına koşmak için bütün olanaklarını kullanmakta, nihayet, Angola, Cezayir, Madagaskar, Etyopya, Mozambik ve Libya gibi ilerici ya da sosyalizm yoluna girmiş ülkelerin sınırlarında sıcak noktalar oluşturup bu ülkelerin gelişmesini engellemek ve fırsat bulursa çökertmeye çalışmaktadır. NATO Başkomutanı Haig Afrika kıtasında daha geniş harekât olanakları istemekte, Carter ABD'nin Afrika kıtasında açık müdahalelere yönelebileceğini açık açık söylemektedir.

Ancak emperyalizmin, bölgesel ayrımları, mezhep farklılıklarını ve gericiliği kışkırtmasının ve en ileri boyutlara varabilen diğer saldırılarının başarılı olmadığı örnekler gitgide artmaktadır. Örneğin Etyopya'da önce Sudan ve Suudi Arabistan'ın, ardından Somali'nin çeşitli yollarla Etyopya devrimini boğmak için kullanılmasına karşı Etyopya halkı enternasyonalist dayanışmanın en iyi örneklerini veren SSCB ve Küba'nın yardımları ile tüm bu saldırıları püskürtmüştür. Aynı türden bir başka gelişme Güney Yemen'de gözlenmiş ve emperyalizm ve işbirlikçileri yıllar süren yıkıcı girişimlerinin hiç yoksa şimdilik, başarısızlıkla sonuçlanmış olduğunu kabul etmek zorunda kalmışlardır.

Burada kısaca da olsa iki yeni özelliğe işaret etmekte yarar vardır. Afrika'daki kurtuluş hareketleri 1950 ve 1960'lardakinden farklı olarak ya önceden oluşturulmuş olan, ya da ulusal kurtuluştan sonra hızla örgütlenen bir partinin önderliği altında yürütülmektedir.

Dolayısıyla kişilerin belirleyici olmadığı bir politik çizgi ve programa sahib olunması geçmişte az rastlanan bir kararlılık ve etkinliği birlikte getirmektedir. İkinci olarak bu hareketlerin yine geçmiştekinden farklı olarak "üçüncü yol", "Afrika Sosyalizmi" v.b. ütopya ve saptırmalardan uzak kaldığı ve dünya sosyalist sistemi ve genel olarak dünya devrimci güçleriyle daha baştan itibaren sıkı bir dayanışma içinde geliştiği ve bu sıkı dayanışmanın ulusal kurtuluş başarıya ulaştıktan sonra da sürdürüldüğü görülmektedir. Bu iki özellik emperyalizmin ve işbirlikçilerinin karşı girişimlerini sonuçsuz bırakmakta son derece önemli bir etken olmaktadır.

Asya'da ve Afrika'da mevziler yitiren emperyalizm, Mısır Devlet Başkanı Sedat'ın temsil ettiği yükselen Mısır burjuvazisinin ihaneti sayesinde Orta Doğu'da konumunu göreli olarak güçlendirme görünümündedir. "Güçlendirmiştir" denilmemektedir çünkü, iki yıl boyunca tartışma konusu olmaya devam eden Mısır ile İsrail arasında imzalanacak bir barış antlaşması Orta Doğu konusunda son söz olmayacaktır. Arap-İsrail anlaşmazlığı ve ilişkileri konusunda Mısır'ın tutumu ve konumu önemli ve etkin olmakla birlikte, kendi başına belirleyici değildir. "Orta Doğu'da Mısır'sız savaş, Suriye'siz barış olmaz" sözünün ikinci bölümünün doğru çıkacağı görülmektedir. Arap ülkelerinin yönetimleri İsrail ile savaştan yorulmuş, bıkkınlık getirmiş olsalar da, Sedat'ın kabul etmeye yanaştığı koşullarla barış yapmak için Mısır'ın ardından kuyruğa girmeyi reddetmektedirler. Bu durum, Filistin davasının ne denli Filistinlilere ve diğer Arap halklarına malolmuş bulunduğunu ve bunun için de Sedat'ın razı olduğu barış koşullarının kabul edilemez niteliğinin göstergesidir. Camp David görüşmelerine ABD yanlısı Suudi Arabistan ile Ürdün'ün bile kendilerinden beklenmedik bir tepki göstermeleri bundandır. "Mısır'sız barış" ola-

sılığının da Suriye ve Irak tarafından göze alındığı görülmektedir. Baas Partisi'nin iki ayrı kanadının yönetiminde uzun yıllardır son derece gergin ilişkiler içinde olan bu iki ülke birden bir yakınlaşma sürecine girmiştir; Irak ve Suriye'nin tek ad, tek bayrak, tek devlet, tek ordu olarak birleşme hazırlıkları başlamıştır. Bu birleşme girişimi, Mısır'la anlaşıp kendini güvene alacak İsrail'in doğuya yapabileceği saldırıya karşı bir savunma önlemi, "Mısır'sız savaş"ı göze alma davranışıdır. Mısır-İsrail Barış Antlaşmasıyla Orta Doğu'ya barış gelmeyeceği, İsrail'in inatla izlediği, hiç ödün vermediği politikadan da bellidir. İsrail Arap devletlerinin ve Filistinlilerin kendisinin devlet olarak varlığını kabul etmediklerinden şikâyetçidir, ama peşinde koştuğu, aslında, yalnızca bu tanınmayı elde etmek değil, sınırlarını genişletmek, Arap topraklarını İsrail'leştirmek politikasıyla birlikte kendisini dayatıp kabul ettirmektir. Ve bunda ABD'nin desteğine sahip değildir.

Son iki yıl içinde dikkatler, sık sık Orta Doğu'nun Basra Körfezi ile Hindistan arasındaki bölgesine çekilmiştir. Hindistan'da İndra Gandi'den sonra daha da hız kazanan anti-demokratik gelişme ve emperyalizme yakınlaşma eğilimi süregelmektedir. Pakistan'da reformcu Butto devrilmiş yerini alan sağcı-dinci yönetim ülkeyi istikrara kavuşturamamıştır. Sağcı yönetim ve politikalarla Pakistan'ın sorunları çözülemeyeceğine göre, istikrara kavuşturması olanağı da yoktur.

Afganistan'da emperyalizmin Asya'daki kuşağını koparan ve bölge dengesinde önemli değişmeler yaratan sol bir darbe başarılmıştır. Emperyalizm şimdi dini politikaya alet eden, etnik ayrımlardan da yararlanan kışkırtmalarla yeni rejimin başına dert açmaya çabalamaktadır.

İran'da Orta Doğu'nun en baskıcı yönetimi, emperyalizmin baş dayanağı kanlı Şah rejimi yeni yıla girerken kitlesel bir başkaldırı ile yıkılmış, ılımlı bir alternatifle bu yıkılışı engelleme taktiği başarıya ulaşamamıştır. İki yıla yakın bir süredir giderek gelişen ve özellikle son üç aydır tüm ülkeyi saran halk hareketleri büyük kitlesel kırımlara karşın durdurulamamıştır. Genel grev ve kitle gösterilerinin eşine tarihte seyrek rastlanır bir güç kazandığı İran'da işçi sınıfı ve halk kitleleri asla ellerinden geri alınması mümkün olmayan büyük bir mücadele deneyimi kazanmışlardır. Gelişmeler ne olursa olsun İran artık eski İran'dan çok farklı olacaktır.

Emperyalistler ve gerici güçler ordunun bir karşı darbe ile olayların gelişmesini durdurması ve yeni yönetimin kendini işbaşına getiren kitlelere ihanet edici bir tutum içine girmesi yönündeki beklentilerinin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği şimdilik belli değildir.

Ancak, yapılan açıklamalarda serbest seçimlere gidileceğinin ve işçi sınıfı partisi TUDEH de dahil olmak üzere tüm partilerin bu seçimlere katılabileceklerinin belirtilmesi, eski rejimin halk düşmanı yöneticilerinin bir bir yakalanıp cezalandırılması ve özellikle Şah yanlısı üst subaylar arasında geniş tasfiyelere gidilmesi önemli gelişmelerdir. Daha da önemlisi olayların gelişmesi içinde işçi sınıfı hareketinin etkinlik kazandığına çeşitli ulusal topluluklar içindeki sosyalist örgütlerin TUDEH ile birleştiklerine ve artık TUDEH'in İran'ın bugünkü yaşamında inkâr edilemez maddi bir güç haline geldiğine ilişkin bilgi ve belirtilerdir. Bundan sonrası için İran'ın geleceğinin güvencesi giderek güçlenen işçi sınıfı politik hareketi ve bunca yoğun bir mücadelenin içinde pişmiş kitleler olacaktır.

1947

Geçtiğimiz dönemin son ayları içinde gerçekleşen bir başka önemli gelişme Kamboçya'da, sosyalizm adına sosyalizmle uzaktan yakından ilişkisi olmayan bir yönetim ve toplum düzeni kurmaya çalışan Pol Pot ve destekçilerinin devrilmesidir. Kamboçya'nın ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin, onca kanlı tasfiyelere karşın giderek etkinliklerini arttıran gerçek evlatları, bu davaya ihanet edip Kamboçya'yı bir cehenneme çeviren, her adımlarıyla emperyalizmin ekmeğine yağ süren unsurları tasfiye etmişlerdir. Bu tasfiyenin görülmemiş bir hızla başarıya ulaşması kitlelerin desteğini kazanan bir hareketin sol gevezelikler altında yürütülen despot, bilimsel sosyalizm dışı yönetimleri yıkma gücü konusunda olumlu bir ölçü olmuştur.

Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri hakkında buraya kadar söylenenlerden şu en genel gelişme çizgisi ortaya çıkmaktadır. Geri ve bağımlı ülkelerin kurtuluş mücadelesini ezmek ya da saptırmak bakımından emperyalizm gitgide daha büyük başarısızlıklara uğramakta, bir ülkedeki hareketler ulusal kurtuluşu toplumsal kurtuluşla birleştirmek bakımından geçmiştekini çok aşan başarılar kazanmaktadırlar.

Ekim Devrimi'nin 62. yılına yaklaşırken sosyalizm bayrağı tüm kıtalarda dalgalanmakta, bu bayrak altında kurulan özgür, ileri sosyalist toplumların sayısındaki artış emperyalizmin günlerinin tamamlanmakta olduğunu haber vermektedir.

Maoculuk Emperyalizmin Açık İşbirlikçisi Niteliğini Kazanmıştır

Genelinde gerilemekte olan emperyalizm bu son yıllarda Çin'den ve diğer ülkelerdeki Maocu hareketlerden kuvvet şırıngası görmüştür. Bilimsel sosyalizmin birçok temel ilkesinden bazı sapmalarla, maceracı, milliyetçi bir eğilim ve Sovyetler Birliği hakkında kimi "eleştirilerle" başlatılan, "Amerika'ya da, Sovyetler Birliği'ne de karşıyız" biçiminde gelişen proletaryanın devrimci çizgisinden ve enternasyonalizminden sapma hareketi, sonunda Amerikan emperyalizmini "zayıflıyor, geriliyor" gerekçesiyle zararsız bulup aklıyarak saldırılarını Sovyetler Birliği üzerinde odaklaştırmış ve tüm ilerici, devrimci gelişmelere karşı emperyalizmle açık bir işbirlikçilik niteliğini kazanmıştır.

Yeni Çin yönetimi maoculuğun, anti-sovyet, milliyetçi çizgisini daha da koyulaştırarak sürdürmektedir. Yeni Çin yönetimi uluslararası yumuşama ortamını baltalamak, silahlanma yarışının hızlanmasına alkış tutmak, "Sovyet tehdidi" ve üçüncü bir dünya savaşının kaçınılmazlığı iddiaları ile saldırgan emperyalist güçleri, SSCB ve diğer sosyalist ülkelere karşı kışkırtmak ve kimi farklı yaklaşım biçimlerini kullanarak sosyalist ülkelerin arasını açma, uluslararası işçi sınıfı hareketini bölmek, gelişmekte olan ülkeleri parçalamaya çalışmak, ulusal kurtuluş hareketlerine karşı emperyalist güçlerle birlikte davranmak için elinden ne gelirse yapmaktadır.

Yeni Çin yönetimi emperyalizmin sözde "İnsan Hakları Kampanyası"na katılmış, sosyalist ülkelerdeki rejim düşmanı kişileri, "özgürlük ve ulusal halk savaşçıları" diye tanımlamış, silahsızlanma görüşmelerinde NATO güçlerine destek verebilmek için çalışmıştır. Tüm bunların sonunda ABD Başkanı Carter, Çin yönetimini "Barış Gücü" diye nitelendirmiş, Pentagon çevreleri de "Çin'le ABD'nin stratejik çıkarlarının paralel olduğunu" açıklamıştır.

Yeni Çin yönetimi Federal Almanya ile sürdürdüğü görüşmelerde "tek Alman ulusu" sloganını ortaya atarak, emperyalist çevrelerin Demokratik Almanya

Cumhuriyeti'ne ilişkin politikalarına destek olmaktadır.

Şili'de faşist cunta ile utanç verici işbirliği sürdürülmekte, Afrika'daki ulusal kurtuluş güçlerine karşı, gerici güçleri desteklemektedir. Çin en son olarak Etyopya'daki gelişmeler karşısında karşı devrimci cephede rol almıştır. Çin Kıbrıs sorununu bir "aile" içi sorun olarak ele almakta ve NATO içinde çözümünü savunmakta, böylece de NATO'nun Güney-Doğu kanadını güçlendirmeye çalışmaktadır.

Çin-Amerika ilişkileri hızlı bir gelişme göstermektedir. Çin'in ABD tarafından resmen tanınmasının hemen ardından Başbakan Yardımcısı da olsa, gerçekte Çin'in en güçlü adamı olarak tanınan Deng, ABD1yi ziyaret etmiş ve her zaman olduğu gibi bütün konuşmalarında Sovyetler Birliği'ne ve sosyalist sisteme saldırmakta şampiyonluğu kimseye bırakmamıştır. Yeni Çin yönetimi eskisinden oldukça farklı bir ekonomi politikası izlemektedir. Birçok gelişmiş kapitalist ülke ile yaptığı anlaşmalarla Çin'de temel sanayi yatırımlarını hızlandırmak için çalışmaktadırlar. Bir yandan bu tür anlaşmalar yapılırken, diğer yandan Batı'ya açılma yeni ve geniş bir kapsam kazanmaktadır.

Çin yönetiminin gitgide dozajını arttırdığı anti-sovyet propagandanın dayandığı hegemonyacı tutum, Çin Halk Cumhuriyeti'nin güneyinde kazandığı ulusal kurtuluş savaşını sosyalist düzenin kurulması yönünde geliştirmekte büyük başarılar sağlayan Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'ne sınır saldırıları biçimine bürünmüş ve nihayet geçtiğimiz günlerde bu ülkeye açıktan ve topyekün saldırmaya kadar vardırılmıştır.

Yıllardan beri sürdürülen bu şoven-milliyetçi, anti-sovyet tutumun emperyalizmin destekçiliğinin, yiğit Vietnam halkına savaş açmaya ve topraklarına girmeye kadar götürülmüş olması, maocu politikanın günümüz koşullarında geldiği yerin açık bir göstergesi olmaktadır. Çin yönetiminin tuttuğu bu yol, uluslararası planda dünya devrimci güçlerine karşı doğrudan silahlı saldırganlık haline dönüşürken, kendi halkına karşı da düşmanlığını açık bir hale getirmektedir.

Çin'in dünya çapında yaptığını ve yapmaya çalıştığını tek tek ülkeler ülkelerdeki maocu yerli hareketler de tekrarlamakta, anti-sovyetik emperyalizmden yana politikayı ve hedeflerini savunurken, kendi ülkelerindeki bilimsel sosyalist işçi sınıfı hareketlerini de saldırılarına hedef almaktadırlar. Gerek dünya çapında, gerek tek tek ülkelerde, maoculuğun belirtileri ve Maocu güçler ile mücadele etmek işçi sınıfı partilerinin güncel görevidir.

Sosyalist Sistem Hızlı, Sağlıklı Bir Gelişme Göstermektedir

Başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere emperyalizmin sosyalist sisteme vargücüyle saldırması, sosyalizmin her türlü sömürüyü yokedici gücünün hızlı bir gelişme gösterdiğini görmesinin sonucudur. Çelişkilerin keskinleştiği, bunalımların derinleştiği dünya kapitalist sisteminin karşısında onun bütün hastalıklarından uzak, hızlı bir gelişme gösteren sosyalist sistem vardır.

Sosyalist ülkeler ve oluşturdukları dünya sosyalist sistemi tam bir istikrar içinde, kesintisiz ve sağlıklı bir tempo ile gelişiyorlar, tüm toplumsal faaliyet alanlarında -ekonomiden spora, sanattan bilimsel çalışmalara- tüm alanlarda artan başarılar kazanıyorlar.

Kapitalist ülkeleri kasıp kavuran işsizlik, enflasyon, ekonomik bunalım gibi temel sorunları sosyalist ülkeler tanımıyor. Bu sorunların yolaçtığı sosyal hastalıklar çoktan geride bırakılmış bulunuyor.

Kapitalist ülkeler arasında varolan ve eşitsiz gelişmeden, sömürüden kaynaklanan çelişki ve sürtüşmelerin yerini, dayanışma ve planlı gelişme, her bir ülkede sosyalizmin kurulduğu zaman arada varolan farklılıkların giderek kapanması almaktadır.

1949'da kurulan ve son olarak geçtiğimiz yıl içinde Vietnam'ın katılmasiyla sayısı 10'a çıkan Karşılıklı Ekonomik Yardım Konseyi (KEYK ya da COMECON) ülkelerinde ulusal gelir yüksek ve düzenli bir hızla otuz yılda 9 kat artmıştır. İşsizlik sorunu ile karşı karşıya bulunmak şöyle dursun işgücü sıkıntısı içinde olan sosyalist ülkelerde emek verimliliği bilim ve teknikteki en son gelişmelerin yakından izlenmesiyle ve çalışma koşullarının daha da düzeltilmesiyle büyük bir yükselme göstermektedir. Son 25 yıldır sosyalist ülkelerde emek verimliliği 5 katına çıkmıştır.

Demir-çelik ve makine sanayileri ekonominin en dinamik sektörleridir. Bu sektörlerde 25 yılda üretim 27 kat artmıştır.

KEYK'e üye sosyalist ülkelerde toplam sanayi üretimi 8 katına çıkmıştır. Bu oran dünya ortalamasının üç katından fazladır,

İlk önce üye ülkeler arasındaki alış-veriş işlemlerini planlamakla başlayan KEYK içi ortak çalışmalar, daha sonra ulusal planları uyumlulaştırılması aşamasına gelmiştir. 1971'de başlanan çalışmalar geçen yıl yapılan 52. dönem toplantısında enerji, yakıt, hammadde ve gıda sanayi ile makine yapım sanayini içine alan 1990'a kadar uzanan dönemi kapsayan uzun vadeli bir temel program kabul edilmiştir. Ayrıca 15-20 yıllık dönemleri hedefleyen ve çevre kirlenmesi dahil ilişkili tüm sorunları ele alan başka ortak proje çalışmaları da yapılmaktadır.

Böylece burjuva iktisatçılarının ve politikacılarının "olanaksız" saydığı üst düzeyde bir ekonomik bütünleşme için ileri adımlar atılmakta, ülkelerin tüm olanaklarının en etkin ve verimli bir biçimde değerlendirilmesi, kaynakların kullanımında en iyi seçimlerin yapılması işletmelerin optimum ölçekler içinde kurulması sağlanmaktadır.

Gelişmiş kapitalist ülkeler arası ilişkilerden, örneğin AET mekanizmasından farklı olarak tüm üye ülkelerin eşit oy hakkına sahi bulundukları KEYK işleyişi en büyük yararını ekonomik bakımdan göreceli olarak daha az gelişmiş sosyalist ülkelere sağlamakta, özveride bulunma çoğu zaman Sovyetler Birliği'ne düşmektedir.

27 yılda 5 kattan fazla artan ulusal gelirin büyük bölümünün tüketim harcamaları için ayrılmasıyla yasam düzeyi hızla yükselmektedir.

Sosyalist ülkelerarası ekonomik işbirliği alanında atılan büyük adımlar bazı başka ülkelerin daha KEYK faaliyetlerinin, bir bölümüne katılmasına yolaçmaktadır. Yugoslavya, Finlandiya, Irak, Meksika, Kore Halk Cumhuriyeti, Angola, Laos ve Etyopya şu ya da bu biçimde KEYK çalışmalarına katılmaktadır.

Sosyalist ülkelerin ekonomik başarıları toplumsal sistemleri farklı ülkeler arasındaki ilişkileri geliştirerek yumuşama politikasına de yardımcı olmakta, geri ve bağımlı ülkelerle kurulan ilişkiler uluslararası tekellerin egemenliklerinin ve öteki emperyalist bağımlılık zincirlerinin kırılmasına yardımcı olmaktadır.

1950

Böylece sosyalist sistemin hızla büyüyen gücü emperyalizmi geriletmekte, işsizlik, açlık, cehalet ve sömürünün boyunduruğundaki geniş kitleler için ise artan bir umut ve güç kaynağı olmaktadır.

Sosyalist ülkelerin ekonomik planda kazandığı başarılar sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeler alanında da kendisini göstermektedir. Tüm bu alandaki kazanımlarla elbete daha gelişkin bir toplum yapısı ortaya çıkmaktadır. Bütün bu kazanımların ve başarıların yönlendiricileri, tüm insanlığa iletilen son derece önemli deneyimlerin yaratıcıları ülkelerin işçi sınıfı partileridir.

Sosyalist ülkelerin halkları başarılarına boyuna yenilerini katarak yalnız kendi toplumlarının gelişmesini değil, tüm insanlığın önüne yeni ufukların açılmasını da sağlamaktadırlar. Bu ufuklar aydınlıktır ve her yıl yeni ülkelerin aynı tarihsel kuruculuk deneyimine katılmasıyla daha da genişlemektedir.

Türkiye İzlenen Dış Politikanın Özü Hep Aynı Kalmaktadır

Emperyalizme bağımlılığa göre biçimlenmiş olan ekonomik sistemin ve ülkeyi yöneten burjuvazinin siyasi tercihleri Türkiye'nin öteden beri başta ABD olmak üzere emperyalizmin güdümünde bir dış politika izlemesi sonucunu doğurmuştur. Bugüne kadar bütün hükümetlerin dış politikasının değişmeyen ana çizgisi emperyalizme bağımlılık olagelmiştir. Geçtiğimiz iki yılda da gerek MC hükümetinin gerekse Ecevit Hükümeti'nin dış politikalarında da bu ana öz aynı kalmıştır. Ne Kıbrıs ve Ege fır hattı sorunlarının çözümü için Birleşmiş Milletler ve benzeri uluslararası platformlarda İslâm ülkeleri, bağlantısız ülkelerden, ne de sosyalist ülkeler topluluğundan destek için girişilen kısa vadeli ve dar çıkarlara dayalı ilişkiler, ne de Sovyetler Birliği ile imzalanan siyasal belge, Bulgaristan ve öteki sosyalist ülkelerle girişilen ekonomik ilişkiler dış politikadaki bu ana özü değiştirmemiştir.

Ne var ki Türkiye'nin dışa bağımlı geri kapitalizminin doğurduğu sorunlara emperyalist-kapitalist sisteme dahil ülkelerle ilişkiler içinde de çözüm bulunamamaktadır. Mali kaynak ye pazar konusundaki tıkanıklık Türkiye hükümetlerini yeni arayışlara ve ilişkilere zorlamaktadır. Bir yandan Sovyetler Birliği ve sosyalist sistemle ilişkiler geliştirilmeye çalışılırken öte yandan da Arap-İslâm ülkeleriyle ve özellikle her iki dünya sisteminin dışında bulunma görüntüsü içinde Libya gibi ülkelerle kurulan ilişkilerde sorunların çözümü için yeni olanaklar aranmaktadır.

Ülkenin ekonomik zorluklarının ve bunların dayatmasının gerektirdiği dışa açılma ile öteden beri süregelen emperyalist sisteme bağımlılık arasındaki çelişki, geçtiğimiz iki yılda da Demirel ve Ecevit Hükümetlerinin dış politikasının başlıca çelişkisi olmaya devam etmiştir. Türkiye'nin dış politikası, bu çelişki içinde kalınarak tutarlı bir çizgiye oturtulamayacağından sürekli olarak yalpalamış, büyük burjuvazinin sınıfsal tercihleri ve her iki hükümetin bu tercihlere denk düşen dış politikaları, Türkiye ekonomisini içinde bulunduğu bunalımdan kurtarmakta büyük bir işlev görebilecek olan sosyalist sistemle geniş çaplı ilişkilerin gelişmesini engellemiştir.

Emperyalizm Türkiye'yi Tam Olarak Teslim Almak İstemektedir

Bugün Türkiye İMF, AET, NATO, Dünya Bankası ve borçlu olduğu 200'ü aşkın

Batılı bankadan oluşan bir kafesin içinde bulunmaktadır. Türkiye ekonomisinin sorunlarını büyük ölçüde hafifletecek güce de sahip bulunmayan emperyalist-kapitalist sistem, Türkiye ekonomisinin istikrara ve işlerliğe kavuşması için gerekli olduğunu iddia ettiği ekonomik önlemlerin ötesinde her zaman olduğu gibi, politik hedefler de gütmekte ve bunları dayatmaktadır. Emperyalizmin "Türkiye Sorunu"nu kendi açısından uzun dönemli bir çözüme ulaştırma hedefi, Türkiye'nin Orta Doğu'da artan önemi ile daha da ağırlık kazanmıştır. Bu nedenle emperyalizm hem Türkiye'nin ekonomisini istenilen biçime sokmak, hem de sosyalist dünyaya yönelen bütün yolları tıkamak için Türkiye'ye doğrudan el koymak, adeta hacir altına almak istemektedir. ABD ve Batılı ortakları artık koşullardan söz etmek yerine "IMF'den geçmek şart" diye kestirip atmaktadırlar.

Ecevit Hükümeti'nin kurulduğu sıralarda kapitalist dünyaya karşı izlediği politika, özellikle Türkiye-ABD-NATO ilişkilerinde MC Hükümetlerine göre daha "bağımsız" bir görünümde olmuştur, öteden beri dış politikada önemli sorunlar olarak çözüm bekleyen ambargo, Kıbrıs ve Türkiye-Yunanistan sorunları konusunda Ecevit Hükümeti, ABD Dışişleri Bakanı Cyrus Vance ile Ankara'da yapılan görüşmeler ile Montreux zirvesi ve Carter'ın Ecevit-Karamanlis görüşmeleri sırasında görece "bağımsız" bir politika izleyeceğini belirten sert bir tutum almıştır. Ne var ki birkaç ay sonra Ecevit Federal Almanya gezisinde "Türkiye'nin ambargo kalkmasa bile NATO'dan çıkmayı düşünmediğini" yumuşamanın oluşturduğu hassas dengeyi bozmamak için NATO'dan çıkmayacağını söylemiş ve hiç şaşırtıcı olmayan bu tutum giderek daha olumsuz bir yönde gelişmiştir.

2. MC Hükümeti zamanında çözümlenemeyen ambargo sorunu Ecevit Hükümeti tarafından sonuca ulaştırılmıştır. Washington'da yapılan Carter-Ecevit görüşmelerinde Türkiye'nin vereceği ödünler belirlenmiş ve ambargonun kaldırılması için ABD'den güvence alınmıştır. Türkiye'nin verdiği ödünler başlıca iki alanda sonuçlarını göstermiştir.

Ecevit Moskova görüşmelerinde Sovyetler Birliği'nden ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini ister, mal karşılığı sanayi ürünleri ve petrol almayı talep ederken siyasi belgenin olabildiği kadar dar tutulmasına çalışılmış, Batılılara Moskova'da imzalanan belgenin bir saldırmazlık paktı olmadığı konusunda güvence vermeye büyük özen gösterilmiştir, öte yandan 1978 Eylül'ünde ambargonun kaldırılmasından hemen sonra ABD için büyük önemi olan üç askeri üssün "yeniden" çalışmaya başlaması konusunda Türkiye'nin "kimseye danışmadan tek taraflı" izin vererek egemenliğini ve bağımsızlığını kanıtladığı ileri sürülmüş, ulusal bağımsızlık konusunda işçi ve emekçi kitlelerin duyarlılığı böylesi bir gerekçe ile karşılanmak istenmiştir. Ve nihayet 1978 Aralık ayında Brüksel'de yapılan NATO toplantısında ABD'ye Konya'da yeni bir üs verilmesinin kabulü ile de ambargonun kaldırılması için verilen ödünlerden bir yenisi daha açığa çıkmıştır.

Türkiye'nin ABD ve NATO'ya daha sıkı bağlarla bağlanması ile birlikte NATO stratejisinde meydana gelen yeni değişiklikler de ülkemiz açısından tehlikeleri arttırmaktadır. Yüksek rütbeli yetkilileri, NATO'nun yeni stratejisinin "saldırı yoluyla savunma" olduğunu belirtiyorlar. Sözde savunma örgütü olan NATO'nun saldırgan yüzü biraz daha açığa çıkarken Türkiye'nin NATO üyeliğini "yumuşamanın

dayandığı hassas denge" ile açıklaması teslimiyetçi bir politikaya uydurulmuş bir kılıftan başka bir anlam taşımamaktadır.

Silah ambargosunun kaldırılması ile birlikte, Türkiye'nin kapitalist Batı ile bir anlamda dondurulmuş ilişkilerinin gelişmesi süreci canlılık kazanmıştır. Gelişmiş kapitalist ülkelerin Avrupa'da kendi iç uyumu ve bütünlüklerini sağlamak üzere oluşturdukları AET, Türkiye burjuvazisi için emperyalizmin desteğini sağlamanın bir aracı olarak değerlendirilmektedir. Büyük, tekelci burjuvazi AET'yi hem kendi gücüyle yeterince geliştirip sömüremediği ulusal pazarı paylaşarak kârını arttıracak bir olanak, hem de işçi ve emekçi kitlelerin mücadelelerine karşı daha güçlü olabilmek için tutunulacak bir dal saymaktadır. AET'nin politik hesapları ve amaçları olan bir örgüt olması özelliği başından beri Türkiye büyük burjuvazisinin farkında olduğu bir konudur. Partimiz Türkiye'nin AET'ye üye yapılmak istenmesinin ekonomik olduğu kadar ve daha da önemlisi politik nedenleri olduğunu defalarca vurgulamıştır.

Türkiye içinde bulunduğu bunalımdan çıkış yolunu ararken AET'den de kredi aramıştır. Türkiye Hükümeti'nin 1978 yılı içinde AET'den istediği kredi toplamı 8 milyar dolardır. Ne var ki AET'nin bütün istekleri şartsız yerine getirilse de Türkiye'ye 8 milyar dolar kredi vermesi hiçbir zaman mümkün değildir. Buna karşılık AET'nin Türkiye'den isteyeceği ekonomik ve politik ödünler giderek artmaktadır. İspanya, Portekiz ve Yunanistan 1980 yılına kadar topluluğa üye olacaklardır. Türkiye'nin topluluk üyelerine sattığı sınırlı ihraç mallarını üreten bu ülkelerin üyeliği Türkiye'nin durumunu daha da güçleştirmektedir.

Ecevit'in 1978 yılında kaynak aradığı ülkeler arasında genellikle sosyal demokrat partilerin iktidarda olduğu İskandinav ülkeleri de önemli yer aldı. Ecevit'e daha muhalefetteyken her türlü destek vaadeden bu ülkelerden de "taze para" bulmak mümkün olmamıştır. Yalnızca borçların bir bölümü ertelenebilmistir. İsveç, bir İsveç firmasından satın alınması koşuluyla, yapımı düşünülen nükleer elektrik santralı için atom reaktörünün bir bölümünü karşılayacak kredi açacağını bildirmiş, Norveç ise bunalımda olan gemi endüstrisini kurtarmak amacıyla, gemi alımında kredi açabileceğini bildirmiştir. Hepsi bu kadar.

Bloksuz Ülkelerle İlişkiler Kısa Vadeli Hesaplara Dayandırılmaktadır

MC döneminde Başbakan Yardımcısı Erbakan tarafından "din kardeşliği" yoluyla İslâm ülkeleri ile geliştirilmesine girişilen ilişkiler de kayda değer bir sonuç vermemiştir. Ecevit Hükümeti de bloksuz ülkeler ve genel olarak geri ülkeleri ile ilişkiler kurmak ve geliştirmek yolunda çaba harcamıştır. 1978 yılı içinde Yugoslavya, Hindistan, Irak, Cezayir, Libya gibi ülkelere resmi ziyaretlerde bulunulmuş, her fırsattan yararlanılmaya çalışılmıştır.

Hem Demirel, hem Ecevit Hükümetleri bloksuz ülkelerle olan ilişkilerde dış politikasının emperyalizme bağımlılığını örterek özellikle Kıbrıs ve Ege sorunu için destek sağlamaya çalışmıştır. Ancak tutarsız, herkese mavi boncuk dağıtmaya dayalı politikanın bir sonuç vermeyeceği gerçeği tekrar tekrar yaşanmıştır. Nitekim Belgrad toplantısında Kıbrıs konusunda da, Türkiye tezi yetkililerce beklenen desteği görememiştir.

Petrol sorunu Türkiye'nin İslâm-Arap ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmesini gerektirmektedir. Türkiye'nin Arap ülkeleri arasındaki anlaşmazlıklara taraf olmamak biçiminde ifade edilen politikası gerici ve ilerici Arap rejimleri arasındaki anlaşmazlıkların büyümesi nedeni ile görünüşte bile uygulama kabiliyetini yitirmiş durumdadır. Artık Arap ülkelerinin bir bütün olarak düşünülemeyeceği ve ilerici Arap ülkelerine emperyalist sistemin genel doğrultusunda bir politika ile yaklaşılamayacağı her seferinde yeniden öğrenilmektedir.

Türkiye hemen yanı başında İran'da meydana gelen gelişmeler karşısında da son ana kadar tavırsız kalarak bölge ülkeleri ile ilişkilerini geliştirmek konusunda emperyalist ülkeler dışında bir dış politika izleyemeyeceğini bir kere daha ortaya koymuştur.

Sosyalist Sistemle İlişkiler Ekonomik Çerçeveyle Sınırlı Tutulmak İstenmektedir

Türkiye, sosyalist sistem ile ilişkilerini daha çok Sovyetler Birliği ve Bulgaristan ile komşuluk ilişkileri ve buna bağlı sınırlı ekonomik ilişkiler olarak sürdüregelmiştir. Ancak ülkenin ekonomik zorluklarının ve bunların dayatmasının sonucu Türkiye sosyalist dünya ile ilişkilerini geliştirmeyi aramaya başlamıştır. İçinde bulunulan kapitalist sistemin Türkiye'nin sorunlarını çözebilmek durumunda ve isteğinde olmaması öteki sosyalist ülkeler ve Sovyetler Birliği ile ilişkileri artan boyutlarda gündeme getirmektedir.

Burada Türkiye burjuvazisi açısından bir güçlük ortaya çıkmaktadır. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle ilişkilerin yalnızca ekonomik ilişkiler olarak değil, kalıcı olabilmesi için, politik, ekonomik, kültürel temellere oturtulması gerekmektedir. Gerçekten hem Türkiye, hem sosyalist ülkeler ve Sovyet halklarının çıkarları ve genel olarak dünya barışının ve uluslararası işbirliğinin gerekleri ilişkilerin çok yönlü bir biçimde ve hızla geliştirilmesini gerektirmektedir. Oysa Türkiye egemen sınıfları Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler ile ilişkilerin ekonomik ilişkiler sınırını aşmamasına büyük özen göstermektedirler. Çok yönlü ilişkilerin Türkiye'de demokratik gelişmeleri ve sosyalizme yönelişi hızlandıracağından çekinmektedirler.

Ecevit Hükümeti 1978 başında Sovyetler Birliği'ne karşı izlediği yakınlaşma politikasından adım adım geri çekilerek 1979 başlarında ilişkileri dondurma, askıya alma noktasına kadar gelmiştir. Türkiye'nin bağımlılık ilişkileri içinde olduğu ABD ve dümen suyundaki öteki kapitalist devletlerin Sovyetler Birliği ve genel olarak sosyalist sistem ile ilişkilerin gelişmesine karşı tutumları Ecevit Hükümeti'nin bu konudaki politikasını belirlemektedir. Bu durumun bir sonucu olarak Sovyetler Birliği, Bulgaristan ve öteki sosyalist ülkelerle olan ve Türkiye'nin büyük yararlar sağlayabileceği ilişkilerde gerek 2. MC, gerekse Ecevit Hükümetleri sırasında ekonomik, ticari anlaşmalar da ulaşabileceği genişliğe ulaşmamakta, bu ülkelerle yapılan anlaşmalarda verilen sözler sürekli olarak yerine getirilememektedir. Türkiye son derece elverişli koşullarda verilen kredileri, yapılan ticaret anlaşmalarını genişleterek ekonominin içinde bulunduğu sorunları bir ölçüde de olsa hafifletebilecekken, gerici ve emperyalizmle uzlaşmaya dayanan bir anlayış bu olanakları işçi ve emekçi halkımıza kapatmaktadır.

1954

Türkiye'nin içinde bulunduğu bunalımdan çıkabilmek için hem içerde, hem de dışarda çözümlemesi gereken sorunlar vardır. Dış politikada Amerika ve Avrupa emperyalist güçlerinin dümen suyunda bir çizgi izleyerek bunalımdan çıkılamaz. Emperyalist-kapitalist sistem, hızla derinleşen kendi ekonomik, toplumsal ve politik bunalımına çözüm bulamamaktadır. Bu durumda Türkiye'nin bunalımına çözümün kapitalist sistem içinde bulunabilmesi olanaksızdır.

Partimiz bu durumu dikkate alarak Türkiye'nin, emperyalizmin her türlü baskı ve egemenliğinden kurtarılması; barışçı ve anti-emperyalist aktif bir dış politika izlemesini savunmakta; sosyalist ülkeler topluluğuyla ve bağlantısız ülkelerle karşılıklı dostluk ve işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesini istemektedir.

İçinde Bulunduğumuz Bunalım, Dışa Bağımlı Ekonomik Yapının Bir Sonucudur

Türkiye'nin içinde bulunduğu derin bunalımın temelinde ekonomik sorun ve çıkmazlar vardır. Bu sorun ve çıkmazlar temel olarak yapısal ve uzun dönemli nedenlerin sonucudur. Bununla birlikte 1970'den beri biriken sorunların tam bir tıkanıklığa gelip dayanmasında nisbeten kısa dönemli etkenlerin de önemli payı olmuştur.

Bugün Türkiye ekonomisinin karşı karşıya bulunduğu sorunlar içinde en başta gelenin dış finansman ihtiyaçlarının karşılanamaması olduğu söylenmektedir. Bu tesbit bir bakıma doğrudur. Gerçekten Türkiye döviz darlığı açısından öyle bir noktaya gelmiştir ki, dış borçlarının ertelenmesi karşılığında ana borç yükünün yüzde 37 oranında artmasını ve 15 milyar doları bulmasını göze alarak çeşitli erteleme girişimlerinde bulunmuştur. Dış borç faizlerinin ödenmesinde karşılaşılan güçlükler Türkiye'yi uluslararası tefeciliğin ağları içinde kıvrandırmaktadır. Birçok fabrikanın dış kaynaklı hammadde, yarı mamul madde ya da benzeri ihtiyaçları bu kıtlıktan ötürü karşılanamadığı için üretimleri bütünüyle durmuştur. Bu ve benzeri gözlemlere daha birçoklarını da eklemek mümkündür. Ne var ki, dış finansman sorunu ekonominin emperyalizme bağımlılığının bir yansımasıdır. Türkiye ekonomisinin çarklarının dönmesi için gerekli birçok malın doğrudan doğruya dışardan alınma zorunluğu, kurulan hemen hemen her sanayi biriminin hem kuruluş aşamasında, hem de üretimlerini sürdürebilmek için sürekli olarak ve toplam üretin değerinin büyük bir yüzdesine ulaşan oranlarda ithalat ihtiyacı yaratması döviz darlığının en önde gelen kaynakları arasındadır. Bunun yanısıra dış finansman ihtiyacını yaratan öteki başlıca unsurlar da yine ekonominin dışa bağımlılığı ile sıkı sıkıya ilişkilidir.

1978 yılı bu darlığın tam bir iflas noktasına gelip dayanmasına sahne olmuştur. İhracat gelirlerinin ithalat harcamalarını karşılamaktan çok uzak olduğu bir yapıda, yurtdışındaki işçilerin döviz girişlerinin bu açığı kapatmakta artan oranlarda yetersiz kalması dış borçların hızla yükselmesini birlikte getirmiştir. Bu, giderek artan döviz ihtiyacı aralarında Kıbrıs sorununun da bulunduğu kimi faktörlerin de etkisiyle eskisi kadar hızla karşılanamaması ve giderek aynı durumun borç faizlerinin ödenmesi için sözkonusu olması çok yönlü etkileri birlikte getirmiştir. Başlıca bu tıkanıklığın etkisiyle 1976'da yüzde 7,7 olarak tahmin edilen kalkınma hızı, 1977'de yüzde 4'e ve 1978'de ise yüzde 2,5'a düşmüştür. Nüfus artış hızının gözönüne alınması durumunda ortaya çıkan sonuç Türkiye'de iki yıldır kalkınma hızının sıfır ci-

varında olduğudur.

Sanayide, kapasite kullanın oranının da giderek düştüğü görülmektedir. Halen Türkiye sanayii yalnızca üretim imkânlarının yarısı civarında bir bölümünü, hatta ondan da azını kullanmaktadır. Küçük ölçekli birimlerde, üretim kapasitesinin büyük bölümü kullanılmadığı için daha da yüksek maliyetlerle üretilen ürünlerin çok büyük bir bölümü ancak toplumun dar bir kesimine hitab etmektedir. Gelir dağılımındaki büyük eşitsizlik, geniş kitlelerin ancak çok sınırlı sayıda ürünü satın alabilmesine olanak vermektedir. Yapısal birçok nedenle pazarın hayli dar sınırlar içinde kaldığı temel ihtiyaç maddeleri dışındaki mallar da gümrük duvarlarının arkasında yüksek maliyetlerle büyük kârlar edilmesi için birin ürün başına kâr payının alabildiğine yükseltilmesini birlikte getirmektedir.

Çok geniş ölçüde özsermaye dışı kaynakların ve başlıca banka kredilerinin kullanılmasıyla yürütülen üretim yapısı, kredi imkânları için mücadeleyi sürekli olarak gündemde tutmaktadır. Kredilerin bankaların içinde bulundukları büyük sermaye gruplarının şirketlerine ayrılması ya da en azından yalnızca büyük kuruluşların elverişli koşullarla kredi bulmaları bir yandan küçük ve orta işletmelerin tırpanlanmasını ya da büyük sermayeye bağımlı duruma düşmesini birlikte getirmektedir. Ancak sorun bu kadarla çözümlenmemekte bir kere belli bir miktarın üzerinde kredi alabilecekler belli olunca ve alınan krediler çok büyük kârların kapısını açınca daha büyük oranda kredi imkanları için mücadele sermayenin belli başlı kesim ve gruplarının gündeminde olmaktadır.

İç finansman kaynakları için sürdürülen bu yarış bir yandan sanayi, ticaret, tarım ve bankacılık kesimlerinin çıkarları arasında, bir yandan çeşitli sermaye grupları arasında ve genel olarak sermayedarlar, özellikle de büyük sermayedarlarla toplumun geriye kalan tüm kesimleri arasında rekabet ve çelişkilerin artmasına neden olmaktadır. Zararlarının yarıyı aşan bölümü özel sermayedarlara kâr olanakları yaratmak için, düşük fiyatlı üretim yapmanın sonucu olan kamu iktisadi kuruluşlarına yöneltilen eleştiriler bu çerçeve içinde anlam kazanmaktadır. Büyük sermaye, kendi faaliyetleri bakımından sağladığı temel ne olursa olsun kamu kuruluşlarına akıtılan kaynakların sınırlanmasını ve toplam kaynakların daha büyük bir bölümünü doğrudan doğruya kullanmayı istemektedir.

"İhracat seferberliği" sloganı etrafında yürütülen dışa açılma çabaları ekonomik bunalımın bir başka yönünü ortayı koymaktadır. Büyük sermaye kendisi için gerekli döviz toplamının bir bölümünü, (çoğu kere kaçakçılığın aslan payını yuttuğu bir işleyişle) kendi sağlamak zorunluluğunu duymaktadır. Ancak sağlanan bütün teşvik ve sübvansiyonlara karşın, bu hedefe ulaşılması pek de kolay değildir. Küçük ölçekli üretim çerçevesi ve emek verimliliğini düşüren bir iş örgütlenmesi içinde, yabancı pazarlarda yarışabilmek hayli zordur. Bu zorluk için çoğu kere yanyana kullanılan üç yöntem vardır: Birinci ve temel yöntem, hızla tırmanan enflasyonun verdiği imkânları da kullanarak gerçek işçi ücretlerinin düşürülmesidir. İkinci olarak aynı malın iç satış fiyatı ile dış satış fiyatı arasında, birinin nisbi düşüklüğünü ötekinin yüksekliği ile karşılamaya dayanan bir farklılaşmaya gidilmesi ve böylece pazarlara girmenin denenmesidir. Üçüncü ve yaygın bir yöntem ise birim ihraç fiyatlarının düşüklüğüne aldırmaksızın yapılan satışlarla elde edilen döviz gelirinin önem ka-

zandığı dönemde, sanayi ve ticaret işlerinde kâr oranlarının, elde bu imkânları tutmanın avantajı içinde son derece yüksek düzeylere çıkarılmasıdır.

1978 yılında yapılan küçüklü büyüklü devalüasyonlarla Liranın dış değerinin çok büyük oranlarda düşürülmüş olması (örneğin Mark karşısında bu oran yüzde 61'e ulaşmıştır) spekülatif kazançlara eşine ender rastlanır boyutlara ulaşmıştır. Yeni devalüasyon ihtimalleri iştahları daha da kabartmaktadır. Ancak büyük sermayenin birçok kesimi bu tür olanakların yeterli olmayacağını, içinde bulunulan bunalımdan çıkışın ancak ve ancak yabancı sermayeye kapıların çok daha büyük ölçüde açılmasıyla sağlanabileceğini savunmaktadırlar. Yabancı sermayeye yüzde 100 mülkiyet, kullanılmış makine ve teçhizat getirerek yatırım yapılması, kâr transferindeki bürokratik engellerin tümüyle kaldırılması gibi amaçlar hem çeşitli büyük sermaye gruplarının, hem de uluslararası sermaye çevrelerinin sözcülerinin ağzındadır. Büyük sermaye tıkanıklıkları aşmanın ve üretimin genel çerçevesini bugünkünün ötesine götürmenin büyük bir ortağın yardımını gerektirdiği görüşünü savunmakta ve hazırlıklarını buna göre geliştirmektedir.

Milyonların daha büyük bir yokluk, yoksulluk, işsizlik içinde kıvranması pahasına sürdürülen girişimler politik planda da gelişmelere yolaçmakta, partimize ve tüm ilerici, yurtsever güçlere görevler yüklemektedir. Bağımlılık zincirlerinin sökülüp atılması ve sömürünün artırılması planlarıyla bütünleşen faşist tırmanışın durdurulması bu görevlerin yerine getirilmesine bağlıdır.

Burjuvazi Ülkeyi Yönetemiyor

Ülke ekonomisinin boyutları gitgide derinleşen bunalımı, politik, yaşamı da temelinden sarsmakta ve köklü değişikliklere götürmektedir. Ülkeyi alışageldiği gibi yönetemeyen burjuvazi sınıfsal konumunu güçlendirebilmek ve bunalımın yükünü işçi ve emekçilere yıkabilmek için faşist terörü tırmandırmakta ve faşizm tehdidini güçlendirmektedir. Milliyetçi Cephe'nin iktidara gelmesiyle kurumlaşmaya başlayan faşist terör, geçtiğimiz yıl yakın tarihimizde bir benzeri olmayan kitle kırımlarına kadar uzanmıştır.

CHP iktidarı, emperyalizm ve büyük sermaye ile uzlaşma politikası sonucu; parlamento içindeki en büyük muhalefet olan AP'nin politik desteği altında MHP ve yandaşı örgütler ve kimi örtülü odaklar eliyle yürütülen faşist saldırı ve cinayetler karşısında adeta seyirci durumundadır.

1977 seçimleri öncesinde ve seçim kampanyası sırasında Parti olarak ısrarla vurguladık: Oyların çoğunluğunu almakla hukuken iktidar olunur ama gerçekten iktidar olunmayabilir. Gerçekten demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkan bir iktidar olunmak isteniyorsa durum özellikle böyledir. Demokrasiden yana bir iktidar olmak için destekleyen, oy yeren kitleleri aktif politik güç haline getirmek gerekir. Ecevit ve CHP ise, kitleleri örgütlemekten, politik harekete sokmaktan hep kaçındı. Demokratik kuruluşlarca yapılan eylemlere dahi razı olmadı, kışkırtma olur gerekçesiyle önlemeye çalıştı, karşı çıktı. Sayıca küçük diye CHP kendi solundaki güçleri küçümsedi; nitel ağırlığı olduğunu, kitleleri emperyalizme ve faşizme karşı örgütlemede ve eylemde birlikte çalışılabileceğini, çalışılmazsa sonuç alınamayacağını anlamadı veya anladıysa da bundan ürktü. Oysa CHP hükümeti terörizmi

yok etmek, can güvenliğini sağlamak iddia ve vaadiyle iktidara gelmişti. Haziran ve Aralık 1977'de CHP, terörizm konusunu ve ona ilişkin vaadini seçim kampanyalarının temel direği yapmış, 1976 başında hükümeti kurarken de aynı iddia ve vaadi tekrarlamıştı.

Türkiye İşçi Partisi seçimler öncesinde, sırasında ve sonrasında, CHP'nin iktidara gelmesiyle bu konuda önemli değişiklikler olmayacağını ısrarla vurguladı. Önemli değişiklikler olmayacaktı, çünkü terörizmin kaynağı sınıfsaldı. Emperyalizm ve işortağı büyük burjuvazi, sömürü düzenini sürdürebilmek, artık değer kitlesini büyütmek, bu amaçla da devleti kendi istekleri doğrultusunda daha iyi kontrol altına alabilmek için yasal ve yasa dışı terörle işçi ve emekçi sınıfları tüm demokratik, ilerici, sol güç ve hareketleri sindirmek, geriletmek yolunu izliyorlardı. CHP ise, bu gerici sınıf ve güçlere karşı politik dengeyi kurabilecek olan kitlelerin demokratik gücünden korkuyordu.

Oysa demokratik hak ve özgürlükler kullanılmak içindir, kullanılmıyor, kullanılmaktan kaçınılıyor ise, kâğıt üzerinde kalır, demokrasi de bir sözcükten ibaret hale gelir. İktidar, kitlelere yaptığı vaadleri istese de yerine getiremez, çünkü demokratikleşmeye karşı olan emperyalizmin ve işortağı büyük burjuvazinin baskısına direnebilmesini sağlayacak toplumsal gücü yoktur. CHP'nin iktidar deneyinin öyküsü kısaca bu olmuştur.

Bugün emperyalizm, CHP iktidarının arkasında ona destek olmuş kitlelerin bilinçli ve örgütlü politik gücünü görseydi, Türkiye'yi böylesine sıkıştıramaz, isteklerini böylesine dayatamazdı.

CHP'nin 1978 başında iktidara gelmesinden bu yana, Türkiye ekonomik açıdan iflas noktasına geldiği gibi, faşist saldırı ve cinayetler de tüm ülke çapına yayılmış ve yer yer ayaklanmalara dönüşmüştür. Politik cinayetler ve ayaklanma kışkırtmaları, bu konuda eğitilmiş profesyoneller tarafından planlanmış, uygulanmaya konulmuş eylemlerdir. Tüm bu eylemler belirli bir merkezden yönetilmektedir. MHP ve yandaşı örgütleri aşan bir merkezin varlığı sözkonusudur.

Böylece, Türkiye'de bir iktidar ikiliği başgöstermiştir. Bir yanda yasal yönetim, öbür tarafta ise, tüm faşist saldırı ve cinayetlerden sorumlu açık-örtülü odak ya da odaklar vardır. Çekingen ve ikircikli olan CHP iktidarı, faşist terörün üzerine gitme, kaynaklarına inme, ardındaki odakları açığa çıkarma cesaret ve becerisini gösterememektedir. Kahramanmaraş olaylarıyla sıkıştırılan hükümet faşist tırmanışın baş politik sorumlusu MHP'nin askeri yönetim çağrılarına kadar götürdüğü, AP tarafından da desteklenen sıkıyönetim talepleri önünde boyun eğmiştir. Sıkıyönetimin bugüne dek yaptığı başlıca uygulamalar ise, derneklerin kapatılması yayınlarının yasaklanması kısaca anti-demokratik kısıtlamalar olmuştur. Sıkıyönetimin ilan ediliş gerekçesi yönünde yaptığı faaliyetler, normal mekanizma içinde de başarılabilecek işlerden, kimi cinayet faillerinin yakalanmasından öteye geçmemiştir. Oysa demokratik dernek ve kuruluşların kapatılması, ya da eylemlerinin kısıtlanıp, baskı altına alınması, kitle gösterilerinin ve toplantılarının yasaklanması, afiş asanların ve bildiri dağıtanların yakalanması ile faşist terör ortadan kalkacak değildir. Bu tür gelişmeler, tam tersine, goşizmi daha da güçlendirmekte, işçi ve emekçileri faşizme karşı mücadelede demokratik araçlarından yoksun kılmaktadır.

1958

Faşist odaklar ortadadır. Bu odaklar ortadan kaldırılmadan, sorumluları haketikleri cezalara çarptırılmadan, terör eylemleri son bulmayacaktır. Bunların yapılamamış olması, önceden planlanan cinayetlerin önlenmemesi, suçluların yakalanmaması, devlet kadrolarının, bu arada istihbarat ve güvenlik örgütlerindeki faşist unsurların etkinliklerinin kırılmayışından, iktidarın iki başlılığını sona erdirecek kararlılığın gösterilmemesindendir.

Faşist terör eylemleri sıkıyönetim bölgelerinde dahi ortadan kalkmamıştır. Eğer bu tür eylemler azalmışsa, bu durum, faşist odakların kendi planlarının gereğidir. Nitekim, sıkıyönetimin başka illere de kaydırılması özlem ve dilekleri dile getirilmektedir. Bu iller ise faşist saldırı ve cinayetlerin giderek yoğunlaştığı illerdir. Demek ki, faşist militanlar bu bölgelere kaydırılmıştır. Kaldı ki, sıkıyönetim bölgelerinde işlenen cinayetler, örneğin gazeteci Abdi İpekçi'nin herkesin gözü önünde öldürülmesi ve katilinin kaçmayı başarması, faşist odakların gerek gördüklerinde saldırılarını sürdürebilmelerine sıkıyönetimin engel olmadığını göstermektedir.

Bundan sonra ne olacak? Bütçeye red oyu verilip hükümet düşürülecek veya daha sonraki günlerde sorunların altından kalkamadığı için kendiliğinden çekilecek mi? Tırmandırılan terör karşısında bir darbe, bir cunta hareketi söz konusu mu? Bunlar tartışılan güncel sorunlardır.

AP ve MHP hırçın bir ısrarla, MSP daha yavaştan bir tempo ile hükümetin düşmesi gerektiğini ve düşeceğini tekrarlamaktadırlar. AP ile MHP, biri ulusal kurtuluş savaşı günlerine, öteki Anayasa'nın önsözündeki direniş hakkına atıflar yaparak, halkı bugünkü hükümetten kurtulma mücadelesine katılmaya dahi çağırmaktadırlar. Bu ikisi erken seçim de istemektedirler. Ecevit ile CHP'nin yıprandığı, oyların kendilerine akacağı hesabı içinde olmalılar. CHP, oyların kendi dışındaki sola kaymasını önlemek için, AP ile MHP de, CHP'den kopacak oyların onun soluna gitmemesi için seçime girmenin yasal şartlarını zorlaştırmada birleştiler. Hesaplar Türkiye İşçi Partisi üzerinde, onun seçime girmemesini sağlamak için yapılıyor. Ama bu hesaplar boşa çıkacak. Partimiz seçimlere girecektir -eğer olursa-. Olacağı kuşkuludur. Türkiye'nin ne dış ilişkiler, ne de iç durumu şu sırada bir seçim ortamı için elverişli değildir. Kaldı ki bu partilerin seçim isteklerinin ciddiyeti de tartışılabilir bir konudur. Erken seçime gidilirse, bu defa iktidarda olmanın avantajlarına sahip bulunmayacaklardır. Bu özellikle MHP için doğrudur. MHP'nin son seçimlerde bir kitle tabanı oluşturduğu, yerleşik düzenden kopan emekçi halk kitlelerinin en bilinçsiz, geri kimi kesiminde MHP'ye bir yöneliş belirdiği görüldü, ama bu sonucun alınmasında bu partinin iktidarda oluşu büyük rol oynadı. İktidarda olmak seçimlerde her zaman avantajlıdır, MHP ise bu avantajı tam kapasite ile görülmedik biçim ve ölçüde kullandı.

Bütün bu gelişmelerin sonucunda, hükümetin düşmesi konusu sık sık konuşulmaya başlandı. Basında CHP yanlısı kalemler bile hükümetin düşmesi ve çekilmesi olasılığından, şartlı cümlelerle de olsa söz eder oldular. Meclis'ten "geniş tabanlı" bir hükümet çıkarılması, tartışma gündemine geldi. "Geniş tabanlı" hükümet tezi bir çeşit CHP-AP koalisyonudur.

İç ve dış sermaye çevrelerinin ve kimi sivil-asker yüksek kademe görevlilerinin sorunlarının çözümünü, ötedenberi, bir CHP-AP koalisyonunda gördükleri bilin-

mektedir. İki büyük parti bir araya gelsin, güçlü bir hükümet kurulsun. Böylece, işçi ve emekçi kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerinin daha da kısılması, devlet olanaklarıyla yeni baskılar getirilmesi amaçlanıyor.

Cinayetlerin, saldırıların, tek sözcükle faşist terörün önü alınamadığına göre bir cunta operasyonu gündeme gelebilir mi? Özellikle bölgemizdeki son gelişmelerden sonra ve gene bugünkü koşullara bağlı olarak, bu tür özlemler içinde olanlar vardır. Ama bu güçlü bir olasılık değildir. Burjuvazi açısından her iki almaşığın da hiç değilse şimdilik gerçekleşmesi sözkonusu değildir. Emperyalizmin ve büyük burjuvazinin bu hükümeti değiştirmek istemesi için esasen pek bir sebep de yoktur. Baştan beri Ecevit ve hükümeti bu iki güce sürekli güvence vermiştir, ödünler vermiştir. Şimdi yenilerini vermeye hazırlanmaktadır. Artık anlaşılıyor ki, ABD ve diğer Batılılar önce IMF'nin koşullarını yerine getir diye baştan israr etmeyeceklerdir. Türkiye "kendiliğinden" alacağını söylediği önlemleri alacak, bir süre sonra IMF ile müzakereye oturacak, görüşmeler ilerledikten sonra da Batı, IMF ile imzalanacak anlaşma üzerine ne kadar bir fonu Türkiye için "serbest bırakacağını" açıklayacaktır. Bu konuda Batı'nın "gereken destek ve esnekliği" göstereceği iddia edilmektedir. Kısacası, Türkiye'nin görünümü kurtarmasına izin verilecek ama sonunda, emperyalist odakların dayattığı koşulların hepsi kabul ettirilecektir. Bu koşullar kabul edilince de kredi musluklari açılacaktır. Konunun can alıcı noktası Türkiye ekonomisinin, devlet sektörünün tasfiyesiyle dış ve iç piyasa rekabetine ve yabancı sermaye yatırımlarına koşulsuz açılmasıdır. Buna bağlı bir sonuç olarak, Türkiye'nin dünya sosyalist sisteminden uzaklaşmasıdır. O zaman Türkiye emperyalizmin istediği konuma gelmiş olacaktır.

Bu, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin hesabıdır. Bu hesap yanlış çıkacak, yanlış çıkarılacaktır. Türkiye bir Brezilya, bir Güney Kore değildir ve olmayacaktır. Başbakan, 1979 için bir ekonomik kurtuluş programı hazırlandığından, kendi iç kaynaklarımıza dönüleceğinden söz ediyor. Buna yürekten inanmak isterdik. Ama başbakan uzun süre ulusal savunma kavramından, NATO stratejisi dışında ulusal bir strateji oluşturmaktan, silahlı kuvvetlerimizin eğitim ve donanım bakımından tek kaynağa bağlı olmamasından da söz etmişti. Sonra, ambargo kalkar kalkmaz, hukuksal hiçbir temeli kalmamış ABD üsleri konusunu Millet Meclisi'ne getirmeye dahi gerek duymadan, kapanmış veya faaliyetleri sınırlanmış üsleri, çabucak alınan bir "geçici hükümet kararı" ile hemen açıverdi. Şimdi de, bir yandan ekonomik kurtuluş ve özkaynaklardan söz edilirken, öte yandan da IMF'nin koşullarına uygun önlemler hazırlanıyor.

Hükümetin tutumu ne olursa olsun, toplumun kendi nesnel gelişme kanunları, koşulları vardır; öznel durumu vardır. Kredi musluklarını açsalar, Türkiye ürünlerinin Avrupa pazarlarına girişini kolaylaştırıcı önlemler alsalar da, kendileri bunalım içinde ve ciddi sorunlarla karşı karşıya olan ABD ve Batı Avrupa Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılayamayacaklardır. Nitekim şimdiden Türkiye'nin istemlerini çok yüksek buluyorlar. Türkiye, ürünleri için geniş, istikrarlı pazarlar, yatırımları için düşük faizli, uzun vadeli ve politik transfer edebilme ve üretebilme açısından Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilerini geliştirmek zorundadır. Türkiye kendi etrafında bir güvenlik kuşağı oluşturmak, barışı sağlama almak açısından da

aynı zorunluluk içindedir. Bu nedenlerledir ki, Türkiye burjuvazisi ve iktidarları anti-komünist ve anti-sovyetik öznel tutumlarına rağmen, nesnel olarak Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ekonomik ve politik ilişkileri geliştirmeden yapamamışlardır. İlişkilerde geçici bir duraksama olabilse de, ergeç gelişmeden yana etkenler ağır basacak ve Türkiye-Sosyalist Dünya yakınlaşması sürecek, gelişecektir.

Bugüne kadar Ecevit ve CHP ellerindeki gücü kartları iyi oynamamış durumdadırlar. Politikadan eksikliği hissedilen, halk kitlelerinin emperyalizme ve faşizme karşı örgütlü birleşik gücünü işçi sınıfımızın partisi olan Türkiye İşçi Partisi geliştirmeye çalışıyor. Bu çalışmalar başarılı biçimde ilerliyor. Ne var ki, demokratik sol iddiasında bir parti olarak CHP'nin bıraktığı bu politik boşluğu işçi sınıfımızın politik hareketi nitel açıdan fazlasıyla doldurmakla beraber, nicel açıdan gereken düzeye henüz erişmiş değildir. Önümüzdeki hedef nicel açığı biran önce kapayabilmektir.

12 Mart dönemi ülkenin politik ve ekonomik demokratikleşmesine en büyük darbeyi işçi sınıfının partisini -Türkiye İşçi Partisi'ni- kapatarak vurdu. Bu, emperyalizmin ve işortağı burjuvazinin lehine, işçi, emekçi kitlelerin aleyhine bir darbeydi. 12 Mart döneminin tüm baskısına karşın, toplum, emekçi kitleler, nesnel gelişme yasalarının sonucu olarak sola dönük, ilerici çizgilere yöneliyorlardı. Oysa bu kendiliğinden oluşan gelişmeyi bilinçle yönlendirecek, kanalize edecek politik örgüt olarak ortada yalnızca CHP kalmıştı. Bağımsızlık, demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesi ile olan içiçeliği, bütünselliği bozuldu, parçalandı. Yirminci yüzyılın ikinci yarısının ortalarında ise, ufku sosyalizme açılmayan demokrasi mücadelesi burjuva demokrasisi olarak dahi ileri sonuçlar veremez.

Bu durumda, kitlelerin 1971-1975 arası sola dönük gelişmesi gelip CHP'de kilitlendi. CHP 12 Mart döneminde serpilip, boyattı. Değişmez sanılan tarihsel Genel Başkanı'nı değiştirdi. Sonra ortanın solundan demokratik sola ilerleyerek, kitlelerin demokratik taleplerine sahip çıkarak umut kapısı haline gelmeyi başardı.

1975'ten bu yana durum değişti. Türkiye İşçi Partisi ülkenin politik yaşamında sesini ve etkisini yeniden duyurmaya başladı. Yeni TİP eskisinden daha dinamik, daha bilinçli, daha örgütlüdür. Örgütlenmesini gerek derinlemesine, gerek genişlemesine geliştirip güçlendirmektedir. Kanlı saldırılar, sıkıyönetim ortamının olumsuz koşulları bu gelişmeyi durduramamıştır. Ama yine de toplumsal gelişmenin nesnel koşullarıyla öznel koşulları arasındaki açık henüz kapatılmış değildir. Sosyal demokrasi işçi, emekçi kitleleri sosyalizm hedefinden saptırmada başlıca araç olmak konumunu sürdürmektedir.

CHP sosyal demokrasisinin işçi sınıfını saptırıcı işlevi yalnızca bundan ibaret değildir, yani yalnızca politik hareket ve örgütlenmeye ilişkin değildir. İşçi sınıfının partisiyle uyum içindeki ilerici sendikal örgüt ve hareketi de sağa, sosyal demokrat çizgiye kaydırmak bu işlevin kapsamı içindeydi.

Türkiye'de DİSK'te somutlaşan ilerici sendikal örgütlenişin kaynağında Türkiye İşçi Partisi vardı. DİSK'i kuranlar Türkiye İşçi Partiliydiler. Bundan daha önemlisi, bireylerin öznel tutumlarının ötesinde, işçi sınıfının partisinin, TİP'in, varlığı genel olarak toplumu, ülkenin politik yaşamını etkilediği gibi, işçi sınıfının ikiz hareketinden biri olan sendikal hareketi de özellikle etkilemiştir. DİSK'in sınıf sendikacılığı anlayışı ve uygulaması Türkiye İşçi Partisi'nden kaynaklanmıştır. DİSK örgüt

olarak Parti'den bağımsızdı, ama politik yönelişi Türkiye İşçi Partisi'nin çizgisiyle çakışmaktaydı. Emperyalizm ve burjuvazi için DİSK mutlaka bu politik kaynaklanmadan, çizgiden kurtarılmalıydı. CHP sosyal demokrasisi, bu kurtarma operasyonu için biçilmiş kaftandı.

CHP kitleleri oluşturan bireyleri doğrudan etkiliyor, kendi safına çekebiliyordu. Ama örgüt olarak DİSK'in ele geçirilmesi, sosyal demokratlaştırılması için bu doğrudan etkileme yeterli değildi. DİSK'e bağlı sendikaların kitle tabanında ve kiminin yönetici kademelerinde Türkiye İşçi Partililer vardı. DİSK'i, sosyal demokrasinin reddettiği sınıf mücadelesi ve sınıf sendikacılığı anlayışını benimsemiş sendikal örgüt olarak tanımış, kabul etmiş bir kamuoyu vardı. DİSK'in bu imajını korunarak, bu imajın maskelemesi ardında "usulüne uygun" biçimde Türkiye İşçi Partili kadroların yönetimindeki sendikaları tasfiye etmek, yöneticilerini kapı dışarı etmek gerekiyordu. Bu yapıldı.

Bu tasfiye sırasında ve sonrasında DİSK'in imajını korumak için bir yandan zamanın DİSK Genel Başkanı bilimsel sosyalist dili kullanarak konuşuyor, DSF ile ilişkiler geliştirilmeye çalışılıyor, öte yandan da işçilere karşı şöyle bir mantık yürütülüyordu: İşçi sınıfının yasal partisi yok. Onun için CHP desteklenmeli. CHP iktidara gelirse yasal engelleri ortadan kaldıracak ve işçi sınıfı öz partisine kavuşacaktır. Böylece demokrasi mücadelesinin yükü ve öncülüğü tamamiyle CHP'ye mal ediliyor, işçi sınıfının kendi bağımsız partisiyle politik arenada açıkça mücadele vermesi, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini bütünleştirerek toplumun demokratikleşme sürecinin doğru yönde gelişmesine öncülük etmesi CHP iktidarından sonraki aşamaya erteleniyordu. Bu tavır, Türkiye gerçekliğini görmemekten veya görüp de grupçu çıkar hesaplarıyla görmemezliğe gelmekten başka birşey değildi. Bu tavır alınmıyordu, gerçeklik görmemezliğe geliniyordu, çünkü gerçeklik görülürse Türkiye İşçi Partisi'ni tanımak, niteliğini kabul etmek gerekecekti.

Böylece bir yandan CHP'yi kayıtsız şartsız desteklerken, öte yandan da anarkosendikalist tezler geliştiriliyordu: "İşçi sınıfının partisi yok, onun için DİSK politik işlevleri de yüklenmek zorundadır."

Bununla beraber ara sıra, DİSK'in içinden bir parti çıkarmak düşünceleri de su yüzüne vuruyordu. Bu düşüncelere bakılırsa DİSK yüklenmek durumunda kaldığı politik işlevleri politik bir örgütlenmeye, partiye akıtabilirdi. DİSK'in yüzbinleri bulan üye kitlesiyle böyle bir parti, kuruluşundan güçlü doğar, yığınlara egemen olur, onları politik [olarak] yönlendirirdi.

Bu düşünce şu sıralarda daha bir güncellik kazanmış görünüyor. Basına kadar yansıdı. Sendikacıların partileşmeye gitmesi sendika üyesi işçilerin kitle halinde partiye yönelmesini sağlamıyor. Bu gerçek 1961'de TİP'in kuruluşunda ve sonraki yıllarında yaşandı. Bir daha denenirse durum pek farklı olmayacaktır.

Ama bu konunun önemli yanı bu değildir. İşçi sınıfı hareketini, bilimsel sosyalist hareketini saptırma konusunda sosyal demokrasi bir noktaya kadar işe yarıyor. Sosyal demokrasinin ötesinde daima daha sol bir harekete, işçi sınıfının kendi bağımsız parti hareketine yer vardır. Bu yerin doldurulması çok önemlidir. Emperyalizm ve burjuvazi açısından bu yeri ele geçirmede de büyük yarar vardır. Göz konulan yeri ele geçirmenin veya ele geçirmeye çalışmanın yolu da sosyalizm çeşit-

lemeleri yapmaktan geçmektedir. Her ülkenin "özgün sosyalizm"i tezi. Avrupa'daki öro-komünizm tartışmalarıyla bu yol fiilen de bir ölçüde açılmış, kimi çevrelerde itibar kazanmış durumdadır; yani Türkiye'ye ithal edilmesini kolaylaştıracak bir kabul edilmişliği var. Öro-komünizm türünden sosyalizmi savunan bir parti girişimi emperyalizmle işortağı burjuvazinin arayıp da bulamadığı, veya bilinçle bulup başlattığı bir iş olur.

Her ülkede sosyalizmin gerçekleştirilmesi o toplumun özelliklerine göre biçimlenir. Her ülkenin tarihsel gelişiminden doğan somut koşullarının somut tahlili yapılır ve bu tahlile göre yöntemler, uygulama biçimini oluşturulur, yürürlüğe konur. Bu yapılmazsa zaten sosyalizmi kurma girişimi başarıya ulaşamaz. Uygulama, pratik, biçimde ulusal, özde enternasyonalist olacaktır. Bu doğruyu bilmek ve uygulamaya koymak başka şeydir. Her ülkede veya belirli ülkeler topluluğuna özgün ayrı bir sosyalizm tezi başka şeydir.

Türkiye işçi sınıfı hareketi oldukça deneyimlidir. Burjuvazinin veya ona ayak uyduranların türlü oyunlarını ve bu oyunları boşa çıkarmasını bilir.

Türkiye'de demokratikleşme hareketinin temel sorunlarından biri de Doğu illerindeki durumdur. Partimizin tekrar tekrar belirtmiş olduğu üzere Doğu illerimiz hem kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası sonucu, hem gelmiş geçmiş burjuva iktidarlarının ihmali, Doğu'yu açıkça "mahrumiyet bölgesi" ilan edecek kadar umursamaması sonucu, ekonomik ve kültürel açıdan geri kalmış, geri bıraktırılmışlık sorunu değildir. Doğu'da ırkçı, şoven milliyetçi baskılar da öteden beri süregelmiş ve son yıllarda, özellikle son bir yılda daha yoğunlaştırılmıştır. Ayırım gözeten işlemler, baskılar, geçmişte resmi sıfat taşıyan görevlilerce, makamlarca, yapılırken son yıllarda buna resmi nitelikte olmayan, ama bir takım üstü örtülü ilişkiler içinde oldukları açığa çıkmış örgütlerin, grupların şiddet eylemleri, saldırıları, cinayetleri eklenmiştir. Bir kısım iller, özellikle Güney Doğu bölgesini çevreleyen iller, komando harekât üsleri haline getirilmiş, buralarda kentler yakılıp yıkılmış, insanlar topluca öldürülmüştür. Bunlar, halkı ayaklandırma girişimleridir. Yapılan hesap, bir kez başladıktan sonra ayaklanmanın diğer illere, tüm bölgeye yayılmasının sağlanabileceği, ayaklanmayı bastırma bahanesiyle tüm bölgede bir harekata girişilebileceği, ve ülkenin bütününde tam bir baskı rejimine yol açılacağı hesabıdır.

Doğu bölgesinde sorunlar Türkiye'nin diğer bölgelerine kıyasla daha yoğunlaşmış, keskinleşmiş olduğundan, bu sorunlara ne yoldan çözüm bulunabileceği gerek bölge aydınları arasında, gerekse Türkiye'nin bütününün aydın kamuoyunda tartışılmaktadır. Tartışmanın odak noktası Doğu sorununun Türkiye'nin bütününün sorunlarıyla ile birlikte mi, yoksa ondan ayrı, kendi başına mı çözülebileceğidir. Doğu'nun bir sömürge olduğu tezinin ardında Doğu sorununun Türkiye'nin bütününün sorunlarıyla birlikte değil ayrı bir çözüm gerektirdiği görüşü yatar. Bu görüşe göre ilk çözülmesi gereken çelişki, Doğu bölgesiyle Türkiye'nin bütünü arasındadır. Bizce bu tez bilimsel sosyalist temelden yoksundur, ve Türkiye'deki durum bu tezi doğrulamamaktadır. Bir coğrafya parçasının ve halkının sömürge statüsünde olduğunu gösteren ölçütlerin Doğu'ya ilişkin olarak varolduğu savunulamaz. Doğu'ya uygulanan ayrı bir yönetim sistemi; metropolden kişi ve grupların "colon"lar olarak bölgeye gelip yerleşmeleri; bölgenin ekonomisinde -tarımda, ticarette, sanayide, ma-

dencilikte- ayrıcalıklı yer tutup egemen sınıfı oluşturmaları; bölgenin yönetiminde ancak alt kademelerin bölge halkına açık olması, metropol yönetiminin ise onlara hepten kapatılması; bölge halkından olanların metropole göçünün engellenmesi veya zorlaştırılması; metropol ekonomisinde istedikleri yatırımları yapmalarına, dilekleri işi tutmalarına, mesleğe girmelerine izin veya olanak verilmemesi v.b. gibi durum ve koşullar yoktur. Tersine kamu idaresinde, serbest mesleklerde, ticarette, sanayide, tarımda egemen sınıfların ve onlara bağlı toplumsal tabakaların uyuşması, bütünleşmesi vardır. Sömürülmek başka şeydir, sömürge başka şeydir. Tarım ve sanayi ürünleri arasındaki ikinciler lehine fiyat farkı tüm tarım emekçilerinin sömürülmesine yol açar. Bölgede biriken sermayenin daha büyük kâr getirdiği için ülkenin büyük kentlerine, sanayi yörelerine akması bölgeden dışarı fon aktarımıdır ama, bu, bölgenin sömürge olarak sömürülmesi değildir.

Bu durumda, Doğu'nun bir sömürge olduğu tezi geçersizdir. Ülke çapında uyumlaşıp bütünleşmiş egemen sınıflar karşısında işçi sınıfı ve emekçi kitleleri etnik özelliklere göre ayırmak ve onlara farklı mücadele hedefleri göstermek öznel niyet ne olursa olsun egemen sınıfların değirmenine su taşımaktan başka birşey değildir. Kaldı ki, işçi sınıfının birliği, örgütsel birliğidir, bölgelere göre ayrı ayrı örgütlenip ittifak kurulması işçi sınıfının birliğinin sağlanması anlamına gelmez. İşçi sınıfının birliği tek örgütte sağlanır; ittifaklar işçi sınıfının kesimleri arasında değil, bir bütün olarak işçi sınıfı ile başta yoksul köylülük olmak üzere diğer emekçi kesimler arasında kurulur.

Türkiye emperyalizmin baskı ve sömürüsü altında olan ülkeler grubundandır. Türkiye, bütünüyle, emperyalizme karşı mücadele vermek durumundadır. Emperyalizmle çelişki ve ona karşı mücadele bir istilacı ve işgalciye karşı sıcak savaş niteliğinde olmadığı için sınıfsal çelişki ön plana çıkmaktadır, emperyalizme karşı mücadele onun işortağı olan yerli egemen sınıflara karşı mücadeleyi içermektedir, emperyalizme karşı mücadele, iç kapitalizme karşı mücadeleyle yanyana yürümektedir. Bu nedenle, emperyalizm ve sömürücü sınıflar karşısında işçi sınıfının ve müttefiki emekçik kitlelerin birliğini ve birleşik mücadelesini gerçekleştirmek ve yürütmek şarttır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin, Doğu sorununu da kapsıyan, iç çelişkileri bir bütün olarak çözümlenecektir. Çözülmesi gereken iç çelişkiler içine Doğu sorunu özel bir konuma ve öneme sahiptir. Sorun, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin başarıya ulaşması sonucu işçi sınıfının iktidarında, ödünsüz gerçekleştirilecek sosyalist düzende tam nihai çözüme kavuşacaktır. Sosyalist düzende Türkiye'nin siyasal birliği ve bütünlüğü baskıya ve zulme değil, özgür irade ile gönülden kabule, eşitliğe, özgürlüğe, kardeşliğe dayanacaktır.

Türkiye'de sola dönük gelişme önüne set çekilip geri çevrilemeyecek kadar ileri düzeydedir. Bütün baskılar, saldırılar, cinayetler bu gelişmeyi, bir ölçüde engelleyip belirtilerini yavaşlatsa da, sindirememekte, yıldıramamaktadır. Sol yayınlar çeşitli, canlı, dinamiktir. Demokratik kitle örgütleri de öyledir.

İşçi sınıfının politik hareketi de gelişkindir. İşçi sınıfımızın partisi Türkiye İşçi Partisi, bilimsel sosyalizm kılavuzluğunda ve demokratik merkeziyetçilik temeli üzerinde sağlam adımlarla ilerlemekte, örgütlenmesini geliştirmektedir. Türkiye

İşçi Partisi'nin nitel ağırlığı, önemi tartışmasız kabul edilmekte, nicel varlığı da kesintisiz, büyümektedir.

İşçi sınıfının politik örgütünün -Partimizin- güçlenmesi demokratik, ilerici, sol güç ve kuruluşların emperyalizme ve faşizme karşı örgütlü birleşik güç oluşturmalarını da kolaylaştırıcı bir etken olacaktır.

Dünya pratiğinde görüyoruz ki, birleşik cephenin başarılarıyla oluşup yürüdüğü yerlerde işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi güçlüdür, sol kanada bu gücünü kabul ettirmiştir ve birleşik cephenin yönlendirilme ve yürütümünde belirleyici rol oynamaktadır. İşçi sınıfının partisi bir çekim merkezi işlevini yapmakta, sol güçler ve örgütler bu merkezin çevresinde kümelenerek demokratik birliği biçimlendirmektedirler. Türkiye'de de böyle olacaktır, bu süreç de uç vermiştir.

Hiç kuşkusuz, bu süreçlerin varlığına ve işleyişine işaret etmek kendiliğindenci bir tutumu benimsemek değildir. Bilinçli çabalarla, iradi müdahalelerle söz konusu süreçler hızlandırılmalı, kapsamları genişletilmelidir. Bununla beraber unutmamak gerekir ki, solda bulunan veya görünen herkesle güçbirliği yapmak veya herkesi birleştirmek söz konusu değildir. Hareketi maceralara sürükleyecek, bilinçsizlikleri içinde emperyalizmle büyük burjuvazinin değirmenine su taşıyan bireysel teröristler ve emperyalizmle işortaklığı, sosyalizme düşmanlığı ve saldırganlığı gün ışığına çıkmış Maocular güçbirliğinin dışındadır ve dışında kalacaklardır.

Türkiye zor koşullar döneminden geçmektedir daha da geçecektir. Emperyalizme bağımlı geri bir kapitalist ülke olarak Türkiye her zaman zor koşullardadır; bu son yıllarda zorluklar sadece alışılmışın üstüne çıkmıştır, o kadar. Ama Türkiye büyük potansiyeli olan bir ülkedir. Hızla artan genç nüfusu ile, ekonomik, sosyal gelişmede aldığı yol, edindiği birikimin ileriye doğru ivmesiyle, işçi, emekçi kitlelerin ve gençliğin gösterdiği dinamizmle büyük bir ülkedir, işçi sınıfının politik hareketi Partimiz aracılığıyla doğru, sağlam temeller üzerinde ilerlemektedir. Partimiz sorunların da, görevlerin de bilincindedir. Sorunların nasıl çözüleceğinin de bilincindedir. Ve bilincinde olduklarını pratikte gerçekleştirmenin çalışmaları içindedir. Partimiz örgütlenmeyi çalışma programının kalıcı birinci maddesi yapmıştır. İşçi sınıfı içinde örgütlenme ve Parti örgüt birimlerinin bilinç düzeyini, dövüşkenliğini pratik içinde geliştirme ve yönlendirme. İşte Partimizin örgüt için çalışma programının özü budur.

Türkiye İşçi Partisi herhangi bir işçi sınıfı partisi değildir, doğrudan işçi sınıfımızın partisidir. Her zaman, hiç şaşmaksızın, işçi sınıfımızın partisi olmanın onur ve sorumluluğu içinde hareket etmiştir. Şimdi de aynı onur ve sorumluluk duygusu içinde, işçi sınıfımızın politik hareketini her hal ve şartta örgütlü olarak sürdürmek azim ve kararındadır.

Yaşasın Türkiye İşçi Sınıfı!
Yaşasın İşçi Sınıfının Ulusal ve Uluslararası Birliği!
Ve Selam Olsun Dünyanın ve Türkiye'nin Aydınlık Geleceğine

TÜSTAV Arşivi

1965

Sosyalizm Ufkuna Doğru İleri

2. Büyük Kongre'nin kapanış konuşması, 26 Şubat 1979.

Arkadaşlar, biraz yorucu, çok coşkulu 3 günlük bir çalışmadan sonra 2. Büyük Kongremizin sonuna geldik.

2. Büyük Kongremizin kapanmasıyla birlikte Partimizin gelişme yolunda yeni ve çok önemli bir menzil taşına daha varmış ve şu andan itibaren onu arkada bırakmaya başlamış bulunuyoruz. Düşündüm otururken, acaba en kısa bir şekilde bu kongrenin anlamı ve önemi nasıl belirtilebilir diye. Ve şöyle formüle ettim:

Bu Kongremizle, Partimiz Türkiye İşçi Partisi, Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma niteliğini daha bir açıklığa kavuşturdu, daha güçlendirdi ve Partimiz doğrudan işçi sınıfımızın partisi olma rayına daha sağlam oturdu. Belki şöyle bir soru akla gelebilir: Bu kongreden önce Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın partisi değil miydi, yahut zayıf mıydı? Elbette öyle değil, elbette baştan beri Partimiz, Türkiye İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisiydi. Ama kurumlar, örgütler canlı varlıklardır. Herhalde hatırlarsınız, çünkü oldukça sık tekrarladığım bir sözüm vardır, kişiler için derim ki, insanlar bir defada sosyalist olup bitmezler. Sosyalist olma bir süreçtir. İlk defa sosyalistim, bilimsel sosyalistim dediğimiz andan itibaren ölüme kadar süren bir süreç, bir gelişme başlar. Ve ilave etmişimdir her seferinde, eğer kendisini bilimsel sosyalist bilen bir kişi ömrünün bir noktasında, "işte, ben artık tam sapına kadar işçi sınıfı sosyalistiyim, oldum bittim, daha fazla olacağım yok" düşüncesine gelirse, o insan orada durmuş ve gerilemeye başlamış demektir. Hatta o gerileme devam ederse bedenen ölmeden önce, bir sosyalist olarak ölmüş demektir. Örgütler, kurumlar da canlı varlıklardır. Onların da doğdukları andan itibaren gelişmesi vardır. Doğduklarında ne kadar kuvvetli, tam, öz işçi sınıfı partisi olsalar da daima bu niteliklerini geliştirme olanağı, hatta zarureti vardır. Tıpkı kişilerin çok daha iyi sosyalist olmak üzere bir gelişmesi söz konusu ise partilerin de daha iyi, daha sağlam, daha net, daha güvenilir, daha becerikli, daha yetenekli işçi sınıfı partileri olması söz konusudur, hatta zorunludur. Partiler de devamlı surette gelişme halindedirler, zorundadırlar. Yalnız biz bireylerden şu farkı vardır: insan nihayet ne kadar iyi sosyalist olmaya devam etse de birgün bedeni bu fani dünyaya veda eder gider, ama işçi sınıfı partileri işçi sınıfı var oldukça, devam eder gider.

Bu söylediklerim, bütün ülkelerin işçi sınıfı partileri için doğru olmakla beraber Türkiye gibi altyapısı, ekonomisi geri; üstyapısı, politik sistemi, sosyal değerleri de geri olan; demokrasisi kısıtlı, sınırlı ülkelerde işçi sınıfının yasal partilerinin işçi sınıfı partisi olma niteliğini geliştirmeleri daha uzun bir süreç içinde, daha büyük mücadelelerle, daha büyük zorluklarla karşılaşa karşılaşa olur. Türkiye İşçi Partisi'nin tarihi de öyle olmuştur. Türkiye İşçi Partisi, ilk kurulduğu zaman doğrudan bir işçi sınıfı bilimsel sosyalist partisi niteliğini taşımıyordu. Ancak bir sene sonra, sosya-

listler bu partiye katılıp yönetime gelmeye başlayınca, Parti de işçi sınıfının partisi olma niteliğini kazanmaya başladı. Ve eski partinin tarihi, yazılarımda da belirtmiş olduğum gibi daha önce, bir tek kelimeyle özetlemek gerekirse, bir sosyalistleşme sürecinin tarihi olarak özetlenebilir. Doğduğu andan kapandığı ana kadar bir sosyalistleşme süreci içine girdi parti. Yani Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma savaşını verdi, o süreci yaşadı. Bu bir savaşla oldu, çünkü daha 1960'ların ilk yıllarından itibaren bu niteliğe karşı sapmalar, hizipler başgösterdi. İlk doğduğu zaman işçi sınıfı partisi olma niteliğini gösterebilmesi çok zordu.1963 senesinde 9 ilde yanılmıyorsam 36 ilçede ilk defa yerel seçimlere girip radyolardan konuştuğumuz zaman Türkiye'nin tarihinde ilk defa devlet radyosunda "İşçi Partisi" adı geçiyordu. Ve ilk defa olarak, bu parti adına radyodan seslenen konuşmacılar sözlerine "Değerli yurttaşlarım, aziz vatandaşlarım" diye değil; "işçiler, köylüler, emekçiler, marabalar" diye başladılar. Ve sanki bir an bütün ülke baştan başa nefesini tuttu ve bu sesi dinledi. Sonradan öğrendik radyoların başında gözyaşları dökenler olmuş. Derhal telefona sarılıp partiye seslenenler, duygularını açıklayanlar oldu. Şimdi bize bu çok ilkel, belki çok eski zamanlara ait bir hikayeymiş gibi gelir. "Ne var yani o kadar fevkalade, işçiler, emekçiler, köylüler demekte" diye düşünülebilir. Ama o zamanın Türkiye'si öyle bir Türkiye idi. Çok eski bir Türkiye değil, 16 yıl önceki Türkiye idi bu. Gene 1965 seçimlerinde, hatırlarım, konuşmalarımızı yazarken, işçi sınıfı, sermaye sınıfı veya burjuvazi demek yerine, daha ziyade sermaye çevreleri, emekçi kitleler diyorduk. Daha sınıf terimini kullanmakta bir çekingenlik, bir utangaçlık vardı adeta. Subjektif olarak bir çekingenlik, utangaçlık değil, objektif olarak ortam o seviyedeydi. Hukukî, politik ve genel olarak öyleydi. Ve adeta görünmez bir sansürle, sadece 141-142. maddelerden dolayı değil, ama asıl onun dışındaki devamlı politik baskının, sosyal baskının tesiriyle böyle bir çekingenlik vardı Ve gene 65 seçimlerinde ilk defa olarak Türkiye İşçi Partisi'nin sözcüsü konuşmasına "Türkiye işgal altındadır" diye başladı. Ve bu da gene nefesleri durdurdu ve kulak verdi herkes. İlk defa bir ses radyolardan açıktan açığa Türkiye'deki Amerikan üslerine, kuvvetlerine karşı çıkıyor, onlardan işgalciler olarak söz ediyordu. Evet Partimizin tarihi yıl olarak bakarsak çok eski değil, 18 yıl ötesine gidiyor ama, bu 18 yıl süresinde aldığımız mesafeye baktığımız zaman sanki onlarca yıl, sanki bir yüz yıl yaşamış kadar mesafe aldığımızı görüyoruz. Ve bu mesafeyi biz, Parti dışında hasım, düşman kuvvetlere karşı amansız, canımızı dişimize takmış bir demokrasi ve Anayasa mücadelesi vererek elde ettik. Şimdi çok güzel, çok kolay kullanılan terimleri kullanmak özgürlüğünü ve hakkını ancak öyle bir mücadele neticesinde elde edebildik. Bir yandan demokrasi mücadelesi, bir yandan burjuvaziye karşı mücadele vererek; bir yandan burjuvazinin etkisiyle, bilerek, ona vasıta olan veya bilmeden oyununa gelen sapmalarla mücadele ederek yol aldık. Mücadele parti içinde kimlere karşı veriliyordu: İşçi sınıfının öncülüğünü kabul etmek istemeyenlere. "Türkiye'de işçi sınıfı azdır ve bilinçsizdir, Türkiye'de orta sınıfların, küçük burjuvazinin -onların kullandığı deyimle- ara tabakaların tarihten gelen devrimci geleneği ve devrimci gücü vardır" deniyordu. Ve biz, Parti içinde bilimsel sosyalizmi benimsemiş, doğru bul[muş partililer] işçi sınıfının gücünün ve öncülüğünün mücadelesini verdik. Bu mücadele nihayet son noktasına 1970'de yapılan 4. Büyük Kongrede geldi. 10

senelik tarihinin sonunda eski Türkiye İşçi Partisi açık seçik sağlam, hiçbir zaman bırakmayan bir ölçüde ve biçimde bilimsel sosyalist parti, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma rayına oturdu. Ve bugün diyebiliriz ki, Partimizin içinde olduğu aşamanın başlangıcı 1970'in sonunda yapılan 4. Büyük Kongredir.

1971'de Partimiz kapandı. Burjuvaziye 12 Mart'ın en büyük hediyesi, partimizin kapatılması oldu. Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin; üç yanlı mücadelenin birbirine geçmesi ve bütünleşmesi hali ortadan kalktı. Bu içiçelik bozuldu, kırıldı. Sosyalizm mücadelesi bastırıldı ve sosyalizm mücadelesinden kopuk olan demokrasi mücadelesi de gerçek bir demokrasi mücadelesi olmaktan çıktı, gitti CHP'de kilitlendi. Sosyal demokrasiye kanalize oldu.

Biz, İşçi Partililer tutuklandıktan ve mahkemeye verildikten sonra, mahkemeyi de bir demokrasi mücadelesi aracı olarak gördük ve kullandık. Partimiz kapanmıştı, yayın organlarımız yoktu, mevcut az çok ilerici yayın organları baskı altında ve çekingendiler; ama elimizde bir olanak kalmıştı, o da sanık olarak savunma hakkımızı kullanmak. Kendimiz için değil, Partimiz adına ve Partimiz için kullanmak. Onu yaptık. Sorgularımızda onu yaptık, en son savunmamızda onu yaptık; mahkeme salonunu, süngülerle çevrilmiş askeri mahkeme salonunu, Türkiye İşçi Partisi'nin o gün için son kez sesini duyurduğu bir forum yaptık. Demokrasiyi, sosyalizmi, işçi sınıfını ve emekçi kitleleri savunma kürsüsü yaptık, burjuvaziye son mücadelemizi verme arenası yaptık.

Bunu yaparken iki düşünce vardı aklımızda. Birisi, demin dediğim gibi mücadele bitmemişti, mücadele devam ediyordu; içinde bulunduğumuz şartlar altında bu mücadeleyi olabildiğince sürdürmek bizim Partili görevimizdi. Bir ikinci düşünce de şuydu: Biliyorduk ki, birgün mutlaka ve mutlaka yeniden Türkiye İşçi Partisi varolacak ve çalışacaktır. Ve biliyorduk ki biz mücadeleyi geçici bir süre için durdurmak zorunda kalırken, o durdurma noktasını ne kadar yüksekte tutabilirsek, mücadelenin yasal kesiliş noktasını ne denli yükseğe çıkarabilirsek Türkiye İşçi Partisi yeniden kurulduğu zaman o denli yüksek noktadan başlayarak devam edecektir. Mahkemede o noktayı düşürürsek; bundan gelecekteki işçi sınıfı partisi hareketi zarar görecektir. Biz de bu düşünceyle hareket ettik. Ve düşüncemiz doğru çıktı. 1971'den dört sene sonra Türkiye İşçi Partisi kurulduğunda 4. Büyük Kongrenin bıraktığı veya vardığı noktadan da daha ileri, daha gelişmiş daha bilinçli olarak kuruldu. 4. Büyük Kongrede vardığımızdan daha açık, daha gelişmiş, daha sağlam bir işçi sınıfı partisi niteliğinde rayına oturdu. Ama dediğim gibi süreç devam etti, devam ediyor, devam edecek. Her kongremizden bir daha kuvvetli, daha gelişmiş, daha canlı, daha yetenekli bir işçi sınıfı partisi, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi alarak çıkacağız, bundan hiç birimizin şüphesi yok, hiçbirimizin şüphesi olmadığından benim şüphem yok.

Bu kongreden aldığımız güçle mücadelemize daha inançlı ve bilinçli devam edeceğiz. Bu kongre bir başka açıdan da önemli. Bu geçen devrede tıpkı 1961-1971 yıllarında olduğu gibi gene sapmalarla, hiziplerle uğraşmak durumunda kaldık. Bundan yakınmamamız gerekir. Hizipler, sapmalar iyi birşey değildir elbet, olmamasına çalışırız ama, olduğu zaman da bir felaket saymayız. Bu tıpkı şuna benziyor: Bir insanın sağlıklı olması esastır, sağlıklı olması için çalışılır ama dünyada doğu-

şundan ölünceye kadar hiç hasta olmamış insan da yoktur sanırım. Hastalığın tedavisinin gerekleri neyse o yapılabilir, hasta sağlığına kavuşur. Parti hareketleri de öyledir. Yalnız bizim partimizin tarihinde değil, dünya işçi sınıfı partililerinin tarihinde de sapmalar, hizipleşmeler görülür. Onlarla mücadele vardır. Sebebi konusunda birçok tahliller yapılabilir, ama kapanış konuşmasında onun üzerinde fazla durmayacağım. Yalnız bilimsel sosyalizmin kurucusunun bu konuyu çok özet ve çok açık olarak belirttiği bir cümlesi var, tam kelime kelime hatırlayamayacağım ama esasını hatırlıyorum, der ki: "İşçi sınıfı hareketleri, içinde geliştikleri ve içinden doğdukları rahmin damgasını taşırlar." Hareketler, partiler nerde doğuyor? Toplumda. Doğdukları toplumun damgasını taşırlar. Sosyalist hareket, işçi sınıfı hareketi, toplumsal bir vakumda, bir boşlukta meydana gelip gelişmiyor, bir kapitalist toplumda gelişiyor. O kapitalist toplumun bütün sağlıksız, hasta, saptırıcı etkileri altında doğuyor ve büyüyor. Onun için böyle sapmaları, hizipleri bir ölçüde olağan karşılayacağız. Olağan karşılamak, boş vermek değil. Onları düzeltmek, Partimizi onlardan arındırmak için elimizden geleni yapacağız. Yalnızca, sanki bir felaket olmuş gibi bir duruma girmeyeceğiz. Gene sosyalizmin düşünürlerinden birisinin dediği gibi, işçi sınıfı partileri iç mücadele vere vere, arına arına güçlenirler, sağlıklı olurlar. Biz de burjuvazi tarafından gelen etkilerle başlatılmak istenen sapmaları, hizipçiliği temizledik. Şimdi daha arınmış, daha sağlığımıza kavuşmuş olarak mücadelemizi sürdüreceğiz. Bu kongrenin bize verdiği güçle, tazelediğimiz inançla sosyalizm ufkuna doğru önümüzde uzanan hedeflere ileri!

Çark Başak, Sayı 57-58, 16 Mart 1979

2. Büyük Kongre

Türkiye İşçi Partisi 2. Büyük Kongresi'nin anlamını bir tek cümle ile özetlemek gerekirse, 2. Büyük Kongre ile Parti daha açık seçik, daha sağlam bir biçimde işçi sınıfının partisi olma rayına oturmuştur, denilebilir.

1961-1971 arası Türkiye İşçi Partisi hareketini incelediğimizde, o dönemde Partinin kesintisiz bir sosyalistleşme süreci içinde bulunduğunu daha önceki yazılarımızda belirtmiştik. Partinin "sosyalistleşmesi", işçi sınıfının partisi olma niteliğinin gelişmesi demekti ve bu süreç 4. Büyük Kongre'de en ileri noktasına varmıştı.

12 Mart döneminden Türkiye toplumu, kitleleri daha politikleşmiş, daha sola dönük olarak çıktı. Parti yöneticilerinin ve üyelerinin bir bölümü de aynı yıllarda politik deneyim kazandılar, bilinçleri daha durulaştı ve keskinleşti. Mahkemede Genel Başkan'ın yaptığı ve yöneticilerinin bir bölümünün katıldığı savunma, Parti'nin işçi sınıfının partisi olma niteliğini tutarlı ve sistemli bir biçimde açıklıyor ve savunuyordu.

Bu nedenlerle 1 Mayıs 1975'te yeni Parti, eskisinin 4. Büyük Kongre'de ulaştığı düzeyden daha da ileri bir düzeyde kuruldu. O günden bu yana da Program ve Tüzüğü'ndeki ilkeleri, daha da açıklayarak ve somutlaştırarak yaşama geçirmek yönünde yol aldı. Birinci Büyük Kongre'de Parti'nin işçi sınıfının partisi olduğu gerçeği açıklanıp vurgulandı.

İşçi sınıfının politik hareketini tekeline almaya çalışan, bu hareket üzerinde "müktesep" hak ileri süren öznel iddialarla işçi sınıfının partisi olunamazdı. Toplumun somut koşullarının bilimsel sosyalizm açısından somut tahliline dayanan stratejisi ve pratiğiyle demokratik merkeziyetçi örgütlenişi ve işleyişiyle, bu çerçeve içinde verdiği politik mücadele ile ancak bir parti işçi sınıfının partisi olma niteliğini ve böyle tanımlanma hakkını kazanabilirdi. Türkiye İşçi Partisi bunu başarmış partiydi.

2. Büyük Kongre kararlarında Türkiye İşçi Partisi'nin işçi sınıfının partisi olma niteliğinin iki öğesi dile getiriliyor, vurgulanıyor. Birincisi, işçi sınıfının politik hareketi olarak Parti hareketinin geçmişten geleceğe uzanan sürekliliği, kesintisizliğidir. Parti bu sürekliliğin bilincindedir; bir yandan işçi sınıfımızın tarihinden koparılmayı reddederken, öte yandan, her hal ve şartta hareketi örgütlü olarak sürdürme, geleceğe uzanma kararını dile getirmektedir. Aslolan ad sürekliliği değildir; o, biçimde kalan bir öğedir. Aslolan özün, yani işçi sınıfının politik hareketinin kendisinin sürekliliğidir, işçi sınıfının, politik hareketi değişen koşullarda ad ve örgüt değiştirebilir, ama hareket sönmez ve yok olmaz; kendisine uygun ve özgün olan örgütlenişi mutlak gerçekleştirir. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın geçmişten süzülüp gelen politik hareketinin verili koşullarda özgün ve bilimsel sosyalizmin evrensel ilkelerine uygun örgütlenişidir.

Kararlarda dile getirilen, işçi sınıfının partisi olma niteliğine ilişkin ikinci öğe

1970

enternasyonalizmdir. Bu konuda da çok önemli noktalar üzerinde durulmuştur. Birincisi, işçi sınıfı hareketinin ulusal ve uluslararası nitelik ve çıkarları arasında uzlaşmaz zıtlıklar, çelişkiler bulunmadığıdır. Uzlaştırılamaz çelişkiler bulunmaz, çünkü çeşitli ülkelerin işçi sınıfı hareketleri, nesnel koşullardan ötürü özünde enternasyonalisttirler. Gelişmiş veya geri, tüm kapitalist toplumlarda işçiler aynı hasım güçlere -sermaye sınıflarına- karşı ekonomik ve politik mücadele içindedirler. Hepsinin amacı sermayenin sömürüsünden kurtulmaktır, işçi sınıfı kendi kurtuluşunu, refahını, yükselişini başkalarını sömürmede görmeyen ve egemen sınıf durumuna geldiğinde sömürmeyi amaçlamayan biricik sınıftır. Ülkelerin işçi sınıfları arasında sömürüye dayalı çıkar çelişme ve çatışmaları yoktur. Sosyalist ülkelerin egemen sınıf konumuna gelmiş işçi sınıfları ise, bir yandan kendi ülkelerinde sosyalist düzeni ve dünya sosyalist sistemini geliştirip güçlendirmek uğraşı içindedirler, öte yandan da uluslararası arenada kapitalizme karşı mücadele vermekte, o ülkelerin işçi sınıfları ve ulusal kurtuluş savaşçılarıyla dayanışmaktadırlar.

Bundan da öte, hareketin bu iki yüzü, ulusal ve uluslararası yüzü arasında birbirini tamamlayan karşılıklı bir etkileşme vardır. Bütün bu nedenlerden ötürüdür ki enternasyonalizm bir ülkenin "işçi sınıfı hareketinin gerek ulusal, gerekse uluslararası düzeyde gelişme ve güçlenmesinin temel koşulu"dur.

Enternasyonalizme gerçekten ve özlü katkıda bulunabilmenin vazgeçilmez koşulu işçi sınıfı hareketinin kendi ülkesinde gelişip güçlendirilmesidir. Bir işçi sınıfı hareketi ne kadar güçlü ise, işçi-emekçi kitleleri yönlendirebiliyor, ülke siyasetine ağırlığını koyabiliyor, sömürücü egemen sınıfları kuşatabiliyorsa, dünya işçi sınıfı hareketine o denli katkıda bulunabilir, hizmet edebilir. Devrim ihraç ve ithal edilemediği gibi enternasyonalizm de öyledir.

İşçi sınıfı hareketlerinde nesnel koşullardan ötürü kendiliğinden varolan enternasyonalist özü bilinç düzeyine çıkarmak, düzenli ilişkilere dönüştürmek, dayanışmayı gerçekleştirmek işçi sınıfı partilerinin işlevi ve görevleridir. Emperyalizm aşamasındaki kapitalizmin uluslar ve uluslararası şirketler düzeyindeki şiddetli rekabet ve çekişmelerine rağmen bütünleşmeye çalıştığı ve dünya işçi sınıfı hareketi, dünya sosyalist sistemi, ulusal kurtuluş hareketleri söz konusu olduğunda kapitalist devletlerin bir araya gelip birlikte hareket ettikleri günümüz koşullarında dünya işçi sınıfı hareketinin birliği ve dayanışması sorunu güncellik ve ivedilik kazanmaktadır.

Enternasyonal bir örgüt ve merkez bulunmayışı proleter enternasyonalizminin önemini yitirdiği anlamına asla gelmez. Bunalımı derinleştikçe saldırganlığı artan ve uluslararası düzeyde operasyonlara girişen kapitalizm karşısında enternasyonalist dayanışmayı ve birlikteliği bozmamak, tersine güçlendirmek yaşamsal önem taşır. Bu enternasyonal dayanışma ve birliktelik için sadece somut durum ve sorunlarda bir dayanışma ve birliktelik çabasına girişmek yetmez. Ulusal gerek ve politikaların enternasyonalist bir çerçeve içinde değerlendirilmesi; işçi, emekçi kitlelerin enternasyonalist bir anlayışla eğitilip bilinçlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirme, bilinçlendirmeler, kuşkusuz bilimsel sosyalist teori ve pratik çerçevesinde olacaktır. Ulusal ve uluslararası sorunlar birbirlerinden kopuk değil bağlantılıdır ve uluslararası işçi sınıfı hareketinin güçlü olması, her ülkenin işçi sınıfı hareketine de yansır, onun mücadele koşullarını daha bir kolaylaştırır.

1971

Emperyalist-kapitalist dünyanın saldırıları karşısında gerilememek, elbette ki varolan mevzileri ve kazanımları korumayı ve savunmayı gerektirir. Bu koruma ve savunma işlevini en iyi biçimde gerçekleştirmek de enternasyonal dayanışma ve işbirliğiyle mümkündür.

Ve nihayet, ulusal kurtuluş hareketleri ve savaşları dünya devrimci hareketinin bir parçası olduğu ve dünya işçi sınıfı hareketi ile dünya sosyalist sistemi gibi ortak düşman olan emperyalizmi hedef aldıkları için, proleter enternasyonalizmi bunlarla da dayanışma ve işbirliğini içerir.

2. Büyük Kongre'nin aldığı diğer 12 karar bilimsel sosyalizmden sapmalar, Doğu sorunu, emperyalizme, faşizme karşı örgütlü birleşik mücadele, CHP ve hükümete karşı alınacak tavır, Parti örgütünün çalışmaları ve büyümesi, ideolojik arılık ve Parti birliği gibi konulara bilimsel sosyalist açıdan tutarlı biçimde getirdiği açıklıkla Türkiye İşçi Partisi'nin işçi sınıfımızın partisi olma niteliğini perçinlemektedir.

Kurumlar, örgütler canlı varlıklardır. Partiler de birer örgüt, kollektif özne olarak canlı varlıklardır, zamanla değişirler. Ya gerileyip, zayıflayıp yok olurlar, ya da gelişirler, büyürler, güçlenirler. Türkiye İşçi Partisi ikinci hali göstermektedir. 2. Büyük Kongre'den Parti daha arınmış, birliği ve iç dayanışması daha bilinçlenmiş ve güçlenmiş, sınıfsal niteliği ve hedefleri daha belirginleşmiş olarak çıkmıştır. 2. Büyük Kongre Parti'nin gelişmesinde önemli bir menzil taşıdır. Bu kongreden aldığı güç ve ivme ile Parti, sosyalizm ufkuna doğru önünde uzanan hedeflere güvenli ve sağlam adımlarla ve adımlarını sürekli hızlandırarak ilerleyecektir.

Yürüyüş, Sayı 204, 6 Mart 1979

Mısır-İsrail Anlaşması

Basın açıklaması, 29 Mart 1979.

ABD'nin aracılığı ile Mısır ve İsrail arasında yapılan Barış Anlaşması Orta Doğu'ya barış değil, çelişki ve anlaşmazlıkların daha da derinleşmesini getirecektir. Bu anlaşma ile bölgedeki saflar daha da belirginleşmiştir. Amerika'nın Orta Doğu politikasının başta gelen dayanağı İsrail iken, şimdi bu anlaşma ile ABD Mısır'ı da kendi yanına çekerek Arap dünyasında bir köprübaşı elde etmiş, esasen iç çekişmeli olan Arap birliğinde bir gedik açmış olmaktadır. Bu sorun yalnızca Arap dünyasını değil, tüm anti-emperyalist, ilerici, barışçıl güçleri yakından ilgilendirir. Carter'in bu operasyonu ve Sedat'ın bu ihaneti mutlaka etkisizleştirilmeli ve Cenevre Konferansı ihya edilerek tüm ilgili tarafların katkısıyla Orta Doğu'da Filistin halkının devlet kurma hakkını güvenceye bağlıyan ve bölge halklarının barış içinde bir arada yaşayabilmelerinin koşullarını sağlıyan adil bir barış gerçekleştirilmelidir. Bu saflaşmada Türkiye'nin yeri Filistin halkının ve ilerici Arap dünyasının yanındadır ve Türkiye, sorunları mümkün olan en iyi biçimde, gerçekten çözücü bir barışın sağlanmasına bütün olanaklarıyla katkıda bulunmalıdır.

TÜSTAV Arşivi

Kartal İlçe Örgütünde Konuşma

Basın açıklaması, 23 Nisan 1979.

Başında bin bir ekonomik, sosyal ve politik dert bulunan Sayın Ecevit ve hükümeti, bu sorunlar yetmiyormuş gibi şimdi de 1 Mayıs kutlamasını hiç yoktan bir sorun haline dönüştürmek yolundadır. Hem sorun yaratılmakta, hem de politik bir el çabukluğu ile sorunun sorumluluğundan sıyrılmak istenmektedir. Başbakan iki gün önce TV'den 20.30 haberlerinde yayınlanan demecinde 1 Mayıs'ın 1 Mayıs Meydanı'nda kutlanması konusunun işçilerle Türk Silahlı Kuvvetleri arasında bir sorun gibi ortaya koymuş, "işçilerimizin ordu ile karşı karşıya gelmesini" istemediğini söylemiştir. Böylece hükümeti aradan çekip çıkartmak, onu sorumluluktan kurtarmak çabası gösterilmektedir. Bu, hilesi ilk bakışta sıradan, ucuz bir politik taktiktir.

Sıkıyönetim Komutanlarının aldıkları kararlar ve yaptıkları işler orduyu, silahlı kuvvetleri ilzam etmez, hükümeti ilzam eder. Sorumlu olan ordu, silahlı kuvvetler değil, hükümettir. Sıkıyönetim uygulamalarından parlamentoya ve halkoyuna hükümet hesap verir, ordu değil.

Bu böyledir, çünkü sıkıyönetim, ordunun ordu olarak sahip olduğu işlev ve, görevler arasında değildir. Anayasanın belirli hallerde olanak tanıdığı ve özel bir kanunla kurulup işleyen olağanüstü bir yönetim biçimidir. Sıkıyönetim yetkilileri ordu komutanlarıdır ama, ordu adına, orduyu temsilen işgörmezler.

1 Mayıs kutlaması dolayısıyla, bir karşı karşıya gelme hali olacaksa, taraflar işçilerle silahlı kuvvetler değil, işçi sınıfı ve tüm ilerici, demokratik güçlerle hükümet olacaktır.

Başbakan Ecevit sıkıyönetimin uygulandığı bütün illerde demokratik hukuk kurallarına tam bir bağlılık gösterildiğini iddia etmektedir. Öyledir de, 1 Mayıs toplantısının yasaklanmak istenmesi neyin nesidir? Yoksa silahsız ve saldırısız açık hava toplantısı yapmak demokratik hukuk kurallarının kapsamı içinde değil midir? Huzur asayiş gibi sözde gerekçeler ileri sürülemez; çünkü geçmişteki 1 Mayıs kutlamalarında işçi sınıfı ve demokratik güçler buna aykırı hareket etmemişlerdir ve bu yıl da edecek değillerdir. 1977 1 Mayısı'nın kanlı olayları konusunda işçi sınıfımız ve demokratik güçler davalı değil, davacı, hesap sorucu konumdadırlar. Hükümet etmede süreklilik esas olduğuna göre MC döneminden devralınan 1 Mayıs 1977 dosyası kapatılmamalı, soruşturma derinleştirilerek kanlı katiller ortaya çıkarılmalı, adalete teslim edilmelidirler.

1 Mayıs kutlaması bir yandan yasaklanmak istenirken, öte yandan da yozlaştırılmak, normal yolundan saptırılmak istenmektedir. Başbakan törenin sıkıyönetim bölgesi dışında bir yerde yapılmasından söz etmektedir. Beliren bir diğer uzlaşmacı ihtimal de işçi sınıfını ve emekçi kitleleri temsilen şu veya bu heyetin Taksim'e girip çelenk koymasıdır. Bu çeşit formüllere asla iltifat edilmemelidir. Bu, 1 Mayıs'ı yasak

sayma kabilinden kutlamak olur. 1 Mayıs'ı 1 Mayıs meydanında kitlesel boyutlarda kutlamak işçi sınıfımızın ve demokratik güçlerin en doğal demokratik hakkı, özgürlüğüdür. Üstelik onlar bu hakkı 1977'de 36 şehitle perçinlemişlerdir. Bu, bir. İkincisi, demokratik hak ve özgürlükler sıkıyönetim bölgesi dışında ancak kullanılacaksa, Türkiye'de bunların varlığından söz edilemez. Sıkıyönetim bölgeleri dışında olduğu kadar içinde de, her hal ve şartta kullanılırsa eğer demokratik hak ve özgürlükler yaşama geçer ve işlerlik kazanır.

Demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı yasa tasarıları hazırlayan, 1 Mayıs törenlerini engellemeye çalışan hükümet bir başka konuda da anti-demokratik bir davranışa yönelmektedir. Sıkıyönetimin 26 Nisan'da iki ay daha uzatılması, hem de yeni illeri de kapsayacak ve suçlama gerekçelerini içerecek biçimde uzatılması söz konusudur. Böylece kimi politik çevrelerin ve örtülü güçlerin ötedenberi istedikleri, Doğu ve Güneydoğu illerini sıkıyönetim altına alma, etnik ayrımları gözeten halk toplulukları üzerinde baskıyı artırma girişimleri gerçekleştirilmiş olacaktır. Ayrıca bu, Sıkıyönetimin tüm Türkiye'yi içine almak biçiminde genişletilmesinin de başlangıcı olacaktır.

Böyle bir operasyonu haklı gösterebilmek için "bölücülük" konusu baş suçlama olarak birden ön plana çıkarılmış, gündemin, birinci maddesi yapılmıştır. Bu suçlama ile Doğu ve Güneydoğu illeri halkı üzerinle baskı ve şiddet uygulamaları yoğunlaştırılacaktır, ilkin bu bölgelerdeki illerde kışkırtmalarla ayaklanmalar meydana getirip, sonra üslerine yürüme ve askeri idare altına alma niyetleri gerçekleştirilmeye çalışıldı; Malatya, Elazığ, Kars, Kahramanmaraş olayları yaratıldı, ama istenilen sonuç elde edilemedi. Şimdi "bölücülük" suçlamalarını işleyip sıkıyönetimi genişleterek ve sertleştirerek aynı sonucu elde etmeyi hedefliyorlar. Bu amaçla "bölücülük" ile mücadele sıkıyönetimin görevleri arasına konulmak isteniyor. Altıların bölücülük konusundaki iddia ve isteklerinin ardında büyük sermaye ve ABD'nin CİA'sına kadar uzanan örtülü güçler var.

Sıkıyönetim genişletilmek ve sertleştirilmek şöyle dursun, bütünüyle kaldırılmalıdır. Sıkıyönetim terörist eylemleri, politik cinayetleri önleyemedi. Önleyemezdi de, çünkü şiddet olaylarını yok etmenin yolu demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanması, yasaklanması değildir; İstihbarat'ın, iz sürmenin ve güvenlik kuvvetleri örgütünün etkin işlemesiyle, bu örgüt ve servisleri hükümetin tam hâkim olabilmesiyle, hükümetin şiddet olaylarının kaynaklarına cesaretle inebilmesiyle ancak terörizm yok edilebilir. Oysa hükümet bütün tersine beyanlarına rağmen sorumlular üzerine yürümek cesaretini kendinde bulamamaktadır.

TÜSTAV Arşivi

1 Mayıs ve Başbakan'ın Sorumluluğu

Basın açıklaması, 26 Nisan 1979.

Başbakan Ecevit, 1 Mayıs'ın İstanbul'da kutlanması dolayısıyla doğacak sorumluluğunu üzerinden atmak çabası içine girmiştir. Grup toplantısında yaptığı konuşma bunun açık bir kanıtıdır. Böyle bir çabanın içine girmesinin nedeni ise açıktır, işçilerin, emekçilerin, ilerici aydınların ve gençlerin, birlik, mücadele ve dayanışma azimlerini dile getirdikleri bu bayram gününün engellenmesi halinde bundan en başta kendisinin sorumlu olacağının farkındadır. Daha da ötesi, hükümetin bu basiretsiz tutumu yüzünden o gün doğabilecek ve yaratılabilecek olayların da baş sorumlusu kendisi olacaktır

İşçi sınıfımız ve emekçi kitleler o gün herhangi bir kimse ile karşı karşıya gelmek değil, en doğal Anayasal demokratik hakkını kullanmak istemektedirler. Bunun herhangi bir gösteri veya yürüyüşle mukayese edilmesi olanağı yoktur.

Başbakan ve hükümet, tutumunu derhal yeniden gözden geçirmek durumundadır. Tekrarlayalım ki, bütün sorumluluk Başbakanın ve hükümetindir.

Çark Başak, Sayı 61-62, 16 Mayıs 1979

Sokağa Çıkma Yasağını Protesto

Yasaklı 1 Mayıs günü verilen demeç, 1 Mayıs 1979.

Önce 1 Mayıs'ın kutlanması yasaklandı. Bunun ardından da sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Beş milyonluk bir kentte yaşamı otuz saat felce uğratacak bir biçimde peşin vur emriyle, otuz metreden fazla yaklaşıldığında ateş açma tehdidiyle İstanbul halkının sokağa çıkması yasaklandı.

Aynı zamanda partimizin dördüncü kuruluş yıldönümü olan 1 Mayıs 1979 gününü kutlamak için kiraladığımız Spor ve Sergi Sarayı'nı tarafınıza verilmesi yasalara, hukuka aykırı baskıları sonucu toplantıya üç gün kala engellendi, ardından da resmen yasaklandı.

Çok sık sıkıyönetim dönemleri yaşayan ülkemizde bile görülmemiş, aklın alamayacağı bir yasal tedhiş havası estirilmek isteniyor. Niçin? İşçi ve emekçilerin silahsız ve saldırısız yapmaya hazırlandığı ve geçmişte yaptığı 1 Mayıs kutlama törenlerini önlemek için.

O 1 Mayıs törenleri ki, bu konuda işçi sınıfımız hükümetten davacıdır, Mayıs 1977 toplu kırımının katillerinin bulunup adalete teslimini hükümetten haklı olarak hâlâ beklemektedir.

Yaratılan durum hiç bir "özgürlükçü hukuk devleti", "özgürlükçü demokrasi" anlayışıyla bağdaşmaz. Demokrasiye, insan haklarına, anayasaya aykırıdır. Huzur ve sükûnun sağlanması bahanesiyle işçi sınıfımız üzerindeki baskılar yoğunlaştırılmakta, bu sınıfın hak ve özgürlükleri uğrunda yürüttüğü mücadele kırılmak istenmektedir.

Hükümetin sıkıyönetim aracılığıyla yürüttüğü anti demokratik baskı politikasını, uyanık bekçiliğine anayasanın emanet edildiği yurttaşlardan biri olarak, protesto ediyorum. Bu protestomu dile getirmek için 1 Mayıs 1979 günü sokağa çıkıyorum.

Çark Başak, Sayı 61-62, 16 Mayıs 1979

Partimiz Her Hal ve Şartta Görev Başındadır

9. İl Temsilcileri Toplantısı açış konuşmasının geniş bir özeti, 17 Haziran 1979.

Dünyada ve Türkiye'de önemli gelişmelerin olduğu bir dönemi yaşıyoruz. Türkiye'yi çok yakından ilgilendiren ve bir türlü çözümlenemeyen enerji sorunu da "petrol krizi" olarak dünya politikasının gündeminde önemli yerini koruyor.

Petrol Krizi

1973'den beri dünya politika diline "petrol krizi" deyimi girip yerleşti. Son yılbaşından bu yana İran'da politik nedenlerle petrol çıkarımı ve üretiminin düşmesi, petrol ve petrol ürünleri fiyatlarının yüksek oranlarda arttırılması petrol krizi denilen olguyu yine ön plana çıkardı.

İlk bakışta "petrol krizi" petrol üreten ülkelerin lehine, bu ürünleri tüketen Batılı gelişmiş ülkelerin aleyhine gibi görünse de durum gerçekte o kadar basit değildir. Fiyatların yükselmesiyle Kapitalist Avrupa'nın ve ABD'nin büyük petrol tekelleri muazzam kârlar elde etmişler ve etmektedirler. Kendileri de petrol üreticisi ülke olan ABD ve İngiltere de petrol ürünlerine zam yapmışlardır. Fiyatların tırmanışı, maliyeti yüksek diğer enerji kaynaklarını da, denizlerdeki petrol yataklarını, kimi kömür rezervlerini, gelişmiş kapitalist ülkeler için kârla işletilir hale getirmiştir. Diğer gelişmiş kapitalist ülkeler kadar dış petrole bağlı olmayan ABD, dünya ticaretinde diğer gelişmiş kapitalist ülkelere karşı rekabet gücünü arttırmıştır. Petrol krizi ile kapitalist Avrupa ülkeleriyle Japonya, ABD'den daha sıkışık duruma düşmüştür ve bugün de ABD bu ülkeleri petrol alanında sıkıştırmaya devam etmektedir.

Ve nihayet, petrol üreten ülkelerin ellerine geçen döviz gelirinin önemli bir bölümü yeniden gelişmiş kapitalist ülkelere geri dönmektedir. Petrol üreten ülkelerin, gelişmiş kapitalist dünyadan ithalatı artmıştır ve kapitalist ülkeler ihraç ettikleri malların fiyatlarını yükselterek dış ticaret dengelerini yine kendi lehlerine çevirmeyi başarmışlardır.

Doların sürekli değer kaybetmesiyle petrol üretici ülkelerin ellerine dolar olarak geçen gelirin değeri de düşmektedir. Gelişmiş kapitalist Batı ülkelerinden yaptıkları ithalat bu bakımdan da kendilerine pahalıya gelmektedir. Bu nedenle petrol üretici ülkelerde, petrol ürünleri karşılığının dolarla değil, başka sağlam bir dövizle ödenmesi isteği belirmeye başlamıştır. Ayrıca petrol üreten ülkeler, petrol çıkarımının sonsuza dek sürüp gitmeyeceğinin, rezervlerinin sınırlı olduğunun bilincine varmaktadırlar. Bu ülkeler artık üretimlerini gelişmiş kapitalist ülkelerin tüketiminden çok, elden geldiğince kendi ekonomilerinin gereklerine göre ayarlamak isteğindedirler. Petrol üreten gelişmemiş ülkeler gelişmiş kapitalist ülkelerin yaşamsal ihtiyaç duyduğu bir maddeyi -petrolü- ellerinde bulundurmakla uluslararası ilişkilerde etkinliklerini bir ölçüde arttırabildiklerini, güç kazanabildiklerini, çıkarlarını artıra-

bildiklerini görmüşlerdir. Ama gelişmemiş, geri ekonomiler durumunda kaldıkları sürece emperyalizme bağımlı olmaktan kurtulamadıkları, petrol konusunda dahi son tahlilde gelişmiş kapitalist ülkelerin ağır bastıkları bir gerçektir.

Petrol sorunu hem petrol üreten gelişmemiş ülkelerle petrol tüketen gelişmiş ülkeler arasında, hem de bu ikincilerin kendi aralarında uzlaşmazlıklar yaratmaktadır. ABD, petrol kaynaklarının Batı'nın kontrolünden çıkabileceği kaygısıyla ikide bir, gerektiğinde Orta Doğu'ya askeri müdahalede bulunabileceği tehdidini savurmakta; buna karşılık olarak da, o takdirde bütün petrol kuyularının ateşe verileceği yanıtını almaktadır.

ABD'de petrol tüketimini düşürüp tasarruf sağlamak isteyen, ama bu yönde hazırladığı yasal önlemleri Senato'dan geçiremeyen Carter yönetimi bir yandan da, dünya piyasalarından petrol toplayıp stok edebilmek için benzinden gayrı petrol ürünleri ithalatçılarına varil başına 5 dolar prim verme yoluna gitmektedir. Bu durum, kapitalist Avrupa ülkelerini sıkıştırmıştır. Federal Almanya Başbakanı Helmut Schmidt ilk defa olarak, yeni enerji kaynakları bulunmazsa petrol yüzünden savaş çıkabileceğini söylemiştir. Federal Almanya Başbakanı Helmut Schmidt'in petrole prim verilmesi ve petrol ürünleri fiyat artışları sorunlarını görüşmek üzere ABD'ye gitmeye hazırlanırken böyle bir demeç vermesi anlamlıdır; sorunun taraflar için önemini ve ciddiyetini göstermektedir.

Petrol Sorunu En Çok Türkiye ve Benzeri Ülkeleri Etkilemektedir

Petrol konusunda en zor durumda olan ülkeler petrol üretmeyen, ama tüketen azgelişmiş, geri ülkelerdir. Türkiye bunlar arasındadır. Bu ülkelerin dış ticaret açıklarında en etken kalem petrol ve ürünleridir. Geçen yıl Türkiye'nin petrol ve ürünlerine ödediği döviz, ihracattan elde ettiği tüm dövizlerin toplamına eşit olmuştur. Bu yıl daha da yükselen fiyatlar yüzünden, ihracat gelirlerinin toplamı da petrol giderlerini karşılamaya yetmeyecektir. Petrol darlığı halkın yaşamına doğrudan yansımaktadır. Gazyağı, benzin, mazot, motorin, tüp gaz ve benzeri yakıtların darlığı ve yokluğu ulaşımı, tarımı, bir ölçüde elektrik üretimini etkilemekte, günlük yakıt ihtiyacını karşılayabilmek için halk büyük sıkıntı çekmektedir, önümüzdeki kış ısınmanın büyük sorun olacağı şimdiden bellidir. Bu toplumsal sıkıntıların politik sonuçları olacağı, iktidarı giderek daha da yıpratacağı açıktır.

Petrol Sorunu ve Türkiye'nin Dış İlişkileri

Petrol sorunu Türkiye'nin dış politikasını da etkilemektedir. Türkiye petrol ikmalini güvence altına alabilmek için istikrarlı dışalım kaynakları bulmak zorundadır. Üstelik, elinde yeterli döviz bulunmadığından, dışalımların uygun fiyatlar üzerinden kredili veya dövizle değil de ihraç malı ile ödenir türden olması durumu da vardır. Bu koşullarda Türkiye doğal ve haklı olarak bölgedeki petrol üreten Arap ülkeleri ve Sovyetler Birliği ile ilişkileri geliştirmek ve akaryakıt ihtiyacını karşılamak yoluna gitmektedir. Yalnızca bu ülkeler Türkiye'nin durumuna anlayış göstermekte ve uygun koşullar tanımaktadırlar. Sovyetler Birliği ile bir de Türkiye'de petrol aranması konusu vardır. Sovyetler Birliği'nin petrol konusunda bilgisi ve geliştirilmiş teknolojisi buna olanak vermektedir. Sırası gelmişken şunu da işaret edelim, sosyalist

ülkeler sömürüyü kaldırdıkları ve ekonomiyi merkezi planlamaya bağladıkları için "enerji krizi" içinde olmayan, gelişmiş ülkelerdir.

Ama Türkiye'nin dış ilişkilerini bu yönlerde geliştirmesine ABD ve kapitalist Avrupa kaşlarını çatmaktadırlar. Daha bir yıl önce, Türkiye'nin dış ilişkilerini irdeleyen yazı ve konuşmalarımızda IMF'nin, Dünya Bankası ve diğer mali kuruluşların ve onların ardındaki kapitalist devletlerin Türkiye'ye kredi, "taze para" sağlamakta çıkardıkları zorlukların altında politik neden ve amaçlar yattığını belirtmiştik. Şimdi artık açıkça ifade olunuyor ki, kapitalist ülkeler Türkiye'nin Sovyetler Birliği'ne karşı bir baraj oluşturmasını ve Ortadoğu'da Mısır'a karşı çıkan Arap ülkelerinin yanında değil, İsrail yanlısı bir tavır almasını istemektedir. Ekonomik, mali baskıların altında bu politik nedenler de yatmaktadır.

Türkiye'nin Komşu Arap Ülkeleri ve Sosyalist Dünya ile İlişkilerini Geliştirmesi Kaçınılmazdır.

Yalnızca petrol sorunu açısından değil, genel olarak dış ilişkiler ve dış ticaret açısından Türkiye'nin başta Sovyetler Birliği olmak üzere Sosyalist Dünya ve komşu Arap Ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmesi, tarafların çıkarlarına uygundur ve bölgede barış ve güvenliğin güçlenmesine temel bir katkıdır. Çok önemli bir nokta da bu ilişkilerde -ABD ve kapitalist Avrupa ile ilişkilerde olduğu gibi- bağımlılık, baskı, müdahale unsurları olmayışıdır. Bunlar, hak eşitliği, içişlerine müdahale etmeme zemini üzerinde hükümran devletlerarasında yer alan ilişkilerdir. Şu noktayı da altını çizerek vurgulayalım ki, emperyalist Batılılar ne denli zorluk çıkarsalar, baskı yapsalar; içeride büyük sermaye sınıfları aynı yönde ne denli direnseler, Türkiye'nin söz konusu ülkelerle ve özellikle de sosyalist ülkelerle ilişkilerini geliştirmesi, sıklaştırması kaçınılmazdır. Türkiye'nin istediği ve gerektiği gibi sanayileşebilmek için, ihtiyaç duyduğu, istikrarlı pazarlanan, politik takıntıları olmayan ucuz ve uzun vadeli krediler ve ileri teknolojiye ihtiyacı vardır. Kendisi kronik bunalım içinde olan kapitalist emperyalist Batı bunları Türkiye'ye geniş ölçüde sağlayacak durumda da değildir, istekte de değildir. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler ise bu olanakları sağlayacak durumda ve istektedirler.

Dünya, Yeni Enerji Kaynaklarına Geçiş Dönemindedir, Türkiye Bu Gelişmeleri İzlemek Zorundadır

Petrol krizi konusunu kapamadan şu noktayı da belirtelim ki, bu krizin oluşma ve gelişmesinde büyük petrol tekellerinin, emperyalist Batılı ülkelerin ve petrol üreten ülkelerin rolü her ne olursa olsun, sorunun altında petrol yataklarının sınırlı oluşu ve çok savurgan bir tüketimle bu yatakların hızla tükenme yolunda bulunması olgusu vardır. Dünya ergeç yeni enerji kaynakları bulma sorunu ile karşı karşıyadır. Dünya yeni enerji kaynaklarına geçiş dönemindedir. Yeni kaynak esas itibariyle, atom enerjisi olacağa benzemektedir. Atom enerjisinin barışçı amaçlar için kullanılışının bugün için tehlikeleri, sakıncaları vardır; bunların zamanla giderilebileceği umulur. Türkiye'nin enerji türünde kullanılmayan büyük su kaynakları ve önemli kömür yatakları vardır, Türkiye bunları bir an önce değerlendirmelidir, ama, enerji üretiminde meydana gelen değişikliklerle de ilgilenmeli, bu gelişmeleri izlemelidir.

1980

Temel enerji üretim ve kullanımındaki değişiklikler teknolojiyi, üretimi temelden etkiler; toplumsal evrimde yeni aşamaların olanaklarının açılmasında büyük rol oynar, insanlık tarihinin geçmişinde bu olmuştur, gelecekte de olacaktır.

Ortadoğu

Türkiye'nin içinde bulunduğu ve ilişkilerini geliştirmek istediği Orta Doğu'da durum açıklığa kavuşmuş olmaktan uzaktır, İran istikrarsız, nereye varacağı belli olmayan durumunu koruyor. Şah'a karşı koymada birleşen devrimci güçler arasında şimdi bir ayrışma ve çelişme görülüyor. Bu da bir ölçüde doğal karşılanır. Şeriatçı güçlerle sola dönük ilerici laik güçlerin Şah'ı devirmede birleşmeleri, ama Şah'tan sonra nasıl bir rejim gerçekleştirileceği konusunda ayrı düşünmeleri anlaşılır bir haldir. Aralarında dış politika konusunda uzlaşma olması, İran'ın emperyalist bağları ve emperyalizmin ileri karakolu olmayı reddetmesi, ABD üslerini kapatması, bağlantısız bir politikaya yönelmesi olumludur, sevindiricidir. Ama şeriata dayalı bir İslam cumhuriyeti üzerinde ısrar edildikçe iç rejim üzerinde bir anlaşmaya ve uzlaşmaya varılması çok zorlaşır, hatta olanaksız olabilir. Şeriata dayalı bir İslam cumhuriyetinin İran'ın ekonomik-sosyal sorunlarını çözebilmesi, ülkeyi ileri, demokratik, kalkınmış bir düzeye ulaştırabilmesi de olanaksızdır. Sola dönük ilerici demokrat güçlerin ve hareketin üstünlük kazanması ve ülkeyi esenliğe çıkarması olasılığı vardır. Bu beklentinin İran'ın toplumsal gerçekliğinde dayanakları da vardır. İran'da çeşitli ulusal topluluklar sorununun gerçekçi, kalıcı bir çözüme kavuşabilmesi de sola dönük ilerici demokratik hareketin ülke siyasetinde egemen olmasına bağlıdır. Bu topluluklar sorunu ve ülkenin barış ve bütünlüğü, zorba, ezici, göz açtırmayan bir merkeziyetçilik ile değil, toplulukların demokratik hak, ve özgürlüklerini tanıyarak gerçekleştirilebilir.

İran Deneyinden Alınacak dersler

İran deneyi ders alınacak iki tespiti ortaya çıkarmıştır. Birincisi büyük kitlesel halk hareketlerinin karşı konulmaz gücüdür. Yıllarca ve yıllarca Şah, İran'da olup bitenlerin olmaması için, kitlesel hareketleri bastırmak için kendine bağlı büyük bir ordu besledi, kadrolarına imtiyazlar, refah sağladı, en modern silahlarla donattı. Ama bu ordu kitle hareketiyle başa çıkamadı; çıkmak şöyle dursun kadroları ortadan silindi, yok oldu. İkinci tespit, oluşan bir devrimci dalganın kalıcı başarıya ulaşabilmesi, kalıcı sonuçlar verebilmesi için sıkı disiplinli, militan, sorunlara geçerli ve gerçekçi çözümler öneren ve önerdiği çözümleri gerçekleştirmeye yetenekli bir örgütlenmeye olan gerekliliktir. Bu da işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin güçlü olması, işçi sınıfı ve diğer ilerici demokratik güçleri toparlayıp örgütleyebilmesi, devrimci hareketi yönlendirebilmesi demektir, İran devrimci hareketinde bulanıklık ve dalgalanma bu konuda eksiklikten doğmaktadır. Bununla beraber İran işçi sınıfı partisi önceden tahmin edildiğinden daha güçlü bir biçimde devrimci harekette yer almıştır ve devrimci süreç içinde hiç kuşkusuz bu gücü daha da artacaktır.

Amerika Arap Dünyasından Tecrit Ediliyor

Ortadoğu'nun Arap ülkeleri kesiminde de durum istikrara kavuşmuş değil. Bugün

için olumlu olan nokta, ABD ile İsrail'in kendi kafalarına göre giriştikleri barış hesaplarının yanlış çıkmasıdır. Mısır Arap dünyasının lideri durumundaydı, İsrail ile savaşa girişen esas güç de Mısır'dı. Onunla anlaşmaya, barışa varıldı mı, İsrail-Arap sorunun düğümü çözülmüş olacaktı. Mısır'ın ardından diğer Arap ülkeleri birer, ikişer aynı hizaya geleceklerdi.

Bu mantığın geçerli bir yanı da var gibiydi. Arap ülkeleri İsrail ile savaştan bıkmışlardı. Filistinlilere de özel bir sevgileri yoktu. Filistin hareketinin devrimciliğinin kendi ülkelerine yansıması olasılığından kaygılıydılar. Filistinlileri ve FKÖ'yü önce Ürdün ülkesinden atmıştı, sonra Lübnan'da istenmez olmuşlar ve Suriye'nin hışmına, kanlı saldırılarına hedef olmuşlardı.

Mısır İsrail ile anlaşmaya varınca Ürdün ile Suudi Arabistan ılımlı bir tavır takınıp Mısır'a karşı sert tepki gösterilmesinde tereddüt ettiler. Arap Red Cephesi bölünür gibi oldu. Ama bu uzun sürmedi. Mısır'a karşı tüm diğer Arap ülkeleri saflarını sıklaştırdılar. Şimdi Mısır ile diplomatik, ekonomik ilişkiler kesik. Mısır, Arap politik, ekonomik, mali kuruluşlarından çıkarılıyor, ona yapılagelen parasal yardım kesiliyor, Suudi Arabistan Mısır'ın ABD'den alacağı uçakların bedelini ödemeyi reddediyor. Kısacası, Mısır tam kuşatılıp tecrit ediliyor. Onunla birlikte Amerika da Arap dünyasından tecrit edilmiş oluyor.

Arap dünyasının Batı yanlısı, emperyalizmle uzlaşagelmiş tutucu ülkelerinin Mısır'a ve dolayısıyla da İsrail ile Amerika'ya karşı bu vaziyet alışları neden? Bir, kendi kamuoylarından, halklarından çekindikleri için olabilir. İran örneği kitleleri karşıya alarak, onlara rağmen, iktidarda kalınamayacağını, Amerikan desteğinin, bağımlı güçlü ordu beslemesinin bu konuda pek bir işe yaramayacağını gösterdi.

İki, İsrail'in elde ettikleriyle hiç bir zaman tatmin olmadığını ve olmayacağını, güttüğü yayılmacı politika ile Arap halkları ve devletleri için kalıcı, sürekli bir tehdit oluşturduğunu, Ortadoğu'da Arap dünyasına karşı emperyalizmin koç başı olma işlevini gördüğünü artık iyice anlamış olabilmeleridir.

Ortadoğu'nun Yeni Güç Dengesi ve Türkiye'nin Yeri

Şimdi Ortadoğu'da güç dengesinin yeniden biçimlenişi süreci yer almaktadır. Afganistan ve İran'da emperyalizm kayba uğramıştır. Arap dünyasında kazandığı da söylenemez. Yıllarca düşman kardeşler durumunda olan Suriye ile Irak birden bir yaklaşma ve tek devlet olarak birleşme davranışı içine girmişlerdir. Bu gerçekleşirse, Ortadoğu'da önemli bir gelişme demek olacaktır. Suriye'nin ayrıca Ürdün ile bir yakınlaşması vardır. Mısır ile ABD'ye karşı tavır alan Arap devletlerinin Sovyetler Birliği'ne açılımları görülmektedir. En anti-Sovyet olan Suudi Arabistan bile bu tavrını değiştirmiş, olumlu bir çizgiye kaymıştır. Mısır'ın kendisine bile kesin kayıp gözüyle bakmamak gerekir. Sedat'ın büyük iç ekonomik sorunları vardır. İsrail ve ABD'ye teslim oluşunda bu sorunlarla uğraşma zorunluluğu ve ABD'den alacağı yardımlarla sorunları çözebilme umudu rol oynamıştır. Oysa Mısır'ın sorunları dünya kapitalist sistemi içinde emperyalizme bağımlı olmaktan doğmaktadır ve bu bağımlılığı arttırıcı politikadan elbette derde deva olmaz. Tersine dertleri arttırır. Mısır'da Sedat rejiminin ne kadar sürebileceği tartışılabilir bir konudur.

Ortadoğu'da güç dengelerinin yeniden biçimlenişinde Türkiye'nin yeri ne ola-

cak? Türkiye emperyalizme bağımlıdır, ABD ile Batı Avrupa ile bağımlı ilişkiler içindedir. Hele şu sıralarda milyarlara varan borçları erteleyebilmek ve yine milyarlara varan yeni kredi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Batılı güç odaklarının onayını almak çabasındadır. Bu güç odakları ise İsrail'den yana, Arap ülkelerine ve Sovyetler Birliği'ne karşıdır ve Türkiye'yi bu yönde etkilemek istemektedirler. Türkiye ise bu etkilemeye karşı koymak durumundadır. Bağımsızlığı da dahil olmak üzere ulusal çıkarları Türkiye'nin Arap ülkeleri ve sosyalist dünya ile ilişkilerini geliştirmeye devam etmesine amirdir.

Salt II

Stratejik silahları sınırlandırma anlaşması, Salt II, nihayet imzalanma evresine geldi. Bilindiği gibi bu noktaya geliş zor oldu. Salt I'in süresinin bitimine kadar ikinci bir anlaşma yapılamadı da, Salt I anlaşmasını bir yıl uzatmak gerekti. "Detant"ın, yumuşamanın derinleşip güçlenmesini istemeyen Amerika sürekli güçlükler çıkardı ve şimdi de tam imzalanma aşamasında, Salt II'nin uygulanıp uygulanmadığının denetimi sorununu ortaya attı.

Casus Uçakları ve Türkiye: Diplomatik Bir Skandal

İddiaya göre Carter Salt II'nin ABD senatosundan geçmesine, gelecek yılki başkanlık seçimlerinden ötürü büyük önem veriyormuş. Senato ise, İran'daki üslerin kapanması dolayısıyla anlaşma hükümlerine Sovyetler Birliği'nin uyup uymadığının denetlenemeyeceği düşüncesiyle Salt II anlaşmasına karşıymış. Carter çözümü, Kıbrıs'taki İngiliz üssünden kalkacak Amerikan casus uçaklarının Türkiye göklerinden Sovyetler Birliği'ni gözetlemesinde buluyor. Başbakan Ecevit de buna Sovyetler Birliği razı ise "evet" diyor.

Bizce bu olay diplomatik bir skandaldır. İki devlet uzun görüşmelerden sonra bir anlaşmayı imzalama noktasına geliyorlar, tam bu sırada biri diğerine "Kusura bakma, ben senin imzana sadık kalacağına, anlaşma hükümlerine uyacağına inanmıyorum, gel sen benim üçüncü bir devleti kullanarak hava casusluğu yapmama müsaade et" nasıl der, hangi yüzle? Anlaşmaya taraf olmayan üçüncü bir devlete bu teklif nasıl yapılır? Hangi cüretle?

Kanımızca Türkiye'nin cevabı kayıtsız şartsız "hayır" olmalıdır. Casusluk faaliyetleriyle yumuşamaya, barışa katkıda bulunulamaz. Devletlerarasında karşılıklı güvene dayalı açık ilişkilerin geliştirilmesidir yumuşamaya hizmet edecek olan. Kaldı ki böyle casus uçuşlarına izin vermek, Türkiye ve Bölge üzerine tehlikeleri çekmektir. Doğu Akdeniz ve Türkiye üzerinde uçuşlar bütün bölgeyi kontrol altına alacaktır ve bir anlaşmazlık, savaş olasılığı çıktığı hallerde bu uçuşlar Türkiye'den savaşa bulaşmaya çıkarılmış bir davetiye olacaktır. Onun için ABD'nin Türkiye havalarında casus uçak uçurtma önerisi hiç dolambaçlı yollara sapılmadan düpedüz reddedilmelidir.

Türkiye Üzerine Yeni Baskılar mı?

Son günlerde çıkan haberlere bakılınca Salt II uygulamasının denetimi hikâyesinin doğruluğu da kuşkulu bir hal oluyor, Sovyetler Birliği'ne karşı havadan casusluk

için kullanılacak uçaklar eski U-2'ler değilmiş, bunlar, başka ad taşıyan yeni geliştirilmiş uçaklarmış. Bunların görev yapabilir hale gelmeleri için daha bir yıl geçmesi gerekiyormuş. Bu tahmin doğru çıkmazsa uçakların kullanılabilirliği daha uzun zaman alabilir. Salt II ise bu ay imzalanacak ve kısa sürede de ABD Senatosu'na getirilecek. Bu durumda Türkiye üzerinden casus uçakları uçurulması konusu ABD'ce en azından zamansız ortaya atılmış oluyor. Yoksa maksat Türkiye'ye bu vesile ile de baskı yapmak, baskı yoluyla onu tam dize getirmek midir?

Barış, Silahlar Dengesi Üzerine Oturtulamaz!

Salt II anlaşması dünya barışına katkıda bulunacak önemli bir adımdır. Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkeler topluluğunun hep savunduğu üzere yumuşama, barış içinde bir arada yaşama ilkesi askeri alanda da yansımalıdır.

Nükleer silahlara sayıca sınırlar koymakla yetinmeyen, nükleer yeni tip silahların geliştirilmesine set çeken, mevcut stokların imhasını öngören, nükleer silahları tümüyle yasaklayan anlaşmalara gidilmelidir. Barış çok tehlikeli silahların dengesi üzerine değil, dünya çapında genel bir silahsızlanma üzerine oturtulmalıdır. Dünya sosyalist sisteminin ve dünyanın tüm diğer barış güçlerinin mücadele ve çabasıyla barışın böyle sağlam bir temele oturtulabileceğine inanıyoruz.

Türkiye-Batı İlişkileri

Gerçekten de, emperyalist Batılılar Türkiye'ye bütün baskı yollarını deniyor, Türkiye'yi tam dize getirip teslim almak için. Onların açısından Türkiye dünya kapitalist sisteminin uluslar arası işbölümü sistemindeki yerine tam oturmuyor. Türkiye 1960'lardan bu yana ortalama yaklaşık %7'lik bir kalkınma hızı ve daha yüksek bir sanayileşme hızı kaydetmiştir. Sağlıklı ve dengeli bir kalkınma ve sanayileşme olmasa da, Türkiye bunu başarmış, üstelik ağır sanayi alanında da önemli adımlar atmıştır. Bu alanda daha ileri adımlar atmayı ve genel gelişme hızını sürdürmek istiyor. Bu durum, dünya kapitalist sisteminin uluslararası işbölümünde Türkiye'ye bağımlı ve geri bir ülke olarak ayrılmış ve Türkiye'nin de doldura gelmiş olduğu yerin gereklerine, niteliklerine uymuyor.

Emperyalizmin Niyeti ve İMF'nin Formülü

Onlara göre Türkiye sanayileşme emellerinden vazgeçmeli tarım ve turizm ülkesi olmalıdır. Sanayide de geri teknolojili küçük hafif sanayi işletmeleriyle yetinmelidir. Daha fazlası içinse, kapıları yabancı sermayeye açmalıdır. O zaman batılı tekeller, çok uluslu şirketler gelir, Türkiye'ye Yakın ve Ortadoğu'ya açılan bir kapı olarak kullanmak üzere Brezilya'ya yaptıkları yatırımlar gibi yatırımlar yapar ve Türkiye'den sözü geçen bölgeye ihracata yönelirler. Böylece Türkiye'den Avrupa'ya işçi göçü durur; Almanların hep istediği gibi, işgücü sermayenin bulunduğu yere gideceğine, sermaye işgücünün bulunduğu yere gelmiş olur; bu işgücü kendi yurdunda daha da ucuz olduğundan Amerikan ve Avrupa sermayesi bu bakımdan da daha kârlı çıkar. İMF bu talepleri bir tek talep halinde de formülleştiriyor: Ekonomiyi iç ve dış rekabete açan, serbest piyasa ekonomisini benimseyin. Bu, ekonomide devlet sektörünün tasfiyesi demektir (İMF'nin Kamu İktisadi Kuruluşlarına ilişkin kesin talepleri

var); ülkenin gelişme sürecindeki sanayisinin gümrük duvarlarıyla korunmasından vazgeçmek demektir: Bu, yabancı sermayeye kapıları sanki kendi ülkesinde yatırım yapıyormuşçasına serbestçe açmak demektir. Kısacası bu, Türkiye'nin emperyalizme bağımlı geri bir kapitalizm olma statüsünü damgalayıp perçinlemek demektir.

Türkiye'ye yapılan taleplerin bir iç mantığı, bütünlüğü vardır. Hükümet uzun süre bunu anlayamadı, veya anlamak istemedi. Türkiye'ye yardım için acil fon kurulması fikri ortaya atılınca Türkiye'de, memnunluk belirtileri görüldü. Acil fon devletten devlete yardımı öngörecekti ve böylece Uluslararası Para Fonu'nun önerdiği, hükümetin imkân bulursa pek de almak istemediği sert önlemler, koşullar atlanabilecekti. Durumu böyle değerlendirmek emperyalist Batı'nın ne yapmak istediğini ve niçin istediğini anlamamak demekti. OECD'ye dahil 17 ülke Türkiye'ye yardım konusunda anlaştı, ama yardımın fiilen gerçekleşmesi için söz konusu ülkelerle ikili görüşmeler yapılması gerekiyor. Bu arada "önce IMF ile anlaşın" direktifi geçerliliğini koruyor ve bu konularla anlaşmaya gidiliyor.

Batı tarafından Türkiye'ye sert koşulların çıplak birer yumruk gibi indirilmesinin ikinci nedeni -petrol krizine ilişkin olarak belirttiğim gibi- Türkiye'nin dış ilişkilerinde Batı'nın istemediği yönlerde gelişmeler göstermesidir. Batı'nın arzuladığı ekonomik mali ambargonun bir nedeni ve amacı da Türkiye'nin sosyalist dünya ve Arap ülkeleriyle -özellikle de birincilerle- yakınlaşmasına set çekmektedir. Eğer birinci koşul yerine gelir, dünya kapitalist sisteminin uluslararası işbölümü çerçevesinde Türkiye, emperyalizme bağımlı, tarıma ve turizme dayalı, gerçek anlam ve ölçüde sanayileşmemiş geri bir kapitalist ülke olma rayına tam otururşa, dış politikada dünya sosyalist topluluğuna ve Arap ülkelerine yakınlaşması, onlarla ilişkilerini geliştirmesi de durur. Kabul ettirilmek istenen ekonomik koşul ve önlemler böyle politik sonuçları da içermektedir.

Batı'nın Bize Dayattığı Reçeteler Kabul Edilemez

Bu yaptığımız tahlilin mantığından muhalifi sonuçlar da çıkmaktadır. Emperyalizmin boyunduruğundan kurtulup tam bağımsızlığa kavuşacak Türkiye, emperyalist Batı'lı ülkelerden gayri ülkelerle -dünya sosyalist topluluğuyla, ilerici, anti-emperyalist Arap ülkeleri ve diğer 3. dünya ülkeleriyle- ilişkilerini geliştirmek durumunda, hatta zorundadır. Bağımsız gerçek kalkınmada ülkenin öz kaynaklarına dayanmak esas olsa da, hiç bir ülke dış dünyadan uzun zaman kopmuş kalamaz, iç dinamiklerine uygun dış dinamikleri kullanmak zorundadır. Türkiye'nin bağımsız, halktan yana, hızlı sanayileşme ve kalkınması için uygun dış dinamikler ise dış ilişkilerin sözünü ettiğimiz yönlerde gelişmesidir. Hükümet bu tercihi yapmalıdır. Türkiye'yi gerçekten hızlı kalkınma yoluna sokmak istiyorsa, işçi emekçi halk kitlelerine, ilerici demokratik güçlere verdiği sözleri yerine getirmek, kitle tabanını korumak istiyorsa, bunu yapmalıdır. Hükümet şunu da unutmamalı ki İMF'nin sözcülüğünü ettiği emperyalist Batılıların önerileri, yardımları Türkiye'nin temel kalkınma sorununa ve buna bağlı ikincil sorunlara çözüm değildir. Türkiye'nin ticaret ve ödemeler dengesi açığını kapamasının geçerli ve gerçekçi yolu ihracatı arttırmaktır. Ama Türkiye'nin elinde ihraç edemediği stoklar yoktur. Ancak iç tüketim kısılarak ihracat arttırılabilir. Bu da sağlıklı bir durum değildir ve tüketimi kısmanın

bir sınırı vardır. Açıkları kapamanın tek yolu İhraç edilecek mal çeşidi ve miktarını arttırmaktır. Bu da, sanayileşmeyi, yavaşlatmak, kalkınma hızını düşürmekle, yani Batı'nın bize dayattığı reçete ile elde edilemez.

Büyük Sermayanin Çıkarları Emperyalizmin Emelleriyle Bütünleşmektedir

Çok dikkat çekicidir ki, İMF ile görüşmelerin kızıştığı, önerilerin tartışıldığı günlerde özel sektör de gazetelerde yayınladığı ilanlarla, tutumunu kamuoyuna açıkladı. Uluslararası Para Fonu'nun görüşlerini paylaşıyor, önerilerini destekliyoruz demeden, dileklerini açıkça belli ettiler. Yerli özel sektör de ekonominin iç ve dış rekabete, pazar ekonomisine ve yabancı sermayeye açılmasından yana, "Devletin müdahale etmesine" karşıdır. Ona göre toplumda temel güç ve gerçek çıkar yol özel sektördür. Dünyanın tüm gelişmiş ülkeleri bu yoldan kalkınmıştır, başka yol yoktur.

Bu görüşlerden bir kez daha ortaya çıkıyor ki, özel sektör somut ayrıntılı "önlemler" ötesinde, temel ekonomi görüşünde de Uluslararası Para Fonu ile aynı çizgi üzerindedir. Ekonomide devlet sektörünün tasfiye edildiği, gümrüklerin serbest ticarete açıldığı, yabancı sermayenin tüm serbestliğiyle ülkeye girdiği koşullarda, ilanları veren tekelci sermaye kesimi uluslararası büyük tekellerle iyice sarmaş dolaş olacaktır; elbirliğiyle küçük ve orta sermaye ve işletmeleri bir bölümü ile tüm tasfiye ederek, bir bölümü ile de tekellere bağımlı yan sanayi haline dönüştürerek ulusal ekonomi üzerinde tam egemenlik kurmaya gideceklerdir.

Büyük sermaye kendisi için başka çıkış yolu görmemektedir. Yabancı sermayeye karşı durmak, ulusal pazara egemen olup yabancı sermayeyi dışlamak, Türkiye'nin bağımsız sanayileşmesini sağlamak büyük özel sermayenin tasarıları arasında değildir. Emperyalizm aşamasındaki kapitalist dünya koşullarında bunu başaracak güç ve yetenekte de değildir.

İşte bu noktada emperyalizmle büyük burjuvazinin çıkarları ve buna bağlı olarak da görüşleri, emelleri, davranışları bütünleşmektedir. Ve bu noktada tüm yurtsever, ilerici, demokrat, sol güçlerin, işçi ve emekçi kitlelerin büyük tekelci sermayeye ve onun işbirliği ettiği ve işbirliğini daha da perçinlemek istediği emperyalizme karşı örgütlü birleşik mücadeleyi geliştirmek ve güçlendirmek gereği gündeme gelmektedir.

Büyük Sermayenin Sınıfsal Seçeneği, Türkiye'nin Ulusal Seçeneği Değildir

Büyük sermaye paralı ilanlarında "hür teşebbüsten başka yol yoktur. Bütün gelişmiş ülkeler bu yoldan kalkınmıştır" derken, aslında, kapitalizmden başka yol yoktur demek ve kapitalizmden daha ileri aşamadaki gelişmiş ve gelişmelerini istikrar içinde sürdüren sosyalist ülkeleri göz ardı etmek, unutturmak istemektedir. Böylece büyük sermaye kendi sınıfsal seçeneğini dile getirmektedir. Bu onun sınıfsal seçeneğidir ama, Türkiye'nin ulusal seçeneği değildir; işçi emekçi kitlelerin yurtsever demokratik güçlerin seçeneği de değildir. Seçenek olmamanın ötesinde, "hür teşebbüs" düzeni, yani kapitalizm, Türkiye ve benzeri emperyalizme bağımlı ülkeler için kapalı bir yoldur. Türkiye ve tüm yoksul bağımlı ülkeler sonunda sosyalizmi hedef alan yoldan kalkınabilirler. Emperyalizme ve onun iş ortağı yerli büyük burjuvaziye karşı mücadele veren kitleler bu gerçeği her gün daha yakından görmekte, sosyalizm

1986

için mücadele çizgisine daha yaklaşmaktadırlar.

Güncel Görev, İşçi Sınıfının Politik Birliğini Sağlamaktır. Bu konuyu Politik Ticaret Metaı Haline Getirmek Ciddiyetsizliktir

Kitlelerin devrimci çizgide nesnel koşulların itelemesiyle gelişen hareketi vardır. Bu hareketin güçlenmesi, etkinliğini arttırması, sonuç almaya doğru yönelmesi için hareketin, sağlıklı bütün kesimleriyle birlikte bütünleşip örgütlü birleşik güce dönüşmesi gerekir; bunun için işçi sınıfının politik birliğini sağlamak güncel görevdir. Yalnız burada bir noktanın önemle altını çizmekte yarar vardır. Birlik, dağınık güçleri birleşik örgütlü güce dönüştürmek konuları politik ticaret metaı haline getirilmemelidir. Politika ticareti her konu ve biçimde çirkindir, geçersizdir, birlik konusunda büsbütün öyle. Birlik sözünü ağzından düşürmemeyi kendinin propagandası için araç olarak kullanmaya kalkmak, dikkatleri çekmek, kendini sol kanada kabul ettirmek için birlik konusunda göze çarpıcı, ama kof girişimlerde bulunmak en hafif bir deyimle ciddiyetten yoksun olmaktır.

İşçi Sınıfı Haraketi İçin Doğru ve Geçerli Bir Tek Çizgi Vardır

Saman alevi gibi bir an parlayıp dikkati çekecek, ama hemen sönüp sonuç vermeyecek kof davranışlarla birlik sağlanmaz, ancak lafazanlığı edilir. Verili bir zaman bölümünde verili somut koşullarda bilimsel sosyalist açıdan, işçi sınıfı hareketi için bir tek doğru, geçerli politik çizgi, strateji vardır. Bu nedenle ergeç birleşme, tekleşme, bilimsel sosyalizme gerçekten benimsemiş, özümsemiş olanlar için kaçınılmazdır. Bunu çabuklaştırmak için bütün konular ve sorunlar açık zihniyet ve açık yüreklilikle köklerine kadar inilip irdelenir, tartışılır ve üzerinde mutabık kalınan sonuçlar saptanır, kabul edilir. Küçük dükkâncılık hesaplarına, puan mı kazanıyorum, puan mı kaybediyorum kaygılarına düşmeden yapılması gereken budur.

Anti-Emperyalist, Anti-Faşist Mücadelede Kitle Örgütlerinin Örgütsel Bütünlüklerini Korumak, Geliştirmek Şarttır

Birliğin ve örgütlü birleşik güç oluşturmanın ivedi gündem maddesi olduğu günümüzde kitle örgütlerinin bütünlüğünü korumak ayrı önem taşımaktadır. Kitle örgütleri, sınıfsal, kitlesel mücadelenin örgütleyicisi ve kaldıraçları oldukları ölçüde önemli işlev görürler. Bu işlevi görebilmek için örgütsel bütünlüklerini korumaları ve geliştirmeleri şarttır. Oysa bugün kitle örgütlerinin örgütsüzlüğe, bölünmeye itildikleri esefle gözlenmektedir.

Bu durum, faşizme karşı mücadele bakımından da ciddi olumsuzluklar doğurmaktadır. Emperyalizme ve faşizme karşı mücadele, en geniş kitlelerin örgütlü direnişi ile ancak başarıya ulaşabilir. Emperyalizme ve faşizme karşı mücadele sınıfsal ve kitlesel düzeyde geliştirilecek bir mücadeledir. Çünkü emperyalizm ve faşizm tehlikesinin kaynağı sınıfsaldır; dayanağı sınıfsaldır.

İşçi ve emekçi kitlelerin mücadeleye en geniş kesimleriyle ve etkin olarak sokulmasını sağlayacak, onların kitle örgütleridir, sendikalarıdır. Kitle örgütlerinin ve sendikaların çözülüp dağılmalarına sebep olmak, işçi ve emekçi kitlelerin mücadelede güçsüz düşürülmesidir.

1987

Kitle örgütünü bütünlüğünü koruyarak, bir bütün olarak demokratik mücadele çizgisinde geliştirmek yerine, ne yapıp edip yönetimi ele geçirmek, geçirdikten sonra da örgüt kaynaklarını kendi gurupçu maksatları için kullanmak, diğer grupları tasfiye etmek eğilimi günümüzde ağır basıyor. Yönetimi ele geçiremeyenler veya geçirmişken sonra kaybeden kimi guruplar da örgütten ayrılmak ve yeni bir örgüt kurmak girişimi gözleniyor. Her politik gurup kendi kitle örgütünü, sendikasını kurma yoluna giderse kitle örgütleri çözülüp dağılarak atomik hale dönüşürler.

İlerici Sendikal Hareketin Bütünselliğine Sahip Çıkmalı ve Ona "Parti" İşlevi Yüklemekten Titizlikle Kaçınmalıyız

İşçi sınıfımızın ilerici sendikal hareketi böyle bir tehlike ile karşı karşıyadır. Bu olmamalıdır.

Bir taraf tasfiyeden vazgeçmeli öbür taraf kopup ayrı örgütlenmeden, veya, örgüt içinde kalıp örgütsel bütünlüğü ve bir bütün olarak gelişmeyi köstekleyen dar gurupçu taktik ve davranışlardan vazgeçmelidir. Her görüş ayrılığı çıktığında ayrı örgütlenmelere gitmek, sonunda örgütlerin tasfiyesi ve son derece etkisizleşmesi noktasına varır, ileri sendikal hareket bu akıbetten kurtarılmalıdır; aksi hal burjuvazinin hesap ve çıkarlarına denk düşer.

İlerici sendikal hareketi tehdit eden diğer bir tehlike de sendikal örgütlenmeye politik parti işlevleri yüklenmesidir. DİSK'in içinde belirli bir sendika sayısının DİSK'ten kopma durumuna gelmesinde böyle bir anlayışın rolü vardır. İşçi sınıfının ekonomik ve politik hareketleri açısından bu tehlikeli yanlış bir daha tekrarlanmamalıdır. Burjuvazi Türkiye'de solun parçalanmış olduğu konusunu sürekli işlemekte ve bu görünümü geliştirip vurgulamak yönünde çeşitli girişimlerden, tertiplerden geri durmamaktadır. Oysa bu bölünmüşlük görünümü bir yana işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi, yani işçi sınıfımızın partisi gerçekte vardır, var olduğunu bölünmüşlük iddiasında bulunanlar da bilmektedir.

Dünyada ve her ülkede, verili durum ve koşullara göre, bilimsel sosyalist açıdan tek doğru çizgi, strateji vardır ve bu çizgi ergeç kendini kabul ettirir, işçi sınıfı hareketi haline gelir. Türkiye'de de bu böyle olacaktır.

Özel Sektör Hükümeti Devirmek mi İstiyor? Nedir Gerçek Amacı?

Konuşmamızın seyrinde böyle geniş bir kavis çizdikten sonra tekrar özel sektörün paralı ilanlarına dönelim. Nedir amaçları, hükümeti düşürmek mi? Hükümetin kıl payı ile iktidarda kaldığı, ha düştü düşüyor spekülasyonlarının yapıldığı günlerde özel sektörün saldırıya geçişi ilkin böyle bir ihtimali, hükümetin düşürülmek istendiği ihtimalini akla getiriyor. Ama üzerinde biraz düşünüldüğünde akla başka ihtimaller de geliyor. Hükümet düştüğü taktirde hemen bir yenisinin kurulması kolay olmayacağına, Sadi Irmak hükümeti deneyiminin tekrarlanması da istenmeyeceğine göre, sanırız ne dış çevreler, ne de iç sermaye çevreleri şu günlerde hükümeti devirmek yolunu seçmezler. Yerli büyük sermayenin istekleriyle Uluslararası Para Fonu'nun ve dolayısıyla tüm Batılı mali kuruluşların ve devletlerin istekleri üst üste çakıştığından, amaç hükümetin aynı doğrultuda dıştan ve içten sıkıştırılması, isteklerin kabulünün sağlanması olabilir. Son haftanın gelişmeleriyle sağlanmıştır da.

1988

Devalüasyon ya da "Sıkıntının Hakça Dağıtımı"!

Son haftanın gelişmeleri hükümetin son direniş noktasının kırıldığını gösteriyor. Hükümet çoktan IMF'in istemlerine boyun eğmişti de, görünümü biraz olsun kurtarmak istiyordu. Bunu dahi IMF'e kabul ettiremedi ve "stand-by" antlaşması imzalanmadan önce devalüasyon yapıldı, "katlı kur" adı altında. Aradaki fark, Türk lirası karşılığı döviz olarak tek bir kur değil, kullanım yerlerine göre değişik birkaç kur saptanmasıdır. Hükümetin başarısı (!) bundan, ibarettir. Ekim seçimlerinden sonra bu defa adıyla sanıyla bir devalüasyon gelmesi de beklentiler arasındadır. Türkiye ardı ardına devalüasyonlar dönemine girmiştir. Başbakan şimdi sıkıntının hakça dağıtımından söz etmektedir. Gelirin hakça dağıtımının olmadığı bir toplumda sıkıntının hakça dağıtımı nasıl olur? Özveriden söz ediyor başbakan! Kimin için özveri? Büyük sermaye için mi? Büyük sermayenin özveride bulunduğu nerede görülmüş? Yayınlanan verilere göre 1978'de büyük sermaye rekor kârlar elde etmemiş mi?

Büyük sermaye, iş çevreleri devalüasyonu ve KİT ürünlerine zamları olumlu karşıladılar. Büyük sermaye örgütlerinin sözcüleri hemen ardı ardına onaylarını belirttiler. Bu da, emperyalist-mali kuruluşları ve ardındaki Batı'lı kapitalist devletler ile yerli büyük sermayenin istemlerinin ne denil üst üste çakıştığını bir kez daha göstermektedir.

Emperyalizmin ve Yerli Burjuvazinin CHP İktidarından Ciddi Bir Şikayeti Yoktur

Hükümetin hiç mi düşme ihtimali yok? Var ama, güçlü bir ihtimal değil. Hükümet o kadar kıl payı bir destekle iktidarda duruyor ki, meclis aritmetiğinde dayandığı oylar o kadar istikrarsız ki, raslantısal nedenlerle de meydana gelebilecek bir oy farkıyla bile iktidarı yitirebilir. Böyle sürprizler olmazsa, hükümetin Ekim seçimlerine kadar yerinde kalması beklenir. Erken seçim senato kısmi seçiminden sonra gündeme gelebilir, seçim sonuçlarının durumuna göre.

Demirel hükümeti düşürme tutkusuna iyice saplanmış, ama üçüncü bir milliyetçi cephe koalisyonu istemiyor. Şimdilerde erken seçime gidilirse, tek başına iktidar olabilecek kadar oy alabileceğini hesaplıyor.

Demirel ve AP'nin tutumu bu olmakla beraber, sözcüsü oldukları büyük sermaye sınıfının onlar kadar CHP'den mutlaka ve hemen kurtulma çabasında olduğu söylenemez. Gerçi genel olarak dünyada sosyal demokrasi ve özgün olarak Türkiye'de "demokratik sol" CHP büyük sermayenin birinci "iktidar partisi seçeneği" değildir. Üstelik Amerikan burjuvazisi ile bizim yerli burjuvazi, sosyal demokrasinin "radikalizm"inden ürkerler. Hiç kuşkusuz Türkiye'de CHP yerine AP'yi iktidarda görmeyi yeğlerler. Ama öte yandan bir buçuk yıllık CHP iktidarlarından ciddi bir şikayetleri de yoktur. Bu iktidar, özellikle başbakanı, bazı konularda biraz direnir gibi oluyor, biraz baskı, zorlama gerektiriyorsa da eninde sonunda istenilen hizaya geliyor.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle ilişkilere gelince, emperyalist Batı ülkeleri bundan hoşlanmamakla beraber, şu da bir gerçektir ki, bu ilişkileri başlatmak şimdiki iktidarın işi değildir. Sovyetler Birliği'nden büyük kredi almayı ve onların teknik yardımıyla ağır sanayi işletmeleri kurmayı 1970'den önce Demirel hükümeti

başlatmıştır. Sovyetler Birliği ile Bulgaristan'dan, elektrik enerjisi alınması durdurulsa veya o ülkeler vermeyi reddetseler, bunun ucu en önce ve en çok sanayicilere dokunur. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Türkiye kapitalizmi için başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerle ilişkileri geliştirmek nesnel ekonomik bir zorunluluktur.

Yerli büyük sermaye ve emperyalist odak ve devletler CHP iktidarını ve ekonomiyi kontrol etmek ve dizginlemek için ellerinden geleni yapacaklardır. Bilindiği gibi IMF yeşil ışık yakıp kredileri fiilen de vermeye başladıktan sonra Türk ekonomisini her üç ayda bir denetleyip bir rapor hazırlayacaktır. Emperyalizme bu da yetmiyor ki acil yardıma katılacak 17 ülke de Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) çerçevesi içinde bir denetleme programı ve komitesi hazırlığı içinde görünüyorlar.

Hükümetin bu "önlemler"e karşı hiç sesi çıkmıyor. Bu koşullar ışığında dış ve iç büyük sermaye hükümeti devirmeyi neden dert edinsin? Şimdi hissedilen "dar boğazlar" Demirel iktidarda kalsaydı da aynı şiddetle hissedilecekti ve bugün Ecevit gidip Demirel gelse durum yine dünya kapitalist sisteminin mantığı içinde seyrine devam edecektir.

Hükümetin İç Politik Tutumu

Kredi, taze para, IMF patırtısı içinde hükümetin iç politikası son zamanlarda arka plana itilmiş görünse de, bu politika anti-demokratik özünü koruyor. Varolan yasaları değiştirerek demokratik hak ve özgürlükleri ciddi ölçülerde kısıtlamayı amaçlayan yasa tasarısı birkaç gün önce komisyonda kabul edildi. Bunlara, kolluk kuvvetlerinin baskıcı etkinliğini arttıracak yasa tasarıları da eklenecek. Böylece -Başbakan açıkladı- sıkıyönetim kalktığında aynı sıkı önlemler alınabilecek. Bir başka deyimle, askeri yönetim kalktığında, ilan edilmemiş bir "sivil sıkıyönetim" yürürlüğe konulabilecektir. Başbakan demokratik hak ve özgürlüklerin, "özgürlükçü hukuk devletinin korunması zorunluluğundan sık sık söz eder, ama gerçekte seçtiği yol demokratik hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasıdır. Sıkıyönetim konusunda durum böyle olmadı mı? Ecevit ve partisi muhalefetteyken o kadar karşı çıktıkları sıkıyönetimi iktidara gelince kabullendiler, giderek kapsamını da genişlettiler, ikinci adımda sıkıyönetimin kapsamının Doğu illerinin önemli bir bölümünü içine alma yönünde genişletilmiş olması ayrıca dikkat çekicidir.

CHP Hükümeti Anti-Demokratik Bir Tutum İçindedir

Politik demokratikleşme sürecinin geliştirilmesi bütün Türkiye için güncel ve ivedi bir görevdir. Ama bu görev Doğu ve Güneydoğu bölgesi için daha da güncel, daha da ivedidir. Irkçı, şoven milliyetçiliğe dayanan baskılar, kışkırtma ve tertipler, bu bölgede sürekli yoğunlaştırılmaktadır. Bu baskılara karşı çıkmak demokratlığın bir gereğidir. CHP hükümeti sıkıyönetimi Doğu ve Güneydoğu illerine yayarak bu konuda da anti-demokratik bir tutum içinde olmuştur.

Öte yandan bu soruna burjuva milliyetçiliği ile yaklaşan "sol" görünümlerle milliyetçilik yapanlar da vardır. Bu konuyu "sol" içinde açık arttırmaya çıkaranlar, hatta seçim propagandalarının bir aracı olarak kullanmak isteyenler de vardır. Bu

soruna böyle görüşlerle ve hesaplarla yaklaşanların bilimsel sosyalizmle yakından uzaktan ilgileri olmadığı acıktır.

Sosyalistler, Doğu ve Güneydoğu'nun Sorunlarına Bilimsel Sosyalizm İlkelerinden Ödün Vermeden Yaklaşırlar

Partimiz Türkiye İşçi Partisi bilimsel sosyalist bir partidir. Ülkenin ve toplumun tüm sorunlarına olduğu gibi bu soruna da bilimsel sosyalizm açısından bakar. Bilimsel sosyalizm ilkelerinden ödün vermeden bakar. Birlik ve bütünlüğün zora dayanarak değil, özgür irade ile gönülden seçilip kabul edilerek, eşitliği, kardeşliğe, özgürlüğe dayandırılarak gerçekleştirilip pekiştirileceğine inanır. Doğu ve Güneydoğu bölgesinin özgül çelişki ve sorunları ancak işçi sınıfının iktidarında, sosyalist düzende tüm ve nihai olarak çözülecektir. Ama bugünden yarına kazanılacak mevziler de vardır. Baskıların kaldırılması, politik demokratikleşmenin sağlanması, demokratik hakların geliştirilmesi için mücadele günceldir, ivedidir.

Sosyal demokrasi Kendi Sınıfsal Konumunu, İşçi Sınıfına Karşı Tutumunu 1 Mayıs Dolayısıyla Bir Kez Daha Ortaya Koydu

Hükümet Doğu illerine karşı böyle anti-demokratik bir politika izlerken, kendi sınıfsal konumunu ve işçi sınıfına karşı olumsuz, hatta düşmanca tutumun 1 Mayıs dolayısıyla ortaya koydu. Sorumluluğu sıkıyönetim komutanlığına yükleyerek hükümet kendisini sorumluluktan kurtaramaz. Sıkıyönetim komutanlıkları Başbakan'a bağlıdır ve yapılacak işler eşgüdüm toplantılarında görüşülmektedir.

"Sıkıyönetim komutanlığının yetkisi dahilinde idi, lüzum gördü, 1 Mayıs'ın kutlanmasını ve o gün sokağa çıkılmasını yasakladı" diyerek de yapılan işlem haklı gösterilemez. Yetkilerin kullanılışının insan haklarına saygılı bir hukuk anlayışına, makul gerekçelere dayanması gerekir. Yetkilerin kullanılışında keyfiliğe yer yoktur. 1 Mayıs yasaklamalarının ise hukuk anlayışının ve mantığın kabul edebileceği hiç bir gerekçesi yoktur.

1 Mayıs İşçi Sınıfımızın, Mücadelesi, Kanı ve Canıyla Kazandığı Bir "Müktesep Hak"tır

1 Mayıs yüzyıla yakın bir zamandır bütün dünyada işçi sınıfının mücadele, uluslararası dayanışma ve birlik günü olarak kutlanan bir gündür. Yurdumuzda da 1 Mayıs kutlamalarının 1. Dünya Savaşı'ndan öncesine kadar uzanan Ulusal Kurtuluş Savaşı yıllarında devam eden uzun bir geçmişi vardır. Anti-demokratik hükümetlerin baskısıyla uzun yıllar ara verildikten sonra, işçi sınıfı 1976'da bu günü kutlama geleneğini canlandırmış ve o yıldan beri 1 Mayıs düzenli ve görkemli törenlerle 1 Mayıs Alanı'nda kutlana gelmiştir. 1 Mayıs 1977 kanlı olayları konusunda işçi sınıfı ve emekçi kitleler hükümetten davacı durumundadırlar, provokatörlerin kanlı katillerin meydana çıkarılmasını ve adalete teslimini beklemektedirler. 1978 1 Mayıs'ı çıkarılan bütün olumsuz kışkırtıcı söylentilere rağmen yine son derece düzenli ve görkemli biçimde kutlanmıştır. 1 Mayıs, işçi sınıfının uluslararası ve ulusal geleneğinde olan ve işçi sınıfımızın uzun mücadelesi ve verdiği şehitlerin kanıyla kazandığı bir "müktesep hak"tır.

1991

Görülüyor ki, 1 Mayıs 1979 kutlamasının yasaklanması "müessif olay çıkabilir" bahanesine dayandırılamaz. Sıkıyönetimin olmadığı İzmir'de gerekli ve yeterli önlemler alınabiliyorsa, sıkıyönetim altındaki İstanbul'da haydi haydi alınırdı. Alındı da. Televizyon ekranlarından gördük. İstanbul tanklar, toplar, gemiler, helikopterler ile havadan, karadan, denizden adeta abluka altına alındı. Sanki bir iç savaş durumu vardı.

1 Mayıs İstanbul'da kutlansaydı hiç bir "müessif hadise" çıkmayacaktı. Ama emperyalist odaklar, işbirlikçisi büyük sermaye ve onların iktidarları, politikacıları için "müessif hadise" işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin 1 Mayıs'ı böylesine görkemli biçimde kutlamalarıydı, sınıfsal güçlerinin ortaya koymalarıydı. Bu, önlenmeliydi. Onlarınkinden daha büyük bir karşı güç gösterisi yapılmalıydı. İşçi sınıfına, kendi kavillerince, "haddini bildirme"liydiler.

İşçi Sınıfımızın Partisi Türkiye İşçi Partisi Her Hal ve Şartta Görev Başındadır

Toplumlarda sınıf mücadelesi zaman zaman belli bir olay, bir durum, belli kişiler üzerinde yoğunlaşır, oradan sivri uç verir.

Yakın tarih'e bunun örnekleri vardır. 1 Mayıs'ın kutlanması konusu da Türkiye çapında böyle bir anlam kazandı. Sorun "müessif hadise" çıkıp çıkmaması değildi. Temeldeki emek-sermaye çelişkisinde sınıfsal bir güç gösterisiydi. 1 Mayıs'ın İstanbul'da 1 Mayıs Alanı'nda kutlanması geleneği kırılarak işçi sınıfı geriletilmeli, kolu bükülüp indirilmeliydi. 1 Mayıs yasaklamaları, İstanbul'da sanki bir iç savaş varmış gibi alınan, önlemler, alay sancağının 1 Mayıs Alanı'na dikilmesi temelinde sınıfsal olan böyle bir güç gösterisinin yüze vurmuş belirtileriydi. 1 Mayıs yasaklamaları işçi, emekçi sınıflarının demokratik haklarına, kazanımlarına karşı bir saldırıydı.

Demokratik hak ve özgürlükler her hal ve şartta sahip çıkılır kullanılırsa vardır, yoksa kâğıt üzerinde güzel sözlerden ibaret kalır. Demokratik hak ve özgürlükler pasif bir beklenti içinde gerçekleşmez, akıllı, tutarlı, ilkeli mücadele ile gerçekleşir. 1 Mayıs yasaklarına karşı çıkmak, yurttaşlığın "uyanık bekçilik" görevi olduğu gibi, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olarak işçi, emekçilerimize karşı da sınıfsal sorumluluğumuz ve görevimizdi.

Partimiz Türkiye İşçi Partisi her hat ve şartta görev başındadır.

Çark Başak, Sayı 64-65, 1 Temmuz 1979

Bilimsel Sosyalist Teori ve Pratiğin Işığında, Hedefe Doğru, Hep Birlikte İleri!

9. İl Temsilcileri Toplantısı'ndaki kapanış konuşmasının geniş bir özeti, 18 Haziran 1979

[9. İl Temsilcileri Toplantısının kapanış günü yaptığı konuşmada Genel Başkan Behice Boran, toplantının ikinci gününün Pazartesiye rastlaması yüzünden kimi il temsilcilerinin, raporlarını okuyamadan illerine hareket etmek zorunda kaldıklarına, bunun da o illerin raporlarının yazılı olarak sunulması sonucunu doğurduğuna işaret etti, üzüntülerini belirtti. Yazılı olarak sunulan raporların da elbette Başkanlık Kurulu ve Merkez Yönetim Kurulu'nda gereken önem ve titizlikle değerlendirileceğini söyleyen Genel Başkan Boran şöyle devam etti:]

Örgüt Birimlerimizin 1 Mayıs'taki Duyarlılığından Büyük Kıvanç ve Mutluluk Duydum

Bundan ötesi gayet onur duyduğum, sevinç duyduğum noktalar. Bunların başında 1 Mayıs dolayısıyla örgütlerimizin, illerimizin, ilçelerimizin gösterdiği duyarlılık, canlılık ve becerikliliktir, örgütlerimizin çoğunda imza toplama kampanyaları başarıyla yürütülmüş. Başbakana ve diğer yetkililere protesto telgrafları çekilmiş. Bütün örgütlerde 1 Mayıs dayanışma fonu için, küçümsenmeyecek miktarlarda paralar toplanıp, Merkeze gönderilmiş. Yani örgüt son derece duyarlılık, bir beraberlik, bir beceriklilik göstermiş. Bunları öğrenmekten elbette ki büyük kıvanç ve mutluluk duydum.

Partimizin 1 Mayıs Eylemine Şaşanlar Ne Bizi, Ne de Bilimsel Sosyalist Teori ve Pratiği Tanımaktadırlar

1 Mayıs'a ilişkin olarak belirtmek istediğim bir başka nokta da, bütün burada konuşan arkadaşlarımızın üzerinde birleştiği noktadır. O da, 1 Mayıs'ta biz Türkiye İşçi Partililerin gösterdiği tepkiyi, yaptığı eylemi, soldaki diğer partilerin, fraksiyonların, kuruluşların hayretle karşılamış olması, bu girişimimizin onlar üzerinde bir şok etkisi yapmış olmasıdır. İstisnasız her yerde gözlenen budur. Bundan iki sonuç çıkar: Birincisi bizim Partiyi, Partimizi hiç tanımamış olmalarıdır. Sayfa sayfa, cilt cilt yazı yazmışlardır Türkiye İşçi Partisi hakkında, ne revizyonizmimiz kalmıştı, ne oportünizmimiz, ne tasfiyeciliğimiz... Ama bu kadar söz etmelerine rağmen Türkiye İşçi Partisi'nden, Partimizi tanımamışlar, hiç bilmemişlerdir. Bilmedikleri nokta sadece bundan ibaret de değil, sadece bizim Partimizi tanımamış olmaları değil, daha esaslı bir nokta var: Bu insanların, tek tek kişi olarak, grup olarak, parti olarak bilimsel sosyalizmin teorisinden ve pratiğinden haberdar olmayışları! Eğer bilimsel sosyalizmi teoride, pratikte bilmiş olsalardı, Türkiye İşçi Partisi'nin 1 Mayıs eylemine ilişkin hiçbir şaşkınlık duymazlar, şok geçirmezlerdi.

Bütün bu kuruluşların ve kişilerin kafasında, Partimizin karşısında olan ve bizi

çeşitli "izm"lerle suçlayanların kafasında -bilimsel sosyalizmi hiç bilmediklerini gösteren- şöyle bir ayrım var, metodolojik bir ayrım da değil, mutlak, kesin, metafizik bir ayrım: Şöyle düşünüyorlar ve söylüyorlar, açıkça ya da üstü kapalı olarak, "Devrimci olmak gerek!" İşçi sınıfı partisi hiç kuşkusuz devrimci olacak. Devrimci olmak nedir, ölçüsü nedir? Devrimci olmak demek, mutlaka ve mutlaka fiziki kuvvetle çarpışmak, dövüşmek, silahlı mücadele vermek, giderek devrim hareketi gelişince silahlı iç savaşa kadar işi götürmek... Eğer bu görüşteyseniz, pratiğiniz bu doğrultuda ise, devrimcisiniz, doğru yoldasınız. Yok böyle değilse anlayışınız, bireysel terörizmi reddediyorsanız; silahlı mücadele, devrim, ihtilal yapacağım diye işçi sınıfı hareketinden kopuk şehir ve kır gerillası gibi hareketlere girmeyi reddediyorsanız, o zaman devrimci değilsiniz, o zaman pasifistsiniz, revizyonistsiniz, likidatörsünüz, daha ne kadar kötüleyici sıfat varsa literatürde, onların hepsi sizsiniz.

Bir Hareketi Devrimci Yapan Yöntemler Değildir, Devrim Hareketi Bir Sınıf Hareketidir ve Üretim İlişkilerini Değiştirmeyi Amaçlar, Yöntem Bir Araçtır

Bu, dediğim gibi bilimsel sosyalizmi hiç bilmemek demek, son derece cahil olmak demek. Kısaca, biz Partililerin bildiği bir noktayı hatırlatayım. Devrim nedir? Hareketin devrimci olup olmadığının ölçüsü nedir? Mücadele yöntemi midir? Mücadele yöntemi fiziki kuvvete dayanıyor, silahlı çatışmaya dayanıyorsa, o hareket devrimcidir; mücadelesinde başka yöntemler kullanıyorsa o hareket devrimci değildir! Bu mudur devrimciliğin ölçüsü? Hayır! Hareketin devrimci olup olmamasının ölçüsü, o hareketin hedefiyle yakından ilgilidir. Birincisi, nedir hedefiniz?

Hedefiniz, işçi sınıfının, müttefiki emekçi sınıflarla birlikte, üretim ilişkilerini değiştirmek amacıyla iktidarı alması mıdır? İçinde bulunduğunuz hareketle işçi sınıfı, kapitalist üretim ilişkilerinden sosyalist üretim ilişkilerine geçmek amacıyla iktidara yöneliyorsa ve iktidarı aldıktan sonra da bu işe girişiyorsa, o hareket devrimcidir. İsterse iktidara silahlı mücadele yoluyla gelsin, isterse barışçı yollardan gelsin! Yöntemler değildir, bir hareketi devrimci yapan yada yapmayan. Hangi hedefe doğru götürüyorsunuz hareketi? Doğru götürüyor musunuz? Bir de, bu hedefe nasıl götürüyorsunuz? Devrimciliğin ölçüsünü burada aramak gerek. İşçi sınıfından kopuk musunuz? Kendinizi profesyonel devrimci kadro, proleter devrimci kadro mu saymaktasınız? Devrimi, kendinizin ve o küçük grubunuzun yapacağı eylemlerle mi başaracağınızı umuyor, öyle mi hareket ediyorsunuz?... Yoksa devrim hareketini bir sınıf hareketi olarak görebiliyor musunuz? Sınıfı, işçi sınıfını az önce belirttiğim hedefe yönelik politik mücadeleye sokarak, işçi sınıfını o mücadelede geliştirerek, daha da bilinçlendirerek, diğer emekçi sınıf ve tabakalarla ittifakını kurarak mı götürüyorsunuz hareketi? Bir de ölçümüz bu.

İktidar değişikliği son derece kanlı, silahlı çatışmalarla olabilir, ama hareket hiç de devrimci olmayabilir. Eğer iktidarı aldıktan sonra kapitalist üretim ilişkilerinden sosyalist üretim ilişkilerine geçmeyi, toplumun yapısını değiştirmeyi göze almıyorsa ve eylemleri, pratikteki uygulaması böyle bir dönüşümü başaracak nitelikte değilse, o hareket devrimci değildir. Ne kadar devrimci sloganlarla gelirse gelsin, iktidara geldikten sonra sağa kaymaya, giderek emperyalizmle, yerli büyük burjuvaziyle uzlaşma yollarını aramaya mahkûmdur.

1994

İşçi Sınıfı Partisinin Görevi, Somut Durumu, Bilimsel Sosyalist Teori ve Pratiğin Işığında Tahlil Etmek ve O Tahlile Uygun Yöntemleri Kullanmaktır

Yöntem bahsi nedir işçi sınıfı hareketinde? İşçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketi, eylemini şu ilkeye göre ayarlar ve yön verir: Verili zaman bölümünde, verili koşullarda, o verili koşulların bilimsel sosyalist teori ışığında somut tahlilini yapmak; somut koşulların, durumun, bilimsel sosyalist teori ve tarihindeki pratiklerin verdiği sonuçlar açısından somut tahlilini yapmak ve o topluma uygun, o toplumun içinde bulunduğu zaman bölümüne uygun, hedefe götürecek mücadele yöntemlerini saptamak. Hangisi sonuç verecekse, hangisi hedefe giden yolda bir adım, bir adım daha, beş adım daha, kimi zaman bir sıçrama ile elli adım daha yol aldıracak ise, o yöntemleri kullanmak... O yöntemler barışçı yöntemler olur, koşullar barışçı olmayan yöntemleri gerektirebilir, İşçi sınıfı partisinin görevi, koşulları, durumları bilimsel sosyalist teori açısından doğru değerlendirmek, doğru sonuçlara varmak ve durumun talep ettiği, uygun olduğunu gösterdiği yöntemleri kullanmaktır.

Biz yasal partiysek, yasal bir parti olarak işçi sınıfının partisi olarak kurulmuşsak, yani bizler, kurucular verili koşullarda, verili yasal çerçeve içinde işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin ödün vermeden kurulabileceğine kani olmuşsak, bu verili durumun, verili zaman diliminde yaptığımız somut tahlili ışığında olmuştur. Türkiye'nin 1970'lerdeki durumu, Türkiye'de işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin yasal olarak kurulmasına elverişliydi de, onun için yasal partiyi kurduk. Ve onun için diyorum ki, bu görüşte olduğumuz için, yani koşulların bilimsel sosyalist teori açısından değerlendirmesinin, tahlilinin, yöntemleri tayin edeceğini bildiğimiz için, şimdi 2. Büyük Kongremizde bir formül getirdik: "Her hal ve şartta görev başında!" dedik. Her hal ve şartta, o hal ve şartın mümkün kıldığı yada talep ettiği, ihtiyaç gösterdiği mücadele biçimini vererek.

Bunlar, devrimciliklerini kullandıkları yöntemle tayin etmeye kalkanlar, dediğim gibi bilimsel sosyalist teoriyi, pratiği hiç bilmeyenlerdir. Yöntemler amaç değildir, yöntemler araçtır. Amacınız? Devrime geçmek. O amaca uygun hangi yöntemler varsa, onu kullanırsınız. Bazen hepsini birden kullanırsınız. Bazen sadece birini kullanırsınız. Bazen bir kaçını kullanırsınız. O, duruma göre değişir. Yöntemler değildir ölçüt. Bunlar, bizim 1 Mayıs eylemimize şaşarak, kendi cehaletlerini -ki biz onların cahil olduklarını biliyorduk zaten, büyük büyük laflarına rağmen- açığa vurmuş oldular.

İşçi Sınıfı Partisinin Mücadelesi Ustura Ağzında bir Mücadeledir, Verilebilecek En İleri Mevzide Verilir

[Konuşmasını örgüt raporlarından söz ederek sürdüren Genel Başkan Behice Boran, Ankara İl Örgütü adına okunan rapora da değindi. Söz konusu raporun belli bölümlerinde, Parti çalışmalarının daha çok kampanyalar biçiminde yürütüldüğü belirtiliyor ve bu kampanyalarda örgütün, gücünü, olanaklarını son haddine kadar zorladığı, bunun da kampanya aralarına rastlayan sürelerde belli eksiklik ve aksaklıkları davet ettiği söyleniyordu. Genel Başkan Boran, saptamaya ve eleştiriye katıldığını belirtmekle birlikte, bu saptamadan, kampanyalar halinde çalışmanın yanlış olduğunu sonucunu çıkartmamak gerektiğini söyledi. Kampanya aralarında görülebilen

gevşeklikleri, kusurları, aksaklıkları düzeltmek zorunda olduğumuzu ekleyen Boran bu konudaki görüşlerini şöyle sürdürdü:]

Olağan çalışmalarımızda ne kadar düzenli, verimli, kusursuz çalışsak dahi, gene de ara ara kampanyalar halinde çalışacağız. Neden mi? Partinin, çalışmalarında, en ileri mücadele çizgisinden bir milim bile geri düşmemesini sağlamak için. Zaman zaman son haddine kadar zorlamazsanız, sürekli gelişme içinde olamazsınız. Çevrenizdeki kıskacı, çemberi sürekli geriye iter durumda olamazsınız. Oysa işçi sınıfı partisi her zaman, verilebilecek en son, en ileri mevzide mücadele vermek durumundadır. Bir milim bile gerisinde değil. Onun içindir ki işçi sınıfı partisinin mücadelesi ustura ağzında bir mücadeledir. O kadar ince, öylesine hassas ayarlanması gereken bir mücadeledir. Ha kesti, ha kesecek! Kestirmeyeceksiniz kendinizi. Usturanın ağzında mücadele vereceksiniz ve kestirtmeyeceksiniz. Marifet o. Kendinizi emniyete almak için de, usturanın ağzından sırtına binerseniz, olmaz! Ağzı üzerinde kalacak, kendinizi kestirtmeyecek, mücadelenizi sürdüreceksiniz. Bunun için, sürekli olamaz ama, zaman zaman önemli işlerin başarılmasında, tekrar ediyorum, enerjimizi, yeteneğimizi, gayretimizi, becerikliliğimizi son haddine kadar zorlayarak ve tüm gücümüzü ele aldığımız sorun üzerinde yoğunlaştırarak çalışmak zorundayız. Kampanyalardan hiçbir zaman vazgeçmeyeceğiz. Yalnız kampanyada bu işi çok iyi becerdik diye sonradan bir gevşeme içine girip, işleri belli bir çizginin altına düşürmeyeceğiz.

Seçim Kampanyası, Örgütlenme İlişkileri ve Parlamentonun Bilimsel Sosyalistçe Kullanımı

[Önümüzde yeni bir kampanyanın, seçim kampanyasının bulunduğunu söyleyen Genel Başkan Boran, resmi propaganda dönemini beklemeden, seçim kampanyasına girişmemiz gerektiğini belirtti. Bir temsilci arkadaşın görüşlerine katılan Genel Başkan, seçim çalışmalarının, aldığımız oyları olabildiğince artırmanın yanı sıra örgüt sorunları ve örgütlenme ile de yakından ilişkili olduğunu söyledi. Mücadele yöntemleri konusundaki görüşlerinin, seçimler sözkonusu olduğu zaman da geçerli olduğunu tekrarlayan Boran şöyle devam etti:]

Bizi parlamenterist olmakla suçlarlar. Pasifist, revizyonist, parlamenterist, derler... Bilimsel sosyalizmde "parlamenterizm" sözcüğüyle kötülenen olay, bir yasal partinin seçimlere girmesi, parlamentoya girmeye çalışması değildir. Çarlık Rusya'sında dahi, o zamanın Rus işçi sınıfı partisi nerede girebiliyorsa orada seçimlere girmiş ve temsilcilerini Çarlık Rusya'sının parlamentosuna sokabilmiş, orada sesini duyurmuş. Lenin hiç demeyiş, "Bu parlamenterizmdir, bizim seçimlerde işimiz ne, parlamentoya temsilci göndereceğiz de ne olacak? Biz parlamenterist değiliz!" demeyiş. Neyle, ne yolla mücadele mümkünse, onu yapmış. Çünkü, hep söylediğimiz gibi, mücadelede sonuç almak için bütün yöntemleri kullanmanız gerekir. Nerede bir etkide bulunabilecekseniz, orada ona uygun yöntemi kullanırsınız. Parlamenterizm olayı başka şey. O, parlamentoyu ezelden ebede değişmez bir veri olarak almak ve parlamentoya girdikten sonra burjuva partilerine özgü kulis oyunları, kulis anlaşmalarıyla, o parlamenterist mekanizmayla, o düzeyde işleri yürütmeye çalışmaktır. Ama işçi sınıfı partileri parlamentoya girdiği zaman, sağladığı olanakları bu biçimde

kullanmaz. Türkiye İşçi Partisi 1965'te parlamentoya girdiği zaman da böyle oldu, Türkiye İşçi Partisi parlamentoyu burjuva partilerinden çok farklı bir biçimde kullandı. Yıllardır söylerim, seçimlerin, parlamentonun bu burjuvaca kullanılışı vardır, bir de bilimsel sosyalistçe kullanılışı vardır. Burjuva partileri seçimlerde, oy, daha çok oy, diyerek, halk deyimiyle "oy avcılığı"na çıkarlar, ilkesiz bir biçimde. Oysa işçi sınıfı partisi ilkeli bir seçim mücadelesi verir. İşçi sınıfı partisi seçim meydanlarını ve parlamentoyu, sınıf mücadelesi için bir forum olarak kullanır.

Dünyada Nerede, Hangi Toplumda İşçi Sınıfının Partisini Yasal Olarak Kurma İmkânı Varsa, Orada, O Partinin Kurulması Görevidir

[Bir işçi sınıfı partisinin parlamentoyu ve sağladığı olanakları, ne amaçla, hangi hedefe varmak için ve nasıl kullanabileceğini, 1965-1969 dönemi Türkiye İşçi Partisi'nin parlamento çalışmalarından örnekler vererek anlatan Boran bu konudaki görüşlerini şöyle sürdürdü:]

Evet, biz parlamentoya girdik, parlamentoda çalıştık, ama parlamenterizm yapmadık. Meclisi bütün Türkiye'ye seslenmek üzere bir kürsü, bir forum olarak kullandık orada, sürekli olarak, getirilen önerilerin, alınan kararların işçi sınıfı bilimi açısından tahlilini, değerlendirmesini, eleştirisini yaptık. Bunları zabıtlara geçirttik. Hangi yasada Anayasaya aykırılık bulabildiysek, o yasayı mutlaka dava konusu yaptık. Anayasa Mahkemesinde açtığımız davaların büyük çoğunluğu haklı bulundu ve değiştirildi.

Şimdi seçim kampanyasında gene karşılaşabilirsiniz. Siz zaten parlamenterist bir partisiniz, siz pasifistsiniz, oportünistsiniz diyen gruplarla... İçinizde yeni Partili olanlar var, zaten çok genç bir Partiyiz, üyelerimizin çoğunluğu çok genç, böyle suçlamalarla karşılaştığınızda sakın bir eziktik duymayın, kafanızda bir sual belirmesin. Şunu hiç unutmayın: Dünyada nerede, hangi toplumda, işçi sınıfının partisini yasal olarak kurmak imkanı varsa, orada, o partinin kurulması görevdir!

Biz parlamenyoyu ve seçimleri bu açıdan değerlendiriyoruz. Bu seçimlerde de, kendi programımız çerçevesi içinde, Partimizin diğer belgeleri çerçevesi içinde, bilimsel sosyalist teori ve pratiğin ışığında propaganda-ajitasyon yaparak, önerilerimizi halka götürerek, onun bilinçlenmesine yardım ederek oylarımızı arttırmaya çalışacağız. Alabileceğimizden bir eksik oy almamaya çalışacağız. Onun için bu seçim kampanyasına başımız dik, kendimizden emin, yaptığımız işin doğruluğundan emin olarak gireceğiz. Böyle, bu inançla çalışınca da mutlak surette başarı elde edeceğiz. Hep birlikte, el ele gayemize doğru yol alacağız!

Çark Başak, Sayı 64-65, 1 Temmuz 1979

Bütün Yönetim Kurulları, Bütün Çalışma Ekipleri, Sosyalizm Mücadelesinin bilinçli, kararlı Militanları, Üye ve Aday Üyeler, Türkiye İşçi Partisi'ne Omuz Veren Tüm Dostlar

Türkiye İşçi Partisi 14 Ekim seçimlerine 29 ilde birden, yani seçim yapılacak tüm illerde giriyor. Seçimlerin önemi uzun boylu anlatılmaya gerek bırakmayacak kadar açıktır. Seçim dönemleri, Partimizin bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesindeki sesini ülke çapında ve yoğun biçimde duyurabilme ve burjuva iktidarlarının özünde işçi ve emekçi kitlelere karşı olan niteliğini halkoyu önünde sergileme olanaklarını vermektedir.

Bu olanaklardan son sınırına kadar yararlanabilmek, bir yandan ve öncelikle, Partililerin ve Partimize inanmış, gönül vermiş arkadaşların sistemli, cesur, özverili çalışmalarına, öte yandan da çalışmak için gerekli para kaynaklarının bulunmasına bağlıdır. Çalışmaların verimliliğinin gerekli para sağlanabildiği ölçüde artacağı da açıktır.

Merkez Yönetim Kurulu'muz, Parti Merkezi'ne ulaştırılmak üzere Ağustos, Eylül ve Ekim ayları başında, tüm üye ve aday üyelerin aylık gelirlerinin en az %5'i oranında Parti'ye bağışta bulunmalarını ve ayrıca Parti dışındaki bağış kaynaklarından sonuna kadar yararlanılmasına çalışılmasını kararlaştırmıştır.

Örgütümüzün bu önemli görevden de başarıyla çıkacağına inancımla, gönülden saygılar.

Çark Başak, Sayı 67-68, Temmuz- Ağustos 1979

Sosyalizm Gelişip Yeni Aşamalara Ulaşarak, Komünizme Dönüşerek, Tarihsel İşlevini Yapacaktır...

Bölge Temsilcileri Toplantısı'ndaki konuşmadan, İstanbul, 4 Temmuz 1979.

Türkiye'nin bugünkü durumuna baktığımız zaman, geniş halk kitleleri açısından en çarpıcı olgu enflasyondur, hayat pahalılığıdır. Gerçi Türkiye 1940'lı yıllardan beri hep bir enflasyon ülkesi, fiyatların sürekli yükseldiği bir ülke olmuştur, öyle ki ne zaman yaşanan günün fiyatları 15-20 yıl öncesiyle kıyaslandıysa "Aman eskiden ne ucuzlukmuş" denilmiştir. Ama şu aylardaki fiyat artışları bilinen ölçüleri aşmış, insanı gerçekten ne yapacağını şaşırtan, bunaltan boyutlara ulaşmıştır. En önemlisi de, bu fiyat yükselişlerinin sonunun, durak noktasının görülmemesidir. Enflasyonun durdurulmasından değil, hızının düşürülmesinden söz edilmektedir ancak. Hedefin enflasyon hızının %40'a düşürülmesi olduğu söylenmektedir. Oysa verilen rakamlara göre 1979'un daha ilk yarısında fiyat yükselişleri %50'ye yaklaşmıştır ve bu gidişle yıl sonunda %80'i bulacak veya geçecektir. Hayat pahalılığı, geçim sıkıntısı yalnız dar gelirli geniş kitleleri değil, orta gelirli tabakaları da saran bir afet haline gelmiştir. Geniş kitleler açısından "geçim sıkıntısı" deyimi artık hafif kaçmaktadır. Sıkıntıdan da öte yaşamsal bir zorluk söz konusudur. Asgarî ücretle çalışan işçiler kalabalık ailelerine sadece kuru ekmeği bile sağlayamaz duruma düşmüşlerdir.

Hükümetin enflasyonun, fiyat yükselişlerinin hızını kesme, bir noktada durdurma tasarı ve vaadleri boşa çıkmaktadır. Çünkü başta hükümetin kendisi enflasyona yol açıyor. Karşılıksız para basıp piyasaya sürme işlemine sürekli başvuruyor. Ve basılan paraların miktarı onlarca milyar lirayı çok aşmaktadır. Hükümetin Uluslararası Para Fonuna verdiği ve son günlerde açıklanan niyet mektubuna göre bu yıl içinde bütçe açığının ve Kamu İktisadî Teşebbüslerinin zararlarını kapatmak için "Merkez Bankası Kaynaklarına müracaat miktarı", yani yeni para çıkartarak karşılanacak miktar yüz milyar lirayı geçecektir. Bu da bilindiği gibi, Türk lirasının değerinin, satın alma gücünün daha da düşmesi demektir.

Fiyatların durmadan yükselişinin ikinci bir nedeni Türkiye Sanayiinin dışa, emperyalist dünyaya bağımlı olarak kurulmuş ve geliştirilmiş olmasıdır. Bunun sorumlusu da batı emperyalizmiyle işbirliği ve ortaklık içinde olan büyük burjuvazi ve onun politik iktidarlarıdır, gelmiş geçmiş hükümetlerdir. Türkiye Sanayii makina donanımı, yedek parçaları, ara malı ve hammaddeler bakımından emperyalist dünyaya bağımlıdır ve dıştan alınan bu malların fiyatlarının yükselmesi hem bu mallarla üretilen ürünlerin fiyatını tırmandırmakta, hem de genel olarak iç fiyatları yükseltme yönünde etkilemektedir. Buna enflasyon ortamından yararlanarak sanayici ve tüccarın kârlarını azamiye çıkarma hırs ve girişimleri de eklenince fiyatların baş döndürücü yükselme tablosu ana çizgileriyle ortaya çıkmaktadır. Her türlü sermaye sahibi kazancına kazanç eklerken, sabit ve dar gelirli kitlelerin yaşam düzeyi düşmekte, bu kitleler daha da yoksullaşmaktadırlar.

1999

Hükümetin izlediği ve izlemeyi öngördüğü politika bu durumu değiştirecek, geniş kitlelere göreli de olsa bir ferahlık getirecek nitelikte değildir. Devletin gelirlerini artırarak yeni para çıkartma zorunluluğunu azaltacak ve işçi-emekçi kitlelerin üzerindeki vergi yükünü hafifletecek vergi reformu çok sözü edilmesine rağmen yapılmamıştır ve yapılacağı da yoktur. Vergi reformu niteliğinde olmayan, ama belli değişiklikler getiren vergi kanun tasarısı dahi Meclis'ten geçirilmemiştir. "Muhalefet Meclisi boykot ediyor, çalıştırmıyor" iddiası inandırıcı bir gerekçe değildir. CHP kendi açısından gerekli gördüğü hallerde Meclis'e 226'yı getirebilmiştir. Kanun tasarısının önemli maddeleri kısaltılmış ayrı bir tasarı -veya tasarılar- haline getirilerek Meclis'ten geçirilebilir, bu yönde ciddi, sebatlı girişimlerde bulunabilirdi. Bu yapılmamıştır. CHP vergi kanun tasarısına karşı çıkan büyük sermaye çevrelerine ters düşmekten, onları karşıya almaktan çekinmiştir.

Ama CHP vaadlerde bulunduğu, desteğini aldığı halk kitlelerine ters düşmekten çekinmemiştir. 1978 başında iktidara geldiğinden beri hep iç ye dış büyük sermayeyi, emperyalist odakları kollıyan bir politika izlemiş, muhalefetteyken dilinden düşürmediği "hakça bir düzen" konusundaki vaadlerini yerine getirmek şöyle dursun, ağzına bile almaz olmuştur.

CHP'nin Teslimiyetçi Politikası İktidara Geldiği İlk Aylarda Kendisini Göstermiştir

CHP'nin iç ve dış büyük sermayeye teslimiyetçi politikası iktidara geldikten sonra ilk aylarda kendini belli etmiştir; ardı ardına zamlar gelmiş okkalı bir develüasyon yapılmış. Uluslararası Para Fonu (İMF) ile niyet mektubu 1978 yılının Nisan ayında imzalanmıştır. İMF'nin darda kalıp kendisine yardım için başvuran ülkelerden isteyip aldığı niyet mektupları İMF'ye teslimiyet belgelerinden başka bir şey değildir. CHP hükümeti için de böyle olmuştur, hem de katmerli bir biçimde. Geçen yılki niyet mektubu İMF'ye yetmemiş bu yaz bir yenisi verilmiştir, daha büyük zamların daha büyük bir develüasyonun refakatinde. Sorunlarımızın, Türkiye'nin kendi kaynaklarına dayanarak çözüleceğini, yapılan işlerin İMF istediği için değil, hükümet öyle uygun gördüğü için yapıldığını tekrarlayan başbakan sonunda dünyada İMF gerçeğini görmek gerektiğini söylemek noktasına geldi, dayandı.

Bu yakınlarda verilmiş olan ikinci niyet mektubu İMF gerçeğini apaçık ortaya koyuyor. Mektubun göze çarpan bir özelliği bütünüyle tüketimi kısma eksenine oturtulmuş olmasıdır. Bu amaçla kamu harcamaları sınırlandırıldığı, kontrol altına alındığı gibi, ücretlerin ve tarımsal ürün fiyatlarının kontrol altına alınması da öngörülüyor. KİT'lerin açıklarının hazineden kapatılmasına, dünya petrol fiyatlarının yükselişinin özel fondan karşılanmasına son vermek için bunlara ilişkin olarak ilerde yapılacak zamların da tüketimi kısıcı etki yapacağı kuşkusuzdur.

Ücret artışlarının fiyat artışlarını karşılamakla sınırlı kalacağı açıkça belirtiliyor. Bu, gerçek ücretlerin dondurulmasından başka bir anlama gelmez. Bu da işçilerin yaşam düzeylerinin ve koşullarının iyileşmesini önlemek demektir. Zaten 1970'li yıllarda gerçek ücret ortalamalarının -iki yıl hariç- hep düştüğü hatırlanırsa, aynı eğilimin daha da belirginleşerek süreceği kolayca söylenebilir. Niyet mektubunda öngörüldüğü üzere, tarım ürünleri fiyatlarında dünya fiyatlarının dikkate alınması

ise, tarımda maliyetler düşürülmedikçe üreticinin aleyhine sonuç verecektir. Maliyetleri düşürücü önlemler alınmasından ise niyet mektubu hiç söz etmiyor. Son açıklanan kimi tarım ürünlerine ilişkin taban fiyatları hayli yüksek gibi görünmekle beraber halen piyasada ödenen fiyatlardan düşük olduğu anlaşılmaktadır. Eğer durum böyle ise, o zaman üretici ürünlerini kamu kuruluşları yerine tüccara satacaktır. Bu da devletin destekleme alışları yapmasına karşı olan IMF'nin politikasına uygun düşecektir. İkinci mektupta yeni vergi kanununun Meclis'ten geçirilmesine çalışılacağı söyleniyor, ama içeriği, vergi yükünün sınıflara dağılımı, hangi sınıflar üzerinde ağır basacağı konusunda hiçbir işaret verilmiyor. Vergi konusunda IMF'nin amacı mecburi tasarrufu artırıp tüketimi düşürmek olduğuna göre, niyet mektubunda vergi konusunda söz edilmesi her halde vergi adaleti kaygısından kaynaklanmıyor.

Bu kısa değerlendirmeden de anlaşılıyor ki, niyet mektubunda dile getirilen ekonomi politikası genişleyen, büyüyen değil, daralan bir ekonomiyi öngörmektedir. Bu daralan ekonomimizin çilesini de tüm kapitalist ülkelerde, özellikle de bağımlı geri kapitalist ülkelerde olduğu gibi bizde de kent ve köylerin işçi-emekçi kitleleri çekecektir.

Niyet mektubunda öngörülen politika ve önlemler yerine getirilse emperyalist kuruluşların diğer istekleri, örneğin yabancı sermayenin Türkiye'de dilediği gibi yatırımlar yapabilmesi uygulamada gerçekleşse, Türkiye'nin sorunları çözülür. Türkiye düze çıkabilir mi? Bu noktada "düze çıkmak kimin açısından?" diye sormak gerek. Büyük sanayi, ticaret, tarım sermayesi açısından düze çıkmaktan da öte bir açılış olabilir; bu sınıflar kârlarına gittikçe büyüyen yeni kârlar katabilirler. Bu gelişme, bunalımlı dönemde küçükçe veya orta sermaye işletmelerinin iflası veya büyükler tarafından satın alınmasıyla sermayenin az ellerde yoğunlaşmasını, tekelleşmenin artmasını da beraberinde getirir. Küçük ve orta sermaye kesimleri büyük tekelci sermayenin artan kontrolü ve baskısı altına girer, işçi ve emekçi kitlelerin yoksullaşması ise derinleşerek sürer, en üst gelir kesimleriyle en alt gelir kesimleri arasındaki fark büyür. Tepedeki tekelci büyük sermayenin emperyalizmle bütünleşmesi daha da güçlenir. Türkiye bugün böyle bir durumda ve durumun daha da gelişmesi süreci içindedir. Toplumsal kutuplaşma keskinleşiyor. Bunun için işçi-emekçi kitlelerin ilerici demokratik güçlerin iş ve eylem birliğini sağlamak ve güçlendirmek gündemde olan ivedi bir görevdir.

Emperyalizme bağımlı geri ülkeler için kapitalist yoldan kalkınıp en ileri ülkeler düzeyine erişmek ve geniş kitleleri sürekli yükselen bir refah düzeyine kavuşturmak olanağı yoktur. Bu ülkeler için kurtuluş yolu emperyalist kapitalist dünya ilişkileri dışına çıkmayı ve sosyalizme ulaşmayı hedef alan bir kalkınma yoluna yönelmektir. Sorunun özü budur. Gelişme yolunda böylesine bir makas değiştirme de işçi sınıfının politik öncülüğünde tüm ilerici, demokratik güçlerin mücadele birliğiyle mümkündür.

CHP Terörizmin Yok Edilmesi Konusunda da İyi Bir Sınav Vermemiştir

Ekonomi alanında iyi sınav vermeyen CHP iktidarı, asayişi sağlama konusunda da başarılı olamadı. Terörist eylemleri ve politik cinayetleri yoketmeye ilişkin kesin ve

kısa sürede gerçekleştirilecek vaadlerle 77 seçimlerine girdi ve 78 başında iktidara geldi. Haftalar haftalara, aylar aylara eklendi, 78 bitip yıl 79'a devrildi, ama terörün, cinayetlerin, kıyımların sonu gelmedi. Son zamanlarda suçluların bulunmasında, katillerin yakalanmasında bir ilerleme görülüyor. Bunun caydırıcı bir etkisi olabilir. Ama, CHP'nin iktidara gelişinden bir buçuk yıl sonra sorunun özüne inilmiş değil, yakalanıp tutuklanan 17-25 yaşları arası gençler tetiği çekme, bombayı atma anlamında suçun failidirler, ama işledikleri suçların bunların kendi karar ve girişimlerinden kaynaklandığı söylenemez. Kimse de söylemiyor. Başbakan da tetiği çektirenden söz ediyor, ama, hükümet cinayetleri, kırımları, saldırıları planlıyan, düzenleyen, direktif verip azmettirenleri, silah ve bomba sağlayanları, yani asıl suçluları bulup yakalattırmak yoluna gitmiyor.

Terörizmin asıl failleri olarak MHP'liler giderek daha da ön plana çıkıyor. Deniliyor ki seçimlerde oyların AP'de toplanmasına yol açmamak için CHP, MHP'nin üstüne gidilmesinden, kapatılmasından yana olmaz. Böyle bir hesap olabilir. Bu da bir etki yapabilir. Ama MHP'nin üstüne gidilmemesini, sadece seçimlerde oy hesabına bağlamak olay ve durumlara biraz yüzeysel açıdan bakmak olur. Terörizmin eriştiği boyutlar MHP'nin kendi boyutlarını aşar büyüklüktedir. MHP gırtlağına kadar terörizmin içindedir ama kendinden büyük, gizli güç ve merkezlerle mutlaka ilişki ve bağlantı içindedir. Tüm dünyada neo-faşizmin kımıldanışı, ayaklanışı vardır. MHP'nin Batı Avrupa'da örgütlendiği, eylemlere giriştiği yabancı ve yerli basında sık sık yer alıyor. CIA'nın içimizde olduğu ise, bu konuda en yetkili ağızlardan doğrulandı. 12 Mart döneminin kontr-gerilla öyküleri unutulmadı. Kısacası terörizm buz dağının büyük kitlesi suyun altında. Olaki Ecevit ve hükümet suyun altındakileri yakalayıp yüze çıkarmaya cesaret edemiyor, veya buna gücü yetmiyor.

Oysa bunun yapılması başarılması gerekir. Cesaret ve kararlılıkla hareket edilirse başarılır da. Bu cesaret ve kararlılığa sahip olabilmek için de sürekli büyük sermaye ve emperyalist odakları kollamaktan vazgeçip, işçi ve emekçi kitlelere, ilerici demokratik güçlere dayanmak, onların politik etkinliklerini duyurmalarına en azından set çekmemek gerekir. Emperyalizmin iş ortağı büyük burjuvazinin baskı ve etkisine ancak işçi ve emekçi kitlelerle, ilerici demokratik güçlerle karşı konulabilir, Türkiye'nin ekonomik, politik ve yönetsel sorunlarının çözümü böyle bir sınıfsal yönlenmeden geçer. Yoksa hükümet olup da iktidar olmama durumuna düşülür ve de terörizmin ardı alınamaz. Nitekim son zamanlarda suçluların yakalanmasında görülen başarıya rağmen her gün birkaç yurttaşın cinayete kurban gitmesi, saldırılar ve bombalamalar sürüyor. Cinayetlerin sayısında pek bir azalma yok.

Öte yandan bu ayın sonlarına doğru sıkıyönetimi iki ay daha uzatıp uzatmama sorunu Meclis gündemine gelecektir. Sıkıyönetime son verilmeli, 14 Ekim seçimleri normal koşullarda yapılmalıdır. Türkiye sıkıyönetimin çok sık ilân edildiği bir ülke olmaktan çıkarılmalıdır. Demokratik hak ve özgürlüklerle sıkıyönetim bağdaşmaz.

Kısaca özetlediğim böyle bir ekonomik ve politik kargaşa içinde 14 Ekim seçimlerine gidiyoruz. Gerici karanlık güçler cinayet ve terör dalgalarıyla iktidarı devirip yerine üniformalı veya üniformasız tam bir faşist rejim getiremediler. Demirel'in lâf salataları, açık hava kalabalıkları, meclis aritmetiği hesapları da bir sonuç vermedi. Bizim tahmin ettiğimiz ve söylediğimiz gibi, hükümet yerinde kaldı, ama Meclis'te

zaten zayıf olan çoğunluğu daha da zayıfladı. 26 Ağustos'ta Meclis toplanmayabilir ve sıkıyönetim kendiliğinden kalkar. Sıkıyönetimin kalkması iyi bir sonuç olur, ama çoğunluğu sağlayamamış olması, hükümetin zayıf olan konumunu daha da zayıflatır. Bir güvenoyu söz konusu olmasa bile, bir hükümet önemli gördüğü bir konuda Meclis'de nisabı bulmaya çalışır da bulamazsa, bu kuşkusuz onun güçsüzlüğünün göstergesi olur, ve bu olayın kendisi güçsüzlüğü daha da artırır.

Kurtuluş Sosyalizmdir, Kurtuluş Türkiye İşçi Partisidir

Buraya kadar anlattıklarımdan ortaya çıkan Türkiye tablosu karanlık. Ama yalnız içinde bulunduğumuz zaman noktasındaki durumu ele alırsak karanlık. Geçmişten geleceğe uzanan gelişim çizgisi açısından ele alırsak -ki öyle alınmalıdır- karanlık dağılır, karamsarlığa hiç yer kalmaz. Çözümsüz olan emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzendir, Türkiye değil. Kapitalizm ise Türkiye'nin yazgısı değildir. Kapitalizmin bir almaşığı -alternatifi- var: Sosyalizm. Ve sosyalizm yalnızca bir teori olmaktan çıkmış, ete kemiğe bürünmüş aşamadan aşamaya gelişen canlı bir gerçeklik. Çok kısa süren 1871 Paris Komünü deneyimini bir yana bırakırsak, sosyalizm ilk kez 1917 Büyük Ekim Devrimi ile kalıcı, nesnel gerçekliğe kavuştu. Bilinçli çabalarla kurulan, geliştirilen, yaşanan bir gerçeklik. Daha sonra başka ülkelerin değişik koşullarında da boy atıp serpilerek sosyalizm kalıcı, nesnel gerçekliğini tekrar tekrar kanıtladı, doğruladı, ilk yola çıkanlar bugün gelişmiş sosyalizm aşamasına eriştiler. Sosyalizm, sosyalist toplumların uluslararası işbölümü ve işbirliğine dayanan, gittikçe bütünleşen bir dünya sistemi oldu. Günümüzde bir dünya kapitalist sistemi, bir de dünya sosyalist sistemi var. Birincisi geçen yüzyıllardan bugüne kalmış, tarih tarafından ölüme mahkûm edilmiş, geleceği olmayan bir sistem; ikincisi, bu yüzyılımızdan geleceğe uzanan, gelişip yeni aşamalara ulaşarak, komünizme dönüşerek, tarihsel işlevini yapacak olan sosyalizm. Kurtuluş sosyalizmde.

Kitlelere bunu anlatıyoruz, daha etkin anlatmaya çalışacağız bu seçim döneminde. Anlatacağız ki, sosyalizmde ekonomik bunalımlar, döviz dar boğazları, yabancıların dayattığı koşullara teslim olma yok. Enflasyon, hayat pahalılığı, işsizlik, açta açıkta kalmak yok. Okulsuzluk, hastanesizlik, susuzluk, yolsuzluk yok. Büyük kentlerin çevrelerini yerden bitmiş mantar gibi gecekondu mahalleleri sarmıyor. Herkes düzgün bir konutta, iş güç sahibi olarak, kendi yarınından ve çocuklarının geleceğinden emin oturabiliyor. Yaşamın yalnız maddî nimetlerinden değil eğitim, bilim, sanat, kültür gibi manevi nimetlerden de engelsiz yararlanabiliyor. Bugün geniş halk kitlelerinin rüya gibi hayal ettiği güzel şeyler sosyalist toplumlarda yaşanan gerçekliğe dönüşmüş durumda. Türkiye'de de görünür bir gelecekte gerçekleşmemesi için hiçbir neden yok.

Ama bu gerçekleşme, yani, sosyalizme geçiş ve sosyalizmi kurma ve geliştirme toplumların tarihsel evriminde kendiliğinden meydana gelen bir olgu değildir. Sınıf mücadeleleriyle, bu mücadelenin işçi sınıfının en uyanık ve bilinçli, örgütsel, ideolojik ve politik öncülüğünde yönlendirilip yoğunlaştırılmasıyla ulaşılabilen, gerçekleştirilebilen toplumsal evrim aşamasıdır. Bunun için, sistem olarak kapitalizmin almaşığı -alternatifi- sosyalizm ise; siyasal hareket ve parti olarak da burjuva politik hareketlerinin ve partilerinin almaşığı -alternatifi- işçi sınıfının bilimsel sosyalist

partisidir; Türkiye'de, Türkiye İşçi Partisi'dir. Türkiye İşçi Partisi'nde çalışarak; Türkiye İşçi Partisi'ni destekleyerek onun mücadelesine katkıda bulunarak işçi sınıfı ve müttefiki emekçi kitleler toplumu sosyalizme kavuşturacaklar, kendilerini sömürünün her biçiminden kurtaracaklardır.

Burjuva Partilerini Açık Seçik Teşhir Etmek Gerek

Türkiye İşçi Partisi seçeneğini açık seçik zihinlere yerleştirmek gerek. Hem partimiz Türkiye İşçi Partisi'nin, hem de belli başlı burjuva partilerinin niteliklerini açıklayarak, gözler önüne sererek. Hepsini birden "burjuva partisi" diye etiketlemenin ötesinde daha somut tanımlamalar yapmak gereği vardır.

AP büyük burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin has partisidir. Bugünkü düzeni değiştirme yönünde hiçbir değişiklik öngörmez, reformcu bile değildir, öngördüğü değişiklikler, sanayi burjuvazisinin tarım, ticaret ve serbest mesleklerden sanayiye fon aktarımını sağlamak yönünde istediği vergi taban fiyatları politikalarından ve benzeri önlemlerden öteye gitmez, "özel mülkiyet" ve "hür teşebbüs" Demirel'in ideoloji ve politikasının temel taşlarıdır, "insan hakları" denildi mi, hemen aklıma bu ikisi gelir.

1960'ların sonlarından bu yana "hür teşebbüs" ekonomisinin düştüğü darboğazlar ve yol açtığı toplumsal sıkıntı ve zorluklar kitleleri düzenden ve onun politik simgesi olan AP'den uzaklaştırmaya, koparmaya başladı. Bu uzaklaşan ve kopanlardan göreli olarak daha bilinçli olan bir bölümü CHP, daha geri bilinç düzeyinde olanları MHP ve MSP topladı.

MHP burjuvazideki en geri eğilimlerin faşizmin partisidir. Her şeye kadir "güçlü devlet" adına tüm demokratik hak ve özgürlükleri kaldırıp demir pençe altına almayı öngörür. Büyük sermaye sınıflarının "güçlü devlet" aracılığıyla kitlelere ve artık değer üretimine el koyduğu bir düzen olacaktır, kısacası tam boy açık faşizm.

Böyle bir düzenin henüz gerçekleştirilemediği bugünkü durumda, silahlı saldırılar, cinayetler, toplu kırımlarla hem kitleler, demokratik güçler, tümüyle sol baskı altına alınacak, geriletilecek, yıldırılacaktır, hem de özlenen faşist düzenin ön şartları hazırlanacaktır. MHP'nin izlediği politika bir yanıyla budur.

Politikasının diğer bir yanıyla MHP kitleler içinde bir taban oluşturma çabasındadır. Sırtını ne kadar büyük sermaye sınıflarına dayasa da kitle tabanı olmadan politika sahnesinde tutunamayacağını bilmektedir. Kitlelerin içinde düzenden kopmaya başlayan, bir arayış içinde olan kesimleri, özellikle de zorluklar içinde bocalayan ve geleceğini kapalı gören çok genç unsurları, yalancı toplumcu sloganlar ve kapitalizme karşı yalancı çıkışlarla kendine çekebilmektedir. İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olarak kitlelere ve gençliğe ulaşmamız gereğinin nedenleri arasında bu da küçümsenmeyecek bir nedendir.

MSP de düzenden ve AP'den kopmaya başlayanları kendi kampında toplamaya çalışan bir partidir. Dinsel ideolojiye dayanan bir politika izlemeye, islâmiyetin sosyal adaletçi yanını işlemeye, dinsel ideoloji ile çağdaş sanayi toplumunu uzlaştırmaya çalışmaktadır. Ama aslında, dinsel büyük bir kitle hareketine değil, büyük burjuvazinin kimi kesimlerine dayanan bir partidir. Onun için sanayileşmeden, kalkınmadan söz etse de zaman zaman emperyalizme karşı çıkar görünse de ilerici

2004

bir niteliği yoktur. MSP, benimser göründüğü dinsel ideoloji çerçevesi içinde dahi tutarlı, içtenlikli ve ciddi görünmüyor. MSP hareketinde bir Humeyni hareketinin etkinliği ve sürükleyiciliği hiç yok.

CHP ise, halk kitlelerinin yararına bazı reformlar yapmayı vaadediyor. Ama düzeni değiştirmeyi, üretim araçlarının özel mülkiyetine dokunmayı, kapitalizmden sosyalizme geçmeyi tasarlamıyor. Kapitalizm temeli üzerinde ve genel çerçevesi içinde bazı reformlar yapacağını iddia ediyor. Demokrasiden, demokratik hak ve özgürlüklerin genişletilmesinden yana olduğunu söylüyor. Diğer üç partiden bu bakımlardan ayrılıyor.

Ama asıl önemlisi CHP'nin kitle tabanıdır. CHP, bu vaadleriyle kitle tabanını genişletmiş ve güçlendirmiştir. CHP tabanı ve CHP' yi destekleyen işçiler ve emekçiler demokrasiden ve bağımsızlıktan yanadır. Tekelci büyük sermayenin, büyük toprak sahiplerinin boyunduruğundan kurtulmak istemektedirler. Emperyalizme ve faşizme karşı demokratik mücadelede işçi sınıfının politik partisinin -partimizin- güç ve eylem birliği yapabileceği önemli bir kitle CHP tabanıdır.

Ama Ecevit ve partisi kendilerini oylarıyla iktidar olabilecek duruma getirmiş kitlelerden korkmaktadırlar. Emperyalizmin ve yerli büyük burjuvazinin baskılarına kitlelere dayanarak karşı durabilecekken "Aman provakasyon olmasın" söz ve gerekçesiyle kitleleri politik hareketsizliğe itmekte, emperyalizme ve işbirlikçisi büyük burjuvaziye güvence ve ödün verme yoluna gitmektedirler. Bu uzlaşmacı tutumla faşist terörün üzerine yürüyememektedir, tersine, faşizmin tırmanışını kolaylaştırıcı bir durum yaratmaktadır. CHP yönetimi kendi kendisiyle tutarlı olabilmek, önerdiği reform ve önlemleri gerçekleştirebilmek, faşist terörü yok edebilmek için ödün ve uzlaşma politikasından vazgeçmelidir.

Partimiz Maoculuğa ve Bireysel Terörizme Karşıdır

Politik mücadele verdiğimiz ve vereceğimiz karşı güçler burjuva partilerinden ibaret değil. Bir de "sol"da ve "devrimci" olma iddiasında, görünümünde bulunanlar var. Bir yanda Maocular, bir yanda bireysel teröristler. Maoculuk solda sapkın bir akım olmaktan çıkmış, doğrudan emperyalizmin ve büyük sermayenin safında yer alan bir ihanet hareketine dönüşmüştür. Türkiye'de de maocular faşistlere taş çıkartan bir anti-sovyetizm ve anti-komünizm sürdürmektedirler. Dünya devrimci hareketinin öncüsü Sovyetler Birliği ile dünya sosyalist sistemini yalanlarla kötüleyerek dünya işçi sınıfı hareketinin birliğini, enternasyonalizmi baltalamaya, Türkiye işçi sınıfının politik hareketini saptırmaya çalışmaktadırlar. Türkiye İşçi Partisi kesinlikle maoculuğun karşısındadır.

Devrimcilik adına bireysel terör eylemlerine başvuranlar işçi sınıfının kitlesel devrimci hareketiyle kendilerinin işçi sınıfından kopuk küçük gurupçu eylemlerini birbirine karıştırma, ikinciyi birincinin yerine koyma yanılgısı içindedirler. Sağa sola ateş saçan eylemleriyle işçi sınıfı hareketine yarar değil, zarar vermekte, faşizmin provakasyonlarına açık bir ortam yaratmaktadırlar. Türkiye İşçi Partisi doğru çizgide bir gençlik hareketi geliştirerek gençler arasında tutunma eğilimi gösteren terörizme karşı tutarlı mücadele vermektedir.

Bu anlayış içinde seçim dönemine giriyoruz. Seçime ilişkin olarak somut, ayrın-

tılı konularda yapacağımız propaganda ve ajitasyon bu çerçeve içinde olacak. Seçim ve seçim çalışmalarının İstanbul için ayrı bir önemi var. İstanbul işçi sınıfımızın en yoğun olduğu ilimiz; işçilerden oy alma işçi sınıfı partisi, partimiz için elbet özel önem taşır. Toplumu sosyalizme götürecek ve sosyalizmi kuracak öncü ve temel güç işçi sınıfı olduğu için; emperyalizme ve faşizme karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde ilerici, demokratik güçlerin güç ve eylem birliği işçi sınıfının öncülüğünde örgütlenip pekişeceği için işçilerden oy almaya özen göstermemiz gerek; bu nedenlerden ötürü de dört milyonluk dev bir kitleyi barındırdığı için, seçime İstanbul'da partimiz tüm gücü ve olanaklarıyla girecek, olanaklarını sonuna kadar zorlayacak, kesintiye, yavaşlamaya izin vermeyen inatçı, tutarlı, özverili bir çalışma gösterecektir.

Yaşasın Partimiz!

Çark Başak, Sayı 67-68, Temmuz- Ağustos 1979

Sıkıyönetim Kaldırılmalıdır

Basın açıklaması, 15 Ağustos 1979.

Sekiz aylık uygulama bir kez daha göstermiştir ki, faşist terörü önlemenin çaresi sıkıyönetim değildir. Silahlı saldırılar, bombalamalar, siyasal cinayetler sürüp gitmektedir.

Sıkıyönetim, esasen kısıtlı olan demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanmasından başka bir sonuç vermemiştir. Şimdi de sıkıyönetim, içinde bulunduğumuz seçim döneminde yürütülen politik çalışmaların karşısına dikilmektedir. Bildiri dağıtan üyelerimizin Anayasa ve yasalara aykırı şekilde engellenmek istenmesi bunun kanıtıdır. Sıkıyönetim kalkmalı, seçimlere normal koşullar altında gidilmelidir.

Faşist terörü gerçekten yoketmek ve önlemek için sıkıyönetimi uzatmak değil, faşist odakların üzerine cesaretle ve etkin biçimde yürümek ve bu odakları kurutma yoluna gitmek gerekir. Bunun için de, işçi ve emekçi kitlelerin örgütlü mücadelesine dayanılmalı, onların safında yer alınmalıdır. Oysa CHP'nin bugüne kadar sürdürdüğü politika, emperyalizmle ve büyük burjuvaziyle uzlaşma, onlara teslim olma yönündedir.

Buna karşın, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi'nin başını çektiği, emperyalizme ve faşizme karşı mücadele mutlak başarıya ulaşacaktır ve Türkiye'de terörizm sorunu, sıkıyönetimlerle değil, bu mücadele ile çözülecektir.

Çark Başak, Sayı 67-68, Temmuz- Ağustos 1979

Seçimler ve Türkiye'nin Aydınlık Geleceği

14 Ekim seçimlerine giderek bir genel seçim havası ve önemi kazandırılmak isteniyor. Senato ve beş milletvekili seçimlerinde alınacak sonuçların hükümetin durumunu etkileyeceği üzerinde duruluyor. AP oy kazanırsa, CHP kaybederse, hükümetten, CHP'yi destekleyenlerden, hatta CHP'nin kendisinden kopmalara yol açacağı bekleniyor.

Seçim sonuçlarının bu gelişmelerde belirleyici rol oynayacağı kuşkuludur. Seçimlerde kazanılan milletvekili sayısının bu iki parti bakımından pek önemli olmadığının örnekleri her gün görülmektedir. Yeni "transfer"ler önümüzdeki günlerde de olabilir. Çünkü "transfer"leri belirleyen o partilerin aldığı oy değil, başka etkenler olmaktadır, öte yandan, AP ve CHP oylarındaki gelişmeler önemli görülse de, iktidarın yakın gelecekteki niteliği açısından aynı önemi taşıdığı söylenemez.

CHP hükümeti düşerse yeni bir hükümetin oluşturulması zorluklarla karşılaşabilir, uzun zaman alabilir. Ama hükümeti kim oluşturursa oluştursun, Türkiye önümüzdeki aylarda ve yılda IMF'ye verilen niyet mektubu doğrultusunda ve IMF'nin gözetiminde yönetilecektir; ABD ile üsler ve U-2 uçuşları konularında görüşmeler yapılıp ABD'nin istekleri doğrultusunda sonuca bağlanacaktır. CHP iktidarda kalırsa aradaki fark, CHP'nin kimi konularda sonuca kadar götürülemeyen, çekingen çıkışlar yapmasından ibaret olacaktır. CHP'nin emperyalizm ve yerli büyük sermaye karşısında direnmediği hep geri bastığı onlarla uzlaşmaya dayanan teslimiyetçi bir politikayı yeğlediği artık defalarca kanıtlanmış bulunmaktadır. CHP'nin özel sektör ve Demirel tarafından "Marksist Ekonomi"ye gidiş olarak nitelendirilen "devletçilik" girişimleri çok etkisiz ve dağınık olmanın yanı sıra, kapkaççı kapitalist ekonomiyi kapitalizmin kendi mantığı içinde biraz düzene sokma isteğinin uç vermesinden başka birşey değildir.

Seçim sonrasından öte, daha uzun gelişmeler açısından soruna bakıldığında, MHP'nin ve Türkiye İşçi Partisi'nin alacakları oylar da anlamlı olacaktır. Sağ ile solun seçimlerde karşılaşması açısından çok anlamlı bir nokta da MHP ile işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi arasındaki karşılaşma olacaktır. MHP'nin oyları kanlı saldırılar, siyasal cinayetlerle tırmandırılmak istenen faşizmin sahte sol sloganlar ve anti-kapitalist çıkışlarla oluşturmaya çalıştığı kitle tabanının boyutunu ve zaman içinde gelişip gelişmediğini gösterecektir. 1977 seçimlerinde gösterdiği gelişme düzeyi iktidarda olmanın avantajlarının geçici sonucu muydu, yoksa daha kalıcı nitelikte sonuçlar mıydı, bu da anlaşılacaktır. MHP'nin alacağı oylar, Türkiye'de faşizmin seçimler yoluyla iktidara gelme şansının ne olduğu konusunda da bir fikir verecektir.

Soldaki oylar, CHP'yi aşmış olanların oyları olacaktır bir bölümü ile. Diğer bir bölümü ile de AP, MSP ve MHP'den kopup CHP'yi atlayarak doğrudan sola gelen oylar olacaktır. Ne kadarı hangi bölümdendir, oyların coğrafi dağılışına göre az çok

kestirilebilecektir. Ama solun bir kesimi ya oylarda yansımayacaktır, ya da "ehven-i şer" diye CHP'ye gidecektir. Bilindiği gibi kimi emekçi halk arasında seçimlerden ve parlamentodan umut kesme, bu nedenle seçimlere katılmama eğilimi vardır ve "parlamenterizm" suçlamaları bu nedenle bunlar arasında bir yankı bulabilmektedir. Bu çevreler ya hiç sandık başına gitmiyorlar veya gittiklerinde oportünist saydıkları sol partilere değil, CHP'ye oy veriyorlar. "Solun bölünmüşlüğü" propagandasının sürekli geliştirildiği, sol içinde belirsizlik ve bulanıklığın sürdürülmek istendiği bugünkü durumda önem taşıyan nokta işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin -Türkiye İşçi Partisi'nin- alacağı oylar olacaktır, işçi sınıfının yıllardır sosyalizm doğrultusunda bir çizgi üzerinde gelişen bilimsel sosyalist hareketinin örgütü olan bu partinin alacağı oylar, devrimci çekirdeğin kitleler içinde tutunup gelişmişliğinin bir ölçütü olacaktır.

Umut bu çekirdekte, onun daha da gelişmesi ve güçlenmesindedir. Politik yelpazenin sol kesimindeki bulanıklığa, öz ve biçimden yoksun akışkanlığa o son verecektir. Birlik, eştürden olmayan karmakarışık bir kalabalığın her ne surette olursa olsun biraraya gelmesiyle değil, kitlelerin ve ilerici kuruluşları işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin oluşturduğu çekirdeğin etrafında örgütlenip biçimlenmesiyle gerçekleşecektir.

AP ile CHP'de kilitlenmiş gibi gösterilmek istenen politik çıkmazdan çıkış yolu da bu çekirdekte, onun gelişip güçlenmesindedir. AP ile CHP'den birisine oy vermek ve bu iki partinin sürgit bir tahteravalli hareketiyle karşılıklı inip çıkarak ülkeyi yönetmeleri Türkiye'nin ve kitlelerin değişmez yazgısı değildir. Politik sorunu bu ikisinden birisinin iktidara gelmesi olarak, oy vermeyi de bu ikisi arasında bir tercih olarak görmek politik miyopluğun ta kendisidir ve "AP iktidara geleceğine CHP gelsin daha iyi, oyum boşa gitmesin" diyerek CHP'ye oy vermek ve verilmesini propaganda etmek, ya politik bilinçsizliğin bir ifadesidir, ya da doğrudan işçi sınıfı hareketine, toplumun devrimci gidişine ihanettir.

Toplumun sorunlarına çözüm getiremiyecek olanlara oy vermek, sorunları geçiştirip durumu idare etmeye çalışmaktır, idare-i maslahatçılıktır. Böyle bir tutumla hiçbir yere varılamaz. Seçimlerin hemen sonrasına değil, toplumun geleceğe yönelik gelişmesine bakmak, toplumu o yönde değiştirebilecek güçlere destek olmak gerekir. Çıkış yolu bundadır, AP ile CHP'nin oy hesaplarını yapmada değil. Toplumun değişme sürecini yönlendirmek ve biçimlendirmek maliyeti olan zor bir iştir. AP ile CHP'nin alacağı oyların hesaplarıyla uğraşmak, bu maliyeti ödememek için oyalanmadan başka birşey değildir. Oysa maliyeti ödenmeden hiçbir iş başarılamaz.

Türkiye İşçi Partililerin ve bilimsel sosyalizme inanmış, gönül vermiş olanların seçimlere ilişkin tutumları şu noktalarda özetlenebilir:

Seçimlere katılma ve parlamentoya girmeyi hedef almak, "parlamenterizm" değildir. İşçi sınıfı burjuvazi ve tüm geri güçlerle mücadelesinde tüm olanakları ve araçları kullanır. Parlamenter rejimde olan ülkelerde seçimler ve parlamento bu olanak ve araçlardan önemli biridir. Oy vermekten geri durulmamalı, mutlaka sandık başına gidilmelidir.

Seçimleri AP ile CHP arasında oy hesabı gibi görme ve göstermeden çıkılmalıdır. Hatırlatılmalı ve anlatılmalıdır ki, sorun, emperyalizme ve faşizme, bunların sınıfsal

dayanağı olan dış ve iç sermayeye karşı mücadele vererek demokratik hak ve özgürlükleri koruyup geliştirmek, düzenin geniş halk kitleleri yararına değiştirilmesi yoluna toplumu sokmaktır. Seçimler, bu işi başarma yönünde, özellikle işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin daha fazla güçlenmesine yardımcı olacak sonuçlar vermeli, oylar bu doğrultuda kullanılmalıdır. Ve unutulmamalıdır ki, CHP'nin olabildiğince "özgürlükçü demokratik" çizgide tutulabilmesi bile, onun solunda etken bir politik ağırlığın varlığına, işçi sınıfının politik hareketinin gücüne bağlıdır. CHP'yi üzerinde bulunduğu, sosyal demokrasinin eğik düzeyinden aşağı kaymaktan geri çekebilecek etken de bu güçtür.

Bugünün karanlık tablosuna karşın gelecek aydınlıktır. Geleceğin aydınlığının meşalesi bugünden yakılmıştır; bu meşale işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketidir, partisidir. Işık, Ecevit'in "tünelin ucundaki ışık"ı değildir; işçi sınıfının politik hareketinin ve yarınların sosyalizminin ışığıdır. Seçimlerde bu ışık kitlelere daha geniş çapta götürülmelidir! Türkiye bunalım içindedir ama çözümsüz değildir, çözümsüz olan Türkiye'nin emperyalizme bağımlı geri kapitalizmidir. Kapitalizmin alternatifi, onun yerini alan düzen, sosyalizmdir. Burjuva partilerinin alternatifi, toplumsal süreçte yerini alan politik örgüt işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisidir, Türkiye İşçi Partisi'dir. Durum ne kadar bulanık olursa olsun karamsarlığa, yılgınlığa yer yoktur.

Yürüyüş, Sayı 228, 20 Ağustos 1979

Partili Kadınlarla Bir Söyleşi

Parti'nin kadın üyeleri ve sempatizan kadınlarla yapılan sohbet toplantısından, İstanbul, 26 Ağustos 1979.

Kadınlar toplumun genel yaşamından kenara çekilmiş durumdalar, evlerinin dört duvarı arasına sıkışmış durumdalar. Onları kazanmalıyız. Tek tek tanıdıklarımızı, komşularımızı, akrabalarımızı, ahbaplarımızı kazanmaya çalışmalıyız. Birincisi yakın hedef: Bu seçim için oylarını kazanmalıyız, daha uzun hedef olarak da onları, işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketine, Türkiye İşçi Partisi hareketine kazanmalıyız. Hem sayımızı artırmak, hem de bu sayıya giren her kişinin bilgisini, bilincini yükseltmek, çalışmalarımızın çifte hedefi olmalıdır.

Bize kadınların erkeğin yanında iki numaralı yurttaş olmaları durumu öylesine yerleştirilmiştir ki, kadınların kendisi buna inanır duruma gelmişlerdir. Bu inancı içimizden söküp atmamız gerekmektedir. Fikir, zekâ, istidat, yetenek olarak kadınla erkek arasında hiçbir fark yoktur. Bu bakımlardan bir kadın, bir erkek kadar, yetişmek, mükemmel olmak fırsat ve imkânına sahiptir. Önce kendimizi bu yanlış düşüncelerden ayıklayalım, ondan sonra da diğer kadınlara kendi kişiliklerine, özgürlüklerine sahip olabilmeleri, onu iyi, akıllıca kullanabilmeleri konusunda yardımcı olalım.

GÖREV, Sayı 50, 30 Ağustos 1979

[Aynı toplantıdan]

Tip'in Kadın Üye Sayısı Toplam Üyelerden İki Kat Daha Hızlı Yükseliyor

Kadınlar; kadın olmaya ilişkin sorunlarının çözülebilmesi için de ülkemizin gidişatı ile politika ile ve bu arada seçimlerle ilgilenmek zorundadırlar.

Kadın çifte sömürü ve baskı altındadır. Hem işçi, emekçi olarak sömürülür, ezilir; hem de kadın olduğu için bu sömürü ve baskı katmerli olur. Kadın erkek farkı gözetmeksizin eşit işe eşit ücret gibi en temel ve basit bir hak bile bugün elde edilmiş değildir. Bir başka açıdan da kadın ikili bir yük altında girmiştir, hem üretimde veya mesleki hizmetlerde eşitsiz şartlar altında çalışma, hem de ev işlerini yapma, çocuk yetiştirme görevleriyle karşı karşıyadır, üstelik kadını aşağılayan, hor gören sosyal değerler de tümden değişmemiştir. Kadın hâlâ eşitliğe ve özgürlüğe tam kavuşmuş

değildir, ülkemizde kadınlara tanınan siyasal ve sosyal haklar yasalarda yer almakla beraber, bunların tüm kapsamıyla yaşama geçtiği, gerçekleştiği de söylenemez. Kaldı ki, yasalarda eşitliğe aykırı hükümler de vardır.

[...]

Kadının toplumsal durumu, hak ve özgürlükleri sorunu genel olarak sömürü düzeninin kalkmasıyla çözüme kavuşabilecek bir sorundur. Nitekim sosyalist toplumlarda bu sorun, sistemin kökleşip gelişmesine koşut olarak çözüme kavuşturulmuştur.

Türkiye İşçi Partisi kadınlarımızı kitlesel bir güç olarak bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesine kazanmaya özel önem vermektedir. Partimizde kadın üyelerin, genel üye sayısı artışının iki katı hızla artmakta oluşu bu görevi de başardığımızın göstergesidir.

Diğer temel sorunlar gibi kadın sorununun temel çözümü sosyalizmdedir ve Türkiye İşçi Partisi ülkemizde sosyalizmi gerçekleştirebilecek olan tek partidir.

Yürüyüş, Sayı 230, 3 Eylül 1979

30 Ağustos Emperyalizme Karşı Zafer Günüdür

30 Ağustos 1979

30 Ağustos 1922 herhangi bir düşmana karşı değil, emperyalizmin ta kendisine karşı kazanılmış bir zaferdir. Askeri öneminin ötesinde politik ve toplumsal sonuçları olmuştur. Emperyalistlerin Türkiye'yi parçalamak ve paylaşmak emellerine son vermiş, karma bir imparatorluktan ulusal bir devletin doğuşunun öz koşullarını gerçekleştirmiştir.

Ne var ki kurtuluş savaşından sonra büyük toprak sahipleri, tüccarlar ve sanayiciler yabancı sermaye ile, hiç bir zaman koparmadıkları bağlarını zamanla daha da sıkılaştırdılar, emperyalizmle işbirliğine gittiler. Ülkemiz daha sonraki yıllarda NATO'ya sokuldu. Topraklarımız üzerine Amerikan üslerini diktiler. Ulusal bağımsızlığa aykırı ve emperyalizme teslimiyet belgeleri olan ikili anlaşmalar yaptılar.

Cumhuriyet döneminin en büyük bunalımı denilen bugünkü bunalım dış ilişkilerde emperyalizme bağımlılığın, iç düzende emperyalizmin iş ortağı büyük sermayenin ekonomik ve politik egemenliğinin bir sonucudur. Dayattığı koşullarla Türkiye ekonomisini sımsıkı bağlayan ve bunalımın faturasını işçi, köylü ve emekçilere yükleyen Uluslararası Para Fonu yurdumuz üzerindeki emperyalizmin kara pençesinden başka bir şey değildir.

Bugün de emperyalizme karşı mücadele içindeyiz. Bilinçlenmiş işçi sınıfı, köylü, kentli emekçi kitleler, aydınlar ve gençler emperyalizme karşı son kavgayı vermektedirler. Emperyalizme, faşizme ve kapitalizme karşı bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi iç içe geçmiş üçlü bir mücadele halinde günden güne kesin zafere doğru gelişmektedir. Saflarımızı sıklaştıralım, gücümüzü katlıyalım.

Ulusal bağımsızlık için NATO'ya da, İMF'ye de hayır!

Yürüyüş, Sayı 230, 3 Eylül 1979

Barış Mücadelesini Güçlendirelim, Yaygınlaştıralım

1 Eylül Dünya Barış Günü dolayısıyla yayınlanan mesaj.

1939'da faşizmin saldırısıyla İkinci Dünya Savaşı'nın başladığı gün olan 1 Eylül'ün dünyaca barış günü olarak kabulü anlamlıdır. Böylece insanlık savaşı reddettiğini, savaşın getirdiği felaket ve yıkıntıları bir daha yaşamak istemediğini dile getirmektedir.

Barış, hem tüm insanlığın özlem ve dileğidir, hem de toplumsal gelişmede yeni aşamalara ilerleyişinin ve ulaşmasının ön koşuludur. Yirminci yüzyılda tarih sahnesinde dünya savaşlarının belirmesi ve atom silahlarının geliştirilmesiyle savaş, tüm insanlığı ve insanın ürünü olan uygarlığı tehdit eder bir hal almıştır. Bu tehdit mutlaka yok edilmelidir.

Dünyada savaş güçleriyle barış güçleri mücadele halindedir. Hangi ulustan olurlarsa olsunlar tüm ülkelerde işçilerin, köylülerin ve emekçilerin savaştan kazanacakları bir şey yoktur. Onların dilekleri ve yaşamdaki amaçları sömürü ve baskıdan kurtularak, özgür ve insanca yaşabilmektir. Bu amaçla onlar hem yerel sermaye sınıfı burjuvaziye, hem de uluslararası tekelci sermayeye karşı toplu mücadele vermektedirler. Bu mücadelenin bir kolu da savaş tehlikesine karşı barış için mücadeledir. Çünkü savaşların kaynağında emperyalist-kapitalist devletlerin uluslararası pazar, hammadde, yatırım alanları çekişme ve çatışması, çıkar kavgaları vardır.

Dünya barış güçleri savaş güçlerinden daha büyük, daha ağırlıklıdır. Dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı hareketi, her toplumun ilerici, yurtsever, sosyalist güçleri barıştan yanadır, yana olmaktan da öte, barış için bilinçli ve kararlı mücadele vermektedirler. Bu mücadeleyi daha da yaygınlaştırmak ve güçlendirmek durumundayız. Çünkü nükleer bir dünya savaşı tehlikesi ortadan kalkmış değildir.

Türkiye İşçi Partisi kitlelerin barış mücadelesinin Türkiye'de kararlı öncüsüdür.

Yürüyüş, Sayı 230, 3 Eylül 1979

Barış Sosyalizmin Gereğidir

7-11 Eylül tarihleri arasında toplanacak olan "Tüm Çocuklara Barış İçinde, Güvenli Bir Gelecek İçin" konulu Dünya Konferansı'na katılmak için Moskova'ya gidişinde yapılan açıklama, 5 Eylül 1979.

Moskova'da "Çocuklar için barışçıl ve güvenli bir dünya" konulu uluslararası konferansa katılmaktan büyük memnunluk duyacağım. Barış ve çocuk konuları birbiriyle yakından ilgilidir. Barışı, özellikle genç kuşaklar için, onlara savaşın onarılmaz acılarından, kayıplarından arınmış bir dünya bırakabilmek için istiyoruz. Dünyanın geleceği yeni kuşakların elindedir. Bu geleceğin güvence altına alınabilmesi de savaş denilen belanın yok edilmesine bağlıdır.

Bu çeşit konferanslar dünya kamuoyunun dikkatini konuya çekmek, dünyanın ilerici, barış taraftarı güçleri arasında dayanışmayı pekiştirmek açısından önemlidir. Bu konferansın Sovyetler Birliği'nde toplanması ayrıca anlamlıdır. Çünkü sosyalizm barış ve çocuk konularına büyük önem verir. Sosyalist ülkelerde çocukların doğumlarından yetişkinliklerine kadar iyi yetiştirilmeleri, iyi eğitim görmeleri için tüm toplumsal önlemler alınmıştır. Eğitim olanak ve fırsatları olgunluk çağlarında da devam eder. Barış sorunu ve isteği ise günlük yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Devamlı işlenen konudur ve törenlerde ulusal bayrakların yanında barışın mavi bayrakları hiç eksik olmaz. Barış içinde birarada yaşama, detant, nükleer silahların sınırlandırılması, genel silahsızlanma gibi barışı güçlendirmeye yönelik önerilerin hep Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelerden gelişi, onların ısrarla bu konunun takipçisi olmaları rastlantı değildir. Barış, sosyalizmin gereğidir. Ve barış, çocuklarımıza verebileceğimiz en büyük armağandır.

Yürüyüş, Sayı 231, 10 Eylül 1979

Anayasa Değişikliği Girişimlerinde Hedef İşçi Sınıfıdır

Basın açıklaması, 13 Eylül 1979.

Mevcut kısıtlı hak ve özgürlükleri daha da kısıtlamak eğilim ve girişimleri, demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlamaktan da öte, fiilen ortadan kaldırmakta, onları yalnızca kağıt üzerinde kalmış sözlerden ibaret hale getirmektedir. Lafa gelince demokrasi şampiyonluğunu kimseye bırakmayan CHP bu anti-demokratik gidişin içindedir, hatta iktidar partisi olarak bu gidişin başını çekmektedir. Demokratik yaşam ve örgütlerle güvenlik kuvvetlerine ilişkin altı yasada demokrasiye aykırı değişiklikler getiren yasa tasarısı Meclis'e çoktan sevkedilmiş bulunmaktadır. Şimdi de Anayasa'da değişiklikler yapılması öngörülmekte ve CHP'nin buna da "evet" diyeceği anlaşılmaktadır. Hatırlanacaktır ki, 12 Mart döneminde Anayasa üst üste değiştirilirken de CHP ses çıkarmamış, demokrasiye aykırı değişiklikleri onaylamıştı.

Boran demecini şöyle sürdürdü: Yasalarda ve Anayasa'da öngörülen anti-demokratik değişiklikler hep saldırı ve cinayetleri -terörü- ve özellikle "bölücülüğü" önlemek ve yok etmek iddiasıyla ileri sürülmektedir. Oysa asıl hedef alınan işçi sınıfıdır, onun politik ve sendikal hareketinin kösteklenmesidir, işçi, emekçi kitlelerin, ilerici kuruluş ve güçlerin; katmerli baskı altında tutulan Doğu ve Güneydoğu'daki halkın demokratik hak ve özgürlüklerinin yok edilmesidir.

İşçi, emekçi kitleler, ilerici, yurtsever aydınlar demokrasiyi hepten yok etmeye yönelik bu gidişe "Hayır!" dediğini bu seçimlerde oylarını Türkiye İşçi Partisinde toplayarak gösterecektir. Burjuva partilerinden halk kitlelerine bir hayır gelmediği, CHP solculuğunun bir aldatmaca olduğu artık hiçbir şüpheye yer bırakmayacak ölçüde ortaya çıkmıştır. Emekçi kitleler ve aydınlar artık kendi bağımsız partisiyle seslerini ve istemlerini duyuracaklardır.

Yürüyüş, Sayı 232, 17 Eylül 1979

Seçimler İşçiler ve Emekçiler İçin Bir Fırsattır

Basın açıklaması, 21 Eylül 1979.

"Güçlü devlet, etkin idare" formülü altında kısıtlı demokratik ortamı büsbütün ortadan kaldırıcı, büsbütün baskıcı bir iktidar oluşturma yolunda yapılmakta olan girişimler, CHP üst yönetiminin emperyalizme ve işortağı tekelci büyük burjuvaziyle uzlaşma, onlara teslimiyet politikasının kesin iflasının kanıtlarıdır.

CHP yönetimi kendisine umut bağlayan, destek olan, oy veren kitleleri hep "çantada keklik" bilmiş, bütün gayretini içeride büyük tekelci burjuvaziye kendini beğendirme, ona güvenceler verme üzerinde yoğunlaştırmış, dış ilişkilerde de IMF'ye, Dünya Bankası'na, OECD'ye ve benzerlerine hep boyun eğmiş, onların isteklerini kabullenmiştir. CHP yönetiminin bu politikasının sonucu, emperyalist kuruluşların Türkiye'nin ekonomisine ve yönetimine tam elkoyma noktasına gelmesi ve yurt içinde yaşamın geniş kitleler için cehenneme dönmesi olmuştur; kitleler bu gerçeği her geçen gün daha açık seçik görmektedirler.

Kendi solu ile güçbirliğini reddeden, buna karşılık burjuvazinin gerici politik kadrolarıyla işbirliğine girmeyi tek yol gören CHP yönetimi, politikasının faturasını kendisi de ağır bir şekilde ödemektedir.

Demokratik hak ve özgürlüklerin, halkın çıkarlarının güvencesi işçi, köylü, emekçi kitlelerin kendisidir ve sermaye sınıflarından bağımsız kendi politik partisidir, Türkiye İşçi Partisi'dir. 14 Ekim seçimleri, işçi-emekçi kitlelerin oylarını kendi öz partilerinde toplayarak güçlerini dosta düşmana göstermeleri ve ülkenin politik yaşamını etkiliyebilmeleri için, kaçırılmaması gereken bir fırsattır.

TÜSTAV Arşivi

Oylarımızı Partimizde Toplayalım

Basın açıklaması, 30 Eylül 1979.

Oy atma günü yaklaştıkça iki seçim taktiği, daha açık seçik ortaya çıkıyor. Birincisi, faşistlerin taktiği: Terör hızlandırılan bir tempo ile tırmandırılıyor. Bir yandan, yoğunlaşan korku ve dehşet havası içinde genel olarak seçmenlerin sandık başlarına gitmeyeceği, ama daha kontrollü olan MHP oylarının bundan etkilenmeyeceği hesaplanıyor. Öte yandan uzun vadede bir askeri müdahale için ortam elverişli kılınmak isteniyor. İkinci taktik, CHP'nin kullandığı. Bir "ara rejim" tartışmasını gündeme getirerek, düş kırıklığına uğramış, kendisinden kopmaya yönelmiş seçmenleri "başka seçenek yok" düşüncesine iterek oylarını tekrar CHP'de toplamak çabasıdır. CHP, 1977 seçimlerinde yaptığı gibi, ama bu defa biraz farklı biçimde, saldırıları, cinayetleri, korku ve dehşet havasını seçimlerde politik sermaye olarak kullanmak istiyor.

Emekçi kitleler, ilerici, sol güçler bu her iki taktiği de boşa çıkarmalıdırlar. Korkarak, yılarak, sorunlardan kaçarak hiçbir sorun çözülemez. Üstüne yürümek gerek. Üstüne yürümenin bir yolu da seçimlerde sandık başına gitmek ve oylarınızla bizlerin varolduğunu; büyük çoğunluğu oluşturduğumuzu; terörü ve faşizmi de, CHP'nin kaypaklığı ve aldatmacasını da onaylamadığımızı belli etmektir.

Oylarımızı kendi sınıf partimizde, Türkiye İşçi Partisi'nde, toplayarak gerçek gücümüzü ortaya koyalım. Bilinçli, örgütlenmiş işçi-emekçi kitleler karşısında hiçbir faşist, gerici ya da kaypak güç tutunamaz.

TÜSTAV Arşivi

Seçimlerde Oy Vermek Mücadelemizin Parçasıdır

ANKA ajansına verilen demeç.

14 Ekim seçimleri öncesinde Türkiye'nin genel durumunu nasıl görüyorsunuz?
Hükümetin güttüğü politika bakımından genel gidiş, emperyalizmin ve yerli ortağı büyük burjuvazinin ekonomik ve politik isteklerine tam bir teslimiyettir. IMF ile yapılan anlaşma ve uygulanan ekonomik önlemler bu teslimiyetin ekonomi alanındaki belirtileridir. Sıkıyönetimler, saldırı ve cinayet şebekelerinin kaynaklarına inilmemesi, yasalarda öngörülen anti-demokratik değişiklikler ve nihayet Anayasa değişikliğinin gündeme getirilmesi aynı teslimiyetin politik alanda belirtileridir.

CHP iktidarı, halk kitlelerine ve ilerici güçlere pahalılık, işsizlik, yokluk ve yoksulluktan; demokratik özgürlükleri kısıtlama ve baskıdan başka bir şey getirmemiştir ve getirmeyeceği görülmektedir. Ne var ki Türkiye'nin işçi-emekçi kitleleri ve ilerici, sol güçleri bu teslimiyet politikasına "evet" demiyorlar ve demeyeceklerdir.

Türkiye İşçi Partisi'nin 14 Ekim seçimlerinde hedeflerini açıklar mısınız? TİP'in seçim şansı nedir?
Parti'nin 14 Ekim seçimlerinde hedefi, Türkiye'nin çözümsüz olmadığı, çözümsüzlüğün bağımlı geri kapitalizmde yattığı, kurtuluşumuzun sosyalizmde olduğu ve bunun için de emperyalizme, faşizme, kapitalizme karşı bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesini güçlendirmek ve genişletmek gerektiği ve seçimlerde oy vermenin bu mücadelenin ayrılmaz bir parçası olduğunu kitlelere götürebilmek ve bu mesajı oylara dönüştürebilmektir. Seçimlerde Partimiz oylarını mutlaka artıracaktır.

Sağdaki partilerin tabanları, hedefleri ve seçimden beklentileri bakımından bir değerlendirme yapar mısınız?
MSP ile MHP'nin tabanları küçülüyor; bunların oy kaybına uğramaları beklenir. MSP kendi yandaşları için bile ciddi, inanılır bir parti olamadı. MHP'nin 1977 seçimlerindeki oy artışı ise, büyük ölçüde, iktidar paylaşmasının nimet ve olanaklarından yararlanmanın sonucuydu; bunları kaybetmiş olmak ve gerçek yüzünün ortaya çıkmaya başlaması oylara yansıyacaktır. AP, oy sayısını mutlak rakam olarak artırabilir, ama bu artış oran olarak büyük olmayacaktır. CHP oy kaybına uğrayacaktır, ama seçimlerin bariz vasfı katılımın düşüklüğü olacaktır.

CHP ile CHP'nin solunda seçime girecek partilerin, bağımsız olarak seçime katılan ya da seçimi boykot etme girişiminde kendini gösteren gruplaşmaların hedefleri ve beklentileri bakımından değerlendirme yapar mısınız?
CHP'nin hedefinin eski oy durumunu korumaya yönelik olduğu görülüyor. Bunun

için de yine gözünü sol oylara dikiyor. Geçen seçimlerde "solcu" diye veto edilen kişilerin bu defa liste başlarına getirilmesi bunun göstergesidir. Yeni oyları kendine çekebileceğinden şüpheli olan CHP, bu ve benzeri yollarla oy kaybını önlemeye çalışıyor.

CHP'nin ve seçime giren diğer sol partilerin veya bağımsızların hedefleri ve beklentileri Türkiye İşçi Partisi etrafında biçimleniyor. Türkiye İşçi Partisi hareketinin ciddiyetinin ve gösterdiği gelişmenin herkes farkında, ama CHP herkesten fazla farkında. Seçim yasasında yapılmak istenen ve gerçekleştirilen değişiklikle bu açıkça ortaya çıktı, önce seçime girmek için şart koşulan tam örgütlü il sayısı 23'e çıkarılmak istendi; maksat CHP'nin solundaki partilerin seçime girmelerini önlemekti. Ama TİP'in 23'ün çok üstünde ilde örgütlenmiş olduğu anlaşılınca, TİP oylarına talip olacak başka sol partilerin de seçime girebilmeleri için örgütlü il sayısı 15'de bırakıldı, üstelik eski yasaya göre iki aylık bir müddet ve olanak daha tanınarak. Diğerleri seçime böyle girebildiler. Girdikten sonra da CHP'nin ve burjuvazinin istediği davranışlara yöneldiler; kendilerini TİP ile yarışmaya, yarışabilmek için de O'nu suçlamaya kaptırdılar. TSİP, seçimlerde politik ticaret metaı haline getirdiği solda birlik konusunu TİP aleyhine kullanmaya, SDP de anti-komünizm ve anti-sovyetizm silahıyla Türkiye İşçi Partisi'ne saldırmaya yeltenerek CHP'nin ve burjuvazinin değirmenine su taşımış, onların bilerek körükledikleri "solun bölünmüşlüğü" hikâyelerine sözde gerekçe kazandırmış oluyorlar. Bağımsızların konumu ise daha da bir tuhaf. Hem kendi başlarına ayrı birer aday olarak ortaya çıkıyorlar, hem de solun birliğinden ve seçimlerde işbirliğinden söz ediyorlar. Aradaki bağlantıyı anlamak güç.

Seçim sonrası muhtemel gelişmeler hakkında ne düşünüyorsunuz? Hükümetin geleceği, Anayasa ve seçim kanununda öngörülen değişiklikler vb. girişimler bakımından ne gibi olasılıklar vardır?

AP oylarında önemli bir artış, CHP'ninkilerde de önemli bir düşüş olursa transferler AP yönünde işleyebilir ve hükümet ya düşürülür veya çekilmek durumunda kalabilir. Hükümet kalsa da düşse de seçimlerden sonra Anayasa ile diğer yasalarda değişiklikler yapılarak demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlandığı, daha baskıcı bir yönetimin oluşturulacağı beklenir. Yasalarda öngörülen değişiklikler ve getirilmek istenen "başkanlık sistemi" bu gidişin belirtileridir. Böyle bir gidişin geniş emekçi kitleleri ve ilerici, demokratik güçleri karşısında bulacağı açıktır.

Yürüyüş, Sayı 234, 1 Ekim 1979

Seçimler ve Burjuvazi

Burjuvazi bu seçimlerde elindeki bütün olanakları kullanıyor, oynayabileceği tüm kartları oynuyor.

Bu çaba ve oyunlar ilk, hangi partilerin seçime girebileceği konusunda kendini belli etti. Önce, tüm sol partilerin seçime girmelerini engelleme yoluna gidilmek istendi. Seçime katılabilmek için yasanın koyduğu, en az on beş ilde tüm ilçeleri ile kurulmuş olma şartı yirmi üç ile çıkarıldı, komisyonda yasa tasarısı öyle kabul edildi. Türkiye İşçi Partisi'nin bu yeni şartı da yerine getirdiği anlaşılınca, söz konusu madde yeniden on beş il şartına indirildi, hem de bu şartı kolaylaştıran bir değişiklik yapılarak. Yasaya ve bu seçimlere kadar uygulanan usule göre on beş ilde tam örgütlü olma şartının seçim döneminin başlangıç tarihinden en geç altı ay önce tamamlanmış olması gerekti. Sözkonusu madde Millet Meclisi Genel Kurulu'nda görüşülür ve karara bağlanırken, 15 ilde örgütlenmeyi tamamlama müddeti "seçim gününden altı ay önce" olmak üzere değiştirildi. Seçim döneminin başlangıç tarihi ile seçim günü arasında iki ay fark olduğu için, on beş ili tamamlama konusunda partilere iki ay daha tanınmış oldu. Böylece Türkiye İşçi Partisi'nden başka, sosyalist olma iddiasındaki iki partinin daha seçimlere katılabilmeleri sağlandı. Ya tüm sol partiler seçime girmeli, veya Türkiye İşçi Partisi seçime girebilecek durumda ise başkaları da girebilmeli, sosyalist oylar dağılmalıydı.

Partilere ek olarak bir de "bağımsız"lar seçim arenasında boy gösterince sol oyların dağılmasını sağlama açısından burjuvazinin tam istediği oldu.

Şimdi iki oyun daha oynanıyor, sosyalist oylara iki tuzak hazırlanıyor. Birincisi, sol kanat içinde "oy vermeme" yönünde yürütülmeye çalışılan kampanyadır. Bu kampanyayı yürütenler içinde, öznel açıdan dürüst, içtenlikli olanlar bulunabilir. Bu seçimlere katılma oranının zaten düşük olacağı bellidir. Ama söz konusu "oy vermeme" kampanyası öncelikle sol seçmenlere yöneliktir. Bu kampanyanın etkisi olacaksa, bu, tastamam burjuvazinin ekmeğine yağ sürmek olacaktır. Sağ seçmenler oy versin; sol, vermesin! Burjuvazi bakımından "ne âlâ!" değil mi?

Oy vermemek bir yana, sandığa kendimiz gittiğimizden [maada], çevremizdekilerin de gitmesini sağlamaya çalışmalıyız. Sol'un gücü oylarda da belli olmalıdır.

Bu ters kampanyanın emperyalizm ile burjuvazinin ajanları tarafından kışkırtıldığını söylemek de fazla vesveseye kapılmak olur, denemez. Amerikan gizli istihbarat örgütlerinin çalışmaları konusunda son yıllarda yapılan açıklamalar, yayınlar bu örgütlerin nasıl çalıştıklarını, ne oyunlar döndürdüklerini ayrıntılarına kadar gün ışığına çıkardı. Geçen hafta yüksek tirajlı bir gazetede iki gün arka arkaya söz konusu edilen, Amerikan istihbaratına ilişkin yeni bir rapor, yaşadığımız olaylı günler ışığında daha bir anlamlı görünüyor. Bu raporda Amerikan gizli ajanlarının rejime "isyancı" grupların içine, hatta lider kadrolarına kadar sızdıkları ve şiddet kullanan veya kullanmayan eylemler tertipledikleri fütursuzca itiraf ediliyor.

2021

Sosyalist oyları hedef alan ve burjuvazinin isteklerine uygun düşen ikinci oyun da CHP eliyle oynanmaya çalışılıyor. Burjuvazi topyekün "Sol"un oy almasına karşıdır. Kendi has partisi AP'nin çoğunluk partisi olabilmesini çok ister. Ama sol oylar tümüyle yok edilemiyorsa, o zaman hiç değilse CHP'ye gitsin, zinhar onun solundakilere değil, hele Türkiye İşçi Partisi'ne hiç değil! CHP'nin bu seçimlerde kullandığı, "ara rejim" tehlikesine ilişkin seçim taktiği, burjuvazi açısından tam yerine oturuyor.

Bu son günlerde "ara rejim" üzerinde çok duruluyor, burjuva partileri arasında özellikle CHP duruyor. Bu arada bir de "ara hükümet" deyimi ortaya çıktı, ikisi arasındaki fark nitel olmaktan çok nicel bir fark. Her ikisinin de ortak özü antidemokrasi baskısını yoğunlaştırmak, zaten kısıtlı demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlamak, Amerikan istihbarat raporunun deyimiyle, rejime "isyancı"ları susturmaktır.

Bu "ara yönetim" ya bir darbe ile iktidarı alıp iki meclisli parlamentoyu kaldırmak, partileri kapatmak gibi kökten değişiklikler yaparak legal ve illegal açık teröre dayanan faşist bir rejim, bir "ara rejim" oluşturur, daha sonraları kolu kanadı kesilip iyice kuşa benzetilmiş güdümlü bir "demokrasi"ye dönüştürülmek üzere.

Ya da, "ara rejim" değil, "ara hükümet" olur; "tarafsız" bir başbakan altında CHP'li ve AP'li bir koalisyon oluşturulur. "Güçlü devlet" için Anayasa ve yasalarda burjuvazinin ve diğer sağ güçlerin öngördükleri değişiklikler yapıldıktan ve seçim yasası en çok oy alan partinin hükümet olabilmesini sağlayacak biçimde değiştirildikten sonra genel seçimlere gidilir ve kazanan partiye iktidar devir edilir.

Şimdiki halde emperyalizmin, iş ortağı yerli burjuvazinin ve diğer sağ çevrelerin istediği çözüm "ara rejim" değil -veya henüz değil- bir "ara hükümet"ti gibi görünüyor. İnanılıyor ki, CHP ile AP, veya her ikisinden kopacak gruplar bir araya gelir de bir koalisyon hükümeti oluştururlarsa "işler yoluna girebilir" Emperyalizm ile iş ortağı yerli büyük burjuvazi en sağ partilerin ortak iktidarını MC koalisyon hükümetlerinde denediler, kendi istedikleri gibi yürümediğini gördüler. Ardından CHP sosyal demokrasisini denediler, o da olmadı. ABD ile büyük burjuvazi zaten CHP ve sosyal demokrasi konusunda ikircikli idiler. Avrupa burjuvazisi gibi sosyal demokrasiyle uyumlaşmış ve onun kendi amaçları için kullanılabilir olduğunu tam anlamış değillerdi. Burjuvazi 1978 yılında, CHP iktidarında, rekor kârlar elde etmiş olsa da, bu iktidarın devletleştirme konusunda yaptığı bir iki utangaç girişim burjuvaziyi öfkelendirmeye yetti. Hem burjuvazi için artık IMF ile, ABD ile anlaşmış olma yetmiyordu. Yabancı sermayeye kapıların kayıtsız şartsız tam açılmasını, Ortak Pazar'a (Avrupa Ekonomik Topluluğu'na) tam üye olunmasını, NATO yükümlülükleri, Amerikan üsleri ve ikili anlaşmalar konusunda ABD'nin isteklerinin olduğu gibi yerine getirilmesini istiyordu. Öte yandan, demokratik toplumsal muhalefeti zor kullanarak, zulüm ve baskıyla sindirmek, susturmak operasyonu büyük burjuvazinin de onayı ile tırmandırılarak sürdürülüyordu. Faşist terörün seçim döneminde daha da tırmandırıldı bir "ara hükümet" mi, yoksa bir "ara rejim" mi hazırlığıdır ve bu hazırlık istenilen sonucu verecek midir, pek yakında göreceğiz.

Bu arada CHP "ara rejim" olasılığını bir seçim taktiği olarak kullanmaya çalışıyor. 1977 genel seçimlerinde CHP, "ya terör, ya ben" sloganını seçim propagan-

dasının ekseni yapmıştı. CHP seçimleri kazanır, iktidara gelirse terör duracaktı, kazanamazsa sürecekti. Onun için MC'ye teröre karşı olan tüm oylar CHP'de toplanmalıydı. Şimdi de "ara rejim tehlikesi" üzerinde aynı mantıkla oynanmak isteniyor. "Özgürlükçü demokrasi tehlikededir, demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldıracak bir ara rejim getirilmek isteniliyor. Buna karşıysanız oylarınızı CHP'ye verin ki CHP iktidarı sürsün" CHP'nin seçim mesajı budur.

1977 genel seçimleri öncesinde ve döneminde defalarca belirtmiştik. CHP kaygan bir eğik yüzey (sathı mail) üzerindedir; sağ yönde aşağı doğru kaymak eğilimindedir, onu kendi demokratik çizgisinde dahi ancak solundaki güçlü muhalefet, işçi sınıfı partisinin muhalefeti tutabilir. O zamandan bu yana gelişmeler bu yargımızı doğruladı.

Seçimler toplumdaki sınıfsal ve ilerici-gerici güç dengelerinin oylarda yansıdığı olgulardır. Bu seçimlerde oyların dağılışı işçi-emekçi kitlelerin, sol güçlerin burjuvaziden bağımsız gücünü, ağırlığını göstermelidir, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisine, Türkiye İşçi Partisi'ne verilecek oylar bu gücü, bu ağırlığı gösterecektir. Türkiye İşçi Partisi'nin artan oyları faşizm için bir yenilgi, CHP için bir ihtar olacaktır.

Yürüyüş, Sayı 235, 8 Ekim 1979

Bu Oyun Bozulmalıdır

Radyo ve televizyonda ilk seçim propagandası konuşması, 2 Ekim 1979.

Yurttaşlarım, sayın dinleyicilerim ve seyircilerim!

Şu an stüdyodayım. Yüksek Seçim Kurulu'nun radyo ve televizyon konuşmalarını önceden denetleme kararını protesto ederek canlı yayın yapıyorum. Benden sonraki Partimiz konuşmacıları da canlı yayın yapacaktır. Bundan ötürü, eğer konuşmalarımızda aksaklıklar, dil sürçmeleri olursa lütfen bizi bağışlayın.

İşçiler, köylüler!

Kadın-erkek tüm emekçiler,

Kardeşlerim!

Sizleri Partim adına, Türkiye İşçi Partisi'nin tüm örgütleri ve üyeleri adına saygı ve sevgi ile selamlıyorum. Sizleri, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm uğrundaki o sarsılmaz mücadele azmimizle selamlıyorum.

Ve sizlere sesleniyorum. Sizlere sesleniyor ve diyorum ki: ülkemizde oynanan bir oyunu bozmanın artık zamanı gelmiştir. Biz Türkiye İşçi Partililer, işçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza duyduğumuz sorumluluğun bilincinde olarak, bu oyunu sona erdirmek lazımdır, diyoruz.

Kardeşlerim!

Yıllardır bu ülkede anti-komünizm yapılıyor, komünizme çatılıyor. Komünizme düşmanlık etmek serbesttir ama, bunların yalanlarının ortaya çıkarılmasına gelince, o, yasaklanmak istenir. Bu bir oyundur ve bu oyun bozulmalıdır!

Kimdir, yıllardır komünizm düşmanlığında birbirleriyle yarışanlar? Kimdir bunlar?

Milliyetçi Cephe zamanında Demirel ve bakanları milliyetçi olanlar ve vatan hainleri ayırımını yapmış, uzun süre esip gürlemişlerdi. Demirel şimdi de aynı havayı sürdürüyor ve komünizmi baş düşman ilan ediyor.

MSP'ye bakarsanız, o da iman kuvvetiyle bütün dünyayı düzelteceğini, bu arada, komünizmin de hesabını göreceğini söylüyor.

Eli kanlı MHP ise, kendisini komünizme karşı tek etkin güç olarak ileri sürüyor.

Bunlara karşı Ecevit de, faşizmle komünizmi aynı kefeye koyarak, CHP'nin demokratik solculuğunu komünizmi önleyecek biricik çare ilan ediyor, onlarla aynı safta yer alıyor.

Ama buna bir şeyi daha eklemek gerekiyor. Sadece bu politikacılar değil komünizm düşmanlığı yapanlar, onu körükleyenler. Bu politikacılar ve partiler, çıkarlarını korudukları sermaye sınıfları adına yapıyorlar bunu. Bir anlamda görevlerini yapıyorlar. Büyük sermaye sınıfı, yani büyük fabrikatörler, büyük tüccarlar, bankerler, büyük toprak sahipleri kendi sınıf çıkarları tehlikeye gireceği için komünizmin can

düşmanıdırlar. Bu sömürücüler, kontrollerindeki renkli renkli gazetelerle, dergilerle, daha birçok araçla toplumda koyu bir komünizm düşmanlığının yerleşmesi için milyonlar ve milyonlar harcıyorlar.

Kardeşlerim!

Bir de içinde bulunduğumuz duruma bakalım: Türkiye'nin Cumhuriyet döneminin en büyük bunalımını yaşadığını artık öğrenmeyen kalmadı. Biz kol ve kafa emekçileri bunalımı, her şeyin ateş pahası olmasında, pahalılığın sürekli artmasında yaşıyoruz; zaruri maddelerin yokluğunda veya kıtlığında yaşıyoruz; işsizliğin bir çığ gibi büyümesinde, işin, arslan ağzında olmasında yaşıyoruz. Daha iyi yaşamak, insanca yaşamak şöyle dursun, işçi-köylü kent ve kır emekçileri, yaşayageldikleri yaşam düzeyini bile koruyamıyorlar, yoksulluk çukurunun derinliklerine doğru yuvarlanmaktan kendilerini kurtaramıyorlar.

Sormak gerekiyor. Ülkeyi bugünkü duruma komünistler mi getirdi? Komünistler daha bir gün bile iktidara geçmediler bu ülkede. Ama bu komünizm düşmanları yıllardır sırayla bu ülkeyi yönetmektedirler, ülke, bunların elinde bugünkü duruma düşmüştür.

Kardeşlerim!

Gazetelerde, beş çocuğunu doyuramayan işçi ailesinin, uyuyabilmeleri için aç çocuklarına akşamları uyku ilacı verdiğini okuyoruz. Resmi yetkililer, evden kaçan çocuk sayısının durmadan arttığını ve bunların çoğunluğunu ailelerinin aramadığını söylüyorlar. Toplumda, aileler çocuklarından vazgeçer hale geldiklerinde, durum son derece ciddi demektir.

Toplumu ahlaki bir çöküntü sarıyor. Bu çöküntünün devamı, toplumsal gelişme için büyük bir tehlikedir. Amerikan tipi yaşama alışkanlıkları ve değer yargıları, daha küçücük çocuklarımızı etkisi altında bırakıyor. Toplumsal içerikli filmlere ve diğer çalışmalara kesin bir sansür uygulanırken, en adisinden seks filmleri ortalığı sarmış durumda, insanlarımız, geleceklerinden tam bir güvensizlik içindeler. Ne iş güvenliği var, ne can güvenliği kaldı. Yarın ne olacağı belli değil. Bu güvensizlik ortamı, tüm kişileri, tüm ilişkileri etkiliyor. Milyonluk şehirlerde, yüzlerce kişinin oturduğu apartman bloklarında bile, aslında yalnızlık içinde yaşanıyor.

Ülkeyi bu duruma komünistler mi getirdi kardeşlerim? Ülkeyi bu duruma getirenler, yıllardır bu ülkeyi yönetenlerdir. Komünizm düşmanlığında birbirleriyle yarışanlardır!

Kardeşlerim!

Gözlerimizi ülkenin sosyal tablosundan ekonomik durumuna çevirdiğimiz zaman, önümüze çıkan tablo daha iç açıcı değil. Ekonomi, tam bir hercümerç içinde. En önemlisi de üretimin düşmesi. Oysa bir ekonominin sağlığı ve gelişmesi, üretimin çeşitlenip, artmasıyla ölçülür. Çok üretmeli ki, ekonomi daha ileri düzeylere doğru gelişip, genişleyebilsin. Çok üretmeli ki, ihracat artırılıp gerekli döviz kazanılabilsin. Ve nihayet çok üretmeli ki, kitlelerin yaşam düzeyleri yükseltilebilsin.

Ama şimdiki durum ne? Birçok fabrikanın, üretebileceğinin ancak beşte birini üreterek çalıştığı biliniyor. Ekonominin sağlıklı işlemesi için, sağlıklı para düzeni de şart. Paranın sağlığı, değerinin istikrarlı oluşudur. Türk parası ise bayır aşağı koşuyor, değeri iniyor da iniyor. Sekiz yıl önce, 1971'deki 100 liranın değeri, bugün 7,5

liraya inmiştir. Son iki yılda 100 liranın değeri, 40 liraya düşmüştür.

Ekonominin sağlıksızlığının bir başka göstergesi olan dış ticaret dengesi de hep aleyhimize oluşmakta, büyük açık vermektedir. Türkiye borçlanıyor boyuna. Yeni doğan her çocuk 15 bin lira borçla doğuyor. Bu borçları ödemek için döviz, yani yabancı para yok. Sanayiin kullandığı malzemeyi dışardan satın alabilmek için döviz gerek. Çünkü kapitalistler ve onların iktidarları öyle bir sanayi yaratmışlar ki, hammaddesiyle, ara malıyla, makine donanımı ve yedek parçası ile, emperyalist dünyaya bağımlı. Kardeşlerim, ekonomiyi de bu duruma biz getirmedik. Çünkü ekonomi ile ilgili kararları alan biz değiliz bugüne kadar! Ülke ekonomisi, büyük fabrikatörleri, büyük tüccarları, büyük toprak sahipleriyle, tüm sömürücü sınıfların ve onların partilerinin elinde bu duruma düştü. Güzel ülkemizi cehenneme çevirenler, yaşamı çekilmez yapanlar, bu sömürücü sınıflardır, onların partileridir, bu komünizm düşmanlarıdır.

Kardeşlerim!

Ülkede bunalım var; sanayiin çarkları tam dönemiyor, paranın değeri sürekli düşüyor, ama... muazzam kârlar da elde ediliyor, çok paralar da kazanılıyor. Bu sıkıntılar, bu yokluk ve kıtlıklar, bu düzensizlik ve kargaşa kimilerine yarıyor, hem de pek çok yarıyor, işte bu noktaya parmak basmak lazım. İşte bu noktanın üzerinde durmak lazım. Durmak gerek, bütün sorunların özü burada yatıyor çünkü.

Geçim sıkıntısıyla boğulanlar, açlığa itilenler, yaşamlarını emeğiyle kazananlardır: kol ve kafa emekğiyle; alınteri, göznuru, kafa yeteneği ile.. Varlıklarına varlık katıp keyif sürenler ise, sermaye sahibi ve işleticisi olanlardır; büyük sanayicilerdir, büyük tüccarlardır, bankerlerdir, büyük çiftlik sahipleridir.

İşte kardeşlerim, bu noktada, Türkiye gibi bütün kapitalist toplumlarda var olan emek-sermaye ayırımı ve çelişkisi ile karşı karşıyayız. Tüm sorunlar, tüm kavgalar, bu çelişkiden doğuyor. Sermaye sahiplerinin işçi sınıfına ve emekçilere düşmanlığı bu yüzdendir. Bu sınıfsal çelişkidendir. Komünizme bu yüzden düşmandırlar. Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere düşmanlığı bu yüzden körüklerler.

Kardeşlerim!

Büyük sanayicilerden, tüccarlardan, bankerlerden, büyük çiftlik sahiplerinden oluşan sermaye sınıfı, kısacası burjuvazi, bu sömürü ve talan düzenini yabancı sermaye ile, emperyalizm ile işbirliği ederek yürütüyor ve sürdürüyor.

NATO, ulusal bağımsızlığımıza vurulmuş bir zincirdir! Ülkemizi NATO'ya, bu sömürücü sınıflar ve onların iktidarları soktular! AP'siyle, CHP'siyle tüm burjuva partileri, Türkiye'nin NATO'dan ayrılmasına karşı çıkıyorlar. Amerikan üslerini topraklarımız üzerine dikenler onlardır! Amerika ile yapılan ikili anlaşmaları, onlar savunuyorlar. Türkiye'yi Ortak Pazar'a sokmak için birbirleriyle yarışanlar, AP'siyle, CHP'siyle bu burjuva partileridir, sermaye sınıfıdır. Bir de şimdi IMF var. Ekonominin bütün ipleri, Uluslararası Para Fonu, yani şu meşhur IMF'nin eline verilmiş durumda.

Emekçi kardeşlerim!

Büyük sermaye sınıfının, bu sömürü ve talanı daha da yoğunlaştırarak sürdürmeyi, işçi-emekçi kitlelere, ilerici güçlere kabul ettirmesi gerekiyor. Bir yandan zorla dayatarak, öte yandan hoşnutsuzluk ve direnişi saptırarak.. Saldırılar, cinayetler,

dinamitleme ve bombalamalar bundandır, iç savaş kışkırtmaları, toplu kırımlar bundandır.

Doğu ve Güneydoğu'da yaşayan emekçi halka yıllardır uygulanan ve devamlı yoğunlaştırılan ırkçı, şoven milliyetçi baskılar ve asimilasyon politikaları bundandır. Bir yandan tam boy açık faşizme yolu açmak içindir; öte yandan kitleleri, ilerici, solcu güçleri kırmak, sindirmek, geriletmek içindir. "Ya tam susturacağız, ya kan kusturacağız!" tehdidi boşuna söylenmiş değildir. Uygulaması da meydanda: Her gün gazete sayfalarını dolduran sıra sıra cinayetler, saldırılar..

Ve elindeki tüm devlet olanaklarına rağmen, bu cinayet, toplu kırım ve saldırıların kaynağına inmeyen, perde arkası güçleri açığa çıkarıp hesap sormayan ve bu hunhar suçların işlenmesini önleyemeyen bir iktidar, CHP iktidarı! Emekçilerin taleplerine sahip çıkar görünüp onların oylarını alan, ama iktidar olunca emperyalizm ve tekelci büyük sermayenin hizmetine koşan CHP iktidarı!

Kardeşlerim!

Büyük sermaye sınıfı, sanayiciler, tüccarlar, bankerler, büyük toprak sahipleri, bütünüyle sömürücüler, ancak bu içinde yaşadığımız emperyalizme bağımlı geri kapitalist sistemde varolabiliyorlar. Bu sömürücü sınıflar, emekçi halkın emek gücünü, bu düzende sömürerek zenginliklerine zenginlik katabiliyorlar.

Sosyalist sistemde ise sömürü yok! Sosyalist sistemde, sömürü özgürlüğü yok! Kimse kimsenin sırtından geçinemiyor. Herkes yaptığı işe, harcadığı emeğe göre adil bir gelir elde ediyor, işsizlikle karşılaşmadan, yarının ne olacağından kaygılanmadan, çocuklarını iyi yetiştirme ve okutma olanaklarından yoksun olmadan, yüksek kültürlü, onurlu, insanca bir yaşam sürüyor. Sınıfsal ve ulusal baskıların kökten yokedildiği koşullarda.

Varlıkları ve çıkarları, bugünkü geri kapitalist düzenin devamına bağlı sermaye sınıfları, halk kitlelerinin, sosyalizm ve sosyalist ülkelere ilişkin gerçekleri öğrenmesini istemiyorlar. Bir yandan baskı ve cebirle, öte yandan anti-komünizm ve anti-sovyetizm propogandalarıyla bu adaletsiz, bu haksız, bu sömürücü düzeni sürdürmeye çabalıyorlar.

Ama nafile, kardeşlerim. Güneş balçıkla sıvanamaz. Gerçek yalana, düzmece ve aldatmaya mutlaka ağır basar. Türkiyede de ağır basıyor. Gün günden daha iyi, daha açık anlaşılıyor ki, Türkiye çözümsüz ve çaresiz değildir. Çözümsüz ve umutsuz olan, emperyalizme bağımlı bu geri kapitalist düzendir; bu düzenin sömürücü sınıflarıdır.

İşçi sınıfımız ve emekçi halkımız çözümsüz değildir. Çözüm sosyalizmdedir ve sosyalizm uzak bir hayal, bir ütopi değildir, yaşayan, canlı bir gerçektir. Sosyalizme ulaşmanın yolları, yöntemleri de bellidir; teoride belirlenmiş, pratikte sınanmış, geliştirilmiştir. Amerika'yı yeniden keşfedecek değiliz! Toplumu, sömürücü kapitalizmden, sömürüsüz sosyalizme götürecek temel güç, öncü güç, işçi sınıfıdır.

Ama kendi başına, yalnızca işçi sınıfı değil. Topraksız ve az topraklı köylülerle, yani yoksul köylülerle elele vererek, emekçiler, aydınlar ve gençlikle bağlantılar kurarak, hep birlikte! İşçi sınıfı bu öncü ve birleştirici işlevini, burjuvaziden bağımsız kendi partisi eliyle yerine getirir. Yığınların, binlerin, onbinlerin, yüzbinlerin, milyonların gücü parti içinde ve parti aracılığıyla birleşerek tek bir güç haline gelir.

Kardeşlerim!

Toplum düzeni olarak bizi bunaltan sorunların nedeni olan kapitalizme karşı, yığınların umudu sosyalizmdir. Sermaye partilerinin, yani burjuva partilerinin alternatifi ve emekçi kitlelerin umudunu gerçekleştirme aracı ise, proletarya partisi, işçi sınıfının bağımsız partisidir.

Böyle bir parti, Türkiye'de de vardır. Vardır o Parti! Uzun yıllardır sürdürdüğü tutarlı, cesur mücadelesiyle, deneyimli, özverili kadrolarıyla, mücadelenin ateşinde sınav vermiş yöneticileri ile Türkiye İşçi Partisi!

İşçi sınıfının bilimsel sosyalist politik mücadelesi, 1920'lerden beri örgütlü olarak, çetin yollardan yürüyerek, baskılara, saldırılara, cinayetlere göğüs gere gere bu günlere geldi.

Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfımızın 1920'lerden bu yana süzülüp gelen politik mücadelesinin, günümüz koşullarında örgütlenişi ve yürütücüsüdür. Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfımızı ve emekçi kitleleri örgütlü politik mücadele içinde iktidara hazırlayan, iktidara yönelten ve iktidarı aldığında sosyalizme geçişi sağlayacak olan partidir.

Büyük sermaye sınıfının Türkiye İşçi Partisi'nden korkusu bu yüzdendir. Onun için Türkiye İşçi Partisi'ne düşmandırlar. Sözde solcu bazı grup ve kişiler de, Türkiye İşçi Partisi'ne düşmanca bir tavır alarak burjuvazinin değirmenine su taşıyorlar.

İşçiler, köylüler!

Emekçiler!

Kendi partinizi tanıyın. Bilin ki kurtuluş mücadele ile sağlanır, boyun eğerek değil. Kurtuluş tek tek de olmayacaktır. Hep birlikte kurtulacağız; hep birlikte mücadele edeceğiz; hep birlikte kazanacağız!

Kurtuluş mücadelemizin güçlenmesinde bu seçimlerin önemi vardır. Bu seçimlerde, Milliyetçi Hareket Partisi'nin kaybedeceği, buna karşılık Türkiye İşçi Partisi'nin kazanacağı her oy, faşizmin yenilgisi olacaktır. Oylarınla faşizme set çek! Oylarınla gür sesini, isteklerini ülke politikasında duyur!

Kardeşlerim!

Patron partilerini patronlara bırakalım artık. 14 Ekim'de AP'ye, CHP'ye, MSP'ye, MHP'ye ve diğerlerine hayır diyelim! Türkiye İşçi Partisi saflarında birleşelim!

Kurtuluş Türkiye İşçi Partisi'ndedir! Kurtuluş Çark-Başak'tadır!

Yürüyüş, Sayı 235, 8 Ekim 1979

Çark Başak Yukarı, Daha Daha Yukarı

İstanbul'da Sultanahmet alanında yapılan seçim mitingindeki konuşmadan, 7 Ekim 1979.

Yıllardır arttırıla arttırıla sürdürülen faşist cinayetler, saldırılar, dinamitleme ve bombalamalar seçim döneminde ve oy verme günü yaklaştıkça daha da tırmandırıldı, tırmandırılıyor.

Bundan güdülen maksat halkı, seçmenleri dehşete düşürmek, yıldırmak, oy sandıklarından uzak tutmaktır.

Faşizmi geriletmek, onu yenilgiye uğratmak yolunda bu seçimlere ilişkin de görev vardır. Bu oyuna gelmemek, tuzağa düşmemek ve sandık başına gitmek gerekiyor. Oyunu bozmanın yolu sandıklara gidip oylarımızı bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm için, Türkiye İşçi Partisi için kullanmaktır.

Bir de sol kanatta seçimleri boykot etme hareketi var. Bunlar eşine az rastlanır bir körlükle bu hareketlerinin burjuvazinin, "ara rejim"cilerin değirmenine su taşıdığını görmüyorlar. Seçimlere genel katılma düşük olsun, özellikle sol oylar azalma göstersin; faşistler, ara rejimciler bundan âlâ ne ister.

[...]

Bir yandan faşist terörizm, öte yandan biçimsel devrimciler seçimleri baltalama girişiminde birleşirken, CHP de benimsediği bir seçim taktiği ile oyları kendisine çekmeye çalışıyor. "CHP'nin alternatifi yoktur, alternatif bir ara rejim, yeni bir 12 Mart dönemi olabilir. Bunun olmaması için CHP'ye oy verin, bu hükümet sürsün" diyerek oy toplamaya çalışıyor.

Bu, 1977 seçimlerindeki taktiğin benzeridir ama bu kere sökmeyecektir.

Emperyalizm ve yerli büyük burjuvaziyi anti-demokratik girişimlerinde dizginleyebilecek seçimsel olgu, oyların CHP solunda, özellikle Türkiye İşçi Partisi'nde ne denli toplandığı olacaktır.

Türkiye İşçi Partisi bu seçimlerden başarıyla çıkacaktır. Ne faşist terörizm, ne CHP taktikleri, ne de 12 Mart'ın ve onun balyozcu başbakanının kutlayıcısı olarak ihanet yoluna sapıp sosyalizm adına sosyalizme sövenler ile, tutarsız, ilkesiz, deniz anası gibi kaypak "birlik" teraneleriyle ortada dolaşan kariyerist şaşkınlar bu başarıyı engelleyemeyeceklerdir.

Yürüyüş, Sayı 236, 15 Ekim 1979

Mücadelemizde Bayraklaşan İsimleri Onurla Anıyoruz

Radyo-Televizyonda seçim konuşması, 9 Ekim 1979.

Serdar Alten, Latif Can, Efraim Ezgin, Salih Gevenci, Faruk Ersan, Osman Nuri Uzunlar, Hürcan Gürses.

Faşizmin kahrolası ölüm tırpanı onları körpe fidanlar gibi biçti bir sonbahar gecesi. Bir yıl önce, Ankara'da, Bahçelievler'de...

İşçi, köylü, emekçi kardeşlerim!

Bugün bizim partimizin onur günüdür. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde bedenen yitirdiğimiz, ama mücadelemizin daha derinden kavranarak, daha büyük kararlılıkla yürütülmesinde sonsuza dek yaşatacağımız yiğit şehitlerimizi onurla anma günüdür.

Ama sadece anmak değil!

Ortak davamıza bağlılığımızı, mücadele azmimizi, zafere kesin inancımızı tazelediğimiz, doğruladığımız, daha da güçlendirdiğimiz gündür. Biliyoruz ki, onlar da kendilerinin, bir matem havası içinde gözyaşlarıyla değil, inanç, umut ve zafer türküleriyle anılmalarını isterlerdi.

Kardeşlerim!

Bu yedi yoldaşımız ne ilk, ne de son kayıplarımızdı. Onlardan sonra yedi yoldaşımız daha yaşamını yitirdi son bir yıl içinde. Yitirdiğimiz ilk yiğidimiz, 1968'de Amerikan Altıncı Filosuna karşı direnen Vedat Demircioğlu'ydu. Emperyalizmin yerli uşakları faşistler, daha sonra Ankara'da, Amasya'da, Sivas'ta, Hatay'da Türkiye İşçi Partililerin canlarına kıydılar.

Ama bu kadar da değil!

Daha gerilere gittiğimizde, Türkiye işçi sınıfının 1920'lerde politik örgütlenmeye ilk adımını attığında on beş kurban daha verdiği görülür; Mustafa Suphi ve yoldaşlarının Karadeniz'de boğdurulmasıyla... Bugün Mustafa Suphilerin örgütlü mücadele geleneği, mücadelemizin bayraklaşan isimlerinin tümü, Türkiye İşçi Partisi'nin şanlı mücadelesinde yaşıyorlar ve yaşayacaklar!

Kardeşlerim!

İşçi sınıfı ve emekçi kitleler ne elde etmişlerse haktan, özgürlükten yana, sınıf çıkarlarından yana, hep mücadele ve çetin uğraşlarla elde etmişlerdir; dünyada da, bizde de. İngiltere'de işçi sınıfı seçimlerde oy hakkı için 30 yıl mücadele etmiştir. Fransız İhtilali'nden sonra Fransız işçi sınıfı grev hakkını kabul ettirebilmek için yüz yıla yakın uğraşmıştır. Şimdi, işçi bayramı olarak; birlik, mücadele, dayanışma günü olarak kutladığımız 1 Mayıs, 1886'da Amerika Birleşik Devletleri'nde sekiz saatlik işgünü için yapılan mücadelede işçilerin öldürüldüğü gündür. Sosyalizmin uygulamada ilk gerçekleştirilişi de 1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ile olmuştur. Tarih göstermiştir ki, sonuç emeğin, kitlelerin zaferi oluyor her zaman.

Bugün dünya nüfusunun beşte ikisi sermayenin boyunduruğundan kurtulmuş olarak yaşıyor, işsizlik, yoksulluk, okulsuzluk, hastahanesizlik ve benzerleri nedir bilmeden; emeğine, yaptığı işe göre gelir alarak, maddeten ve manen insanca yaşıyor. Dünyanın birçok ülkesinde halk kitleleri hem kendilerini boyunduruk altına almış emperyalizme, hem de kendi sömürücü sınıflarına karşı mücadele vererek ulusal ve toplumsal kurtuluşa yöneliyorlar. Bizde de işçi sınıfımızın yüz yılı aşkın bir mücadele tarihi var. İşçi sınıfımızın ve emekçi kitlelerin bugün sahip oldukları ekonomik, demokratik hak ve özgürlükler bu yüz yılı aşkın mücadelenin birikimiyle kazanılmıştır. Bu hak ve özgürlükler bir lütuf olarak verilmemiştir; söke söke alınmıştır.

Kardeşlerim!

Parti saflarından verilen kurbanların yanı sıra, Türkiye İşçi Partisi'nin örgüt merkezlerine, toplantılarına yapılan saldırıların sayısı bir bir hatırda tutulamayacak kadar çoktur, ilk saldırı, 1962'de 141-142. maddelerin kaldırılması kampanyasında, tüm ilericileri biraraya getiren, hınca hınç dolu Beyaz Saray toplantısına yapılan saldırıydı. Bunu Gültepe, Akhisar, Gaziantep, İstanbul, Ödemiş, Fatsa olayları ve kırkı aşkın daha başka saldırılar izledi. Parlamentoya girdikten sonra Türkiye İşçi Partililer Millet Meclisi'nde dahi kanlı saldırıya uğradılar. Ama kardeşlerim, hiç mi hiç yılmadılar! Şimdi faşist cinayet şebekelerini tam yol piyasaya sürerek halkı, ilerici, demokratik, sol güçleri yıldırmak, sindirmek istiyorlar. Ama nafile! Bu amaçları gerçekleşmeyecek, demokratik güçlerin emperyalizme ve faşizme karşı mücadelesi devam edecektir.

Kardeşlerim!

12 Mart döneminin, büyük sermaye sınıfına yani burjuvaziye en büyük armağanı, Türkiye İşçi Partisi'ni kapatması ve yöneticilerini meşhur 141. maddeden mümkün olan en ağır hapis cezasına çarptırması oldu. Ama Türkiye İşçi Partililer bundan da yılmadılar. Mahkeme salonunu bir foruma, sanık sandalyesini bir kürsüye çevirmesini bildiler. Sıkıyönetim Mahkemesi önünde de demokratik hak ve özgürlükleri ve bilimsel sosyalizmi cesaretle savundular. Bir adım gerilemediler.

Üç yıla yakın hapis yattıktan sonra tahliye olunca, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisini oluşturma çabalarına giriştiler. Ve birinci Milliyetçi Cephe hükümetinin kuruluşundan bir ay sonra, 1 Mayıs 1975'te Türkiye İşçi Partisi'ni tekrar kurdular. Türkiye İşçi Partisi'nin bu kuruluşu, gerici güçlerin toparlanıp, MHP'yi de içine alan en sağcı bir iktidar oluşturmasına karşı, MC'ye karşı, işçi sınıfımızın verdiği cevaptı. Şimdi Türkiye İşçi Partisi daha güvenli, daha sağlam adımlarla ilerliyor, işçi sınıfının politik hareketi gelişiyor, güçleniyor. Eskisinden daha dinamik, daha bilinçli, daha disiplinli! İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olmanın tüm sorumluluğuna sahip ve dövüşken! İşçi ve emekçi kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerinden en küçük bir ödün verilmesine razı değil. 1 Mayıs 1979'da kanıtladığı gibi!

Türkiye İşçi Partisi, işçi, köylü ve emekçileri, ilerici, demokratik güçleri yarı yolda bırakmaz! O'na güvenebilirsin! Türkiye İşçi Partisi'nin mücadele tarihi, bunun açık kanıtıdır.

Dün ve bugün, Türkiye'nin dört bir yanında Parti örgütlerimiz Onur Günü toplantıları yapıyorlar. Mücadelemizin bayraklaşan tüm isimlerini saygıyla, sevgiyle,

onurla anıyoruz. Ama biz, ölenleri geçmişe, mücadele bayrağını uzlaşma hesaplarına teslim edenlerden değiliz! Ölülerimizin hesabını soracağız! Bizim sorduğumuz hesap, bütün işçilere, bütün köylülere, bütün emekçilere çektirilenlerin hesabı olacaktır! Şehitlerimizin bıraktığı yerden, öfkemiz bilenerek, kinimiz kabararak, saflarımız çelikleşerek, sınıf mücadelemizi daha büyük bir çaba ile, daha büyük özverilerle, daha derin bir bilinçle yürütüyoruz! İşçi, yoksul köylü, emekçi kitlelerin ve ilerici, demokrat, yurtsever güçlerin iş ve güç birliğiyle faşizmi mutlaka yenecek, sömürü ve zulmü yok edeceğiz!

Yaşasın işçi sınıfımızın, yoksul köylüler ve ilerici, demokrat güçlerin örgütlü birleşik gücü!

Selam mücadelemizde yitirdiğimiz tüm yoldaşlara!

Selam Dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine!

Yürüyüş, Sayı 236, 15 Ekim 1979

Amasya MHP'ye Geçit Yok Dedi

Amasya mitingi konuşmasından, 10 Ekim 1979.

Faşizm iktidara tırmanmak için yolları temizlemeye çalışıyor. En büyük engel olarak gördüğü işçi sınıfı ve emekçi halk kitlelerini yılgınlığa düşürmek, faşizme karşı mücadeleyi zayıflatmak için terörü tırmandırıyor.

Bir buçuk yıllık iktidarında emperyalizm ve büyük sermayeye hizmette kusur etmeyen, faşizme karşı mücadele yerine uzlaşmayı seçen CHP de, eski bir taktiği uyguluyor. 1977 Genel Seçimlerinde "Ya CHP, ya Faşizm" ikilemini ileri süren ve iktidara gelince cinayetleri, saldırıları durduracağını; fiyat artışlarına son vereceğini vaadeden CHP, 14 Ekim seçimleri için de ara rejim tehlikesini öne sürüyor. "CHP'ye oy vermezseniz faşizm gelir" tehdidi ile kaybettiği işçi-emekçi oylarını CHP'de tutmaya çalışıyor.

Demokrasinin güvencesi, faşizmi yenecek güç işçi sınıfının ve emekçi halk kitlelerinin gücüdür. İşçi sınıfı partisinin gücüdür.

14 Ekim seçimlerinde saflar bellidir. Saflar 1 Mayıs 1979'da olduğu gibidir, aynı saflardır.

1 Mayıs 1979'da bütün zorbalıklara karşı işçi sınıfının mücadele bayrağını onurla taşıyan Türkiye İşçi Partisi bir yanda, 1 Mayıs yasakçıları ve kaçaklar bir yandadır.

Yürüyüş, Sayı 236, 15 Ekim 1979

Türkiye Sosyalizme Gidiyor

Radyo-TV'de seçim konuşması, 13 Ekim 1979.

İşçi, köylü, emekçi kardeşlerim!

Yarın mutlaka sandık başına gidip, mutlaka oylarımızı kullanacağız.

Estirilen faşist terör havası, biz emekçileri bundan alıkoyamayacak! Faşizme ve gericiliğe karşı oy kullanmak için sandık başına gideceğiz.

Saflarımızda yılgınlığa, bezginliğe yer yok! Sahte umutların bir bir yıkılması, umutsuzluğa neden olamaz! Oylarımızı, umut tüccarlarına ders vermek için kullanacağız! Oylarımızı, kurtuluş mücadelemizi güçlendirmek için, bütün illerde seçime katılan Türkiye İşçi Partisi için kullanacağız!

Kardeşlerim!

Tüm sıkıntılarımızın sorumlularını, sömürücü sınıf partilerini, birbiri peşisıra dinlediniz. Bu olanlar kendi marifetleri değilmiş gibi, suçu birbirinin üstüne atarak işin içinden çıkmaya çalışıyorlar. Şimdi de sizlerden oy istiyorlar. Emekçilere çektirdiklerini, yine emekçilere onaylatmak istiyorlar.

Günün 24 saati dert içinde olan, öfke içinde olan emekçiler!

Öfkemizi sınıf mücadelesine dönüştürelim! Patron partilerini patronlara bırakalım! Bu kör gidişi onaylamadığımızı, Türkiye İşçi Partisi'ne oy vererek, sandık başlarında da gösterelim!

Kardeşlerim!

Şu iki yıl boyunca, tüm emekçilerin sıkıntısı arttı, faşist cinayetler arttı. Ama aynı zamanda, büyük fabrikatörlerin, bankerlerin, büyük tüccarların, büyük toprak sahiplerinin vurgunları, kârları da arttı.

Büyük sermayenin eli kanlı bekçileri faşistler, yüzlerce yurtseveri, ilericiyi, sosyalisti öldürürken, soykırımlara girişirken, emekçileri sadece seçim zamanı hatırlayan CHP ise kolu bağlı, seyirci kaldı. Faşist terörün kaynağına inmedi. Oysa katillerin hangi örgütlere bağlı oldukları, "vur" emrini kimden aldıkları belli değil mi? Bu suçlulara şimdiden af vaadedenler, faşist çeteleri kan içmeye davet edenler hep belli değil mi? MC döneminde en kritik devlet görevlerine getirilenler, devlet içinde ayrı bir devlet gibi çalışanlar belli değil mi? Hepsi belli iken, bu konularda CHP neden bir şey yapmıyor? İktidar olunca emperyalizm ve büyük sermayenin hizmetine koşan, vaadlerini unutan CHP'ye, 14 Ekim'de ders vermek gerek!

Kardeşlerim!

MHP, ÜGD gibi açık faşist örgütler, bunların ardındaki gizli faşist odaklar, işçi sınıfının, ilerici, demokratik güçlerin politik mücadelesi ile dağıtılacaktır! Faşizmin kaynağı olan emperyalizm ve tekelci büyük sermayenin egemenliği, bizim gücümüzle kırılacaktır! Faşizme ve MHP'ye geçit vermemek için, direnişimizi seçim sandıklarında da güçlendirelim! Türkiye İşçi Partisi'ni destekleyelim!

Kardeşlerim!

Doğu ve Güneydoğu'da yaşayan emekçi halk üzerindeki baskılar, ırkçı, şovenmilliyetçi uygulama ve asimilasyon politikaları yoğunlaştırılmaktadır. Tertip, kışkırtma, toplu kırım tehditleri, birbiri peşisıra piyasaya sürülmektedir.

Türkiye İşçi Partisi, oynanmak istenen bu oyunları boşa çıkarmak için, halkın demokratik hak ve talepleri için, özgür irade ile gönülden seçilip kabul edilen, eşitliğe, kardeşliğe, özgürlüğe dayanan birlik için mücadele ediyor...

Yarın oylarımızla da, burjuva ve küçük burjuva milliyetçiliğine hayır diyelim! İşçi sınıfı partisinin, ilkeli ve bilimsel politikası etrafında birleşelim. Çark-Başak'a "evet" diyelim!

Kardeşlerim!

Türkiye kapitalizmi, derinleşen bir bunalım içinde kıvrandıkça, emperyalizme gitgide daha da bağımlı duruma düşüyor, işbirlikçi büyük burjuvazinin partileri, bu bağımlılık politikasını sürdürmek için birbirleriyle yarışıyorlar. Demirel'in ve arkasından Ecevit'in, kapatılan Amerikan üslerini yeniden çalıştırmak, göklerimizi casus uçaklarına açmak için sürdürdükleri teslimiyetçi politikayı birlikte izledik.

14 Ekim'de, Türkiye'yi NATO'ya sokanlara, NATO'cu partilerin tümüne, bu savaş yanlılarına oy vermeyelim! Ortak Pazar'ı, Enerji Ajansı'nı, IMF'yi başımıza bela edenlere oy vermeyelim! Yurt kaynaklarını yabancı tekellerin yağmasına açanlara, oy vermeyelim!

Çağımızın gerçek ulusal kurtuluşçuları, bilimsel sosyalistlerdir, işçi sınıfıdır, emekçi kitlelerdir! Ulusal bağımsızlık mücadelesini, başarıya götürecek olan, işçilerin, emekçilerin örgütlü mücadelesidir. Ulusal bağımsızlık için, yarın Türkiye İşçi Partisi'ne "evet" diyelim!

İşçi, köylü, emekçi kardeşlerim!

Dünya sosyalizme gidiyor. Sosyalizm, dünyamızda yaşayan bir gerçek. Sosyalist düzende milyonlarca emekçi, özgürlüğün sonsuz ufuklarına doğru durmadan ilerliyor. Sosyalizmin her alanda üstünlüğü ortada, işçi ve emekçilerin iktidarı altında bilimden spora, sanayiden sanata, her alanda gerçekleştirilen başarıları, düşmanlar bile inkâr edemiyor.

Sosyalist ülkelere her yıl yenileri katılıyor.

Bu ülkelerde, çürümüş kapitalizmin kalıntıları temizleniyor, toplum yeni ve sağlıklı bir temel üzerinde gelişmeye başlıyor.

Uzun yıllardan beri sosyalizmin başarılarını yaşayan ülkelerde ise, sosyalizm ileri aşamalarına yönelirken, komünizmin maddi temelleri atılıyor.

Kardeşlerim!

Türkiye de, dünyanın bu durdurulamaz gidişinin dışında değildir! Türkiye de sosyalizme gidiyor! Ülkemiz bu kapitalizm batağında uzun süre tutulamaz! İşçi sınıfımız ve yoksul köylüler, kurtuluşun sosyalizmde olduğunu her gün yeniden, yeniden görüyorlar.

Güzel günler, aydınlık günler uzak değildir! Ama mücadelemiz, çetin bir sınıf mücadelesidir.

Sömürücüler karşımıza her yerde, tepeden tırnağa örgütlü olarak çıkıyorlar. Ellerinde tuttukları devletin, çeşitli kurumlarını, sonuna kadar kullanarak çıkıyorlar.

Baskı, zulüm yollarına sapıyorlar. Sol sözler ederek işçi ve emekçileri şaşırtmaya çalışıyorlar. Sahte sosyalistleri baş tacı ediyor, destekliyorlar.

Ama bunların hiçbirisi sökmüyor!

Dünyanın hiçbir yerinde de sökmedi! Bir çok ülkede işçi sınıfı ve emekçi kitleler, kendi öz partileri öncülüğünde zafere ulaştı. Zafer, baskı ve zulmü altederek, ince oyunları bir bir boşa çıkararak, kazanıldı. Zafer, bilimsel sosyalizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri etrafında, birleşilerek, kazanıldı.

Kardeşlerim!

İşçilerin, yoksul köylü ve emekçilerin Sosyalist Türkiyesi, mutlaka kurulacaktır!

Oylarımızı, bugün daha iyi bir yaşam, yarın daha mutlu bir dünya için ve mutlaka kullanalım!

Boykot silahı, burjuvazinin değirmenine su taşımak için kullanılmaz!

Tersine, AP'si, MHP'si, MSP'si ve de CHP'siyle tüm burjuva partilerini boykot edelim! Onları, Türkiye İşçi Partisi'ne oy vererek boykot edelim!

Yarın Türkiye İşçi Partisi'ne vereceğimiz oylarla kurtuluş mücadelemizde bir adım daha atalım! Çark-Başak'lı bayrağımızı, bilimsel sosyalizmin ülkemizdeki yüce bayrağını, daha da yükseltelim!

Sizleri, işçilerin, köylülerin, emekçilerin partisi Türkiye İşçi Partisi'nin tüm örgütleri ve üyeleri adına tekrar saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Yarın'a güveniyoruz!

Yaşasın işçi sınıfının, yoksul köylülerin ve emekçi kitlelerin örgütlü yenilmez gücü!

Yaşasın Çark-Başak!

Yürüyüş, Sayı 236, 15 Ekim 1979

Seçim Sonuçlarının Değerlendirilmesi

İstanbul Genişletilmiş İlçe Temsilcileri toplantısında yapılan konuşma, 21 Ekim 1979.

Yoldaşlarım,

Merkez Yönetim Kurulumuz, üç günden beri toplantı halinde. Ve bu toplantı daha sürüyor. Ele aldığı konuyu, genel çizgileriyle şöyle özetleyebiliriz: Türkiye'nin bugünkü ortamında ve seçim sonuçlarının ışığında, ideolojik, politik ve örgütsel sorunlarımız ve önümüzdeki görevler. Benim konuşmamın kapsamı da, aşağı yukarı aynı olacaktır. Yalnız hemen şunu belirteyim ki, bu konuda size, Merkez Yönetim Kurulumuzun vardığı sonuçları, aldığı kararları, kesin görüş formüllerini iletecek değilim. İletecek değilim, iki nedenden dolayı:

Birincisi, Merkez Yönetim Kurulu'nun toplantısı devam etmektedir. Ama asıl, bitmiş bile olsa, bir ikinci neden de var, o da şudur: Merkez Yönetim Kurulumuz, bu konunun, bütün genişliğiyle örgütçe tartışılmasını istemektedir.

Bu, demokratik merkeziyetçiliğin kapsamında olan yöntemlerden biridir. Diğer memleketlerin işçi sınıflarının bilimsel sosyalist partilerinin, zaman zaman, önemli konuların tartışılmasını bütün örgüte açtıkları, o konuları tabandaki en ufak birimlerde, diyelim, çalışma ekiplerinde, organlarda, bürolarda, çalışma gruplarında tartıştıkları görülür.

Merkez Yönetim Kurulumuz da bunu yaptı. Bu konu tartışmaya açıldığı zaman, sıraladığım birimlerde yalnızca seçim çalışmaları ve seçim sonuçları konu edilecek değildir. Benim bugün burada yapacağım konuşma da tartışma kapsamı içinde olacaktır MYK çalışmalarını bitirdiği zaman, eğer bir bildiri, bir karar varsa, o bildiri, o karar da tartışma kapsamı içinde olacaktır. Bundan dolayıdır ki, bugün yapacağım konuşmada, MYK görüşmeleri ışığında, az önce tanımladığım konuda bir takım düşünceleri, görüşleri açıklamakla yetineceğim, bağlayıcı olmamak şartıyla.

Seçimlerin neticesini bir cümleyle özetlemek lazım gelirse, galiba herkes şunda ittifak eder: Seçimler toplumumuzda bir sağa kayışı göstermiştir. 73 ve 77 seçimlerine kıyasla oylar daha büyük oranda sağda toplanmıştır. Hatta öyle anlaşılıyor ki, Demirel'in, AP'nin beklediği, umut ettiği orandan daha büyük bir oranda sağda toplanmıştır.

Seçim sonuçlarının incelenmesinden şu sonuç da çıkmaktadır: CHP'nin kaybı, AP'nin kazancından büyük olmuştur. CHP'nin ne kadar kaybettiğine bir bakıyorsunuz, AP ne kadar kazanmıştır, ona bakıyorsunuz, ve CHP'nin kaybettiğiyle, AP'nin kazandığı arasında büyük bir fark olduğunu görüyorsunuz. Yapılan hesaplardan aşağı yukarı anlaşılıyor ki, CHP seçmenlerinin -77'deki seçmenlerinin- bir bölümü sandığa gitmemiş, oy vermekten uzak durmuştur.

Sağa bir kayış olmakla beraber, sağın en ucuna değildir bu kayış. MHP'ye değil-

dir bu kayış. Sağa kayan seçmenler, esas olarak AP'ye "Evet" demiş fakat MHP'ye aynı derecede "Evet" dememiştir. MHP'nin kazancı, o da belli bazı illerdeki yoğunlaşmalardan dolayı küçüktür ve genel olarak diyebiliriz ki, MHP, oylarını, durumunu korumuştur. MHP konusunda söylenecek iki nokta daha var: Birisi durumunu korumuştur ama, MHP'nin büyüyüşü, oylarını artırış hızı büyük ölçüde düşmüştür. Bu seçimlerde az bir oy artışı göstermiştir; asıl büyük sıçramayı ise, 73-77 arasında yapmıştır. 73'de ancak üç milletvekili seçtirebilen MHP, 77'de milletvekili sayısını 16'ya çıkarmıştır, büyük sıçrama yapmıştır. Halbuki bu seçimde böyle bir sıçrama görmüyoruz. Bu anlamda, yani büyüyüş hızının çok önemli ölçüde düşmesi anlamında, MHP'nin gelişmesi gerilemiştir diyebiliriz. Ancak MHP'nin niteliği düşünüldüğünde, faşist bir parti, terörizmi örgütleyen bir parti olduğu düşünüldüğünde, durumunu korumuş olması bile çok önemli bir sonuçtur. Şunu göstermektedir bu durum: MHP, yani Türkiye'deki faşizm, elde ettiği kitle tabanını henüz korumaktadır. Bu çok önemlidir. Hep bildiğimiz gibi faşizm, tekelci büyük burjuvazinin açık teröre dayanan en gerici, en saldırgan, en şoven yönetimini ifade eder. Ama faşist hareketler, büyük, tekelci burjuva kesiminin adına iş görse de, bir kitle tabanı edinmeden, etkin olamaz, kendinden beklenen işi göremez. 79 seçimleri göstermiştir ki, MHP'nin bir kitle tabanı vardır ve bu tabanı korumaktadır. Bundan dolayı da Türkiye'de, demokrasiye, sosyalizme karşı önemli, olumsuz bir güç, bir hasım güç halindedir. Bu çok önemli bir sonuçtur sağ oylar bakımından.

Oyların MHP'de daha fazla yoğunlaşmaması, asıl AP'de yoğunlaşması tercih edilir bir durumdur. Adalet Partisi'ne baktığımızda MC döneminde olduğu gibi kendisinin MHP ile özdeşleşmiş bir görünümde olmaktan kaçındığı görülmektedir. Şimdiye kadar gelişen olaylardan edindiğimiz izlenim, Adalet Partisi'nin bir 3. MC oluşturmaktan uzak durduğudur. Oysa bundan önceki MC döneminde AP, Parti belgelerinde açıklamış olduğumuz üzere MHP'yi vurucu bir güç olarak kullanıyordu. Adalet Partisi bir ölçüde 70'lerden önceki görece liberal olan tutumuna dönmekte midir diye sorulabilir. Öyle de olsa, bu dönüş, çok büyük olmayacaktır; defalarca belgelerimizde ve konuşmalarımızda değindiğimiz üzere, faşizmin kaynağı yapısaldır, sınıfsaldır ve AP, büyük burjuvazinin has partisi olarak, MHP'ye gerçekten karşı tavır alamaz, gerçekten kendisini ondan soyutlayamaz. Emperyalizme bağımlı bu geri kapitalist düzende, MHP tekelci burjuvazi için, büyük toprak ağaları için vurucu güç olarak gereklidir. Kamuoyuna açıklamalarda faşizm reddedilse, terörizm reddedilse dahi, el altından MHP desteklenmeye, terörizm örgütlendirilmeye devam edecektir. Onun için de AP, 1970 öncesindeki göreli olarak daha liberal konumuna dönmeyecektir, dönemeyecektir.

73, 77, 79 seçimlerinin sonuçlarına baktığımız zaman, şöyle bir tablo görüyoruz: Türkiye'de oylar ve seçmenler iki başlı bir kutuplaşmaya gitme eğilimi gösteriyor. 69'da oylar AP'ye gitti, AP tek başına iktidar oldu. AP'nin iktidarından seçmenler, halk memnun kalmadı, 73'de CHP'ye oy verdi ama CHP iktidarını sürdüremedi. 77'de bir daha denemek için yeniden CHP'ye oylar verildi. 21 ay önce de CHP nihayet tekrar hükümet kurma olanağı buldu. CHP, bu iktidarda kalışta yeniden yıprandı, ümit olmaktan çıktı. İşsizlik, pahalılık, kuyruklar, yokluk halkı bezdirdi ve bu sefer oylar yeniden CHP'den AP'ye aktı. Bu durum CHP'nin kendisine oy veren

kitlelere sırtını dönerek emperyalizm ve iş ortağı büyük burjuvaziyle uzlaşmaya gitmiş olmasının sonucuydu.

İki parti halinde bir kutuplaşma ve iktidarın bu iki kutup arasında el değiştirmesi, bu iki kutup arasında gelgit hareketi göstermesi, bu durum, yalnız Türkiye'de değil, gelişmiş kapitalist ülkelerde de görülen bir durumdur. İki partinin bir tahterevalli mekanizmasıyla nöbetleşe iktidara gelmeleri, politik bir gelgit olayı yaratmaktadır. Bu biçim bir mekanizma gelişmiş kapitalist ülkelerde geçerli olabiliyor. Türkiye gibi emperyalizme bağımlı geri bir ülkede ise geçerli değildir. Kaldı ki, gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi burjuva partilerinin bu ikili kutuplaşması ve bunlar arasında gelgit olayı aşılmaktadır, bazı ülkelerde aşılmıştır. İşçi ve emekçiler bilinçlendiği, örgütlendiği ölçüde işçi sınıfı partileri bir alternatif olarak ortaya çıkmışlardır ve bazı memleketlerde ikili kutuplaşma burjuva partisi ile işçi sınıfının partisi arasında bir kutuplaşma olarak belirmiş ve iktidarın iki kutup arasında bir gelgit hareketiyle el değiştirmekten de çıkmasıyla, ikinci kutup haline gelen işçi sınıfı partisi ile diğer kutbu teşkil eden burjuva partisi arasında kıyasıya bir mücadele biçimini almıştır. Kutuplaşmanın iki burjuva partisi arasında olması ve iktidarın bu iki burjuva partisi arasında gelgit hareketiyle el değiştirmesi, işçi sınıfı hareketinin zayıf olduğu, henüz iktidara namzet olacak güce gelmediği hallerde görülüyor.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfı partisi ikinci kutup halinde gelebilir dedim, ama o zaman iktidarın gelgit hareketi aşılıyor, iktidarın binbir tertip, binbir parlamenterist oyunla sürekli burjuva partisinde devamım sağlamak yoluna gidiliyor. İtalya bunlardan başta gelen bir örnektir, açık bir örnektir. İtalya'da Hıristiyan Demokratlar ve ona alternatif olabilecek işçi sınıfının partisi, Komünist Partisi vardır. Fakat burjuvazi iktidarın o tarafa gitmemesi için, binbir oyun ve tedbir ile ikinci Dünya Savaşından beri Hıristiyan Demokrat Parti'yi çok sallantılı bir şekilde; devamlı krizlere düşmek pahasına iktidarda tutmaktadır. İtalyan işçi sınıfının partisi parlamenter mekanizma içinde seçimlerle, barışçı yollardan iktidara gelmek fırsatını bulamamaktadır. Fransa'daki ve İtalya'daki durumun, sonunda nasıl halledileceği çok ilginç olacaktır. Acaba burjuvazinin gücü yeterince zayıflatılacak ve işçi sınıfı partisi mevcut mekanizma içinde oylarla, barışçı yoldan iktidarı elde edebilecek midir, yoksa bu mümkün olmayacak, eninde sonunda ihtilalci bir hareketle mi iktidarı alacaktır? Fransa ve İtalya için bu soru ortadadır. Bunun yakından izlenmesi ve sonucun nasıl olacağının gözlenmesi önemlidir ve çok anlamlı olacaktır.

Türkiye, söz konusu ettiğimiz Batılı ülkeler gibi gelişmiş kapitalist düzeyde değildir. Burjuva partileri arasında ikili bir kutuplaşmaya ve bu burjuva partilerinin arasında iktidarın gelgit hareketiyle uzun süre el değiştirmesine Türkiye'nin yapısal durumu müsait değildir. Uzun süre devam edemez; çünkü Türkiye'nin sorunları kapitalizmin çerçevesi içinde göreli olarak dahi çözümlere kavuşturulabilecek gibi değildir. Türkiye'nin çözümü, emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzenin dışındadır, sosyalizme gidiştedir. Türkiye'de bu çözümü getirecek olan parti herhangi bir burjuva partisi değil, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisidir.

Biz seçimlerde halkımıza, seçmenlere bu mesajı götürmeye çalıştık. Dedik ki, çözümsüz olan Türkiye değildir, çözümsüz olan emperyalizme bağımlı geri kapitalist düzen ve onun egemen sınıfı büyük burjuvazi, tekelci burjuvazi ve büyük toprak sa-

hipleridir. Türkiye'nin çözümü vardır, Türkiye'nin çözümü kapitalizmin alternatifi olan sosyalizmdir; bunu başaracak olan güç de burjuva partilerinin alternatifi olan işçi sınıfı partisidir, dedik.

Ama seçimlerden aldığımız sonuç gösteriyor ki, bu mesajı kitlelere, seçmenlere gereğince götürememişiz. Onları buna inandıracak, onların oylarını daha geniş ölçüde alacak kadar başarılı olamadık. Bununla beraber, CHP'nin solunda olarak seçimlere doğrudan veya dolaylı biçimlerde katılan diğer politik partilerin, siyasi hareketlerin de pek başarılı olduğu söylenemez. Çünkü sekiz milyonu aşkın bir seçmen kitlesi içinde, solun tümünün -o sol içinde bazıları gerçekten sol mudur, tartışılabilir- aldığı oy, bir başarıyı simgeleyecek ölçüde ağırlığı olan bir oy değildir. Bu başarısızlığı kabul etmek lâzım. Bilimsel sosyalist partilerin temel özelliklerinden biri gerçekçi olmak, gerçekleri acı da olsa olduğu gibi kabul etmektir. Bir takım mazeretler, tevil yolları aramamaktır. Biz de işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olarak seçimlerin sonucunun bir başarısızlık olduğunu açıkça söylüyor, kabul ediyoruz. Ama biz, gerçekten işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak sadece sonuçları not etmekle, başarıyı, başarısızlığı not etmekle kalmayız, bu başarısızlığı ortadan kaldıracak yolları yöntemleri araştırır, gereken önlemleri almaya yöneliriz. Bunu yapacağız.

Soldaki oyların kendi içindeki dağılımı üzerinde durmak istemiyorum. Çünkü bir "sen ben" kavgası haline dönüştürmek istemiyorum konuyu. Oyların dağılımı böyle de kalsa, böylece, hiç itirazsız, izahsız kabul etsek dahi, bu oylar varolan birikime göre sınırlı bir kitlesel gücü ifade etmektedir.

Soldaki oyların dağılımını söz konusu ettiğimiz zaman üzerinde durmamız gereken hareket veya parti SDP ve onun aldığı oylardır. SDP, kendisinin bildiğimiz niteliğini, yani anti-komünist anti-sovyetik niteliğini bu seçim propagandalarında gayet açık ortaya koymuştur ve bizim partimiz ile TSİP'i Sovyet yanlısı olmakla suçlamış, sadece onunla da kalmamış, aslında yanlı olmaktan öte, bağımlı olduğumuzu belirgin bir şekilde ima etmiştir. "TİP Sovyet yanlısı ve zengin bir partidir" temasını işlemiştir.

SDP'ye verilen oylar nelerdir? SDP anti-komünist ve anti-sovyet bir parti olmakla birlikte ona verilen bütün oylar, oyları verenlerin sübjektif tutumu açısından, anti-komünist ve anti-sovyet oylardır denemez. Bunlar bilinçsiz oylardır. Bir kısmı, kendini solda bilip solda olmanın ne demek olduğunu öğrenememiş, bilimsel sosyalizm ve proleter enternasyonalizmi ilkelerini, sorunlarını öğrenememiş bilinçsiz oylardır, büyük bir kısmı iyi niyetle verilmiş oylar olsa da. Oy verenlerin sübjektif tutumları, oy vermedeki niyetleri her ne olursa olsun, oylar bir kere verildikten sonra, bu oyları anti-sovyetizme ve anti-komünizme verilmiş oylar saymak gerekir. Sübjektif niyetlerin ötesinde objektif olarak da öyledir.

SDP'nin bundan sonra izleyeceği yolu ve elde edeceği sonuçları yakından ve dikkatle izlemek, onu ideolojik ve politik planda yenilgiye uğratmak gerekmektedir. Burjuvazi daima sol hareketi saptırmak ister, işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketi karşısına önce sosyal demokrasiyi, ortanın solu veya son kullandıkları deyimle demokratik solu çıkardı. Her zaman belirttik, bunu burada uzun uzun izah etmeyeceğim, biliyorsunuz; yazılı belgelerimizde sözlü açıklamalarımızda belirttik. Sosyal

demokrasi esasında bir burjuva hareketidir, CHP bir burjuva partisidir. Burjuvazi açısından işlevi, amacı, işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketini önlemek için kitleleri oyalama ve aldatmaca yoluna sokmaktır. Fakat bu kafi gelmiyor. Sosyal demokrasi, CHP'de somutlaştığı biçimiyle büyük oy alan kitlesel bir parti haline gelse de, sosyal demokrasinin solu açık kalıyor. Bu durumda burjuvazi sosyal demokrasinin solunu da kontrol altına almak ister ve kontrol altında tutmak için uğraşır. Düzmece sol partiler, düzmece "komünist" partileri ortaya atabilir, veya solda işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketini saptırıcı kendiliğinden meydana gelen girişimleri el altından veya açıkça destekler, onların güçlenmesine çalışır. Şimdi burjuvazi SDP'nin bu seçimlerde oylarını artırdığını, hem de gerçekte hiçbir yerde işler bir örgütü, bir seçim faaliyeti olmadığı halde genel propagandasıyla artırdığını görünce, SDP'ye sosyal demokrasinin yani Halk Partisinin solundaki oyları ve solundaki hareketleri kendisine çekme ve onları doğru yoldan, bilimsel sosyalist yoldan saptırma görevini, işlevini verebilir. SDP bunu kendiliğinden, gönüllü olarak yapmıştır. Şimdilik gönüllü olarak yerine getirilen bu işlev daha sonra burjuvazinin lehine daha bilinçli bir hareket haline dönüşebilir.

Soldaki oyların tartışmasına girmiyorum dedim, çünkü şöyle veya böyle de olsa bu oyların tutarı sol potansiyeli yansıtacak ağırlıkta, önemde, boyutta değildir. Yoksa söyleyecek sözümüz olmadığından dolayı değil, söylenecek sözler vardır, ama bu, bugünün şartlarında yapılmaması gereken bir şeydir. Bu değerlendirmeyi şimdilik örgüt birimlerimiz içinde yapacağız.

Bizim dışımızda, TSİP ile "Birlik-Dayanışma" diye tanımlanan grup arasında sağlıksız bir tartışma esasen başlamıştır. Oylar kimin oylarıydı? Oyların artmasına kim sebep oldu tartışması başlamış durumdadır. Aynı zamanda da birlik konusu bir politik ticaret metaı haline getirilmiştir. Bu konu sağlıksız ve yanlış biçimde tartışılmaya devam etmektedir.

Seçimlerde de birlik konusuna yanlış yaklaşılmıştır. Seçim birliği adına yapılanlar gerçekten bir seçim birliği davranışı, hareketi değildir. İki veya ikiden fazla grup seçimlerde işbirliği yapacak olduğu zaman, o seçimlerle sınırlı olarak bir seçim platformu oluşturulur, hepsinin ortak olduğu noktalardan oluşan bir seçim platformu. Seçim boyunca kendi aralarındaki ayrım noktalarını arka plana alarak tespit edilmiş seçim platformu sınırları içinde propaganda, ajitasyon yapılır, oylara talip olunur. Ama iki veya daha fazla taraf biraraya gelir de, seçimlere girme olanağını yasal olarak elde etmiş taraf listelerinde diğerlerinden aday gösterir ve listelere giren adaylar hep beraber üzerinde anlaşmış oldukları seçim platformunun propagandasını, ajitasyonunu yapmaz da kendi grubunun görüşlerinin -bu görüşler işbirliği yaptığı partinin görüşlerine aykırı da olsa- propagandasını yapar, ve o parti de kendi görüşlerine uymayan, aykırı olan propagandaların kendi listesinden yapılmasına müsaade ettiği için oylar alırsa, bu gerçekten bir seçim işbirliği hali değildir. Ne olduğuna dair sıfat kullanmayacağım, ama tekrar ediyorum, bu, ilkeli olan bir seçim birliğinin davranışı değildir. Onun için seçimlerde kullanılan seçim birliğini biz gerçekten geçerli ve doğru bir birlik hareketi olarak kabul etmiyoruz.

Birlik konusunda biz baştan beri bilimsel sosyalist ilkeleri savunuyoruz. Daha Parti kurulmadan önce Yürüyüş'te yazdığım yazılarda, Parti kurulduktan sonra

çeşitli parti belgelerinde ve benim konuşmalarımda, TSİP'in birlikte hareket etme çağrılarına karşı yayınladığımız "Her Ne Pahasına Birlik Değil" broşüründe, "Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez" broşüründe, Kongre Kararlarımızda bunları hep açıkladık. Mümkün olduğunca ortak eylemler, işbirliği denemelerine giriştik. Hepiniz bilirsiniz, Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de, daha birçok ilde, demokratik kitle örgütlerinin platform toplantıları denen toplantılar oldu. Bazıları hâlâ sürdürülüyor. Bu toplantılara kitle örgütlerini temsil eden, ama kendileri Partimiz üyesi olan yoldaşlar katılıyorlar, Partinin görüşleri çerçevesinde aktif olarak çalışıyorlar, o platformların sınırları içinde işbirliği, güç-birliği yollarını aradılar, arıyorlar. Ayrıca Partimiz yerel örgütlere verdiği direktiflerde yerel düzeyde, ilçeler, iller düzeyinde ortak eylemler, işbirliği yapılmasını öngördü ve birden fazla ilde bu ortak eylemler yapma girişimlerinde bulunuldu. Bu eylemlerin bazıları başarıyla yürütüldü. Bazılarının çalışmaları sürdürülüyor. Kapalı salon toplantıları, yürüyüşler yapıldı ve katılan TİP ve diğer parti veya kitle örgütleri o toplantının amacına uygun biçimde hareket ettiler. Yani aralarında bir ortak platform oluşturup sloganları, hangi konuların işleneceğini tesbit edip o sınırlar içinde toplantılar, yürüyüşler yaptılar.

Ne var ki, böyle başarılı işbirliği halleri sınırlı kaldı. Partimizin daha çok karşılaştığı durum şu oldu. Biraraya ya tam gelinmiyor; çünkü birtakım gruplar bir kapalı salon toplantısı veya açık hava mitingi yapılmasını kabul ediyorlar, ama orada "kalksın herkes kendi grubunun görüşünü açıklasın" diyorlar. Böyle ortak eylem olmaz. Böyle ortak eylem yaparsanız ortaklık ancak şurada olur: Aynı damın altında birkaç saat beraber olmuş, aynı toplantıda çıkıp konuşmuş olursunuz, ama bunun ötesinde bir ortaklık oluşmaz. Halbuki ortak işbirliğinden, güçbirliğinden sözedebilmek için o toplantıda, o çalışmada yapılacak işleri ortak olarak tespit edip onlara uymak gerekir. Bu olmaz da, hep biraraya, bir toplantıya gelip herkes kendi görüşünü anlatırsa, bu, solun işbirliğini güçbirliğini göstermez, bölünmüşlüğü gösterir ancak.

Bazı hallerde ise, bazı illerimizde ise, "tamam" denildi, ortak eylemler yapıldı, fakat görüldü ki, beraber işbirliğine girdiğimiz taraf veya taraflar alınan kararlara uymamakta, kendi bildiklerini okumakta, kararlaştırılanın dışında sloganlar ortaya atmakta, hatta farklı pankartlar taşımaktadırlar. Böylece güç-birliğini fiilen alt kademelerden geliştirerek sağlama çalışmaları önemli bir sonuç vermedi. Bir konu daha var. Biliyorsunuz Avrupa'da şöyle bir durum görülür: Orada bütün partiler legal olduğu için komünist partileri vardır, sosyalist partileri vardır, sosyal demokrat partiler vardır, radikaller vb. adlarda birtakım sol gruplar vardır. Türkiye'de ise durumda bir bulanıklık hüküm sürüyor. Kimileri, politik yelpazenin sol başının kendilerinin tekelinde olduğunu vehmedip, emperyalizme ve faşizme karşı birlik çalışmalarını, gerçeklere ters düşen hegomonyacılığın aracı olarak kullanmak istiyorlar. Türkiye İşçi Partisi bu tutuma karşıdır. Türkiye İşçi Partisi, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisidir ve bu niteliğinin bütün taraflarca kabulünü şart koşar. Bunu şart koşmak bir sekterlik değildir. Bu konu ilkeseldir. TİP'i bilimsel sosyalist bir parti, en azından, yegane parti olarak değilse bile, bilimsel sosyalist bir parti olarak kabul etmeyen taraflarla biz biraraya gelerek birlik konuşmaları ve birlik anlaşması yapmayız. Ve öyle, komünistlerin, sosyalistlerin, bilmem kimlerin birliği şeklinde

formüle edilecek bir birliği, biz Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak kabul edemeyiz. Dediğim gibi, bu sekterlikten gelmez, ilkesellikten gelir.

Biz birlik konusunun iki düzeyde ortaya çıktığını söylüyoruz. Birisi işçi sınıfının politik hareketinin birliği, tekleşmesi sorunudur. İşçi sınıfının politik hareketinin, bilimsel sosyalist çizgide olan hareketinin birliği, tekleşmesi söz konusu olduğunda, gerçekleştiğinde, bu, tüm solun birleşmesi anlamına gelmeyecektir. Çünkü bilimsel sosyalist açıdan ilkesiz birlik olmaz. "Bütün soldakiler madem ki kendilerine sol diyorlar, ne var şunun şurasında, işte birleşseler de bir güç olsalar" demek, çok bilinçsiz, çok cahilane! söylenmiş bir sözdür. Solda birlik söz konusu olduğu zaman bu, tutarlı ve ilkeli bir birlik olacaktır. Çünkü solda bilimsel sosyalist çizgide olarak nitelenebilecek parti ve hareket ancak üçtür. Ancak o üçünün birleşmesi ve tekleşmesi söz konusu olabilir. Diğerleri için söz konusu olan birlik başka bir birliktir. Emperyalizme ve faşizme karşı demokratik birlik. Demokratik güçlerin işbirliği, güçbirliği cephesi bu ayrı bir konudur. Birbirleriyle yakından ilgili olmasına, içice olmasına rağmen, Türkiye'nin sol hareketine ilişkin olarak bugün artan bir önem kazanan gündemin ilk sırasında olan sorun işçi sınıfının politik hareketinin birliği ve tekleşmesi sorunudur. Bu sorunun çözümü denebilir ki, anti-emperyalist antifaşist cephenin örgütlenmesinde bir anlamda manivela olacaktır.

1. Büyük Kongre'de benim yaptığım açış konuşmasında birlik sorununu şöyle formüle etmiştim: Teoride, bir ülkede birden fazla işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olmaz, olmamalıdır. Bu, teorik olarak doğrudur, pratikte de doğrudur ama teorideki bu doğru pratikte bazen gecikmeyle gerçekleşebilir. Bazı ülkelerde görülmektedir ki, şartlar öyle getiriyor ve işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma iddiasında birden fazla örgüt, hareket, parti ortaya çıkabiliyor. Ama teori doğrudur. Böyle birden fazla hareketin, partinin mevcut olduğu koşullarda dahi, öyle ülkelerde dahi, mutlaka işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketi ergeç birleşecek, tekleşecektir. Nasıl olacaktır bu? İki surette olabilecektir, diye kısaca açıklamıştım 1. Büyük Kongre'deki açış konuşmamda. Birisi, işçi sınıfının hareketi olmak iddiasındaki hareketlerin, partilerden biri güçlü bir hareket haline gelir, egemen bir hareket haline gelir, işçi sınıfını alıp götüren, işçi sınıfını yönlendirebilen bir hareket haline gelir, giderek işçi sınıfının dışında işçi sınıfının müttefiki olan emekçi kitleleri etkileyebilir, onları yönlendirir konuma gelir ve bu hareketin içinde sol potansiyel örgütlenir, derlenir toparlanır, diğer örgütler ya erir gider yahut da küçük anafor akımlar olarak kalır. Ama yalnız bu değil, bazen de dedim, bir memlekette birden fazla ortaya çıkan bilimsel sosyalist olma iddiasındaki hareketler gerçekten genel nitelikleriyle bilimsel sosyalist çizgide kabul edilebilecek durumda olabilirler. Bu birkaç örgütün politik çizgileri arasında, örneğin dünya ve ülke sorunlarına bakış açılarında uzlaşmaz çelişkiler, bağdaştırılamayacak ayrılıklar bulunmazsa bunlar birarada birleşerek hareketin tekleşmesini sağlarlar.

Biz umut ettik ki, ve ben özellikle kendi şahsım adına söyleyeyim, çok kuvvetle umut ettim ki, Türkiye'de egemen, sürükleyici, yönlendirici hareket kısa sürede Türkiye İşçi Partisi olacaktır. Ama 4,5 senelik uygulama sonucunda gördük ki, yaptığımız tespit şudur ki, biz bu sürede bu güçte bir parti haline henüz gelemedik. Bu bizim başarısızlığımız oldu. Aynen kabul ediyor ve not ediyorum.

Bunun neden olmadığının sebepleri tahlile muhtaçtır. Ama yöntemsel olarak şuna işaret edebiliriz: Bunun sebeplerini araştırırken bir nesnel koşullara, yapısal koşullara bakmamız lazım, diğer taraftan partimizin çalışmalarına bakmak, onu değerlendirmek lazım. Bir neden, Partinin çalışmaları açısından, örgütlenmemizi gerek nitel olarak, gerekse nicel olarak gerekli ölçüde geliştirememiz olabilir. Örgütlenmeyle beraber tabii bilinçlendirme, eğitim ve ideolojik yetkinlik gibi sorunlar da bunun içine girer.

Biz birlik konusunda, Kongre konuşmasında belirttiğim ikinci yolu denemekten de uzak durmadık. TSİP ile konuşmaları başlattık, o da bir noktaya gelince TSİP'nin vazgeçmesiyle ortadan kalktı. Bunun ayrıntılarını daha önce açıkladığımız için üzerinde durmayacağım.

Ancak politik hareketin birliğinin oluşmasına ilişkin olarak da bazı şartlarımız, ilkelerimiz var. İşçi sınıfının politik hareketinin tekleşmesi sonucunda ortaya çıkacak olan işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin, niteliğinden hiçbir ödün verilemez; işçi sınıfının bağımsız bilimsel sosyalist partisi olma niteliği korunmalıdır. Yani tekleşmiş plan parti, mutlak surette işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma ölçütlerine uygun olmalıdır. Ö ölçütlerden fedakârlık etmek, o ölçütleri sulandırmak pahasına birlik söz konusu olamaz. İkinci ilkemiz karşılıklı saygı ve eşitlik. Biz böyle bir birliği önerdiğimiz ve böyle bir birliği yapmak için adımlar attığımız zaman, o adımları, o görüşmeleri aylarca sürdürdüğümüz zaman görüşmeye girdiğimiz hareketin genel olarak bilimsel sosyalist çerçeve üzerinde olduğunu kabul ettik. Eşit şartlar altında önkoşulsuz görüşmeyi önderdik. Eşit şartlar altında saatlerce görüşerek birtakım önemli noktalarda, örneğin dış dünya ve Türkiye'nin sorunları konusunda, bunlara bakış açısı konusunda mutabık kaldık, olumlu sonuçlar elde ettik.

Politik hareketin birliği sorununa bu ilkelerle yaklaşmaktayız. Bir diğer şart da anti-TİP tavra son verilmesi ve bunun nedenlerinin ortadan kaldırılmasıdır. Bugün TİP düşmanlığı diye bir durum vardır. Bizim dışımızdaki partiler, gruplar kendi aralarındaki ayrımlar her ne olursa olsun, Partimize karşı olmakta, anti-TİP olmakta birleşmektedirler. Birlik yolunda gelişmeler sağlanacaksa, sonuçta birliğe gidilecekse TİP'e karşı bu hasım tutum ortadan kalkmalıdır. Şöyle bir durum olamaz. Olmasını siz düşünebilir misiniz? Hem işbirliği, güçbirliği tartışmalarına, konuşmalarına gireceksiniz, yahut ondan da öte birleşme, tekleşme konuşmalarına gireceksiniz, hem de karşı taraf gücünün yettiği yerde sizi tepelemeye yeltenecek. Bilmem hangi sendikaya bağlı bilmem hangi fabrikada TİP'li diye tanınan bir işçi temsilcisini, veya bir işçiyi patrona gammazlayıp, patronla birleşerek işinden attıracaksınız. Hem bunu yapacak, kitle örgütlerinde bunu yapacak, elinden geleni ardına koymayacak TİP'e karşı husumette ve onu eritmeye çalışmakta elden gelen her şey yapılacak, hem de sonra oturulacak, birlik konuşmaları yürütülecek, olumlu bir sonuca varılacak. Böyle bir durumu siz mümkün görüyor musunuz yoldaşlar? Elbette ki böyle bir durum mümkün değildir.

Hem burjuvazide TİP'i tasfiye etmek, ortadan kaldırmak, yolunu engellemek girişimleri vardır, yapılan birtakım manevralar vardır, hem de sol kanatta TİP'e karşı hasımca bir tavır vardır. Soldakiler de birlik, güçbirliği, işbirliği formülleri ve görünümü altında aslında ellerinden gelse TİP'i eritmeye, ortadan kaldırmaya yönele-

ceklerdir şu veya bu ölçüde.

Bu konuya baştan beri gayet hassas olduk. Dedim ki, Parti kurulmadan önce Yürüyüş'te yazdığım yazılarda, şahsen, birliğin, bir hareketin güçlenmesi, sürükleyici olması biçiminde gerçekleşeceğini yazdım. Neden daha Parti kurulmadan önce birlik konusunu ve bu biçimde işlemek gereğini duydum? Şundan dolayı: Hapisten çıktıktan, tahliye olduktan sonra benim evime çeşitli kesimlerin birçok insanı geldi. "TİP iyi imtihan vermiştir, şimdi birleşelim, beraber bir parti kuralım" diye. Ve ortak bir parti kurmak yolundaki öneri şöyle bir nitelik gösteriyordu; daha Parti yok ortada, teklif benim şahsıma yapılıyordu. "Solda çeşitli çizgiler, çeşitli gruplar, tabii TİP de, hep birlikte bir kurultay yapsınlar. Bu kurultayda her grup ve TİP, diyelim iki temsilciyle temsil edilsin. Orada tartışalım, konuları karara bağlayalım ve alınan kararlar kurultaya katılan taraflar için bağlayıcı olsun." Şimdi ne yapılmak istendiğini herhalde açıkça anlıyorsunuz. Biz mesela iki kişiyle temsil edileceğiz, sonra da bir dergi etrafında birleşen veya kendisine ben şucuyum, ben bucuyum diye birtakım adlar takan küçük gruplar da ikişer oyla temsil edilecekler. Karar alınacak ve bu karar bağlayıcı olacak. Benim cevabım onlara, hayır oldu. Dedim ki, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi, niteliği belli olmayan, solda olduğu, sosyalist olduğu, veya devrimci olduğu ancak kendi beyanıyla kanıtlanan, ancak kendisinin iddiasıyla ortaya çıkan insanların parmak kaldırmalarıyla kurulmaz. Bugün artık teoride ve pratikte işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin ne olduğu, ne olması gerektiği, ne gibi ölçütlere uyması gerektiği bilinmektedir. Ona göre bir işçi sınıfı partisi kurulabilir. Yoksa, böyle çok çeşitli görüşlerde olan insanların biraraya gelip parmak kaldırmalarıyla, çoğunluk kararıyla olmaz. Ne olacak dedim, böyle bir toplantıda çoğunluk oyu ile alınan bir karar bilimsel sosyalizm açısından yanlış bir karar olursa? Oradakilerin çoğunluğunun oyunu aldığı için bağlayıcı mı olacak? Benim için olmaz dedim. Yanlış olduğunu bildiğim -çünkü bilinmiyor değil artık bir işçi sınıfı partisinin ne olup olmadığı- bir karara, parmak hesabıyla alındı diye ben uymam, dedim. Tek başıma kalsam da uymam, dedim. Benim şahsıma yapılıyordu çünkü teklif. Siz uyar mıydınız, sizin de uymamanız gerekir, dedim. Çoğunluğun kararı hangi hallerde bağlayıcıdır? Bir örgüt ki kollektif bir öznedir, kollektif bir iradedir, eştürdendir, ancak onun kendi yapısal birimleri içinde çoğunlukla alınan kararlar bağlayıcı olur.

Önerilen yol aslında neydi? Aslında TİP'in, TİP niteliği ile ortada[n] kal[k]masını ve giderek yeniden ortaya çıkmasını önlemekti. TİP'i daha geniş ve eştürden olmayan büyük bir grup içinde eritmek, onu çoğunluk kararlarıyla bertaraf etmek girişimiydi, benim yaptığım yorum buydu.

Bugün de bu girişimler var. Onun için bizim son derece dikkatli, ihtiyatlı olmamız gerekiyor. Onun için diyoruz ki, bizimle iş ve güçbirliği yapmak isteyenler veya bizimle birleşerek işçi sınıfının politik hareketinin tekleşmesini isteyenler bu anti-TİP tavrı ortadan kaldırmalıdırlar. Kendi içlerinde bu TİP düşmanlığı kalktığı takdirde işbirliği, güçbirliği, birlik söz konusu olabilir ve bir neticeye varılabilir. Yoksa işbirliği, güçbirliği önerilir, ama bir taraftan da TİP düşmanlığı doludizgin devam ettirilir, TİP'in, partililerin kuyusu kazılmaya devam edilirse, böyle bir işbirliği, güçbirliği, birlik olmaz.

Şimdi, seçim sonuçları ve içine girilen çetin mücadele dönemi, bu işbirliği, güçbirliği, sorununu daha önemle ortaya çıkarıyor. Bundan böyle bu işbirliği ve güçbirliği sorununu, hareketin tekleşme sorununu daha ivedi bir sorun olarak ele alıp çözme yollarını aramamız gerekiyor.

Ama sanılmasın ki, birlik konusu bütün sorunları çözüme kavuşturacaktır. Birlik bir bakıma efsane haline getiriliyor. Birlik sözü ve konusu masallardaki "açıl susam açıl" sihirli formülü değildir. O hale getirildi ki artık, tümüyle burjuvazi karşısında solun hangi sorunları varsa, sebebi birlik olmayışıdır, bölünmüşlüktür. Çaresi nedir? Birlik olmaktır. Yok, durum böyle değil. Başka, çok önemli sorunlar daha var. Güçlerin birliği sorununun, tekleşme sorununun önemini, ciddiyetini hiç inkâr etmemekle birlikte, bütün sorunların ondan kaynaklandığı ve bütün çözümlerin birlikte sağlanacağı görüşü yanlıştır. Bunu bir efsane haline getirmemek lazımdır. Hele birlik konusu politika ticaretinde kullanılan bir meta haline hiç getirilmemelidir. Birlik konusu ciddiyetle ve serinkanlılıkla ele alınacak ve bilimsel sosyalizmin ilkeleri ışığında kararlı çalışmalarla çözümlenebilecek olan bir sorundur.

Birlik konusunun yanında çok önemli olan örgüt ve örgütlenme sorunu vardır. Neden umduğumuz ölçüde, kendini herkese kabul ettirir güçte sürükleyici, egemen bir parti, bir politik hareket haline henüz gelemedik diye sorduğumuz zaman bunun bir sebebi de gereken güçte bir örgütlenme oluşturmada eksikliğimizdendir, demiştim. Örgütlenme büyük bir sorun olarak önümüzdedir. Bizim partimiz soldaki diğer parti ve hareketlere kıyasla iyi örgütlü, sıkı örgütlü bir partidir. Parti üyelerimiz militandır, özverilidir, beceriklidir, ama göreli olarak. Yoksa çok daha güçlenmeliyiz, burjuvazinin saldırılarını, oyunlarını boşa çıkaracak güce gelmeliyiz. Durumumuzu hızla geliştirmenin, daha güçlü bir örgüt haline gelmenin, gücümüze güç katmanın yollarını arayacağız.

Örgütümüz çok iyi çalıştı, dedi İstanbul İl Başkanımız, örgütü kutladı, ben de kutluyorum. Kutlanacak bir çalışma gösterdi, partili üye arkadaşlarımız, kadrolar, militanlarımız. Ama bu çalışmalarda dahi örgütlenme açısından aksaklıklar oldu yer yer. Daha önceki çalışmalarımıza göre bu seçimlerde örgütlü birimler halinde çalışmak çok daha gelişmiş olmakla birlikte kimi birimlerimizde ise hâlâ daha çok bireysel atılımlar, beceriler, girişimler, bireysel özveriler görüldü. Hâlbuki biz kişisel özverimizi, çalışkanlığımızı, girişkenliğimizi, yaratıcı yeteneğimizi, daima üyesi olduğumuz örgüt biriminin sınırları içinde, onun çalışmalarıyla göstermek durumundayız.

Seçimlerde başarılarımız olmadı mı? Oldu. Çünkü biz seçimleri sadece oylar bakımından değerlendirmeyiz. Ve bunu şimdi, oylarımız iyi bir sonuç göstermediği için, teselli olsun diye söylemiyorum. Böyle söylemediğimi biliyorsunuz, çünkü her zaman seçimlerin ve parlamentonun burjuvaca kullanışı ve sosyalistçe kullanışı vardır, diye belirtmişizdir. Her zaman belirtmişizdir ki, oyların şu şekilde, bu şekilde manevralarla, nabza göre şerbet vermelerle, birtakım oyunlarla elde edilmesi önemli değildir, önemli olan sosyalistçe çalışmadır, oylar işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak çalışmanın yan ürünleri olarak gelirse kıymetlidir, demiştik. Bunu defalarca işitmişsinizdir, benden de, diğer Parti yöneticilerinden ve kadrolarından da; belgelerde de okumuşsunuzdur.

Seçimler önemlidir, oylar önemlidir, ama tek başına yeterli değildir; oylar sosyalistçe çalışmamızın yan ürünü olarak değer kazanır. Demek ki bizim sosyalistçe çalışmamız, seçimleri sosyalistçe kullanmamız yan ürün olarak yeteri kadar oy sağlayacak düzeyde olmamış. Bunun da bilincinde olalım, bunu da kabul edelim ve bundan sonra bu eksikliği de gidermeye çalışalım. Biz, yan ürün olarak oyların sayısı ne olursa olsun, seçimleri sosyalistçe kullanmaya çalıştık, elimizden geldiği kadar da sosyalistçe kullandık. Bir yandan partimizin, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olma niteliğini açıklığa kavuşturduk, daha netleştirdik ve bunu radyo ve televizyonlardan geniş kitlelere ulaştırdık. Bu bir başarıdır; bu, bilimsel sosyalist yolda atılmış bir adımdır.

Sadece niteliğimizi geniş kitlelere duyurmakla kalmadık, demokrasi mücadelesinde çok, ama çok önemli bir adım attık. Her zaman söyleriz; demokrasi kağıt üzerinde yazılmış olan hak ve özgürlüklerden ibaret değildir. Hukuksal olarak özgürlüklerin verilmiş olması bir kolaylıktır, belki bir ölçüde bir güvencedir ama, asıl, demokratik özgürlük ve hakların hayata geçmesi, hayatta kendini göstermesi önemlidir. Ve Türkiye İşçi Partisi başından beri bunu yapmıştır. 1961-71 arasında yeni Anayasa'yı, halktan yana, sola açık olarak yorumlayan ve bunu kabul ettiren, bir ölçüde burjuva partilerine dahi kabul ettiren, başta gelen örgüt ve güç Türkiye İşçi Partisi olmuştur. 141 ve 142 inci maddeler 15-20 sene önceki gibi kullanılır olmaktan çıkmışsa, bu, Anayasal hak ve özgürlüklere sahip çıkan işçi sınıfı ve emekçi kitleler ve onun sözcüsü Parti'nin, Partimizin verdiği mücadele sayesinde olmuştur, kendiliğinden değil.

Bizim radyo ve televizyonlardan Parti'nin niteliğini açıklama doğrultusunda yaptığımız konuşmalar, demokratik hak ve özgürlükler konusunda konmuş olan tabuların, yasakların, bir aşama daha kırılması demek olmuştur. O tabuları, o yasakları zorladık. Zorladıkça zaten demokratik ortamın sınırlarını genişletiyoruz. Demokrasiye, özgürlüklere, haklara konan kısıtlamaları geri itmiş oluyoruz. Bu çok önemli bir iştir demokrasi mücadelesinde. Demokratik mücadeleyle sosyalizm için mücadele içice geçmiş olduğu için, aynı zamanda sosyalizm doğrultusundaki mücadelenin de önemli bir adımıdır.

İkinci sosyalistçe kullanışımız, örgütlerimizi harekete geçirmek ve seçim çalışmalarını, örgütlerin güçlenmesinin, bilinçlenmesinin, beceri kazanmasının bir aracı olarak kullanılması olmuştur. Mesela İstanbul İl Başkanı, İstanbul'da çalışma ekiplerinin etkinliğinin son seçimlerde yüzde yüz arttığını belirtti. Bir seçim çalışmasında bu sonucu elde etmek, gerçekten övünülecek bir başarıdır. Başka örgütlerimiz de bu seçim çalışmalarıyla deney kazanmıştır, beceri kazanmıştır. Yeni kurulan, dışa yönelik hiçbir faaliyete henüz girişememiş olan ilçeler, iller, bir örgüt olarak çalışma alanına ilk adımlarını atmışlardır. Seçimlerde yapılan çalışmaların kazandırdığı deneyimlerin, bilgilerin, becerilerin sonuçlarını biz seçimlerden sonra da alacağız. Ama bir şartla, seçimlerde kurduğumuz ilişkileri şimdi, seçimlerden sonra da, sürdürmek şartıyla. Gittiğimiz evlere yeniden giderek, gittiğimiz fabrikalara yeniden giderek, gittiğimiz köylere yeniden giderek.. Ve bu fabrikalarda, mahallelerde, kentlerde, köylerde ilişkileri bağlayıp, oraya parti örgütünü sokmakta kullanarak. Bunu yaparsak eğer, gerçekten örgüt olarak seçim çalışmalarından büyük kazanımlarla

çıkmış oluruz. Ve bunu yapmamız gerekir, bunu mutlaka yapacağız. Böylece örgütümüzü güçlendireceğiz. Örgütümüzü hem genişletmek, hem derinlemesine çalışıp niteliğini yükseltmek konusunda çaba göstereceğiz.

Partinin ilk kurulduğu sıralarda şöyle demiştim: Napolyon'a sormuşlar, başarının üç şartı vardır demiş, birinci şartı para, ikinci şartı para, üçüncü şartı paradır, demiş. Ben dedim, bir benzetme yaparak bu fıkrayı değiştiriyorum: "Bizim partimiz açısından, parti hareketinin, yani işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin başarısının üç şartı vardır: Biricisi örgütlenme, ikincisi örgütlenme, üçüncüsü gene örgütlenmedir." Seçim sonuçlarından çıkardığımız temel sonuç da bu. Örgütlenmenin önemini biliyorduk, söylemiştik, ama şimdi daha bilinçli olarak, daha sistemli, daha tutarlı olarak örgütlenmeyi güçlendireceğiz. Hem genişleteceğiz, örgütümüz olmayan yerlerde yeni örgütler kuracağız, ama daha önemlisi, daha önce kurulmuş olan örgütlerimizin gerçekten örgüt olarak çalışmalarını geliştirmek için, örgütlü çalışma alışkanlığını, disiplinini, bilincini geliştirmek için, çalışacağız. Örgütlenme ideolojik yetkinlikle beraber gider. Örgüt birimlerimizin ve o birimler içindeki partili arkadaşlarımızın ideolojik yetişkinliğini yükseltmek tamamlamak için de eğitim, propaganda konularında çalışmalarımızı hızlandırmamız, dört elden sarılmamız lazımdır. Ancak güçlü örgütü olan, niteliği yüksek örgütü olan bir işçi sınıfı bilimsel sosyalist partisi, burjuvaziye, faşizme karşı etkin mücadele verebilir ve bunu yapmak onun tarihi sorumluluğudur; işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak görevi ve sorumluluğudur. Bu görevin ve sorumluluğun tam bilincinde olarak çalışacağız. Bunun yöntemleri üzerinde tespitler yapacağız. Bugün için, Merkez Yönetim Kurulumuz bu konunun, seçim çalışmaları, aldığımız sonuçlar, benim bu yaptığım konuşma, MYK'nın yapacağı açıklama da dahil olmak üzere, bütün bu konuları Parti'de tartışmaya açıyoruz. Ama burada da örgütlü tartışmayı kastediyoruz. Özel sohbetler şeklinde tek tek yapılan tartışmaları değil, çalışma ekiplerinde, il, ilçe organlarında, çalışma gruplarında, hep kollektif olarak tartışmaya açıyoruz. Ve çalışma ekiplerinden, organlardan, diğer birimlerden gelecek kollektif raporlar Merkezde ele alınacak ve MYK tarafından bir sonuca bağlanacaktır.

Ben, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Partimizin, bu yeni görevlerin de altından kalkacağına içtenlikle inanıyorum. Geçirdiğimiz deneylerden ders alacağız. Bilimsel sosyalizmde bilinen bir gerçektir; işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi ve bilimsel sosyalistler hiç hata yapmaz değildirler. Ama burjuvaziden farkları şudur ki, hatalar, eksikler, yetersizlikler olursa, bunları vaktinde tespit etmeye çalışır ve bu hatalar ve yanlışlara saplanmayarak, yanlışlardan, eksiklerden, becerisizliklerden ders çıkararak, bunları düzeltme yoluna gider. Bunları düzelterek de, başta başarısızlık gibi görünen durumu, sonunda kalıcı başarıya çevirir. Ben Partimizin seçimindeki başarısızlığı aşacağına inanıyorum, bu inançla hepinizi yoldaşlarım olarak yürekten selamlıyorum.

Çark Başak, Sayı 69, 29 Ekim 1979

Demokratik Merkeziyetçilik ve Genel Tartışma

Demokratik merkeziyetçilik üzerinde çok durduk. Durmakta da haklıydık. Birincisi, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partilerinin temel ilkesidir bu. İkincisi, partinin tek bir irade, tek bir eylem öznesi gibi işleyebilmesinin, tüm etkinliğini gösterebilmesinin de temel koşuludur.

Partinin bir mücadele aracı olduğunu da belirttik. Bunun da altını çizmek, vurgulamak bir abartma olmaz. Parti, bir sınıf mücadelesi aracıdır. İşçi sınıfının mücadelesinin en üst düzeyde, en önde gelen aracıdır. En üst düzeyde, en önde gelen aracıdır, çünkü doğrudan politik iktidarı hedef alır ve işçi sınıfının mücadelesini tümünde yönlendirme, sendikaları, demokratik kitle örgütlerini, kooperatifleri, kültür dernekleriyle tümünde yönlendirme işleviyle yükümlüdür. Belli bir toplumda ve belli bir zaman bölümünde işçi sınıfının partisi bu işlevi verili öznel ve nesnel koşullar altında ancak şu veya bu ölçüde yerine getirebilir, ama amacı, tam yerine getirebilmektir. Yapılan çalışmaların tümü partinin mücadele gücünü, etkinliğini geliştirmeye, artırmaya yöneliktir.

Demokratik merkeziyetçi uygulama, sınıfsal mücadele yeteneğini en iyi geliştirme ve yaşamda gerçekleştirme yöntemidir. Demokratik merkeziyetçilik iki yanlı bir sonucu elde etmeyi sağlar. Bir yandan, parti binlerce -çok gelişkin hallerde yüzbinlerce, milyonlarca- üyeden oluşabilir. Düşünme, karar verme, irade bildirme ve iradeyi uygulamaya geçirme ise tek tek bireylerin davranışlarıdır. Bunları kollektif tek bir irade, tek bir özne olarak birleştirmek, bireysel özne ve iradelerden kollektif bir özne ve irade oluşturmak ancak demokratik merkeziyetçilikle olanaklıdır. Parti bir kollektif irade, kollektif özne olabildiği ölçüde de mücadele yetkinliğini geliştirir.

Demokratik merkeziyetçi uygulama, işleyiş hiçbir parti üyesini tek başına bırakmamakla, onu mutlaka örgütsel bir birimin -çalışma ekibinin, çalışma grubunun, büronun, organın- bir üyesi, bir bütünün organik, işlevsel bir parçası yapmakla başlar. Günlük parti çalışmalarında üye bu küçük birimlerden birinin işlevsel bir elemanı olarak davranır, iş görür. Kollektif irade, kollektif özne bu küçük birimlerden oluşma sürecine girer. Bunların bağlı oldukları kademeli ilçe, il, merkez organları yoluyla; ilçe, il toplantıları, kongreleri, bölge ve il temsilcileri toplantıları kanalıyla kollektif irade ve özne daha geniş kapsamlı ve daha merkezi düzeylere doğru gelişip örgütlenir. Bireysel bilinç ve iradelerin, birleşerek kollektif bilinç ve iradeye dönüşmesi kademe kademe örgütsel birimlerde serbest tartışma, değerlendirme, eleştiri ve özeleştirilerle, hep birlikte yürütülen çalışmalarla gerçekleşir ve perçinlenir. Bu, tam bir demokratik işleyiştir. Bu demokratik süreç sonucu çoğunluğun aldığı kararların azınlığı, üst organların kararlarının tüm alt kademeleri bağlaması kuralı kollektif iradenin pratiğe, eyleme dönüşünde, sınıf mücadelesinin yürütülmesinde partinin tek bir kollektif özne gibi hareket edebilmesini sağlar. Partinin sınıf mücadelesinde başarılı olabilmesi tek bir kollektif özne gibi hareket edebilme yeteneğine

bağlıdır; bu, başarısının tek şartı değilse de, vazgeçilmez şartıdır.

İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri ve bu arada bizim partimiz günlük çalışmalarında böyle bir değerlendirme, tartışma, eleştiri ve özeleştiri karar alma birlikte yürütülen çalışmalarla kararları pratiğe geçirme sarmalı içinde hareket etmekle beraber, zaman zaman belli bir konuyu aynı anda tüm örgütte en alt birimlerden başlayarak tartışmaya açma yoluna da giderler. Bu, tüm üyeleri yakından ilgilendiren ve tüm örgüt birimlerinin önemli katkısı olabileceği düşünülen ve istenen konularda yapılır. Büyük Kongre'de alınacak karar tasarılarının örgüte sunularak tartışılması partimiz tüzüğü gereğidir ve her iki Büyük Kongre'den önce bu tartışmalar yapılmıştır. Bunlardan başka bir de Çalışma Ekipleri Genelgesi tüm çalışma ekiplerinde tartışmaya açılmıştır. Böylece, bugüne değin partimizde üç genel tartışma yer almıştır.

Şimdi, seçimlerden sonra Merkez Yönetim Kurulu seçim çalışmalarıyla sonuçları ışığında ve Türkiye'nin bugünkü koşullarında partimizin örgütsel, ideolojik, politik sorunları ve önündeki görevleri konusunu örgüt birimlerinde genel tartışmaya açmıştır. Seçim çalışmaları aynı süre içinde hemen hemen tüm parti örgütlerinin aynı biçimlerde yürütmüş oldukları çalışmalardır. (Seçime girmeyen iller de girenlere yardımcı olmuştur.) Aynı zaman bölümünde ve aynı genel koşullarda parti örgütünün bu denli geniş çapta yürüttüğü çalışmaların ve karşılaşılan sorunların değerlendirme ve tartışmasının yine aynı çapta ve yine aynı zaman süresinde tüm örgüt birimlerince hep birden yapılmasında elbette büyük yarar vardır. Bu çalışmalarda örgüt birimleri ve üyeler önemli ve ilginç gözlemlerde bulunmuş, deneyimler kazanmış olmalıdırlar. Şimdi istenen, bu birbirinden az çok kopuk gözlem ve deneyimlerin birarada topluca gözden geçirilmesi bir değerlendirilmesinin yapılarak raporlar haline dökülmesidir. 14 sayılı genelgede belirtildiği üzere tartışmalar alt birimlerden ilçe ve il kademelerine yükselerek, çalışma gruplarını, partimiz yandaşlarını da kapsayarak gelişecek ve tüm birim ve kademelerin raporları birarada ele alınıp bütününde değerlendirilmek üzere Genel Merkez'de toplanacaktır. Merkez'in, yani MYK'nın değerlendirmesi 10. İl Temsilcileri Toplantısı'nda açıklanacak ve orada tartışılacaktır. Bundan sonra MYK, son değerlendirmesini ve kararlarını örgüte bildirecektir. Böylece seçimlere ilişkin olarak açılan genel tartışmada kollektif irade oluşmuş ve gerçekleşmiş olacaktır.

Şunu da belirteyim ki yapılması gereken ve istenen sadece seçim çalışmalarının eleştirisel bir değerlendirmesi değildir. Seçimler açısından toplumun genel ve yerel koşullarına, durumuna ilişkin gözlemler izlenimler üzerinde de durulmalıdır. Parti propagandasını götürdüğümüz fabrika, kitle örgütü, mahalle ve köylerde ne gibi durumlar davranışlar, görüş ve tepkilerle karşılaşılıyordu? Başka bir deyişle, seçmenler bizim propagandamızı kabule, özümsemeye ne derece yatkın ve eğilimliydiler? Olumsuzluklar görülüyorduysa, bu, bizim propagandamızın uygun olmayışından mı, yoksa seçmenlerin politik bilinç düzeyinin düşük oluşundan mıydı? Seçmenlerin istekleri, beklentileri neydi? Seçmenlerin partimize ve propagandamıza gösterdikleri tepkilerde içinde bulundukları toplumsal ortama göre farklılaşma var mıydı? Bu ve benzeri sorular, yani yalnız Parti'nin çalışmalarına değil, bu çalışmaların yöneldiği çevrelere, ortama ilişkin sorular ve olası cevapları da tartışmaların ve

sonuçta ortaya çıkacak raporun kapsamı içinde olmalıdır. Unutmamak gerekir ki, her çalışma, özne ile nesnel çevre arasında karşılıklı bir ilişkidir; seçim çalışmaları özellikle öyledir.

Demek ki, seçimlere ilişkin olarak yalnızca çalışmalarımızı ve alınan sonuçları değil, genel ve yerel toplumsal koşulları ve seslendiğimiz birey ve kesimlerin tepkilerini de tartışacak ve değerlendireceğiz.

Bu kadar da değil. Seçim çalışmaları ve sonuçlarından başka, partimizin ideolojik, politik ve örgütsel sorunlarıyla önündeki görevler de tartışma kapsamı içindedir. Böyle olması da doğaldır, çünkü seçim çalışmaları partinin genel ideolojik, politik ve örgütsel çalışmalarından ve bu alanlardaki sorunlarından kopuk, kendi başına bir konu değildir. Bu genel tartışma bu açıdan parti örgütünün ve çalışmalarının bir bütün halinde gözden geçirilmesi, bir bilânçosunun çıkarılması anlamına gelecektir.

Partimiz örgütünün bu önemli görevin altından başarıyla kalkacağına inanıyorum. Tartışmaların, değerlendirmelerin ve eleştirilerin "kişilerle uğraşma" ve kısır çekişmeler düzeyine hiç düşürülmeden, örgütsel çalışmaların daha iyi yürümesini, daha iyi sonuçlar alınmasını sağlamaya yönelik olarak yapılacağına da inanıyorum. Ve inanıyorum ki, sonuç, Parti'nin bilimsel sosyalist raya daha sağlam oturtulması, amaçlarına daha büyük bir isabetle yönlendirilmesi olacaktır.

Çark Başak, Sayı 70, 12 Kasım 1979

Nükleer Füzelere İzin Verilmemelidir

Amerikan Pershing-2 ve Cruise füzelerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi girişimleri üzerine Yürüyüş'e verilen özel demeç, 14 Kasım 1979.

Hollanda'nın başkenti Lahey'de toplanan NATO Nükleer Planlama Grubu'nun çalışmaları dünya barışını ve yumuşama politikası detantı yakından ilgilendirdiği gibi Türkiye'yi de özellikle ilgilendirmektedir. Bu toplantıda Avrupa'daki taktik nükleer silahların modernleştirilmesi konusu üzerinde durulmaktadır; bu konu Aralık ayında NATO bakanları toplantısında karara bağlanacaktır. Türkiye'de yeni hükümet kuruluşu ve şiddet olayları konu üzerinde gerektiği gibi durulmasını, kamuoyunun dikkatinin çekilmesini engellemektedir. Oysa füzeler sorunu dünya barışı için olduğu kadar Türkiye için de yaşamsal önem taşımaktadır.

Avrupa'daki taktik nükleer silahların "modernleştirilmesi" olarak dile getirilen konu aslında Amerika'nın ürettiği Pershing-2 ve Cruise füzelerinin Avrupalı NATO ülkelerine yerleştirilmesidir. Gerekçe olarak ileri sürülen, Sovyetler Birliği'nin SS-19 ve SS-20 füzelerine karşı Batı Avrupa ülkelerinin korunması gereği bir bahaneden başka birşey değildir; çünkü, Sovyetler Birliği Komünist Partisi önderi ve Devlet Başkanı Leonid Brejnev Demokratik Almanya'dan 1000 tank ve 20 bin asker çekileceğini ve NATO'nun Batı Avrupa ülkelerine yeni füzeler konulmadığı takdirde Sovyetlerin de orta menzilli füzelerini azaltabileceğini esasen açıklamış bulunuyor.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Pershing ve Cruise füzelerini Batı Avrupa ülkelerine yerleştirmekteki ısrarının asıl nedeni politik ve ekonomiktir. ABD oldum olası hesabına geldikçe ve fırsat buldukça savaşlar açan veya açtıran, dolaylı dolaysız askeri müdahalelerde bulunan bir devlet olagelmiştir. ABD silahlanma yarışını kışkırtmaktan çekinmez; gericilikle detanta, özellikle de detantın askeri alana yansımasına, aktarılmasına karşıdır. Pershing-2 ve Cruise füzelerinin Avrupa'ya yerleştirilmesi konusunda ABD'nin bu ısrarı, uluslararası yumuşamaya, silahsızlanmaya karşı izlediği savaş kışkırtıcı politikasının yeni bir belirtisidir.

Bu genel politik nedenin yanısıra daha yakın hedefler, daha yakın çıkarlar da söz konusudur. Adı geçen füzeleri Avrupalı NATO ülkelerine ABD milyonlarca dolar karşılığı satacaktır. Altı yüz Pershing-2 ve Cruise füzesi yerleştirilmesine ilişkin ABD planı uygulandığında, bunun yüzlerce milyar dolara mal olacağı basında çıkan haberler arasındadır. Büyük dış ticaret açığı veren ABD için, bu, çok önemli bir miktardır. Askeri sanayie dayanan ve bunalım içindeki Amerikan ekonomisi silah ve uçak endüstrisine böylesine bir kuvvet şırıngası yapılmasına muhtaçtır.

Batı Avrupa devletleri yöneticileri bütün bu gerçeklerin farkındadırlar; Sovyetler Birliği'nin bir tehdit veya tehlike oluşturmadığını bilmektedirler ve de sözü geçen füzelerin milyarlık faturalarının kendilerine ödetileceği hesabı içindedirler. Bunun için de Pershing ve Cruise füzelerini almaya hiç de hevesli değillerdir. Ama ABD

dayatıyor. Geçen yıl erken uyarı sistemini dayattığı ve sonunda kabul ettirip pahalı uçaklarını Avrupalılara sattığı gibi, bu füzeleri de sonunda kabul ettirip satması çok olasıdır.

İşte bu noktada Türkiye ön plana çıkıyor. Adı geçen Amerikan füzelerinin satılıp yerleştirilmesinin özellikle söz konusu olduğu Federal Almanya en azından bir diğer NATO ülkesine de bu füzelerin yerleştirilmesini şart koşuyor; bu "diğer NATO ülkesi" de Türkiye. Federal Almanya'yı Türkiye'nin özel dostu sananların ve ondan Türkiye'nin bunalımına yardım bekleyenlerin kulakları çınlasın.

Türkiye önüne konulan tuzağa kesinlikle düşmemelidir. Bu füzeleri topraklarında bulunduran ülke veya ülkeler bir nükleer savaş başladığında ilk hedefler arasında olacaklardır. Türkiye'deki askeri üsler ve dinleme tesisleri esasen ülkeyi böyle bir tehlikeye atmış ve bunların kesin tasfiyesi gündemde iken, yeni füzelerle bu tehlike kat kat arttırılmış olacaktır.

Bu füzeler hem Türkiye'nin, hem bölgenin güvenliği ve barış içinde yaşaması için ölümcül bir tehdit oluşturacaktır. Ne [kadar] milliyetçi demagoji yürütülürse yürütülsün, bu füzelerin kabulü ve topraklarımız üzerine yerleştirilmesi vatan satıcılığından başka birşey olmayacaktır.

Bu füzelerin Türkiye'ye yerleştirilmesinin reddi, demokratik güçlerin anti-emperyalist mücadelesinin güncel ve ivedi hedefidir.

Bütün barışçı güçler seslerini yükseltmeli, yeni nükleer füzelerin ülkemize ve kıtamıza yerleştirilmesi önlenmelidir.

Yürüyüş, Sayı 241, 19 Kasım 1979

Onurlu Görev ve Mücadeleler Bizi Bekliyor

Dünya Gençlik Haftası dolayısıyla Genç Öncü'nün İzmir'de düzenlediği toplantıda yapılan konuşmanın Çark Başak'taki özeti, 17 Kasım 1979.

Gençlik hep, toplumun geleceğinin mirasçısı, sahibi olarak tanımlanır, övülür. Düzeni sürdürecek, milleti, vatanı, cumhuriyeti "ilelebet payidar" edecek odur. Burjuva politikacılar ve ideologlar gençliğe soyut düzeyde genel erdemler düzerek ondan düzene bağlılık, fedakârlık isterler. Aslında düzenin -kapitalizmin- hiç sözü edilmez, her şey gençliğin idealistliği, vatan, millet sevgisinin yüceliği çerçevesinde söylenir.

Gençlik elbette toplumun geleceğinin emanetçisi ve mirasçısıdır. Yeni kuşaklar birbiri ardına gelmese, toplum sona erer; bu, tartışılmaya gerek duyulmayacak kadar açık bir gerçek. Ama gençlik, geleceği beklemeden, bugünden önemli toplumsal bir güçtür. Sosyalist ülkelerde gençlik toplumun daha ileri aşamalara doğru gelişmesinde önemli işlevi olan bir güçtür. Kapitalist toplumlarda ise gençlik sınıf mücadelesinde taraf tutan, yeralan bir toplumsal güçtür ve bağlandığı sınıfa göre de ilerici, ya da tutucu, hatta gerici bir işlev görür.

Denebilir ki gençlik özünde ilerici bir nitelik taşır. Varolan toplumsal değerler henüz içine iyice yerleşmiş, özümsenmiş, kemikleşmiş olmadığı için, daha diri ve dinamik bir kişilik yapısı taşıdıkları için genel olarak genç kuşaklar değişime, yeniliklere yaşlı kuşaklardan daha açıktırlar. Ayrıca, kişilikleri yaşlı kuşakların gençlik dönemindekinden daha değişik yeni koşullar altında biçimlendiğinden, bu nedenle de çağın gelişmelerinin daha çok etkisinde ve onlara daha yatkındırlar.

Ama bu belirttiğim noktalar gençlik için bütününde ve genelinde doğrudur. Somuta ve ayrıntılara indiğimizde, sınıflı toplumun sınıfsal damgasını gençlik üzerine de bastığını görürüz. Kapitalizmin bunalımı, olumsuzlukları gençlik içine de yansır. Bunun için gençlik konusunu ve sorunlarını sınıf çerçevesi içinde ve kapitalizmin bugünkü koşulları ışığında ele almak gerekir.

Gençlik içinde göze çarpan birinci ayırım öğrenci gençlik, çalışan gençlik ayırımıdır. Kuşkusuz öğrenci gençlik içinde gittikçe artan sayılarda geçimi için çalışarak öğrenim yapan gençler de vardır. Ama bunlarda da, sanırım, öğrenci olma niteliği daha ağır basar; çalıştıkları iş ikincil, yardımcı bir uğraştır. Öğrenci gençlik-çalışan gençlik ayırımı temelde bir sınıfsal ayırıma dayanır. Yüksek öğrenim gençliği, genelinde, orta ve küçük burjuva sınıflardandır. Üretim dışıdır, işçi, yoksul köylü kökenli olanlar azınlıktadır ve bunlar daha çok çalışan öğrenciler kesimini oluştururlar.

Gençlikten ve gençlik örgüt ve hareketlerinden söz edildiğinde genellikle öğrenci gençlik ve onun örgütlenişi ve eylemleri kastedilir. Özellikle kapitalist ülkelerde bu böyledir. Sanayi, ticaret, hizmetler ve tarımda çalışan gençler o kesimlerdeki işgücünün bütünü içinde sayılır, o bütünden ayırt edilmezler. Oysa o kesimlerde çalışan genç işçi ve emekçilerin gençler olarak özgün sorunları, ihtiyaçları ve istek-

leri vardır. Ancak sosyalist ülkelerde de, kapitalist ülkelerde de bilimsel sosyalist anlayıştaki örgütlenmelerde gençlik, öğrenci olanı olmayanı ile bir bütün olarak ele alınır. Biz de öyle alıyoruz; Türkiye İşçi Partisi de, Genç-Öncü de öyle alıyor.

Bununla beraber kabul etmek gerekir ki, ülkemizde en örgütlü ve hareketli olan gençlik, öğrenci kesimi, özellikle de yüksek öğrenim kesimidir. Böyle olması da doğaldır. Başlıca uğraşları bilgi edinme ve düşünce alanında çalışmalar yapmak olan ve bu olanaklara sahip bulunan, genç aydınlar durumundaki öğrenciler elbetteki toplumsal ve pratik sorunlarla ilgilenmeye ve uğraşmaya diğer gençlik kesimlerinden daha açıktırlar. Çoklukla üretim sürecinin dışında olmaları, günlük geçimlerini sağlamakla uğraşmamaları da onların politik, sosyal konularla ilgilenmelerini ve uğraşabilmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu nedenlerle de yüksek öğrenim gençliği köyde, kentte çalışan gençliğin bilinçlenmesine ve örgütlenmesine yardımcı olmakla yükümlüdür. Öte yandan köyde, kentte çalışan gençlikle birlikte örgütsel ve ideolojik çalışmalar yürütmek, onlarla kaynaşmak da öğrenci gençliğe, onu öğrenim dışı toplum yaşamı ve sorunlarıyla karşı karşıya getirerek, çok şeyler öğretir, deneyimler kazandırır. Nasıl bilimsel sosyalist aydınların pasif ve tek taraflı bir öğretme süreciyle işçilere "bilinç götürme"leri söz konusu değilse, gençlik kesiminde de öğrenci gençliğin çalışan köylü, kentli gençliği tek taraflı bir ideolojik aşılama ile bilinçlendirmesi söz konusu değildir. Gerçek ve sağlam bilinçlendirme ve bilinçlenme örgütlü çalışma ve karşılıklı etkilenme süreci içinde oluşur ve gelişir.

Gençliğin Örgütlenmesi

Kırda ve kentte, öğrenci ve çalışan gençliğin bir bütün olarak örgütlendirilip bilinçlendirilmesi güncel ve ivedi bir görev olarak önümüzdedir. Güncel ve ivedidir çünkü dünyada ve yurdumuzda sınıf mücadelesi gün günden yoğunlaşmakta, keskinleşmektedir. Kapitalist dünya ve ülkeler yeni bir toplumun doğum sancıları içindedirler. Yeni toplumu doğurtacak temel, öncü güç işçi sınıfı olmakla beraber, işçi sınıfı bu işte tek başına değildir. Bir toplumsal güçler ittifakı içinde, onun başını çekmek işlevini yapar. Bu toplumsal ittifak içinde bilinçli ve örgütlü gençlik önemli bir güçtür. Bilinçli ve örgütlü gençlik, dinamik, etkin bir güç olabildiği içindir ki, onu, bütünlüğünü koruyarak, işçi sınıfının bilimsel sosyalist politik hareketi doğrultusunda bilinçlendirmek ve örgütlemek gündemde olan ivedi sorundur.

Yalnızca genel olarak toplum ve toplumsal gelişme açısından değil, gençliğin kendisi bakımından da bilinçlenme ve örgütlenme gündemin ivedi maddesi olmaktadır, çünkü toplumsal sorunların gençliğe özgü yanları da bulunmaktadır. Genel sömürünün yanında bir de genç işgücünün ek sömürüsü vardır. Genel antidemokratik baskılar yanı sıra bir de gençliğe yönelik özgül baskılar vardır, okulda ve ailede. Bir toplumsal afet olan işsizlik gençliği özellikle etkilemektedir. Yüksek öğretim mezunu diplomalı gençler işsizler ordusunun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Dünyada barış ve savaş sorunları en başta gençliğin geleceğini ilgilendirmektedir. Gençliğin isteği ve temel çıkarları dünya barışındadır; gençliğe ölümcül tehlike ise nükleer savaştadır. Gençler sırf kendi hak, özgürlük, güvenlik ve çıkarları açısından da toplumsal mücadele vermek, bu mücadeleyi etkin, başarılı biçimde yürütebilmek için de doğru bilince erişmek ve örgütlenmek durumundadır.

Gençlik kitlesi genç olmanın ötesinde eştürden olmadığı, kendi içinde ayrıştığı için bu iç kesimlerin özgün sorunlarıyla da ilgilenmek ve uğraşmak gerekir. Kır, kent, öğrenci, çalışan gençliğin her birinin kendi özgün konu ve sorunları vardır. Bunlarla ilgilenmeden ve uğraşmadan örgütlenme ve bilinçlendirme olamaz; bir ölçüde olsa bile bu, sağlam temellere oturmaz, doğru ve sağlıklı bir örgütlenme ve bilinçlendirme olmaz. Esefle söylemek gerekir ki, bugün yanlış, sağlıksız bilinçlendirme ve örgütlenme öğrenci olan ve olmayan gençlerimizi büyük ölçüde sarmıştır. Bir yandan, burjuva ve küçük burjuva kökenli olmaları öğrenci gençliği işçi sınıfının politik hareketinden kopuk, sözde devrimci, maceracı uçlara savrulmaya yatkın kılmaktadır ve bugün böyle bir savrulma vardır. Öte yandan, kasabalarda, büyük kentlerin kenar mahallelerinde, hatta köylerde okulu bırakmış, veya liseye, üniversiteye girememiş, çalışacak bir iş de bulamamış gençlerin sayısı hayli kabarıktır. Bunlar çoğunlukla dar gelirli ailelerin çocuklarıdır. Maocular ve çeşitli goşist akımlar bunlara el atmışlar, yanlış ve sağlıksız bir bilinçlenmeye yol açmışlardır. Toplumsal köklerden kopuştan ötürü bu gençlerin yarı lümpen veya lümpenliğe eğilimli oluşları, onları, bu sapkın akımlar için elverişli bir alan haline getirmektedir. Daha kötüsü, aynı gençlik kesimi faşist akım ve örgütlenmelere yem olmakta, saldırı ve cinayet şebekelerinin malzemesi olarak kullanılma durumuna düşmektedirler. Bunlar faşist hareketin "milliyetçi toplumculuk" adı altında yürütülen, yalancı sosyalist, sosyal adaletçi sloganlarla bezenmiş propagandasının tuzağına düşürülmekte ve ilericilere, solculara karşı silahlı vurucu güç haline dönüştürülmektedir. Genç-Öncü'nün önündeki başta gelen hedef ve görevlerden biri de gençlik içinde hem sol sapkın akımlarla, hem de faşist hareketle mücadele etmektir.

Gençliğin Somut Sorunlarından Hareket

Gençliğin bütününün ve kesimlerinin özgün, somut sorunlarıyla ilgilenmek, bu uğurda mücadele etmek üç nedenle gereklidir. (Gençlik için olduğu kadar diğer toplumsal kesimler için de bu doğrudur.) Birincisi, bu sömürücü, baskıcı düzen içinde dahi insanların olabildiğince demokratik hak ve özgürlüklerine, insanca yaşama olanaklarına kavuşturulabilmesi istenilecek bir hedeftir, işsizliğin, açlığın, bilgisizliğin, yoksulluğun, ezilmişliğin ilerletici, yüceltici bir yanı yoktur.

İkincisi, insanları ancak yaşamsal sorun ve ihtiyaçlarından yakalıyarak örgütlü toplumsal mücadeleye sokmak ve mücadeleyi geliştirmek olanağı vardır. Güncel, somut sorunların niteliğinin ve çözüm yollarının araştırılmasından başlayarak, o doğrultuda mücadeleye girişerek adım adım en teorik sorun ve çözümlere kadar varılabilir. Kısa vadeli ekonomik çıkarlar için mücadele uzun vadeli politik hedefler için mücadeleye dönüşebilir. Canlı, somut gerçeklikten, örgütlü etkin mücadeleden kopuk bir bilinçlendirme ve bilinçlenme kitabi veya kulaktan dolma, bunun için de dayanıksız ve sağlıksız olur.

Üçüncüsü, yarın bugünden kurulur. Bugünün hedefleri için verilen mücadele ve elde edilen kazanımlar yarının mücadelesine ve kazanımlarına yolu açar. Mücadele zaman içinde gelişen ve yeni aşamalara ulaşan bir süreçtir.

Kısaca özetlediğim bu üç nedenden ötürü güncel, kısa vadeli, özgün sorunlara, ihtiyaçlara, hedeflere önem veririz. Bunlar asla ihmal edilmeye gelmez. Bunu altını

çizerek belirttikten sonra, şunu da aynı önemle belirtmeliyim ki, somut, güncel, kısa vadeli sorun ve ihtiyaçlarla ilgilenilir, çözümleri için mücadele verilir ama asla bu çeşit sorun ve çözümlere takılıp kalınmaz, mücadele o düzeyde bırakılmaz. Hedef, olabildiğince en yüksek düzeyde bilinçlenme, örgütlenme ve mücadeledir. Ancak o düzeyde ve nitelikte bir mücadele ile son hedefe erişilebilir ve kapitalizmden sosyalizme geçişi içeren bir düzen değişikliği ile sorunlar kökten ve kalıcı çözümlere kavuşturulabilir. Bu açıdan güncel, somut, kısa vadeli hedefler için mücadele ve bu yolda başarılar elde etme, kitlelerle kucaklaşmanın, bağlar kurmanın ve bütünleşmenin yöntemidir, örgüt, güncelin, somutun, özgünün düzeyinde kitlelerle el ele tutuşacak ve böylece onları daha üst düzeyde bir bilinçlenmeye ve pratik hedeflere doğru yönlendirecektir.

Bilim ve Sanat

Dünyanın ve ülkemizin gidişi ve koşulları sınıfsal kitlelerin ve gençliğin politik bilinçlenme ve örgütlü mücadele gereğini ivedileştirmektedir. Daha önce de işaret ettiğim gibi gençliğin bir bölümü gericilerin, faşistlerin eline düşmüş, toplumsal ve politik gericiliğin, faşist güçlerin baskı ve cinayet aleti haline gelmiştir, diğer bir bölümü solculuk adına sapkın akım ve örgütlerin etkisine girmiştir ki, burada ona da kısaca değinmek isterim: burjuva eğitimidir diye derslere, öğrenime boş vermek. Buna koşut olarak, burjuvadır diye sanat, edebiyat, kültür mirasını da küçümseyip bir kenara itmek. Bu tavır yanlıştır. Eğitimde ideoloji ne denli egemen olsa da bilimsel bir öz vardır. Matematikte ve doğa bilimlerinde ideoloji ancak en yüksek düzeyde, bilimsel teorinin felsefe ile kesiştiği noktada işe karışır, kendini belli eder. Bu yüksek teorik düzeyde ideolojik bulaşma bir ölçüde deneysel alana da yansıyabilir, ama bütününde ele alındığında, burjuva matematiği, fiziği, biyolojisi v.b. ile sosyalist matematik, fizik, biyoloji v.b. ayırımı yoktur. Burjuva ideolojik etkiler toplum bilimlerde çok daha ağırlıklı olarak etkisini gösterir. Bunları çok daha eleştirisel açıdan, eleştirisel bir yöntemle algılamak, değerlendirmek gerekir. Ama toplum bilimlerde dahi, özellikle bilimsel araştırmalar, deneyler alanında, yararlanılacak, doğru olan veriler, saptamalar vardır, ideolojik kabuğu kırıp atarak gerçek özü yakalamak olanaklıdır.

Buna koşut olarak sanat ve edebiyatta da zamanla yıpranmayan kalıcı bir öz vardır. Edebiyatı da içermek üzere en geniş anlamda sanat, gerçekliği yakalamanın, kavramanın, anlamlaştırmanın bir diğer yoludur. Öbür yolu bilimdir. Büyük sanat yapıtları gerçekliği kavramada ve anlamlaştırmadaki başarılarıyla öne çıkarlar. Örneğin ondokuzuncu yüzyılda burjuvazinin gelişimi ve sınıfsal nitelikleri büyük Fransız, İngiliz ve Alman romancılarının yapıtlarında izlenebilir. Sanatın bir de biçimi var, kullandığı teknikler var, bu alandaki kazanımlar da kalıcıdır ve sınıfsal sınırları aşabilir.

Denebilir ki, burjuva eğitiminin ve sanatının işe yaramaz ideolojik karışımlarını ayıklayıp yeniden değerlendirmeye kalkmak niye? Niye bu zahmet? Şunun için: Hiç bir şey yoktan var edilmez. Proleter eğitimini, sanatını, kültürünü sıfırdan başlayarak yoktan var edecek değiliz, işçi sınıfı ve işçi sınıfı partileri ülkelerinin ve insanlığın bilim ve kültür mirasına sahip çıkarlar, bu alanlarda gelişmelerin destekleyicisi

ve yönlendiricisi olmayı onlar yüklenirler. Tarihten süzülüp gelen kültürün ve eğitimin en iyi ürünlerini, en güçlü kazanımlarını bilimsel sosyalist açıdan ve sosyalist sistemin koşullarında değerlendirip geliştirerek sosyalist kültür ve eğitimin yaratılmasına ve kurulmasına geçilir.

Eğitimin ve kültürün ihmal edilmeyip değerlendirilmesinin bireysel açıdan bir nedeni daha var. Bir meslek sahibi isek, toplumda mal veya hizmet üretiminde çalışıyor, bir sanat dalında uğraş veriyorsak, işimizin ehli olmak durumundayız. Yeteneksizlik, beceriksizlik, bilgisizlik bilimsel sosyalistlerin nitelikleri arasında değildir.

Böyle genişçe bir açılım yaptıktan sonra yeniden politik bilinçlenme ve örgütlenme konusuna dönersek, diyebiliriz ki, esasen güncel ve ivedi olan bu sorun son gelişmelerle Türkiye'de daha da ivedilik kazanmıştır. Türkiye demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanacağı, baskıların artacağı bir döneme yönelmektedir. Bu gidiş CHP iktidarında kendini göstermişti. Şimdi Demirel iktidarında, alınacağı açıklanan önlemlerle daha da yoğunlaşacak. Başvurulan dernek kapatmaları ve dernek ve gazete yöneticilerini tutuklamalarla bu anti-demokratik gidiş şimdiden olumsuz ürünlerini vermeye başlamıştır. Demirel'in başbakanlık ettiği yeni dönemde örgütlü faşist odak ve yönlendirdiği faşist hareket daha rahat nefes alacak, devlet olanaklarını daha serbest ölçüde kullanacak, kışkırtma ve kırımları daha da tırmandıracaktır. Bu durumda demokratik güçlerin toparlanması, birleşik örgütlü gücü oluşturması daha da önem kazanmaktadır.

Kısa vadede tablo karanlık görünmekle birlikte, uzun vadede gericiliğin ve faşizmin başarı şansı yoktur, çünkü gericiliğin ve faşizmin kaynağı ve dayanağı olan, emperyalizme bağımlı geri kapitalist sistemin ve onun egemen sınıfı olan büyük, tekelci burjuvazinin uzun süre yaşama şansı yoktur. Gelecek gericiliğe, faşizme, emperyalizme ve yerli kapitalizme kapalıdır. Bunlar dünya ve ülkemiz tarihinden silinmeye mahkûmdurlar. Kapitalizm-sosyalizm mücadelesi dünya çapında verilmektedir. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm kapitalist dünyanın birçok ülkesinde sıcak bir sorun ve uğraştır. Gençliğin buna koşut mücadele hedef ve yöntemleri de evrenseldir. Gençlik hareketleri de enternasyonaldir, uluslararası birlik ve dayanışmayı içerir.

Bu nesnel tarihsel gidişi biz öznel, yani örgütsel çalışmalarımızla hızlandırmak durumundayız. Saflarımızı sıklaştıracağız. Örgütümüzü derinlemesine ve genişlemesine geliştirip büyüteceğiz, örgüt disiplinini güçlendirecek, örgütlü çalışma ve mücadeleyi programlaştırıp hızlandıracağız, örgüt birimlerinin ideolojik düzeyini yükselteceğiz. Tüm gücümüzü parti olarak en geniş işçi ve emekçi kitleleri, Genç-Öncü olarak en geniş gençlik kesimlerini kapsamaya, onları örgütlü mücadeleye sokmaya yönelteceğiz. Bunlar, insana şevk ve heyecan veren onurlu hedeflerdir. Bunları mutlaka gerçekleştirecek, mutlaka başarıya, zafere ulaşacağız. Ne mutlu bize ki, böylesine onurlu görev ve mücadeleler bizi bekliyor, ne mutlu ki gelecek ellerimizde biçimleniyor.

Çark Başak, Sayı 71, 1 Aralık 1979

Prof. Ümit Doğanay'ın Katli

20 Kasım'da öldürülen Prof. Ümit Doğanay'ın ailesine, cinayetten kurtulan arkadaşı Prof. Fikret Baykut'a ve TÜMÖD Genel Başkanı Doç. Türker Alkan'a gönderilen telgraflar.

Sayın Firuzan Doğanay

Eşiniz, değerli bilim adamı, aydın insan Prof. Doğanay'ın uğradığı faşist saldırı sonunda yaşamını yitirmesi karşısında duyduğunuz derin acıyı içtenlikle paylaşır, başsağlığı dilerim. Saygılarımla.

Sayın Prof. Fikret Baykut

Faşist odakların demokratik hak ve özgürlükleri yoketme planlarının bir parçası olarak siz değerli bilim adamlarımıza yönelttiği kanlı saldırı sonunda kaybettiğimiz ilerici aydın, arkadaşınız, Prof. Doğanay'ın kaybından duyduğunuz derin acıyı paylaşır, size geçmiş olsun dileklerimi iletirim. Saygılarımla.

[İÜ Kimya Fakültesi Dekanı Prof. Fikret Baykut olay sırasında Doğanay'ın yanında bulunuyordu]

Doç. Türker ALKAN

TÜMÖD Genel Başkanı

Üyeniz demokrat bilim adamı, ilerici aydın Prof. Doğanay'ın öldürülmesi faşizmin aydınlık, çağdaş düşünceye ve bilime yönelen yeni bir saldırısıdır.

Demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmak için saldıran faşizmin püskürtüleceğine olan mutlak inancımla acınızı paylaşır, size ve üyelerinize başsağlığı dilerim. Saygılarımla.

Çark Başak, Sayı 72, 15 Aralık 1979

Hükümet Programı İşçi ve Emekçileri Sindirmeyi Amaçlamaktadır

Hükümet programı üzerine açıklama, 21 Kasım 1979.

Ülkenin ekonomik, sosyal sorunlarına çözüm getirme açısından Demirel'in sunduğu hükümet programı ciddiyetten yoksun bir belgedir. Akla gelen gelmeyen irili ufaklı bir sürü vaatler gelişigüzel bir sırayla arka arkaya sıralanmıştır. Enflasyonun önlenmesinden, yatırımların yapılmasından, kalkınma hızının yükseltilmesinden ve bölgeler arası dengeli kalkınmadan, benzin, tüpgaz, yemeklik yağ ve benzeri yoklukların giderilmesine, kimsesiz dullara maaş bağlanmasına, balıkçı barınakları yapımına, trafik sorununun çözümü ve renkli televizyona kadar Demirel'in vaatleri içinde yok yoktur. Aralarında önemli konular da bulunan bu vaatler birbirinden kopuk olarak birer ikişer cümle ile geçiştirilmiştir. Bu işler nasıl başarılacaktır, para kaynakları nereden bulunacaktır? Bu konuda ne bir ses, ne bir nefes.

Ama ekonomiye ilişkin sakıncalı tasarılar ve demokratik hak ve özgürlüklere ilişkin kısıtlamalar açısından hükümet programı ciddi tehlikeleri kapsamaktadır. Ekonominin işleyişindeki arz ve talep kanununun egemenliğinin sağlanacağına birden fazla defa işaret edilmekte, devletin ekonomiye müdahalesine karşı çıkılmaktadır. Bu demektir ki; emperyalizme bağımlı geri Türkiye kapitalizminin ekonomik anarşisi daha da artacak, ekonomi, yerli ve yabancı tekellerin talanına açılmaya devam edecektir.

Diğer çok önemli bir nokta, 4. Beş Yıllık Kalkınma Planının yabancı sermaye çevrelerinin ve yerli büyük sermayenin ısrarlı istekleri doğrultusunda değiştirileceğidir. Uluslararası Para Fonu (IMF)'nin taleplerine boyun eğen Ecevit hükümeti Ekonomiyi Güçlendirme Programı'nı oluşturup yürürlüğe koyarak 4. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nı ve 1979 Programı'nı rafa kaldırmış, ama yine de dış ve iç sermaye çevrelerini tatmin edememişti. Şimdi Demirel hükümeti sayesinde Plan, yabancı ve yerli özel sektör yararına, özel sektöre daha ağırlık verilerek değiştirilecektir.

Yabancı sermayenin ve tekellerin şimdiye kadar isteyip de tam göremedikleri bir ferahlığa kavuşacakları da hükümet programından anlaşılmaktadır. Demirel "yabancı sermaye akışını yavaşlatan veya durduran bürokratik engelleri kaldırmak" kararından söz ediyor. Yabancı sermaye konusunda çok müsamahalı bir kanun olarak tanımlanan Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununun yabancı sermayeyi ve onun yerli iş ortaklarını memnun etmeye yetmediği biliniyordu. Şimdi Demirel bürokratik engelleri kaldırarak kapıları yabancı sermayeye onun istediği kadar ve kayıtsız şartsız açacaktır. Türkiye'de "her çareye başvurarak, karada, denizde petrol aramaya koyulma"yı gerekli gören Demirel "Bu hedefe ulaşmak için cari mevzuatın ve uygulamanın cesaretle değiştirilmesi cihetine gidilecektir" diyor. Bunun da anlamı, petrol tekellerine en elverişli şartlarla Türkiye topraklarında ve denizlerinde çalışma imkânlarının verileceğidir. ABD ile ilişkilerde karşılıklı taahhütlere sadık kalmayı

esas alan program ile Demirel hükümeti, öte yandan NATO ve AET'ye bağımlılığı sürdürecektir.

Kırsal bölgelere ilişkin olarak hükümet programı, "Köy kalkınmasında milli, hür ve demokratik kooperatifçiliği güçlü bir vasıta olarak" görüyor ve bunların teşvik ve takviye edileceğini söylüyor. "Milli, hür, demokratik kooperatifçilik", eskiden olduğu ve bugüne kadar süregeldiği gibi kooperatiflerin, yerel ağaların, eşrafın, güçlü kişilerin ve ailelerin kontrolünde ve onların çıkarlarına işletilmekte olmasından ve yeni gelişen demokratik kooperatifçilik hareketinin önlenmesinden başka bir anlama gelmiyor. Yine kırsal bölgede kendi adına ve hesabına çalışan çiftçilerin en kısa zamanda sosyal güvenlik hakkına kavuşturulacakları programda vaadediliyor da, tarım işçilerinden, yıllardır çıkması beklenen Tarım İş Kanunu'ndan hiç söz edilmiyor. Hükümet programı her alanda gerçekten hür teşebbüsü ve özellikle de tekelleri, tekelci büyük sermayeyi ve sadece onu destekliyor. İşçiler yalnızca, sermaye ile denge kurma açısından dikkate alınıyor.

Hükümet programı demokratik hak ve özgürlüklere ciddi tehditleri içeriyor. Hükümet ülkede "fevkalâde hal"in var olduğu görüşüyle, Fevkalâde Haller Kanunu çıkarmayı öngörüyor. Bu kanun, Programın deyişiyle, "idareye fevkalâde tedbirler alma imkânını sağlayacaktır". Bu arada sıkıyönetim de "hiçbir müdahale olmaksızın" genişletilerek devam edecektir. Ayrıca Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kanunu çıkartılacak, Ceza ve Usul Kanunları, "özellikle toplu suç ve mesuliyet fikrini de öngörecek" şekilde değiştirilecektir. Bu son değişiklik, hukukun temel ilkelerinden olan "suçun ve cezanın şahsiliği" ilkesini ortadan kaldırmış olacaktır. Ayrıca, öteden beri söylenegeldiği gibi, Sendikalar Kanunu, Dernekler Kanunu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu, İller Kanunu, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu ve benzerleri daha da kısıtlayıcı ve baskıcı olma yönünde değiştirilecektir. Bunların yapılmak istendiği biliniyordu. Hükümet programında yeni olan, sendika, dernek, meslek kuruluşları yanısıra, siyasi partilerin de baş hedef alınmasıdır. Program, "Anayasa'nın kapalı olduğu cereyanları gaye alan Parti olamaz" diyor. Anayasa'nın neye açık, neye kapalı olduğu sübjektif yorumlarla değişebildiği, 1960'larda Cumhurbaşkanı'nın "Anayasa sosyalizme kapalıdır" gibi bir iddiayı bile ortaya attığı ve bunun tartışıldığı hatırlanırsa. Programdaki bu cümlelerin sol partiler ve kuruluşlar için taşıdığı tehdit daha da açıklığa kavuşur.

Bütün bu anti-demokratik baskıcı önlemler can ve mal güvenliğini sağlamak gerekçesiyle öngörülüp öneriliyor. Oysa amaç, başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi kitleleri, demokratik toplumsal muhalefeti baskı altına almak, susturmak; bunalımın faturasını ve kemerleri sıkma politikasını onlara zorla kabul ettirmek, yerli ve yabancı sermayenin kârlarını zorluklarla karşılaşmadan büyütebilmelerini sağlamaktır.

Kısacası Hükümet, "Türk-İslâm medeniyeti", "yurt içindeki ve dışındaki Türk varlığı" gibi kavramlarla faşist hareketin ülkemizde dayandığı ırkcı-turancı ideolojinin derin izlerini taşıyan Programında belirttiği üzere "Devletin gücünü ve caydırıcılık vasfını vatandaşa hissettirmeye kararlıdır" Türkiye'de çok parti ve parlamento paravanlı, hürriyetçi demokrasi görünümlü bir baskı yönetimi amaçlanmaktadır. Ama bu girişimleri uzun süre sürdüremeyeceklerdir. Baskı ve cebire dayanan güç,

bir gün göçüp gitmeye, politika sahnesinden silinmeye mahkûmdur. Bir, ülkenin temel sorunları göreli olarak bile, çözüm şöyle dursun, ferahlığa kavuşamayacaktır. İki, Türkiye'nin ilerici, demokratik güçleri baskıcı yönetime olanak vermeyecektir. Baskıcı zorba rejim, İran, Nikaragua ve Brezilya'da ardı ardına yıkıldığı gibi Türkiye'de de tutunamayacaktır.

Tüm ilerici, demokratik güçleri çetin görevler beklemektedir. Bu görevlerin yerine getirilmesinde bilimsel sosyalistlerin, sosyal demokratların, tüm yurtsever güçlerin birleşik hareketinin geliştirilip güçlendirilmesi belirleyici rol oynayacaktır.

Partimiz Türkiye İşçi Partisi bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm yolunda, demokratik mevzilerden bir adım gerilemeden mücadeleye devam edecektir.

Çark Başak, Sayı 71, 1 Aralık 1979

Filistin Halkıyla Dayanışma

Basın açıklaması, 29 Kasım 1979.

Filistin halkıyla dayanışma günü tüm ilericilerin ve barışseverlerin özellikle destekledikleri bir gündür. Kendi geleceğini kendisi belirleme ve bağımsız ulusal devlet kurma, Filistin halkının en doğal ve vazgeçilmez hakkıdır. Uzun yıllardır bu hakkı elinden alınan, İsrail'in işgali ve baskısı altındaki topraklarda ve diğer Arap ülkelerindeki kamplarda yaşamaya mahkûm edilen Filistin halkı bu mahkûmiyete karşı çıkmış, direnci durmadan yükselen bir mücadele veregelmiştir. Filistin halkına yapılan haksızlığa ve zulme karşı çıkmak, Filistin halkının verdiği mücadele ile dayanışma içinde olmak, ilericiliğin ve devrimciliğin vazgeçilmez, onurlu görevidir.

Filistin halkının bağımsızlık mücadelesini desteklemek, bölge ve dünya barışı bakımından da son derece güncel ve önemli bir görevdir. Dünya barışı bakımından Orta Doğu'da barışın korunması ihmal edilemez bir şarttır. Orta Doğu'da barış ise Filistin sorununun Filistin halkının ulusal amaç ve çıkarlarını gerçekleştirecek biçimde çözümüne bağlıdır. Bu çözüm getirilmeden Orta Doğu'da gerçek, kalıcı bir barış olamaz. Kendisi de altmış yıla yaklaşan bir zaman önce kurtuluş savaşı vermiş bir Orta Doğu ülkesi olan Türkiye'nin yeri hiç tereddütsüz ve koşulsuz Filistin halkının yanında olmalıdır.

Türkiye İşçi Partisi Filistin halkı ile kardeşçe dayanışır, onun emperyalizme ve gericiliğe karşı verdiği mücadelenin amacına mutlaka ulaşacağına olan inancı tamdır.

Çark Başak, Sayı 72, 15 Aralık 1979

İran'a Abd Müdahalesi

Basın açıklaması, 23 Kasım 1979.

Dış dünyada yer alan önemli olaylar, yeni hükümetin kuruluşu ve Meclis'de program konuşmaları arasında yine gözlerden kaçırılıyor. İran'daki Amerikan elçiliğinin işgali dolayısıyla ABD'nin bu ülkeye askeri müdahalesi olasılığı ABD Başkanı tarafından açıklanmış ve diğer yetkililer tarafından doğrulanmış bulunuyor. Bu sabahki ajanslar böyle bir müdahale halinde Portekiz'in Asore adalarının Amerikan uçaklarınca kullanılmasına müsaade olunacağı haberini verdi. Türkiye'de ne oluyor? Portekiz ile işi halletmenin yoluna giden ABD'nin Türkiye ile bu konuda temaslarda bulunmaması düşünülemez. Türkiye'deki üsler ve özellikle de İncirlik üssü ön plana çıkmaktadır. "Dış taahhütlerimize sadık kalacağız" diyen Demirel hükümeti söz konusu üslerin İran'a askeri müdahalede ABD tarafından kullanılmasına müsaade edecek midir? Sağcı gazetelerin Kâbe baskınının sorumluluğunu Şiilere ve hatta Humeyni'ye yükleme çabaları böyle bir müdahale lehine kamuoyunu hazırlama gayreti olabilir. Son derece tehlikeli gelişmelerin Türkiye'yi de içine alabilecek şekilde oluştuğu bu günlerde Demirel hükümeti Türkiye'deki İncirlik üssünün ve diğerlerinin İran'a ve genelinde Orta Doğu'ya yapılacak bir Amerikan müdahalesi için kullanılmasına müsaade olunmayacağını, hiçbir tereddüde mahal bırakmayacak bir kesinlikle açıklamalıdır.

TÜSTAV Arşivi

ABD'nin Bölgemizdeki Tehlikeli Oyunları

ABD'nin savaş kışkırtıcısı son girişimleri üzerine Yürüyüş'e verilen özel demeç.

Dış dünyada yer alan önemli olaylar, yeni hükümetin kuruluşu ve Meclis'te program konuşması arasında yine gözden kaçırılıyor. İran'daki Amerikan Elçiliği'nin işgali dolayısıyla Amerika Birleşik Devletleri'nin bu ülkeye askeri müdahalesi olasılığı ABD Başkanı tarafından açıklanmış ve diğer yetkililer tarafından doğrulanmış bulunuyor. Bu sabahki ajanslar, böyle bir müdahale halinde Portekiz'in Azor Adaları'nın Amerikan uçaklarınca kullanılmasına müsaade olunacağı haberini verdi. Türkiye'de ne oluyor? Portekiz ile işi halletmenin yoluna giden Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye ile bu konuda temaslarda bulunmaması düşünülemez. Türkiye'deki üsler ve özellikle de İncirlik Üssü ön plana çıkmaktadır. Dış taahhütlerimize sadık kalacağız diyen Demirel hükümeti söz konusu üslerin İran'a askeri müdahalede Amerika Birleşik Devletleri tarafından kullanılmasına müsaade edecek midir? Sağcı gazetelerin Kâbe baskınının sorumluluğunu Şii'lere ve hatta Humeyni'ye yükleme çabaları böyle bir müdahale lehine kamuoyunu hazırlama gayreti olabilir. Son derece tehlikeli gelişmelerin Türkiye'yi içine alabilecek şekilde oluştuğu bugünlerde, Demirel hükümeti Türkiye'deki İncirlik Üssünün ve diğerlerinin İran'a ve genelinde Ortadoğu'ya yapılacak bir Amerikan müdahalesi için kullanılmasına müsaade olunmayacağını hiçbir tereddüde mahal bırakmayacak bir kesinlikle açıklamalıdır.

Yürüyüş, Sayı 242, 26 Kasım 1979

Faşist Saldırılar

Basın açıklaması, 22 Aralık 1979.

Şu anda Antakya'da, faşist güçler tarafından Kahramanmaraş benzeri bir kitle katliamı sahnelenmektedir. Birkaç günden beri çevre illerden toplanan MHP ve yan örgütlerinin yönetimindeki faşist çeteler dünden beri kentte olaylar yaratmaya başlamışlardır.

Dün lise binası sarılmış ve silah atışı altına alınmıştır. Öğrenciler ancak velilerin müdahalesi ile kurtarılabilmişlerdir. Gece ise alevi yurttaşlara ait işyerleri soyulmuş ve tahrip edilmiştir.

Az önce aldığımız habere göre devlet hastahanesini ele geçiren faşist çeteler, oradan alevi yurttaşların oturduğu semtlere ateş etmeye başlamışlardır.

Tüm bu gelişmeler içinde kolluk kuvvetleri adeta seyirci kalmış ve hatta taraf bir tutum içine girmişlerdir.

TÜSTAV Arşivi

Prof. Cavit Orhan Tütengil'in Katli

Profesör Cavit Orhan Tütengil'in öldürülmesi üzerine verilen demeç, 7 Aralık 1979. Tütengil'in eşine ve İstanbul Üniversitesi Rektörü Profesör Haluk Alp'e gönderilen başsağlığı telgrafları.

Profesör Cavit Orhan Tütengil, ülkede faşist bir diktatörlük yerleştirmek isteyenler tarafından öldürtülmüştür. Amaç, faşist diktatörlüğü gerçekleştirme yolunda toplumun faşizme karşı demokratik direnç noktalarının tümünü yoketmek ve herkesi faşist diktatörlüğe boyun eğdirmektir. Gazeteci Abdi ipekçi, Profesör Ümit Doğanay'dan sonra Profesör Tütengil'in hedef seçilmesi bunun yeni kanıtlarıdır. Aydınlar, yazarlar, sanatçılar susturulmak ve teslim alınmak istenmektedir.

Faşist diktatörlüğü toplumun başına bela etmek isteyenler AP hükümetinin kurulmasını karanlık emellerini gerçekleştirmek için daha elverişli bir fırsat görüyorlar. AP hükümetinin, işbaşına gelmesiyle beraber attığı ilk adımlar, gizli faşist odakları cesaretlendirmiştir. Gerici-faşist güçler saldırılarını pervasızca sürdürmektedirler.

Tüm ilerici, demokrat, yurtsever güçleri çetin günler bekliyor, işçi sınıfımız, emekçi kitleler, ilerici aydınlar ve gençler faşist diktatörlük tehlikesine karşı her zamandan daha çok dikkatli ve dirençli olmak zorundadır. İlerici ve demokratik güçlerin birleşik örgütlü hareketi faşist diktatörlüğü önleyecek tek güçtür.

Sayın Şükriye Tütengil

İleriye dönük, güzelden, doğrudan yana ne varsa hepsine düşman faşizmin ülkemizdeki özlemcileri tarafından hunharca canına kıyılan eşiniz Sayın Profesör Cavit Orhan Tütengil'i saygıyla anar, sizin ve diğer yakınlarının acınızı içten paylaşırım.

Sayın Profesör Haluk Alp

İstanbul Üniversitesi Rektörü

Üniversiteniz profesörlerinden Sayın Cavit Orhan Tütengil'in hunharca öldürülmesi ülkemizin bilim ve düşün yaşamı bakımından önemli bir kayıp olmuştur. Ülkede faşist bir diktatörlüğü gerçekleştirmek isteyenler, öğretim üyelerinin, bilim adamlarının, aydınların, yazarların sindirilerek toplumun faşizme karşı tüm demokratik direnç noktalarını yok etmeyi amaçlamaktadırlar. Yazar Abdi İpekçi, Profesör Ümit Doğanay'dan sonra şimdi de Profesör Tütengil'in hunharca canına kıyılması bunun yeni kanıtlarıdır.

Partimiz, işçi sınıfımızın, emekçi kitlelerin, aydınların ve gençlerin faşizm özlemcilerine boyun eğmeyeceklerine olan inancını tekrar belirtir size ve şahsınızda tüm üniversite camiasına başsağlığı diler.

Çark Başak, Sayı 72, 15 Aralık 1979

Barışı Tehdit Eden Nükleer Füzeler

Basın açıklaması, 11 Aralık 1979.

Yarın Brüksel'de Türkiye'yi çok yakından ilgilendiren, Türkiye için yaşamsal önem taşıyan bir konu görüşülecek, bir karara bağlanmaya çalışılacaktır. Türkiye bugün, her gün işlenen ve sayıları durmadan artan kanlı saldırıların, cinayetlerin dehşeti içindedir. Bu yüzden dış dünyada olup bitenler konusunda yeterince duyarlı olamamaktadır. Ama yarın Brüksel'de yapılacak NATO toplantısında konuşulacak olan nükleer füzeler konusu gelecekte Türkiye'nin beş, on, yüz değil, yüzbinlerce, belki milyonlarca yurttaşının, halkının bir nükleer savaşta bir anda yokolup gitmeleriyle ilgilidir. ABD yeni yaptığı Pershing-2 ve Cruise adını verdiği füzelerini NATO üyesi devletlere milyarlarca dolar karşılığı satmak ve bu füzeleri o ülkelere yerleştirmek istemektedir.

Füzelerin yerleştirilmesi planlanan ülkelerden biri de Türkiye'dir. Türkiye yarın NATO toplantısında ABD'nin bu isteğini mutlaka reddetmelidir. Genel bir silahsızlanmadan, yumuşamadan yana bir politika izlemek, Avrupa'da ve Orta-doğu'da barışı koruyup güçlendirmek yolunda atılacak adımlar Türkiye'nin çıkarınadır.

Ülkemizin çıkarları doğrultusunda ABD'nin dünya barışını tehdit eden bu yeni planı mutlaka reddedilmelidir.

Çark Başak, Sayı 72, 15 Aralık 1979

Maden-İş Kongresine Mesaj

Basın açıklaması, 19 Aralık 1979.

Türkiye Maden-İş Sendikası
23. Merkez Genel Kurulu
Divan Başkanlığına

Merkez Genel Kurulunuza Partimizin davam etmekte olan Merkez Yönetim Kurulu toplantısı dolayısıyla katılma olanağını bulamadığım için üzgünüm.

İşçi sınıfımızın en bilinçli, en dövüşken kesimini oluşturan metal sanayii işçilerinin ilerici sendikal örgütünün 23. Merkez Genel Kurulu'nu Partim Türkiye İşçi Partisi adına başarı dileklerimle selamlarım.

AP hükümetinin kurulması ile birlikte faşist bir diktatörlüğü emekçilerin başına bela etmek isteyenler karanlık emellerini gerçekleştirmek üzere gerici-faşist saldırılarını durmadan sürdürüyorlar.

Bu saldırı, emperyalizmin işbirlikçisi büyük burjuvazinin, tekellerin saldırısıdır. Hedef, en başta işçi sınıfı, onun ekonomik politik örgütleri, demokratik güçler ve bütünüyle demokratik hak ve özgürlüklerdir.

Gerici-faşist saldırıları püskürtmek ve toplumun sosyalizm doğrultusunda demokratikleşme sürecini geliştirme mücadelesinde işçi sınıfımızın yeri en başta gelmektedir. Bu görevin yerine getirilmesi yolunda özellikle ilerici sendikaların örgütsel zaaflarını aşarak güçlenmeleri, birleşik hareketin de güçlenmesinin önemli bir öğesidir.

Faşizm, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin en geniş örgütlerini zayıf düşürerek, dağıtarak kendisine yol bulmaya bakar. Bu yolu tıkamada, faşizme geçit verilmemesinde ise, işçi sınıfının birleşik hareketi, tüm demokratik güçlerin örgütlü birleşik hareketi ve kitlesel eylemsel gücü, sonucu tayin edeci olacaktır.

MESS'e karşı yürütülen mücadele, tekelci büyük sermayenin egemenliğine ve faşist tırmanışa karşı yürütülen mücadelenin bir parçasıdır.

Partimiz Türkiye İşçi Partisi, bu anlayışla MESS'e karşı yürütülen mücadelenin yanındadır, içindedir.

Saygılarımla.

TÜSTAV Arşivi

Yeni Yıl Mesajı

Basın açıklaması, 31 Aralık 1979.

1980 yılına demokratik hak ve özgürlüklerin bir bir yok edilmek istendiği, işçi sınıfı ve emekçi kitleleriyle tüm örgütlerine karşı girişilen saldırının yoğunlaştırıldığı bir ortamda giriyoruz.

1980 işçi sınıfımızla birlikte tüm demokratik güç ve örgütler için amansız bir mücadele yılı olacaktır. Demokratik mevzileri mümkün olan en ileri ve uç noktada savunmak, daha ileri hak ve özgürlükler için mücadeleyi güçlendirmek, yeni yılın en önemli görevidir.

İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi Türkiye İşçi Partisi bütün örgütleriyle bu mücadelenin en ön saflarında görevlerini yerine getirecektir. Türkiye İşçi Partisi yeni yılda emperyalizme ve faşizme karşı bütün güç ve örgütlerin birliğini sağlama yolunda kararlı ve özverili bir mücadele sürdürecektir.

Yeni yılı dünyaya ve bölgemize barış, ulusal kurtuluş ve sosyalizm mücadelelerine yeni kazanımlar getireceği inancıyla selamlıyoruz.

Yürüyüş, Sayı 248, 8 Ocak 1980

Gençliğin Eylem Birliği Yolunda

Parti tarafından düzenlenen "Gençlik Sorunları" konulu toplantıda yapılan konuşmanın Yürüyüş dergisinde yayınlanan özeti, 20 Ocak 1980.

Gençlik, Faşizmin Pençesine Bırakılmamalıdır

Son zamanlarda Türkiye'de faşizme ve emperyalizme karşı savaş en ön plana çıkmış durumdadır ve gittikçe daha öne, daha öne gelmektedir. Faşizm sorununun da gençliği özellikle ilgilendiren iki cephesi, iki yönü vardır. Faşizm bir yandan gençliğin kimi kesimlerini kendi kanlı zulmünün aracı olarak, baskı ve zulüm aracı olarak, kendisinin vurucu gücü olarak kullanıyor. Henüz çok genç yaşlarda 16, 17, 18 yaşlardaki gençleri ellerine silah verip ceplerine biraz para koyarak ve kafalarını faşist sloganlarla şartlandırarak cinayet şebekeleri halinde ortalığa sürüyor. Bu gençler faşizme yem olmaktan kurtarılmalıdır. Bu gençlere sahip çıkılmalı, faşizmin pençesine düşmelerine izin verilmemelidir. Bu önlenmelidir. Bu da gençliğin özgün savaşlarından birisidir.

Diğer yandan faşizm gençliğin kalan kesimini baskılarla, zulümlerle yıldırarak, sindirerek ve onların da kafalarını şoven-milliyetçi sloganlarla, fetih hülyalarıyla şartlandırarak, bu yerleşik düzenle, bu sömürücü, baskıcı düzenle uyumlu hale getirmeye çalışıyor, gençlik elbette buna karşı da mücadele vermelidir ve verdiği mücadelenin önemli bir parçası budur. Ama mücadele burada bitmiyor. Gençliğin kendi özgün sorunlarına ilişkin mücadelenin ötesinde toplumda faşizme ve emperyalizme karşı ilerici demokrat sosyalist güçlerin mücadelesi var. Gençlik bir toplum gücü olarak, etkin bir toplumsal güç olarak bu safların, bu demokrasi güçlerinin safında da yer almak durumundadır. Ve yerini almaktadır.

Demokrasi saflarında, bağımsızlık saflarında yer alma sorununa gelince, bu sorun ister istemez birliktelik, birlik sorununu ön plana çıkarmaktadır. Demokrasi saflarında mücadele veren, çarpışan güçlerin içinde nasıl işçi sınıfı öncü olmak durumundaysa, yönlendirici olmak durumundaysa ve işçi sınıfının görevi, diğer demokratik, ilerici yurtsever güçleri derleyip toplamak ve yönlendirmek ise, aynı şekilde gençlik içinde de bir birliktelik, birlik ve tekleşme sorunu vardır. Gençliğin tüm ilerici, demokrat, sosyalist, devrimci kesimlerini en son ferde kadar emperyalizme ve faşizme karşı seferber etmek, örgütlemek hem işçi sınıfının partisinin görevidir, hem de gençlik içindeki sosyalizm çizgisinde, bilimsel sosyalizm çizgisinde olan gençlik gruplarının ve örgütlerinin görevidir.

Gençlik ve Birlik Sorunu

Birlik sorunu, bir yandan emperyalizme ve faşizme karşı en geniş yelpazede, mümkün olan en geniş yelpazede demokrasi güçlerini birleştirmek, güç ve eylem birliğini oluşturmak sorunudur. Diğer yandan da, kendileri bilimsel sosyalist çizgide olan

ve kendilerini öyle bilen gençlik gruplarının ve örgütlerinin güç ve eylem birliği, hatta güç ve eylem birliğinden de öte düpedüz örgütsel birliğinin pekişmesi sorunu vardır..

Ne için bu birliktelik, bu tekleşme? Şüphesiz kendi içine 'kapanıp bloklaşmak ve diğer ilerici-demokrat güçleri itelemek için değil. Tam tersine, sosyalist çizgide olan grup ve örgütlerin birleşerek, diğer demokratik, ilerici unsurları, güçleri kendi etrafında daha iyi derleyip toparlaması için bir birleşme gereğidir.

Sevinçle gözlüyoruz ki, gençlik içinde son zamanlarda güç ve eylem birliği hareketleri daha bir süreklilik kazanma eğilimi gösteriyor ve daha başarılı olarak yapılıyor. Bazı tökezlemeler hâlâ var. Ama bu tökezleme dahi zamanla etkisini azaltıyor ve eylemler daha düzgün, daha birleşik şekilde yapılıyor.

Şimdi bu tökezleme, bu aksaklık yavaş yavaş ortadan kalkıyor. Ortak eylemler daha düzenli ve gerçekten birlikteliği ve birliği yoğunlaştıran, pekiştiren yönde gelişiyor. Şurada kısaca bir soruyu sormak ve cevaplandırmak gerekir: Birlikte hareket etmek, güç ve eylem birliği etmek ve bu birlikte hareketi sürekli hale getirmek, giderek bir cephe birliği haline getirmek, örgütler arasındaki ideolojik-politik mücadeleyi ortadan kaldırır mı?

Şüphesiz kaldırmaz. Örgütler, örgütsel bağımsızlıklarını korudukları sürece, kendi özgün ideolojik konumlarını korudukları müddetçe, aralarında ortak eylem yapsalar, güçbirliği etseler dahi ideolojik ve politik mücadele kalkmaz.

İran'dan ve Afganistan'dan sonra Türkiye'nin önemi çok ve çok arttı! Ortadoğu bölgesinde ve Afrika'da gerileyen emperyalizm, Türkiye'yi Ortadoğu'ya açılacak bir kapı olarak, hatta bir sıçrama tahtası olarak kullanmak istiyor. Buna asla ve asla müsaade edilmemelidir. Ve görüyoruz ki, Demirel hükümeti de zaten emperyalizmle uyumlu haldeydi. Bu politik çevreler ve örgütler, şimdi daha da uyumlu, neredeyse aralarından su sızmaz bir duruma geliyorlar. Politik dedikodular işitiyoruz.

Bir Dakika Bile Yitiremeyiz

Ankara'da politik yüksek çevrelerde "aman detant öldü" diye seviniliyormuş. "Amerika yeniden bize muhtaç. Askeri yardımın, iktisadi yardımın torbalarının ağızları açılır ve bu yardımlar bize bol bol gelir" diye hesaplar yapılıyormuş...

Buna karşı bütün demokrasi güçleri, yurtsever güçler, ilericiler, bilimsel sosyalistler birlikte mücadele vermek, saflarını sıklaştırmak, güçlendirmek durumundadır. Vakit kaybedecek zaman değildir. Sorunlar gittikçe ivedilik ve güncellik kazanıyor. Değil ay, hafta, bir gün, bir saat, bir dakika kaybedecek durumda değiliz. Onun için hep birlikte omuz omuza dayanışarak, faşizme ve emperyalizme karşı mücadele yolunda ileri!

Yürüyüş, Sayı 251, 29 Ocak 1980

Barış İçin Emperyalizmin Boyunduruğuna Karşı Savaş

Barış Derneği'nin Genişletilmiş Yönetim Kurulu Özel Toplantısı'nda yapılan konuşmanın Yürüyüş dergisinde yayınlanan özeti, 26 Ocak 1980.

Barış Derneği'nin genişletilmiş yönetim kurulu toplantısının bugünlerde yapılması özellikle önem taşıyor. 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana savaş kışkırtıcılığından, silahlanma yarışını körüklemekten hiçbir zaman vazgeçmemiş olan emperyalizm son zamanlarda bu habis faaliyetlerini daha da artırmış bulunuyor. Bilindiği üzere bölgemiz ve dolayısıyla ülkemiz sıcak savaş ihtimaliyle karşı karşıya getirilmektedir. Emperyalizm orta ve yakın doğudaki çıkarlarını koruyabilmek ve imkân bulursa geliştirip güçlendirebilmek için Türkiye'yi orta ve yakın doğu bölgesini bir sıçrama tahtası olarak kullanmak istiyor. Türkiye'yi hem İMF'si, Dünya Bankası ve takımı taklavatıyla, serbestçe yapılacak yabancı sermaye yatırımlarıyla bölgeye ekonomik sıçrama tahtası olarak, hem de İran'a, Afganistan'a, Basra Körfezi'ne ve gerekli göreceği diğer yerlere askeri müdahale üssü olarak kullanmayı tasarlıyor, ABD ve Batı Avrupa emperyalizmi. Detant kökünden sarsılıyor, soğuk savaş havası yeniden estirilmeye çalışılıyor, yeni bir silahlanma yarışı açılmak isteniyor.

Savunma İşbirliği Anlaşması

Ve bu ortam içinde Türkiye ABD ile savunma ve işbirliği anlaşması imzalıyor. Dışişleri Bakanının bu anlaşma konusunda TBMM'de söyledikleri doyurucu ve inandırıcı olmaktan uzaktır. Anlaşmada üs ve tesisler konusunun NATO yükümlülükleri çerçevesinde ele alındığını, yani ABD'nin bunları başka maksatlar için kullanamayacağını söylemek inandırıcı değildir. Böyle olacağının güvencesi nedir? Tamamlayıcı ek anlaşmalar denilen, ikili anlaşmalar neleri içerecek, neler getirecektir? Kaldı ki, üslerin NATO maksatları için kullanılmasının da Türkiye ve bölgenin güvenlik ve barışı bakımından yaşamsal sakıncaları vardır.

Türkiye'deki Üsler

Üslere birer Türk komutanı tayin edip Türk bayrağı çekmekle bu üslerin Türkiye'nin emir ve denetiminde olmasının, Türkiye'nin bilgi ve iradesi dışında kullanılamamasının sağlanamayacağı artık hemen hemen herkesçe bilinmektedir. Üslerde Amerikalı personel bulunacak ve bunlar Amerikalı bir komutana bağlı olacaktır, üslerin, casusluk tesislerinin veya füze, nükleer başlık ve ağır bombardıman uçaklarının bulunduğu iç bölümlerinde neler yapıldığı neler gelip geçtiğidir asıl önemli olan. Türkiye'nin bu işlerde sözü, kontrolü var mı? Kaldı ki, sözü olsa bile, bunu söyleyecek eğilimde görünmüyor varolan iktidar. Kimi kritik çevreler detant öldü diye beklerken, kimi sağcı yazar ve gazeteler Azerbaycan'ı ilhak düşleri görmektedirler.

Türkiye'de Barış Mücadelesi

Barış Derneği'ne ve tüm barışseverlere ciddi görevler düşmektedir bu koşullarda. Türkiye'nin emperyalizme bağımlılığının perçinleştirilmesi girişimlerine karşı; ekonomik, mali ve askeri yeni bağların oluşturulmasına karşı; somut olarak, IMF, Dünya Bankası, Konsorsiyum, OECD ve benzeri yükümlülükler ve işbirliği anlaşmasının askeri boyunduruğuna karşı sürekli, bilinçli ve örgütlü kitlesel mücadele vermek zorunluluğu vardır. Halk kitlelerinin bu nitelikteki mücadeleleri karşısında emperyalizmin, faşizmin ve her türden gericiliğin ve zorbalığın tutunamadığının, gerilediğinin, mevzilerinden sökülüp atıldığının yakın örnekleri vardır.

Böyle bir mücadeleyi Türkiye'de örgütleyip sürdürmek, savaş, baskı havasını ve girişimlerini mutlaka yok etmenin yollarını bulmalıyız. Mücadelenin kapsamı elbette saydığımız konularla da sınırlı kalmayacaktır. Nötron bombası sorununu ve Batı Avrupa ile Türkiye'ye Amerikan orta menzilli nükleer füzeler yerleştirme planlarını da unutmayacağız. Barış ki bütündür, bölgelerde ve dünyada. Savaşa karşı barış için mücadele dünyanın neresinde olursa olsun tüm tehlike alanlarını ve tüm tehlikeli sorunları kapsayacaktır.

Barış Derneği'nin bu genişletilmiş toplantısının komisyon çalışmalarında kısaca değindiğimiz bu konuların ve daha başkalarının ele alınarak incelenip açık, kapsamlı ve tutarlı kararlara bağlanacağına inanıyorum. Bu inançla genişletilmiş toplantıyı saygıyla selamlarım.

Yürüyüş, Sayı 252, 5 Şubat 1980

Devrim ve Cephe Sorunu Üzerine

Olağanüstü İl Temsilcileri Toplantısı'nın açılış konuşmasının Çark Başak'ta yayınlanan geniş özeti, 9 Şubat 1980.

Yoldaşlarım!

Birkaç ay önce açtığımız genel tartışmayı bu toplantıyla kesin olarak noktalamış bulunuyoruz. Bundan önceki İl Temsilcileri Toplantısı'yla tartışmanın Örgüt tarafından, üyeler tarafından sürdürülmesini noktalamış oluyorduk; şimdi size sunulmuş olan raporun son biçimiyle tartışmayı kesin sonuca getirmiş, orada bağlamış ve bu anlamda genel tartışma dönemini sona erdirmiş bulunmaktayız.

Rapor, girişte de belirtildiği üzere, esas itibariyle daha önce size sunulmuş olan Merkez Yönetim Kurulu raporuna dayanmaktadır. Yani ayrıca ele alınmış, yeni baştan ele alınmış, yeni bir rapor değildir. Eleştiriler ışığında, Merkez Yönetim Kurulu'nun kendisinin de katıldığı eleştiriler ışığında değişmeler yapılmıştır, eklentiler yapılmıştır; ama rapor, önemli bölümlerinde daha önce sunmuş olduğumuz raporla aynıdır. Ben bu konuşmamda, raporda üzerinde pek durulmamış, ama zihinlerde bir soru yaratabilecek olan konular üzerinde duracağım.

Raporun başında Türkiye'nin siyasal durumu üzerinde duruluyor. Bu durumun analizini burada yapacak değilim, rapora bırakıyorum. Yalnız Türkiye'nin içinde bulunduğu, en geniş anlamda siyasal, -ekonomik dahil- durum söz konusu edildiğinde, bu durumun bizim bu tartışmada en çok üzerinde durulan konulara ilişkin tarafları var. Bu tartışmada birçok sorunlar üzerinde durulmakla beraber, hepiniz de herhalde farkındasınızdır, en çok, önemle vurgulanarak üzerinde durulan konular, cephe sorunu, yani güç ve eylem birliği ve işçi sınıfının politik örgütünün tekleşmesi sorunudur. Bunlara ilişkin olarak da sosyalist devrim sorunudur. Bu konular, içine girdiğimiz siyasal durumla yakından ilişkilidir.

Ötedenberi vurguladık, Türkiye'nin derin bir bunalım yaşadığı günümüzde faşizme karşı mücadele ivedilik ve öncelik kazanmıştır diye, ama 1 Ocak muhtırası ve Demirel hükümetinin kurulmasıyla bu sınıfsal mücadeleyi yoğunlaştırma zorunluluğu daha da ön plana çıkmıştır. Güç ve eylem birliğini pekiştirmek, giderek cephe kurulmasını, bazı arkadaşların kullandığı deyimle, cephenin örülmesini gerçekleştirmek sorunu daha da güncellik kazanmıştır, daha da ön plana çıkmıştır.

Program ve Sosyalist Devrim Üzerine; Aslolanı Başa Koymak

Programımızdaki sosyalist devrim konusunun iki tür yanlış anlaşılmaya uğradığı görülmektedir: Birisi, Türkiye İşçi Partisi Programı sosyalist devrim diyor, öyleyse Türkiye İşçi Partisi demokratik hedefleri ve görevleri, bunlar uğrunda mücadeleyi dışlıyor görüşü, iddiasıdır. Faşizmin yenilgisini dahi sosyalist devrim gününe, aşamasına erteliyor yakıştırmasıdır. Diğer iddia ise bunun tam tersi; Türkiye İşçi Par-

tisi Demokrasi Bildirgesi, Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez, Plan'ın sunuş yazısı gibi belgeleriyle esas programından ayrılıyor, milli demokratik devrim çizgisine kayıyor, iddiasıdır. Bu her iki iddia da yanlıştır. Türkiye İşçi Partisi gerçekten, programında "devrim gündeme geldiğinde sosyalist devrim olacaktır" diyor. Ama sosyalist devrimi bugünden yarına gerçekleşecek bir olgu olarak ortaya koymuyor. Veya sosyalist devrim olacaktır diyerek demokratik, anti-emperyalist hedefleri de içeren en geniş anlamda demokratik mücadeleyi dışlamak şöyle dursun, hiçbir şekilde kısıtlamıyor bile. Programımızda baştan aşağı bu tutumun ifadeleri vardır. Partimiz hem demokratik hedefleri, görevleri, hem de bunlar uğrunda birleşik bir mücadele sürdürülmesi gereğini öngörüyor. Programımızın 2. bölümü, Temel Görevler bölümü ele alındığında görülüyor ki, dört başlık altında mücadele hedefleri, demokratik hedefler, 33 paragraf içinde toplanmıştır. Ve her bir paragraf ayrı bir demokratik hedefe, ayrı bir demokratik göreve işaret etmektedir. Bu kadar ayrıntılı ve somut olarak demokrasi mücadelesinin hedefleri ve görevleri ele alınmıştır.

Türkiye İşçi Partisi Programı, eylem ve güçbirliği konusunu da gözardı etmiş değildir; cephe sorununu gözardı etmiş değildir. Yakın stratejik hedef olarak, sosyalist devrime kadar olan sürede bir demokratik iktidar olasılığını reddetmiş değildir; reddetmek şöyle dursun, programın yürüttüğü mantığa baştan sona kadar baktığımız zaman bu demokratik görevlerin yerine getirilmesi konusunda bir ortak iktidar ihtimalinin de öngörüldüğü ileri sürülebilir. Programın 2. bölümünde sözünü ettiğim 33 paragraf halinde 33 demokratik mücadele hedefi ve görevi ortaya konduktan sonra o bölüm şu sözlerle sona ermektedir: "Türkiye İşçi Partisi, bu somut hedeflerin gerçekleştirilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi, ülkenin demokratikleşmesi ve emperyalizmin geriletilmesi için tüm demokratik olanakları sonuna kadar kullanarak mücadele eder. Türkiye İşçi Partisi, bu hedefler etrafında bütün anti-emperyalist ve demokratik güçlerin dayanışmasını ve eylem birliğini sağlamayı görev bilir."

Görülüyor ki, daha ilk belgemiz, Demokrasi Bildirgesi, Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez broşürüne, Plan'ın sunuş yazısına dahi gelmeden önce, daha ilk kuruluş anında, Partimiz, Programıyla demokratik mücadelenin gereğini, görevlerini, hedeflerini ortaya koymuş ve bütün antiemperyalist, demokratik güçlerin dayanışmasını ve eylem birliğini öngörmüş, bunu sağlamayı görev bilmiştir.

Ayrıca, demokratik görevler Programda ön plana da alınmıştır. Programda özellikle siyasal demokratik görevlerin öncelik kazandığını belirten parçalar vardır. Bilhassa politik demokratik görevler, mücadelemizin güncel, ivedi sorunlarıdır, denilmekte ve hemen arkasında demokratikleşme sürecinin sadece politik demokratikleşmeyi kapsamadığı, toplumun tüm alanlarında demokratikleşme sürecinin geliştirilmesi gereği belirtilmektedir.

Şimdi burada sosyalist devrim ve devrim aşaması konusuna değinelim. Gerçekten Türkiye İşçi Partisi Programı, devrim gündeme geldiğinde bu sosyalist devrim olacaktır, diyor. Ama devrimin bugünden yarına gerçekleşeceğini söylemiyor, "gündeme geldiğinde" diyor. Bu gündeme geliş uzun bir süre alabilir. Bu süre içinde antiemperyalist, antifaşist mücadele yürütülecek, bunların hedeflerine yönelik bir mücadele verilecektir. Yalnız burada önemli bir nokta var: Demokratik

ve antiemperyalist mücadelenin önceliği, ivediliği, güncelliği tanınmakla beraber, bu, zaman açısından mutlak bir öncelik ifade etmiyor. Yani önce demokratik ve anti-emperyalist hedefler için çalışacağız, onlar gerçekleşecek, ondan sonra sosyalizm için mücadeleye girişeceğiz anlamına gelmiyor. Bu anlama gelmediği daima tekrarladığımız şu slogandan da bellidir: "Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünselliği" Bunlar şüphesiz özdeş mücadele yönleri değil, ama bunlar birbirleriyle sıkı sıkıya bağlı, birbiri içine geçmiş olan mücadele yönleridir. Demokratik mücadeleyi sosyalizm perspektifinde yapmakla, böyle bir perspektif göz önüne alınmadan yapmak ve yürütmek arasında çok köklü, çok derinden bir fark vardır.

Bütün işçi sınıfı partileri ve bu arada Türkiye İşçi Partisi, işçi ve emekçi kitlelerin güncel sorunlarıyla meşgul olurlar. Kitlelerin güncel sorunlarını çözmek için mücadele verirler, ama hiçbir işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi ve bu arada Türkiye İşçi Partisi, bu mücadele alanında takılıp kalmaz. Ufkunu, mücadele ufkunu demokrasi ve anti-emperyalizm çizgisiyle kapatıp sınırlamaz. Demokratik mücadeleyi, antiemperyalist hedefleri de kapsamak üzere demokratik mücadeleyi, daima sosyalist devrimi, sosyalizme erişmeyi öngörerek, onu başa alarak yapar. Kitlelerin güncel ivedi sorunlarıyla meşgul olmayı, bu sorunlara çözüm getirmeyi, o kitlelerle kenetlenebilmek ve o kitleleri elinden tutup daha yüksek bilinç düzeylerine yükseltmek için kullanır. Demokratik ve antiemperyalist mücadelesini yürütürken gerçek, nihai hedefin sosyalizm olduğunu bir an bile gözardı etmez. Böyle bir tutumu vardır demokratik mücadelede. Programımızda denmektedir ki, Türkiye İşçi Partisi'ni diğer sol veya sosyalist platformdaki hareketlerden ayıran nokta budur; bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünselliğinin önemli bir unsuru, budur.

Milli Demokratik Devrim Konusu Üç Ayrı Planda Ele Alınabilir

Buna ilişkin olarak geçmişte ve bugün, Sosyalist Devrim ve Milli Demokratik Devrim tezleri tartışılmıştır ve tartışılmaktadır. MDD meselesi üç ayrı planda ele alınabilir: Birincisi, MDD deyimi kullanıldığında, kastedilen, özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bağımsızlığını kazanmış ülkelerin durumudur. Bunlar, genelinde henüz kapitalizm öncesi durumda olan, kapitalist gelişmeler başlamış olsa bile, hâkim üretim ilişkisinin pre-kapitalist, kapitalizm öncesi olduğu, feodal ilişkilerin ağır bastığı toplumlardır. Demokratik Devrim'in amaçları, hep bilindiği gibi, 1905'lerden itibaren, otokrasinin devrilmesi, 8 saatlik işgününün kabulü, seyahat özgürlüğü gibi demokratik talepler ve görevlerdir. Bugün pre-kapitalist ilişkilerin hâkim olduğu ve yeni bağımsızlığına kavuşmuş toplumlar için de bir MDD aşaması öngörülmektedir; ve otokrasinin ortadan kaldırılması, işgününün 8 saate indirilmesi gibi taleplerin yanısıra, genelinde işçi ve emekçi kitlelerin yaşam düzeyini yükseltmek, yoksul köylüler lehine bir tarım ve toprak devrimi yapmak, ekonominin kalkınmasını sağlamak için devlet sektörünü geliştirmek gibi öğeler de eklenmiş bulunuyor. Dediğim gibi bu anlamda MDD, kapitalist gelişmeleri başlamış olsa bile, hâkim niteliği itibariyle kapitalizm öncesi durumunda olan feodal ilişkilerin hâkim olduğu, özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bağımsızlığını kazanmış olan eski sömürge ülkeleri için söz konusudur. Bu çeşit bir milli demokratik devrimin Türkiye açısından aşıldığı, artık söz konusu olmadığı, programın deyimiyle, "esas itibariyle yapılmış" olduğu

bir gerçektir ve şimdi yapılan demokratik devrim ve sosyalist devrim tartışmalarında sorun, benim izleyebildiğim kadarıyla, bu planda ele alınmamaktadır.

Ama şimdi başka bir demokratik devrim olasılığından bahsedilmektedir. Kimi yerlerde bir demokratik devrim aşamasından -ayrı bir devrimden değil- söz edilmekte, kimi yazılarda ise bir devrim söz konusu olmadan, ortak bir demokratik iktidar, bir "ileri demokrasi" kısa vadeli stratejik hedef olarak ileri sürülmektedir. Bu tez, özellikle gelişmiş kapitalist ülkeler için söz konusudur. Gelişmiş kapitalist ülkelerde bilindiği gibi tekelleşme son aşamasına varmıştır denecek kadar ilerlemiştir. Buralarda tekeldışı burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasında derin ayrımlar ve çelişkiler vardır. Tekeller sadece işçi sınıfını sömürmekle kalmayıp, tüm emekçi sınıfları ve tekeldışı burjuvaziyi kendi hegemonyası altına almakta, onları baskı altında tutmakta, onların elinde toplanan artık-değerin gittikçe büyüyen parçalarını kendisine kanalize etmekte, kendisi bunlara sahip çıkmaktadır. Onun için bu durumda bir demokratik devrim, ya da bir demokratik iktidar söz konusudur, deniliyor.

Gerçekten de gelişmiş kapitalist ülkelerde tekeldışı burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasında bir ayrım, gittikçe büyüyen bir çelişki olduğu görülüyor; bu tesbit doğrudur. Ama tekeldışı burjuvazinin tekellere karşı mücadeleye ne derecede katılabileceği, veya katılmasının sağlanabileceği ayrı bir tartışma konusudur. Tekeller hiç şüphesiz küçük ve orta boydaki sanayileri durmadan öğütmekte, ya iflasa sürüklemekte veya şirketlerin birleşmesi yoluyla özümsemekte, kendisi içinde eritmektedir. Ama görüyoruz ki, en gelişmiş kapitalist ülkelerde dahi orta ve küçük sanayi işletmeleri tümüyle ortadan kalkmış değildir. Tekelci kapitalizm, tekeller, bir yandan küçük ve orta burjuvaziyi durmadan baskısı altına alıp eritmektedirler; diğer taraftan da kendilerine bağımlı yan sanayiler, yan işletmeler halinde bu küçük ve orta sanayi kesimini yeniden üretmektedirler. Ayrıca, Programımızda belirttiğimiz üzere, tekeldışı da olsa, orta ve küçük burjuvazi ile işçi sınıfı arasında emek-sermaye temel çelişkisi vardır. Bundan başka, bu konuyu işleyen bütün literatürde, dikkatinizi çekmiş olması gerek, tekeldışı orta ve küçük burjuvazinin kaypak, bir uçtan öbür uca savrulabilen güvenilmez kesimler olduğu belirtilir. Her an emperyalizmle, büyük tekelci burjuvaziyle uzlaşmak, anlaşmak eğilimindedirler. Bundan ötürü tekeldışı burjuvazi söz konusu olduğunda son derece uyanık, son derece ihtiyatlı olmak durumu vardır.

Orta gelişmişlikteki kapitalist ülkelere gelince, bu ülkelerdeki demokratik devrim veya ortak demokratik iktidar sorunu, kapitalizm öncesi toplumlarda görülen, yeralan devrim sorunundan, veya tam gelişmiş kapitalist ülkelerdeki antitekel, antifaşist mücadele sorunundan, iktidar ve devrim sorunundan farklıdır. Çünkü buralarda iki sorun ayrıca ortaya çıkmaktadır, orta gelişmişlere ilişkin olarak: Birincisi tekelleşme ne derecede ilerlemiştir, hangi düzeydedir? Tekellerle tekeldışı burjuvazi arasındaki çelişki ne derecede yaygın ve derin bir çelişki haline gelmiştir? Bu soruların yanıtını vermek gerekir. İkincisi, tarımdaki durum nasıldır? Tarımda hâlâ feodal üretim ilişkileri, değişikliğe uğramakla beraber, hâkim durumda ilişkiler midir? Kapitalistleşme süreci tarım kesiminde ne denli yerleşmiştir, sorularına cevap vermek gerekir.

Türkiye'deki Mücadele Genelinde ve Hâkim Niteliğiyle Anti-Kapitalist Bir Mücadeledir

Güney Amerika ülkeleri söz konusu olduğunda devrim mücadelesi tekellere karşı anti-tekel ve anti-feodal bir mücadele olarak tanımlanabilmektedir. Ama 1960 işçi partileri ve bilimsel sosyalist partiler konferansının belgesine baktığımız zaman, o ülkelerde dahi mücadelenin kapitalizme karşı mücadeleye dönüştüğü haller ve yerler olduğu belirtilmektedir. Türkiye'ye gelince, o da orta gelişmiş bir ülke olarak, aynı soruların cevaplanmasını gerektiren bir durumdadır. Ama az önce işaret ettiğim Latin Amerika ülkelerinden farklı olarak Türkiye'de mücadele anti-feodal değildir. Anti-feodal kalıntılar vardır, onu inkâr etmiyoruz. Programımızda da belirtildiği üzere bu kalıntılar özellikle Doğu ve Güneydoğu'da kendisini göstermektedir. Ama o bölgelerde bile kapitalistleşme süreci gelişmektedir. Türkiye'nin bütününde ise hâkim ilişkiler kapitalist ilişkilerdir. Onun için Türkiye'deki mücadele, genelinde ve hâkim niteliğiyle antikapitalist bir mücadeledir. Türkiye'de 1960'dan beri özellikle, gelişen sanayileşme sonucu tekelleşme de ilerlemiş, tekelci şirketler ortaya çıkmıştır, ama hiç kuşkusuz, aynı zamanda tekeldışı bir burjuvazinin de bu gelişme ile beraber palazlandığını ve daha müreffeh yaşam seviyelerine ulaştığını görüyoruz. Enflasyon kuşkusuz en çok büyük sermayeye, tekellere yarıyor, ama tekeldışı burjuvazi içinde de enflasyondan yararlanan, durumunu düzelten, palazlanan bir kesim görülüyor. Bu koşullarda tekeldışı burjuvazi ile tekeller arasındaki çelişkiyi ve ayrımı daha titizlikle, dikkatle tesbit etmek gereği ortaya çıkıyor.

Şimdi bu sözlerimden tekeldışı burjuvazi demokratik güçlerin ortak cephesine kazanılamaz veya kazanılmasına çalışmamak gerekir, sonucu çıkmaz. Nitekim partimiz, programımız da öyle demiyor. Programımıza baktığımız zaman tam beş sayfanın egemen sınıflar içindeki ayrışım ve çelişkilere hasredilmiş olduğu görülüyor. Bunlar görebildiğimiz, tesbit edebildiğimiz kadarıyla ayrıntılı bir şekilde o programda belirtiliyor ve programımız burjuvazi arasındaki bu çelişkilerden faydalanılacağı, mücadelenin yürütülmesinde bunların dikkate alınacağı hususunu gayet açık olarak belirtiyor ve bazı örnekler ortaya koyuyor. Ortak Pazarla üyeliğe karşı çıkmak, yabancı sermayenin ülkemize elini kolunu sallayarak serbestçe gelmesine karşı çıkmak, tarımda büyük gelirlerin vergilendirilmesini istemek gibi ve daha başka hallerde, işçi sınıfının politik hareketinin, partisinin, burjuvaziden gelen bu talepleri destekleyeceği açıkça belirtiliyor. Taleplerde uyumluluk ve süreklilik olduğu hallerde, o süre boyunca eylem ve işbirliği öngörülüyor. Bu tür bir gelişme gerçekleştirilebilirse, elbette o zaman demokrasi cephesinin bir unsuru olarak tekeldışı burjuvazi de orada yerini alabilir. Tekellere karşı mücadelede tekeldışı burjuvazinin desteğini almak önemlidir; hatta bazen yaşamsal bir önem gösterebilir; Şili örneğinde görüldüğü gibi. Şili'de başlatılan devrim sürecinin sonuca, başarılı sonuca ermemesinin bir nedeni, kanımızca temel nedeni, Şili işçi sınıfı partisinin gereken güçte olmaması, birleşik kitlesel hareketi kendi hegemonyası altına alıp onu sosyalist devrim doğrultusunda demokratik görevleri yerine getirme mücadelesinde yönlendirememiş olmasıdır. Ama, belirleyici olmamakla birlikte, Şili'deki durumu o günlerde yakından etkileyen bir unsur da, Şili'de orta burjuvazinin ve küçük burjuvazinin bazı bölümlerinin cephe hareketine kazanılamaması olmuştur. Bu kesim-

lerin cepheye kazanılması önemlidir. Çünkü tekellere karşı olan mücadelede sonuç alınmasını kolaylaştırır. Belirleyici değildir ama, bu aşamada önemli bir etkendir. Yalnız, daha önce belirttiğim gibi, yürütülen mücadelede bu kesime, burjuvazinin bu tekeldışı kesimine karşı çok uyanık ve çok dikkatli olmak zorunluluğu vardır. Kaypaklığı bir an gözden kaçırmamalıdır. Bu anlayışla ancak, tekeldışı burjuvaziyle iş ve güç birliği yapılır ve cepheye kazanılmasına çalışılır.

Gelişmiş ve Orta Gelişmiş Ülkelerde Devrim Süreci Tektir ve Bunun Sınıfsal Adı Proleter Devrimdir

Şimdi bu gelişmiş ve orta gelişmiş ülkelerde devrim konusu ele alındığında şu noktalar ortaya konulmaktadır: Birincisi, birbirinden ayrı, bağımsız iki devrim söz konusu değildir. Devrim süreci tektir. İkinci belirtilen husus, işçi sınıfı öncülüğünde, hegemonyasında yürütülen veya yürütülmesi gereken bir süreçtir. Üçüncüsü, bu devrim sürecinde kapitalizmin egemen sınıfları, egemen sınıfların en egemen kesimleri hedef alınmaktadır. Bu nedenle, devrim sürecinin demokratik devrim aşaması söz konusu ise, demokratik devrim aşamasının sınıfsal hedefleriyle, işçi sınıfının sosyalist devrim hedefleri üstüste çakışmaktadır. Çünkü tekelci burjuvazi, tekeller, kapitalizmin egemen sınıflarının daha da egemen olan kesimleridir. Bir başka deyişle söz konusu halde, devrim sürecinin demokratik aşamasının sınıfsal hedefiyle sosyalist devrimin sınıfsal hedefi üstüste çakışmaktadır.

Şimdi bu tesbitler yapıldıktan sonra, bu devrim sürecinin adı nedir, sorunu ortaya çıkıyor. Bir devrim süreci ki tektir; bir devrim süreci ki orada aşamalar da söz konusu oluyor ama ayrı ayrı devrimlerden söz konusu olmaz; bir devrim süreci ki sınıfsal hedefi proleter devrimin sınıfsal hedefiyle üstüste çakışmaktadır. Bu devrim sürecinin adı nedir? Bunu ortaya koymak lazım. "Tek bir devrim süreci vardır ama iki aşamalıdır. Bir aşaması demokratik devrimdir, öbür aşaması sosyalist devrimdir" ifadesi, -devrim süreci mademki tektir- bu devrim sürecinin adı nedir, sorusunu cevaplamamaktadır. Bu ortada kalmaktadır. Programın mantığına göre bu tek olan, iki ayrı devrimi söz konusu etmeyen, ama iki aşamayı içerebileceği söylenen devrim sürecinin adı, sınıfsal adı proleter devrim olmak icabeder. Ve işçi sınıfı hegemonyasını kurarak, yani kurulan cepheye tam hâkim olup onu yönlendirir, yönetir durumda olarak iktidara gelirse, bu artık sosyalist devrim sürecinin başlangıcı demektir ve devam ettiği sürece sosyalist veya proleter devrim süreci devam ediyor demektir, ta nihai hedefine, sosyalizme geçiş noktasına gelinceye kadar. Ama efendim, diğer müttefiki sınıflarla ve örgütlü cephe kuruluşu içinde hegemonyasını kurarak, işçi sınıfı iktidara geldiği zaman demokratik görevler, dönüşümler kalmışsa ne olur? Şu olur: Bir defa demokratik görevlerden bazıları gündemden düşebilir, işçi sınıfının hegemonyasında bir ittifaklar sistemi biçiminde iktidar alınmışsa. Geriye kalan demokratik görevler sosyalizmin kuruluşuna geçerken, yol üzerinde yerine getirilir, geçer gidilir.

Bu anlamda programımız devrim sürecinin tekliğini ve devrim sürecinin de nihai noktalanması yerinin, hedefinin sosyalist devrim olduğunu belirtmektedir. Ama tekrar ediyorum, bunlardan önce uzun süre, ne kadar uzun süre olur bilemeyiz, demokratik görevlerin yerine getirilmesi, anti-emperyalist, anti-faşist, anti-şovenist

güçler mücadelesinin sürdürülmesi söz konusudur. Bu mücadelenin etkin bir şekilde yapılabilmesi için de bir cephe kurulması doğru olur, buna çalışılmak gerekir.

Geçmişte ve Bugün MDD, SD Tartışması

Şimdi Türkiye'de bu demokratik devrim ve sosyalist devrim üzerinde tâ 1960-1970 arasından başlayarak tartışmanın yürümesi sebepsiz değildir ve bugün bu konu üzerinde durmamız ve bu konu üzerinde dururken tekeldışı burjuvazi konusuna öncelikle eğilmemizin bir nedeni, 61-71 arasında bu tartışma yapılırken gerçekten tartışılan noktanın, devrimin niteliği konusundan çok, işçi sınıfının varlığı ve öncülüğü konusu olmasıydı.

MDD tezinin taraftarı olanlar aslında işçi sınıfının varlığını, etkin bir ölçüde varlığını, işçi sınıfının devrim hareketine öncülük edebileceğini inkâr ediyorlar, işçi sınıfının bağımsız hareketinin görevleri olan görevleri, ondan beklenecek sonuçları, amaçları ara tabakalar adı altında burjuvaziye ve bilhassa burjuvazinin aydın kesimine devrediyorlardı. Ve giderek bu tutum da cuntacılığa kadar vardırılıyordu. Bu görüşe ve bu sapkın eğilime karşı Türkiye İşçi Partisi sosyalist devrimin başa alınması gerektiğini, ona bağımlı olarak demokrasi mücadelesinin sürdürülmesi gerektiğini vurguladı. Az önce de işaret ettim, demokrasi mücadelesi, tamam; antiemperyalist mücadele tamam; ama bu mücadeleler anti-emperyalist ve demokratik hedeflerin ufuk çizgisiyle sınırlanıp kapatılmayacaktır, bu mücadeleler dahi daha geniş bir perspektif içinde, sosyalizm ufkuna yönelik olarak yürütülecektir demiştim. Asıl tartışmalar bundan kaynaklanıyordu. 1975'ten sonra UDD hareketi de aynı nitelikteydi; işçi sınıfının legal partisinin varlığı ve varolan partinin işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma niteliği reddediliyor ve bunun yerine, hep bildiğiniz gibi, CHP kuyrukçuluğu yapılıyordu. CHP iktidara gelecek, belli yasa maddelerini ortadan kaldıracak, demokratik özgürlükler ortamı genişleyecek ve ondan sonra işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi kurulacaktır. Sanki demokrasi mücadelesinde işçi sınıfının politik hareketinin, partisinin, bir görevi yokmuş gibi, demokrasi mücadelesinin başını çekmek görevi dahi işçi sınıfına düşmüyormuş gibi bir tavır alınıyordu. Yani gerek 60 ve 70'lerin arasındaki MDD hareketinde, gerekse 75'den sonraki Birlik ve Dayanışma'nın ileri sürdüğü UDD anlayışı ve hareketinde işçi sınıfının bağımsız sosyalist partisinin görevleri olan görevler, ondan yapılacak beklentiler burjuvaziye aktarılmış bulunuyordu.

Onun için bu konu özerinde bu kadar hassasız ve bugün de onun için cephe sorunu söz konusu olduğunda aynı hassasiyeti gösteriyoruz, bu tehlikeye ayrıca dikkati çekmek gereğini duyuyoruz.

Cephe Konusu Üzerine

Şimdi, denilebilir ki, Program bir işbirliği ve eylem birliğini reddetmek şöyle dursun, öngörüyorsa; demokratik anti-emperyalist hedefler etrafında bütün demokratik, ilerici güçlerin eylem birliğini, dayanışmasını öngörüyorsa, bu neden daha sarih olarak programda belirtilmemiştir? Neden cephe konusu programa alınmamıştır? Şundan dolayı -ve bu söyleceklerimi bir mazeret olarak öne sürmüyorum, bir durumun açıklanması anlamında ileri sürüyorum- 1975'de Parti'nin kuruluşu-

na geçildiğinde, ortada iş ve eylem birliğini gerekli, hatta mümkün kılacak koşullar görülmüyordu. Cephe birliği, bildiğiniz gibi sınıfsal açıdan işçi sınıfının diğer emekçi sınıf ve tabakalarla iş ve güçbirliğine dayanır. Ama cephe bu sınıflararası ortak örgütlenmeyi ve ortak güç ve eylem birliğini ancak örgütler vasıtasıyla yapabilir. Kitleleri, sınıfların bütün kitlesini veya bazı kesimlerini harekete geçirecek manivelalar örgütlerdir. Örgütler vasıtasıyla işçi sınıfının yoksul köylülerle ittifakını kurabilirsiniz. Örgütlenmeler vasıtasıyla işçi sınıfının diğer emekçi kitlelerle, kol ve kafa emekçileriyle güç ve eylem birliği gerçekleştirilebilir. 1975'de böyle örgütler ortada görülmüyordu. Varolan örgütlerin de kitle tabanı yoktu. Kitle tabanı olmayınca, örgütlerle yapılacak iş ve eylem birliği daha ziyade biçimsel olan, gerçek temeline oturmamış ve sonuç vermeyecek olan işbirlikleri olabilirdi. Bu açıdan biz Partimizi kurarken ilk hedefin, yapılması gereken ilk görevin işçi sınıfı içinde öncelikle örgütlenmek, orada kök salmaya başlamak, diğer işçi ve emekçi kesimler içinde çalışıp oralarda bir kitle tabanı oluşturmaya çalışmak olduğu görüşüne vardık. O koşullarda, program iş ve güç birliğine, demokratik cepheye kapalı olmadığı için, bunu ayrıca tasrih etmek gereğini duymadık. Yani, böyle bir programla bunlar olacaktır ama şu an böyle bir güçbirliğini, eylem birliğini, bir cephe örgütlenmesini örmeye başlayacak koşullar yoktur, dedik ve Partinin örgütlenmesini, dediğim gibi, kitlelerde, işçi sınıfında güç kazanmasını, kök salmasını ön plana aldık ve bu suretle işe başladık. Böyle davranmak, güç ve eylem birliği, demokratik bir cephe oluşturulması konusunu ele alıp acık seçik bir biçimde temellendirmemek Program'da bir boşluk yarattı. Bu hata açıklamaya çalıştığım nedenlerden kaynaklanmıştı. Bugünkü tartışmaların kökünde bu boşluk vardır. Program'da bu boşluğu bırakmak bir hata olmuştur. Ayrıca Türkiye İşçi Partisi'nin sözünü ettiğim güçlenmesi konusunda, enternasyonal arenaya açılması, orada kendisini kabul ettirmesi gereği vardı. Kısacası, diğer örgütlerle bir iş ve eylem birliği ve giderek bir cephe örülmesine gitmeden önce Partimizin elle tutulur bir ağırlığı olması, bir önemi olması, kendini kabul ettirebilir olması düşünülüyor, bu yapılmaya çalışılıyordu. Bu arada şöyle bir beklenti de vardı. Solda kurulan beş partinin, zamanla beş parti olmadığı ortaya çıkar, kitle tabanı olan örgütler ile bir güç ve eylem birliği, bir cephe kurma sorunu ele alınabilir ve sorun çözülebilir. Bu konuda yaptığımız bir ikinci hata da, şu oldu. 21 Ekim'de İstanbul'daki Temsilciler Toplantısında söylediğim gibi, Türkiye İşçi Partisi'nin kitlesel potansiyelini yanlış değerlendirdik. Birlik sorunu iki çeşitte ortaya çıkıyordu. Birisi bu hareketin, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma iddiasındaki bir hareketin egemen bir hareket haline gelmesi, sürükleyici bir güç haline gelmesi, işçi sınıfı kitlesinin bu örgütlenme etrafında, bu hareket etrafında toparlanması. Görev böyle görülüyordu. Bu anlayış aslında yanlış bir anlayış değildir. Bugün de bu görevden vazgeçmiş değiliz. Türkiye İşçi Partisi'ni Türkiye işçi sınıfının partisi olarak kitlelerde tutturmak, kök saldırmak; Türkiye İşçi Partisi'nin, sol kanat içinde egemen ve sürükleyici güç haline gelmesine çalışmak, gündemden çıkmış değildir, ihmal edilecek bir sorun değildir. Ama bu çalışmalar aynı zamanda diğer örgütlerle, diğer demokratik güçlerle iş ve güç birliğine girişmeyi engellemez, tersine Parti ne derecede egemen bir hareket haline gelirse, ne derecede güçlü bir hareket olursa, güç ve eylem birliği hareketine katkısı da o kadar büyük olur; güç ve

eylem birliğini yönlendirici bir düzeye ulaşabilir, güç ve eylem birliğine ve giderek cepheye kendi damgasını basabilir. Ve bastığı ölçüde de hareketin şansı artar.

Diğer memleketlerdeki duruma da baktığımız zaman, -onu de ele alıp, değinip geçeyim- görüyoruz ki, işçi sınıfı hareketinin, politik hareketinin egemen olduğu, hegemonyasını kurduğu hallerde ve zamanlarda devrimci süreç başarıya ulaşmaktadır. Bu mümkün olmuyorsa, eğer bir pazarlık sonucu, işçi partisinin hegemonyası olmadan bir beraberlik söz konusu oluyorsa, gerçekleşiyorsa, bunun sürekli olması, başarılı sonuçlara ulaşması çok daha büyük tehlike ile karşılaşır. Şili'de bu hal görülüyor; biraz önce değindim, tekrar edeyim, oradaki hareketin başarısızlığında işçi sınıfının partisinin egemen, örgütleyip yönlendirici güç anlayışı esas belirleyici rolü oynamıştır. Ve işçi sınıfı böyle yönetici, birlik hareketine hâkim bir durumda olmadığı için de tekeldışı burjuvazinin cepheye kazanılması tam mümkün olmamıştır. Gelişmiş ülkelerden Fransa'ya baktığımız zaman orada da görüyoruz ki, daha 1930'larda cephe birliği sorunu üzerinde durmuş olan, halk cephesini oluşturmuş ve başarıyla yürütmüş olan Fransa'da, savaş yıllarında ulusal mukavemet hareketinin başını çekmiş ve işgalciye karşı güç birliğini, eylem birliğini gerçekleştirmiş olan Fransa'da bugün bir ortak cephe oluşturulabilmiş değildir. Ortak program çalışmalarını hep biliyoruz. Bu program oluşturularak başarılı bir sonuca geldiği görülürken, programı yenilemek ve günün şartlarına uygun hale getirmek görüşmeleri başladığı zaman, bu görüşmeler başarıya ulaşmadı, kesildi. Ve kesiliş noktası, tekrar dikkatinizi çekeyim, tekellerin kamulaştırılması sorununda oldu; bu noktadan koptu ip.

Sol radikal parti ve sosyalist parti tekellerin kamulaştırılmasının çok dar tutulmasını istediler. Komünist parti ile ortak program oluşturma ilişkilerine girecek kadar ilerici, sola açık olan bu iki partinin tekeldışı burjuvazinin çıkarlarını savunmaları, tekellerin daha geniş ölçüde tasfiyesinden yana olmaları beklenirdi. Ama öyle olmadı. Tekellerle tekeldışı burjuvazi arasındaki çelişki ve sürtüşme, bu iki solcu partiye dahi gerektiğinde anti-tekel bir tutum aldırtmaya yetmedi. Diğer burjuva partilerinin böyle bir tutum almaları ise hiç beklenemezdi. Üçlü görüşmelerde işçi sınıfının partisi üçlü hareketi yönlendirici, ona egemen duruma gelemedi ve ilişkiler koptu.

Tekrar bizim partimize gelelim. Cephe birliği için çalışmak, onun gerçekleştirilmesi için tüm olanakları ve gücümüzü sonuna kadar kullanarak çalışmak, şu gerçeği, şu görevi dışlamaz, bir kenara itmez; yani işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak Partimizi, işçi sınıfı içinde kökleştirmek, emekçi kitleler içinde kökleştirmek, egemen ve sürükleyici güç haline getirmek görevini dışlamaz. Hatta tekleşme dahi bu görevi dışlamaz. Partimiz cephe birliği konusunda, tekleşmeyi esas almaktadır. Bilimsel sosyalist platformda denebilecek üç hareket görmektedir ve işçi sınıfının politik birliğini sağlamak için bu üç hareketin birleşmesi, tekleşmesi hedefini başa almaktadır. Ama bu tekleşme hedefi başa alındığı zaman dahi, Türkiye İşçi Partisi'ni ayrıca güçlendirmek, egemen hale getirmek görevi devam etmektedir; çünkü tekleşme, birleşme meydana geldiği zaman, Türkiye işçi sınıfının partisi olarak tek bir örgüt oluştuğu zaman, bu örgüte Türkiye İşçi Partisi ne kadar kuvvetle damgasını basmış olursa ürün olarak ortaya çıkan tek parti o derecede doğru politik çizgide,

iyi disiplinli, iyi örgütlenmiş bir hareket olur. Bu nedenle tekleşme açısından dahi, kendi partimizin gücünü pekiştirmek, geliştirmek sorunu ortadan kalkmaz.

Ne var ki biz bu konuda yaptığımız tahminde yanıldık. Partimizi 4,5 senede, sol içinde, işçi sınıfı hareketi içinde egemen, sürükleyici, yönlendirici bir güç haline getiremedik. Birinci Büyük Kongre konuşmamda birleşmenin, tekleşmenin bir başka biçimini de belirtmiştim: Egemen hareket haline gelerek, sürükleyici hareket haline gelerek işçi sınıfını toparlamanın yanısıra, aynı çizgide veya birbirine yakın çizgide olan örgütlerin birleşmesi yoluyla da işçi sınıfının politik hareketinin örgütsel tekleşmesi mümkündür. Bu iki çalışmayı birarada yürütebilirdik. Bir yandan, Partimizi güçlendirip egemen, sürükleyici güç haline getirmeye çalışarak, öbür yandan da, tekleşme ufkuna yönelik güç ve eylem birliğini gerçekleştirerek işçi sınıfının ittifakları ve politik hareketinin birliği yolunda mesafe alabilirdik. Ama dediğim gibi, başta 75'de, güç ve eylem birliği yapılacak kitlesel tabanı olan örgütler görülmüyordu, onun için bu yola 2-2,5 seneye yakın gitmedik. Ama 77'nin ortalarından itibaren iş ve güç birliği girişimlerine, çalışmalarına da girdik. Bunu yerel örgütlerimiz, illerimiz, ilçelerimiz bilmektedir.

Merkezleri güvenilir görmediğimiz için, merkezlerin Türkiye İşçi Partisi'ne karşı olumsuz bir tavır aldığını gördüğümüz için, güç ve eylem birliği çalışmalarını tabandan, ilçeler, iller seviyesinden başlatmakta yarar umduk. Eğer illerde, ilçelerde, diyelim TSİP'le TİP arasında yakınlaşmalar olursa, bu ikisi ve Birlik Dayanışma arasında somut sorunlarda, somut hedefler etrafında güç ve eylem birliği oluşursa ve bu bir süreklilik kazanırsa; o zaman merkezler düzeyinde de bu birlik hareketinin organize edilebileceğini düşündük. Yoksa merkezden örgütlenmeyi, güç ve iş birliğini merkezden örgütlemeyi gözden kaçırmadık, ilke olarak bunu kabul ettik, ama o zamanki koşullarda bunu mümkün görmedik. Bekledik, alttan çalışmalarla merkezlerin de zorlanabileceği ve karşılıklı bir anlayış çizgisine varılabileceğini umduk.

Merkezi düzeyde güç ve eylem birliğini gözden kaçırmadığımızın bir kanıtı, 1. Büyük Kongre Kararları sonucu CHP'ye tüzel kişi olarak, merkez düzeyinde yaptığımız çağrıdır; bu çağrıdan sonra CHP lideriyle yaptığımız görüşmedir. O görüşmelerde bir anlaşmaya varabilseydik ve diyelim ki, 77 seçimlerinde Meclis'e girebilseydik belli bir sayıda, o zaman CHP ile ortak bir program üzerinden iktidarı paylaşmak söz konusu olabilecekti. İktidarı paylaşmasak bile, CHP'yi destekleyebilme konusunda öneriler götürüp, yine asgari müştereklerde bir anlaşmaya varabilecektik. Böyle bir olasılıkla, böyle bir girişimde bulunduk. Bu da gösteriyor ki, merkezi düzeyde temasları, diyalogları ve giderek eylem ve güç birliğini, giderek cepheyi oluşturmayı bir hedef olarak reddetmiş değiliz. CHP ile görüşmeye giderken de, üzerinde anlaşabileceğimiz müşterek noktaları tesbit ederek gittik; ve burada kendi Demokrasi Bildirgemizde, Programımızda ileri sürdüğümüz kimi talepleri, özellikle dış politikayla ilgili talepleri, biraz daha yumuşatarak, CHP'nin kabul edebileceği bir platform getirmeye çalışarak tesbit etmiştik.

1978'in son aylarında hep bildiğiniz gibi, TSİP ile de merkezler düzeyinde temaslara geçtik. Tekleşme görüşmeleri oldukça ilerledi. Bir aşamaya geldi. Hatta 1 Mayıs'a kadar gerçekleşeceği umudu belirdi. Ama TSİP bu görüşmeleri kesti. Eğer programımız işçi sınıfının dışındaki emekçi sınıf ve tabakaları temsil eden örgütler-

le, güç ve eylem birliğini öngörmeseydi, bir cephenin oluşturulabileceğini öngörmeseydi, ne CHP'ye o çağrıda bulunabilir ve genel başkanıyla görüşme yapabilirdik; ne de 78'in son aylarında TSİP'le temasa geçip, tekleşme sorunlarını görüşebilirdik. Ama tekrar ediyorum, programda bu güç ve eylem birliğinin açık seçik bir biçimde ortaya konulmaması, bir cephe oluşturulması olasılığının ayrıntılarıyla tesbit edilmemesi bir boşluk yaratmıştır; bu yanlış olmuştur, bunu yapmamış olmak şimdiki tartışmaların, bulanıklıkların kaynaklandığı noktadır.

Şimdi cephe konusunun, güç ve eylem birliği konusunun önemini belirttikten sonra, şunu da belirteyim ki, cephe sorununu çözmek, güç ve eylem birliğini gerçekleştirmek bizim bütün sorunlarımızı çözümleyecek değildir. Şöyle bir abartmaya varmamak gerekir: Tüm zorluklarımız, sorunlarımız, demokratik güçlerin dayanışma ve eylem birliğini öngörüp bir cephe oluşturulmasına geçilmediği içindir, eğilimine düşmemek gerekir. Psikolojik bir eğilimdir. İnsanlar sorunlarla, hele ciddi ve çeşitli sorunlarla karşılaştığı zaman, bunun yükümlülüğünü, sorumluluğunu, belli başlı birkaç nokta üzerinde, hatta çoğu zaman bir nokta üzerinde yoğunlaştırırlar. Her şeyin sebebi o nokta, o olgu olur. Türkçemizde pek tutulmamış olmakla beraber, İngilizceden aktarılmış ve kullanılmaya başlanmış olan "günah keçisi" deyimi vardır. Belli bir şeyi günah keçisi yapmak demek, bütün sorumlulukları, bütün olumsuzlukları o günah keçisine yüklemektir. Cephe sorunu ne kadar önemli olursa olsun, güç ve eylem birliği ne kadar önemli olursa olsun, bütün sorunlarımızın kaynağı budur denemez ve bu sorunlar çözülünce diğer sorunlarımız da kendiliğinden çözülecektir, denemez.

Bu günah keçisi psikolojisinin diğer yanı, madalyonun diğer yanı da sihirli bir anahtar aramaktır. "Açıl susam açıl" haline getirmektir. Hani masallarda vardır: Kırk haramiler çaldıkları eşyayı bir hazine halinde bir mağaraya saklarlar. Mağaranın kapısına bir kayayı getirip dayatırlar. Başka hiç kimse mağaraya giremez. Çünkü dünyanın bütün güçleri biraraya gelse o taşı oradan kaldıramaz, ama sihirli bir formül vardır; açıl susam, açıl, denirse o zaman taş açılmaktadır. Güç ve eylem birliğinin bir cephe oluşturulmasının açık seçik bir biçimde Program'a konmamış, belirtilmemiş olması, bütün sorunlarımızın sorumluluğunu üzerine yükleyeceğimiz bir olgu değildir; ve bir demokratik cephe oluşturulmasına girişmekle de tüm sorunlarımız, zorluklarımız çözülecek değildir. Konuyu abartmamak gerekir.

Parti'nin Özgün Sorunları

Partinin, cephe birliği iş ve güç birliği sorunuyla ilişkileri bulunsa da, kendi başlarına da ele alınacak ve çözülmesi gereken sorunları vardır. Cephe birliği, iş ve güç birliği durumu ilerlese de, olumlu sonuçlara doğru hızlıca yol alsa da, çalışma ekiplerini temeline oturtmak, bu ekiplerin sürekliliğini sağlamak, bu ekiplerin işyerlerinde ve mahallerde, özellikle işyerlerinde, işçi sınıfının mücadelesinin manivelaları haline getirmek sorunu vardır ve bu sorun çalışma ekiplerini kendi başlarına ele alıp incelemek, sorunlarına çözüm bulmak görevini önümüze getirmektedir.

Ayrıca Parti'nin genel örgütlenmesinde temel sorunlar vardır. Bir arkadaşımızın kullandığı deyimle -ki o deyimi ben de daha önce kullanmıştım gerçi- Partimizin örgütlenmesinde adeta eşitsiz bir gelişme kanunu kendisini göstermektedir. Parti-

mizi oluşturan il ve ilçeler topluluğunda gelişkinlik düzeyi farkları, önemli düzey farkları vardır. Hele seçime girme koşulunu yerine getirmek üzere örgütlediğimiz iller ve ilçeler, henüz yerine oturmuş olmaktan çok çok uzaktır. Bu düzey farklılıklarını ortadan kaldırmak, bunu ortadan kaldırmak için ne gibi önlemler alınması gerektiğini çözümlemek; bu, önemli bir sorun olarak ortada durmaktadır.

Aynı biçimde sendikalarda ve demokratik kitle örgütlerinde çalışma sorunu vardır. Bu çalışmalarda şimdiye kadar izlenen davranış çizgisinin yanlış olduğu, bu yanlışlığın düzeltilmesi sorunu vardır. Yani sendikaların, demokratik kitle örgütlerinin ve mesleki örgütlerin örgütsel bağımsızlığı konusu yanlış anlaşılmış ve bu yanlış anlaşılmaya dayanarak, sendikalarda ve kitle örgütlerinde gereği gibi çalışılmamış, gerekli tutum ve eylem birliği -partililer arasında eylem birliği- her zaman sağlanamamıştır. Bu örgütlerin bağımsızlığı, adeta bu örgütlerde hiç bir Parti çalışması yapılmaması anlamında yorumlanmış ve bu anlayışla hareket edilmiştir.

Aynı şekilde eğitim ve yayın konularında yapacağımız, yapmamız gereken görevler vardır. Eğitimi bütün Parti örgütlerini kapsayacak şekilde örgütlemek sorunumuz vardır. Daha sürekli bir eğitim uygulamasına, örgütlenmesine ihtiyacımız vardır. Dört buçuk senede üç merkezi seminer yapılmış olması azdır. Bu merkezi seminerleri birdenbire parti okulu haline dönüştürmesek de, daha düzenli fasılalarla yapılan ve bu anlamda sürekliliği temin edilen bir hale getirmek gerekir. İllerde, ilçelerde eğitim konusunu ele almak lazımdır. Aday üyeler, asli üyeler eğitimi, yönetici kadrolar eğitimi çeşitlendirilmesi yapılması hedefimizdir. Yayınlarımızın düzenli çıkması, içeriklerinin düzeyinin daha da yükseltilmesi, bir basın politikası açısından yayınlarımıza bir bütünlük verilmesi sorunları vardır.

Bu sorunlar, kendiliğinden, cephenin oluşturulmasıyla veya cephenin oluşturulması doğrultusunda güç ve eylem birliğinin gerçekleştirilmesiyle çözümlenecek sorunlar değildir.

Uluslararası Strateji ve Taktiklere Uyulması Demek...

Şimdi sırası gelmişken, bir de uluslararası taktik ve stratejilere ilişkin bazı noktaları belirtmek istiyorum:

Şüphesiz enternasyonalizm, proleter enternasyonalizmi açısından uluslararası strateji ve taktiklere uymak gibi bir sorun vardır. Ama uluslararası taktik ve sorunlara ve uluslararası hareketin diğer konularına ne gibi bir tavırla yaklaşılır sorunu da vardır. Bir defa programımız baştan sona bilimsel sosyalizm teorisine oturtulduğu için, programda bütün analizler bu teorinin ortaya koyduğu öğreti, ilkeler açısından ele alınıp ifade edildiği için; programımız bütünüyle enternasyonal hareketin, işçi sınıfının hareketinin kavramlarına, stratejisine, öngörülerine uygundur. Konuşmamın başında belirttiğim üzere, demokratik görevler, demokratik hedefler etrafında güç ve eylem birliği için çalışmak, giderek bir cephe oluşturmak sorunları programda öngörülmüştür. Ama uluslararası taktiklere, stratejiye uymak demek, bu konularda yazılmış olan kitaplarda söylenenlere kelimesi kelimesine uyulması, adeta, programın bu literatürden bir aktarma haline getirilmesi demek değildir. Programlar yapılırken, asla gözden kaçırılmaması gereken temel sorun, temel nokta şudur: Devrimci teorisiz devrim olmaz. Ama bir ülkeye ilişkin devrim teorisi

ve uygulaması, o ülkenin somut koşullarının somut tahlili neticesinde elde edilir. Bu temel kuraldır. Aktarmacılığa, şablonculuğa kesinlikle imkân vermeyen, imkân tanımayan temel bir kuraldır. Programımız da bunu yapmaya çalışmıştır. Programdaki eksiklikler, programda eleştirilecek noktalar olduğu konusunda ileri sürülecek görüşler, ileri sürülecek eleştiriler bu noktayı gözden kaçırmamalıdır. Onun için Parti ve Program'ı eleştirilecekse, bunun, enternasyonal strateji ve taktiklere uyup uymadığı açısından değil, o noktadan değil, Türkiye'deki koşullara, durumlara uyup uymadığı açısından yapılması gerekir. Bu açıdan ise eleştirilecek bir yanı yoktur.

Şüphesiz ulusal durumu ve koşulları dikkate alırken, bunları abartmamak, bunları mutlaklaştırmamak gerekir. Böyle bir mutlaklaştırmayı, ulusal sorunların, koşulların abartılmasını Aybar sapmasında görüyoruz. Aybar'ın sapması, temelinde budur. Ulusal koşullara, Türkiye'nin durumuna uygun strateji ve taktikler tesbit etmenin ötesinde Aybar, Türkiye'nin durumunu mutlaklaştırdı, Türkiye'ye özgü sosyalizm, "Türkiye sosyalizmi" demeye kadar işi vardırdı. Bu bir sapmadır. Buna cevaz yoktur. Ama diğer tehlikeli olan nokta da, literatürde okuduklarımızı aynen aktarmak, tek bir virgülünü, noktasını dahi değiştirmeye cesaret edemeden aktarmaya kalkmaktır.

Bu konuda, yani genel yasalarla, ulusal koşullar sorununda 1957 bilimsel sosyalist partileri konferansından sonra yayınlanan bildirideki şu bölümü size hatırlatmak istiyorum:

Bilimsel sosyalizm, sosyalist devrimin genel ilkelerinin yaratıcı bir biçimde uygulanmasını ve sosyalist kuruluşun her ülkenin kendi somut koşullarına dayanmasını zorunlu görür; başka ülkelerin partilerinin politika ve taktiklerinin olduğu gibi kopya edilmesine kesinlikle karşı çıkar. Lenin temel ilkelerin her ulusun kendine özgü niteliklerinin göz önünde bulundurarak uygulanması zorunluluğuna birçok kez işaret etmiştir. Bir proletarya partisinin ulusun özelliklerini görmezlikten gelmesi, onu kaçınılmaz olarak gerçeklerden ve yığınlardan koparır, sosyalizm uğruna önyargılarla sınırlandırır; tersine, ulusal özellikleri bahane ederek bu özelliklerin rolünü alabildiğine abartması, bunu saptırması da, sosyalist devrim ve sosyalist kuruluşa ilişkin evrensel bilimsel sosyalist gerçeklerden kopmasına, sosyalist amaca kesinlikle zarar vermesine yol açar. Bu toplantıya katılan partiler, bu her iki eğilimle aynı anda savaşım yürütülmesi gereği üzerinde önemle dururlar. Sosyalist ülkelerin partileri, yukarıda belirtilen evrensel gerçeklerle ülkelerin devrim ve kuruluş pratiklerinde ortaya çıkan özelliklerin birleştirilmeleri, sosyalist devrimi ve sosyalist kuruluşu yöneten genel yasaların ülkelerin somut koşullarına göre yaratıcı bir biçimde uygulamaları, elde ettikleri deneyimleri birbirlerine aktarmaları gerekirliği ilkesine kesinlikle katılmaktadırlar.

Günümüzde, işçi sınıfı ve onun politik hareketi içindeki oportünist eğilimlere karşı yoğun savaşım can alıcı bir önem taşımaktadır. Partilerin saflarında revizyonizm ve dogmatizm dün olduğu gibi bugün de vardır ve evrensel bir olgudur. Dogmatizm ve sektarizm, bilimsel sosyalist teorinin gelişmesine ve bu teorinin değişen koşullara göre yaratıcı bir biçimde uygulanmasına engel olur; somut koşulların incelenmesi, yerini kitaplardan alınmış tümceler ve paragraflar aktarmaya ve bunların yorumlanmasına bırakır; partiyi yığınlardan ayırır. Bir parti sektarizmin kabuğu içine çekilirse ve

halk yığınlarıyla olan bağlarını koparırsa, işçi sınıfına zaferler kazandırmaz.

Dogmatizmi mahkûm eden proleter partiler günümüzde başlıca tehlikenin revizyonizm, ya da başka bir deyişle sağ oportünizm olduğuna inanırlar. Revizyonizm burjuvazinin ideolojisi olup, kapitalizmin korunmasını ya da onarılmasını ister. Bununla birlikte, dogmatizm ve sektarizm de partilerin gelişmelerinin farklı dönemlerinde ayrı ayrı başlıca tehlike haline gelebilirler. Bu nedenle her proleter parti belli bir anda hangi tehlikenin kendisini en fazla tehdit ettiğine kendisi karar verir.

1960 toplantısından sonra yayınlanan belgede de, 1957 belgesinin bu bölümüne atıf yapılmakta ve şöyle denilmektedir:

1957 Deklarasyonu'nda pek doğru olarak belirtildiği gibi, ulusal özelliklerin oynadığı rolün olurundan çok büyütülmesi, bilimsel sosyalizmin sosyalist devrim ve sosyalist kuruculuk hakkındaki ana gerçeğinde gerileme, sosyalizmin genel davasına zarar verir. Bunun yanı sıra, Deklarasyon'da yine pek doğru olarak belirtildiği gibi, bilimsel sosyalizm, sosyalist devrim ve sosyalist kuruculukla ilgili yaratıcı genel ilkelerinin her ülkenin somut tarihsel koşulları gözönüne alınarak uygulanmasını istemekte, bilimsel sosyalist partilerin politika ve taktiklerinin diğer ülkelerce körükörüne kopya edilmesini doğru bulmamaktadır. Ulusal özelliklerin proleter partisince küçümsenmesi, bu partinin yaşamdan, yığınlardan kopmasına yol açabilir. Sosyalizm için zararlı olabilir.

1969 bildirgesinde de bu konu şöyle ele alınmıştır:

Her parti, bilimsel sosyalist ilkeleri izleyerek ve somut ulusal koşulları gözönüne alarak, kendi politikasını tam bağımsızlıkla çizer; aynı zamanda, proleter partilerin farklı çalışma koşulları, pratik görevlerine farklı yaklaşımları, hatta belirli sorunlardaki ayrılıkları, özellikle antiemperyalist savaşımın temel sorunları karşısında kardeş partilerin birleşik uluslararası eylemini engellememelidir.

Bunlar, konuya ilişkin esas belgelerdir. Burada gördüğünüz gibi, ulusal durumları dikkate almadan, kullandığı deyimle "körükörüne" diğer partilerin strateji ve taktiklerini aktarmaya, onları kopya etmeye karşı çıkılmaktadır. Ama aynı anda da ulusal koşulların, özelliklerin abartılmasına ve bunun yol açabileceği sapmalara da dikkat çekilmektedir.

1960 belgesinde konumuza ilişkin bir başka ilginç nokta daha vardır. O da, cephe kuruluşundan başka biçimlerde de iş ve güç birliğinin sağlanabileceğidir:

Bugünkü şartlarda, birçok kapitalist ülkede, işçi sınıfı, başta kendi öncüsü olmak üzere, işçi ve halk cephesi şekli veya değişik partiler ve sosyal örgütlerle bulunabilecek başka anlaşma ve politik işbirliği şekilleri altında halkın çoğunluğunu biraraya toplamak, iç savaşsız iktidarı elde etmek ve ana üretim araçlarının halkın eline geçmesini sağlamak olanağına sahiptir.

Başka olanakları göz ardı etmeden, biz Türkiye'de günümüzün koşullarında demokratik bir cephe oluşturulmasını uygun buluyoruz.

Kısacası, bilimsel sosyalizmde bir formülasyon vardır. Sosyalizm gerçekleştiğinde, içerikte sosyalist, biçimde ulusal olacaktır. Bu formülasyon boşuna söylenmiş değildir. Bizim programımızın ortaya koyduğu hedeflerin, öngördüğü mücadelenin, çizdiği stratejinin uluslararası strateji ve taktiklere uymadığı iddiası geçerli değildir. Özetledim sebeplerini. Burada belirtmek istediğim, tekrardan altını çizmek

istediğim nokta şu. Bilimsel teorinin evrensel ilkelerine dayanan strateji ve taktikleri alarak, bunların kendi koşullarımızda ne biçimlerde uygulanacağını tesbit edeceğiz. Yapmamız gereken şey budur.

Son olarak, enternasyonalist harekette bir merkez, yönlendirici bir merkez yoktur. Zaman zaman fikir alışverişinde bulunmak, deneyimleri aktarmak, sorunları görüşüp ortak görüşlere varmak için toplantılar yapılmaktadır. Bu toplantılarda, her işçi sınıfı partisi kendi görüşlerini savunabilmektedir. Hatta 1960 toplantısında ve onun sonucunda çıkan bildirgede de görüldüğü üzere, gerekli gördüklerinde sonuna kadar kendi görüşlerini muhafaza da edebilmektedirler. Ama yine de dünya işçi sınıfı hareketinin bütünlüğü ve birliği korunmakta, enternasyonalist dayanışma sürdürülmektedir.

Türkiye İşçi Partisi Bilimsel Sosyalist Partidir

Enternasyonalizm konusunda bir başka nokta Türkiye İşçi Partisi'nin giderek enternasyonal arenaya açılmasıdır. Bunu bir protokol sorunu olarak görmek ve göstermek yanlıştır. Dünyadaki bilimsel sosyalist partiler ve işçi sınıfı partileri ailesine, hiçbir parti sadece, hatta sadece de değil, hiçbir zaman protokol bakımından kabul edilmezler. Bir protokol sorunu değildir enternasyonalist aileye katılmak. Bu konuda çok dikkatli ve ihtiyatlı davranılır. Eğer bizim partimiz enternasyonal arenada kabul ediliyorsa, kardeşçe bir parti olarak görülüyorsa, bu, Partimiz bilimsel sosyalist bir parti olduğu içindir, bir protokol meselesi değildir. Bu tanınmadan ve kabulden kıvanç duyulması gerekir.

Gerçekten de. Partimiz bilimsel sosyalist bir partidir. 1975'de kurulan Türkiye İşçi Partisi, 1961-71 arası partinin tarihsel devamı olmakla beraber, aralarında farklar vardır. Nitel farklar vardır. Eski Türkiye İşçi Partisi, kuruluşunda bilimsel sosyalist parti olarak kurulmadı, biliyorsunuz. 12 sendikacının ortak girişimiyle kuruldu. Bu kuruluşta kabul edilen kısa program, ilerici diyebileceğimiz, emekten yana, işçiden yana bir programdı. Ama bir bilimsel sosyalist program değildi. Ancak bir sene sonra, sosyalist aydınların katılmasıyladır ki, Parti bir bilimsel sosyalistleşme sürecine girdi. Ama bu süreçte de bir takım zorluklar vardı. Birincisi; 1960 öncesinden devralınan bir kadrolar topluluğu yoktu. 1960 öncesinden gelen bilimsel sosyalistler vardı, ama bunlar birbiriyle uyumlu, tutarlı bir bütünsellik gösteren bir kadro değildiler, tek tek bireyler olarak şu veya bu ölçüde ve biçimde bilimsel sosyalizmi anlamış kimselerdi. Onun için de bilimsel sosyalistleşme süreci, gerektiği kadar uyumlu ve düzenli şekilde işlemedi. Bilimsel sosyalistleşme sürecinde, gerek Parti içinde, gerekse Parti dışındaki sapkın akımlarla keskin bir mücadele vermek gerekti. 1961-71 dönemi partisinin bilimsel sosyalist parti olması açısından iki büyük zaafı vardı. Birisi örgütsel plandaydı. Şimdi Partimizde olduğu gibi Parti örgütlenmesi çalışma ekipleri temeline oturtulmamıştı. Ancak 4. Kongre'yle birlikte, örgütlerin, Parti örgütlerinin çalışma ekipleri birimlerine oturtulması kararı alındı. 4. Büyük Kongre'de teorik olarak geçerli başka kararlar da alındı. Programın yeniden ele alınması, yeni bir program yapılması öngörüldü. Ama bildiğiniz gibi 4. Büyük Kongre'den birkaç ay sonra partinin kapatılması, 4. Büyük Kongre kararlarının yaşama geçirilmesini önledi.

Örgütsel zaafın yanında programına gelirsek, programı genel çizgileriyle o günkü Türkiye koşullarında bilimsel sosyalizme uyan bir programdı, ama genel çizgileriyle. Bilimsel sosyalist teoriye tam oturtulmuş değildi. Bu bakımdan programında da zaaflar vardı.

Bu zaaflarla malûl olan Parti, bu zaaflarla malûl olduğu içindir ki, 1971-75 döneminde kendi örgütsel varlığını koruyamadı. Tek tek kadrolar olarak koruduysa da, bunlar arasında bir dirsek teması bulunduysa da örgütlü olarak varlığını koruyamadı ve Türkiye'nin politik arenasından silindi.

1975'de ise daha kurulurken Parti'nin bilimsel sosyalist parti olarak, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak kurulması konusu, bilinçli bir şekilde ele alındı ve gerek programın bilimsel sosyalist teoriye oturması, gerekse örgütlenme biçimi ile Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma niteliğini gösterdi. Partinin eksiklikleri vardır. Parti dört buçuk yılda kimi hatalar yapmıştır. Partinin çeşitli sorunları vardır, olabilir, öyledir. Ama Parti'nin özünde, esasında bilimsel sosyalist parti olduğu, işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olduğu inkâr edilemez; bunu reddetmek tümüyle Parti'nin inkârı olur.

1971-1975 döneminde ülkenin politik sahnesinden silinmiş olmasının bedelini Partimiz ağır ödedi ve ödüyor. Bu yıllarda, demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesinin bir parçası olması, bu ikisinin bütünselliği, işçi sınıfının kendi politik partisi ile demokratik mücadelenin başını çekmesi, onu yönlendirme olgusu ortadan kalktı. Kitlelerin sola doğru demokratik açılımı, bilimsel sosyalist örgütsel bir çıkış yolu bulamadığından, sosyal demokrasiye, CHP'ye yöneldi. Meydanı boş bulan CHP, kolayca demokrasinin, ilericiliğin şampiyonu kesilip kitlelerce umut olarak kabul edilebildi.

5 Haziran 1977 seçim sonuçları bu olumsuz gelişmenin ürünüydü. Seçimde o kadar düşük oy almayı beklemiyorduk. Önce bunu toplumsal paniğe dayandırdık, ama asıl nedenin 1971-75 arası Parti hareketinin kopuşu, politik bir boşluğun meydana gelmesi olduğunu anlamakta gecikmedik. O politik boşlukla birlikte eski Türkiye İşçi Partisi'nin kitlelerdeki imajı, kitlesel birikimi neredeyse sona ermişti; 1961-71

Türkiye İşçi Partisi'ni 1975 ve sonrası Türkiye İşçi Partisi'ne bağlayacak bağ o boşluk süresinde kopmuştur, denilecek kadar incelip zayıflamıştır. Geriye kalan bağ pek de geniş olmayan kadrolar ve onların taşıdığı deneyim birikimidir, bir de hareketin tarihsel sürekliliği, ciddiyeti ve saygınlığıdır.

Şimdi Türkiye İşçi Partisi politik yelpazedeki yerini tam doldurmak, kendi sınıfsal ve politik kişiliğini açıklığa kavuşturup kabul ettirmek uğraşını sürdürmektedir. Bunu başarmak için hem diğer örgüt ve akımlara karşı ideolojik, politik mücadele vermek, hem de faşizme ve emperyalizme karşı onlarla güç ve eylem birliğini gerçekleştirmek, giderek bunu örgütleyip sürekliliğini sağlamak ve politik hareketin tekleşmesini hedef almak durumundadır. Aynı zamanda Partimizin, işçi, emekçi sınıflar, aydın ve gençlik kesimleri içinde kök salıp onları politik mücadeleye sokabilmesi, yönlendirebilmesi için yerine getirilmesi zorunlu, ideolojik, politik ve örgütsel özgün görevleri var. Bütün bunları başarabilmek zor iş ama başarılmayacak iş değildir.

Merkez Yönetim Kurulumuzun açtığı genel tartışma dört buçuk yıllık Parti yaşamımızın bir bilançosunu çıkarma ve onun üzerinde düşünüp belirli sonuçlara varma olanağını sağladı. Bu tartışma kuşkusuz yararlı olmuştur; Partimiz, çalışmalarımız, sorunlarımız ve görevlerimiz konularında bilincimiz daha da berraklaşmıştır. Bu duru bilincimizle sorunlarımızın ve görevlerimizin daha başarılı biçimde üstesinden gelebiliriz.

2. Büyük Kongremizin, Partimizin niteliğine ilişkin olarak aldığı karar bilindiği gibi şöyledir:

Türkiye işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olan Türkiye İşçi Partisi, Türkiye'nin somut koşullarının bilimsel sosyalist açıdan somut tahliline dayanan programı ve işçi sınıfı partisine özgü tüzüğü ile saptadığı strateji ve uyguladığı taktiklerle, denenmiş kadroları ve başarılı geçmişiyle, işçi sınıfımızın uzun bir tarihi olan politik mücadelesinin günümüz koşullarında örgütlenişidir ve bu mücadelenin yürütücüsü ve geliştiricisidir.

Görevimiz, Partimizin bu niteliğine gölge düşürmeksizin, onu bu niteliği ile geliştirip güçlendirmektir. Bu bizim tarihsel sorumluluğumuzdur, hem kendi işçi sınıfımıza karşı, hem dünya işçi sınıfına karşı. Onurlu, ama ciddi, büyük bir sorumluluk. Sorumluluğumuz ne denli büyük ise, kararlılığımız, özverimiz, döğüşkenliğimiz ve coşkumuz da o denli büyük, sağlam ve dirençli olacaktır.

Türkiye İşçi Partili olmanın sorumluluk ve onuruyla hepimiz görev başına!

Çark Başak, Sayı 73, 1 Mart 1980

Örgütsel Birlik İdeolojik ve Politik Birlik Temeli Üzerinde Yükselecektir

Ülkemiz, sınıf mücadelesinin şiddetlendiği, işçi emekçi kitlelerde hoşnutsuzluğun, öfkenin, direniş ve mücadelenin yükseldiği günleri yaşıyor. İçinde bulunulan ekonomik ve politik durum ve bu durumda gözlenen gelişmeler ışığında sınıf mücadelesinin şiddetini bundan böyle daha da artıracağı beklenir. Partimiz bildiri ve yayınlarında sayısız kere belirtildiği üzere, IMF, Dünya Bankası, OECD, kısacası emperyalizmin mali güçleri ve onların iş ortağı yerli tekeller ve büyük burjuvazi, onların istek ve taleplerine teslim olan hükümet, hepsi, ekonomik sıkıntıların, darlıkların faturasını işçi emekçi kitlelere ödetmek, bu kitlelerin zaten sıkılmış kemerlerini daha da sıkmak niyet ve çabasındadırlar. Kitleleri bu demir çember içinde tutabilmek için de politik baskı ve terör uygulamaları tırmandırılmakta, kısıtlı demokrasiyi büsbütün ortadan kaldıracak bir rejimin hazırlıkları tezgâhlanmaktadır.

Bu olumsuz gelişmeler karşısında işçi emekçi kitleler, yurdun demokrat, ilerici, sol güçleri elbette pasif kalmayacaklardır, kalmıyorlar da. Kitleler giderek daha iyi anlıyorlar ki, emperyalizmin ve faşizmin saldırıları örgütlü kitlesel direniş ve mücadele ile geriletilebilir; yurdumuz bu iki canavardan örgütlü kitlesel mücadele ile hepten kurtarılabilir. Türkiye'nin kısaca belirttiğimiz bugünkü durumu ve olumsuz gelişmeleri karşısında demokratik, ilerici, sol güçlerin iş ve eylem birliğini gerçekleştirmek ve bu birlik aracılığıyla işçi emekçi kitleleri, ilerici, demokratik toplulukları emperyalizme, faşizme, şovenizme, her üçünün ekonomik dayanakları olan tekellere karşı örgütlü mücadeleye sokmak ihmale gelmez, çok ivedi bir yaşamsal görev olmaktadır.

Tüm ilerici, demokratik güçlerin bu iş ve eylem birliğinin mümkün olan en geniş yelpazede gerçekleştirilebilmesi, işçi sınıfının politik hareketinin önüne, bu hareketin kendi birliğinin sağlanması görevini koymaktadır. Bu görev her zaman her kapitalist ülkede başarılması gereken bir görev olmakla birlikte, Türkiye koşullarında özel bir güncellik ve ivedilik kazanmıştır. Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin birliği sorunu gündeme girmiş, birinci sırada yer almıştır.

İşçi sınıfının politik hareketinin birliğinin sağlanması gereği, kendi parti birliğimizin korunması ve perçinlenmesi gereğine bir kat daha önem kazandırmaktadır. Parti içi birlik her şeyden önce partinin varlığını sürdürebilmesi ve gelişebilmesi için temel koşuldur. Birlikten yoksun bir parti dağılma ve yok olma tehlikesiyle karşı karşıya gelir. Durmadan tırmandırılan yasal ve yasa dışı baskı ve terör koşullarında bu tehlike daha da büyür. Ama bundan da öte, bugünkü koşullarda, parti içi birliğimizin sağlam temeller üzerinde tutulması, işçi sınıfımızın politik hareketinin birliği için ön koşuldur. Bu birliğin bilimsel sosyalist ilkeler temeli üzerinde ve en doğru devrimci stratejik çizgide oluşabilmesinde partimize önemli görevler düşmektedir. İşçi sınıfımızın politik hareketinin birliğinin sağlanması sorumluluğu, herkesten önce, Türkiye işçi sınıfının tarihten süzülüp gelen politik hareketini

1961'den bu yana örgütlemiş ve ona aşamalar kazandırmış olan Partimiz Türkiye İşçi Partisi'ne düşmektedir. Partimiz bu tarihsel görevi saflarını sıkıştırıp birliğini pekiştirerek en iyi biçimde yerine getirebilir. İkinci Büyük Kongre'mizin kararında belirlendiği gibi, Partimiz Türkiye İşçi Partisi, "Türkiye'nin somut koşullarının bilimsel sosyalist açıdan somut tahliline dayanan programı ve işçi sınıfı partisine özgü tüzüğü ile, saptadığı strateji ve uyguladığı taktiklerle, denenmiş kadroları ve başarılı geçmişiyle, işçi sınıfımızın uzun bir tarihi olan politik mücadelesinin günümüz koşullarında örgütlenişidir ve bu mücadelenin yürütücüsü ve geliştiricisidir" Böyle bir partinin üyesi ve militanı olmanın onur ve sorumluluğu içinde -ve tarihsel görevimizin bilinci içinde- parti birliğine yönelen tüm tehlikelere, birliği zedeleyici tüm eğilim ve davranışlara karşı son derece uyanık olmak, bunları zamanında ve yerinde karşılayıp zararlarını etkisizleştirmek durumundayız. Partimiz gözbebeğimizdir; onu her türlü tehlikeden özenle sakınırız.

Partimiz, Türkiye işçi sınıfının politik tarihinde ilk defa olarak parti içi genel tartışma açtı ve yalnız belirlenmiş bir veya iki konuyu değil, politik güçler dengesinde sağa kayışla sonuçlanan 14 Ekim seçimleri sonrası koşullarında partinin ideolojik, politik ve örgütsel sorun ve görevleri gibi çok geniş bir konu alanını tüm parti birim ve kurullarında tartıştırdı.

Bu, cesaret isteyen bir girişimdi, hele parti kadroları ve militanları genel tartışma pratiğinde henüz deneyimsiz olunca.. Hele yıllar yılı sürdürülüp gelen ideolojik kargaşa tartışmalarda kafaların karışmasına ve karıştırılmasına elverişli bir ortam yaratmış ve burjuvazinin ideolojik saldırıları pusuda bekler olunca.. Evet, cesaret işiydi; ama Parti yapılmasını gerekli gördü ve yaptı.

Merkez Yönetim Kurulu'nun genel tartışmayı sonuca bağlayan toplu kararı -Tek Parti, Tek Cephe Broşürü- sözü geçen olumsuzlukları düzeltici, giderici açıklamaları içeriyor. Şimdi tüm üyelerin, tüm örgüt birimlerinin görevi Tek Parti, Tek Cephe'yi yaşama geçirme çalışmalarına girmek, olumsuzlukları bu uygulama çalışmaları içinde gidermektir. Demokratik merkeziyetçiliğin öngördüğü tartışma ve eleştiri aşaması Tek Parti, Tek Cephe konusunda bitmiştir; şimdi gün yetkili en yüksek organca alınan toplu kararın, en üst organdan en alt birime kadar kayıtsız, koşulsuz uygulanmasına geçilmesi günüdür. Bu uygulamayı yürütmek ve sürdürmek, uygulamaya ilişkin sorunları ortaya çıkarabilir. Çıkarırsa, bu sorunlar bu uygulama düzeyinde tartışılıp çözülecektir, ama Tek Parti, Tek Cephe'nin içerdiği görüş ve kararların kendisi tartışılmayacaktır. Bir başka nokta, uygulamaya ilişkin tartışmanın da Parti'nin örgütsel kurul ve kanalları içinde ve kurallar uyarınca yapılacağıdır. Her birim kendi yetki sınırları içinde sorunları tartışacak, tartışma özgürlüğü, parti içi demokrasi adına bu sınırları aşamıyacaktır.

Unutulmamalı ki, partide herşey, son çözümlemede, eylem içindir; pratiğin doğru, başarılı, sonuç alır olması içindir. En teorik araştırmalar ve tartışmalar bile öyle. Parti, iktidarı almaya yönelik politik, sınıfsal bir mücadele örgütüdür; bir fikir kulübü, bir tartışma derneği değil. Partinin temel işlevi eyleme ilişkin kararlar alma ve bu kararları eyleme geçirmedir. Tartışma ve eleştiri, tüm teorik, ideolojik çalışmalar bu temel görevin doğru, başarılı biçimde yerine getirilmesine yardımcı -ama vazgeçilmez- işlevlerdir. Tartışma için tartışma, eleştiri için eleştiri değil, işlevin doğru

yapılması, pratiğin doğru yürütülmesi için tartışma ve eleştiri!

Bilindiği gibi, toplumsal gerçekliğe ilişkin bilimsel sosyalist doğrular iki karşıtın diyalektik sentezi, bütünüdür. Sapmalar, doğruyu oluşturan iki karşıt uçtan birini, diğerini ihmal ederek abartmak ve giderek mutlaklaştırmakla meydana gelir. Bunun içindir ki, sapmalar, sağ ve sol sapmalar olarak çifttir, çifterdir. Örneğin, partimizin niteliğine ilişkin yukarıya aldığımız İkinci Büyük Kongre kararı, partimizin tam yetkin, yaptığı işlerde hiç kusursuz olduğu anlamına alınıp parti tarihinin ve çalışmalarının eleştirisel bir değerlendirmesi gereksiz, hatta zararlı sayılır ve tartışma reddedilirse, eksiklik, yetersizlik ve yanlışlıklar görmezden gelinirse, bu, sekter, dogmatik, partinin geliştirilmesini engelleyen bir tutum olur. Öte yandan, partinin ideolojik, politik, örgütsel çalışmalarındaki eksiklikleri, yetersizlikleri, yapılmış veya yapılan yanlışları abartıp olumsuzlukları ön plana çıkarmak, olumlulukları ve başarıları gözden kaçırmak veya küçümsemek ve sonunda partinin bilimsel sosyalist bir parti olduğunu reddetmek, parti inkârcılığı, likidatörlük olur. Partimiz bilimsel sosyalist bir partidir. 1961-71 döneminin bilimsel sosyalistleşme sürecinin birikimiyle sonunda bir diyalektik sıçrama yapmış, 1970'in 4. Büyük Kongre'siyle bilimsel sosyalist diye nitelenecek bir kimlik kazanmıştır. Ama biliyoruz ki, belli bir birikim noktasında diyalektik sıçramaya yol açan gelişme, söz konusu sıçramayla tamamlanmış olmaz, durmaz, devam eder. Partimiz için bu böyle olmadı; yeni kimliğini geliştirmeye partinin ömrü yetmedi, kapatıldı. 1975'de partimiz kurulurken, programında dile getirilen ideolojisi, politik stratejisi ve örgütleniş biçimiyle bilimsel sosyalist kimliğini daha açık ve seçik biçimde ortaya koymuştur. Kuruluştan bu yana bu niteliğini daha da geliştirmede önemli mesafe alındıysa, daha alacağımız mesafeler var. Partimiz bilimsel sosyalist bir partidir. Bilimsel sosyalist olduğu içindir ki, sürekli eksikleri, yetersizlikleri, yanlışları gözden geçirme ve giderme, kendini sürekli geliştirme ve yetkinleştirme uğraşı içindedir.

Genel tartışma sonrası belirtileri görülen birbirine zıt çifte yanlış eğilimden birisi ise Tek Parti, Tek Cephe'nin parti programına ve temel politik çizgisine aykırı olduğu iddiasıyla aslında, emperyalizme, faşizme, şovenizme ve onların ekonomik temelleri tekellere karşı işçi emekçi kitlelerin ve diğer tüm demokratik güçlerin örgütlü güç ve eylem birliğini reddetmektir. Bu, sosyalizm için mücadelenin demokratik görev ve hedeflerini inkâr etmek, en azından gözden kaçırmak ve bunun için de, hem yanlış, hem de savunur göründüğü sosyalizm mücadelesinin kendisine zarar veren bir tutumdur.

Öteki de, "cephe"yi her derde deva, tüm sorunları çözümleyecek sihirli anahtar olarak görüp önemini aşırı abartmak, Parti'nin sanki tüm uğraşının bu olduğu veya olması gerektiği gibi bir tutum içine girmektir.

Her iki tutum da yanlış, parti birliği ve çalışmaları açısından zararlıdır. Tüm demokratik güçlerin emperyalizme, faşizme, tekellere ve şovenizme karşı bir cephe içinde örgütlenmesi, parti programının öngördüğü bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin demokratik hedef ve görevleri çerçevesi içinde, bu hedef ve görevlerin gerçekleştirilmesinin bilimsel sosyalist strateji ve taktiklere uygun bir aracıdır. Aksine bir görüş, sekterlik ve dogmatikliğin bir ifadesi olur. Tüm demokratik, ilerici, sol güçlerin bir cephe örgütlülüğü içinde sürekli, sistemli mücadeleci

birliğinden uzak durmak, hele onu reddetmek, işçi sınıfının müttefiki güçlerden yalıtlanmasına yol açar, sosyalizm için mücadelesini zayıflatır, baltalar. Cephe'yi herşey saymak, sosyalizm hedefini ve mücadele görevlerini gözden kaçırmak veya ihmal etmek, cephe içinde tekeldışı burjuvazinin yerini ve rolünü abartmak, işçi sınıfının bilimsel sosyalist çizgisinden kayılması tehlikesini yaratır. Demokrasi güçlerinin cephe örgütlülüğü içinde mücadele birliğini oluşturmak güncel görevdir; ama bu görev, işçi sınıfımızın sosyalizm için mücadelesi doğrultusunda ve çerçevesinde yerine getirilecek bir görevdir, tek görev de değildir.

Parti birliğinden kasıt sadece örgütsel düzeyde birlik değildir. Örgütsel birlik ancak ideolojik, politik birlik temeli üzerinde oluşur, yükselir. Partimizin politik çizgisini, programını, Demokrasi Bildirgesi gibi temel belgelerini ve Tek Parti, Tek Cephe anlayışını doğru özümsemek uygulamaya doğru olarak geçirmek, en üst yöneticiden aday üyeye kadar tüm partililerin ve Parti'ye gönül bağlamış yandaşların başta gelen görevidir ve başta gelen uğraşı olmalıdır. Bu konuda, yukarda değindiğim konular ideolojik ve politik parti birliğinin temel noktaları arasındadır, bu noktalarda sağlam bir açık seçikliğe kavuşmak şarttır. Sözümü bitirirken, 2. Büyük Kongremizin parti birliğine ilişkin kararını altını çizerek hatırlatmak istiyorum:

"İşçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olmanın onur ve sorumluluğunu taşıyan Türkiye İşçi Partisi'nin 2. Büyük Kongresi,

İşçi sınıfımızın tarihsel görevini yerine getirmesinde, Parti hareketinin ideolojik tarihsel görevini yerine getirmesinde, Parti hareketinin ideolojik arılığını ve tutarlılığını korumanın, Parti örgütü ve birliğini devamlı güçlü tutmanın ve bunu geliştirmenin önemine tekrar dikkati çeker;

Parti hareketinin bilimsel sosyalizm ve proleter enternasyonalizmi temelinden kaydırılması sonucunu verecek nitelikte her türlü sapkın eğilimin Parti içine sokularak yeşertilmesine, demokratik merkeziyetçiliğe yöneltilen saldırılara, hizipleşme girişimlerine karşı ödünsüz mücadele edilmesini işçi sınıfımızın ve sosyalizmin yüksek çıkarlarının korunmasının bir gereği olarak kabul eder".

İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partileri sapmalara ve sapmaların ürünleri hizipleşmelere karşı ödünsüz mücadele verip onlardan arına arına güçlenirler. Ama başarılması asıl istenen iş, sapmaları ve hizipleşmeleri daha tomurcukta iken, daha ilk belirtilerinde demokratik merkeziyetçi işleyişin kuralları ve kanalları içinde tartışma, eleştiri ve ikna ile çözümleyip gidermek, parti birliğini olabildiğince sarsıntısız korumaktır. Birlik oldukça ve güçlendikçe her sorun çözülür, her zorluk aşılır.

Yaşasın parti birliğimiz!
Kılavuzumuz bilimsel sosyalizm,
Silahımız partimizdir.

Çark Başak, Sayı 75-76, 1 Nisan 1980

Metal İşçileri Mutlaka Başarıya Ulaşacaklardır

Maden-İş Genel Temsilciler Meclisi Toplantısı'na gönderilen mesajdan, 9 Mart 1980.

Toplu sözleşme görüşmelerinin MESS patronları tarafından çıkmaza sokulduğu bugünlerde sendikanızın alacağı kararlar ve izleyeceği eylem çizgisi işçi sınıfımızın ekonomik, demokratik hakları açısından büyük önem taşımaktadır. MESS patronlarına karşı yürüttüğünüz mücadele ve alacağınız kararlar, tüm işçi ve emekçi kitleler için haklarını arama mücadelesinde yol gösterici, umut verici olacaktır. İşçi sınıfımızın en bilinçli ve kararlı bir kesimini oluşturan metal işkolu işçilerinin, sömürü ve baskıya karşı mücadelelerinde mutlaka başarıya ulaşacaklarına olan inancımı belirtir, saygılar sunarım.

Çark Başak, Sayı 75-76, 1 Nisan 1980

Sia, Türkiye'nin ABD'ye ve Emperyalizme Bağımlılığını Pekiştiriyor

NATO'nun kuruluş gününde toplanan Barış Derneği 2. Olağan Genel Kurulu'nda Onur Konuğu olarak yaptığı konuşmadan, 3 Nisan 1980.

Nükleer silahların icat edilip geliştirilmesine girişildiğinden beri barış sorunu, insanlığın en başta gelen yaşamsal sorunu oldu. Son zamanlarda, emperyalizmin silahlanma yarışını körükleme, detantı baltalama, sıcak ve soğuk savaşı kışkırtma girişimleriyle, barışı koruma ve güçlendirme sorunu daha da ivedilik ve önem kazandı.

[...]

Ne var ki, Türkiye'nin barış mı, savaş mı konusunda oynadığı rol ve gördüğü işlev böyle dolaylı olmakla da kalmamaktadır. NATO'nun üyesi olması, topraklarında Amerikan casusluk tesisleri ve askeri üsleri bulundurması nedeniyle Türkiye, dünya barışını tehdit konusunda daha doğrudan bir rol oynamaktadır. ABD'nin, dünya barışını tehdit eden, bölgesel askeri müdahaleler ve baskılar tasarılarında, Türkiye'yi, kullanabileceği araçlar arasında, hem de başta gelen bir konumda gördüğü açıktır.

[...]

Üslerin Türk Silahlı Kuvvetlerinin üsleri olduğu iddiası gerçek duruma aykırıdır, bir aldatmacadır. Üslerde Türk Bayrağı'nın dalgalanması, bir Türk komutanının bulunması bunları Türkiye'nin kontrolüne koymaya, Türkiye'nin malı yapmaya yeterli değildir. Üslerde bir iç bölge, bu bölgede çalışan Amerikan personeli ve onların bağlı olduğu bir Amerikalı komutan vardır. Esas dinleme ve gözetleme merkezleri, füzeler ve rampaları, nükleer başlıklar, her an uçuşa hazır ağır bombardıman uçakları bu iç bölgededir ve Amerikalıların kontrolündedir. Casusluk tesislerinde dinleme ve gözetleme sistemleriyle elde edilen bilgiler doğrudan Amerika'ya, Pentagon'a bildirilmektedir. Amerika her an bu üsleri, oralardaki füzeleri, nükleer başlıkları, bombaları, uçakları kullanabilir, Türkiye'yi bir oldu bitti ile karşı karşıya bırakabilir.

[...]

Bunu sağlamak ve gerçekleştirmek Parlamento muhalefetinin ihmale gelmez görevidir. Bu Parlamento görevi en başta CHP'ye, sonra da durmadan Batı Kulübünün tahakkümünden söz eden MSP'ye düşmektedir.

[...]

Yenilmez güç kitlelerin örgütlü gücüdür. Biz bilimsel sosyalist platformda olan partiler, ilerici sendikal hareketin örgütü DİSK, demokratik kitle ve meslek örgütleri ülkede kitlesel bir barış hareketi oluşturmakla, veya oluşturulmasına katkıda bulunmakla yükümlüyüz. Barışı koruma ve güçlendirme yolunda çalışma Barış Derneği'nin özgün işlevidir. Ama, ülke çapında kitlesel bir barış hareketi yaratı-

labilmesi, tüm demokratik, ilerici, sol güçlerin aktif katkısıyla mümkündür. Barış hareketinin kitleselleştirilmesi gereği gündemdedir. Barış Derneği bugüne kadar dikkat çekici bir canlılık göstermiş, yararlı çalışmalarda bulunmuştur. Bu toplantısıyla Barış Derneği'nin yeni bir döneme gireceği anlaşılmaktadır. Bu yeni dönem çalışmalarının barış hareketinin kitleselleştirilmesine ağırlık vereceğini umut eder, yürekten başarılar dilerim.

Çark Başak, Sayı 75-76, 1 Nisan 1980

[Aynı toplantıdan]

Yenilmez Güç, Kitlelerin Örgütlü Gücüdür

Nükleer silahların icat edilip geliştirilmesine girişildiğinden beri barış sorunu insanlığın en başta gelen yaşamsal sorunu oldu. Son zamanlarda emperyalizmin silahlanma yarışını körükleme, detantı baltalama, sıcak ve soğuk savaşı kışkırtma girişimleriyle barışı koruma ve güçlendirme sorunu daha da ivedilik ve önem kazandı. Nükleer bir 3. Dünya savaşının ölümcül olasılığı karşısında diğer bütün ekonomik, politik, sosyal sorunlar geri plana düşmektedir. Kuşkusuz dünya barışını tehditlere karşı koruma ve perçinleme sorunu, ekonomik, politik, sosyal sorunlardan kopuk değildir. Hep bildiğimiz gibi, savaş tehdidi ve tehlikesi emperyalizmin ileri evrelerindeki bunalımlı kapitalizmin çelişkilerinden, onun dünyayı kendi sömürü ve tahakkümü altına alma kasıt ve çabalarından doğmaktadır.

Yurdumuz Türkiye bu savaşçı kapitalist dünyanın bir parçası olması nedeniyle, dolaylı olarak, barışı tehdit eden, savaşı kışkırtan saflarda yer almaktadır. NATO üyesi olması, topraklarında Amerikan casusluk tesisleri ve askeri üsleri bulundurması nedeniyle de Türkiye, dünya barışını tehdit konusunda doğrudan bir rol oynamaktadır.

Amerikan emperyalizminin batılı ortaklarıyla birlikte planladığı askeri ve politik stratejinin baş hedefi Sovyetler Birliği'dir. Casusluk tesisleri ve askeri üsleri de Sovyetler Birliği'ne yöneliktir. Bir nükleer savaş patladığında Türkiye'nin bu tesis ve üsler nedeniyle bu savaşa bulaşacağı kuşkusuzdur. Ayrıca, son Ortadoğu bunalımı koşullarında ABD, bölgeyi kontrol ve baskı altında tutmada ve gerekli gördüğünde askeri müdahaleleri gerçekleştirmede Türkiye'yi vazgeçemeyeceği bir köprübaşı olarak görmektedir. Uzun süre bekletildikten sonra birkaç gün önce apar topar imzalanan Savunma ve İşbirliği Anlaşması Türkiye'nin Amerika'ya, emperyalizme bağımlılığını pekiştirmiş, Amerika tarafından araç olarak kullanılması imkânını ve olasılığını kolaylaştırmıştır.

Üslerin Türk Silahlı Kuvvetlerinin üsleri olduğu iddiası gerçek duruma aykırıdır, bir aldatmacadır, üslerde Türk bayrağının dalgalanması, bir Türk komutanının bulunması bunları Türkiye'nin kontrolüne koymaya, Türkiye'nin malı yapmaya yeterli değildir. Üslerde bir iç bölge, bu bölgede çalışan Amerikan personeli

ve onların bağlı olduğu bir Amerikalı komutan vardır. Esas dinleme ve gözetleme merkezleri, füzeler ve rampaları, nükleer başlıklar, her an uçuşa hazır ağır bombardıman uçakları bu iç bölgelerdedir ve Amerikalıların kontrolündedir. Casusluk tesislerinde dinleme ve gözetleme sistemleriyle elde edilen bilgiler doğrudan ABD'ye, Pentagon'a bildirilmektedir. Amerika her an bu üsleri, oralardaki füzeleri, nükleer başlıkları, bombaları, uçakları kullanabilir, Türkiye'yi bir oldu-bitti ile karşı karşıya bırakabilir.

Türkiye'nin ulusal çıkarları dünya barışının korunma ve güçlenmesindedir. Türkiye'nin ulusal çıkarları bölge barışının korunması, bölgedeki ülkelerle iyi ilişkilerin, dostluğun ve yardımlaşmaların geliştirilmesindedir. Türkiye'nin NATO üyeliği, topraklarında Amerikan askeri üs ve casusluk tesisleri bulundurması bu iki yönlü ulusal çıkarlara aykırıdır.

SİA Anayasaya Aykırıdır, Reddedilmelidir

Amerika ile imzalanan, üslere ve casusluk tesislerine ilişkin Savunma ve işbirliği Anlaşması mutlaka ve mutlaka TBMM'ne getirilmeli, ulusal çıkarlara olduğu kadar Anayasaya, hatta TCK 125. maddesine aykırı olduğu için reddedilmelidir.

Ama barışı korumada, savaş kışkırtıcılığına karşı çıkmada ve ulusal çıkarları savunmada asıl görev öz nitelikleriyle yurtsever ve barışçıl olan işçi, emekçi kitlelere, onların ekonomik ve politik örgütlerine, demokratik, ilerici, sol örgüt ve güçlere düşmektedir. Egemen sınıfların savaşçıl, sömürücü, baskıcı politika ve uygulamaları ancak kitlelerin örgütlü karşı koyuşu, mücadelesiyle dizginlenebilir, giderek etkisizleştirilebilir.

Barış Hareketini Kitleselleştirmekle Yükümlüyüz

Yenilmez güç kitlelerin örgütlü gücüdür. Biz, bilimsel sosyalist platformda olan partiler, ilerici sendikal hareketin örgütü DİSK, demokratik kitle ve meslek örgütleri ülkede kitlesel bir barış hareketi oluşturmakla, oluşturulmasına katkıda bulunmakla yükümlüyüz. Ülke çapında kitlesel bir barış hareketi yaratılabilmesi, tüm demokrat, ilerici, sol güçlerin aktif katkısıyla mümkündür. Barış Derneği bugüne kadar dikkat çekici bir canlılık göstermiş, yararlı çalışmalarda bulunmuştur. Bu toplantısıyla Barış Derneği'nin yeni bir döneme gireceği anlaşılmaktadır. Bu yeni dönem çalışmalarının barış hareketinin kitleselleştirilmesine ağırlık vereceğini umut eder, yürekten başarılar dilerim.

Yürüyüş, Sayı 261, 8 Nisan 1980

70. Yaşgünü Dolayısıyla Yürüyüş Dergisiyle Söyleşi

Başlangıcından bugüne dek Türkiye'deki sosyalist hareketin bir değerlendirmesini yapar mısınız?

Çok geniş kapsamlı ve derinlemesine bir konu. Böyle bir konuşmada ancak, çarpıcı bir kaç noktaya değinmekle yetinmek gerek. Türkiye'deki harekette dikkat çekici ilk nokta, süre olarak, uzun süreli bir hareket oluşu. 60 yıllık bir politik hareket oluşu. Fakat, hareketin bugünkü durumuna, yakın geçmişteki durumuna baktığımız zaman, işçi sınıfının politik hareketinin bu 60 yılla orantılı sayılabilecek bir gelişme göstermemiş olduğunu görüyoruz. Dünyanın diğer bazı memleketlerinde, bakıyorsunuz, yine aynı zamanlarda başlamış politik hareket ve bugün çok güçlü partiler ortaya çıkmış, işçi sınıfının politik hareketinin partisi olarak, Türkiye'de bu durum görülmüyor. Bunun öznel nedenleri olabilir. Ve vardır kanaatimce. Yani örgütlenme bakımından, örgütün çalışması, politik, ideolojik düzeyi bakımından eleştirilecek tarafları vardır. Ama bu yeterli değildir yaptığım tesbiti açıklamaya. Toplumdan gelen daha temel, nesnel nedenler de var.

Bu konuda iki noktaya kısaca işaret edebilirim. Birisi, Türkiye'de Ulusal Kurtuluş Savaşı sona erdirilip, Cumhuriyet ilan edildikten sonra, Batı örnek alındığı iddiasıyla harekete geçildiği halde, Batıdaki burjuva demokrasileri gibi bir demokrasiye gidilmemiş olmasıdır. Bir taraftan Osmanlı imparatorluğundan gelen mutlakiyetçi, tek merkezli bir devlet geleneği var, diğer yandan Türkiye burjuvazisinin en baştan beri kendisine asıl tehlikenin nereden geldiğinin farkında olması var. Bilimsel değerlendirmeler yapmadan, -ben buna sınıf içgüdüsüyle diyorum- işçi, emekçi sınıfları en baştan kontrole alma yoluna girmiştir. Ulusal Kurtuluş Savaşı yıllarında işçi sınıfı ve emekçi kitlelerde görülen hareketliliği önlemek yoluna gitmiştir ve önlemiştir. 1930 yılına erişmeden, 1920 yıllarının başında var olan hareketlilik bastırılmıştır. Doğu'daki isyan bahane edilerek çıkarılan Takrir-i Sükûn Kanunu asıl işçi sınıfına, halk kitlelerine karşı baskı aracı olmuştur. Böylece, 1930'lara doğru, işçi sınıfı partisi olan veya olmak iddiasında olan partiler ortadan kaldırılıyor. Sendikalara tahammül edilemiyor. Onlar da giderek tasfiye olunuyor. Ve 1930'a geldiğimizde, ortada sendikalar alanında da, yardımlaşma dernekleri olmaktan öteye gitmeyen örgütlerin dışında sendika kalmıyor. 1936'da çıkarılan iş yasası ile sendikalaşma, grev, toplu sözleşme gibi haklar tamamen reddedilmiş oluyor, işçiler denetim altına alınıyor. Bunlar, işçi sınıfının politik hareketinin gelişmesine elverişli koşullar değil. Dünyanın başka yerlerindeki gelişmeler de gösteriyor ki, bu derecede baskıcı rejimler altında hareket, ancak illegal olarak yürüyebiliyor ve büyük boyutlarda gelişme fırsatı da olmuyor. Hatta o kadar ki, Hitler öncesi Almanya'sı gibi, işçi sınıfının partisinin çok güçlü olduğu, seçimlerde milyonlara varan seçmenden oylar aldığı bir ülkede bile bir faşist rejim, bir baskıcı rejim gelince partinin etkinliğini göremiyorsunuz. Türkiye'de esasen genç olan hareketin ilk adımlarının, bu derece baskıcı bir rejim

altında atılmış olması, gelişmesini önleyici bir faktör olarak büyük rol oynuyor.

Tabii, tek parti rejiminin bu niteliğinin oluşumunda, Türkiye burjuvazisinin Avrupa'da gelişen faşist hareketlerden de deneyim aktarması söz konusu. Mussolini ve Hitler yönetimleri, gerçekten Türkiye burjuvazisi için, işçi sınıfı hareketinin bastırılması konusunda model oluyor. Ve nihayet bilindiği gibi, 1936'da ünlü 141. ve 142. maddeler alınıyor İtalyan yasasından. Hareketin gelişmemesinde hem öznel, hem de böylesine önemli nesnel nedenler var.

Bir başka nesnel neden olarak şuna da işaret edebiliriz sanıyorum. Cumhuriyetin ilanından sonrası dönem, bir devrim öncesi dönemi değildir, bir devrim sonrası dönemidir. Burjuvazi kendi çapında bir devrim yapmıştır. 1908'de başlayıp, 1923'te Cumhuriyetin ilanıyla noktalanan bir burjuva devrimi yapmıştır. 1923'den sonra da, bu burjuva devrimini güçlendirmek, geliştirmek yoluna gidilmiştir. Onun için de böylesine baskıcı olabilmiştir. Muzaffer bir burjuvazinin, devrim sonrası yönetimiyle karşı karşıyayız. Halbuki, devrim öncesi durumlardadır ki, toplum çözülme halinde bulunduğu için ilerici hareketler, bu arada, tabii işçi sınıfı hareketi gelişme fırsatını daha kolay bulur. Zannediyorum ki, bu da bir faktör olarak gösterilebilir.

Bu konuyu bir de Türkiye İşçi Partisi'nin eski ve yeni dönemde bu çerçeve içindeki deneyiminin ne olduğu noktasına bağlayabilir miyiz?

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşuyla birlikte bence başta gelen önemi şudur: TİP kuruluncaya dek hareket, 1946'daki kısa dönem dışında, hep illegaliteye itilmiştir. Ve anlattığım koşullarda illegaliteye itilmiştir. Bu hareket işçi sınıfıyla gerçek ilişkiler kurup, işçi sınıfının içine yerleşememiştir. Daha çok küçük bir grubun -işçi sınıfından fiili ilişkiler bakımından kopuk diyebileceğimiz- bir hareketi olmuştur. Bu hareketi yürütenler içinde şüphesiz işçiler vardı. Ama birey olarak. Partinin, örgüt olarak işçi sınıfının içine girmesi, orada köprübaşı kurması, işçi sınıfıyla sınıf olarak sürekli ilişki içinde olması durumu yoktu.

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşu ise, bir kere, işçi sınıfından gelen bir hareket. Bilindiği gibi 12 sendikacı Partiyi kuruyorlar. Ben bunun üzerinde her zaman durmuşumdur. Çünkü bir küçümseme eğilimi görülmüştür bazı solcularda. Bu sendikacılar sosyalist değildi, bilinçli değildi, kişisel dürtülerle partiyi kurdular gibi... Halbuki, bence olayı öyle ortaya koymak, o açıdan bakmak yanlış, işçi sınıfı bir politik bilinçlenmenin hiç değilse eşiğine gelmiş. Onun belirtileri ortaya çıkmış, içlerinden kimilerinin kişisel hesapları vardı deniyorsa bile, gene objektif olarak işçi sınıfı hareketinin ekonomik düzeyden, sendikal düzeyden politik düzeye kaymasının bir belirtisi olarak ortaya çıkmaktadır Partinin kuruluşu. Bence öyle alınmalıdır. Ve TİP kurucuları bir yıl sonra sosyalist aydınları çağırdılar. Parti, bilimsel sosyalistleşme sürecine girdi. Sosyalist bir parti kimliği ile kurulmadı, o zamanki programına bakınca bunu görüyoruz, ama o kimliği bir süreç içinde kazanma yoluna girdi. Şu oldu (bu büyük bir adım bence): Ondan önce illegal koşullarda, sözünü ettiğim kopuklukta olan hareket, bu kopukluktan (kitlelerden ve işçi sınıfından kopuklu ktan) kurtuldu. Çok geniş çapta olmasa da, kuruluşundan başlayarak işçi sınıfıyla bir ilişki içinde gelişti. TİP'in bence önemi ve anlamı bu. Uzun yıllar illegalitede böyle soyutlanmış, tıkanmış bir hareket varken, şimdi işçi sınıfıyla organik bağlar içinde,

onunla ilişki içinde, soyutlanmamış bir hareketin ortaya çıkışı.

TİP'in kuruluşunun tabii bir de şu anlamı var: Türkiye artık bir işçi sınıfı partisinin kurulmasına olanak verecek bir demokratikleşme aşamasına gelmiş. "Liberal" bir aşamaya gelmiş diyebiliriz. Bundan yararlandı Türkiye İşçi Partisi. Zaten, 1960-70 dönemi, Osmanlılarda yenileşmenin başladığı zamandan bu yana geçen uzun süreyi ele alırsak, diyebiliriz ki, Türkiye tarihinin en demokratik ya da en "liberal" dönemidir. TİP, bundan sonuna kadar yararlanmasını bildi. Ve Türkiye, 1960-71 arasında tarihinin en liberal, en demokratik bir dönemini yaşadıysa, bunda TİP'in de büyük katkısı oldu. Çünkü, TİP gibi bir hareket olmasaydı, ona koşut, onunla beraber, onun dışında da sol aydınlar ve gençlik arasında bir hareket belirmeseydi, Türkiye'deki demokrasi 1960-71 arasında olabildiği kadar olamazdı. Çünkü, demokratik hak ve özgürlükler ancak onlara sahip çıkılarak, onların uğrunda mücadele veren güçler varsa hayata geçiyor. Yoksa 1961 Anayasasının, o demokratik, halktan yana maddeleri tamamen kâğıt üzerinde kalırdı.

Türkiye İşçi Partisi, örgütlü olarak ve çok bilinçli olarak demokratik özgürlüklere sahip çıktı. Anayasal haklara sahip çıktı. Ve Anayasa hukukunun oluşmasında en büyük rolü oynadı. Çünkü, Anayasa hukuku, Anayasa maddelerini yazmakla oluşmaz. O maddelerin uygulanmasıyla, ve uygulamada yorumlanmasıyla oluşur. Bu konuda önemli yorumlar yaptı Türkiye İşçi Partisi. Bir gün mecliste, bizim bir arkadaşımızın konuşmasından sonra Demirel kürsüye geldiğinde şunu söyledi: "Bu TİP sözcülerine bakarsanız, bizim Anayasa onların programına göre yapılmış." dedi.

Biz, Anayasaya öyle yorumlar getiriyorduk ki, Kurucu Meclis'te, Anayasayı yapanlar, o maddelerin öyle yorumlanabileceğini öyle sonuçlar çıkarılabileceğini düşünmemişlerdi. TİP demokratik ortamı geliştirmekle, Türkiye'de ilk olarak işçi sınıfının bilimsel sosyalist, politik hareketinin meşruiyetini, yalnız yasal değil, fiili anlamda da açıkça kabul ettirdi. Bu ilk defa oluyordu, Türkiye tarihinde. Artık işçi sınıfının politik mücadelesi toplum dışına itilmek istenen bir hareket değildi, itibarı olan, resmen kabul edilmek zorunda kalınan bir hareketti. Bu, demokratikleşmeye çok önemli bir katkı oldu.

Parti, dediğim gibi, bu on yıl süresince hep bilimsel sosyalistleşme sürecini yaşadı. Dördüncü Kongre ile de bilimsel sosyalist bir raya oturdu. Dördüncü Kongre ile TİP mükemmel, dört başı mamur bilimsel sosyalist bir parti oldu demek istemiyorum. Ama bilimsel sosyalist düzeye diyalektik sıçramayı yaptı. Elbette ki, bu niteliğini daha geliştirmesi, yetkin bir hale getirmesi gerekiyordu. Ne yazık ki bu gerçekleşemedi. Kongreden altı ay sonra parti kapatıldı. Biz, derhal parti örgütlenmesine, eğitimine başladık ama, beş, altı ayda fazla yol alınamazdı, tabii.

Eski dönemin temel işlevini, işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketinin meşrulaştırılması olarak görürsek, bu yeni dönemde partinin güncel işlevi ne olacaktır?

Bir defa meşruiyetini kabul ettirme süreci devam ediyor. Meşruiyetini kabul ettirme, yalnızca yasal kabul ettirme değildir. Asıl kitlelerin vicdanında kabul ettirmektir. Genel olarak Türkiye İşçi Partisi, kitlelerin vicdanında, işçi sınıfının nezdinde de kabul edilir hale gelmiştir. Ama, bunu genişletmek zorundayız. Bu, devamlı daha

geniş kitlelere açılmak, kitleler içinde kökleşmek şeklinde olacaktır.

İsterseniz, bugünkü Türkiye'nin koşullarına gelelim

Oraya geleceğiz tabi.. Bugünkü hareket için en sonra söyleyeceğimi, baştan söyleyerek konuya gireyim, Hareketin görevi ne olacaktır, derseniz, defalarca belirttiğimiz ve hepimizin bildiği üzere, hareketin önündeki güncel ve çok ivedi sorun işçi sınıfının birliğini sağlamaktır. Bu, sendikal anlamda, ekonomik mücadelenin örgütlü alanında da böyle, politik alanda da böyle, ivedi ve önemli olarak politik hareketin birliğini sağlamak görevimiz var. Politik hareket tekleşmek zorundadır. Ayrıca, faşizm tehlikesi her zamandan daha büyük boyutlara gelmiş ve Orta Doğu'daki durum sonucu emperyalizmin Türkiye üzerindeki baskısı daha da artmış olduğu için, Orta Doğu'daki gelişmeler savaşa doğru yönelen tehlikeli durumlar yarattığı için, işçi sınıfının politik hareketinin tekleşmesinin yanısıra, emperyalizme ve faşizme, tekellere ve şovenizme karşı bütün demokratik güçlerin güç ve eylem birliğinin gerçekleştirilmesi ve bunun sürekli hale getirilmesi için de bir cephe olarak örgütlenmesi zorunluluğu vardır. Bu da çok güncel ve ivedi bir sorundur. Çünkü, savaş ihtimali daima gerici güçlere fırsat verir ve onların işini kolaylaştırır.

Bu birliğin kurulmasında TİP'in rolü ne olacaktır?

Ne olacak değil, halen ne oluyor? Türkiye İşçi Partisi bu konuda en büyük sorumlulukla ve bilinçle hareket ediyor. Açık yürekle söyleyebilirim ki, Türkiye İşçi Partisi, yalnızca Türkiye işçi sınıfının yararlarını düşünüyor, dar partisel hesaplar yapmıyor. Son derece büyük sorumlulukla, tutarlılıkla ve dürüstlükle hareket ediyor. Onun için çok önemli bir rolü, belirleyici bir rolü olacaktır.

Yürüyüş, Sayı 263, 22 Nisan 1980

Uzun Soluklu Mücadele ve Gençler

Siz uzun soluklu bir mücadele dönemi yaşadınız. Gençlere böyle uzun ve soluklu bir mücadele için ne öğütler verirsiniz?

Evvela uzun süreli kalabilmek için sağlığa çok önem vermek gerekir. Bunun için de muntazam bir hayat yaşanmalıdır. Ve bunu sadece kişisel açıdan söylemiyorum. Herkes için sağlıklı yaşamak bir amaçtır, ama bilimsel sosyalistler için bu politik bir görevdir, iyi mücadele edebilmek, dayanabilmek için sağlıklı olmak gerekir. Düzensiz bir hayat, onun yorgunluğu, verimli çalışmanın şartları değildir. Verimli çalışılamaz bu şartlarda! Onun için elimizden geldiğince, yaşamımıza, sıhhatimize dikkat etmemiz gerek. Bu dediğim gibi politik bir görev.

Bu birinci dikkat edeceğimiz noktadır. Buna bağlı olarak diyebiliriz ki, aynı zamanda dış görünüşümüze dikkat etmek lazım. Bunda şıklığı kastetmiyorum. Ama bir elbisemiz varsa, o derli toplu temiz olmalı. Tıraş olmamış, saçı taranmamış, paçası, eteği sökük, bir görünümde olmamalıyız. Çünkü insanlara önce dış görünüşümüzle etki yapıyoruz. Söyleyeceğimiz sözün bir ağırlık taşıması için bizi gördüğü zaman "bu da neyin nesi" dedirtmemek gerek.

Üzerinde durulacak ikinci bir nokta, kendimizi devamlı geliştirmemiz gereğidir. Ben, bunu devamlı söyleyegeldim. Konuşmalarımda söyledim, yazdım da. "İşte ben bilimsel sosyalist oldum" deyip noktayı basmak olmaz. Bilimsel sosyalist olmak sürekli bir gelişmedir, bir süreç işidir, öyle olması gerekir. Bunun yaşı yoktur. Benim gibi 70 yaşına da gelseniz, yine daha iyi bir bilimsel sosyalist olabilme zorunluğu ve olanağı vardır. Ve bana düşen görev kendimi daha iyi bir bilimsel sosyalist olma yolunda geliştirmeye çalışmaktır. Daha önce de söylemişimdir. "Bir insan ben artık oldum. İşte bilimsel sosyalist bu kadar olur" der de, kendisini devamlı olarak aşmayı, geliştirmeyi bir hedef olarak almazsa, o insan ölmeden önce ölmüş demektir. Politik olarak ya da kişilik olarak ölmüş demektir. Çok zengin bir teorik ve pratik hazinesi olan, 1,5 yüzyıla varan zengin bir birikimi olan bilimsel sosyalist gelişmeyi öğrenmeliyiz. Buna zorunluyuz.

Fakat öğrenmeyi, okuduklarımızı adeta ezberlemek anlamında, aynen tekrarlamak anlamında değil, kafamızda tartışarak yapmalıyız. Bizim, öğrenim sistemimizden gelen hatalardan arınarak, ezbercilikten, aynen tekrarlamaktan kaçarak, okuduklarımızı, daima, adeta kafamızda tartışarak okumamız lazım. Sual sorarak, suallerin cevaplarını arayarak, tartışarak, bağlantılarını kurarak, fikirler birbirlerine nasıl bağlanmış, nasıl neticeye gitmiş, hep bunun bilincinde olarak, böyle bir değerlendirme içinde okumamız gerek.

Okuduklarımızı da mutlaka kendi mücadele koşullarımıza, kendi memleketimizin koşullarına bağlamamız, uyarlamamız gereği vardır. Şablonculuğa düşmemeye, çok, ama çok dikkat edilmelidir. Başka memleketlerde böyle olmuş, bizde de böyle olur diye aktarmak, şablonculuk denen şey. Bu değil. Bu söyleşi içinde de,

altını çizerek birçok kere yazdığım ve söylediğim bir gerçeği tekrarlayacağım. Bin kere de söylesem azdır. O da bilimsel sosyalizmin şu kuralı, devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz. Ama devrimci teori, somut koşulların somut tahlili neticesinde elde edilir.

Tabii bu tahlil bilimsel sosyalist teorik çerçeve açısından elde edilir. Bunu hiç unutmamalıyız. Kendi hareketimize, kendi koşullarımıza okuduklarımızı uyarlamak. Kendi sorunlarımızı çözmek için literatüre müracaat ederiz, bu bizim için çok aydınlatıcı olur, bize yol gösterici olur. Ama her zaman bize milimi milimine uygun olmaz, bize yol gösterici olur, esas çözümün anahtarını verir. Bunu pratikte uygulamaya gelince, ayrıntı gibi görünen, küçük gibi görünen, ama uygulamanın başarılı olup olmayacağını büyük ölçüde etkileyen bir takım sorunlar çıkar. Bunları okuduklarımız, öğrendiklerimiz ışığında çözebilmemiz gerekir.

Dediğim gibi gerek bilgimizle, gerek bilincimizle, gerek mücadelemizle, gerek yaşamımız, kılığımız kıyafetimizle Partili olarak yeteneklerimizin ölçüsünde örnek insan olmaya çalışmalıyız. Ve tekrar edeyim. Propaganda için kitlelere gittiğimiz zaman, biz birey olarak güven uyandıran, saygı uyandıran insanlar olmalıyız. Güven veremiyorsak, saygı uyandıramıyorsak, bilimsel sosyalizmin en büyük doğrularını tekrarlayalım, en hızlı keskin ajitasyonları yapalım netice alamayız. Her birimiz kendi şahsımızda hareketi ve davayı temsil ediyoruz. Onun sorumluluğunu her an duymamız gerekir.

Yürüyüş, Sayı 263, 22 Nisan 1980

1 Mayıs 1980'e Giderken

İstanbul'da Spor ve Sergi Sarayı'nda 1 Mayıs ve Parti'nin 5. yıldönümü dolayısıyla düzenlenen toplantıda yapılan konuşmadan, 26 Nisan 1980.

Bu yıl, bölgemizde politik havanın ısındığı, uzaktan uzağa savaş şimşeklerinin çaktığı; ülke içinde ise, tam bir baskı rejimine doğru gelişmelerin hızlandığı ve sınıf mücadelesinin şiddetlendiği bir ortam içinde 1 Mayıs'a gidiyoruz.

Bölgedeki olumsuz gelişmeler Türkiye'yi ve Türkiye halkını doğrudan ve çok yakından ilgilendirir. Birincisi, egemen bir devletin iç işlerine müdahale, hatta gerekli görülürse silahlı müdahaledir söz konusu olan. Devletlerin bağımsızlığı, egemenliği, içişlerine karışılmaması ise devletlerarası hukukun temel kuralı, ulusal varlığın temel koşuludur. Bizim gibi geri, emperyalizme bağımlı ülkeler emperyalizmin müdahaleleri, hele askeri müdahaleleri karşısında özellikle duyarlı olmak durumundadırlar. Böyle bir müdahale ihtimali, tehlikesi bizim de içinde bulunduğumuz bölgede belirirse elbette bizi daha da yakından ilgilendirir. Bu tür bir müdahale bölgesel veya dünya çapında bir savaşa yol açabilir. Orta Doğu gibi bir bölgede Amerika'nın askeri müdahalesinin aynı düzeyde bir tepki veya tepkilerle karşılaşması olasıdır. Türkiye'nin ulusal çıkarları, halkın çıkarları ise savaşta değil barıştadır. Halkımızı savaşın cana kıyımından, acılarından, yıkıntılarından korumak, çocuklarımıza ve gençliğimize bu bakımdan güvenli, aydınlık, barış içinde bir dünya bırakmak hem görevimiz, hem de gönülden dileğimizdir.

Türkiye'nin NATO üyeliğinin ve toprakları üzerindeki Amerikan üslerinin ülkemizi her zaman bölgemizdeki bir savaşa, veya nükleer bir dünya savaşına bulaştırması tehlikesi olduğunu yıllardır vurguladık. Bu üyelik ve üsler varolduğu sürece bölgedeki ne sosyalist, ne de Arap ülkelerle iyi ilişkilerin gerektiği gibi gelişemeyeceği, güven ortamının oluşamayacağı üzerinde tekrar tekrar durduk. Şimdi Orta Doğu'daki son gelişmelerle bu olumsuzluklar ön plana çıktı. Amerika Türkiye üzerine, bir AP'li politikacının deyimiyle "dostane" (!) baskı yapıyor. Ayrıca Amerika tüm müttefiklerinden, İran'a karşı aldığı yaptırım önlemlerini desteklemelerini istemiş, aksi halde aradaki ilişkileri değiştireceği tehdidini yapmış bulunuyor. Türkiye'ye İran'a ekonomik ambargo koyması yönünde yaptığı baskı ise gazete manşetinde. (İran'a mal götüren TIR'ların Türkiye'den geçmesine izin verilmemesi İran'ı gerçekten zor duruma düşürebilir. Hükümet asla ABD'nin bu baskısına boyun eğmemelidir.) Amerika hem Türkiye'deki üslerinden kalkacak casus uçaklarıyla Sovyetler Birliği'ni daha yakından gözetlemek, hem de bu üslerini Orta Doğu'da, şimdiki halde İran'a karşı girişeceği askeri operasyonlar için kullanmak istiyor. Türkiye, üslerin NATO amaçları için NATO alanında kullanılması üzerinde ısrar edince de, şimdi, NATO'nun görev alanını genişletmek önerisi gündeme getiriliyor. Emperyalizm pençesine geçirdiği Türkiye'yi hiç salıvermek niyetinde değil.

Buna karşılık AP Hükümeti Amerika'ya ve tümüyle emperyalizme ne karşı çıkmak niyetinde, ne de gücünde. İçine sıkıştığı ekonomik-mali kıskaç, hükümeti ABD' ye boyun eğmeye iteliyor. Ordunun silah ve araç gereç eksikleri de aynı yönde etki yapıyor. Bundan ötürü, Amerika ile Savunma ve İşbirliği Anlaşması apar topar imzalandı. Bundan ötürü, IMF'nin ağır şartları sessizce kabul edildi ve şimdi bir yıllık değil, üç yıllık bir anlaşma için, yani Türkiye'yi üç yıl IMF'nin demir kontrolü altına sokmak için masaya oturmaya hazırlanıyor. Ve yine bundan ötürü, OECD'de sadaka kutusu dolaştırılıyor.

Mümkün olsa, AP de mirasçısı olduğu Demokrat Parti gibi Türkiye'yi bir küçük Amerika yapmak ister. Ne var ki, böyle isteklere kapılıp kolayca hükümet edebilme günleri çok gerilerde kaldı. AP'li hükümet yetkilileri yine de, 1950'lerde DP'li iktidarın yaptığı ölçüde Amerika'nın isteklerine uyamıyorlar, tam "evet" diyemiyorlar. Parlamentoda muhalefet partilerini hesaba katmanın yanı sıra, asıl, parlamento dışında etkin bir demokratik toplumsal muhalefet var. Uyanık bir kamuoyu, bilinçli ve dövüşken bir işçi sınıfı ve emekçi kitleler, ilerici, sol, sosyalist parti ve kuruluşlar ülke politik yaşamında etkin bir yer tutuyor. Demirel ve iş ortakları bu güçlerin baskısını ense köklerinde duyuyorlar. AP iktidarı ve onun sınıfsal dayanağı büyük burjuvazi üzerinde bu anti-emperyalist baskıyı artırmak, Türkiye'nin emperyalizme tam teslimiyetini önlemek hepimizin yurtseverlik görevimiz, işçi, emekçi halkımıza namus borcumuzdur.

Türkiye için tehlikeler yaratacağı, bölge barışını bozacağı ve dünya barışını tehdit edeceği bir yana, Amerika'nın Orta Doğu'da İran'a, Afganistan'a veya diğer herhangi bir ülkeye askeri saldırısına dünyanın tarihsel gelişmesi ve dünya devrimci hareketi açısından da müsaade etmemek gerekir. Dünyanın gidişi kapitalizmden sosyalizme doğrudur. Bu, insan toplumlarının evriminde nitel bir sıçramanın, yeni bir aşamaya ulaşmanın ifadesidir. Emperyalist kampın lideri Amerika'nın emperyalizmin boyunduruğundan kurtulup ulusal bağımsızlık ve egemenliklerini elde etmek veya güçlendirmek, kalkınıp ilerlemek için savaş ve uğraş veren ülkelere saldırısı tarihsel akışa ters düşen, onu engelleyici bir etmendir. Tarihin çarkı genelinde, geri döndürülemez ama geçici olsa da şurada burada engellenebilir, duraksatılabilir, büyük kayıplar, yıkıntılar, acılar pahasına... Buna fırsat verilmemelidir. Emperyalizmin, gericiliğin İran, Afganistan veya bir başka ülkeye saldırısı veya saldırısı olasılığı karşısında kendi yurdumuz söz konusuymuş gibi duyarlı ve bu ülkelerle dayanışma içinde olmalıyız. Bu proleter enternasyonalizminin bir gereğidir.

Bölgede bunalımlı olan durum ülkemiz için de daha az bunalımlı değildir. Az önce işaret edildiği üzere Türkiye IMF aracılığı ile emperyalizme tam bir ekonomik ve mali teslimiyet yoluna sokulmuştur, burjuvazinin has partisi AP'nin iktidarı tarafından. Dünya Bankası, OECD bu teslimiyeti perçinlemektedirler. Amaç, emperyalizme bağımlı geri Türkiye kapitalizmine bir nefes aldırmak, onu olabildiğince ayakta tutabilmektir. Bu amaçta hem emperyalist dünya kapitalizminin, onun gelişmiş ülkelerinin, hem de azgelişmiş Türkiye'nin emperyalizmle işbirliği eden yerli büyük burjuvazisinin çıkarları vardır. Ya işçi, emekçi halk kitlelerinin? Onların, kıracakları zincirlerinden başka hiçbir şeyleri yoktur.

Fiyatlar serbest bırakılacak, gerçek ücret ve maaşlar dondurulacakmış. IMF'nin

yani emperyalizmin sunduğu reçete, bu. Enflasyon böylece kontrol altına alınacak, durdurulacakmış. Serbest bırakılan fiyatlar -ki serbest bırakıldı da- başını alıp gidecek, dondurulmuş maaş ve ücretlerle veya başkaca sınırlı olan gelirle kitleler bu zirveye çıkmış fiyatlarla satılan malları alamayacak, böylece piyasada talep düşecek, fiyat yükselişleri duracakmış. Halk kitlelerinin zaten yetersiz olan tüketimini daha da kısıtlayarak, düşük yaşam düzeyini daha da düşürerek, en alt gelir düzeyindekileri doğrudan açlığa iterek enflasyonu durdurmak, durdurulabilirse eğer! Vergilerin ağır yükünü kitlelerin sırtına bindiren vergi kanunu tasarısı da cabası. Emperyalizmin ve iş ortağı yerli büyük burjuvazinin bunalımdan çıkış reçetesi böylesine hayâsızca halk kitlelerine karşı!

Terör Demirel'in azınlık iktidarında daha da arttı. Terörün ikili amacı olduğu artık her zamankinden daha da açıkça görülüyor. Birisi, yasal baskı ve şiddetle sindirip yıldıramadıkları, kontrol altına alamadıkları işçi sınıfını, ilerici, sol görüşleri yasadışı terörle kırıp sindirmek, geriletmek. Ama bu da yetmiyor. O zaman, yasal baskı ve şiddeti demirden bir korse gibi topluma giydirip kitleleri, ilerici, sol güçleri tam kontrol altına alarak akıllarınca hizaya getirecek bir rejim değişikliği tezgâhlanıyor, terör buna kılıf hazırlamak için tırmandırılıyor.

Bu rejim değişikliği öneri ve hazırlıklarından artık basında açıkça söz ediliyor, bu hazırlıkları yapanlara ilişkin kimi isimler bile açıklanıyor. Asker-sivil iktidar gibi formüller ortaya atılıyor. Hazırlıklar Anayasa değişikliği üzerinde yoğunlaşıyor. İlle de Cumhurbaşkanı seçimi yöntemi ve sahip olacağı yetkiler üzerinde duruluyor. İstenilen, olağanüstü yetkilerle donatılmış, güçlü bir başkanlık sistemi oluşturmak; böyle yetkilendirilmiş cumhurbaşkanlığını, yani yürütmeyi ön plana çıkarıp parlamentoyu, yani yasamayı arka plana itmek, yetkilerini budayarak etkisizleştirmektir. Bu değişiklik, otoriter bir rejimin gerçekleştirilmesi girişimidir. Cumhurbaşkanlığına kudretli bir kişi de oturtulunca girişim istenildiği gibi sonuçlandırılmış olur. Cumhurbaşkanlığı seçiminin bu nedenle uzatıldığı bile söyleniyor.

Yasamaya karşı yürütmeyi güçlendirme girişimi bundan da ibaret değildir. Genel Kurmay Başkanlığı ile Milli Savunma Bakanlığının ortaklaşa hazırladıkları Buhran ve Savaş Hali Yasa tasarısı politika piyasasına sunuldu. Genel Kurmay Başkanlığının yasanın hazırlayıcısı olması bile dikkat çekici. Savaş halinde yürütmenin kullandığı olağanüstü önlemler "buhran ve savaş öncesi halleri"nde de kullanılabilecek, tasarı yasalaşırsa. Fiili bir savaş varolmadığı halde bunalım ve savaş halinin varolduğu hangi ölçütlere göre belirlenecek? Belli değil. Böyle bir halin varlığının ilanı Genel Kurmay Başkanının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunun kararıyla olacağına göre, ölçüt, bu kişilerin kendi öznel değerlendirmeleri olacaktır. İşlemi başlatan öneri Genel Kurmay Başkanından geleceği gibi, söz konusu hal ilan edildikten sonra da güvenlik ve demokratik hak ve özgürlükleri kısıtlama önlemleri konusunda yetki kullanımı Genel Kurmay Başkanına ait olacaktır. Kişi hak ve özgürlükleri iyice kısıtlanabilecek, toplantı ve gösteri yürüyüşleri yasaklanabilecek, basın ve yayın yaşamına sansür konabilecek, gerekli görüldüğünde "bazı bölgelerdeki halk" boşaltılıp başka yerlere gönderilebilecek, savunma sanayii ile ilişkili işyerlerinde her türlü grev yasaklanacaktır. Meclis'ten geçirilmek istenen bu yasa tasarısının yürütme erkinin sivil hükümetten askeri komutanlığa kaydırılmasını, yürütümün askeri-

leştirilmesini öngördüğü de fazla söze gerek bırakmayacak kadar açıktır.

İş bu kadarla da bitmiyor. Özel Güvenlik Kuvvetlerine ilişkin bir başka yasa tasarısıyla, özel sektörün kendini terörizme karşı koruma gerekçesiyle askersel örgüt kurup silahlanması öngörülüyor. Patronlar işçilere karşı artık açıkça silahlı baskı da kullanabilecek. Öngörülen özel güvenlik örgütlerinin, dıştan gelecek terörist saldırılardan çok, asıl, direnen veya grev yapan, işyerinin disiplinini bozduğu iddia edilen işçilere karşı işleyeceği kuşkusuzdur. Bir başka ilginç -ve vahim- nokta, tüm sivil amirlerin, valilerin, kaymakamların ve işletme amirlerinin bu yasa ile askersel yetkilere sahip olacakları, bu yetkileri kullanacaklarıdır. Bu, tüm toplumun askerselleştirilmesinden başka bir şey olmayacaktır. Bir kelime ile, korkunç!

Bu yasa tasarılarına koşut olarak DGM'lerin de yeniden kurulması isteniyor ve MGK'nun son toplantısında bu istem dile getiriliyor. Basında, Ordunun Anayasa değişikliklerine de taraftar olduğu belirtiliyor. Öte yandan Türkiye İşverenler Sendikaları Konfederasyonu Genel Kurulu raporunda, işçi taleplerinin dizginlenmesi, ücretlerin dondurulması, belli süreyi aşan grevlerin durdurulması gibi önlemler ileri sürülüyor, işçi sınıfının demokratik, ekonomik haklarına karşı açık tutum alınıyor. Burjuvazi işçi sınıfıyla kozlarını paylaşmak için günün koşullarını elverişli buluyor.

Öyle anlaşılıyor ki, 27 Mayıs'taki gibi orduyu doğrudan iktidar olmaya yöneltmeden veya 12 Mart'taki gibi yüksek komutanların bir muhtırasıyla hükümeti düşürüp, yerine, uygun görülen bir yenisini getirmeden, ordu, sivil yönetimin içine sokulmak, onun kabuğu içinde etkin kılınmak, devletin temel işlevi olan baskı ve kontrol etme işlevi ona devredilmek isteniyor; bu yönde formüller aranıyor ve bulunuyor. Böylece ordu, askersel bir darbe veya müdahale hareketinde bulunmuş olmayacak, her şey sivil yönetim sekteye uğratılmadan, onun yöntemlerine uygun biçimde yapılacak, bir yumuşak inişle rejim değişikliği gerçekleştirilecek. Bu durum, açık bir askeri darbe veya müdahale olmaması, Batılıların, özellikle de sosyal demokratlarının demokrasi aşkını da tedirgin etmeyecek, AET ülkelerinin ilişkileri kesmesi gibi olumsuz gelişmelere yol açmayacaktır. Egemen güçler düzeyinde tüm taraflar memnun: "hür dünya" memnun, "vatanperver işverenlerimiz" memnun, asker-sivil üst yöneticiler memnun olacaklardır.

Emperyalizmle yerli büyük sermaye sarmaş dolaş olacak, politikacılarının yüzünde güller açacaktır!

Pek de o kadar değil aslında. Emperyalisti, yerlisi olsun, tekelci büyük sermaye derinden derine işçi sınıfının gücünü bilmekte, hissetmektedirler. Tedirgindirler. Tariş olayları, Tekel direnişi, Tekstil ve MESS grevleri işçi sınıfı mücadelesinin yükseliş döneminde olduğunu göstermiştir. Bir kodaman sermayeci MESS grevlerine ilişkin olarak, sorun ücret, para sorunu değil, o halledilir. İşverenden işletmenin sevk ve idaresi alınmak isteniyor, yönetime girilmek isteniyor, diye Tercüman'da yakınıyordu. Anlaşmazlığın düğüm noktası bu ise, çok ilginç ve önemlidir.

Bu dış ve iç koşullar içinde 1 Mayıs'a gidiyoruz. 1 Mayıs, işçi sınıfının ulusal ve enternasyonal birlik, dayanışma, mücadele günü olarak tanımlanır. Bu tanımlama 1980 Türkiye işçi sınıfı için özellikle geçerlidir. İşçi sınıfımızın önünde çetin, çetin olduğu kadar onurlu görev ve sınavlar var. Bu görev ve sınavlarda işçi sınıfımız yalnız değil. Tüm yurtseverler; demokratlar, ilericiler, sollar, bilimsel sosyalistler em-

peryalizme ve faşizme karşı mücadelede benzer görev ve sınavlarla karşı karşıya.

Yıllardır Türkiye'nin sol hareketinin gündeminde olan emperyalizme ve faşizme karşı bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini yığınsallaştırmak, yükseltmek sorunu her zamankinden daha güncel ve ivedi olarak karşımıza çıkmaktadır. Emperyalizm Orta Doğu'da Türkiye'yi maşa olarak kullanmakta sabırsızlanıyor, acelesi var. Bu acelesiyle de Türkiye üzerine bastırıyor. Faşizm, sivil görünümlü veya değil; demokratik hak ve özgürlükleri askıya alan bir baskıcı rejim olasılığı kapıya gelmiş, dayanmıştır. Eşiği ha geçti, ha geçecek. Tüm demokratik, ilerici, sol güçlerin toparlanması, ortak bir platform üzerinde iş ve eylem birliği için örgütlenmesi daha da güncellik ve ivedilik kazandı. Emperyalizme, faşizme, şovenizme ve onların ekonomik dayanağı tekellere ve büyük sermayeye karşı mücadele, bu habis güçlerin ilerleyişini durdurmak üzere kararlı, özverili, yiğitçe mücadele tüm demokratların, ilericilerin, sol ve bilimsel sosyalistlerin; kısaca, tüm yurtseverlerin, hepimizin, ihmal edilmez görevidir. Emperyalizmi ve faşizmi durduracak biricik güç örgütlü kitlesel direniş ve mücadeledir.

Bu mücadelenin öncü gücü, motor gücü, temel gücü işçi sınıfıdır, onun örgütlü politik hareketidir. İşçi sınıfı, politik hareketinin birliği sağlandığı zaman bu görev daha güçlü, daha yetkin bir biçimde yerine getirilebilir. En geniş anlamıyla demokratik güçlerin tümünü mücadele platformuna toplamakta daha güçlü bir çekim merkezi olur. İşçi sınıfının politik hareketinin birliği, tekleşmesi, bütününde demokrasi mücadelesini de güçlendirir. Türkiye işçi sınıfımızın politik hareketinin tekleşmesi de gündemdedir. İlk sırada yer almıştır.

Türkiye İşçi Partisi bu çok ciddi görevlerden kendi payına düşenin bilincindedir. Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfımızın en azından altmış yıldır sürüp gelen politik hareketinin günümüz koşullarında örgütlenişidir, yürütülüşüdür. 1960'lı yılların başlarında, işçi sınıfının kendi haline terkedilmiş politik hareketini Türkiye İşçi Partisi örgütleyip işlerliğe soktu, parti ile işçi sınıfı arasında organik bağlar kurdu ve Partiyi bilimsel sosyalistleştirme çizgisi üzerinde olabildiğince geliştirdi. Eksikleri, kusurları, hatta yanlışları her ne olursa olsun, bu önemli işleri, bu gelişmeyi Türkiye'de ilk defa Türkiye İşçi Partisi başardı. Türkiye tarihinin en demokratik dönemi olan 1961-71 döneminin demokratikleşme süreç ve mücadelesine Türkiye İşçi Partisi damgasını bastı.

1 Mayıs 1975'te Türkiye İşçi Partisi bilimsel sosyalist bir parti olarak kuruldu. O günden bugüne bu niteliğini daha da geliştirdi ve geliştirecek. Türkiye İşçi Partisi'nin 1962'den bu yana en belirgin niteliklerinden biri de işçi sınıfımızın politik hareketinin burjuvaziden bağımsızlığını ve öncülük etme işlevini büyük bir tutarlılık, titizlik ve açıklıkla korumuş ve savunmuş olmasıdır. Hâlâ da öyledir. Geçmişte ve bugün, işçi sınıfı hareketini burjuvazinin kuyruğuna takma, burjuvazi ile uzlaşma ve ona teslimiyet eğilimlerine, politikasına, hareketlerine karşı ödün vermez, ısrarlı bir mücadele vermiştir ve vermektedir.

Şimdi işçi sınıfının politik hareketinin birliği, tekleşmesi sorununu ciddiyetle ele almakta, bunun gerektirdiği sorumlulukta hareket etmektedir. Burada sorun, birleşme sonucu ortaya çıkacak tek partinin, Türkiye'nin somut koşullarının bilimsel sosyalizm ve proleter enternasyonalizmi açısından somut tahliline dayanan bir

programa, bir politik stratejiye sahip olması ve ideolojik, politik ve örgütsel alanlarda bilimsel sosyalizmin teori ve pratiğinin ilkelerinden hiçbir ödün vermemesidir.

Geniş yelpazeli demokratik güçlerin örgütlü birleşik mücadelesinin başarıya ulaşabilmesinde de belirleyici etmen, bu harekette işçi sınıfının politik hareketinin -partisinin- öncülüğü, yönlendiriciliğidir. Bu açıdan da işçi sınıfının politik hareketinin birliği, tekleşmesi, yaşamsal önem taşımaktadır.

1 Mayıs'ta Türkiye İşçi Partisi'nin beşinci yıldönümünü de kutluyoruz. Parti, geçirdiği deneyimlerin zengin kazanımlarıyla da güçlenmiş ve sorumluluklarının tam bilincinde olarak görev başındadır.

1 Mayıs Türkiye'de genel anlamı ve öneminin yanı sıra, daha özel bir anlam ve önem de kazanmıştır. 1 Mayıs dünya işçi sınıfı hareketinin birlik, dayanışma ve mücadele günü ve bugünün kutlanması Türkiye'de burjuvaziyle işçi sınıfı arasındaki sınıf mücadelesinin odaklaşıp sembolleştiği gün ve olay haline gelmiştir. Bu odaklaşma ve sembolleşme de 1 Mayıs törenlerinin özellikle İstanbul'da, Taksim'de yapılmasına ilişkindir. Burjuvazi ve politikacıları sanki kendileri için bir yaşam-ölüm sunuşuymuş gibi 1 Mayıs'ın İstanbul'da, Taksim'de kutlanmasına asla ve asla müsaade etmek istememektedirler. Bu odaklaşma ve sembolleşme olgusunu iyi algılamış oldukları anlaşılıyor.

Ne yapsalar, gün gelecek Taksim meydanının resmi adı 1 Mayıs Alanı olacak ve 1 Mayıs o alanda coşkuyla kutlanacak. O güne kadar da, 1 Mayıs'ı kutlama mücadelesi sürecek. Bu 1980 ilkbaharında işçi sınıfı hareketleri bir yükseliş dönemine girmiş bulunuyor. 1 Mayıs kutlamalarıyla birlikte hem işçi sınıfı hareketinin, hem geniş yelpazeli demokratik güçlerin iş ve eylem birliği hareketinin yeni bir ivme kazanması, daha üst noktalara yükselmesi beklenir ve gerekir. Önümüzdeki mücadeleler çetin. Ama çetin mücadeleler, eğer dayanması biliniyorsa, insanları ve hareketi geliştirir, sağlamlaştırır, çelikleştirir.

Bu sarsılmaz inançla 1 Mayıs'ı karşılıyoruz. Mücadelenin ateşinde 1 Mayıs hepimize kutlu olsun!

Yurt ve Dünya, Sayı 20, 1 Mart 1980

Politik Birlik, Sendikal Birlik, DİSK'e Düşen Görevler

DİSK 7. Genel Kurulu'da yapılan konuşma, 25 Haziran 1980.

Bugün Türkiye'nin içine düşmüş olduğu feci hali anlatmaya gerek yok. Bunu hepimiz biliyoruz, günlük yaşamımızda yaşayarak biliyoruz. Her gün elimize aldığımız gazetelerin sayfaları bu feci durumun çeşitli yönlerinin hikâyeleriyle dolu.

Ama feci durumun çeşitli yönleri arasında, asıl öne çıkarılması gerekeni hep arka planda, üstü örtülü tutuluyor. Sağ terör, sol terör, şu kadar sağ görüşlü, bu kadar sol görüşlü terörist yakalandı haberleri arasında faşizmin tırmandırılışı karambole getiriliyor, gözlerden saklanmaya çalışılıyor. Oysa bu tehlikeli gelişmeler arasında en tehlikelisidir faşizmin tırmandırılışı. Türkiye'ye politik cinayetler işlenmesinde dünyada rekor kırdıran terör, faşizmin tırmandırılışının hem bir parçasıdır, hem de sonucudur. Sürecin başka parçaları da var: devlet aygıtının ele geçirilmesi, faşistleştirilmesi gibi.

Halk kitlelerinin boğazını sıkan enflasyonun, hayat pahalılığının ve geçim sıkıntısının, gittikçe derinleşen ekonomik bunalımın da faşizmin tırmandırılışı ile bağlantısı var. Bu ekonomik, sosyal belalar kapitalizmin çelişkilerinin ve ekonomik anarşisinin şiddetlenmesinin, emperyalizmle iş ortaklığı içindeki tekellerin güçlenmesinin sonuçlarıdır. Duruma hâkim olabilmek, kârlarının sürekli artışını garantiye alabilmek, bu amaçla da emekçi halk kitlelerini, demokrasi güçlerini tam baskı altına sokabilmek için faşist terör tırmandırılıyor, can güvenliği ortadan kaldırılıyor.

Demek ki, gerek can güvenliğimizi ortadan kaldıran terör açısından, gerekse yaşamı bize cehennem eden pahalılık, işsizlik açısından başta gelen bela, faşizm ve faşizmin tırmandırılışıdır. Bu mutlaka ama mutlaka önlenmelidir. Faşizm sorunu yalnızca demokratik hak ve özgürlüklere ilişkin politik bir sorun değildir. Faşizm bizi, gerek işçi, emekçi sınıflar olarak, gerekse bireyler olarak çok yakından ilgilendiren yaşamsal bir sorundur.

Faşizm toplumsal bir afettir, kaynağı sınıf saldır. Büyük tekelci sermayenin, kendi sömürü ve saltanatını sürdürebilmesinin kanlı baskı ve zulüm rejimidir. Bunu, faşizmi önleyebilecek güçler de sınıfsaldır, büyük sermaye sınıfının karşısındaki işçi sınıfı ve emekçi kitlelerdir; toplumun ilerici, demokratik güçleridir. Faşizmle mücadele edecek, onu geriletecek ve yok edecek toplumsal güçlerin başını işçi sınıfımız çekmek durumundadır. Çünkü sermaye sınıfının karşıtı işçi sınıfıdır; çünkü toplumun en dinamik, ilerici, devrimci gücü, toplumu kapitalizmden sosyalizme götürecek öncü güç işçi sınıfıdır.

İşçi sınıfının toplumda böylesine güçlü bir konumu ve işlevi vardır. Ama işçi sınıfı bu işlevi tek başına başaramaz; diğer emekçi sınıf ve katmanlarla, kol ve kafa emekçileriyle güçlerini birleştirerek başarır. Faşizme, onu destekleyen emperyalizme, faşizmin ikiz kardeşi şovenizme ve bunların ekonomik, sınıfsal dayanağı olan

tekellere ve tekelci büyük sermayeye karşı tüm işçi-emekçi sınıf ve katmanların, tüm demokrat, ilerici, devrimci güçlerin birleşmesi, örgütlü, birleşik bir mücadele vermesi gerekir. Gerekir ama, üzülerek söyleyelim bugün Türkiye'de böyle bir mücadelenin gereken güçlülükte verildiği söylenemez.

Mücadeleyi gereken güçlülük düzeyine çıkarmak göreviyle, zorunluluğu ile karşı karşıyayız. Mücadelenin güçlülüğü ona katılan güçler yelpazesinin genişliğine ve sayıca üstünlüğüne, bilinçli, birleşik örgütlülüğüne ve mücadele yöntemlerinin doğru seçimine bağlıdır. Mücadele yöntemi konusunda bireysel terörün çıkar yol olmadığı bellidir. Ve solun sağlıklı ve etkin bir bölümünde bu konuda bir mutabakat vardır. Solculuk, devrimcilik adına yürütülen bireysel terörizm, sübjektif açıdan değilse bile nesnel olarak faşizmi tırmandırma sürecinin bir unsuru konumundadır. Faşist terör bu karşıtı ile paslar vererek gelişiyor ve meşruiyet kazanmaya çalışıyor. Bireysel terörizme karşı ideolojik mücadele faşizme karşı mücadelenin bir yan koludur.

Önümüzdeki asıl sorun faşizme karşı olan güçlerin birleşik bir örgütlenmeye sokulması, emperyalizme, faşizme, şovenizme ve bunların ekonomik dayanağı olan tekellere ve tekelci, büyük burjuvaziye karşı olabildiğince en geniş demokrasi cephesinin ilmek ilmek örülmesidir.

Demokrasi güçlerinin birleştirilmesi sorunu işçi sınıfının politik ve sendikal birliği sorununu öncelikle içerir. Sözünü ettiğim öncelik zaman açısından değil, yani, önce işçi sınıfının politik ve sendikal birliğini sağlamak, sonra geniş yelpazeli bir cephe örgütlenmesine gidilmesi anlamına değil, ikisinin de gerçekleştirilmesine, beklemeden, aynı zamanda çalışılmalıdır, işçi sınıfının politik ve sendikal birliğinin önem açısından ancak bir önceliği vardır.

İşçi sınıfının bu çifte birliği konusunda da politik birlik önem açısından öncelik taşır, işçi sınıfımızın politik birliği mutlaka gerçekleştirilmek zorundadır. İşçi sınıfımızın az önce sözünü ettiğim, toplumun gelişme ve ilerlemesinde öncü, temel güç olma işlevini başarabilmesi için politik birliğine kavuşması şarttır. Bu yönde olumlu gelişmeler vardır. Çabamız, bu süreci hızlandırmak; umudumuz, bir an önce bu birlik hedefine ulaşmaktır. Hızlandırmak ve bir an önce hedefe ulaşmak uğruna ilkelerden, bilimsel sosyalizmin doğrularından ödün verilmeyecektir elbet. Memnunluk veren odur ki, ilkeli, bilimsel sosyalizmin temellerine dayanan politik bir birlik olasılığı gündeme girmiştir.

İşçi sınıfının sendikal birliği hem işçilerin ekonomik hak ve çıkarları için verilen mücadeleyi güçlendirme ve etkinleştirme açısından hem de sınıfın politik hareketini güçlü biçimde destekleyebilme açısından önemlidir. Fiyatların durmadan yükseldiği, işsizliğin arttığı, sermaye sınıflarıyla politik iktidarın işçi ücretlerini dolaylı ve dolaysız yollardan dondurmaya kalktıkları günümüzde, bunlara karşı ve ekonomik çıkarları korumak için mücadelenin güçlendirilmesi doğrultusunda sendikal birliğin sağlanması her zamankinden de fazla önem kazanmaktadır. İki büyük konfederasyon, DİSK ve Türk-İş arasında bir diyalogun kurulabilmesi ve sürdürülmesi yolları aranmalıdır. Bu yolların aranması DİSK'e düşer. Böyle bir girişimin Türk-İş'ten gelmesi beklenemez. Diyalog kurma güçleri birleştirme girişimleri daima daha ilerici, daha bilinçli konumda olanlardan gelir. DİSK'in geçmişte bu yönde adımlar

attığını ve redle karşılaştığını biliyoruz. Türk-İş liderliği güçbirliğine yanaşmasa bile -ki yanaşmıyor- bu yolda girişimleri yineleme olanakları hep kollanmak ve Türk-İş içindeki, üst yönetimden daha ilerici konumdaki sendikalarla güç ve eylem birliği üzerinde durulmak gerekir. Türk-İş'in kitle tabanı ortak eylemlerle kazanılmaya çalışılmalıdır.

Bugün için bundan daha da önemli olan ilerici sendikal hareketin kendi iç birliğinin sağlanmasıdır. DİSK de, diğer sendikal kuruluşlar gibi, tüm kitle örgütleri gibi çeşitli politik görüşte insanları barındırır. DİSK ilerici bir kuruluş olduğundan bir bütün olarak politik bilinç düzeyi daha yüksektir ve politik görüş farklarına göre örgüt içi gruplaşmalar olmuştur. Böyle olması doğaldır, iki şey doğal değildir: Biri, DİSK'e bir politik parti işlevi yüklemeye kalkmaktır, DİSK'i bir politik parti gibi saymaktır ve öyle davranmaktır, ikincisi, bunun karşıtıdır. DİSK politik bir örgüt değildir diye DİSK içinde politik görüş farklılıklarına ve buna dayanan gruplaşmalara yer verilmemesidir. Her iki tutum ve davranış da yanlıştır.

İşçi sınıfımızın ilerici sendikal hareketinin bugünü ve geleceği bakımından önünde duran ve mutlaka olumlu yönde çözülmesi gereken sorun, örgütsel birliğinin, korunması ve sağlam temeller üzerinde geliştirilmesidir. Bunun ilk koşulu çeşitli politik eğilimlerin, görüş farklılıklarının varlığını doğal bir durum olarak kabul etmek ve bunların etkinliklerini göstermelerine -tabii ki DİSK'in kendi örgütsel kanalları ve kuralları içinde göstermelerine- müsaade etmektir.

Örgütsel birliğin sağlam temeller üzerinde daha da geliştirilebilmesi ve pekleştirilebilmesi için belli başlı politik eğilimler DİSK içinde omuz omuza, birlikte çalışmalıdır. DİSK, politik bir parti değildir ama, işçi sınıfımızın ekonomik mücadelesinin ilerici sendikal örgütü olarak politikanın dışında, politikayla ilgisiz bir kuruluş da değildir. DİSK, işçi sınıfımızın ekonomik çıkarlarının ve bu uğurda verilen ekonomik mücadelenin politik mücadeleden bağımsız olmadığının, temel ekonomik sorunların çözümünün son tahlilde politik olduğunun kesin bilincindedir ve ilerici sendikal hareketi bu temel üzerinde yürütmektedir. Hareketin uyumlu, verimli, yeni aşamalara yönelen biçim de gelişebilmesi için demokratik, ilerici doğrultudaki eğilimlerin birlikte görev yüklenmeleri gerekir. Farklı görüş ve eğilimlerin bir potada karşılıklı etkileşerek çok olumlu ortak ürünler vereceğinden hiç kuşku duyulmamalıdır.

İşçi sınıfımızın gerek politik hareketinin, gerek ilerici sendikal hareketinin birliğinin yakın gelecekte gerçekleşeceği umut ve inancıyla hepinizi gönülden selamlarım.

Yürüyüş, Sayı 273, 1 Temmuz 1980

Erbakan hocanın yine "kerhen" verdiği oylarla Demirel iktidar koltuğunu güvenceye aldı. Bundan sonra uzun bir süre hükümeti düşürmekten söz edilemeyecektir. MHP'nin Demirel hükümetini neden desteklediği belli, biliniyor. Demirel sayesinde devlet dairelerinin, kuruluşlarının faşist işgali gerçekleştiriliyor ve geliştiriliyor. Demirel sayesinde faşist terör sürekli tırmanıyor, cinayetler artıyor, hapishanelerden firarlar kolaylaşıyor, halk yıldırılıp haraca bağlanıyor, v.b.

Peki MSP neden Demirel hükümetini destekliyor? Bir ihtimal desteklemezse partinin bölünmesinden korkuluyor. MSP'de iki hizbin bulunduğu ve Korkut Özal grubunun AP'den yana olduğu biliniyor. Karşı grup da CHP ile koalisyona gidip iktidar olma hevesini güdebilir. Ama hikâyenin hepsi bu olamaz. Demirel azınlık hükümeti ilk kurulduğunda Erbakan, AP'nin bir iş beceremeyeceğinin, "batıl" olduğunun ortaya çıkıp iyice anlaşılması için desteklediklerini söylemişti. Son zamanlarda da artık bunun anlaşılmış olduğu gerekçesiyle hükümetten desteklerini çektiklerini ilan etmişti.

Kadayıf kızardı, kızarıyor derken, oylar yine Demirel'in torbasına boca edildi. Ne oldu? Demirel ile beş saati aşkın konuşmada Erbakan hangi konular üzerinde durdu? Meşhur mektubun tam bilinmeyen on altı isteğinden Demirel hangilerini kabul etti, hangilerini etmedi?

Ola ki, "kadayıf nükteleri", o on altı maddelik mektuplar, beş saatlik maraton görüşmeler, basın toplantıları ve saire, ve saire... hep işin gösterişi, göstermelik dekoruydu. MSP sömürü, yoksulluk, tahakküm, "Batı Kulübü" edebiyatını hep halk kitlelerine yönelik, içtenlikten uzak propaganda olarak kitle tabanını tutabilmek kaygısıyla söylediği, aslında kendisi de bir burjuva partisi olduğu, büyük sermaye çevreleriyle ilişkiler içinde bulunduğu için verili koşullarda (bu koşullar içinde CHP'den istediklerini alamamaları ve ona güvenememeleri de var) zaten AP hükümetini gerçekten düşürmek niyetinde değildi. Seçim zamanı kendisini AP'den ayırabilmek, seçmene ayrı bir ses olarak seslenebilmek, bu ayırımı kendince şimdiden vurgulamak, seçime kadar canlı tutmak isteyebilir. MSP'nin, kitle tabanı açısından, dinsel ideolojinin etkisindeki kitlelerin yaşamsal sorunlarını dile getiren, belli ölçüde ilerici bir halk hareketine dönüşmesi mümkün, bu öğeleri içinde taşıyor, ama lider ve yönetici kadrolar bu havada değil.

Erbakan hocanın bilmesi gerekir ki, ne "kerhen" destekleme açıklamaları, ne "manevi" ve "maddi" destek ayırımı üzerine söz cambazlıkları kendisini ve MSP'yi, Demirel azınlık hükümetinin tüm yaptıklarının ve yapılmasına müsaade ettiklerinin sorumluluğunu ve suçunu paylaşmaktan kurtaramaz. Hem azgınlaşan cinayetlerin, hem halkı bunaltan, bezdiren enflasyonun, hayat pahalılığının, hem de Türkiye'yi "Batı Klübü"ne daha sıkı bağlayan, bağımlılığı derinleştiren dış politikanın günahı tüm ağırlığı ile MSP'nin ve Genel Başkanının omuzları üzerindedir. MSP destekle-

meseydi, Demirel'in kurduğu azınlık hükümeti iktidar olamazdı. Oldu, iktidarını sürdüremezdi.

CHP'ye gelince güven oylamasından az önce Ecevit bu konuda çok ihtiyatlı konuşmak gereğini vurguladı. Oylamadan sonra da, ihtiyatlılıkta ne kadar haklıymışız dedi. Ecevit bu ihtiyatlılığı gensoru önergesi verilmesini kararlaştırmadan önce göstermeliydi, başarı olanaklarını ve olasılığını daha dikkatle hesaplamalıydı. CHP'nin gensoru yoluyla hükümeti düşürme girişimine iyi hesaplanıp planlanmış bir operasyon denilemez. Hükümet alternatifi hesaplanmamıştı. MSP ile son günlerde yapılan temaslar böyle bir hazırlıktan söz ettirecek yeterlikte değildi.

Tekrar iktidara geldiği takdirde Demirel'in yaptıklarından çok daha farklı şeyler yapamayacağını -daha doğrusu yapmayacağını- Ecevit kendisi de biliyordu. Bu durumda, üstelik iktidar olma koşullarının bu kadar zorlaştığı bir zamanda Ecevit iktidara neden talip oluyordu? Bir ihtimal şu olabilir: Ecevit ve arkadaşları büyük devalüasyon ve zam salvoları döneminin atlatıldığını, bundan böyle sürekli küçük devalüasyonlar -"ayarlamalar"- ve yine sürekli küçük zamlar ile durumun idare edilebileceğini, ilk şoklar geçtikten sonra kitlelerin tepkisinin göreli olarak düşebileceğini; böylece Demirel ile AP'nin paçayı bir ölçüde kurtarabileceğini düşünmüş ve vakit geçirmeden hükümeti düşürme kararına varmış olabilirler.

İkinci bir ihtimal daha var: Ecevit, sözünü ettiği, kimi çevrelerin Türkiye'ye Güney Amerika modelini aşılama isteğinin artık ivedi bir tehlike haline geldiğini, faşist tırmanışın şimdi iktidarı daha doğrudan almaya yöneldiği sonucuna varmış olabilir. Hatırlanacağı üzere, Ecevit, belli bir zamanı bekleyerek Demirel'in Cumhurbaşkanlığı seçimlerini sürüncemede bıraktığını söylemişti. Beklendiğini söylediği zamanın ise, ordu üst kademelerinde yeni atamaların ve emekliye sevk istemlerinin yapıldığı 30 Ağustos tarihi olduğu biliniyor.

Gerçekten de ordu üst kademelerinde Demirel'in aslında MHP'nin istediği değişiklikler yapıldıktan sonra, ne 27 Mayıs gibi açık bir askeri darbeye, ne de 12 Mart'ta olduğu gibi bir "muhtıra" ardında mevzilenen üstü örtülü bir yarı-cuntaya gerek kalmadan ordunun ülke yönetim ve politikasında etkinliği artabilir, bu etkinliği daha yüksek düzeylere çıkarmanın yolları açılabilir, bir "yumuşak iniş" ile askeri bir yönetim sivil yönetimin kabuğu içine çok "yasal" bir biçimde yerleştirilebilirdi.

Böyle bir yönetimin baskıcı, işçi-emekçi kitlelere, ilerici, demokrat güçlere göz açtırmayan, ekonomik sıkıntıların ve alınan önlemlerin faturasını halk kitlelerine ödettiren, tekelci, büyük sermayenin çıkarlarına yönelik olacağı ise açıktır.

Biz bu değerlendirmeyi daha önce yaptık ve açıkladık. Eğer Ecevit, kendi deyimiyle, "Latin Amerika Modeli" faşist bir rejimi gerçekleştirmeye yönelik bir askeri darbeyi veya girişimi önlemek amacıyla hükümeti düşürmeye giriştiyse, o zaman, bu girişimi iyi hesaplayıp planlamadığı için daha büyük eleştirileri haketmiştir. Her zaman olduğu gibi bu kez de en etkin güç olan parlamento dışı kitlesel desteği oluşturmayı ihmal etmiş, parlamento düzeyinde de gerekli zemini hazırlamamıştır.

CHP'nin gensoru girişimi geri tepmiş, hükümeti düşürmemiş, tersine onu güçlendirmiştir. Demirel rahat bir nefes almış, hiç değilse daha bir süre azınlık hükümetini sürdürme güvencesine kavuşmuştur Şimdi, Cumhurbaşkanı seçimlerinde AP'nin ne gibi manevralara gireceğini ve 30 Ağustos atamalarını dikkatle gözlemek

gerekiyor.

Ama asıl, tüm anti-faşist güçlerin saflarını sıklaştırıp aralarındaki birliği perçinlemeleri, etkin düzeylerde örgütlenmeleri gerekiyor. Artık günlük konuşmalarda ve yazılarda güç birliği, eylem birliği, cephe birliği, politik işbirliği terimleri bol bol, alışverişte harcanan bozuk para gibi kullanılıyor, ama uygulamaya gelince, pratiğe gelince, dar grupçu çıkar hesapları tüm birlik türlerinden ağır basıyor! Bunu da yenme, aşma becerisi yine pratikte, bu tür olumsuzluklarla mücadele edile edile öğrenilecek. Yeter ki bu öğrenme faşist tırmanmayı önleme ve geriletmede geç kalmasın.

Yürüyüş, Sayı 274, 8 Temmuz 1980

Şimdi Söz 3. Büyük Kongremizindir

Tüm Parti örgütleri, üye ve militanlarına,

Sizlere gönderdiğim 2.7.1980 günlü açıklamamda fikir ayrılıkları ve parti birliği sorununu ele almış, bu konudaki görüşlerimi bildirmiştim. Özetle demiştim ki, belli bir çerçeve içinde fikir ve görüş ayrışımları normaldir, parti yaşam ve çalışmalarının canlılığının bir yan ürünüdür. Tartışma, eleştiri ve özeleştiri mekanizması ile yanlışlar açığa çıkarılarak, doğrular belirlenerek fikir ve görüş ayrılıkları giderilir, irade ve eylem birliği sağlanır.

Tartışma, eleştiri ve özeleştiriyi sınırlayan çerçeve, bu eylemlerin partinin temel ideolojik birliği zemini üzerinde, demokratik merkeziyetçi ve tüzüksel sınır ve kanallar içinde yapılması koşuluydu. Bu konuda bir tehlikeye de işaret etmiştim: tartışmaların ve eleştirilerin kişiselleştirilmesi, yanlış bulunan fikir, görüş, tutum veya davranış yerine, kişilerin hedef alınması. Fikir, görüş, tutum ve davranış kişilere ilişkin olduğu için bunların eleştirisi dolayısıyla kişilerin de eleştirisi demek olursa da, asıl hedef kişilerin kendilerinin değil, yanlış bulunan görüş, fikir, tutum veya davranışın giderilmesi olmalıdır. Ancak yanlışlar saptanır, yetkili kurulca karara bağlanır, ama kişi özeleştiri yapıp yanlışını düzeltmezse o zaman onun görevden veya partiden uzaklaştırılması sonucu doğar.

Hatırlayacaksınız, söz konusu açıklamamı partide temel bir ideolojik - politik birliğin olduğu ve ayrılıkların belirttiğim çerçeve içinde tartışma ve eleştirilerle giderilebileceği inancıyla bitirmiştim. MYK, partideki durumun ana çizgileriyle böyle tanımlanmasına dayanak olan kimi kararlar almış ve örgüte bir açıklama yapılmasını gerekli görmüştü.

Bu açıklama yapıldığı tarihte gerek Başkanlık Kurulu'nda, gerekse Merkez Yönetim Kurulu'nda olup bitenler normal sayılacak tartışma ve eleştiri sınırlarını çoktan aşmıştı. En kötüsü de yanlış görülen fikir ve görüşlerin değil, belli kişilerin tasfiyesine yönelinmiş olmasıydı. Böylece Genel Sekretere, Osman Sakalsız ve Can Açıkgöz'e karşı tavır alınıyor, Genel Sekreter ve Osman Sakalsız hakkında güven oylaması yapılıyordu. İleri sürülen önerileri kabul ettirebilmek için istifa bir dayatma yöntemi olarak kullanılıyordu belli arkadaşlarca. Yavuz Ünal, Gündüz Mutluay, Yalçın Cerit iki kez topluca istifa ettiler. İkinci kez istifa ettiklerinde, Orhan Silier de Başkanlık Kurulu için gösterildiği adaylıktan çekildi. İstifalar kabul edilmedi, adı geçen yoldaşların görevde kalması, Silier'in de adaylığı tekrar kabulü sağlandı.

Yalçın Cerit'in son istifası başka bir hikayedir. Benim yokluğumda Başkanlık Kurulu çalışmalarına ve İstanbul İl Kongresi dolayısıyla İstanbul İl Yönetim Kurulu'na ilişkin olarak MYK'nın ben döndükten sonra aldığı kararlardan Y. Cerit memnun değildi. İstanbul'da olup bitenlerden Genel Başkanı sorumlu tutuyordu. "Genel Başkanın bilgisi olmadan İl bu işleri yapmaya cesaret edemez" mantığıyla. (Ben 28 Nisan-17 Haziran süresinde ülke dışındaydım.) İstanbul İl Kongresinin

ertesi günü başlayan MYK toplantısında Cerit istifa edeceğini söylemişse de, yazılı gerekçesiz istifasını ben döndükten sonra verdi. İstifa etmenin doğru olmadığını anlatarak üç defa kendisiyle konuştum. Üçünde de "sorumsuz bir gidiş var, ben bunun sorumluluğuna katılmak istemiyorum," dedi. Ama sonradan gönderdiği yazılı istifa gerekçesinde, Merkez Yönetim Kuruluna mesnetsiz delilsiz, üstü örtülü suçlamalarda bulunuyordu.

Bütün bu olumsuzluklara karşın MYK'da yine de bazı noktalarda fikir birliğine varılabilmişti. Bunların içinde asıl önemli olanı, başta işaret ettiğim, partide ideolojik birlik temeli olduğu, fikir ve görüş ayrılıklarının bu zemin üzerinde ve demokratik merkeziyetçi ve tüzüksel kanal ve kurullar çerçevesinde tartışılarak giderilebileceği idi.

Bu zemin ve çerçeve içinde ayrılıkların, kökten değilse bile birlikte çalışmayı mümkün kılacak kadar giderilebileceğini, varlığında mutabık kalınan ideolojik birlik temelinin buna olanak verebileceğini düşünüyordum. Tartışma, eleştiri ve özeleştiri, partide nasıl kullanılacağı öğrenilmiş, yerleşmiş, alışılmış bir işleyiş mekanizması değildi henüz. Tartışmalarda kişiselliğe düşmemek, eleştiriye tahammül etmek, özeleştiri yapmak alçakgönüllülüğünü gösterebilmek kolay değildi. Irmağın yatağından taşması bu ilk denemede normal karşılanabilirdi, sular tekrar yatağın içine çekilebilir ve yatağın sınırları içinde akışı sağlanabilirdi. Tartışma, eleştiri, özeleştiri kanallarında suların biraz çalkantılı ve çırpıntılı akması ise doğaldı.

Böyle düşünüyordum. Ne var ki, işler böyle gitmedi. Saatler, günler, hatta hafta boyu süren upuzun toplantılar kısır ve sert tartışmalarla tıkanıyor, kilitleniyordu. Ortak iş yapma olanağı kalmamıştı. Büyük Kongre erkene alındı, ama yerel kongrelerin yapılması, karar tasarıları ve raporların hazırlanması Kongrenin yeterince erken yapılmasına olanak vermiyordu. Söz konusu grup, azınlıkta kalan karar tasarılarının da tartışılmak için örgüte bildirilmesi önerisi getirdi. Belliydi ki, kendileri ayrı tasarılar getirmek niyetindeydiler. Öneri kabul edildi. Söylenecek ne varsa söylenmeliydi. Söylenmesine olanak verilmedi denilmemeliydi.

Orhan Silier'in Gündüz Mutluay ve Yavuz Ünal ile birlikte hazırladıkları bildirilen ve grubun diğer üyelerince de desteklenen karar tasarıları gerekçe-raporlarıyla birlikte örgüte ilişikte sunulmaktadır. Bunlar, gerçekte, çeşitli somut konularda Kongrenin almasını öngördükleri kararlar olarak düşünülmemiştir. Yani asıl amaç bu değildir. Karar tasarısı sunmak aslında bir bahane, bir vesiledir. Yapılan iş, karar tasarılarına gerekçe olarak hazırlanan raporlarla Partiyi, kuruluşundan bu yana, hatta ondan da öncesinden, 1960'lı yıllardan bu yana eleştirmek, eleştiri adı altında bütünüyle mahkûm ve inkâr etmektir. İstedikleri, partiyi bu parti yapan niteliği ve kadrosuyla mahkûm edip bir kenara atmak, onun yerine kendi önerdikleri partiyi ve kadroları geçirmektir. Yazdıklarından çıkan genel sonuç:

Türkiye İşçi Partisi'nin işçi sınıfımızın Bilimsel Sosyalist Partisi olmadığı, ancak kendilerinin önerdikleri düzeltmeler yapılırsa böyle bir partiye dönüşeceğidir. İddialarına göre:

- Partinin devrim anlayışı yanlıştır. 1970 öncesinde, eski parti döneminde bu yanlışlık ortaya çıkmış ve 1975'de yeni parti kurulurken bu yanlış sürdürülmüştür.

- Bu yanlış devrim anlayışı, toplumda nesnel gelişmelerle devrim noktasına gelineceği görüşü ve bu noktaya gelinmeyi edilgen -pasif- bir biçimde bekleme tavrıdır.
- İşçi sınıfının ve müttefiki emekçi kitlelerin politik bilinçlenme ile devrim yapma noktasına gelecekleri ve bu bilinçlenmenin mücadele içinde değil, genel propaganda ile gerçekleştirileceği yanlış görüşüdür.
- Parti yürüttüğü politikada bilimsel sosyalist politikayı, uluslararası strateji ve taktikleri uygulamamış, bunun için parti politikasında tıkanıklıklar olmuş, parti kitleselleşememiştir.
- Parti kararları ideolojik-politik temellere dayandırılmamış, sorunlara ideolojik-politik düzeyde değil, örgütsel -bürokratik düzeyde çözüm aranmıştır. Parti liderliği ideolojik-politik önderlik yapamamış, partiye bürokratizm egemen olmuştur.
- Barışçı geçiş parlamenterizmle özleştirilmiştir. Çeşitli yöntemlerin kullanılması gözardı edilmiştir.
- Partide tutucu, engelleyici eğilimler vardır. Parti ancak Tek Parti, Tek Cephe kararlarıyla ileri adımlar atmaya başlamış, ama bu ilerleyiş tutucu, engelleyici eğilimler yüzünden zor ve yavaş olmuştur ve olmaktadır. Tek Parti, Tek Cephe'nin içinin boşaltılması, eski tutumun devam ettirilmesi girişimleri vardır. Bunlar önlenmeli, yok edilmelidir. Başka bir deyişle Merkez kadroları değişmelidir.

Eski TİP'in devrim anlayışındaki yanlışın ve diğer olumsuzlukların 1975 kuruluşunda yeni partiye intikal ettiği iddiası söz konusu arkadaşlarca ilk defa ileri sürülüyor. Bu görüş Genel Tartışma'da Ankara İl Yönetim Kurulu'nun sunduğu raporda vardı. Ama söz konusu grup bu rapora sahip çıkmamış, Silier raporu "uçlara savrulma" ile eleştirmişti. Bu konu Başkanlık Kurulunda ve MYK'da tartışılmamıştır.

Partinin "yanlış devrim anlayışı" iddiası da ilk defa bu karar tasarıları raporlarında ortaya atılıyor. Bu konu da Merkez kurullarında görüşülmüş, tartışılmış değildir. Partinin programı ve diğer belgeleri ortada iken; partinin örgütleyebildiği ve katıldığı kitle eylemleri ortada iken; tüm kademelerde ortak eylem birliği, dayanışma karar, direktif ve girişimleri ortada iken; parti pasif olarak nesnel gelişmelerin olgunlaşmasını bekliyor, genel propaganda ile işçi sınıfı ve emekçileri bilinçlendirip devrim yapmayı öngörüyor demek, insafsızlıktan da öte bir şeydir. Partiyi ve merkez kadrolarını mahkum ve tasfiye etme isteğinde gözlerin ne kadar karardığının bir işaretidir.

Partinin ve yöneticilerinin barışçı geçişi, parlamenterizmle özdeştirdiği iddiası da bu arkadaşlarca daha önce ileri sürülmüş değildir. Seçimlere fazla önem, seçim çalışmalarına fazla zaman ve uğraş verildiği söylenmiş, ama parlamenterizm suçlaması yapılmamıştı. Bundan ötürü parlamenterizm konusu da Merkez Kurullarında tartışılmış bir konu değildir. Parlamenterizm suçlamasına bu arkadaşların kendilerinin inandıklarını sanmıyorum. Kanım, 3. Büyük Kongreyi kendileri için son fırsat olarak görmeleri ve gözünü hırs bürümüş bir kumarbaz psikolojisi ile "ya hep, ya hiç"ine oynamak istemeleridir. Akla geldik gelmedik her türlü kötüleme ve suçlamayla Partiyi mahkum etmek, manen yerle bir etmek! Yapılmak istenen budur.

Hedeflerine varabilmek için bir yandan, yukarıda işaret ettiğim gibi hiçbir dayanağı olmayan, gerçek dışı eleştiri ve suçlamalar yapıyorlar, öte yandan da kimi konuları yanlış uçlara vardıracak ölçüde abartıyorlar. Tartışma, eleştiri, özeleştiri, ikna ve karşıtı bürokratizm konusu böyle abartmalardan biridir. Tartışma, eleştiri, ikna gereği öylesine vurgulanıyor, abartılıyor ki, tartışma eleştiri ve ikna çabasından iş yapmaya olanak kalmayabilecektir. Ne kadar demokratik yöntemlere riayet edilse tartışma, eleştiri ve ikna etme çabasının bir sınırı vardır ve iş o sınıra dayandığında yaptırım (müeyyide) kullanılması gerekebilir. İki nedenle gerekebilir: 1) İş çıkarmak, iş yapmak zorundasınızdır; zamanla sınırlıdır, sonu gelmez tartışmalarla oyalanamazsınız; 2) Tartışma, eleştiri, ikna etme çabalarınız sonuç vermeyebilir, karşınızdaki ikna olmaz; yaptırım zorunluluğu ile karşı karşıya kalırsınız. Bu bürokratizm değildir. Değil bizde, dünya toplumlarında dahi henüz hiç yaptırımsız toplumsal düzene erişmiş olanı yoktur; toplumun bütünü için bu böyle olduğu gibi türlü toplumsal faaliyet alanları için de öyledir.

Söz konusu grubun, anlayamadığı ve bu yüzden de şematizme yuvarlandığı bir konu da uluslararası strateji ve taktiklere uyma konusudur. Bu konudaki tutumları, kendi tezlerini bu uygunluk içinde, partinin devrim anlayışını ise uyumluluğun dışında görüp gösterip, kendilerince en "zayıf halka"dan partiye ve yöneticilerine vurarak haklı çıkmak, kendilerini kabul ettirmektir.

Uluslararası strateji ve taktikler konusunda yapılması gereken iş evrensel geçerliliği olan genel doğruları yalnızca tekrarlamak değil, bunları verili toplumların ayrıntılı somutunda ete kemiğe büründürebilmektir.

Uluslararası bilimsel sosyalist hareket hiçbir ulusal partinin bir diğer partinin programında veya deneyimlerinde tespit edilen doğruları veya uluslararası strateji ve taktikler konusunda yazılan kitaplarda ileri sürülmüş görüş ve tespitleri olduğu gibi kendi hareketine aktarmasını beklemez, tersine buna karşı çıkar. Her partinin kendi ülkesindeki koşulları esas alması ve bilimsel sosyalizmin temel ilkeleri çerçevesinde, yeni geliştirilmeleri ışığında ve uluslararası strateji ve taktikler temelinde, programını, politik çizgisini belirlemesi beklenir.

Ama bütün bunlar bir tarafa, Türkiye İşçi Partisi'nin devrim anlayışında uluslararası strateji ve taktikler açısından yanlış yoktur. Parti programında açıklanan sosyalist devrim anlayışı, sosyalizmle tamamlanacak ve "sosyalizmi başa koyma" ilkesi uyarınca yürütülecek tek ve kesintisiz devrim süreci tezi ile çelişkili değil, uyumludur. Programda bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin bütünselliği, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin sosyalizm ufkuna yönelik olarak yürütülmesi zorunluluğu vurgulanarak belirtilmiştir. Sosyalist devrim başa konulmakla beraber, demokratik görevler hiç mi hiç ihmal edilmemiş, tersine, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesiyle bütünlüğü ve anti-emperyalist ve demokratik görevlerin neler olduğu konusu üzerinde parti programı ve diğer temel belgeleri somut, ayrıntılı bir biçimde (beş yıllık planda rakamlara dökerek) durmuştur. Bu belgeler anti-emperyalist ve demokratik görevlerin güncelliğini ve ivediliğini, zaman boyutu açısından önceliğini de belirtmiştir. Ayrıca anti-emperyalist ve demokratik görevlerin -giderek sosyalist görevlerin de- işçi sınıfının önderliğinde, emekçi sınıf ve katmanların, ilerici güçlerin örgütlü iş ve eylem birliğiyle, ortak mücadelele-

riyle gerçekleştirileceği temel fikri de sözü geçen parti belgelerince egemendir.

Kısacası, parti "demokrasi için mücadele ile sosyalist devrim için mücadeleyi, birinciyi ikinciye bağımlı kılarak birleştirmeyi bilmelidir" ilkesine uygun bir devrim anlayışı oluşturmuştur.

Tek Parti, Tek Cephe kararları ve belgesi sınıfsal örgütleri, iş ve eylem birliğini demokrasi cephesinin kurulması biçiminde ve anti-emperyalist, demokratik görevleri de bir devrimci demokratik iktidar hedefi olarak bütünleştirip somutlaştırarak programda önemli bir boşluğu doldurmuş, parti belgelerinde yer alıp parti eylemini yönlendiren temel görüşleri daha sistematik, daha açık, bunun için de pratiğe daha kolay aktarılır hale getirmiştir. 3. Büyük Kongremizde demokratik ve sosyalist görevlerin birbirine ilişkisi, zaman boyutunda eklemlenmesi, iktidarın değişen sınıfsal bileşimi gibi sorunları tartışarak Tek Parti, Tek Cephe kararlarını daha açıklığa ve somutluğa kavuşturacağız.

Kongre karar tasarıları partiyi veri alarak kabul edip önündeki sorunları çözmek, gelecek dönemde politikasını çizmek için önerilen kararlardır. Partiyi bugüne kadarki varlığı, ideolojisi, politikası, örgütlenişi ve çalışmalarıyla topyekûn red ve inkâr etmek, partinin bugüne kadarki geçmişi konusunda "reddi miras"da bulunmak, normal kongre karar tasarıları tanımlamasına, kapsamına girecek şeyler değildir. Bir Başkanlık Kurulu üyesinin dediği gibi, grubun sunduğu yazılı metinler karar tasarıları değil, bir manifestodur. Tek Parti, Tek Cephe öncesi parti ile sonrasını birbirini dışlayacak biçimde karşı karşıya getiren ve birinciyi red ve mahkûm eden bir manifesto.

Kaldı ki bu grup, partimizin red ve inkârına giden değerlendirmeleriyle, Tek Parti, Tek Cephe kararını da red etmiş olmaktadır. Bu grup bilimsel sosyalist ideoloji ve politikanın belirleyici rolünün partimizde olmadığını söyleyerek Tek Parti, Tek Cephe kararının 85. sayfasında yer alan partimizin niteliği ve konumuna ilişkin gerçekleri red etmişlerdir.

Söz konusu grupça hazırlanan karar tasarıları içerikleri itibariyle artık beraber çalışmak için hiçbir ortak zemin kalmadığını gösterdiği gibi, bu tasarıların hazırlanış biçimi de aynı durumu ortaya çıkardı. MYK karar tasarılarını örgüte sunarken, azınlıkta kalan önerileri de bildirmeyi kararlaştırmıştı. Bu, şu demekti: ortak bir metin hazırlanacak, ama üzerinde oybirliği veya çoğunluğu oluşmayan görüşler, öneriler olursa onlar da ayrıca bildirilecekti. Oysa ortak bir çalışma mümkün olmadı. Onlar bir karar tasarıları takımı hazırladılar, MYK'nın seçtiği komisyon bir başka takım hazırladı. Böylece, sayfalar dolusu, upuzun metinler ortaya çıktı, basılması, dağıtılması da güç, okunup tartışılması da güç metinler.

Denilebilir ki, MYK sorunun çözümü, çalışmaların normal biçimde yürümesi için neden bu kadar bekledi, daha önce tavır almadı? Birincisi, görüş ayrılıklarının derinliği peyderpey, zamanla anlaşıldı. İtirazlar, eleştiriler, deyim yerindeyse, taksit taksit ortaya çıkarılıyordu. Nitekim son söz, karar tasarılarıyla söylendi. İkincisi, tartışma, eleştiri, ikna, özeleştiri süreci içinde doğruları saptamak ayrılıkları gidermek için tüm olanaklar sonuna kadar kullanılmalıydı. Demokratik merkeziyetçi işleyiş bunu gerektirirdi. Üçüncüsü, ayrılıklar, karşılıklı görüşler, savlar yalnızca tartışmalara taraf olanlarca değil, tüm örgütçe, parti kamuoyunca anlaşılacak ölçüde

olgunlaşıp açıklığa kavuşmalıydı.

Bir yıla yaklaşan bir süredir, Parti Merkez Kurullarında gittikçe kemikleşen bir muhalefeti blok halinde sürdüren arkadaşlarla ilişkileri koparmamak, ortak çalışma zeminini korumak ve geliştirmek için elimden geleni yaptım. Başaramadığıma cidden üzgünüm. Ne yapayım ki, onlar partiye tümüyle karşı tutum almakta direttiler. Ve bu son karar tasarıları raporlarıyla bütün köprüleri yaktılar. Beraber çalışma olanağı kalmadı.

Şimdi söz 3. Büyük Kongremizindir.

Çark Başak, Sayı 77, 1 Eylül 1980

1980-1987



Parti Üyelerine

Emperyalizmin, NATO'nun, işbirlikçi-tekelci-büyük burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin gerici-faşist iktidarının yeni biçimi olan askeri diktatörlük, zaten kısıtlı olan demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırdı. Anayasa ilga edildi. Parlamento feshedildi. DİSK'in çalışmaları durduruldu. Askeri diktatörlük siyasi partilerin her kademedeki faaliyetlerini yasakladı. [...]

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ derin tarihsel ve sınıfsal köklere, güçlü ideolojik, politik, örgütsel temellere sahip bir harekettir. Hareketin sürekliliği böylesine sağlam kökler ve temeller üzerinde yükselmektedir.

Gün, her hal ve şartta örgütlü olarak görev başında olmak günüdür. Gün, Sınıfa ve Parti'ye güvenmek, bu bilince ve kararlılığa sımsıkı sarılmak günüdür.

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

Çark Başak, 1 (78), 13 Eylül 1980

Askeri Faşist Diktatörlüğe ve Faşizme Karşı Direniş

12 Eylül Askeri Darbesi ile, zaten kısıtlı olan burjuva demokrasisine paydos denildi. Emperyalizmin ve tekelci burjuvazinin bulabildiği çözüm, geri ve bağımlı Türkiye kapitalizminin üstyapı kurumu olan ve bu kapitalizmin özelliklerini taşıyan burjuva demokratik devletin tasfiyesidir. 12 Eylül Askeri Darbesi burjuva demokratik devletin ve buna bağlı kısıtlanmış ve yıpratılmış demokratik mekanizmaların tasfiyesi yönünde atılan ciddi ve tehlikeli bir adımı oluşturuyor. 12 Eylül Askeri Darbesi ile amaçlanan, burjuva iktidarlarında sıradan bir değişiklik değildir. Amaçlanan, emperyalizm ve işbirlikçisi tekelci burjuvazinin egemenliğinin kurumlaştırılmaya çalışılan gerici-faşist tipi bir devlet aracılığıyla güçlendirilmesi ve sürdürülmesidir. Bu, aynı zamanda emperyalizme ve tekelci burjuvazinin ekonomik programı ve buna dayanan gerici-faşist politika, bu kapsamda geri ve bağımlı kapitalizmin özelliklerini taşıyan burjuva demokratik devletin tasfiyesi, 12 Eylül Askeri Darbesi ile kurulan askeri faşist diktatörlük eliyle yürütülmek isteniyor.

Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesi bakımından içine girilen dönemin özelliği, burjuva demokratik devleti tasfiye ederek yerine gerici-faşist tipli bir devletin yaratılmasını kendine görev edinen bir askeri diktatörlüğün toplumun başına bela kesilmiş olması tarafından belirleniyor. Askeri diktatörlüğün emperyalizm ve tekelci burjuvaziye dayanan sınıfsal konumu ve burjuva demokratik devleti tasfiye ederek faşist tipi bir devleti oluşturma işlevini ve amacını gözden kaçırmamak gerekiyor. Askeri diktatörlüğün faşist karakterini belirliyen bu olguları dikkate almak önem kazanıyor.

Natocu-tekelci cuntanın bu karakterini gizlemek için yoğun bir propagandayı örgütlemeyi ve çeşitli manevralara başvurmayı ihmal etmediği, tam tersine önemsediği dikkatlerden kaçmıyor. Emperyalizmin, Nato'nun, CIA'nın, tüm propaganda örgütlerinin bu yönde tam bir seferberlik içinde olduğu görülüyor. Yıllardır uygulanan bir planın parçası olarak desteklenen, geliştirilen faşist terörün ve buna tepki olarak "sol" radikalizmden daha uçlara savrularak ortaya çıkan bireysel terörist maceracı grupların eylemlerinin, can güvenliği konusunda kitlelerde yarattığı psikolojik ortam bu propagandanın dayanağı kılınıyor.

12 Eylül Askeri Darbesi ile kurulan askeri diktatörlüğün faşist MHP liderlerini tutuklaması ve dava hazırlıklarının yürümesi olgusunu da dikkatle değerlendirmek gerekiyor. Natocu-tekelci cuntanın yukarda belirtilen karakterini gözden kaçırmak, faşist MHP'ye yönelen bu operasyonun sonuna kadar götürülmesi halinde taşıyacağı olumlulukları iyimser ve gerçek dışı değerlendirmelere tabi tutma tehlikesini taşıyor.

Natocu-tekelci cuntanın MHP'ye yönelen operasyonunun altında, emperyalizm ve tekelci burjuvazinin bir iç savaşa neden olabilecek darbeleri güvensiz ve riskli görmesi yatıyor.

Emperyalizm ve tekelci burjuvazi bakımından bu risk, (1) tüm öznel eksikliklerine karşın ülkemizdeki güçlü ilerici, devrimci, sol potansiyelin varlığı, (2) İşçi sınıfı direnişinin sıkıyönetimin baskıcı koşullarında gerçekleştirilen 30 Nisan ve 24 Temmuz genel grevlerinde de görülen kitleselliği ve gücü, (3) İşçi sınıfı ve kitlelerin Tariş ve Çorum direnişlerinde görülen yeni mücadele biçimlerine süratle intibak etme özelliği; (4) Varolan ulusal sorunun ve mezhep yapısının sınıfsal kutuplaşmaları keskinleştiren rolü, (5) İran devriminin etkilerini de taşıyarak dindar emekçiler arasında güçlenen anti-Amerikan eğilim, (6) Keskin bir kutuplaşmanın varolduğu ülkenin bölgedeki coğrafi konumu gibi faktörlerden kaynaklanıyor. [...]

Bütün bunlar, gerek ekonomik gerekse politik koşullar, gerici-faşist tipi bir devletin yaratılmasını ve biçimi ne olursa olsun faşist bir rejimin yerleştirilmesini kendine görev edinen askeri diktatörlükten kurtulma ve faşizmi defetme görevini ön plana çıkarıyor.

Acil demokratik görev, askeri faşist diktatörlükten, onun tüm antidemokratik tasarruflarını ortadan kaldırarak kurtulmak ve emekten yana, halkçı, devrimci, demokratik anayasal bir düzeni gerçekleştirmek üzere askeri diktatörlüğe karşı direnen ve faşizmden yana olmayan güçlerin ve politik akımların ortak iktidarını kurmak olarak beliriyor.

[...]

Gerek demokrasi cephesinin örülmesi ve askeri diktatörlüğe karşı olan tüm politik akımların diktatörlüğe karşı ortak muhalefetinin geliştirilmesinde, gerekse askeri faşist diktatörlüğün çeşitli toplumsal ve siyasal manevralarının etkisiz kılınmasında Marksist-Leninist hareketin birliğinin sağlanması görevlerin merkezinde bulunuyor. Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ilkeleri temelinde, uluslararası strateji ve taktiklerin zengin deneyiminin ışığında ve bilimsel sosyalizmin ülke koşullarına doğru bir biçimde uygulanmasıyla oluşacak ideolojik-politik-örgütsel platformda tekleşmenin-birliğin sağlanması görevi bütün yakıcılığıyla önde duruyor.

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

Çark Başak, 2 (79), Ekim 1980

Avrupa Parlamentosu Başkan Vekili Piet Dankert'le Görüşme

Brüksel'de yapılan görüşme üzerine verilen demeçten.

Şurası muhakkak ki, işçi sınıfının hiçbir partisine, hiçbir sol partiye yasal çalışma olanağı tanınmayacak, sadece aynı modelin kopyası olan partilere izin verilecektir.

[...]

Türkiye'de gözaltına alınanların sorgulamasında işkenceye başvurulması, otomatikman uygulanan bir yöntem olmuştur.

[...]

Öncelikle, terörizmin gerçek sorumluları ne ortaya çıkarılacak ne de görevlerinden uzaklaştırılacaklardır.

İkincisi, egemen sınıfların, emperyalizmle işbirliği halindeki tekelci kapitalin, mevcut sömürü, yokluk ve sefalet düzenini sürdürebilmek için emekçi kitlelerin direniş ve militanlığını kırmak üzere teröre başvurmaktan başka çareleri yoktur.

Cunta'nın, Türkeş de dahil MHP yöneticileri aleyhinde kovuşturma açtırmış olması, askerlerin, terörizmin kaynağı olan faşist partinin karşıtı oldukları anlamına gelmez. Türkeş, MHP ve yan örgütleri, şiddet olaylarına, can kırımlarına ve siyasal cinayetlere öylesine karışmışlardı ki, bir kenarda tutulmaları zorunlu hale gelmişti. Bunun yerine bir askeri cuntanın işbaşına getirilmesi planlanmış ve bu plan uygulanmıştır.

Ayrıca, unutulmamalıdır ki, faşizm kendisini çeşitli biçimlerde gösterebilir ve göstermektedir.

Tek Cephe, Sayı 4, 1 Ocak 1981

Partililere 20. Yıldönümü Mesajı

Yoldaşlarım,

Partimizin kuruluşunun yirminci yılını doldurduğu şu günlerde eskisi gibi aranızda olmayı, hep birlikte kutlayıp hep birlikte mücadeleyi sürdürmeyi ne kadar isterdim. Ancak binlerce kilometre uzakta olsam da aklım ve gönlüm sizinledir.

Bu ayrılık ve özlemin hüznünü sizlerden gelen yüreklendirici haberler dağıtıyor. Çok çetin ve daha da çetinleşen koşullarda partinin varlığını ve sürekliliğini kanıtladınız; mücadele bayrağını düşürmediniz. Bu bayrak, hiç kuşkusuz gün günden daha, daha da yükseltilecektir.

Bugün Parti'den tamamen soyutlanmış ve parti çalışmaları dışına düşmüş muhalefetin tüm tezviratına, parti yıkıcılığına karşın Parti'yi bölme ve safları dağıtmada başarıya ulaşamaması Partimizin sağlamlığının ve sağlıklı varlığının göstergesidir. Yeni dönemin çetin koşulları altında zaten yılgınlığa kapılanlar, geri çekilenler bir ölçüde olacaktı. Muhalefetin etkisi, bu kaçınılmaz yaprak dökümünü, dökülenler açısından kolaylaştırmak olmuştur. Koşullar zorlaştıkça çekingenliğe ve yılgınlığa gerekçe olarak kullanılabilecek antipropaganda her zaman şurada veya burada müsait bir zemin bulabilir. Bu yüzden, etkisi ne ölçüde zayıf kalmış olsa da, muhalefetin yıldırıcı, mücadeleden caydırıcı anti-parti propagandalarına karşı uyanıklık bir an elden bırakılmamalı, üyeler ve sempatizanlar işlenen konularda sürekli aydınlatılmalı, ikna edilmeli, uyarılmalıdır.

Yeni koşullarda emperyalizme, faşizme ve bunların ekonomik-sınıfsal dayanağı olan tekellere ve büyük burjuvaziye karşı mücadele, Cunta'ya karşı mücadelede somutlaşıyor. Ama bu mücadele de genel ve soyut olarak "askeri faşist cunta"ya karşı bir mücadele değil, somutunda, onun sınıfsal ilişkilerine; yaptığı ve yapmayı planladığı, amaçladığı somut işlere; uyguladığı baskı, terör, zulüm ve işkenceye; izlediği ekonomik politikasının somuttaki biçim, belirti ve sonuçlarına ve sınıfsal hedeflerine; dış politika alanındaki emperyalizmle somut ilişkilerine ve bu ilişkilerin aldığı ve almakta olduğu yöne karşı olacaktır. Faşizme karşı mücadeleyi bu sorumluluk temelinden herhangi bir ölçüde koparmaya, hatta ayırt etmeye imkân yoktur; ideolojik mücadele düzeyinde bile. 1) Çünkü bu mücadelenin kendisi de ancak somut olguların, koşulların, durumların, gelişmelerin, yönelişlerin somut tahlili, değerlendirilmesi temelinde somutlaşır, gerçekleşir; 2) çünkü kitlelerin politik bilincinin, ideolojik düzeyinin yükseltilmesi de somut, eylemsel mücadele içinde, somut deneyimlerin somut yorumlanmasıyla başarılır. Somut, güncel sorunlar, ihtiyaçlar, talepler düzeyinde kitlelerle kenetleşecek, bu somutluluktan hiç kopmadan ve bu somutluluk içinde, onları, karşı çıkılan olumsuz, acı koşulların hangi nedenlerden kaynaklandığının ve kalıcı çözümlerinin ne olduğunun bilincine, ulaştırabiliriz; onlar da bu uğurda sonuna kadar mücadele kararlılığını, cuntanın faşist niteliğini ancak bu somutluluk içinde kavrarlar. Başarmamız gereken görev ve onu başarmanın

yolu budur.

Mücadelenin somut hedeflerine, biçimlerine, örgütlenmesine önem vermenin bu temel nedenleri yanı sıra, bir de bugün Türkiye'nin içinde bulunduğu durumdan kaynaklanan nedenler var. Cunta ense kökümüze gelmiş oturmuştur. Ona karşı kitleleri, ilerici demokratik güçleri bir an önce örgütlemek ve mücadeleye sokmak son derece ivedilik kazanmıştır. Bu, somut mücadele hedefleri, biçimleri, yöntemleri ve konuları üzerinde anlaşmayı gerektirir. Dikkat ve çabalar, cuntanın nitelenmesi üzerindeki tartışma ve polemiklerden, ona karşı örgütlü, birleşik mücadelenin somuttaki gereklerine kaydırılmak ve bu mücadeleyi örgütleyip rayına oturtmanın önlemleri bir an önce alınmak durumundadır. Tarihsel gelişmenin bugün Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin önüne koyduğu görev budur. İlgili tüm taraflar bu görevi başarmanın sorumluluğunu taşımaktadırlar. Hegemonyacı belirleyicilik iddialarıyla değil, bu tarihsel görevin başarılmasına sorumluluk ve ciddiyetle katkıda bulunulduğu ölçüde işçi sınıfının partisi sıfatını taşımaya hak kazanılabilir. Türkiye İşçi Partisi bu sorumluluğun tam bilincinde olarak hareket etmektedir ve edecektir.

Türkiye İşçi Partisi'nin ve partililerinin bir ek sorumluluğu daha var. Dünyanın her tarafında, ortak mücadele hedefleri çevresinde cephe hareketleri oluşturmak, örgütlemek, birliği kesintisiz sürdürebilmek sorunlarla, zorluklarla karşılaşır. Cephe ve eylem birliği hareketlerinin örgütlenip dağıldığı, yeniden başka bileşimlerin örgütlendiği, rakip kümelenmeler meydana geldiği, görülen hallerdendir. Bu gibi hallerde hareketi derleyip toparlamak, örgütlü, birleşik mücadeleyi gerçekleştirmek, zorlukları aşmak görevi, öncelikle, en olgun, ciddi ve sorumluluğunun bilincinde olan, hareketin bütününün uzun vadeli hedef ve çıkarları açısından en tutarlı, sebatlı ve geçerli biçimde davranabilen tarafa düşer. Türkiye İşçi Partisi ve partililer bu konumdadırlar; serinkanlılıkla, ama kararlılıkla ilkeli, tutarlı ve sürekli bir eylem birliğini gerçekleştirme işinin peşini bırakmama durumundadırlar.

Eylem birliğini, cephe örgütlenmesini gerçekleştirmenin bir yöntemi dostça tartışma, eleştiri ve ikna ise; diğer bir yöntemi de sinsice engellemeleri, baltalamaları, uygulamada ortak kararlardan sapmaları bütün açıklığı ile sergilemek; kitlelere, ulusal ve uluslararası kamuoyuna duyurmaktır. Eylem birliğini, cephe örgütlenmesini gerçekten isteyenler ve bunun için uğraşanlarla, onun bol bol lafını edip pratikte binbir engel çıkaranlar ak koyunla kara koyun gibi açık seçik ortaya çıkarılmalıdır.

Eylem birliği, cephe oluşturma konusuna "ben, işime geldiği zaman istediğimle eylem birliği yaparım, gelmediği zaman yapmam" türünden bir yaklaşım, herkesi emrine amade sanıp son dakikada ortak eylem çağrısı yapma alışkanlığı, yapıcı, sonuç verici bir tutum ve davranış değildir. Daha önce Türkiye'de olduğu gibi bugün de Avrupa'da bu belirtilen türde davranışların örnekleri ne yazık ki görülmektedir. Bu tutum değişmedikçe olumlu, kalıcı bir sonuca varmak mümkün olmayacaktır. Mümkün olmayacağı, karşı tarafa kesin bir dille söylenmelidir; yine de tavır değişmezse, bu tür göstermelik eylem birliği çağrılarına uyulmamalıdır.

12 Eylül darbesiyle işçi sınıfının politik hareketinin birliği-tekleşme sorunu kuşkusuz gündemden düşmüş veya ertelenmiş değildir. Tersine, cephenin toparlayıcı ve yönlendirici çekirdeğini oluşturma ve cepheyi daha güçlü bir biçimde örgütle-

yebilme açısından daha da önem kazanmıştır. Ne var ki, yasal partilerin ortadan kalkmasıyla politik birlik sorununun esas itibariyle çözüldüğü kanısına varıldığı ve bu partilerin arkalarında bıraktıkları kalıntıların ayakta kalan tek örgüt saydıkları örgütte peyderpey toplanacağı hesaplarının yapılmakta olduğu anlaşılmaktadır. Böyle bir hesapla da, işçi sınıfının politik hareketinin birliği sorunu gündeme getirilmemekte, getirilmek istenmemektedir. Aynı hesaplarla Parti saflarına karşı saldırıya geçilmektedir.

Kimin kalıcı olacağı, kuşkusuz, masa başı böbürlenmelerle değil, bundan sonraki gelişmelerle belli olacaktır. Türkiye İşçi Partisi, gerek işçi sınıfının politik birliği, gerekse tek cephenin oluşturulması konusunda görüşünü ve tutumunu değiştirmiş, varılmış olan noktalardan gerilemiş, vazgeçmiş değildir. Ne var ki, Türkiye İşçi Partisi karşı tarafın da varılmış veya varılacak anlaşmalara riayet etmesini, ilişkilerin karşılıklı saygı ve tam eşitlik içinde sürdürülmesini, gerek eylem birliklerinin, gerekse politik birliğin gerçekleştirilmesi için şart sayar. Hele Parti'ye yazılı ve eylemsel saldırıların yürütüldüğü bir ortamda, bu saldırılara son verilmedikçe, eylem birliğinin de, politik birliğin de temel şartları ortadan kalkmış olur ve ilişkiler kesilir.

Türkiye İşçi Partisi'nin varlık nedeni Türkiye toplumundan kaynaklanır; bunun için de bu yollarla onu yok etmeye kimsenin gücü yetmez. Bunu dosta düşmana kanıtlayacağız.

Doğrudan veya dolaylı, yerel veya merkezi sınırlı veya tam kapsamlı görüşmelerde bu nokta kesinlikle belirtilmelidir; söz vermelerle veya eylem bittikten sonra sözde özeleştirilerle yetinilmeyeceği, saldırı belirdiği veya anlaşma dışına çıkıldığı anda, anlaşma, birliktelik sona ermiş sayılarak Türkiye İşçi Partisi'nin ve partililerle sempatizanlarının da bildiğince hareket etmekte ve gereğinde karşı saldırıya geçmekte serbest olacağı, anlaşmanın bir hükmü, bir maddesi olarak ortaya konmalıdır.

Türkiye İşçi Partisi'nin tek başına kalabileceğini bir an varsaysak bile -ki aslında kalmayacaktır, birlikte çalışabileceği güçler her zaman bulunacaktır- o halde dahi Parti, Cunta'ya karşı her alanda mücadele verme, bu yönde kitleleri örgütleyip harekete geçirme çalışmalarını sürdürecektir. Bu, onun işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olmasının gereği, vazgeçilmez işlevidir. İşçi sınıfımıza ve halkımıza karşı namus borcudur.

Cunta, sözünü ettiği "demokrasiye geçiş programı"nı uygulasa, gerçekleştirse bile, bu, bir aldatmacadan başka birşey olmayacaktır. Güney Kore'de "parlamento demokrasisi" ne kadar varsa, olacaksa, Türkiye'de de durum beş aşağı, beş yukarı öyle olacaktır. Politik yelpazenin sol kanadında hiç bir partiye müsaade edilmeyecektir. Yine de, tasarlanan yeni anayasanın, siyasi partiler ve seçim yasalarının, grev, toplu sözleşme, sendikalar ve iş yasaları tasarılarının antidemokratik, baskıcı hükümlerinin olabildiğince hafifletilmesini sağlamak için güçlü bir mücadele örgütlendirilmelidir. Bu mücadele, sonucu etkilemese bile, Kurucu Meclis'in çalışmalarına başlaması ve bu yasa tasarılarının görüşülmesiyle birlikte ülkede tartışma, eleştiri, karşı çıkma ortamının yaratılması ve geliştirilmesine önemli, hatta belirleyici katkıda bulunabilir.

Cunta ile mücadele bir yandan, işçi sınıfı, emekçi kitleler, ilerici, demokratik

güçler ve ulusal bağımsızlık aleyhine yaptığı ve yapmayı tasarladığı işlere karşı; öte yandan, bu kitlelerin ve güçlerin politik, ekonomik ve sosyal talepleri için yürütülecektir. Bu maksatla da kitlelerin içine girmek, onların içinde örgütlenmek, onları mücadeleye yöneltmek en başa alınmalıdır, önümüzde yasal olanakların yok olduğu veya yok denecek ölçüde daraltıldığı uzun, çetin mücadele yılları vardır. Göreceli burjuva demokrasisi dönemi kapanmıştır. Mücadele, işçi sınıfı, kendi önderliğinde ve yönlendiriciliğinde tüm emekçi kitleler ve ilerici güçlerle birlikte iktidarı alıncaya kadar kesintisiz ve yoğunlaştırılarak sürdürülmek zorunluluğundadır. Bunun için, işçi sınıfı ve diğer katmanlar içinde daha geniş ve yoğun örgütlenmek, kitleleri harekete geçirmek baş görevdir. Yapılan ve yapılacak diğer bütün işler bu hedefe yardımcı, olmak, bu hedefe varmayı gerçekleştirmek içindir.

Çok zor koşullar altında, yasal olanaklar sıfıra indirilmiş olarak çalıştığınızı biliyorum. Bunu bir an bile aklımdan çıkarmış değilim. Bu alanda henüz deneyimsiziz, doğaldır. Ama bu eksiğimizi bir an önce kapatmak, yeni koşullarda mücadeleyi öğrenmek, hem de ivedilikle öğrenmek zorundayız. İşçi sınıfının partileri, zor olan, hatta imkânsız görüneni başardıkları ölçüde vardırlar ve güçlenirler.

Zor bir dönem geçiriyoruz, daha da zorlaşabilir. Yine de, her hal ve şartta, hepimizin sonuna kadar görev başında olacağımız, işçi sınıfımızın, emekçi halkımızın savaşçıları olma onuruna gölge düşürmeyeceğimiz kesindir.

Yaşasın Partimiz!
Selam Türkiye İşçi Sınıfına!
Selam Dünyanın ve Türkiye'nin Aydınlık Geleceğine!

Çark Başak, Özel Sayı, Şubat 1981

Türkiye Onlara Kalacak Değildir

Cunta'nın vatandaşlıktan çıkarma kararına cevap.

Bu karar herhangi bir hukuk anlayışından, temelinden külliyen yoksun, meşruiyeti olmayan bir karardır. Bu biçim vatandaşlıktan çıkarma işleminin dünyada emsali görülmüş değildir. Silah zoruyla anayasa nizamını ilga etmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni kapatmış, parlamenter sistemi ortadan kaldırmış, kayıtsız şartsız milletin olan egemenliği beş kişinin elinde toplamış bir iktidarın kendisi esasen meşruiyeti haiz değildir. Ne böyle bir iktidarın, ne de herhangi bir başka merciin alacağı kararlar, özgürlüğü ve mutluluğu uğruna tüm yaşamımı verdiğim halkımdan ve yurdumdan beni koparamaz. Türkiye onlara kalacak değildir.

Tek Cephe, Sayı 5, 1 Şubat 1981

Faşist Cuntaya Cevap

Dostlar, yoldaşlar,

Hoş geldiniz.

Bize bu gece bu toplantıyı yapma olanağını veren, hazırlayan Demokrasi İçin Birlik Avrupa Komitesi'ne içtenlikle teşekkür ederim.

Bu akşam burada partimizin, Türkiye İşçi Partisi'nin 20., Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu DİSK'in 14. kuruluş yıldönümünü kutlamak üzere toplandık. Gönül isterdi ki bu kutlamayı yalnız burada değil, geçmişte birçok şenliklerde olduğu gibi, Türkiye'de, İstanbul'da, Spor ve Sergi Sarayı'nda da yapabilelim. Ama Cunta'nın demir ökçesi altında ezilen Türkiye'de bugün işçi sınıfının, geniş halk kitlelerinin, ilerici güçlerin demokratik hak ve özgürlükleri gasbedilmiş, ayaklar altına alınmıştır. İşçi sınıfımızın yüzlerce yiğit evladı polis ve kontr-gerilla merkezlerinde sorgu adı altında işkenceden geçirilmekte, Nazilerin toplama kamplarının benzeri askeri hapishanelerde çökertilmeye, çürütülmeye çalışılmaktadır. Bir kısmı ise yurdundan uzaklarda, politik sürgün hayatına zorlanmış durumdadır.

Türkiye karanlık bir tablo gösteriyor. Baş döndürücü bir hızla yükselen pahalılık, gittikçe derinleşen yoksulluk, gittikçe kabaran işsizlik üç başlı korkunç bir dev gibi halk kitlelerini pençesi altına almış, ezmektedir. Cuntanın başı General Evren ise çok kolaylıkla açlıktan söz etmektedir. Terörizmi önlemekle övünürken "Yurttaş aç kalmaya razı, yeter ki terörizm olmasın!" deyip, dış borçlanmaları, halk kitlelerinin sırtına binen ekonomi politikasını konu ederken de "Bu millet aç kalarak da yapması gerekeni yapmıştır, yine yapar!" incisini döktürüyor. Belli ki Evren açlık nedir bilmiyor. Generalin açlığa katlanmalarını istediği insanlar kimlerdir? İşçidir, köylü kentli emekçidir, dar gelirli memur ve emeklidir, ekmeğini taştan çıkarmaya çalışan yurttaştır; kısacası halktır. Toplumun tepesine çökmüş, halkın sefaleti bahasına, emperyalizmle elele tatlı kârlar eden imtiyazlı azınlık hiçbir hal ve şartta aç kalacak değildir. Onunla kader birliği etmiş, onun çıkarlarına hizmet eden yüksek kademe sivil-asker bürokratlar da değildir.

Tüm ülkede halk perişan. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da çifte baskı ve sömürü altındaki Kürt halkı daha da perişan. Evren'in kardeşlik nutukları, askeri manevralarda dağıtılan ilaçlar acı gerçekleri örtemiyor. Anlamak istemiyorlar ki, gerçek birlik ancak özgür iradeyle seçilip gönülden kabul edilirse, tam bir eşitlik koşullarında oluşursa yaşayabilirlik kazanır. 20. yüzyılın son çeyreğinde kendi iradesi dışında hiçbir halka hiçbir yönetim baskıyla, zorla kabul ettirilemez.

Halk kitlelerinin durumu böylesine acı. Ya toplumun öbür kesimlerinin durumu ne? Gençlik, özgürce araştırma ve düşünme yeteneğinden yoksun, Atatürkçülük adı altında generallerin kafalarında oluşturdukları kalıplara uygun robotlar haline dönüştürülmeye çalışılıyor. Gözlerini geleceğe çevirdiklerinde önlerine işsizlik heyulası dikiliyor. Bilim, düşün, sanat adamları aynı demir kalıplar içinde ürün ver-

meye zorlanıyor. Türkiye'nin kültür hayatı yosun bağlamış, durgun, bulanık sulara dönüştürülmek sürecine itiliyor.

Türkiye'nin gösterdiği tablo ilk bakışta böylesine karanlık. Ne var ki, halk tükenmez. İşçi sınıfı tükenmez. Yaşamlarını işçi sınıfının, tüm halk kitlelerinin toplumsal ve ulusal kurtuluşuna adamış bilimsel sosyalist savaşçılar da tükenmez. Onlar şu anda, emperyalizme, faşizme, şovenizme ve onların ekonomik sınıfsal dayanağı olan tekellere karşı mücadeleyi bütün engelleri aşarak, zorlukları ve tehlikeleri göğüsleyerek sürdürüyorlar. Ve bunu, Türkiye'nin iç ve dış durum ve koşullarını, sınıfsal güç ilişkilerini ve faşizmin verili koşullara göre çeşitli biçimler ve derecelenmeler gösterdiği gerçeğini bir an bile göz ardı etmeyen bir gerçekçilikle başarıyorlar. Türkiye'de bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinin meşalesi tüm yurtsever, demokratik, ilerici güçlerin yolunu aydınlatmaya devam ediyor. Yurdumuzun üzerine çöken boğucu karanlık bu meşaleyi söndüremiyor, söndüremeyecektir.

Baskılar daha da artabilir. Zulüm daha da şiddetlenebilir. Kayıplar verebiliriz. Geçmişte de verdik. Yüreğimiz parçalanır, ancak bir yoldaş yüreğinin parçalanabileceği gibi. Acımız dağa taşa sığmaz. Ama hıncımız bilenir, öfkemiz yükselir, kararlılığımız güçlenir. Ve kavga devam eder, daha keskin, daha sonuç alıcı, hem yurt içinde, hem yurt dışında. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm yolu dikensiz gül bahçesinin yolu değildir. Ne var ki, bu yol mutlaka ve mutlaka amacına ulaşır.

Biz Türkiye İşçi Partililer bu gece bu bilinç içinde burada toplandık. Avrupa ülkelerine dağılmış Türkiyeli işçi toplulukları birer döviz kaynağı olarak görülmeyi kabul etmediklerini, Türkiye'nin gidişatında ve geleceğinin belirlenmesinde söz ve karar sahibi olmak istediklerini belli etmelidirler, Türkiye işçi sınıfı ile dayanışmalı mücadele vermelidirler. Bu mücadeleyi örgütleme ve yürütmede öncülük görevi Türkiye İşçi Partililere düşer. Bu toplantı, bu dayanışmalı mücadelenin yürütülmekte olduğunun açık belirtilerinden biridir. Önümüzdeki görev mücadelemizi kitleselleştirmektir. Bu görevi başarmak için tüm gücümüzle ileri!

Toplantımıza katılan Belçikalı ve diğer uluslardan yoldaş ve dostlarımızın bu katılmayla gösterdikleri dayanışma bizim için çok değerlidir. Kendilerine içtenlikle teşekkür eder, dayanışmamızın gelişip güçleneceğine olan inancımı belirtmek isterim. Bu dayanışma gücümüze güç katacaktır. Öte yandan, uluslararası dayanışma, yalnız Türkiye için değil, Avrupa ülkeleri için de önemlidir. Faşizm tehlikesi Avrupa sahnesinden silinmiş değildir. Ekonomik bunalım derinleştikçe bu tehdit büyüyecektir. Onu alt edecek güç tüm işçi-emekçi kitlelerin, ilerici demokratik güçlerin dayanışması, birleşik mücadelesidir. Faşizmi her yerde hep birlikte alt edeceğiz, yeneceğiz; çünkü mücadelede kararlıyız, çünkü tarihin akışı bizimledir.

Selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine!

Tek Cephe, Sayı 5, 1 Şubat 1981

Daha Güçlü Bir Örgüt İçin İleri!

Demokrasi İçin Birlik 1. Avrupa Genel Kurulu'nda yapılan konuşmadan, 14 Şubat 1981.

Konuşmama başlamadan önce, Demokrasi İçin Birlik hareketinin, kuruluşundan kısa bir süre sonra Avrupa çapında genel kurulunu yapacak bir duruma gelmiş olmasından duyduğum sevinci belirtmek isterim. [...]

Türkiye'de sol hareket, işçi sınıfı hareketi gereken birliğini sağlayamamış da olsa, 1960'ların başından beri büyük, hatta şaşırtıcı bir gelişme ve güçlenme göstermiştir. Burjuvazi ve emperyalizm, bir yandan hoşnutsuzluğu artan ve hareketlenen kitleleri, diğer yandan ilerici, demokratik, sol, sosyalist gelişmeleri bastırmak için hem devlet baskısını artırmak, hem de terörizmi geliştirmek yoluna gittiler ve solu sağa ezdirmek politikasını sahneye koydular. Bunu ilk başlatan, 1970'ten önce Demirel, onun partisi ve hükümeti oldu. Ama sağ terör, karşı tepki olarak, sol terör denen goşistlerin terörünü doğurdu. Ve bu karşılıklı terör durumu tırmandıkça tırmandı, daha doğrusu tırmandırıldıkça tırmandırıldı. Terörizm bilerek, bilinçle tırmandırıldı. Cuntanın gelişinden önce, istenseydi, en üstteki güçler isteseydi, terörizm önlenebilirdi. Ama sermaye sınıfı, emperyalizm gördü ki, kullandığı devlet baskısı yoluyla ve solu sağa kırdırma politikasıyla kitleleri, ilerici, sol, sosyalist gelişmeleri bastırmak, susturmak mümkün olamamaktadır. Bütün zorluklara karşın işçi sınıfının militanlığı, bir derece düşmek şöyle dursun, daha üst düzeylere doğru yükselmektedir. İlerici, sol güçler mahkemelere verilmesine, 36 yıllık mahkûmiyetler almasına karşın, hareketlerde coplanmaya ve nihayet ateşli silahlarla saldırılara uğramasına, öldürülmesine karşın baş eğmemektedir, hareketlerine devam etmektedir. O zaman kendilerinin deyimiyle, "güçlü bir hükümet, güçlü bir devlet" getirme zorunluluğu doğdu kendi açılarından. İşte 12 Eylül Cuntası, böyle güçlü bir devlet olma hedefiyle gelmiş olan, faşist nitelikte bir askeri diktatörlüktür.

Solun Birliği

Bu görevin yerine getirilmesinde, burada büyük güçlüklerle karşılaşıyorsunuz, biliyorum. Türkiye'de de karşılaştık ve karşılaşmaktayız. Ortak kararlar alınıyor, kararlara uyulmuyor. Ortak eylemler başlıyor, verilen ortak kararların dışında, kendi dar grup çıkarlarına uygun hareketlere girişiliyor. Ve bunlar durmadan tekrarlanıyor. Bunu yapanların bir huyları da var, çok çabuk ve sözde özeleştiri yapıyorlar. [...] Kapalı kapılar arkasında bunları gayet kolay söylüyorlar. Oysa bu bir özeleştiri değildir. Gerçek bir özeleştirinin aleni yapılması gerek. Yayın organlarında hareketi değerlendirirken yaptıkları yanlışları kabul etmeleri, özeleştirilerini yapmaları gerek. [...] Ancak, bu gibi durumlarla ne kadar çok karşılaşırsak karşılaşalım, görevimiz ne yapıp yapıp ilkeli bir birliği gerçekleştirmenin yolunu açmaktır. Onları da ilkeli ve

doğru tavır almaya ve davranmaya zorlayarak bu birliği başarmaktır.

Gelen haberler Demokrasi İçin Birlik hareketinin gelişme potansiyelini göstermektedir. Burada bulunduğum bir ay içinde üç yeni ülkede DİB komitelerinin kurulduğunu gördüm. Daha iki ülkede kurulması girişimlerinin ilerlediği haberleri geldi. Ama ülke komitelerinin kurulması ilk adımdır. Asıl yapılacak iş, işçi kitlesinin içine girmektir. Fabrikalarda, işçi mahallelerinde komiteler, çalışma grupları kurarak örgütlenmektir. Ve bunlarla Türkiyeli toplulukları harekete geçirmek, mücadeleye sokmak ve bu mücadelede onları yönlendirmektir. Türkiyeli işçiler içinde örgütlenirken onları bilinçlendirmek, bilinçli olarak mücadeleye sokmak, bilinç düzeylerini sürekli yükseltmektir. Önümüzde zor, çetin görevler var, ama son derece onur verici görevler. Hepiniz bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin militanları olmak onurunu ve sorumluluğunu taşıyorsunuz. Bu sorumluluk ve onurun her an bilincinde olunmalıdır. Bu onur ve bilinçle bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde yeni atılımlar yapılmalıdır. Bu atılımların yapılacağına yürekten inanıyorum.

Tek Cephe, Sayı 5, 1 Şubat 1981

TİP-TKP İRTİBAT SORUNLARI

10.3.1981

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine

İlişik mektubun, tarihinden de anlaşılacağı üzere, yazılması ile Komitenize ulaştırılması arasında oldukça uzun bir süre geçmiş bulunuyor. Ancak bu gecikme bize ait nedenlerden kaynaklanmamıştır. Çünkü tarafınıza hangi biçim ve yolla iletebileceğimize ilişkin açık bir fikrimiz, ne yazık ki, bulunmamaktadır. Gerçekten, 12 Eylül'ün hemen sonrasında, genel sekreterimizin yetkili arkadaşınızla yaptığı görüşmede gerekebilecek her türlü bağıntı için Batı Avrupa'da karşılıklı olarak yetkili iki arkadaşın tanıtılması konusunda görüş birliğine varıldığı ve bu, tarafımızdan derhal yerine getirildiği halde, henüz bu görevi yükümlenmiş herhangi bir TKP'li arkadaşı tanıyabilmiş değiliz.

Böyle bir bağıntı, çok önceleri birlikte kararlaştırılmış, ancak yetkili arkadaşınızın belirttiğine göre elinizde olmayan nedenlerle gecikmiş bulunan her iki parti heyetlerinin dost bir ülkede bir araya gelmeleri konusundaki teknik ayrıntıları da çözümlemede de yararlı olacaktı. Bununla ilgili olarak gerçi bir telefon görüşmesi yapıldı. Ancak bu kez de, vize zorunluluğunun ortaya çıkışı ve 12 Eylül sonrasında yurt dışına çıkmış bulunan arkadaşlarımızın yeni duruma intibakları bakımından bir süre hareket serbestliklerinin ortadan kalkmış olması, bu telefon görüşmesi ile yapılan çağrıya olumlu yanıt verilmesini engelledi. (Aynı engeller bugün de devam etmektedir. Ancak uzun olmayan bir süre sonunda arkadaşlarımız hareket serbestliklerine yeniden kavuşacaklardır.) Bu telefon görüşmesinde bugün için çağrıya katılmamızın olanaksızlığı ifade edilip "gene telefonlaşalım" denerek bu bağlantının devamı arzusu belirtilmişti.

Diğer yandan, genel başkanımızla yapılan tesadüfi görüşmede her iki parti arasındaki bağıntı da söz konusu edilmiş ve tarafınızca sizleri bulmanın çok kolay olduğu belirtilmişse de bunun somut gerçekleşme biçimi üzerinde ayrıca durulmamıştır. Daha sonra kendisine iletilen bilgide, sizlerden bir telefon geleceği ve bu telefon görüşmesinde kararlaştırılacak belli günlerde telefon etmeniz yoluyla aramızdaki bağıntının kesintisiz sağlanacağı ifade edilmiştir.

Bugüne kadar böyle bir telefon da almış değiliz. Yurt içinden aldığımız bilgilerden de, arkadaşlarımızın ısrarlı çabalarına karşın, benzeri bir durumun söz konusu olduğu anlaşılmaktadır.

Partimiz, her iki parti arasında imzalanan "protokol" ve bununla birlikte, her iki parti heyetleri ve yetkilileri arasında görüş birliğine varılan noktalardaki görüşlerini korumaktadır. Ancak karşılaştığımız ve imzalanan protokol ve varılan görüş birlikleriyle bağdaşmasına olanak bulamadığımız olumsuzluklar karşısında Partinizin de aynı konumu sürdürüp sürdürmediği konusunda ciddi tereddütlerimiz doğmuştur.

Gelecek günlerdeki gelişmeler durumu herhalde açıklığa kavuşturacaktır.

Behice Boran	Nihat Sargın
Genel Başkan	Genel Sekreter

TÜSTAV Arşivi

Avrupa Konseyi'ne Mektup

Lahey'de yapılan basın toplantısı sırasında Avrupa Konseyi Başkanı De Koster'e iletilen mektuptan, 26 Mart 1981.

Eski bir milletvekili ve Türkiye-Avrupa Ortak Parlamento Komisyonu'nun eski bir üyesi olarak, 25 Şubat'tan beri Türkiye'deki askeri cuntanın insan haklarını demokratik özgürlükleri açıkça çiğneyerek uygulamaya başladığı yeni bir baskıya dikkatinizi çekmek isterim.

Yurt dışında bulunup da haklarında kovuşturma açılmış bulunan kişiler ülkeye geri dönerek güvenlik kuvvetlerine teslim olmaya çağrılmakta, bu çağrı tarihinden bir ay içerisinde teslim olmadıkları takdirde vatandaşlıktan çıkarılmakla tehdit edilmektedirler.

Aslında, hukukun temel ilkelerine aykırı olan bu usul, ülke içinde bulunup da yurt dışında oldukları var sayılan kişileri ortaya çıkıp teslim olmaya zorlamak için de kullanılmaktadır. [...]

Şimdiye kadar sadece ölümle sonuçlanan işkence olaylarının sorumluları hakkında soruşturma açılmıştır; oysa işkenceyle öldürme istisnai bir durumdur, böylece öldürmeksizin ve hatta iz bırakmaksızın uygulanan sistemli işkencelerin sorumluları takipsiz kalmaktadır. Bu bakımdan işkenceden ölenlerin sayısının bu kadar yüksek olması dikkati çekicidir ve ölümle sonuçlanan işkence olaylarının boyutları hakkında düşündürücü bir göstergedir.

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

1 Mayıs

Yoldaşlar,

Geçen yılların 1 Mayıs toplantılarında yaptığım konuşmalarda bir noktayı vurgulamışımdır. O da, 1 Mayıs'ın bir şenlik, bir bayram günü değil, sınıf bilincimizin bilendiği, sınıfsız, sömürüsüz, savaşsız bir dünya için mücadele kararlılığımızın, coşkumuzun daha da pekiştiği bir gün olduğudur. Bu pekişme, yüzyıl öncesinden bu yana dünya işçi sınıfı hareketinin verdiği son derece çetin mücadelelerin ve insanlık tarihinde çığır açan başarıların birikiminden, bu birikimin önümüzdeki mücadelelere tuttuğu ışıktan kaynaklanmaktadır.

Gerek Türkiye'de, gerekse tümüyle kapitalist sistemde ekonomik ve politik bunalımların derinleşip sınıf mücadelesinin keskinleştiği, emperyalizmin sosyalist sisteme ve devrimci hareketlere yönelik, dünya barışını tehdit edici saldırılarının, girişimlerinin, tertiplerinin tırmandığı günümüz koşullarında, 1 Mayıs'ın dünya işçi sınıfı hareketi -ve bizim mücadelemiz- bakımından taşıdığı bu anlam daha da ön plana çıkmaktadır.

Bugün ülkemizde mücadele, iktidarının somutlanışındaki biçimsel ve yöntemsel çeşitlenme ne olursa olsun, sınıfsal konum ve politika ve emperyalizmle ilişkiler ölçütleri açısından faşist olan cuntaya karşıdır. Yönetimin bu karakteri, dillerden düşürülmeyen "demokrasiye geçiş" ile ortadan kalkmayacaktır. Bu geçiş sağlanabilirse eğer, yönetim içerikte aynı, biçimde değişik olacaktır. Biçim farklarının mücadele olanakları ve taktikleri açısından dikkate alınması şart olmakla beraber mücadelemiz, general üniforması veya sivil parlamento giysisi içinde olsun, özünde faşist kimliğini koruyacak bu yönetime karşı olacaktır. Bu nedenle, Partimiz hareketinin bugünkü koşullarda aldığı ve gerçekleştirmek durumunda olduğu örgütleniş biçimi ve temel mücadele yöntemi değişmeyecek, mücadelemiz uzun soluklu, uzun menzilli olacaktır.

Bu mücadelenin amacı iki öğelidir: Birincisi, söz konusu yönetimin alaşağı edilmesidir, ikincisi, yıkılan bu yönetim yerine, tekellerin, büyük burjuvazi ile sınıfsal müttefiklerinin ekonomik ve politik gücünün, egemenliğinin burjuva demokrasisi biçiminde sürdüğü geleneksel parlamenter rejimin -Portekiz ve İspanya'da olduğu gibi- geri gelmesine set çekilmesi, işçi sınıfının müttefiki emekçi sınıflarla, ilerici, yurtsever güçlerle kendi önderliğinde belirleyip yönlendirdiği ve işçi, emekçi kitlelerin özgürlük ve çıkarları, toplumun sosyalizm doğrultusunda geliştirilmesi açısından demokratik görevleri olan devrimci bir iktidarın gerçekleştirilmesidir.

Amacın birinci öğesinin gerçekleşmesi, yani iktidarın alaşağı edilebilmesi, Türk ve Kürt tüm demokratik, ilerici, sol güçlerin, işçi emekçi halk kitlelerinin olabildiğince en geniş yelpazede ve sayısal güçte, Cunta'ya karşı birleşik, örgütlü mücadeleye etkin biçimde katılmalarına bağlıdır. Bu katılışı sağlama ve yönlendirmede görev en başta işçi sınıfına, onun politik hareketine düşer. Amacın ikinci öğesinin gerçek-

leşmesinde ise işçi sınıfının önderliğinin gücü, etkinliği, kendini cephe ortaklarına kabul ettirebilmekteki başarısı belirleyici etkendir. Yıkılan iktidarın yerini alacak yeni iktidarın ne nitelikte ve ölçüde demokratik ve devrimci bir karakter taşıyacağı -veya taşımıyacağı- işçi sınıfının ne denli belirleyici ve yönlendirici olabildiğine göre değişecektir.

Mücadelemizi bu anlayış ve ufuk çizgisi içinde sürdüreceğiz. Bununla birlikte, Türkiye'deki devrimci hareket dünya devrimci sürecinden, sosyalist sistemin, kapitalist ülkeler işçi sınıfının, bağımlı ülkeler halklarının emperyalizme, sömürü ve baskıya, savaş kışkırtıcılığına karşı, barış, özgürlük, ulusal ve toplumsal kurtuluş için verdikleri mücadelelerden kopuk olmadığına göre, mücadelemizi, devrimci hareketin ulusal hedef ve çıkarlarıyla uluslararası hedef ve çıkarları arasındaki bütünselliği dikkate alma, uyumluluğu sağlama çerçevesine oturtarak geliştireceğiz.

1 Mayıs'ın bu mücadeleci anlamı, onu aynı zamanda bir bayram, bir şenlik günüymüş gibi görmekle de çelişmez. Çünkü sömürüsüz, baskısız, savaşsız bir dünya; barışın, eşitliğin, özgürlüğün ve kardeşliğin egemen olduğu bir dünya yaratmayı yaşamlarının en yüce amacı bilen devrimciler için, Türkiye İşçi Partililer için, mücadele bir yakınma ve yüksünme değil, bir coşku, bir sevinç kaynağı, kendi insanlığını doğrulama alanıdır.

1 Mayıs birlik, dayanışma ve mücadele günümüz kutlu olsun! Nice yeni mücadele aşamalarına ve başarılarına!

Hepinizi en sıcak yoldaşlık duygularıyla kucaklarım.

Çark Başak, Sayı 87, Haziran 1981

TKP'YE MEKTUP: SİYASAL BİRLİK ÜZERİNE

Partimiz, Türkiye işçi sınıfı hareketinin siyasal birliğinin sağlanması meselesine hayati bir değer biçtiğini çeşitli vesilelerle belirtmişti. Birlik konusunun, ülkemizin içinde bulunduğu şartlarda çok daha önem kazandığı gerçeği gene partimiz tarafından ısrarla vurgulanagelmişti.

12.10.1981 tarihini taşıyan mektubunuz bu kesin inançlarımızın ışığı altında ve gecikme pahasına da olsa bizzat Partimizin MK tarafından ele alınmıştır. MK'ne göre birlik doğrultusunda her fırsat değerlendirilmeli, imkânlar sonuna kadar zorlanmalı, birlik süreci hiçbir kesintiye imkân tanınmadan sürekli geliştirilmeli ve süratle sonuçlandırılmalıdır. İşte bu nedenle MK'miz mektubunuzu birlik sürecinin ilerletilmesi doğrultusunda yeni bir fırsat, yeni bir imkân olarak değerlendirmekten yanadır.

Mektubunuzda yer alan teklifleri cevaplandırmadan ve bu arada kendi görüş ve tekliflerimizi sunmadan önce, konuya en genelindeki bakışımızı bu gelinen noktada bir kere daha özetleme ihtiyacı duymaktayız. Partimize göre:

1) Birlik konusu Marksist-Leninist platformda bulunan üç Partiyi birden ilgilendirmekte ve ancak üç partinin de birleşmesi ile çözüme kavuşturulabilecek bir nitelik taşımaktadır. Marksist-Leninist platformda bulunan partilerden ikisinin birleşmesi, üç'lü birlik amacını gerçekleştirmeyi kolaylaştırıcı olduğu oranda birlik amacına hizmet edebilir.

2) Özellikle örgütsel birleşme perspektifine sahip olan partiler arasında tepeden taban örgütlerine kadar her kademede *eylem birliği*'nin gerçekleştirilmesi mutlak bir zorunluluktur.

Kadrolarımız arasında, bugün çok daha önemli olduğu açık olan, *güven ve uyum ortamı yaratılmadan,* var olan pekiştirilmeden sağlıklı bir birliği gerçekleştirmek imkânsızdır. Fabrikalarda, işyerlerinde, kısacası bütün alan ve kademelerde kurulacak savaş arkadaşlıkları, güçlü birer üyelik bağına dönüşecek, birlik sürecinin geliştirilmesine müspet katkılarda bulunacaktır.

Hiçbir birlik anlayışının birleşmeyi öngören partilerin, kadrolarının arasına duvarların çekilmesine izin veremeyeceği açıktır. Böyle bir anlayış, sadece asgari bir güvene sahip olmamanın bir sonucu olmakla kalmayacak, aynı zamanda bu durumu müzminleştirerek, güven ortamının yeşermesinin zorunlu şartlarından birinin kapılarını da kapatmış olacaktır.

3) Türkiye işçi sınıfı hareketinin politik birliğinin gerçekleştirilmesinin yolu ağırlıklı olarak örgütsel birleşmelerden geçmektedir. Özellikle içinde yaşadığımız şartlarda bunun tersini düşünmek, Türkiye işçi sınıfı hareketinin çıkarlarına son derece ters düşen bir çizgi izlemekten başka hiçbir anlam taşıyamaz. Belirleyici önemin sağlıklı bir örgütsel birleşmeyi gerçekleştirmeye verilmesi, elbette ki Partimizin kendi özgün görevlerini bir kenara koymasını getirmez. Partimiz özgün görevlerini

bir kenara koymayacağı gibi, işçi sınıfı hareketinin çıkarına ters düşen her konuda olduğu gibi bu konuda da yanlış eğilimlerin karşısına çıkmayı, örgütsel güç ve imkânlarını politik birliğini sağlamak için seferber etmeyi de özgün görevleri arasında görmekte tereddüt etmeyecektir.

4) Sağlam ve kalıcı temellere sahip bir örgütsel birliğin gerçekleşmesi ancak ideolojik birliğinin sağlanması ile mümkündür. Birliğin ortak siyasi-ideolojik platformunun somutlanması ise birlik konusunda kalpten, yapıcı bir anlayışa sahip olunmasına sıkı sıkıya bağlıdır.

Merkez Komitemiz, Partilerimiz arasında bağlayıcı bir önprotokolün imzalanması için 1981 mayıs ayı sonlarında teklifci olurken işte yukarıda özetlediğimiz bu anlayış temelinde hareket etmiştir. Bugün de mektubunuzu cevaplandırırken bu anlayıştan ve birlik sürecinin geliştirilmesi bakımından sağlam bir bağ, *temel bir doküman olarak gördüğümüz ön protokolden yola çıkmaktayız.*

MK'miz, mektubunuzdaki tekliflerinizi aşağıdaki gibi cevaplandırmakta ve bu arada kendi görüş ve tekliflerini tarafınıza iletmektedir.

a) Partimiz, birleşme görüşmeleri için Parti yetkililerinin "geniş delegasyon ve heyetler halinde" bir araya gelmelerindeki güçlüklerin başından beri farkındadır. Partilerin kendi çalışmalarını mükemmelleştirmek ve uyumlulaştırmak için bir dönem daha yoğun olarak karşılaştıkları, halen de yer yer karşılaşmakta oldukları güçlüklerin ise bu konuyla doğrudan bir ilişkisi bulunmamaktadır. Zaten hatırlanacak olursa, *halen yürürlükte bulunan* ön protokolün imzalanması için de geniş delegasyonlara gerek olmamıştı.

Dolayısıyla, gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında geniş delegasyonlara gerek kalmaksızın birlik görüşmeleri sürdürülebileceği gibi, elbette yazılı metin alışverişi yoluyla da ilerlemeler kaydetmek mümkündür.

b) Mektubunuzda da ifade edildiği gibi Partilerimiz için birlik konusu hiç de yeni değildir. Birliğin ortak siyasal-ideolojik platformunun yaratılması konusunda da hâlâ kat edilmesi gereken bir mesafe varsa da ortaklaşa yük sayılmasına imkan olmayan bir mesafe kat edilmiş, gerisine düşülmemesi gereken bir baz oluşturulmuş durumdadır.

Program konusuna yönelik çalışmaların başlatılmasını imzalanmış bulunan ön protokolün öngörmüş olduğu bir çalışma alanı olarak görmekteyiz. MK'ze[Merkez Komitemize] göre, program konusunda karşılıklı metin alışverişi ve ortak komisyon çalışmaları acilen başlatılmalıdır.

Bu arada önemle belirtmek isteriz ki, imzalanmış bulunan ön protokolde işaret edildiği gibi bu çalışmaların çok daha faydalı ve amacına uygun kılınması, Marksist-Leninist platformda bulunan diğer Partinin de bu çalışmalara katılması ile mümkün olacaktır. Partimiz, bu çalışmalarını üç'lü olarak gerçekleşmesi için her iki tarafa da teklifçi olmayı bir görev kabul etmektedir.

c) Partilerimiz arasındaki görüşmelerde tarafımızdan sürekli vurgulanmış olan bir konu da, iki Partinin kadroları arasındaki her kademede, özellikle taban örgütlerini de kapsayacak bir şekilde ortak çalışmaların başlatılması olmuştur.

Bu çalışmalar, kadrolarımız arasındaki güven ve uyum ortamının geliştirilmesine, birlik sürecinin hiçbir dalgalanmadan etkilenmeden sürekli ilerletilmesine son

derece olumlu katkılarda bulunacaktır.

Diğer taraftan, *kitle örgütlenmesinin* çeşitli alanında da ortak çalışmaların yürütülebileceği açıktır. Güçlerimiz, yurtdışındaki kitle örgütleri alanlarında birleştirilebileceği gibi, elbette ki asıl savaş alanımız olan yurtiçinde de birleştirilebilir. *Edinmiş olduğumuz bilgilerin tersine bütün baskıların yükselmelerine rağmen ülkemizde bazı demokratik kitle örgütleri hâlâ faal durumdadır.* Kaldı ki bu demokratik kitle örgütlerinin yanı sıra çeşitli sendika, kooperatif gibi *kitle örgütleri alanları da değerlendirilmek zorundadır. Dahası, kitle örgütleri alanlarında yeni araçların yaratılması da sadece bizlere bağlıdır.*

Hatırlanacağı gibi, imzalanmış bulunan ön protokolde iki parti de "anti-faşist mücadelelerin bütün alanlarında ve toplum kesimlerinde güç ve imkânların tepeden taban birimlerine kadar birleştirmeyi" öngörmekteydiler. Ancak imzalanmış bulunan ön protokol'den sonra bazı alanlarda ortak çalışmalar yürütülmesi için *ortak merkezi komisyonlar oluşturulmuş olmasına rağmen, Partiniz bu çalışmaların aşağı indirilmesi konusunda anlaşılmaz bir durgunluk içinde olmuştu.*

Sizin de belirttiğiniz gibi, "bir taraftan program çalışmaları yürütülürken diğer taraftan da Partilerimizin birleştirilmesi sürecinde somut ilerlemeler kaydetmek mümkündür". Ne var ki bu ilerlemelerin sadece karşılıklı "metin teatileri" ile sağlanabileceğini düşünmek bir yanılgı olacaktır. Kuvvetle inanıyoruz ki, tepeden taban örgütlerine her kademede, her birimde güçlerimizin birleştirilmesi birliğin süratle gerçekleştirilmesi yolunda en büyük faktördür.

Partimizin bütün ısrarlarına ve önprotokolde de öngörülmüş olmasına rağmen Partiniz bu konuda son derece durgun ve isteksiz olmayı sürdürmüş, güçlerimizin birleştirilmesi, kadrolarımızın ortak çalışmaya koyulması mümkün olmamıştır.

Partimizin bütün kademelerine ortak çalışmalar yönünde açık bir talimat verilmişken, Partinizin kademeleri ortak çalışmalardan uzak kalmışlardır. Daha da kötüsü ortak komisyon çalışmalarındaki temsilcileriniz, *Partinizin çeşitli alanlarda başka gruplar ile eylem birliği yaptığını iddia edebilirken, aynı şeyi bizimle yapma konusundaki tekliflerimizi, ortada bir ön protokol bulunmasına rağmen dikkate bile almamışlardır.* Dolayısıyla da bugün bu son derece önemli gördüğümüz ve birliğin süratle gerçekleşmesi yolunda en büyük faktör kabul ettiğimiz konuyu bir kere daha vurgulamak zorunlu olmuştur.

d) "Tepeden taban birimlerine tüm organların birleştirilmesi" başlığı altında yaptığımız ve [sizin] sadece Merkez Komitesi için somutladığınız birleşik heyetler teklifiniz bu konuda bir fikir edinebilmemiz açısından faydalı olmuştur.

Partimizin bu konuda yapacağı teklifin de görüşmelere zemin teşkil edecek bir özellik taşıyacağı açıktır.

Buna karşılık, Partimiz çözüme kavuşturulması elbette gereken bu konuyu birlik sürecinin diğer faaliyet ve görevlerinden koparark ele alan yaklaşımlara, meseleyi bu noktada odaklaştırmak ve birliği Merkez Komitesinin paylaşılmasına indirgeyen anlayışlara temelden karşıdır ve bu Partimizin birlik anlayışının prensipal bir hususudur. *Amacımızın Merkez Komitesinin paylaşıldığı federatif bir yapı değil de,* tek bir Parti yaratmak olduğuna şüphe yoktur. Merkez Komitemiz bu bakımdan birleşik heyetler kompozisyonunun belirlenmesi konusunda çok daha kolay, somut

ve sağlıklı adımlar atılması için gerekli şartların, birlik sürecinin tıkanmalara neden olunmadan düz ve kesintisiz bir seyir izlediği, birliğin *siyasal-ideolojik zemininin oluşturulması için güçlü bir eylem birliğinin sağlandığı* şartlara sıkı sıkıya bağlı olduğu inancını taşımaktadır. Merkez Komitemiz, tepede federatif bir yapı değil de tek bir Parti yaratmak olması gereken ortak amacımızın gerçekleşmesinin teminatını öncelikle burada görmektedir.

Bu konuyu noktalamadan önce belirtmek isteriz ki, tepeden taban örgütlerine kadar her kademede sürdürülecek ortak çalışmaların, diğer Parti'yi de kapsadığı oranda çok daha başarılı olacağına kuşku yoktur.

Tekliflerinize cevaplarımızdan ve kendi tekliflerimizden de anlaşılacağı üzere, Partimiz *birliğin sağlanmasının yolunu tepede sürdürülecek görüşmeler, metin alışverişi, ortak komisyon çalışmalarından tepeden taban bilimlerine her kademede ortak çalışmaların başlatılmasından* ve bir taraftan sürecin kesintiye uğramaması, diğer taraftan da diğer Parti'nin de bu çalışmaları yukarıda sıraladığımız unsurların hepsi aynı anda ve eşit ağırlıkta ele alınmak durumundadır. Bunlardan birisinin ihmali sürecin yavaşlatılmasına yol açabilecek, aksine hepsinin eşit ağırlıkta ele alınması ise bizi süratle sonuca ulaştırabilecektir.

Mektubumuz, yukarıda sıralanan görüş ve tekliflerin yanı sıra birlik sürecinin geliştirilmesine katkıda bulunacağına inandığı bazı dostça tenkitlerimizi de içermektedir.

1) Öncelikle mektubunuzla aynı tarihi taşıyan, ancak temsilcimize verilmesi tercih edilen yazınıza temas etmek istiyoruz.

Yazınızda yer verilen teklif, bir kere daha özetlenecek olursa, üç Parti temsilcileriyle oluşan platformun, ya "örgütsel birleşmenin siyasal-ideolojik esaslarını görüşmesi" yok eğer bunu yapamayacaksa ve "kolektif önderliği üstlenecekse" Devrimci Demokratları da içererek, fonksiyonel bulunmasıdır.

Merkez Komitemiz, siyasi birlik çalışmaları ile cephe çalışmalarını birbirinden kopartarak ele alan ve birbirinin karşısına koyan bu yaklaşımınızı doğru bulmamakta, gerek siyasi birliğin gerçekleştirilmesi, gerekse cephe çalışmalarının geliştirilmesi açısından realist olarak da görmemektedir.

Elbette ki Merkez Komite[m]iz bu sözlerle platform çalışmalarını yeterli gördüğünü veya siyasi birlik konusunun bu çalışmalar çerçevesinde ele alınmasına karşı olduğunu kesinlikle söylemek [istememektedir]. Aksine partimiz her zaman siyasi birlik görüşmelerine açık olmuştur.

Ne var ki Partimiz, bu platformun görevini bir bütün olarak ele alınması gerektiğine inanmaktadır. Bu platforma düşen temel görev, demokratik güçler için zorunlu olan Marksist-Leninist öncülüğü gerçekleştirmeye çalışmak, cephenin oluşturulmasına girişmek ve bu arada elbette ki bütün bu görevleri de en mükemmel bir şekilde gerçekleştirmek için kendi siyasi birliğini sağlamaya çalışmaktır.

Eğer Marksist-Leninist öncülük, bunun için de aynı zeminde olmanın, bir başka ifade ile kollektif önderliğin önemi reddedilmiyorsa, bu platformun görevinin sadece "örgütsel birleşmenin siyasi-ideolojik esaslarını görüşmek" olmadığı da reddedilemeyecektir. Eğer ideolojik birliğini -önderliği- hiç değilse aynı ideolojik ve siyasi zeminde bulunmayı önemli sayıyorsak, mektubunuzdan da anlaşıldığı üzere sizin de

bir "Demokratik güçlerin birliği" zemininde gördüğünüz *Devrimci Demokratlar'ın kolektif önderliğini gerçekleştirmesi gereken bu Marksist-Leninist Platformda bulunmasının yanlış olacağı açıktır.*

Bu üç'lü platformun genişletilmesi, bu platformun ortadan kaldırılmasını ya da fonksiyonunun "birlik görüşmeleri yapmaya" indirgenmesini getirmez. *Ancak bu platformun yanı sıra demokratik nitelikte bir başka platformun yaratılması anlamına gelebilir* ve elbette, ilk ağızda şimdiye kadar istikrarlı bir biçimde cephe yanlısı olmuş Devrimci demokratları da kapsaması gerektiğine inandığımız bu platformun özellikle *günümüz şartlarında artık bir "dörtlü demokratik birliği" platformu olarak sonuçlandırılması da düşünülemez.* Bu platform diğer bileşenleri de kapsamak zorundadır. Ve böylelikle oluşacak bir demokratik birlik platformunun fonksiyonel kılınması da, bu platformun varlığına, kolektif önderliğini gerçekleştirme kapasitesine sıkı sıkıya bağlıdır.

Sanıyoruz, birlik düşmanı amaçlar ile, Türkiye işçi sınıfı hareketinin birliğinin yaratılması meselesini sulandırarak devrimciyim diyen herkesin birliğinin sağlanması meselesine indirgeyen sorumsuz, bencil, kariyer düşkünü, kısaca dar görüşlü, fırsatçı seslerin cılız da olsa boy gösterdiği bir ortamda *iki düzeydeki birlik meselesini daha titizlikle bir birinden ayırmak çok daha doğru olacaktır. Merkez Komitemiz bütün bunların yanı sıra çalışmalardan çekilmenizi de doğru bulmadığını belirtmek istemektedir. Gerekçelerinizin yanlışlığı bir tarafa, doğru gerekçelerle olsa bu çalışmaların kesintiye uğratılmasına, çalışmalardan çekilmenin de bir alışkanlığa dönüştürülmesine tahammül yoktur.*

Ortak çalışmaların geliştirilmesinin son derece gerekli olduğu bu şartlarda çalışmaları kesintiye uğratan her tutum ve davranış meseleyi çözücü değil, ancak çözümü zorlaştırıcı olarak nitelendirilebilir, yapılması gereken, gerek örgütsel birlik çalışmalarında, gerekse kolektif önderliğin gerçekleştirilmesinde bu platformun etkin ve fonksiyonel bulunmasıdır.

2) Merkez Komitemiz, mektubunuzda da yer alan ve örgütsel birleşmenin yolunu "sancılı" ve "sancısız" olarak ikiye ayırarak belirleyen ifadenizi ele almıştır. Günümüz şartlarında ve üstelik birleşme çağrısı yapan bir mektubunuzda *böyle bir vurgu kaydırmasına yer veren ifadeniz, platformun çalışmalarından çekildiğiniz yolundaki açıklamaya da denk gelerek çok daha talihsiz olmuştur.*

Bu vurgu kaydırmasının yer aldığı mektuplarınızda yapmış olduğunuz "oyalayıcı", "savsaklayıcı", "iğreti birlik ve cephe anlayışına sahip", "prensipsiz", "perakendeci", "meseleyi dondurucu" şeklindeki nitelendirmelerin, Partimize ve aynı platformda bulunan diğer Parti'ye karşı asgari bir güvenden yoksun nitelemeler olduğu sonucuna varmamak ise imkânsızdır.

Bugüne kadar "birliği gözeten bir yayın politikası" izlediğiniz iddianıza da, en azından tercih ettiğiniz üslup ve konular bakımından katılmak mümkün değildir. Diğer Parti(ve hemen bizi)'yi ele aldığınız yayınlardaki yaklaşım, geçmişin hatalarına kısır, hırçın ve üstelik tek yanlı bir üslupla ele alan bir yaklaşım olmanın ötesine geçmemiş, bugünün şartlarının artık iyice zorunlu kıldığı objektifliğe ve yapıcılığa ise ne yazık ki hiç sahip olmamıştır.

Son derece dikkat çekici bir başka olumsuzluk da, [?] kadrolarımızın iki Par-

ti arasındaki ilişkilerin zedelenmesi sonucuna yol açmış olmayı umursamayan bir tutum ile Partimizin içişlerine karışmayı tercih ediyor olmalarıdır. Bu tercihte ısrar edilmesi, sadece kadrolar arasındaki güven ortamının zedelenmesi sonucunu yaratmakla kalmayacak, Parti'lerimiz arasında geliştirilmesine titizlik gösterdiğimiz ilişkilerin ciddi bir biçimde yaralanmasının sorumluluğunu da üstlenecektir.

3) Birlik sürecinin bugüne kadar izlemiş olduğu seyir konusundaki görüşleriniz de tek yanlılıktan kurtulamamıştır. Merkez Komitemiz, bu mektubunuzda sürecin izlediği seyir konusunda herhangi bir tartışmaya girmeyi kısır ve faydasız olarak ele almakta, dikkatleri ileriye yönelik tutmakta fayda görmektedir.

Ancak Merkez Komitemiz, Parti'lerimiz arasında imzalanmış bulunan ve bağlayıcı olan ön protokol konusuna işaret etmeyi ve bazı düzeltmelere yer vermeyi de kaçınılmaz görmektedir.

Mektubunuzdaki tekliflerin de temelini oluşturan bu ön protokolün sadece "yurtiçindeki arkadaşlarımızın memnuniyet verici bir çalışması" olarak ele alınamayacağı, Parti'lerimiz arasındaki ilişkiler bakımından ileri ve bağlayıcı bir baz olarak görülerek gerisine düşülmekten kaçınılmaz bir gerektiği açıktır.

Yurtiçinde, elbette ki *anlayış ile karşılanarak ön protokolün onayı beklenmiş, bu arada yapılan teklifler de ön protokolün gerisinde kaldığı içindir ki,* ön protokolü izlemesi gereken çalışmalar yapılamamıştır. *Temmuz ayında* önprotokolün *"zaten onaylanmış"* olduğunu ilk defa öğrenme fırsatı bulan yetkilimizin, Ağustos ayında ön protokolü zorunlu olarak izlemesi gereken işleri hatırlatmasının ise tarafınızdan "yeni" bir teklif olarak ele alınmasının nedeni anlaşılamamıştır.

Son mektubunuzun da ortaya koyduğu gibi, Parti'niz Mayıs ayında imzalanmış bulunan ön protokolün varlığına rağmen şimdiye kadar gerçekte protokolün gerisinde kalan Haziran mektubunuzu ön plana çıkarmıştır. Parti'mizin cevabi mektubunun ise var olan protokolden kopartılarak ele alınması ve ortada bağlayıcı bir ön protokol yokmuş gibi, mektupların ön plana çıkartılması bu protokole gereken önemi vermediğinizi getirmektedir.

Diğer taraftan bir ön protokol imzalanmış Parti'ler arasındaki yazışmalarda birliğin "sancılı", "sancısız" yoldan sağlanacağı şeklinde ikili ele alışlara yönelinmesinin ön protokol ile bağdaşmayacağı son derece açıktır. *Merkez Komitemiz, ön protokol ile ilgili tereddütleriniz varsa, bunları açıkça bilmek istemektedir.*

4) Merkez Komitemiz mektubunuzda yer verilen "Birleşik Parti'nin programına temel olacak siyasi prensipler"e bir anlam vermekte güçlük çekmişti. Belirtmek zorundayız ki, birleşme çalışmaları yürüten, aralarında bir de ön protokol imzalamış bulunan Parti'ler arasındaki teklif teatilerinde "Partinin ideolojisi Marksizm-Leninizm"dir, "proletarya enternasyonalizmine bağlılık" vs. gibi noktaların yer alması yadırgatıcıdır. Bu durum, mektubunuzun bu bölümünde yer alan diğer noktalar için de esas itibariyle geçerlidir. Kaldı ki Parti'lerimiz arasında *1980 yılında yürütülen ikinci birleşme görüşmelerinde üzerinde çalışılan protokol taslağında çok daha ayrıntılı* ve somut noktalara inen ortak tespit ve görüşleri ortaya çıkarabilmiş olduğu bilinmektedir. Bu çalışmaların iki Parti'nin birer temsilcisinin kendi Parti'leriyle sürekli bir temas içinde ortak çalışmalarıyla ortaya çıkan protokol taslağına dayandırılarak başlatıldığı ve heyetlerin ortak çalışmalarıyla yürütüldüğü ha-

tırlardadır. Yine hatırlarda olan bu taslağın,

- Her iki parti ideolojik, siyasi, örgütsel platformlarının genel olarak bilimsel sosyalizmin ve proleter enternasyonalizmi temelinde bir birliğe imkan verdiği,
- Çağın temel muhtevasının ve çelişkisinin tespiti,
- Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısı hakkındaki tespitleri ve egemen sınıfların durumu, burjuvazinin içindeki ayrışmalar ve bununla ilgili Parti politikası konusundaki ortak görüşler, ulusal burjuvazi konusunda ortak değerlendirmeler,
- Burjuva demokratik devrim süreci ve demokratik mücadelenin asıl niteliği konusunda ortak değerlendirme, demokratik mücadelenin en acil görev olarak belirlenmesi,
- Demokrasi, barış ve bağımsızlık mücadelesinin günümüzde kazandığı özellikler ve sosyalizm mücadelesi ile ilişkisi konusunda ortak görüşler,
- Emperyalizm ve egemen sınıflar egemenliğine son vermek için tüm anti-faşist, anti-tekel, anti-emperyalist, anti-şoven konularında güçlerin bir cephe içinde birleştirilmesi hedefinin ana görev olarak tespiti,
- Devrim sürecine dair teferruatlı analizlerin devrimin iki aşaması, özellikleri ve ilişkisine dair değerlendirmeleri,
- Anti-faşist mücadele hakkında teferruatlı analiz ve görev belirlemeleri,
- Kürt ulusal demokratik hareketinin değerlendirilmesi ve ulusal sorun konusunda ortak bilimsel sosyalist ve proleter enternasyonalizmi temelinde görevlerin, ulusların kendi geleceklerini özgürce tayin hakkı ve bunun kullanılması konusundaki ortak görüşleri,
- Ulusal sorun konusunda yanlış anlayışlar ile ideolojik mücadele konusunda teferruatlı değerlendirmeleri,
- Ulusal sorunu da dikkate alan görevlerin örgütlenmeye yansıyan yanlarına dair noktaları,
- Merkezi ve yerel birimlerin bileşimlerine dair genel belirlemeyi,
- Bütün bunların sonucu olarak program çalışması, birleşmeyi simgeleyecek yeni isim gibi birlik sürecine dair görevlerin belirlenmesini içerdiğidir.

Bu kapsamda ve ortaklaşa ön çalışmayla kazanılan protokol taslağı üzerinde başlayan heyetler halindeki görüşmelerin, ilk oturumunda genel başkanınız tarafından yeteri kadar incelenmeden evet dendiği gerekçesi ile bir itiraz ile karşılaşılmış ve Parti'mizin kalpten, yapıcı yaklaşımlarıyla görüşmelerin sürmesi sağlanabilmiştir. Ve sonuçta yukarda kapsamı kısaca özetlenen taslağın büyük bir bölümü üzerinde mutabakat sağlanmış bulunuyordu.

Mektubunuzda belirttiğinizin aksine, devrim sürecinin tarifine son düzeltme formülasyonunun yapılıp görüşülmesi noktasına gelinmişti. Ulusal soruna dair belirlenmelerde de birçok konuda kesin mutabakata ulaşılmış, buna karşılık Türkiye Kürdistanı'ndakiler için bilimsel sosyalist platformu[n] dışında olduğu konusundaki tespitin protokolden çıkarılması (genel başkanımız bu konuda ısrar ediyordu) ve ulusal sorundan ötürü söz konusu olabilecek örgütlenme biçimleri konusundaki tartışmalar sürdürülüyor ve sonuca ulaşmaya çalışılıyordu. Protokolün tümü üze-

rinde elde edilen ortak mutabakatların düzeyi sonuçlandırmayı zorlayıcı bir temel oluşturuyordu. Ne var ki o zaman da Parti'miz heyetinde bulunan genel başkanınızın son anda ortaya çıkan ve bu ortak kazanımı yok sayan anlaşılmaz tutumu ile karşılaşılmış ve görüşmeler kesilmişti. Eğer ortak kazanımlar titizlikle korunursa bu konuda hızla yol almak mümkündür.

Son olarak bir kere daha tekrarlayalım ki her türlü kalpten, yapıcı yaklaşımın, tarafınızdan aynı kalpten ve yapıcı ortam içinde ele alınacak, Partimiz bu konuyu belirleyici bir önem atfetmeyi kesin olarak sürdürecektir. Merkez Komitemiz bu anlayış ile sizleri dostça ve saygı ile selamlar.

[? 1982. Boran'ın elyazısı olmayan bu metin zor okunuyor ve MK çalışmasının bir taslağıdır. Boran'ın imzası bulunmamakla birlikte MK adına yollanan metinler Boran tarafından imzalandığı için alındı.]

TÜSTAV Arşivi

Partililere 1 Mayıs Mesajı

Yoldaşlarım,

Gerek Türkiye'de, gerek kapitalist dünyanın diğer ülkelerinde işçi sınıfı 1 Mayıs 1982'yi geçmiş yıllarınkinden daha da bunalımlı, çok daha çetin şartlarda karşılıyor. Dünya kapitalizminin 1974'den bu yana derinleşerek süren bunalımı tüm çalışan kitleler üzerindeki yıkıcı etkilerini 1982 yılında daha da ezici boyutlara tırmandırıyor. Toplumsal kutuplaşma keskinleşiyor, çünkü burjuvazi bunalımın faturasını işçi sınıfına, emeğiyle yaşamını kazananlara, köylü ve küçük çiftçilere ödeterek bunalımdan çıkmak hesap ve çabasında. Tekelci büyük sermayenin ise, buna ek olarak büyük tekellerin, zora düşmüş daha küçükleri ve tekel dışı şirketleri de yutarak, daha da devleşmek hesap ve uğraşı var. Başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi kitleler yoksullaşır; küçük, orta, hatta kimi büyük işletmeler kapanır veya iflasla yüz yüze gelirken, tekelleşme süreci, tekellerarası rekabet keskinleşerek daha büyük boyutlara doğru sürüyor. Bunun sonucu, kitlelerin gerçek gelirleri düşüyor, işsizliğin artmasının önüne geçilemiyor, tekelci kârlar ise yükseliyor.

Bu nesnel koşullar doğal olarak işçilerde sınıfsal ve politik bilinci, çalışan kitlelerde kendilerinin hak ve çıkarları sırtından büyük sermaye yararına "bunalım önlemleri" alan politik iktidarlara karşı öfke ve direnci yükseltmektedir. Keskinleşen sınıf mücadelesinin başını işçi sınıfı çekmektedir. Bu mücadelenin hızını kesmenin aracı olarak büyük sermaye ve gerici politik güçler yabancı düşmanlığını körüklemektedirler. Hükümetler de, artmasını durduramadıkları işsizliği ve bütçelerine ağır gelen sosyal yardım ödeneklerini düşürebilmek için yabancı işçilerin bir bölümünden olsun kurtulma yolları aramaktadırlar. Ne ki, ekonomik bunalım ve doğurduğu politik, sosyal sonuçlar bu gibi zavallıca önlemlerle atlatılacak gibi değildir. Kapitalist düzenin temelleri çökmektedir.

Batılı gelişmiş kapitalizmin bu genel gidiş çizgisinde dikkat çekici ve çok önemli olan bir olgu, kitlelerin günlük yaşamlarındaki bunca sıkıntı ve sorunlarına karşın, nükleer savaş ve silahlanma konusunda gösterdikleri duyarlılık ve güçlü tepkilerdir. Kara kışın şiddeti atlatılır atlatılmaz yeniden başlayan, nükleer füzelere karşı, barışın korunması için birbiri ardına kitlesel protesto gösterileri ve bunların önümüzdeki aylar için şimdiden programlanması, bu konuda toplanan ve toplanması sürdürülen yarım milyonu aşkın imzalar, kitlelerdeki barışın korunması isteminin ne denli köklü ve ısrarlı olduğunu ortaya koyuyor.

Bunda şaşılacak bir yan da yok; çünkü savaşın önlenmesi, barışın korunması tüm diğer ekonomik, sosyal ve politik sorunların çözülebilmesinin zorunlu birinci önkoşuludur.

Türkiye de, dünya kapitalizminin bu genel tablosu içinde yer alıyor, kendine özgü sorun ve koşullarıyla birlikte. Türkiye ve dünya kapitalizminin geri kalmış, emperyalizme bağımlı diğer ülkeleri hem kapitalizmin bu genel bunalımının sorun

ve sıkıntılarını, hem de kendi geriliklerinden ve bağımlılıklarından doğan sorun ve sıkıntıları birbirine geçmiş olarak yaşıyorlar. Bu ülkeler çifte kavrulmuş durumdalar.

Faşist cunta yönetimindeki Türkiye'nin özgün koşullarının kitlelerin yoksullaşmasını daha da yaygınlaştırıp derinleştirmesi ve buna eklenen ağır politik baskı ve devlet terörü ile, sınıfsal ve iç kutuplaşma keskinleşmiş ve keskinleşmektedir. Cunta'nın Türkiye'yi ABD'nin Ortadoğu'ya askeri müdahalede bulunabilme ve/veya orta menzilli yeni Amerikan füzeleriyle Avrupa'da sözde "sınırlı nükleer savaş" açabilme planlarına alet eden dış politikasıyla savaş tehlikesi kapıya gelmiş dayanmıştır. NATO üyesi devletlerarasında Türkiye, Amerika'nın Avrupa'da veya Ortadoğu'da başlatacağı bir savaşa ilk ağızda ve tam bulaşması kaçınılmaz olan tek ülke durumundadır.

Cunta, Türkiye halklarını yoksulluğa ve açlığa mahkûm eden iç politikasını ve nükleer savaş yıkımına ve birebir acılı ölüme uğratacak dış politikasını sağlamak için şimdiden önlemlerini alıyor. Türkiye İşçi Partisi'ne karşı açılan dava bu önlemlerin en önemlilerinden biridir. Savcının okuduğu iddianame, Türkiye İşçi Partisi'nin kurulmasına izin verilmiş olmasına şaşması, buna izin vermiş olanlar hakkında kovuşturma açılması gerekir, demesi bu davanın açılışının haktan hukuktan ne denli yoksun olduğunu apaçık -ve de aptalca- ortaya koymaktadır. İzni veren yetkili makamlar hakkında yasalara göre kovuşturma açmak gerekiyordu ise, açsaydı, bu savcı olarak onun göreviydi. Şayet suç var idiyse, suç onlarındı; usulüne göre kurulmuş, onay almış Parti'nin ve partililerin değil.

Ne ki, ne onlar, ne de partililer için ortada suç yok. Olay, hukuk kapsamında değil. İddianameler, duruşmalar, sorgular ve daha sonra esas hakkındaki mütalea ve "karar"lar... hepsi elegüne karşı göstermelik bir mizansen. Olayı kitabına uydurmaya yönelik zavallı çabalar. Cunta'nın yerini alacak, "sağlam raylar üzerine oturtulmuş Atatürkçü demokrasi"de, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolunda yürüyecek işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin hak ve çıkarlarını savunacak yasal partilerin bir daha hiç kurulamaması için, Türkiye İşçi Partisi'nin kesin hesabı görülmek isteniyor, 80 partili için 30 ilâ 60 yıllık hapis cezaları istemiyle başlatılan ve arkası geleceği açıklanan bu davalar dizisiyle... İşçileri satarak patronla uzlaşmayı, sermaye sınıfının dümen suyundan gitmeyi reddeden sınıf ve kitle sendikacılığının da bir daha asla başkaldırmaması için DİSK yöneticileri idam istemiyle ve de savunma olanaklarından daha da yoksun bırakılarak -savaş hali uygulanıyor- sözde yargılanıyorlar. Demokratik özgürlüklerin, yasal olanakların yokluğunda, ileriye yönelik, durdurulmaz toplumsal hareketlerin toprak altından yürüyüp ağaçlara can veren sular örneğine dönüşmemesi için yürüyorlar TKP'nin üzerine ardı kesilmeyen "operasyon"larla... Ve Kürt demokratlar, terörizme karışmış olsunlar olmasınlar acımasızca bastırılıyorlar, Kürt ulusal sorununu zihinlerden ve Türkiye tarihinden silmek için. Bütün bunlar Türkiye toplumunun elini kolunu bağlamak için giydirilmek istenen deli gömleği "sağlam demokrasi"ye "temiz" zemin hazırlamak için.

Niyet bu, hesap bu. Bu niyet ve hesabın gerçekleşemiyeceğini biz biliyoruz, çünkü tarihsel akışa, toplumun gelişme yasalarına aykırı olduğunu biliyoruz. Türkiye toplumu kendine çok dar gelecek bu "sağlam demokrasi" gömleğini yırtacaktır.

Türkiye'nin ileriye yönelik, diri, sağlıklı güçleri hiçbir gömleğin zaptedemeyeceği kadar gelişmiştir. Türkiye'nin nesnel koşulları bu gelişmeyi daha da güçlendiren niteliktedir. Eksik olan ve mutlaka başarılması gereken, bu güçlerin örgütlü, birleşik kitlesel bir güce dönüştürülmesidir. Barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm doğrultusunda seferber edilmesidir. Başka çıkış yolu kurtuluş yolu yoktur.

Çark Başak, Sayı 89, Haziran 1982

Devlet Terörü Tırmanıyor

Diğer siyasi partiler gibi faşist askeri cunta tarafından kapatılmış ve malları müsadere edilmiş olan Türkiye İşçi Partisi, bu sıralar yeni bir tutuklama dalgasına hedef olmaktadır.

Bilindiği gibi, geçen ilkbaharda askeri faşist cuntanın güvenlik kuvvetleri, görev süresi 1979'da sona ermiş bulunan eski Merkez Yönetim Kurulu üyeleriyle kimi yerel yöneticilerin tutuklanmasına girişmişti. Aradan dokuz aydan fazla bir zaman geçtiği halde bugüne kadar, tutuklanan arkadaşlarımızın yargılanmalarına başlanmış olmadığı gibi, haklarında askeri savcılıkça düzenlenmiş bir iddianame de mevcut değildir.

Bu duruma kitlesel boyutlara varan yeni tutuklamalar eklenmektedir. Bu tutuklamaların 52 DİSK yöneticisinin 25 Aralık'ta yargılanmaya başlanması hazırlıklarının yapıldığı zamana raslaması sadece bir raslantı değildir. İddianame bu konuya yeterince açıklık getirmektedir. İddianame, Aralık 1980'den beri Sıkıyönetim Savcılığınca yürütülmekte olan soruşturmanın DİSK'i, ona bağlı sendikaları ve DİSK ile aynı amaç ve eylem birliği içinde bulunan örgütleri kapsadığını ve şimdi görüşülmesine başlanan davanın söz konusu soruşturmanın ancak birinci bölümünü oluşturduğunu belirtmektedir. Ayrıca, sanık sayısının şimdiden 2000'i bulduğu, yeni davalar açılıncaya kadar bu sayının daha da artacağının şüphesiz olduğu açıklanmaktadır.

İddianame bir de TİP Genel Başkanı'nın konuşmalarından alıntılar yaparak ve DİSK'in 1967'de TİP tarafından kurulmuş olduğuna işaret ederek DİSK ile TİP arasında bir paralellik kurmaya çalışmaktadır. İddianamede çokça başvurulan bu tür mantık yürütmelerden anlaşılmaktadır ki, gerek bu davada, gerekse DİSK'e bağlı sendikalar ile soldaki kimi derneklere ilişkin olarak açılacak davalarda Türkiye'de sendika, parti ve derneklerden oluşan ve devleti, yerleşik ekonomik ve sosyal düzeni devirmeyi amaçlayan eşgüdümlü koordineli geniş bir hareket bulunduğu iddiası kanıtlanmaya ve demokratik hak ve özgürlüklerin mutlak denebilecek ölçüde bastırılıp kısıtlanması böylece haklı gösterilmeye çalışılacaktır.

Dikkati çeken ve anlamlı olan bir nokta, bu tutuklamaların Parti'nin tam bir legalite içersinde faaliyet gösterdiği, ilkesel olarak red ve mahkûm ettiği terörizm ile uzaktan yakından hiçbir ilişkisi olmadığı ve sağcı iktidar ve basının çabalarına karşın bu yönde suçlanamadığı, 1977 ve 1979 seçimlerine katıldığı, 12 Eylül 1980 öncesi döneme yönelik olmasıdır. Bu durum faşist cunta ve "adalet"inin ne denli temel hukuk ilkelerine aykırı, keyfi bir uygulama olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır.

Benzeri bir suçlama yöntemi ile bir yıldır özgürlüklerinden yoksun tutulan DİSK yöneticilerinin yargılanmalarının ilk duruşmasında bu keyfiliğin akıl almaz bir belirtisi daha ortaya çıkmıştır. Savcının talebi üzerine sıkıyönetim mahkemesi Savaş Hali Kanunu'nun bu davada uygulanabileceği ve uygulanacağı kararını almıştır.

Başka hiçbir yargılamada, binbir cinayetin, kanlı saldırının yaptırıcısı ve sorumlusu MHP'nin davasında bile tüm hukuksal ve mantıksal dayanaktan yoksun böyle bir karar alınmamıştır. Bu kararın anlamı, daha önce usul kanunlarında yapılan değişikliklerle zaten adam akıllı kısıtlanmış bulunan savunma hakkının bu Savaş Hali Kanunu'nun uygulanmasıyla son kerteye kadar kısıtlanacağı ve cezaların daha da ağırlaştırılacağıdır. Böylece ilerde yeni davalarda, özellikle sol harekete ilişkin olanlarda, benzeri kararların alınması yolu açılacaktır.

Cunta'nın ve hükümetinin bütün imkânlarına karşın, işkence, adli kovuşturmanın vazgeçilmez bir yöntemi olmakta devam ediyor. Terörizm veya bir "politik suç" iddiasıyla gözaltına alınan bir kimse, ilkin belli bu işkence işleminden adeta "giriş töreni" olarak geçirilmektedir. Daha sonra sorgulamada, sanığa ileri sürülen suçlamaları kabul ettirmek veya önceden hazırlanmış yazılı ifadeleri imzalatabilmek için işkence tırmandırılmaktadır. Tutuklanan Türkiye İşçi Partisi yöneticisi ve üyeleri de bu insanlık dışı uygulamanın dışında bırakılmamaktadır.

Kimi işkenceler hakkında açılan birkaç dava, sanığın ölümüyle sonuçlanan, kolayca örtbas olanağını bulamadıkları kimi çarpıcı işkence olaylarına ilişkindir ve bunlar faşist cuntanın işkenceye karşı olduğunun kanıtları olarak kullanılacaktı, nitekim de her fırsatta öyle kullanılmaktadır. Ne var ki, istisnalar kuralı ortadan kaldırmaz.

Demokrasiye geçiş konusunda Batılı politik çevrelere üstüste teminat vermeye çalışan cunta gerçekte işçi sınıfı, emekçi kitleler, ilericiler, Kürt halkı üzerinde politik baskıyı çok daha ağırlaştırmaktadır. Türkiye'de demokrasi, faşist cunta eliyle değil, tüm ilerici güçlerin, halk kitlelerinin kararlı mücadelesiyle gerçekleşecektir.

Çark Başak, Sayı 12 (89), Haziran 1982

Ayrılıklar Eylem Birliğinin Önüne Geçirilemez

TSİP'in 8. kuruluş yıldönümünü kutlama toplantısında yapılan konuşma, 5 Haziran 1982.

Yoldaşlar, Dostlar, Merhaba!

Bugün buraya karışık ve çelişik hisler içinde geldim. İçimde bir yandan, kardeş parti Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin 8. Kuruluş Yıldönümü Toplantısı'na katılmanın hoşnutluğu vardı, öte yandan, bu toplantının ve benim katılışımın, kendi öz yurdumuzda değil de, yaban ellerde yer almasının burukluğu, yer almak zorunda bırakılmış olmasının öfkesi vardı. Bu öfke, 12 Eylül 1980'den beri mayalanıp kabaran bir öfkedir içimde.

Ama öfke neye yarar? Hiçbir şeye, hatta zararlı olur, eğer yalnızca öfke olarak kalırsa. Ama öfke, öfkeyi doğuran nedene yönelik gerçekçi ve geçerli, sebatlı ve tutarlı bir mücadele verme kararlılığı -ve pratiği- ile birleşirse, o zaman öfke, o mücadelenin enerji kaynağı, motorunu işleten akaryakıtı işlevini görür.

Bugün Türkiye'nin işçi köylü, aydın genç, Türk Kürt geniş kitleleri gittikçe kök salan ve kabaran bir öfke içindedirler. Kime karşı? Faşist askeri cuntaya karşı. Onun, emperyalizmin ve büyük sermaye sınıfının çıkarlarına hizmet eden, bu hizmet uğruna işçi sınıfını, kent ve kır emekçilerini, aydınları, gençleri ve Kürt halkını ezen, yoksullaştıran, en basit demokratik hak ve özgürlüklerden yoksun bırakan, yoksulluğa, sefalete mahkûm eden yönetimine karşı, Türkiye'yi Reagan Amerika'sının Avrupa'da ve Ortadoğu'da savaş kışkırtıcı politikasına alet edilmesine karşı... Reagan yönetimi ve Cunta eliyle Türkiye, herhangi bir çapta başlatılacak bir nükleer savaşın bulaşacağı ilk alan konumuna getiriliyor. Bu yöndeki askeri hazırlıkların özellikle Türkiye Kürdistan'ında yoğunlaştırılmakta olduğu görülüyor. Bugün dünyada tüm ülkeler ve toplumlar için, hele hele Türkiye gibi dünya haritasında çok önemli stratejik noktalarda yer alan ülkeler için en büyük, en korkunç, en yaşamsal tehlike hiç kuşkusuz nükleer savaştır.

Cuntanın alaşağı edilebilmesinin, dayandığı iç ve dış tekelci sermayenin ve egemen sınıfların etkisizleştirilmesinin, demokratik hak ve özgürlüklerin yeniden yaşama geçirilebilmesinin ve genişletilmesinin -hem sınıfsal, hem ulusal düzeyde genişletilmesinin- en geniş halk kitlelerinin bu şer kuvvetlerine karşı ortak mücadeleye çekilebilmesine bağlı olduğunu artık hepimiz biliyoruz. Bu ortak mücadelenin kalıcı bir örgütlülüğe kavuşturulması ve bunun geliştirilmesi gereğini de hep biliyoruz. Ama gene biliyoruz ki, bugün cuntaya, onun iç ve dış politikasına, tekelci sermayenin saldırısına, emperyalist savaş tehlikesine karşı cephe birliği henüz ufukta bir hedef durumundadır.

Eylem birliği, düne göre bugün, olumlu bir süreç içine girmiştir. Şimdi önümüzdeki baş sorun, eylem birliğini daha ileri aşamalara doğru geliştirmenin somut

koşullarını yaratmaktır. Bu koşullar şöyle sıralanabilir:

Birincisi, eylem birliği ve cephe uzlaşma temeline oturur, bunun için de katılan parti ve örgütlerin belli ölçülerde kimi türden ödün vermelerini gerektirir. Katılan partiler ve örgütler arasında ideolojik ve politik tam bir çakışma, bir özdeşlik olmadığı açıktır. Olsaydı ayrı partiler, örgütler olmazlardı, onlar arasında eylem birliği, birleşik cephe diye bir sorun da ortaya çıkmazdı. Hepsi bir tek örgütte toplanmış olurlardı.

Eylem birliği ve cepheye ilişkin olarak kesinlikle ödün verilemeyecek tek nokta, tekelci büyük burjuvazi ve emperyalizmle uzlaşma, bunlar karşısında pasif kalma eğilim ve girişimleridir. Bunun dışında her görüş farkı, her anlaşmazlık çözülebilir ve çözülmelidir. Hiçbir ayrılık eylem birliğini engeller hale getirilmemelidir.

İkinci koşul, katılan hiçbir parti veya örgütün eylem birliği ve birleşik cepheyi örgütleme alanını yalnızca kendi parti veya örgütünün propaganda ve ajitasyon, üye ve yandaş kazanma ile sınırlı bir alanı olarak görmemesi, bu alanı kendi tekelinde saymamasıdır. Ortak çalışmaların ve eylem birliğinin katılan tarafların hak eşitliği ve birbirlerine sataşmamaları temeli üzerinde yürütülmesi şarttır.

Eylem birliğinin pratikte gerçekleşmesi ve hızla gelişmesi için üçüncü koşul, yapılan anlaşmalara, bir konuda alınan ortak kararlara sadakattir, tam tamına uymaktır. Katılan örgütler anlaşmalara ve ortak kararlara, en üst yönetiminden ara kademelerine ve taban birimlerine kadar bütünüyle uymak zorundadırlar. Dar örgütsel çıkarlar, kendini öne çıkarmak, öncü göstermek hesaplarıyla pratikte anlaşmalara, kararlara aykırı davranmaya, onları çarpıtmaya, tarafların birbirini yıpratmaya çalışmalarına izin yoktur. Bu tür davranışlar eylem birliğine katılanlar arasında birbirine güveni sarsar, yakınlaşmayı, birliktelik ortamının, birlikte uyumlu davranmak alışkanlığının oluşmasını ve güçlenmesini önler.

Eylem birliğine ve cephe örgütlenmesine ilişkin dördüncü koşul, az önce asla ödün verilmeyecek nokta olarak belirttiğim halin dışında, esas olan eylem birliği -ilerde cephe birliği- içinde kalmaktır. Faşizme, tekelci büyük sermayenin sınıfsal ve ulusal düzeylerde saldırısına, emperyalizme ve onun savaş kışkırtıcılığına karşı ortak mücadeleye ilişkin olarak "ya bu deve güdülür, ya bu diyardan gidilir" sözü sökmez. Hem bu diyarda, yani eylem birliği ve ortak mücadeleyi geliştirme alanında kalınacak, hem de zorluklar, anlaşmazlıklar her ne olursa olsun, ortak mücadeleyi geliştirmeye katılınılacaktır.

Son bir nokta: 12 Eylül darbesinden sonra "terörizm"in istismarı Cunta için en temel ideolojik araçlardan biri oldu. Cunta, yerleşmek, devlet niteliğinde öngördüğü değişiklikleri gerçekleştirmek için, demokratik hak ve özgürlüklere karşı yürüttüğü saldırılara terörizmi bahane etti, hâlâ da etmeye çalışıyor. Kuşkusuz, 12 Eylül öncesi terör ortamının ve bireysel terörizmin kimlere yaradığı bugün artık açık seçik ortadadır. Yıllar önce belirttiğimiz üzere, cuntanın gelebileceği ortamı hazırlamak için teröre bilerek göz yumuldu, terör bilerek tırmandırıldı. Ancak, terör ve terörizmden gereken dersleri çıkartmak, bu konuda duyarlı olmak başka, geçmişte yapılmış hataları, düşülen yanılgıları, ilerici ve yurtseverlerin bugün verecekleri savaşın hedefleri durumuna getirmek büsbütün başkadır. Yaşadığımız dönemde, Cunta'nın propagandasıyla nesnel olarak çakışabilecek konumlara düşmekten ka-

çınmak elbette gereklidir.

Barış, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm yolunda işçi sınıfının politik hareketini yürütmek ve tüm demokrasi güçlerinin eylem birliğini geliştirmek, cephesini örgütlemek bir yüz metre yarışı değil, bir maraton yarışıdır. Uzun soluk, direnç ve dayanıklılık, yalnız bacak gücü değil, akılcı hesaplama ve ayarlama isteyen zorlu bir koşudur. Günlük koşullar ve olaylar ne denli zor, yıpratıcı, sinir törpüleyici olursa olsun, uzun vadeli perspektifi, o perspektif içinde güncel sorunları, gelişmeleri ve yapılması gerekenleri değerlendirmeyi hiç gözden kaçırmamalıdır.

Burada şu soru sorulabilir: Önemini, güncelliğini bu denli vurguladığımız geniş eylem birliği ve birleşik cepheyi oluşturma hareketi içinde işçi sınıfı partilerinin özel konumu ve işlevi yok mudur?

Elbette vardır. Bir kez, en geniş kitlelerin ve onların örgütlerinin faşizme, tekelci sermayenin saldırı ve şovenizmine ve emperyalist savaş tehdidine karşı oluşturacağı cephenin -bilindiği gibi- işçi sınıfının kendi içinde oluşturacağı proleter cephe temeli üzerinde, işçi sınıfının kararlı öncü eylemiyle kurulması öngörülmüştür, daha elli yıl önce. Kitlelerin en geniş eylem birliğinin ve cephesinin oluşturulması ve geliştirilmesi, işçi sınıfının sendika ve partiler düzeyinde birliğini zorunlu olarak kapsar. Eylem birliği ve cephe hareketinin önderi, belirleyici gücü olma işlevini yerine getirmek işçi sınıfına, onun da politik örgütüne düştüğünden, politik birliğin sağlanmasının bir önceliği de var. Ama bu öncelik zamanda sıralama bakımından değil, asıl önem bakımından, belirleyici olabilme bakımındandır. Önce işçi sınıfının politik birliği, sonra geniş yelpazede demokrasi güçlerinin eylem ve cephe birliği denemez.

Ne var ki, güncel ve yaşamsal önem taşıyan, en geniş yelpazede demokrasi güçlerinin eylem birliğini geliştirme, cepheyi oluşturma çalışmaları sürdürülürken işçi sınıfının politik birliğinin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalara da girişilebilir, girişilmelidir. Bu, işçi sınıfının politik partileri arasında ayrı bir düzeyde eylem birliğinin başlatılmasını da gerektirir, çünkü nesnel koşullar ortak mücadelenin bir an önce başlatılmasını dayatmaktadır. Ama partilerarası eylem birliğini geliştirme, politik birlik perspektifi içinde ve onu hedef alarak yürütülmelidir. İşçi sınıfı örgütlü politik hareketi eliyle geniş birleşik cephenin öncü, belirleyici itici gücü olma görevini görecekse, geniş bir cephenin kurulması ve başarısı bu görevin layıkıyla yerine getirilmesine bağlı ise, işçi sınıfının politik birliğinin, partilerarası eylem birliğinin ötesinde, partilerin birleşip tekleşmesi biçiminde gerçekleşmesi zorunludur. Hele Türkiye'ye özgü olan durumda, yani tarihsel koşulların Türkiye işçi sınıfının politik hareketini Marksist-Leninist ve sosyal demokrat veya sosyalist partiler ayrımı düzeyinde değil, doğrudan Marksist-Leninist hareket düzeyinde bölmüş bulunduğu koşullarda, söz konusu partilerin birleşip tekleşmesi büsbütün zorunludur. İşçi sınıfının politik hareketleri arasında eylem birliği ne denli sıkı ve uyumlu olsa da, bu eylem birliği hiçbir zaman birleşmiş tek bir partinin sahip olabileceği irade ve eylemsel birliğe, etken işlerliğe sahip olamaz. Partilerarası eylem birliği ne denli geliştirilse, yine de ayrılıklar, anlaşmazlıklar, tartışma ve sürtüşmeler şu veya bu ölçüde sürecektir. Bu durum ise, işçi sınıfının geniş bir cepheyi oluşturmada ve geliştirmede gerektiğince öncü, belirleyici bir rol oynayabilmesini köstekleyen, aksatan

bir faktör olur.

Sırası gelmişken şunu da belirtelim ki, işçi sınıfının örgütlü politik hareketi, gerek işçi sınıfının kendi kitlesi içinde, gerekse geniş yelpazedeki demokrasi güçleri arasında eylem birliğini geliştirmede ve cepheyi oluşturmada öncü belirleyici güç olma konumunu, bu yönde iddialarla, kendini öne çıkarma, önde göstermeye yönelik makyevelist yöntemlerle, dar parti çıkarları hesapları ve taktikleriyle kazanamaz. İşçi sınıfının politik partisi, teorik yetenekleri ve politik becerileriyle, kararlı, tutarlı, özverili ve cesur mücadelesiyle, stratejisinin ve taktiklerinin doğruluğu ve geçerliliği ile öncülüğü ve belirleyiciliği kazanırsa kazanır. İşçi sınıfının politik partisi sıfatını koruyabilmek için de bunu başarmak ve sürdürmek zorundadır.

Cuntaya ve faşizmin, gericiliğin, emperyalizmin, iç ve dış tekellerin şimdi cuntada somutlaşan, daha sonra da parlamenter görünüme bürünmüş bir diktatörlük biçiminde somutlanabilecek olan saldırılarına karşı en geniş mücadele birliğinin gerçekleştirilmesi gereken yer elbette ki, Türkiye'dir. Ne var ki, eylem birliğini burada da geliştirmek ve Türkiye'deki mücadeleyle olan dayanışmayı daha da yükseltmek bütününde eylem birliği ve cepheler sağlayacaktır. Kuşkusuz, buradaki çalışmalar, yurt dışındaki Türkiyeli işçilerin karşılaştığı sorunları da kapsama durumundadır. Göçmen olarak, işçi olarak hak ve çıkarlarımızın korunması, yenilerinin kazanılması bu uğurda verilecek birleşik mücadele ile mümkündür. Şimdi yabancı düşmanlığı biçiminde başkaldırıp gelişmeye, bir kitle tabanı oluşturmaya çalışan neo-nazizme -genel terimiyle faşizme- karşı direnme ve mücadele de örgütlü birleşik mücadeleyi gerektirir. Buradaki sorunlarımıza ilişkin eylem birliği yalnız kendi aramızda değil, diğer yabancı göçmen topluluklarıyla ve örgütleriyle ve ülkenin ilerici güçleri ve işçi sınıfı örgütleriyle güç ve eylem birliğini de gündeme getirmektedir.

Haziran ayı, Türkiye işçi sınıfının eylemsel gücünü, etkinliğini tartışma götürmez biçimde dosta düşmana karşı 12 yıl önce kanıtlamış olduğu aydır. Türkiye işçi sınıfının tarihine geçen 15-16 Haziran olaylarıyla Türkiye işçi sınıfı, burjuvazinin ilerici sendikal örgütleri ve hareketi yok etmeyi amaçlayan planına kesin bir darbe vurmuştu. Daha sonraki eylemlerle bu politik bilinç ve güç daha da yükselmişti. Bugün de işçi sınıfımız sendika ve işçi haklarını savunma ve koruma, tümüyle demokratik hak ve özgürlükleri, Cunta'nın ve dayandığı iç ve dış güçlerin demir pençesinden kurtarma gücüne sahiptir. Eksik olan bu gücün örgütlenmesi ve yönlendirilmesidir. Bu eksikliği, örgütsel birlik doğrultusunda sıkı ve uyumlu eylem birliği ile gidermek görevi ise işçi sınıfının politik partilerine düşen tarihsel bir yükümlülüktür.

Türkiye işçi sınıfının üç politik partisinin bu yükümlülüğün, sorumluluğun tam bilincinde olarak aralarındaki ilişkileri ve eylem birliğini giderek hızlanan bir tempoyla daha da geliştirecekleri inancıyla üç partiden biri olan kardeş Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin sekizinci kuruluş yıldönümünü şahsım ve Türkiye İşçi Partisi adına yoldaşça duygularla kutlarım.

Çark Başak, Sayı 12 (89), Haziran 1982

ABD-İSRAİL SALDIRISINA KARŞI DÜNYA BARIŞ GÜÇLERİNİN EYLEM PLATFORMU

İsrail'in Lübnan'a saldırısı üzerine Filistin Halkı ile Dayanışma Uluslararası Komitesi'nin yaptığı çağrı sonucu 36 ülkenin delegasyonları, 9 uluslararası örgütün temsilcileri ve Birleşmiş Milletlere Bağlı Filistin sorununa ilişkin uluslararası konferans ile "Filistin halkının elinden alınamaz haklarını kullanması komitesi" Temsilcilerinin katılımıyla, 26-27 Haziran 1982'de İsviçre'nin Basel kentinde "Lübnan ve Filistin halkları ile dayanışma uluslararası konferansı"nda "Eylem Plarformu"na ilişkin konuşma.

Değerli yoldaşlar, dostlar,

Konferans programına göre bu sabahki oturumda görüşmek durumunda olduğumuz Lübnan ve Filistin halkıyla dayanışmaya ilişkin eylem programı maddesi, kanımca gündemin en önemli maddesidir. Çünkü, durum tahlil ve değerlendirmeleri, kınamalar ve dayanışma bildirileri etkinlik kazanabilmek için şu veya bu biçimde eyleme, dönüştürülmek zorundadır.

Dayanışma eylemi üç düzeyde düşünülmeli ve gerçekleştirilmelidir.

İlk ve en ivedi dayanışma eylemi, elbette ki, İsrail'in insanlık dışı, zalim saldırılarına uğrayan, Lübnan ve Filistin halklarına yiyecek maddeleri, ilaç ve tıbbi araç ve gereçler gibi yaşamın sürdürülmesi için en gerekli tüketim mallarının olabildiğince en büyük çapta gönderilmesi ve bunların yerine varmasının sağlanmasıdır.

İkincisi, kitlelerin bilgilendirilmesi ve kitlesel eylemlerle dünya kamuoyu, özellikle de Avrupa kamuoyu, İsrail'in tüm uluslararası hukuk, ilke ve kurallarını çiğneyerek Lübnan'ı istilasına ve saldırılarını masum sivil halk üzerinde yoğunlaştırarak soykırıma girişmesine karşı uyarılıp harekete geçirilmeli; Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail üzerinde, ve de NATO, Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler üyesi tüm diğer ülkelerin hükümetleri üzerinde mümkün olan en büyük kamu baskısı oluşturulmalıdır. Bundan maksat, tabiidir ki, Lübnan ve Filistin halklarına karşı İsrail saldırısının durdurulmasını, derhal ateşkesi, İsrail'in Lübnan'dan koşulsuz çekilmesini ve Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Filistin halkının ulus olarak varolma, ülkelerine dönme ve kendi bağımsız devletine sahip olma haklarını savunmak üzere Lübnan'da kalmasını ve çalışmalarını sürdürmesini sağlıyabilmektir. Politik dayanışma eyleminin ivedi hedefleri bunlardır.

Üçüncü olarak, Lübnan ve Filistin halklarıyla dayanışma eylemi daha üst bir düzeyde de düşünülmeli ve yürütülmelidir. Kamuoyunun uyarılması, kitle hareketleri, hükümetlerin üzerine politik baskı az önce belirttiğim, gerçekleştirilmesi en ivedi olan amaçlarla sınırlı olmamalıdır, böyle sınırlandırılmamalıdır. Çünkü Lübnan'da olup bitenler ve sürenler, yalnızca, bu küçük ülkeye yönelmiş, hak ve adalete aykırı, zâlim bir saldırı, yalnızca bu ülkeyi ve barındırdığı halkları ilgilendiren bir sorun değildir. Yakın ve Orta Doğu'da, Avrupa'da ve sonunda dünyada barış açısından

geniş ve son derece önemli uzantıları vardır.

Dün söz alan kimi konuşmacılar, güttüğü genişleme politikasında ve eylemlerinde İsrail'in Amerika Birleşik Devletleri'nce desteklendiğini, yardım gördüğünü haklı olarak belirttiler, ama kanımca bu politika ve eylemlerin ve ona verilen destek ve yardımların daha uzun vadeli hedefleri yeterince açık ve seçikliğe kavuşturulmadı.

Birleşmiş Milletler üyesi, egemen Lübnan devletinin parçalanmasına yol açabilecek, Filistin Kurtuluş Örgütü'nü ve halkını yok etmeye yönelik, adeta çaresiz kalmışcasına bir hınçla yürütülen bu vahşi saldırının nedeni ne? Nedeni açık; bölgeyi İsrail'in, yanı sıra Amerika'nın kontrol ve hegemonyası altına almak ve böylece bu stratejik bölgede Amerikan emperyalizminin mevzilerini güçlendirmek, gerekli gördüğünde Amerika'nın Orta Doğu'ya askeri müdahalede bulunabilmesi, Sovyetler Birliği'yle karşı karşıya gelmeye girişebilmesi için zemini temizlemektir. Bu işte İsrail, Amerika için etkin acımasız bir araçtır ama sadece bir araç. Amerika'nın İsrail'e yüklediği rol onun genişleme politikasının çıkarları ve hedefleriyle çakışsa da, bu çıkar ve hedefler ikincil etmenlerdir, belirleyici değil. Saldırılar Filistin Kurtuluş Örgütü ve halkı üzerinde yoğunlaştırılmaktadır, çünkü Amerika'nın planını uygulamasının bugün önüne dikilen başlıca engel Filistin Kurtuluş Örgütü ve yönettiği Filistin ulusal hareketidir. Amerika bu engeli yok etmek kendi hedefleri açısından Lübnan'ı güvenli ve istikrarlı bir hale getirmek peşindedir.

Bunu söylemek, sadece bir tahmin değildir. Sözde "Sovyet tehlikesini önlemek" iddiasıyla Orta Doğu ülkelerine ve Basra Körfezi'ne askeri müdahalede bulunabilmek için Amerika'nın özel bir "çevik müdahale kuvveti" oluşturduğunu hepimiz biliyoruz. Bu ay içinde yer alan son NATO doruk toplantısında Başkan Reagan'ın Avrupa hükümet başkanları üzerinde baskıyı artırıp aldırttığı kararı da hep biliyoruz. Bu kararla Avrupalı üyeler Amerika'nın Orta Doğu'da girişeceği herhangi bir maceraya katılmak veya yardımda bulunmak zorunluğundan kendilerini kurtardılar, ama Türkiye'deki faşist cuntanın Reagan yönetiminin "çevik kuvvet" için ısrarla talep ettiği "kolaylıklar"ı görmesine yeşil ışık yaktılar, bunu NATO açısından meşrulaştırdılar. Avrupalı üyelerin hükümet başkanları böyle bir kararın Avrupa için taşıdığı kaçınılmaz rizikoların elbette farkındalar, ama şaşırtıcı bir politik miyoplukla ya da çelişkilerin arasında sıkışmayla, o an için kendilerini kurtarma yolunu aradılar, "ferahladılar" Türk cuntası istenilen "kolaylıklar"ı zaten göstermeye başlamıştı. Askeri hava alanlarının genişletilmesi ve modernleştirilmesi, kuzey-doğu sınırında yeni askeri birimler oluşturulması projeleri, İsrail saldırı ve istilasının en sıcak günlerinde NATO müttefik kuvvetleri başkomutanı General Rogers'ın Doğu sınırındaki 3. Ordunun ihtiyaçlarını tesbit etme ve incelemelerde bulunmak üzere Türkiye'yi ziyareti herkesin bildiği bir sırrın açığa çıkan belirtileriydi. Artık sır, sır olmaktan çıkıp resmiyet kazanıyor. Türkiye, Amerika'nın Orta Doğu'ya müdahalesinin ana üssü ve sıçrama tahtası olacaktır.

Orta Doğu'ya ilişkin bu olumsuz gelişmeler barışı tehdit eden bir başka tehlikenin de büyümekte olduğuna işaret ediyor. Amerikalı kimi uzman ve yetkililerin birkaç yıldan beri işledikleri ve Reagan'ın benimsediği "sınırlı nükleer savaş mümkündür" fikrinin gerçekleştirilme yoluna konulmak istendiğinin alametleri giderek artan bir belirginlikle ortaya çıkmaktadır. Reagan ve ekibi işbaşına geldiğinden beri

söylenenler, yapılanlar ve hazırlığına girişilenler Reagan yönetiminin "sınırlı nükleer savaş" yolundan Sovyetler Birliği ile bir karşılaşma (konfrontasyon) tasarladığı ve aradığı, karşılaşma alanı olarak da yakın ve Orta Doğu bölgesini seçtiği kanısını kuvvetlendirmektedir.

Oysa, bir, sınırlı nükleer savaş mümkün değildir; başlatılacak herhangi bir nükleer savaşın dünya savaşına dönüşmesi kaçınılmazdır. İki, sınırlı nükleer savaş mümkün olsa bile, bu, büyük bir bölgeyi, bölgedeki birçok ülkeyi baştan başa canlı barınamaz hale getirecek, milyonlarca insanı anında veya dayanılmaz acılar çeke çeke zamanla öldürecek, insanlığın tanımadığı bir savaş olacaktır. Hafife alınamaz.

Türkiye ve Orta Doğu Avrupa'nın kapı komşusu olduğundan, o bölgedeki sınırlı bir nükleer savaştan, en azından onun tehlikeli etki ve sonuçlarından Avrupa kendini kurtaramıyacaktır.

Lübnan ve Filistin halklarıyla politik dayanışma eylemini programlayıp örgütler ve yürütürken sorun kamuoyuna ve kitlelere bu daha geniş bağlamı içinde, taşıdığı tehlikeler iyice açıklanarak sunulmalıdır. Anlatılmalıdır ki, Avrupa'ya -ve dünya barışına- yönelik tehdit yalnızca yeni Amerikan füzelerinin Avrupa'ya yerleştirilmesinden kaynaklanmamaktadır. Bu füzelerin Türkiye'ye yerleştirilmesi, Reagan'ın kaynayan Orta Doğu'ya yönelik tasarı ve girişimleri aynı ölçüde, hatta belki daha da büyük bir tehlike ve tehdit oluşturmaktadır. İnsanlar bu olayın veya gelişmenin doğrudan kendileri için de tehlikeli olduğunu anlarlarsa daha aktif bir ilgi gösterir ve daha kolay eyleme geçerler. Onun için "Lübnan olayı" Avrupa kamuoyuna ve barış savunucusu kitlelerine tehlikeli bağlantıları içinde bütün açıklığıyla sunulmalıdır.

Konferans Lübnan ve Filistinliler sorununa ilişkin olarak toplanmış olduğundan yukarıya aldığımız konuşmada Orta Doğu'daki diğer gelişmeler ve bunlar karşısında Amerika'nın olası tutumu üzerinde durulmamıştır. Tabloyu tamamlamak için kısaca belirtelim ki, İran-Irak savaşı son bulur, Saddam Hüseyin rejimi çöker ve bu ülkede devrimci bir iç savaşı yürüten yurtsever güçler koalisyonu iktidar olursa, veya böyle bir sonucun gerçekleşebileceği konusunda "kuvvetli belirtiler" görülürse, Reagan yönetiminin bunun karşısında seyirci kalması düşünülemez. Böyle bir durumda, kendi sınırları içinde, çağdışı zorba rejimlerine muhalif, ilerici güçleri barındıran ve İran halk devrimi türü halk hareketlerinin kendi ülkelerinde de başkaldırması olasılığından son derece ürken, Körfez'in gerici Arap ülkeleri Amerika'nın müdahalesine, "çevik kuvveti"ne daha taraftar olacaklar, hatta bunu talep edebilecekler. Reagan yönetimi de bu defa bu Arap ülkelerini paravan olarak kullanıp -bu ülkeler İsrail gibi çok etken bir araç olarak kullanılabilecek nitelikte değildir- onların "yardım talebi"ne cevap verme bahanesiyle kimi "operasyon"lara girmeye kalkışabilir. Ne var ki, Reagan'ın istediği gibi at koşturması için meydan boş değildir. Dünya halklarının ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerini, savaşlarını, başardıkları devrimleri her zaman desteklemiş, onlara yardım etmiş olan ve böyle davranmakta devam etmesi enternasyonalist dayanışmanın bir gereği olan; detantın statükoyu olduğu gibi dondurmak anlamına gelmediğini, gelemiyeceğini -çünkü toplumsal gelişmelerin durdurulamıyacağını- bilen Sovyetler Birliği, Reagan yönetiminin gerici Arap ülkelerini yedeğine alıp İran ve Irak devrimci hareketlerini ezmelerine

müsaade edemez. Dünya barışının baş savunucusu Sovyetler Birliği her kritik durumda olduğu gibi, bu "karşı karşıya gelme" durumunun askeri alana kaymaması, politik düzeyde kalması ve sorunun politik yoldan çözülmesi için en büyük dikkat ve çabayı gösterecektir. Orta Doğu'da barış umudu bu dikkat ve çabaya bağlıdır ve bu boş bir umut değildir. Ne ki, dünyanın tüm barış güçleri de bu dikkat ve çabaya tüm güçleriyle omuz vermelidirler.

Çark Başak, Sayı 13 (90), Temmuz 1982

Nükleer Savaşın Sınırı Olur mu?

Zürih'te düzenlenen "Türk ve Kürt Halklarıyla Dayanışma Haftası" toplantısında yapılan konuşmadan, 3 Temmuz 1982.

Geçen yıl sonbaharda Avrupa'nın büyük merkezlerinde ve irili ufaklı daha birçok kentinde yüzbinleri aşan sayıda dev barış gösterileri yapılır, kitleler nükleer silahlanma yarışına, Avrupa'ya orta menzilli yeni Amerikan füzeleri yerleştirilmesine karşı çıkarken, bu gösterilere kafası kızan Reagan, Avrupa'da sınırlı bir nükleer savaş mümkündür, demecini patlattı. Söyledikleri üstü kapalı değil, açıktı: Avrupa'daki orta menzilli füzelerimle Sovyetler Birliği'ne savaş açabilirim; Amerika'ya hiç zarar gelmez, Avrupa sınırlı nükleer savaş cehenneminde kavrulur.

Kaldı ki, Amerikalıların iddia ettiği gibi sınırlı, bölgesel nükleer savaşlar mümkün olsa bile, bu savaşlar o bölgelerdeki milyonlarca insan için ölümlerden ölüm seçme, ya aniden ölme, ya da günlerce, aylarca tarifsiz acılar çeke çeke ölme demek olacaktır. O bölgenin baştan başa yıkımı, insan barınamaz hale gelmesi demek olacaktır. Başkan Reagan'ın ve uzmanlarının sanki önemsiz, hafif bir savaşmış gibi sözettikleri, milyonlarca insana reva gördükleri bu "sınırlı" savaş türü böylesine korkunç, düşünülmesi bile insanlık dışı bir savaştır.

Bu tür "sınırlı nükleer savaş" tasarıları tüm Avrupa ülkeleri yanı sıra Türkiye için de özellikle önem taşımaktadır; çünkü başkan Reagan ve akıl hocaları "sınırlı nükleer savaş"ı iki bölgeye ilişkin olarak düşünmekte ve hazırlıklarını yapmaktadırlar. Birincisi, daha önce de belirttiğim gibi, Avrupa'dan Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere saldırmaktır ve böylece Avrupa'yı baştanbaşa ateşe vermektir. "Sınırlı bir savaş"ın başlatılması açısından öne çıkmış bulunan ikinci bölge, Yakın ve Orta Doğu'dur. Komşu Lübnan'da olup bitenler sadece İsrail'in kendi marifeti değildir. Amerika yıllardan ve yıllardan beri en büyük dış yardımı İsrail'e yapmış, onu geliştirilmiş modern silahlarla, askeri araçlarla donatmış, politik olarak da İsrail'i her zaman desteklemiştir.[...]

Şimdi Amerika, bölgeye süratle müdahale edebilmek amacıyla iki yıldır hazırladığı özel "çevik müdahale gücü" için Türkiye'den, kendi deyimiyle, "kolaylıklar" göstermesini istemekte, askeri cunta da bu istekleri kabul etmektedir. Amerika ile Türkiye arasında yeni bir "mutabakat muhtırası" (Memorandum of Understanding) imzalanmış, yüksek düzeyde bir askeri işbirliği komitesi kurulmuştur. Şimdiden Van askeri havaalanının en ileri teknolojik Amerikan askeri uçaklarınca kullanılabilmesi için genişletilmesi ve yeni tesislerle donatılması inşaatına başlanmıştır. Diğer askeri havaalanları da programdadır. Doğu sınırındaki askeri birliklerin yeniden düzenlenmesi söz konusudur, Amerika gerekli gördüğünde bu noktadan Kuzey İran'a müdahale edebilmesi için. İki hafta önce, Lübnan'da İsrail'in saldırısı bütün

dehşetiyle devam ederken NATO Müttefik Kuvvetler Başkomutanı General Rogers Türkiye'ye gelerek en yüksek yetkililerle görüşmüş, "incelemelerde bulunma" ve doğudaki, yani Türkiye Kürdistanı'ndaki 3. Ordunun "ihtiyaçlarını" tesbit etmek üzere bu bölgeyi ziyaret etmiştir.

Yine hemen aynı günlerde 10 Haziran NATO doruk toplantısında başkan Reagan, Avrupa ülkeleri hükümet başkanlarına, NATO'nun sınırları dışında NATO üyesi ülkelerin çıkarlarını ilgilendiren sorunlar, olaylar doğabileceğini, bu gibi hallerde ABD'nin askeri müdahalede bulunabileceğini ve diğer NATO üyelerinin kendi istekleri ile bu müdahale hareketine katılabileceklerini kabul ettirmiş, bunu karara bağlatmıştır. Böylece Amerika'nın Yakın ve Orta Doğu'ya yönelik askeri müdahale tasarısı ve Türkiye'nin buna "kolaylık" göstermesi NATO açısından kitabına uydurulmuş resmiyet kazandırılmıştır. Ve de böylece Türkiye Orta Doğu'da Amerika'nın başlatacağı bir sınırlı savaşın başlatılma noktasına getirilmiştir.

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

Cunta Anayasasına Hayır!

Cuntanın ikinci yıldönümünde partililere mesaj, 12 Eylül 1982.

Yoldaşlarım,

Cuntanın bu ikinci yıldönümünde, ona karşı mücadelenin bundan ötesini belirleyecek çok önemli bir noktasına gelmiş bulunuyoruz. Cunta anayasasının Kasım'da oylamaya sunulacağı, 1983 baharına ertelenmiyeceği kesinleşmiş görünmektedir. Referanduma sunulacak anayasanın aşağı yukarı Danışma Meclisi'nden geçen taslak olacağı da anlaşılmaktadır. Son söz ve karar Milli Güvenlik Konseyi adını taşıyan faşist askeri cuntada olduğu halde, Konsey bu yetkisini kullanmaya olabildiğince gerek bırakmıyacak bir anayasa metnini Danışma Meclisi'nden çıkartmak çabasındadır. [...]

Kalıcı ve geçici maddeleriyle birlikte anayasa tasarısına ilişkin bu gelişmeler, cuntanın Türkiye'ye getireceğini söylediği "Atatürkçü demokrasi" rejiminin, çarpıcı aşırılıkları ve sivrilikleri törpülenmiş, parlamenter görünümle maskelenmiş "gizli" bir faşizm, emperyalizmin ortağı tekelci büyük sermayenin devlet terörüne dayanan baskıcı iktidarı olacağına ilişkin, çok önceden yaptığımız tesbiti doğrulamaktadır. Ama eksiğini de açığa çıkartmaktadır. Biz, ordu yüksek kademesine devletin yürütümünde doğrudan ve yasal bir rol verileceğini açıklıkla görüyorduk. Ne ki, tezgâhlanmış ve şimdi gerçekleştirilmesi "operasyonu" başlatılmış olan rejim, bu önceden görülen ve saptananları da aşıyor. Varolan askeri faşist cunta, yalnız bir giysi değiştirmesiyle, anayasal en üst organ olarak devletin başına getirilecek, cunta başkanına yürütme, yasama ve yargı erklerine ilişkin olağanüstü yetkiler tanınarak. Cuntanın diğer dört üyesi, hem cumhurbaşkanı danışmanı, hem M.G.K. üyesi yapılmakla parlamento ve hükümetin üstünde yetkilere sahip kılınarak.. Bir başka deyişle, eylemsel olarak varolan askeri faşist cunta hukuksal kılığa kavuşturulacak, meşrulaştırılacak, varlığı anayasal güvenceye bağlanacak; ordu üst kademelerinin devletin yürütümüne, ülkenin politikasına belirleyici müdahaleleri de anayasal kanallardan işletilerek meşrulaştırılacak ve sürekliliğe kavuşturulacaktır.

Orduya, yani devletin örgütlü silahlı gücüne dayanarak devlet erkine sahip çıkan üst kademe generaller cuntasının, bu erki ve elleri altındaki silahlı gücü işçi, emekçi geniş kitleleri, demokratik güçleri, Kürt halkını zorbaca baskı altında tutmak için kullanacakları, yeni anayasanın kişi hak ve özgürlüklerine, basına, sendikalara, işçi işveren ilişkilerine, mesleki ve sosyal kuruluş ve derneklere ve "bölücülük"e ilişkin hükümleriyle şimdiden kanıtlanmıştır. Aynı hükümler, devlet terörüne dayalı askeri diktatörlüğün hangi sınıfın hizmetinde olacağının, kimin yararına işleyeceğinin de göstergesidir. Anayasa taslağını eleştirmeyen, tersine hoşnutluğunu belirten biricik sınıfsal kesimin büyük sermaye çevreleri, kodaman işverenler olması sebepsiz değildir. [...]

İnsanların referandumda kendi iradeleriyle özgürce oy kullanmalarını engelleyecek koşullar vardır. Cunta baskısından genel yılgınlık, seçmen kütüğüne yazılmamanın bile hapis ve para cezasına çarptırılacak bir "suç" haline getirilmesi "hayır oyu verdiğim anlaşılırsa başım belaya girer" ürkekliği yaratabilir. Cuntanın referandum günü ülkede gözdağı veren sert bir hava estirmesi de çok olasıdır. Bir de buna eski parti kadrolarının "hele şu durum bir değişsin, partiler ortaya çıksın, sivil hükümet oluşsun.." telkini eklenirse, öznel olarak anayasayı reddedenlerin birçoğu eylemsel olarak kabul oyu kullanabilirler. Anayasa geçici maddelerine ilişkin son açıklamalarla beşli cunta üyesi generallerin devlet yönetimini sivil kadrolara devretmek niyetinde olmadıkları, tersine, devletin başına daha sağlam çöreklenebilmek için tedbir aldıkları anlaşılınca, CHP ve hatta AP çevreleri tavır değiştirebilir, böyle telkinlerde bulunmaktan geri durabilirler. Bu açıklamalarla, özellikle AP'nin "bu anayasa ile terörizmin hortlaması önlenir, işçiler disiplin altına alınır, ülkede huzur ve çalışma hayatında barış sağlanır. AP'nin uzantısı yeni bir parti iktidarı alabilir ve şöyle veya böyle eski günler geri gelir veya en azından, askerlerin gücü sivil politik güçle dengelenir" hesabı altüst olmuştur. Tekelci büyük burjuvazi için bile, işçi sınıfının tepesine binip "çalışma barışı"nı, kârların büyümesini sağlama bağlıyan "istikrarlı ve güçlü devlet" çok iyidir de, bu "iyi"lerin kendi sınıf partisi, politik kadroları ile sağlanabilmesi yine de yeğdir. Genelinde büyük burjuvazi için askeri yönetimler birinci seçenek değildir, "zorunlu" görünen seçenektir. Türkiye'nin tarihinden gelen etkenler, büyük sermaye sınıf-ordu ilişkilerinin gelişmiş kapitalist ülkelerdekinden farklı oluşu dolayısıyla Türkiye burjuvazisi için daha da değildir. Denilebilir ki, AP'nin görüşü ve hesabı büyük burjuvazinin, özellikle iç piyasaya dönük tekelleşmiş sanayici gruplarının da hesabıydı. Şimdi "Aldıkaçtı ve arkadaşları" grubunun, yüksek rütbeli subay emeklilerinin başını çektiği grubun değiştirme önergelerine karşı Danışma Meclisi'nde verdikleri açık mücadele buralardan da kaynaklanıyor. AP oyları parçalanabilir.

Ne var ki, beşli cunta yalnız ordu yüksek kademelerine ve silahlı gücüne dayanmıyor, arkasında Sam amca var. Reagan yönetimi kapitalist dünyada "Amerika'nın dostu otoriter devletler" görmek istediğini çoktan açıkladı. Orta Doğu politikasının kilit taşı Türkiye'de öncelikle öyle. Daha fazla demokrasi oyunu istenmiyor. Ordu kadrolarındaki amerikancı kesimin devlet yapısının üst basamaklarında yer alması onun için en güvenilir güvence [olacaktır].

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

Uluslararası Köln Konferansı'nı Açarken

Çağrıcısı olduğu "'Cuntanın Anayasasına Hayır' Uluslararası Konferansı"nı açış konuşmasından, Köln, 30 Ekim 1982.

Değerli konuklar, arkadaşlar, dostlar, basın mensupları,

Avrupalı demokrat ve ilericilerle Türkiye'nin demokrasi güçleri arasındaki dayanışmayı dile getiren, somutlaştıran ve bu nedenle uluslararası bir nitelik ve önem kazanan bu konferansı açmaktan onur ve haz duyuyorum.

[...]

Kanımca bu konferans, tarihsel bir menzil işareti niteliğini de kazanabilir; eğer bizler, bu konferansın gerçekleştirilmesi ile filiz veren, en geniş bir politik yelpazede yer alan Avrupa ve Türkiye demokratlarının dayanışma ve eylem birliği hareketini büyütmeyi, geliştirip güçlendirmeyi bilirsek.

[...]

Ekonomik krizin tek tek ülkelerin sınırlarını aşarak dünya çapında yaygınlaşıp derinleştiği, sorunlarına çözüm bulamadığı ve kitlelerin hareketliliğinin yükseldiği koşullarda Avrupa'da nazizmin ve faşizmin yeniden başkaldırması, terörist hareketlerin tırmanması bir raslantı değildir. Bu arada, ikinci dünya savaşından bu yana kendi aralarında örgütlenerek tek tek ülkelerin ve bütününde dünyanın gidişatının yönlendirilmesinde etkinliklerini sürekli artırmaya çalışan çok uluslu dev tekellerin "özgürlüklerin otorite ile dengelendiği ısrarlı otoriter bir rejim" modeli peşinde oldukları unutulmamalıdır. 12 Eylül darbesi, Cunta yönetimi ve şimdi geçilmeye hazırlanılan rejim, yalnızca ve öncelikle Türkiye'nin kendi iç gelişmelerinin koşullarının sonucu değildir.

[...]

Gerçekleştirilmek istenen rejimi kısaca tanımlamak gerekirse diyebilirim ki, bu rejim, parlamenter demokrasi biçim ve görünümü verilmeye çalışılmış içi boş bir kabın içine yerleştirilerek gizlenmek istenen son derece baskıcı, çeşitli kollardan toplumu bir yengeç gibi sararak kıskaçları arasına almış, ordunun doğrudan ve sürekli, içinde yer alacağı ve kontrol altında tutacağı bir diktatörlüktür: Büyük dış ve iç tekellerin, çalışan geniş kitleler üzerindeki egemenliğine aracılık edecek bir diktatörlüktür, Orta ve Güney Amerika'da görülen kimi benzerleri gibi.

[...]

Kuşkusuz, Türkiye'de demokrasi sorunu, referandum ister anayasanın kabulü, ister reddi ile sonuçlansın son çözüme kavuşmuş olmayacaktır. Ama demokrasi mücadelesinin koşulları daha çetin, demokrasi yollarının açılması daha uzun süreli olacaktır. Red ile sonuçlanırsa demokrasiye yönelmek için daha elverişli koşullar oluşacak, ama bu geçiş otomatik olarak elbette kendiliğinden gerçekleşmeyecektir. Dünyada iyi, doğru, yararlı herşey, ileriye dönük gelişme, sebatlı, çetin uğraşma-

larla, özverili mücadelelerle elde edilir. İnsanlığın binlerce yıllık tarihinde tüm ilerlemeler böyle gerçekleşmiş, çağdaş uygarlık aşamasına böyle varılmıştır. Türkiye elbette bu evrensel yasanın dışında değildir.

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

"Çok Güzel Bir Konferans"

"Cuntanın Anayasasına Hayır" Konferansı'nda yapılan kapanış konuşması, Köln, 31 Ekim 1982.

Bu konuşmayı kafamda düşünürken, dedim ki, bu konferansı en kısa bir şekilde, diyelim tek cümleyle, ifade etmek gerekirse, ne denilebilirdi acaba? Ve bu suali sorunca kendime, dün akşam kendileriyle beraber olduğum, görüştüğüm bazı Fransız arkadaşlarımızın Konferans'a ilişkin olarak kullandıkları bir cümle aklıma geldi. Onlar bu konferans için "une belle conférence" demişlerdi. Zannediyorum ki, bu cümle bu konferansı iyi ifade ediyor. Gerçekten bu konferans çok güzel bir konferans oldu; çünkü bu konferansta en önemli konularda bir görüş birliği, bir konsensüs ortaya çıktı.

Bu görüş birliği, başlıca noktalarıyla, zannediyorum, şöyle özetlenebilir:

Birincisi, cunta anayasası yalnızca eleştirilmedi, eleştirilmenin ötesinde tümüyle mahkum edildi. Şöyle sözler söylendi: "Bu anayasa demokratik hak ve özgürlükleri tanıyan bir belge değil, demokratik hak ve özgürlükleri inkar eden, reddeden bir belgedir" denildi. Bu anayasadan "bir kâğıt parçası" olarak söz edildi. Ama bu konuda da galiba en iyi niteleme, yine kısaca, bir Fransız hukukçu arkadaşımızın bana söyledikleriydi. Dedi ki "Cuntanın anayasası için kötü bir anayasadır demek doğru değildir. Öyle dememek gerek. Bu belge anayasa değildir demek ve bu görüşü yerleştirmek gerekir. Yani kötülüğünün iyiliğinin daha da ötesinde bu yazılı nesne, anayasa olmak, anayasa denilmek niteliğini taşımamaktadır". *(Alkışlar)* Ve ilave etti: "Kamuoyunda, Avrupa kurumlarında bu görüş yerleştirilmelidir. Bu belgenin bir anayasa olmadığı görüşü, kanaati yerleştirilmeli, bu açıdan savunulmalıdır" dedi. Ben kendisinin bu görüşüne şahsen tamamıyla katılıyorum, Konferans'ın da katılacağından, katıldığından hiç şüphem yok.

İkincisi, üzerinde görüş birliği oluşan, konsensüs oluşan ikinci nokta, anayasanın daha bu günden fiilen, gerçekte reddedilmiş olduğudur. Türk ve Kürt halkı; demokrasi güçleri, Türkiye işçi sınıfı, Türkiye emekçi kitleleri, hatta hatta genellikle burjuvaziden yana olan onun yanında yer alan kimi orta katmanlar, kimi küçük burjuva katmanlar dahi bu anayasayı reddettiklerini bütün baskıya rağmen, bütün sansüre rağmen yeterince göstermişlerdir. Bu anayasayı dünya kamuoyunun da reddettiğinden herhalde kuşkumuz yoktur. Bu önemli konuda da konferansta bir görüş birliği, bir konsensüs belirmiştir.

Üzerinde görüş birliği oluşan üçüncü bir nokta da, demokrasi mücadelesiyle barış için mücadelenin bütünlüğüdür. Cuntaya karşı mücadele, onun bu sözde anayasayla öngördüğü rejime karşı mücadele, aynı zamanda barış için, nükleer savaşa karşı mücadeleyi içermektedir, içermek zorundadır. Çünkü cunta ve onun öngördüğü rejim sadece halkı ezen, demokratik güçleri ezen, kimseye ağız ve göz açtırma-

yan bir yönetim değil, aynı zamanda Türkiye'yi, dünya barışı, Avrupa barışı, bölge barışı açısından bir tehlike kaynağı haline getiren bir yönetimdir. Bunun için cuntaya, anayasasına ve öngördüğü rejime karşı mücadele, zorunlu olarak aynı zamanda barış için, nükleer savaşa karşı mücadeleyi de içermektedir, içermek zorundadır.

Konferansta güçlü bir biçimde dile getirilen ve üzerinde görüş birliğine, konsensüse varılan dördüncü bir nokta, bu konferansta kendini gösteren dayanışmanın, gerek Türkiyeli örgütler ve güçler arasındaki dayanışma ve güç birliğinin, gerekse Avrupalı demokrat ve ilerici güçler ve kişilerle Türkiyeli demokrasi güçleri arasındaki dayanışmanın ve güç birliğinin, bu konferanstan sonra da burada belirtilen çerçevede ve çizilen çizgi doğrultusunda gelişmesi gerektiği noktasıdır. Bu, elbette ki, hepimizi sevindirecek bir olgudur. Ama beni şahsen özel olarak sevindirdi. Çünkü açış konuşmamda, hatırlayacaksınız, şöyle bir noktaya işaret etmiştim: Demiştim ki, bu konferans hatta tarihi bir menzil taşı olabilir, eğer bizler, özellikle biz Türkiyeliler bu konferansta filiz veren dayanışmayı, güç birliğini geliştirmeyi, güçlendirmeyi bilirsek. (*Alkışlar*) Konferansta yapılan konuşmalarla beliren bu konsensüs -yani burada başlatılan dayanışma ve güç birliği hareketinin, bundan sonra da, daha da güçlendirilerek geliştirilmesi, sürdürülmesi konusundaki konsensüs- benim bu dileğimi fazlasıyla yerine getirmiş oluyor. Demek ki, bu konferansla beliren filiz zamanla gelişip güçlenecek ve dünya çapında bir işbirliği, eylem birliği halinde bütün dünyayı kaplayan büyük bir çınar ağacı biçimini alabilecektir. Bundan hepimiz elbette ki, çok mutlu olacağız; ama hele ben, çok mutlu olacağım. (*Alkışlar*)

Bu geliştirmenin başarılabilmesi için Türkiyeli örgütlere, kişilere, güçlere ve Avrupalı demokratlara, ilericilere, kişi olarak, örgüt olarak esasında benzer, ama ayrıntılarda biraz farklı görevler düşmektedir. Türkiyelilere düşen görev, dünkü konuşmamda işaret ettiğim gibi, güncel, tarihsel, zorunlu olan görev, aralarındaki bütün ayrılıklara rağmen -bu ayrılıklar kalksın, demiyorum, kalkmayacaktır, devam edecektir- ama bu ayrılıklara rağmen, madem ki ortak bir hasım karşısında mücadele verilmesi ve bu mücadelenin sürdürülmesi ve geliştirilmesi konusunda anlaşıyoruz, o zaman, ifade ettiğimiz bu düşünceyi pratiğe geçirmeliyiz. (*Alkışlar*) Ve bunu bir an önce yapmalıyız. Çünkü zaman durmuyor, hızla akıyor. Olaylar hızla gelişiyor. Halbuki biz bir özeleştiri yaparak kabul edelim ki, bu ortak düşmana karşı eylem birliği ve güç birliğinde, zamanın hızlı akışına kıyasla biraz yavaş tempoda davranageldik. Bu tempoyu hızlandıralım ve beraber çalıştıkça, diyalogu sürdürdükçe bu hız artar. Tartışmalar devam eder ve etmelidir, ama bir şartla, hiçbir zaman tartışma ve eleştirileri eylem birliğini, güç birliğini zorlaştıracak, engelleyecek hale getirmemek şartıyla. Eleştirilerin, tartışmaların da bir üslubu vardır. Eğer birbirini eleştiren, tartışan taraflar, ortak düşmana karşı mücadeleyi zayıflatmamayı en birinci görev bilirlerse işler yürür. (*Alkışlar*)

Avrupalı demokrat, ilerici arkadaşlarımıza düşen görev ise, bir yandan Avrupa'nın ulusal parlamentolarında, bir yandan ortak kuruluşlarında, Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu, Avrupa Ekonomik Topluluğu, NATO Assamblesi gibi kuruluşlarda Türk cuntasının anayasasının ve öngördüğü rejimin gerçek mahiyetini, yüzünü durmadan, bıkmadan, ısrarla ve tüm açıklığıyla belirtmeleri, bu görüşleri savunmalarıdır. Türkiye'nin birtakım politik mülahazalarla Avrupa ku-

rumlarınca, Avrupa kuruluşlarınca bir demokrasiymiş gibi kabul edilmesine müsaade verilmemelidir. Çünkü, unutmayalım ki, Avrupa'nın bazı gerici, sağcı çevreleri veya iktidarları için, Türkiye, her şeyden önce NATO'nun Doğu'daki ileri karakoludur ve verdikleri, milyarları bulan borçların yeniden iadesinin sağlanması açısından da Türkiye'nin nasıl bir rejim altında olursa olsun "istikrarlı", "kanun ve nizam"ın hâkim olduğu otoriter bir rejim olması onlar için yeğdir. Demokrasi, insan hakları filan daha ziyade propaganda konuşmalarında yer alan sözler olarak kalmaktadır. Onun için, Avrupalı arkadaşlarımıza düşen görev, tekrar ediyorum, gerek kendi memleketlerinin parlamentolarında, gerek Avrupa'nın ortak kuruluşlarında gerçeği anlatmak ve cunta anayasasının ve onun öngördüğü rejimin herhangi bir anlam ve ölçüde demokrasi olarak kesinlikle kabul edilemeyeceğini anlatmak ve ikna etmektir. Ve kabulü değil, reddi sağlayabilmektir.

Ben üzerinde mutabık kalınan, konsensüse varılan esas noktaları böyle tespit ettim; zannediyorum, bu tespitlerim Konferans'ça, bütün delegelerce de tasvip görecektir. Bu tespitlerin neticesi, bu konferanstan gayet umutlu ve cesaretlenmiş olarak ayrılacağım. Sizlerin de öyle ayrılacağınıza inanıyorum. Bu anlayış içinde, basına konferans hakkında kısaca bir bilgi vermeyi düşündüm, ama bu bilgiyi kendi adıma değil, müsaadenizle konferans adına vermeyi düşünüyorum. Bu konuşmamda belirttiğim tespitlerimin kabul gördüğü kanaatiyle, bu küçük açıklamamın da kabul göreceğine inanıyorum.

[Basın açıklaması okundu] (Alkışlar)

Belirtmek istediğim bir noktayı unutmuşum. Önemli ve bizleri memnun edecek bir haber olduğu için bildireyim: Bu konferansın, elbette ki, Türkiye'deki cuntaya karşı, demokrasiden ve barıştan yana olan mücadeleyi etkileyeceğini, ona güç katacağını biliyorduk. Bunun böyle olduğunun haberleri, daha şimdiden, daha bu konferans kapanmadan gelmeye başlamıştır. Konulan tüm sansüre rağmen Türkiye kamuoyu, halkı böyle bir konferansın yapılacağını öğrenmiş ve kimileri "muhteşem bir toplantı yapılacakmış" diye bize bildirmişlerdir. Bu konferans, bütün sansüre rağmen daha da duyulacak ve Türkiye'deki mücadeleyi daha yüksek aşamalara doğru yol almakta kuvvetlendirecektir, yüreklendirecektir. Bu açıdan bu konferansa katılan ve bu konsensüsü, bu görüş birliğini, bu güç birliğini belirten tüm Türkiyeli ve Avrupalı delegelere, arkadaşlara, dostlara, buraya gelmeyen, ama desteklediklerini bildiren, mesaj gönderen tüm örgütlere ve kişilere tekrar tekrar candan teşekkürlerimi bildiririm. (*Alkışlar*)

TÜSTAV Arşivi

Ekim Devrimi'nin 65. Yılı Nedeniyle SBKP Merkez Komitesi'ne Mesaj

Değerli yoldaşlar,

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin bu altmış beşinci yıldönümünde, Türkiye İşçi Partisi ve kendim adına en seçkin tebrik ve saygılarımızı sunar, sosyalizmin ve barışın dünya çapında nihai zaferine, emperyalizmin bunu engellemeye yönelik tüm kışkırtıcı çabalarını devrimci ve ilerici güçlerin elbirliğiyle alt edeceklerine olan sarsılmaz inancımızı teyid etmek isterim.

Geçen her yılla birlikte, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin büyüklüğü daha karşı konulamaz, daha belirgin bir gerçeklik kazanmaktadır. Başlattığı devrimci süreç, bir yandan, kendi yurdunda kahraman partisinin, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin önderliğiyle sosyalizmin gittikçe daha ileri evrelerine doğru gelişmekte, öte yandan, dünya çapındaki gelişmelerle yeni boyutlar ve biçimler kazanmakta, yaratıcı gücünü tüm genişliğiyle kanıtlamaktadır. Kaba, ya da ince türden tüm ideolojik saldırılar ne bu devrimin kuramsal ve ideolojik temellerini yıkmayı, ne de bu sağlam temeller üzerinde kurulup inşa edilmiş gerçek sosyalizm olgusunu bulandırmayı başaramadı, başaramıyor.

Yaşasın, insanlığa övünçlü, benzersiz bir çağ açmış olan Büyük Sosyalist Ekim Devrimi!

Şan olsun, bu devrimi bilgi ve cesaretiyle geliştirip çiçeklendiren Lenin'in partisine!

5 Kasım 1982

Behice Boran

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı

Çark Başak, Sayı 16-17 (93/94), Ekim-Kasım 1982

Brejnev'in Ölümü Üzerine SBKP Merkez Komitesi'ne Mesaj

Uluslararası komünist ve işçi hareketinin üstün lideri, politik etki alanı dünya çapında olan devlet adamı Leonid Brejnev yoldaşın kaybından duyduğumuz büyük üzüntüyü ifade etmek isterim. Kendisi, aynı zamanda, barışın hem simgesi, hem tutarlı, sebatlı ve cesur savunucusuydu, emperyalizmin savaşçı saldırılarını geri püskürten, etkisizleştiren aşılmaz bir barış seddi[ydi].

Dünya halkları Leonid Brejnev'in barış davasına, toplumsal ilerlemeye, ulusal kurtuluş hareketlerine ve sosyalizme yaptığı sayısız katkıları unutmayacaktır.

12 Kasım 1982
Behice Boran
Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı

Çark Başak, Sayı 16-17 (93/94), Ekim-Kasım 1982

SBKP Merkez Komitesi'ne Mesaj

Değerli yoldaşlar,

Reel sosyalizmin zafer yapıtı olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin altmışıncı kuruluş yıldönümü dolayısıyla size, Türkiye İşçi Partisi'nin kardeşçe tebriklerini sunmaktan onur ve sevinç duyuyorum. Bu altmış yıl sosyalizmin gerçekleştirilebilir, en çetin koşullara karşın yaşayabilir ve sınıfsız topluma doğru gelişmenin üst evrelerine erişebilir olduğunu kanıtladığı gibi, geri kalmış milletlere kardeşçe işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma çerçevesi içinde geriliğin üstesinden gelebilme fırsatını ve araçlarını sağlayan ve böylece sınıf çelişkilerini olduğu kadar ulusal çelişkileri de tarihsel bir süreç içinde çözüp ortadan kaldıran tek toplumsal sistem olduğunu göstermiştir.

Bu altmışıncı yıldönümü, bize bütün hatırlattıklarıyla, dünyada ve Türkiye'de barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için hiç gevşemeksizin mücadele etme kararlılığımızı ve bu mücadelenin nihai zaferine olan inancımızı tazeliyor, güçlendiriyor.

En iyi dileklerimiz ve içten saygılarımızla.

20 Aralık 1982

Behice Boran

Türkiye İşçi Partisi

Genel Başkanı

Çark Başak, Sayı 16-17 (93/94), Ekim-Kasım 1982

Yeni Teslimiyet Belgesi: Mutabakat Anlaşması

Demokrasi İçin Birlik Federal Almanya Komitesi Genel Kurulu'nda yapılan konuşmadan, 15 Ocak 1983.

Aralık ayının son NATO Savunma Bakanları, ardından Dışişleri Bakanları toplantısında Amerika nihayet istediğini esas itibarıyla elde etmiştir. Söz konusu füzelerin Avrupa'ya yerleştirilmesi yanı sıra, bu son toplantısında, NATO dışında (körfez'de) ABD'nin girişeceği operasyonlara diğer NATO üyelerinin destek vereceği karara bağlandı.

Tam o günlerde, Aralık ayında Türkiye ABD ile Memorandum Of Understanding (mutabakat anlaşması) imzaladı. Bir yıldır sözü edilen, askeri havaalanlarının, askeri tesislerin ıslah edilmesine, genişletilmesine yönelik "alt yapı inşaatı" konusu ve buna bağlı olarak ortak askeri örgütlenme ve harekât konusu böylece belgelendi, resmileşti. Yani, ABD'nin Çevik Müdahale Kuvveti için istediği "kolaylıklar" ona tanındı, verildi.

Orta Doğu'da Mısır ve İsrail ile de aynı doğrultuda anlaşmalar yapılmıştır. Suudi Arabistan'a yüksek silah satışları yapılmaktadır. Bununla da kalınmayarak Basra Körfezi'nin Amerika'nın ulusal çıkarları içine girdiği ilan edilmiştir; Türkiye ise müdahale için "ideal ülke" olarak belirlenmektedir.

Reagan yönetimi mümkün olan en kısa sürede bir savaş açmayı tasarlamaktadır. Ayrıca "sınırlı bir nükleer savaş"ın ötesinde uzun sürecek bir nükleer savaşı da düşünmekte olduğunun başka belirtileri vardır. [...]

Reagan yönetiminin Pentagon'un esas amacı: Sovyetler Birliği'ni dize getirmek, büyük silah gücü üstünlüğü kazanarak dize getirmek, sınırlı nükleer savaşla dize getirmek, uzun nükleer savaşı göze alarak dize getirmek. Şöyle veya böyle, ama mutlaka dize getirmek (ellerinden gelse tümüyle yok etmek). Dünyayı kendi hegemonyası altına almak. Bu hesapların doğurabileceği, insanın aklını donduran korkunç sonuçlar akla gelmezse, insan gülebilir bu ahmakça hesaplara. Ama milyonlarca insanı anında yok edebilecek silahlar ahmak ve maceracı insanların elinde oldukça, onlara karşı tüm barış güçlerini seferber ederek çok ciddi ve başarılı mücadele vermek gerekiyor.

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

22. Yıldönümümüzü Coşkuyla Kutladık

Partinin 22. kuruluş yıldönümü dolayısıyla F. Almanya'da yapılan toplantıdaki konuşma, 13 Şubat 1983.

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşunun ve yirmi iki yıllık yaşamının özel bir anlamı ve önemi vardır. Bu olay genelinde Türkiye'nin politik tarihinde, özelinde Türkiye İşçi sınıfının tarihinde nitel bir sıçramayı işaretler. 1962-64 yılları arasında yeni tüzüğü ve yeni programı ile, "işçi sınıfının ve onun öncülüğünde kır ve kent emekçilerinin, işçi sınıfı ile kader birliği etmiş aydınların ve gençliğin partisi" olarak ülkenin politik yaşamına katılmıştır. Sosyalizm yolunu açacak köklü toplumsal dönüşümleri, NATO ve CENTO'dan ve diğer emperyalist örgütlerden çıkmayı, ikili anlaşmaların feshini, Amerikan üslerinin kaldırılmasını vb. programına almış ve gerek bu hedef ve talepleri, gerekse partinin sınıf karakterini yayınlarında, meydan mitinglerinde, parlamento kürsüsünde, radyolarda ve askeri mahkeme önünde tutarlılıkla ve ısrarla açıklamış, savunmuştur. Şimdi olağan ve doğal gelen bu konular ve eylemler 27 Mayıs hareketini izleyen dönemde Türkiye'nin politik yaşamını, kamuoyunu, kitleleri derinden sarsmış, burjuva politikacılarını şaşkına çevirmiştir. Türkiye politik yaşamına bir daha geri alınamaz, yok edilemez bir aşama kazandırmıştır.

Türkiye İşçi Partisi ağıza ve kaleme alınmasına kesinlikle izin verilmeyen, sözü edildiğinde ağır cezalarla susturulan sosyalizm, sosyal sınıflar, emperyalizme bağımlılık gibi konulara ilişkin tabuları yıkmıştır. Bilimsel sosyalizmin belirlediği anlamda sosyalizme toplumsal meşruiyet kazandırmıştır. Bu konuda kuşaklar boyu sürdürülüp kemikleştirilmiş olumsuz koşullandırmalar ceza kanunun yasaklayıcı maddelerinden daha çetin engellerdi.

Türkiye İşçi Partisi Kürt ulusal sorununu da ele alan, Türk burjuvazisinin ve iktidarlarının çok duyarlı olduğu bu konuya ilişkin tabuyu da kırmaya yönelen ilk siyasi parti oldu. 1965'den önce Parti Programına koyduğu "Doğu sorunu" bölümüyle başlayarak zamanla konuyu açıp geliştirdi; Parti'yi işçi sınıfının partisi olma temellerine çok daha sıkıca oturtan dördüncü Büyük Kongre kararlarının altı numaralısında Türkiye'nin doğu bölgesinde Kürt halkının (bu deyim ilk kez kullanılarak) yaşadığı belirtildi, sorunun bir bölgesel kalkınma sorunundan ibaret olmadığı açıklanarak burjuva iktidarların şoven, ırkçı baskı politikaları yerildi, ve bu halkın demokratik hak ve özgürlükleri, ve özlemleri savunuldu; Kürt halkının bu uğurda mücadelesi ile Türkiye işçi sınıfının politik mücadelesinin tek bir devrimci dalga halinde birleşmesi gereği vurgulandı. Parti Kürt ulusal sorununu çözülmesi gereken diğer demokratik sorunlar arasında bir sorun olarak görmüyor, onu, Türkiye işçi sınıfının sosyalizm davasının ayrılmaz, organik bir parçası olarak, bir bütünlük içinde ele alıyordu.

Bir başka konuda da öncülüğü yine Türkiye İşçi Partisi yaptı. İşçi sınıfının eko-

nomik mücadelesinde, sınıf uzlaşmacılığını reddeden, işçi sınıfının çıkarları konumundan hareket eden sendikal anlayışı ve pratiğini Türkiye İşçi Partisi [dile] getirdi. Bu gece 16. kuruluş yıldönümünü kutladığımız DİSK bu girişimin ürünüydü. Bu, işçi sınıfının sendikal hareketini bölme olayı değildi. TİP'li sendika yöneticileri Türk-İş içinde kalıp yönetiminde yer alarak onu sınıf uzlaşmacılığından geri çekmeye, sınıf konumunda sendikal mücadele rayına oturtmaya sonuna kadar uğraştılar. Ancak Türk-İş yönetimi onları ihraç ettikten sonradır ki, DİSK'i kurdular.

Bütün bunlar büyük başarıdır, hele Türkiye koşullarında. Hele Türkiye koşullarında diyorum, çünkü 1961 Anayasası ve onu izleyen dönem Türkiye Cumhuriyeti tarihinin görece en demokratik, toplumsal ilerlemeye açık bir anayasası ve dönemi olmakla beraber, işçi sınıfının politik örgütlenmesine ve hareketine konulmuş yasal yasaklar, adli engellemeler ve politik baskılar ortadan kalkmamıştı. Bu yasaklar, engeller, baskılar zorlu politik mücadelelerle, yasallığın en uç noktasında, yasallığın sınırlarını ileriye itip alanını genişletebilmek için usturanın keskin ağzında verilen mücadelelerle ancak pratikte önemli ölçüde aşıldı, ama tümüyle değil. Yeni doğmuş, deneysiz parti bu koşullarda -geçmişten teorik, ideolojik ve politik önemli sayılacak bir birikim de devralmadan- doğru yolu izlemeyi başardı, sözü geçen mücadeleyi onurla verdi.

Şu anlattıklarımdan da anlaşılacağı üzere, Türkiye İşçi Partisi'nin Türkiye'nin politik yaşamında legal bir parti olarak ortaya çıkması ve gelişmesi, işçi sınıfının politik partisinin, koşulların değişmesiyle illegaliteden legaliteye geçişi olayı değildir. Kırk yıl öncesinden başlayıp illegalite koşullarında sürüp gelmiş, ama 1960'dan önceki yıllarda olumsuz koşullar sonucu dağınıklığa uğramış politik hareketin, ancak aynı nihai amacı gütmesi, aynı temel politik ve ideolojik çizgiyi benimseme açısından tarihsel devamı sayılabilirdi. Türkiye işçi sınıfının politik hareketinde bir boşluğun meydana gelmiş olduğu o yıllarda Türkiye İşçi Partisi, Türkiye işçi sınıfının uzun yıllar içinden süzülüp gelmiş politik hareketinin 1960'lı yılların koşullarında yeniden örgütlenmesiydi.

12 Mart döneminde kapatıldıktan sonra 1975'de Parti, politik ve ideolojik konumunu, hedeflerini daha açıklıkla formüle eden, sosyalizme giden yolları ancak demokratik görevlere ağırlık verip bunları somut ayrıntılarında saptayan bir platform üzerinde örgütlendi. Bu dönem, 4. Kongre'de noktalanan temel çizginin daha ileri evrelere doğru geliştirilmesi dönemiydi. Bu dönemde Parti, demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanması, politik baskının arttırılması girişimleri ve ufukta faşizmin görünmesi karşısında demokrasi güçlerinin eylem birliği sorunları üzerinde ciddiyetle durdu. Ciddiyetle durduğu içindir ki, ne eylem birliği, ne de politik birlik konularını hiç bir zaman politik propaganda metaı yapmadı, bu konulara dar parti çıkarları açısından bakmadı. Her iki birliğin de koşullarını araştırdı ve oluşturmaya çalıştı. Her iki düzeyde de birliği geliştirebilmeyi denedi.

12 Eylül sonrasına geçişte de Parti ciddi ve çeşitli olumsuz koşullarla karşı karşıyaydı. Bütün bunlara karşın, darbeden bu yana iki yılı aşkın sürede Parti umulabileceğin üstünde başarılı bir sınav verdi, işçi sınıfının politik partisinin mutlaka sahip olması gereken esnekliğe, yani, koşulların değişmesiyle legaliteden illegaliteye -veya tersi yöne- hızla geçme, saflarını yeniden örgütleme, çatışma ve mücadele

yöntemlerini değiştirme yeteneğine sahip olduğunu kanıtladı. Tek merkezden yönlendirilen sıkı disiplinli örgüt niteliğini geliştirdi. Bu durum, önümüzdeki dönemin görevlerinin de üstesinden gelebileceğimizin güvencesidir.

Referandumdan sonra faşist cunta kendisini daha güçlü, güvenli hissediyor. Kabul oylarının ne anlama geldiği her ne olursa olsun, yüzde doksanbir'i aşan bir oy çoğunluğu cuntanın, kitlelerce büyük tasvip ve kabul gören bir yönetim olma iddiasına görünürde güçlü bir destek oluşturdu. Şimdi bu güvenle, gündemdeki politik ve çalışma yaşamına ilişkin önemli yasaları birer birer ele alıp "devletin güvenliği ve istikrarı", "özgürlüklerin kötüye kullanılmaması" ve "çalışma barışının sağlanması" açısından sonuca bağlayacaklar. Böylece, emperyalizme bağımlı ve bağımlılığı daha da pekiştirilmekte olan tekelci, şoven büyük sermayenin diktatörlüğünü -ve de ABD emperyalizminin hegemonyasını ve çıkarlarını- "sağlama bağlamak" için iki yıldan fazla bir zamandır yapısallaştırılmakta olan yeni devlet biçimini tamamlayacaklar, ardından genel seçimler ve parlamenter maskeleme mekanizmasının işletilmeye başlanmasıyla yerine oturtacaklardır.

Ne var ki, referandum sonuçlarına karşın cunta istediği ve ihtiyacı olan kitle tabanını gerçekten elde etmiş değildir. Tam tersine, cunta yönetimi ile halk kitleleri arasındaki çelişki büyümekte ve keskinleşmektedir. "Parlamenter" maskeli rejime geçmekle bu süreç değişmeyecektir, çünkü ne ekonomi politikasında, ne de açık devlet terörüne dayalı yönetimin halk düşmanı, baskıcı niteliğinde bir değişme olmayacaktır, daha da kötüleşme dışında. Merkez Komitemizin çok önceden yapmış olduğu "zayıf halka" tesbiti nesnel gelişmelerle doğrulanmaktadır.

İşte bu çelişkinin, işçi ve köylü-kentli emekçi kitlelerin, yoksullaşan orta sınıf kesimlerinin günlük yaşamlarında beliren somut, acı sonuçları kitleler arasında çalışmalarımız için başlangıç ve tutanak noktalarıdır, önümüzdeki güncel, ivedi hedef bu günlük, somut nesnel olgulardan hareketle bireysel tepkileri en dar yerel düzeylerde de olsa dahi, örgütlü kollektif eylemsel tepkiye dönüştürmektir. Kitleler cuntaya ve onu maskeleyen "parlamenter demokrasi" yönetimine karşı, dayanağı tekelci, şoven burjuvaziye ve efendisi Amerika'ya karşı, barış, özgürlük, eşitlik ve insanca yaşamak için mücadele etmek konumuna, ancak yaşanan güncel, somut sorunlar zemini üzerinde çalışılarak çekilebilir. Çözmemiz gereken birinci sorun, geniş kitlelere ulaşmanın, onları harekete geçirebilmenin yollarını bulmak ve o yolları beceriyle kullanabilmektir.

Dünyadaki ilerici, devrimci gelişmelerin yüzyılımızın son çeyreğinde oluşturduğu koşullarda Türkiye'de faşizmin -daha başka ülkelerde de- parlamenter demokrasi oyununu oynama, parlamenter bir paravana ardına gizlenme zorunluluğunu duyması, onun eski gücünden kayıplara uğramış olduğunun alametidir. Başvurulan bu parlamenter maske takınma taktiği "en küçük yasal olanaklardan bile yararlanma" ilkesini pratiğimizde uygulayabilme alanını azçok genişletecektir. Bu alandan, sınırlarını zorlama noktasına kadar yararlanabilmek gerekir.

Kitleler içinde, iç ve dış kamuoyu önünde meşruluk kazanmak, tutunabilmek için girişilen bu parlamenter demokrasi maskelemesi taktiği sökmezse, "otoriter devlet" adı takılan örtülü, az buçuk ehlileştirilmiş faşist yönetim toplumun dizginlerini sıkı sıkı elinde tutmayı başaramazsa -ergeç tutamıyacaktır da- o zaman maske

bir yana düşecek, faşizmin yüzü tüm açıklılığıyla olduğu gibi ortaya çıkacaktır. Dışımızdaki nesnel gelişmelerin ve mücadelemizin daha ilerilere uzanan perspektifini saptamaya çalışırken, örtülü faşist rejimin bu yönde evrimi olasılığını asla gözden kaçırmamak, buna hazırlıklı olmak gerekir. Yıllarca önce benimsediğimiz sloganın vurguladığı gibi, çünkü "yarın, bugünden kurulur"

Avrupa'daki duruma gelince, buradaki Türk ve Kürt, Türkiyeli büyük göçmen topluluklarının somut güncel sorunlarıyla ilgilenmek, politik bilinçlenmelerini geliştirmek işçi sınıfı partisi olmamızın doğal görevleri arasındadır. Ayrıca, ister geri dönecek, ister temelli kalacak olsunlar, Avrupa'da çalıştıkları sürece Türkiyeli işçilerin, bulundukları ülkelerin işçi sınıfıyla bütünleşmelerini, işçi sınıfının sendikal ve örgütlü politik mücadelesine katılmalarını sağlamaya çalışmak enternasyonalist görevimizdir.

Türkiye'deki demokratik mücadele açısından buradaki en önemli gelişme, belli başlı ilerici Türk ve Kürt siyasal örgütleri arasında oluşan yakınlaşma sürecidir. Diyalog kurma ve eylem birliği konusunda, hem nicel, yani kapsam bakımından, hem nitel bir ilerleme vardır, ilk defa kimi belirtileri görülen karşılıklı güven ortamını geliştirip güçlendirebilirsek, daha az gereksiz tartışma ve çekişme ile daha çok ve daha başarılı ortak eylemler gerçekleştirilebilir; eylem birliğini sürekliliğe, kalıcılığa kavuşturma yolunda adımlar atabiliriz. 8 Mayıs ve 11 Eylül ortak mitinglerinden sonra gerçekleştirilen Köln Konferansı gerek farklı politik konumlardaki Türk ve Kürt örgütlerinin biraraya gelişi, önemli bir ortak eylemi kotarışı, gerekse kazandığı uluslararası destek ve katılım açısından çok başarılı bir konferans olmuştur. Önümüzdeki görev yakınlaşma ve birliktelik sürecini bu gelinen noktanın çok daha ilerisine doğru geliştirmektir. Türkiye İşçi Partisi bu konuda ilke olarak benimsediği eylem birliğine dar parti çıkarları açısından bakmama, eylem birliğinin önüne bu tür hesaplara dayalı engeller çıkarmama, girişilen ortak eylemin en başarılı biçimde gerçekleştirilebilmesini ölçüt alma tutumunu ve pratiğini ısrarla sürdürecektir.

Siyasal örgütlerarası yakınlaşma ve birliktelik belli bir düzeyde kristalleştiğinde, eylem birliği daha düzenli ve uyumlu bir düzeye eriştiğinde, bu olgu hiç kuşkusuz Türkiye'ye de yansıyacak, orada geliştirilmeye çalışılan paralel sürece yardımcı olacaktır. Türkiye ne kadar süreceği belirsiz çetin bir dönem yaşıyor. Ne ki, örgütlü, birleşik halk güçlerinin üstesinden gelemiyeceğl zorluk, yenemiyeceği düşman yoktur, örgütlenmesini, birleştirmesini bilelim, becerelim, yeter.

Zafere ulaşıncaya kadar, nice yıllara!

Çark Başak, Sayı 18 (95), 1 Mart 1983

Kürt Halkının Newroz Bayramı Kutlu olsun

Kürt Halkevleri ve Kürdistan Devrimci Demokrat İşçi Dernekleri'nin Frankfurt'ta düzenledikleri Newroz gecesindeki konuşma, 19 Mart 1983.

Değerli Yoldaşlar, Arkadaşlar;

Kürt ulusal bayramı Newroz'un bu kutlama toplantısına çağrılışımdan ve bana söz verilişinden duyduğum büyük memnuniyeti öncelikle belirtmek ister, bana bu olanağı veren Kürt yoldaşlara içtenlikle teşekkür ederim.

Bana sağlanan bu değerli olanağı, ulusal sorun ve çözümü konusunda Partimizin görüşlerini açıklamak için kullanmamın yararlı olabileceğini; sizin de benden bunu duymak isteyeceğinizi düşündüm.

Partimizin Kürt ulusal sorununa ilişkin görüşleri ve önerdiği çözüm Marksist-Leninist teorinin ulusal soruna ilişkin ortaya koyduğu ilkelere, esaslara ve reel sosyalizmin pratiğinden çıkan sonuçlara dayanır.

Bilindiği gibi ulusal sorun ve çözümü ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı üzerinde düğümlenir.

Partimizin ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının, ayrılma ve ayrı devlet kurma hakkı da dahil olmak üzere, tanınması ve savunulması gereğine içtenlikle inanır; çünkü bu hakkın tanınması ve savunulması işçi sınıfının çıkarları, yürüttüğü devrimci mücadele ve proleter enternasyonalizmi gereğidir. Marksizm-Leninizm yalnız ulusal soruna değil, tüm toplumsal sorunlara proletaryanın çıkarları açısından bakar.

Ulusların "kendi kaderlerini tayin hakkı"nı tanımak ve savunmak neden işçi sınıfının kendi çıkarları gereğidir; yani toplumsal kurtuluşu için verdiği devrimci mücadelenin, kendi sınıf ideolojisi olan proleter enternasyonalizminin gereğidir? Şundan dolayı:

İşçi sınıfı nesnel olarak enternasyonal bir sınıftır. İşçiler hangi ulustan olurlarsa olsunlar, kapitalist dünyanın neresinde, hangi devlet sınırları İçinde yaşarlarsa yaşasınlar hep aynı sınıf düşmanına karşı, sermaye sınıfına karşı sömürüden, ücret köleliğinden kurtulma mücadelesi verirler. İşçi sınıfı mücadelesini zafere ulaştırdığı ve iktidarı aldığı zaman da hiçbir sınıf ve halkı sömüremeyecek olan tek sınıftır. Nesnel olarak enternasyonal nitelikte olan işçi sınıfının ideolojisi de enternasyonalisttir; sermaye sınıfı burjuvazisinin milliyetçiliğine karşı sermaye tarafından sömürülen işçi sınıfının proleter enternasyonalizmi.

Bu durumda hangi ulustan olurlarsa olsunlar tüm işçilerin kendilerini sömüren sınıf düşmanına karşı dayanışmak, birleşik mücadele vermelerinin nesnel ve psikolojik koşulları vardır. İşçilerin ulusal ve uluslararası düzeyde sınıfsal dayanışma ve birliği sağlamaları da gereklidir, şarttır, çünkü ekonomik ve politik gücü elinde tutan ortak sınıf düşmanı böyle alt edilebilir, ona karşı zafer böyle kazanılabilir.

Ne ki, kapitalist gelişmenin yarattığı ezen-ezilen ulus ayırımı, ilişkisi sınıf olarak aynı nesnel ve psikolojik konumda olan işçileri ulusal düzeyde bölüyor, sınıf düşmanına karşı dayanışmalarını, birleşmelerini engelliyor. Ezilen, sömürülen, hak eşitliği tanınmayan ulusun işçilerinin ezen, sömüren, eşitliği red ve inkâr eden ulusun işçileriyle birleşmeleri çok güçleşiyor.

Devrimden sonra sınıfsal sömürüyle birlikte ulusal sömürünün de, ezen-ezilen ulus ayırımı ve eşitsizliğinin de ortadan kalkacağını nedenleriyle birlikte anlatmak, bunun propaganda ve ajitasyonunu yapmak, ezilen ulus işçilerini buna inandırmaya, onları ezen ulusun işçileri safına çekmeye, birleşik sınıf mücadelesine sokmaya yetmez. Devrimden önce, ezen-ezilen ulus durumu, ilişkisi henüz devam ederken, ezilen ulus işçilerine ulusal eşitlik konusunda güvence vermek gerekir. Ancak o zaman işçilerin ulus ayrımı gözetmeksizin sınıf olarak dayanışma ve birleşmelerinin koşulları oluşur. Ezilen ulus işçilerine verilebilecek, verilmesi gerekli tek güvence ise, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını, ayrılma ve ayrı devlet kurma hakkını da içererek, tanımak, savunmaktır. Ezen-ezilen ulus ayırımının işçi sınıfını bölücü etkisi ancak böyle aşılabilir. Bu hakkı tanıyıp savunmadıkça ulusal devletini kurma hakkını yalnızca ezen ulusa tanıyor, ezilen ulusa tanımıyorsunuz demektir; bu da, ulusal eşitsizliğe karşı çıkmamaktır.

Ayrıca, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının tanınması ve savunulması işçi sınıfının proleter enternasyonalist eğitimi, bilinçlenmesi açısından son derece önemlidir.

Ezen-ezilen ulus ilişkisinin bir devletin coğrafi bütünlüğe sahip sınırları içinde, birleşik bölgelerde yerleşik uluslar arasında meydana geldiği hallerde (eski Çarlık Rusyası, şimdiki Türkiye) ezen ve ezilen uluslar işçilerinin sınıfsal birliği daha somut ve ivedi bir sorun olmaktadır. Çünkü bu gibi hallerde uzaktan dayanışma ve eylem birliği etmek değil, o toprak bütünlüğü üzerinde aynı egemen sınıfa ve onun devlet iktidarına karşı doğrudan birlikte mücadele etmek, bunun için de örgütsel birliğe sahip olmak durumundadırlar.

Görülüyor ki, ulusal ayırımlara karşın işçi sınıfının uluslararası dayanışma ve eylem birliğinin ve somut ülkelerde işçi sınıfı devrimci hareketinin örgütsel birliğinin gerçekleştirilebilmesinin yolu ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının tanınması ve savunulmasından geçer. Bu tanıma ve savunmada hareket noktası da, varış noktası da işçi sınıfının birliğidir. Bu nedenle de, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının tanınması ve savunulması, işçi sınıfının ezen ulus kesiminin ezilen ulus kesimine taktik hesaplarla ödün vermesi, veya insancıl, adaletçi dürtülerle hakça davranışı demek değildir. Sorunun elbette ahlaksal bir yanı da var. Devrimci mücadelesinin amacı sömürüden kurtulmak, sınıfsal ve ulusal sömürünün kaynaklandığı, üretim araçlarının özel mülkiyetini kaldırmak olan işçi sınıfı elbette her türlü sömürüye, hak eşitsizliğine karşıdır. Ne var ki, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının, ayrılma ve kendi devletini kurma da dahil olmak üzere, tanınması ve savunulması, işçi sınıfının mücadele birliğinin, örgütsel birliğini sağlayabilmenin gereği olmasaydı, nesnel, gerçekçi (reel) temele dayanmayan insancıl, ahlaki diğer haklar gibi ulusların bu hakkı da yüzeysel kalabilirdi.

Ulusların kendi kaderlerini tayin açısından, ezilen halkın milliyet veya ulus aşa-

masında; ilhak edilmiş, sömürge veya bağımlı ülke durumunda olması fark etmiyor.

Yirminci yüzyılda, az sayıda sanayileşmiş, gelişmiş ulusun hegemonyasında ezen bir dünya emperyalist sistemi ve ona karşı başkaldıran ezilen uluslar çoğunluğu oluştu. Yüzyıl ilerledikçe ulusal kurtuluş hareketleri yaygınlaştı ve eski sömürge halkları birer birer kendi ulusal devletlerine kavuştular. Bunlar arasında milliyet durumunda bile olmayan, birbirleriyle sürtüşme içinde aşiret ve kabilelere bölünmüş halklar dahi vardır. Mücadele, savaş içinde ulusallaşma süreci gelişti, ulusal bilinçlenme, ulusal psikoloji mücadele birliğini sağlamakta önemli etken oldu. Ulusun ekonomik birliğini, temelini, tamamlamak ve geliştirmek görevi bağımsızlıktan sonraki genç ulusal devlete kaldı.

Ulusal kurtuluş hareketleri genelinde anti-emperyalist niteliktedir. Bu hareketler emperyalist sistemi yıkamamakla beraber, emperyalizme, hatta kimi hallerde bütününde kapitalizme darbeler vurdukları içidir ki, dünya devrimci hareketinin üç bileşeninden biridirler, öyle kabul olunurlar.

Ne ki, somutta ele alındıklarında tüm ulusal kurtuluş hareketleri bu nitelikte değildir. Lider kadrolarının bilerek, veya bilmeyerek ama nesnel olarak emperyalizm yanlısı konuma kaydırdığı "ulusal hareketler" görülmektedir. Bunlar emperyalizmin desteğindedir, onun yararına işlev görmektedirler. Emperyalizm son zamanlarda, gerekli gördüğünde kendi güdümünde sahte ulusal hareketler oluşturma taktiğini geliştirmektedir.

Bu son olgu, somut bir ülkede somut bir ulusal hareketin incelenme ve değerlendirilmesinde ölçütler nelerdir? sorusunu getiriyor.

Yalnız ulusal sorunun değil, tüm toplumsal sorunların incelenme ve değerlendirilmesi iki ölçüte göre yapılır: Bir, içinde bulunulan tarihsel dönemin temel nitelikleri, iki, söz konusu ülkenin, özel koşulları.

Bilindiği üzere, yaşadığımız tarihsel dönemde kapitalizm-sosyalizm temel çelişkisi ve mücadelesi dünyanın genel gidişini belirleyici etmendir. Bu nedenle, bir ulusal hareket bu çelişki ve mücadelede, nesnel olarak, hangi tarafa yararlı oluyor, hangi tarafa güç katıyor? sorusu birinci ölçüttür. Hareketin liderlerinin sübjektif tutumu yeterli ölçüt değildir.

Bu çelişkinin çok keskinleştiği, nükleer savaş-barış sorununun tüm insanlık için yaşamsal önem kazandığı günümüzde ulusal kurtuluş hareketlerinin incelenmesinde ve değerlendirilmesinde uluslararası ölçüt, ulusal özellikler ölçütünden daha ağır basmaktadır.

Bu ölçüt açısından Türkiye'yi ayırd eden özellik şudur: Türkiye nükleer savaşın önlenmesi, dünya barışının korunması açısından çok kritik coğrafi konumda olan, emperyalist saldırının koçbaşı durumuna getirilmiş bir ülkedir. Bu nedenle, Türkiye'deki toplumsal gelişmelerin, bu arada Kürt ulusal sorununun, uluslararası ilişkiler ve dünya devrimci hareketinin gerekleri açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi daha da özel önem taşır.

Kürt ulusal sorununa ilişkin olarak, Türkiye'nin özel koşullarına gelince, bu konu devrim sürecinin tanımında düğümlenir. Türkiye'nin iç koşulları kendi başına ayrı bir Kürt ulusal devrim sürecine yol açacak, ayrı bir Kürt ulusal kurtuluş

hareketinin geliştirilmesini gerektirecek nitelikte midir, yoksa devlet çapında tek bir işçi sınıfı öncülüğünde bütünleşmiş tek bir devrimci sürecin gelişmesi yönünde mi belirleyici etki yapmaktadır? Yanıtlanması gereken soru budur.

Kararımız odur ki, iç nesnel koşullar Kürt ulusal hareketinin mücadele doğrultusu ve hedeflerinin Türkiye işçi sınıfının devrimci hareketiyle bütünleşmesini gerektirmekte, devrim sürecini bütünleştirici, tekleştirici yönde güçlü etki yapmaktadır. Tek devrim sürecinin gelişmekte olduğunun şimdiden yeter belirtileri vardır.

Bu özgün nesnel koşullar şöyle özetlenebilir:

Türkiye ve Türkiye Kürdistan'ı birbirinden denizler, kıtalar boyu uzakta değildir. Her iki halk coğrafi bütünlüğü olan topraklarda yüzyıllardır yanyana, son dönemde nüfus hareketleriyle bir hayli de karışarak, aynı merkezi devletin doğrudan yönetimi altında yaşamaktadırlar. Her iki halkı birbiriyle ilişkili kılan sayısız bağ vardır.

Kapitalist gelişmenin devlet sınırları çapında pazar oluşturması sonucu, burjuvalaşmakta olan Kürt toprak ağaları ile gelişen Kürt ticaret burjuvazisi Türk burjuvazisiyle yakın işbirliği, ekonomik ve politik avantajların paylaşımı içindedirler. Kürt burjuvazisinin kaygusu Türkiye Pazarı'ndan daha fazla pay almak, kârını büyütmektir. Aralarında kimi çekişme olsa dahi, Kürt burjuvazisi Türk burjuvazisi ile bir bütünleşme göstermektedir; sömürdükleri, demokratik haklar talep eden işçi, emekçi kitlelere karşı bu ikisi sınıfsal birlik içindedirler.

Öte yandan, Kürt işçileri ve emekçileri sendikalaşma ve kitle dernekleri kurma alanında ayrı örgütlenmelere gitmemişlerdir. Çünkü bunun için nesnel koşullar oluşmamıştır. Sendikalaşmanın işçi sınıfının ilk kademe örgütlenmesi olduğu dikkate alınırsa, Kürt işçilerinin ayrı sendikalar kurmaya ihtiyaç duymamaları, Kürt ve Türk işçilerinin sömürücü egemen sınıflara karşı her düzeyde doğrudan mücadele birliğinin koşullarının var olduğunu gösterir. Politik alanda örgütsel birlik Kürt ve Türk işçilerinin mücadele birliğini daha da geliştirecek ve güçlendirecektir; işçi sınıfının yoksul köylüleri ve diğer emekçi kitleleri de egemen sınıflara karşı mücadele içine çekebilmesini sağlayacaktır.

Kürt ve Türk halklarını birbirine yaklaştıran bu ve daha başka koşul ve süreçlere karşın, Türklerle Kürtler arasında ezen ulus-ezilen ulus ilişkisinin, hasım çelişkisinin varlığı ve giderek keskinleştiği yadsınmaz bir gerçektir. Yasalar önünde hak eşitliğinin tanınmış olması iddiası bu durumu değiştirmez. Yasalar önünde eşitliğin pratikte, yaşanan yaşamda eşitlik demek olmadığı bir yana, sorun, kişisel hak ve özgürlükte eşitlik değil, ulusal hak ve özgürlükte eşitliktir; ulusal hakların ve özgürlüğün tanınmasıdır. Bu olmadıkça, ezen ulus-ezilen ulus durumu ortadan kalkmak şöyle dursun, ulusal çelişki keskinleşerek gelişir.

Türkiye'de meydana gelmiş olan, birbirine zıt iki görünümlü bu tablo kapitalizmin bilinen, evrensel, çifte süreçli gelişmesinin ürünüdür. Kapitalizmin gelişmesi bir yandan halkların ulusallaşması, ulusal devletlerin oluşması sürecine, öte yandan da ulusların arasındaki ilişkilerin çoğalması, gelişmesi, ayırımların zayıflayıp ulusların birbirlerine yaklaşması sürecine, bir başka deyimle uluslararasılaşma sürecine yol açar. Türkiye devleti sınırları içinde kapitalizmin gelişmesi bu yasanın dışında değil elbet.

Kendi sınıf çıkarlarını büyütmek için şoven milliyetçiliği geliştiren Türk burjuvazisi, imparatorluktan miras aldığı, devlet erkine sahip olma ayrıcalığını ve son derece baskıcı, merkezi devlet geleneğini Kürt halkının ulusal kimliğini ve varlığını tanımama, onu sert politik baskı altında ezme, zorla asimile etme yönünde kullanagelmiştir. Oysa kapitalist gelişmenin Türkiye Kürdistanı'na da yayılması ve hızlanması Kürt halkının da ulusallaşmasına, ulusal bilincinin gelişmesine yol açtı. Ulusal ezilme ve eşitsizliğin yarattığı haklı tepkiye kapitalizmin ulusallaşmayı geliştirici bu etkisi de eklenince ulusal-kurtuluş özlem ve talepleri yaygınlaştı, güçlendi; direniş eylemleri belirdi.

Egemen Türk burjuvazisinin ve devletinin Kürdistan'daki bu gelişmelere yanıtı baskıyı daha da şiddetlendirmek oldu. Ulusal çelişki daha da şiddetlendi. Faşist askeri cuntanın devlet erkine el koymasıyla bu çelişki doruğa doğru tırmanmaktadır.

Ne ki, ulusal çelişkinin keskinleşmesi Türkiye'de iki ayrı devrim süreci değil, tek devrim süreci geliştiriyor. Bugün faşist askeri cuntayı, yarın onun parlamenter mekanizma ile maskelenmeye çalışılmış biçimini baş mücadele hedefi almayan bir Kürt ulusal hareketi düşünülemez. Bu hedef, zorunlu olarak, onun sınıfsal dayanağı ve gücü olan şoven milliyetçi tekelci büyük burjuvaziyi ve her ikisinin sıkıca bağlı olduğu, Türkiye Kürdistanı'nı savaşı başlatma üssüne dönüştüren emperyalizmi de içerir. Kürt ulusal hareketinin alt etmek zorunda olduğu bu güçler, ulusal ayrım gözetmeksizin Türkiye işçi sınıfının toplumsal kurtuluş mücadelesinin doğrudan hedef aldığı güçlerdir. Ulusal ve sınıfsal düşman aynıdır.

Bu nedenle, tek devrim süreci, Kürt Türk tüm işçilerin örgütsel birliği, Kürt Türk tüm köylü kentli emekçilerin, demokrat, ilerici, sol aydınların ve gençliğin güç ve eylem birliği.

Ortak düşmana karşı mücadelenin geleceğe uzanacak gelişmeleri sonuçta Kürt halkının kesin ayrılmasıyla noktalanacak bile olsa, ortak düşman alaşağı edilinceye kadar tek devrim süreci ve işçi sınıfının örgütsel birliği değişmeyecektir.

Türkiye İşçi Partisi bu devrimci mücadele perspektifi içinde Kürt ulusal sorununun çözümünü, Türk ve Kürt ulusal devletlerinin demokratik -veya sosyalist- birliği olarak görmektedir. Bu birlik devleti burjuva devletlerinin oluşturdukları federasyonlardan farklı nitelikte, gerçekten demokratik ilkelere, özgür iradeye ve hak eşitliğine dayanan, en üst kademeden en alt kademe yönetim biçimine kadar demokratik biçimde örgütlendirilmiş ve işletilen bir federasyon olacaktır.

Kürt halkının kesin ayrılma, kendi başına ayrı devlet kurma istekleri karşısında, Partimiz tutumunu ve politikasını o zamanın uluslararası ve ülke içi koşullarına, dünya devrimci sürecinin gereklerine göre saptayacaktır.

Önerdiğimiz çözümün, geçerliliği, işlerliği, en iyi çözüm olduğu pratikte kanıtlanmıştır. Bu, hem merkezi devleti oluşturan ulusların her birinin kendi ulusal devleti içinde politik, ekonomik, sosyal, bilimsel ve kültürel alanlarda hızla gelişmesini sağlayan, hem de uluslar arasında tüm bu alanlarda çok yönlü yakın, sıkı, uyumlu ilişkileri, dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirerek, gelişmişlik düzeyi farklarını gidererek devletin birliğini sağlam temellere oturtan, pekiştiren bir devlet biçimidir.

Proleter enternasyonalizmi ne ulusal nihilizm, ne de kozmopolitliktir. Kapitalizm aşaması atlanarak sosyalizme varılabilir, ama ulusların gelişmesi aşaması at-

lanamaz, atlanmıyor da. Sosyalist sistemde sosyalist uluslar serbestçe enine boyuna gelişiyor.

Newroz, Kürt halkının uzun tarihinde zulmüyle nam salmış Dehaq'ı demirci ustası Kawa'nın, yani onun önderliğinde Kürt emekçi halkının alaşağı ettiği, özgürlüğüne kavuştuğu gün. Halkın baskı ve zulme karşı mücadelesini ve zaferini simgeleyen Newroz, bu evrensel niteliğiyle hepimizin bayramıdır.

Bugün de Kürt halkı -ve de Türk halkı- modern Dehaq faşist askeri cuntaya ve dayandığı iç ve dış sömürücü egemen güçlere karşı mücadeleyi geliştirmek, güçlendirmek durumundadır. Mücadele ne denli çetin ve uzun olacak olsa da, sonunda zaferin kazanılacağı kuşkusuzdur. Ne ki, kazanmayı bilmek gerek. Bilinirse, hedefe götüren yol kısalır.

Bu sarsılmaz inançla, Newroz bayramı kutlu olsun.

Çark Başak, Sayı 19 (96), Nisan 1983

Barış Mücadelesi İle Ulusal ve Toplumsal Kurtuluş Mücadeleleri Birbirinden Ayrılamaz

Prag'da toplanan "Barış ve Yaşam İçin Nükleer Savaşa Karşı Dünya Kurultayı"nda yapılan konuşmadan, Haziran 1983.

Nükleer silahlanmanın ve savaş hazırlıklarının hızla tırmandığı, nükleer savaş olasılığının gün günden büyüyerek ayrım gözetmeksizin tüm dünyayı tehdit ettiği günümüzde, böyle bir savaşın önlenmesi ve barışın korunması ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketlerinin, devrimci mücadelelerin yürütülebilme ve başarıya ulaştırılabilmesinin de zorunlu ön şartıdır; çünkü ölülerin ulusal kurtuluş hareketleri, devrimci mücadeleleri olamaz.

Emperyalizme karşı mücadelede, emperyalizmin politikasına ve dünya stratejisine alet olan ve aracılık eden ülkeler de gözden kaçırılmamalıdır. Emperyalizm, özellikle de ABD emperyalizmi kendine bağımlı kimi orta gelişmişlikteki kapitalist ülkeleri alt merkezler haline getirerek kalkınmaya çabalayan geri ve yoksul ülkeler dünyası üzerinde askeri, ekonomik ve politik hegemonyasını pekiştirmeye çalışıyor. Oralarda üsler kurup her türden, ama özellikle de nükleer silah yığınakları yaparak dünya çapında stratejik bir ağ örüyor. Bu ülkeleri olası bir dünya savaşının kapsamına, kaçınamıyacakları bir biçimde şimdiden sokmuş oluyor. Türkiye bu tür ülkelerin önde gelenlerindendir. [...]

Emperyalizm yanlısı ve ona sıkıdan bağımlı ülkelerin aynı zamanda son derece baskıcı, faşist veya gerici askeri diktatörlük rejimlerine sahip ülkeler olmaları bir rastlantı değildir; emperyalizmin ve işbirlikçisi yerli büyük burjuvazinin çıkarlarının korunup büyütülebilmesinin gereğidir. Bu nedenle emperyalizme karşı ulusal bağımsızlık ve barış için mücadele, zorunlu olarak demokratik hak ve özgürlükler ve sosyal adalet için mücadeleyi de gerektirir ve kapsar.

1) Savaşa karşı, barış için mücadele, 2) ulusal ve toplumsal kurtuluşa yönelik hareketler, 3) demokratik hak ve özgürlükler için mücadele, insanlığın toplumsal ilerleme sürecinin birbiriyle organik olarak bağlantılı olan, bir bütün oluşturan üç yönü veya koludur. Bunları birbirinden ayırmaya, hele birbirine karşı koymaya kalkmak barışçı, demokrat, ilerici güçleri bölmek, zayıflatmak olur; sübjektif niyetler ne olursa olsun, nesnel olarak, emperyalizmin, demokrasiye, halkların ulusal ve toplumsal kurtuluşuna düşman tüm gerici güçlerin işine yarar.

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

Yine Birlik Üzerine

Seçimlerin sonuçları, sol güçlerin mücadele birliği ve bunun merkezinde işçi sınıfının politik birliği sorununu gündeme daha büyük bir önem ve ivedilikle getirmektedir. Kitlelerin faşist cuntaya karşı dirençli demokratik eğiliminin, boş veya geçersiz oy biçiminde değil de, cuntaya uzak görünen parti ile daha halktan, demokratik hak ve özgürlüklerden yana bir görünüm sergilemek zorunluluğunu duyan partiye oy verme biçiminde kendini göstermesi, "cunta partilerine hayır!" sloganının sahibi sol güçlerin kitlelerle bağ kurmada ve onları yönlendirebilmekteki yetersizliklerinin sonucudur. Bunun altında da sol güçlerin eylemde birlikten ve bunun gerektirdiği örgütlenmeden henüz yoksun bulunmaları yatmaktadır.

Eylem birliği sözü, en küçük yerel birimlerden başlayarak daha üst düzeylere kadar her somut durumda ortak eylemleri kotarmayı kapsamakla beraber, aslında, mümkün olan en büyük genişlikte çeşitli güçlerin iç ve dış sınıf düşmanına karşı onu altedinceye kadar sürecek kalıcı ve uyumlu eylem birliğini kasteder. Bu söz, özgün bağımsızlıklarını, programlarını koruyan örgütlerin ve bunların kitlesinin, üzerinde anlaştıkları belirli bir hedefe ulaşmada tek bir özneymiş gibi hareket etmeleri gereğini ifade eder. Bu ise, söz konusu ortak hedefe varmakla sınırlı, örgütlerarası bir örgütlenmeye gitmeyi içerir. Kısacası, eylem birliği sorunu, temelinde Cephe sorunudur.

Cephe sorunu ise, Dimitrov'un vurguladığı, gibi, işçi sınıfının örgütsel, politik birliğini zorunlu olarak gündeme getirmektedir. Teorinin ortaya koyduğu ve çeşitli ülkelerin pratiğinde de kanıtladığı gibi, cephenin, iç ayrışma ve sürtüşmelere karşın, birliğinin korunarak, düzenli ortak mücadelenin iktidar alınıncaya kadar sürdürülebilmesi ve iktidar alındıktan sonra da, iç ve dış gerici güçlerin saldırılarının etkisizleştirilerek ortak iktidarın pekiştirilebilmesi ve devrim sürecinin sosyalist devrime doğru geliştirilebilmesi, işçi sınıfının önderlik ve yönetme yeteneğine bağlıdır. İşçi sınıfının örgütsel politik birliğe sahip olmaması, başarılması çok zor ve karmaşık olan bu işin zorluğunu katmerleştirir.

Örgütsel politik birlik sorunu Türkiye koşullarında daha ivedi ve kendine özgü bir önem taşıyor. Dimitrov'un açıklamalarında ve genel olarak literatürde işçi sınıfının örgütsel politik birliği konusu işçi sınıfının devrimci partileriyle reformist partileri, bir başka deyişle, komünist partileriyle sosyal demokrat partileri arasında birliğe ilişkindir. Türkiye'de birlik sorunu ise, işçi sınıfı hareketi tarihinin bir sonucu olarak, Marksizm-Leninizm ve Proleter Enternasyonalizmi temelinde örgütlenmiş partilerin örgütsel birliğidir. Geçmişte tarihsel koşulların yarattığı bu bölünmüş durumun günün değişmiş koşullarında sürüp gitmesi anlamsız olduğundan öte, işçi sınıfının Marksist-Leninist hareketinin güçlenmesine, gelişmesine çok olumsuz etkiler yapan bir durumdur.

Marksizm-Leninizm ve Proleter Enternasyonalizmi temelinde örgütlenmiş par-

tiler söz konusu olduğunda, örgütsel birlikten önce süresiz ve perspektifsiz bir eylem birliği koşulu geçerliliğinden çok yitirir. Son derece önemli bir nokta da, bu tür partiler arasında eylem birliğinin gelişerek başarıyla yürümesi koşullarının farklı oluşudur.

- Partilerin temelde ideolojik ve politik özdeşliği ve bu özdeşliğin doğal sonucu örgütsel politik birlik, kimi koşulların zorlamasıyla geçici bir taktik olarak değil, gerçekten ve içtenlikle kabul edilir, benimsenirse,
- Bu kabul yalnızca üst düzeyde kalmayıp partilerin tabanına ve kamuoyuna açıklanır ve bu kabul ve açıklama kağıt üzerinde yazılı olmaktan çıkarılıp gerekleri pratikte yerine getirilirse; bir başka deyişle, eylem birliği birleşme perspektifi içinde bu amaca yönelik olarak, tek örgütün oluşmasına götürecek biçimler alarak, yöntemler uygulayarak kesintisiz, tutarlılıkla yürürse.
- Temelde özdeşliği kabulün, üstünlük iddialarını, tavırlarını mantıksal zorunlulukla dışladığı kavranarak, "aslında yoktur birbirimizden farkımız, ama biz, başkayız!" tutumuna ve davranışlarına girilmezse, ilişkiler ve çalışmalar hak eşitliği esası üzerinde yürütülürse (daha fazla olanaklara sahip olma anlamında üstünlük başka şeydir, birbirine karıştırılmamalı. O, niceliğe ilişkindir, burada söz konusu olan ise niteliğe ilişkin).
- Kimler arasında olursa olsun, tüm eylem birliği halleri için geçerli olan, anlaşmalara tam sadakat ve gereklerini yerine getirme koşulunun bu tür partilerin eylem birliğinin başarısında kesin belirleyici faktör olduğu kavranır, ilişki ve işlerde buna göre davranılırsa, bütün bunlar yapılırsa ancak, eylem birliğiyle amaçlandığı belirtilen, iki taraf kadrolarının birbirine yaklaşması, kaynaşması, uyum içinde çalışabilmeleri sonucunu verebilir. Aksi halde eylem birliği girişimleri yıllar boyu bu sonuca bir türlü varmadan, tersine aynı politik yerde olmanın nesnel olarak yol açacağı rekabetin olumsuz birikimleri gelişerek sürebilir.

Kısacası, sorunun çözümü tutarlı, içtenlikli, açık bir politika izlenmesinden geçer. Ancak böyle bir politika partilerin birleşmesinin en az sarsıntı ve fire ile, hatta hiç sarsıntısız ve firesiz, gerçekleştirilmesini sağlar.

Bu nitelik ve biçimde eylem birliği çok önemli olmakla beraber, aradaki ideolojik, politik farklılıkların Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi temeli üzerinde somut durum ve koşulların somut analizi yoluyla giderilmesi çalışmalarının da yapılması gerekir.

Türkiye işçi sınıfının Marksist-Leninist hareketinin kendisinin bölünmüş olması ve bu bölümlerin yıllar süresince ayrı ayrı edindikleri deneyimler ve kazanımların birikimi durumunda "bir partinin kimi seçme kadrolarının diğerine katılmasını sağlayarak birlik" konu dışıdır. Aslında böyle bir hal, birleşme, birlik kavramlarının kapsamına da girmez. Türkiye'nin özgül koşullarında ise politik örgütsel birlik partilerin birleşmesi sorunudur, kişilerin değil.

Türkiye işçi sınıfı hareketinin bütününde geçmişin kimi olumsuz tortularından arınarak tarafların olumlu birikimlerinin ortak baz üzerinde ileriye doğru güçlü bir ivme kazanabilmesi için sınıf hareketinin son 20-25 yıllık geçmişi, duygusal tutkulardan uzak, serin kanlı ve gerçekliğe saygılı bir biçimde birlikte gözden geçirilmeli,

bir bilançosu çıkarılmalıdır. Buradan hareketle bundan sonra yeniden örgütlenmiş tek parti olarak izlenecek doğru yol ve yöntemler birlikte saptanır. Birleşik parti böylece, birleşen partilerin aritmetik toplamı değil, diyalektik sentezi olur; Türkiye işçi sınıfının politik örgütlenmesinde, hareketinde nitel bir sıçramayı ifade eder.

Böyle bir oluşum birleşen partilerin onurunu, itibarını zedeleyecek değildir; tam tersine, hem birleşik yeni partiye, hem de onu oluşturmayı başaranlara büyük saygınlık kazandıracaktır. Türkiye işçi sınıfı tarihinde çok önemli bir menzil taşını simgeliyecektir. Türkiye işçi sınıfının çıkarı açısından politik birlik sorununa başka çözüm yoktur. Dolaylı ve/veya dolaysız likidasyon yöntemleri, sınıf hareketine zarar vermekten başka bir sonuç yaratmaz. Politik birlik perspektifi içinde ve bu amaca yönelik eylem birliğini -demeç ve yazılarda dile getirmekten öte- tüm gerekleriyle pratikte gerçekleştirmeye özen göstermeden sürgit eylem birliği üzerinde israr etmek, dolaylı, uzun süreli likidasyon anlamını taşır. Farklı zamanlarda örnekleri görüldüğü üzere, cepheden saldırı ve usulca tabandan altını oyma, veya, dorukta adeta tam bir uyumluluk tablosu çizme gayreti gösterip alt kademelerde ayrışmayı, hatta zıtlaşmayı sürdürmek, karşı parti saflarında yöneticilerine ilişkin kuşku yaratacak söylentiler yaymak ise dolaysız likidasyon yöntemleridir.

Bu dehlizlere dalmak, onaylanmaz ve de çıkmaz yollarda boşuna çabalamak olur. Dünyada ve Türkiye'de barış ve en geniş anlamda demokrasi için zamana karşı savaşma durumu varken, dar görüşlü hesaplarla vakit kaybetmek hiç mi hiç bağışlanamaz.

Çark Başak, Sayı 22 (99), Kasım 1983

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

19 Kasım 1983

Değerli yoldaşlar,

İ. Bilen yoldaşın Türkiye işçi sınıfı tarihinde unutulmaz bir yeri vardır. Kişisel politik yaşamı Türkiye Komünist Partisi'nin yaşamıyla hemen hemen eş uzunluktadır ve bu, yarım yüzyılı hayli aşkın, ender rastlanan bir birliktelik sürecidir. Bu olgu kendi başına onur vericidir. Bir de bu uzun sürede dünya ve Türkiye işçi sınıfının geçirdiği çetin sınavlar hatırlanırsa, bunca uzun bir ömür boyu Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ana çizgisinden sapmaksızın hareketin içinde kalabilme ve ona katkıda bulunabilmenin önemi daha iyi anlaşılır.

Bilen yoldaş Türkiye'deki gelişmelerin 1970'li yılların ortalarına doğru vardığı görece elverişli koşullarında, TKP'yi yeniden örgütleyip hareketlendirmeyi bilmiş, ona Türkiye'nin politik yaşamında yer aldırtmıştır. TKP'ye genç bir kuşak kazandırmış ve onu yetiştirmiştir.

Bilen yoldaşın ölümü yalnız TKP'nin değil, bütününde Türkiye işçi sınıfı hareketi tarihinde bir dönemin kapanma sürecine girdiği zamana rastlamıştır. Bir dönemi kapsayan bu süreç aynı zamanda yeni bir dönemin açılması sürecidir. Bu yeni dönemin daha ileri aşamalara dönük olabilecek perspektifi içinde, Bilen yoldaşın anısına selam olsun.

Behice Boran
Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı

Çark Başak, Sayı 22 (99), Kasım 1983

Başkan yoldaş, Strasbourg'da hangi doğrultuda görüşmeler yaptınız, hangi konuları ele aldınız?

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi ve Komisyonlarında 30 Ocak-2 Şubat günleri, Konseyde demokrasi ilkelerine sahip çıkanlarla çıkmayanlar arasında çekişmelerle geçti. Öylesine ki, bir uzlaşmaya varılamayınca "çevirmenler grevi" cankurtaran simidi oldu.

"Türkiye'nin demokratikleşmesi" sorununa ilişkin olarak işkence ve cezaevlerindeki durum, politik davalar, yönetimin sivilleşmesi, seçimler ve bu konularda son gelişmeler üzerinde duruluyordu. Ben de 30 Ocak'tan hemen önceki günlerin olaylarını belirttim. Bunlar bile Türkiye'deki rejimin niteliğini açıkça ortaya koymaya yeterliydi.

– Diyarbakır cezaevinde ölüm ve yaralanmalarla sonuçlanan olaylar hapishanelerde insan haysiyetiyle bağdaşmıyan koşul ve insanlık dışı davranışların, tutuklu ve hükümlülere karşı kaba kuvvet kullanılışının ve işkencenin sürüp gittiğinin son kanlı kanıtlarıydı.

– Türkiye İşçi Partisi'nin 102 yönetici, kurucu ve üyesine verilen 5 ila 12 yıl hapis, artı, değişik sürelerde polis gözetiminde tutma cezaları; evrensel hukuk ilkeleri, insan hakları ihlal edilerek açılan ve sürdürülen kovuşturma ve davaların son örneği idi. TİP yönetici ve üyeleri Partinin 1975-80, yıllarındaki faaliyetlerinden ötürü yargılanmışlar, cezaya çarptırılmışlardır. Bu ise Roma hukukundan bu yana kabullenilmiş ve Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu'nun 2. maddesinde ifadesini bulan, yapıldığı zamanda suç sayılmıyan bir eylemden dolayı hiç kimsenin daha sonra cezalandırılamıyacağı temel hukuk ilkesinin açık ve kesin ihlalidir. Politik nitelikte olan DİSK, TÖB-DER, Barış Derneği, Yazarlar Sendikası davalarında ve İstanbul Barosu kovuşturmalarında v.b. de bu evrensel hukuk ilkesi ihlal edilmiştir, edilmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu'nun 2. maddesinin bu ihlalleri, kendi başına, Türkiye'nin sözde parlamento temsilcilerinin Konseyin Parlamenterler Meclisi'nde yer almalarını engeller.

– Özal hükümetinin işbaşına gelmesiyle yönetim sivilleşmiş değildir. Eski cunta üniformalarını atıp sivil giyinerek devletin kumanda lövyelerinin başındadır. Onlardan boşalan komutanlıklara getirilen silahlı kuvvetler komutanlarının katıldığı ve General Evren'in başkanlık ettiği Milli Güvenlik Kurulu anayasal bir organdır; devletin en geniş kapsamda güvenlik politikasına ilişkin kararlar alıp hükümete bildirir. Ordu doğrudan yürütmenin içindedir.

– Seçimler demokrasinin tek ve yeterli ölçütü değildir. Yerel seçimlere katılacak partilerin sayısının artması seçmenlerin seçme özgürlüğünün genişlemesi anlamına da gelmez, önemli olan partilerin çok sayıda olması değil, bu partilerin politik

yelpazenin ne kadarını ne ölçüde temsil ettikleridir. Bugün Türkiye'de TİP gibi bir parti kurulamaz. Sosyal demokrat bir partinin kurulabileceği bile tartışmalıdır. Ortaya çıkan partiler cuntanın kabul ettiği bir prototipin çeşitlenmeleridir.

– Yerel seçimlerin yapılması bir başka nedenle de yerel yönetimlerin demokratikleşmesi anlamına gelmiyecektir. Belediyeler Yasasına göre Bakanlar Kurulu "ideolojik konularla meşgul olma" suçlamasıyla seçilmiş bir belediye başkanını ve/veya belediye meclisini resen görevden uzaklaştırabilir. Ayrıca, geniş yetkilerle bölge valilikleri ve onlarla işbirliği halinde çalışacak bölge jandarma komutanlıkları kurulmuştur. Özal kararnamelerle belediyeleri dilediğince düzenleme işine girişmiştir.

Görüşmelerinizden ne tür bir izlenim edindiniz?

Konuşmaların kimi kırk dakika-bir saat, kimi daha kısa sürdü, ona göre de konular açıldı veya özetlendi, ama bütünüyle atlanmadı.

Türk parlamenterlerin Konsey Meclisi'ne kabulüne karşı çıkanlar değil sadece, çıkmayanlar, kabulünden yana olanlar da genel seçimleri ve Özal hükümetinin kuruluşunu Türkiye'nin demokrasiye geçiş iddiası açısından yeterli bulmuyorlardı. Ne ki, Evren ve Özal'ın "Konsey'den çekiliriz" politik şantajı hayli tutmuş. Türkiye'nin Avrupa'dan kopması olasılığından kaygılanıyorlar.

Avrupalı parlamenterleri kaygılandırmada kimi iyi niyetli, demokrasiden yana Türklerin de etkisi olmamış değil. Türkiye Konsey'den çıkarsa, "Suudi Arabistan ve diğer zengin Arap ülkelerine yönelir, Avrupa'ya sırt çevirir", "Amerika'nın kucağına düşer", hele Sovyetler Birliği ve sosyalist ülkelerle ilişkilerini geliştirmesi, açıkça söylenmiyorsa da, hiç olmaz!

İyi niyetli de olsa, kısır görüşlü bir başka gerekçe de, Türkiye'nin Konsey'de kalmasının demokratikleşmesi açısından yararlı olacağıdır. Sürekli soru sorulur, eleştirilir, demokrasi yönünde baskı yapılırmış?

Oysa Evren, Özal ve ortaklarının şimdi daha rahat, daha güvenli, daha küstah hareket edebilecekleri hiç mi akıllarına gelmiyor? Silah zoruyla, baskı ve devlet terörüyle ne yaparsan yap, bir düzmece seçim ve bir parlamenter rejim karikatürüyle seni bağırlarına basmaya hazırlar! İçeriği boşaltılmış, hepten biçimsel bir kaç demokrasi gösterisi daha tamam!

Böyle bir demokratik Türkiye hukuk açısından bir emsal, politik açıdan bir örnek olmaz mı, kimi Avrupa ülkelerinin orduları ve kimi 3. dünya yönetimleri için?.. Konsey'in iki önemli kişisine belirttiğim gibi, Avrupa'da da demokrasinin geleceğinden o kadar emin olunmamalı.

Bu arada, Avrupa demokrasi normlarının, değerlerinin insan haklarının yeddiemini sayılan Avrupa Konseyi bunlardan ne denli ödün vermiş oluyor, itibar, saygınlık ve inanılırlığından neler yitiriyor. O hayhuy içinde bunlar tümüyle unutulmuş gibiydi.

Kaldı ki, bütün bu olup bitenlerde, yukarda söz konusu ettiğim şantajların yaratılmasında ABD'nin etkisini, baskısını unutmamak gerek.

Çark Başak, Sayı 23 (100), Şubat 1984

Kitlelere Önderlik Edebilmek

Parti'nin 23. yıldönümünde partililere mesajdan, Şubat 1984.

Faşist devlet terörü ve baskısı altındaki kitlelerin yılgınlığa düşmesi, bir anlamda politikaya ilgisizleşmesi doğaldır. Yalnız unutmamak gerekir ki, politik ilgisizliklerinde politik ve sendikal örgütlerinden yoksun kalmalarının da payı büyüktür, örgütsüzlük, sahipsiz kalmış olmak, çaresizlik duyguları da yaratır, baskı ve terörün etkisine eklenerek politiksizleşmeyi artırır. Kitlelerin "yeter gayrı!" deme noktasına varıp harekete geçmeye hazır hale gelmeleri zamanla bir birikimin oluşmasına bağlı olduğu başka ülkelerdeki durumlarda da görülüyor. Gizlilik koşullarında politik, ekonomik ve sosyal örgütlerin toparlanması da öyle.

Altı Kasım seçimlerinde oyların dağılımı kitlelerin sanıldığı kadar politiksizleşmediğini gösterdi. Hiç şans tanınmayan Halkçı Parti'nin oyların üçte bire çok yakın bir bölümünü almış olması bu açıdan da anlamlı. HP'ye verilen ve yerel seçimlerde SODEP'e kayacak olan oyların doğrultusu, işsizliğe ve yoksullaşmaya çare, sosyal adalet vb.dir. Sözü geçen partilerin bu istemleri karşılayacak nitelikte olmamaları bu olguyu değiştirmez. Başka seçeneğin bulunmadığı koşullarda çoğu seçmen, "nasıl olsa bunlardan biri başımıza oturacak, çaresiz" psikolojisi içinde kendi isteklerini gerçekleştirebileceğine görece daha ihtimal verdiğine oy atmıştır. Etkin, örgütlü bir önderlik olursa, yol gösterici, elinden tutan bir önderlik istemlerini dolaylı yoldan kendilerinin de pek inanmadıkları bir yoldan dile getiren kitleler aktif, sonuç verici politik mücadele içine çekilebilirler.

Bu önderliği onlara bir an önce sağlayabilecek duruma gelmeliyiz. Eylem birliği, cephe kurulması, örgütsel politik birlik perspektifi ve çalışmaları bizim bağımsız parti olarak görevlerimizi, çalışmalarımızı asla ikinci plana itmemeli veya yavaşlatmamalıdır. Çünkü biz, Türkiye İşçi Partisi, yazımın başında da belirttiğim gibi tarihsel dönemin dünya ve ülke koşullarının gereklerine uygun politik çizgiyi dürüst, tutarlı bir biçimde izleyen bir partiyiz. Marksizm-Leninizm ve proleterya enternasyonalizmi temelinde, ayakları sımsıkı somut gerçekliğin üzerine basarak ülkenin ve işçi sınıfımızın sorunlarına küçük hesapları çok aşan geniş açılardan bakabilen bir partiyiz. Bir başka önemli niteliğimiz de acı gerçeklere de bakmaktan, onları görüp kabullenmekten korkmamamızdır. Bu, Parti'nin hem kendine güveninden, hem de eksiklikleri tamamlamanın, yetersizlikleri gidermenin, kusur ve hataları düzeltmenin başka yolu olmadığını bilmesindendir.

"Barış, Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizme Adanmış 75 Yaş" Broşürü, Mayıs 1985

Andropov'un Ölümü Nedeniyle SBKP Merkez Komitesi'ne Mesaj

13 Şubat 1984

Değerli Yoldaşlar,

SBKP'nin MK Genel Sekreteri ve SBYP'unun Başkanı Yuri Andropov'un ölüm haberi benim ve Partim için acı ve son derece esef ettiğimiz bir sürpriz oldu.

Dünya, hiç kuşkusuz, barış, yumuşama ve silahlanma yarışının durdurulması ve böylece yeryüzünde tüm devletlerin barış içinde yaşamalarının sağlanabilmesi uğruna güçlü, tutarlı ve etkin mücadele veren büyük bir politik lider yitirdi. Yürüttüğü politika gerçekçi ve esnekti: dünya barış ve güvenliğine katkıda bulunabilecek tüm içtenlikli, geçerli önerilere açık, onları iyi karşılayan, ama, bencil ve hegemonyacı çıkar hesaplarını gözlerden gizleyebilmek için dünya kamuoyunu yanıltmaya yönelik hileli, demagojik önerilere geçit vermeyen, hiç sarsılamıyacak kadar sağlam bir politika.

Uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketi de Yuri Andropov'un ölümüyle, gelişmiş sosyalizmin komünizme doğru evrimi olanaklarını ve perspektifini tüm genişliğinde kavrıyan ve gerekli kararları almada ve uygulamada tetik, etkili bir lideri yitirdi.

Kardeşçe başsağlığı dileklerimiz ve saygılarımızla,
Behice Boran
Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı

Çark Başak, Sayı 24 (101), Mart 1984

Eylem ve Cephe Birliğini Gerçekleştirerek Faşizmi ve Emperyalizmi Yeneceğiz

Partinin 23. kuruluş yıldönümü nedeniyle F. Almanya'da Gelsenkirchen'de düzenlenen Dayanışma Gecesi'nde yapılan konuşmadan, 10 Mart 1984.

Türkiye'de, önceden hazırlanmış politik senaryonun "demokrasiye geçiş" bölümünün oynandığı şu günlerde Türkiye Demokrasi Güçleriyle Dayanışma ihtiyaç ve gereği daha da artmıştır ve artmaya devam edecektir. Birincisi, zamanla her olaya olduğu gibi Türkiye olayına da ilgi aşınıyor. İkincisi ve daha önemlisi, Türkiye'de demokrasi ve insan hakları konularıyla ilgilenilmesini istemiyen güçlü ekonomik ve politik çıkar odakları aldatmaca demokrasi gösterilerini gerçekmiş gibi kabule hazırlar ve kimi önemli demokratik kurumlara ve Avrupa kamuoyuna da böyle kabul ettirmek için elden gelen çabayı esirgemiyorlar.

Oysa işkencesi, zulmü, evrensel hukuk ilkelerini ve insan haklarını çiğneyen yargılamaları, devlet baskı ve terörüyle parlamenter örtülü faşist rejimi sürüp gidiyor. Hapishanelerde günlük işkence, insanlık dışı koşul ve işlemlerin yanı sıra, toplu saldırılar ve ölümler de eksik olmuyor. Ünlü Diyarbakır hapishanesinde son iki ayda verilen can kayıplarından sonra Mart'ın ilk haftasında yedi Kürt yurtseveri daha yaşamını yitirdi, altısı da komada. Hemen hemen aynı günlerde Mamak cezaevinde TKP davası sanıkları dövülüp coplanarak savunmalarını hazırlayabilmekten alakondular. Ankara Barosu Başkanı Önder Sav'ın bu olaya ilişkin olarak Ankara Sıkıyönetim Komutanlığına gönderdiği yazılı uyarı, hem cunta zindanlarındaki koşul ve işlemlerin, hem de savunma hakkının bile tanınmak istenmediği sıkıyönetim mahkemeleri yargılamalarının hukuk dışılığının yetkili bir hukuk kurumu başkanı ağzından kesin mahkûmiyetinin belgesidir. Olaylar öylesine ciddi ki, Adalet Bakanı her iki cezaevine ilişkin tahkikat açtırmak gereğini duymuş, bakanlığın durumunu kurtarmak için olsa gerek.

Bu arada, Türkiye İşçi Partisi'nin kurucularından, merkez ve yerel yöneticilerinden 102 yoldaşımızın ağır hapis cezalarına çarptırılmaları yargılamaların hukukla hiç bir ilgisi olmadığının, tribünlerdekiler için yapılan hukuk gösterileri olmaktan öte geçmediğinin yeni bir kanıtıdır. Bu mahkûmiyet kararı Roma hukukundan beri evrensel kural haline gelmiş bulunan ve Türkiye'nin de imzalamış bulunduğu Avrupa İnsan Hakları Anlaşması'nın 2. maddesinin açık ve kesin ihlalidir: Yapıldığı zaman suç sayılmayan bir eylemden ötürü kimsenin daha sonra suçlanamıyacağı kuralının ihlalidir. Yalnız Türkiye İşçi Partisi değil, TÖB-DER, Barış Derneği, Yazarlar Sendikası, TSİP, DİSK v.b. dava ve kovuşturmalar da aynı durumdadır, onlar da 1975-1980 arası suç sayılmayan, aslında hiçbir parlamenter demokrasi rejiminde suç sayılmayacak olan eylemlerinden dolayı yargılanmış ve yargılanmaktadırlar. DİSK davasına o konfederasyona bağlı sendikalar hakkında birer birer dava açılıp eklenerek sıkıyönetim savcıları ve mahkemeleri aynı suçu işlemeye devam ediyor-

lar. Yalnızca bu durum dahi, İnsan Hakları Anlaşmasını esas alan Avrupa Konseyinin Türkiye'yi üyelikten çıkarması için yeterli gerekçedir.

Kaldı ki, yönetimlerin yasaları her ne derse desin, zulme, baskıya, adaletsizliğe, sömürüye karşı direniş ve mücadele hakkı insanlığın elinden alınamaz meşruluğu evrensel bir haktır.

Türkiye'nin demokrasiye geçtiğini değil, anti-demokrasiyi geliştirdiğini kanıtlayan bu ve benzeri daha birçok baskı, zulüm, özgürsüzlük ve haksızlık olgusuna karşın, sivil elbise giymiş Evren Cuntası Türkiye'de "sağlam temeller üzerine oturmuş istikrarlı bir rejim" oluşturabilmekten çok uzak. Gerek politik, gerekse ekonomik alanda çelişkiler kısa sürede ve belirgin çizgilerle su yüzüne çıkmakta gecikmedi. Cunta kendi modeli "demokrasiye geçiş"te beklemediği ölçüde zorlandı ve zorlanıyor. Geçen Mayıs ayından bu yana siyasal düzeyde çelişkiler partilerin oluşması, seçimlere katılıp katılmamaları ve seçim sonuçları ve tartışmaları olarak su yüzüne vurdu ve yerel seçimler tahmin ve tartışmaları olarak sürüyor.

Anayasa Mahkemesi'nin Yerel Seçimler Yasasını Anayasa'ya uygun bulması beklediğimiz bir karardı. Yüksek mahkemenin kararı hukuksal değil, siyasal bir karar olacaktı, öyle de oldu. Yerel seçimlere girmelerine müsaade olunmamış partilerin bir yasa ile yerel seçimlere girmeleri de yasaklansaydı, "demokrasiye geçiş" aldatmacasını Batı'nın en sağcı politik çevre ve kişilerine dahi kabul ettirmek zor olurdu; çünkü bu geçiş gerçek olmasa bile, görünüm korunmalıydı. Yeni yasa çıkartarak yasaklamadan vazgeçildi, ama, yeni hükümet koltuğuna oturmuş partinin yerel seçimlerden yenik çıkması da yalnız o partice değil, onu tutan güçlerce de (altı Kasım öncesi karşı çıkmış olan Evren cuntası dahil) istenmiyordu. Hedef her şeyden önce "istikrar ve güçlü hükümet"! Sık sık seçimler, zayıf hükümetler yolu bir daha açılmasın! Sonuç: Anavatan Partisi'nin hazırlayıp gümrükten mal kaçırırcasına Meclis'ten geçirttiği yasa tasarısı.

Siyasal düzeydeki partiler, seçimler ve sonuçları yarışma ve çekişmelerinin, cuntanın öngördüğünden fazla ve farklı nitelikte partiler oluşmasının altında ne var? Sınıfsal çelişkiler var elbet!

Türkiye, üç yılı aşkın bir zamandır, emperyalizme bağımlı kapitalizminin, bu bağımlılık çerçevesi içinde, yapısının değiştirilmesi çabasını yaşıyor, Özal ve ekibi -Partisi değil- iktidara oturduklarından beri bu süreç hızlandırıldı, tam bir açık seçiklik kazandı. Türkiye, emperyalizme bağımlı iki kapitalist toplum modelinin birinden diğerine geçirilmeye çalışılıyor: 1) Devletçilik politikası ve ekonomide devlet sektörü eliyle özel sektörü palazlandıran, himayeci, dış ticaret açığını kapatmak amacıyla iç pazara dönük ikame sanayii geliştirmek modelinden; 2) sanayiin özellikle de kamu kesiminin büyük ölçüde tasfiyesi ile, tarım ve tarım ürünlerini işleme sanayiine, maden çıkartma ve turizme dayalı iç pazarı daraltıp, ihracata yönelik olarak belirli malların üretiminde yoğunlaşan, iç ve dış rekabete (yani serbest ithalata ve yabancı sermayeye) açık bir modele geçiş ve buna uygun ekonomik "yeniden yapısallaşma"; tekelleşmenin hızlanması ve yeni tekelci sermaye grup ve unsurlarının ortaya çıkışı. Bu modelde yabancı tekeller, uygun görürlerse, bölge ülkelerine ihracata yönelik sanayi kurabilirler.

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana oluşturulmasına girişilen birinci mode-

lin yarım yüzyıl sonrasındaki sonucu; her bakımdan emperyalist ülkelere bağımlı bir sanayileşme oldu; ithalat azalmadı, arttı, dış ticaret açığı kapanmadı, daha da büyüdü; kaynaklar üretken yatırımlara akıtılmayıp israf edildiğinden, iç ve hele dış borçlar yığıldı, enflasyon ve ekonomik durgunluk bir arada yaşanır oldu.

Şimdi Türkiye'de ilk kez yalnızca uzmanlar, ekonomistler, yazarlar değil, sıradan iş adamları, sanayiciler, tüccarlar, bankacılar, orta ve küçük işletmeciler, ziraat odaları temsilcileri bu iki ekonomi modelini tartışıyorlar. Tekelleşme ve tekeller sanayi ve bankacılıkta, Özal direksiyonu ele alalı beri dış ticaret sektöründe de önlenmesi gereken olumsuzluklar olarak ileri sürülüp acı yakınmalar dile getiriliyor. Tekel-tekeldışı sermaye çelişkisi keskinleşmiş olarak apaçık ortada. Tekelci kesim içinde de ayrışma ve karşıtlaşma gazetelere kadar yansıyor. Ve bütününde sanayicilerle dış ticaret erbabı teşvikler ve kredi konusunda karşı karşıya.

İşçi sınıfı ve yoksul köylü kitlesi dışındaki bu ayrışma ve çelişkiler partiler düzeyinde bir yanda ANAP, öte yanda SODEP ve DYP, daha geriden de RP olarak yansıyor.

Yerel seçimlerde cuntanın üç icazetli partisinin toplam oyları düşürülmelidir, özellikle de ANAP'ın oyları, öteki ikisi zaten erimekte olduğu için değil sadece. ANAP'ın sorumlusu Özal Türkiye ekonomisini bugünkünden de daha geri düzeye çeken, emperyalizmin finans kurum ve kuruluşlarına toptan teslim eden uygulamaları hızla yaşama geçirmeye koyulduğu için; onların kapitalist sistemin uluslararası işbölümünde Türkiye'ye aldırtmak istedikleri ve en gerici, en fazla emperyalizm yanlısı yerli tekelci sermayenin de çıkar hırsıyla kabullendikleri yere Türkiye'yi ilettiği için.

Birinci modelden ikinci modele geçiş sırasında emek-sermaye çelişkisi Türkiye'de görülmedik ölçüde derinleşiyor. Büyük sermaye artık-değeri ve artık-ürünü durmadan büyütüyor. İşçi ve yoksul köylü sınıflarının çıkarları partileşme düzeyinde kendini göstermiyor. Onların oyları kendi sübjektif değerlendirmelerine göre, seçime giren partiler arasında dağılacaktır, büyük bir bölümünün SODEP'e gitmesi ihtimaliyle.

Geliştirilen böylesi bir ekonomik temel üzerinde siyasal askersel bağımlılık da tırmandırılıyor. Amerika'nın dünya stratejisinin Yakın Doğu'dan Basra Körfezi, Orta Doğu, Hint Okyanusu ve Uzak Doğu'ya kadar uzanan bölümü için İncirlik üssünün bağlantı ve ikmal ve gereğinde doğrudan saldırı için taşıdığı önem, ve ABD'nin Çevik Kuvvetlerinin Türkiye'den hareketle bölge ülkelerine ve Körfez'e müdahaleye ne denli hazır olduğu son gelişmelerle kuşkuya yer bırakmıyan bir açıklıkla ortaya çıktı. Türkiye ABD emperyalizminin ve bölgedeki gericiliğin giderek daha da etkin bir aracı olmak yolunda. Evren'in Fas İslam Konferansı'na katılışı, Suudi Arabistan ziyareti, ABD ile oluşturulmuş bulunan Yüksek Savunma ve İşbirliği Komisyonu toplantısı ve Türkiye' ye yapılan baskılar bu yolda ilerleyişin yeni adımlarıdır.

Faşizme karşı mücadelenin emperyalizme karşı mücadeleden ayrılamıyacağı, birbiriyle bağlantılı olduğu bu son gelişmelerle de doğrulandı. Halka kendi güncel çıkarları ve can güvenliği açısından emperyalizme ve Türkiye'yi yönetenlerin dış ve savunma politikasına karşı çıkmanın gerekliliğini anlatabilmenin ve barış için mücadeleye yönlendirebilmenin olanakları genişlemekte ve somutlaşmaktadır.

[...]

Faşist devlet terör ve baskısı, günlük yaşam koşullarının çok ağırlaşması altında kitlelerin bir ölçüde yılgınlığa uğraması, aktif mücadeleden geri durması doğaldır. Kitlelerin "Yeter gayri!" deyip hareketlenmeleri zamanla bir birikime bağlı.

Bundan ötürü halka taan edecek değiliz elbette. Halk ozanının erdemli deyişiyle, "Halka taan eylemek nemiz / Cümle küstahlık bizdedir". Evet, bizlerde. Kürt ve Türk, Türkiye'nin ilerici güçlerinde, devrimcilerinde. Kitleler önlerinde inanılır, gücüne güvenilir bir başka seçenek görmedikçe, bunları onlara gösterecek örgütlü ve güçlü bir önderlik bulunmadıkça, varolan partiler içinden "ehven-i şerri", veya yalancı halk dalkavukluğunu seçme yanılgısını sürdürecektir. Kendiliğinden bir birikim olsa, bıçak kemiğe dayansa, kitleler ayaklansa bile, bu, olumlu kalıcı sonuç vermez. Toplumda kendiliğinden meydana gelen gelişmeler ne devrimi doğurur, ne devrim yolunda adım attırtır; yalnızca devrimin koşullarını, olanağını hazırlar. Bunu devrime dönüştürecek ve devrimi kalıcılığa kavuşturacak etmen, başta ve önde işçi sınıfının partisi olmak üzere, tüm ilerici, devrimci güçlerin dış ve iç sınıf düşmanına karşı mücadelenin taktik ve stratejik ana hedefleri üzerinde şimdiden ittifakı ve bu hedefler doğrultusunda kitleleri seferber ederek ortak mücadeleyi geliştirmeleridir. Bunu gerçekleştirmeye topluca hazır ve kararlı mıyız? Gerçekleştirebilmenin koşullarına, kurallarına uyabilecek miyiz?

Çelişkiler, çatışmalar keskinleştikçe, parlamenter sivil yönetim paravanası ardındaki faşist cuntanın dizginleri çekmesi, yeni "yumruklar indirmeye" girişmesi çok olasıdır. Anayasanın geçici maddeleri bunun için getirilmiş, yedi yıllık "deneme dönemi" bunun için öngörülmüştür. Gerekli görüldüğünde "ülkenin istikrarı" ve "güçlü hükümet"in korunması adına, faşizmin şimdilik kınında tutulmak istenen saldırı silahları da çekip çıkarılacak, "iç düşmanlara" karşı, yani Kürt halkına, işçi sınıfına, yoksul emekçi kitlelere karşı kullanılacaktır.

Her birimiz faşizm ve emperyalizmin kendi başımıza üstesinden gelebilecek güçte değiliz; bunu Marksist-Leninist gerçekçilik ve alçak gönüllülükle kabul etmeliyiz.

Türkiye İşçi Partisi şöyle veya böyle, er veya geç, eylem birliğinin gelişeceğine, cephe ve örgütsel politik birliğin gerçekleşeceğine kesin inanıyor, çünkü bunları nesnel gerçeklik dayatıyor. Yalnız kitleler değil, onları yönetme ve yönlendirme durumunda olan örgüt ve kişiler de kendi deneyimleriyle öğreniyorlar. Bizler de bilinçli ve kararlı bir biçimde hızla toparlanamazsak, başımızı nesnel gerçekliğin sert duvarına vura vura toparlanmayı öğreneceğiz demektir.

Türkiye İşçi Partisi bu anlayış içinde davranmaktadır. Çeşitli düzeylerde birliğin gerçekleştirilebilmesinin koşul ve kuralları üzerinde durmakta, bu zemin üzerinde ve birlik doğrultusunda örgütlerarası ilişkilerini geliştirmektedir. Türkiye'nin sağlıklı, diri güçlerinin birleşmeyi, faşizmi ve emperyalizmi yenmeyi başaracaklarına sarsılmaz inancımızla.

Çark Başak, Sayı 24 (101), Mart 1984

Kıbrıs Sorununa Bakış Açımız

Kıbrıs'la Uluslararası Dayanışma Konferansı'nda yapılan konuşmadan.

Kıbrıs sorununun çözümü çok zor, müzmin ve karmaşık bir sorun haline gelmesinin nedeni dış müdahalelerdir. Kıbrıs halkını oluşturan iki topluluk rahat bırakılsaydı, her ikisinin emekçi halkı, sade insanları, ve demokratik, ilerici güçleri sözlerini geçirtecek, istediklerini yaptıracak politik güce sahip olsalardı bugünkü sorunlar ortaya çıkmazdı.

Sorun iki topluluğun halkı arasında değildir. Onların çoğunluğu barış ve hakçasına bir düzen içinde kardeşçe birarada yaşamak istemektedirler. Demokrat, ilerici güçlerin istekleri de aynı doğrultudadır. Sorun emperyalizmin, özellikle de Amerikan emperyalizminin, Kıbrıs'ın bölgedeki son derece stratejik durumunu hep kendi çıkarına kullanmak istemesinden çıkmaktadır. Kıbrıs'ı kontrol eden bir gücün Doğu Akdeniz'i, Yakın Doğu'yu ve Hint Okyanusu'na giden deniz ve hava yollarını da kontrol edebileceğini emperyalizm bilmektedir.

Esefle belirtmek gerekir ki, emperyalizm, ilgili ülkelerin gerici, şoven siyasi çevrelerinde güçlü suç ortakları, işbirlikçiler bulmakta başarısızlığa uğramıyor. Bağımsızlığını ilan eden Denktaş'ın, onu destekleyen cunta şefi Evren'in ardında ABD'nin örgütlü onayı, hatta dürtüklemesi vardır.

Türkiye ile Yunanistan'ın Nato üyesi olmaları emperyalizmin Kıbrıs'a ilişkin maksatları açısından işine yarıyor. Emperyalizm Kıbrıs sorununa hep Nato çerçevesi içinde çözüm bulmaya çalıştı. Toplumlararası görüşmeleri etkilemeye, baskı altına almaya çabaladı. Şimdi Perez de Cuellar her iki tarafı ciddi bir biçimde ve soruna makul bir çözüm bulmak azmiyle görüşme masasına oturtmaya uğraşıyor. Genel Sekreterin bu çabalarını yürekten destekler, başarılı olmasını diler, olacağını umut ederiz.

Dolaylı görüşmelerde ileri sürülmüş ve tartışılmış olan önerilere ilişkin resmi açıklamalar yapılmış değildir. Ne var ki, bu gibi hallerde hemen her zaman olduğu gibi, bu defa da, basına bazı haberler sızmıştır. Bu haberlerin doğru olup olmadığını elbette bilemeyiz. Ben doğru olmadığını umut ederim, çünkü doğru ise bu haberler, çok kaygı vericidir. Bunlardan yalnız ikisine değineceğim.

Askersizleştirme yalnızca Türk birliklerinin adadan tedrici çekilişi ve aynı zamanda Rum silahlı kuvvetlerinin dağıtılması olarak düşünülüyor. Adadaki İngiliz ve Amerikan askeri varlığına ve onların üslerine, dinleme istasyonlarına ve sahip oldukları daha başka "kolaylıklar"a ilişkin tek kelime geçmiyor. Üstelik, yine aynı basın haberine göre, Kıbrıs'ın dıştan saldırılara karşı savunulmasının yine eski üç garantör devlet, yani İngiltere, Yunanistan ve Türkiye tarafından sağlanması önerilmiştir. Böyle bir öneri Kıbrıs sorununun Nato çerçevesi içinde çözümlenmesi isteminin açık bir ifadesidir, bu çerçeve içinde çözüm ise Reagan yönetiminin arzusuna

tam uygundur.

Gerçek anlamda askersizleştirme Kıbrıs'ın tüm yabancı asker, üs, dinleme istasyonları ve benzerlerinden arınması, her iki toplumun ve bütününde federal devletin askersizleştirilmesi demektir. Başarılması gereken iş askersizleştirilmiş, bağlantısız, toprak bütünlüğüne ve bütünleşmiş ekonomiye sahip, tam bağımsız ve egemen federal bir Kıbrıs devletinin kurulmasıdır; bu devletin söz konusu statüsünün ve güvenliğinin uluslararası garanti altına alınmasıdır.

Böyle bir garantiyi sağlamanın en güvenilir yolu ABD ve Sovyetler Birliği dahil olmak üzere ilgili devletlerden oluşma uluslararası bir konferansın toplantıya çağrılmasıdır. Böyle bir konferansın toplanabilmesi hemen hemen olanaksız görülürse, ikinci seçenek Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi garantisi olabilir.

Ancak böyle bir statüdedir ki, Kıbrıs Amerikan emperyalizminin baskısından kendini kurtarabilir.

Ancak böyle bir Kıbrıs'tadır ki her iki topluluk, Rum ve Türk Kıbrıslılar, barış, güvenlik ve tam bir işbirliği içinde kardeşçe birarada yaşayabilirler.

Bütün barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme güçleri bu amaca yönelik olarak Kıbrıs halkıyla dayanışmasını pekiştirmelidirler. Uygulanabilir ve hakça bir çözüm doğrultusunda iki taraflı ciddi görüşmeler yapılması için kamuoyu baskısı, kitle baskısı yaratılmalıdır. Buna ilişkin çok önemli bir nokta, adanın gerçekte bölünmesi olgusunu maskelemeyi amaçlayan düzmece bir federasyonun değil, etkin bir federal hükümete sahip gerçek bir federal devletin oluşturulmasıdır.

Kıbrıs'ın statüsünün uluslararası garantiye bağlanmasına ilişkin olarak da kamuoyu ve kitle baskısı yaratılmasıdır, çünkü Kıbrıs sorunu yalnızca iki topluluğu, veya Yunanistan ile Türkiye'yi ilgilendiren bir sorun değildir. Bölgedeki güç dengeleri ve barış açısından önemli uluslararası uzantıları olan bir sorundur.

Kıbrıs halkıyla dayanışma konusunda bizlere, Türkiye'nin barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme güçlerine önemli bir görev düştüğünün bilincindeyim. Bizler zaten faşist cuntaya ve onun sivil hükümetine karşı kararlı bir mücadele içindeyiz. Kıbrıs davası bu mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır.

NOT: Konferanstan bu yana geçen sürede iki topluluk başkanları arasında üçüncü tur dolaylı görüşmeler yapıldı. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri de Cuellar'ın 17 Ocak'da doruk toplantısı yapılması önerisini ve sunduğu bir anlaşma metnini Denktaş olduğu gibi, Kipriyanu ise kimi çekincelerle kabul ettiler. Kipriyanu sıkıştırılmaktadır ve ABD'ye ilk ödünü AKEL partisiyle aralarındaki birliği tek taraflı bozarak verdi. Kıbrıs sorunu, yukarıdaki konuşmada da işaret edildiği gibi, Nato çerçevesinde çözüme götürülmektedir. Böyle bir "çözüm" sözü geçen sakıncaları taşıyacak, yeni sorunlar yaratacaktır.

Çark Başak, Sayı 28 (105), Ocak 1985

Stefka Pirvanova ile Söyleşi

Sofya Radyosu, 1985.

Evet. Sohbetimizin konusu Marksist nasıl oldunuz?

75 yıl önce Türkiye'nin Bursa şehrinde doğmuşum. Bir küçük burjuva aileden, ama küçük burjuvazinin okumuş, aydın denen kesimi değil; babam küçük ticaret yapardı, Bursa ile diğer şehirler arasında. Altı kardeşin en küçüğüydüm ben, ama üç tanesi bu kardeşlerden, ben doğmadan önce ölmüş. Onun için üç kardeş olarak yetiştik. On yaşında Bursa'dan İstanbul'a geldik. Annem-babamın ancak okuma yazması vardı, okul öğrenimi yoktu, ama ikisi de çok uyanık, akıllı, zeki insanlardı. Özellikle babam çocuklarının öğrenimine çok önem verirdi. Özellikle de yabancı dil öğrenmelerine önem verirdi. Onun için on yaşında beni önce Fransız okuluna gönderdi, bir sene sonra da Amerikan Kız Koleji'ne gönderdi. Bağımsızlık savaşı sürdüğü yıllarda ben on yaşla on üç yaş arasındaydım ve bu yıllar benim bütün hayatımı etkileyen yıllar oldu. Bu yıllar ve hemen ondan sonraki yıllar. Çünkü bu yıllarda artık çocukluktan yavaş yavaş çıkıyor, genç kızlığa doğru gidiyordum. Hatırlarım, daha on iki yaşında çocukken Fransız okulunda arkadaşlarımla beraber Lozan Müzakereleri'ni konuştuğumuzu, aklımızın erdiğince. Eve de zaten her gün iki tane gazete alınırdı ki bu, o günlerde Türkiye'de ender olan bir durumdu.

Cumhuriyet'in ilanından sonra daha da büyüdüm ve o bağımsızlık savaşının neticelerinin etkisi devam etti. Çok yurtsever bir genç oldum. Şimdi dönüp bakıyorum da en genç yaşımda bile şoven milliyetçi olmadım ve düşünüyorum da bilinçli olarak formüle etmemiştim, ama her zaman insan olmak önce geliyordu; insan, sonra bir Türk olmak. Onun için yurtseverliğim hiçbir zaman şoven bir milliyetçilik halini almadı. Türkiye'nin durumunu o günkü aklımla anlayabildiğim kadar, işte, yoksuldu, Avrupa ülkelerinden geriydi, onlara yetişmek lazımdı. Atatürk de o zamanki deyimiyle "muasır medeniyete ulaşmak", yani çağdaş uygarlığa ulaşmak olarak koyuyordu hedefi. Türkiye'yi oraya ulaştırmak lazımdı. [Bu] bana en genç yaşlarda yerleşti bu fikir. Daha sonra üniversite öğretimini yaptığım zaman evvela Türkiye'de, sonra Amerika'da, sosyolojiyi seçtim uzmanlık dalı olarak. Türkiye kalkınmalıydı, ama bunun bilimini bilmek lazımdı, toplumlar hakkında bilgiye sahip olmak lazımdı. Ve ben o zaman gayet safça inanıyordum ki tıpkı fizik ilmi, biyoloji ilmi olduğu gibi öyle de bir sosyoloji ilmi vardı ve bize öğretecekti, toplumlar hakkında bilgi verecekti, toplumlar hakkında ne yapılması gerektiği konusunda ışık gösterecekti. O kanıdaydım, ama dört seneye yakın öğrenimime Amerikan Michigan Üniversitesi'nde devam ettikten sonra, özellikle de artık doktora sınavlarına hazırlandığım sırada birdenbire fark ettim ki sosyoloji, bize öğretilen sosyoloji bir bilim değildir. Ve bayağı bir bunalıma girdim, gerçekten bir bunalıma girdim. Arkadaşlarıma da söylemeye başladım "ben yanlış daldayım" dedim, "yanlış sahadayım.

Bu bilim değil. Meşhur sosyologlar var, her birisi başka bir şey söylüyor, hatta aynı sosyolog, kendisi çelişkiye, tutarsızlığa düşebiliyor, ama keşke bir diğer bilim dalında olsaydım -matematiği severdim-, keşke matematikte uzmanlaşma, ihtisaslaşmayı yapsaydım, o dalı seçseydim" diye arkadaşlarıma da hep yakındım ve gerçekten bir bunalıma düştüm. "Bu bilim değil, ben bu imtihanları nasıl geçeceğim, bu kitapları nasıl okuyacağım", yani saçma sapan gelmeye başladı bana kitaplar ve bu sıralarda da bir gene doktora adayı olan arkadaşımla sosyoloji konusunda tartışırken, teorik bakımdan, sistemleri onunla [?] tartışırken o Marks'tan ve Marksizm'den bahsetti, söz etti. Ben hiç işitmemiştim, yani Marks'ın adını işitmiştim de hiç derslerde, bize verilen referanslarda, okumamız gereken kitaplarda, profesörlerin kendi sözlü olarak verdiği derslerde hiç Marks'tan, Marksizm'den söz edilmiyordu.

Afedersiniz, bu hangi yıllarda oluyor?

Bu çok eski, İkinci Dünya Savaşı'ndan önce 1937-38 yıllarında oluyor.

Evet sonra?

Sonra bunun üzerine onun -o da pek Marksizm'i bilmiyordu şimdi anladığım kadarıyla ama- söylediği birkaç şey benim dikkatimi çekti ve "ben bunu okuyayım, öğreneyim" dedim kendi kendime, ama bir sürü görevler benim olduğundan -seminerler, dersler, sınava hazırlık olduğundan- "buna ben vakit bulamam, bunu ben... ödev olarak alayım ben" dedim, "aynı zamanda bir ödevim olsun, o suretle bir şeyi de, bir şartı da meydana getirmiş olurum."

Şeyler için, doktora adayları için yüksek seminer vardı, yalnız doktora adayları için verilen. Bu seminerde de her iki sömestrde de birer travail, birer inceleme hazırlıyordu şeyler... öğrenciler. Ben birinci sömestr açılır açılmaz profesöre dedim ki "ben Marksizm üzerine bir inceleme yapmak istiyorum" dedim. "Bir travail hazırlamak istiyorum" dedim. O da "peki" dedi ve ben bu suretle kütüphaneye gittim ve kütüphaneden, bana kılavuzluk eden hiç kimse yoktu; önce hangi kitabı okuyayım, ne yapayım, nasıl gidip ne edeyim, hiç. Kendi kafamı kullanarak ve bilhassa öncelikle toplumun bilimi, bilgisi ile ilgili olduğundan, teorik bir şeylerle ilgili olduğundan en zor kitaplarla işe başladım; şimdi fark ediyorum. Okuduğum... kaç kitap okuduğumu, hepsinin adlarını hatırlamıyorum, ama Marks'ın Kapital'inin birinci cildini, yani kendi hayattayken çıkan cildini okudum. Engels'in Ailenin ve Devletin Menşei, onu okudum. Lenin'in Diyalektik Materyalizm ve Ampiriokritisizm'ini okudum. Belki en son okunacak kitapları ben, hiç bilmeyen ben, onları okumakla işe başladım ve daha başka kitaplar okudum. Bu önemliler aklımda kaldı. Bunun üzerine hazırladım incelememi, yazılı bir rapor olarak seminere sundum, hem de sözlü olarak izah ettim görüşlerimi. Bu gerçekten bir dönüm noktası oldu hayatımda. Ben ondan sonra "toplumun bilimi yoktur, toplum bilimi olmaz, olmuyor, diğer bilimler gibi değildir" iddiasından vazgeçtim. Benim... sonradan formüle ettim ve anladım ki bana okutulan şey burjuva sosyolojisiydi. Evet, o bilim değildi, o yol gösterici değildi, ama Marksizm bütün dünyamı değiştirdi. Bütün çelişkiler çözüldü, her şey yerli yerine oturdu sistematik ve tutarlı bir biçimde ve müthiş bir ferahlama, müthiş bir rahatlama ve bir sevinç duydum bundan dolayı. Ama ondan sonra da, doktoramı verdikten sonra da bir daha burjuva sosyoloji kitapları okumadım. Ancak üniversitede ders verdiğim zaman icap ettiği için bazı şeyleri bildirmek, [o]

onları verecek kadar okudum, ama içimden artık bir alaka, bir şey kalmadı şeye karşı. Ve tabii Marksizmle tanışmam ve onu öğrenmem bir başka büyük sorunu da şey yaptı... çözdü. O da şu oldu: Demiştim daha önceden, daha küçük yaşımdan, ilk yaşlarımdan Türkiye'yi değiştirmek, geliştirmek, çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmak şeyi... gayesi, bende ülküsü yerleşmişti. Halbuki sosyoloji, bize okutulan sosyoloji bunu da sağlamıyordu, çünkü öğretici değildi, bir sistemi yoktu, tutarlı bir sistemi yoktu. Her sosyolog başka bir şey söylüyordu. Halbuki ben, sosyolojiyi seçişimin sebebi daha önce de izah ettiğim gibi Türkiye'nin kalkınmasını sağlayabilmek için toplum hakkında bilgi edinme, bunun bilimini edinmekti. Öyle bir pratik şeyle... sebeple seçmiştim sosyolojiyi; gelişigüzel bir şeyle, bir hevesle seçmemiştim. Halbuki kendisi tutarlı bir sistem olmayan, sosyologlar arasında o kadar büyük görüş farklarının olduğu bir sosyoloji, böyle bir kılavuz olmuyordu, ne yapılması gerekir toplumda; kalkınması, geliştirilmesi için, çağdaş uygarlığa gelişmesi için. Halbuki Marksizmde aynı zamanda bunu öğrendim, ne yapılması gerekiyor ve nasıl yapılması gerekiyor; bunları öğrendim. Her şey yerine oturdu hem teorik olarak, hem toplumun izahı, bilimi olarak her şey yerine oturdu, aydınlandı, hem de pratikte -benim pratiğim Türkiye'ye ilişkindi-, o pratikte ne yapılması lazım toplumun değiştirilmesi ve geliştirilmesi ve uygarlık düzeyine ulaştırılması için; bu aydınlandı.

Bir başka nokta daha çok önemli aydınlandı ve ben anladım ki çağdaş uygarlık, Batı'nın kapitalist ülkelerinin uygarlığı değildir, çağdaş uygarlık sosyalist uygarlıktır. Onun için Türkiye'de çağdaş uygarlık için çalışırken, bunun sosyalizm hedefinde olması gerekiyordu; bir de bunu öğretti bana. Hasılı bütün bu şey, temel noktalarda son derecede aydınlatıcı, inandırıcı ve beni tatmin edici oldu ve ben rahatladım ve ondan sonra artık umuruma geçmedi burjuva sosyolojisinde tutarsızlık varmış, her kafadan bir ses çıkıyormuş, yol gösterici değilmiş; ben, hiç bunlarla ilgilenmedim ondan sonra. Marksist oluşum bu şekilde oldu.

Daha sonraları Lenin'i bilhassa okudukça, bu sefer pratiğin nasıl olması lazım geldiğini öğrendim daha iyi bir şekilde. Daha Marksizme gelmeden önce kendi düşüncemle ve tecrübemle şu neticeye varmıştım: Bir fikre sahip olmak demek, eğer ona gerçekten sahipseniz, gerçekten inanıyorsunuz, o fikri hayatınızda pratiğe geçirmek demektir ve biraz solcu geçinen arkadaşlarım vardı şeyler arasında... doktoraya çalışan öğrenciler arasında bir iki tane ve onlara derdim ki "Peki, siz bu fikirlerdesiniz ama ne fark ediyor? Diğer Amerikalılardan, diğer öğrencilerden farkınız ne? Hayatınızda ne fark ediyor? Ha o fikirde olmuşunuz, ha olmamışınız, hiçbir şey yazmaz" diyordum daha o zaman, ama literatürü okudukça, bilhassa Lenin'in yeni tip parti düşüncesiyle ve fikirleriyle karşılaşınca, bu sefer fikirle eylem arasında, pratik arasındaki ilişkiyi daha iyi kavradım; zorunlu bir ilişkiyi kavradım ve şu neticeye geldim ondan sonra: Hayatta fikirlerin yansıması sadece bireysel düzeyde [?] olmaz, hele bir toplumu değiştirmek, geliştirmek istiyorsanız, örgütlü bir biçimde çalışmanız lazımdır, bir örgüt içinde olmanız lazımdır. Bu neticeye geldim, yani bir parti içinde çalışmanız lazımdır; bu neticeye geldim ve 1942 senesinden itibaren elimden geldiği kadar örgütlü bir şekilde Türkiye'nin sosyalizmi hedef alan bir yönde değişebilmesi, gelişebilmesi için çalıştım. Başardım, başaramadım, ne kadar başardım, bu konularda hiçbir şey söylemem. Bunu ancak tarihçiler söyleyecektir,

Türkiye'deki hareketi yazdığı zaman.

Benim sorularım önemli değil, biliyorsunuz daha sonra değiştireceğim onları. Evet, sizin dediğiniz gibi burjuva sosyoloji bilimin, toplumu değiştiremeyeceğini, ilerletemeyeceğini anlamışsınızdır.

Sözünüzü keseyim: Burjuva sosyolojisi bilim değil.

Bilim değildir, evet ve herhalde sizin gibi daha birçokları da bunları anlamıştır, çünkü 1960'lardan sonra Türkiye'de bildiğim kadarıyla Marksizm-Leninizm çok yayıldı, öğrenildi ve hatta bazı hallerde de sorunların halli için bir kılavuz rolünü oynadı, öyle midir?

Evet, öyledir. 1961 Anayasası Türkiye'nin politik hayatında bir dönüm noktasıdır diyebiliriz. 1960 askeri hareketine ve onun neticesinde ortaya çıkan 1961 Anayasası'na kadar Türkiye'de fikir özgürlüğü katiyyen yoktu, burjuvalar için de yoktu. Burjuvalar için dahi resmî devlet ideolojisi vardı, ona uymak mecburiyetindeydiler, yani Halk Partisi'ne uymak mecburiyetindeydiler. Burjuva kadro dahilinde dahi, burjuva ideolojisinin sınırları içinde dahi bir fikir özgürlüğü, bir tartışma özgürlüğü yoktu. Halk Partisi ne diyorsa oydu doğru olan, "büyüklerimiz bilir", öyle gidiyordu. Onun için şeyler... Halk Partisi'nin bu tek parti yönetimi yalnızca Marksist-Leninist düşüncenin gelişmesine, gerçek anlamda bilimin, Marksist-Leninizm temeli üzerinde gerçek anlamda sosyal bilimlerin gelişmesini önlemekle kalmadı, burjuva ideolojisi, kadrosu çerçevesi içinde dahi Batı'da olduğu gibi bir felsefi gelişme, bir düşünce gelişmesi, bir bilimsel experimental, pozitif bilim denilen bilimlerin gelişmesini dahi önledi; bütün fikir hayatını dondurdu, müthiş bir şey oldu ve bizim fakülteden ayrılışımız bunun en bariz şeyiydi.

Affedersiniz, bunu biraz daha etraflıca izah edebilir misiniz? Çünkü sizi dinleyenler tam o yılları bilmiyorlar, gençler vardır.

O yıllarda tek parti zamanıydı. Halk Partisi iktidardaydı ve Halk Partisi her şeye hakimdi ve Halk Partisi kendi burjuva ideolojisinin dışında, gene burjuva olsa bile başka varyasyonlara müsaade etmiyordu. Hiçbir tartışmaya müsaade etmiyordu.

Bu 1950'lerde oluyor, değil mi?

Taa 1960'lara kadar, yani en baştan, Cumhuriyet'in ilanından[beri]. Atatürk zamanı da böyleydi. Atatürk zamanında Cumhuriyet'in ilanından 1961 Anayasası'na kadar fikir hürriyeti, tartışma hürriyeti Halk Partisi'nin resmî ideolojisinin verdiği kararların dışında görüşler ileri sürmek, tartışmak mümkün değildi. O derecede dondurulmuştu ve dediğim gibi liberal burjuva anlayışı içinde dahi bir gelişmeye müsaade etmedi. Biz üç, dört doçenttik şeyde... Dil Tarih Fakültesi'nde. Bizler başardık, mesela ben gecekondular konusunda ilk araştırmaları, tezleri vermeye başladım talebelere. Köy etütleri konusunu biz başlattık; ben ve diğerleri başlattılar ve bu çalışmalar devam etseydi faraza, 1940'lardan 60'lara kadar Türkiye'nin köyleri üzerine, kentleri üzerinde, geçmişten, tarihten alarak etütlere dayanan, anketlere dayanan, böyle masa başında yapılmış incelemeler olmayan incelemeler, çalışmalar yapılmış olacak ve bunlar neşredilmiş olacaktı; bir birikim meydana gelecekti. Bu birikim olmadı ve dediğim gibi burjuva ideolojisinin kabul edebileceği şeyler, sınırlar içerisinde dahi bir düşün hayatı, düşünce hayatı, bir felsefe hayatı gelişmedi Türkiye'de, çünkü bu tek parti, tek ideolojisi ve görüşleriyle her şeye hakimdi, ken-

disinden farklı olan hiçbir şeye müsaade etmiyordu. Tabii bu arada hiçbir [şekilde] işçilerin sendikalarına müsaade etmiyordu, grev hakkı yoktu, toplu sözleşme hakkı yoktu, emekçiler ancak yardımlaşma dernekleri gibi dernekler kurabiliyor, fakat sendikalar kurmuyordu. Ne işçilere özgürlük vardı, ne aydınlara özgürlük vardı. Şimdi 1961 Anayasası mükemmel bir anayasa değildi, eleştirilecek yanları vardı, yetersiz olan yanları vardı, çok şey söylenebilir, yani olumsuz yanları bakımından 1961 Anayasası [için], ama Türkiye'nin tarihini [ele] aldığınız zaman kesinlikle şunu söyleyebiliriz: Türkiye'nin politik tarihinde 1961 Anayasası en ilerici -göreceli olarak, nispi olarak- en ilerici, en demokratik anayasaydı ve Türkiye tarihinde yepyeni bir dönem açtı. Bu yepyeni dönemin açılışının işaretleri bir bu oldu. Sizin söylediğiniz gibi, Marksist-Leninist fikirler yayınladı, çünkü ilk defa olarak Marks'ın, Lenin'in ve diğer yazarların eserleri Türkçeye tercüme edilmeye başladı. Ve ilk defa olarak bu anayasa altında, tahtında, onun maddeleri tahtında legal olarak bir işçi sınıfı partisi kurmak imkanı geldi. Ve Türkiye İşçi Partisi bu imkandan faydalanarak meydana çıktı. İlk defa. Sınırlar vardı; her şeyi tam kelimesiyle, tam gerektiği gibi söyleyemiyordunuz, ama kafi derecede söyleyebiliyordunuz, maksadınızı anlatabilecek kadar söyleyebiliyordunuz ve Türkiye İşçi Partisi açıktan açığa, öbür partilerden farklı olarak, bir sınıf partisi olduğunu söyleyerek ortaya çıktı, bunu tüzüğüne yazdı ve hangi sınıfın şeyi olduğunu söyledi; "işçi sınıfının önderliğinde, onunla kader birliği etmiş aydınların, emekçilerin, ırgatların, işte, ve diğer emekçi kitlelerin iktidara yürüyen partisidir" cümlesiyle ortaya çıktı.

Bu hangi yılda oluyor?

1961'de kuruldu, 62'de bu tüzük maddesi çıktı ortaya ve Türkiye İşçi Partisi legal bir partiydi, ama legal bir partinin korunmalarına hiç sahip değildi, çünkü sınırların en ucunda mücadele veriyordu: Demokratik özgürlükleri genişletmek, yasakları, sınırlamaları arkaya itmek, geriye itmek mücadelesi veriyordu. Onun içündür ki on sene zarfında hakkında yedi tane dosya açıldı ve şeye verildi... Anayasa Mahkemesi'ne verildi. Fakat Anayasa Mahkemesi bunları haklı bulmadı, davayı bile açmadı. Legal bir partiydi, fakat on sene zarfında 300 veya daha fazla saldırıya uğradı, çünkü korunmuyordu, gericiler saldırıyorlardı; ölenler oldu, yaralananlar oldu, dayak yiyenler oldu, toplantılar basıldı. Böyle bir legalite içinde çalışıyorduk. Şeydeki... Batı'daki legal... legalite yoktu Türkiye'de gene de. Ondan sonra mesela böyle garip durumlar, başka memleketlerde görülmeyen, Türkiye'ye özgü garip durumlar vardı: şimdi Anayasa... komünizme müsaade etmiyordu resmen 1961 Anayasa'sı. Fakat bilim özgürlüğünü tanıyordu, bilimi öğrenme, öğretme ve yayma özgürlüğünü yayınlıyordu. Bu maddeye sığınaraktır ki Marksist-Leninist eserler Türkçeye tercüme edildi. Bu maddeye dayanarak. Bu tercümelerden dolayı kimi insanlar mahkemeye verildi, hapse atıldı, kimisi beraat etti, mahkum oldu, ama bu yayınlar durmadı. Bütün o gene sınırlama ve bastırma çabalarına rağmen yayınlar giderek genişledi. Yalnız bu yayınlar hakkında olumsuz olan bir nokta vardı: bir, sistematik bir tarzı olmadı. Ben şöyle bir benzetme yapıyorum. 1960'lara kadar düşünce hayatı durdurulmuştu, set çekilmişti. Anayasa, 1961 Anayasası ile bir gedik açıldı; set büsbütün yıkılmadı, ama bir gedik açıldı. O gedikten birikmiş sular taştı. Taşarken de tabii düzenli bir akışla taşmadı. Onun için bir taraftan Lenin tercüme ediliyordu,

Engels, Marks tercüme ediliyordu, bir taraftan Guevera, Regis Debray gibi şeyden sapan... çizgiden sapan, göya yeni şeyler, görüşler getiren şeyler satılıyordu. Hatta bir meşhur Güney Amerikalı vardı -ismi tam aklımda kalmamış, Marigella filan gibi birisiydi- onun şehir gerillası, kır gerillası görüşleri ve kitapları da çevriliyordu. Bu suretle bir entelektüel karışıklık meydana geldi, yani genç nesil bilhassa çok ilgilendi bununla, fakat genç nesilde fikir karmaşalığı meydana geldi. Tartışmalarda kavram kargaşalığı meydana geldi. Kim ne diyor, hangi kavram nereye oturur? Bu olmadı, çünkü dediğim gibi, set çekilmiş ve set şimdi açılmış, birdenbire sular boşalıyor. Veya bir... başka bir benzetme yapıyorum ben, yani fikrimi iyi anlatabilmek için, diyorum ki adamları, insanları aç tutuyorsunuz bir yere kadar, ondan sonra "buyurun bir sofraya" diyorsunuz. O sofraya bütün yemekleri birden koymuşsunuz; tatlısı, tuzlusu, turşusu, böreği, çorbası filan ve o aç insanlar bir çorba yiyor, bir tatlı yiyor, bir turşu yiyor, bir pilav yiyor ve tabii mideleri bozuluyor, altüst oluyor. Bunun gibi böyle bir fikri kargaşalık oldu, çünkü birdenbire açıldı önlerinde ve karmakarışık bir surette: Bir tarafta gerillacılığın teorisini yapan, müdafaasını yapan eserler; Regis Debray'lar, Guavera'lar, öbür taraftan Marks'ın Kapital'i tercüme ediliyor, Lenin'den tercümeler yapılıyor, bilmem ulusal sorun üzerine, diğer sorun üzerine, Engels'ten tercümeler yapılıyor. Böyle karmakarışık bir durum meydana geldi, ama buna rağmen 1960 yılları Türkiye'nin tarihinde -göreceli olarak diyorum, relative olarak- en ilerici, en canlı, en verimli yıllar oldu.

Evet, bu, diyebiliriz ki Marksizmin yayılmasında önemli bir aşamaydı. Fakat diyebiliriz ki ilk aşama. Zannımca bundan sonra yeni bir aşama oldu, mesela daha sarih, daha bariz göründü. Böyle bir...

E, tabii.

Şey de var. O, ne vakit başladı sizce?

Aynı zamanda. O kargaşalık içinde bir süzülme süreci de gidiyordu, bir eleme süreci gidiyordu, yani bir diyalektik süreç vardı: bir taraftan bir kargaşa var, kavram kargaşası var, fikir kargaşası var, görüş kargaşası, ama diğer taraftan da bir eleme, süzülme süreci devam ediyordu ve o kargaşalık içinde, o süzülmeler meydana geldi ve o süzülmeleri meydana getirmekte İşçi Partisi büyük rol oynadı. İşçi Partisi kendisi gelişti. İşçi Partisi ilk kurulduğu zaman, biliyorsunuz belki, bilmiyorum, İşçi Partisi ilk şeyde... on üç sendikacı tarafından kuruldu ve hiçbir politikacıyı, aydını içlerine almadılar. Yani işçiler o kadar aydınlardan, politikacılardan soğumuş, onlara itimat etmez hale gelmişlerdi; bu onu gösteriyordu, başka bir anlamı yoktur bunun. Ama bir sene sonra galiba anladılar ki -galiba diyorum, çünkü bilmiyorum, kendileriyle görüşmedim- bir parti yönetmek, sendika yönetmek gibi değildir. Ondan sonra, bir sene sonra partiyi solun her çeşidinden olan, yani komüniste kadar giden her çeşidinden olan, ilerici olan, demokrat olan aydınlara, gençliğe açtılar partiyi ve biz, 1962 senesindedir ki ben şeye girebildim... ben ve diğer benim gibi düşünenler partiye girebildiler. Ve 1962 senesinde tüzük yapıldı ve tüzüğe o madde kondu; partiyi, demin anlattığım gibi, sınıf partisi olarak şey yapan. Ondan sonra parti adım adım buzları kırarak. Çünkü engel sadece komünizmin hele hele [?] 141-142. maddenin varlığı değildi. Engel, bir de şartlanma vardı: Kuşaklar boyu, onlarca sene kamuoyu anti-komünist, anti-Sovyetik şartlanmıştı. O şartlanmayı kırmak la-

zımdı, o buzu kırmak lazımdı. Onun için çok dikkatli, adım adım gitmek gerekiyordu ve bu dikkatli adımla, adımlarla ilerledi Türkiye İşçi Partisi. Mesela ilk kurul, ilk biz geldiğimiz zaman filan, "sosyalizm" demiyordu, "toplumculuk" diyorduk faraza. Ürkütmemek için. "Toplumculuk"la, "sosyalizm": sosyalizmin Türkçesidir toplumculuk, ama toplumculuk diyorduk, sosyalizm demiyorduk. Sermaye çevreleri diyorduk, "sermaye sınıfı, burjuvazi" henüz demiyorduk.

Evet, devam edin. Dediğiniz gibi "sermaye çevreleri" diyorsunuz.

Ama 1962'deki tüzük maddesine partinin sınıf partisi olduğunu ve hangi sınıfın partisi olduğunu, işçi sınıfının öncülüğünde diğer müttefiklerini topladığını, onu koyduk, daha 1962'de onu koyduk. Ondan sonra "toplumculuk"tan, "sosyalizm"i bahsetmeye başladık. Daha sonraları daha da ilerledi, sosyalist, genel olarak sosyalizmden değil, bilimsel sosyalizmden söz etmeye de başladık; sözlü olarak söz etmeye başladık, yazılı olarak söz etmeye başladık... Evet, başlangıçta sermaye çevreleri diyorduk, sosyalizme toplumbilim diyorduk, ama bu çok uzun sürmedi, nasıl ki 1962 senesinde, yani üye olduğumuz senede tüzük, yeni tüzük yaptık ve tüzüğün maddesine partinin sınıf karakterini açıkça koyduk, demin anlattığım gibi, işçi sınıfının öncülüğünü koyduk, daha 1962'de. Ondan sonra sosyalizmden bahsetmeye başladık, giderek bilimsel sosyalizmden bahsetmeye başladık; sözlü olarak, yazılarda olarak. Kısacası, Türkiye İşçi Partisi bilimsel sosyalistleşme sürecine girdi, bu bir süreç içinde gelişti; yer kazandıkça bir adım daha atıyoruz, yer kazandıkça üç adım daha atıyoruz. Hep sınırları arkaya doğru itmek. Öyle bir hale geldi ki 141 ve 142. maddeler ortadan resmen kalkmamış olmakla beraber, eskisi gibi işletilemez oldu. Eskiden katiyen söylenemeyecek, yazılamayacak, yapılamayacak şeyler yapılır oldu Türkiye'de. Çünkü o maddeler artık giderek işlemez hale geldi; büsbütün işletilemez değil, ama sınırları çok genişledi; eskiden olmayan, hatta ümit edilmeyen bir ölçüde genişledi ve bu bir mücadele sonunda oldu. Tabii, mücadele eden Türkiye İşçi Partisi değildi yalnız. Dediğim gibi, bu tercümeler yapılıyordu, bunun büyük şeyi vardı. Ondan sonra Marksist-Leninist ideolojiyi şu bu ölçüde benimsemiş, kendisini Marksist-Leninist bilen insanlarca çıkarılan yerli dergiler, yerli kitaplar da vardı, yalnız tercümeler değildi. Ama örgütlü bir güç olarak ve politik güç olarak, sonra da daha ilk seçimde 15 milletvekili ile parlamentoya girmiş olan bir güç olarak bu mücadelenin başını Türkiye İşçi Partisi çekiyordu ve en etkin olan oydu. Az önce söylediğim gibi, bu mücadele öyle bir mücadeleydi ki legal partinin hiçbir garantileri yoktu ve biz, dediğim gibi, on sene zarfında 300 veya daha fazla saldırıya uğradık, baskılara uğradık, ama buna rağmen, yani sınırda mücadele veriyorduk ve şeyler geriye doğru itiliyordu, sınırlar geriye doğru itiliyordu. Türkiye İşçi Partisi'nin bu bilimsel sosyalistleşme, yani Marksist-Leninist çizgide ilerleme süreci nihayet Dördüncü Kongre'ye geldi dayandı. 1970 senesinin Ekim ayının son günlerinde yapılan Dördüncü Kongre'de alınan kararlarla parti, legal bir parti olarak, Marksist-Leninist temellerine oturdu ve bu kongrenin diğer bir özelliği de ilk defa olarak Kürt ulusal sorununu gündeme getirerek o konuda bir kongre kararı aldı. Nitekim daha sonra bu karardan dolayı Anayasa Mahkemesi partiyi kapattı.

Bu ne vakit oluyor?

İşte, 12 Mart şeyi... geldikten sonra... müdahalesi yapıldıktan sonra 12 Mart

1971 Müdahalesi yapıldıktan sonra, bu karardan dolayı dava açıldı Anayasa Mahkemesi'ne. Anayasa Mahkemesi, bu karardan dolayı değil, genel olarak parti hakkında bir dava açıldı Anayasa Mahkemesi'nde ve Anayasa Mahkemesi Kürt ulusal sorununa ilişkin karardan dolayı kapattı partiyi ve bizleri de mahkûm etti...

Evet, ve...

15 seneye.

Evet ve bu mahkûmiyet sırasında herhalde siz hapishanede bile Marksizmi-Leninizmi öğrenmeye ve bu Marksizm-Leninizm temeli üzerinde bazı çalışmalarda bulundunuz.

[...] şimdi gazeteleri, dergileri, kitapları okuyarak o gelişmeleri takip etmeye çalıştım, ama yazılı bir şey yapacak koşullar yoktu. Bu iki buçuk senenin, bir buçuk senesi bir kere askeri hapishanede geçti ki koşullar hiç müsait değildi. Gelen, kalan bir senesinde de kitap okumak, dergileri, gazeteleri okuyarak gelişmeleri takip etmek ve yorum yapmakla geçirdim.

Sonraları?

Sonraları, işte, bu gelişmeye 1971, 12 Mart muhtırası ile son verildi. Ordunun bir müdahalesiydi bu. 12 Eylül'de olduğu gibi açıktan parlamentoyu, hükümeti ortadan kaldırarak iktidara el koymak şeklinde değildi, deyim yerindeyse eğer, perde arkasından işleri idare etmek teşebbüsüydü. Hükümeti istifa ettirttiler, bildiğiniz gibi şeyden... iktidardan, görevden, ama yerine bir askeri hükümet kurmadılar, kendilerinin onayladığı sivillerden bir hükümet kurdular. Parlamento açık kaldı. Bizim parti ve Selamet Parti[si] de -kapatılan o zaman Milli Nizam Partisi'ydi, Selamet Partisi değildi- [kapatıldı], bu iki partiden başka diğer partiler açık kaldılar. Parlamento, faaliyetlerine kontrol altında devam etti ve kabahat Anayasa'ya bulunduğundan "fazla özgürlükçüdür, Türkiye için lüks bir anayasadır" denilerek üç veya dört defa değiştirildi anayasa, daha kısıldı şeyler... demokratik hak ve özgürlükler daha da kısıtlandı ondan sonra, fakat bu uzun süren bir devre olmadı. 1973'te genel seçimler yapıldı ve genel seçimlerde Halk Partisi ilk defa olarak en çok oy alan parti oldu ama en çok oy alan parti oldu, ama parlamentoda ekseriyeti teşkil edecek kadar çoğunluk alamadı, kendi başına bir şey kuramadı... kendi başına bir hükümet kuramadı. Milli Selamet Partisi altında yeniden örgütlenen eski Milli Nizam Partisi ile bir koalisyona gitti bildiğiniz gibi. Bunları tekrarlamayayım, bunlar bilinen şeyler ve biz de aftan faydalandık, ama doğrudan faydalanmadık. Af Kanunu, Meclis'e geldiği zaman bizleri aftan dışlayan, dış[ta] tutan bir şekilde çıktı. Fakat Cumhuriyet Halk Partisi Anayasa Mahkemesi'ne dava açtı bu Af Kanunu hakkında ve Anayasa Mahkemesi şeyi... o kanunu değiştirdi, yani "böyle bir af kanunu çıkıyorsa, bu politik şeyler de... tutuklular, mahpuslar da bundan yararlanmalıdır" şeklinde. Onun için biz biraz daha geç olarak 1974'te şey... serbest bırakıldık; 74 Temmuz'unun ortalarına doğru serbest bırakıldık. Bir sene sonra 1 Mayıs 1975'te partiyi aynı isimle, yeniden kurduk. Bu sırada onu söyleyeyim, Dördüncü Kongre'de aynı zamanda parti liderliğinde değişiklik oldu. Dördüncü Kongre'den az önce 1969'daki yapılan seçimlerde Türkiye İşçi Partisi iyi netice almayınca ve şeye de... lider olan, genel başkan olan Aybar'a karşı da bir muhalefet hareketi, kuvvetli bir muhalefet hareketi başlamış olduğundan -ki ben o muhalefet hareketindeydim- istifa etmişti şey... Ay-

bar. Geçici olarak bir sendikacı genel başkan oldu, Şaban Yıldız ve ben genel sekreter oldum. Bu bir seneden az sürdü. 1970 Kongresi'nde, Ekim'in son günlerinde yapılan 1970'teki Dördüncü Kongre'de genel yönetim kurulu seçildi, onda ben seçildim, genel yönetim kurulu da beni genel başkan seçti. Hapiste yattığım zaman üzerimde genel başkanlık şeyi vardı... statü[sü] vardı. 1975'te yeniden kurulduğu zaman parti, tekrardan genel başkanlığa seçildim. 1975'te [?] parti daha açık seçik görüşleri, yani Marksist-Leninist görüşleri daha açık seçik olan bir tüzük ve programla ortaya çıktı, daha ileri bir çizgide ortaya çıktı ve eğer 1960 dönemini, sosyalizmi toplumsal meşruiyete kavuşturmak dönemi olarak ele alırsak, 1975-80 döneminde de parti daha Marksist-Leninist bir hüviyetle ortaya çıkarak komünizmi meşrulaştırmaya çalışmak dönemine girdi ve 1979'daki senato seçimlerinde ilk defa Türkiye radyolarında Türkiye'deki komünistlerden söz etti, benim konuşmamdan dolayı. Benim konuşmamdan ve bundan dolayıdır ki ben sonra dışarıya çıkınca açılan davada beni sekiz yıl dokuz aya mahkum ettiler; o konuşmadan dolayı yapıldı.

Bu ikinci dönemde, zannediyorum, dünyada muhalefette olan, iktidarda olmayan partilerin hiçbirisinin yapmadığı bir şeyi yaptık; beş yıllık alternatif bir plan yaptık. Türkiye'nin koşullarında daha ileri, tam sosyalist bir sistem planı değil, ama daha ileri safhada geçiş safhası için uygun olacak şey, gayet ciddi bir plandı bu. Plancılar doğrudan doğruya çalıştılar ve bu da şunu gösteriyor: Türkiye'deki bir aydın kesiminde Marksist-Leninist görüşler ne kadar yerleşmiştir. Biz bu insanlara para vermedik, hiçbir menfaat temin etmedik, bunlar gönüllü olarak canla başla, resmî vazifelerinin dışında, gerçekten bir plan yaparak, yapar gibi çalıştılar ve plan, öyle ciddi bir plandır, yani öyle şişirmece, "işte, boş zamanında şöyle almış yapmış" bir plan değildi, gerçekten hesaplara dayanan bir plandır; bunu yapmıştır şey... Türkiye İşçi Partisi.

Ve bunu yapanlar Marksistlerdi?

Kimisi partili, kimilerinin birçoğu partili değil, sempatizan.

Marksisttiler?

Kendilerinin... yani Marksist görüşlerle yaptılar bunu.

Büyük müydü bu araştırma?

Koskocaman bir plandı, görmediniz mi siz planı?

Kaç sayfaydı?

Uu, bilemiyorum, böyle şu kadar kalınlıkta bir şey.

1000 sayfa kadar.

Bilmiyorum, 800 sayfa, 700 sayfa, 1000 sayfa, yani kalın bir şey, adamakıllı plan; içinde cetveller, her şey öyle. Kafadan atma değil. Öyle o, o yapıldı ve işte, 12 Eylül darbesi ile bildiğiniz gibi bütün partiler kapatıldı, bizim parti de kapatıldı. Bizim parti hakkında şimdi dört dava mı ne var. Belki daha fazla dava var. Davaların sayısını takip etmek zorlaştı ve davalar gayet ağır mahkumiyetlerle bitiyor: Hapis cezaları, sürgün cezalarıyla, sivil haklardan yoksun bırakılmak cezalarıyla bitiyor, ama parti var, Türkiye'de var. Bizim partinin yöneticilerinden çok azı yurtdışına çıkmıştır. Parti devam ediyor faaliyetine, Türkiye'de.

Ve, ben böyle düşünüyorum ki, Marksizm bir öğreti olarak, Marksizm-Leninizm bir öğreti olarak yok olmaz, yok edilemez; sürgünle, sürgüyle, süngünle...

Süngüyle.

Süngüyle yok edilemez ve şimdi aklıma şu geliyor, mesela sizin partinizin de katıldığı Sol Birlik platformu ve umumiyetle sol birlik, gene bir Marksizmin bir ifadesidir.

E, gayet tabii. Gayet tabii öyle. Taa biliyorsunuz George Dimitrov'un Enternasyonal'e verdiği "Faşizme Karşı Mücadele Raporu"nda bu vardır. Faşizme karşı bütün güçlerin birleştirilmesi; faşizme, emperyalizme karşı, savaşa karşı bütün güçlerin birleştirilmesi ve birleşik mücadele verilmesi. Bu, yani çok eski bir fikirdir, geliştirilmiş bir fikirdir. Sol Birlik yeni bir şey icat etmedi, bilinen bir şeyi Türkiye'de uygulama adımı attı, bir adımdır, o da daha henüz bir adımdır, yeni atılmış bir adımdır, olumlu bir adımdır. Umarız ki bu yolda gelişir, güçlenir, kuvvetlenir ve Türkiye'de gerçek bir birleşik mücadeleyi başlatır. Umudumuz bu, kararımız bu, isteğimiz bu... Siz sorunuzu sorun da...

Evet, şimdiye kadar Marksizm-Leninizmin İşçi Partisi tarafından bir kılavuz olarak, bir kılavuz olduğunu anlattınız, fakat aynı zamanda Marksizm-Leninizm o yıllarda, anlattığınız o yıllarda çok popüler olmuştu. Bu açıdan da sizin eylemlerinizi anlatır mısınız?

Şimdi Türkiye'deki koşullarda bir legal parti olarak doğrudan Marksizm-Leninizmden söz eden yayınlarda biz bulunamazdık. Dedim ya "gariplikler vardı durumda" diye ve hatırlarsanız şu noktaya işaret ettim: "Marksist-Leninist yayınlar, klasikler, yeni yayınlar Anayasa'nın şu maddesi altında mümkün oluyordu" dedim, "Bilimi öğrenmek, bilimi yaymak, bilimi; evet, bilimi öğrenmek, öğretmek ve yaymak" şeyi altında. Ona rağmen gene davalar açılıyordu, şu oluyordu, bu oluyordu. Bunu yapabiliyorsunuz bir yayıncı olarak, fakat parti olarak eğer siz bir Marks'ın, Lenin'in, Engels'in bir şeyini tercüme ederseniz veya tercüme etmez de o eserlere dayanarak bir öğreti kitabı, bir el kitabı yayarsanız, bu bilim şeyinden çıkıyor bizimkilerin düşüncesiyle politik propaganda oluyor, politik propaganda olarak da komünizm propagandası oluyor ve sizi kapatıyorlar, size yasak ediyorlar. Böyle saçma bir şey vardı, bir ayırım vardı. Yayıncı olarak yaparsanız bilim şeyine giriyor, parti olarak yaparsanız politik propagandaya giriyor, politik propaganda olarak da komünizm propagandasına giriyor, bu ise Anayasa'ca yasaktı; 141-142'yle yasaktır, "gel içeri bakalım, hesap ver" oluyordu. Onun için biz doğrudan Marks'ın, Lenin'in ismini geçirerek, onların eserlerini tahlil eden broşürler, öğreten şeyler, bunu yapmadık, ama bizim şeylerimiz vardı, seminerlerimiz; eğitim seminerlerimiz vardı, yalnız şeylere... üyelere açık ve o üyelerin de hepsine birden açık olmazdı, grup grup alırdık üyeleri; grup grup alır bir seminerden geçirirdik. O seminerlerde daha açık öğreti, öğretim yapılırdı, o seminerlerle yapılırdı. Diğer taraftan bütün ele aldığımız konuların hepsi Marksist-Leninizmin ismi geçmese de ve bizim üç tane neşriyatımız vardı: Bir; halka, en basit bir şekilde yazılmış Görev diye bir gazete çıkardık bir süre. Bu, resimlerle, basit şeylerle problemleri anlatan, şey yapan... tahliller yapan, ama hep Marksist-Leninist açıdan yapan, o, yani o şeyde. Ondan sonra Yürüyüş diye bir dergimiz vardı, haftalıktı, o daha entelektüellere şey yapardı. Orada da gene şeyler... günün problemleri, dünyadaki problemler filanlar gene Marksist-Leninist açıdan tahliller yapılarak neticelere varılırdı. Ondan sonra daha şeyde çıkan... şimdi

tam hatırlayamayacağım, ayda bir çıkıyor diye hatırlıyorum, ama belki ayda değil de iki ayda bir çıkıyordur, emin değilim, Yurt ve Dünya diye kalın bir cildimiz vardı, o daha entelektüel, daha akademik, ama pratik sorunlar üzerine Marksist-Leninist açıdan analizler yapan, değerlendirmeler yapan yayınlar vardı: Böyle çalışıyorduk öğreti bakımından. Şunu da belki ekleyebiliriz bu konuda: Üç ayda bir il temsilcileri toplantısı olurdu. O il temsilcileri toplantılarını ben dünya ve yurt olayları üzerinde bir konuşmayla açardım, ama uzun bir konuşmayla. Mesela bir defasında üç saat on dakika konuştuğumu biliyorum. İki saat, iki saate yakın süren, yani etraflı, kapsamlı konuşmalardı bunlar ve bu, bu konuşmalarda dünya olaylarını ve yurt olaylarını tabii hep aynı Marksist-Leninist açıdan ele alıp analiz eden, neticelere varan konuşmalardı. Bu da bir nevi eğitimdi. Türkiye'deki bugünkü duruma ilişkin olarak ve Marksist-Leninizm konusuna ilişkin olarak şunu söyleyebiliriz: Ne kadar yasaklar konsa, ne kadar baskılar yapılsa katiyen Marksist-Leninist düşünce ortadan kaldırılamaz. Çünkü insanlar bu düşünceye toplumsal koşulların etkisi ile geliyorlar. Bu düşüncelere yol açan ve bu düşüncelerin aydınlattığı koşullar mevcut oldukça, bu düşüncelere sahip olan insanlar olacaktır. Bir taraftan bu düşüncelere esasen sahip olmuş olan, esasen bunun mücadelesini vermiş olanlar var. Bunlar hâlâ mücadelesine devam ediyorlar. Bir bu var. Bir de koşullardan doğduğu için düşünceler dış nesnel gerçekliğin bir yansıması olduğu için yeniden, kendiliğinden bu görüşe gelenler var. Diyelim ki eskiden beri bu görüşlere sahip olanların hepsini öldürebilseler bile, nasıl ki o adamlar gökten zembille inmediler, Türkiye'nin koşulları onları Marksist-Leninist yaptıysa, Türkiye'nin koşulları gine yeni kuşakları aynı yönde etkilemeye ve Marksist-Leninist düşüncesinin yayılmasına ve tutunmasına yol açacaktır, neden olacaktır.

Türkiye İşçi Partisi, kısaca anlatmaya çalıştığım çalışmaları sonucunda, çok önemli bir iş başarmıştır. O da Türkiye işçi sınıfı hareketiyle kitleler arasında bağ kurmuştur, sosyalizmi, öyle Avrupa sosyalizmi değil, Marksizm-Leninizmin anladığı anlamda sosyalizmi kitlelere götürmüştür. 1960'larda gecekondu mahallelerinde, Anadolu'nun çeşitli yerlerindeki köylerde kahve toplantıları yaptığınız zaman halktan "Sosyalist Türkiye" diye sloganlar atıldığı olurdu. Türkiye İşçi Partisi kapatılmış da olsa, baskı altında da olsa, ne kadar baskı ve yasaklarla hareketleri sınırlanmış da olsa, bir birikimi vardır, bir toplumsal meşruiyeti vardır. Sosyalizme, legalitenin ötesinde toplumsal, en önemli olan toplumsal meşruiyeti kazandırmıştır ve bu hiçbir zaman silinmeyecektir, hiçbir zaman yok olmayacaktır. Türkiye toplumu hiçbir zaman sanki Türkiye İşçi Partisi hiç olmamış gibi olmayacaktır. Daima onun izini, onun birikimini, onun damgasını, şu veya bu ölçüde taşıyacaktır.

Türkiye İşçi Partisi'nin yaptığı, başardığı en önemli işlerden birisi de sosyalizme toplumsal meşruiyet kazandırmış olmasıdır. Toplumsal meşruiyet, yasal meşruiyetten daha önemlidir, çünkü yasal meşruiyet iktidarın gücüne ve keyfine göre yitirilebilir, ama toplumsal meşruiyet kazanılmışsa, o kalır. Türkiye İşçi Partisi sosyalizme, işçi sınıfı hareketiyle kitleler arasında bağlar kurdu. Sosyalizmi kitlelere götürdü. Daha 1960'larda köylerde, gecekondu mahallelerinde yaptığımız kahve toplantılarında "Sosyalist Türkiye" sesleri yükselirdi. Türkiye toplumu artık bir daha hiçbir zaman Türkiye İşçi Partisi olmamış gibi olmayacaktır, çünkü Türkiye İşçi Partisi,

Türkiye işçi sınıfı hareketine ve Türkiye toplumuna bir daha geriye çevrilemez, geriye alınamaz yeni bir aşama kazandırmıştır. Şimdi parti bu yeni aşama düzeyinde de sözünü ettiğim toplumsal meşruiyet zemininde çalışmalarını ve mücadelelerini sürdürmektedir. Zannediyorum bu çok daha iyi oldu. Çok...

TÜSTAV Arşivi

Türkiye İşçi Partisi'nin 24 Yıllık Onurlu Mücadelesi

Değerli yoldaşlar, dostlar,

Türkiye İşçi Partisi'nin yirmi dördüncü kuruluş yılı toplantımıza hoş geldiniz.

Bu geceki konuşmamda sizlere Türkiye İşçi Partisinin Dünya ve Türkiye'deki gelişmelere bakış açısını ana çizgileriyle açıklamak istiyorum.

Genel bir değerlendirme olarak diyebiliriz ki, sanıyorum, 1984'e kıyasla 1985 yılına Dünya ve Türkiye açısından daha kötü, Türkiye sol güçleri açısından ise göreceli olarak daha iyi koşullarda girdik. Neden kötü, neden iyi tanımlamıya çalışalım.

Nükleer Savaş Tehlikesi Büyüyor

Hep bildiğimiz gibi dünyanın tartışmasız bir numaralı sorunu nükleer bir dünya savaşının önlenmesi, barışın korunmasıdır. Bu da doğal olarak nükleer silahsızlanma sorununu içermektedir.

Bu ay Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında silahsızlanma görüşmelerine başlanmış bulunuyor. Görüşmelerin başlıyacağı haberi çıkar çıkmaz hemen yüreklere biraz su serpildi, iyiye doğru bir gelişme belki olur diye umudun alevi yeniden parladı. Görüşmelerin yeniden başlaması elbette iyi bir haberdi, ama unutulmamalı ki, 1984'de olanlar oldu, yeni görüşmelerle silahlanma durumunun eskisine dönmesi pek olası değil. Amerika'nın Pershing-2 ve Cruise füzelerinin Batı Avrupa ülkelerine yerleştirilmesi devam ediyor. Reagan yönetimi Sovyetler Birliğine karşı istediği silah üstünlüğünü elde edemedi, Sovyetler Birliği kendi füzelerini gerekli gördüğü yerlere konumlandırarak dengeyi yeniden kurdu. Denge yeniden kuruldu ama, eskisinden daha üst düzeyde bir nükleer silahlanma zemini üzerinde kuruldu. Nükleer savaş tehlikesi daha büyük boyutlar kazandı.

Bu noktada, silahlanma yarışını durmadan tırmandıran kimdir, sorusunu sormak ve cevaplamak gerekir. Genel olarak silahlanma yarışına karşı, barışın korunmasından yana olmak barış mücadelesinin başarısı için yeterli değildir. Sorumluyu tesbit etmek ve silahlanmaya karşı, barış için mücadeleyi ona göre yönlendirmek gerekir.

ABD Uzayı da Silahlandırıyor

Kuvvetler dengesinin nükleer silahlanmada bir kademe daha tırmandırılarak kurulmasının sorumluluğu Amerika Birleşik Devletleri'ne aittir. Sovyetler Birliği 1984 yılının son ayına kadar, yani füzelerin yerleştirilmesi tarihine kadar, mevcut durumun dondurulması ve hemen ardından orta menzilli füzelerin sınırlandırılması ve azaltılması görüşmelerine başlanması konusunda ısrar etti; ama ABD yönetimi, Reagan'ın açıkça belirtmekten çekinmediği üzere, "kuvvet konumundan" politika yürütmede, ve bunun için de füzelerini Avrupa'ya yerleştirmede kararlıydı, öyle de yaptı.

Şimdi de Amerika, daha Mart görüşmeleri başlamadan önce, silahsızlanma konusunun silahlanmanın daha da bir üst düzeye tırmandırılmasını öngören bir biçimde ele alınmasını istedi ve bunda ısrarlı görünüyor. Görüşmeler başlamadan önce bunun propagandasını yapmıya koyuldu. Reagan'ın "yıldızlar savaşı" adı takılan uzayı silahlandırma tasarısı epey zamandan beri dünya basınında ve uzman çevrelerde tartışılıyor. Reagan o kadar ısrarlı konuşuyor ki, Sovyetler Birliği uzayın silahlandırılmaması konusunu kapsamıyan hiç bir anlaşmaya girmiyeceğini peşinen açıklama gereğini duydu. Uzayın silahlandırılması konusu ortaya atılalı beri nükleer silahsızlanma konusu sanki ikinci plana itilmiş gibi.

Öyle anlaşılıyor ki, Reagan yönetiminin maksadı Sovyet füzelerini uzayda yakalayıp imha edecek silahları geliştirmek, sonra da nükleer silahları ilk kendisi kullanarak Sovyetler Birliği'nin karşılık vermesine imkân bırakmadan hesabını görmektir. İlerde gerçek hesap nasıl çıkar o tabii başka bir sorun.

İki Bölgede Tehlike: Orta Doğu ve Orta Amerika

Reagan yönetiminin "kuvvet konumundan" işleri yürütmek politikası bir başka yönden de dünya barışını tehdit ediyor. Amerika kendi bencil çıkarlarına uygun görmediği bölgesel, yerel gelişmelere doğrudan veya "yardım" maskesi altında dolaylı askeri müdahalelerde bulunmayı bir politika olarak benimsemiştir. Bu politika ile bir yandan zalim, baskıcı yönetimlere, sosyal adaletsizliğe, işsizliğe ve sefalete karşı, demokratik, hakçasına bir düzen, insanca bir yaşam için mücadele eden halk hareketlerini bastırmaya çalışıyor, öte yandan da bölgesel savaşlar olasılığına ve bunların nükleer savaşa dönüşmesi tehlikesine yol açıyor. Orta Doğu ve Orta Amerika bu açıdan en duyarlı, kritik olan iki bölgedir. Amerika uyguladığı bu dünya stratejisine göre dünyanın dört bir tarafında askeri üsler, diğer tesisler ve nükleer silah yığınakları oluşturmuştur.

Şu birkaç çizgisi ile özetlediğimiz kadarıyla bile dünya karanlık bir tablo sergilemektedir, ama bu karanlık, karamsarlığa yer verdirmemelidir. Tablonun bir de aydınlık yanı vardır çünkü, Reagan yönetimi ve peşinden sürüklediği diğer emperyalist güçler dünyayı kendi egemenlikleri altına almak istemekte, ama bunu başaramamaktadırlar. Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler emperyalistlerin her çıkışına karşı tedbir almayı biliyorlar ve barışın güçlü ve etkin koruyucusu ve savunucusu olmayı sürdürüyorlar. Dünyanın gidişinde belirleyici ağırlıklarını artırıyorlar. Kapitalist dünya gittikçe derinleşen ekonomik krizin açmazlarında tepreşirken, sosyalist ülkeler bu krizin kendilerine yansıyan sonuçlarının yarattığı sorunların ve kendi gelişmelerine ilişkin sorunların üstesinden gelerek ekonomilerinin gelişmesini sürdürüyorlar. Dış ticaret gelişiyor, dış borçlar durumu bir sorun yaratmıyor, iyi gidiyor. Halkın yaşam düzeyi yükseliyor, işsizlik, sefalet diye bir şey bilinmiyor. Gelişmiş sosyalizm düzeyindeki ülkeler bilimsel ve teknik devrimi sanayide uygulamaya yönelerek üretimde yeni bir çağ başlatıyorlar.

Barış ve Sosyalizm Güçleri Belirleyici Olacak

Ekonomi konusunda en önemli olan nokta da şu: Kapitalizmin sorunları kapitalist sistemin doğasından kaynaklanan ve ancak sistemin kökünden değiştirilmesi,

sosyalizme geçilmesiyle çözümlenecek olan sorunlardır; sosyalizmin sorunları ise sistemin değiştirilmesi ile değil, tersine geliştirilmesi, daha yetkin biçimde uygulanmasıyla çözülen ve çözülecek olan sorunlardır. Kapitalizmin gelişme çizgisi giderek aşağıya doğru kaymakta, gerilemekte, sosyalizmin gelişme çizgisi sürekli yükselmekte ve güçlenmektedir.

Üçüncü dünya denilen, sosyal evrimde geri kalmış ülkeler de emperyalizmle, onun sömürü, savaş, silahlanma yarışı politikasıyla mücadele halindedirler. Aralarında özellikle bağlantısız ülkeler grubu önemli bir barış gücü oluşturmaktadır.

Ve nihayet, emperyalist ülkelerin kendi halk kitleleri, savaşa karşı barış için oluşturulan örgütler ve kitlesel barış hareketleri vardır. Bunlar, dünyadaki savaş mı, barış mı mücadelesinde ağırlığı olan unsurlardır. Amerika'nın Avrupa'ya füzelerini yerleştirmeyi sürdürmesinin ikincil bir nedeni de Avrupa'daki barış hareketlerinin itibarını, etkinliğini kırmaktır. Oysa silahlanma yarışındaki olumsuz gelişmelere karşın dünya barış güçlerinde bir gerileme yoktur. 1985'in eylemleri 1984'den planlanmıya başlandı. Emperyalist de olsa hiçbir iktidar dünya kamuoyunun, geniş kitlelerin tutumunu dikkate almadan edemiyor. Reagan'ın son zamanlarda barıştan, silahsızlanmadan yana pozlar almıya kalkması boşuna değildir.

Türkiye'nin Konumu

Bu dünya koşullarında Türkiye'nin sergilediği tablo da son derece karanlıktır. Türkiye'nin dış ilişkilerinde gözettiği temel hedef "Batı camiası"ndan, yeni batılı kapitalist ülkeler topluluğundan kopmamak, oraya olabildiğince sıkı yamanmaktır. Bu camiada baş yeri hem nesnel olarak, hem de Türkiye'nin kendi öznel tercihi açısından ABD almaktadır. Türkiye, Reagan yönetiminin Orta Doğu stratejisinin bir aleti durumundadır; büyük kolaylıklar gösterdiği, hizmetine hava alanları, üsler tahsis ettiği Amerikan Çevik Müdahale Kuvvetleri'nin bir işlevi, Basra Körfezinde askeri operasyonlara girişmek ise, diğer bir işlevi de bölgede "istikrarı korumak", yani gerici, baskıcı rejimlere karşı baş gösterecek demokratik halk hareketlerini bastırmaktır. Türkiye bu konuda da ABD ile işbirliği halindedir. Türkiye'nin Amerika'nın onayı ve Irak rejiminin işbirliği ile Irak'da giriştiği askeri operasyonlar Kürt ulusal hareketinin bastırılıp boğulması eylemleridir. Türkiye Amerika'nın Orta Doğu stratejisinin bir aleti olarak bölge barışı ve dolayısıyla dünya barışı için bir tehlike unsuru oluşturmaktadır.

Türkiye Amerika ile ilişkileri başa almakla beraber, Avrupa'dan da vazgeçemez durumdadır; çünkü Amerika önemde ne kadar ağır bassa da coğrafi konumu dolayısıyla Türkiye'nin üyesi olabileceği "Batı camiası" Avrupa Ekonomik Topluluğu'dur. Türkiye Batı kapitalizmi ile politik ve ekonomik olarak en sıkı bir biçimde bütünleşmedikçe Türk kapitalizminin kendi gücü ile ayakta kalamıyacağı kanısına Türk burjuvazisi çoktan varmıştır.

Oysa 1983 genel seçimlerine ve 1984'ün katılan parti sayısı artırılmış yerel seçimlerine rağmen Avrupa Türkiye'yi parlamenter demokratik rejime geçmiş saymamaktadır. AET ile donmuş ilişkilerde bir değişiklik olmamıştır. Yakın zamanlarda İngiltere ve Federal Almanya'nın girişimleriyle AET'nin dört yıldır bloke etmiş bulunduğu kredinin serbest bırakılması ve Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu'nda

dönem başkanlığının Türkiye'ye verilmesi konusunda kimi yumuşama belirtileri belirmişse de Avrupa demokratik kamuoyu ve politik çevreleri Türkiye'de demokrasi ve insan hakları konularında tatmin edilmiş olmaktan uzaktır. Faşist cunta Türkiye'sini Avrupa'da gerici politik güçler ve NATO çevreleri desteklemektedirler.

Yunanistan ile ilişkiler ve Ege'deki durum daha da gerginleşmiştir. Bu artan gerginliğin verdiği sonuç Türkiye ile Yunanistan arasında silahlanma yarışının hızlanmasıdır. Yunanistan'ın Ege adalarını silahlandırmasıyla Nato'nun Ege'den ikinci bir savunma hattı geçirme tasarısı üst üste çakışmaktadır. Yunanistan'ın Ege adalarının kara sularını 12 mile çıkarma niyeti karşısında Türkiye böyle bir hareketi savaş nedeni sayacağını ilan etmektedir. Ege yeni bir çıbanbaşı olabilir. Şu değindiğimiz gelişmeler bölge barışına, dolayısıyla da dünya barışına hizmet eder cinsten değildir.

Türkiye'nin ulusal çıkarlarına yararlı ilişkileri kolayca ve güvenle geliştirebileceği ülkelerin başında Sovyetler Birliği gelir. İyi ilişkileri geliştirmenin tarihsel temeli de bundan altmış küsur yıl önce, ulusal bağımsızlık savaşının verildiği yıllarda ve sonrasında oluşturulmuştur. Sovyetler Birliği bu temelin sağlamlaştırılmasını ve bu temel üzerinde çok yanlı iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerinin geliştirilmesini arzulamaktadır. Ne var ki, Türkiye'nin Nato ve ABD ile nesnel olduğu kadar öznel bağlantıları ve Türk burjuvazisinin kökleşmiş anti-komünizmi böylesine verimli ilişkilerin gelişmesini engelliyor. Özal hükümeti Sovyetler Birliği'ne yalnızca Türk ihracatı için çok geniş potansiyel bir pazar olarak bakıyor, politik yakınlaşma adımları atmıya hiç yanaşmıyor. Ekonomik ilişkilerin ancak politik ilişkilerle birlikte tam bir verimlilikle gelişebileceğini gözden kaçırıyor veya bilmemezlikten geliyor.

Türkiye: Politik ve Ekonomik Çöküntü Tablosu

İç durumuna gelince, Türkiye tam bir batık ülke tablosu çiziyor. Politik ve ekonomik çöküntünün bütün alarm sinyalleri görülüyor. Hükümet ve iktidar partisi içi anlaşmazlık ve çekişmelerle, büyük rüşvet ve hemen her alanda büyük yolsuzluk olaylarıyla, ödendikçe azalacağına durmadan artan dış borçlarla, devlet gelirlerini ipotek altına alan çeşitli iç borçlanmaları ve yıldan yıla büyüyen bütçe açıklarıyla politik iktidar bir çöküntüye gidişin bütün belirtilerini göstermektedir. Aşağı çekileceği vaat edilirken yukarı fırlayan enflasyon, batık kredilerle sallanan bankacılık sistemi, iflas durumuna gelip kurtarılmayı bekliyen yüzlerce şirket, Türk Lirası'nın sürekli değer yitirişi ve sürekli yapılan resmi zamlar, ihracatta zorlanış, yatırımların gerilemesi, işsizliğin sürekli artması ve halkın sürekli yoksullaşması olguları ekonominin benzeri bir çöküntüde olduğunun işaretleridir. Ve bütün bu koşulların sonucu olarak da ahlak ölçülerinde, sosyal değerlerde yozlaşma ve çöküntü, suç işlemelerde artış, maddi sefaletin yanında manevi sefalet.

Tablonun Diğer Aydınlık Yanı

Bununla beraber, Türkiye'nin bu karanlık tablosunun da henüz fazla ışımasa da bir aydınlık yanı var. Ülkenin üzerine çökmüş sessizlik bulutu giderek sıyrılıyor. Halk şikâyetlerini daha yüksek sesle söylüyor şu günlerde. Parlamento dışı muhalefetin sesi daha fazla duyulmaya başladı. Hükümet ve büyük sermaye ile uzlaşmıya alışkın

Türk-İş Konfederasyonu bile protesto sesini yükseltmek zorunluluğunu duyuyor, çünkü gerçek ücretler sürekli düşüyor ve yasaların sözde tanımış olduğu kısıtlı işçi haklarının ve sendikal yetkilerin hiçbir değer taşımadığı pratikte açıkça ortaya çıkmış bulunuyor. İşçiler kızgın. Yoksullaşan emekçi kitleler kızgın. Küçük bir mutlu azınlığın dışında halinden memnun olan yok. Sınıf mücadelesinin yükselmesinin maddi koşulları var, öznel koşulları da oluşuyor.

Bütün denetim, baskı, işkence ve cezalandırmalara karşın cunta ve onun sivil hükümeti işçileri, geniş emekçi yığınları, aydınları, gençliği ve Kürt halkını sindirebilmiş, susturabilmiş değildir. Faşizm, direnci ve mücadeleyi yok edemedi, edemiyecek de.

Böyle bir ortamda Türkiye sol güçlerinin ilk ciddi ve tutarlı cepheleşme hareketi oluştu. Altı parti tarafından "Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birlik"i kuruldu. Bu aynı zamanda Türkiye işçi sınıfı hareketiyle Kürt ulusal kurtuluş hareketi arasında bir politik ittifaktır. Girişimin taşıdığı önem açıktır.

Türkiye'nin karanlık tablosu bu gelişimle de biraz aydınlanmıştır; çünkü Türkiye'yi faşist cunta rejiminden kurtaracak olan, ulusal ve toplumsal kurtuluş yolunu açacak güç, örgütlü sol güçlerin birliği ve onların bir cephe örgütlenmesiyle hareketlenip yönlendirecekleri geniş kitlelerdir; işçi sınıfı ve toplumsal güçlerdir. Geniş kitlelerin örgütlendirilme ve yönlendirilmesine esasen örgütlenmiş, belli bir mücadele deneyimi kazanmış kesimlerden başlanır. Sol Birlik'in kurucu altı partiyle kalmaması, ileride yeni örgütlerin katılmasıyla genişlemesi beklenir.

Sol Birlik iki belge üzerinde anlaşmaya varmıştır: Demokratik Güçbirliği Platformu ve Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birlik Deklarasyonu. Biri güncel, ivedi istemler üzerinde anlaşmayı, diğeri ise birinciler gerçekleştikten sonraki mücadele hedeflerini dile getiriyor. Birinci evrenin ana hedefi faşist iktidarın yıkılması, onun sivil hükümeti ve göstermelik parlamentosu dağıtıldıktan sonra toplumun ileriye doğru gelişmesine açık demokratik hükümetin kurulmasıdır. Demokrasinin geliştirilebilmesi ve sağlam temellere oturtulabilmesi için bundan sonraki en büyük sorun, emperyalizmin işbirlikçisi tekelci sermaye ile müttefiklerinin oluşturduğu küçük azınlığın toplum üzerindeki ekonomik, politik ve ideolojik egemenliklerine son vermek, toplumun diğer bütün sınıf ve katmanlarını bu çok yönlü tahakkümden kurtarmaktır. Bu maksatla, tekelci sermayenin elindeki büyük üretim, değişim ve ulaşım araçlarını kamulaştırarak onun çok yönlü egemenliğinin maddi temelini yok edecek, emperyalizmle ekonomik, politik, askeri tüm bağımlılık ilişkilerini tasfiye edecek, Kürt halkının kendi kaderini özgürce belirleme hakkını tanıyacak ve gerçekleştirecek, köklü bir toprak-devrimini başaracak devrimci, demokratik bir iktidarın oluşturulması gerekecektir. Faşizmin yıkılması ve ileriye yönelik demokratik bir hükümetin kurulmasından sonra, Sol Birlik'in altı partisinin de içinde bulunduğu devrimci güçler böyle bir iktidarın gerçekleştirilmesi doğrultusunda mücadeleyi derinleştirerek işçi sınıfının öncülüğünde sürdüreceklerdir.

Bu perspektif içinde şimdi Sol Birlik dikkatini ve çabalarını birinci evrenin, faşizmin devrilmesine ilişkin güncel, somut istemleri üzerinde yoğunlaştırmak durumundadır. Bu maksatla en geniş yelpazede demokrasi ve barış güçlerini toparlamaya çalışacaktır.

1984 yılı sona ermeden önce Türkiye solunda bir gelişme daha kaydedilmiştir. Sol Birlik'in altı partisinden ikisi, Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi politik birlik doğrultusunda karar alarak bir basın açıklaması yayınladılar. Bu Türkiye işçi sınıfı hareketinin politik birliğe doğru adım atması demekti.

Güncel Görev: İşçi Sınıfının Politik Birliği

Her ülkede işçi sınıfının politik birliği önemlidir, çünkü işçi sınıfı tarihsel işlevi sınıf mücadelesine öncülük etmek olan devrimci sınıftır. Türkiye koşullarında bu sorun daha da önem kazanmaktadır. Şu nedenle ki, Türkiye'de söz konusu olan, işçi sınıfı hareketinin Marksist-Leninist olan bir partiyle olmıyan bir parti arasında bölünüşü değildir. Marksist-Leninist hareketin kendisinin içten ayrışmış, birbirine zıt olmayan örgütlenmelere yol açmış olması durumu vardır.

Bu durum Türkiye'ye özgü tarihsel koşulların bir sonucudur. 1950'lerin ilk yıllarında iktidarın büyük bir saldırısına uğrayan işçi sınıfı hareketinde bir dağınıklık ve kesinti meydana gelmiş ve hareket 1970 sonrasına kadar yurt içinde gereğince toparlanamamıştır. Bu arada, 1961'de yeni bir anayasa kabulü ile legal bir işçi sınıfı partisi kurma olanağı belirdi. Türkiye İşçi Partisi bu olanağı değerlendirdi ve demokratik hak ve özgürlükleri geliştirme yönünde verdiği tutarlı, inatçı ve cesur mücadele ile Marksist-Leninist çizgide bir parti olma yoluna girdi ve ilerledi. Bilimsel Sosyalizmi Türkiye politik yaşamına sokmayı ve yerleştirmeyi başardı.

Ayrı örgütlenmelere neden olan tarihsel koşullar artık geçmişe mal olmuştur. Faşist cunta Türkiye'sinde işçi sınıfı hareketinin politik birliği daha da büyük bir güncellik ve ivedilik kazanmıştır. Politik birlik, bir yandan tüm kademelerde en yakın bir iş ve eylem birliğini geliştirirken, öte yandan birliğin gerçekleştirilmesine yönelik ideolojik, politik örgütsel çalışmaların yapılmasını gerektirmektedir. Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi bu konudaki kararlılıklarını açıklamışlardır.

Politik birliğin gerçekleşmesi Türkiye işçi sınıfı hareketinin tarihinde bir menzil taşı olacak, yeni bir aşamayı açacaktır. Politik birliğin sonucu işçi sınıfı hareketinin demokratik güçleri toparlayıcı bir çekim merkezi olma etkisi artacaktır.

İşin henüz başlangıcında olduğumuzun bilincindeyiz. Temel sorun varılan anlaşmaları, alınan kararları uygulamaya geçirebilmektir. Sınıf mücadelesini pratikte örgütleyip yönlendirebilmektir, bunlar başarılması çok çetin işlerdir. Ne var ki, faşizme ve emperyalizme karşı mücadele ve bu mücadeleyi başarıya ulaştırmak dünyanın her yerinde ve her zaman büyük zorlukların üstesinden gelinmesini gerektirmiştir ve gerektirmektedir. Türkiye sol güçleri de aynı çetin yollardan geçerek başarıya ulaşacaklardır, ulaşmak zorundadırlar, çünkü başka çıkar yol yoktur, örgütlü, birleşik halk yenilmez.

Çark Başak, Sayı 29 (106), Mart 1985

Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

14 Şubat 1985

Değerli yoldaşlar;

1984 yılının son aylarında Türkiye solu içinde iki önemli gelişme kaydedilmiştir. Bizim sorunlarımıza daima yakın ilgi göstermiş ve sorunların çözülmesi yolunda yardımlarını esirgememiş olan büyük değer verdiğimiz Partinizi bu gelişmeler konusunda da bilgilendirmeyi yararlı ve gerekli gördük.

Uzunca bir zamandır yapılmakta olan temas ve toplantılardan sonra Kasım ayının ikinci yarısında önce TİP ile TKP arasında ikili, sonra Kürdistan Öncü İşçi Partisi, Türkiye İşçi Partisi, Türkiye Komünist Emek Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi ve Türkiye Sosyalist İşçi Partisi olmak üzere altı parti arasında görüşmeler yapıldı. İlkönce kamuoyuna altılı görüşmelerde varılan kararlar açıklandı.

Altı partinin oluşturduğu Birlik Türkiye solunda en ciddi ve tutarlı gruptur. Sol Birliğin oluşması iki açıdan önemlidir: Birincisi, Türkiye solunda ilk ciddi ve tutarlı cepheleşme hareketidir; ikincisi, bu cepheleşmede ilk defa Türkiye işçi sınıfı hareketiyle Kürt ulusal demokratik hareketi arasında bir ittifak oluşmaktadır.

İdeolojik ve politik bakımdan birbirlerine göreceli olarak daha yakın olduklarından Sol Birlik'in devamı ve gelişmesi umut edilir, ama arada sorunlar da yok değildir. Geleceğinin ne olacağı, bir, alınan kararların pratiğe aktarılması becerisine ve hızına; iki, temel ideolojik konularda anlaştıktan sonra, uygulamaya ilişkin ayrıntılarda, ortak eylemlerin kotarılmasında aşılmaz sorunlar, tıkanıklıklar yaratılmamasına bağlıdır. Bugüne kadar yapılan toplantı ve görüşmelerde ayrıntılar üzerinde büyük sorunlar çıktığı, zorluklarla karşılaşıldığı sık görülmüş hallerdendir. Altılı grup şimdi ortak yayınlar sorunu üzerinde durmakta ve tartışmalar devam etmektedir.

İlişikteki belgelerden de anlaşılacağı üzere Sol Birlik, önüne, birbiriyle bağlantılı, ama birbirinden ayrı iki ana hedef koymuş, iki temel karar almıştır. Birinci ivedi hedef ve buna ilişkin karar faşist cuntanın devrilmesidir. Bu maksatla, olabildiğince en geniş politik ve sosyal yelpazede demokrasi güçlerinin iş ve eylem birliği öngörülmüştür. Sol Birlik aynı görüşleri paylaşan ve belgeleri kabul eden diğer parti ve örgütlere açık olacaktır. Sol Birlik üyesi olmayan kişi ve güçlerle de belirli kimi somut sorun ve hedeflerle sınırlı olarak iş ve eylem birliği yapmaya çalışacaktır. Cuntayı devirmeye yönelik mücadelenin somut istemleri "Demokratik Güçbirliği Platformu" belgesinde ayrıntılı ve kapsamlı bir biçimde belirtilmiştir.

Bu Platform'un çok önemli iki noktası, bir, faşizme karşı mücadelenin aynı zamanda emperyalizme karşı, barış ve bağımsızlık için mücadeleyi de içermesi; iki, Kürt halkına uygulanan baskı ve zora karşı çıkılması, Kürt halkının ve diğer azınlıkların sosyal ve kültürel haklarının savunulmasıdır. Kürt halkının kendi kaderini

tayin hakkının tanınması ve gerçekleştirilmesi, faşizmin devrilmesinden sonraki aşamaya bırakılmıştır.

Sol Birlik'i oluşturan altı parti faşizmin devrilmesini aşan, daha ileri hedeflerde de anlaştıkları için, orta vadeli hedefler belgesi olarak da devrim sürecinin demokratik görevler aşamasına ilişkin bir anlaşma daha imzalamışlardır: Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birlik Deklarasyonu. Ayrılık noktalarının öne çıkmasına meydan vermemek için, devrim stratejisi tartışmasına girmeden, söz konusu aşamada başarılması gerekli somut işler üzerinde durulmuş, belgede bunlar sıralanmış ve bu görevleri hangi güçler ittifakının başaracağı belirtilmiştir.

Hiç kuşkusuz, faşizmin devrilmesine kadar birleşik mücadele başarıyla yürütülebilirse, bu, Birlik'e katılan taraflar arasındaki ilişkilerin sıkılaşmasa, görüşlerin ve tutumların birbirine daha da yakınlaşmasına yol açacak ve ikinci aşamaya ilişkin anlaşmayı daha da geliştirmek mümkün olabilecektir.

Kanımızca, çalışmalarda çok dikkatli olmamız gereken nokta, içinde bulunduğumuz dönemde bütün dikkat ve çabamızı faşist cuntanın devrilmesine yönelik olarak Demokratik Güçbirliği Platformu istemlerinin gerçekleştirilmesi üzerinde yoğunlaştırmak ve bunu yaparken de, ikinci kademenin görevlerini birincininkilerle karıştırmamaktır. İki kademenin görevleri birbirleriyle bağlantılı ve adeta içice geçmiş olduğundan (ikinci kademe birincinin gerçekleşmesinden doğacaktır) bu ayrımı gözden kaçırmamak ve eylemde karışıklığa yol açmamak son derece önemlidir.

Politik Örgütsel Birlik Sorununda Gelinen Nokta:

Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi'nin politik birliğe ilişkin ortak açıklamaları, kanımızca, bu iki partinin ilişkilerinde ve Türkiye işçi sınıfının yakın tarihinde bir dönüm noktası, yeni bir aşamaya girişin işaretidir. TKP'nin bu noktaya gelişi uzun zaman almış ve zorlu bir süreçle gerçekleşmiştir. Politik örgütsel birlik artık geri dönülmez biçimde ortak gündemdedir. Ne var ki, bunu söylemek, sorunun kökünden çözüldüğü anlamına gelmez, gelmeyebilir.

Bugün gelinen noktayı iyi değerlendirebilmek için iki parti arasındaki ilişkilerin geçmişten bu yana nasıl geliştiğine bir göz atmak yararlı olacaktır:

Hatırlanacaktır ki, iki parti arasında politik örgütsel birliğe doğru ilk adım 1980 Mayıs ayında imzalanan protokolla atılmıştır. Ne var ki, öngörülen iki komisyonun oluşturulmaları ve üçer ay ara ile toplanmaları gerçekleşmemiştir. Ara sıra teke tek temaslar olduysa da, bizim birlik konusundaki ısrarımıza ve Mart 1981'de ayrıntılı bir mektupla iki parti arasındaki ilişkiler üzerinde durmamıza karşın konu bir daha ortak gündeme girmedi.

1981 Aralık ayında TKP'den bir çağrı geldi. Bu, TSİP'in de dahil olduğu üçlü toplantıydı; çağrılış nedeni Polonya olaylarına ilişkin olarak üçlü bir bildirinin yayınlanmasıydı. Aralığın son haftasında toplanıldığında, TKP delegasyonundan ikili görüşme talep edilerek kendilerine, imzalanan protokolün akıbeti soruldu. Alınan cevap, o protokolün iki partinin bütününde, illegal ve legal alanlarda birleşmesine değil, yalnızca legal parti düzeyinde birleşmeye ilişkin olduğu merkezindeydi. Kısa bir tartışma sonuç vermedi. Ne anlama geldiği tartışılan protokolün orjinal metninin Arşiv'de bulunuşu ve bunu TKP'ye hatırlatmamız sorunu çözmeye yetmedi. Üçlü görüşmelerde ise TKP sözcüsü, partilerin birleşmesi diye bir şeyin söz konusu

olmadığını, politik birliğe ilişkin hiçbir şey imzalamıyacaklarını belirtti.

Politik örgütsel birlik konusunda Partimiz ısrarlı oldu. Bu ısrar eylem birliğinin bir yana bırakılması, hatta bir ölçüde ihmali anlamına gelmiyordu, gelmemektedir. Eylem birliği zaten sürdürülüyor, olabildiğince de geliştirilmeye çalışılıyordu ve TİP her zaman tutarlı ve uzlaşıcı bir tavır içinde hareket ediyordu.

Ne var ki, Türkiye'de işçi sınıfı hareketinin "bölünüşü" diğer ülkelerde görülenden farklıydı. Marksist-Leninist hareketin, komünist hareketin kendisinin, tarihsel koşullar nedeniyle, ayrı örgütlenmeler meydana getirişi biçimindeydi. Bu nedenle de, birbirinden ayrı örgütlenmeler meydana gelmekle beraber, bu örgütler -partiler- temel ideolojik ve politik çizgilerinde birbirine karşıt, birbiriyle uzlaşmaz konumda değildi. Böyle bir durumda işçi sınıfı hareketinin tek merkezden, tek kumanda altında yönlendirilmesi gereği başka ülkelerdekine benzemeyen özel bir önem ve ağırlık taşıyordu. Askeri faşist cunta yönetimi altında, sınıf mücadelesinin giderek daha ve daha şiddetlendiği koşullarda işçi sınıflı politik hareketinin örgütsel birliği, kumanda merkezinin tekleşmesi ihmale gelmez, yaşamsal bir zorunluluk kazanıyordu.

Böyle bir durumun meydana gelişi Türkiye'nin tarihsel koşullarının bir sonucuydu. TKP'nin 1950'lerin ilk yarısında uğradığı ağır saldırı, bölünme ve dağınıklık ve bir daha 1970'lerin ikinci yarısına kadar gereğince ve yeterince toparlanamayışı ülkede bir boşluk yaratmış ve TİP bu boşluğu doldurmuştur.

Türkiye'de 1961 anayasasıyla legal bir bilimsel sosyalist parti oluşturmanın hukuksal olanakları tam değilse de büyük ölçüde doğmuştu. Bundan yararlanmak, gereğini yerine getirmek komünistlerin göreviydi. Diğer yandan, illegalitede hissedilen boşluktan dolayı da TİP sürekli daha ve daha sola kayma durumundaydı. Böyle de oldu. TİP "bilimsel sosyalistleşme", yani, Marksist-Leninist çizgide komünistleşme sürecine bilinçli ve kararlı girdi ve ilerledi. Ekim 1970'deki 4. Büyük Kongre bu süreçte en önemli menzil taşı oldu.

İşçi sınıfının ve tüm demokratik güçlerin sıkı baskı altına alındığı, Parti'nin kapatıldığı 12 Mart askeri döneminden Türkiye toplumu daha sola kaymış, radikalleşmiş olarak çıktı ve 1975'de Türkiye işçi Partisi daha da ileri bir çizgide yeniden kuruldu.

12 Mart 1971/73 döneminde Parti illegalitede örgütlenip sınıf hareketini yürütemedi, ama büsbütün dağılmadı da; önemli kadrolar, bilinçli militanlar arasında temas ve dayanışma korundu. TSİP, bu koşullarda meydana gelen göreceli boşluktan yararlananlarca, 1974'de, hapisteki TİP yöneticilerinin tahliyesine birkaç hafta kala alelacele kuruldu.

Türkiye'de işçi sınıfı hareketinin üç ayrı kolda örgütlenmesi kısaca açıklamaya çalıştığımız bu tarihsel koşullar sonucu olmuştur. Bu tarihsel koşulların ve etkilerinin ortadan kalktığı günümüz koşullarında Partimiz, Türkiye'deki gelişmeleri de dikkate alarak, işçi sınıfı hareketinin birliği sorununun "çürümeye bırakılmadan" olabildiğince kısa bir sürede gerçekleştirilmesi görüşünde olmuştur. Bu konuda, TKP ile birlik öne çıkmıştır. Partimizin görüşüne göre, eylem birliği geliştirilmekle beraber, örgütsel birlik sorunu eylem birliğinin gelişmesi sürecinde tarafların kendiliğinden birbirine yakınlaşmasına ve bir kaynaşmaya doğru gitmesine bırakılamaz. Politik örgütsel birliğin gerçekleşebilmesi için ideolojik, politik ve örgütsel sorunlar düzeyinde kararlı, ciddi, çalışmalar yapılması şarttır.

Parti merkez organı Çark Başak'ın Eylül 1982 sayısında yayınlanmış olan "Eylem Birliği-Politik Birlik" başlıklı yazıda, yukarda sözünü ettiğimiz "tarih tezi"mizi kısaca açıkladık. Son iki toplantıya gelinceye kadar TKP bu konuda suskun kaldı.

Nisan 1983'deki doruk toplantısında politik birlik konusunu gündeme getirdik ve yeni bir protokol yapılmasını önerdik. Protokol çok kısaydı, içeriği son toplantıdan sonra yayınlanan basın açıklamasındakinin, bir kelime fazlasıyla aynıydı. Karşı taraf önce hemen kabul etti, sonra kurullarına götürmek üzere daha sonraki toplantıya erteledi.

Sonraki toplantı yine bizim isteğimiz üzerine yapıldı. Temmuz 1983'de sözü geçen protokol imzalandı, ama TKP'nin isteği üzerine açıklanması belirsiz bir tarihe ertelendi. Her iki Genel Sekreter arasında yapılan bu görüşmede birleşmenin biçimi üzerinde de duruldu ve Genel Sekreterimiz bizim öngördüğümüz biçimi açıkladı. Bu, kısaca, en üst kademelerinden en alt kademelerine kadar iki partinin bütünüyle birleşmesiydi. Bu maksatla çalışmaların yapılmasıydı. Karşı taraf bu öneri üzerinde düşünmek için mühlet istedi.

Daha sonra, TKP'nin 5. kongresini izleyen doruk toplantısında anlaşıldı ki, TİP'in 1980'denberi illegal partiye dönüşmüş olmasına rağmen TKP, birleşme sorununu illegal/legal parti ayrımı üzerine oturtuyor ve TİP'in illegalitede legal kimliğini korumasını istiyordu, bizim önerimiz reddediliyordu.

5. Kongre'den sonraki ilk toplantıda TİP Genel Başkanı'na şu öneri yapıldı: "Birleşme TKP yönetimi içinde halledilirdi" TİP Genel Başkanı, bu sıfatını muhafaza ederek kendisi gizlice TKP'ye katılmalıydı. TİP ise adıyla, üst kadrolarıyla devam etmeliydi; legal çalışma, legal kazanımlar önemliydi ve saire... Başkan bu öneriye "hayır" dedi, çünkü bu, başka nedenlerin yanında, iki parti'nin birleşmesi değil, bir partiden diğerine seçme insan veya insanların aktarılması önerisiydi.

Bizim görüşümüze göre *parti* olarak birleşildiğinde, her iki partiden kadro ve üye olarak mümkünse hiçbir kayba uğramadan, değilse en az kayıpla birleşmenin gerçekleştirilmesi gerekir. Birleşik partinin dışında, partilerden biri veya öteki, veya ayrı ayrı her ikisi adına sahte örgütlenmelere gidebilmeye imkan ve yer bırakılmamalıdır. Bunun için birleşmenin, partilerin kitlesi ve hatta sol grup ve çevrelerce *inandırıcı* olması gerekir. Her iki partinin de büyüyerek birleşik partide devam ettiği hissedilmeli, gözlenmeli, buna inanılmalıdır. İkincisi, her iki partinin etkinlik alanları en azından küçülmemeli, birleşme ile hatta artmalıdır. Birleşik parti etkinlik alanı ve gücü büyümüş olarak Türkiye işçi sınıfı hareketine ivme kazandırabilmelidir. Birleşik parti, geçmişin kimi olumsuzluklarından arınmış, her iki partinin olumlu kazanımlarının üstüne kurulu yeni bir oluşum olmalıdır. Ancak bu takdirde birleşik parti, iki partinin aritmetik toplamı olmayı aşan, daha ileri ve üst düzeyde politik varlık olabilir. Birleşmenin ve birleşik partinin bu biçim ve nitelikte olması gereğinden dolayı da yeni birleşik partinin adı, sınıf hareketindeki bu sıçramayı ifade eden bir ad olmalıdır.

Nisan 1984'de en üst iki yetkilinin arasında yapılan toplantıda, TİP G. Başkanının TKP'ye katılması üzerinde yeniden durulmadı, ama yine, iki partinin ayrı varlıklarını koruyarak birleşmeleri önerildi TKP tarafından. Hem de TİP, adıyla, üst kadrolarıyla ayrı parti olarak varlığını sürdürmekle kalmayacak, illegalitede de legal

kimliğini sürdürecek ve savunacaktı. Başka partilerin (örneğin sosyal demokrat partilerin) illegaliteye geçmesi gibi illegaliteye geçmiş olacaktı; tüzük, program... gibi hiçbir şey değiştirmeden illegalitede olmalıydı. Böyle bir TİP aynı zamanda TKP ile gizlice birleşecekti. Ayrılık ile birlik birarada nasıl olacak, bunun mekanizması ne olacak, nasıl işleyecekti? Bu noktalar da açıklanmıyordu. TİP G. Başkanı bunun istenir ve pratikte gerçekleştirilebilir bir birleşme biçimi olmadığını belirtmekle beraber, öneriyi kuruluna götüreceğini söyledi.

84 yazı sonlarında TİP, içinde bulunulan durumu ve görüşlerini bir kez daha etraflıca anlatan bir mektup gönderdi TKP Merkez Komitesine ve görüşme talep etti. Bunun üzerine Ekim ve Kasım aylarında arka arkaya iki doruk toplantısı yapıldı heyetler halinde. Bu iki toplantı arasında da TKP Merkez Komitesi bizim mektubumuza yazılı cevap gönderdi. (Her iki mektubun suretleri ilişiktir). Bu toplantılarda TKP'nin görüş ve tutumu buraya kadar anlatılanları doğrular biçimde ortaya çıktı.

TKP birleşme biçimi üzerinde durmak istemediklerini belirtti. "Biçimden önce soruna yaklaşım önemliydi". (Aşağıda görüleceği üzere görüşmelerde birleşme biçimi üzerinde düşündüklerini de açıklamış oldular ve bu açıklama tutanağa geçti).

TKP'nin yaklaşımı özetle şöyleydi:

– İki ayrı parti durumunun meydana gelişine ilişkin bizim tarih tezimize "tam katılmamakla beraber bir hareket noktası olarak kabul" edebiliyorlardı.

– Tarihsel koşullar nedeniyle Türkiye işçi sınıfı hareketi illegal ve legal olarak ikiye ayrılmıştır."TİP'in niteliğine damgasını vuran legal oluşudur". Birleşme bu illegal/legal ayrımı zeminine oturmaktadır, yalnızca bu ayrışan iki partinin birleşmesi olacaktır. Birleşmeyi başka bir zemine kaydırmak (iki partinin temel niteliklerinin eşit ve özdeş olduğuna kaydırmak) doğru değildir, hem de sorunlar yaratır. Başka partilere (örneğin TSİP ve TKEP'e) Marksist-Leninist olma, birleşme isteme hakları tanınmamalı, buna yol açılmamalıdır.

– Legal çalışma ve kazanımlar değerli ve önemlidir. TİP'in bu mirası korunmalı, başkalarına bırakılmamalıdır. TİP'in kitlesi dağılmamalıdır. Yeniden bir legal parti olanağı doğduğunda bu TİP olmalıdır. Onun için TİP olduğu gibi muhafaza edilmeli, sürdürülmelidir.

– Onun için illegal ve legal partinin birleşmesi esasları şöyle olmalıdır:

a) TİP'in illegal örgütlenmesi, açıklanmaksızın TKP'de birleşir, ancak, legal TİP'in meşruluğunu ve yeniden açılması gerekliliğini savunacak ve TİP adını taşıyacak bir örgütlenme de bırakılır.

b) TİP'in illegal bölümü TKP ile birleştikten sonra, henüz komünist bir örgütlenmede yer alamıyacak veya alması uygun olmayan durumdaki kişi, grup ve örgütler TİP adını taşımaya devam eden örgüt içinde yer alırlar. (Örneğin birleşme isteyen TSİP ve TKEP bu örgütlenmede yer alabilirler).

c) Her iki partinin birbirine elemanlar aktaracağı paralel bir örgütlenme içine girilir.

– TİP Merkez Komitesinin toplanmasına, yeni bir tüzük yapılmasına gerek yoktu. Yeni program ve kongreye de gerek yoktur. Tüzükte TİP'i komünist parti olarak tanımlamak, birleşmenin illegal ve legal parti arasında olma bazını değiştirir, sorunlar yaratır, birleşme zorlaşır. TKP varken ikinci bir komünist parti yaratmak

bölücülük olur. Biz TİP'in niteliği sorununu aşılmış sanıyorduk, anlaşılan sizin için aşılmamış. TİP Marksist-Leninisttir. TKP ile eşitlik için partinizin komünist olduğunu söylüyorsanız yanlış yapıyorsunuz.

– MK toplanmış yeni bir tüzük kabul etmiş. Hiç değilse bu olayı yayımlamasaydınız. Yayınladınız, ama bundan sonra tüzüğün kendisini yayınlamayınız. Yayınlarsanız durumu yeniden değerlendiririz, çünkü bu yeni tüzükle TİP nitelik değiştirmiş oluyor. Birleşmenin zemini değişiyor. Birleşme olmaz, demiyoruz, ama çok zorlaşır ve gecikir. Biz ise kısa yoldan, çabuk olmasını istiyorduk. Onun için o reddettiğiniz öneriyi getirmiştik. Birleşme sorununun çürümesini biz de istemiyoruz.

– Birleşme sonucu parti adının değişmesi isteniyorsa, bu zor, çok zor olur.

TİP delegasyonunun ileri sürdüğü görüşler de şu noktalarda özetlenebilir:

– Evet, Türkiye işçi sınıfı hareketinin illegal ve legal olarak iki kola ayrılışı tarihsel koşulların sonucudur, ama bu ayrışmada esas önem taşıyan nokta, kollardan birinin legal, öbürünün illegal oluşu değil, illegal ve legal her iki kolun da Marksist-Leninist oluşudur, komünist ve sosyal demokrat veya başka bir nitelikte parti olarak ayrışmayışıdır. Bir partiye damgasını vuran olgu, illegal veya legal oluşu değil, ideolojik, politik, örgütsel konumları, özellikleridir. Birleşmeyi zorunlu kılan da temeldeki bu eşitlik, özdeşliktir. Birleşme illegal/legal ayrımı bazında değil, bu temel eşitlik, özdeşlik bazında gerçekleşecektir.

- TİP Marksist-Leninist olduğuna ve bu gerçeği artık TKP de kabul ettiğine göre, TİP yeni tüzüğü ile nitelik değiştirmiş olamaz. Sadece Marksist-Leninist niteliğini daha açık seçik ve sistematik biçimde açıklamış olmaktadır. Yok, Marksist-Leninist parti olmak başka, komünist parti olmak başkadır, denilecekse, bu elbette ciddiye alınmıyacak bir iddia olur. TİP yeni tüzüğünden önce de Marksist-Leninist olduğuna göre yeni tüzüğü ile TİP nitelik değiştirmiş değildir, olamaz. İllegalite koşullarında Parti, daha açık seçik, her şeyi adıyla anlatabilme olanağını bulmuş ve anlatmıştır. Diğer yandan parti örgütüne ilişkin olarak da, böylece gizliliğe geçiş ve illegal yaşam için alınmış olan kararlar ve uygulamalar bir bütünlüğe kavuşturulmuştur. Bu uyarlama ve düzenlemeyi yapmakta geç bile kalınmıştır.

Bir başka deyişle, Parti legaliteden illegaliteye geçişin gerektirdiği düzenlemeleri yapmıştır. Parti bu düzenlemeleri yapmasaydı, asıl o zaman komünist partilerinin sahip olması gereken ve Lenin'in üzerinde vurgulayarak durduğu esnekliği göstermemiş, kendini yeni koşullara uyarlama gereğini yerine getirmemiş olurdu ve asıl o zaman eleştiriyi hak ederdi, Parti'nin üye ve kadroları sarsılırdı.

– MK'nın toplanması, yeni bir tüzüğün kabulü ve olayın açıklanmasıyla iki partinin birleşmelerinin zeminini değiştiren, bunun için de birleşmeyi zorlaştıran bir durum doğmuş değildir. Tam tersine, yeni tüzükle iki parti arasındaki birleşme daha da kolaylaşmıştır. Geçmiş gitmiş tarihsel koşulların yarattığı iki kollu işçi sınıfı hareketinin bir gereği, mantığı kalmamıştır; birleşme ve tekleşme bütün zorunluluğu ile kapıya dayanmıştır.

TİP'in TİP olarak legale çıkması, bundan sonra ancak TKP'nin de legale çıkabileceği koşullarda mümkündür. TİP'in kazanmış olduğu yasal ve asıl önemlisi toplumsal meşruiyet ise, iki partinin birleşmesi ve TİP'in ayrı bir parti olarak ortadan kalkmasıyla yitirilmiş olmayacak, yok olmayacaktır. Türkiye işçi Partisi'nin

1961-1980 arasındaki varlığı ve etkinliği Türkiye işçi sınıfı hareketine ve genelinde Türkiye'nin politik tarihine ve politik hukukuna geri alınamıyacak bir aşama kazandırmıştır, bunun birleşilen partiye yansımamasına olanak yoktur

Ayrıca, koşullar gelişip olanaklar oluştuğunda, adı TİP olmasa da TİP'in yarattığı legal birikimi sürdürecek legal bir parti ortaya çıkar. Birleşik parti böyle legal bir parti oluşturmada, kadrolar bulmada güçlük çekmeyecek, TİP birikiminden yararlanabilecektir. Yeni legal partinin hangi hareketin legalde devamı olduğu da anlaşılacaktır.

– Yukarıda a, b, c fıkralarında önerilen iki parçalı birleşme biçimi bizce, pratikte düşünülmesi bile imkansız görünen bir öneridir. Gerçekte TİP ile TKP birleştiği halde birleşmemiş gibi davranarak uygun gördüğü kişileri üye almaya kalkacak, TSİP ile TKEP'i ise birleşmeye çağıracak ve onlar da kabul edecekler!

Bizim kesin inandığımız ve pratiğimizde dikkatle uyguladığımız ilke, amaçlarda açık politika izlemektir. Açık politika inandırıcıdır, güven vericidir. Önerilen biçim güven vermez, ergeç işin aslı başkalarınca anlaşılır. Üstelik önerilen ikili parti yapısının pratikte işlerliği olmaz, yönetim ve yönlendirme bakımından çözümsüz sorunlar çıkarır.

– TSİP ve TKEP ile birleşmeye gelince, fiilen mevcut olmayan bir partinin az çok örgütlü durumdaki başka bir parti ile birleşmesinin olanaksızlığı bir yana, bizim TKEP ile birleşmemiz, bizler için hiçbir zaman söz konusu olmamıştır. TSİP hakkındaki görüşümüz ise TKP'ninki gibi değildir; onun hakkındaki eski görüşümüzü değiştirmiş değiliz. Ne var ki, içinde bulunduğumuz aşamada, TSİP ile birleşme konusunu, TKP'nin tavrından dolayı zorluk çıkaracağını anladığımızdan, gündeme getirilmemesini kabul ettik. Kanımızca bu, birleşik partinin sorunu olacak, o ne gerekiyorsa yapacaktır.

Biz bu son iki görüşmede de, imzalanmış bulunan 1983 protokolünün parti örgünlerine ve kamuoyuna açıklanması üzerinde durduk. Önceleri TKP, protokolün yayınlanması önerisini, kendilerinin önerdikleri birleşme biçimi için mahzurlu olacağını ileri sürerek reddetmişti; son seferinde ise, bu birleşme biçimini bizim kesin olarak reddetmiş olduğumuzdan dolayı bu mahzurun kalkmış olacağını belirterek önerimizi yeniden tekrarladık. Ayrıca, her iki partinin birleşme görüşmelerinde benimsediği temelin ve vardığı noktanın herkesçe bilinmesi, bu açıklığın sağlanması, birleşme çalışmalarına ivme kazandıracaktı. Tarihi gecikmiş olduğu için bunun imzalanmış bir protokol olarak değil de, son toplantı ve görüşmelere ilişkin bir basın bülteninde alınmış bulunan kararların açıklanması biçiminde kamuoyuna duyurulmasını önerdik.

TKP kabul etti, ama bazı koşullar ileri sürdü. Polise ipucu vermemek için "politik örgütsel birleşme" deyiminin böyle olduğu gibi geçmemesini, örgütsel yerine bir başka kelime bulunmasını önerdi. Bu kelimenin kullanılmasında israr olunuyorsa, açıklama yalnız kendi parti örgütlerimize yapılmalı, basın bülteninde yer almamalıydı. Yok, biz kamuoyuna da açıklamak istiyorsak, o takdirde onlar bir açıklama yapmazlar, ama kendilerine sorulduğunda bizim açıklamamızı doğrularlardı.

Bunun üzerine biz, ne örgütsel, ne de başka bir kelime kullanmadan, yalnızca politik birlikten söz ederek açıklama yapmayı, ama kendi örgütlerimize bunun

örgütsel birleşme olduğunu, sakıncasından dolayı örgütsel kelimesinin ayrıca kullanılmadığını anlatmayı önerdik. Öneri kabul edildi, basın bültenindeki açıklama öyle çıktı.

Protokolün açıklanmasında biz neden israrcı olduk? Şunun için: Bir, daha önce de belirttiğimiz gibi genel olarak amaçlarda açık bir politika izlemeyi doğru ve avantajlı bulduğumuzdan; iki, politik örgütsel birleşme sorununda ise bunu özellikle gerekli, hatta zorunlu gördüğümüzdendi.

Geçmişin olumsuz deneyimlerinden ve TKP'nin hâlâ tam değiştirmediği tutumundan doğan tortular vardır, bu tortular temizlenmelidir. İki parti arasında temel nitelik farkı, bir çeşit ast-üst ayrışması olduğu tortusu mümkünse hiç iz bırakmadan silinmesi gereken tortudur. İki partinin üyeleri ve kadroları, tümünde kitlesi, ancak bu başarılırsa birbirleriyle eşitlik içinde tam yoldaşça kaynaşıp bir birlik oluşturabilirler. Böyle bir birleşme ve kaynaşmanın gerçekleşebilmesi için üyeler, kadrolar, kamuoyu iki partinin birbirlerini karşılıklı olarak nasıl eşit ve temelde özdeş gördüklerini ve kabul ettiklerini en üst yetkililerinin ve organlarının aldıkları ortak kararlar yoluyla öğrenmeli, bilmelidirler. Ancak bu yolla ileri geri tartışmaların, yersiz eleştirilerin, buruklukların, karşılıklı yabancılık duygularının önü alınabilir, karşılıklı güven, kardeşlik havası perçinleşebilir. Tek taraflı ve farklı yorumlamalara açık anlatımlar bu sonucu almaya yetmez. Birleşik partide birleşmeden doğacak sorunların asgariye indirilebilmesi için bu belirttiğimiz sonucun alınması olmazsa olmaz koşuldur.

Ayrıca, genel olarak, üzerinde anlaşmaya varılan noktaların yazıya dökülüp açıklanması bir inanırlılık ve güvenirlilik belgesi, bir çeşit güvencedir.

Görüşmelerin sonunda durum şuydu: Biz, önerilen iki başlı birleşme biçimini kesin reddetmiştik. TKP Genel Sekreteri kendilerinin de bizim önerimizi daha önce reddetmiş olduklarını, ama bu reddin önerinin bir daha ele alınamıyacağı anlamına gelmediğini, öneriyi tekrar kurula götüreceğini söyledi. Yukarda açıkladığımız üzere birleşmenin zor olacağı ve gecikebileceği görüşündeydi. Biz ise, yine yukarda belirttiğimiz gibi, koşulların birleşme için daha elverişli olduğu kanısındaydık, sorun çürümeye bırakılmamalıydı.

Bundan sonraki gelişmeleri bekleyeceğiz.

Yoldaşça selamlarımızla.

TİP MK a.
Behice Boran
Genel Başkan

Ekler:

1) Demokratik Güçbirliği Platformu'nun, Sol Birlik Deklarasyonu'nun, TKP ve TİP ortak imzalı ortak basın açıklamasının, "Yeni Tüzük Üzerine" başlıklı yazının yayınlandığı Çark Başak'ın Ocak 1985 tarihli sayısı.

2) Merkez Komitesi toplantısının açıklandığı Çark Başak'ın Eylül 1984 tarihli sayısı.
3) "Eylem Birliği-Politik Birlik" yazısının yayınlandığı Çark Başak'ın Eylül 1982 tarihli sayısı.
4) TKP'ye gönderdiğimiz son mektubun örneği,
5) TKP'nin bu mektuba cevabının örneği,
6) TKP ile yapılan son doruk toplantısının Tutanak özeti örneği,
7) Yeni Tüzük.

TÜSTAV Arşivi

Çernenko'nun Ölümü Üzerine SBKP Merkez Komitesi'ne Mesaj

Değerli yoldaşlar,

Gerek Sovyetler Birliği halkı, gerekse uluslararası Komünist ve İşçi Hareketi için gerçek bir kayıp olan SBKP Genel Sekreteri ve Devlet Başkanı yoldaş Konstantin Çernenko'nun ölümünü teessürle öğrendik.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi kollektif yönetiminin, tarihsel koşulların gerektirdiği büyük yetenek sahibi yöneticileri her zaman yetiştirdiğine olan sarsılmaz inancımızla teselli bularak, kardeşçe başsağlığı dileklerimizi sunarız.

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi Adına
Behice Boran, Genel Başkan
Brüksel, 14 Mart 1985

Çark Başak, Sayı 30 (107), Mayıs 1985

Çetin Görevi Başaracağız

Paris'te Sol Birlik tarafından düzenlenen toplantıda yapılan konuşma, 1 Haziran 1985.

Değerli Yoldaşlar, Dostlar,

Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birlik Toplantısına hoş geldiniz. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Sol Birlik, kurulalı henüz altı ay olmuş, yeni bir örgütlenmedir. Ama Türkiye'deki gelişmelerin geleceği açısından önemli ve anlamlı bir girişimdir.

Bilindiği gibi, beş yıla yakın bir zamandır Türkiye'de toplum çok ağır bir baskı altına alınmış, ezilmiş, suskunluğa itilmiştir. Sözde demokrasiye geçiş, yani, siyasi partilerin kurulması, seçimlerin yapılması, parlamentonun açılması, görünürde sivil bir hükümetin oluşturulması bu durumu değiştirmemiştir. Çünkü bütün bunlar faşist bir yönetimi gözlerden gizleyebilmek için oluşturulmuş, biçimde kalan, içi boş kalıplardır. Demokratik özgürlüklere, insan haklarına aykırı koşulların, işlemlerin hepsi sürüp gitmektedir.

Örneğin:

– Politik davaların ardı arkası kesilmemekte, yeni davalar açılmaktadır.

– Sendikal Konfederasyon DİSK'in yöneticileri geçici olarak tahliye edilmiş bulunmakla beraber, DİSK'e bağlı sendikalar hakkında açılan yeni davalar ana davaya eklenmekte ve DİSK davası sanık sayısı kabararak sürüp gitmektedir. Sonunda davanın, tahliye edilmiş olanlar da dahil olmak üzere mahkûmiyetlerle biteceği kesindir.

– Barış hareketini yok etmek için Barış Derneği yöneticileri hakkında açılan dava ve verilen ağır mahkûmiyetler yetmemiş, ikinci bir Barış Derneği davası daha açılmıştır.

– Hapishanelerde işkence, kötü koşul ve muameleler aynen sürmektedir.

– Siyasi partiler ve basın her an kapatılma, kovuşturulma tehdidi altında çalışmakta, bu nedenle de sıkı bir otosansür uygulama durumunda kalmaktadırlar.

– Kovuşturmaya uğramayan, açık kalmalarına müsaade edilen sendikalar da çalışma hayatından silinmiş durumdadırlar. Toplu sözleşme ve grev yapmaya getirilen kısıtlamalar, engellemeler yüzünden sendikaların gerçek işlevleri kalmamıştır. Greve gidilen nadir hallerde işveren dilediğince işçi çıkarıp yerine sendikasız işçi alabilmekte, fabrikaya dışardan malzeme getirilip üretilen mallar dışarı çıkartılabilmektedir. Ömrü boyu hükümetle uzlaşmacılığı ün salmış olan TÜRK-İŞ Konfederasyonu yöneticileri bile "bu yasalarla sendikacılık yapılamaz" diye yakınmakta, yasaların değiştirilmesi için tekrar tekrar hükümet başkanı Özal'a başvurmaktadırlar. Ama başvurular hep sonuçsuz kalmaktadır.

– Özerkliklerini tümden yitirmiş olan üniversitelerin öğretim üyeleri ve görev-

lileri sürekli görevden alınma tehdidi altındadırlar. Üniversitelerden uzaklaştırılanların veya uzaklaşmak durumunda bırakılanların sayısı bini aşmıştır. Arkada bıraktığımız Mayıs ayında da yeni uzaklaştırmalar olmuştur.

– On milyonu aşkın Kürt halkı ulusal haklardan yoksun bırakılmanın yanı sıra, ağır ve özel bir baskı ve kontrol sistemi altında tutulmaktadırlar. Bu baskı sınırların dışına da taşmıştır. Geçen yıllarda Irak yetkilileriyle anlaşarak Türk ordusu iki kez bu ülkeye müdahale etmiştir. Geçtiğimiz Mayıs ayında da bu kez İran yetkilileriyle anlaşarak İran Kürdistanı'nda operasyonlar yürütülmüştür.

– Bütün bunlar yetmemiş gibi şimdi de devletin polis devleti niteliğini pekiştiren ve resmen açığa vuran yeni bir "polis görev ve yetkileri yasa tasarısı" hazırlanmış bulunmaktadır. Ana muhalefet partisi başkanı Erdal İnönü bu tasarı ile polis devleti amaçlandığını vurgulamış, tasarının yasallaşıp yasallaşmamasının rejim için bir demokrasi sınavı olacağını belirtmiştir.

Türkiye'de demokrasiye geçiş yönünden hiç bir gerçek adım atılmadığının kanıtlar listesi daha uzatılabilir, ama belirttiğimiz kadarı yeterlidir sanıyorum.

Faşist ve gerici baskıcı rejimlerin belirgin bir niteliği de emperyalizmin işbirlikçisi olmalarıdır. Türkiye hükümetlerinin öteden beri bu nitelikleri olagelmiştir. Türk büyük burjuvazisi gelişmemiş çelimsiz Türkiye kapitalizminin kendi gücüyle ayakta kalamıyacağının bilincinde olarak hep emperyalizmle, özellikle de ABD ile işbirliğinden yana olmuştur. 1980 Eylül'ünden bu yana, yani faşist cunta döneminde, bu bağımlılık daha da pekiştirilmiştir. ABD ile hemen, askeri üs ve tesislerine ilişkin bir Savunma ve İşbirliği Anlaşması, 1982 sonlarına doğru da bir Mutabakat Belgesi (Memorandum of Understanding) imzalanmıştır. NATO'nun Avrupalı üyeleri Amerika'nın Çevik Müdahale Kuvvetleri'ne yardımcı olmaktan geri dururken, Türkiye bu kuvvetler için Amerika'nın istediği bütün "kolaylıklar"ı vermiştir.

Başbakan Özal'ın son Amerika seyahatıyla ABD'nin yeni istekleri ortaya çıkmıştır: Bir, Amerika'nın Sesi radyo yayınlarının sosyalist ülkelere ve Orta Doğu'ya yönelik olarak Türkiye'den yapılması; iki, Amerikan altıncı filosuna deniz üssü tahsisi; üç, Amerikan U2 casus uçaklarının Türkiye'de üslenmesi. Hükümet bu tekliflerden birisini, deniz üssü tahsisini kabul edip diğer ikisine henüz "evet" demediyse de "hayır" da demedi. Görüşmeler sürüyor.

Bugün Türkiye ABD'nin Orta Doğu stratejisinin doğrudan bir aleti, askeri harekât üssü haline gelmiştir. Bu haliyle Türkiye bölge ve dünya barışı için bir tehdit unsurudur.

Türkiye'nin ekonomik bakımdan da emperyalizme bağlılığı artmıştır. Türkiye ekonomisi ABD güdümündeki Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) eline teslim edilmiştir. IMF'nin dayattığı ekonomik reçetelerle Türkiye yılda 2,5-3 milyar dolar borç ödeyen, buna karşın dış borçları azalacağına çoğalan bir ülke durumuna düşmüştür. Hem eski borçları ödeyebilmek için yeni borçlanmalara gidilmekte, hem de borçlar, faizlerin yükselmesi ve doların değer kazanmasıyla durduğu yerde çoğalmaktadır. 1990'da Türkiye'nin dış borçlarının bugünden 7 milyar daha fazla olacağı hesaplanmaktadır.

Gittikçe büyüyen bütçe açıkları yüzünden iç borçlar da durmadan yığılmaktadır. Üç ve beş yıl vadeli olan bu borçların geri ödenmesi büyük sorun olacaktır.

Çok övünülen, ama bir bölümünün gerçek olmadığı açıkça ortaya çıkan ihracat artışları da artık zorlanıyor. AET'nin ve özellikle ABD'nin koydukları kısıtlamalar karşısında Özal hükümeti ihracat teşviklerini kaldırmayı taahhüt etti, ama bu teşvikleri azaltmaya başlayınca da ihracat artışı tehlikeye düştü.

Tüketimi düşürmek, enflasyonu aşağıya çekmek gerekçesiyle sanayi zaten baştan beri düşük kapasiteyle çalışmaya, yeni yatırımlara gitmemeye itilmiştir. Birçok sanayi işletme ve şirketi yüksek faizli kredilerle borca batmış ve borçlarını ödeyemez olmuştur. Bu geri ödenmeyen, donmuş krediler yüzünden bankacılık sistemi de tehlikeli bir biçimde sallantıdadır.

Türk Lirası dolar karşısında sürekli değer kaybetmektedir. Türk Lirası yalnızca son yılda yarıya yakın değer kaybetmiştir.

Başbakan Özal enflasyonun aşağı çekilmesini, politikasının baş hedefi yapmış olduğu halde, beş yıllık IMF politikası uygulamasından sonra enflasyon hâlâ yüzde ellilerde dolaşmaktadır.

Durmadan artan fiatlar karşısında büyük halk kitleleri hızla yoksullaşmakta, sefalet çizgisine kadar düşmektedir. Gerçek işçi ücretleri 1963'dekinin altına inmiştir. Memur, emekli, köylü, dar gelirli kitlenin de gerçek gelirleri çok gerilemiştir. Politik baskıya bir de bu dayanılmaz ekonomik baskı eklenmektedir. Böylesi bir ekonomik politika ancak, küçük bir azınlığın dışında, tüm toplum kesimlerini baskı altına almak, demokrasiye sırt çevirmekle uygulanabilir. Pratikte de böyle oluyor.

Ne var ki, bütün benzeri rejimlerde olduğu gibi Türkiye'de de politik ve ekonomik baskı ve zulüm, rejime karşı muhalefeti kökünden kazıyamamış, karşıt seslerin ve davranışların yükselmesini önleyememiştir.

Faşist cuntanın ve onun sözde sivil hükümetinin baş hedef aldığı toplumsal güç, işçi sınıfı ve Kürt halkıdır. Cunta ve hükümeti iki gücü de tam kontrol altına alabilmiş olmaktan uzaktır. Her iki alanda da direniş sürmektedir. Diğer emekçi kitlelerde de hoşnutsuzluk ve huzursuzluk yaygındır. Gençlik ve aydınlarda kıpırdanmalar vardır. Hatta uygulanan ekonomik politikaya büyük burjuvazinin bir kesiminden bile karşıt sesler çıkmakta, burjuva muhalefeti canlanma işaretleri göstermektedir.

Özetlersek, cunta ve hükümetine karşı sınıfsal mücadelenin yükselmesinin nesnel koşulları olgunlaşmaktadır. Eksik olan, öznel öğenin, kitlelerin örgütlü birleşik mücadelesini gerçekleştirebilecek kadar henüz olgunlaşmamış olmasıdır.

Sol Birlik, işte bu eksikliği giderme yolunda ciddi, tutarlı bir girişimdir. Görevi, cuntaya ve onun hükümetine karşı mümkün olan en geniş yelpazedeki demokrat, ilerici, sol güçleri toparlayıp birleştirebilmek, kitleleri hareketlendirip yönlendirebilmektir. İşe Sol Birlik'i kurmakla başlamanın nedeni, cuntaya ve hükümetine karşı olan toplumsal güçlerin içinde gerçek solun en bilinçli, uzak görüşlü ve örgütlü kesimi oluşturmasındandır. Antifaşist, antiemperyalist cephenin kuruluşu bu noktadan başlayarak bir süreç içinde adım adım gerçekleştirilebilecektir.

Bu defa cunta ve hükümeti ancak kitlelerin örgütlü ve birleşik mücadelesiyle iktidardan alaşağı edilebilecektir. 12 Mart 1971 askeri müdahalesinde olduğu gibi, Türkiye, nesnel bir süreçle adım adım tekrar şöyle veya böyle bir demokratik rejime kayacak değildir. Cunta, parlamenter kılıfla maskelemeye yeltendiği faşist yönetim biçimini son noktaya kadar savunup korumaya kararlıdır. Anayasa ve diğer yasa-

larla, kurumlaştırılmalarla rejimin devamı sıkı bir biçimde garantiye alınmak istenmiştir ve bu yönde çabalar hâlâ sürmektedir. Kendisine karşı direnme ve mücadele yükseldikçe cuntanın daha sertleşmesi, baskı ve zulmü tırmandırması çok olasıdır. Sol Birlik her ihtimale, mücadelenin her biçimine hazırlıklı olmak durumundadır.

Kaldı ki, nesnel koşulların zorlamasıyla rejim yumuşamaya doğru kaysa, burjuva muhalefeti saflarında yeni gelişmeler olsa bile, örgütlü ve birleşik sınıfsal mücadele gereği ortadan kalkmıyacağı gibi öneminden de hiçbir şey yitirmiyecektir. Çünkü cuntanın iktidardan düşmesinden sonra olması istenen ve gereken şey, 12 Eylül öncesine benzer, 1961 ile 1980 arasında örnekleri görülen türden bir parlamenter demokrasi değildir. Böyle bir demokrasi ise ancak işçi sınıfının ve müttefiki kitlelerin örgütlü, birleşik mücadelesiyle gerçekleşebilir.

Bu merhaleye ulaşılmasıyla birlikte toplumu demokratikleştirme süreci derinleştirilecek, örgütlü birleşik mücadele işçi sınıfının öncülüğünde daha ileri hedeflere yönlendirilecektir. Bu evrede birleşik mücadelenin amacı tekelci sermayenin toplum üzerindeki politik, ekonomik ve ideolojik hegemonyasına son vermek, emperyalizmle her türlü bağımlılık ilişkilerini kesmektir. Sorun, bu belirtilen amacı ve de Kürt halkının kendi kaderini özgürce belirleme hakkını gerçekleştirecek birleşik cephe iktidarının, bir başka deyişle de, devrimci halk iktidarının kurulmasıdır.

Sol Birlik'in mücadele stratejisi ve perspektifi özetle budur.

Başka ülkelerin deneyimleri sınıf düşmanına ve emperyalizme karşı birleşik cepheyi oluşturabilmenin ve ortak mücadeleyi başarıyla yürütebilmenin ne kadar zor bir iş olduğunu göstermiştir, ama her şeye rağmen bu zorlukların aşılabildiğini de kanıtlamıştır. Sol Birlik bu deneyimlerden ders alacak, birleşik mücadeleyi geliştirip amaçlarına ulaşabilmek için elinden geleni yapacaktır. Türkiye için başka bir kurtuluş yolu yoktur. Sol Birlik'in önündeki bu görev, çok çetin, ama Türkiye'nin tarihine geçecek şerefli bir görevdir.

Çark Başak, Sayı 31 (108), Haziran 1985

TKP'ye Kutlama Mesajı

Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşunun 65. yıldönümü toplantısında TKP Merkez Komitesi'ne iletilen mesaj, 21 Eylül 1985.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi, aralarında yakın ilişkilerin geliştiği kardeş parti TKP'nin 65. kuruluş yıldönümünü sıcak yoldaşlık ve dayanışma duygularıyla kutlar.

Altmış beş yıl önce, Mustafa Suphi yoldaşın önderliğinde Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşu Türk-Kürt tüm Türkiyeli komünistlerin, kendisini Marksist-Leninist bilenlerin saygıyla andığı, anması gereken, çok önemli tarihsel bir olaydır. Bu kuruluş, Türkiye işçi sınıfının burjuvaziden bağımsız kendi politik hareketini örgütleyip geliştirme, geliştirerek işçi sınıfını toplumun tarihsel gidişinde belirleyici bir güç kılma kararlılığı ve çabasının pratikte somutlanışıydı. Bu anlamıyla bu kuruluş sınıfsal ilişkilerde ve ülkenin politik yaşamında nitel bir sıçrayışı, yeni bir aşamaya girişi işaretliyordu. Böylece, Türkiye işçi sınıfının Marksist-Leninist hareketi, komünist hareket, Türkiye'nin tarih sahnesine hiç geri çıkmamak üzere girmiş bulunuyordu.

Bir başka açıdan da Türkiye Komünist Partisi'nin kuruluşu Türkiye işçi sınıfı hareketinde yeni bir aşamayı başlatıyordu. TKP, Anadolu'da, İstanbul'da ve yurt dışında birbirinden kopuk olarak faaliyet gösteren komünist örgütlenmelerin ortak bir kongre ile aldıkları tek parti halinde birleşme kararının ürünüydü. İşçi sınıfının toplumsal kurtuluş mücadelesiyle emperyalizme ve işbirlikçisi iç gericiliğe karşı yürütülen ulusal kurtuluş mücadelesini doğru politik ve toplumsal hedeflere yönlendirebilmek, iki hareket arasındaki bağlantıyı kurup geliştirebilmek için komünist güçlerin tek bir örgütlenme içinde birleşmesi elbette zorunluydu.

Ulusal bağımsızlık mücadelesine katkıda bulunmak kararlılığıyla yurda dönen Türkiye Komünist Partisi Başkanı Mustafa Suphi ve on dört yoldaşının hain egemen çevrelerce oyuna getirilip katledilmeleriyle Türkiye komünist hareketi altından kalkılması çok güç bir darbe yedi, yeniden bir dağınıklığa uğradı, ama eriyip gitmedi de. Daha da ağırlaşan koşullar altında, meşakkatli yıllardan sonra, enternasyonalist dayanışmanın da desteğiyle yeniden toparlandı ve illegalite koşullarında Türkiye Komünist Partisi olarak yeniden örgütsel birlik ve bütünlüğe kavuştu.

Türkiye işçi sınıfı komünist hareketinin bu ilk döneminden günümüz için çıkartılacak önemli dersler vardır. Bugün de işçi sınıfımızın politik hareketi bir bölünmüşlük tablosu göstermektedir. Türkiye Komünist Partisi, Türkiye işçi sınıfı politik hareketinin meşalesini çok uzun yıllar tek başına taşımış, illegalitenin tüm çetin koşullarına ve tüm olumsuzluklara karşın bu meşaleyi söndürmemiştir. Geçmiş kuşakların bu özverili direncini ve başarısını saygıyla anar yürekten selamlarız.

Ne var ki, 1950'lerin ilk yıllarında, iktidarı yeni almış Demokrat Parti hükümetinin komünist hareketi temelli tasfiye etmek kastiyle TKP'ye vurduğu ağır darbeden sonra ve 1961 Anayasa'sının açtığı, Türkiye tarihinde göreli olarak en demokratik ortam koşullarında komünist hareket yeniden ayrışarak farklı örgütlenmelerde somutlaştı. Bu durum günümüze kadar sürdü geldi.

Hep bildiğimiz gibi, 1980'den beri Türkiye Cumhuriyet döneminin en bunalımlı, en kritik evresinden geçiyor. Bu evrenin uzamaması, faşist cuntanın sivil hükümetiyle birlikte devrilip, yerini, ileri hedeflere doğru gelişmeye açık bir demokrasiye bırakması, toplumun tüm sol, ilerici, demokrat güçlerinin verecekleri ortak kitlesel mücadelenin etkinliğine ve gücüne bağlıdır. Bu mücadelenin istenilen ve gereken hedeflere ulaşması bakımından komünist hareketin yeniden birleşip bütünleşerek, tek merkezden işçi sınıfını yönlendirir, sınıfsal ittifaklarını kurar duruma gelebilmesinin belirleyici önemi vardır; çünkü faşizme, emperyalizme ve şovenizme, dış ve iç tekellere karşı en geniş toplumsal güçlerin seferber edilebilmesi ve ortak mücadelenin zafere ulaşabilmesi için işçi sınıfının bu güçlere öncülük edebilme yeteneğine ve gücüne sahip olması zorunlu koşuldur.

Komünist hareketin birliği ve Sol Birlik'in kurulmasıyla başlayan hareketin genişleyip güçlenerek kitle eylemlerine yönelmesi, Türkiye işçi sınıfı hareketi ve sol güçlerin önünde ivedi çözüm bekleyen iki sorundur. Bunların çözümünden hepimiz sorumluyuz.

Bu sorumluluğu yerine getirme gücümüz de var. 1980'den beri gerek TİP ve TKP gerekse Sol Birlik'i oluşturan diğer partiler, hepimiz, faşist cuntanın saldırılarına başarıyla göğüs gerdik, çok zor koşullarda varlığımızı ve mücadelemizi sürdürdük, sürdürüyoruz da. Bağımsız partiler olarak her birimizin kendi örgütümüzü ve hareketimizi etkinleştirmeye, güçlendirmeye çalışmamız doğal ve doğru bir davranıştır. Böyle davranırken, son derece dikkat edilmesi gereken nokta, bu tekil çalışma ve eylemlerin gerek politik birliği, gerekse örgütlerarası eylembirliğini engeller, veya zorlaştırır, veya saptırır biçimlere bürünmemesidir.

Nesnel koşullar da, ağırdan da olsa, bizlerden yana, rejimde değişiklikten yana gelişiyor. Politik ve sendikal alanlarda, gençlik, aydın ve işçi kesimlerinde bir hareketlilik var. Çok ağır baskı ve zulme karşın, Kürt halkının ulusal direnci kırılmış değil. Faşist cunta ülkedeki durumu ve olayların seyrini istediği gibi kontrol edemez halde. Bizler, bu koşullardan, cuntaya karşı ortak mücadeleyi kitleselleştirmek yönünde yararlanmayı bilmeliyiz. Cunta sıkıştıkça, baskı ve zulmü daha da tırmandırabilir, mücadele şiddetlenebilir, bunu da dikkate almak, hazırlıklı olmak durumundayız.

Önümüzdeki sorunlar büyük, görevler çetin. Ne var ki, ulusal ve toplumsal kurtuluş için, adaletsiz toplum düzeninin halk kitleleri yararına değiştirilmesi için mücadele, dünyanın her yerinde ve her zaman büyük özveri, cesaret ve beceri isteyen zorlu bir kavga olmuştur, ama sonunda mutlaka zaferle noktalanmıştır. Bizde de öyle olacaktır.

Zafer bizimdir. Onu kazanmak için ortak mücadelemizde hep birlikte ileri!

Çark Başak, Sayı 34 (111), Kasım 1985

Ruhi Su: Yiğit Ölür Nami Kalır

Zamanını tam bilemiyorum, 1943 güzü olmalıydı. Ruhi Su'yu ilk olarak iki haftada bir perşembe günleri radyodaki onbeş dakikalık türkü programlarından tanıdım. Kısa bir süre sonra da, yağmurlu, soğuk bir kış gününde, Keçiören'de bir ahbabın evinde tanıştık. Kişiliğinin belirgin bir vasfı olan o büyük alçakgönüllüğüyle biz dört kişiye doyasıya türküler söyledi saatler boyunca. Yeni bir sesti -derin ve etkili- seçtiği türküler ve onları seslendirme üslubuyla. Bu tanışma kırk yılı ve kişiselliği aşacak bir dostluğun, yoldaşlığın başlangıcıydı.

Radyo programları pek uzun sürmedi, içinde "Halka taan eylemek nemiz/Cümle küstahlık bizdedir" dizelerinin geçtiği bir türkü söylediği için program kaldırıldı. Zamanın CHP iktidarının halktan yana bu kadarcık bir çıkışa bile tahammülü yoktu. Ne var ki, bu dizelerin dile getirdiği, sorumluluğun kimde olduğu anlayışı Ruhi Su'nun bütün yaşamında ve sanatında temel bir öge olarak hep ifadesini bulacaktı.

Daha o zamanlardan Ruhi Su, sadece, türkülerin gizli kalmış müziksel cevherlerini kendi geliştirdiği bir üslupla tüm güzelliği ve parlaklığı içinde sergileyen büyük bir ses sanatçısı değildi; sanat-toplum ilişkisini doğru kurmuş, sanatçının toplumdaki işlevi ne yönde kullanması gerektiğinin bilincine varmış bir aydındı da. Halk türkülerine bu bilinç ve anlayışla eğiliyordu. Türküler halkın yaşamını dertleri, acıları ve sevinçleri, özlemleri, direniş ve başkaldırılarıyla dile getiren, çağın koşullarına ve çok sesli ileri müziğin gereklerine göre geliştirilmeye açık zengin bir kaynak, bir birikimdi Ruhi için.

1950 baharında demokrasi ve özgürlük vaatleriyle ülkenin yönetimini CHP'den devralan Demokrat Parti bir yıl sonra, Türkiye işçi sınıfı hareketine -Türkiye Komünist Partisi'ne- onu yok etmek kastiyle çok ağır bir darbe vurdu. 1951 güzünden 1953 güzüne kadar süren çok geniş tutuklamalar yapıldı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü binası Sansaryan hanın üst katı sözde "Tutukevi"ne çevrilerek, tutuklananlar, Harbiye'deki askeri cezaevine gönderilmeden önce, aylarca, kimileri yılları aşkın burada, polisin elinde kaldılar. Büyük işkence gördüler, Ruhi de bunlar arasındaydı. Yıkanmak üzere gönderdiği çamaşırlarında kan lekeleri vardı. Ruhsal veya akli dengesi bozulanlar, Bakırköy akıl hastanesine gönderilenler oldu. Bu arada Meclis 141 ve 142. maddelerin hükümlerini daha da ağırlaştırdı. 1954'ün ilk haftasında başlıyan uzun yargılamalardan sonra Ruhi Su beş yıla mahkûm edildi.

Hapisten çıktığında Ruhi Su ne yılgındı, ne de işçi sınıfının davasına olan inancını yitirmişti. Sapasağlamdı. Ne var ki, bu çetin sınavdan geçerken hareketin kadrolarında meydana gelen derin bölünmeler ve çekişmeler yüreğini derinden yaralamıştı. Ruhi bölünmelerde taraf olmıyacak, bundan böyle işçi sınıfı ve emekçi halkın

davası yolunda sanatıyla yürüyecekti.

1960 ve 70'li yıllarda işçi sınıfının politik hareketi tarihsel gelişme koşullarının sonucu birbirinden ayrı ve farklı, ama birbirlerine zıt olmayan biçimlerde örgütlenince de, Ruhi, her ikisine karşı olumlu bir tutum benimsemeyi seçti. O, işçi sınıfımızın hareketine, bütününde bağlıydı.

1965 güzünde Cebeci pazarında yaptığımız seçim mitingi sona ererken, kalabalığın içinden bir türkü yükseldi: "Hayali gönlümde yadigâr kalan/Bir yanım deryada çalkanır şimdi" dizeleriyle başlayıp "Yaralarım su içinde kanıyor... Bir yanımda Suphi, Nejat dönüyor" dizeleriyle sürüp giden bir türküydü bu. Ruhi Su'nun bir türküsü. Söyleyenler de TİP'li gençlerdi. Bir kaç yıl sonra, Ortadoğu Üniversitesi'nin tıklım tıklım dolmuş anfisinde verdiği konsere Ruhi Su "Vedat Demircioğlu Türküsü"yle başladı. Vedat Demircioğlu antiemperyalist mücadelede Türkiye İşçi Partisi'nin verdiği ilk şehitti. Amerikan 6. filosuna karşı yapılan büyük protesto yürüyüşünün gecesi öğrenci yurdunu basan polislerin copları altında can vermişti. Ruhi Su için Mustafa Suphi, Ethem Nejat, Vedat Demircioğlu ve diğer şehitler, hepsi aynı yüce dava uğruna yaşamlarını yitirmiş yiğitlerdi. Gerçekten de öyledir. Ruhi Su ayırıcı değil, birleştiriciydi.

Türküler Ruhi Su'nun toplumsal mücadele silahı olmakla beraber, Ruhi bu silahın sanatsal niteliğini hiç mi hiç gözden kaçırmadı. Söylediği türküleri, çıkardığı plakları son derece titiz ve sebatlı bir çalışma ile hazırlardı. Doğuştan müziğe olan istidadına, ender rastlanan o güzel basbariton sesine, ilerici ve doğru dünya görüşü ve sanat anlayışına eklenen bu ciddi ve sebatlı çalışmalarıyladır ki, Ruhi Su, türkü dalında ilerici aşamalara doğru gelişmeye açık köklü bir yenilenmeyi başardı. Türküler üzerinde bu ciddi çalışmalarıyladır ki, o, çağın çok sesli ileri müzikleri alanına "kendimize özgü bir üslupla" girebilmemizin yolunun eski saray müziğinin devamından değil, yaşıyan halk müziğinden geçtiğini gözlemledi ve türkülerin seslendirilmesine bize özgü bir üslup getirerek bu üslubu tüm karşı koymaları aşarak kabul ettirdi.

İnsanlar, öldükten sonra da, sağlıklarında topluma yaptıkları katkıyla yaşarlar. Çağdaş uygarlık ve kültür binlerce yıl boyu milyonlarca ve milyonlarca insanın adsız katkılarının birikimidir. Ruhi Su gibiler ise adları ve katkıları bilinerek saygı ve sevgiyle anılarak yaşarlar.

Çark Başak, Sayı 34 (111), Kasım 1985

8 Ekim - Partimizin Onur Günü

İsviçre'de yapılan toplantının Anma Komitesi'ne gönderilen mesaj.

Değerli yoldaşlar, dostlar,

Parti Onur Günü toplantınızı en sıcak, en içten yoldaşlık duygularıyla selamlarım. 8 Ekim gününün Parti Onur Günü olarak kabul ve ilan edilmesine yol açan kanlı olay, yüreklerimizi ne denli derinden yaralamış, acılı ve üzücü olsa da, taşıdığı anlam onur vericiydi. Yaşamlarının baharında, fidan boylu yedi genç yoldaşımızın kahbece öldürülmeleri kişisel nedenlerden ötürü değildi. Yalnızca Türkiye İşçi Partisi militanları oldukları içindir ki, 8 Ekim 1978 günü, sabahın çok erken saatlerinde, gün ağarmadan önce, azgın faşist çetelerce yataklarında vuruldular. O an belki de düşlerinde hâlâ, 7 Ekim akşamı büyük bir coşkuyla sona ermiş olan görkemli Parti toplantısını yaşıyorlardı, faşist çetecilerin öfkesini, hıncını son noktasına kadar kabartan Parti toplantısını...

8 Ekim Bahçelievler toplu kırımı faşistlerin ve gericilerin Türkiye İşçi Partisi'ne ve partililerine yönelttikleri kaba kuvvet saldırılarının, işledikleri cinayetlerin ne ilkiydi, ne de sonuncusu oldu. Türkiye İşçi Partisi 1961-1980 arası yüzlerce saldırıya uğradı, onlarca şehit verdi. Bu saldırı ve cinayetlerin ardında kendi sınıfsal ve bencil çıkarlarından başka bir şey gözetmiyen sömürücü, baskıcı egemen güçler, onların iktidarları ve yakın işbirliği ettikleri emperyalizm vardı. Bu ortak çıkarları açısından Türkiye İşçi Partisi ve partililerinden korktukları için saldırtıyor, öldürtüyorlardı.

Korkuyorlardı, çünkü:

- Türkiye İşçi Partili olmak, insanın insanı sömürmesine, zulüm ve baskının her türlüsüne karşı çıkmaktı,
- Türkiye İşçi Partili olmak, haksızlığa, adaletsizliğe, yoksulluğa, sefalet ve cehalete karşı çıkmaktı,
- Türkiye İşçi Partili olmak, emperyalizmin askeri ve politik hegemonyasına, dünyada silahlanma yarışını hızlandırma, savaşa hazırlanma politikalarına karşı çıkmaktı.

Karşı çıkmaktan da öte, Türkiye İşçi Partili olmak tüm bu kötülüklerin ortadan kalkması için; insanların barış içinde, insanca hakça, sömürüsüz ve özgür bir düzen içinde yaşayabilecekleri bir dünyaya kavuşabilmeleri için bilinçli, özverili, cesur ve aralıksız mücadele etmektir.

8 Ekim 1978 günü hunharca katledilen genç yedi yoldaşımız ve onlardan önceki ve sonraki şehitlerimiz, hepsi, bu yüce, bu eşsiz dava uğruna can verdiler. Onları kalplerimize gömdük; hiç unutmadık ve unutmayacağız. Ama bu yetmez. Onların boşuna ölmediklerini ispatlamalıyız. Onları barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm yolunda daha ileri mevzilere doğru verdiğimiz mücadele ile yaşatıyor ve yaşatacağız. Bu mücadeleyi daha da güçlendirmek, genişletmek ve hızlandırmak hem

kendi işçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza, hem dünya işçi sınıfı hareketine, hem de devrim şehitlerimize karşı borcumuzdur.

Türkiye'de faşist devlet terörünün çok çetin koşullarında, hiç geri basmadan, ama maceracı yollara da sapmadan, akıllı, tutarlı, cesur ve başarılı Parti mücadelemizle bu yükümlülüğümüz bir süreç içinde yerine getiriliyor. Biz yurt dışındakilere düşen görev bu ana mücadeleye her yoldan ve bütün gücümüzle destek ve yardımcı olmaktır.

Hedefimiz, mücadelemizde daha ileri mevzilere varmaktır.
Yaşasın Türkiye işçi sınıfı!
Yaşasın barış ve demokrasi güçlerinin eylem birliği!
Yaşasın proleter enternasyonalizmi!

Çark Başak, Sayı 34 (111), Kasım 1985

TİP-TKP ORTAK KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Aralık 1985

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne;

Değerli yoldaşlar;

Son doruk toplantısı ve bu toplantıda alınan mesafe, ad'la ilgili henüz çözümlenememiş durum saklı kalmak kaydıyla, memnunlukla karşılanmış, bugüne kadar yürütülen birleşme görüşmelerinde önemli bir aşama olarak değerlendirilmiştir.

Ad konusu henüz kurulumuzca yeniden ele alınıp bir sonuca bağlanmış değildir. Çünkü bunun için, konunun, her iki partinin düşünce ve görüşleri, bunlara yol açan etkenler... gibi öğelerle birlikte milli ve milletlerarası alanlarla ilişkili verilerinin de ayrıntılarıyla bilinmesine gerek duyulmuştur. Bu verilerin elde edilmesi ise elimizde olmayan nedenlerle gecikmektedir ve daha da gecikeceğe benzemektedir.

Oysa, ilk ataletin ortadan kaldırılarak belli bir mesafe alındıktan sonra yeniden durgunluğa meydan vermeksizin, çalışmaların giderek daha büyük bir ivmeyle sürdürülmesi ve kısa sürede sonuca ulaşılması genel bir doğa kuralı olduğu gibi, olayımızda da öncelikle geçerli görünmektedir.

Diğer yandan, son toplantıda kurulmasına karar verilen Komisyon'un ad'dan sonra görüşeceği diğer gündem maddelerinde, hemen bir sonuca ulaşmasına fiilen olanak olmadığı, karşılıklı ilk yaklaşımlardan ve belli görüş birliklerinin oluşturulmasından sonra, bu çerçeve içinde, ele alınan konular ve hatta belki konu bölümlerinin, oluşturulacak alt komisyonlar ve/veya raportörlere havale edileceği ve onların çalışmalarının daha sonraki toplantılarda yeniden ele alınacağı doğaldır.

Yukarda belirtilen noktaları değerlendiren Kurulumuz,

a) Son toplantıda kurulmasına karar verilmiş bulunan Komisyon'un toplanarak çalışmalara başlamasını;
b) Gene aynı karar gereğince ilk madde olarak ad konusunu ele alacak olmakla birlikte, o sırada yukarda açıklanan nedenlerden dolayı kurullarımız bu konuyu kendileri açısından henüz bir sonuca bağlayamadıkları takdirde, konu gündemin ilk sırasında kalmakla birlikte görüşülmesinin daha sonraki toplantıya bırakılarak gündemin diğer maddelerinin görüşülmesini ve böylece, o konuların da sonuca bağlanmasında önemli zaman kazanımının sağlanmasını;
c) Komisyon gündeminde bulunan ortak ad, ortak program, ortak tüzük, birleşmenin dayanağını oluşturacak ortak tarih tezi ve en üst kurullardan başlayarak örgütsel birliğin sağlanmasında yapılacak işlemler, bunların gerçekleştirilmesiyle ilgili bir takvim saptanması maddelerine, bu takvim süresinin her iki parti üye, yandaş ve kamuoylarının birbirine daha sıkı kaynaştırılması açısından da değerlendirilmesi maddelerinin eklenmesini

önermektedir.

Önerilerimizi, elimizde olmayan nedenlerden doğabilecek gecikmeleri önlemek ve bir an önce her iki tarafça da özlenen sonuca ulaşmak bakımından ortak çalışmalara önemli zaman kazandıracağı inancıyla, Komite'nizin dikkatine sunmaktayız.

Yoldaşça duygularla.

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi a.
Behice Boran
Genel Başkan

TÜSTAV Arşivi

TKP MK'YA CEVAP

Aralık[?] 1985

Birlik görüşmelerinin bir tıkanıklık noktasına vardığına ilişkin tesbitiniz doğrudur. Biz de aynı kanıdayız. Bu nedenle yeni bir doruk toplantısı talep ettik. Bu tıkanıklığın nedeninin, bizim "baştan beri sunduğumuz önerimizde bugüne dek hiç bir değişik[lik] yap[ma]mamız", "ödün vermez, katı bir tutum" sürdürmemiz olduğu yollu iddianıza gelince, biz de sizin için aynı iddiayı ileri sürebiliriz. Son yazılı önerilerinizi tartışmadan reddetmemiz, bir doruk toplantısına gerek duymamız da bundan dolayıdır. Son önerileriniz de, birleşmenin sizin deyiminizle "modeli" konusunda hep aynı temel anlayış ve yaklaşımın görünürde değişik bir formülasyonunun yapılması çabasından başka bir şey değildi.

Böylesi bir taktikle bir yere varılabileceği kanısında değiliz. Ayrıntıları şimdilik bir yana bırakarak, birleşme sorununun köküne inmek gerekiyor; bunda anlaşmıya varılabiliyorsa, somut ayrıntılara ilişkin sorunlar kolayca çözülebilir.

Herhangi iki parti ve partilerimiz iki yoldan tek bir partiye dönüşebilir.

1- İkisinden birisi kendisini feshederek, diğerine katılma kararı alır ve katılır. Bu, gerçek anlamda bir birleşme değil, katılma yoluyla bütünleşme ve tekleşme yöntemidir.

2- İki parti birer tüzel kişi olarak yetkili temsilcileri aracılığı ile biraraya gelir, verili örgüt şemasına göre (Marksist-Leninist komünist partilerin örgütsel şeması bellidir) en üstten en alta kadar tüm örgütsel organ ve birimleri iki partinin bileşimi olarak belirli ve kesintisiz bir zaman süresinde oluşturur.

İki parti böylece birleşip tekleşmiş olur.

Bu birleşme süreci, temelde varolan genel ideolojik birliğin, günümüz koşulları Marksist-Leninist öğreti ışığında irdelenip değerlendirilerek ayrıntılı güncel bir somutluğa kavuşturulması çalışmalarıyla birlikte yürütüleceği tabiidir. Parti içi böyle bir ideolojik birlik oluşturmadan birleşme elbette mümkün değildir.

Bugüne kadar olan görüşmeler ve yazışmalar göstermiştir ki, düşündüğünüz ve "birleşme modeli" olarak önerdiğiniz şey, iki partinin birleşmesi değil, birinin diğerine (TİP'in TKP'ye) katılmasıdır; hatta yukarıda 1 no'lu paragrafta belirtilenden daha da bir katılmadır. Siz diğer partiden, yani bizden, yalnızca kendi seçtiklerinizi birleşik partiye almak isteğindesiniz. Çifte yapılı bir birleşik parti "model"inde ısrar etmenizin gerekçelerinden biri de gerçekte budur. İstemedikleriniz, birleşik partinin dışında, ama ona bağımlı bir yapısal bölümde yer alacaklardır. Bu tür birleşme biçimi önerileriniz bu temel "model"in varyasyonlarıdır.

Biz ise gerçek anlamda birleşmeden yanayız. Katılma değil, birleşme yoluyla işçi sınıfımızın tekleşmiş Marksist-Leninist, yani komünist partisini oluşturmaktır başarılması gereken iş. Çünkü, bir, her iki partinin de ülkemiz işçi sınıfı politik

hareketine katacağı kazanımları vardır; iki, kadrolardan ve militanlardan hiç -veya en az- bir kayıpla birleşmek, tek bir bütün haline gelmek ancak bu nitelikte bir birleşme ile mümkündür. Zaten yeterince ve gerektiğince güçlü olmayan işçi sınıfımız hareketinin kadro ve aktif eleman kaybına tahammülü yoktur.

"Eskidi" dediğimiz, açıklanan protokolda da teyit edildiği üzere, ikisi de Marksist-Leninist ve proleter enternasyonalist, yani komünist partiler olan TİP ile TKP'nin birleşmesidir doğal, mantıklı ve gerekli olan. Türkiye işçi sınıfı hareketinin tarihsel koşullarından doğan bu ikilik, o koşulların ortadan kalkmış olmasıyla ortadan kalkmalıdır. Bu ikilikle zedelenen "tek ülke tek parti" ilkesi de ancak böyle yerine oturur, işlerliğe kavuşur.

Bize göre, iki partinin birleşerek ülkemiz işçi sınıfı politik hareketinin örgütsel tekleşmesini sağlamaları, mümkün olmanın da ötesinde, bizlerin iradesini aşan nesnel bir zorunluluktur. Bunu yerine getirmenin yükümlülüğünü ve sorumluluğunu ortaklaşa taşıyoruz.

Biz bir birleşme "modeli" önermedik, her hangi bir "model"imiz yok da. Birleşme kavramının ve olgusunun mahiyetini, gereklerini açıkladık. Bu bir ilke bile değildir, "eşyanın tabiatı["], yani birleşme olgusunun tabiatıdır.

"Legalitede birleşme", "illegalitede birleşme" ayrımının ve birincinin "şimdilik ertelenmesi" görüşünü de aynı nedenle, yani nesnel gerçekliğe uymadığı için karşı çıkıyoruz. Yasal bir parti mevcut değil ki, legalitede birleşme ve böyle bir birleşmenin şimdilik ertelenmesi söz konusu olabilsin. Var olan, Marksist-Leninist ve proleter enternasyonalist nitelikte, yani komünist iki illegal parti. Bunlar birleşip tek parti olduktan sonra, gün gelir legal bir parti oluşturmanın koşulları oluşursa, birleşme ile oluşan illegal parti artık ortadan kalkmış bulunan TİP'in toplumsal meşruiyetini, legal parti kurabilme olanaklarını da devralmış olacağından, pek bir zorluk çekmeden legal partiyi kurdurtabilir. Eğer bizim bütün istek ve tutarlı, sebatlı uğraşımıza rağmen birleşme gerçekleşmez ise, söz konusu nesnel koşullar oluştuğunda illegalitedeki TİP, bu varlığını koruyarak, legal bir parti kurabilme olanaklarını kendi başına kullanmak durumunda kalacaktır.

Burada bir parantez açarak, "eski", "aşılmış" diye küçümsediğiniz protokol üzerinde kısaca durmak gereğini duyuyoruz. Protokol, içeriği, anlamı ve önemi itibarıyla geçerliliğini ve güncelliğini tam koruyor. Tarihi itibarıyla eskidir yalnızca. Bu da imzalanma tarihinden hemen sonra açıklanmasına sizin karşı çıkışınızdan, açıklamanın ertelenmesini isteyişinizden olmuştur. Sonra bu erteleme hiç açıklamama isteğine dönüştü. Açıklanmasını istemeyişinizin nedeni de ne "konunun hassasiyeti", ne de "kamuoyunda erken bir iyimserlik yaratmamak" kaygısıydı. Gerçek nedeni konusuna burda girmek istemiyoruz. Yalnız, bu konuyu geçerken şöyle bir işaret edelim ki, TİP'in Merkez Yürütme Kurulu adında bir organı bulunmadığını bildiğiniz halde mektubunuzu TİP Merkez Komitesi'ne değil de mevhum bir Merkez Yürütme Kurulu'na hitaben yazmanız Protokol'u açıklamak istemeyişinizin gerçek nedeniyle ilişkili[di]r.

Protokolun açıklanmasında ısrarımıza ilişkin olarak bu ısrar "protokolda 'örgütsel birlik' sözcüğünün yer almasının dışında bir nedene dayanmıyordu" demenize doğrusu biraz şaştık. Açıklanan protokolda "örgütsel birlik" sözcüğü yer almıyor

ki!.. Bizim metinde kullandığımız "örgütsel politik birlik" ibaresinde siz "örgütsel" kelimesine itiraz edip kendi deyişinizle "biçimini değiştirme önerisi" yapınca biz hemen "örgütsel kelimesini kaldıralım" dedik, tarafınızdan kabul edildi ve protokol örgütsel kelimesi olmaksızın "politik birlik"den söz ederek yazıldı ve açıklandı.

Yazınızda, iki parti arasında "politik birlik sürecinin ilk etabı olan eylem birliği"nin "genel olarak tamamlandı"ğını belirtmenizi önce olumlu karşıladık. Durum böyle olunca politik birlik büsbütün güncellik ve ivedilik kazanıyordu. Ama hemen arkasından yazdığınız bir iki cümle bu olumlu izlenimi sildi. "Özellikle ülkede birçok kanaldan aldığımız bilgilere göre oradaki TİP'liler 'Politik birlik sorunu çözülmeden eylem birliği yapmayız. Dışarda alınan kararlar bizi bağlamaz'" diyorlarmış. Ama "buna karşın kimi yerlerde ise olumlu ilişkiler kurulabilmekte" imiş.

"TKP olarak bu ve benzer sorunların çözülebileceğine" inandığınızı belirttiğinize göre yukarıdaki sorunun varlığına inanıyorsunuz demektir. Hal böyle olunca eylem birliğinin tamamlanmasından, politik birlikten söz etmenin, tartışmanın ne gereği var? Faşist cunta ile onun sözde sivil hükümetine ve emperyalizme karşı mücadele ülkede verilmek ve kazanılmak durumunda, Avrupa'da değil. Ülkedeki TİP'lilerin durumu yazdığınız gibiyse, bizler, aldığı kararlar ülkedeki partililerce uyulmayan "dışarda"kiler isek, TİP'le eylem birliği ve politik birlik için ne uğraşıyorsunuz? Yoksa bu çifte birliği yalnızca Avrupa ile sınırlı olarak mı öngörüyorsunuz?

Birçok kanaldan aldığınızı söylediğiniz "bilgi"lerin kaynağı tektir. Kendisi ismen bildiğimiz ve şahsen çok yakından tanıdığımız bir kimsedir. Aynı "bilgi"leri Almanya'da bir yoldaşımıza da aktarmıştır, kendisinin ilk elden edindiği bilgi olarak da değil, ülkedeyken bir başkasından duydukları olarak. Kendisinin sizin tarafla temas ettiğini de öğrendik.

Partimiz içinde iç-dış ayrışması veya diğer herhangi bir çatlak yoktur. Ülkedekiler de bizim gibi açıkladığımız anlamda birleşme -katılma değil- üzerinde ısrarlıdırlar, ama eylem birliği girişimlerinden de geri durmamaktadırlar. Bu konuda karşılaştıkları olumsuzluklardan, eylem birliğinin gelişememesinden şikâyetçidirler. Buna rağmen, ülkede yalnızca yer yer, ayrı ayrı durumlarda değil, partiler olarak bütününde eylem birliği konusunu ele alabilmek için ikili ilişkiler kurulmasını istediler. Geçen yıl bir doruk toplantısında size böyle bir öneri yaptık. Kabul ettiniz, ama bugüne kadar ülkede temas kurulabilecek kimseyi bildirmediniz.

Önümüzdeki doruk toplantısında, üç madde olarak önerdikleriniz doğal olarak görüşülüp tartışılacaktır.

Yakında görüşmek üzere yoldaşça selamlarımızla.

TÜSTAV Arşivi

TİP 25 YAŞINDA

TİP'in 25. yıldönümünü kutlama toplantısında yapılan konuşma, 13 Şubat 1986.

Değerli yoldaşlar, dostlar,

Türkiye İşçi Partisi'nin 25. kuruluş yıldönümüne hoş geldiniz, sevincimize sevinç kattınız.

Yirmi beşinci yılımızı elbette dünya ve yurtiçi koşulların çok daha iyi olduğu bir ortamda kutlamak isterdik. Ne var ki, bugünün olumsuz koşullarında dahi genel sürecin ulusların bağımsızlığı, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm doğrultusunda geliştiğini bilen bizler için, komünistler için kötümserliğe kesinlikle yer yoktur.

Üstelik, 1985'e kıyasla 1986 yılına göreli ölçüde de olsa, daha umut verici koşullarda girdiğimizi söyleyebiliriz. 1985'e uluslararası gerginliğin uç noktaya tırmandırıldığı koşullarda girmiştik. Ancak Sovyetler Birliği'nin ardı ardına yaptığı silahlanma yarışını durdurmaya ilişkin girişimler ve Gorbaçev-Reagan zirve toplantısıyla bu gerginlik yıl sonlarına doğru önemli ölçüde yumuşadı ve dünya daha nefes alır hale geldi. Ocak ayında SBKP Genel Sekreteri Gorbaçev'in 15 yıl gibi kısa bir sürede tam bir nükleer silahsızlanmaya ilişkin son önerisi yumuşama sürecini daha da güçlendirecek niteliktedir. Bu öneri Reagan ve çevresini şaşırtmış, onları benzer durumlarda daha önce yaptıkları gibi, hemen olumsuz bir tepki ile öneriyi geri çeviremiyecek bir duruma sokmuştur. Dünya halkları ve barış güçleri içinse bu öneri nükleer silahlardan kurtulma ve barışın korunması konusunda büyük umut ve moral güç kaynağıdır.

Bir basın haberine göre Reagan yönetimi bir karşı-öneri hazırlamaktadır. Genel Sekreter Gorbaçev'in önerisini prensip olarak kabul edip görüşme masasına oturmaya yanaşmamasının başta gelen nedeni, önerinin Stratejik Savunma Görüşmesi'nden, yani uzayı silahlandırma tasarısından kesinkes vazgeçilmesi koşuluna bağlı olarak yapılmış olmasıdır. Sovyetler Birliği'ne karşı askeri güç üstünlüğü kazanma ve dünyayı Amerika'nın hegemonyası altına alma peşinde koşan Reagan yönetimi ve ardındaki, savaş ve uzay sanayiine egemen büyük tekeller bu koşula şiddetle karşıdırlar. Uzayı silahlandırma girişimi için harcanacağı hesaplanan, birkaç yüz milyar doları aşarak trilyonu bulacağı, belki de geçeceği tahmin edi[le]gelen nedeni, önerinin Stratejik Savunma Girişiminden, yani uzayı silahlandırma tasarısından [...]

Ayrıca, militarize olmuş, dengesi savaş sanayiinden yana hepten bozulmuş ABD ekonomisini ayakta tutabilmek için de uzayı silahlandırma girişiminin gerekli görüldüğü anlaşılıyor. Amerikan ekonomisi kapitalizmin kendi normlarına göre bile "sağlıklı" sayılabilecek bir ekonomi değildir. ABD dünyanın borçları, bütçe, dış ticaret ve ödemeler dengesi açıkları en büyük olan devletidir. Uluslararası Para Fonu

IMF'in Başkanı Larosiere dahi, ABD daha ne kadar zaman başkalarının paralarıyla işleri yürütebilir, sorusunu sormaktadır. Bilindiği gibi ABD'nin söz konusu mali açıkları ve yatırım fonu ihtiyaçları yüksek faizler dolayısıyla başka devletlerden ABD'ye yeniden sermaye akışlarıyla dengelenmektedir.

Öte yandan, Reagan'ın överek savunduğu uzayı silahlandırma sisteminin iddia edildiği gibi bir savaş vukuunda Sovyet füzelerine karşı yüzde yüz başarılı bir sistem olabileceği de imkânsız görülmektedir. Konu, ABD'de geniş çapta tartışılmakta, ilgili dallardaki bilim adamlarının büyük bir bölümü girişime karşı çıkarak örgütlü ve etken bir biçimde kamuoyunu uyarmaktadırlar. Askeri uzmanlar arasında da aynı görüş ve tutumda olanlar az değildir.

Sıraladığımız bütün bu koşullar, Genel Sekreter Gorbaçev'in 2000 yılına kadar nükleer silahları tam tasfiye önerisinin etkililik gücünün karşı tarafça da ergeç şöyle veya böyle kabul edilme şansını artırmaktadır. Bir avuç gelişmiş kapitalist ülke dışında dünya devletlerinden büyük çoğunluğun bu öneriyi destekliyeceği kuşkusuzdur. ABD'nin Avrupalı müttefikleri bile öneriye, açıkça karşı tavır alamamışlardır.

Silahlanma yarışını durdurma, silahsızlanmaya yönelme konusunda ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki görüş ve tutum farklarının kaynağında iki sistemin, kapitalizm ile sosyalizmin tabiatının birbirinden farklı oluşu vardır. Kapitalizm her zaman, sıkışınca sorunlarını savaş yoluyla çözme yoluna gitmiştir. Şimdi de, genel bunalımı gittikçe derinleşen dünya kapitalist sisteminin başını çeken ABD sorunların çözümünü silahlanmayı tırmandırmada, olası bir savaşta arayarak sistemi ayakta tutmaya çabalamaktadır. Oysa savaş sanayiini geliştirmek sınırlı olan dünya kaynaklarının israfından başka bir şey değildir, bu nedenle de uzun vadede ekonomiyi zayıflatan, sorunlarını artıran bir etmendir. Sosyalizmin ise ekonomiyi, sosyalist sistemi ayakta tutabilmek için savaş sanayiini geliştirmek, silahlanmayı hızlandırmak, savaş hesapları yapmak gibi bir sorunu yoktur. Tam tersine, en büyük hızla ekonominin gelişip güçlenmesi ve bununla birlikte toplumun her alanda ilerleyebilmesi için tabiat ve insan kaynaklarının silahlanma ve savaş hazırlıkları için israf edilmemesi gerekir. Silahlanma ve askeri güç sadece sosyalist sistemi ve ülkelerin sosyalist kazanımlarını saldırılara karşı korumak içindir; bunu da en düşük düzeyde tutabilmek için silahsızlanma ve barış içinde birarada yaşama konusunda karşılıklı anlaşma gerekir.

Bu açıdan bakınca, Sovyetler Birliği'nde bilimsel ve teknik devrimi hızlandırma, ekonomiyi baştanbaşa en ileri teknoloji ile donatma ve yeniden düzenleme yönünde alınan kararlar ve başlatılan girişimlerin ülke sorunlarını aşan bir anlam ve önem taşıdığı açıktır. Bu dev atılım dünya güçler dengesinin barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm güçlerinden yana değişmesini hızlandıracaktır.

Tüm bu söylediklerimiz, nükleer savaşa ve silahlanmaya karşı, dünya barışı ve güvenliği için tüm barış güçlerinin birleşik mücadele vermeleri gereğini elbette ortadan kaldırmamaktadır.

Türkiye'ye gelince, oradaki gelişmeler de, gönlümüzün istediği ölçü ve nitelikte olmasa bile, genelinde olumlu bir çizgi izlemektedir, denilebilir. Özal ekonomi politikasının iflası açıkça ortaya çıkmıştır. Bu politika kendi hedefleri ve ölçütleri açısından dahi başarılı olamamıştır. İki baş hedeften biri olan enflasyonun %50 do-

layından aşağı pek indirilemediği ve bu gidişle indirilemiyeceği artık biliniyor. İkinci baş hedef olan ve çok övülen ihracat artışı ise Özal'ın ekonomi politikasına başarı notu verdirecek türden değildir. İhracat, ekonominin gelişip güçlenmesi, üretimin çeşitlenip artması, kalitenin ve üretkenliğin yükselmesinin, uluslararası piyasalarda rekabet edebilir düzeye erişmesinin doğal sonucu olarak artıyorsa izlenen ekonomi politikasına başarı notu verdirir. Oysa bunun tam tersine, yatırımlar, ekonomik büyüme durdurulmuştur; ulusal paranın değeri sürekli düşürülmekte, halkın yiyeceğinden, giyeceğinden, kullanacağından keserek dışarı mal gönderilmektedir. Üstüne üstelik, ihraç malları maliyetin altında fiyatlarla satılıp aradaki farkı devlet bol keseden ihracatçıya ödemektedir.

Yapıldığı iddia edilen ihracatın ne kadarının gerçek olduğu da şüphelidir. Böylesine bir ihracat artışı izlenen ekonomi politikasına başarı notu verdirmez, aksine onu mahkûm eder. Bu anlattıklarımızın ve daha başka sosyo-ekonomik nedenlerin sonucu, Özal'ın ekonomi politikasını tartışmanın ötesine geçilmiş, alternatif ekonomi politikası arayışları yoğunlaşmıştır.

Politik durumda ikili bir süreç gözlemleniyor. Bir yandan, politik baskılar sürüyor, işkence haberleri basından eksik olmuyor, hatta göstermelik parlamentoya kadar yansıyor, doğuda Kürdistan'da "eşkiyaya karşı operasyonlar" yaftası altında sürdürülen askeri harekâtta insanlar kim vurduya gidiyor, Kürt halkı bu bahane ile eziliyor. Siyasi davalar yenileri de açılarak sürmekte, ağır mahkûmiyetlerle sonuçlanmaktadır. 1982'de açılan birinci TİP davasında, partimizin 4 yönetici ve kurucusuna verilen 5-12 yıl arasındaki hapis cezaları, ek sürgün cezalarıyla birlikte geçen ay Askeri Yargıtay'ca onaylandı. Henüz kesin sonuçlanmayan diğer üç davada da 207 il ve ilçe yöneticisi yargılanmaktadır. Ayrıca tek tek veya az sayılarda TİP üyelerine karşı açılmış ve kimi sonuçlanmış, kimi sürmekte olan başka davalar da vardır. Bu yoldaşlarımız yargıçlar önünde partili olmanın bilinciyle davranmakta, Türkiye İşçi Partisi'ni sonuna kadar savunmaktadırlar.

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi davasının da aynı biçimde biteceğini söylemek yanlış olmaz. Politik örgütler olmayan DİSK ve Barış Derneği davalarının dahi, iç ve dış kamuoyunun tüm tepkilerine karşın mahkûmiyetle sonuçlanması ihtimali kuvvetlidir.

Askeri faşist cunta 1980-83 arası çıkardığı yasalar ve yaptırdığı anayasa ile devlet terörüne dayanan parlamenter kılıklı devlet biçiminin hukuksal yapısını oluşturduktan sonra, tüm devlet daire ve kurumlarında, üniversite ve okulların öğretim kadrolarında büyük bir "temizlik" yaparak oraları gerici faşist kişilerle doldurdu; bu operasyon kapsamı genişletilerek sürdürülmektedir. Türkiye'de öğretimin zaten pek yüksek olmayan bilimsel düzeyi iyice düşürülmektedir.

Öte yandan, politik ve toplumsal muhalefet yükselme işaretleri vermektedir. Kimi politik yasaklar kırılarak cuntaya, sivil hükümetine, rejime karşı dolaylı ama sert eleştiriler yapılmaktadır. Aydın ve gençlik kesimlerinde ve işçi sınıfının sendikal hareketinde canlılık gelişiyor. Kimi sendikalar direnme yanlısı bir tutum ve çalışma içindeler. Cunta hükümetine bakan vermiş, uzlaşmacı Türk-İş sendikal konfederasyonu yönetimi bile işçi kitlesinden gelen baskıya dayanamıyarak istemeye istemeye protesto mitingleri düzenlemeye yöneliyor.

Partiler düzeyindeki politik muhalefette birbirinden çok farklı iki eğilim belirmiştir. Anayasayı demokratik yönde değiştirme gereği üzerinde birleşmektedirler; ama Sosyal Demokrat Halkçı Partinin başını çektiği eğilim, 12 Eylül askeri faşist darbesini ve oluşturduğu bugünkü rejimi veri olarak kabul edip bu rejim içinde iktidarı kazanmak ve anayasayı değiştirmek yönündedir. Doğru Yol Partisi'nin başlattığı ve Demokratik Sol Parti'nin katıldığı ikinci eğilim ise, 12 Eylül darbesini, anayasasını, rejimini reddetmekte, demokratik özgürlükleri sağlayacak yeni bir anayasa ve rejim oluşturmayı hedeflemektedir. Bu eğilimdeki iki parti demokratik sağ ile demokratik solun (yani eski AP ile CHP'nin) üzerinde anlaştıkları ve birlikte savunabilecekleri bir anayasa yapılmasını öngörmektedirler.

12 Eylül'ün bütün sonuçlarıyla toptan reddi doğru bir tutumdur; öngörülen yeni anayasanın güvence altına alacağı demokratik özgürlükler Demokratik Sol Parti'nin solundaki görüşlerin de partileşme özgürlüğünü kapsarsa, bu ikinci eğilim Türkiye politik yaşamında desteklenmesi gereken ileri bir adımın ifadesi olur.

Ne var ki, Türkiye işçi sınıfının politik hareketi ve bütününde Sol-Birlik bu tür gelişmeleri desteklemek ve ilgili güçlerle eylem birliğine yönelmekle yetinmeyip, toplumda etkin, giderek belirleyici bir rol oynayabilmeyi hedeflemekle yükümlüdürler; çünkü bugünkü rejimin tasfiyesi ve 1980 öncesinden daha gelişkin ve gelişmeye açık bir demokrasiye geçiş, ancak bu güçlerin emperyalizme ve büyük tekelci sermayeye karşı birleşik örgütlü mücadelesi ve geniş kitleleri bu mücadele içine çekebilmeleri ile mümkündür. Kendiliğinden oluşan bir süreçle, demokrat burjuvaların girişimleriyle oluşacak bir demokrasi, kimi olumlu değişiklikler getirse bile, özde 1980 öncesinden pek öteye gitmez, hatta daha geri olma olasılığı da yok değildir.

Uluslararası güçler dengesi açısından Türkiye güçlü, etkin bir devlet değildir, ama bugünkü yönetim onu bölgede büyük bir askeri güç, lider devlet konumuna getirmeye heveslenmekte, hızla silahlanabilmek için her yola başvurmaktadır. Daha önemlisi, nükleer silahlar ve ağır bombardıman uçakları barındıran Nato ve Amerikan üsleriyle, bu ikisi tarafından modernize edilip donatılan askeri hava alanlarıyla, Amerikan Çevik Müdahale Güçleri'ne sağlanan "kolaylık"larla, ve ABD'nin Ortadoğu politikasının bir aracı olmaya dönüşmekle Türkiye, bölge ve dünya barışı için tehlikeli bir konuma sürüklenmiştir, daha da sürüklenmektedir. ABD ile yapılmış olan Savunma ve İşbirliği Anlaşması'nı daha büyük para ve silah elde edebilme yönünde değiştirebilmek için Türkiye bu anlaşmanın yeniden görüşülmesini talep etmiştir; oysa bu görüşmeleri Reagan yönetimi, tam tersine, kendi isteklerini Türkiye'ye dayatma fırsatı olarak kullanmaktadır. Nato ve Reagan yönetiminin bile ilk ağızda olumlu karşılamak zorunluluğunu duydukları SBKP Genel Sekreteri Gorbaçev'in 15 yılda tam silahsızlanma önerisi karşısında Evren-Özal iktidarı suskun kalmış, ABD ile Nato'nun ne yapacaklarını beklemeyi yeğlemiştir.

Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin önerisini ise Evren-Özal yönetimi çok olumsuz karşılamıştır; çünkü bu öneri onların Kıbrıs Türk kesimi ve topluluğuna ilişkin askeri ve politik emellerine set çekecek, Kıbrıs'ın her iki toplumunu dış etki ve müdahalelerden koruyacak niteliktedir. Genel Sekreter Gorbaçev'in önerdiği çözüm biçimi stratejik önemi büyük olan Kıbrıs'ı Nato ile ABD emperyalizminin bölgeye yönelik strateji hesaplarının konusu olmaktan kur-

taracak, bölgede barış ve istikrarı korumanın güvencesi haline getirecektir. Kıbrıslı Rum ve Türk toplulukları, Türkiye'nin tek başına, veya Yunanistan ile birlikte garantörlüğünün sağlayamayacağı güçlü ve sağlam bir garanti altında, güvenlik ve huzur içinde özgün, birarada yaşama olanağı bulacaklardır. Partimizin 1960'lardan bu yana Kıbrıs sorununa ilişkin olarak ileri sürüp geliştirdiği çözüm biçiminin Sovyetler Birliği'nin çözüm önerisiyle çakıştığını görmek Türkiye İşçi Partisi olarak bizi ayrıca memnun etmiştir.

Görülüyor ki, Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin ve Sol-Birlik'in güçlenmesi, diğer demokrasi güçleriyle eylem birliğini geliştirmesi yalnız Türkiye'nin geleceği açısından değil, bölge ve dünya barışının, güvenliğinin korunması açısından da önem taşımaktadır. Türkiye'yi bugünkü tehlikeli konumundan ancak sözü geçen güçlerin başarılı, sonuç alıcı mücadelesi kurtarabilir.

Komünistlere yakışır bir gerçekçilik ve alçakgönüllülükle kabul etmek gerekir ki, Sol-Birlik'i oluşturan partilerin ayrı ayrı yürüttükleri mücadeleler ne kendi başlarına, ne de toplam olarak öngörülen hedeflere ulaşmak için gerekli olan kitlesel güce erişmiş değildirler, öte yandan gizlilik koşullarının zorluklarına, baskılara, işkencelere, tutuklama, yargılama ve ağır mahkûmiyetlere rağmen bu partilerin hiçbiri Türkiye politik sahnesinden silinmemiş, faaliyetleri durdurulacak ölçüde engellenememiştir. Faşist cunta ve sivil hükümeti bunu başaramamışlardır.

Türkiye işçi sınıfının politik hareketinin 65 yıllık geçmişi vardır. Buna rağmen bu hareketin ve daha sonraları oluşan diğer sol akım ve örgütlenmelerin yeterince kitleselleşememelerinin kaynağında, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının Marksist-Leninist hareketinin örgütlenip gelişmesi için en elverişli rejim olarak tanımlanan Demokratik Cumhuriyet'in Türkiye'de hiçbir zaman gerçekleşmemesi olgusu yatmaktadır. Buna ek olarak, antikomünizmin bilinçli bir devlet politikası olarak 1920'den bu yana yürütülmesidir. Kemalist kadroların önderliğini yaptığı burjuva demokratik devrimci hareketin demokratikliği feodalizm artığı üst yapıda kimi reformların yapılmasıyla sınırlı kaldı. Batılılaşma, "çağdaş uygarlığa", yani Batı'nın kapitalist ülkeleri düzeyine erişme, amaç olarak ileri sürüldüğü halde, Türkiye, Kemalistlerce bilinçli olarak batı demokrasileri tipinde bir demokratik rejime sokulmadı. Toprak ağalarının ekonomik ve politik gücü kırılmadı; işçi sınıfı, Kürt halkı, her türden muhalefet sert baskı altına alınarak, ezilerek burjuvazinin egemenliği perçinlendi.

1919'da ayrı ayrı birimlerde örgütlenmeye başlayıp 1920'de birleşip bütünleşerek Türkiye Komünist Partisi'nde somutlaşan Türkiye işçi sınıfının politik hareketi, 1925'den itibaren süreklilik kazanan gizlilik koşullarında ve ağır baskılar altında, kimi provokasyon girişimleri ve iç çalkantılarla kitlelere açılma olanağını bulamadıysa da varlığını ve mücadelesini sürdürdü; komünizm faktörü Türkiye toplumundan silinmedi ve küçük de olsa bir birikim oluştu. O koşullarda bu, önemli ve onurlu bir başarıydı.

27 Mayıs 1960 askeri hareketi ve bir yıl sonra kabul edilen yeni anayasa ile toplumda demokratikleşme sürecinin hızlanmasına, işçi sınıfının politik ve sendikal hareketinin geliştirilmesine elverişli yeni hukuksal olanaklar doğdu. Kırk yıllık bir gecikme ile Türkiye, tam değil, göreceli ölçüde olsa da Batı'dakilere benzer, parla-

menter demokrasi türünden bir rejime girdi. Komünizm yine yasaktı, ama sol düşünceye ve sol kanatta partileşmeye kapı önemli ölçüde açılmıştı. Kapıyı ardına kadar açmak, Marksist-Leninist çizgideki bir partiye olanak verecek kadar açmak için işçi sınıfının ve toplumun diğer ilerici güçlerinin tutarlı, inatçı mücadelesi, böyle bir mücadeleyi gerçekleştirebilmek için de işçi sınıfının yasal düzeyde örgütlenmiş partisi gerekiyordu. Türkiye İşçi Partisi işte bu görevi üslendi.

Bu yeni hukuksal olanağın yanı sıra, 1960'lara gelindiğinde diğer nesnel koşullar da olumlu yönde belli ölçüde değişmiş bulunuyordu. Bağımlılığına ve dengesizliğine karşın, Türkiye ekonomisi 1920'lere kıyasla yine de önemli bir gelişme kaydetmiş, sanayileşme yolunda mesafe almıştı. 1950'li yıllarda işçi sınıfının sendikal hareketi canlanmış, ilerici politik eğilimler başgöstermişti. Yüksek öğrenim gençliğinde ve aydınlar arasında da ilerici, sola yatkın eğilimler gözleniyordu.

Türkiye İşçi Partisi görece elverişli olan bu hukuksal ve toplumsal koşulları iyi değerlendiren bir politik mücadele çizgisi tutturdu:

1- Yeni anayasanın ilerici yönde yorumlanmıya açık hükümlerine işçi sınıfının, emekçi kitlelerin çıkarları ve Marksist-Leninist teori açısından yorumlar getirip, mücadelesini ve eylemlerini bu yorumlar zemininde yürüterek anayasa hukukunun ilerici yönde biçimlenmesine belirleyici rol oynadı. O kadar ki, anayasanın bir toplumsal sistem olarak sosyalizme açık olduğu ve Türkiye İşçi Partisi'nin yasal meşruiyeti, iktidar partisinin aksine girişimlerine karşın, genel kabul gördü.

2- Daha önemlisi, Türkiye İşçi Partisi anayasa hükümlerine getirdiği yorumları somuta indirgeyerek, ABD emperyalizmine ve büyük burjuvazi ile toprak ağalarına karşı sert çıkışlar alarak, öte yandan da işçilerin, köylü-kentli emekçilerin politik-ekonomik talepleri olarak kitlelere götürdü. Kitleler kendi hak ve çıkarlarının bir parti tarafından, Türkiye İşçi Partisi tarafından miting meydanlarında, köy ve mahalle kahvelerinde, sinema ve düğün salonu toplantılarında, Millet Meclisi'nde, radyo ve televizyondan yayınlanan seçim konuşmalarında savunulduğuna; kendi yaşadığı il ve ilçelerde TİP'in örgütlenip çalıştığına tanık oluyordu. Emperyalizm, sosyal sınıf, sömürü, sınıf mücadelesi, sosyalizm vb. sözcükler ve kavramlar yasal politika hayatına, halkın diline giriyordu. TİP böylece yasal meşruiyetin yanı sıra toplumsal meşruiyeti de kazanıyordu.

   Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfının ekonomik mücadelesine de önemli katkıda bulundu; sınıf uzlaşmacılığını reddeden, sınıf mücadelesi konumundan sendikal mücadele anlayışını ve pratiğini getirdi. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu DİSK doğrudan doğruya TİP hareketinin ürünüdür. Ayrıca, politik iktidarların ve egemen sınıfların çok duyarlı oldukları, Kürt ulusal sorunu, işçi sınıfı enternasyonalizmi gibi, deyim yerindeyse, "çok nazik" konuları da yasal politika gündemine getiren ilk parti oldu.

3- Türkiye İşçi Partisi dışa dönük mücadelesini yürütürken, içine dönük olarak da, kendisine ideolojik çeki düzen verme işine koyuldu. 1961'de, Türkiye işçi sınıfının politik düzeyde kendiliğinden uç vermesi olarak, bir grup sendika yöneticisi tarafından kurulan Türkiye İşçi Partisi, 1962'de kimi komünistle-

rin ve sol yelpazedeki kişilerin partiye girmeleri ve yönetimde yer almalarıyla bilimsel sosyalistleşme sürecine sokuldu. Süreç, yeni bir parti tüzüğü ve programı yapılıp uygulamaya geçirilmekle başlatıldı. Komünizmin yasak olduğu bir ortamda partinin ideolojik-politik çizgisinin sağlam tutulabilmesi, parti içi büyük ideolojik mücadelelerle, tasfiyeler, kendiliğinden ayrılmalarla mümkün oldu ve bu çizgi sapmaların yenilgiye uğratıldığı 1970 4. Büyük Kongresi'nde alınan kararlarla perçinleşti. Bu Kongre TİP'in tarihinde bir menzil taşıdır.

Sonuç olarak, Türkiye İşçi Partisi Türkiye işçi sınıfı hareketine barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm amaçlarına yönelik olarak önemli bir mesafe aldırtmayı başarmış, onu yeni bir aşamaya yükseltmiştir. Bir partinin işçi sınıfının gerçek partisi olup olmadığının temel ölçütünü, yani sınıf hareketini sosyalizmi amaçlayan doğru ideolojik ve politik çizgide ilerletme ölçütünü yerine getirmiştir. Marksizm-Leninizm bazında sosyalizmi hedef alan işçi sınıfı partisi olgusu Türkiye'nin yasal politik yaşamına bir daha sökülüp atılamaz biçimde girmiştir.

Türkiye İşçi Partisi üslendiği bu tarihsel görevi yasal bir parti olmanın güvenliği içinde değil, politik iktidarların, egemen sınıfların, gerici ve faşist güçlerin baş hedefi olma noktasında mücadele vererek kazanmıştır. Hiç abartmasız, yüzlerce ciddi kaba kuvvet saldırısına uğramış, ölümler, yaralanmalar olmuştur.

1961-71 döneminde Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi arasında sorun çıkmamış, sürtüşme olmamıştır. 1950'lerin ilk yıllarında geniş tutuklama, yargılama ve mahkûmiyetlerden ve bu sırada üst yönetim kadrolarında uzlaşmaz bölünmelerden sonra TKP bir dağınıklığa uğramış, merkez organı 1960'ların ilk yıllarında yurt dışında oluşmuştur. İki parti arasında bir bağlantı, bir anlaşma olmamakla beraber, kendiliğinden bir mutabakat oluşmuşcasına, TİP yurt içinde, TKP uluslararası alandan ağırlığı olan çalışmalar yürütmüşlerdir. TKP, TİP'i destekler bir tutum içinde olmuş, yurt içinde de Mihri Belli grubu dışındaki kimi TKP'liler TİP'i davranışlarıyla desteklemişlerdir. 1920'lerden sürüp gelen TKP hareketinin oluştuğu birikim -bu büyük bir birikim olmasa da- TİP hareketine doğal olarak yarar sağlamıştır. Türkiye İşçi Partisi de, sözü geçen grup dışında TKP'ye ve TKP'lilere karşı tavır almamıştır.

TİP ile TKP arasındaki bu uyumlu durum 1970'li yıllarda değişti. 12 Mart 1971 faşist karakterli askeri müdahaleden sonra kapatılan ve yöneticileri tutuklanıp ağır hapis cezalarına çarptırılan Türkiye İşçi Partisi 1973 genel seçimlerinden sonra yeni hükümetin getirdiği genel aftan yararlanarak 1975'de yeniden kurulduğunda, Türkiye Komünist Partisi yurt içinde yeniden toparlanıp hareketlenmeye başlamıştı. TKP'nin yasaklanmış parti olma durumunun sürüyor olmakla beraber, 1960'lardaki gelişmelerin sonucu olarak 1970'lerin eskisinden çok daha elverişli olan koşullarında TKP illegal ve yarı legal örgütlenmeyi başardı ve politik yaşamda varlığı bilinen ve etkinliği görülen konuma geldi.

1975'de ideolojik-politik kimliği daha belirginleştirilerek kurulan TİP ise, demokrasinin sınırlarını sürekli genişletme, bu sınırları pratikte yok etme mücadelesini açıkça komünizme de toplumsal meşruiyet kazandırma yönünde yürütüyordu. İşçi sınıfının illegal hareketle yetinmeyip aynı ideoloji ve amaçla yasal alanda da

örgütlenip mücadelesini yürütmesini tartışma götürmez bir gereklilik, bir görev olarak görüyordu.

Bu durumda, TKP ile TİP'in birleşme perspektifini benimseyip ilişkilerini bu yönde geliştirmeleri ve sonunda birleşmeyi gerçekleştirmeleri beklenirdi. Böyle olmadı. Tersine ilişkiler olumsuzluklarla yüklü bir hal aldı. Ayrıntılarına girmeden diyebilirim ki, bunun temel nedeni, kaynağı, iki partinin birbirlerine bakış açılarında ve aralarındaki ilişkilere yaklaşımlarında derin farkların varlığıydı. İki partinin ilişkilerindeki uyumsuzluk Türkiye işçi sınıfı hareketine önemli zararlar vermiştir.

Bu duruma rağmen, Ekim 1979'da İstanbul'da bir parti toplantısında yaptığım ve Çark Başak'da yayınlanan konuşmada Türkiye işçi sınıfı politik hareketinin birleşmesi gerektiği konusunu işledim. Parti içinde açılan bir Genel Tartışma'dan sonra da Merkez Yönetim Kurulu "Tek Parti -Tek Cephe" adı altında yayınlanan kararı aldı.

12 Eylül'den sonra TİP'in de illegale geçmesiyle birleşme zorunluluğu geldi dayattı. Aynı ideoloji ile aynı amaçlar için mücadele eden iki illegal parti olamazdı. Ne var ki, 1975-80 döneminin olumsuz birikimlerini aşmak, gidermek kolay iş değildi; zaman alacaktı, aldı da.

Bugün Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi'nin birleşmesi sürecinde önemli bir menzile vardığımızı söyleyebilirim, ama sorunlar tümüyle çözülmüş değil henüz. Birleşme gerçekleşirse, bu, işçi sınıfımızın politik hareketinde tarihsel koşulların kendiliğinden yarattığı ve artık miyadını doldurmuş bulunan bir ayrışmanın bilinçle ve gerektiği biçimde ortadan kaldırılışı olacaktır. Bu birleşme Türkiye işçi sınıfının politik hareketinde bir dönemecin alınışını, yeni bir aşamaya varışı ifade edecektir; bütününde Türkiye sol hareketini, demokrasi güçlerini etkiliyecektir.

Aynı zamanda bu birleşmenin uluslararası işçi sınıfı hareketinde de olumlu yansımaları olacaktır.

TİP ile TKP'nin birleşmesini işçi sınıfı tarihindeki diğer birleşmelerden ayıran özgün nedenler bulunmakla beraber, bu birleşmenin gerçekleşmesiyle tüm Türkiyeli komünistler birleşmiş olmıyacaktır. Bunun için, kanımızca süreç devam etmelidir. Bizim görüşümüze göre Türkiyeli komünistlerin birleşmesi sorunu, olsa da olur, olmasa da olur türünden sübjektif bir tercih sorunu değildir. Kuşkusuz, birleşmek istemeyenler zorla birleştirilemez ve her isteyenle birleşmek de mutlaka bir zorunluluk değildir, duruma bakılır. Ne var ki, kendisini komünist bilen ve o iddiada bulunan her kişi ve örgüt, birleşmenin işçi sınıfı hareketinin çıkarları ve başarısı açısından gerekli olduğunu kabul etmek ve bu kabulün gereğini yerine getirmek durumundadır.

Komünistlerin birleşmesi gereği yalnız Türkiye'de değil, uluslararası boyutta da kendini hissettirmektedir. Bilindiği gibi, günümüzde ABD emperyalizmi ve uluslararası tekelci sermaye dünya çapında sömürü ve hegemonyalarını güçlendirebilmek için uluslararası komünist hareketle dünya sosyalist sistemine karşı cephe almış, haçlı seferi açmış durumdadırlar. Bu koşullarda, yalnız Türkiye'de değil, bölünmelerin var olduğu veya belirdiği her ülkede komünistlerin, işçi sınıfı hareketinin birliğini sağlamak, işçi sınıfının komünist hareketini toplumda belirleyici bir güç haline getirebilmek, ve de uluslararası işçi sınıfı hareketinde dayanışmayı güçlendirmek,

partiler arası işbirliğini geliştirmek artan bir önem kazanmaktadır.

Türkiye İşçi Partisi bağımsız bir parti olarak kendi özgün çalışma ve eylemlerini bu açıkladığım, Türkiyeli komünistlerin örgütsel, demokrasi güçlerinin de eylem birliğinin sağlanması perspektifi içinde yürütmektedir.

Faşizmin ülkeyi saran karanlığı, boğucu havası mutlaka sona erdirilecektir!
Emperyalizm dünya çapında mutlaka yenilgiye uğratılacaktır!
Bu sarsılmaz inancımızla,
Selam dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine !

Çark Başak, Sayı 36 (113), Ocak 1986

SBKP 27. KONGRESİ'NDEKİ KONUŞMA

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin davetlisi olarak Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi adına 27. Kongre'de yapılan ve Pravda ve İzvestiya gazetelerinde tam metni yayınlanan konuşma, 25 Şubat 1986.

Değerli yoldaşlar,

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 27. Kongresi'ne katılmaktan duyduğum büyük memnunluğu öncelikle belirtmek ister, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Partimiz Merkez Komitesi'ne yaptığı bu davetten dolayı içtenlikle teşekkür ederim.

Nükleer savaşın önlenmesi ve barışın korunması açısından çok kritik olan bugünkü dünya durumunda ve Sovyetler Birliği'nde sosyalist sistemi daha ileri, nitel olarak yeni bir aşamaya hızla yükseltmek için girişimlerin başlatıldığı ve çok yönlü gelişmelerin planlandığı koşullarda bu 27. Kongre olağanüstü bir önem taşımaktadır.

Kısa denecek bir sürede sosyoekonomik gelişmeyi hızlandırarak sovyet toplumunu yeni nitel bir aşamaya ulaştırmak büyük boyutlarda dev bir girişimdir. Ne var ki, insanlık tarihinde sosyalizm çağını açmış olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Sovyetler Birliği halkı 1917 Devrimini izleyen dönemde ve İkinci Dünya Savaşı sırasında, gerekse ondan sonraki kalkınma yıllarında, çok çetin koşullar altında olağanüstü işler başarmışlardır. 1980'lerde ise Sovyetler Birliği'nin büyük bir ekonomik teknik ve bilimsel kazanımlar birikimi, yeni atılımlar için büyük potansiyel gücü vardır. Genel Sekreter Mihail Gorbaçev'in 27. Kongre'ye sunduğu Merkez Komitesi Siyasal Raporu bu potansiyel gücü pratikte aktif güce dönüştürmenin esaslarını gerçekçi, akılcı ve geçerli bir biçimde saptamakta ve açıklamaktadır.

27. Kongre'nin bu konuda alacağı kararlar Sovyet toplumunda politik ve sosyoekonomik gelişmelerin ana çizgilerini belirlemek ve yollarını açmakla kalmıyacaktır; Sovyet toplumuna ilişkin bu kararların Sovyetler Birliği'nin sınırlarını aşan, dünya durumunu etkileyecek sonuçları olacaktır.

Bilimsel ve teknik devrim bazında ve Marksist-Leninist teorinin yeni durumlara yaratıcı bir biçimde uygulanmasıyla Sovyet toplumunun tüm alanlarında gerçekleştirilmeye girişilen yeni gelişmeler gelişmiş reel sosyalizmi daha da olgunlaştırıp güçlendirecek ve bu durum, hiç kuşkusuz, dünya güçler dengesini sosyalizm ve barıştan yana değiştirecektir. Sosyalizm ve barış daha güçlü bir güvenceye kavuşacaktır.

Reel sosyalizmin daha da geliştirilip güçlendirilmesi koşullarında, 27. Kongre'nin uluslararası ilişkiler konusunda alacağı, silahlanma yarışını ve savaşı önlemeye, barışı korumaya yönelik kararların ve de Genel Sekreter Gorbaçev'in ileri sürdüğü, 2000 yılına kadar tam bir nükleer silahsızlanma ve uzayı silahlandırma girişimlerinden tümüyle vazgeçme önerisinin dünya devletleri ve halkları üzerinde etkisi daha

da güçlenecek, kabul edilebilirliği artacaktır.

Sovyetler Birliği'nin dünyada ve uzayda silahlanma yarışını durdurmaya ve silahsızlanmaya yönelik önerilerini tümden reddeden Reagan yönetimi ve onu şimdi destekleyen müttefikleri uzayı silahlandırma projesini, doğuracağı sonuçları ve genelinde silahlanma yarışı sorununu daha ciddi olarak düşünmek ve hesaplamak durumunda kalacaklardır.

Dünya barış, demokrasi, sosyal adalet ve ilerleme güçleri ise mücadelelerini daha elverişli uluslararası koşullarda yürütmek fırsatını bulacaklardır.

Türkiye'de de böyle bir mücadele yürütülmektedir. Türkiye kendi başına uluslararası alanda etkin bir rol oynayacak güçte değildir. Ne var ki, NATO'nun uysal bir üyesi olması, topraklarında nükleer silahlarla donanmış ABD üsleri barındırması, özellikle de savunma ve dış politikasının Amerika Birleşik Devletleri'ne bağımlı bulunması ve bu bağımlılığın günümüzde daha da artmasıyla Türkiye, hem kendi güvenliği açısından, hem de bölge ve dünya barışı için tehlikeli bir duruma sürüklenmiştir. Bu politik ve askeri bağımlılık ekonominin emperyalist kuruluşlara tam bağımlılığıyla ve içte işçi sınıfı, emekçi kitleler, Kürt halkı ve ilerici aydınlarla gençlik üzerinde ağır baskı uygulamalarıyla atbaşı gitmektedir.

Türkiye içine sokulduğu bu durumdan ancak, başta Türkiye işçi sınıfı olmak üzere tüm barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizmden yana güçlerin birleşik örgütlü mücadelesiyle kurtarılabilir. Bunun bilincinde olan Türkiye İşçi Partisi böyle bir mücadeleyi çok ağır baskı koşullarında diğer beş sol partiyle birlikte geliştirebilmenin kararlı ve tutarlı uğraşı içindedir. Sol Birlik bu maksatla kurulmuştur. Ayrıca, Türkiye İşçi Partisi bağımsız bir parti olarak kendi mücadelesini de aynı yönde geliştirerek sürdürmektedir.

Türkiye İşçi Partisi nükleer savaşa karşı, barış ve eşit güvenlik için Sovyetler Birliği'nin ileri sürdüğü tüm önerileri ve bu yönde tek taraflı aldığı tüm önlemleri kesinlikle desteklemektedir. Geçtiğimiz Ocak ayında Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin önerisiyle, Parti'mizin aynı konuya ilişkin olarak yıllardır savunduğu çözüm biçiminin çakıştığını görmekten büyük memnunluk duyduk. Ancak böyle bir çözümle Kıbrıslı Rum ve Türk toplulukları sağlam bir garanti altında, güvenlik ve huzur içinde özgür yaşama olanağı bulacaklar ve emperyalizmin strateji hesapları dışına çıkartılan Kıbrıs, bölgede barış ve güvenliğin bir kalesi haline gelecektir.

Türkiye İşçi Partisi yirmi beş yıllık yaşamı boyunca Türkiye'nin Sovyetler Birliği ile yalnız ekonomik değil, politik ve diğer alanlarda da iyi komşuluk ve dostluk ilişkileri kurması ve geliştirmesi gereğinin tutarlı ve ısrarlı savunucusu olmuştur.

Sözlerimi bitirirken, tüm Sovyet halkını ve yüce lideri Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne Türkiye İşçi Partisi'nin ve tüm parti yönetici ve üyelerinin ve şahsımın en sıcak yoldaşça selam ve saygılarımızı ve başarılarının devamına olan inancımızı iletirim.

Behice Boran

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı

Çark Başak, Sayı 38 (115), Mayıs 1986

Alman Komünist Partisi'nin 8. Kongresi'ndeki Konuşma

Değerli yoldaşlar, dostlar,

Alman Komünist Partisi'nin 8. Kongresi'ne Türkiye İşçi Partisi adına katılmaktan büyük memnunluk duyuyor ve AKP Başkanlığına davetinden dolayı içtenlikle teşekkür ediyorum. Bundan böyle partilerimiz arasındaki ilişki ve işbirliğinin daha da güçleneceğine inanıyorum.

Alman Komünist Partisi Federal Cumhuriyet'e barış, demokrasi ve toplumsal ilerlemeden yana, sola doğru bir dönemeç aldırtma politika ve mücadelesini büyük bir gerçekçilik ve başarıyla yürütmektedir; bu politika ve mücadelesinin amaçlarına ulaşabilmesi için tüm barış ve demokrasi güçlerinin eylem birliğini ve dayanışmasını geliştirmeye, işçi sınıfının ücrete bağımlı diğer toplum katmanlarıyla ittifaklarını oluşturmaya belirleyici bir önem vermektedir. AKP bu stratejik politikasının kapsamına Federal Almanya'daki büyük sayılara varan çeşitli uluslardan yabancı işçiler topluluklarını ve onların demokratik, ilerici örgütlerini de almayı ihmal etmemektedir. Eylül 1980 askeri faşist darbesinden sonra Türkiyeli demokratik örgütlere gösterdiği yakın ilgi ve verdiği desteğe müteşekkiriz.

Alman Komünist Partisi ile Türkiye İşçi Partisi'ni birbirine yaklaştıran bir başka etmen daha vardır. Federal Almanya Türkiye'deki devlet terörüne dayalı, üstü örtülü faşist rejimin ta başından, Eylül 1980 darbesinden beri destekçisi ve yardımcısı olmuştur. Bu nedenle, Almanya'da tekellere ve onların gerici koalisyonuna karşı AKP'nin yürüttüğü mücadele dolaylı olarak Türkiye'deki rejime karşı da bir mücadeledir; Türkiye'deki demokrasi güçlerine bir destektir.

Türkiye İşçi Partisi ve partililer AKP'nin savaşa karşı barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme için verdiği kararlı ve tutarlı mücadeleyi büyük bir ilgi ve beğeni ile izlemekte ve desteklemektedirler. Yüzbinlerin katıldığı barış eylemlerinin gerçekleştirilmesinde AKP'nin öncü rolünün etkinliği açıktır. Diğer demokratik mücadelelerde de AKP etkili biçimde hep vardır. Bir ülkede komünist hareketin esas gücünün nicel olmaktan çok nitel olduğu gerçeğini AKP'nin çalışma ve mücadeleleri bir kez daha doğrulamaktadır.

Çok yönlü yalıtlama çabalarına rağmen AKP demokratik hareketin önemli bir faktörü olmayı başarmıştır. O, Federal Almanya'nın sağlam bir parçasıdır. Ernst Thalman'ın şehri Hamburg'da yapılan bu AKP kongresi ve Thalman üye kazanma kampanyası ile kazanılan her üye bunun açık kanıtlarıdır.

AKP hem Marksist-Leninist ilkelerden kesinkes ödün vermeyen, hem de Federal Alman toplumun özgün koşullarını, eğilimlerini titizlikle dikkate alan bir barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm stratejisini başarıyla uygulamaya geçirmektedir. AKP'nin böyle bir mücadeleyi, Nato'nun en duyarlı ve kritik Orta Avrupa sınırında bulunan ve ABD'nin Avrupa'da sözcüsü olma rolünü üstlenen Federal Almanya'da yürütebilmesi bu mücadelenin önemini daha da artırmaktadır.

Türkiye İşçi Partisi, somut koşullarda ve ayrıntılardaki farklar her ne olursa olsun, özünde Alman Komünist Partisi ile aynı amacı gütmektedir. Biz de Türkiye toplumuna sola doğru demokratik bir dönemeç aldırtmayı, dönemecin alınmasıyla köklü politik ve sosyo-ekonomik dönüşümlerin gerçekleştirilmesine girişmeyi, ve böylece sosyalizme giden yolu açmayı amaçlıyoruz. Savaş ve emperyalizme karşı, barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadelemiz bu stratejik çizgi üzerinde gelişmektedir. Bu mücadeleyi yalnız başımıza değil, diğer barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme güçleriyle iş ve eylem birliği yaparak başarıya ulaştırabileceğimizin de bilincindeyiz. Bu bilinçle hareket ederken, tarihsel koşullar nedeniyle ayrışmış olan Türkiye işçi sınıfı komünist hareketinin birliğini ve bütünlüğünü sağlamak başta gelen güncel hedefimizdir.

Türkiye Nato'nun güneydoğu kanadında, sosyalist ülkeler topluluğunun yanı başında, ABD üsleri, nükleer silahlar, dinleme-gözleme tesisleriyle donanmış ve ABD'nin kendi Ortadoğu stratejisi bakımından çok önem verdiği ve kendisine her yönden bağımlı kıldığı bir ülke olduğundan, Türkiye'de ABD emperyalizmine ve onun işbirlikçisi politik iktidara ve egemen sınıflara karşı yürütülen mücadele yalnız Türkiye'nin geleceği açısından değil, bölge ve dünya barışı açısından da önem taşımaktadır.

Sekizinci Kongresinde alacağı kararlarla devrimci mücadelesinin daha da güçleneceğine inandığımız Alman Komünist Partisi'ne Türkiye İşçi Partisi ve şahsım adına çetin ve yürekli mücadelesinde yeni başarılar diler, sıcak yoldaşlık duygularımızı ve selamlarımızı iletirim.

Çark Başak, Sayı 39 (116), Haziran 1986

Bulgaristan Komünist Partisi'nin 13. Kongresi'ndeki Konuşma

Değerli yoldaşlar,

Bulgaristan Komünist Partisine Partimizi bu Kongre'ye davetinden dolayı içtenlikle teşekkür eder, bu önemli toplantıya katılmaktan duyduğum büyük memnuniyeti belirtmek isterim.

Türkiye İşçi Partisi için ve sanırım genelinde Türkiyeli komünistler için, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Hem Türkiye'nin sınır komşusu olduğu, hem de Osmanlı İmparatorluğu döneminden devraldığı geri sosyo-ekonomik koşullarda ve monarko-faşist diktatörlük altında çetin mücadelelerle sosyalist devrimi gerçekleştirdiği ve 41 yıl gibi kısa bir sürede sosyalist sistemi kurup gelişmiş sosyalizm aşamasına ulaşmayı başardığı için.

En önde Sovyetler Birliği olarak, genelinde reel sosyalizmin kapitalist sisteme üstünlüğünü giderek kanıtlaması ve sosyalizme yönelen ülkelerin artması, ABD emperyalizmini çok kaygılandırmakta ve kızdırmaktadır. Bundan ötürü, ABD silahlanma yarışını, uzayı da içine alacak biçimde hızlandırırken öte yandan da Sovyetler Birliği, sosyalist ülkelere ve komünizme karşı yoğun bir kampanya yürütmektedir. Ayrıca, sosyalist ülkeleri istikrarsızlığa düşürmeye yönelik tertiplere girişmektedir.

ABD emperyalizmi Balkanlar'da sosyalist kimliği, politik rejimin sağlamlığı, ekonomisinin gelişmişliği ve savaşa karşı, barıştan yana yürüttüğü tutarlı politikası, özellikle de Balkanlar'ın nükleer silahlardan arınması için yürüttüğü çabalar ile öne çıkmış olan Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ni de bu iki yönlü saldırısına hedef yapmağa yeltenmiştir. Papa' ya suikast olayına Bulgaristan bulaştırılmaya, suikastın tertipçisi olarak gösterilmeye çalışılmış, maddi ve hukuki dayanağı olmayan bir yalan, iftira ve beyin yıkama kampanyası israrla uzun zaman yürütülmüştür, sonunda iflas etse bile -ki iflas etmiştir- yıkanan beyinlerde ne kadar iz bırakırsa kapitalizm için o kadar kârdır hesabıyla. ABD emperyalizminin Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'ne karşı giriştiği tertipler bununla bitmemiştir. Polonya'da, masum bir sendikal hareketmiş görünümü verilerek yürütülen, aslında karşı-devrimci, sosyalizm düşmanı olan Solidarnos hareketiyle sosyalist sistemi istikrarsızlığa ve bunalıma düşürmek operasyonu bu defa bir başka biçimde Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde denenmek istendi, Osmanlı İmparatorluğu döneminden devralınmış olan bir durum bu maksatla istismar edilmeye kalkışıldı.

Bulgaristan'ın Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısında sınır komşusu oluşu işleri kolaylaştıracak sandılar. Türkiye'de şoven milliyetçi, gerici, ırkçı-faşist çevreler öteden beri kendi deyimleriyle "Dış Türkler" konusunu işliyorlardı. 12 Eylül 80 darbesinden sonra bunların sesi daha sık, daha yüksek perdeden işitilir oldu. El altından, sinsi sinsi yürütülmeye başlanan operasyon açığa çıktığında, Solidarnos hareketinde yapıldığı gibi "insan hakları" adına savunulacaktı. Bu operasyonun Amerikan istihbarat örgütü CIA ile Türk istihbarat örgütü MİT'in işbirliği ve sözü

geçen gerici, ırkçı şoven çevrelerin aktif desteğiyle tezgâhlandığını söylemek için kâhin olmak gerekmez. Bu, bir başka devletin içişlerine karışmanın en kötü biçimlerinden biridir.

Sosyalizm, insan hakları da dahil olmak üzere politik, sosyo-ekonomik ve daha başka konulara ilişkin tüm sorunları Marksist-Leninist ilkelere dayalı kendi sistemi içinde en doğru ve geçerli bir biçimde başarıyla çözer. Ne var ki, sosyalist sistemin istikrarının ve güvenliğinin, uzun ve çetin, büyük özverili mücadelelerle elde edilmiş sosyalist kazanımların korunması söz konusu olduğu durumlarda, bunları koruma görevi ön plana çıkar; bütün sorunların çözümü, bütün hak ve özgürlükler bu temel ilkeye bağımlı olarak geçerlidir. Çağdaş dünyada nasıl feodalizme geri dönüş düşünülmezse, onun her türlü kalıntısına karşı mücadele veriliyorsa, çağdaşlığın ileri ucunda yer alan, kapitalizmden sosyalizme geçmiş ve sosyalizmi kendi temelleri üzerinde daha ileri aşamalara doğru ilerletmekte olan toplumlarda da her hangi bir yoldan ve biçimde kapitalizmi hortlatmayı, tarih çarkını geri çevirmeyi hayal eden fesatçı tertip ve eğilimlere de müsaade edilmez.

Farklı sistemlerdeki ülkelerin birbirlerine sataşmadan barış içinde birarada yaşamaları, her alanda işbirliğini geliştirmelerini, uluslararası ilişkilerde tarafların karşılıklı güvenliğini, ve çıkarlarını korumanın tek çıkar yolu olarak kabul eden Türkiye İşçi Partisi, Türkiye ile Bulgaristan arasında iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerinin bu ilkesel temel üzerinde gelişmesi ve güçlenmesini mümkün ve gerekli görür; Türkiye'in böyle bir politika izlemesini savunur. Türkiye'nin ABD emperyalizmine askeri, politik, ekonomik her türlü bağımlılıktan kurtarılması ve gelişkin bir demokrasinin gerçekleştirilmesi, Türkiye İşçi Partisi'nin başta gelen güncel mücadele hedeflerindendir. Diğer sol, ilerici, demokrat güçlerle birlikte yürütülmeye çalışılan bu mücadele ergeç mutlaka başarıya ulaşacak, Bulgaristan ve Türkiye halkları aynı temel idealler ve amaçlar çerçevesinde çok iyi komşuluk ilişkileri oluşturarak, kardeşçe yanyana yaşayacaklardır. Bu sarsılmaz inancımızla, Bulgaristan Komünist Partisine ve halkına Türkiye İşçi Partisi ve şahsım adına kardeşçe sıcak selamlarımızı iletir, sosyalizmin geliştirilmesindeki yeni aşamada büyük başarılar dilerim.

Çark Başak, Sayı 39 (116), Haziran 1986

Reykjavik Görüşmeleri ile İlgili Olarak Türkiye İşçi Partisi'nin Açıklaması

SBKP Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov ile ABD Başkanı Ronald Reagan'ın Reykjavik'de yaptıkları görüşmeler, ABD tarafının isteksizliği sonucu, doğrudan bütün insanlığı ferahlandıracak bir sonuca ulaşamamışsa da, bu durum toplantının önemini azaltmamaktadır. Toplantıda Gorbaçov yoldaş, insanlığın nükleer bir savaş felaketinden korunması ve genel olarak dünya barışı ile ilgili olarak son derece önemli ve yapıcı önerilerde bulunmuştur. SBKP genel sekreterinin tamamen katıldığımız ve desteklediğimiz önerileriyle ortaya çıkan durum şudur:

– Silahlarda indirim ve silahsızlanma konusu bir bütündür; ancak stratejik savunma Girişimi (SDI), daha yaygın adıyla uzayı silahlandırma girişimi ile birlikte ele alınırsa bir anlam ve değer taşır. Eğer mevcut silahlardan daha geliştirilmiş, daha marifetli ve güçlü yeni silahlar yapılıp bunlar uzay ve yeryüzündeki hedeflerin üzerine yağdırılacaksa, mevcut silahların indiriminin ve giderek tümüyle yok edilmesinin bir anlamı olmayacağı açıktır. Silahsızlanma sorunu bütün yönleriyle dengeli bir biçimde ele alınıp çözümlenirse ancak dünya ve tüm insanlık barış ve güvenliğe kavuşabilir.

– Reykjavik'de çeşitli tipte nükleer silahların indirimi konusunda varılan görüş birlikleri son derece önemlidir. Ne var ki, Genel Sekreter Gorbaçov'un belirttiği üzere, bu indirimlerin yapılacağı zaman süresinde iki taraf arasındaki silah dengesini bozacak, bunun sonucu olarak da bir tarafın güvenliğini azaltacak yeni silahlar geliştirme çabaları, denemeleri yapılmamalıdır; taraflar için eşit güvenlik korunmalıdır. Bu çok tabii ve mantıki olarak elbette uzay silahlarını kapsar öncelikle. Bu nedenle Gorbaçov'un on yıl süreyle uzay silahları konusunda laboratuar araştırmaları dışında denemeler yapılmaması istemi isabetli, yerinde bir istemdir. Hem bir yandan tam silahsızlanmaya yönelinsin, hem de o sırada taraflardan biri yeni silahlar geliştirme denemeleri yapsın, bu, aklın, mantığın kabul edeceği bir durum değildir.

– ABD'nin stratejik savunma girişimi (SDI) bir savunma kalkanı değil, bir saldırı kılıcıdır. Sovyetler Birliği nükleer silahları ilk kullananın kendisi olmıyacağını çoktan ilan etmiş ve bu sözünü defalarca tekrarlamıştır. ABD ile NATO ise böyle bir taahhüde girmemişlerdir. ABD, istediğinde kendisi saldırmayı ve bu saldırıya karşılık gönderilecek Sovyet füzelerini uzayda imha ederek üstün gelmeyi hesaplamaktadır. Bu açıdan da, silahları indirme ve silahsızlanma niyet ve girişimleriyle SDI birarada düşünülemez.

– Diğer yandan, söylenen sözlerle yapılan eylemler arasında bağlılık ve tutarlılık mutlak bir zorunluluktur. Eylemde kanıtlanmıyan sözlerin hiç değeri olmıyacağı açıktır. Dünya kamuoyu, genelinde insanlar ise, Gorbaçov yoldaşın haklı olarak belirttiği gibi, kuru laftan bıkmış usanmış, eylem beklemektedir.

Oysa Reagan ve diğer ABD yetkililerinin söyledikleri ile tutum ve eylemleri ara-

sındaki tutarsızlık açıktır ve bu, bilerek, kasıtla yapılmaktadır. Cenevre ve Viyana'da silahsızlanmaya yönelik görüşmeleri yıllar boyu bir sonuca vardırtamadan sürüncemede bırakarak dünya kamuoyunu oyalamak ve böylece vakit kazanarak perde arkasında yeni silahların geliştirilme ve çoğaltılma işi sürdürülmektedir. Reagan artık ikili doruk görüşmelerinde de aynı amaç ve taktikle hareket eder görünmektedir. Geçen yıl Cenevre görüşmelerinde bir barış meleği rolünü oynamaya, o imajı yaratmaya çabalamıştı. Nükleer savaşı mahkûm eden, böyle bir savaşta galip gelen taraf olmıyacağını belirten, taraflardan birinin silah üstünlüğü kazanmasını reddeden ortak deklarasyonu imzalamıştı; ama o günden bu yana ABD'nin silahlanma yarışını sürdürmesinde, uzayı silahlandırma girişimini geliştirmesinde hiçbir değişiklik olmadı. O kadar ki, Reagan ve ABD yönetimi, Sovyetler Birliği'nin nükleer yeraltı denemelerine bir yıldan fazla zamandır moratoryum koymuş olmasına karşılık olarak aynı denemeleri kendisinin de durdurmasını kabul etmedi. Denemeler birbiri ardına sürmektedir.

– Ve nihayet, Genel Sekreter Gorbaçov yoldaşın ve diğer Sovyet yetkililerinin belirttikleri gibi nükleer enerji ve kompüter çağının sorunları artık geride kalmış dönemlerin eskimiş zihniyetiyle çözülemez. Daha çok silahlanma, daha çok savunma ve korunma önlemleri alma, güvenliği ve barışı sağlamak için artık hiç mi hiç yetmiyor. Yeni bir zihniyet, sorunlara yeni bir yaklaşım gerekiyor. Savaş-barış sorunu, ne kadar büyük ve güçlü olurlarsa olsun, yalnızca iki devletin, Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri'nin sorunu ve sorumluluğu değildir. Savaşın önlenmesi, güvenlik ve barışın sağlanması büyük küçük bütün devletlerin, hatta bütün insanların, insanlığın sorunu ve sorumluluğu durumundadır şimdi. Durum böyle olunca, sorunların çözümünü bütün ülkeleri kapsayan evrensel bir güvenlik ve barış düzeni çerçevesinde aramak ve bulmak zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu ise, sistemler ve devletlerarasındaki rekabetin barışçıl alana aktarılmasını, silaha başvurmadan barış içinde yarışarak yanyana yaşanması ilkesinin kabulünü ve uygulanmasını gerektirir.

Başka çıkar yol yoktur.

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi a.
Behice Boran
Genel Başkan

Çark Başak, Sayı 41 (118), Kasım 1986

Genç Öncü'ye Kutlama Mesajı

Genç yoldaşlarım, Aralık 1986

Güzel yayınınızı ilgiyle izliyor, başarılı çalışmalarınızın haberlerini övünçle alıyorum. Geleceğe inancım daha da güçleniyor. Bu yönde aldığım son haber de Genç Öncü'nün Dünya Demokrat Gençlik Federasyonu'na kabul edilişi. Bunca yıl, bunca uğraşla, bunca engeller aşılarak kazanılmış, gerçekten hak edilmiş bir üyelik. Genç Öncü kendisini çoktan kabul ettirmişti ama, bu kabulün resmileşmesinin ayrı anlamı ve önemi var. Gönülden kutlarım hepinizi, en sıcak duygularla.

Hem onur veren, hem yükümlülüklerinizi artıran bir olay bu. Yalnız Türkiye gençliği karşısında değil, dünya gençliği karşısında da artık resmen sorumluluğunuz var. Türkiye gençliğinin hareketi olarak ne denli bilinçli, tutarlı, sorumlu ve de güçlü olursanız, dünya gençliği ile dayanışma, iş ve eylem birliğiniz ve harekete katkınız da o denli güçlü ve etkin olur. Bu çifte görevin başarılmasında en iyi dileklerimle, sevgiler.

Behice Boran
Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı

TÜSTAV Arşivi

TKP Yurtdışı Örgütleri Konferansı'nda Konuşma

Çağrılı olarak katıldığı TKP Yurtdışı Örgütleri Konferansı'nda yapılan konuşma.

Değerli yoldaşlar;

Her şeyden önce, bu konferansa katılmak ve konuşma fırsatı bulmaktan duyduğum hoşnutluğu teşekkürlerimle belirtmek isterim.

Haydar Kutlu yoldaşın ilgiyle dinlediğim kapsamlı açıklamalarından sonra ben dünya ve Türkiye'ye ilişkin olarak -bilinenleri tekrarlama pahasına da olsa- son gelişmelerde çok dikkat çekici bulduğum bir iki nokta üzerinde durmakla yetineceğim.

Dünyadaki gelişmeler içinde bugün hiç kuşkusuz en önemli olanı, ABD ve Sovyetler Birliği arasındaki ilişkilerde, dolayısıyla da uluslararası ilişkilerde gerginliğin artmasıdır. Ronald Reagan ABD başkanlığına geldiğinden beri bu ülkenin dış politikasında belirgin bir değişiklik oldu. Genelinde uluslararası, özelinde ABD-Sovyetler Birliği ilişkilerinde detantın rafa kaldırılmasına girişildi, detant Sovyetler Birliği'ne, komünizme yarıyor gerekçesiyle. Detant yerine ABD, silah üstünlüğü ve askeri güce dayalı politika yürütmeyi kural olarak benimsedi ve bu tutumunu, yıllar geçtikçe daha da pekiştirdi. İki taraf arasındaki uyuşmazlık ve gerginlik esas bu noktada düğümleniyor.

Gerçekten Sovyetler Birliği ABD'nin tam aksine, detantı ve detantın daha da geliştirilmesi gerektiğini ısrarla savunuyor. Silahlanmayı tırmandırma, silah üstünlüğü, sorunları savaş yolu ile çözme gibi eski politikalar, yöntemler, anlayışlarla ne iki taraf arasında, ne dünyada güvenlik ve barış sağlanamıyacağını vurgulayarak açıklıyor; nükleer çağın, sorunlara yeni bir zihniyet ve anlayışla yaklaşmayı gerektirdiğini altını çizerek belirtiyor. Nükleer çağda savaş, yalnızca savaşan tarafları ilgilendirmekten çıkmıştır, bütün insanlığı tehdit eden bir tehlikeye dönüşmüştür. Savaş-barış sorununa küçük büyük bütün devletleri, bütün ulusları kapsayan bir genişlikte bakmak, bu çapta çözüm aramak zorunluluğu belirmiştir. Nükleer çağda ancak, bütün devletler ve uluslara eşit güvenlik içinde yaşama olanağı sağlayan bir barış düzeni gerçekçi ve geçerli olur. Bu da militarist zihniyete ve politikalara son vermeyi gerektirir. Bu son verme, öznel bir tercih sorunu değil, nükleer çağ koşullarının dayattığı nesnel bir zorunluluktur.

Toplumsal sistemler ve devletlerarasında kuşkusuz rekabet ve mücadele vardır ve olacaktır. Ne var ki, nükleer çağda rekabet ve mücadele silahlı ve savaşçı olmaktan çıkıp, çeşitli toplumsal alanlarda barışçıl yarışmaya dönüştürülmek zorundadır ve dönüştürülebilir de. Yarışmanın yanı sıra, karşılıklı anlaşmalar ve işbirliği süreci geliştirilmelidir ve geliştirilebilir de.

İki taraf arasında, içinde bulunduğumuz çağın niteliğini ve gereklerini anlayış ve kavrayışta bu derin farklara, bir de ABD emperyalizminin dünyayı kendi hegemon-

yası altına alma, bencil çıkarları açısından yönlendirme, ve elinden gelse, başta Sovyetler Birliği olmak üzere dünya sosyalist sistemini dize getirme istek ve hesapları da eklenmektedir. Bu eklenme sonucu, Cenevre ve Viyana silahsızlanma ve silahlı kuvvetlerde indirim görüşmelerini ABD, yıllar boyu bir sonuca vardırmadan sürdürüyor ve bu, dünya kamuoyunu oyalama ve zaman kazanma perdesi arkasında da silahlanmayı tırmandırmakta devam ediyor.

Şimdi, gerginliği yeni bir düzeye tırmandıran konu bilindiği üzere, ABD'nin uzayı silahlandırma, hem de nükleer olarak silahlandırma girişimidir. Yine bu konuda da, ABD yönetimi, bu girişimin bir savunma önlemi, uzayda bir "kalkan" mekanizması oluşturma girişimi olduğunu iddia ederek konuyu saptırma, kendi halkını ve dünya kamuoyunu yanıltma çabasındadır.

Oysa daha geçen yıl, Cenevre doruk toplantısında, nükleer savaşın hiçbir zaman olmaması gerektiğini, böyle bir savaştan galip çıkan taraf olmayacağını, silah üstünlüğünü her iki tarafın da aramıyacağını ifade eden ortak deklerasyona Reagan imza atmış bulunuyordu. Ama buna rağmen bir taraftan da nükleer denemeleri durdurmama konusunda direnmekte, uzayı silahlandırmakta ısrar etmektedir.

İşte bu kamuoyunu, insanları oyalama ve yanıltma taktikleri; sözlerle davranışlar arasındaki tutarsızlıklar; kısacası, ikiyüzlü politika gütme taktiği iki tarafın ilişkilerinde gerginliği arttıran bir başka etmendir. Oysa, Reykjavik toplantısından sonra Gorbaçov yoldaşın belirttiği gibi, insanlar lafazanlıktan bıkmış, usanmışlardır, laf değil eylem beklemektedirler. Sovyetler Birliği bu beklentiye ciddi, somut yanıtlar verilmesini istemektedir. Geçen yıl kararlaştırıldığı üzere, bu yıl sona ermeden -veya 1987 başlarında- Vaşington'da yeni bir doruk toplantısı olacaksa, mutlaka gerçekçi ve geçerli somut anlaşmalara varılmasında Sovyetler Birliği ısrarlıdır; görüşmelerin, dünya kamuoyunu oyalama taktiği olarak kullanılmasına izin vermiyecek bir tavır içinde oldukları görülmektedir.

Az önce nükleer çağda savaş-barış sorununun büyük küçük bütün dünya devletlerini, uluslarını ilgilendirdiğini belirttim, nükleer savaş olasılığı hepsini tehdit ettiğinden ötürü. Durum böyle olunca sorumluluk da yalnızca iki büyük nükleer devlette değil, bütün devlet ve uluslarda, hatta insanlardadır. Bu sorumluluk elbet, öncelikle bizlere de düşmektedir. Mücadelemizi bu açıdan da ele almak, değerlendirmek ve gereğini yapmak durumundayız. Faşist yönetimin, bölge ve dünya barışını güçlendirmek değil, tersine, ülke sınırları dışında giriştiği askeri operasyonlar ve gösterdiği yayılmacı eğilimlerle bölge ve buna bağlı olarak dünya barışını tehlikeye sokan bir politika gütmesi, bizlerin bu sorumluluğumuzu daha da arttırmaktadır.

Türkiye'nin iç durumuna gelince, Evren-Özal diktatörlüğü toplumsal dayanaklarını hızla yitiriyor; rejimle geniş halk kitleleri arasındaki çelişki büyüyor, güçleniyor. 28 Eylül seçimleri yalnız iktidar partisi ANAP'ın değil, rejimin yenilgisidir. Rejim karşıtı partilerin ANAP'tan iki kat fazla oy alması emperyalist güçleri, işbirlikçi tekelleri sarsmış, tedirgin etmiştir. Gerek oyların bu tür dağılımı, gerekse seçimden önce başlayıp gelişen göreli olarak daha bir serbestleşme koşulları, rejimden hoşnut olmayan çabaların sonucudur.

Rejimin toplumsal dayanaklarını yitirme süreci, çok önceleri belirttiğimiz üzere, diktatörlüğün en zayıf halkası olan, ekonomik politikasının çöküşü ile atbaşı gidi-

yor. Bu çöküşün çeşitli ve çok sayıda belirtisi var; fakat son ortaya çıkan olgu Özal politikası açısından en önemlisi, Özal ekonomi politikası ihracat eksenine oturtulmuştur. İhracatta ise bir tıkanıklık başgösterdi. İhracatta gerileme belirmişti ama, şimdi gelinen noktada tıkanıklık artık mutlak değilse bile ona yakın gibi görünüyor. İhracatın doyum noktasına varıp varmadığı tartışılıyor. İhracatın ithalatı aşıp dış ticaret açığını bir türlü kapatamaması bir yana, ihracatta artık gerileme var. Hükümetin faizler, döviz kurları, iki yıllık aradan sonra ihracatçılara yeniden ucuz kredi verilmesi ve kâr eden şirketlere sermayelerinin yedi katına kadar bono çıkarma müsaadesi tanınması konularında bir çırpıda ivedilikle aldığı kararlar ihracat gerilemesinin ne kadar ciddi olduğunun, ne kadar telaş uyandırdığının işaretleridir. Ve bu önlemlerin hepsi ihracata kuvvet şırıngası olsun, olumsuz süreci tersine çevirsin diye alınmıştır. Bu önlemler de durumda umdukları bir düzelme belirtisi yaratmazsa, tıkanmanın politik ve sosyo-ekonomik alanlarda önemli yansımaları herhalde gecikmeyecektir.

Belirtmek istediğim ikinci nokta, faşizmin tüm önlemlerine, yasalarına, yasaklamalarına, acımasızca sürdürülen yasal teröre karşın demokrasi doğrultusunda kitlelerin karşı konulmaz özlemi ve bu doğrultuda atılan olumlu adımlara ilişkin. Elbette bu adımlara layık oldukları değeri veriyor, destekle karşılıyoruz. Ancak bu gelişme sürecinde gözden kaçırmamamız gereken iki nokta var: Bir, kimi gelişmelere razı görünse de faşizm henüz silahlarını elden bırakmış, mevzilerini terk etmiş durumda değil. Henüz geri dönülmez yola girmiş değiliz; çok önem verdikleri ve övündükleri istikrar, devlet terörünün çeşitli türden baskılarıyla zar zor korunabilen çok yüzeysel ve aldatıcı bir istikrardır. Ve iç ve dış egemen güçler demokratik çıkışlarla bu sözde istikrarın bozulmasını hiç mi hiç istemezler. Başları sıkıştığında yeni 12 Eylüller yaratmakta tereddüt göstermeyeceklerdir. Bu da ihtiyatlı ve çok uyanık olmayı gerektirmektedir. İkinci nokta, biliyoruz ki, toplumun ihtiyacı olan demokrasi, şöyle veya böyle herhangi bir parlamenter demokrasi biçimi değildir; politik ve sosyoekonomik sorunlara gerçekçi ve geçerli çözümler getirecek, köklü dönüşümlere girişecek, ileriye doğru gelişmelere açık bir demokrasidir. Gene biliyoruz ki, iç ve dış egemen güçler demokratikleşme sürecinin bu tür bir demokrasi yönünde gelişmemesi ve sonunda böyle bir demokrasinin gerçekleşmemesi için ellerinden geleni esirgemiyeceklerdir. Gerçek ve kalıcı bir demokrasi yolunda ilerlemek ve ona ulaşabilmek için uzun, zorlu ve güçlü mücadeleler vermek gerekecektir.

Böyle bir mücadeleye yeterince hazır mıyız, yerine getirecek durumda mıyız? Değilsek nasıl hazırlanmalıyız, neler yapmalıyız?

Bırakalım demokratları, ilericileri, solu, sosyalistleri, bizler işçi sınıfının militanları, biz komünistlerin örgütleri olarak bu soruyu kendi kendimize sormak, yanıtını da açık yürekle ve gerçekçi olarak vermek durumundayız, acı da olsa gerçeklerden korkmamak gerektiğini ve ancak öylece onları göğüsleyip aşacağımızı bilerek.

Yalnız sosyalizm mücadelesi değil, demokrasi mücadelesi de ancak, işçi sınıfı partisi eliyle mücadelenin başını çektiği, onu yönlendirdiği, demokrasi güçlerini eylem birliği yolunda toparladığı takdirde ve ölçüde başarılı olur, gereken ve amaçlanan demokrasi biçimine ulaşır. Bundan dolayı, işçi sınıfı politik hareketinin güçlü ve etkin olması gerekir. İşçi sınıfı politik hareketinin güçlü ve etkin olabilmesi

ise, büyük ölçüde, kendi içinde uyum sağlamış, birlik ve bütünlük içinde olmasına bağlıdır. İşçi sınıfı hareketi tek bir merkezden yönetilir ve yönlendirilir olma durumundadır.

Esef de etsek, Türkiye işçi sınıfı hareketinin birlik ve bütünlük içinde olmadığı yadsınmaz bir gerçektir. Diğer bir gerçek ise, işçi sınıfı hareketini oluşturan partilerden hiçbirinin kendi başına işçi sınıfı kitlesini yönlendirecek, hareketi alıp götürüp güçlü bir kitleselliğe kavuşturacak konumda ve etkinlikte olmadığıdır. Bu nedenledir ki, işçi sınıfımızın politik hareketi, demokrasi güçlerini toparlamaya, güç ve eylem birliğini gerçekleştirmeye çalışırken, öte yandan da kendi içinde birliği ve bütünlüğü sağlamakla yükümlüdür.

Bir ülkenin işçi sınıfının hareketi komünist parti ve sosyal demokrat parti olarak ayrışmışsa, eylem birliğini geliştirmek birlikteliği sağlamakta yeterli olabilir, her ne kadar o durumda dahi tam, örgütsel birlik sorunu ortadan kalkmazsa da. Ama ayrışma temelde özdeş nitelikte partiler arasında ise eylem birliği yetmez; hatta bir yerde bu özdeşlik eylem birliğinin başarısını engelleyen bir işlev de görebilir, çünkü temeldeki özdeşlik dolayısıyla söz konusu partiler politik yelpazede aynı yere talip olan rakipler durumundadırlar nesnel olarak. Buna çoğu zaman öznel öğeler de eklenir. Böyle partiler için çıkar yol örgütsel birleşme, tekleşmedir. Bu nedenledir ki, işçi sınıfımızın çıkarları açısından birleşmek partilerimizin boyunlarının borcudur, hatta uluslararası hareket açısından da boyunlarının borcudur.

Peki, tek ülke, tek parti ilkesi ne oluyor, nasıl oluyor da bu ilkeye karşın bazen bir ülkede birden fazla parti olabiliyor, diye düşünülebilir. Canlı, somut gerçekliğin -ki gerçeklik her zaman somuttur- değişkenliği ve akışkanlığı ilkelere aykırı durumlar yaratabilir ve yaratıyor da, hiç değilse bir süre. Lenin'in belirttiği gibi ilkelerin -yalnız ilkelerin değil, tüm kural, bilimsel genelleme ve doğruların- somut durumlarda geçerliliği verili koşullara göre değerlenir, bizim durumumuzda olduğu gibi. Bu nedenle de, temelde özdeş olup da ayrışmış durumdaki partilerimizin birleşip, tekleşmesi gerekir.

Türkiye'de 1960'ların ilk yıllarından itibaren TKP'nin yanısıra politik alanda TİP'in yer alması, genelinde Türkiye politik yaşamının, özelinde Türkiye işçi sınıfı politik hareketinin tarihsel akışının doğal ürünü oldu. Bunun nedeni, nasılı bu konuşmanın dışındadır. Ancak şu kadarını belirteyim ki, iki ayrı parti olgusunun kaynağında bir bölünme yoktur, yani bir parti içinde ayrı kanatlar ortaya çıkıp bölünerek birden fazla parti ortaya çıkmamıştır. Temel niteliklerinin özdeşliğine gelince, bu olgu, aralarında imzalanıp 84'ün son aylarında açıklanan protokoldeki "Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmini temel alan TKP ile TİP" tanımlamasıyla saptanarak taraflarca kabul edilmiştir. Durum böyle olunca iki partinin örgütsel birleşmesi kaçınılmaz, ihmal edilemez bir zorunluluk kazanmıştır. Bir ülkede Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmini temel alan iki parti bulunacak ve bunlar aynı ideolojik temelde olduklarını kabul ve ilan edecekler, ama birleşip tekleşmeden uzak duracaklar, bu, olacak iş değildir. Yapılan ve açıklanan tesbitle iki partinin birleşmesi, gerekçelerin en güçlüsü olan ideolojik gerekçeye, temelde ideolojik özdeşlik gerekçesine oturmuştur.

Bununla birlikte, önce birleşme kararına varmak, vardıktan sonra da süreci,

önce belirttiğim protokole, daha sonra bugünlere kadar eriştirmek kolay olmadı. Bu da bir ölçüde doğaldı. Temel nitelikleri özdeş olsa da uzun yıllar birbirinden bağımsız, ayrı örgütler olarak iş görmenin yarattığı farklı çalışma normları, bakış açıları ve yaklaşımlar kolayca, hemencecik birbiriyle uyumlaştırılamaz, farklılıklar giderilemezdi.

Uyuşmazlık noktaları zor aşıldı, aşılmakta. Ama aşıldığı zaman da iyi aşılmakta. Farklılıklar nihayet aşıldı, ve aşılacak ise, bu, her iki partinin geçmişe eleştirel açıdan bakmayı ve değerlendirmeyi başarabildikleri içindir; gerçekliğe sarılmayı kılavuz edindikleri, gerçekliği olduğu gibi, hoş olmayan yanlarıyla da kabul etmeyi benimsedikleri ve içlerine sindirebildikleri içindir.

SBKP'nin son 27. Kongresi'nde Mihail Gorbaçov yoldaşın Lenin'den yaptığı alıntıda "komünistler gerçeklerden korkmazlar, gerçeklerden korkmadığımız içindir ki, bizim partimiz zeval bulmayacaktır" deniliyor. Gorbaçov yoldaş kendisi de bugüne ilişkin olarak, komünistlerin gerçeklere ihtiyacı olduğunu vurgulamıştır. Bizler de geçmişi değerlendirmede böyle davranabilmiş olmaktan övünç duyabiliriz.

Gerçekliği düşünce ve davranışımızda hareket noktası olarak almak, sorunları başarıyla çözebilmemizin birinci koşuludur. Gerçekliği olduğu gibi görebilmenin bir başka erdemi de dar anlamda parti çıkarı sınırlarını aşmayı kolaylaştırması, olay ve olguları en genel ve uzun erimli çizgileri, doğrultuları içinde değerlendirmede yol gösterici olmasındadır.

İki parti, birleşme sürecini geliştirmede işte bu darlığı da aştı. Birleşme sürecine Türkiye işçi sınıfının çıkarları açısından bakabildiler. Birleşmeden sonra da partinin çıkarı işçi sınıfının çıkarıdır diye değil, işçi sınıfının çıkarı partinin de çıkarıdır, diye sorunlara bakarak çözümlerini arayacağız. Parti çıkarı elbette işçi sınıfının çıkarı ile özdeştir, ancak, işçi sınıfının çıkarlarını hareket noktası yaparak akıl yürütmek ve sonuçlara varmak koşuluyla. Şimdi önümüzde çözülmesi gereken daha kimi düğümler var. Konferansınız birlik konusunu da tartışacak, kararlar alacak. Umudum, alınacak kararların kalan düğümlerin çözümünde ve özlemleri olumlu sonuca varmada ortak çalışmalara yeni bir ivme kazandıracağıdır.

Birleşmenin gerçekleşmesi gerçekten büyük tarihsel önem taşıyacaktır. Gerek Türkiye işçi sınıfı hareketine, gerekse uluslararası harekete karşı başta gelen sorumluluğumuzu yerine getirmiş olacağız; işçi sınıfımızın politik hareketi yeni bir açılım yapacak, güçlenecektir; öncülük ve toparlayıcılık işlevini daha iyi yerine getirir olacaktır. Partilerimizin birleşmesiyle Türkiye komünistlerinin birleşme süreci sona ermiş olmayacak, ama birleşme yolunda en büyük ve en önemli adım atılmış, sürecin önü açılmış olacaktır. Bölünmeyi istemeyen, bölünmüşlükten şikâyetçi olan işçi, emekçi kitleler, ilerici toplumsal kesimler hoşnut olacaklar, harekete güvenleri, gelecekten umutları artacaktır.

Uluslararası işçi sınıfı komünist hareketi de Türkiye'de daha güçlü, daha etkin bir komünist hareket olgusunu elbette çok olumlu karşılayacak, değerlendirecektir. Uluslararası hareket, bileşkeleri olan ülke partilerinin güçlenmesiyle güçlenir.

Ama bütün bu olumlu olasılıkların gerçekleşmesi bir şarta bağlıdır; resmen birleştikten sonra parti içinde herhangi bir ayrılık belirtisi yer almamasına, iki partiden gelenlerin kaynaşmış yekpare bir kitle oluşturmasına, birleşmenin hiç bir eklenti izi

bırakmamasına. Bunun fazla zorlanmadan başarılabilmesi için de iki tarafın birbirine yaklaşmasının üst düzeylerle sınırlı kalmayıp, daha şimdiden yakınlaşma ve iyi ilişkilerin alt kademelere kadar yaygınlaşması gerekir.

Birleşme sürecini bugün erişilen noktaya kadar getiren iki partinin kadro ve üyelerinin gerek beklenen olumlu sonuca ulaşma, gerekse birleşme sonrası tam kaynaşma görevlerini de onurla yerine getireceklerine inanıyorum.

Konferansınızı şahsım, ve partim adına en yoğun duygularla, yoldaşça selamlar, başarılar dilerim.

Çark Başak, Sayı 42 (119), Ocak 1987

Yarın Dergisi İle Söyleşi

Derginin Federal Almanya temsilcisi Mehmet Bilgin tarafından gerçekleştirilen söyleşi.

Sayın Boran, 12 Eylül ve sonrası gelişmeler tüm toplumsal yaşamı ve gençliği derinden etkiledi. Ülkemizi 12 Eylül 1980'e getiren gelişmeleri nasıl değerlendirdiğinizi bize anlatır mısınız? Bu gelişmede etkin rol oynayan başlıca faktörler sizce nelerdi?

Ülkemizi 12 Eylül 1980'e getiren gelişmeleri, "terör ve anarşi memleketi iç savaşa götürüyordu, memleket uçurumun kenarına gelmişti" gibi sözde gerekçelerle izah etmeye ve haklı göstermeye kalkmak tümüyle gerçeklere aykırıdır ve bunun böyle olduğunu o gerekçeleri ileri sürenlerin kendileri de çok iyi bilmektedirler. Daha uzaklara ve derinlere gitmeye ne gerek, bir iki ay önce MİT'in tescilli ajanı Mahir Kaynak Amerika'nın politik boşluk yaratmak için nasıl sağlı sollu terörü teşvik ettiğini ve desteklediğini gazetecilerle yaptığı söyleşilerde açık açık anlattı. 12 Eylül sonrası çıkan yeni yayınlarda da 12 Eylülün nasıl hazırlandığı ortaya döküldü. Maksat bir kargaşa yaratıp hükümeti etkisizleştirmek ve bu boşluğu, demokratik özgürlükleri dizginleyip "kanun ve nizamı" hâkim kılacak, "otoriter ve Amerikan dostu" bir "güçlü iktidar" ile doldurmaktı. Hükümetin dışında oluşturulan ikinci bir iktidar odağıyla böyle bir senaryo hazırlandı ve uygulamaya konuldu. Zamanın hükümetleri dar görüşleri ve becerisizlikleri ile senaryonun uygulanmasına dolaylı olarak yardımcı oldular.

ABD Üçüncü Dünya denilen, bütün bir devletler kesimi için niteliğini belirttiğim türden iktidarlar öngörüyor. ABD'nin Yakın ve Ortadoğu, hatta dünya stratejisi açısından çok önemli olan konumu nedeniyle Türkiye'de -üstelik de NATO üyesi- böyle bir iktidar öncelikle gerekli görüldü ve hâlâ da görülüyor. İki yıl önce ABD senatosunda dile getirildiği üzere, Türkiye'nin, Ortadoğu'da Amerika'nın "otomatik temsilcisi" olması isteniyor. 1970'lerin ikinci yarısında bir yandan bir kargaşa ve iktidar boşluğu yaratılırken, öte yandan da dış borca batmış, döviz darboğazına girmiş Türkiye'nin normal yollardan kredi alabilmesi engellenip kısa vadeli, yüksek faizli kredilere yönelmesiyle, sonunda zamanın başbakanının açıkladığı üzere 70 sente muhtaç hale getirildi ve iktidar başını eğip IMF kemendinin boynuna geçirilmesine razı oldu. Böylece Türkiye ekonomisi başta IMF olmak üzere Dünya Bankası ve diğer bankalar grubu ve artlarındaki tekelci sermaye ve ABD tarafından teslim alınmış oldu. Türkiye artık kapitalist dünyanın işbölümü sisteminde onyıllardan beri istenen ve uğraşılan yere itilip oturtuluyordu. Bir ülkeyi ekonomisinden yakalayıp ele geçirmek, o ülkeyi en belirleyici yanından ele geçirmektir. İşbirlikçi yerli tekeller ile işçi sınıfının sendikal mücadelesinden tedirgin olan ve politik hareketinden ürken büyük sermaye kesimi bu iç içe geçmiş çifte tertibin destekçisi oldular.

Peki gençliğin bu gelişmelerdeki yeri ne olmuştur?

Gençliğin bu gelişmelerdeki yerine gelince; önce, solcu diye bellenen gençler, ge-

niş çapta örgütlendirilmiş ve açıkça desteklenen sağcı terörün baş hedefi oldular. İktidar solu sağa kırdırma yöntemini benimsedi. Hedef alınan gençlik kesimi kendini savunma konumuna itildi ve silahlandılar. Bunun sonucu, 12 Eylül ve sonrası için hazırlanan senaryonun kurbanı oldular. Kışkırtıldıkları ve devrim adına, içlerinden bir kesiminin katıldığı silahlı eylem yolu, -sağ teröre eklenerek- tasarlanan darbe ve ardından getirilecek "otoriter" rejim için toplumsal zemini hazırlamanın, iç ve dış kamuoyuna "başka çare kalmamıştı" dedirtebilmenin bir aracı işlevini gördü. Bu gençlerin toplumsal koşullardan hoşnutsuzlukları, toplumsal yenilenme istekleri haklıydı; seçtikleri yol, kullandıkları araç yanlıştı. Bu yanılgıya düşmeleri için de kendilerinin dışındaki güçler ellerinden geleni yapmışlardı. Sağlıklı sol güçler ise bu gençlik kesimini doğru istikamette yönlendirmeyi başaramadılar. Yanıltılan ve kışkırtılan gençlik kesiminin hatalarını, 12 Eylül için gerekçe yapmaya kalkışanlar, önce kendi günahlarının hesabını vermelidirler.

12 Eylül 1980 sonrasında Türkiye'nin gerek iç, gerekse dış politikada girdiği süreç gençliği de doğrudan etkilemiştir. Bu dönemin değerlendirmesini de yapabilir misiniz?

1980 sonrasında, Türkiye'nin iç ve dış politikasındaki süreçlerin gençliği etkilemesinden daha normal birşey olamaz. Yalnız gençleri değil, her yurtsever ve uyanık kesim ve kişi toplumda olup bitenlerle ilgilenir ve etkilenir; ilgilenip etkilenmesi ve olumlu veya olumsuz tepkisini de göstermesi gerekir. Başka türlüsü demokrasi olmaz. Demokrasi için yalnız konuşan değil, düşünen, konuşan ve davranan bir Türkiye gerekli.

1980 sonrasında iç ve dış politikada olumsuz süreçler derinleşti; NATO üyeliğinin ötesinde, ABD emperyalizmine bağımlılık arttı. Son belirtisi, o kadar yüksek konuşulan, kesin istemler ileri sürülen Savunma ve İşbirliği Anlaşması müzakerelerinin, müzakere edilme safhasına bile gelmeden mektuplaşma ile birden tatlıya bağlanıvermiş görülmesidir, hükümetin taleplerinin hiçbiri kabul edilmeksizin, üstelik alışılmış yıllık yardımdan da ek kesinti yapılarak. Öbür yandan da nükleer füzelerin Türkiye'ye yerleştirilmesi kapıda bekliyor. ABD'nin uzayı silahlandırma girişimi konusunda da Türk hükümeti pek rahat ve umursamaz görünüyor.

İç politikada ise parlamenter demokrasi görünümü ardında, amaçlanan "otoriter" yönetim sürdürülüyor. Demokratik hak ve özgürlükler ne denli kısıtlanabilirse kısıtlandı; baskı yöntemleri olağan işler haline getirildi. Son zamanlarda göreceli bir serbestleşme yer alıyorsa, bu, baştakilerin iradesine ve yasal kısıtlamaların hüküm sürmesine rağmendir. Göreceli serbestleşme politik ve yasal yapıda, rejimde değildir. Toplumun diri güçleri kısıtlama ve baskılara karşın rizikoları göze alarak demokratik çıkışlar yapıyorlar; pratikte göreceli bir serbestleşme yaratıyorlar, ama başları kovuşturma ve yargılamalardan, baskılardan da kurtulamıyor.

Değerlendirmenize gençliğin bu süreç içindeki yerini, konumunu da katabilir misiniz?

Bu demokrasi güçlerinden birisi de gençliktir. "Gençlik ülkenin geleceğidir" sözü yaygınlığını koruyor. Ama sonra gençliğe dönüp, "dersine çalış, başka şeyle ilgilenme, hele sesini hiç çıkarma!" deniliyor. Gençlik ülkenin geleceği ise -ki öyledir- başını hiç ders kitabından kaldırmayarak gelecekteki ülke görevlerine nasıl

hazırlanmış olacak ki? Kaldı ki, gelecekte yükleneceği görevler bir yana, gençlik bugünden toplumun önemli demokrasi güçlerinden biridir. Hem kendi sorunları, hem de toplumun sorunları ile ilgilenecek, onları dile getirecek, çözüm istemlerinde ve önerilerinde bulunacaktır; bu onun en doğal demokratik hakkıdır, görevidir. 1982 Anayasasının bile tanıdığı yürüyüş ve gösteri haklarını kullanmayı "sokağa dökülmek" diye aşağılatmaya, hele bunu terörizm ile bir tutmaya kalkmak, en azından demokrasinin ne olduğunu bilmemektir.

Son günlerin en çok tartışılan konularından birisi de "demokrasiye dönüş". Bu konuda sizin tesbitiniz nedir?

Türkiye'de demokrasiye gerçekten dönüş süreci yoktur; az önce belirttiğim gibi demokrasi güçlerinin rizikoları göze alarak sağladıkları göreceli bir serbestleşme vardır. Bu serbestleşme güvenlikli değildir, baskı mekanizmaları işletilerek yok edilebilme olanağı ve olasılığı her an vardır. Rejim de, yönetim de oldukları gibi devam etmektedir; onlarda bir demokrasiye dönüş süreci yoktur, demokrasi güçlerinin demokratik çıkışları da rejimde bir değişiklik yaratabilecek güçte değildir henüz.

Peki gerçekten "demokrasiye dönüş" için hangi koşullar gereklidir?

Demokrasiye dönüşten söz edebilmek için düşünce, söz, basın ve örgütlenme özgürlüklerine; sendikalar, dernekler ve üniversitelere, işçilere ve gençliğe getirilen kısıtlamalar ve yapılan baskılar kalkmalıdır. [...] doğu güney-doğu bölgesinde uygulanan olağanüstü özel baskı rejimine son verilmelidir. Hem bunların olabilmesi, hem dış ve iç politika da bağımsızlıktan ve halk kitlelerinin çıkarlarından yana köklü değişikliklerin yapılabilmesi için yeni bir anayasa gereklidir. Yeni anayasada işçi sınıfına tam bir serbestlik içinde kendi partisini kurma özgürlüğü tanınmalıdır.

Demokratik hak ve özgürlüklerin tam tanınması ve pratikte gerçekleşmesi ile ekonomi politikasının değiştirilmesi birlikte yürüyecektir. Politik ve askeri bağımsızlığın yanısıra ekonomik bağımsızlık gerçekleştirilecektir. Bu üçlü birbiriyle bağlantılıdır. Ne demokratikleşme sürecinden, ne de ekonomi politikasındaki değişiklikten maksat 1980 öncesi demokrasiye ve ekonomik politikaya dönüş değildir; süreç daha tam ve gelişkin bir demokrasiye doğru olmalıdır ve ergeç olacaktır da.

28 Eylül seçimleri sonuçlarını bu bağlamda nasıl değerlendiriyorsunuz?

28 Eylül ara seçimleri ANAP'ın ve onunla birlikte rejimin yenilgisidir, çünkü ANAP başlangıçta istenmedi ise de, artık 12 Eylül ile özdeşleşmiş durumdadır. Özal'ın, seçimlerde en çok oy alan, 11 milletvekilinden 6'sını kazanan biziz diye övünmesi kendisinin de inanmadığı bir züğürt tesellisidir. Oylarının yüzde 40'lardan yüzde 32'ye düşmesi küçümsenemeyecek, çok önemli bir düşüştür. ANAP hükümeti artık gerçekte bir azınlık, hem de küçük bir azınlık hükümetidir, Meclis'-teki sandalye sayısı her ne olursa olsun. Seçmenlerin üçte ikisi ANAP'ı ve 12 Eylül rejimini reddetmiştir. Seçim sonuçlarının başta gelen önemli mesajı budur.

SHP de büyük darbe yemiş değildir. Kanımca seçim öncesi anketlerde oyların yüzde 45 kadarını SHP'nin alacağı tahminleri abartma rakamlardı. SHP ile DSP'nin aldıkları oy yüzdesi aşağı yukarı eski CHP'nin oy potansiyelidir; bu olguda "Türk sosyal demokrasisi" eski tabanını koruyor demektir. SHP'nin politik kimliğini bir türlü açıkça ortaya koyamamasına ve DSP'nin kendinden başkasını tanımayan, kendi dışındaki sol ile diyalogu ve işbirliğini reddeden, anti-komünizm bayrak-

tarlığını elden bırakmayan tutumuna rağmen onlara oy veren seçmen kitlesi Türk sosyal demokrasisine sadık kaldığını göstermiştir. Bu seçmen kitlesi içinde sosyal demokrasinin ötesinde olan kişiler de vardır. Sırası gelmişken şunu da hatırlatayım, tartışmalarda ve gazete sütunlarında sürekli sağ şöyle, sol böyle diye söz edilirken seçimlere giren partiler arasında gerçek bir sol partinin, işçi sınıfının burjuvaziden bağımsız kendi öz partisinin bulunmadığı unutuluyor, oysa bu eksiklik seçimlerin ve rejimin demokratik olmadığının temel göstergesidir.

Demokrasi tartışmaları sürerken hükümetin gençliğe de yönelik depolitizasyon politikası ise yoğunluğunu kaybetmiyor. Demokrasi-depolitizasyon ve gençlik-depolitizasyon birarada olabilecek olgular mıdır?

Demokrasi-depolitizasyon ve gençlik-depolitizasyon kesinkes birarada olabilecek olgular değildir. O meşhur olmuş tanımlamasıyla demokrasi, halkın halk tarafından, halk için yönetimi ise halkın ve onu oluşturan kesimlerin depolitizasyonu nasıl söz konusu olabilir? Oylar ne denli bilgili ve bilinçli olarak verilmiş ise, demokrasi açısından o denli değer taşır. Ayrıca demokrasi, 4-5 yılda bir sandıklara oy pusulası atmaktan ibaret de değildir, hatta esas olan bu değildir. Halkı oluşturan kesimler, sendikalar ve çeşitli dernekler halinde örgütlenerek, yayınlar çıkartarak, toplantılar, gösteri ve yürüyüşler yaparak düşünce, eleştiri ve isteklerini dile getirebilmeli, iktidar üzerine sürekli ağırlıklarını koyabilmelidirler.

Günümüzde demokrasi ve gençlik konusuna değinirken gençliğin bu depolitizasyon çemberini kırma çabaları ülkemizde nasıl bir işlev görmektedir? Gençliğin demokrasi için işlevi ne olmalıdır?

Demokrasi ve gençlik konusunda günümüzü nasıl değerlendirdiğimi buraya kadar söylediklerimle açıkladım sanıyorum. Bir şey ekleyebilirim: Türkiye'ye gerçek demokrasi baştakilerin egemen güçlerin lütfu ve izni ile gelecek değildir. Demokrasi demokratik uğraş ve mücadelelerle kazanılır. Dünyanın her yerinde bu böyle olmuştur, böyle olagelmektedir. 1960 ve 70'lerde TİP de böyle davranmış, kısıtlayıcı sınırların en ileri ucunda demokratik mücadele vererek demokrasinin gelişmesine ve derinleşmesine büyük katkıda bulunmuştur. Günümüzde de demokrasi güçlerinin benzeri bir işlev görmesi gerekiyor. Bu süreçte gençlik belirleyici öğe değilse de, çok önemli bir öğedir. "Gençliğin depolitizasyon çemberini kırma çabaları", sözünü ettiğim işlevin, toplumu demokratikleştirme sürecinin başlangıç noktalarından biridir. Bugün demokrasi mücadelesi açısından en önemli sorun, demokrasiden yana olan güçlerin birbirleriyle mücadele etmek yerine, ortak noktalar bulup anlaşmayı başa almaları, iş ve güç birliği etmeye yönelmeleridir.

Söyleşi istemimizi kabul ettiğiniz ve bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Yarın'ı sürekli izlemeye çalışıyorum. İçerik ve biçim itibariyle başarılı bir dergi. Tüm emeği geçenleri kutlar ve başarılarınızın devamını dilerim.

Yarın, Sayı 70, Haziran 1987

Görev, Sosyalizm Çizgisini Asla Gözden Kaçırmamaktır

Görüş dergisi ile yapılan söyleşi.

Sayın Boran, ülkemizin ilk barış savunucularındansınız. Türkiye barışseverlerinin 1951'deki yargılanışlarıyla 1980'li yıllardaki yargılanışlarını, koşullar, iddianame, siyasi ortam, tepkiler, uluslararası yankılanma açılarından karşılaştırabilir misiniz?

1950-51 yıllarında Türk Barışseverler Cemiyeti'nin yargılanması ile günümüzdeki Barış Derneği yargılanması arasında sıraladığınız noktaların her biri açısından farklar var. Yargılanmanın süresi bile çok farklı. Barışseverlerin yargılanması Temmuz 1950 sonlarında tutuklanmalarından bir kaç ay sonra, kışa doğru başlayıp Haziran 1951 sonunda Yargıtay yolu açık olmak üzere on beşer aylık mahkûmiyetlerle sonuçlandı. Kararın kesinleşmesi de uzun sürmedi. Bu arada üç defa da tahliye edilip yeniden tutuklandık. Barış Derneği davası ise yıllarca sürdü, hâlâ da mahkûmiyet kararları kesinleşmiş değil. Verilen cezalar da bizimkinden çok ağır. Onların hapishane koşulları da bizimkinden ağır oldu; biz Türkiye'ye göre, normal denilecek koşullarda hapis yattık.

Askeri Mahkemede yargılandık ama sıkıyönetim yoktu. Suçlandığımız 161. madde askeri mahkemede yargılanmamızı gerektiriyormuş, "milli menfaatleri ihlâl" söz konusu edildiğinden ötürü. Mahkemenin yetkili olmadığı yollu iddiamızın kabulü ile tahliye olduk, fakat savcının itirazı üzerine Askeri Yargıtay kararı bozdu ve bir hafta sonra yeniden tutuklandık. Mahkeme heyetinin davayı yürütmekte zorlandığı seziliyordu. Mahkûmiyet kararı da Askeri Yargıtay'da iki hukukçu üyenin uzun bir muhalefet şerhiyle ve bir oy farkla onaylandı.

Yargılanma ve mahkûmiyete neden olan, Kore Savaşı'na katılımı protesto bildirisinin İstanbul'da dağıtılması eylemi Demokrat Parti'nin 14 Mayıs seçimleriyle iktidara gelişinden iki ay sonra oldu. DP, demokrasi, serbestlik vaat etmişti. İki aylık sürede neyin ne olacağı henüz belli olmamış, demokrasi konusunda bürokrasi henüz yerine oturmamıştı. Sanırım yargılanmadaki dalgalanmalar bundan doğuyordu.

Barışseverler olayı Demokrat Parti'nin hiç de demokrat olmadığının ilk işareti idi. Daha kovuşturma açılması sırasında bu belli oldu. Demokrasi geldi havasına kapılan basında Kore Savaşı'na asker gönderme kararına karşı çok yazı, karikatür yayımlanmıştı. Bunlara ilişkin olarak seksen dolayında veya üstünde soruşturma açıldı. Yasaya göre bunlar hakkında dava açılması Savunma Bakanı'nın iznine bağlıydı. Yalnız bizim ve İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği yayın organı ile Barış dergisinin sorumluları hakkında izin çıktı. İzni veren, o sırada izne çıkmış bulunan Savunma Bakanı'na vekâlet eden Samet Ağaoğlu idi. Hükümet bize verilen cezayı hafif buldu. Mahkeme heyeti hemen değiştirildi ve sözünü ettiğim iki yayının sorumluları çok daha ağır hapis cezalarına çarptırıldılar.

Suçlamanın niteliği farklı idi. Biz sadece bir eylemden, Kore Savaşı'na katılımı protesto bildirisi dağıtmaktan yargılandık. 14 Temmuz 1950'de kurulan Barışseverler Cemiyeti bildirinin dağıtıldığı tarihte henüz iki haftalık bir oluşumdu; bir toplumsal harekete dönüşme fırsatını henüz bulamamıştı. Bu nedenle de uluslararası yankısı pek olmadı.

Barış Derneği davası ise gerçek kişilerin yanı sıra tüzel kişi olarak derneğin kendisinin yargılanmasına dönüştü; Marksist-Leninist bir düzeni amaçlayan gizli bir cemiyet olmakla suçlandı. Dikkat etmişsinizdir, başka örgüt ve partiler de aynı suçlama ile yargılanıp mahkûm edildiler. Bu yüzden, Barış Derneği davası dahil, bu davaların hepsi daha baştan hukuken "mamul" oldu. 12 Eylül 1980 öncesi suç olmayan eylem, davranış ve tutumlardan dolayı insanlar ve örgütler suçlanarak cezalandırıldılar. Evrensel hukukun temel bir kaidesi ihlal edildi. Anayasasında hukuk devleti olduğu yazılı bir devlet için tevili imkânsız bir suç.

Barışseverler davasında bütün basın kıyasıya yüklendi. Cemiyetin merkezinde bir çuval evrak ele geçirildiği, Dünya Barış Konseyi Başkanı büyük fizik bilgini Joliot-Curie ile ilişkiler tesbit edildiği iddiası manşetlerden verildi. Merkezde doldurulup mahkeme salonuna getirilen çuvaldan dağılmadan kalmış bildiriler çıktı. İlk şok geçtikten sonra basının ilgisi azaldı.

Barış Derneği davası ise yıllar boyu sürdüğü halde uluslararası kamuoyunun dikkati hep üzerinde toplandı, hâlâ da toplanıyor.

Dünya kamuoyu Barış Derneği davasını, çok haklı olarak, Türkiye'de demokrasi olup olmadığının önemli bir ölçütü olarak aldı.

Dünyanın birçok ülkesinde demokrasinin paydos edildiği koşullarda, sadece sosyalist politikanın değil, aynı zamanda sosyal demokrat, liberal ve hatta kimi muhafazakâr politik akımların önde gelen isimlerinin de demokrasi uğraşlarını, ülkelerinin dışında sürdürdükleri bilinir. Bizde ise 12 Eylül'le soldaki politik şahsiyetler dışında sürgünden politik uğraş veren hiçbir politikacı çıkmadı. Sürgündekilere karşı ise yoğun bir karalama kampanyası başlatıldı. Hatta birçok ilerici aydın da, sürgün koşullarına mecbur kalan kişileri suçladı; "Hapiste yatsaydılar, mahkemede savunma yapsaydılar" denildi.

Bu gibi suçlamalara maruz kalanlardan birisi olarak, bu konuda bize söyleyecekleriniz olmalı.

Bizde diğer ülkelerden farklı olarak, soldaki politik kişilerin dışında, başka politik akımlardan hiçbir politikacının sürgünden politik uğraş vermeyişinin nedeni, kanımca, demokrasi anlayışında farklılıktır. Söz konusu bizim politikacıların hepsi tek başına veya koalisyon halinde iktidar olmuş partilerdendirler. Kısıtlanmış ve büyük ölçüde biçimsel demokrasi ve iktidarların istedikleri gibi at oynatmaya kalkışmaları onların alıştığı şeylerdir. Demokrasi için mücadele anlayışı ve olgusu onların pratiğinde yoktur. Yığınları oy kaynağı olarak değerlendirirler. Yığınların desteğini kazanıp o desteği demokrasiyi kazanmak veya koruyup güçlendirmek yönünde kullanmak onların fikirsel ve eylemsel geleneği değildir.

Bir de şu var: Bir zaman kesitinde iktidar olan yönetime veya var olan rejime karşı çıkmakla vatana ihanetin birbirine karıştırılması eğilimi. Bu karıştırmada kasıt da yok değil. İktidar veya rejim veri olarak kabul ediliyor ve muhaliflerinden ona

karşı mücadele vermeleri değil, mahkemelerde kendilerini savunmaları bekleniyor. Oysa demokrasi ancak uğrunda mücadele verilerek kazanılır; onun için görev her hal ve şartta mücadeleyi yürütmektir. Kimin ne zaman, nerede, nasıl mücadele edeceğini hareketin gerekleri belirler.

Bugün ülkemizdeki rejimi "olağan" hale getirilmiş bir 12 Eylül rejimi olarak niteleyebilir miyiz?

Ülkemizdeki bugünkü rejimi "olağan hale getirilmeye çalışılan bir 12 Eylül rejimi" olarak niteleyebiliriz; rejimin sahipleri bakımından oyunu bozan, demokrasi savunucusu güçlerin demokratik çıkışlarıdır. Rejimin antidemokratik, baskıcı niteliği değişmemiştir. Yalnızca biçimde kimi değişiklikler olmuştur. 1982 Anayasası ve idari makamlara, polise olağanüstü yetkiler tanıyan, demokratik hakları son derece kısıtlayan yasalarla ve de devlet aygıtında gerici kadrolaşmalara, genelinde gericiliğe verilen ödünlerle 12 Eylül rejimi "parlamenter demokrasi" görünümü altında sürdürülmek isteniyor. Ne var ki, toplum kendisi için biçilip dikilen korseye sığmamakta, onu çeşitli noktalardan demokrasi yönünde zorlamaktadır.

Toplumumuzun demokrasiyi kazanması için nasıl bir perspektif öngördüğünüzü rica etsek?

Toplumumuzun demokrasiyi kazanması demokrasi için mücadele ile olacaktır. Dünyanın her yerinde öyle olmuştur, öyle olmaktadır. Demokrasi mücadelesinde en başta gelen ve en önemli sorun demokrasiden yana güçlerin mücadele birliğinin, ortaklığının sağlanmasıdır. Bu olabildiğine geniş çapta gerçekleştirilmeli, bu uğurda kararlı, tutarlı ve sürekli çaba harcanmalıdır. Ayrılıklar içinde birlikteliği bulmak zor iştir, ama olanaksız değildir. Bu birliktelik ve ortak mücadele toplumsal güç dengelerini barış ve demokrasiden yana değiştirmek için yararlı olmanın ötesinde bir zorunluluktur.

Yerli sosyal demokrasiyi demokrasi mücadelesi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu konuda sosyal demokrasinin çeşitli dünya deneylerinden ve Türkiye'de son yedi yıllık deneyimden alacağı dersler var mı?

Ülkemiz sosyal demokrasisi demokrasi mücadelesini henüz başarıyla yürütemiyor. Bölünmüş olması bir olumsuzluk; iki partinin birbirleriyle diyalog kurup işbirliği edememesi daha da büyük bir olumsuzluk. Üstelik her iki partide de iç sorunlar ağırlığını duyuruyor ve her ikisi de değişik konu ve ölçülerde iktidar karşısında çekingen. Kendilerinin solunda olanlara karşı ise DSP tümüyle kapalı, SHP ise ürkek.

Bu duruma karşın, az önce sözünü ettiğim, demokrasiden yana güçlerin birlikteliğini sağlama açısından sosyal demokrasinin yeri önemlidir. Sosyal demokrasinin kitlesel tabanı ve işçi sınıfı üzerinde etkisi var. Üstelik demokratik hak ve özgürlüklere de liberal ve sağ akımlardan çok daha yatkın. Reformist olup temel toplumsal sistemi ileriye doğru aşmak istememesi açısından sosyal demokrasiye yönelttiğimiz eleştiriler doğru ve haklı olsa da, belirttiğim bu nesnel gerçeği değiştirmez. Demokrasiden yana güçlerin birlikteliğinin ve ortak mücadelesinin sağlanmasından sosyal demokrasi dışlanamaz ve önemi de küçümsenemez. Eleştiri ve tartışmalar arayı açmaya değil, diyalog kurup açığı kapatmaya, işbirliğini gerçekleştirmeye yönelik olmalıdır.

Deneyimlerden alınacak dersler daima vardır da, bu dersler çoğu zaman alınmaz. Sosyal demokrasinin dünya deneyimlerinden alınacak dersler iki yanlıdır. Birincisi, sosyal demokrasinin sorunları kökten çözmediğidir. Sosyal demokrat politika krizi önleyememiştir ve krizin faturası yine işçi, emekçi kitlelerin sırtından ödenmektedir. Kazanılmış sosyal haklar tümüyle değilse bile önemli kayıplara uğramıştır. Üstelik sosyal demokrasi krizden çıkmaya yönelik geçerli yeni politikalar da üretememektedir. İkincisi, dünya deneyimleri sosyal demokrasinin reformist güncel politikalarının işçi ve emekçi kitleleri olumlu etkilediğini ve onların desteğini kazandığını göstermiştir. Destek kazanmıştır, çünkü kitleler sorunların yükünü günlük yaşamlarında taşımaktadırlar ve bu yükü tümüyle kaldırmasa bile hafifletecek önlemleri doğal olarak hoşnutlukla karşılamaktadırlar. Bunalımlardan bir daha girmemek üzere nihai çıkış ve sorunların kökten çözümü sosyalizmde gerçekleşecektir, ama işçi-emekçi kitlelere o zamana kadar sabredip beklemeleri elbette öğütlenemez. Sosyalizm çizgisini asla gözden kaçırmamak kaydıyla güncel sorunlara güncel koşullarda geçerli çözümler bulmak, bunları bulup savunarak ve de gerçekleştirerek işçi, emekçi kitleleri barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin içine çekmek sosyal demokrasinin solunda kalanların ihmal edilmez görevidir.

Sosyal demokrasinin Türkiye deneyiminden çıkarılacak başta gelen ders kitlelerin desteğini yalnızca ve esas itibarıyla oy kazanmak olarak değerlendirilmemesi gerektiğidir. 1980 öncesi Bülent Ecevit ve partisi büyük kitle desteğine sahipti, ama iktidarda olsun muhalefette olsun, Ecevit bu kitle desteğini meydanlarda savunduğu demokratik hak ve özgürlükleri uygulamaya geçirmek veya geçirtmek yönünde bir ağırlık olarak kullanmaktan geri durdu. Oysa son yıllar gerek barış, gerekse diğer sorunlarda kitle hareketlerinin ne denli etkin olduğuna tanıklık etti; bilinen bir doğruyu pratikte bir daha kanıtladı. Türkiye sosyal demokrasisi ise hâlâ kitle eylemlerine gereken önemi vermiyor. Örneğin son 1 Mayıs kutlamasına ilişkin olarak görüldüğü üzere Erdal İnönü, gerçekte olduklarından daha solda görünmek ihtimaliyle bir kapalı salon toplantısını bile göze alamadı.

Sosyal demokrasinin solunda kalanlar sizce 12 Eylül sonrasında nasıl bir "sınav" verdiler?

Sosyal demokrasinin solunda kalanlar bir yanıyla olumlu, daha büyük bir yanıyla da olumsuz sınav verdiler. Olumlu olan bu sol'un mücadeleyi elden bırakmayışıdır. Siyasi partiler, genel seçimler ve bir parlamentonun varlığı ile demokrasiye geçiş sürecine girilmediğinin, rejimin antidemokratik baskıcı niteliğinin değişmediğinin ve bugünkü rejimin mutlaka demokrasi doğrultusunda aşılması gerektiğinin bilincinde olarak hareket ediyor bu sol; onun için de bu yönde elden gelindiğince mücadele veriyor.

Verilen mücadelede bir birliktelik, bütünsellik olmayışı en büyük olumsuzluk. Çok sayıda parti ve örgütlere bölünmüş olmanın ötesinde, asıl önemli ayrışma -sosyalist devrime giden yolun niteliği, stratejisi konusundaki ayrışma- 1960'ların son yıllarından bu yana ve ileriye dönük olarak, sürüp gidiyor. Tartışmalar, karşı karşıya gelmeler bu zaman süresinde olup bitenlerden hiç ders almamışçasına, sanki dünyada ve Türkiye'de hiçbir şey değişmemiş gibi sürdürülüyor; bugünkü durum hep aynı yaklaşım ve anlayışla ele alınıp değerlendirmeye girişiliyor.

Oysa değişen koşullarda söz konusu sol'un birlikteliği ve aralarındaki farklılıklara karşın ortak mücadele sürdürebilmeleri ön planda bir önem kazanmıştır.

Biliyorsunuz, uzunca bir süredir, özellikle sol kamuoyunda "sol parti" tartışmaları sürüyor. Sizin düşünceleriniz kısıtlı ölçülerde de olsa basında yansımıştı. Konu etrafındaki tartışmaların yeniden canlandığı görülüyor. Ayrıca genel seçimlerin bu yıla alınacağı söyleniyor. Gerek "sol parti" konusunda, gerekse zamanlaması konusunda dergimize söyliyeceğiniz bir şey var mı?

Kanımca "sol parti" sol'un önemini belirttiğim eksikliğini giderme görevini yüklenecektir. Sosyalizm hedefinde birleşiyoruz, ama sosyalizme köprüleri yakarak değil, geçerek gidilecektir. Politika gerçeklik zemininde yürütülür; gerçeklik ise nesnel ve somuttur. Türkiye'nin nesnel ve somut koşullarında toplumun önünde duran ivedi sorun bugünkü rejimi aşmak, demokrasi adına layık bir demokrasiye geçmektir. Bunu başarmak, toplumsal güçler dengesini demokrasi güçlerinden yana değiştirmek ve demokrasi için olabildiğince kitlesel, kararlı ve tutarlı mücadele vermekle ancak mümkündür. Bu nedenle de demokrasiden yana güçlerin olabilen en geniş yelpazede birlikteliğinin, güç ve işbirliğinin sağlanması gereklidir. Bütün dikkat ve gücümüz toplumsal güçler dengesini bu yönde değiştirmek görevi üzerinde yoğunlaşmalıdır. Toplumsal güçler dengesinin bu yönde değişmesi, demokrasiye geçildikten sonra da, toplumun politik gelişmesinin tıkanıklığa uğramadan ilerlemesi olanağını açık tutacaktır. Konunun şimdiden olgunlaştırılması gereken yanı, kurulacak partinin programatik platformunun bir sonuca varmak niyetiyle tartışılmasıdır.

Söz konusu görevin başarılmasında sosyal demokrasi ötesi sol'un yeri ve rolü önemlidir. Birlikteliğini ve bütünselliğini gerçekleştirdiği ölçüde, demokrasiden yana diğer güçleri toparlamada ve demokrasiye gerçekten geçişi sağlamada belirleyici rol oynayabilir, oynamalıdır da.

"Sol Parti"nin kuruluşu zaman alacaktır. Söz konusu güçler koalisyonunu oluşturmak kolay olmayacaktır. Erken seçim olmasa bile "sol parti"nin 1988 seçimlerinden önce kurulabileceğini sanmıyorum.

Rejimin dış politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz? NATO ve ABD ile ilişkiler açısından, Avrupa Topluluğu'na katılım açısından, ülkemizde yurtsever, bağımsızlıkçı ve barışsever süreçler açısından.

Türkiye'nin NATO'ya üyeliği özellikle ABD'ye bağımlılık ve Türkiye'de Amerikalıların ayrıcalıklı bir konumda olması biçiminde somutlanmıştır. 12 Eylül sonrası dönemde bu bağımlılık artmıştır. Savunma ve İşbirliği Anlaşması'yla Amerikan üsleri görünürde Türk Silahlı Kuvvetleri'ne maledilmiş, böylece ABD'nin Türkiye'deki askeri varlığı ve imtiyazları üzerine şal örtülerek gözlerden gizlenmeye çalışılmıştır.

Türkiye'nin çok yönlü -yani bir anlamda bağımsız- bir dış politika izlediği iddiası doğru değildir. Türkiye'nin dış ilişkiler ve savunma politikası Ankara-Washington eksenine oturtulmuştur. Bütün diğer ülkelerle ilişkiler bu eksenin olanak verdiği ölçüde -o çerçeve içinde- yürütülüyor. Türkiye'nin Batı ile İslam dünyası arasında köprü görevini gördüğü iddiası doğru ise, o zaman bu görevin özellikle ABD ile belli İslam ülkeleri arasındaki ilişkiler için geçerli olduğunu kabul etmek gerekir.

Yönetimin Yakın ve Orta Doğu ülkeleri arasında ayırım gözeten bir politika izlediği açıktır. Yakın ilişki kurulan ülkeler en ABD yanlısı ve gerici olanlardır. Reagan yönetimi Türkiye'nin bölgedeki ABD dostu devletleri -olabilirlerse- bir konsensüs etrafında toparlamasını istiyor.

Savunma ve İşbirliği Anlaşması'nın geçirdiği macera bugünkü yönetimin ABD karşısında boynunun ne kadar bükük olduğunu bir daha gösterdi. Anlaşma değil andlaşma istemiyle ortaya çıkılıp, buna daha bir dizi istem eklenerek, bunlar kabul edilmediği takdirde Anlaşma'nın uzatılmayacağı tehdidi savruldu. Sonra da bunların hiçbirisi elde edilmeden, hatta doğru dürüst müzakere masasına oturulamadan, yalnızca verilen sözlerle yetinip Anlaşma'nın uzatılmasına imza atıldı. Şimdi bu durumun yarattığı sorunlarla uğraşılıyor.

Avrupa Topluluğu'na üye olmanın Türkiye'nin demokratikleşmesini ve çağdaşlaşmasını kolaylaştıracakmış gibi bir hava estirildiği görülüyor kimi çevrelerde; girilmek istenen topluluğun büyük tekellerin ekonomik ve politik egemenliği altında olduğu unutulurcasına. Oysa tekelci büyük sermaye kesimi demokrasi ile ilgilenmez; "gelişmekte olan" diye nitelenen ülkelerde öncelikle istikrar ve güvenliğe önem verir; onun için de "otoriter", "kanun ve nizamı" her ne pahasına sağlamayı başa alan rejimler yeğler. AT Türkiye'yi eninde sonunda tam üyeliğe kabul ederse, bu, Türkiye'yi kendine tam bağlayıp büyüyen pazarını ve artan ucuz emek gücünü daha iyi sömürebilmek, sermaye kârlarını büyütebilmek içindir. Türkiye AT'nin eşit haklara sahip bir üyesi olamayacaktır.

Tekelci büyük sermayenin ekonomik-politik egemenliğine karşın Avrupa Topluluğu ülkelerinde belirli demokratik rejimlerin bulunabilmesi, bu ülkeler işçi sınıfı ile halk kitlelerinin geçen yüzyıldan beri yürütegeldikleri ve bugün de sürdürdükleri inatçı ve güçlü mücadeleler sayesindedir. Tam üye olmanın demokratikleşme yönünde belli bir etki yapabilmesi için Türkiye'nin demokrasi güçlerinin şimdiden Avrupa Topluluğu demokrasi güçleriyle iş ve güç birliğine yönelmeleri ve üyelikten sonra da önemle sürdürmeleri gerekir.

Sözünü ettiğiniz yurtsever, bağımsızlıkçı ve barışsever süreçler açısından rejimin dış politikasını onaylamak ve desteklemek olanağı yoktur. Bu süreçlerin taşıyıcısı olan güçler NATO'dan çıkmayı, bağımlılıktan kurtulmayı ve AT'ye tam üye olmamayı nihai istemler olarak benimsemekle beraber, bunlar gerçekleştirilinceye kadar o yönde ileri sürülebilecek güncel istemler ve mücadeleler olduğunu göz ardı edemezler.

Görüş, Sayı 8, Temmuz 1987

Referandum, Evren-Özal Yönetiminin Oylamasıdır

Koray Düzgören'in 1987 Temmuz ayında Milliyet gazetesinde yayınlanan ve Yarın dergisinin 72. sayısında yeniden yayınlanan söyleşisi.

12 Eylül hareketinin bir değerlendirmesini yapar mısınız? Türkiye Eylül 1980'ne nasıl geldi? Bu ortamda sol partilerin konumu ve sorumluğu nedir?

Türkiye 12 Eylül 1980'e kasıtlı, çok hesaplı bir biçimde getirildi. On dokuz ilde sıkıyönetim ilan edilmesine karşın terörizmin gerçekten önlenmesi için çalışılmadı, tersine kışkırtıldı. Silah kaçakçılığı ilgili yetkililerin bilgisi dahilinde aldı yürüdü. Eylemciler el altından silahlandırıldı. (Bu arada hatırlatayım, gazetenizin kendisiyle yaptığı röportajda tescilli MİT ajanı Mahir Kaynak'ın Amerika'nın eylemcilere sağlı sollu silah dağıttığına ilişkin sözleri dikkate değerdi.) Hapishaneler yolgeçen hanına dönüştü. Asker, sivil istihbarat, tüm güvenlik kuvvetleri, sıkıyönetim komutanlıkları terörizm karşısında sanki felce uğramış gibi işlevsizdiler.

Gizli bir iktidar odağı devreye girmiş, resmi iktidar -hükümet- dışlanmış ve etkisizleşmişti.

Basında eleştirilere, yakınmalara yol açan bu kargaşa durumu 11 Eylül'ü 12 Eylül'e bağlayan gece ne sihirdir ne keramet birden değişiverdi. Ve işlemeyen mekanizmalar tıkır tıkır işlemeye başlayarak birbiri ardına operasyonlar ve geniş tutuklamalar yapılmaya koyuldu.

12 Eylül darbesinin daha önceden ABD ve NATO çevrelerince beklendiği ve istendiği 12 Eylül sonrası belgesel yayınlarda açıklandı.

ABD Türkiye'de her şeyden önce "Amerikan dostu, otoriter ve istikrarlı" bir rejim ve iktidar istiyordu.

İçten ise, dış tehlikelerin tekellerin işbirlikçisi tekelci büyük sermaye ve politik temsilci ve ideologları da asker-sivil üst düzey bürokratlar işçi sınıfının sendikal ve politik hareketinden, kitlelerin, aydınlar ve gençliğin politik bilinçlenmesinden tedirgin ve bu durumun tasfiyesine dünden istekliydiler.

12 Eylül öncesi solu üç kalemde ele almak gerekir. "Demokratik sol" CHP, işçi sınıfı partileri ve diğer devrimci sol akımlar ve örgütler.

CHP 1973 seçimleri sırasında ve sonrası dönemde büyük kitleselliğe kavuştu. İktidara geldi, ama hem iktidarda, hem muhalefetteyken kitlelerin verdiği desteği, demokrasiyi güçlendirip geliştirmek yönünde kullanmadı.

Sosyalizmi benimsemiş partilerden üçü -ikisi legal TİP ile TSİP, biri de illegal TKP- devrimci yolun mutlaka silahlı mücadele yolu demek olmadığı ve verili durumun devrimin nesnel ve öznel koşullarından uzak bulunduğu görüşündeydiler. Bunlar diyalog, güç ve işbirliğinden yanaydılar, ama bu yöndeki politikaları, gereğince tutarlı değildi ve denemeleri zayıf ve sonuçsuz kaldı.

Esas itibarıyla kitle tabanı öğrenci ve gençlik kesiminde oluşan, devrim yolu ola-

rak silahlı eylemi seçen örgütlerin belli başlıları büyük maddi ve politik destek gören faşist terör örgütlerine karşı kendilerini ve kolluk kuvvetlerinin aczi karşısında kimi kent semtlerini korumak durumunda kaldılar.

Bütününde sol hareket bir platform üzerinde anlaşarak bir demokrasi cephesi oluşturamadı; demokrasiyi korumaya yönelik etkin ortak bir mücadele yürütemedi. Birliktelik içinde güçlü ortak bir mücadele örgütlendirilip yürütülebilse, kitleler demokrasi mücadelesi içine çekilebilseydi 12 Eylül olmayabilirdi; olsaydı bile, sol güçler sorumlu davranmış, görevlerini yapmış olurlardı; verilen mücadele demokrasi lehine güçlü bir birikim bırakırdı.

Eylül 1980'den bu yana 7 yıl geçti, bu zaman içinde Türkiye'nin geldiği nokta nedir? Sol hareketin durumu ne olmuştur?

12 Eylül'den sonra, az önce belirttiğim rejim modelinin gerçekleştirilmesine girişildi. 1983 genel seçimlerine kadar süren dönemde çıkarılan yasalar ve alınan kararlarla rejimin temelleri atıldı, iskeleti kuruldu.

Bu bağlam içinde sol hareketin yeri ve tutumu önemlidir. Sol hareketin kendi içinde toparlanması, eylem ve güç birliği temelinde bütünselleşmesi daha geniş yelpazedeki güçlerin de demokrasi cephesi etrafında toparlanmasını olumlu yönde etkileyecektir. Akım ve örgütler sırasında politik çizgi farkları oldukça ayrışma, ve tartışmalar olması da doğaldır. Doğal olmayan, ayrışan akım ve örgütlerin birbirine düşmesi, solun iç çekişmelere saplanması yüzünden demokrasi için ortak mücadelenin gerçekleşememesi veya zayıflamasıdır.

Hesapça, biri sağ, biri de sözde sol iki güdümlü parti ve bunların genel seçime katılıp sağın iktidar, sözde solun da muhalefet olmasıyla modele uygun çoğulcu parlamenter demokrasi gerçekleştirilecekti. Yapılan hesap politik çarşıya uymadı. Partileşme izni çıkar çıkmaz on taneden fazla parti ardı ardına kuruluverdi. Bunlar baskı ve yasaklamalarla kontrol altına alınabildiyse de, arkasından ABD'nin, IMF'nin, dış ve iç büyük tekellerin desteği olan ANAP'ın seçimlere girmesi ve kazanması engellenemedi. Ondan sonra, güdümlü iki partinin akibeti ne oldu, parlamentonun bileşimi nasıl değişti anlatmaya gerek yok, biliniyor, önemli olan, daha ilk adımdan devlet ve toplum yönetiminin emir ve komuta ile, baskı ve yasaklarla yürütülemeyeceğinin açığa çıkmasıydı.

Bu açığa çıkış artarak sürüyor. Toplum, kendisi için ölçü üzerine biçimlendirilip hazırlanmış demirden korseyi zorluyor, orasından burasından kırmaya koyuluyor ve bir ölçüde başarıyor da. Bütün düzenleme, bastırma ve politikadan uzak tutma çabalarına ve önlemlerine karşın, Türkiye'de azımsanmayacak demokratik toplumsal bir birikim, henüz eylem düzeyine çıkmamış demokratik bir potansiyel var. Kitleler de 12 Eylül'den sonraki ilk yılların sinmişliğinden politikaya ilgisizlikten sıyrılıyorlar; onlara günlük geçim derdiyle uğraşmaktan göz açtırmayan, dayanılmaz ekonomik durumun politika ile, demokrasi ile ilişkili olduğunu kavramaya başlıyorlar ve hareketleniyorlar. Demokratik hak ve özgürlüklerin bunca kısıtlanmış olduğu ve kısıtlandığı kadarıyla uygulamaya geçildiğinde de ağır baskılara uğranıldığı halde işçilerin gerçekleştirdikleri yürüyüş, miting ve grevler, henüz mücadele deneyimi kazanmamış gencecik öğrencilerin binbir zorluğu aşarak kurdukları derneklerini korumak için giriştikleri direniş bunun önemli ilk belirtileridir. İnsan Hakları

Derneği ile Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin oluşturulması da aynı nitelikte olaylardır. Basın ise bugün daha eleştirici, daha canlı. Dokunulmasına müsaade edilmeyeceğine kefil olunan Anayasa'ya dokunulmaya başlandı ve Anayasa'nın tümüyle değiştirilmesi tartışma gündemine girdi.

Bugün için sosyal demokrasi ve onun ötesindeki sol ayrışması ve bu ikincinin içindeki devrim yoluna ilişkin ayrışma -aralarında diyalog ve olumlu bir ilişki kurulmadan- sürüyor. Bununla beraber, diyalog ve birliktelikten yana gelişmeler de var. Altı partinin oluşturduğu sol birlik ve TİP ile TKP'nin birleşme yönündeki verimli çalışmaları bu anlayışla atılmış önemli adımlardır. 12 Eylül öncesinden farklı olarak diyebiliriz ki, bugün sol kanatta birlik ve birlikteliğe ve demokrasi mücadelesine önem ve öncelik verme eğilimleri güçleniyor.

Türkiye'de solun geleceği nedir? Son zamanlarda ortaya çıkan partileşme hareketleri ve yurt dışındaki çalışmalar hakkında ne diyorsunuz? TİP'in TKP ile giriştiği söylenen birlik çalışmaları hangi aşamada?

Son zamanlarda ortaya çıkan sosyalist partileşme hareketlerine gelince, bunları bir sonuca varacak gibi görmüyorum. Varsalar bile, kurulacak parti veya partilerin politik bir ağırlığı olacağını sanmıyorum. Pratikte gerçekleştirilmiş yaşayan sosyalizme düşmanlık hisleriyle hareket ederek gerçekten sosyalist olunmaz, bir yere varılamaz. Yurtdışındaki çalışmalarımız diyalog ve işbirliğini geliştirmek, TKP ile birleşmeyi gerçekleştirmek, göçmen işçilerin sorunları ile ilgilenmek, haklarını savunmak, Türkiye demokrasi güçleri ile dayanışma konuları üzerinde yoğunlaşıyor. TKP ile birlik çalışmaları artık son aşamasına geldi ve birliğin gerçekleşebileceği kesin anlaşıldı. Birlik bizim açımızdan 8 yıla yakın bir zaman önce alınan bir kararın yaşama geçirilmesi olacaktır.

Birlik görüşmeleri yıllar boyu sürdü. Sonradan sorunlar çıkmasını olabildiğince önlemek için her şeyi derinlemesine görüştük. Tüzük ve program çalışmalarını yaptık. Türkiye işçi sınıfının politik tarihinin değerlendirilmesi üzerinde durduk. İki partinin birleşik tek bir partiye dönüşmesi işçi sınıfımızın politik hareketinde çok önemli bir menzil taşı olacaktır.

Türkiye'nin önümüzdeki dönem muhtemel siyasi gelişmeleri ne olabilir, sosyal demokrasinin durumunu nasıl görüyorsunuz?

Bugünkü koşullarda yer alan gelişmeler, daha bir müddet aynı çizgide sürebilir. Çünkü sözünü ettiğim, demokrasiden yana güçlerin iş ve eylem birliği ederek ortak ve/veya paralel mücadele vermeleri uzun soluklu, uzun vadeli çaba isteyen bir iştir; bugünden yarına hemen gerçekleşebilecek değildir. Bugün için ihtimaller şöyle sıralanabilir:

– ANAP'ın referandumdan "hayır" çıkartmaya elinden geldiğince asılacağı açıkça görülmektedir ve Özal, erken seçim konusunda referandumdan sonra karar vereceğini tekrarlamakta, "İktidar ne zaman kendini iyi hissederse o zaman seçime gider" demektedir. Bundan anlıyoruz ki, referandum "hayır"la sonuçlanırsa, Özal'ın erken seçime gitmesi ihtimali kuvvetli, hatta başka hesaplar da dikkate alınırsa, kesindir denilebilir.

Söz referanduma gelmişken, bu konudaki görüşümü de belirtmek isterim. Oyların çoğunluğunun evet çıkması için aktif bir kampanya yürütülmelidir. Muhalefet

saflarında "yasakların kalkması bizim partinin yararına olmaz" gibi küçük hesaplara düşülmemelidir. Bu oyunda çok daha önemli değerler söz konusudur. Birincisi, temel demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılıp kullanılmaması oylamaya konulamaz. Oylamayla engellenemez. Bu hak ve özgürlükler ayırım gözetmeden herkese tanınmak zorundadır. İkincisi, bu referandumun oylaması, aslında Evren-Özal yönetiminin politikasının oylanmasıdır. Büyük çoğunluğun bu yönetim ve politikayı reddettiği olgusu, yasakların kalkmasına evet oylarıyla açığa çıkmalıdır.

ANAP seçimleri kazanırsa bu, ciddi bir başka alternatif göremediğinden seçmenin ona "kerhen" oy verdiğinden olacaktır. Hukuken beş yıl daha halkın ensesinde boza pişirebilir durumda olacaktır. Ama şu var ki, bütçe açıkları, iç ve dış ağır borçlanmalar, belli bir sınırı bir türlü aşmayan, hatta gerileyen ihracat, giderek büyüyen dış ticaret açıkları, azalan döviz girdileri, sözü edilip, bir türlü düşürülemeyen enflasyon ile devleti ve ekonomiyi iflasa sürükleyen, geniş kitleleri geçim sıkıntısı ile bunaltıp perişan eden, sürekli yoksullaştıran işsizliğe çare bulmaya teşebbüs bile etmeyen Özal politikası fiilen beş yıl daha devam eder mi, edebilir mi, o başka sorun. Kanımca edemez; şayet ederse felakettir.

– DYP'nin seçimleri kazanmak ihtimali vardır. Ama bu iktidar -başına Demirel geçse bile- ANAP'a gerçek bir alternatif olamaz. İzlenecek ekonomik politika Özal'ın kemerleri sıkma ve sıkı para politikalarının bir ölçüde -özellikle köylüyü gözeterek- yumuşatılmış bir biçimi olacaktır. Esaslar değişmeyecektir. Çünkü IMF reçetelerinden, kontrolünden kurtulunamayacaktır. 12 Eylül'ü hazırlamış olan dış ve iç güç odakları, ekonomik politikanın esaslarının değiştirilmesine müsaade etmeyecek, Demirel ve DYP de buna karşı koymak isteğinde olmayacaktır. Demokratik hak ve özgürlüklerden kısıtlamaların kalkıp kalkmayacağı konusu da tartışmaya açıktır. Siyasilere konulmuş yasakların kalkması için yoğun çaba harcayan Demirel ve DYP, işçilere, sendikalara, derneklere konulmuş yasaklardan, genelinde demokratik özgürlüklere getirilmiş kısıtlamalardan söz etmemekte, büyük sermaye çevrelerini karşılarına almama konusunda dikkatli davranmaktadırlar. Sırası geldiğinde Demirel, "O kısıtlamaları da başkaları kaldırtsın" diyebilmektedir.

Bununla beraber, DYP'nin seçimi kazanması olumlu yönde bir değişiklik olur. 12 Eylül rejimi ile özdeşleşmiş olan ANAP'ın yenilgisi yalnız onun değil, rejimin de yenilgisi olacaktır. Toplum için kazanç, ANAP'ın gidişidir. Bugünkü koşullarda demokrasi yönünde atılacak hiçbir adım, boyutu ne olursa olsun, küçümsenmemelidir.

– Sosyal demokrat bir iktidar, tutarlı ve geçerli bir program uyarınca kitle gücünü demokrasiyi geliştirme yönünde beceriyle kullanabilirse, DYP'den daha iyi bir demokrasi oluşturabilir. Seçimler 1988'de yapılırsa ve SHP o zamana kadar örgütsel ve politik olarak toparlanmayı başarır, seçmene güven verebilirse seçimi kazanma şansı olur. Hele SHP ile DSP birleşebilse iktidar olma şansı tabii ki daha da artar. Sosyal demokrasiye ilişkin olarak belirttiğim bu olumlu ihtimaller, gerçekleşecek gibi görünmüyor, ikiye bölünmüş olmaları ve daha kötüsü, aralarında diyalog ve iyi ilişkiler oluşmaması, bütününde sosyal demokrat hareketi zayıflatıcı bir etmen, ikisinin de iç örgütsel sorunları var. SHP'nin uzun zamandır bir program ve bir tüzük ortaya çıkaramaması ve davranış çizgisindeki kimi çekingenlik ve belirsizlik-

ler partinin politik kimliğinin açıklığa kavuşamamasına neden olmuş, partiye tam bir güven oluşamamıştır. Dilerim, İnönü'nün, "SHP bu kurultayı ile yeni atılımlara başlayacaktır" sözü doğru çıksın, doğru çıksın da, SHP seçimlere çok daha hazırlıklı girsin.

– Kanımca seçim sonuçlarına ilişkin en büyük ihtimal, hiçbir partinin parlamentoda çoğunluğu elde edememesidir. O zaman ANAP'la DYP istemeseler de koalisyona zorlanacaklardır. Bu durumda DYP, ANAP'la işbirliğini reddettiği şeklindeki beyanlarına sadık kalarak, ANAP'la koalisyonu reddetmeli, gerçekten demokrasiden yana olan muhalefet partisi veya partileriyle işbirliği ederek koalisyona girmelidir.

Sovyetler Birliği'nde Gorbaçov'un işbaşına gelmesiyle ortaya çıkan "açıklık" ve "yeniden yapılaşma" politikasının, dünya siyasetine ve Türkiye'ye etkileri ne olabilir?"

SBKP Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un -daha doğrusu Gorbaçov liderliğinde SBKP yönetiminin- "açıklık" politikasının dünya siyasetinde ve Türkiye'deki etkisi, Sovyetler Birliği'ne ilişkin önyargıları azaltma, genelinde anti-sovyetizmi hafifletip daha gerçekçi tutum ve yaklaşımlara yol açma doğrultusundadır. Ayrıca, tutarlı ve ısrarlı bir biçimde yürütülen açıklık politikası, uluslararası alanda muhatapları da aynı biçimde davranmaya az çok zorlar.

Gorbaçov'un barışı korumak amacıyla yaptığı kararlı ve akla yakın girişimleri ise şimdiden sonuç verme yolundadır. Cenevre görüşmelerinde ilk defa havanda su dövmekten çıkıp ciddi müzakere yapılabilmektedir. Avrupa'daki orta ve kısa menzilli füzelerin sıfırlanması ve böylece Avrupa'nın bu nükleer silahlardan arındırılması artık gerçeklik kazanma noktasına gelmiş görünüyor. Bilindiği gibi, sonbahara kadar bu konuda bir anlaşma imzalanması beklenmektedir. Orta ve kısa menzilli füzelerden sonra konvansiyonel silahlarda da karşılıklı indirimler ve kimyasal silahların tasfiyesi konularının ele alınacağı hemen hemen kesindir.

Bu girişimler ve sonuçları bütün dünyayı ve bu arada Türkiye'yi elbette rahatlatacaktır; çünkü böylece, barışı ve genelinde uluslararası ilişkileri "dehşet dengesi" yerine silahsızlanma ve karşılıklı güven dengesi üzerine oturtmanın, sorunlara silah gücüyle çözüm aramaktan vazgeçip politik çözümler arayıp bulmanın uygulamada ilk adımları atılmış olacaktır.

Sovyetler Birliği'nin iç durumuna ilişkin olarak yürütülen, bilimsel ve teknik devrim, temelinde ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırma ve sosyalist demokrasiyi derinleştirme politikası da dolaylı olarak dünya siyasetini etkileyecektir. Bu politikanın uygulanmasıyla alınacak sonuçlar, dünya barış hareketi, ulusal toplumsal kurtuluş hareket ve devrimleri, genelinde toplumsal ilerleme için politik ve moral büyük bir destek oluşturacaktır."

Türkiye'nin geleceğine ilişkin görüşleriniz nasıl?

Türkiye'nin geleceğine ilişkin hiç karamsar değilim. Toplumsal evrimde daha ileri bir aşamayı oluşturan sosyalizmin Türkiye ve diğer bütün toplumlar için er geç kaçınılmazlığına inancım tamdır. Toplumsal ilerlemede duraklama, hatta gerileme dönemleri olabilir -görülmüştür de- ama temel çizgi hep ileriye doğrudur, ülkenin verili sorunları ve çözüm yolları yüz elli yılı aşkın teori ve pratik birikimin ve öz-

gün, somut koşulların ışığı altında saptanmalı ve gereklerinin yerine getirilmesine zaman kaybetmeden girişilmelidir.

Genel ve temel sorun, sosyalizme nasıl yaklaşılacağı sorunudur. Türkiye sosyalist devrime ve sosyalizme demokrasiyi gerçekleştirerek ve sürekli geliştirerek yaklaşacak ve sosyalizmde demokrasi daha derinleşecektir. Bu perspektifin gerçekleştirilmesi uzun soluklu, gerçekçi, akılcı, ısrarlı bir mücadele ister.

Yarın, Sayı 72, Ağustos 1987

Demokrasi Mücadelesi Barış Mücadelesiyle Sıkı Sıkıya Bağlıdır

Yarın dergisi ile söyleşi.

Dünya barışı ve silahsızlanma konularında sosyalist ve kapitalist ülkelerin yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Nükleer silahlanma ve uzay çağında barış, savaş ve güvenlik sorunları, değişik bir içerik ve anlam kazanmıştır. Artık devletlerin tek başlarına silahlanıp kimi ittifaklar kurarak güvenliklerini sağlamak politikaları geçerli olmaktan çıkmıştır. Çünkü nükleer kitlesel imha silahları, ya barış içinde birarada yaşamak veya nükleer bir savaşta hep birlikte yok olmak alternatifini getirip dayatmıştır. Eski anlayış ve politikalar bu duruma cevap vermemektedir.

Sovyetler Birliği bu temel gerçeklikten hareketle dünyada küçük büyük bütün devletlere herkese eşit güvenlik sağlama gereğini belirtmekte ve savunmaktadır. Sosyalist ülkeler topluluğu da aynı görüş ve tutumdadır. Herkese eşit güvenlik tezi o kadar gerçekçi ve bütün insanlığın çıkarınadır ki sosyalist ülkeler topluluğu dışında da büyük destek görmektedir. Bu ortak güvenlik tezi ekonomik güvenliği de kapsar biçimde genişletilmiştir. Silahlanma sürdükçe, eşit güvenlik sağlamanın yolu hiçbir tarafın silah üstünlüğü kazanmasına müsaade etmemek dengeyi korumaktır, ama asıl gereken ve istenen bu değildir. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un vurgulayarak belirttiği gibi, asıl yapılması gereken uluslararası ilişkiler bütününde bugün olduğu gibi silah dengesini oturtmak ve sorunları askeri anlayış ve yöntemlerle yaklaşılmaktan kurtarmak, barışçı bir temele oturtup onlara politik anlayış ve yöntemlerle çözüm bulmaktır. Topyekün imha olmaktan kurtulmak için olduğu kadar bu amaca ulaşmak için de silahsızlanma olmazsa olmaz koşuldur. Sovyetler Birliğinin silahsızlanma öneri ve girişimleri bu çifte hedefe yöneliktir.

Bu noktada, ABD'nin uzayı silahlandırma projesini de unutmamak gerekir. Hem insanlığın ve uygarlığın imhasını önlemek, hem de uluslararası ilişkiler sistemini barışçı temele oturtabilmek için uzayı silahlandırma projesinden vazgeçilmesi de olmazsa olmaz koşuldur. Bilindiği gibi, Sovyetler Birliği bu konuda ısrarlıdır. Çünkü uzayı silahlandırdıktan sonra yeryüzündeki nükleer silahları yok etmişsiniz ne fayda?

ABD'nin başını çektiği emperyalist odaklar ise hâlâ silah üstünlüğü, sorunları son tahlilde silah zoruyla çözümleme politikası güdüyorlar. Başkan Reagan ve yönetimi barıştan yana görünseler ve sözetseler dahi, gerçekte uyguladıkları politika, dünya kapitalist sisteminin gelişmiş kapitalist ülkeler dışındaki bölümünü askeri, politik ve ekonomik egemenlikleri altında tutmak; sosyalist veya sosyalizme yönelik ülkelerde çeşitli yollardan müdahalelerle istikrarsızlık ve karışıklık yaratma; genelinde dünya toplumsal ilerleme hareketinin en genel politikasıdır.

Yıllardan beri Cenevre'de ilk kez, somut bir hedefe yönelik ciddi görüşmeler

yapılmakta ve hedefe yaklaşılmaktadır. Avrupa'daki orta menzilli füzelerin yok edilmesinde bir anlaşmaya varılırsa, hele kısa menzilli taktik füzeler de dahil olmak üzere "çift sıfır" çözümlü bir anlaşmaya varılırsa ki çok muhtemel görünüyor bu ABD politikasında zoraki de olsa olumlu yönde bir değişikliğin başlangıcı olabilir. ABD, SSCB'nin saptığı öneri ve girişimleri artık "propaganda" diye damgalayıp geri çeviremiyor. Ardı ardına gelen önerilerin ciddiliği, tutarlılığı ve kamuoyunda büyük destek görmesi bu tür cevapların etkisini, inandırıcılığını yok ediyor. Ayrıca silahlanma yarışı maliyeti çok yüksek bir iş. Hele uzayı silahlandırma projesinin altından kalkılır gibi değil. ABD bütçesi ise her yıl 200 milyar dolar dolayında açık vermektedir; dış ticaret açığı da 100 milyar doların üstünde seyredegelmiştir. Bu mali zorluklarından da öte ABD kamuoyunda da güçlü bir silahsızlanma ve barış istemi vardır.

Nükleer füzelerin ardından kimyasal silahların yok edilmesi, konvansiyonel silahların indirimi ve sıfırlanması konuları gündeme gelecektir. Sorunlar bir bir ele alınıp somut ve geçerli çözümlere bağlanırsa sonunda uzayı silahlandırıp silahlandırmama konusunda da anlaşmaya varılabilir. Görüşme masasına sorunları çözme niyeti ve kararlılığı ile oturup somut sonuçlara varmak ve anlaşmaktan başka çıkar yol yoktur. Uluslararası ilişkilerde militarist anlayışın, yöntemleri ve politikaları nükleer silahlanma ve uzay çağının gerçekliği, nesnel koşulları reddetmektir. Buna, hümanizm ve manevi kültürel değerler açısından red de eklenmektedir.

Türkiye'de özellikle 12 Eylül sonrası uygulanan askeri ekonomik politikalar ile dış ilişkiler konusunda ne düşünüyorsunuz?

Türkiye İkinci Dünya Savaşından sonra ikili anlaşmalar ve 1947'lerde Truman Doktrini ve Marshall Yardımıyla ABD etkisi altına girdi. 1952'de NATO'ya kabul edildikten sonra bu etki güçlenerek Türkiye topraklarına Amerikan üslerinin yayılması ve ikili anlaşmalarla Amerikalılara bir dizi imtiyazlar tanınması sonuçlarını verdi. 12 Eylülden sonra ise askeri ve ekonomik politikalarda, ABD'ye bağımlılıkta nitel bir değişiklik oldu. Askeri politika, başta ABD olmak üzere NATO devletleri, askeri sanayi kompleksine, ekonomi politikada IMF ve dünya bankası ile bunların ardındaki uluslarötesi tekellere sıkıdan bağlandı. Şimdi Türkiye'deki iktidar ve ordu üst kademeleri ulusal savunma sanayiini geliştirme adı altında -ABD ve diğer kimi NATO ülkeleri askeri sanayi kompleksine bağlı olarak kendi çapında yerli bir askeri-sanayi kompleks oluşturmaya çalışıyorlar, özel sektörün kodamanları silah sanayiinin geliştirilmesine katılmaya ve bu maksatla yabancı silah tekelleriyle ortaklık kurmaya teşvik ediyor. Ordunun ihtiyaçlarını karşılamakla kalmayıp silah ihraç etme hesapları yapılıyor.

Türkiye ekonomisi öteden beri IMF'nin kontrol ve baskısı altındaydı ama ona tümüyle teslim olmuş değildi. Uygulanan ekonomi politikasında eleştirilecek çok olumsuzluklar vardı ve zamanında çok eleştirildi de. Yine de Türkiye ekonomisi ve toplumu bugünkü duruma düşmemişti. Şimdi Özal ve ekibi IMF ve benzerlerinin ekonomi anlayışını ve politikasını kendi anlayış ve politikaları olarak benimsemişler, kraldan ziyade kral taraftarıdırlar.

Durmadan artan işsizlik ve hayat pahalılığına, yoksullaşmaya ve sefalete, toplumun manevi değerlerinin yozlaşmasına boşveren bir anlayış ve politikadır bu. Oysa

ekonomi insanlar içindir, insanlar ekonomi için değil. Bir ekonominin başarısı belli endekslerle ölçülmekten ibaret değildir. Kaldı ki Özal ekonomi politikası kendi koyduğu endekslerine göre dahi başarısızdır. En başta hedef, enflasyonu aşağı çekmek ve ihracatı sürekli arttırmak olarak konuldu. Bu hedeflere erişilmiş değildir. Yüzde 20'ye hatta daha aşağısına çekileceğinden sözedilmesine karşın enflasyon yüzde 40'ların üstünde seyrediyor. İhracat artışı ise -ne kadar gerçektir o da şüpheli- tıkandı kaldı. Diğer taraftan bütçe açıkları büyük; devletin iç ve dış borçları trilyonları çok aştı; daha kötüsü, borçlar ödendikçe azalmıyor tersine çoğalıyor. Türk lirasının değeri kalmadı. Devlet kendisi döviz endeksli tahviller çıkarıyor. Kira mukaveleleri döviz üzerinden yapılıyor. Neresinden bakılırsa ekonomi politikasının iflası emareleriyle karşılaşılıyor.

Türkiye'nin barışçı ve ulusal çıkarlarını gözeten bir politika izleyebilmesi için herşeyden önce yakasını ABD'nin pençesinden kurtarması gerekir. ABD, Türkiye'yi bölgedeki kendi politikasının -stratejisinin- bir kaç yıl önce bir Amerikalı Senatörün deyimiyle "otomatik temsilcisi", sözcüsü olarak görmek istiyor. Türkiye'nin egemen güçleri buna yatkın. Günümüzde NATO, aslında ABD yardımıyla havaalanlarının geliştirilip onarılması, depolar ve sair "müştemilat"ın inşaatı ve kimi üslerin "modernize" edilmesi, ileride Türkiye'yi ABD çevik müdahale kuvvetlerinin bir sıçrama tahtası olarak kullanabilmelerinin hazırlığıdır. Böyle bir olasılığın gerçekleşmesine kesinlikle olanak tanınmamalıdır. ABD, Türkiye'nin doğrudan veya dolaylı aracılığı ile bölgedeki ülkelere baskı yapmamalı, onları tehdit etmemelidir. Türkiye, ABD'nin aracısı olmaktan kesinkes çıkmalıdır.

Ayrıca, Amerikan üslerinin tasfiyesine yönelik bir politika izlenmelidir. Bunların, Türk Silahlı Kuvvetlerinin savunma tesisleri olduğu iddiaları doğru değildir. Kapılarında bir Türk bayrağının dalgalanması, bir erin nöbet tutması ve üs'te bir Türk komutanın bulunması durumu değiştirmez, önemli olan bu bölgedir; nükleer silahlar ve ağır bombardıman uçakları oradadır ve bu bölge bir Amerikalı komutanın yönetimindedir. Bir savaş vukuunda Türkiye bu üsler yüzünden ilk hedeflerden birisi olacaktır. Ulusal güvenliği sağlamak ve korumak bakımından Türkiye'nin yeri bir askeri blokta değil, bağlantısız ülkeler safındadır. Bu arada, üslere yeni füzeler ve nükleer başlıklar konulmasına da elbette karşı çıkılmalıdır. Balkanlar'ın nükleer ve kimyasal silahlardan uzak tutulması önerisi benimsenmeli, görüşme masasına oturulmalıdır. Bölgede baş gösterecek barışı güçlendirici her gelişmeye Türkiye sahip çıkmalıdır.

Orta Doğu ve Kıbrıs sorununa ilişkin olarak uluslararası bir konferans toplanması önerisine taraftar olunmalıdır; çünkü her iki sorunun da doğrudan ilgili halkların ötesinde, uluslararası durum ve ilişkileri de ilgilendiren cepheleri vardır. Uluslararası konferansın toplanması, ikili diyalog ve görüşmeleri dışlamaz. Varılacak sonuçların, çözümlerin kalıcı ve pratikte geçerli olabilmesi, barışa hizmet edebilmesi için uluslararası mutabakat ve taahhüt gereklidir.

[Yarın:]

Barış ve silahsızlanma Türkiye'de birinci derecede önem verilmesi gereken konulardır. Sanki silahsızlanma ve dünya barışı konuları 35 yıldır NATO üyesi ve topraklarında Amerikan üstleri barındıran Türkiye'yi pek fazla ilgilendirmezmiş gibi

bir hava var. Kamuoyu bu konuda gereğince uyarılmış değil. Bu değişmedi. Demokrasi mücadelesi barış için mücadeleyle birlikte yürütülmektedir. Bu ikisi birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Demokrasi için uğraş verebilmek ve demokrasiyi gerçekleştirebilmek için her şeyden önce insanların ölmemesi, sağ ve sağlıklı olması gerekir. Bu da doğal olarak nükleer savaşın önlenmesi, silahlanma yarışının durdurulmasını gerektirir.

Öte yandan demokrasi yolunda atılan adımlar ve alınan mesafe savaşa karşı, barış için mücadeleyi ve olumlu sonuçlar alınmasını kolaylaştırır. Türkiye'de demokrasi güçleri bu çifte görevin bilincinde olarak hareket etmek durumundadırlar, özellikle de gençlik, özellikle de gençlik derken yalnızca öğrenci gençliği kastetmiyorum. Gençlik savaş-barış sorunlarıyla ve genelinde toplumsal sorunlarla daha yakından ilgilidir, ilgili olması gerekir; çünkü önünde yaşanacak bütün bir ömür var. Gelecek gençliğindir.

Savaşa karşı barış için mücadele elbette örgütlülük ister, örgütlenmeden tek bir iş yapılamaz. Barış Derneği Davası kesin sonuca bağlanmamıştır, onun için "Barış Derneği açılsın" talebi gündemdedir. Bu talep işlenmelidir. İster Barış Derneği'nin açılmasıyla olsun, ister bu olanağın yok olduğu koşullarda yeni bir örgütlenmeyle olsun, yapılması gereken iş hareketi kitleselleştirebilmektir, kamuoyuna mal edebilmektir. Bunun için de savaş-barış sorunlarını, Türkiye'nin somutuna indirebilmek, kitlelerin yaşamıyla bağlantılarını kurabilmek gerekir.

Yarın, Sayı 74, Ekim 1987

Birleşmenin Gerçekleşeceği Zamana Kadar Parti'mizi Geliştirmeye Devam!

1987'de yurtdışından, ülkede yapılacak parti toplantısına yolladığı mesaj. Türkiye'deki partililere doğrudan son seslenişidir.

Değerli Yoldaşlarım,

Aranızda bulunamamaktan üzgün, ama hiç değilse bir seslenme fırsatı bulduğumdan da çok mutluyum. Hepinizi en sıcak duygularla selamlarım. Zor koşullar altında bu toplantıyı gerçekleştirdiğiniz için sizi candan kutlarım.

Yirmi altı yıllık Parti yaşantımın 1979 Kongresi'nden bu güne uzanan dönemin eleştirel bir bakışla değerlendirmesini yapmak, sonuçlar ve dersler çıkarmak için bugün burada toplanık. Ne var ki, bu son dönem elbette 26 yıllık gelişmelerin ana çizgisinden kopuk değildir ve bu mirasın olumlu olumsuz yanlarını içinde taşımaktadır.

Yirmi altı yıllık gelişmesini ana çizgisinin özellikleri nedir sorusu kanımca şöyle yanıtlanabilir:

1. Türkiye İşçi Partisi mücadelesinin ana işleri gerçek sosyalizme, -2. Enternasyonal sosyalizmine değil– toplumsal meşruiyet kazandırmak olmuştur. Sosyalizm ilk TİP eliyle geniş çapta kitlelere götürülmüş, işçi sınıfımızın politik hareketi ilk kez geniş ölçüde kitlelere açılabilmiştir.
2. Öte yandan da TİP kuruluşunun ikinci yılından itibaren kendisini bilimsel sosyalistleştirme sürecine sokmuş, bu süreci sürekli geliştirerek 1970 4. Büyük Kongre'de bilimsel sosyalist temellerine oturmuştur.
   1975'te, ikinci dönem kuruluşunda Parti, bilimsel sosyalizm açısından daha ileri bir konumda yer almıştır. Beş yıl boyunca izlenen ideolojik-politik çizgi söz konusu olan sosyalizmin bilimsel sosyalizm olduğunu, bunun da komünizmle özdeş bulunduğunu göstermeye yönelik olmuştur. Bu ikinci dönemde sosyalizmin yanı sıra komünizme de toplumsal meşruiyet kazandırılmaya çalışılmıştır. 1977 Birinci Büyük Kongre'sinde Parti kendisini işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olarak tanımlamış, Kongreye sunulan raporda, yaşayan sosyalizm, proletarya enternasyonalizmi ve proletarya diktatörlüğü söz konusu edilmiştir. 12 Eylül'den sonraki illegal dönemde ise partimiz Marksizm-Leninizm'in kazanımlarını yerleşmiş terimleriyle kullanarak kendini tanımlamış, konuları bu terimleri kullanarak ele almıştır.
3. Partimiz dünya ve yurttaki gelişmelere, bütün olaylara sınıfsal açıdan bakmaya, sorunları bu açıdan değerlendirip çözümler aramaya çalışmıştır. Diğer parti ve örgütlerle ilişkilerinde de Parti, bütününde işçi sınıfı politik hareketinin çıkarlarını gözeterek davranmaya dikkat etmiştir.

Bu bakış açısı ve tutum 12 Eylül sonrası döneminde büsbütün belirginleşti ve ağırlığı yurtdışına kayan eylem birliği girişimlerinde ve politik birlik görüşmelerin-

de kendini apaçık belli etti. Bu girişim ve görüşmelerde Parti'miz hep ilkesel, ama uzlaştırıcı, ilişkileri koparmayan, sürdüren bir tutumda olmuştur. Her iki alanda alınan mesafede bu anlayış ve tutumumuzun önemli etkisi olmuştur.

"Dar parti çıkarı-bütünde işçi sınıfı hareketinin çıkarı" ayrımı söz konusu olduğunda bir noktayı açıklığa kavuşturmakta yarar var sanırım. Basında belirtildiği gibi, "soldaki bölünmüşlüğün yarattığı rekabet havası tüm siyasi akımlar gibi Parti'mizi de etkiliyordu" Doğrudur. Nesnel olarak böyle bir durum doğuyordu. Ayrı siyasi akımlar, partiler var olunca bunların her birinin kendini güçlendirmeye, işçi sınıfı, emekçi kitleler ve çeşitli toplum kesimleri üzerinde etkisini artırmaya çalışması doğaldır. Bu durum kendi başına iş ve eylem birliği içinde olmaya, birlikteliğe engel değildir. Bir cephe kuruluşu içinde de o cepheyi oluşturanların hepsinin kendi bağımsız varlıklarını ve çalışmalarını sürdürecekleri kabul edilir. Yanlış ve sağlıksız olan, yarışmada ne gibi yaklaşımlar yapılıp yöntemler kullanıldığı noktasına ilişkindir. Diğer örgütleri veya partileri bertaraf edilmesi gereken rakipler gibi görüp yıpratmaya, hatta tasfiyeyi amaçlayan yöntemler kullanmaya kalkmak, eylem birliği hallerinde verilen sözleri tutmamak, alınan ortak kararlara uymamak gibi davranışlarda bulunmak onaylanmayacak hallerdir. Esefle belirtelim ki, geçmişte bu gibi durumlarla bir hayli karşılaşılmıştır. Parti'miz ise bu konuda son derece dikkatli ve titiz olmuştur.

1980 yılının başında alınan Tek Parti-Tek Cephe kararı Parti'nin cephe ve politik birlik politikasına açıklık ve bütünlük getirdi. Bu karardan sonradır ki, bu politika somutluk ve güncellik kazanmış ve tutarlı ve istikrarlı bir biçimde bugüne kadar uygulanagelmiştir.

Burada bir soru ortaya çıkıyor. Şöyle ki, Parti daha 1963 yılında cephe fikrini dile getirdiği, işçi sınıfının sınıfsal ittifakları konusuna daima önem verdiği, bu önem veriş 1975 programında bulunduğu halde, antiemperyalist demokrasi güçlerinin eylem birliği ve cephesi konusunun açıklığa kavuşturulması neden 1979 sonlarına kadar gecikti?

Bunun nesnel ve öznel nedenleri vardı. Sözü fazla uzatmamak için nesnel koşullar üzerinde durmayacağım. Bu koşullar her ne olursa olsun, cephe sorunu -ve politik birlik- netliğe kavuşturulmalı, bilince çıkartılmalı, birer hedef olarak parti hareketinin önüne konulmalıydı. Bunun yapılmayışının sübjektif nedeni, antiemperyalist demokrasi güçleri cephesinin, devrim sürecinin demokratik görevlerinin başarılmasındaki öneminin ve sosyalist devrim stratejisi içindeki yerinin gereği gibi kavranmamış olmasıdır. Bu kavrayış noksanından ötürü cephe konusu yerli yerine oturmuyor, programda belirsizlikler ve boşluklar yer alıyordu.

Bu durumun değişmesi nesnel koşullardaki kimi değişmelerin dürtüsü ile oldu. 1975-80 dönemindeki Parti, birinci döneme kıyasla, eylem birliği üzerinde daha ısrarla durdu. İller düzeyinde ortak eylemler geliştirme denendi. Meslek örgütlerinde solun birliğini sağlama çabaları gösterildi. Çok sayıda örgütün bir araya geldiği Platform toplantılarına katılındı. Ama merkezi düzeydeki ilişki ve birliktelik olmayınca bu girişimler olumlu sonuçlar vermiyordu. Derken dörtlü eylem birliği grubu oluşturuldu. Bunda da eylem birliği deneyleri istenilen başarıda olmuyordu.

Bu arada Ekim 1979'da Senato Kısmi Seçimleri gündeme geldi. Seçimlere gi-

ren dört sol partinin dördü de düşük oy aldı (TKP İstanbul'dan bağımsız bir aday göstererek dolaylı olarak seçimlere girmiş oldu). En düşük olan, TİP'nin oylarıydı. Bu oyların alınmasının izahı her ne olursa olsun, 1975'ten beri geçen beş yıla yakın bir zamanda bu partilerden hiç birinin etkin bir kitleselliğe kavuşmadığı açıktı. Hiç biri işçi sınıfını, emekçi kitleleri yönlendiren, kitlelerin başını çekip götüren öncü hareket haline gelmemişti (Tabii bizim için önemli olan, Parti'mizin gelemeyişi idi). Faşizm ve gericilik ise durmadan tırmanıyordu; bir darbe tehdidi artıyordu. Birlikteliğin ve birliğin gerekliliği ivedilikle kapıya dayanmıştı. Bir şeyler yapılmalıydı.

Parti'de bildiğimiz ve parti tarihine konu olacak gelişmelerin anlatımına girmeden sonucu hatırlatayım: Sonuç Tek Parti-Tek Cephe kararının alınması ve olabildiğine uygulamaya geçirilmesi oldu.

12 Eylül 1980'den sonra da politik birlik ve cephe örgütlenmesi sorunları üzerinde duruldu. Parti programı değiştirilmediyse de yeni tüzüğün giriş bölümünde devrim stratejisi ve belli başlı konular ana çizgileriyle saptandı. Pratikte ise ağırlık politik birlik konusunda oldu; öyle tercih edildiği için değil, koşullar öyle getirdiği için. İkili olarak birlik görüşmeleri zorlukla da olsa sorunları aşa aşa bugüne kadar olumlu yönde gelişti, birliğe doğru çok önemli yol alındı. Bu cephenin örülmesi çabaları Sol Birlik'le sonuçlandı. Bu birlik geniş, etkin bir cephe oluşturmaktan uzak; geniş tutulmaya çalışıldı ise de başarılamadı. Cephenin örülmesi sorunu henüz çözülmemiş olarak önümüzde duruyor.

12 Eylül sonrası dönemi üzerinde ayrıca durmadan önce 79 yılında yeralan önemli bir olaya da değinmek istiyorum. Bu olayın özellikle Parti'miz açısından önemi var, ama genelinde devrimci sol hareketin legalitesi konusunu da ilgilendirir. Olay, 1 Mayıs 1979'da Parti'nin sokağa çıkış eylemidir. Sokağa çıkışın yasaklandığı ve otuz metreden vur emri verildiği televizyon haberlerinde durmadan tekrarlandığı koşullarda beş yüze yakın partilinin bu yasağa karşı çıkışı cesur bir eylemdi, ama eylemin asıl anlamı cesaret gösterisinde bulunmak değildi elbet. Bu eylem legal parti olmanın, legalizm demek olmadığının bir göstergesiydi. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi her zaman her yerde legale çıkmak ister; çıktığında, legalitesini korumaya dikkat eder. Legal koşullarda örgütlenme, sınıf mücadelesini yürütme daha kolay, daha verimlidir de ondan. Yasaların kendi başına bir tür kutsallığı olduğundan değil. Hukukun genel ilkeleri ve mantığı hükümetlerin çıkardıkları yasalardan üstündür. Bunlar ihlal edildiğinde, zorla baskılar amaçlandığı ve uygulandığında yasalara karşı çıkılır. 1 Mayıs 1979 eylemi, 1 Mayıs kutlamasının Taksim'de yapılması âdetine sahip çıkmak, sıkıyönetim komutanının keyfi kararına uymayı reddetmekti. 1 Mayıs 1977 katliamından işçi sınıfı ve mitinge katılanlar değil, hükümet sorumluydu. İşçi sınıf bu konuda davalı değil, davacı konumundaydı.

1 Mayıs 1979 eylemi, bir yanıyla da bilimsel sosyalist harekete konmuş tabuları kırma eylemi idi. 1975-80 arası Spor ve Sergi Sarayı'nda yapılan halka açık toplantılar da bir yanlarıyla tabuları kırma eylemleriydi. Türkiye'de ilk defa yapılıyordu. Yasaklar duvarında gedikler açıyordu. Bu kazanımlar bugün yitirilmiş gibi görünse de, aslında yitirilmiş değildir; işçi sınıfı hareketine mal olmuştur ve gün gelecek tekrarlanacaktır benzeri toplantılar.

12 Eylül 1980 darbesini izleyen dönem Parti'mizin illegalitesi alışılmadık yeni

ve zor koşullarında çalıştığı, çetin sınavlardan geçtiği bir dönem oldu. Bu döneme ilişkin yapılabilecek çok eleştiriler vardır, ama sonucu, bugün gelinmiş olan noktaya bakıldığında, başlangıçtaki zorlukların, sorunların büyük ölçüde aşıldığı -her zaman sorunlar vardır, o başka- önemli işlerin üstesinden gelindiği görülür. Eksilerle artılar birbirini götürdükten sonra elde kalan artıdır: Ve çok dikkat çekici bir nokta da şu ki, koşulların en elverişsiz, sorunların en yoğun olduğu bir zamanda, 12 Eylül'den bir iki ay sonra Parti kamuoyunda sesini duyurdu. Yükselen ilk sesti bu ve bugüne kadar demokratik güçlere seslenmeyi sürdürdü. Sonra bu ses veriş başka alanlarda kendini gösterdi. Ve bugün Parti çeşitli alanlarda işlevli ve etkindir. 12 Eylül sonrasında karşılaşılan sorunların kaynağında Parti'mizin legalden illegale geçiş için hazırlıklı olmayışı vardı. Bu geçiş kendi başına zaten zor bir iştir, hele baskıcı, zorba faşist yönetimler altında. Buna hazırlıksız olmak sorunları büsbütün artırır. Öyle de olmuştur. Hazırlıksız oluşun birinci nedeni uzun yıllar legal parti olarak iş görmüş olmanın yarattığı düşünce, çalışma ve davranış alışkanlıklarıdır. Bunlar illegaliteye geçmekle birden değişmiş olmaz, etkileri devam eder. İllegalitede çalışma deneyimsizliği kendini gösterir. Hazırlıksız oluşun ikinci nedeni de bir halden ötekine geçişin Parti'nin tepeden ayrıştığı ve hizbin çok aktif olduğu bir zamana rastlamış olmasıydı. 1979 sonlarından itibaren Parti hiziple uğraşır, kendi içine kapanır hale gelmişti. Bu, iki yıl önceki Y. Küçük hareketinden daha önemli bir hizip hareketi idi. Başını bir gurup Genel Yönetim Kurulu üyesi çekiyordu. Hizip kısa sürede etkisizleştirilemez miydi? Etkisizleştirilirdi, disiplin kovuşturması açılarak. G. Y. K.'nun üçte iki çoğunluğu hizbe karşıydı. Ama disiplin kovuşturmasına baş vurmak biçimsel (formel) bir etkisizleştirme, idari bir işlem olurdu. İdeolojik ayrılıklar iddiasının ileri sürüldüğü bir durumda bu ayrılıkların parti kitlesi, tabanı önünde açık açık tartışılması, hizbin görüşlerinin mahkûm edilmesi, iddiaların arkasında başka amaçların yattığının gösterilmesi gerekirdi. Bunun yapılacağı yer de Büyük Kongre idi. Onun için kongre tarihini öne aldık. Orada hesaplaşılacak, sorun çözüme bağlanacaktı. Kongreyi kazandıktan sonra disiplin kovuşturması söz konusu olurdu. 1970'de de 4. Büyük Kongre'den önce MDD'cilere karşı aynı tavrı almış, aynı yöntemi kullanmıştık. MDD'cilik Parti'den silinmişti. Bu hizip de öyle olacaktı.

Kongrenin yapılmasına zaman müsaade etmedi. Hizip ile uğraşma, Parti'nin her hal ve şartta görev başında olabilmesi için gerekli hazırlıkların yapılmasına fırsat vermedi. Daha hizip en aktif olduğu sırada 12 Eylül sonrasına geçildi ve [hizip] tezviratını sürdürdü. İllegalitede çalışma deneyimsizliğine, böyle bir çalışma için hazımsızlığa, legal parti alışkanlıklarına, zorla baskılara, daralma, tutuklamalar, bir de hizbin yarattığı olumsuzluklar eklemlendiği göz önünde tutulursa, bunca ters koşullar ve imkansızlıklar içinde, ülkedeki parti yönetimi hizbi ve gençler arasındaki olumsuz hareketi etkisizleştirmeyi başarması takdire değerdir. Yine belirttiğim koşullarda merkezi önderliğe güvenin sarsılması da bir anlamda doğal, en azından anlaşılır bir haldir. Her hal ve şartta görev başında olma kararı almış bir partinin aksine işleyen etmenler her ne olursa olsun, illegalite için hazırlanmış olması gerekirdi. Kanımca ilk anda bir dağınıklık olması az çok doğal sayılabilir ise de sorunların üstesinden gelecek bu durumdan kurtulmakta gecikmemeliydik. Bunu

başaramadık. Bunda merkezi yönetimin coğrafi olarak bölünmüş olması, aradaki bağlantıların iyi yürütmemesi de olumsuz bir rol oynadı her halde, ama bu her şeyi izah etmeye, hele mazur göstermeye yetmez elbet. Merkezi önderlik gerektiğince işlevsel olamamıştır.

Partinin seçtiği çalışma alanları isabetli ve başarılıdır. Ne var ki, iki alana ulaşılamamıştır. Sendikalarla yetinmeyip işçiler arasına da doğrudan girerek örgütlenmeye hız verilmelidir. İkincisi, köylülük içinde yokuz, olmamız gerekir. Verili koşullarda bu alanlara yaklaşma olanakları var mı, o başka sorun. Olmadığını düşünürüm. Ama her ikisi de önemli eksikliktir; onun da bilincinde olmak ve olanakları aramak gerek.

Bir süre bocalamadan sonra da olsa, Parti'nin bugünkü durumuna gelebilmesi, her şeye rağmen onun sağlam, sağlıklı ve belli yeteneklere sahip bir özü, bir çekirdeği olduğunu kanıtlıyor. Başka türlü ayakta kalmak ve ilerlemek mümkün olmazdı. Partilerin yaşamlarında zor dönemler, göreceli gerileme dönemleri olur. Örnekleri vardır. Bugünkü rejim sürdükçe, zorluklar, sınavlar da sürecektir. Ama Parti hep ayakta kalmasını bilecektir.

12 Eylül 1980'den sonra politik birlik ve cephe konularının ağırlığı yurtdışına kayarak ve oradaki çalışmaların omurgasını oluşturdu denebilir. Eylem birliği girişimleri ilk 12 Eylül yıldönümlerine ilişkin olarak başladı. Sonra, daha geniş bir birlikteliği kapsamak üzere yeni bir örgütün katılımıyla toplantı yapıldı, ama bir anlaşmaya varılamadı, gurup dağıldı. Sonuçta ideolojik açıdan birbirine yakın olan altı parti Sol Birlik'i kurdu. Kuruluştan bu yana üç yıla yaklaşan yaşamı çok başarılı oldu denemez. Çekişmeler eksik değil, ama ipler kopmuyor da. Gazetesi düzenli çıkıyor. Cepheleşme girişimleri içinde süreklilik gösteren ilk bir araya geliş. Türkiye işçi sınıfı hareketiyle Kürt ulusal hareketi arasında ilişki, diyalog kurmada, işlerliği gerçekleştirmede de tek girişim. Birlik'i sürdürme, hatta geliştirme kararlılığı var. Son toplantıda Sol Birlik'in çalışmalarını ülke içine aktarma ve geliştirme kararı alındı ve bu genel karar ayrıntılandırılıp somutlandı. Şimdi sorun bunların uygulamaya konulması.

İkili örgütsel birlik görüşmeleri verimli yönde gelişti; birlik artık elle tutulacak kadar yaklaştı. Bu görüşmelerin tam yedi yılı tamamladığı hatırlanırsa, birleşme sürecinin hayli zor ve yavaş ilerlediği anlaşılır. Zor ve yavaş ama sağlam bir ilerleme. Görüşmeler uzun aralıklı toplantılar ve aralıklarda da kimi yazışmalarla sürdürüldü. Tartışmalar ancak 1984'ten itibaren yoluna girdi, sağlam temel taşlarına oturmaya başladı. TİP ile TKP'nin "Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi temel alan partiler" olarak tanımlanması ile iki partinin ideolojik özdeşliği kabul ve ilân edilmiş oldu. Böylece bir birleşme en sağlam temele, ideolojik özdeşlik temeline oturtulmuş oldu.

İki parti ideolojileri itibariyle özdeş olunca, aralarında artık her hangi bir üstünlük söz konusu olamazdı; eşitlik bunun sonucu olarak kendiliğinden kabul edilmiş oluyordu. Bunun tabii sonucu da birleşmenin bir partinin diğerine katılması biçiminde değil, iki partinin doğal ve akılcı biçimde ortak çalışmalarla birleşmesi biçiminde olacağı idi.

Katılma değil, gerçek anlamda birleşme olacağına göre de, ortak bir ad saptan-

malı, ortak bir program ve bir tüzük birlikte hazırlanmalı ve birleşmeyi pratikte gerçekleştirecek ortak bir organ oluşturulmalıydı. Bu dört maddelik gündem kabul edilerek uygulamaya kondu.

Neden iki ayrı parti oluştu sorusuna gelince, 1920'den günümüze kadar uzanan işçi sınıfının politik hareketinde, iki zaman noktasında, iki ayrı parti oluşması hareketin tarihsel koşullarının sonucudur. TİP ile TKP işçi sınıfı politik hareketinin ayrılmaz iki parçasıdır. İkisinden biri dışlanarak bu hareketin tarihi anlaşılamaz; bunlar bir bütündür. İki parti oluşumuna yol açan koşullar artık ortadan kalkmıştır. İki kola ayrılmak ise işçi sınıfı politik hareketini zayıflatan bir etmendir. İşçi sınıfının çıkarları açısından birleşmek zorunludur.

Bu da birleşmenin, kısaca özetlenmiş tarihsel gerekçesidir.

Bu belirttiğim çerçeve içinde birleşmeye gidiyoruz. Parti'miz işçi sınıfı politik hareketinin bir kolu olarak birleşme ile gerçek anlamda ortadan kalkmayacaktır. Birleşik parti içinde bu birliğe yaptığı katkılarla yaşayacaktır. Birleşik parti, kendisini oluşturan iki partinin olumlu deneyimleri, kazanımları temelinde inşa edilmiş, yükselmiş olacaktır. Birleşik parti iki partinin toplamından üstün, daha güçlü, daha işlevsel, daha etkin bir sentez oluşturacaktır. Birleşmeden övünç ve sevinç duymalıyız. Gerek işçi sınıfımıza, gerekse uluslararası işçi sınıfı hareketine karşı yapılması gerekeni yapmış ve güçlerimizi daha iyi yerine getirebilme konumuna kavuşmuş olacağız. Ayrıca, uluslararası harekette belirmiş olan, hareketin bölünmesi eğilimine karşı biz birleşme yönünde ilk girişimi yapmış bir örnek olacağız. Onunu için iki partinin birleşmesi uluslararası hareket açısından da önem taşımaktadır.

TİP ile TKP'nin birleşmesi ile tüm Türkiyeli komünistler birleşmiş olmayacaktır. Bu birliği olabildiğince sağlama sorunu birleşik partinin ele alacağı ve çözüm arayacağı bir konu olacaktır.

Birleşmenin gerçekleşeceği zamana kadar Parti'mizi geliştirmeye devam! Çalışmalarınızda başarılar diler, sevgilerimi iletirim.

TÜSTAV Arşivi

TİP-TKP Birleşme Açıklaması

TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile TİP Genel Başkanı Behice Boran'ın iki partinin birleşmesi ve TBKP'nin politik ve programatik yaklaşımları konusunda birlikte düzenledikleri basın toplantısının basın bildirisi, Brüksel, 7 Ekim 1987.

Türkiye'nin önünde bugün demokrasiye geçilip geçilemeyeceği sorunu duruyor. Biz halkımızın demokrasi isteğine yanıt vermede en başta kendimizi sorumlu hissediyoruz. TKP ve TİP birleşmesiyle bu sorumluluğun gerektirdiği bir adımı attığımızı kanısındayız.

Genel olarak solun, özel olarak da devrimci solun bölünmüşlüğü ve demokrasi mücadelesinde oynayabileceği rolü yeterince oynayamaması herkesin kabul ettiği bir olgudur. TKP ve TİP birleşerek bunun tersinin mümkün olduğunu göstermeyi amaçlıyor.

TBKP, alışılmamış yeni bir kimlikle ortaya çıkıyor. Bu yeni kimlik güncel olarak halkın sorunlarına bugünden gerçekçi çözümler bulmak, Amerikancı, gerici, militarist güçlerin politikasına karşı, yapıcı, birleştirici, istikrarlı bir politikayı yaşama geçirme çabasıdır.

Türkiye toplumunun politik ve sosyal yenilenmeye ihtiyacı var. Halk arayış içinde, değişim istiyor. Demokratik bir gelişme yoluna koyulmak nesnel bir ihtiyaç olarak kendini dayatıyor, öte yandan 21. yüzyıl eşiğinde yeni bir dünya oluşuyor. ABD ve SB arasında varılan prensip anlaşmasıyla tarihte ilk kez nükleer silahlarda indirime gidilmesinin yolu açılmıştır. Uluslararası yeni bir ilişkiler sisteminin filizleri beliriyor. Türkiye barışı güçlendiren bir etmen olarak bu dünyada yerini almalıdır. Ulusal güvenlik anlayışını, dış politikasını oluşan bu yenidünyaya uygun yeniden belirlemesi lazımdır.

Bütün bunları başarabilmek için demokratik istikrar gerekiyor, Sosyal demokratlardan komünistlere, Kürt demokratlardan, Kemalistlere, devrimci soldan yeşillere kadar en geniş sol güçlerin yapıcı katkısı sağlanmadan, sol güçler ile diğer demokrasi güçleri arasında bir mutabakat temelinde demokratik işbirliği gerçekleşmeden bu amaca ulaşılamaz. Yeni program tasarımızla biz sol güçlerin bugünkü kritik durumda oynayabilecekleri yapıcı rolü kendi komünist açımızdan formüle ediyoruz.

Yeni program tasarımızda demokrasi fikri kilit bir rol oynamaktadır. Bugün kapitalizm çerçevesinde demokratik bir alternatif öne sürüyoruz. Demokrasiyi koruyup güçlendirmeden sosyalizme geçişin yolunun açılmayacağına, sosyalizme ancak demokrasi yolundan geçilebileceğine ve sosyalizmin ancak demokrasinin gelişmesiyle gelişebileceğine inanıyoruz.

Amacımız halkı daha bugünden demokrasinin mimarı haline getirmek, toplumun her alanını demokratikleştirmek, gerçek politik güçlerin yansıdığı, halkın

katıldığı demokratik bir politik rejimi yaşama geçirmektir. Temel amacımız olan sosyalizmin demokratik kültürünü bugünden toplumda olabildiğince yaygınlaştırmaktır.

Demokrasiyi kazanmanın önünde güçlü bir baraj var. Emperyalizmin ve büyük ve tekelci sermayenin tam desteğine sahip olan ANAP yönetimi, Evren ile ve ordu üst yönetimi ile işbirliği içinde, hem kaba kuvvete ve tehdide başvurmakta, hem de çeşitli kesimlerin çıkar ve beklentilerini, korku ve endişelerini kendi doğrultusunda kanalize edebilmektedir. Bu güçlü barajda gedikler açmak, demokratikleşme sürecini başlatmak, ancak geniş muhalefet güçlerinin demokratik işbirliği ile mümkündür.

Şimdi 1 Kasım'daki genel seçimlerde demokratik bir sonuç alabilmek için böyle bir işbirliğini yaşama geçirmek zorunludur. Demokratikleşme açısından kritik bir dönemdeyiz. Seçimlere katılma hakkına sahip muhalefet partileri arasında komünistlerin ve öteki devrimci sol güçlerin de rol oynadığı fiili bir seçim ittifakı kurulabilir. Muhalefet partilerinin programlarında asgari demokratik müşterekler vardır. Devrimci solun, sendikaların öteki meslek örgütlerinin, aydınların istemleri ile bunlar çakışmaktadır. Biz demokratikleşmeyi başlatmanın ve bunun önündeki ciddi bir engel oları ANAP'ı yenilgiye uğratmanın, bugünkü koşullardaki tek yolu olarak gördüğümüz böyle bir seçim ittifakını var gücümüzle destekleyeceğiz. Bize kulak veren seçmenleri, 1 Kasım'da oylarını her bölgede ANAP karşısında en şanslı olan muhalefet partisine vermeye çağırıyoruz.

Giderek daha geniş çevrelerin baskı politikasıyla çözülmeyeceğini görmeye başladığı Kürt sorununa program tasarımızda yazılan barışçı, demokratik ve adil bir çözümün getirilmesi güncel bir önem taşıyor.

Partimiz sekter, içine kapanık bir parti olmayacaktır. İşçi sınıfını yalnızca kendimizin temsil ettiği, gerçeğin yalnızca bizim tekelimizde olduğu iddiasında değiliz. Öteki politik güçlerin, aydınların, emekçilerin görüşlerinden her zaman yararlanmaya çalışacağız. Türkiye'nin sahip olduğu fikir potansiyelinin politik sisteme, parlamentoya, ülke yönetimine yansıtılması için caba göstereceğiz.

Canlı bir tartışmadan yanayız. Bunun için eskisinden çok daha belirgin olarak partimizde demokrasi iç yaşamın vazgeçilmez normu olacaktır. Dışımızdaki bütün güçlerle her zaman yapıcı bir görüş değiş tokuşundan yana olacağız. Ülkemizin, farklı görüş sahiplerinin özgürlüğüne saygılı, uygarca bir politik tartışma kültürüne, yeni bir demokrasi kültürüne ihtiyacı vardır. Ülkenin sorunlarına çözüm bulma konusunda sonuç almaya yönelik diyalog ve ortak fikir üretmeden başka solu bir araya getirecek, demokrasi güçleri arasında mutabakat sağlayacak bir yol yoktur. O nedenle, yeni programımızı daha tasarı halindeyken kamuoyuna açıklıyor ve herkesle tartışmak istiyoruz. İktidara gelince de, uygulayacağımız politikaları önceden halkımızla, işbirliği yaptığımız politik güçlerle tartışmak her zaman ilkemiz olacaktır.

TBKP, komünizmin temel fikirleri çerçevesinde, yapıcılık, gerçekçilik, eleştiricilik, birleştiricilik ve demokratizimin daha bir dizi öğesiyle belirlenen çağdaş bir kimlikle ve ülkemiz komünist ve işçi hareketinin 1920'den buyana bütün devrimci mirasına sahip çıkarak politik mücadelede yerini alacaktır.

Evren-Özal rejimi, TKP ile TİP'in birleşmesini ve komünist hareketin rolünü ar-

tırmasını önlemek için her iki partiye yönelik bir saldırıya girişmektedir. Komünist partisinin yasaklı tutulması, 141ve 142. maddeler, partilerimize yönelik tutuklamalar Türkiye'nin ayıbıdır.

Yeni programımızı olanaklı en güçlü etkinlikle yaşama geçirebilmek için TBKP daha şimdiden legal çalışmaya adaydır.

Bütün demokrasi güçlerini ve basını bu saldırılara karşı tutum almaya çağırıyoruz.

Haydar Kutlu
Türkiye Komünist Partisi
Genel Sekreteri

Behice Boran
Türkiye İşçi Partisi
Genel Başkanı

Yeni Yol, Sayı 1, Kasım 1987

"TİP-TKP BİRLEŞİYOR"
BASIN TOPLANTISINDA SORULARA VERİLEN YANITLAR

TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile birlikte yapılan Brüksel'deki basın toplantısında sorulara verilen yanıtlar, 7 Ekim 1987.

[....]

Soru: Şimdi efendim biraz önce de yaptığımız konuşmada, Amerika'nın Türkiye'nin iç işlerine karışmadığı sürece, bir anlamda Türkiye'nin de NATO'da kalabileceğini ben daha önceki konuşmalarınızda da anladım. Yanlış mı anlıyorum? Ben öyle anlamıştım bir açıklamanızda. Türkiye'nin NATO'da kalabileceğini söylemiştiniz. Diğer yandan okuduğumuz, bildiğimiz kadarıyla Behice Boran 1955'li yıllarda Kore'ye asker gönderilmesine karşı yapılan etkinliklerde tutuklanmıştı. Daha doğrusu soruyu daha somut bir şekle sokarak yönelteyim. NATO konusuna nasıl bakıyorsunuz? Bu çerçevede AET olgusunu nasıl görüyorsunuz?

Biz Türkiye İşçi Partisi olarak biliyorsunuz herhalde ta 1960'lardan başlayarak NATO'dan çıkmayı önerdik. "NATO'ya hayır" kampanyaları organize ettik. Türkiye'nin NATO'da olması bizim açımızdan istenilecek bir şey değildir. Ama Türkiye'nin NATO'da olduğu da bir nesnel gerçektir, olgudur. Bunu bugünden yarına irademizle, isteklerimizle değiştirmenin imkanı yoktur. Marksist-Leninistler, komünistler ise gerçekçi politika güderler. Gerçeklerden hareket ederek politika yürütürler. Onun için daha o zamanlarda, NATO'dan çıkma amacını ortaya koyduğumuz zamanlarda dahi, güncel olarak yapılacak işler üzerinde duruyor, güncel politikada talepler ileri sürüyor veya yapılan işlere karşı çıkıyorduk. Bunu da yapmak lazımdı. Şimdi birleşik parti olarak, yani Türkiye Birleşik Komünist Partisi olarak öngörülen şudur, esas şudur: Yalnız NATO'nun değil, her iki askeri blokun da aynı zamanda uygun bir şekilde ortadan kalkması, tasfiyesidir. Bu isteniyor. Ve elbette ki, "Türkiye NATO içinde kalacaktır" diye bir görüşümüz yok. Ama bugünden yarına bu tür iktidarlar olduğu müddetçe NATO'dan çıkılamayacağını, NATO'da kalmaya devam edileceğini de biliyoruz. O zaman meseleyi şöyle koyuyoruz:

Diyoruz ki, bugünden NATO'nun üyesi olmanın dezavantajlarını, sakıncalarını giderecek bir politika nasıl oluşturulabilinir? Ulusal çıkarlara uygun bir politika nasıl oluşturulabilinir? Bu suali soruyoruz. Ve diyoruz ki, böyle bir politika oluşturulabilinir. Mesela SEİA anlaşması pekâlâ komünist, Marksist-Leninist, sosyalist olmayan bir iktidar tarafından da, ulusal çıkarları düşünen, Türkiye'nin çıkarlarını öne koyan, barış konusunu öne koyan bir iktidar tarafından da imzalanmayabilirdi. Onun için "bu imzalanmamalıdır, Amerika'ya tavizler verilmemelidir" talebini ileri sürüyor ve bunu müdafaa ediyoruz. Türkiye'de esas olan iş, Amerikan üslerinin kalkmasıdır. Bunu söylüyoruz, bu bir taleptir, ama bunun bugünden yarına gerçekleşmeyeceğini biliyoruz. Daha güncel, daha önümüzde olan sorunlara yoğunlaşıyoruz. Diyoruz ki, "Amerikan üslerine yeni nükleer silahlar konmasın." Eskileri var, hiç değilse yenileri konmasın. Kuvvetlendirilmesin, "modernize etmek" yaftası al-

tında Türkiye'de NATO'nun silahlanmasına, Amerika'nın nüvelenmesine müsaade edilmesin. Mesela, Türkiye'de havaalanları genişletiliyor ve üsler tamir ediliyor, geliştiriliyor, yeni üsler yapılmaya gidiliyor. Bunlar hep "Türk Silahlı Kuvvetlerini modernize etmek" adı altında yapılıyor. Ama hiç şüpheniz olmasın ki, ilerde Amerika Çevik Müdahale Güçleri'ni kullanmaya kalktığı zaman, bunlardan istifade edilecek, ettirilecektir. Ettirilmesi öngörülmektedir. Bunlar açıklanmıyor, ama öngörülüyor. Buna parmak basarız. Buna karşı mücadele ederiz. Yani kısacası daha uzatmamak için son sözümü söyleyeyim: NATO'dan çıkmak, üyeliğe son vermek noktasına gelmeden önce, bugünden yapılacak çok önemli işler vardır, NATO'yla ilişkin olarak. Bunun yapılması lazımdır. Ama esas ideal çözüm, her iki askeri blokun ortadan kalkmasıdır. Varşova Paktı ülkeleri zaten bunu çoktan teklif etmişlerdir. Zaman zaman bu tekliflerini tekrarlarlar, iki blokun da tasfiye edilmesi tekliflerini. Fakat NATO tarafı kabul etmiyor. İkisi de ortadan kalksa dünya için en hayırlı sonuç elde edilmiş olacaktır.

AET konusuna gelince. AET bildiğiniz gibi gelişmiş ülkelerin bir topluluğudur. Sanayileşmiş gelişmiş kapitalist ülkelerin bir topluluğudur. Türkiye üye olacaksa eğer, eşit haklarla üye olmalıdır. Halbuki Türkiye AET'ye eşit haklarla üye olacak durumda değildir. Çünkü Türkiye geri kalmış bir ülkedir. Türkiye henüz ağır aksak gelişmekte olan bir ülkedir. Onlarla aynı düzeyde, aynı gelişmişlikte aynı, güçte değildir. Onun için kağıt üzerinde eşit haklar yazılsa da, fiilen eşit hakka sahip bir üye olmayacaktır. Onun için, bugünkü koşullarda Türkiye'nin AET'ye üye olması ulusal çıkarlara aykırıdır. Tam üye olmamalıdır. Ama bu demek değildir ki, Türkiye'nin AET ile hiçbir çıkar ilişkisi olmayacaktır, görmemezlikten gelecektir, ona sırtını çevirecektir. Hayır! Biz politikacıyız. AET gibi önemli bir örgütlenmeyi görmemezlikten gelemeyiz, ihmal edemeyiz. Ama pekâlâ AET ile ikili ilişkiler kurulabilir ve kurulmalıdır. Ama ilerde ne olur? İlerde Türkiye'deki durumlar değişir, umarız iktidar değişir. Daha demokratik daha gerçek demokratik, daha ulusal çıkarları düşünen, Türkiye'yi gerçekten bir kalkınma yoluna sokan bir iktidar gelir de, koşullar değişebilir o zaman. "Üye olma veya olmama" daha düşünülebilir hale gelir. Benim şahsi kanaatim, öyle bir iktidar değişikliği olmadıkça, Türkiye'nin durumu AET için, AET üyeliğine uygun olmayacaktır. Ama bu benim şahsi görüşüm. AET'nin yanında bir başka ekonomik topluluk da olduğunu unutmamak lazım. Bir de Ekonomik Karşılıklı Yardım Örgütü var, sosyalist ülkeler arasında. Bu örgütlenmeyi de ihmal etmemeliyiz. Tıpkı AET ile yeni ilişkiler geliştirmek gibi, ikili ilişkiler geliştirmek gibi, bu örgütlenme ile de bu oluşum ile de Türkiye'nin ilişkilerini geliştirmeliyiz.

Soru: Sol güçlerin birliği gerekli diyorsunuz. Sol güçlerin birliği derken, dışarıda bıraktığınız bir sol grup var mı? Sol güçlerin birliği çağrısını yaparken dışarıda bıraktığınız bir sol grup var mı, yoksa bu bütün sol gruplara yönelik bir çağrı biçiminde mi anlaşılmalı? İkinci bir soru, "Yeni demokrasi kültürü" diye bir kavram geçiyor. Bunu geliştirmek lazım diyorsunuz. Bu demokrasi kültüründen ne anlıyorsunuz? Bunu açıklar mısınız? Üçüncü sorum: Bir de Türkiye'de son aylarda özellikle tartışılan bir konu "Türk-İslam Sentezi" Böyle bir kavram ortaya atıldı. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Biz kimseyi dışarıda bırakmak istemiyoruz. Böyle bir niyetimiz yok. Ama birlik *biliyorsunuz iki taraflı bir anlaşmayla olur. Bir grup, bir parti veya bazı kişiler böyle* bir birliğe katılmak istemiyorlarsa, katılmazlar. Zorla onları o birliğe dahil edemezsiniz. Onun için kapsam dışı kalabilir bir grup, iki grup, kimse onlar. Ama bizim amacımız mümkün olduğu kadar bütün solu kaplamasıdır. Tabii bu sol birliği dikkate alırken, bunun içinde bazı derecelenmeler olduğunu unutmamak lazım. Ama gerçek olan daha birbirine yakın olan, anlaşması kolay olan bir blok düşünülebilir. Daha uzak çevrelerde olan, sola daha uzak olan, ama gene de solda addedilebilecek gruplar olabilir.

Demokrasi kültürünün değişmesi deyince benim anladığım şudur: Demokrasi bir memlekette baş gösterip, yerleşirken birtakım alışkanlıklar ve gelenekler de meydana getiriyor. Hem düşünce alışkanlıkları, hem tavır ve davranış alışkanlıkları meydana getiriyor. Ve bunlar giderek gelenekleştiriliyor. Türkiye'deki demokrasi konusundaki bu yanlış anlayışları, kısıtlı anlayışları değiştirmek ve gelenekleşmiş olan demokrasi adına, bu anlayışlardan doğan davranışları değiştirmek. Bunların yerine daha gerçek anlamda demokratik olan ve bilhassa da daha gelişmeye açık olan demokratik, demokrasi anlayışlarını ve demokratik tutumları ve demokratik davranışları geliştirmek. Demokrasi bildiğiniz gibi sizin de, sadece dört senede bir seçimler yapıp parlamentoya üye seçmek değildir. Tüm bir kültür, bir anlayış, bir duygu alışkanlıkları, kişisel, duygusal alışkanlıklar, tutumlarda, davranışlarda, alışkanlıklar, gelenekler ve düşüncelerde akışkanlıklar oluyor. Bunu değiştirmek lazım.

Türk-İslam sentezi, burjuvazinin Türkiye'deki sol akımlara karşı bir baraj olarak geliştirmeye çalıştığı bir ideolojidir. Türkiye burjuvazisi en baştan beri -bilimsel analizlerle, akli tahlillerle değil, ama sınıf insiyakıyla, sınıf içgüdüsüyle -Türkiye'nin nesnel olarak sol akımlara açık bir ülke olabileceğini hissetmiş ve solu baş engel olarak görmüş, baş düşman olarak görmüştür. Sola karşı baraj düşünülmektedir daima. Her ne kadar, baş yöntem olarak baskı zor, kullanma yöntemleri revaçta ise de, bilinmektedir ki, yine de sadece bunlarla iş bitmiyor. İdeolojik barajlar lazım, ideolojik yöntemler lazım. Bunun farkındalar. Ve bu arada, milliyetçilik kafi gelmedi. Atatürkçülük hiç kafi gelmedi. Atatürkçülük küçük burjuva aydınlarının, kentteki küçük burjuvazinin bir ideolojisi olmakla sınırlı kaldı. Geniş halk kitlelerinde Atatürk şahsen sevildi, o başka, ama Atatürkçülük memleketi kurtardığı için vesaire, ama Atatürkçülük adında ortaya sürülen ideoloji, sola karşı bir baraj olmak bakımından kifayetsiz geldi, yetmedi. Onun yanında dinsel ideolojiye sarıldılar. Dinsel ideoloji ve dinsel inançları, davranışları, burjuvazi gayet bilinçli ve sistemli olarak teşvik etti. Dinsel akımlar kendiliğinden Türkiye'de kuvvetlenmedi. Kendiliğinden büyük gelişme göstermedi. Kendiliğinden halkı şu veya bu şekilde etkilemedi. İstendi böyle olması.

İrtica irtica diye şikâyet ediyorlar, halbuki irticanın mesulü iktidardır. İktidarın arkasındaki tekelci büyük burjuvazidir, militarist çevrelerdir, emperyalist, emperyalizmle işbirlikçi olan sermaye çevreleri, bürokratlar ve ordu kadrolarıdır. Bunlar bilinçli olarak solun karşısına bir baraj, bir set çekebilmek için irticayı kışkırtmışlardır; kendiliğinden olmamıştır. Bunun bir parçası olarak da, daha Batılı bir görünüm almaya çalışan ve hatta bazen Türk-İslam sentezi deyimine bazen -her zaman

değil, ama bazen görüyorum- Batıyı da ekliyorlar; Türk-İslam ve Batı Sentezi. Daha modern görünüşlü, ama esas gerici niteliğini taşıyan, yani gerideki değerleri canlandırıp, gerideki değerleri hakim kılmak. Hatta aralarında şeriat nizamını tekrardan hakim kılmak isteyenler dahi var. Böyle bir sentez geliştirilmektedir. Bunun da amacı sol ideolojiye karşı, sola karşı bir set, bir baraj çekmektir: Kendilerinin sömürücü, militarist, gerici ekonomik ve politik iktidarlarını böyle bir ideoloji ile kuvvetlendirmektir. Böyle bir ideolojinin böyle bir iktidarı, gerici iktidarı desteklemesini sağlamaktır.

Soru: Ben tekrar sözü şuna getirmek istiyorum. Legal çalışmaya aday olmaya... Bir kere her şeyden evvel şunu açıkça söyleyebilir miyiz? Bir Türkiye Birleşik Komünist Partisi, TKP ve TİP' in birlikte varoluşu mu? Yoksa gerçekten birleşmiş hali mi? Bununla bağlı olarak bu birleşmede bugünkü dünyadaki Doğu-Batı ilişkilerindeki yumuşama ve Sovyetler Birliği'ndeki glasnost politikası etmen olmuş mudur size? Değişen dünya koşulları mı birleşmeyi gündeme getirdi? Bir de şunu açıkça sormak istiyorum: TİP ve TKP bugüne kadar aynı mıydı?

Birlik fikrine çok demiyeyim ama, oldukça eski bir zamanda gelindi. Ve birlik gerekli midir, değil midir diye bir tartışma yapılmadı. O gereklilik baştan sorgusuz sualsiz kabul edildi iki tarafça. Onun için bir problem teşkil etmedi, birleşelim mi birleşmeyelim mi diye. Baştan itibaren konuştuğumuz, birleşmenin en sağlam şekilde meydana getirilmesi. O soruya cevap aradık. En sağlam, en doğru biçimde bir birleşme nasıl olur? Bunun için uğraştık. 1980 başlarında birleşme görüşmeleri başladı. Onun için buna dışardan etkiler olmadı, şu tarihte bu olması diye bir şey olmadı. Baştan itibaren, uzun seneler önce birlik meselesini benimsedik. Ve sonunda da birlikte olduk, mutabık olduk, büyük sorun çıkmadı. Sağlam bir birlik ancak ideolojik ve politik birlik temelinde kurulabilir, ideolojik ve politik temelde eğer anlaşmıyorsanız birlik olmaz. Onun için en sağlam ideolojik ve politik temeli oluşturmaya çalıştık. Bu temel esasen baştan vardı. Zaten birliğin akla gelişi ve birliğin verimli sonuçla bitişi bundan dolayıdır. Nesnel olarak iki partinin arasında ideolojik ve politik açıdan birçok yakınlık ve hatta özdeşlik vardı. Ondan dolayı "Neden birleştiler? Niçin birleşme gereğini duydular?" filan gibi sual yerine "Niye bunlar baştan beri birleşmediler?" diye sormak icap eder, "Bu kadar yakınlıkları varken" diye. Ve Türkiye İşçi Partisi'nin gelişmesi, bu birlikteliği daha da güçlendirdi. Yani ideolojik, politik birlikteliği. Çünkü Türkiye İşçi Partisi legal bir parti olarak ideolojik ve politik açılardan bütün görüşlerini, kavramları açık açık kullanarak ortaya koyabilecek durumda değildi. Çünkü kısıtlamalar var, 141-142 var, komünist demek bile yasak vesaire. Ve ilk baştan da, kuruluşunda da, 61'deki kuruluşunda da doğrudan doğruya sosyalist parti anlayışıyla kurulmamış. Sosyalist bir anlayışı var, ama tam yerine oturmuş değil. Fakat şu oldu kuruluşundan kısa bir süre sonra, bilimsel sosyalistleşme sürecine girdi Türkiye İşçi Partisi de. Yön değiştirmeden hep aynı doğrultuda ve aynı yönde gelişti ve güçlendi. Bu yönde, bu istikamette. Bu doğrultu da Marksizm-Leninizm doğrultusuydu. Ve nihayet temellerine oturdu. Bilhassa 4. Kongreden sonra. Bu da birliği, iki parti arasındaki özdeşliği kuvvetlendirdi. Onun için biz görüşmelerimize esasen birliğin, hiç cayi sual göstermeden -yani gerekir mi, gereksiz mi?- gerekliliğine baştan inanarak başladık. Sağlam kuruluşu ideolo-

jik... politik ve ideolojik temelinde geliştirilmesinde, sadece temel olarak ele almakla kalmayıp, ayrıntılarda geliştirilmesinde ve ayrıntılarda mutabık kalınmasında da aradık. Ve bunu gerçekleştirdik. Ondan sonra da en uygun örgütsel biçim ne olur, bunun üzerinde durduk. Ve bu aşamalardan geçerek birlik konusu sonuca ulaştı. Aynı zamanda tarihimize baktık. Türkiye işçi sınıfının 1920'den bu yana tarihine baktık. O zaman şu neticeye geldik ki, esasen Türkiye Komünist Partisi de, Türkiye İşçi Partisi de aynı işçi sınıfının politik hareketinin iki koludur. Aynı hareketin iki koludur. Ayrışmış iki koludur. Binaenaleyh birleşmesi mutlaka, hatta gerekliden de öte zorunludur. Buraya geldik.

Legal partiye aday olma meselesine gelince, genelinde zaten komünist partiler hiçbir zaman illegalde çalışmayı kendileri seçmezler. Legal çalışmanın olanakları, kolaylıkları varken niye illegal çalışma? İllegal çalışma demokrasinin kısıtlı, sınırlı olduğu veya hiç olmadığı koşullarda oluyor. Onun için amaç legalde çalışmak olmuştur. Ve illegaldeyken de -gerek TKP kurulduğundan beri, gerekse 80'den beriher iki parti legal olanakları en küçüğünde dahi değerlendirmiş ve onlardan faydalanarak hareket etmiştir. Faaliyet göstermiştir. Etkinliklerde bulunmuştur. Legale yani. Legal daima gündemde olmuştur. Kendi ideolojimizi değiştirmeden, kendi ideolojik açımızdan, yani Marksizm-Leninizm açısından legal olanakları, fırsatları değerlendirmek ve değerlendirerek harekette, eylemde bulunmak. Bu vardı. Bunu şimdi birleşik parti, bütün parti olarak legal faaliyete geçmesi olarak formüle ediyoruz.

Türkiye bugün gerçekten demokrasi denilecek bir rejime sahip değildir. Daha gerçek bir demokratikleşme de başlamamıştır. Ama iktidar bütün istediklerini yapamaz hale gelmiş, toplum yapısı kendisine giydirilmek istenen demirden kafesi reddetmiştir. O kafesi oradan buradan zorlamaya başlamıştır ve kırmaya başlamıştır. Olmakta olan budur. Ama tam demokratikleşme sürecine girilmiş değildir. Fakat bu süreç dahi ilerledikçe yeni olanaklar belirecektir ve Türkiye kanımızca çok uzak olmayan bir gelecekte, -ne kadar uzak olmayan, onu seneleri rakam vererek söyleyemeyeceğim- ama pek de uzak olmayan gelecekte Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ne bir legal olmak, yasal parti olmak fırsatını verecektir, iktidarlar istemese de, tercihleri olmasa da vermek zorunda kalacaklardır. Çünkü eskiden beri söylemişizdir, daima parlamentoların oluşturduğu ve geçirdiği kanunlardan ziyade, toplumun kendi nesnel gelişme kanunları ağır basar. Türkiye, o taraftan sevinebiliriz, demokratik bir ülke olmaya, demokrasinin gelişmesini gerçekleştirmeye mahkumdur diyebiliriz. Bu güzel bir mahkumiyet ama! Böyle mahkumiyet dostlar başına. Güzel bir mahkumiyet; buna mahkumdur.

Toplumun nesnel gelişmesi, öznel koşulların da değişmesi neticesinde iktidarlar komünist partisine yasal olma fırsatı vermek zorunda kalacaklardır kanımızca. Bu anlamda adayız legal parti olmaya.

[...]

Yeni Yol, Sayı 1, Kasım 1987

Birliğin Gücü

Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin Program Tasarısı'nın yayınlanmasıyla Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi arasında gelişen birlik sürecinde yeni ve sonuca götürücü bir aşama başlamış bulunuyor. Bu durum gerek ilerici ve sol hareket, gerekse işçi sınıfı ve emekçi kitleler açısından elbetteki sevindiricidir. İşçi sınıfının politik hareketinde birliğin politik ve örgütsel düzeylerde sağlanması ve güçlendirilmesi komünist hareketin büyük bir kazanımı olacaktır.

Genel olarak Türkiye sol hareketinin pek de kısa sayılmayacak bir süreden beri bir ayrışma ve bölünme sürecini yaşadığı kimsanin meçhulü değil. Geçtiğimiz yıllarda solda, herbir sol örgütlenme içinde egemen olan eğilim ne yazık ki ayrışma ve bölünme olmuştur. Bundan kazançlı çıkanın sol olmadığı ise ortada. Bu durumda, Türkiye Komünist ile Türkiye İşçi Partisi'nin birliği sadece komünist hareket bakımından değil, aynı zamanda genel olarak sol hareket, devrimci ve demokratik hareket bakımından da yeni bir sürecin başlatılmasına katkıda bulunabilir, kanımızca bulunacaktır da. Bu süreçte ayrışma ve bölünme eğiliminin belirleyici kılınması, yeni düşünce ve yaklaşımların saflarda güçlenmesi sağlanabilir. Hem komünistler arasında, hem de devrimci ve sol hareketin bütünü bakımından; böyle bir öngörünün ve beklentinin nesnel temelleri vardır, çünkü dünyamızın ve ülkemizin karşı karşıya olduğu sorunlar yeni nitelik ve özellikler kazanmıştır. Nükleer silahlanma ve uzay çağının bütün dünyada devlet ve halkları ve tabii bu arada Türkiye'yi ilgilendiren, kapsayan gerekleri ve de Türkiye'nin 12 Eylül sonrası koşulları ve durmu sol harekette diyalog ve işbirliği içinde olmayı, omuz omuza vermeyi, birlik süreçlerini geliştirmeyi her zamandan çok dayatıyor; bugün artık olmazsa olmaz koşul haline getiriyor. Bu yeni bir niteliksel durumdur. Bununla beraber soldaki ayrışma ve bölünme eğiliminin güçlü olmasında öznel yetersizliklerin veya faktörlerin de rol oynadığı açıktır. Sorunun bu yanı da gözden kaçırılmamalıdır.

"Sorunların çözümleriyle birlikte gündem girdiği" gerçeği bu sorunların kendiliğinden çözülebileceği anlamına da gelmiyor. Tarihin insanların önüne çıkardığı sorunlar otomatik olarak değil tersine yine insanlar tarafından yürütülen bilinçli ve amaçlı bir faaliyetle, yani öznel faktörün etkinliği ile çözülebilir. Bunun için herkesin kendine ve dostlarına, hem düne, hem de bugüne, zamanla çok daha gelişmiş olması gereken bilgi hazinesiyle, solun deney birikiminin bilinciyle yaklaşması gerekir. Sol kanattaki ayrışma ve bölünme eğiliminden nesnel koşullardan çok öznel faktör sorumludur.

Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi'nin birliği, bu sonucun elde edilmesi, her iki partinin ortaklaşa yürüttükleri, hedefe kararlı bir faaliyetin ve her iki partinin devrimci geleneklerini, programatik birikimlerini, örgütsel güç ve potansiyellerini günümüz koşullarında yeni bir senteze kavuşturma çabasının ürünü olacaktır. Türkiye Birleşik Komünist Partisi işçi sınıfının politik hareketinde tarih-

sel bir ayrılığın ortada kaldırılması anlamında bir dönemeci ifade edecktir.

Bu birlik genel, soyut ilkeler düzeyinde kalmıyor. Bu birlik teoriye yaratıcı bir yaklaşım çabasında, dünya ve Türkiye durumunun, değişme süreçlerinin çözümlenmesinde, devrim sürecine yaklaşım ve stratejik yönelimlerde, ittifak ve işbirliği politikasında, kitleleri harekete geçirme yollarında, sosyalist Türkiye'de sosyalizmin sahip olacağı içerik ve alabileceği özgül biçimlenmelerde, partinin oynacağı rol ve buna uygun gelişmiş bir parti içi yaşam ve normları konusunda, geçmişe eleştirel bir yaklaşımda ortak sonuçlara varmanın somutluğuna ve gücüne dayanıyor.

Türkiye Birleşik Komünist Partisi içinde bulunduğumuz aşamada Barış ve Demokratik Yenilenme amacını öne sürerken, bu politik yöneliminde her şeyden önce işçi sınıfının ve emekçilerin, sol güçlerin eylem birliğini güçlendirmeyi esas almaktadır. Politik güçler dengesinde barış ve demokrasi güçlerinden yana nitelikçe yeni ve daha elverişli bir durumu elde etmenin ilk koşulu olarak Barış ve Demokratik Yenilenme'nin toplumsal ve politik güçleri arasında bir diyalog ve işbirliği politikasının geliştirilmesi öngörülmektedir. TBKP politikasının bugünkü toplumsal politik gerçekliğe sıkıca bağlarken, bu gerçekliği değiştirip dönüştürmeyi, birlik süreçlerini geliştirip güçlendirmeyi politikasının eksenine oturtuyor. Sol güçler arasında daha ileri aşamalara, sosyalizme uzanan birlikteliklerin temel taşlarının daha bugünden döşenmesi amaçlanıyor. Görülüyor ki, Türkiye Birleşik Komünist Partisi ürünü olduğu ikili birleşmeyi aşan bir birlik ve birliktelik anlayışı ve yönelimi içinde olacaktır. Komünistlerin ve sol güçlerin birliği, geniş yelpazede barış ve demokrasi güçlerinin birlikteliği stratejisinin ve pratiğinin gündeminde sonuna kadar kalacaktır.

Türkiye İşçi Partisi ile Türkiye Komünist Partisi birliği her iki partinin işçi sınıfımıza, Kürt-Türk bütün emekçilere, uluslararası işçi sınıfı ve komünist harekete karşı yüklendikleri sorumluluğun bir gereğini yerine getirmeleri olacaktır. Birlik ulusal düzeyde komünist hareketin güçlenmesi olanaklarını artırırken, bir bileşeni olduğu uluslararası hareketin güçlenmesine de doğrudan katkıda bulunacaktır. Bu katkı elbette kendi çapımızda ama önemli bir katkıdır. Bu önem, komünist hareketin birliğini sağlama ve güçlendirme sorununun bazı ülkeler için de güncel bir sorun olduğu günümüzde çok daha artmaktadır. TBKP Program Tasarısı ile bir yandan da barışı koruma sorununun aldığı yeni yaşamsal boyutu dikkate alıyor ve bu konuda da tüm barış güçleriyle birliktelik ve dayanışmayı öngören bir politikaya yöneliyor.

Türkiye Komünist Partisi ile Türkiye İşçi Partisi birliğinin önemini belirtmek, yeni sorumluluklar altına girmek, birliğin yaratacağı gücü toplumsal pratikte de kanıtlanması görevine dikkat çekmek anlamına gelir. Başarılacak görevin önemini belirtmek işçi sınıfımıza, uluslararası harekete karşı bir taahhütte bulunmak demektir. Biz Türkiye Birleşik Komünist Partisi'nin bu güce sahip olması görevini daha bugünden önümüze koyuyoruz. Her iki partinin yandaşları, üyeleri, militanları ve kadrolarıyla... Bilinçle, birleşerek, kaynaşarak.

Yeni Yol, Sayı 1, 1 Kasım 1987

EKLER

Orhan Seyfi Orhon'a Cevap I

Bay Orhan Seyfi Orhon Meclisteki beyanatında Üniversitelerarası Kurul'un İstanbul Üniversitesine mensup üyelerine ve Ankara Üniversitesinin bir ordinaryüs profesörüne hücumlarda bulunmuş; cumhuriyet devrinin ilim, sanat ve öğretim mensuplarını ithamlar altında bırakmış; bu arada -bir yandan vaki olmamış hadiseleri olmuş gibi göstererek, öte yandan bazı yazılarımızdan kelimeler ve cümleler toplayıp bunları kendine göre tertip ve tefsir ederek ve hatta yazılmamış şeyleri yazılmış gibi göstererek- hakkımızda "komünist tahrikçiliği" isnadında bulunmuş ve böylece, iddialarını tahkik etmek külfetine belki de katlanmıyacak olan sayın milletvekilleri ve halkoyu üzerinde bizim hakkımızda infial uyandırıcı bir tesir yapmak istemiştir.

Beyanat, Ankara Üniversitesi Senatosu'nun hakkımızdaki öğretim mesleğinden çıkarma kararını bozmuş olan Üniversitelerarası Kurul'un sayın üyelerine çatmakla başlıyor ve "bu Kurul komünistlik tahrikçiliği yapan bu üç öğretim üyesinin adeta müdafaa şahitliğini üzerine almış görünüyor" hükmüne varıyor. Bu kadarla da kalmayıp beyanatında bay Orhan Seyfi, bu sayın heyet üyelerini "ellerini vicdanlarının üzerine koyup" vazifelerini yapıp yapmamış olduklarını söylemiye davet ediyor. İstanbul Üniversitesinin her biri kendi ilim şahsında tanınmış ve medenî cesaret sahibi sayın profesörlerinin müdafaalarını yapmayı fuzulî ad[d]ediyoruz. Yalnız şu kadarına işaret edelim ki Üniversitelerarası Kurul'un İstanbul üyelerinin zaten "ellerini vicdanlarının üzerine koyup" hiç bir dış tesire boyun eğmeden, yalnız hakkın ve aklın sesine uyarak verdikleri karar -Orhan Seyfi ve onun ziniyetinde olanlar bu kararı ne kadar kötülemiye çalışırlarsa çalışsınlar- Türk bilim ve üniversite tarihine medenî cesaretin ve hakikat sevgisinin parlak bir örneği olarak geçecektir.

Beyanatın doğrudan doğruya şahıslarımızla ilgili kısmında bay Orhan Seyfi bize "komünist tahrikçiliği" isnadında bulunuyor ki böyle bir isnadın kanunlarımız muvacehesinde bir suç teşkil ettiğine şimdilik işaret etmekle yetineceğiz. Bu isnattan sonra da, vaki olmamış hadiseler olmuş gibi gösteriliyor. Meselâ, taraftarlarımızı toplayıp bir baraj gezintisine gittiğimizi ve bu gezintide Volga yedekçileri şarkısını söylediğimizi iddia ediyor. Bu iddianın hiçbir esası yoktur. Biz ne böyle bir gezintide bulunduk, ne de Ankara radyosunda dahi sık sık çalınan çarlık devrine ait bu eski şarkıyı söyledik. Aslı olmıyan bir şeyi olmuş gibi gösteren bir kimseye ne sıfat verilir. Bunu da okuyuculara bırakıyoruz.

Bay Orhon hakkımızdaki isnatlarını güya tevsik etmek için yazılarımızdan parçalar okuyacağını söyliyerek, bizim kalemimizden çıktığı zannını yaratmak maksadıyla bir takım cümleler sıralıyor. Gerçekte bu zatın yaptığı şey şudur: bu sözlerin yazarlarını, yazıldığı tarihi ve yeri göstermeden, yazılanları aslına uygun iktibas etmeden ve yazıların mevzuunu bildirmeden, ayrı kimselerin ayrı ayrı yazılarından gah bir kaç kelime seçerek, gah bir cümle parçasını koparark bunları istediği manayı verecek şekilde yan yana getirip montajlar yapmak. Esasen kendisi de bi-

zim yazılarımızdan parçalar okuyacağını söylerken bunların kime ait olduğunu ve nerelerden alındığını bildirmiyeceğini ifade etmek suretiyle yaptığı işin, deliller ileri sürmekten ziyade bir takım tahrifler yapmak olduğunu zımmen itiraf etmiş bulunuyor. Böylece, beyanatını dinliyenlere ve okuyanlarda iddiaların güya vesikalara dayandırıyormuş intibaını uyandırmak istiyor. Bu sözde iktibasların gerçek mahiyetini sırasıyla bir bir açıklıyoruz ve B. Orhan Seyfi'nin bize atfettiği sözlerden her birimiz kendimize ait olan kısmını cevaplandırıyoruz.

B. Orhon'un yaptığı iktibaslar mahlutunun ilk kısmı Behice Boran'ın bazı yazılarına aittir. B. Orhon, garpte demokrasinin doğuşunu ve geçirdiği tarihi safhaları anlatan ve 1945'de Tan gazetesinde çıkmış olan beş makalelik bir seriden kendi işine yarar sandığı cümle kırıntılarını seçip bir araya getirmiş. Bu mevzuda şunların söylendiğini iddia ediyor:

1. "Avrupa ve Amerika gibi kapitalist memleketlerde sermayelerin işletilmesinde demokrasiden hiçbir eser olmadığı"

Bu cümlenin aslı şudur: "Garp memleketlerinde milletin büyük ekseriyetinin hayatına hükmeden büyük sermaye teşekküllerinin idare ve işletmesinde demokrasiden hiç eser yoktur." Manası gayet sarih olan bu cümleyi Bay Orhon'un anlıyacağı dile çevirirsek, hususi sermayeye ait bir işletmenin (mesela bir fabrikanın) idaresinde ve işletmesinde demokrasi bahis mevzuu değildir. Kapitalist ekonomide bundan tabii bir şey de olamaz. Kendi malı olmıyan bir işletmenin idaresine ve işletmesine işçinin karışamıyacağı aşikârdır. Fakat bu sözle bu memleketlerde işçinin siyasi demokratik hakları olmadığı ifade edilmiş değildir. Netekim aynı yazının biraz daha aşağısında bu memleketlerde siyasi demokrasinin tatbik edildiği söylenmiştir.

Büyük sermaye temerküzünün ve bunun ifadesi olan trös[t]lerin meydana gelişinin, cemiyetin iktisadî ve siyasî hayatındaki kötü tesirlerini söyliyen iz değil, bizzat Amerikan milleti ve Amerikan kanunlarıdır. Amerikan Kongresi anti-tröst kanunlar çıkarmak suretiyle bu nevi teşekkülleri yasak etmiştir. Muhtelif tarihlerde bunları tahkik için bir çok komisyonlar kurulmuştur. Buna rağmen muvazaalı yollarla bu teşekküller devam etmiş, son harp esnasında kurulan bir komisyon bunların tehlikeli faaliyetlerini açığa vuran incelemeler yapmış, başsavcılık bunun üzerine faaliyete geçmişti. Bay Orhon Amerikan Federal hükümetinin tahkik komisyonlarının bu hususları ve işçilere karşı kullanılan baskı usullerini açıklıyan raporlarını okuduğu takdirde parmak ısırtacak vakalarla karşılaşacaktır. Bizzat Amerikan hükümetinin açıkladığı ve Amerikan kanunlarının suç saydığı bir hadiseyi anlatmamızı Orhan Seyfi Orhon nasıl olup da "komünist tahrikçiliği" sayıyor.

2. "Kanuni haklarını istiyen işçilerin kara listeye geçirildiği"

Filhakika büyük sanayi işletmeleri çalıştırdıkları işçiler arasında hoş görülmeyenleri (meselâ işçi sendikalarında veya bir grevde faal olmak gibi kanunî demokratik hakları kullananları) kara listeye geçirirler, yani bunlara iş verilmemesi yoluna giderler. Bu o kadar bilinen ve yaygın bir vakıadır ki kara liste (blacklist) bir terim olarak İngiliz diline ve bir mevzu olarak da ansiklopedilere geçmiştir. Meselâ, İçtimaî İlimler Ansiklopedisi'nin (Encyclopedia of The Social Sciences) birinci cildinde "Blacklist" başlığı altında iki sahifelik bir makale vardır. Makale, "Sanayideki münasebetlerde kara liste, işçi sendikalarıyla çıkan ihtilaflarda işverenlerin kullan-

dıkları silahlardan biridir." cümlesiyle başlar. Bu makalede kara listenin İngiltere'de 1833'de, Amerika'da 1835'den beri belirdiği ve 1873'den sonra Amerika'da taammüm ettiği, Birleşik Devletlerin 25'inden fazlasında kara listenin gayrı kanunî sayıldığı yazılmaktadır. Gine bu ansiklopedi makalesinde patronların işçiler arasında kullandıkları (casus sistemi)'nden (spy system) ve bu maksatla hususi dedektif kumpanyalarını angaje ettiklerinden bahsediliyor. Acaba bütün bunlar, Bay Orhon'a göre, büyük sermaye teşekküllerinin demokratik usullere göre idare edildiğini mi göstermektedir?

3. "İktisadi demokrasi olmadıkça siyasi demokrasinin mümkün olamıyacağı"

Sözü geçen makale serisinde gerçekten bu fikir vardır. Eğer Orhan S. Orhon başkan Roosevelt'in nutuklarına veya memleketimizin de üyesi bulunduğu Birleşmiş Milletler anayasasına ve Milletler arası iş konferansı anayasasına bir göz atmış olsaydı bu vesikalarda iktisadî demokrasi olmadıkça siyasî demokrasinin mümkün olamıyacağı fikrinin açıkça yer aldığını görürdü. Kaldı ki gerek Orhan Seyfi'nin mensup olduğu iktidar partisinin, gerek muhaliflerinin memlekette yalnız siyasî değil, iktisadî demokrasiyi de gerçekleştireceklerini nasıl yarış edercesine iddia ettiklerini her gün görmekteyiz. Birleşmiş Milletler anayasasına dahi giren ve Türkiye için de riayeti zaruri olan bir fikri tekrarlamak "komünist tahrikçiliği"midir?

4. Orhan Seyfi bu cümle parçalarından sonra "şu neticeye varılıyor" diyerek aşağıdaki cümle parçasını ekliyor: "Yeni demokrasi anlayışını 1917 ihtilâli ile Rusya gerçekleştirmiştir". Bir kere bu son cümle parçası, diğerlerinden sonra bir (netice) olarak gelmiyor. Bay Orhon muhtelif cümlelerden parçalar alıp bir araya getirerek metnin manasını değiştiriyor. Bu son cümle parçasının alındığı ibarenin aslı şöyledir: "Garp memleketlerinde kuvvetli sosyalist ve komünist partileri teşekkül etmişti. Bu partilerin tahayyül ettikleri sosyalist cemiyet nizamı ve yeni demokrasi anlayışı 1917 ihtilali ile Rusya'da gerçekleşmişti de." Bu ibarede hangi noktaya itiraz ediliyor? Garpta sosyalist ve komünist partilerin belirdiğine mi, bunların sosyalist bir nizam tahayyül ettiklerine ve liberal batı demokrasisi anlayışından farklı bir demokrasi anlayışını ileri sürdüklerine mi? Yoksa 1917 Rus ihtilâlinin bu partilerin tahayyül ettikleri sosyalist nizamın ve demokrasi anlayışının ihtilali olduğuna mı? Bu bir fikir ve kanaat meselesi olmayıp herkesin bildiği, Bay Orhon'un da bilmesi gereken tarihe geçmiş vakıalardır.

5. Bundan sonra Orhan Seyfi şöyle diyor: "Bu gerçek demokrasinin, demokrasi düşmanlarının tezviratı yüzünden (Rus boyunduruğuna girdikleri yolunda) yanlış gösterilip yanlış anlaşılan Romanya, Bulgaristan, hatta Lehistan'da tatbik edilmekte olduğu söylenmektedir." Orhan Seyfi'nin tamamiyle bozarak ve kendiliğinden ilaveler yaparak bize atfettiği yukarıdaki cümlenin aslını ve bu cümleyi ihtiva eden parçanın bütününü 1945'de çıkmış olan makaleden aynen alıyoruz. Bu makalede demokrasinin tarihi gelişmesinde belirmiş olan dört çeşit demokrasi anlayışı izah edilmiştir. Bu cümlenin içinde geçtiği ve buraya aldığımız parça üçüncü anlayışa aittir:

"Üçüncüsü, bu çeşit iktisadi -sosyal tedbirlerin iktisadi demokrasi'yi, vatandaşlara dördüncü hürriyet'i sağlamak için kafi gelmediğini, garp demokrasilerinin artık daha geniş, daha tam bir demokrasi safhasına geçmeye hazır ve geçmek zarure-

tinde olduğunu müdafaa eden ve hareketler ve memleketler var. Faşizmin kökünü kazımak ve demokrasiyi geliştirmek için büyük mütemerkiz sermaye saltanatına nihayet vermek, kartel ve tröstleri kaldırmak, ağır makine sanayiini, maden, elektrik ve ağır kimya senayilerinin, taşıt ve haberleşme vasıtalarının ve amme hizmetleri teşekküllerini devletleştirmek veya İngiliz başbakanı Attlee'nin son nutkunda kullandığı tabirle içtimaileştirmek lazımdır. Faşizm ve irtica ancak böyle önlenir, iktisadi demokrasi ve dördüncü hüriyet ancak böyle sağlanır. İktidara geçmiş olan İngiliz İşçi Partisinin Fransa'daki kudretli Dayatma Cephesinin tatbik etmek istediği program budur. Demokrasi düşmanlarının tezviratı yüzünden yanlış gösterilip yanlış anlaşılan Romanya, Bulgaristan, Lehistan gibi memleketlerde de tatbike konan program budur. Küçük ve orta ticaret, senayi ve ziraat işletmelerine dokunulmuyor, fakat büyük sermayenin kurduğu tröst ve kartel saltanatına ve bunlarla işbirliği eden, derebeylik artığı büyük malikâne sahiplerinin müstahsil köylü üzerine kurmuş oldukları toprak saltanatına son veriliyor."

Yukarıdaki satırları okuyan herkes Orhan Seyfi'nin cümlelerimize kasten ne kadar aykırı, değişik manalar verdiğini derhal anlayacaktır.

6. Bay Orhon bundan sonra başka bir dergide (Ant dergisi) çıkmış olan bir yazımızda şu parçayı alıyor: "Faşizm, garp demokrasilerinin içinde belirip gelişmiş ve nihayet bazılarında bütün cemiyeti hakimiyeti altına alan bir rejim olarak tebellür etmiştir. Diğer bazılarında ise liberal demokratik şeklini muhafaza etmekle beraber, faşizm hareketleri çeşitli derecelerde, çeşitli mahalli şekillere bürünerek kendini göstermiştir." Bundan sonra da O. S. Orhon, "ve devam ediyor" diyerek aynı derginin başka bir sayısında çıkmış olan başka bir yazımızdan bir kısmı kendine göre derliyerek, fakat sanki aynen bizden iktibas ediyormuş gibi, alıyor: "Faşist devletin yere serilmesiyle faşizm yıkılmamıştır. Fransa'da 200, Amerika'da 600, İngiltere'de bir avuç sermayedarın iktisadiyata hakim olduğunu, bunların müthiş istibdatı altında ferdin hiç bir iktisadi hürriyeti olmadığını söyledikten sonra" diyor ve netice olarak da hiç bir yerde yazmadığımız şu hükmü bize atfediyor: "Yunanistan'daki komünist isyanın faşizme karşı demokrasi mücadelesi olduğunu ilave ediyor"

Bizden aynen iktibas ettiği, yukarıdaki ilk parçayı ele alalım. Bunda yanlış veya memleketin emniyet ve selameti bakımından zararlı ne var? Faşizm ve nazizm garp demokrasi memleketlerinde belirmedi de kutuplardaki Eskimolar arasında mı belirdi? Mussolini ve Hitler'in ortaya çıkmasından önce İtalya ve Almanya, batı demokrasilerine dahil memleketlerinden değildiler de derebeyliği cemiyetlerinden miydiler? Orhan Seyfi'ye göre harbin sona ermesi ile faşizmin ortadan kalkmadığını söylemek büyük bir suçmuş meğer... Hadiselerin cilvesine bakın ki Orhan Seyfi'nin beyanatının Ulus'ta çıkmasından bir gün önce aynı gazetede İngiltere'ye ait bir ajans haberi vardı: Mosley'nin faşist teşekkülünün nümayişlerine mani olmak için büyük caddelerde toplantı yapılması üç ay müddetle yasak edilmiş. Demek ki harbin bitişinden üç sene sonra bile İngiltere'de faşist teşekküllerin faaliyeti devam ediyormuş.

Tuttuğu yolun, varmak istediği hedefe götürmediğini kendisi de fark etmiş olacak ki Orhan Seyfi Orhon sözde iktibas yapıyormuş gibi görünerek, fakat hakikatte asla mevcut olmıyan bir cümleyi de bize atfediyor. Güya sözlerimize: "Yunanistan'daki

komünist isyanın, faşizme karşı demokrasi mücadelesi olduğunu" ilâve etmişiz. Halbuki ne o makalede Yunanistan'a ait tek bir hüküm var, ne de herhangi başka bir yazımızda iddia edilen çeşitte bir satırımız çıkmıştır.

1945'te yazılan yazılarla böylece istediği gibi oynadıktan sonra, Orhan Seyfi Orhon -tabiî katiyen tarih ve mehaz göstermeden- 1943 ilkbaharında çıkan Adımlar dergisinin ilk sayısındaki giriş yazısında bulunan bir ibareyi şu şekle sokuyor: "Dünyanın büyük bir inkılâba gitmekte olduğunu, bizim de buna adım uydurmamız gerektiğini, geçmiş asırların müzelik yadigârı olan kıymetlerini ayakta tutmıya çalışanların bir çöp gibi ortadan süpürüleceklerini söyliyerek hasretini çektiği rejime bizim de uymak zorunda olduğumuzu, buna karşı koyanların bir çöp gibi silinip süpürüleceklerini anlatmak istiyor" diyor.

Bay Orhon burada da ayrı ayrı parçaları dilediği gibi değiştirip bir araya getirdikten sonra istediği tefsiri yapıyor; ama tabiî iktibas nerede bitiyor, kendi tefsiri nerede başlıyor, bunu asla tasrih etmiyor. İktibas edilen cümle parçacıklarının asıl şekillerini verelim. O yazıda: "Bugün geçiş halinde (transition) bulunan bir dünya içinde yaşıyoruz. Her şey hareket halinde"[,] "Biz ve bizim milletimiz Türk milleti de bu yaman seyrin içinde" denilmiştir. Bu sözler yanlış veya yalan mı? Bugünkü dünyanın süratli değişmeler kaydettiğini görmek ve anlamak için sadece kör ve anlayışsız olmamak, gazete okuyup etrafa bir bakmak kâfi. Ve biz dünyadan tecerrüt etmiş bir halde miyiz? Veya dünyanın gidişine bizim de ayak uydurmamız gerekmiyor mu? "Bu sele (yani değişme seline) karşı geçmiş asırların müzelik yadigârı olan kıymetlerini ayakta tutmıya çalışanlar, ne kadar tutunmuş olursa olsunlar, bir çöp gibi ortadan süpürüleceklerdir" denilmiş. Doğru değil mi? Uzağa gitmiye ne hacet? Kendi yakın geçmişimiz bunun parlak bir misalini vermiyor mu? Köhne sosyal müesseseleri, kıymetleri, zihniyetleri ortadan süpürmüş bir millet olmakla övünmüyor muyuz? Mecelleyi, Arap harflerini, taaddüd-ü zevcatı, fesi, imam nikâhını, medreseleri, tekkeleri, padişahlığı, hasılı geçmiş asırların bütün köhne müesseselerini yıkan Atatürk inkılâbı değil midir? Ve bunları, medeniyet selinin önünde bir çöp gibi silinip süpürülmemek için yapmadık mı? Bu ibareyi bir suçmuş gibi ortaya atan Orhan Seyfi bizim maziden gelen kıymetlere hiç ehemmiyet vermediğimizi ve böylece millî kıymetleri inkâr ettiğimizi mi ima etmek istiyor? Halbuki aynı yazıda mazinin eserlerini nasıl değerlendirmek gerektiği hakkında halk sanatı ve milli sanat hakkında uzun paragraflar vardır. Ama tabiî onlardan iktibaslar yapmak Bay Orhon'un işine gelmiyor.

Orhan Seyfi Orhon, "Yine bunlardan biri milli ideal fikrini faşistlik ve harp tahrikçiliği sayıyor" diyor. Böyle bir söz hiçbirimizin kaleminden çıkmış değildir; bu iddia tamamiyle uydurmadır.

B. Orhan Seyfi'nin başvurduğu bu usulün, yani bizimle hiçbir alâkası olmıyan sözleri bize atfetme usulünün gülünç bir misalini de şu cümlesinde görüyoruz: "Yine bunlardan biri Tevfik Fikret yaşasaydı muhakkak komünist olurdu. Komünizmden ideal bir şey yok ki..." Böyle bir cümle ne Tevfik Fikret hakkında bir iki yazısı olan Pertev Boratav'ın, ne de herhangi birimizin herhangi bir yazısında geçmiştir. Bu da tıpkı yukarıdaki gibi, baştan başa asıl ve esastan ari bir iddiadır.

Orhan Seyfi Orhan kendine göre derlediği iktibaslar serisini şu cümle ile bitiri-

yor: "Yine bunlardan biri komünist rejimin halkı sefalet ve işsizlikten kurtardığını anlatmak için harpten sonra Rusya'nın işsizlikle karşılaşmamış yegâne memleket olduğunu söylüyor."

Bu da Niyazi Berkes tarafından "harp sonrası ekonomik kalkınma planları" hakkında yazılan üç makalenin (Tan gazetesi mayıs 1945) birincisindeki bir cümlenin tahrif olunmuş şeklinden başka bir şey değildir. Harp ekonomisinden sulh ekonomisine geçilirken doğması muhtemel iktisadî ve siyasî sarsıntıları önlemek maksadıyla İngiltere ve Amerika gibi büyük sanayi memleketlerinde hazırlanan planları gözden geçiren bu makaleler başlarken "Ekonomik meseleler arasında anglo-sakson memleketlerinde, üzerinde en çok durulan ve harp sonrasına ait planların hemen hemen ağırlık merkezlerini teşkil eden mesele, işsizliğin kaldırılması meselesidir" deniyor ve birinci cihan harbinden sonra bu memleketlerin bünyesini sarsan en büyük hadiselerden birinin bu mesele olması itibariyle bu harpten sonraya ait planların mihverini bu mesele teşkil ettiğini izah edilirken de şöyle deniyordu: "Sovyetler Birliği İngiltere ve Amerika'nın müttefiki bulunmasına ve harpten sonraki milletler arası planlaştırma işlerinde onlarla iş birliği yapacak olan memleket olmasına rağmen, kendi ekonomik sisteminin başka esaslara dayanmış olması yüzünden, böyle bir mesele ile karşılaşmıyor. Nasıl ki harpten önce de sanayi memleketleri arasında işsizlik meselesiyle karşılaşmamış olan yegâne memleket burası idi. Bu itibarla bu memlekette bu neviden plan ve projelere rastlamıyoruz."

Bu satırlarla Orhan Seyfi Orhon'un bize atfettikleri arasında hiçbir münasebet olmadığı meydandadır. Makale serisine giriş mahiyetinde olan bu sözlerin mevzuu İngiltere ve Amerika'da harp sonrasına ait iktisadî planların ağırlık merkezini "herkese iş" (full employment) temini gayesi teşkil ettiği, Rusya'da ise böyle bir gaye ile hazırlanmış herhangi bir plan düşünülmediği noktasıdır. Makalelerin mevzuu ise İngiltere ve Amerika'da "Herkese iş" davasını gerçekleştirecek planların anlatılmasıdır. Herkesin bildiği gibi, bu planların en meşhuru Beveridge'in Full Employment adlı eserinde anlatılmış, Sovyetler Birliği'nde işsizlik meselesinin durumu hakkındaki hüküm de İngiliz liberal partisinin liderlerinden olan Lord Beveridge'in bu eserinden alınmış. Bay Orhon pek merak ediyorsa kendisine bu eserden bir iki cümleyi tercüme edelim: "Britanya'da ve Birleşik Devletler'de işsizlik ancak harp zamanında ortadan kalktığı halde böyle bir netice başka memleketlerde, meselâ Sovyet Rusya'da planlı senayi inkılâbının gerçekleştirilmesi ile barış zamanında dahi elde edilmiştir. Sovyet Rusya'da, işsizlik olmaması yüzünden 1930'dan beri işsizler için hiçbir sigorta ödeneği konmamıştır" (sahife 119). Lord Beveridge aynı fikri "İçtimai sigorta ve onunla ilgili hizmetler hakkında rapor" adlı eserinin 292'nci sahifesinde de ileri sürmüştür. Sovyet Rusya hakkında büyük bir ilmî eser yazmış olan Mc Donald hükümetinin eski nâzırlarından Lord Passefield (Sydney Web) ise bu bahsi eserinde bütün tafsilatı ile izah etmiştir. Bay O. Seyfi acaba bu İngiliz lordlarını da "komünist tahrikçiliği" ile mi itham edecektir?

Bay Orhon'u bu İngiliz lordlarının hükümleri tatmin etmiyorsa, kendisine bir iki tane de Türkçe yazı gösterelim: Türk Ekonomisi dergisinin 27, 28, 29'uncu sayılarında çıkan "Sovyet Rusya'da Planlama ve İşçi Meselesi" adlı yazılarda, Çalışma Bakanlığı tarafından çıkarılan Çalışma Dergisinin 2'nci sayısında Prof. Hazım Atıf

Kuyucak'ın "İşsizlik ve Tam Çalıştırma" adlı yazısını da kendisine salık veririz. Bu yazıları okuduğu zaman kendisinin, "komünist rejimin halkı sefalet ve işsizlikten kurtadığını anlatmak için yazıldığını" söylediği bir iki satırdaki fikrin aynının bunlarda çok daha mufassal bir şekilde izah edildiğini görecektir.

Görülüyor ki Bay Orhan Seyfi Orhon Büyük Milet Meclisi kürsüsünde, ancak Akbaba ve Çınaraltı dergilerinin sahifelerine yakışacak bir serbestlikle ya söylemediğimiz şeyleri söylemiş gibi göstererek, yahut da söylediklerimizi keyfine göre bozup bize bir takım isnatlarda bulunmuştur. Bunları yukarıdaki açıklamalarımızla birer birer göstermiş bulunuyoruz. B. Orhan Seyfi bunlarla da yetinmiyerek yahut da bunların sakatlığını kendi de fark etmiş olacak ki, beyanatının ikinci kısmında bir takım umumiyata dalmış ve bizi vesile ederek bir telaş havası yaratmıya çalışmıştır. Bu havayı yaratabilmek için bizimle hiç alâkası olmadığı halde, memlekette yeni şiir, edebiyat ve sanat hareketlerine de çatmıştır. Bu konuda cevap vermek alâkalılara düşerse de, bugün artık unutulmuş olan bu sabık şairin yeni türk şiirine "soysuzluk" damgasını vurmasına, malum politik maksatları kadar her halde, unutulmuş olmasının hıncı da amildir.

O. S. Orhon bizi yermek gayretinde o kadar ileri gidiyor ki Büyük Milli Meclisini de itham altında bırakacak sözler sarf ediyor. Ankara Üniversitesi Senatosunun aleyhimizdeki kararını "hiçbir tereddüde mahal bırakmıyacak şekilde oy birliği ile verilmiş" bir karar olarak vasıflandırdıktan sonra "öyle tereddüde mahal bırakmıyan oy birliği ile verilmiş bir karar ki, aylarca çetin münakaşalardan, senatodan istifalardan sonra alınabilmiş ve akabinde de Üniversitelerarası Kurul tarafından kökünden bozulmuş". B. Orhan Seyfi sözü Büyük Millet Meclisine getirerek "yüksek heyetiniz, Üniversiteler kanununun 46'ncı maddesinin yorumlanmasına lüzum göstermemek suretiyle bu kararı zımnen tasvip etmiştir" ve "nihayet bunların ellerinden fakülteyi kurtarmak için kadrolarını lağvetmekten başka bir yol bulunamamıştır" diyor. Demek ki, gayrı şahsî, umumî kanunlar koyması gereken Büyük Millet Meclisi üç öğretim üyesi hakkındaki bir kararı zımnen tasvip için kanun tefsirleri yapmış, kendi koyduğu kanunların onları himaye ettiğini görünce kadrolarını lağvetmekten başka çare bulamamış, öyle mi? Büyük Millet Meclisine karşı yapılan bu ithamın reddi de herhalde bize düşmez.

Delilsiz ve mesnetsiz iddialarını desteklemek için Bay Orhon Millî mücadele tarihinden, Millî mücadelede can veren kahramanlardan da bahsediyor ve "Millî mücadele tarihin karanlıklarına karışmadı" diyor. Bugün haksız bir davayı müdafaa için el uzattığı Millî mücadele tarihinden bahsederken B. Orhan Seyfi'nin acaba sesi titremedi mi? O Orhan Seyfi ki, kendi neslinden olan memleket gençliği Sakarya boylarında, İnönü'nde, Afyon'da vatan müdafaası uğruna kan dökerken, mütareke İstanbul'unda yan gelip kafesteki kanaryasına lirik şiirler söylemeyi tercih etmişti.

Evet, Bay Orhan Seyfi! Millî mücadele tarihin karanlıklarına gömülmedi. Atatürk'ün önderliğinde bundan çeyrek küsür asır önce açılmış olan mücadele bugün de bütün hızıyla devam ediyor. İşte biz, bu mücadelenin fikir ve ilim cephesinde yer alarak, inkılâbımızın reddettiği fikir cereyanlarıyla çarpıştığımız içindir ki, bugün sizin sözcülüğünü ettiğiniz zümrelerin hücumuna uğramış bulunuyoruz. Onların bir türlü affedemedikleri en büyük günahımız da bu memleket gençliğine,

Atatürk'ün işaret ettiği gibi, "Memleket davalarının ideolojisini anlıyacak, anlatacak, nesilden nesile yaşatacak" bir ilim ve inkılâp şuuru vermiş olmıya çalışmış olmamızdır. Biz, "Türk milletini medenî milletlerin ön safına çıkarmayı" memleket davalarının en büyüğü sayıyoruz; bu davaları içine alan ideoloji olarak ta ırkçılık, turancılık, Anadoluculuk gibi şovenliklerden uzak gerçek bir milliyetçiliği ve halkçılığı benimsiyoruz. Çok çirkin bir ithamla, bugünün dünya şartları içinde bizim kürsülerimizde kalışımızın memleket emniyeti için bir tehlike teşkil ettiğini iddia edecek kadar ileri giden size burada bir kere daha tekrarlamak isteriz ki, memleketin emniyet ve selameti için asıl tehlike teşkil edenler, sizin sözcülüğünü ettiğiniz Atatürk inkılâbına aykırı cereyanlar ve bu cereyanları temsil eden zümrelerdir.

Tehlike alarmı çalıp ortalığı telaşa vererek bugünkü siyasî vaziyeti mensup olduğunuz çevreler hesabına istismar etmek istiyorsunuz. Olabilir, politika bu... Ama kalkıp da "ilimle hiçbir ihtilâfımız yoktur", "üniversitelerimizin ilmî hüviyeti ve muhtariyeti ile bu meselenin hiç bir ilgisi olamaz" dediniz mi, artık sadece sabrın değil mantığın da hudutlarını aşmış oluyorsunuz. Meclisteki bütün sözleriniz memleket ilim ve fikir hayatına ve üniversite muhtariyetine müdahale etmek teşebbüsünden başka neyin ifadesidir?

Ankara Üniversitesi:

Halk Edebiyatı ve Folklor Profesörü: Pertev N. Boratav

Sosyoloji doçentleri: Behice Boran Niyazi Berkes

[? 1948]

Tarih Vakfı TİP Arşivi

Bay Orhan Seyfi Orhon'a Cevap II

Bay Orhan Seyfi Orhon'un B.M.M.ndeki demecini, buna verdiğimiz cevabı ve nihayet onun bu sütunlarda çıkan "son cevabı"nı okumuş olanların gerek onun ve gerek bizim hakkımızdaki hükümlerini çoktan vermiş olduklarında şüphe yoktur. Bununla beraber, bu ikinci yazısının da mahiyetini umumi efkâra karşı belirtmeyi lüzumlu gördük.

Biz ilk cevabımızda bu zatın zihinleri bulandırmak için nasıl tahrif yollarına başvurduğunu bir bir göstermiştik. Delillerimizin kuvveti karşısında şaşıran Orhan Seyfi, adeta bizi teyit etmek için, ikinci yazısında da aynı tahrif ve tahrik taktiğini daha da açığa vuruyor.

Tahrif daha ilk satırdan başlıyor: "Komünist tahrikçiliği yüzünden Danıştayca mahkemeye verilen üç öğretim üyesi..." diyor. Gazetelerde de okunduğu gibi, Danıştay ikinci dairesi hakkımızda men'i muhakeme kararı verdiği halde, milli eğitim bakanının itirazı üzerine umumi heyet hakkımızda lüzumu muhakeme kararı vermiş. Orhan Seyfi Orhon bunu hemen komünist tahrikçiliği yüzünden verilmiş bir karar olarak gösteriyor. Halbuki, gene herkesin gazetelerden öğrendiği gibi, bu karar Türk ceza kanununun 240'ıncı maddesi, yazı hakkında kanunda yazılı suçlardan hiç biri tespit edilemiyen bir memuru "kanunda yazılı hallerden başka" kaydıyla mahkemeye sevkettirebilen maddesi gereğince verilmiştir. Komünist tahrikçiliği ise caza kanununda yazılı suçlardan biridir ve 240'ıncı maddenin şümuline girmez. Kaldı ki, Danıştayın bu kararı bizi bu madde gereğince dahi mahkûm eden bir karar olmayıp, suçluluğun sabit olup olmadığının mahkemece tayinine lüzum gösteren bir karardır. Yani, Orhan Seyfi'nin anlayacağı dille, Danıştay bizim, değil komünist tahrikçiliği yaptığımıza, her hangi bir surette başka bir suç işlemiş olduğumuza bile karar vermiş değildir.

Bu kadar açık ve herkesin bildiği bir kararı böyle göz göre göre tahrif eden Bay Orhon bundan sonra tahrifler serisine şöyle devam ediyor: Ankara Üniversitesi senatosu bizim hakkımızda aynı sebepten ihraç kararı vermişmiş. Halbuki bu kararda asla böyle bir "komünist tahrikçiliği" ithamı yoktu. Esasen tamamiyle bir disiplin kovuşturması neticesinde senatonun (Milli Eğitim bakanının tesir ve baskıları altında) vermiş olduğu ihraç kararını, muhtar üniversite teşkilâtının en yüksek organı olan Üniversiteler Arası Kurul iptal etmiş ve hatta hakkımızda her hangi bir disiplin cezası tatbikine mahal olmadığına da karar vermiştir.

Bay O. S. Orhon eski içişleri bakanı Sökmen Süer'in de hakkımızda aynı ithamı ileri sürdüğünü söylüyor. Bu gerçeğe tamamiyle aykırıdır. Bu sabık bakan, her kesin hangi politika maksatları ile hazırlandığını çok iyi bildiği malûm beyanatında bize "komünist tahrikçiliği" atfetmiş değildi; sadece çıkardığımız dergilere bazı kimseler tarafından yardım edildiğini iddia etmişti ki biz o zaman bu iddianın kat'iyyen gerçeğe uymadığını ve dergilerimizin hiç bir siyasi şahsiyet ve teşekkülle âlakası ol-

madığını umumi efkâr karşısında isbat etmiştik. B. Sökmen Süer de bunu cerhedememiş ve sükûtu ihtiyar etmişti. Görülüyor ki Orhan Seyfi bey bize damga vurmak gayretiyle, partisinin bir eski bakanına ait beyanatı da tahriften çekinmemektedir. Eğer adı geçen eski bakan bizim hakkımızda hakikaten böyle bir kanaat ve delile sahip olsaydı her halde bunu sadece ifade etmekle kalmaz, bu durumun gerektirdiği kanuni icraata teşebbüs ederdi ve bu hikâye de bugün Orhan Seyfi bey gibilerin diline pelesenk olmazdı.

Orhan Seyfi Orhon "Milli eğitim komisyonu kadrolarını bu yüzden aldırmamış mıdır?" diye soruyor. Bu komisyon üyelerinden bazılarının hakkımızda ne düşündüklerini ve nasıl duygular beslediklerini biliriz: buna rağmen bu komisyonun üniversite kadro kanununun müzakeresini vesile ederek, kadrolarımızın lağvı hususunda verdiği kararda değil böyle bir itham, aleyhimizde herhangi bir mucip sebep dahi ileri sürülmemiştir. Kaldı ki bu karar sadece komisyonun bir tasarısı halinde kalmış, ne bütçe komisyonundan ne de umumi heyetten geçmemiştir ve belki de geçmiyecektir. Çünkü bu komisyon kararı, basının ve ileri gelen hukuk bilginlerimizin tenkitlerine uğramış, bizzat B.M.M.nin yaptığı kanunların müteaddit defalar haklı çıkardığı öğretim üyelerini kadro lağvı yolu ile üniversiteden uzaklaştırmayı düşünmenin muvazaalı yollara sapmak demek olacağı gösterilmiştir. Dahası var: Millî Eğitim komisyonunun üç kadroyu, kürsü ve ders adı tasrih ederek lağv etmeye teşebbüs etmesinin gene B.M.M.nin yapmış olduğu Üniversiteler Kanunu ile tearuz teşkil ettiği de belirtilmiştir. Çünkü Üniversiteler Kanununa göre, kürsü veya derslerin ihdası, ilgası veya birleştirilmesi yetkili üniversite organlarına bırakılmıştır. Eğer bazı müfteriler tarafından ortaya atılan komünist tahrikçiliği isnadının doğru bir tarafı olsaydı, bizi kürsülerimizden uzaklaştırmak için böyle "kadro lağvı" cinsinden dolambaçlı yollara başvurulmaz, hakkımızda kanunun pek kesin ve sarih olan hükümleri tatbik edilmiş olurdu.

Orhan Seyfi Orhon'un, Hasan-Ali Yücel'in Kenan Öner aleyhine açtığı davayı bizi itham edici bir delil olarak ileri sürmesi ise tek bir kelime ile gülünçtür: iki şahıs davalı oluyorlar, mahkeme bir üçüncü şahıs hakkında hüküm veriyor, öyle mi? Bay Orhon, bu dava hakkındaki kararın henüz kat'iyet kesbetmemiş olduğunu ve Yargıtay başsavcılığı tarafından on üç noktadan nakzı istendiğini de unutmuş görünüyor.

Orhan Seyfi Orhon içimizden biri, Pertev Boratav, hakkında tekrarlana tekrarlana çürük sakıza dönen ve vakıalarla da esassızlığı sabit olmuş bulunan bir hadiseye cankurtarana sarılır gibi başvuruyor: bu da Pertev Boratav'ın vaktiyle Almanya'da tahsilde iken, kendisini çekemiyen bazı şahısların jurnalciliği üzerine o zamanki talebe müfettişi Bay Reşat Şemsettin Sirer'in teşebbüsü ile [geri] çağrılmış olması hadisesidir. Pertev Boratav, muhtelif vesilelerle bu muamelenin nasıl kanunsuz ve yersiz görülerek bozulduğunu ve kendisinin memlekete dönüşünden bir ay bile geçmeden rahmetli Saffet Arıkan'ın Millî Eğitim bakanlığı zamanında vazifeye tayin edildiğini açıklamışken Bay Orhon'un bu temcit pilavını yeniden ısıtmaya kalkması, aleyhimize delil icadetmek hususunda nasıl ac'z içinde çırpınmakta olduğunu açıkça göstermektedir.

Hasılı, iddialarını sözde resmi vesikalara daya[nı]yormuş gibi görünmek gayreti

ile Orhan Seyfi Orhon Danıştay kararını, her hangi bir mahkeme hükmü ve saireyi olduklarından başka şekilde göstererek bizim hakkımızdaki isnadını tekrar ediyor. Halbuki ne ileri sürdüğü bu kararlarda ne de her hangi bir resmi vesikada hakkımızda asla böyle bir ithamda bulunulmuş değildir. Bu çeşit iddialar ancak Orhan Seyfî Orhon gibi gayrı mes'ul kimseler tarafından ortaya atılmış ve her seferinde tarafımızdan çürütülmüştür.

Aslı olmayan şeyleri olmuş gibi gösterdiğini söylediğimiz zaman, kendini bir türlü mahut baraj gezintisi fikri sabitinden kurtaramayan Orhan Seyfi Orhon şöyle diyor: "aslı, zabıtaca tesbit edilen baraj gezintisi raporundadır." Orhon Seyfi Orhon'un muhayyelesinde Karagöz'ün Yalova sefasına çevirdiği bu "baraj gezintisi" masalını da bu sefer bir dedektif hikâyesi şekline sokarak "zabıta raporları"ndan filân bahsediyor. Kendisini bu gülünç gayretlerden ve zabıta masalları tertip etmek külfetinden kurtarmak için son defa olarak şunu söyliyelim ki eğer böyle bir gezintiye iştirak etmiş ve bahsetmiş olduğu türküyü çağırmış olsaydık, vatandaşların bu memlekette gezmek ve şarkı söylemek hakları olduğunu bildiğimiz için her hangi bir muhayyel veya hakiki zabıta raporuna hacet kalmadan bunu açıkça söylerdik. Ama iştirak etmediğimiz bir gezintiye iştirak etmiş gibi göstermek gayreti ne maksatla yapılmak istenirse istensin, bunun düpe düz yalan olduğunu tekrar ediyoruz.

Hatırlardadır ki Orhan Seyfi Orhon B.M.M.ndeki demecinde "bunların (yani bizlerin) yazılarından bazı parçalar arzedeceğim" demiş ve bu meyanda Behice Boran'ın yazılarından değiştirerek yaptığı iktibaslardan birinin sonuna: "... Yunanistan'daki komünist isyanının faşizme karşı demokrat mücadelesi olduğunu ilave ediyor" sözlerini koymuştu. Bundan önceki açıklamamızda, hiç birimizin hiç bir yazısında böyle bir ibare mevcut olmadığını söylemiştik. Orhan Seyfi Orhon şimdi Danıştaya gönderdiği tezkerede Milli Eğitim Bakanının Behice Boran'a böyle bir fikir atfettiğini söylüyor. Yani B.M.M.nde bizim yazılarımızdan aldığını söylediği parçalarda varmış gibi gösterdiği bu fikrin bizim yazılarımızda bulunmadığını, okuyucuya ustalıklı bir şekilde hissettirmeksizin, itiraf etmiş oluyor. Ama Bay Orhon'un arkasında yumurta küfesi yoktur. Beyanatında bir cümleyi bizim yazdığımızı söyler; fakat bunun doğru olmadığı ispat edilince, bu sefer sözü Millî Eğitim bakanı bize atfen söylemiş olur. Millî Eğitim bakanı Bay Reşat Şemsettin Sirer böyle bir şey yazmış olabilir; hatta bundan daha garip ve çeşitli iddialar da ileri sürebilir ve sürmüştür de. Ama bugün, her ne pahasına olursa olsun bizi kürsülerimizden ayırmak ve muhtar üniversiteyi tekrar bakanlığın kontrolüne almak politikasını güden Bay Reşat Şemsettin Sirer'in bu iddialarının da hakikat kıymeti, Bay Orhon'unkilerden farklı değildir: Bay Sirer'in Danıştay ikinci dairesi tarafından hakkımızda verilen men'i muhakeme kararına itiraz için yazdığı tezkeredeki bu iddiası da hiç bir delile ve mesnede dayanmamaktadır.

Tevfik Fikret' in komünistliği bahsi de böyle... Orhan Seyfi Orhon evvela bunu üçümüzden birinin yazısından almış gibi gösteriyordu. Fakat "hangimiz? nerede yazmışız?" diye sorunca, Ziya Karamuk adlı bir şahsın Pertev Boratav hakkındaki bir mektubunda böyle yazdığını ileri sürüyor. Bu iddianın ne derecede hakikata uygun olduğunu göstermek için bu Ziya Karamuk'un, Bay Reşat Şemsettin Sirer'e Nazi devri Almanyasında Pertev Boratav hakkında Jurnal verenlerden biri olduğu-

nu söylememiz kâfidir.

Orhan Seyfi Orhon cevabında, yazmadığımız şeyleri yazmışız gibi gösterdiğini reddediyor ve bunlardan bazılarını, yukarıda söylediğimiz gibi, "o söyledi, bu yazmıştı" şeklinde tevillerle desteklemeye çalıştığı halde gene beyanatında bize atfettiği uydurma sözlerden birini, yani "gene bunlardan biri millî ideal fikrini faşistlik ve harp tahrikçiliği sayıyor" iddiasını yalnız bizim yazılarımızda değil, her hangi birinin isnatlarında bile bulamamış olacak ki cevabında bunu sükûtla geçiştiriyor; bu da onun, olmayan şeyleri olmuş gibi gösterdiğinin zımnen itirafıdır.

İlk cevabımızda olduğu gibi, bu cevabımızda da Orhan Seyfi Orhon'un isnatlarını bir bir ele alıp bunların asılsızlığını göstermiş bulunuyoruz. Yazımıza son verirken, bu zatın daima yaptığı gibi, kof iddialarını desteklemek gayreti ile söylediği bazı büyük lakırtılara da dokunmak isteriz. "Kendilerini bana karşı müdafaa etmesinler, mahkemede müdafaa etsinler" buyuruyor. Hemen bildirelim ki bu kendi vehminden veya tesellisinden ibarettir. Biz ne ona ne de onun gibi düşünüp konuşanlara karşı kendimizi müdafaa etmiyoruz; onların iddialarının esassızlığını, niyetlerinin kötülüğünü umumi efkâr karşısında isbat ve teşhir ediyoruz. Zaten Orhan Seyfi Orhon hafızasını yoklarsa hatırlayacaktır ki, iç yüzünü artık tamamiyle deşmiş olduğumuz bu iftira ve isnat yoluna, kendisinin ve kendisi gibi olanların bu memlekette yaymak istedikleri fikirlere yönelttiğimiz tenkitler karşısında kendilerini müdafaa etmek için başvurmuşlardır. Mahkemede müdafaa bahsine gelince, evet, orada ve yalnız orada, Türk adaleti karşısında kendimizi müdafaa edeceğiz. Biz bu memlekette hesap verilecek başka bir merci de tanımıyoruz.

İlk yazımızda, iştirak etmediği istiklâl mücadelesinden bahsedişimize temas etmekten çekinerek, müphem bir ifade ile: "benim millî duygularımın kıvamını, millî ödevlerimi görüp görmediğimin hesabını müsaade buyursunlar da milliyetçilere vereyim" demekle iktifa ediyor. Şüphesiz, Bay Orhon istediği ile hesaplaşmakta serbesttir. Yalnız biz, birkaç yıl önce zaten böyle bir hesaplaşma yapıldığını, "Bozkurt", "Gökbörü", milliyetçilerinin, ağır ithamlar ileri sürerek, "Akbabacıları" saflarına kabul etmediklerini hatırlıyoruz. Hem eğer hesap verecekse, milliyetçiliği dilinden düşürmeyen ve kendini millî şair sanan bu zat neden bunu açıkça millet önünde vermek istemiyor da sanki "milliyetçiler" diye umumi efkârın bilmediği gizli bir tarikat varmış ve kendisi oraya mensupmuş gibi "hesabımı onlara vereceğim" diyor?

Beyanatındaki köksüz iddiaların iler tutar tarafı kalmadığını Bay Orhon kendisi de anlamış olacak ki zihniyetini ve metodunu ifşa eden şu tipik itirafta bulunuyor: "Bütün bu sözler ve vesikalar olmasaydı, ben gene teşhiste zerre kadar tereddüt etmezdim", diyor ve şöyle devam ediyor "Hakikatte falan gazete, filân dergi, falan muharrir, şair, ressam veya profesör diye ayrılacak bir şey yoktur" Yani mahut çarık çürük delilleri dahi olmasaymış, istediğini istediği şekilde damgalamakta serbestmiş. Görülüyor ki demecinde olduğu gibi cevabında da müphem, umumi sözlerle "hava" yaratmak istiyor. Bu, küçük politikacıların dünyanın her yerinde daima kullandıkları bir propaganda ve bozgun tekniğidir ve fikir dürüstlüğüne, tenkit ve münakaşa ahlâkına uymayan bir usuldür. Bunlar "Hani deliliniz?" diye sorulduğu zaman sarahatten kaçınırlar, bir takım umumiyata dalarlar; ama bunlar muayyen şahıslardan ve hadiselerden bahsederken araya karıştırıldığı için psikolojik telkin

yolu ile isnatlarını o şahıs ve hadiselere eklemiş olurlar. İşte küçük politikacıların bu malûm propaganda usulünün en son gülünç bir misalini Orhan Seyfi Orhon bize verdiği cevabın ilk cümlesinde, kendisine cevap verişimizi şu şekilde ifade ederken, veriyor: "...üç öğretim üyesi, kominform teşkilâtı çalışmalarının en çok memleketimize yöneltildiği şu sırada, Büyük Millet Meclisindeki demecimi cevaplandırmayı gerekli bulmuşlardır" diyor. Neden dürüst bir şekilde "Ulus gazetesinin filân tarihli sayısında çıkan demecime cevap verdiler" demiyor da bizim cevap verişimizle hiç bir alakası yokken araya "kominform teşkilâtı çalışmaları" filan gibi lâkırdılar sokuşturuyor? Maksat gün gibi âşikâr: kominform teşkilâtı gibi şeylerle Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin üç öğretim üyesi arasında psikolojik bir bağ kurmak. Küçük politikacıların dürüstlüğe uymayan bu usulünü Bay Orhon yazısının son kısmında da kullanıyor: "Hakikatte falan filân diye ayırmağa lüzum yoktur", dedikten sonra: "Hepsi elele aynı hedefe doğru yürümektedirler... Her zaman aynı hedefe ulaşmak için aynı taktiği kullanırlar" "Millî bağları gevşetmek, milliyetçiliği kötülemek, millî cepheyi dağıtmak" ilâh. diyor. Böylece, memleketin hemen bütün fikir, sanat ve ilim adamları hakkında zihinlerde kötü şeylerle bir bağlılık tesis etmeğe çalışıyor. Orhan Seyfi Orhon'un başvurduğu bu usul, onun bize yönelttiği ithamların asılsızlığına en mükemmel delil teşkil eder.

Ankara Dil Tarih-Coğrafya Fakültesi

Folklor ve Halk Edebiyatı Profesörü
Pertev Naili Boratav

Sosyoloji Doçentleri
Behice Boran Niyazi Berkes

[? 1948]

Tarih Vakfı TİP Arşivi

Hikmet Bayur'a Cevap

6 Mayıs 1948 tarihli Kudret gazetesinde çıkan "Kürsü Hüriyeti" başlıklı yazınızdan sonra gene Kudret'te 5 Haziran 1948'de çıkan "Aldatıcı Bağımsızlık" adlı yazınızı şahıslarımızı ilgilendirmeleri bakımından okuduk. Neticesi, dönüp dolaşıp, kötü niyetli politikacıların uzun zamandan beri kullanageldikleri bir usule dayanmakla beraber, sizin iyi niyetinize inanmak istediğimiz için bu yazılarınızda ileri sürdüğünüz fikri münakaşa edeceğiz.

Birinci yazınızda "Ankara Üniversitesinin solcu denilen profesör ve doçentleri yüzünden çıkan tartışmalar ortaya önemli bir mesele attı ve bu iş kolayca kapanacağa benzemiyor" diyerek söze başlıyorsunuz. Asıl bahsimize girmeden önce hemen söyleyelim ki bu tartışmalar bizde sadece ümit, cesaret ve sevinç uyandırıyor. Çünkü bu tartışmalar memleketin istikbali ile alâkalı bazı ana davaların belirip aydınlanmasına imkân veriyor. Bunlar, inkılâpla irticaın, istibdatla hüriyetin, softalıkla laikliğin, ırkçılıkla gerçek milliyetçiliğin, kanunla zorbalığın, ilimle demagojinin çarpışması davalarıdır. Halbuki siz meselenin "Kürsü Hüriyeti mi, beşinci kola karşı memleketin emniyetini sağlamak zarureti mi?" şeklinde vaazediyorsunuz. Böylece, bugünkü karışık siyasî şartlardan kendi hesaplarına faydalanmak isteyenlerin mugalatasına, her halde farkına varmadan, yardım etmiş oluyorsunuz. Halbuki ortada, biri veya öteki tercih edilecek birbirine zıt böyle iki şık yoktur; kürsü hüriyetini müdafaa edenler memleketin emniyetini bu hüriyete feda etmeyi asla düşünmüyorlar; bilâkis bu emniyetin fikir ve öğrenim sahasına düşen kısmının mesuliyetsiz kimselerin dedikodu ve mugalatalarıyla değil, ancak kürsü hüriyeti ile ve üniversitenin kendi organları vasıtasıyla sağlanabileceğini müdafaa ediyorlar.

İkinci yazınızda evvelâ, B.M.M. Millî Eğitim Komisyonunun Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesindeki muhtelif enstitülere ait kürsüleri kaldırmak isteyişini şiddetle tenkit ederek böyle üniversite muhtariyeti olamıyacağını söylüyorsunuz ve "Kamutay ve onun Millî Eğitim Komisyonu, her yılın bütçesini yaparken üniversitelerin kürsüleri ve her türlü işlemleri üzerinde tesirde bulunmıya ve istedikleri olmazsa parayı kısmıya kalkışırlarsa üniversiteler bağımsız kılınmış olmaz, yalnızca onların idaresi sorumlu bir eğitim bakanından sorumsuz bir Kamutay Komisyonuna geçmiş olur. Yani bu işte bir perde arkası siyasası ile karşılaşmış bulunuyoruz; üniversitenin türlü kurullarında çalışanlar da birer kukla durumuna düşmüş olurlar" diyorsunuz. Çok güzel bir müşahede. Fakat hemen bu müşahedenizin arkasından şöyle diyorsunuz: "Millî Eğitim Komisyonunun üniversite üzerinde ilk baskısının hayırlı bir iş için yapılmış olduğunu inkâr edemeyiz. Bütün dünyaya, fakat bilhassa bizim yurdumuza karşı çok kötü ihtiraslara perde vazifesini gören komünistliğin çirkinliğini -uğradıkları bütün isnatlara rağmen- bir türlü açıkça bağırarak bu lekeyi üzerlerinden atmıya çalışmıyan bir kaç kişinin kürsülerinden uzaklaştırılmış olmasında sözü geçen komisyonun ne kadar payı varsa o kadar övülmiye değer iş

görmüş demektir."

Bu kadar mütenakıs iki fikri bir çırpıda nasıl yazdığınıza hayret etmemek kabil değil... Sizin kelimelerinizle, "perde arkası siyasa yapmak" ve "üniversitelerin kürsüleri ve her türlü işlemleri üzerinde tesirde bulunmak" ne demektir? Kanunî ve nizamî yolları bırakıp dolambaçlı ve muvazaalı yollardan giderek üniversiteden, istenilmiyen dersleri kaldırmak veya şahısları uzaklaştırmak demek değil midir? Şu halde bizzat Millî Eğitim Komisyonunun geçmiş olan Üniversiteler Kanunu'na göre bizi üniversiteden çıkarabilecek makam ancak Üniversitelerarası Kurul iken ve bu Kurul bizim değil ihracımıza, herhangi bir disiplin cezasına maruz kalmamıza bile cevaz vermemişken, şimdi aynı Eğitim Komisyonunun bu kanunî işlemi ve kararı hükümsüz bırakmak teşebbüsünün, "bir perde arkası siyasası" olduğunu nasıl göremiyorsunuz? Komisyonun kadrolarımızı lağvetmeye teşebbüsü "istedikleri olmazsa parayı kısmıya kalkışma" ve böylece ["]üniversite kürsüleri ve her türlü işlemleri üzerinde tesirde bulunma" hareketinin gün gibi açık bir misali değil midir?

Bize yapılanların "isnat"lar olduğunu kendiniz yazıyorsunuz. Sonra da bir komisyonun, kanunî delil ve mesnetlere dayanarak kanunî yollardan değil de, "isnat"larda bulunarak kadro lağvetme yoluyla üç öğretim üyesini vazifelerinden uzaklaştırmıya kalkmasını "övülmiye değer" buluyorsunuz. Sizce, kanunî işlemler ve kararlar değil de, isnatlar mı mühimdir? İsnatlarla üç öğretim üyesinin kadrolarını lağv etmek, bu suretle üniversitelerin en yüksek organının bir kararını hiçe indirmiye kalkışmak, "üniversitelerin bağımsız kılınmış" olmasıyla sizce kabili telif midir?

Bize yapılan isnatları reddetmiye çalışmamışız. Olup bitenlerden çok habersiz görünüyorsunuz Bay Hikmet Bayur. Komünist tahrikçiliği iddiasıyla bize belirli ve müşahhas olarak ne isnat edilmişse derhal reddettik ve bu isnatların doğru olmadığını isbat eyledik. Meselâ, bize yapılan hücumlara temcit pilavı gibi ısıtılıp ısıtılıp öne sürülen, eski içişleri bakanının o malûm beyanatında bize yöneltilen ithamları red ve bunların doğru olmadığını isbat eyledik. Bize, "Konferanslarınızda şunu demişsiniz, derslerinizde böyle söyliyormuşsunuz, talebe üzerinde şöyle tesiriniz oluyormuş, filan gezintiye gitmişsiniz, filan konuda filan yazmışsınız" gibi yapılan bütün ithamlara açık, kesin cevaplar verdik. Bunu, gazetelerdeki açıklamalarımızda, tahkikatlardaki ifadelerimizde tekrar tekrar yaptık. Eğer "durumumuzu açıklamak"la size karşı hesap vermeyi anlıyorsanız, size olan bütün saygımıza rağmen, bunda maalesef yanıldığınızı, aşağıda arzedeceğimiz sebeplerden ötürü, söylemiye mecburuz.

Birinci yazınızda bir taraftan "bu iş kolayca kapanacağa benzemiyor" derken diğer taraftan da, biz komünizmi kötü bildiğimizi açıkça söyler ve yazarsak aleyhimizdeki tartışmalara son verilebileceğini söylüyorsunuz. Bu son hükmünüzde samimî iseniz, demek, siz bizim maruz kaldığımız isnat ve iftiraların, haksız ve yolsuz muamelelerin hep belirli politik maksatlarla hareket eden, sizin tabirinizle "perde arkası siyasası" yapan kimselerin tesir ve tahrikiyle olduğunu hala anlıyamamışsınız. Hayır, Sayın Bayur, biz ne söylesek ve yazsak aleyhimizdeki tartışmalar sona ermez, çünkü:

Yıllardan beri bizi üniversiteden uzaklaştırmıya uğraşan bir zümre vardır. Bu zümrenin elinde geniş neşir vasıtaları olduğu gibi, mensuplarından bir çoğu da bugün nüfuzlu mevkilerde bulunuyorlar. Maruz kaldığımız haksız ve yolsuz muame-

leler de hep bunların tesir ve tahrikiyle olmuştur. Son zamanlarda bu tesir ve tahrik, üniversiteye doğrudan doğruya baskı ve müdahele şeklini almıştır. Hadiselerin, sizin merak buyurup tetkik ve tahkik etmediğiniz mahiyetini biz kovuşturmalardaki müdafaalarımızda müteaddit defalar açıkça ve teferruatıyla belirtmiş bulunuyoruz. Burada meselenin ancak esasına işaret edebiliriz: Atatürk inkılâbıyle ve memleketimizin ilerleme ve yükselme hamlesiyle telif edilemiyecek bir ideolojisi ve kendi aralarında sıkı bir tesanüdü olan bir gruplaşmanın mevcudiyeti, ilk defa olarak bizim yazılarımızda açığa vurulmuş ve bunların fikirleri tenkide uğramıştı. Bunlar gerçek milliyetçiliği, turancılık, ırkçılık, bölgecilik şekline sokmuş, millet bütünlüğü içinde imtiyazlı zümreler yaratmak istiyen; ağalığın, "seçkinler saltanatı"nın, totaliterliğin müdafii ilim; zihniyetine ve metoduna ve insanlığın kültür hazinesine geçmiş klasik eserlere düşman olacak kadar geri zihniyetli kimselerdir. Onlarla aramızdaki zihniyet farkı, ilim, sanat, edebiyat, terbiye, ahlâk mevzularıyle ilgili memleket davalarının tartışmasında daima belirmiştir. İşte bu zümrenin mensuplarından bir kısmı, bilhassa son beş altı sene zarfında, idarî ve siyasî mekanizmada nüfuzlu mevkiler elde etmişlerdir ve bu nüfuzlarını sistemli bir şekilde, her vasıtadan istifade ederek, aleyhimizde kullanmışlar ve kullanmaktadırlar.

Hakkımızdaki soruşturma ve kovuşturmalar hep lehimize netice verdikçe bu zümrenin mensupları, yeni yeni kışkırtma yolları aradılar ve giriştikleri mücadeleyi umumî efkâr önünde yürütebilmek için nihayet şu silaha sarıldılar; "Neden biz komünist değiliz demiyorlar?" Halbuki bu propagandayı yapan aynı kimseler, komünistler gerekirse komünistliklerini inkâr da ederler, başlarına sarık bile sararlar, milliyetçi görünürler ilh. de diyorlar. İnanmıyacaklarını peşinen ilân ettikleri bir cevabı öyleyse neden israrla ister görünüyorlar? Bu bir şantajdan başka bir şey değildir. Nitekim, geçmişte de komünistlikle itham edilen kimseler olmuştur ki, bunu şiddetle reddettikleri halde yine onlarla uğraşmaktan vaz geçilmemiştir. Esasen bizden asıl istedikleri de bu değildir. Komünist tahrikçiliği, emperyalizm ajanlığı gibi umumî, müphem, fakat kuşkulandırıcı sözlerle koparılan gürültü, asıl maksadı gizlemek için salıverilen bir sis perdesidir. Aslında bu politikacıların düşman oldukları şey, kendi dar kafaları ve geri zihniyetleriyle anlıyamadıkları bütün demokrasi, ilerilik ve insanlık fikirleri ve her şekliyle düşünme ve ilim hüriyetidir.

Onların neden böyle hareket ettiklerini anlıyoruz, fakat sizin gibi uzun yıllar politika hayatında tecrübe kazanmış ve yine uzun yıllar profesörlük etmiş entelektüel bir kişinin böyle politik şantajların tesirinde kalmaması gerekirdi, bay Hikmet Bayur. Siz ki bu memlekette demokrasinin ferdin kendi kanaatine sahip olması hakkının müdafaasını yapanlardansınız. "... bu gibi kimseler komünistliği kötü bildiklerini... açıkça yazar ve söylerlerse onlar aleyhindeki tartışmalara son vermek bizce doğru olur" diyeceğinize, "onlar hakkında yetkili makamlarca yapılan soruşturma ve kovuşturmaların seyrini tamamlamasını bekleyelim, kanun dışında isnat ve hükümlerle vatandaşların haysiyet ve hayatlarıyla oynamıyalım" demeniz lâzım gelirdi. Zira demokrasi, kanun çevresi içinde ferdin hüriyetinin ve haklarının tanınması değilse, ya nedir? Demokrasiyi bir tarafa da bıraksak, devlet ve siyasî ve sosyal nizam mefhumları, fert ve müesseselerin hareketlerini kanun ve kaidelere göre ayarlamaları manâsını tazammum etmez mi? Kanunların ve kanunî selâhiyetlerin dışında

herhangi bir ferdin veya zümrenin, kendine göre "ikrar-ı iman" beyannamesi tertip edip, "imzala, yoksa vatan haini, millet düşmanısın" diye şerefli vatandaşları tehdit etmesini hukuk mefhumuyla, kanun, nizam anlayışıyle acaba nasıl telif ediyorsunuz? Bu çeşit talepler ve tehditler, Ortaçağ Enkisizyon mahkemelerindeki metodların keyfî ve zorba hareket tarzının ta kendisidir.

Bu mesele bir vatandaş hukuku meselesidir. Nasıl ki bizim üniversiteden uzaklaştırılıp uzaklaştırılmamamız meselesi de, sadece üç öğretim üyesinin vazifeden çıkarılıp çıkarılmaması gibi alelâde bir hadise değildir. Bizim meselemiz memleketimizin demokratik gelişmesinin ne merhalede olduğunu ve ne istikamet alacağını gösterecek bir dava haline gelmiştir. Biz bunu bir prensip meselesi ve memleketin demokratik gelişmesinin bir davası olarak gördüğümüz içindir ki, siz Bay Hikmet Bayur'un -ve diğerlerinin- talep ettiğiniz tarzda bir "ikrar-ı iman" mükellefiyetinin hiç bir vatandaşa yükletilemeyeceği kanaatindeyiz. Eğer samimiyetlerine inandığımız iyi niyetli kimselerin de bu sinsi propagandanın tesirinde kalabildiklerini müşahede etmemiş olsaydık bu açıklamamızı dahi yazmıyacaktık. Bu yazdıklarımız, yapılan şantajın mahiyetini açığa vurmak içindir.

Bizim yazılarımız, kitaplarımız, derslerimiz, bütün fiil ve hareketlerimiz apaçık meydandır. Bunlar defalarca inceden inceye tetkikten geçirilmiş ve halâ daha geçirilmektedir. Bu vaziyette bizim gizli kapaklı bir tarafımız kalmış olamaz. Bize yapılan isnatları da birer birer ele alarak hep çürüttük, kesin olarak cevaplandırdık. Eğer memleketimizin kanunları ve üniversitenin nizamları bakımından kusurlu hareket etmişsek, kanun ve nizam dairesinde harekete yetkili makamlara biz, şimdiye kadar sorulan her sualin cevabını verdiğimiz gibi, bundan sonra da veririz. Fakat bunun dışında kimsenin fikirlerimizden ve hareketlerimizden dolayı hesap sormıya hakkı yoktur. Bu gibilere hesap vermek mecburiyetinde kalmak şöyle dursun, bilâkis vermemek vazifemizdir. Zira bu, tehlikeli bir emsal teşkil eder, memleketimizin fikir ve ilim hayatı daha da şiddetli bir baskı ve korku yoluna sokulmuş olur, vatandaş hukuku diye ortada bir şey kalmaz. Vatandaşlar, hele vicdan ve fikir hüriyetini bütün genişliğile hissetmeleri gereken üniversite mensupları, vatan hainliği, yabancı emperyalizme vasıtalık gibi korkunç tehditlerle sıkıştırılıp, kanun dışında fikir ve hareketlerinin hesabını vermiye çağrıldıkları gün, bu memlekette kanun ve nizamın ortadan kalkmasına, kapkara, keyfî bir idarenin, daha doğrusu idaresizliğin hüküm sürmesine katlanmak lâzım gelecektir. Mevcut nizam ve kanunlar çerçevesinde dahi fikir ve kanaat hüriyetine yer verilmezse, Anayasanın "vicdan, düşünme, söz, yayım... hüriyetleri Türklerin tabiî haklarındandır" diyen 70 inci maddesinin ve felsefî içtihat hüriyetini sağlıyan 75 inci maddesinin ne hükmü kalır?

Bizim aleyhimizdeki tartışmalar, olsa olsa, bizim üniversiteden, hatta devlet memurluğundan ihracımızla durur, zira bizimle uğraşan ve bu tartışmaları körükliyen belirli bir zümre vardır. Ama o zaman da dava kapanır mı sanıyorsunuz? Biz ihraç edildiğimiz gün sıra başkalarına gelecektir. Dikkat ederseniz bu meselenin münakaşasına daha şimdiden bir çok başka kimseler de katıştırılmış, onlara da aynı ithamlar yapılmıştır. Ve bu böyle çorap söküğü gibi devam edecektir, ta üniversitenin, zaten çok mahdut olan muhtariyeti geri alınıncıya veya hükümsüz bırakılıncıya kadar... Bu zümrenin yürütmek istediği politika üniversite muhtariyeti davasını

da aşmaktadır. Daha önce işaret ettiğimiz gibi, bu dar zihniyetli kimselerin kendi kafadarlarından mada kimseye tahammülleri yoktur. Bunların elinde "komünizm", muarrizlerini yermek, "milliyetçilik" de, kendi taraftarlarını kayırmak için bir manivele haline gelmiştir.

Yabancı devlet ajanlığı, emperyalizm vasıtalığı, cemiyeti içinden çöktürmek ve daha bilmem ne gibi ithamlara gelince: bunların asla varit olmadığını burada yazmak mecburiyetinde kalmak bile bize ağır, haysiyetşiken geliyor. Bu kadar alçakça tezvirde bulunanları, sizin ve her vatandaşın nefretle tel'in etmesi lâzım gelir. Zaten, böyle bir şeyin varit olmadığını, bu isnatları ağızlarında geveliyenler de gayet iyi biliyorlar. Varit olsaydı, bu kadar dolambaçlı, tahrif ve tezvir yollarına sapmazlardı, mesele çok basitleşirdi. Bu tezvirler karşısında içimizde kabaran büyük, yakıcı nefret dalgasını yatıştırmak çok güç oluyor. Kendi karanlık maksatlarını ve sinsi faaliyetlerini milliyetçilik perdesiyle maskeleyerek şerefli vatandaşların vatan ve milletseverliğini şüpheli göstermek, onları bu hususta sigaye çekmek hakkını bu efendiler nereden almışlardır?

Ne hazin bir tecellidir ki, milliyetçiliği, halkçı, devletçi, laik ve inkılâpçı olan ve bunu anayasasının başına geçiren bir memlekette yirminci asrın ortasında, üniversite öğretmenleri solcu görüş ve fikirlerde olmakla suçlandırılıyor ve bununla da kalmayıp bu suçlandırma millet düşmanlığı, vatan hainliği isnadına kadar götürülebiliyor. Bugünkü dünya ahvalinin karışıklığı, memleketin karşılaştığı iktisadî güçlükler ve bunların memlekette tabiî olarak yarattığı endişeler körükleniyor ve yukarıda mahiyetlerini açıkladığımız bütün o sinsi maksatlı kimseler bu endişe psikolojisini düşman oldukları şahıslar üzerinde mihraklaştırıp istismar ediyorlar; kütle histerisi yaratmak, gençliği kendi politikalarına alet etmek istiyorlar. Bir cemiyette zihinlere bir kere korku ve endişe hâkim oldu mu, mantık, rasyonel ve objektif düşünüş kabiliyeti felce uğrar. Karanlık maksatlar güden politikacılar için mükemmel bir sisli hava meydana gelir. Bu sisli havada onlar, demagojilerini varsın yapsınlar; ama hâlâ imzasında üniversite profesörlüğü etmiş olmanın itibarını taşıyan siz Hikmet Bayur'un daha etraflı ve derin düşünerek, yalnız politika adamı sıfatı ile değil, biraz da üniversite mensubu sıfatiyle yazmanızı beklerdik.

Prof. Pertev Boratav Doç. Behice Boran Doç. Niyazi Berkes

[? 1948]

Tarih Vakfı TİP Arşivi

Cemal Gürsel'e Mektup

İstanbul, 28 Haziran 1960
Millî Birlik Komitesi Başkanlığı Yüksek Katına

Sayın Generalim,

Yurdumuzda demokratik rejimi kurmak ve geliştirmek işinde ilim ve ilim adamlarına verdiğiniz büyük kıymet ve demokratik hüriyetler bahsinde şimdiye kadar hiç bir bir devlet ve siyaset ricalimizden işitmediğimiz açık fikirli, müsamahalı beyanlarınız ve gösterdiğiniz anlayış, bana size doğrudan doğruya yazmak cesaretini verdi. İhtisası icabı sosyal mes'elelerle yakından ilgili bir ilim mensubu, bir sosyolog ve aynı zamanda fikir ve öğretim hüriyeti uğrunda uzun seneler didinmiş, bir çok badireler atlatmış bir insan olmak sifatiyle memleketimizin geçirmekte olduğu istikbal için çok mühim olan bu devrede ben de fikirlerimi arzetmek arzusunu içimde yenemedim. Bu teşebbüsümü müsamaha ile karşılayacağınıza inancım var.

İlkin, sayın Millî Birlik Komitesi'nin liderliği altında ordumuzun başardığı ihtilâlin, memleketimizin demokratik gelişmesini gerçekten arzulayan bütün yurtsever aydınlarda olduğu gibi bende de doğurdugu büyük sevinci belirtmek isterim. Memleketi maceraperest politikacıların sürüklemekte oldukları korkunç girdaptan, köküne kadar bozulmuş bir idareden kurtardığınız artık herkesin bildiği ve kabul ettiği bir hakikat. Ama, ihtilâlin tarihî perspektif içinde bakıldığı zaman beliren asıl manâ ve kıymeti bu değildir. Tanzimat'tan bu yana memleketimizin sosyal-politik gelişmesinde İstiklâl Savaşı ve Atatürk inkilâplarından sonra ikinci büyük hamledir.

Son yirmi sene zarfında devrimci yoldan saptırılan memleketimizi tekrar o yola soktunuz, sokmakla da kalmadınız, gecikme ve gerilemeleri telâfi ettirecek ileri bir sıçrayış yaptınız, Atatürk'ün devrimciliğini bir safha daha geliştirdiniz. Vatan size minnettardır.

Zaten devrimcilik de bu değil midir? Bazıları Atatürk devrimciliğini onun başarmış olduklarını aynen muhafaza etmekle yetinmek gibi anlıyorlar. Sanki din siyasete alet edilmez, Arap harflerinin öğrenimi önlenir, takke ve çarşafın yayılmasına set çekilirse Atatürk devrimciliği korunmuş olur gibi... Oysa cemiyetler zamanla değişmeye tâbidir. Devrimci görüş ise cemiyetleri zaman içinde değişip gelişmeleri zaviyesinden görmek ve zaman ve mekân şartlarına göre cemiyetin gelişmesini kolaylaştıracak aksiyona geçmektir. Atatürk devrimciliğni benimseyenler onun yaptıklarını aynen tekrarlamakla yetinmeyip -bu cemiyetimizi yerinde saydırmak olur- Atatürk şimdi, şu 1960 baharında sağ olsaydı o devrimci kafası ve görüşüyle nasıl bir hareket hattı takip ederdi? şeklinde düşünmelidirler.

Kaldı ki, Atatürk devrimciliğinde cemiyetimizin gelişmesi istikametine işaret eden iki esas umde mevcuttur, ama din ve kara çarşaf bahsinde aşırı hassasiyet gös-

terenler her nedense bu umdelerden, halkçılık ve devletçilikten, hiç söz açmıyorlar. Hâlbuki devrimcilik yolundan asıl mühim inhiraf burada olmuştur, bu günkü sıkıntılarımızın kökünde de bu inhiraf vardır.

Atatürk'ün açtığı devrim yolundan neden ayrılındı? Bu, sadece, politikacıların seçimi kazanmak kaygısıyla dini siyasete alet etmeleri yüzünden midir? Kanaatimce hayır. Daha ziyade, siyasî ve iktisadî kudreti ellerinde tutan daha geniş sosyal zümrelerin kendi dar menfaatleri uğruna memleketimizin sosyal-politik gelişmesini kösteklemeleri neticesidir.

Bu menfaat zümreleri hangileridir?

Müsaade ederseniz kısaca hulâsa edeyim. Bir kere, cumhuriyet rejiminin doğuşundan bu güne kadar memleketin toprak davası hal edilmemiş, imparatorluk devrinden arta kalan toprak ağalığı tasfiye olunmamıştır. Tam aksine, bu son on sene zarfında toprak ağaları âdeta malikâne beyleri haline gelmiş, bir çiftçi milyoner sınıfı türemiştir. Gelir vergisi ile cemiyetin diğer bütün sınıfları ağır vergiye tâbi tutulurken toprak gelirine bu güne kadar vergi konulmamış olması bu sınıfın cemiyetteki kuvvetli mevkiinin ve geçmiş hükümetlerin bu sınıfı kolladıklarının en açık belirtisidir. Toprak kanunu tatbikatının sembolik olmaktan ileri gidemeyişi ve köyün kalkındırılmasını hedef tutan köy enstitülerinin baltalanıp yok edilmesi aynı gerçeğin diğer belirtileridir.

Diğer taraftan, memleketin sınaî kalkınması Atatürk'ün koymuş olduğu devletçilik umdesi terk edilmekle kalmadı, kötü tatbikatiyle milletin gözünden de düşürüldü. İktisadî devlet teşekküllerinin bugünkü acıklı hali bu kötü tatbikin ne derecelere vardırıldığının delilidir. Sonra da, sanki kabahat devletçilik prensibinin kendisindeymiş gibi Atatürk devrimciliğinin bu esas umdesi bir kenara itilerek "serbest teşebbüs"e sınırsız serbestlik verildi. Harp yıllarından başlıyarak, ve bilhassa son on yıl içinde, bir istifçi-vurguncu sınıfı meydana geldi. Suiistimaller mevzuunda yapılan tahkikat derinleşip genişledikçe açıkça belli oluyor ki, Menderes'in öğündüğü "her mahallede bir kaç milyoner" sınıfı ile geçmiş idarenin yolsuzlukları arasında sıkı bağlar vardır. Sakit idarenin yolsuzlukları yalnız üst kademelere de münhasır kalmamış, parti ve idare hiyerarşisinin en alt katlarına kadar yayılmış ve böylece bu kötülükler bir kanser gibi cemiyet bünyesini sarmıştır.

İşte, almakta olduğunuz çok hayırlı tedbirlerin kendi menfaatlerine dokunduğunu gören ve cermiyette malî-iktisadî kuvvete sahip bulunan bu zümreler Millî Birlik Hükümetine karşı çeşitli şekillerde sinsi kampanyaya girişebilirler; sahip oldukları malî-iktisadî kuvveti ve reformları kemirip koflaştırma, tesirsiz hale getirme maksakdı için kullanabilirler. Tarih, hedefine ulaşamamış reform hareketlerinin misalleriyle doludur.

Bunlara karşı zecrî tedbirler almak kifayet etmez. Cemiyetin bünyesinde müsbet dayanak noktaları bulmak lâzımdır. İhtilâl rejiminin giriştiği işler milletin ekseriyetinin faydasına olduğu için rejimin gerçek dayanağı da bu ekseriyettir. Ama bu ekseriyet büyük kısmı ile bu gün siyasî kültür ve şuurdan mahrum, tahsili az veya hiç yok, teşkilâtlanmamış bir kalabalık halindedir. İnkılâbın müessir dayanağı olabilecek bu ekseriyetin şuurlanıp teşkilâtlanmasına müsait şartlar hazırlanmalıdır.

Demokrasi ve demokratik seçim ağılda davar başı sayar gibi reylerin mekanik

sayımı olmadığına göre, umumî efkârın aydınlatılması ve milletin reylerini neye verdiklerini bilerek kullanmaları lâzımdır. Ancak o zaman verilen reyler milletin iradesini ifade eder. Bunun için de memlekette sosyal davaların serbestçe ve korkusuz münakaşa edilip çeşitli hal çarelerinin ileri sürülebileceği şartlar mevcut olmalı, bu davaların halli yolunda belirli programları savunan ve çeşitli sınıf ve zümreleri temsil eden siyasî partiler teşekkül edebilmelidir.

Bu gün memleketimizin siyasî parti hayatındaki büyük boşluk da böyle bir gelişmeyi zarurî kılmaktadır. Halen mevcut tek nüfuzlu parti CHP sizin yarattığınız eseri devralıp devam ettirebilecek bir parti midir? Hayır. Bir kere, bu parti gayri mütecanis bir kalabalıktır. Muhalafette DP'ye karşı birleşiyorlardı; iktidarda, ana davalarımıza hal çareleri bulmak vaziyetiyle karşılaşınca ayrılıklar, bölünmeler belirecektir. Bu ana davalarla başa çıkmayı sağlıyabilecek bir programı, belirli bir tutumu hâlâ yoktur. Şimdiki halde CHP'nin biricik düşüncesi bir an önce seçimlerin yapılıp kendisinin iktidarı almasıdır. Bunun içindir ki, sağlam temeller atma bakımından içinde bulunduğumuz devrenin hayatî ehemmiyetini küçümseyerek apar topar seçimlere gidilmesini istiyorlar. Yine bunun içindir ki, meşru bir parti hüviyetini çoktan kaybetmiş olan DP'nin kalmasını savunuyorlar. Bunların kavlince bu iki parti siyasî bir tahterevalli üzerinde biri inip biri kalkarak memleketi idare edeceklerdir. CHP yukarıda lüzumuna işaret ettiğim, millet ekseriyetini teşkil eden kütlelerin siyasî alanda serbestçe teşkilâtlamasına asla müsaade etmek istemiyecektir.

Nitekim bu parti liderinin gazetelerde çıkan çeşitli beyanatı da son yıllarda hüriyet müdafii kesilen bu partinin kendisinden başkaları için ne kadar kısıntılı bir hüriyet düşündüğünü açığa vurmuştur. Onların hüriyet anlayışı sizin hüriyet anlayışınızın çok gerilerindedir. Çok isabetle buyurduğunuz gibi sosyalist partilerin bu memleketin davalarının hallinde yardımı olabileceğini, solcu partilerin ihtiyaç karşısında teşekkül ettiklerini düşünmek bile istemezler. Her türlü solcu parti ve fikirlerin yasak edilip kara listeye konmasının memleketimizin siyaset alanından ilim ve san'at hayatına kadar yaptığı büyük zararları kat'iyyen hesaba katmak istemezler. Oysa bu zararlar apaçık meydandadır. Solculuk ve komünistlik bir suçlama vasıtası olarak kullanıldıkça ne siyasî hayatın, ne de fikir ve san'at hayatının serbestçe gelişmesi imkânsızdır. Bu itham Demokles'in kılıcı gibi başlar üzerinde sallanır durur. Böyle bir suçlandırma unsuru mevcut olunca da bu, akıl ve havsalanın almayacağı derecede gülünç şekillere bürünerek yayılır, uygulanır. Kibrit kutuları üstünde basılı resimleri şuna veya buna benzeterek yapılan ihbarları gazetelerde hep okumuşuzdur. "Yoğurdun aleyhinde bulunmuşsunuz" diye suçlandırıcı suale muhatap kalan üniversite hocası olmuştur. Bir filmin gösterilmesinde sansür hey'eti otomobilin sol tekerleğinin patlamasına müsaade etmemiş, değiştirilmesini talep etmiş. Misaller çoğaltılabilir. Böyle bunaltıcı dar bir hava içinde fikir ve san'at hayatı nasıl gelişir? Sosyal-ekonomik davalar nasıl serbestçe münakaşa edilip mes'elelerin gerçek mahiyetinin aydınlatılması mümkün olur?

Siyasî mücadele hayatında ise şahışlar ve partiler arasında bu çeşit suçlandırmaların nasıl ölçüsüz ve yersiz kullanıldığının misalleri son günlere kadar süregelmiştir. Kısacası her sahada iktidarı elinde tutanlar için rakiplerini alt etmenin en kolay ve en tesirli yolu bu çeşit suçlandırmalar olmuştur.

Hüriyetin bir ve bütün olduğu artık kabul edilmelidir. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesinde biz bir kaç hoca itham edilir, üniversite muhtariyeti zedelenir, rektör nümayişlerde hırpalanırken memleket aydınlarının çoğunluğu ve basın bu vaziyet karşısında pasif kalmıştı. "Onlar solcu, yapılsın. Hak ve hüriyetler bizim için" diyen bir zihniyet hâkimdi. Ama sonra ne oldu? Yıllar geçtikçe sıra diğer profesörlere geldi; bu sefer Siyasal Bilgiler Fakültesi zayiat verdi, daha sonra da İstanbul Üniversitesi. Nihayet iş üniversiteye silâhla müdahaleye kadar vardı. Dikkate şayandır ki, o zamanlar sahte bir vatanseverliğe bürünerek biz bir kaç hocaya hücuma kalkanların elebaşlarından Osman Turan, Hamdi Atademir, Samet Ağaoglu ve şürakâsı şimdi Yassı Ada'da vatana hıyanetlerinin cezasını beklemektedirler.

Diğer taraftan, basın toplantınızda sizin de kısaca işaret buyurduğunuz gibi, partiler diğer bütün sosyal müesseseler gibi ihtiyaçtan doğar, sun'î olarak meydana getirilemez, getirilse bile tutmaz. İhtiyaç mevcut olduğu takdirde ise ona cevap veren fikir cereyanı ve sosyal müessese mutlaka er geç doğacaktır. Baskı ve şiddet bunu ancak gizliliğe mecbur eder ve ileride bu sosyal rahatsızlığın daha şiddetle patlak vermesine sebep olur. Bunun aksini düşünenler cemiyet âleminin de tabiat âlemi gibi bir kanuniyeti olduğunu bilmemezlikten gelenlerdir. Cemiyet işlerini idare edenlerin yaptıkları faaliyetler cemiyetin tabiî gelişme seyrini ya kolaylaştırıp hızlandırır, ya da engelleyip zorlaştırır. İkinci şık varit olduğu hallerde cemiyetin değişip gelişmesi durmaz ve ne kadar inhiraf ettirilse de er geç ana gelişme istikametini bulur, yalnız şu var ki, sosyal gelişme imkân nispetinde ahenkli, sarsıntısız seyredeceği yerde büyük sarsıntı, sıkıntı, gayret ve fedakârlıklara mal olur. Partilerin bir sosyal ihtiyaç karşılığı meydana geldiğine işaret buyururken bu esas sosyolojik hakikati ifade etmiş oldunuz.

Hâsılı, hüriyet mes'elesi bana diğer bütün mes'elelerin kökünde ve temelinde yatar görünüyor. Millet ekseriyeti lehine başardığınız ihtilâlin ve başarmakta olduğunuz reformların bekçisi ve koruyucusu ancak millet ekseriyetinin kendisi olabilir. Bunun için de bu ekseriyeti teşkil eden köylü, işçi, küçük müstahsil, memur ve aydınlar sınıf ve zümrelerinin serbestçe teşkilatlanıp siyasî hayata katılması ve memleket aydınlarının memleket davalarını umumî efkâr önünde serbestçe ve korkusuz inceleyip münakaşa edebilmeleri şarttır.

Farkındayım, bu yazdıklarım bir mektubun çerçevesini çoktan aştı. Fakat bunun, memleketin istikbali bakımından 27 Mayıs ihtilâlinin mutlaka muvaffakiyetle neticelenmesi zarureti bahsinde duyduğum samimi endişelerden, vatan sevgisinden doğduğuna inanacağınızı ve beni mazur göreceğinizi ümit ediyorum.

En derin saygılarımla.

Behice Boran
Sosyoloji doktoru
Sakızağacı, Yeni yol, No. 12/1
Mecidiyeköy, İstanbul.

Tarih Vakfı TİP Arşivi

Gezi Raporu

Eylül 1967

Bu defa İzmir'de yapılan Ortak Pazar Karma Parlamento Komisyonu toplantısı 13 Eylül Çarşamba günü öğlede sona erdikten sonra 14-18 Eylül tarihleri arasında İzmir İlinin bazı ilçe ve köylerini dolaştım. Tütün işi bitmediği için gündüzleri köy kahvelerinde pek insan bulunmayacağı gerekçesiyle arkadaşlar gezileri akşam saatlerine aldılar. Gerçekten de ilçe veya köye saat beş buçuk sularında vardığımız zaman dahi kahveler tenha oluyor, ancak altı buçuk-yedi arası doluyordu. Bu sebeple kaldığım gün sayısına nispetle gezdiğim yer sayısı az oldu.

14 Eylül Perşembe günü Torbalı ilçesinin çok yakınında bulunan Tepeköy'e gittik. Kahvede bir kaç ilçeli arkadaşla tanıştık ise de bir kahve toplantısı olmadı ve ilçe merkezine gidilmedi. Torbalı'nın köyleri olan Özbeyli ve Yeniköy'de oldukça başarılı kahve toplantıları oldu. Önce çekingen olan halk, sonra ilgilendi ve kahveyi doldurdu. Bu iki köyde, özellikle Yeniköy'de halkın çekingenliği dikkatimi çekti. İlkbaharda dolaştığım Adana köylerinde halk hemen toplanıyor ve Parti'ye büyük ilgi gösteriyordu. İzmir'in bu iki köyünde ise halk ilgisiz ve uzak duruyor, ilgilerini çekebilmek için diğer partili arkadaşlarla benim hayli uzun konuşmamız gerekiyordu. Bu, kanaatimce, gerçek bir ilgisizlikten ziyade bir çekingenlik, bir ürküntü idi. Daha sonraki günlerde gördüklerim ve işittiklerim, İzmir havalisinde büyük toprak sahiplerinin, faizcilerin, köyün palazlanmış kişilerinin, karşı partiler adamlarının T.İ.P.si aleyhine sürekli propaganda yaptıklarını gösteriyordu. Toprakların devletleştirileceği, köylülerin ekipler halinde zorla çalıştırılacakları, devletin her şeye karışacağı, hiç hüriyet tanınmayacağı aleyhteki propagandalarla yeni bir unsur olarak beliriyordu.

15 Eylül Cuma günü Menemen'e gittik. Menemen'in içinde toplantı yapılmadı. İlçedeki arkadaşlarla istişare edildikten sonra Aliağa'ya ve Güzelhisar köyüne gidilmiye karar yerildi. Buralarda gençlerin Partiyi tuttukları, genç öğrencilerle köylüler arasında tartışmalar olduğu anlaşılıyordu. Bu sebeple meselelerin benim tarafımdan açıklanmasının yararlı olacağı belirtilerek bu iki yere gitmeye karar verildi. Önce Aliağa'ya gidildi ise de henüz halk işinden dönmemiş olduğundan Güzelhisar'a geçildi. Bu köyden dört üniversiteli genç yaz boyunca köylülere meseleleri anlatmışlar. Biz orda iken bu öğrencilerden yalnız biri vardı. Toplantının çok iyi, etkili olduğunu belirterek geldiğimize teşekkür etti. Gerçekten de çok ilginç bir kahve toplantısı oldu. Köylüler sorular sordular tütün konusunda ve geçerli çözüm yolları teklif ettiler. Tütün konusundan politik meselelere geçildi.

Gece sekiz buçuğa doğru Aliağa'da da büyük bir kahve toplantısı yapıldı. Orada da sosyalizmle komünizm arasındaki fark soruldu.

16 Eylül Cumartesi günü Çeşme ilçe kongresine gidildi. Kongre küçül bir kahvede yapıldı. Kayıtlı kırk bir üyeden 12'si mevcuttu. Buna sebep olarak ilçeli arka-

daşlar, büyük baskı yapıldığını, kredi alamamak endişesi ile üyelerin gelmediklerini söylediler. Benim gördüğüme göre dışarıda, hoparlörden konuşmaları dinleyenler kahvenin içinde bulunanlardan daha fazla idi. Ben konuşurken kahvenin kapısında da bir kalabalık birikti, ama içeri girmediler. İlçenin [son] Mart ayından itibaren faaliyete geçtiğini, halkın Parti ile ilgilendiğini fakat, baskı dolayısıyla ilgisini açığa vurmaktan çekindiğini söylediler.

17 Eylül Pazar günü Ödemiş ilçe kongresine gidildi. Toplantıda bir kaç kadın delege vardı, hepsi de gençtiler. Anadolu kasabalarında kadınların kahve toplantısına katıldıklarını ilk defa gördüm. Toplantıda bulunanlar arasında gençlerin çokluğu dikkati çekiyordu. Kalabalık, canlı, güzel bir toplantı oldu. Kongre akşam saatlerinde yapılabilseydi kalabalığın çok daha fazla olabileceği belirtildi.

Ödemiş'ten sonra Kızılcahavlu köyüne gidildi. Saat 19'dan sonra kahvede büyükçe bir kalabalık toplandı. Bu köyde başta bir kalaycı arkadaş olmak üzere bir kaç faal eleman var. Burada tütün ve diğer ekonomik meselelerden başka Amerikan üsleri meselesinin anlatılması istendi. Konuşmamın sonuna doğru köylü kadınların benimle tanışmak isledikleri haberi geldi. Böyle bir istemle de bütün gezilerimde ilk defa rastlıyordum. Bir yan sokakta kapı önlerine çömelmiş kadınlar vardı, hemen etrafıma toplandılar. Vakit gecikmiş, İzmir'e hareket etmek üzere bulunduğumuzdan aralarında fazla kalamadım. Ama o kısa sürede bile hemen tütün fiyatlarından, tüccarın yaptığı haksızlıklardan, gündeliklerin düşüklüğünden ve hayat pahalılığından yakındılar. Bir daha sefere köyde daha uzun zaman kalıp kadınlarla, ayrı toplantı yapacağımı söylediğimde içlerinden birisi, "Sinema tutarız, bize telden konuşursun" dedi.

18 Pazartesi sabahı Manisa'ya hareketle akşama kadar Karaağaçlı, Hacı Rahmani, İsakçelebi, Mütevelli köyleriyle Üçpınar nahiyesini dolaştık. İş saatleri olduğu için ancak Hacı Rahmanlı, Mütevelli ve Üçpınar'da birer küçük toplantı yapılabildi. İzmir köylerinde olduğu gibi burada da halk hem Tekel İdaresinden, hem tüccardan şikâyetçi idi. Bankalardan yeterince kredi alamadıklarından tefecilerin eline düştüklerini, ayrıca ihtiyaçları karşılayabilmek için ver[es]iye alışveriş ettiklerinden esnafa borçlandıklarını anlattılar.

Tarih Vakfı TİP Arşivi



SOSYAL
TARİH
YAYINLARI